

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

Τόμος Β΄

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

orthodoxa-keimena.gr

Περιεχόμενα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Ο αυτοεξευτελισμός είναι άξιος τιμής)	4
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Ταπείνωση: Να αγαπούμε την εξουδένωση)	30
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Να μην μένουμε αργοί)	60
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Για ποιον σκοπό πρέπει να εργάζεται ο μοναχός)	74
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε' (Ποία πρέπει να φυλάττουν οι αδελφοί, όταν εργάζονται μαζί).....	79
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Στο κοινόβιον δεν υπάρχει ιδιοκτησία κανενός)	82
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Να σεβόμαστε τα αφιερωμένα στο μοναστήρι).....	92
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Πως πρέπει να υπηρετούμε ή να υπηρετούμεθα).....	101
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Πότε πρέπει να προτιμάται η υπηρεσία από την προσευχήν)	109
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι' (Να είμαστε πρόθυμοι στην αγρυπνία και την προσευχή).....	112
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Περί ψαλμωδίας και προσευχής και ευταξίας)	124
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να σεβόμαστε τις θείες συνάξεις)	135
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Να αγρυπνούμε πάντοτε).....	141
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' (Περί φιλαυτίας).....	153
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Περί εγκρατείας).....	156
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ' (Πως αγαπάμε τη νηστεία)	165
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Οι Άγιοι μας διδάσκουν υπομονή και ταπείνωση)	171
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Η σωστή άσκηση και εγκράτεια)	181
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η διατροφή μας στις εορτές).....	195
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Περί λαθροφαγίας).....	198
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Φαγητό μετά την ενάτη)	201
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Να μην τρώμε για ευχαρίστηση)	206
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Η τάξις της τράπεζας του μοναχού)	213
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Περί φαγητού και ποτού).....	221
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Ο πόλεμος της πορνείας)	226
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Πόλεμος της πορνείας – Τέλεια αγνεία)	241
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ' (Η αγνεία, η πορνεία και η πληρωμή)	252
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η συγκατάθεση στους αισχρούς λογισμούς)	255
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Να αποφεύγουμε τις γυναίκες και όσα μας ερεθίζουν)	282
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ' (Να μην ακούμε μουσικά όργανα).....	307
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ' (Περί ενυπνιασμού - σπερματόρροιας).....	309

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ' (Περί πένθους – είδη και δάκρυα).....	312
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ' (Επίθεσις των δαιμόνων στο τέλος της ζωής μας)	340
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Η ελευθεριότητα, τα γέλια, και η ευλάβεια)	346
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ' (Ο θυμός, η γέννησίς του και η θεραπεία του).....	351
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Ταραχή εναντίον του αδικούντος)	365
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Να είμαστε μακρόθυμοι και να μην εκδικούμαστε)	369
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Με την ανεξικακία να μεταβάλουμε τον αδικούντα)	388
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' (Να μην ζητούμε εκδίκηση για την αδικία σε εμάς)	404
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να αγαπούμε και να ευεργετούμε τους εχθρούς μας).....	410
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Δεν πρέπει να μισώμεν κανένα άνθρωπον).....	427
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ' (Πόσο ολέθρια είναι η μνησικακία).....	430
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ' (Δεν πρέπει να καταρώμεθα κανένα)	439
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ' (Να ευλογούμε εκείνους που μας υβρίζουν)	443
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ' (Δεν πρέπει να ψευδώμεθα, αλλά να λέγωμεν την αλήθειαν)	446
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να υπομένουμε αγόγγυστα την συκοφαντία).....	451
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Περί λόγου, σιωπής, αργολογίας)	464
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί όρκου).....	474
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Να μην καταλαλούμε και να μην ανεχόμαστε φιλοκατήγορο).....	479
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Οι αδελφοί να μενουν μαζί να αλληλοδιορθώνονται)	488

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Ο αυτοεξευτελισμός είναι άξιος τιμής)

Ὅτι οἱ εὐτελίζοντες ἑαυτοὺς ἔντιμοι εἴσι παρὰ τῷ Θεῷ.

Ὅσοι αυτοεξευτελίζονται θεωροῦνται ἀξιοί τιμής ἀπό τον Θεόν.

Α'. Του Αγίου Παλλαδίου

EN TABENNH ἔστι Μοναστήριον γυναικῶν ὡσεὶ τετρακοσίων, ἀντίπερά των ἀνδρῶν, ἐν ᾧ παρθένος τις ἦν διὰ τὸν Χριστὸν ὑποκρινομένη μωρίαν, ὀνόματι Ἰσιδώρα, ταπεινοῦσα ἑαυτὴν καὶ κατευτελίζουσα. Ταύτην ἐπὶ τοσοῦτον ἔβδελυξαντο πᾶσαι αἱ ἀδελφαί, ὡς μηδὲ συνεσθίειν αὐτῇ, καὶ τοῦτο μετὰ χαρᾶς ἐδέξατο. Ἦν γὰρ ἡ ἀρετὴ αὐτῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ λίαν ὠφέλιμος πᾶσαν γὰρ ἐποίει ὑπηρεσίας, πάσαις ὡς δούλη ὑπέικουσα εἰς πᾶσαν χρείαν αὐτῶν καὶ μετὰ πραότητος πάσης δουλεύουσα αὐταῖς καὶ ἦν αὕτη σπόγγος τῆς συνοδείας, καθὼς ὁ Κύριος ἔφη" «ὁ θέλων εἶναι μέγας, ἔστω πάντων δοῦλος» καὶ «εἰ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι, μωρὸς γινέσθω».

Τῶν μὲν οὖν ἄλλων πασῶν το σχῆμα ἦν κεκαρμένον, κουκούλια ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσων αὕτη δὲ ράκος ἀναδήσασα τὴν κεφαλὴν, οὕτως ἐποίει πᾶσαν τὴν ὑπηρεσίαν. Οὐδεμία δὲ τῶν τετρακοσίων εἶδε αὐτὴν ἐσθίουσαν πότε, οὐδὲ κλάσμα ἄρτου λαβοῦσαν, ἀλλὰ τὰς ψίχας σπογγολογοῦσα τῶν τραπεζῶν καὶ τὰς χύτρας περιπλύνουσα, τούτοις ἠρκεῖτο. Μηδέποτε ὑποδησαμένη, οὐχ ὕβρισε ποτὲ τινά, οὐκ ἐγόγγυσεν, οὐκ ἐλάλησε μικρῶν ἢ μέγα ρῆμα, καῖπερ ὕβριζομένη καὶ κονδυλιζομένη καὶ κατάρας δεχομένη καὶ ὑπὸ πολλῶν μυσταττομένη.

Περὶ ταύτης τῆς ὀσιωτατῆς τῷ Ἁγίῳ Πιτηροῦν παρέστη Ἄγγελος, ἀνδρὶ δοκιμωτάτῳ καὶ ἔναρετῳ ἀναχωρητῇ, καὶ λέγει αὐτὸ διατὶ μέγα φρονεῖς ἐπὶ τοὺς κατορθώμασί σου ὡς εὐλαβῆς, καὶ ἐν τοιούτῳ καθεζόμενος τόπω; θέλεις ἰδεῖν εὐρήσεις ἐκεῖ μίαν, διάδημα ἔχουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνη σου ἀμείνων ἐστὶ. Τοσοῦτῳ γὰρ ὄχλῳ πυκτεύουσα καὶ διαφόρως πάσαις δουλεύουσα, οὐδέποτε τὸν νοῦν αὐτῆς εἴασεν ἀποστήναι τοῦ Θεοῦ, καῖπερ παρὰ πασῶν βδελυσομένη σὺ δὲ καθεζόμενος ὧδε, τὰς πόλεις τῆ διανοία φαντάζῃ, ὁ μηδέποτε οἰκουμένην ἰδῶν.

Ἀναστᾶς οὖν ὁ Μέγας Πιτηροῦν ἦλθεν ἐπὶ Ταβέννην, καὶ παρεκάλει τοὺς διδασκάλους διαβῆναι εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ὡς οὖν ἔντιμόν των Πατέρων ὄντα καὶ ἐν ἀσκήσει γηράσαντα, θαρροῦντες εἰσήγαγον αὐτόν, διαπεράσαντες τὸν ποταμὸν καὶ μετὰ τὸ εὔξασθαι αὐτούς, ἐπεζήτησεν ὁ μέγας πάσας τὰς παρθένους ἰδεῖν κατὰ πρόσωπον.

Πασῶν οὖν ἐλθουσῶν ἐν τῷ μέσῳ, ἐκείνη οὗ παρεφαίνετο. Λέγει αὐταῖς ὁ μέγας φέρετε μοὶ πάσας των δὲ λεγουσῶν, παρεσμεν πᾶσαι, λέγει αὐταῖς λείπει μία, ἦν ἔδειξε μοὶ ὁ Ἄγγελος λέγουσιν αὐτῷ" μίαν ἔχομεν ἐν τῇ μαγειρείῳ, σαλὴν λέγει ὁ μέγας ἀγάγετε κακείνην' ἄφετε ἴδω αὐτὴν ἢ δὲ οὐχ ὑπήκουσεν, αἰσθομένη τὴν αἰτίαν (ἴσως γὰρ καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῇ). Σύρουσιν οὖν αὐτὴν μετὰ βίας, ἄγουσαι καὶ λέγουσαι" καὶ Ἅγιος Πιτηροῦν ἰδεῖν σὲ θέλει (ἦν γὰρ ὀνομαστὸς οὗτος).

Ἀχθείσης οὖν ἐθεάσατο ὁ μέγας τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὸ ράκος τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μετώπου καὶ πεσῶν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῆς λέγει αὕτη εὐλόγησον μέ, Ἀμμὰ" πεσοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἔλεγε σὺ μέ εὐλόγησον, κύριέ μου Πάτερ. Ἴδούσαι δὲ τοῦτο πᾶσαι ἐξέστησαν καὶ λέγουσιν αὐτῶν Ἄββᾶ, μὴ πάσχε ὕβριν σαλή γάρ ἐστι. Λέγει αὐταῖς πάσαις ὁ Ἅγιος ὑμεῖς ἔστε σαλαὶ αὕτη δὲ καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ ἀμείνων οὔσα, Ἄμμᾶς ἔστιν, ὁ ἐστι πνευματικὴ μήτηρ καὶ εὐχομαι σὺν αὐτῇ ἄξιος εὐρεθῆναι» ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ταῦτα ἀκούσασαι προσέπεσον αὐτῷ πᾶσαι κλαίουσα καὶ ἐξομολογούμεναι, πῶς διαφόρως τὴν ἀγίαν ταύτην ἔλυπον καὶ ἡ μὲν ἔλεγεν ἐγὼ αὐτὴν ἀεὶ ἔχλευα- . ζον' ἡ δέ, ἐγὼ τὸ σχῆμα αὐτῆς τὸ ταπεινὸν κατεγέλων" καὶ ἄλλη, ἐγὼ τοῦ πίνακος τὸ ἀπόπλυμα πολλακίς ἐπάνω αὐτῆς κατέχεα ἄλλη πάλιν, ἐγὼ αὐτὴ πληγᾶς δέδωκα καὶ ἑτέρα, ἐγὼ αὐτὴ κονδύλους ἐνετριψα ἄλλη, ἐγὼ τὴν ρῖνα αὐτῆς πολλακίς ἔσιναπισα καὶ ἀπαξαπλῶς πᾶσαι διαφόρους ὕβρεις ἀπήγγειλαν πεποιηκέναι εἰς αὐτήν. Δεξάμενος οὖν αὐτῶν τὴν ἐξομολόγησιν ὁ Ἅγιος Πιτηροῦν καὶ εὐξάμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἅμα αὐτῇ, καὶ ἐπὶ πολὺ παρακαλέσας τὴν τιμίαν τοῦ Χριστοῦ δούλην εὐχέσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, οὕτως ἐξῆλθεν.

Ἐκείνη δὲ ἡ ἔντιμος τῷ θεῷ καὶ Ὀσία μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, ὑπὸ πασῶν τιμωμένη μεγάλως καὶ θεραπευομένη, μὴ ἐνεγκοῦσα τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τὴν παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος καὶ τὰς ἀπολογίας, λάθρα ἐξῆλθε τοῦ Μοναστηρίου καὶ ποὺ ἀπῆλθεν, ἢ ποὺ κατέδου, ἢ ποὺ ἐτελεύτησεν, οὐδεὶς ἔγνω.

Ερμηνεία

Εἰς τὴν Ταβέννην ὑπάρχει ἓνα γυναικεῖον Μοναστήρι με τετρακοσίας περίπου μοναχάς, ἀπέναντι ἀπὸ το ἀνδρικόν. Εἰς αὐτὸ ἐζή μία παρθένος, ὀνομαζομένη Ἰσιδώρα, ἡ ὁποία δια τὸν Χριστόν υπεκρίνετο τὴν χαζὴν, εταπείνωνε τὸν εαυτὸν τῆς καὶ αυτοεξευτελίζετο. Αὐτὴν τόσον πολὺ τὴν ἀπεστράφησαν ὅλαι αἱ ἀδελφαί, ὥστε δὲν ἠθέλον οὔτε να τρώγουν μαζί τῆς αὐτὸ δε ἐκείνη το ἐδέχθη με χαράν.

Ἦτο λοιπόν ἡ ἀρετὴ τῆς πάρα πολὺ ωφέλιμος δι' ὁλόκληρον τὸ Μοναστήρι διότι ἐκτελοῦσε ὅλας τὰς υπηρεσίας, εἰς ὅλας υπήκουεν ὡς να ἦτο δούλη, εἰς κάθε ἀνάγκη των καὶ με καλωσύνην υπηρετοῦσεν ὅλας. Καὶ ἦτο δια τὴν ἀδελφότητα καὶ σπόγγος που καθαρίζει τὰ πάντα (ὅπως δηλαδὴ τὸ σφουγγάρι καθαρίζει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἔτσι καὶ αὐτὴ ἔκαμνε κάθε ταπεινὴν υπηρεσίαν), ὅπως εἶπε καὶ ὁ Κύριος: «ὅποιος θέλει να εἶναι μέγας, να γίνη δούλος ὅλων» (Ματθ. κ' 26-27) καὶ «αν κανεὶς νομίζει ὅτι εἶναι σοφός, ας γίνετα μωρός» (Α' Κορ. 6' 18).

Ὅλων των ἄλλων καλογραιῶν τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς ἦσαν κουρευμένα καὶ ἐφορούσαν κουκούλια: ἐνῶ αὐτὴ, ἀφοῦ ἐδεσεν ἓνα κουρέλι γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τῆς, ἐκτελοῦσεν ἔτσι ὅλας τὰς υπηρεσίας. Ποτὲ καμμιὰ ἀπὸ τὰς τετρακοσίας μοναχάς δὲν τὴν εἶδε να τρώγη, ἢ να παίρνη ἓνα κομμάτι ψωμί, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐμάζευσεν ἀπὸ τὰ τραπέζια τὰ ψίχουλα καὶ ἐξέπλυνε τὰς χύτρας ἀπὸ τὰ υπολείμματα των φαγητῶν ἠρκεῖτο εἰς αὐτά. Ουδέποτε ἐφόρεσεν υποδήματα, ποτὲ δὲν ὕβρισε κανένα, ποτε δὲν ἐγόγγυσε, ποτὲ δὲν ἐπρόφερε τὸ στόμα τῆς λέξιν υβριστικὴν ἢ υπερήφανον, ἀν καὶ υβρίζετο καὶ ἐκτυπάτο καὶ πολλές φορές ἐδέχετο κατάραι καὶ πολλὰ τὴν ἀπεστρέφοντο.

Δι' αὐτὴν λοιπόν τὴν ὀσιωτάτην Ἰσιδώραν παρουσιάσθη Ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸν ἅγιον Πιτηροῦν, ὁ ὁποῖος ἦτο δοκιμώτατος καὶ ἐνάρετος ἀναχωρητῆς καὶ τοῦ λέγει: «Διατί ἔχεις μέγαν ἰδέαν διὰ τὰ κατορθώματά σου, ὅτι εἶσαι εὐλαβῆς καὶ ὅτι κάθεσαι εἰς τέτοιον

τόπον; Θέλεις να ίδης γυναίκα περισσότερο ευλαβή από εσένα; Πήγαινε εις το γυναικείον Μοναστήρι των Ταβεννησιωτών και εκεί θα εύρης μίαν μοναχήν, η οποία έχει στέμμα επάνω εις την κεφαλής της εκείνη είναι πολύ καλύτερη από εσένα. Διότι αν και υπηρετεί τόσον πλήθος και εξυπηρετεί όλας με διαφορετικόν τρόπον κάθε μίαν, εν τούτοις ποτέ δεν άφησε τον νούν της να απομακρυνθη από τον Θεόν, αν και όλοι την αποστρέφονται: ενώ συ κάθεσαι εδώ και με την σκέψιν σου φαντάζεσαι τας πολιτείας, συ που δεν είδες ποτέ κόσμον.

Αμέσως ο Μέγας Πιτηρούν έξεκίνησε και ήλθεν εις την Ταβέννην και παρεκάλει τους διδασκάλους να τον περάσουν εις το γυναικείον Μοναστήρι. Επειδή λοιπόν εξετιμάτο από τους Πατέρας και του είχαν εμπιστοσύνην, διότι είχε γηράσει εις την άσκησιν, τον επέρασαν εις την αντικρυνήν όχθης του ποταμού και τον οδήγησαν εις το Μοναστήρι. Και αφού έκαμαν τας συνηθισμένας ευχάς, ο Μέγας Πιτηρούν εζήτησε να ίδη όλας τας μοναχάς μίαν προς μίαν.

Αφού λοιπόν ήλθον όλοι, εκείνη δεν εφάινετο πουθενά. Λέγει προς αυτάς ο Μέγας: Να φέρετε εμπρός μου όλας. Όλοι ευρισκόμεθα εδώ, απαντούσαν εκείνοι. Και όμως λείπει μία – επέμενε ο "Άγιος- αυτή, που μου υπέδειξεν ο Άγγελος. Τότε του λέγουν: έχομεν εις το μαγειρείον: μίαν αλλά είναι ολίγον χαζή. Φέρετε την εδώ και εκείνην -είπεν ο Μέγας- αφήσατε να την ίδω εκείνη όμως δεν υπήκουσεν, αντιληφθείσα προφανώς την αιτίαν (ίσως μάλιστα και να της το απεκάλυψεν ο Θεός). Την σύρουν λοιπόν διά της βίας και καθώς την έφερναν της έλεγαν: ο Άγιος Πιτηρούν θέλει να σε ίδη (διότι ήτο όνομαστός).

Μόλις την έφεραν, την εκοίταξε με προσοχήν εις το πρόσωπον ο Μέγας καθώς και το κουρέλι, που είχε γύρω από την κεφαλήν της και επάνω από το μέτωπόν της και αφού έπεσεν εις τα πόδια της, της λέγει: Οσία, Μητέρα, ευλόγησέ με. Τότε πίπτουσα και εκείνη εις τους πόδας του, του λέγει: Συ να με ευλογήσης, κύριέ μου Πάτερ.

Οταν είδαν αυτό το πράγμα, όλοι παρεξενεύθησαν και του λέγουν: Αββά, μη ταπεινώνης τον εαυτόν σου· διότι αυτή είναι «κουτή». Και τότε ο Άγιος λέγει προς όλας αυτάς: Σείς είσθε ανόητες αυτή και από σας και από εμέ είναι καλύτερα, είναι Αμμάς, δηλαδή πνευματική μητέρα και εύχομαι ο Θεός να με αξιώση να ευρεθώ μαζί της, κατά την ημέραν της Κρίσεως.

Μόλις αι μοναχαι ήκουσαν αυτά, έπεσαν αμέσως όλοι εις τους πόδας του και με δάκρυα έξωμολογούντο, ότι με διαφόρους τρόπους η κάθε μια επροξενούσαν λύπην εις εκείνην την Αγίαν. Και άλλη έλεγε: εγώ πάντοτε την εχλεύαζα. Άλλη, εγώ την επεριγελούσα διά το ταπεινον παρουσιαστικόν της. Άλλη, πάλιν, εγώ πολλές φορές έχυσα επάνω της το απόπλυμα από τα πιάτα. Άλλη, εγώ της επροξένησα πληγάς. Και άλλη εγώ την εκτύπησα. Άλλη, εγώ πολλές φορές της έβαλα σιναπισμόν εις την μύτην. Και γενικώς όλοι ανέφεραν ότι της είχαν κάμει διαφόρους προσβολάς. Αφού λοιπόν ήκουσεν ο Άγιος Πιτηρούν την εξομολόγησιν όλων αυτών και προσευχήθη, μαζί με την Ισιδώραν, δι' αυτάς και παρεκάλεσε πολύ την τιμίαν δούλην του Χριστού να εύχεται δι' αυτόν, ανεχώρησεν.

Εκείνη δε ή από τον Θεόν τιμημένη και Οσία, μετ' ολίγας ημέρας έφυγε κρυφά από το Μοναστήρι, επειδή όλοι την ετιμούσαν και την επεριποιούντο και δεν ήμπορούσε να δέχεται τας τιμάς αυτάς και τας απολογίας της αδελφότητος δια την προηγουμένην συμπεριφοράς και ποτέ δεν έμαθε κανείς που έφυγεν, ή που έκρυβη ή πού απέθανεν.

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΑΓΙΟΣ Αϊκύτιος, και μεγάλων παρά Θεοῦ χαρισμάτων ἀξιοθεῖς και πολλᾶς ψυχᾶς τῷ Κυρίῳ προσενεγκῶν διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ και τοῦ κηρύγματος, και ἐκ Θεοῦ ἐπετράπη, οὗτος πάνυ εὐτελεστάτοις ἐνδύμασιν ἐκέχρητο, ὡς τέ τους μὴ γινώσκοντας αὐτόν, προσκυνουμένους ὑπ' αὐτοῦ, βδελύττεσθαι τοῦτον ἀντιπροσκυνῆσαι. Εἷς τινὰ δὲ τόπον ἕτερον πορευθῆναι αὐτὸ μέλλοντι, ἔθος ἦν τῷ εὐτελεστατῶ πάντων των ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἵππων ἐπιβαίνειν καπιστρίῳ δὲ ἀντὶ χαλιναρίου και ἀντὶ σέλλας, δέρματι προβάτου ἐκέχρητο τὰς δὲ ἱερᾶς βίβλους ἐν δερματίνῃ δισακκίῳ ἐβάσταζε και ὅπου δ' ἂν ἀπῆρχετο, τὴν τῆς γραφῆς ἀνοίγων πηγὴν, τὴν τῶν νοημάτων ἐπότιζε γῆν.

Ἔφθασεν οὖν ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη και μέχρι τῆς Ρώμης και τινές, φθόνῳ φερόμενοι, κατέϊπον αὐτοῦ πολλὰ πρὸς τὸν Πατριάρχην, και οὐ πρότερο:: ἰοῦ κατηγορεῖν ἐπαύσαντο, ἕως παρέπεισαν αὐτόν, τὸν δεφένσορα Ἰουλιανὸν ἀποστείλαι, ὡς τέ αὐτόν τὸν Ἅγιον ἀγαγεῖν. Ὁ δέ, διὰ τάχους τὸ τοῦ Αἰκυτίου καταλαβῶν Μοναστήριον, εὔρε τοὺς τῶν ἀδελφῶν προύχοντας καλλιστραφούντας, οὓς ἐπηρώτα πού ὁ ἡγούμενος ὑπάρχει οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον ἐν τῇ ὑποκειμένη κοιλάδι χόρτον θερίζει.

Ἀπέστειλεν οὖν τὸν παῖδα αὐτοῦ και δεφένσωρ, πάνυ ἐπηρμένον ὄντα και ὑπερήφανον, ἵνα πρὸς αὐτόν καλέσῃ τὸν Ἅγιον· ὁ δὲ παῖς, πρὸς τοὺς θερίζοντας ἀπελθῶν, ἐπεζήτηε τις ἔστιν ὁ Αἰκύτιος ὡς δὲ παρ' αὐτῶν διέγνω τὸν ἄνδρα, ἀναριθμήτῳ φόβῳ ληφθεῖς, ἤρξατο τρέμειν και ἀγωνιᾶν και μόλις βαδίζειν δυνάμενος. Ἐλθῶν οὖν πρὸς τὸν Ἅγιον και τοὺς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσῶν, τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ παρουσίαν ἐμήνυσεν ὑποδησάμενος οὖν και τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος και δεσμήσας τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζων τὸ δρέπανον παρεγένετο.

Ὁ οὖν Ἰουλιανός, μαθῶν παρά τοῦ παιδὸς ὅτι οὗτος ἔστιν ὁ Αἰκύτιος, ἐξ αὐτοῦ του σχήματος αὐτόν ἐβδελύξατο, και οὐτρεπιζε πῶς αὐτὸ διαλεχθῆ σοβαρῶς. Πλησιάσαντος δὲ τοῦ Ἁγίου, ἀνυπόστατος φόβος κατέλαβε τὸν Ἰουλιανόν, και τρέμῳς μόλις ἀναγγεῖλαι ἠδυνήθη τὸ διατὶ ἐλήλυθε και οὕτω ταπεινωθεῖς, τοῖς γόνασι τῷ Ἁγίῳ προσέπεσε και εὐχὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ποιῆσαι ἤτειτο. Ὁ δέ, ἀναστήσας αὐτόν, ἐπηύξατο, και εὐθύς της πρὸς τὸν Πατριάρχην φερούσης ὁδοῦ σὺν αὐτῷ ἄψασθαι παρεκάλει ἔλεγε γάρ, ὅτι ἐὰν τῆ σήμερον ἡμέρα μὴ πορευθῶμεν, αὔριον λοιπὸν ἀδύνατον ἔστιν ἡμᾶς ἀπελθεῖν. Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἔφη ἔσιανθης ἐκ τῆς ὁδοῦ, Πάτερ, και σήμερον ἐξελθεῖν οὐ δύναμαι. Ἀναγκασθεῖς οὖν παρά τοῦ δεφένσωρος, τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῷ Μοναστηρίῳ σὺν αὐτῷ ἔμεινε.

Τῆ δὲ ἐπιούσῃ, ἤδη ὑπαναζούσης ἡμέρας, παῖς ἐκ τοῦ Πατριάρχου πρὸς Ἰουλιανὸν κατέλαβε, παραγγέλλων αὐτῷ ἕνα τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον μὴ τολμήσῃ κινήσαι ἐκ τῆς μονῆς αὐτοῦ ἐρωτώμενος δὲ τὴν αἰτίαν εἶρηκεν, ὅτι τῆ διελθούσῃ νυκτὶ δι' ὀπτασίας θείας ὁ Πατριάρχης ἔμφοβος γέγονεν, ὅτι ἀποστείλαι ἐτόλμησεν ἵνα τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον ἄγαγῃ. Παρευθὺς οὖν ἀναστᾶς και Ἰουλιανὸς ἔφη πρὸς τὸν Αἰκύτιον" παρακαλεῖ ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ Πατριάρχης του μὴ κοπωθῆναι ὑμᾶς και δέ, πάνυ λυπηθεῖς, εἶπεν οὐ χθὲς εἶπον σοί, ὅτι εἰ μὴ εὐθύς πορευθῶμεν οὐδαμῶς ἀπελθεῖν δυνησόμεθα; Ἔτι οὖν διὰ τὴν ἀγάπην παρακατασχῶν αὐτόν, και ὑπὲρ τοῦ κόπου μισθὸν τινὰ αὐτὸ παρασχῶν, καίτοι μὴ θέλοντι, ἀπέστειλεν ἐν εἰρήνῃ.

Γνώθῃ οὖν, Πέτρε, ἐν ποίᾳ δόξῃ ὑπάρχουσιν οἱ ἑαυτοὺς ἐν τῷ παρόντι βίῳ βδελυκτοὺς εἶναι ἐλόμενοι μετὰ γὰρ τῶν τῆς ἐπουρανίου πατρίδος πολιτῶν ἀριθμοῦνται. Ὅσοι δὲ διὰ τῆς ὑψηλοφροσύνης ἑαυτοὺς ἐνώπιόν των ἀνθρώπων δικαιοῦσι και διὰ τῆς κενοδοξίας

φυσιοῦνται, ἀπεναντίας τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν κεῖνται οὗτοι· διὸ καὶ διελέγχων αὐτοὺς ὁ Χριστὸς λέγει: «ἐμεῖς ἔστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοῦς», καὶ τὰ ἐξῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Αικύτιος, ο οποίος ήξιώθη να λάβη από τον Θεόν μεγάλα χαρίσματα και οδήγησεν εις τον Κύριον, με την διδασκαλίας και το κήρυγμά του, πολλας ψυχάς, σύμφωνα με την εντολήν που του έδωσεν ο Θεός, εφορούσε πάρα πολύ πτωχικά ενδύματα, ώστε να σιχαίνωνται να του ανταποδώσουν τον καλογηρικόν ασπασμόν, αυτοί τους καιπιούς έχαιρετούσεν. Όταν δε επρόκειτο να μεταβή εις άλλο μέρος, είχε την συνήθειαν να ιππεύη το χειρότερον από τα άλογα του Μοναστηρίου: έχρησιμοποιούσε δε καπίστρι αντί να χρησιμοποιή χαλινάρι και ένα δέρμα προβάτου αντί σέλλας. Μαζί του εβαστούσε πάντοτε ένα δερμάτινον δισάκκι με τα ιερά βιβλία, και οπουδήποτε και αν επήγαιεν, ήνοιγε την πηγήν της Αγίας Γραφής και επότιζε την γήν των νοημάτων.

Η φήμη του λοιπόν έφθασε και μέχρι της Ρώμης. Μερικοί, τότε, από φθόνον, είπον πολλά εναντίον του εις τον Πατριάρχην και δεν έπαυσαν να τον κατηγορούν, μέχρις ότου τον έπεισαν να στείλη τον φρούραρχον Ιουλιανόν διά να φέρη ενώπιόν του τον Αγιον. Ο φρούραρχος μετέβη αμέσως εις το Μοναστήρι του Αλκυτίου, όπου εύρε τους πλέον σπουδαίους μεταξύ των Μοναχών να συζητούν και τους ήρώτησε που ευρίσκεται ο Ηγούμενος. Εκείνοι του απήντησαν εις την κοιλάδα, ολίγον πάρα κάτω, και θερίζει χορτάρι.

Αμέσως ο φρούραρχος στέλλει τον υπηρέτης του, πάρα πολύ φαντασμένος και υπερήφανον, διά να φωνάξη τον Αγιον. Ο υπηρέτης, αφού μετέβη εις τους θεριστάς, έζητούσεν από αυτούς να πληροφορηθή ποίος είναι ο Αικύτιος. Μόλις όμως από τας πληροφορίας των θεριστών ανεγνώρισε τον Αγιον, ήρχισε να τρέμη και να αισθάνεται αγωνίαν και μόλις να ήμπορη να βαδίζη. Αφού λοιπόν επλησίασε τον Αγιον και έπεσεν εις τους πόδας του, του εφανέρωσε την παρουσίας του κυρίου του εις το Μοναστήρι.

Χωρίς χρονοτριβήν ο άνθρωπος του Θεού εφόρεσε τα υποδήματά του, τα έδεσε και αφού έβαλε το δρεπάνι εις τον ώμον του επέστρεψεν εις το Μοναστήρι.

Μόλις ο Ιουλιανός έμαθεν από τον υπηρέτης του ότι αυτός είναι ο Αικύτιος, ησθάνθη αηδιαν από την εμφάνισίν του και edίσταζε να ομιλήση μαζί του σοβαρά. Όταν όμως τον επλησίασεν ο Αγιος, ένας απεριγράφτος φόβος κατέλαβε τον Ιουλιανός και με δυσκολίαν, τρέμων. ημπόρεσε να του είπη διατί ήλθε. Ταπεινωμένος έτσι με τον τρόπον αυτον ο Ιουλιανός, έγονάτισεν εμπρός εις τον Αγιον και του εζήτηι να κάμη ευχήν δι' αυτόν. Ο Αγιος, αφού τον έσήκωσε, τον ηυλόγησε και τον παρεκάλει να ξεκινήσουν αμέσως δια τον Πατριάρχην. Διότι -έλεγεν ο Αικύτιος- αν δεν υπάγωμεν σήμερα, αύριον θα είναι αδύνατον. Τότε ο Ιουλιανός του απήντησε: Πάτερ, εκουράσθηκα από την οδοιπορίαν και σήμερα δεν ημπορώ να ξεκινήσω πάλιν. Έξαναγκασθείς λοιπόν από τον φρούραρχον παρέμεινεν εκείνο το βράδυ μαζί του εις το Μοναστήρι.

Την άλλην ημέραν, μόλις ήρχισε να χαράζη η ημέρα, ήλθεν εις τον Ιουλιανόν ένας υπηρέτης από τον Πατριάρχη και του παρήγγειλε να μη τολμήση να μετακινήση από το Μοναστήρι του τον δούλον του Θεού. Ερωτώμενος δε ο υπηρέτης από τον Ιουλιανόν διά την αιτίαν αυτής της μεταβολής, απήντησεν ότι την περασμένην νύκτα ο Πατριάρχης κατετρόμαξε από μίαν θεϊκήν οπτασίαν, διότι ετόλμησε να στείλη (άνθρωπον) διά να

συλλάβη και οδηγήση ενώπιόν του τον δούλον του Θεού. Αμέσως λοιπόν, την ιδίαν στιγμήν, έσηκώθη ο Ιουλιανός και είπε προς τον Αικύτιον: Ο Πατήρ ημών, ο Πατριάρχης, παρακαλεί να μη υποβληθητε εις τον κόπον. Τότε εκείνος, πάρα πολύ λυπημένος, του είπε: Δεν σου είπα χθές, ότι αν δεν ξεκινήσωμεν αμέσως, δεν θα ήμπορέσωμεν πλέον να υπάγωμεν; Αφού λοιπόν εκράτησεν εις το Μοναστήρι, χάριν αγάπης, τον Ιουλιανόν και του προσέφερε κάποιο φιλοδώρημα διά τον κόπον του, αν και δεν ήθελε να το δεχθή ο Ιουλιανός, τον κατευόδωσεν, αφού τον ηυλόγησε.

Μάθε λοιπόν, Πέτρε, πόσον δοξάζονται όσοι προτιμούν εις την παρούσαν ζωήν να τους αποστρέφονται οι άλλοι συγκαταλέγονται, δηλαδή, μαζί με τους πολίτας της επουρανίου πατρίδος. Αντιθέτως, όσοι με την υψηλοφροσύνην των παρουσιάζονται ως δίκαιοι ενώπιον των ανθρώπων και καμαρώνουν διά την κενοδοξίαν των, αυτοί ευρίσκονται μακράν από τους οφθαλμούς του Θεού. Δι' αυτό και ελέγχων αυτούς και Χριστός λέγει: «σείς είσθε, που από μόνοι σας δικαιώνεσθε» (Λουκ. ιστο, 15) και τα επόμενα. ,

Γ'. Εν τω βίω του Αγ. Γρηγορίου του θαυματουργού

ΠΟΤΕ τῶν ἐκ τῆς πόλεως Κομάνων τῆς ἀστυγείτονος πανδημεῖ προσελ. θόντων τῶν θαυμαστή Γρηγορίῳ, καὶ ἀξιούντων ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς Ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἱερωσύνης συστήσασθαι, ὑπακούσας ὁ μέγας, ἐγένετο παρ' αὐτοῦς. Καὶ τῶν μὲν ἐν τέλει πάντως αἱ γνώμαι, τοὺς προέχειν δοκούντας λόγῳ τὲ καὶ γένει καὶ τῇ λοιπῇ περιφανείᾳ περιείργαζοντο, καὶ πολλαχῇ ταῖς ψήφοις ἔμεριζοντο, ἄλλων ἄλλον προαιρουμένων.

Ὁ δὲ μέγας, θεόθεν αὐτῷ τινὰ ἀνέμενε πρὸς τὸ προκείμενον συμβουλῶν καὶ καθὼς ὁ Σαμουὴλ μνημονεῦεται μὴ ἐκπλαγῆναι κάλλος σωμάτων καὶ μέγεθος ἐπὶ τῇ τῆς Βασιλείας χρίσει, ἀλλὰ ψυχὴν ζητεῖν βασιλικήν, κὰν ἐν καταφρονουμένῳ σώματι τύχη, τὸν αὐτὸν τρόπον κακεῖνος, τὰς περὶ ἐκάστου τῶν ἐψηφισμένων σπουδᾶς παραβλέπων, πρὸς ἓν ἀφεώρα μόνον, εἰ τίς καὶ πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως δι' ἐπιμελείας βίου καὶ ἀρετῆς ἐν τρόπῳ τὴν ἱερωσύνην φέρει.

Ὡς οὖν οἱ μὲν μετ' ἐγκωμίων παρήγον οὓς ἐψηφίσαντο, καὶ δέ, καὶ πρὸς τοὺς εὐτελεστεροὺς κατὰ τὸ τοῦ βίου βλέπεις ἔνεκελευετο. δυνατὸν γὰρ εἶναι καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις εὐρεθῆναι τινὰ τῶν περιφανῶν ἐκείνων κατὰ τὸν πλοῦτος τῆς ψυχῆς ὑψηλότερον. "Ἔβριν ᾧθη τις τῶν περιεστηκότων τῆς ψήφου καὶ χλευασμὸν τὴν τοιαύτην τοῦ μεγάλου κρίσιν εἰ τῶν λόγῳ καὶ ἀξιώματα καὶ τῇ φαινομένη τοῦ βίου μαρτυρία προκεκριμένων τῶν ἄλλων, μηδενὸς ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην παραδεχθέντος, ἐκ τῶν βάνουσων πρὸς τὴν τοιαύτην χάριν νομίζοντο τινὲς ἀξιώτεροι. Καὶ ἅμα κατειρωνευόμενος πρὸς αὐτόν, εἰ ταῦτα κελεύεις, φησί, τούτους μὲν τοιούτους ὄντας περιοφθῆναι τοὺς πάσης ἐξειλεγμένους τῆς πόλεως, ἐκ δὲ τῶν συρφετῶν εἰς προστασίας τῆς ἱερωσύνης ἀναχθῆναι τινὰ, ὥρα σοὶ λοιπὸν τὸν ἀνθρακέα καλεῖν ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην Ἄλέξανδρος, καὶ μεταβάντες, εἰ δοκεῖ, συμφωνήσωμεν πρὸς ἀλλήλους ἢ πόλις πᾶσα.

Ταῦτα μὲν οὖν ἔφθεγγετο, τὴν γνώμην διαβάλλον αὐτοῦ διὰ τῆς εἰρωνικῆς ταύτης ψήφου, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς προλαβούσιν ἄκρισιαν καταμεμφόμενος. Τὰ δὲ μεγάλη γίνεται διὰ τῶν εἰρημένων ἐνθύμιον, μὴ ἄθει τὸν Ἄλέξανδρον ἐν μνήμῃ τῶν ψηφιζομένων γενέσθαι. Καὶ τίς, φησιν, οὗτος ὁ Ἄλέξανδρος, οὗ τὴν μνήμην πεποιήσθε;

Εἶτα τινὸς τῶν συμπαρόντων ἐν γέλῳτι παραγαγόντος εἰς μέσον τὸν μνημονευθέντα, ρακίοις πιναροῖς ἡμφιεσμενον οὐδὲ ὄλο το σῶματι, καὶ ἅμα δεικνύντα τῶν φαινομένων τὴν ἐργασίας, χερσὶ τὲ καὶ προσώπων καὶ τὰ λοιπὸ του σώματος κατασβολωμένον τοῖς ἀνθραξί, τοῖς μὲν λοιποὺς γέλωτος ἦν ὑπόθεσις ἐν μέσω τοιοῦτος ἐστῶς ὁ Ἀλέξανδρος, τὸ δὲ διορατικῶ ἐκείνῳ ὀφθαλμῶ πολλὴν παρεῖχεν ἐκπληξιν τὸ γινόμενον ἀνὴρ ἐν τοσαύτῃ πενία καὶ ἀτημελημένα τῷ σώματι πρὸς ἑαυτὸν βλέπων, καὶ οἷον ἐπαγαλλόμενος τούτοις, καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις ὀφθαλμοῖς ἦν καταγέλαστον, καὶ οὕτως εἶχεν. Οὐκ ἀνάγκη πενίας ἐπὶ τὸν τοιοῦτον ἔλληλυθαι βίον, ἀλλὰ φιλόσοφος ἦν ὁ ἀνὴρ, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα βίος ἔγνωρισεν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ μαρτυρίου φθᾶσαι διὰ πυρὸς τελειώσας τὸν δρόμον το δὲ λανθάνειν ἐπετήδευε, κρείττων ὑπάρχων τῆς ἐσπουδασμένης παρ' αὐτῶν εὐκληρίας καὶ ἀντ' οὐδενὸς τὸν βίον ποιούμενος τῆς ὑψηλοτέρας καὶ ἀληθοῦς ζωῆς τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων, ὡς ἂν μάλιστα τὸν πρὸς ἀρετὴν κατορθώση σκοπὸν λανθάνειν ἐμηχανάτο.

Τοιοῦτος ὢν, τῷ ἀτιμωτέρῳ τῶν ἐπιτηδευμάτων οἷον εἰδεχθεῖ τινι τὰ προσωπεῖω ὑπεκρύπτετο" ἄλλως τὲ καὶ ὑπερανθῶν τῇ νεοτητι, σφαλερὸν ἠγεῖτο τῷ τῆς σωφροσύνης σκοπῷ φανερόν ποιεῖν τὸ κάλλος τοῦ σώματος ἥδει γὰρ χαλεπῶν καταπτωμάτων ἀφορμὴν τοὺς πολλοὺς το τοιοῦτον γινόμενον. Ὡς ἂν οὖν μήτε πάθοιτι τῶν ἄβουλητων, μήτε πάθους ὑπόθεσις ἄλλοτρίοις ὀφθαλμοῖς κατασταίῃ, καθάπερ τί προσωπεῖον εἰδεχθῆς, τὴν ἀνθρακοποιίαν ἐκουσίως ἑαυτῷ περιτίθησι, δι' ἧς τὸ τὲ σῶμα τοὺς πόνους πρὸς ἀρετὴν ἐγυμνάζετο, καὶ τὸ κάλλος τῇ ρύπει τῶν ἀνθράκων ἐπεκαλύπτετο καὶ ἅμα τὸ ἐκ τῶν πόνων αὐτῷ προσγινόμενον, εἰς ἐντολῶν ὕπηρεσίαν ὄκονομειτο.

Ἐπειδὴ οὖν μεταστήσας αὐτὸν τοῦ συνεδρίου, πάντα τα κατ' αὐτὸν δι' ἀκριβείας ἐπίθετο, τὸν μὲν δίδωσι τοῖς περὶ αὐτόν, ἐντειλάμενος & χρὴ πράττειν, αὐτὸς δὲ πάλιν καταλαβῶν τὸ συνέδριον, ἐκ τῶν ἐν χερσὶ τοὺς συνειλεγμένους ἐπαίδευε, τοὺς περὶ τῆς ἱερωσύνης λόγους αὐτοὺς παρατιθέμενος, καὶ διὰ τούτων τὸν κατ' ἀρετὴν ὑπογράφων βίον. Καὶ διήγαγεν ἐν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις παρακατέχων τὸν σύλλογον, ἕως ἐκπληρώσαντες οἱ ὑπηρετοῦντες τὸ προσταχθέν, ἐπέστησαν ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Ἀλέξανδρον, λουτρῷ τὲ τὴν ἐκ τῆς ἀσβόλης ἀηδίαν ἀποκλυσάμενον, καὶ τοῖς τοῦ μεγάλου ἱματίοις ἡμφιεσμενον (ταῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς ἐντειλάμενος ποιῆσαι).

Πάντων δὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστραφέντων καὶ θαυμαστικῶς πρὸς τὸ φαινόμενον διακειμένων, οὐδὲν κοινῶν πεπόνθατε, φησὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ διδάσκαλος, ὀφθαλμοῖς ἀπατηθέντες, καὶ τὴν αἰσθήσει μόνῃ τὴν κρίσιν τοῦ καλοῦ ἐπιτρέψαντες. Σφαλερὸν γὰρ κριτήριον τῆς τῶν ὄντων ἀληθείας ἢ αἴσθησις, τὴν πρὸς τὸ βάθος τῆς ἀληθείας εἴσοδον δι' ἑαυτῆς ἀποκλείουσα, ἅμα δὲ καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας ἔχθρῳ δαίμονι τοῦτο φίλον ἦν πάντως, ἀργῆσαι τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος τῇ ἀγνοίᾳ συγκαλυπτόμενον, μηδὲ παρελθεῖν εἰς μέσον ἄνδρα, τῆς ἐκείνου δυναστείας καθαιρέτην ἐσόμενον.

Ταῦτα εἰπῶν, προσάγει τῷ Θεῷ διὰ τῆς ἱερωσύνης τὸν ἄνδρα, κατὰ τὸν γενομισμένον τρόπον τελειώσας τὴ χάριτι. Πάντων δὲ πρὸς τὸν νέον ἱερέα ἀποβλεπόντων, προτραπεῖς τινὰ λόγον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ποιήσασθαι, ἔδειξεν εὐθὺς ἐν προοιμίῳ τῆς ἀρχῆς ὁ Ἀλέξανδρος ἄψευστον ἐπ' αὐτῇ τοῦ Γρηγορίου τὴν κρίσιν" ἦν γὰρ αὐτῷ πλήρης διανοίας ὁ λόγος, ἦττον τῷ ἄνθει κεκαλλωπισμένος τῆς λέξεως.

Ὅθεν τις τῶν νέων ἀγέρωχος, ἐκ τῆς ἀτθίδος αὐτοὺς ἐπιχωριάζων, τὸ ἀκαλλῆς τῆς λέξεως ἐπεγέλασεν, ὅτι μὴ τῇ περιεργείᾳ τῆς ἀττικῆς κεκαλλώπιστο ὃν φάσιν ἐκ θειοτέρας ὄψεως σωφρονισθῆναι, περιστερῶν ἀγέλην ἰδόντα ἀμηχάνῳ τιγὶ κάλλει διαλαμπουσῶν καὶ τινὸς ἀκηκοῆναι λέγοντος Ἀλεξάνδρου τὰς περιστερᾶς εἶναι ταύτας, ἃς ἐν γέλῳτι ἐκεῖνος ἐπεποίητο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ από την γειτονική πόλιν Κόμανα όλοι οι κάτοικοι ξεκίνησαν και έπήγαν να συναντήσουν τον θαυμαστόν Γρηγόριον τον έπαρακαλούσαν δε να έλθη εις την πόλιν των και να στερεώση την Έκκλησίαν των διά χειροτονίας ιερέως. Ο Μέγας, πράγματι, υπήκουσε και ήλθε προς αυτούς. Τών αρχόντων αι προτιμήσεις εστρέφοντο προς εκείνους, που εθεωρούντο ανώτεροι και κατά την μόρφωσιν και κατά την καταγωγής και κατά την λοιπήν κοσμικήν άξίαν και έτσι αι ψήφοι, δια τους υποψηφίους, έμοιράζοντο εις πολλούς, διότι άλλοι επροτιμούσαν τον ένα και άλλοι τον άλλον.

Ο Μέγας Γρηγόριος όμως επερίμενεν από τον Θεόν κάποιαν συμβουλήν διά το ζήτημα αυτό. Και όπως ο Σαμουήλ, καθώς αναφέρεται εις την Αγίας Γραφήν, δεν εξεπλάγη από την ωραιότητα και το μέγεθος σωμάτων, όταν επρόκειτο να χρίση βασιλέα των Εβραίων, αλλά αναζητούσε ψυχήν βασιλικήν, έστω και αν υπήρχε εις ταπεινόν άνθρωπον, έτσι και εκείνος παραβλέπων τα προσόντα ενός εκάστου εξ εκείνων, που είχαν προτιμηθή διά ψήφου, εις ένα πράγμα μόνον επρόσεχεν: αν κάποιος από τους υποψηφίους, και πριν ακόμη χειροτονηθή ιερεύς, έφερεν εις την ψυχήν του το χάρισμα της ιερωσύνης, με την επιμέλειαν του βίου του και τον τρόπον της αρετής του.

Όταν λοιπόν οι άρχοντες παρουσίαζαν, με επαίνους, εκείνους που εψήφισαν δι' ιερείς, ο άγιος Γρηγόριος παρήγγελλεν εις αυτούς να προσέξουν και τον βίον των ταπεινοτέρων, εκ των κατοίκων πόλεως, διότι –ως έλεγεν ήτο δυνατόν να ευρεθή μεταξύ αυτών κάποιος, που να αξίζει περισσότερο, κατά τον πλούτος της ψυχής, από εκείνους που αυτοί εθεωρούσαν σπουδαίους. Κάποιος από τους παρευρισκομένους έθεώρησεν ως περιφρόνησιν της αποφάσεώς των και ως χλευασμόν την κρίσιν του Μεγάλου, να μη γίνη δηλαδή κανείς δεκτός εις την ιερωσύνην από όσους είχαν προκριθή δια την μόρφωσίν των, το αξίωμά των και τον τρόπον της ζωής των, και να προτιμηθούν, διά την χάριν της - ιερωσύνης, άλλοι αμόρφωτοι και άξεστοι. Και, ειρωνευόμενος τον Άγιον, προσέθεσεν: αν διατάσσης αυτά, τότε ας περιφρονήσωμεν αυτούς, που εξέλεξεν ολόκληρος ή πόλις, και ας ανυψωθή εις το αξίωμα της ιερωσύνης κάποιος άξεστος από τον όχλον. Όρα, λοιπόν, είναι να καλέσης εις την ιερωσύνην και τον Αλέξανδρον τον καρβουνιάρης και αν το νομίζης καλόν, αφού συναθροισθώμεν, να συμφωνήσωμεν ολόκληρος η πόλις μεταξύ μας.

Αυτά, λοιπόν, έλεγε, κατηγορών τον Άγιον με την ειρωνικήν αυτην πρότασίν του, διά τά, δήθεν, απερίσκεπτα λόγια, που ανέφερε προηγουμένως. Εις τον Άγιον όμως εγεννήθη η σκέψις, από τα λεχθέντα, μήπως το όνομα του Αλεξάνδρου, μεταξύ των υποψηφίων διά την ιερωσύνην, ανεφέρθη κατά φώτισιν Θεού. Και ποιος είναι – έρωτά τους παρισταμένους- αυτός ο Αλέξανδρος, που τώρα τον έθυμηθήκατε;

Κατόπιν αυτού κάποιος από τους παρισταμένους, γελών ειρωνικά, έφερεν εις το μέσον αυτόν τον Αλέξανδρος, που έφορούσεν ελεεινά κουρέλια, χωρίς να σκεπάζουν καν ολόκληρον το σώμα του και εφανέρωνε, με την εμφάνισίν του, το επάγγελμά του. Τα χέρια του και το πρόσωπόν του και το υπόλοιπον σώμα του, που δεν έκαλύπτετο από τα κουρέλια, ήσαν σκεπασμένα από την μουντζούρα. Το θέαμα ενός τέτοιου 'Αλεξάνδρου, ο οποίος εστέκετο εις το μέσον, εις όλους μεν τους άλλους έδωσεν αφορμήν να γελάσουν· διά τον διορατικόν όμως οφθαλμόν του Αγίου Γρηγορίου, αυτό που συνέβαινεν, εγεννούσεν εις την ψυχήν του έκπληξιν και θαυμασμόν.

Ένας άνθρωπος με τόσην φτώχειας και τόσον απεριποίητον το σώμα του ήτο συγκεντρωμένος εις τον εαυτόν του και εφαινετο ωσάν να έχαιρε δι' αυτά, που δια τους απαίδευτους ήσαν καταγέλαστα. Και έτσι ήτο. Δεν κατήνησεν εις αυτόν τον βίον από την ανάγκην της φτώχειας, αλλά διότι ο άνθρωπος ήτο φιλόσοφος, ως απέδειξεν η μετέπειτα ζωή του, αφού έφθασε και μέχρι του μαρτυρίου και ετελείωσε τον επίγειον δρόμον του διά πυρός. Επεδίωκε να ζή χωρίς επίδειξιν, επειδή ήτο ανώτερος από την προσποιητήν σπουδαιότητα των άλλων. Και επειδή δεν αντήλλασσε με τίποτα την υψηλοτέραν και αληθινήν ζωήν, που επιθυμούσεν, επροσπαθούσε με κάθε τρόπον να αποφεύγη την προσοχήν των ανθρώπων, δια να επιτύχη τον σκοπόν της αρετής.

Επειδή λοιπόν είχε τοιούτον υψηλόν φρόνημα έκρύπτετο με το πλέον ταπεινόν επάγγελμα, ως να εφόρει άσχημον προσωπίδα, ενώ μάλιστα ευρίσκετο εις το άνθος της νεότητος. Ένόμιζεν επικίνδυνον, διά τον σκοπόν της σωφροσύνης, να επιδεικνύη την ωραιότητα του σώματός του· διότι εγνώριζεν, ότι ένα τέτοιο πράγμα εγένετο αφορμή για σοβαρά παραπτώματα εις τους πολλούς. Διά να μη πάθη λοιπόν κάτι ανεπιθύμητος και διά να μη γίνη αφορμή πάθους εις ξένα μάτια, έχρησιμοποίει, ως κάποιαν άσχημον μάσκαν, το επάγγελμα του καρβουνιάρης έτσι και το σώμα του εγύμναζεν εις την αρετήν με τους τόπους της εργασίας και την ωραιότητα της νεότητος εσκεπάζε με την ασβόλην (καπνιά) από τα κάρβουνα. Εν τω μεταξύ όσα έκέρδιζεν από τον κόπον της εργασίας του διέθετε διά να εκτελή τας εντολάς του Κυρίου.

Αφού λοιπόν ο άγιος Γρηγόριος εκάλεσεν ιδιαιτέρως από το Συνέδριον τον Αλέξανδρον εζήτει να πληροφορηθή από αυτόν, μετά πάσης ακριβείας, τα του βίου του. Εν συνεχεία τον παραδίδει εις την συνοδίαν του και δίδει εντολήν να κάμουν ό,τι έπρεπεν. Ο ίδιος ο Άγιος έπανελθών πάλιν εις το Συνέδριον εδίδασκε τους παρισταμένους εκ τού προχείρου περί της ιερωσύνης και περιέγραφε έτσι τον ενάρετον βίον. Και παρέτεινε την διδασκαλίαν επί πολύ, διά να συγκρατήση το Συνέδριον, να μη φύγουν οι Σύεδροι, μέχρις ότου επέστρεψαν οι υπηρετάι, που ανέλαβαν να εκπληρώσουν την εντολήν του Αγίου. Μαζί των είχαν τον Αλέξανδρον, αφού εκαθαρίσθη με λουτρόν από την ασβόλην (καπνιά) και είχε φορέσει τα άμφια του Αγίου (διότι αυτή ήτο η εντολή του).

Ενώ δε όλοι έστρεψαν τα μάτια των προς τον Αλέξανδρον και τον εθαύμαζαν έτσι όπως τον έβλεπαν, είπε προς αυτούς και Διδάσκαλος δεν επάθατε τίποτε το παράδοξον με το να ξεγελασθήτε από τα μάτια και να στηρίζετε την κρίσιν σας δια το καλόν μόνον εις την αίσθησιν της οράσεως· διότι, πράγματι, η αίσθησις είναι κριτήριο σφαλερόν διά την εκτίμησιν της αληθείας των πραγμάτων, επειδή εμποδίζει την διείδουσιν εις το βάθος της αληθείας συνάμα αυτό ήτο οπωσδήποτε αγαπητον εις τον εχθρόν της ευσεβείας, τον δαίμονα, να παραμείνη αχρησιμοποίητον το σκεύος της εκλογής σκεπασμένος με την άγνοιαν, και να μη παρουσιασθή εις τον μέσον άνθρωπος, που πρόκειται να καταλύση την τυραννίαν του.

Αφού είπεν αυτά, αφιερώνει τον Αλέξανδρον διά της ιερωσύνης εις τον Θεόν, σφραγίσας αυτόν διά της Θείας Χάριτος, σύμφωνα με τον τρόπον, που υποδεικνύουν οι Ιεροί Κανόνες. Και ενώ όλοι έπαρατηρούσαν τον νέον ιερέα, τον προέτρεψαν να ομιλήση προς το εκκλησίασμα: έδειξε δε αμέσως τότε ο Αλέξανδρος πόσον αληθινή ήτο η κρίσις, που έκαμε δι' αυτόν ο Άγιος Γρηγόριος. Διότι ο λόγος, που εξεφώνησεν, ήτο γεμάτος από υψηλά νοήματα, χωρίς όμως πολλά ρητορικά άνθη.

Δι' αυτό κάποιος υπερήφανος νέος, που ε γνώριζε την αττικήν διάλεκτον και ευρέθη εκεί, έσχολίασεν ειρωνικώς το άτεχνον της ομιλίας, επειδή, τάχα, δεν είχε στολισθή με τα ρητορικά σχήματα της αττικής διαλέκτου. Λέγουν δε, ότι ο νέος εκείνος εσυνετίσθη από κάποιαν θεϊκην οπτασίαν είδε, δηλαδή, σμήνος περιστεριών, να λάμπουν από απερίγραπτον ωραιότητα και ήκουσε κάποιον να του λέγη: αυτά τα περιστέρια είναι του Αλεξάνδρου, που συ περιέλασες.

Δ'. Εν τω βίω του Οσίου Μαρκέλλου

Ο ΘΕΙΟΣ Μάρκελλος έξ Απαμείας έλκων τὸ γένος, έν τῇ μονῇ τῇ λεγομένη τῶν Άκοιμήτων, δια τὸ ἀπαύστους έν αὐτῇ γίνεσθαι έκ διαδοχῆς τὰς εἰς Θεὸν δοξολογίας, προσέρχεται καὶ εἰσδεχθεῖς, μετὰ χρόνον τινὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ προεστῶτος αὐτῆς τὰ τῶν Μοναχῶν ἀμφιέννυται. Ἦν δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀποκειράμενος καὶ Ἰάκωβος τις, δς συνήθης μὲν πρότερον ἐγεγόνει Μαρκέλλη Ἀλεξάνδρου δὲ φοιτήσας, πρῶτος αὐτῶ έν μαθηταῖς ἦν. Οὐ πολλοῦ οὖν διαγεγονότος χρόνου, ὁ Μάρκελλος οὐ μόνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Ἰάκωβον ἀσκήσει καὶ ἀρεταῖς ὑπερέβαλλε διὸ καὶ σφόδρα τῷ Ἀλεξάνδρῳ καταθύμιος ἦν.

Εἶτα καθάρσει νοὸς τὴν τοῦ καθηγητοῦ προγονους τελευτήν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλλειν ἐπ' αὐτὸν πίπτειν τὴν τῆς ἀρχῆς ψῆφον προεγνωκῶς, καὶ δείσας μὴ καὶ νέος ἄρξη γερόντων καὶ τὴν φίλην ἀποβάλλη ὑποταγὴν, ἢ λίαν ἔχαιρε, διὰ μετριοφροσύνης ὑπερβολήν, τῆς μονῆς οὐδενὸς αὐτὸ συνειδότος ὑποχωρεῖ. "Ἐπειτα μετὰ βραχὺ μεταστάντος τοῦ ἱεροῦ Ἀλεξάνδρου, Μάρκελλος εὐθύς έν τοῖς ἀπάντων στόμασιν ἦν, καὶ ὅτι μὴ παρὴν λίαν ἔλυπει. Ὡς οὖν ψηφισθεῖς οὐχ ἠύρισκετο, Ἰωάννης ἄρχειν ἐκρίθη, ἀνὴρ καὶ τὴν τρίχα πολίος, καὶ τὴν σύνεσιν. Ταῦτα δὲ οὕτω προβάνα Μάρκελλος μαθῶν, καὶ αὐτὸς ἐπανῆκεν εἰς τὴν μονήν, καὶ τὸ Ἰωάννη συγέμισγε, χεῖρ αὐτῷ δεξιὰ γινόμενος καὶ συνδιαφέρων ἄριστα τὴν ἄρχην.

Ποτὲ οὖν ἀποδημοῦντος Μαρκέλλου, λόγοι τινὲς ἐγίνοντο πρὸς Ἰωάννης περὶ αὐτοῦ. Τῶν Μοναχῶν οὖν οἱ μὲν σπουδαιότεροι τ' ἄλλα τὲ τοῦ ἀνδρὸς θαυμάζοντες ἦσαν, καὶ ὅτι τῆς ἀρχῆς ἐξέστη καὶ τὸν θρόνον οὕτω ραδίως ἀπέλιπεν. Οἱ ράθυμοι δὲ καὶ τὸ μέγεθος ἀγνοοῦντες τῆς τοῦ Μαρκέλλου ψυχῆς, αὐτὸ τοῦτο τὸ δόξαν φυγεῖν έκ φιλοδοξίας αὐτὸν πράξαι ἔλεγον εἰδῶς γὰρ ὡς ὁ Ἰωάννης αὐτοῦ μᾶλλον προτιμηθήσεται, καὶ μὴ θέλων ἑαυτὸν ἐκείνου φανῆναι δεύτερον, διὰ τοῦτο τῆς μονῆς ἀπεδήμησε.

Τοῦτο καὶ Ἰωάννης ἀκούσας, καὶ θέλων τοὺς Μοναχοὺς πείσαι μὴ ραδίως καταγινώσκειν, ἅμα δὲ καὶ δεῖξαι τὸν Μάρκελλον εἰς ὅσον ὕψος ταπεινοφροσύνης ἀφίκετο, ἔργοις, ἔφη, ὦ τέκνα, τὴν κρίσιν ἐπιτρεπτέον καὶ μηδὲν πλέον φθεγζάμενος, ἔστρεφε κατὰ νοῦν, ἐπανήκοντι τῷ Μαρκέλλῳ, τὴν ἀτιμωτάτης τῆς ὑπηρεσίας τάξιν, τοῦ ὄνου τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὸ ἐγγχειρίσαι. Ἐπεῖ οὖν ἐκεῖνος ἐπανῆκε καὶ τὸ ἐφύβριστον τοῦτο δοκοῦν ἐπ' ὄψει πάντως ἐπέταττεν καὶ καθηγητής, ένταύθα ὁ Μάρκελλος ἔδειξε σαφῶς τῆς μετριοφροσύνης αὐτοῦ τὴν ὑπερβολήν οὐ μόνον γὰρ χαίρων ἐδέξατο τὸ ἐπιτάγμα, ἀλλὰ τί καὶ μείζον καὶ χαριέστερον ὑπεδείκνυτο.

Οὕτω γὰρ φησιν ἀσμένως τὴν λειτουργίαν ὑπῆρχετο, ὅσο καὶ εὐεργεσίαν αὐτὴν ἐλογίζετο, καὶ γραμματεία τὸ ἀσφαλὲς ἤξιου λαβεῖν, ὡς τὲ μηδέποτε ταύτης ἔκστηναι αὐτόν. Καὶ οὐκ εἶπε μὲν οὕτως, οὐκ ἔπραξε δέ. Οὐδε ἔπραξε μὲν, ἐπ' ὀλίγον δὲ ἀλλὰ πολὺ μὲν θερμότερος ἐπὶ τῶν ἔργων ὠράτος ἐπὶ τοσοῦτον δὲ καὶ τὴν ὑπηρεσίας παρέτεινεν, ἕως καὶ πολλὰ δεηθέντες, ικέται πάντες αὐτοῦ γεγονάσιν, ὡς τὲ αὐτοὺς μὲν συγγνώμην, τῆς δὲ τοιαύτης ἐκστῆναι δουλείας. Ἄτοπον γὰρ ἄνδρα τοιόν δέ, τὸν καὶ ποιμνῆς λογικῆς ἄρχειν ἄξιον, καὶ

εις μεγάλα τούτους ευεργετεῖν, εις τὴν εὐτελεῖ ἐκείνην ὑπηρεσίας καταγίνεσθαι, ἦν καὶ ὁ τυχῶν τελεῖν ἤδυνατο.

Ερμηνεία

Ο ΘΕΙΟΣ Μάρκελλος, που κατήγετο από την Απαμειανή, έρχεται να γίνη μοναχός εις την μονήν των Ακοιμήτων. ωνομάζετο δε έτσι η Μονή, επειδή μέσα εις αυτήν η δοξολογία του Θεού ήτο ακατάπαυστος από τους Μοναχούς ημέρας και νύκτα. Αφού έγινε αδελφός, μετ' ολίγον χρόνον ενδύεται το Μοναχικόν σχήμα από τον Ηγούμενον της Μονής Αλέξανδρον. Πριν από αυτόν, εις το ίδιον Μοναστήρι είχε καρή μοναχός και κάποιος Ιάκωβος, γνωστός του Μαρκέλλου από πρίν. Ο Ιάκωβος αυτός, αφού παρέμεινε κοντά εις τον Αλέξανδρον, ανεδείχθη πρώτος μεταξύ των μαθητών του. 'Αφού επέρασεν όμως ολίγος χρόνος και Μάρκελλος, όχι μόνον τους άλλους, αλλά και αυτόν τον Ιάκωβον. έξεπέρασεν εις την άσκησιν και τας αρετάς. Δι' αυτο και ηγαπήθη πάρα πολύ από τον Αλέξανδρον.

Μετά αρκετον καιρόν, λόγω της καθαρότητος του νοός, προείδε τον θάνατον του καθηγητού ακόμη, ως προορατικός, προέβλεψεν ότι εις αυτόν επρόκειτο να πέση η εκλογή διά τὴν θέσιν του Ηγουμενου. Και επειδή έφοβήθη μήπως, ενώ ήτο ακόμη νέος, γίνη προϊστάμενος γερόντων και έτσι χάση την αγαπημένης του υποταγήν, διά την οποίαν ήτο πάρα πολύ ευχαριστημένος, από υπερβολικήν μετριοφροσύνην φεύγει από το Μοναστήρι, χωρίς να το γνωρίζη κανείς. Έπειτα, αφού μετ' ολίγον απέθανεν ο ιερός 'Αλέξανδρος, το όνομα Μάρκελλος ήτο εις τα στόματα όλων και το ότι δεν ήτο παρών τους επροξενούσε μεγάλης λύπην. Επειδή λοιπόν εψηφίσθη ηγούμενος, αλλά δεν ανευρίσκετο, εκρίθη άξιος διά το αξίωμα αυτό ο Ιωάννης, άνθρωπος λευκομάλλης, σεβαστός και συνετός.

Μόλις ο Μάρκελλος επληροφορήθη, ότι έτσι συνέβησαν τα πράγματα, επέστρεψε και αυτός εις το Μοναστήρι και συνειργάζετο με τον Ιωάννην, σωστο δεξί του χέρι, συμβάλλων εις την άριστην διοίκησιν.

Κάποτε, όταν απουσίασεν εις ταξειίδι ο Μάρκελλος, έγιναν ώρισμένοι διαβολαι προς τον Ιωάννην δι' αυτόν. Οι σπουδαιότεροι από τους Μοναχούς εθαύμαζον τον Μάρκελλον, διότι, όπως έλεγαν, και την ηγουμενείαν απέφυγε και τον θρόνον του Ηγουμενου τόσο εύκολα εγκατέλειψεν. Οι αδιάφοροι όμως και οκηροί, που αγνοούσαν την αξίαν της ψυχής του Μαρκέλλου, έλεγαν ότι το ότι απέφυγε την δόξαν, το έκαμεν ακριβώς από φιλοδοξίαν· διότι όπως ισχυρίζοντο έ γνώριζε καλά ότι θα προτιμηθη ο Ιωάννης από την αδελφότητα ως Ηγούμενος και επειδή δεν ήθελε να φανή κατώτερος από εκείνον, δι' αυτό απεμακρύνθη από το Μοναστήρι.

Όταν ήκουσεν αυτό ο Ιωάννης και θέλων να πείση τους Μοναχούς να μη κατηγορούν τόσο εύκολα και συγχρόνως να φανερώση εις ποίον ύψος ταπεινοφροσύνης έφθασεν ο Μάρκελλος, είπε προς τους Μοναχούς: Τέκνα μου, από τα έργα πρέπει να κρίνωμεν τον άλλον. Και χωρίς να είπη τίποτε άλλο, έσκέπτετο, όταν θα επέστρεφεν ο Μάρκελλος, να του αναθέση την πλέον εξευτελιστικών υπηρεσίαν, την φροντίδα δηλαδή του όνου. Πράγματι, λοιπόν, μόλις, επέστρεφεν εκείνος, του ανέθεσεν ο Ηγούμενος, ενώπιον όλων, το θεωρούμενον ως προσβλητικόν διακόνημα της φροντίδος του όνου: τότε ο Μάρκελλος έδειξεν ολοκάθαρα την υπερβολικήν του μετριοφροσύνην. Διότι όχι μόνον εδέχθη με χαραν την εντολήν του Ηγουμενου, αλλά παρουσίασε και κάτι ακόμη μεγαλύτερον και χαριτωμένον. .

Με τόσην ευχαρίστησιν – καθώς λέγεται- εξετέλει την υπηρεσίαν, και την εθεωρούσεν ως ευεργεσίαν, ώστε να ζητή και έγγραφον διαβεβαίωσιν, ότι ποτέ δεν θα τον απομακρύνουν από αυτήν την υπηρεσίαν. Και δεν το είπε μεν διά λόγων, το έδειξεν όμως έμπράκτως. Και ούτε εξετέλει το διακόνημα δι' ολίγον χρόνον απ' εναντίας εφαινετο να έχη θερμότερον τον ζήλον διά το έργον τούτο. Τόσον δε πολύ παρέτεινε το διακόνημά του αυτό, ώστε τον παρεκάλεσαν πάρα πολύ, αυτούς μεν να συγχωρήση, να εγκαταλείψη δε αυτήν την ταπεινής εργασίαν. Διότι ήτο πολύ άτοπον ένας τέτοιος άνθρωπος, ο οποίος ήτο άξιος να είναι ποιμήν του λογικού ποιμνίου και από της θέσεως αυτής να τους ωφελή πάρα πολύ, να καταγίνεται με ένα τέτοιο ευτελές διακόνημα, που και ο πρώτος τυχών μοναχός ήμπορούσε να εκτελέση.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΛΕΓΕΤΑΙ δέ περι τοῦ Ἀββᾶ Παμβᾶ, ὅτι τρία ἔτη ἔμεινεν αἰτούμενος τὸν Θεὸν καὶ λέγων" μὴ δοξάσης με ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὕτως ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ Θεός, ὥστε μὴ δύνασθαι τινὰ ἀτενίσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκ τῆς δόξης ἧς εἶχεν ἔλαμπε γὰρ λίαν' το δὲ αὐτοῦ χάρισμα ἔσχε καὶ ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι γέρον τὶς πνευματικὸς ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν καὶ ἦν ἐπίσημος ἐν τῇ πόλει καὶ δόξαν ἔχων πολλῶν. Ἐδηλώθη δὲ αὐτῷ, ὅτι μέλλει τὶς τῶν ἁγίων ἀναλύειν καὶ δεῦρο ἄσπασαι αὐτὸν πρὶν κοιμηθῆναι. Καὶ ἔγεθυμηθη ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἐὰν ἐξέλθω ἡμέρας, ἐπιτρέχουσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πολλὴ μοὶ δόξα γίνεται, καὶ οὐκ ἀναπαύομαι ἐν τούτοις ἀπέλθω οὖν ὅσπερ ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ λανθάνω πάντας. Ἐξελεθῶν οὖν ὅσπερ τοῦ κελλίου, ὡς θέλων λαθεῖν, κ ἄ ἰ ἰδοῦ ἐκ τοῦ Θεοῦ καταπέμπονται δύο Ἄγγελοι μετὰ λαμπάδων, παραφαίνοντες αὐτῷ· ἰδοῦσα δὲ πᾶσα ἡ πόλις τὴν δόξαν, κατέδραμεν ὀπισθεν αὐτοὺς καὶ ὅσον ἠθέλησε φυγεῖν τὴν δόξαν, τοσοῦτον ἐδοξάσθη, κατὰ τὸ γεγραμμένον «πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὅτε ἤμην γεωτερος, ἔκαθημην μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Κρονίου, καὶ οὐδέποτε εἶπε μοὶ ποιῆσαι ἔργον, καὶ πὲρ γέρον ὦν καὶ τρέμων, ἀλλ' αὐτὸς ἠγείρετο καὶ παρεῖχε τὸ βαυκάλιον(*) ἐμοὶ καὶ πάσιν ὁμοίως. Καὶ μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τῆς Φέρμης ἐκάθισα, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἔλεγε μοὶ ποιῆσαι τίποτε, ἀλλὰ καὶ τὴν τράπεζαν δι' ἑαυτοῦ ἐτίθει καὶ ἔλεγεν ἀδελφέ, ἐὰν θέλῃς, δεῦρο φᾶγε: ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον Ἀββᾶ, ἦλθον πρὸς σὲ ἕνα ὠφεληθῶ καὶ πῶς οὐ λέγεις μοὶ τίποτε ποιῆσαι; καὶ δὲ γέρον πάντοτε ἐσιώπα.

Ἀπῆλθον οὖν καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρουσι καὶ ἐλθόντες ἐκεῖνοι πρὸς αὐτὸν εἶπον Ἀββᾶ, ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου ὠφεληθῆναι καὶ διατι οὐ λέγεις αὐτῷ ἕνα ποιῆσαι τίποτε; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον" μὴ γὰρ κοινοβιάρχης εἰμι, ἕνα διατάξωμαι αὐτῇ; ἐγὼ τέως οὐδὲν λέγω αὐτῷ ἐὰν δὲ θέλῃ, καὶ βλέπει με ποιοῦντα, ποιεῖτω καὶ αὐτός. Ἀπὸ τότε οὖν προελάμβανον καὶ ἐποίουν εἰ ἔμελλεν ὁ γέρον ποιεῖν αὐτὸς δὲ εἰ τί ἐποίει, σιωπῶν ἐποίει καὶ τοῦτο με ἔδιδάξε, τὸ ποιεῖν σιωπῶντα.

4. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Πέτρος, ὅτι ἐν ἀκακίᾳ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου πολιτευομένου πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ πάσιν ἑαυτὸν ταπεινοῦντος, ἔλεγον αὐτὸ τινὲς διατι οὕτως σεαυτὸν ποιεῖς; "Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο δώδεκα ἔτη ἔδουλευσά το Χριστῷ μου, ἵνα μου χαρίσῃται τοῦτο καὶ ἄρτι βουλευέτε μοὶ ἀποθέσθαι αὐτό;

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν σεαυτὸν εὐτελίσης, ἕξεις ἀνάπαυσιν εἰς οἶον δ' ἂν τόπον καθίσης.

6. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Πέτρου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἐπιμάχου, ὅτι συμφωνηταὶ ἦσαν εἰς Ραϊθῶ ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἔβιασαντο αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὴν τράπεζας τῶν γερόντων, καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπῆλθεν ὁ Ἀββᾶς Πέτρος μόνος καὶ ὡς ἀνέστησαν, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἐπιμάχος πῶς ἐτόλμησας ἀπελθεῖν εἰς τὴν τράπεζας τῶν γερόντων; λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Πέτρος εἰ ἐκάθισα μεθ' ὑμῶν, ὡς γέροντα οἱ ἀδελφοὶ ἔμελλον προτρέπεσθαι μὲ εὐλογεῖν πρότον καὶ ὡς μείζων ὑμῶν εἶχον εἶναι νῦν δέ, ἀπελθὼν ἐγγὺς τῶν Πατέρων, μικρότερος πάντων ἤμην καὶ ταπεινότερος τῶ λογισμῶ.

7. Πέτρος καὶ τῶν Δίου πρεσβύτερος, εἰ πότε ἠῤῥητο μετὰ τινός, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἱερωσύνην ἔμπροσθεν ἴστασθαι ἠναγκαζέτο, τὴ ταπεινοφροσύνη αὐτῶν ὀπίσω ἴστατο ἐξομολογούμενος, ὡς εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου γέγραπται, καὶ τοῦτο ἐποίει μηδένα λυπῶν.

8. Εἶπε γέρων: ἢ φεύγων φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἐμπαίζων ἐμπαίξε τὸ κόσμῳ, μωρὸν σεαυτὸν ὡς τὰ πολλὰ ποιῶν.

Ερμηνεία

ΛΕΓΕΤΑΙ διὰ τον Αββάν Παμβώ, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἐπιμόνως παρεκάλει τον Θεόν και ἐλεγεί μη με δοξάσης ἐπάνω εἰς την γην. Και τόσον πολύ τον ἐδόξασεν ο Θεός, ὥστε να μη ἴμπορη κανεῖς να τον κοιτάξη εἰς το πρόσωπον, ἀπὸ την δόξαν, που εἶχε, διότι ἐλάμπε πάρα πολύ. Το χάρισμα του Αββᾶ Παμβώ εἶχαν ἀποκτήσει και ο Αββᾶς Σισώης και ο Αββᾶς Σιλουανός.

2. Ο Αββᾶς Ιωάννης ο Κολοβός διηγήθη ὅτι κάποιος πνευματικὸς Γέρων ἐκλείσθη μέσα εἰς το κελλίον του, και ἦτο ονομαστός εἰς ὅλην την πόλιν, ἔχων πολλήν δόξαν. Κάποτε λοιπόν τον ἐπληροφόρησαν ὅτι κάποιος Ἅγιος ἐπλησίαζε να ἀποθάνη πῆγαινε να τον χαιρετίσης –τοῦ εἶπον– πρὶν να κοιμηθῆ. Ἐσκέφθη ὁμως ἀμέσως μέσα. του ὅτι, ἐάν ἐξέλθω ἀπὸ το κελλί μου κατὰ το διάστημα της ἡμέρας, θα τρέχουν ἀπὸ πίσω μου οἱ ἀνθρωποὶ και θα με δοξάζουν πολύ ἐγὼ ὁμως δεν ἀναπαύομαι εἰς αὐτά. Ἀς υπάγω λοιπόν ἀργά, ὅταν θα σκοτεινιάση, ὁπότε κανεῖς δεν θα με προσέξη.

Πράγματι ἐξήλθεν ἀργά ἀπὸ το κελλί του, διότι ἠθέλε να ἀποφύγη τους ἀνθρώπους. Ἀλλὰ ἰδοὺ τι συνέβη; δύο Ἄγγελοι στέλλονται ἀπὸ τον Θεόν, να του φέγγουν με λαμπάδας, διὰ να περιπατη ἀσφαλῶς. Μόλις εἶδεν αὐτὴν την δόξαν ἢ πόλιν, ἔτρεξαν ὅλοι πίσω του.

Ἔτσι ὅσον ἐκεῖνος ἠθέλε να ἀποφύγη την δόξαν, τόσον περισσότερο ἐδοξάσθη, κατὰ το ρητόν της Ἁγίας Γραφῆς. «Ὅποιος υπερηφανεύεται, θα ταπεινωθῆ ἐκεῖνος, ὁμως που θεληματικὰ ταπεινώνεται, θα υψωθῆ» (Ματθ. κγ', 12).

3. Ο Αββᾶς Ισαάκ διηγήθη τα ἐξῆς: Ὅταν ἤμουν νεώτερος, ἐκαθήμην μαζί με τον Αββᾶν Κρόνιον και ποτέ δεν μου εἶπε να κάνω κάποιαν ἐργασίαν, ἀν και ἦτο γέρων και ἔτρεμε ο ἴδιος ἐσηκῶνετο και ἐδίδεν το δοχεῖον με το νερό και εἰς ἐμένα και εἰς τους ἄλλους. Ἐπίσης παρέμεινα κοντά και εἰς τον Αββᾶν Θεόδωρον της Φέρμης και οὔτε αὐτός μου ἐλεγε να κάνω τίποτε. Μόνος του ἐτοιμάζε το τραπέζι του φαγητοῦ και μου ἐλέγεν ἀδελφέ, ἀν θέλῃς, ἔλα να φᾶς. Ἐγὼ, τότε, του ἐλεγα: Αββᾶ, ἦλθα κοντά σου να ωφεληθῶ διατί, λοιπόν, δεν μου λέγεις να κάνω κάτι; Ο Γέρων ὁμως ἐσιωπούσε πάντοτε.

Ἐπήγα και το είπα αυτό εις τους Γέροντας. Και αφού ήλθαν εκείνοι του είπαν: 'Αββά, ο αδελφός ήλθε κοντά εις την αγιωσύνην σου, δια να ωφεληθή διατί δεν του λέγεις να κάνω κάτι και αυτός; Ο Γέρων τους απήντησε: Μήπως είμαι Κοινοβιάρχης, διά να τον διατάξω; Εγώ τουλάχιστον δεν πρόκειται να του είπω τίποτε. Αν θέλη, ας κάνη και αυτός αυτό που βλέπει να κάνω εγώ.

Από τότε επρόφθανα και έκανα εκείνο που επρόκειτο να κάμη και Γέρων. Αυτός δε ό,τι έκανε, το έκανε σιωπηλά. Και με έδίδαξεν αυτό, να εκτελώ την εργασίας μου σιωπηλός.

4. Ο Αββάς Πέτρος έλεγε τα εξής: Μερικοί, που έβλεπαν τον Αββάς Μακάριον να είναι άκακος απέναντι όλων των αδελφών, και να ταπεινώνεται εμπρός εις όλους, τον έρωτούσαν: Διατί κάμνεις έτσι τον εαυτόν σου, Αββά;

Εκείνος απαντούσε: Δώδεκα χρόνια εδούλευα τον Χριστόν μου, διά να μου δώση αυτό το χάρισμα και τώρα με συμβουλεύετε να το εγκαταλείψω;

5. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, πώς άν ταπεινώσης τον εαυτόν σου, (θα έχης ανάπαυσιν εις οποιονδήποτε τόπον και αν καθήσης.

6. Διά τον Αββάς Πέτρον και τον Αββάν Επίμαχον διηγούνται τα ακόλουθα: Ησαν συνασκηται εις την Ραϊθώ. Κάποτε λοιπόν, ενώ έτρωγον εις την Εκκλησίαν, τους επέισαν να εισέλθουν εις την τράπεζαν των γερόντων. Κατόπιν δε πολλού κόπου, επήγε μονάχα ο Αββάς Πέτρος.

Όταν έσηκώθησαν διά να φύγουν έρωτά ο Αββάς Επίμαχος – Πώς ετόλμησες να υπάγης εις την τράπεζας των γερόντων; Ο Αββάς Πέτρος του απήντησεν:

- Αν έκαθόμουν μαζί σας, επειδή είμαι γέρων, οι αδελφοί θα με παρεκίνουν να ευλογήσω πρώτος και θα με είχον ως τον μεγαλύτερον από όλους σας τώρα όμως που επήγα κοντά εις τους Πατέρας, ήμουν μικρότερος από όλους και περισσότερον ταπεινός κατά την σκέψιν.

7. Ο Πέτρος, που ήτο πρεσβύτερος εις το Μοναστήρι του Δίου, αν κάποτε ετύχαινε να συμπροσεύχεται με κάποιον, επειδή ήτο ηναγκασμένος, λόγω του αξιώματος της ιερωσύνης, να στέκεται εμπρός, αυτός από ταπεινοφροσύνην παρέμενεν οπίσω από όλους εξομολογούμενος, όπως είναι γραμμένον εις τον βίον του Αββά Αντωνίου. Και αυτό το έκανε, χωρίς να στενοχωρή κανένα.

8 Γέρων έλεγεν ή να αποφεύγης, διά της φυγής, τους ανθρώπους, ή να εμπαιζης τον κόσμο, με το να παρουσιάζης τον εαυτόν σου τας περισσότερας φοράς ως μωρόν.

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού

ΝΕΟΣ τις κατά κόσμον περιφανής ὢν καὶ πλούσιος, καὶ γονέων ἐνδόξων υἱός, ἔτι δὲ καὶ ἀναγνώσμασι σπουδαίους ἐγγεγυμνασμένος, καταλείψας τὸν ἴδιον πατέρα καὶ πᾶσαν τὴν κοσμικῆς περιφάνειαν, πρὸς τὸν μονήρη βίον ὥρμησε καὶ δὴ πρὸς δοκιμὴν τῆς αὐτοῦ πίστεως καὶ ταπεινώσεως, προστάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἄββᾶ δέκα σπυρίδας βαστᾶσαι, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν πωλῆσαι, καὶ μὴ πάσας δμοῦ, ἀλλὰ κατὰ μίαν αὐτᾶς πωλεῖν. “Ὅπερ ἐκεῖνος μετὰ πάσης ὑπομονῆς καὶ ταπεινώσεως ἐπλήρωσεν, ἐπιθεῖς τοὺς ὄμους τὰς σπυρίδας, καὶ ταύτας κατὰ

μίαν πωλήσας, οὐδαμῶς λογισάμενος τὴν εὐτέλειαν τοῦ πράγματος, καὶ τοῦ γένους τὴν λαμπρότητα, καὶ τὴν δοκοῦσαν ἀτιμίαν τῆς πράσεως ἔσπουδαζε γὰρ ἑαυτὸν μιμητὴς ἀναδείξαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ταπεινώσεως.

2. Καὶ ἄλλον δὲ τινὰ τῶν Πατέρων ἐθεασάμεθα, τὸν Ἀββᾶς Πινούφριον, ἄνδρα πάσαις ἀρεταῖς κατακεκοσμημένον, ὃς τις ἦν Πρεσβύτερος καὶ Ἀββᾶς Κοινοβίου μεγάλου, καὶ ἔστιν ἐν Αἰγύπτῳ, ἐγγὺς τῆς Πανεφῶ πόλεως.

Οὗτος ὄρων ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῆ πολιτείας καὶ διὰ τὸ γῆρας, καὶ διὰ τὴν ἡγουμενίαν ὑπὸ πάντων δοξαζόμενον καὶ τιμώμενον, καὶ μὴ δυνάμενος ἐγγυμνάζεσθαι τοῖς τῆς ταπεινοφροσύνης ἐπιτηδεύμασιν, οἷς πὲρ ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς αὐτῆ περιποθήτου ὑποταγῆς ἐνησκήθη, λάθρα φυγῶν ἀπὸ τοῦ ἰδίου Κοινοβίου, ἀνεχώρησε μόνος εἰς τὰ ἔσχατα μέρη τῆς Θηβαΐδος. Καὶ ἐπάρας τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐνδυσάμενος κοσμικὰ μάτια, ἀπῆλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον τῶν Ταβεννησιωτῶν, νομίζων ἐν τούτῳ λανθάνειν τις ἂν εἴη, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν καὶ διὰ τὸ ἀπέχειν πολὺ τοῦ κλίματος, ἐν ᾧ ἦν τὸ αὐτοῦ Κοινόβιον.

Ἐπὶ πολλᾶς οὖν ἡμέρας παρακαλῶν δεχθῆναι, ὕστερον διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ προσεδέχθη ὃς παραδίδωσιν αὐτῷ ὡς γέροντα καὶ εἰς μηδὲν ἄλλο χρησιμεύσαι δυναμένῳ τὴν τοῦ κήπου φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, μετὰ καὶ ἄλλου ἀδελφοῦ, ᾧ τινι ὑποτασσόμενος, τὴν περιπόθητον αὐτῷ ταπείνωσιν καὶ ὑπακοὴν ἐξετέλει καὶ οὐ ταύτη μόνη τῇ διακονίᾳ ἤρκετο, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῶν ἔργων δυσχερῆ ἄλλους ἔδοκει, αὐτὸς προθύμως ἐποίει.

Διατελέσας οὖν οὕτω λανθάνων τριετῆ χρόνον, τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐπιζητούντων αὐτῶν κατὰ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, μόλις ὑπὸ τινὸς ἐγνώσθη ἀδελφοῦ, ὃς τις ἦν παραγενόμενος ἐκεῖσε δὴν θεασάμενος καὶ ἐπιγνοὺς τὸν χαρακτήρα τοῦ προσώπου, καὶ ἔτι ἀμφιβάλλον, ἐπειράτο καὶ φωνῆς τούτου ἀκούειν. Οὐ γὰρ εἶχε τὸ ἀσφαλὲς ἐκ μόνης τῆς ὄψεως, θεωρῶν τὸν τοιοῦτον ἄνδρα γεγηρακότα καὶ δίκελλαν κρατοῦντα, καὶ γῆν ἐργαζόμενον, καὶ κόπρον τοὺς οἰκείους ὤμους βαστάζοντα, καὶ ταῖς ρίζαις τῶν λαχάνων ἐπιβάλλοντα.

Ὅτε τοίνυν τὸν τῆς φωνῆς ἦχον ἐπιμελῶς ἐξιχνεύων ἠδυνήθη καταλαβεῖν ὃς τις ἐστὶ, ρίψας ἑαυτὸν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ μεγίστην ἐκπληξιν τοῖς παρούσι παρεῖχε διότι τοῦτο ἐποίησεν ἄνθρωπον, ὃς παρ' αὐτοὺς ἀρχάριος, καὶ ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ τὸν κόσμον καταλείψας, ἔσχατος ἐνομιζέτο. "Ἐτι δὲ κατεπλάγησαν μάλιστα, ὅτε τὸ ὄνομα τούτου ἔμαθον, καὶ πρὸ τούτου μέγα παρ' αὐτοὺς ἠκούετο καὶ συγγνώμην ἤτουν, διότι τοῦτον ἀγνοήσαντες μετὰ τῶν ἐσχάτων ἔταξαν. Παρακαλέσαντες δὲ αὐτὸν πολλὰ, εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον ἐξέπεμψαν ἄκοντα καὶ ὀδυρόμενον, ἅτε δὴ μὴ συγχωρηθέντα ἐκτελέσει τὴν αὐτῷ φιλὴν ταπείνωσιν τὴν καὶ ὑπακοήν.

Ποιήσας οὖν ὀλίγον χρόνον ἐν τῷ αὐτοῦ Μοναστηρίῳ, πάλιν πυρωθεὶς τὴ πόθο τῆς αὐτοῦ ταπεινώσεως καὶ ὑποταγῆς, ἐπιτηρήσας καιρὸν, νυκτὸς ἔφυγες, οὐκέτι μὲν εἰς Θηβαΐδα, ἀλλ' εἰς ἀλλοτρίαν καὶ ξένην χώραν. Ἐμβᾶς γὰρ εἰς πλοῖον, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη τῆς Παλαιστίνης, ἐλπίζων ἐκεῖ εἶς τέλος διαλαθεῖν καὶ παραγενόμενος ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῷ πλησίον τοῦ σπηλαίου ἔνθα ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη, ἐδέχθη ἔτυχον δὲ τότε ἐγὼ ἐκεῖ διατρίβων. Ἀλλ' οὐδὲ ἐν ἐκείνῳ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠδυνήθη λαθεῖν, κατὰ τὴν δεσποτικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν" «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη».

Ἐλθόντες γὰρ οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τῶν μερῶν τῆς Αἰγύπτου εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων καὶ ἐπιγνόντες αὐτόν, πολλαῖς δεήσεσι καὶ ἱκεσίαις καὶ ὀδυρμοῦς πείσαντες, ἀπήγαγον πάλιν εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον. Τούτῳ δὲ τῷ ἁγίῳ ἀνδρὶ κάγω συνοικήσας ὀλίγον χρόνον ἐν Αἰγύπτῳ, ἅπερ ἀκῆκοα αὐτοῦ νουθετοῦντος ἕνα ἀδελφόν, ὃν παρουσία ἔμη ἐδέξατο, διηγῆσομαι, ὡς

ἂν ἐκ τούτων καταμάθητε τὸν ἄνδρα, οἷας παρὰ Θεοῦ ἤξιωται γνώσεως καὶ ἀσκητικῆς πάσης πολιτείας ἰδέαν εἰς ἄκρον ἐκ πείρας ἤπιστατο. Καὶ λοιπὸν καὶ συγγραφεὺς ἐκτίθησι τὴν τοῦ ἁγίου παραίνεσιν, ἣν ὁ βουλόμενος γνῶναι, ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ ζητήσας εὕρησει καὶ ἀναγνοῦς, ἐκπλαγῆσεται.

Ερμηνεία

ΕΖΗ κάποτε ἓνας νέος, σπουδαῖος κατὰ κόσμον, πλούσιος καὶ υἱὸς ἐνδόξων γονέων ἐπὶ πλέον δε καὶ αρκετὰ μελετημένος.

Αὐτός, λοιπὸν, ἐγκατέλειψε τὸν πατέρα του καὶ ὅλην τὴν κοσμικὴν δόξαν καὶ ἀφοσιώθη εἰς τὸν μοναχικὸν βίον. Διὰ νὰ δοκιμασθῇ δε ἡ πίστις του καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη του, τὸν προστάζει, μίαν ἡμέραν, ὁ Ἀββάς νὰ σηκώσῃ εἰς τὸν ὦμον του δέκα ζεμπίλια καὶ νὰ υπάγῃ νὰ τα πωλήσῃ εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν κατήγετο. Καὶ ὄχι ὅλα μαζί, ἀλλὰ ἓνα - ἓνα ξεχωριστά. Πράγματι ἐκεῖνος, με ὅλην τὴν υπομονὴν καὶ τὴν ταπείνωσιν, ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν ἐπήρε, δηλαδή, εἰς τοὺς ὠμούς του τα ζεμπίλια, τα ἐπώλησεν ἓνα - ἓνα, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ καθόλου τὸν ταπεινωτικὸν χαρακτήρα του πράγματος, τὴν λαμπρὰν καταγωγὴν του καὶ τὴν προσβολὴν, που θα του ἐγένετο ἀπὸ τὴν πώλησιν. Διότι ἐφρόντιζε συνεχῶς νὰ ἀποδείξῃ τὸν εαυτὸν τοῦ μιμητῆς τῆς ταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ.

2. Καὶ κάποιον ἄλλον Πατέρα ἐγνωρίσαμεν, τὸν Ἀββάς Πινούφριον, ἄνθρωπον στολισμένον με ὅλας τὰς ἀρετάς, που ἦτο ἱερεὺς καὶ Ἀββάς Μεγάλου Κοινοβίου εἰς τὴν Αἴγυπτον, κοντὰ εἰς τὴν πόλιν Πανεφῶ.

Αὐτός λοιπὸν ἐπειδὴ ἐβλεπε νὰ τὸν δοξάζουν καὶ νὰ τὸν τιμούν ὅλοι καὶ διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν του, καὶ διὰ τὴν μεγάλῃς ἡλικίας του καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἡγουμένου που εἶχε καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμπορούσε νὰ ἀσκήται εἰς τὰ ἔργα τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς ἐπεδόθη διὰ τῆς ἀγαπητῆς του υποταγῆς, ἐφυγε κρυφὰ ἀπὸ τὸ Κοινόβιον του. Ἀνεχώρησε μονάχος του εἰς ἀπομακρυσμένα μέρη τῆς Θηβαΐδος καὶ ἀφοῦ ἐβγαλε τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἐφόρεσε κοσμικὰ ἐνδύματα, ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὸ Κοινόβιον τῶν Ταβεννησιωτῶν. Ἐνόμιζες ὅτι ἔτσι θα διέφευγε τὴν προσοχὴν ποῖος ἦτο, καὶ λόγῳ του πλήθους τῶν Μοναχῶν τοῦ Κοινοβίου γιὰ: Σὺτι τὸ Κοινόβιον αὐτὸ τῶν Ταβεννησιωτῶν εὐρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ ἰδικοῦ τοῦ Κοινοβίου.

Ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρεκάλει νὰ γίνῃ δεκτός, ἐπὶ τέλους τὸν ἐδέχθη ὁ Ἀββάς, κατόπιν τῆς υπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας του. Ἐπειδὴ δε ἦτο γέρων καὶ εἰς τίποτε ἄλλο δὲν μποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ, τοῦ ἀναθέτει τὴν φροντίδα καὶ καλλιέργειαν τοῦ κήπου, μαζί με κάποιον ἄλλον Μοναχόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγένετο υποτακτικὸς καὶ ἔτσι ἐφήρμοζε τὴν ἀγαπημένην του ταπείνωσιν καὶ υπακοήν. Δὲν ἤρκειτο δε εἰς αὐτὸ μονάχα τὸ διακόνημα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἄλλα ἔργα ἐφαίνοντο δύσκολα εἰς τοὺς ἄλλους, αὐτὸς τα ἐξετέλει με προθυμίαν.

Ἔτσι ἐπέρασαν τρία χρόνια, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ κανένα. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ μαθηταὶ του τὸν ἀναζητοῦσαν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ μόλις, μετὰ τὴν τριετίαν, ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ κάποιον ἀδελφόν, που εἶχεν ἔλθει ἐκεῖ. Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ ἀδελφός ἐκεῖνος, τὸν ἀνεγνώρισεν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη ἀμφέβαλλε, προσεπάθει νὰ ἀκούσῃ καὶ τὴν φωνὴν του. Διότι δὲν ἦτο βέβαιος μονάχα ἀπὸ τὴν ὄψιν τοῦ προσώπου, ἐπειδὴ ἐβλεπεν ἓνα τέτοιον ἄνδρα νὰ ἔχῃ γηράσει, νὰ κρατη

δίκελλαν, να καλλιεργή την γην, να σηκώνη την κόπρον εις τους ώμους του και να την βάζη εις τας ρίζας των λαχάνων.

Όταν λοιπόν, μετά προσεκτικήν παρακολούθησιν της φωνής ήμπόρεσε να καταλάβη ποίος ήτο, αμέσως έπεσεν εις τα πόδια του, προς μεγίστην έκπληξιν των παρόντων· διότι τοιαύτας εκδηλώσεις έκαμνεν εις άνθρωπον, ο οποίος δι' αυτούς ήτο ακόμη αρχάριος, ο οποίος προ ολίγου καιρού εγκατέλειψε τον κόσμον, και εθεωρείτο τελευταίος. Ακόμη όμως περισσότερο εξεπλάγησαν, όταν έμαθον και το όνομα αυτού, το οποίον προηγουμένως ηκούετο από αυτούς με μεγάλον θαυμασμόν. Και έζητούσαν συγγνώμην, διότι, χωρίς να τον γνωρίσουν, τον κατέταξαν με τους τελευταίους. Αφού δε τον παρεκάλεσαν πάρα πολύ, τον έστειλαν εις το Κοινόβιον του, χωρίς να θέλει και ενώ οδύρετο, διότι δεν τον άφησαν να κατορθώση την αγαπημένης του ταπεινώσιν και υπακοήν.

Αφού έμεινεν ολίγον χρόνον εις το Μοναστήρι του, εκυριεύθη και πάλιν από τον πόθον της ταπεινώσεως και της υποταγής. Δι' αυτό αφού εκοίταξε να εύρη την κατάλληλον ευκαιρίαν έφυγε νύκτα, όχι πλέον εις την Θηβαΐδα, αλλά εις ξένην και άγνωστον χώραν. 'Αφού, δηλαδή, επεβιβάσθη εις πλοίον, ήλθεν εις την Παλαιστίνην, ελπίζων ότι εκεί θα παραμείνη, μέχρι τέλους, άγνωστος. Κατήντησε δε εις το Μοναστήρι, που είναι κοντά εις το Σπήλαιον, όπου ο Δεσπότης Χριστός ετέχθη εκ της Παρθένου και έγινε δεκτός από τον Ηγούμενον. Την εποχής εκείνην ήμουν και εγώ εκεί. Αλλ' ούτε και εκεί ήμπόρεσε να παραμείνη άγνωστος επί πολύν χρόνον, σύμφωνα με την φωνήν τού Δεσπότη μας Χριστού: «δεν ημπορεί μία πόλις, κτισμένη επάνω εις ένα βουνόν, να κρυφθη» (Ματθ. ε΄, 14).

Ηλθον, δηλαδή, οι αδελφοί από τα μέρη της Αιγύπτου, διά να προσκυνήσουν τους Αγίους Τόπους και αναγνωρίσαντες αυτόν, τον έπεισαν με πολλές παρακλήσεις και ικεσίας και θρήνους και τον οδήγησαν πίσω εις το Κοινόβιον του.

Με αυτόν τον Άγιον άνθρωπον συγκατώκησα και εγώ δι' ολίγον χρόνον εις την Αίγυπτον: εκείνα δε που ήκουσα, όταν ένουθετούσεν ένα αδελφόν, τον οποίον ενώπιόν μου εδέχθη ως δόκιμον εις το Κοινόβιον, θα τα διηγηθώ, διά να μπορέσετε να γνωρίσετε καλώς τον άνδρα, ποίας γνώσεως ήξιώθη από τον Θεόν και πώς εις το έπακρον έγνώριζεν εκ πείρας το ιδεώδες της άσκητικής πολιτείας.

Εν συνεχεία ο συγγραφεύς εκθέτει την παραίνεσιν του Αγίου, την οποίαν αυτός που επιθυμεί να την μάθη, θα την εύρη εις εκείνο το βιβλίον και πράγματι θα εκπλαγή όταν την αναγνώσθη.

Z'. Του Αββά Ισαάκ

ΣΜΙΚΡΥΝΟΝ σεαυτὸν ἐν πάσι πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑψώθησιν ἐπάνω των ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἐξευτέλισον σεαυτὸν, καὶ ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐν σεαυτῷ· ὅπου γὰρ βλαστάνει ἡ ταπεινώσις, ἐκεῖ ἡ τοῦ Θεοῦ βρῦει δόξα. Ἐὰν φανερῶς ἐξουδενωθῆναι ἀγωνίσῃ, ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ποιεῖ σὲ δοξασθῆναι ὁ Θεὸς ἐὰν δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἔχησ τὴν ταπεινώσιν, ἐν τῇ καρδίᾳ σου δείκνυσι σοὶ ὁ Θεὸς τὴν δόξαν αὐτοῦ. Γενου εὐκαταφρόνητος ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου σπούδασον τοῦ καταφρονηθῆναι, καὶ τῆς τιμῆς τοῦ Θεοῦ ἐμπλησθῆσθαι. Μίσῃσον τὴν τιμὴν, ἵνα τιμηθῆς καὶ τρέχων ὀπισθὲν τῆς τιμῆς, φεύγει

ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ καὶ φεύγων αὐτήν, καταδιώκει αὐτὸν καὶ κῆρυξ γίνεται πᾶσιν ἀνθρώπους τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ. Εἰ καταφρονεῖς ἑαυτοῦ, ἓνα τιμηθῆς, ὁ Θεὸς δημοσιεύσει σὲ εἰ δὲ διὰ τὸν Θεὸν ἐπ' ἀληθείας σεαυτὸν εὐτελίζεις, ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς πᾶσι τοῖς κτίσμασιν αὐτοῦ ἐπαινεῖσαι σε" καὶ ἀνοίξουσιν ἔμπροσθέν σου τὴν θύραν τῆς δόξης τοῦ πλαστοουργοῦ σου, καὶ ἐπαινεσουσι σὲ διότι σὺ ἐν ἀληθείᾳ, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ ὑπάρχεις. "Ἄνθρωπον ταῖς μὲν ἀρεταῖς διαλάμποντα, τοῖς δὲ ἀνθρώποις εὐτελεῖ φαινόμενον, καὶ φωτεινὸς μὲν τῷ βίῳ, σοφὸν δὲ τῇ γνώσει, καὶ ταπεινὸν το φρονήματι, τίς τεθέαται;

Ερμηνεία

ΜΙΚΡΥΝΕ τον εαυτόν σου εις όλα ενώπιον όλων των ανθρώπων και θα υψωθῆς επάνω από τους άρχοντας του αιώνος τούτου ταπεινώσε τον εαυτόν του και θα ιδης την δόξαν του Θεού εντός σου. Διότι όπου βλαστάνει η ταπεινώσις, εκεί αναβλύζει και η δόξα του Θεού.

Ἐαν αγωνίζεσαι φανερα να ταπεινωθῆς, ο Θεός σε κάμνει να δοξασθῆς από όλους τους ανθρώπους: αν ἔχης την ταπεινώσιν εις την καρδίαν σου, εις την καρδίαν σου φανερώνει ο Θεός την δόξαν Του. Ὄταν εργάζεσαι διά την αρετήν, να φροντίζης να σε καταφρονούν οι άνθρωποι και τότε θα τιμηθῆς υπό του Θεού.

Μίσησε την τιμήν, διά να τιμηθῆς εκείνος που τρέχει οπίσω από την τιμήν, φεύγει η τιμή από εμπρός του. Και εκείνος που αποφεύγει την τιμήν, τον καταδιώκει η τιμή και γίνεται κῆρυξ της ταπεινώσεώς του εις όλους τους ανθρώπους. Αν καταφρονῆς υποκριτικά τον εαυτόν σου, διά να ταπεινωθῆς, θα σε φανερώσῃ ο Θεός· αν όμως πραγματικά εξευτελίξης τον εαυτόν σου, τότε ο Θεός επιτρέπει εις όλα τα κτίσματά Του να σε επαινέσουν και τότε θα ανοίξουν εμπρός σου την θύραν της δόξης του Πλαστοουργού σου, και θα σε επαινούν. Διότι συ ὑπάρχεις πραγματικά, κατ' εἰκόνα και ὁμοίωσιν του Θεού.

Ἄνθρωπον, που να διαλάμπη από τας αρετάς του, και να φαίνεται ασήμαντος εις τους ανθρώπους, και φωτεινὸν μεν εις την ζωήν του, σοφὸν δε κατά τας γνώσεις και ταπεινὸν κατά το φρόνημα, ποῖος εἶδεν ἕως τώρα;

Η'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε τινὰ γέροντα λέγων" πῶς τις μωρὸς γίνεται διὰ τὸν Κύριον και ἀπεκρίθη ὁ γέρον παιδίον ἦν ἐν Κοινοβίῳ τινὶ και παρεδόθη γέρονται ἀσκητή, ἵνα ἀγάγη αὐτὸ καλῶς και διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν τὸ παιδίῳ ὁ γέρον τέκνον, ὅταν βρίση σὲ τίς, εὐλόγησον αὐτὸν και ὅταν καθίσης εις τὴν τράπεζαν, φᾶγε τὰ σαπρὰ και ἄφες τὰ καλὰ και ὅταν πρόκειται ἱμάτιον ἐκλέξασθαι, ἄφες τὸ καλὸν και λάβε τὸ σαπρὸν. Λέγει αὐτὸ τὸ παιδίον τὰχ ἅ, Ἀββᾶ, μωρὸς εἶμι ὅτι λέγεις μοὶ ταῦτα ποιεῖν; "Ἐφη ὁ γέρον τέκνον, διὰ τοῦτο λέγω σοὶ ποιεῖν ταῦτα ἓνα γένη μωρὸς διὰ τὸν Κύριον, και σοφίσει σὲ ὁ Κύριος. Ἴδού, ἔδειξεν ὁ γέρον τί ποιῶν τίς μωρὸς γίνεται διὰ τὸν Κύριον.

2. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δουλά, ὅτι τὰ πρῶτα ἐν Κοινοβίῳ ἐκάθητο ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα εἶτα ἐν τῇ Σκήτει ἠσύχασε, και ἐν τοῖς μεγάλους των Πατέρων: ἐλογίσθη. Οὗτος οὖν φησιν ἔλεγεν, ὅτι διαφόρως δοκιμάσας, εὔρον ὅτι οἱ ἐν τοῖς Κοινοβίοις ὑπὲρ τοὺς ἠσυχαστας πλεῖον μᾶλλον και τὰ χύτερον προκόπτουσιν εις ἐργασίας ἀρετῶν, ἔα και τὴν ὑποταγὴν ἐξ ἀληθινῆς καρδίας μετέρχονται.

Ἀδελφὸς γὰρ τις ἦν ἐν Κοινοβίῳ, τῷ μὲν σχήματι εὐτελῆς τὲ καὶ ἐξουδενωμένος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ, τῇ δὲ διανοίᾳ μέγας καὶ ἔντιμος. Οὗτος ὑπὸ πάντων ὑβρίζομενος τὲ καὶ χλευαζόμενος, πολλάκις δὲ καὶ τυπτόμενος ἀδίκως, ἔφερε γενναίως, μηδενὶ μηδὲν ἐγκαλῶν. "Ἐτερος δὲ τις τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν, ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐνεργηθεῖς, τὰ ἐν τῷ ναῷ ἱερὰ σκευὴ ἐσύλησε, πάντας διαλαθῶν. Εἶτα ἐξετάσεως γενομένης περὶ τῶν συληθέντων, πάντες τῶν ἀδελφῶν ἐκείνῳ τῷ ἑαυτὸν εὐτελίζοντι προσήπτον τὸ ἔγκλημα καὶ τοῦτον ἐνεργῆσαι τὴν ἱεροσυλίαν ἐξ ὑπονοίας κατέκρινον.

Ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀγνοεῖν ὅλως περὶ τοῦ πράγματος ἔλεγε, προτροπῇ τοῦ προεστῶτος τὸ σχῆμα ἐξ αὐτοῦ ἀφελόμενοι, σίδηρα περιτιθέντες, παραδιδούσιν αὐτὸν εἰς ἐξέτασιν τῷ οἰκονομῷ τῆς Λαύρας ὃς καὶ βουνεύρους μαστίξας αὐτὸν ἱκανῶς, καὶ ἄλλαις τιμωρίαις ἐκδούς, ὡς οὐδὲν ἔσχεν ὁμολογοῦντα, ἀλλ' ἐπίσης τὴν ἄγνοιαν τοῦ γενομένου σαφῶς προβαλλόμενον, τὸ ἀρχοντι τῆς χώρας τοῦτον παρέπεμψεν ἵνα πλειόνως ὑπ' αὐτοῦ κολασθῆ.

Ὁ δὲ παντοίας βασάνους εἰς αὐτὸν ἔνδειξαμενος, καὶ πυρὶ τὰς σάρκας καταφλέξας αὐτοῦ, καὶ πολυημέρῳ ἀσιτία καὶ εἰρκτῇ ζοφώδει καὶ πνιγνῶν τὸν ἄνδρα ἐκδούς, ὡς τὴν ἱεροσυλίαν ὁμοίως εὗρισκεν ἀπαρνούμενον, συναινέσει τοῦ προεστῶτος καὶ τῶν ἀδελφῶν, θανάτῳ αὐτὸν κατεδίκασε κατὰ τὴν τοῦ νόμου διάταξιν" τῆς γὰρ ἱεροσυλίας τὸ ἐπιτίμιον, θάνατος ἦγετο οὖν ἀποκεφαλίσθηναι.

Ἴδὼν δὲ καὶ τὰ ἱερὰ συλήσας ἀδελφὸς καὶ παθῶν τὴν ψυχὴν, προσελθὼν τῷ Ἀββᾶ, λέγει ἔμαθον ὡς εὐρέθησαν τὰ ἱερὰ σκευὴ διὸ σπούδασον μὴ ἀποκεφαλίσαι τὸν ἀδελφὸν ὃ δὲ ἀναφέρει τὸ ἀρχοντι καὶ ἀπολυθεῖς ὁ ἀδελφός, ἦλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον ἐπιζήσας δὲ τρεῖς ἡμέρας, πρὸς Κύριον ἐκδημεῖ ἐν τῷ προσεύχεσθαι καὶ ἐπὶ γόνυ πεσεῖν ἀποδούς τὴν ψυχὴν. Ἐλθόντες οὖν πάντες οἱ τῆς μονῆς καὶ εὐρόντες τὸ σῶμα αὐτοῦ οὕτω κείμενον εἰς μετάνοιαν, ἔλαβον αὐτὸ καὶ ἤνεγκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἂν ἐκεῖσε κατατεθῆ. Κρουσθέντος δὲ τοῦ ξύλου, συνήχθη πᾶσα ἡ Λαύρα καὶ πάντες προσέτρεχον τῷ σώματι, μέρος τί τῶν ἀμφίων ἢ τῶν τριχῶν ἀφελεῖν βουλόμενος ἕκαστος εὐλογίας χάριν.

Ὁ δὲ Ἀββᾶς, φοβηθεῖς μήπου καὶ τὸ σῶμα διασπασθῆ, εἰς τὸ ἱερατεῖον τοῦτο εἰσενεγκῶν, τὸ κλειδίῳ ἠσφαλισατὸ το οἶκημα, προσδεχόμενος καὶ τὸν Ἀββᾶν τῆς Λαύρας παραγενέσθαι. Μετὰ δὲ βραχὺ ἔλθοντος κακείνου, ὡς ἀναψαντες πάντες κηροὺς καὶ ἀνακαύσαντες θυμιάματα, ἐζήτουν τὸ σῶμα τοῦ ἱερατείου προαγαγεῖν καὶ τὸν τῆς Μονῆς προεστῶτα ἀνοίξαι τὸ τάχος κατήπειγον.

Ἀνοίξας ἐκεῖνος καὶ εἰσελθὼν μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν, τὰ μὲν μάτια καὶ σανδάλια τοῦ ἀπελθόντος εὔρον, τὸ δὲ σῶμα ἦν οὐδαμοῦ. "Ἦρξαντο οὖν πάντες δοξάζεις τὸν Θεὸν καὶ κράζειν πρὸς ἀλλήλους μετὰ δακρύων καὶ λέγειν βλέπετε, ἀδελφοί, οἷα προξενεῖ ἡμῖν ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ταπεινῶσις; Ἀγωνισώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ὑπομένειν πειρασμὸν τὲ καὶ ἐξουδένωσιν διὰ Κύριον, καὶ ἐσόμεθα δεδοξασμένοι καὶ τίμιοι καὶ αὐτῷ εἰς αἰῶνας συμβασιλεύσομεν.

3. Παυλὸς τις ὀνόματι, τὴν ἀξίαν Ἰλλούστριος, ἔχων γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ πλοῦτον πολύν, ἠθέλησε γενέσθαι Μοναχὸς καὶ καλέσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, ἐξεῖπεν αὐτοῖς τὸν οἰκεῖον σκοπὸν ὃ δὲ εὖρων καὶ αὐτοὺς προθύμους εἰς τοῦτο καὶ τῆς μοναδικῆς πολιτείας ἐρώντας ὁμοίως αὐτῷ, εἶπεν αὐτοῖς εἰ τῷ ὄντι ὠφελήθηνα βούλεσθε, ὡς δούλους ὑμᾶς ἐν Μοναστηρίῳ πωλήσω" οἱ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ χαρᾶς κατεδέξαντο.

Λαβὼν οὖν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εὐτελεῖς σχῆμα ἡμφιεσμενὴν καὶ δουλικόν, καὶ τὸ ἀνήκουν αὐτῇ τῶν πραγμάτων μέρος, ἀπέρχεται σὺν αὐτῇ εἰς Μοναστήριον γυναικῶν καὶ παραδίδωσιν αὐτὴν τῇ ἡγουμένῃ, οἷα δούλην εἶναι ἐν τῇ μονῇ, συμπαραδοὺς αὐτῇ καὶ τὰ πράγματα.

Ὅμοίως δὲ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀπαγαγῶν εἰς ἕτερον Μοναστήριον, τῷ ἡγουμένῃ ὡς δούλους παρέδωκε καὶ τὰ ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς πράγματα. "Ἐσχατον δὲ ἀπελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλο Μοναστήριον, ἐποίησεν ὁμοίως καὶ ὡς δούλον παρέδωκεν ἑαυτόν. Εἶτα λέγει τὸ Ἀββᾶ: εἰ κελεύεις, βούλομαι μόνος εἰσελθεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον" του δὲ ἐπιτρέψαντος, εἰσῆλθε καὶ τῶν θυρῶν ἀσφαλισθεισῶν, διαπετάσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἔκραξε λέγων: ὁ Θεός, σὺ γινώσκεις ὅτι ἐξ ὅλης καρδίας προσῆλθον σοί. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα κάγω ἔγνων καὶ ὀλοκαρδίως προσεδεξάμην σε.

Διατρίψας οὖν ἐν τῷ Κοινοβίῳ συχνόν, καὶ ὡς δούλος πᾶσαν μετελθῶν εὐτελεῖ διακονίαν, καὶ ὑποκάτω πάντων γεγονῶς, ὑψώθη ὑπὸ Θεοῦ διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τὸ μνημα ἃ ὑ τοῦ μύρον ἔβλυσε καὶ πολλὰ σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αὐτῷ γέγονεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Πῶς μπορεῖ κάποιος νὰ γίνῃ μωρός διὰ τὸν Κύριον;

Καὶ ὁ γέρον τὸ ἀπήντησεν

– Εἰς ἓνα Κοινόβιον ἦτο κάποιον παιδί. Καὶ τὸ παρέδωσαν εἰς ἓνα Γέροντα ἀσκητὴν, διὰ νὰ το διαπαιδαγωγῆσιν καὶ νὰ το διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐλεγε λοιπὸν ὁ Γέρον εἰς τὸ παιδί παιδί μου, ὅταν σε υβρίσῃ κάποιος, σὺ εὐλόγησε τὸν καὶ ὅταν καθίσης εἰς τὸ τραπέζι, νὰ τρώγῃς τὰ χαλασμένα φαγητά καὶ νὰ ἀφήσῃς τὰ καλά. Καὶ ὅταν πρόκειται νὰ διαλέξῃς ἐνδυμα, ἀφήσε τὸ καλὸ καὶ προτίμησε τὸ ἀσχημο. Τὸ παιδί, τότε, λέγει πρὸς αὐτόν: Μήπως, Ἀββᾶ, εἶμαι ἀνόητος, καὶ μου λέγεις νὰ κάμω αὐτά; Καὶ ὁ Γέρον τὸ ἀπαντά: δι' αὐτὸ σου λέγω νὰ τὰ κάνῃς αὐτά, διὰ νὰ γίνῃς, πρὸς χάριν τοῦ Κυρίου, ἀνόητος καὶ ὁ Κύριος θὰ σε ἀναδείξῃ σοφόν. Νὰ πῶς ἔδειξεν ὁ Γέρον τὸν τρόπον, διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς μωρός χάριν τοῦ Κυρίου.

2. Ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ ἔλεγε διὰ τὸν Ἀββᾶν Δουλάν, ὅτι ἀρχικὰ παρέμεινεν εἰς τὸ Κοινόβιον ἐπὶ σαράντα χρόνια μετὰ ἠσύχασεν εἰς Σκήτην καὶ εθεωρήθη ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρας. Αὐτὸς λοιπὸν –συνεχίζει ὁ 'Ἀββᾶς Δανιὴλ- ἔλεγεν, ὅτι ἀφοῦ εδοκίμασα καὶ τοὺς δύο τρόπους ζωῆς, εὐρήκα ὅτι εἰς τὰ Κοινόβια προκόπτουν πολὺ περισσότερον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, ἀπὸ τοὺς ἠσυχαστάς, ἀν βέβαια ἐφαρμόζουσι τὴν ὑποταγὴν με ὅλην τοὺς τὴν καρδιά.

Εἰς κάποιον Κοινόβιον ἔζη ἓνας αδελφός, ὁ ὁποῖος κατὰ μὲν τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα ἐφαίνετο καταφρονημένος καὶ ἀσήμαντος περισσότερον ἀπὸ ὅλους, κατὰ τὴν γνῶσιν ὅμως ἦτο ἀξιόλογος καὶ σπουδαῖος. Αὐτὸς λοιπὸν υβρίζετο καὶ ἐχλευάζετο ἀπὸ ὅλους καὶ πολλάκις τὸν ἔδερναν ἀδίκως: τὰ υπέρφερον ὅμως με γενναιότητα, χωρὶς νὰ κατηγορῆ κανένα διὰ τίποτε.

Ἐνας ἄλλος αδελφός, ἀπὸ τὸ ἴδιον Κοινόβιον, ἀπὸ διαβολικὴν ἐνέργειαν, ἐκλεψε τὰ ἱερά σκεύη τοῦ Ναοῦ, χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθῆ κανεὶς. Μετὰ, ἀφοῦ ἐγένετο ἐρευνα διὰ τὰ κλαπέντα σκεύη, ὅλοι ἀπέδιδον τὸ ἐγκλημα εἰς ἐκεῖνον τὸν αδελφόν, ποὺ ἐταπεινῶνε τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν κατέκριναν ὅτι αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἱεροσυλίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἰσχυρίζετο ὅτι ἀγνοεῖ τελείως τὸ ζήτημα, τοὺς ἀφήρσαν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, κατὰ προτροπὴν τοῦ ἡγουμένου, καὶ ἀφοῦ τὸν ἔδεσαν με ἀλυσίδας, τὸν

παρέδωσαν εις τον οικονόμον της Λαύρας δια να τον εξετάση. Ο οικονόμος τον έμαστίγωσε με βούνευρα και του επέβαλε και άλλας τιμωρίας. Παρά ταύτα τίποτε δεν ώμολόγησεν, αλλ' εξηκολούθει, χωρίς περιστροφάς, να προβάλλη άγνοιαν των γενομένων. Κατόπιν αυτού τον παραπέμπουν εις τον άρχοντα της χώρας, δια να τιμωρηθή από εκείνον σκληρότερον.

Ο άρχων τον υπέβαλεν εις διάφορα βασανιστήρια, έκαψε με πυρωμένον σίδηρον τας σάρκας του και τον έκλεισεν, επί πολλάς ημέρας τελείως νησικόν, εις μίαν σκοτεινής και αποπνικτικής φυλακήν. Επειδή όμως εξηκολούθει να αρνήται την ιεροσυλίαν, δι' αυτό, με την σύμφωνον γνώμην του Ηγουμένου και των αδελφών, τον κατεδίκασεν εις θάνατον, κατά τας διατάξεις του Νόμου. Διότι η ποινή, που επιβάλλεται εις την ιεροσυλίαν, είναι ο θάνατος. Κατόπιν αυτού οδηγείτο να αποκεφαλισθη.

Μόλις είδεν αυτό το πράγμα εκείνος που έκλεψε τα ιερά, επόνεσεν η ψυχή του και αφού έπλησίασε τον Αββάν του λέγει: έμαθα πώς ευρέθησαν τα ιερά σκεύη, δι' αυτό φρόντισε να μη αποκεφαλίσουν τον αδελφόν.

Ο Αββάς το αναφέρει εις τον Αρχοντα. Αφού δε ο αδελφός απελύθη, κατόπιν αυτού, επέστρεψεν εις το Κοινόβιον. Μετά ταύτα επέζησε τρεις ημέρας και εξεδήμησε προς Κύριον την ώραν που προσηύχето και παρέδωσε την ψυχήν του, καθώς ήτο γονατιστός.

Ηλθον τότε όλοι οι Μοναχοί και αφού εύρον το σώμα του μεταστάντος εις αυτήν την στάσιν της μετανοίας, το παρέλαβον και το μετέφεραν εις την Εκκλησίαν, δια να το ενταφιάσουν εκεί.

Αμέσως εκτύπησε το ξύλον (εννοεί το τάλαντον) και συνεκεντρώθη ολόκληρος η Λαύρα. Από σεβασμόν δε όλοι οι πατέρες προσέτρεχαν εις από τας τρίχας τους χάριν ευλογίας.

Ο Αββάς, από φόβον μήπως κομματιάσουν και το λείψανον, το μεταφέρει εις το ιερόν και το έκλείδωσε καλά, περιμένων να έλθη και ο Αββάς της Λαύρας. Μετ' ολίγον ήλθε και εκείνος και αφού ήναψαν όλοι κεριά και ητοιμάσαν θυμίαμα, έζητούσαν να βγάλουν το λείψανον από το ιερόν και δι' αυτό εβίαζον τον προεστώτα να ανοίξη γρήγορα.

Μόλις όμως εκείνος ήνοιξε και εισήλθεν εις το ιερόν μαζί με πολύ λούς άλλους, ευρήκαν μέν τα φορέματα και τα υποδήματα του μεταστάντος, όχι όμως και το σώμα, το οποίον τελικώς δεν εύρον πουθενά.

Τότε όλοι ήρχισαν να δοξάζουν τον Θεόν, να φωνάζουν και να λέγουν μεταξύ των με δάκρυα: Βλέπετε, αδελφοί, ποία αξιοθαύμαστα πράγματα μάς προξενεί η μακροθυμία και η ταπεινώσις; Ας αγωνισθώμεν λοιπόν και ημείς να υπομείνωμεν πειρασμούς και εξευτελισμός διά τον Κύριον, και πράγματι θα δοξασθώμεν και θα τιμηθώμεν και θα συμβασιλεύσωμεν μαζί Του εις τους αιώνας.

3. Έζη κάποτε κάποιος Παύλος, ίλλούστριος κατά το αξίωμα, που είχε γυναίκα, παιδιά και πλούτη πολλά αυτός ηθέλησε να γίνη Μοναχός. Αφού εκάλεσε την γυναίκα του και τα τέκνα του, τους εφάνέρωσε τον σκοπόν του. Τους ευρήκε προθύμους εις αυτό και να επιθυμούν και αυτοί τον μοναχικόν βίον, όπως και αυτός. Κατόπιν αυτού τους είπεν: αν πραγματικά θέλετε να ωφεληθήτε, θα σας πωλήσω ως δούλους εις τα Μοναστήρια. Αυτοί δε εδέχθησαν και αυτό μετά χαράς.

Αφού λοιπόν επήρε την γυναίκα του, η οποία εν τω μεταξύ είχε φορέσει πτωχικήν ενδυμασίαν και είχε πάρει την εμφάνισιν δούλης, καθώς και το μερίδιόν της από τα πράγματα του σπιτιού, φεύγει μαζί της εις Μοναστήριον γυναικών και την παραδίδει εις την Ηγουμένην διά να είναι ως δούλη εις το Μοναστήρι μαζί παρέδωσε και τα πράγματα της. Εν συνεχεία με τον ίδιον τρόπον ώδήγησεν εις άλλο Μοναστήρι και τα παιδιά του, και τα παρέδωσεν ως δούλους εις τον Ηγούμενον, μαζί με τα πράγματά των. Τελευταία, αφού μετέβη και ο ίδιος εις άλλο Μοναστήρι, έκαμε το ίδιος και παρέδωσε τον εαυτόν του ως δούλον.

Μετά ταύτα λέγει εις τον 'Αββάν: αν μου το επιτρέπης, θέλω να εισέλθω μόνος μου εις τον Ναόν. 'Αφού του το επέτρεψεν, εισήλθεν. 'Αμέσως τότε έκλεισε καλά τας θύρας του Ναού και αφού ύψωσε τας χείρας του προς τον ουρανόν ανέκραξε: «Θεέ μου, συ γνωρίζεις, ότι με όλην μου την καρδιαν αφοσιώθην εις Σέ». Και εις απάντησιν ηκούσθη φωνή η οποία έλεγε: Και εγώ το γνωρίζω και σε εδέχθην με όλην μου την καρδιαν.

Παρέμεινε λοιπόν εις το Κοινόβιον πολύν καιρών και εξετέλει, ως δούλος, όλας τας ταπεινωτικές υπηρεσίας υποτασσόμενος άγογγύστως εις όλους. Έτσι ανυψώθη από τον Θεόν διά της ταπεινώσεως και μετά τον θάνατόν του, το μνήμα του ανέβλυσε μύρον και έγιναν εις αυτο πολλά θαύματα.

Θ'. Περί Ευφροσύνου του Μαγείρου

ΕΝ ΤΙΝΙ Κοινοβίω άδελφός τις ήν, νέος την ήλικίαν, Ευφρόσυνος όνόματι ύπηρετεί δέ τούς άδελφούς έν τῷ μαγειρίων και έλάνθανε τούς πολλούς, τή συνεχεί προς την τέφραν και την άσβόλην διατριβή, τὸ τῆς άρετῆς αὐτοῦ λαμπρόν ύποκρύπτων. Άει γάρ κατηθαλωμένος ὢν και ρυπῶν, γέλωσ και παίγνιον τοῖς τῶν άδελφῶν άμελεστέροις προύκειτο, οἱ και όνειδισμούς αὐτόν και ὕβρεσι και χλευασμούς διηνεκῶς έπλῦνον, προς τὸ εὐτελές του ένδύματος και τὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ πρᾶος και σιωπηλὸν και άνεξίκακον άφορμήν εις τὸ άδεῶς αὐτόν μυκτηρίζειν τὲ και έξουθενεῖν, πολλάκις δὲ και τύπτειν εύρίσκοντες. Έκεῖνος δὲ τοιαῦτα παρὰ πολλῶν καθ' ὦραν άκούων και πάσχων, έφερε γενναίως, μηδενί μηδέποτε άντειπῶν ἢ έγκαλέσας, ἢ ὄλως στυγνάσας έφ' οἷς άδίκως ὕβρίζετο ἢ και έτύπτετο.

“Ο οὖν πατήρ τῆς τοιαύτης μονῆς κατὰ Θεόν έν πάσι πολιτευόμενος και πολλήν έντεῦθεν πλουτῶν την προς Θεόν οικειότητα, ποτὲ παρηνωχλήθη ὑπὸ τινὸς λογισμοῦ τοιούτου" έπεθύμησε διαγνώναι τις έκ τῆς κατ' αὐτόν μονῆς ἢ ποιίμνης τῆ άρετῆ κρατεῖ τῶν λοιπῶν άδελφῶν, και ἔστιν έν τοῖς κατὰ Θεόν τῶν ἄλλων διαφορώτερος; Ένδελεχοῦντος δὲ αὐτὸ τοιούτου λογισμοῦ, ἔδεθη του Θεοῦ εἷς ἔργον αὐτῆ την έπιθυμίαν ἔκβηναι και άποκαλυφθῆναι αὐτὸ τὸν έν τοῖς άδελφούς τα τῆς άρετῆς πρωτεῖα άποφερόμενον.

Προσευχόμενος οὖν έν νυκτι κατὰ μόνας, γέγονεν έν έκστάσει και ἤρπαγη εἷς τινὰ τόπον, ἄρρητον την τέρψιν και ήδονήν έχοντας εύωδία τὲ γάρ θαυμαστῆ τινι κατεπνέετο και δενδρεσι παντοίους πάντοθεν ἔκεκοσμητο. Οἱ δὲ έν τούτοις καρποὶ οὐδενί τῶν παρ' ἡμῖν ἤσαν ὅμοιοι, αλλά τὸ κάλλει και μεγέθει πολλῶ τούτων διέφερον, άνθρωπίνην πᾶσαν νικῶντες διήγησιν. "Υδωρ τὲ διειδέστατον κατωθεν τῶν δένδρων ὑπέρρεε, και ὄλως έξαίσιος τις ήν ἢ τοῦ τόπου θέα και καλλονή.

Εὐχαρίσται οὖν τῷ τῶν άγαθῶν αἰτίω Θεῷ ὁ ταῦτα θεώμενος και έαυτὸν έμακάριζεν, ὡς τοιαύτης άξιωθέντα τιμῆς. Εἷτα ὀρεγόμενος τῶν θαυμασίων ἐκείγων καρπῶν, ὥρμησε

λαβέσθαι τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ οὐκ ἴσχυσεν, εἰς ὕψος σὺν τοῦς κλάδους αἰρομένων αὐτῶν. Ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο προθέμενος καὶ ἐπιχειρήσας ὁμοίως κεναῖς κατωθεν τῶν δένδρων ἐναπέμενε ταῖς χερσίν, ὁρᾷ τὸν ἀδελφὸς ἐκεῖνον τὸν νέον, τὸν τῆς Εὐφροσύνης ἐπώνυμον, ἐν ἐκεῖνο τὸ τερπνοτάτω παραδείσῳ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πορευόμενον, καὶ πάντων τῶν ἐκεῖ τὴν ἀπόλαυσιν ἄφθονον ἔχοντα, ὑποκατακλινομένων τῶν κλάδων αὐτῶ, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς καρπῶν ἔτοιμον παρεχομένων ὧν βούλεται τὴν μετάληψιν.

Ἐκπλαγεῖς οὖν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θαύματι, ἔφη αὐτῶν τέκνον Εὐφρόσυνε, τίς σὲ ἐνταῦθα ἤγαγε καὶ διαγεῖν ἐπέτρεψεν; δὲ μειδιώντι προσώπῳ φησὶ πρὸς αὐτὸν ὦ Πάτερ, τούτων ὧν ὁρᾷς ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ μόνος φιλόφρωνος ἐμοὶ κατεπίστευσεν. Ὁ δὲ Πατὴρ εἶπε καὶ δύνασαι μοι νῦν ἐκ τούτων τί παρασχεῖν; λέγει ἐκεῖνος λάβε, Πάτερ, ὅσα καὶ βούλει καὶ ὁ Πατὴρ πάλιν' οὔ, φησι, τέκνον πολλάκις γὰρ τοῦτο ποιῆσαι θελήσας οὐκ ἠδυνήθην. Τότε ὁ Εὐφρόσυνος ἐνὶ τῶν ἐκεῖσε δένδρων προσελθὼν μετὰ θάρσους, καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ καρπῶν λαβῶν τὴ χεῖρί, μῆλα δὲ ἦν, ἐξαίτια οἷα καὶ τὴν ὄρασιν καὶ τὴν εὐωδίαν, τρία τούτων τὸ γέροντα δίδωσιν.

“Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς αὐτὰ δεξάμενος τῆς χαρᾶς, εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὀπτασίας εὐθὺς ἐπανήλθε καὶ εὗρεν ἐπ' ἀληθείας τὰ τρία μῆλα ἐν ταῖς οἰκείαις χερσίν. Φρίξας δὲ ὄλος, καὶ γενόμενος συντρόμος, ἐκέλευσε παραχρῆμα κρουσθῆναι τὸ ξύλον” καὶ τότε μὲν σὺν τοῖς ἀδελφοῦς τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους τελέσας ἠσύχασε μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ὧν ἐθεάσατο. Τοῦ δὲ καιροῦ τῆς θείας μυσταγωγίας ἐνστάτος καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῷ ναῷ συναχθέντων, ἱεουργήσας αὐτὸς καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῦς τελέσας τὴν θεῖαν μυσταγωγίαν, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν, στᾶς πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔτι τὴν ἱερατικὴν στολὴν περικείμενος, τὸν ἀδελφὸν Εὐφρόσυνον κληθῆναι προσέταπεν.

Τινὲς οὖν τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ μαγειρεῖον ἀποδραμόντες, ἤγαγον αὐτὸν ἐν σπουδῇ καὶ τὸ προεστώτι παρέστησαν, ὅλον κατησβολωμένον ὄντα ἐκ τῆς τέφρας τοῦ μαγειρείου καὶ ρύπου πεπληρωμένον, τὰ τὲ ἱμάτια καὶ τὸ πρόσωπον. “Ἐφη οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ ποῦ, τέκνον, ἐν ταύτῃ διέτριβες τὴ νυκτί; ὁ δὲ πρὸς γῆν νεύσας, οὐδὲν τὸ σύνολον ἀπεκρίνατο. Τοῦ δὲ προεστώτος ἐπὶ πολὺ προτεινόντος τὴν ἐρώτησιν καὶ εἶπεν ἐκβιαζομένου, συνδακρυς ὁ νέος γενόμενος, πραεῖα καὶ συνεσταλμένη τὴ φωνὴ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο' οὔ γινώσκεις, ὦ πάτερ, ὅπου ἀμφοτέροι διετρίβομε ν;

Τότε φρίκη ὁ γέρον κατασχεθεῖς, τὰ τρία μῆλα παρευθὺς ἐκβαλὼν εἶπε: καὶ ἐπιγινώσκεις ταῦτα; ὁ δὲ ναί, φησι, πάτερ, οἶδας γὰρ ὡς ἐγὼ σοὶ ταῦτα παρέσχον ὑπὸ σου κελευσθεῖς. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ ἐπὶ πάντων μακάριος εἰ, τέκνον Εὐφρόσυνε, ἀγαθῶν τοιούτων ἠξιομένος διὸ δέομαι σὲ προστάτην γενέσθαι καὶ τῆς ἔμης ἀθλίας ψυχῆς καὶ ἐξῆς διηγεῖτο τοῖς ἀδελφοῦς, καὶ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ τεθέαται. Εἶτα, μετὰ τὴν διήγησιν, τοῖς τοῦ Εὐφροσύνου προσπίπτει ποσίν, ἐκεῖνου δυσχεραίνοντος λίαν τῷ γινομένῳ, καὶ ὡς τὰ δεινότερα πάσχοντος οὕτως ὀλοφυρομένου ἐπὶ τῷ τῆς τιμῆς ὑπερβάλλοντι καὶ θρήνους ἑαυτὸν συνταράσσοντος.

Μετὰ δὲ τοῦτο καὶ προεστώς, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἰσήγαγε καὶ μελίσας τὰ τρία ἐκεῖνα μῆλα ἐν ἱερὸ σκεύει, πᾶσι τοῖς ἀδελφοῦς τούτων μετέδωκεν ὁ δὲ νέος, μὴ φέρων τὰς ἐξ ἀπάντων τιμᾶς τὲ καὶ εὐφημίας, λάθρα ἐκ τῆς Μονῆς ἐξελθὼν, ἀφανῆς γέγονε, τοὺς ἐξ ἀνθρώπων ἐπαίνους ψόγους ἀληθῶς καὶ ψυχῆς βλάβας μεγίστας εἰδῶς, καὶ διὰ τοῦτο πόρρω αὐτῶν γενέσθαι νουνεχῶς τῷ ὄντι καὶ σωτηρίως αἰρετισάμενος.

Ερμηνεία

ΕΙΣ κάποιο Κοινόβιον εξούσεν ένας νέος Μοναχός ονομαζόμενος Ευφρόσυνος. Αυτός υπηρετούσε την αδελφότητα ως μάγειρος εις το μαγειρείον. Επειδή δε ευρίσκετο συνεχώς ανακατωμένος με την στάκτην και την ασβόλην (καπνιάν), οι πολλοί δεν έδιδον εις αυτόν καμμίαν προσοχήν έτσι κατώρθωνε να αποκρύπτη την λαμπραν αρετήν του. Διότι με το να είναι πάντοτε γεμάτος στάκτης και μαυρισμένος από την καπνιάν, εγελούσαν μαζί του και τον ενέπαιζαν οι αμελέστεροι αδελφοί, οι οποίοι τον περιέλουαν συνεχώς με πειράγματα, ύβρεις και χλευασμούς: ελάμβανον δε αφορμήν προς τούτο από τα ευτελή ενδύματά του, το ήρεμον πρόσωπόν του, την σιωπήν του και την ανεξικακίαν του και έτσι χωρίς φόβον τον ενέπαιζαν, τον εξηυτέλιζαν και τον εκτυπούσαν ακόμη.

Εκείνος όμως μολονότι ήκουε και υφίστατο αυτά κάθε ώραν από τους πολλους, τα υπέμενε με γενναιότητα, χωρίς να αντιμιλήση ποτε σε κανένα, ή να κατηγορήση κανένα, ή να θυμώση δι' όσα εντελώς άδικα τον ύβριζαν και τον εκτυπούσαν ακόμη.

Ο Ηγούμενος λοιπόν του Μοναστηριού εκείνου, ο οποίος εις όλα επολιτεύετο όπως ήθελεν ο Θεός και έτσι είχεν αποκτήσει μεγάλην παρρησίαν προς τον Θεόν, έβασανίσθη κάποτε από τον εξής λογισμόν: Επεθύμησε, δηλαδή, να μάθη ακριβώς, ποίος από το Μοναστήρι του, ή το πνευματικών του ποιμίον είναι ανώτερος, κατά την αρετήν, από τους υπολοίπους αδελφούς και διαφέρει από τους άλλους κατά την εφαρμογήν των εντολών του Θεού.

Επειδή δε διαρκώς έβασανίζετο από αυτόν τον λογισμόν, παρεκάλεσεν επιμόνως τον Θεόν να πραγματοποιηθή η επιθυμία του και να του φανερωθή εκείνος που έχει τα πρωτεία της αρετής μεταξύ των αδελφών.

Καθώς λοιπόν προσηύχετο μόνος του μίαν νύκτα, περιέπεσεν εις έκστασιν και ανηράγη εις κάποιον τόπον, ο οποίος είχεν απεριγράπτον χάριν και επροκαλούσε μεγάλην ευχαρίστησιν: ήτο δηλαδή γεμάτος από κάποιαν θαυμαστής ευωδίαν και εστολίζετο από κάθε είδους δένδρα. Οι καρποί των δένδρων αυτών δεν ήσαν όμοιοι με κανένα από τους καρπους των γνωστών δένδρων, αλλά τελείως διαφορετικοί κατά την ωραιότητα και το μέγεθος, ανώτεροι από κάθε περιγραφήν. "Έτρεχε δε κάτω από τα δένδρα αυτά καθαρώτατον νερόν και ήτο πράγματι εξαισία η θέα και η ωραιότης του τόπου.

Ο Ηγούμενος, ο οποίος έβλεπεν όλα αυτά, ευχαριστούσε τον αίτιον των αγαθών Θεόν και έκαλοτύχιζε τον εαυτόν του, διότι ήξιώθη μιάς τόσον μεγάλης τιμής. Επιθυμήσας κατόπιν τους θαυμασίους εκείνους καρπούς, έτρεξε να πιάση μερικούς από αυτούς, αλλά δεν ημπόρεσε· διότι οι καρποί, μαζί με τα κλαδιά, επήγαιναν υψηλά. 'Αφού δε εδοκίμασε πολλές φορές να πραγματοποιήση την επιθυμίας του, χωρίς αποτέλεσμα, και έμεινε με άδεια τα χέρια κάτω από τα δένδρα, βλέπει τον νέον εκείνον αδελφόν, τον ώνοματισμένον με το όνομα της χαράς, τον Ευφρόσυνον, μέσα εις εκείνον τον τερπνότατον Παράδεισον να πορεύεται εμπρός από αυτόν και να απολαμβάνη άφθονα όλα όσα ευρίσκοντο εκεί, να γέρνουν εμπρός του τα κλαδιά και να του προσφέρουν ετοιμούς τους καρπούς των, διά να κόψη και να φάγη όποιον ήθελε.

Έκπληκτος λοιπόν από αυτό το παράδοξον θέαμα, τού λέγει:

– Παιδί μου, Ευφρόσυνε, ποίος σε έφερε και σου επέτρεψε να μένης εδώ;

Και εκείνος με γελαστόν πρόσωπος του απαντά:

– Πάτερ, ο μόνος φιλόφρων, ο Θεός, μου ενεπιστεύθη αυτά τα αγαθά που βλέπεις, να τα απολαμβάνω και να τα έχω υπό την εξουσίαν μου.

Ο Ηγούμενος είπεν εκ δευτέρου:

– Και ημπορείς τώρα θα μου δώσης κάτι από αυτά;

– Πάρε, Πάτερ, όσα θέλεις, απήντησεν ο Ευφρόσυνος.

– Όχι, παιδί μου, είπεν ο Ηγούμενος· διότι, αν και πολλάκις το εδοκίμασα, δεν ήμπόρεσα.

Τότε ο Ευφρόσυνος, αφού επλησίασεν ένα δένδρον με θάρρος και επήρε, με το χέρι του, από τους καρπούς του, ήσαν δε μήλα εξαίσια, πράγματι, να τα βλέπης και να τα μυρίζης, έδωσε τρία από αυτά εις τον Γέροντα.

Ο Ηγούμενος, αφού τα παρέλαβε με πολλήν χαράν, συνήλθεν αμέσως από την οπτασίαν, και ευρήκε πραγματικά εις τα χέρια του τα τρία εκείνα μήλα. Γεμάτος δε φρίκης και τρέμων ολόκληρος, διέταξεν αμέσως να κτυπήση το τάλαντον και τότε μόνον, αφού έκαμε την πρωϊνήν ακολουθίαν μαζί με τους αδελφούς, δεν είπεν εις κανένα τίποτε από όσα είδεν. "Όταν όμως έφθασεν η ώρα της Θείας Λειτουργίας και είχαν συγκεντρωθή εις τον Ναόν οι αδελφοί και αφού έλειτούργησεν ο ίδιος και ετέλεσε μαζί με τους αδελφούς την θείαν Μυσταγωγίαν, μετά την απόλυσιν, εστάθη έμπρός εις την Αγίαν Τράπεζαν και φέρων ακόμη την ιερατικήν του στολήν, διέταξε να καλέσουν τον αδελφόν Ευφρόσυνον.

Μερικοί τότε από τους αδελφούς έτρεξαν εις το μαγειρείον και γρήγορα - γρήγορα τον έφεραν και τον οδήγησαν έμπρός εις τον Ηγούμενον έτσι καθώς ήτο μουντζουρωμένος εις το πρόσωπον και τα ενδύματά του γεμάτα από την στάκτην και την ασβόλην (μουντζούρα), του μαγειρείου.

Τον έρωτά λοιπόν ο Ηγούμενος - Παιδί μου, που ευρίσκεσο αυτήν την νύκτα;

Εκείνος έχαμήλωσε την κεφαλήν προς την γην και δεν απαντούσε καθόλου.

Επειδή όμως ο Ηγούμενος επέμενε πολύ εις την ερώτησιν και τον εβίαζε να απαντήσει, ο νέος, γεμάτος δάκρυα, με ήρεμος και ταπεινήν φωνήν του απήντησε:

– Δεν γνωρίζεις, Πάτερ, που ευρισκόμεθα και οι δύο;

Τότε ο Ηγούμενος, κυριευθείς από φρίκην, παρουσίασεν αμέσως τα τρία μήλα και τον έρωτά:

– Μήπως τα αναγνωρίζεις αυτά;

– Ναι, Πάτερ, απαντά ο Ευφρόσυνος: διότι γνωρίζεις, ότι εγώ σου τα έδωσα, επειδή με διέταξες.

Λέγει λοιπόν προς αυτόν, ενώπιον όλων ο Ηγούμενος:

– Παιδί μου, Ευφρόσυνε, είσαι μακάριος, διότι έχεις αξιωθή να απολαμβάνης τέτοια αγαθά δι' αυτό σε παρακαλώ να γίνης προστάτης και της ιδικής μου αθλίας ψυχής. Εν συνεχεία διηγήθη εις τους αδελφους εκείνα που είδεν εις την οπτασίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Ο αυτοεξευτελισμός είναι άξιος τιμής)

Κατόπιν έπεσεν εις τους πόδας του Ευφροσύνου, ενώ εκείνος έστενοχωρείτο πάρα πολύ δι' αυτό που εγίνετο και, ωσάν να έπαθε μεγάλο κακόν, έκλαιε με στεναγμούς, δια την υπερβολικήν τιμήν και ολόκληρος συνεταράσσετο από τους θρήνους και τα δάκρυα.

Κατόπιν ο Ηγούμενος τον έπιασεν από το χέρι και τον οδήγησεν εις το ιερόν. Εκεί αφού έκοψεν εις μικρά τεμάχια, μέσα εις ένα ιερόν σκεύος, τα τρία εκείνα μήλα, έδωσεν από αυτά εις όλους τους αδελφούς.

Ο δε νέος, επειδή δεν ήμπορούσε να δέχεται τις τιμές και τα έγκώμια εκ μέρους όλων, έφυγεν κρυφά από το Μοναστήρι και εξαφανίσθη, διότι εθεωρούσε τους επαίνους των ανθρώπων ως κατηγορίας και μεγίστης βλάβης της ψυχής. Διά τούτο επροτίμησε, με πολλήν σύνεσιν, δια να επιτύχη την σωτηρίαν του, να φύγη μακράν από αυτάς τας τιμάς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Ταπείνωση: Να αγαπούμε την εξουδένωση)

Ὅτι ἡ μὲν ἐξουδένωσις τὴν ταπείνωσιν, ἢ δὲ τιμὴ τὴν ὑπερηφανίαν προξενεῖν πέφυκε, διὸ καὶ οἱ ταπεινόφρονες ἐξουδενούμενοι μὲν χαίρουσι, τιμώμενοι δὲ λυποῦνται.

Ἐκ φύσεως ἡ μὲν ἐξουδένωσις προξενεῖ ταπείνωσιν, ἢ δε τιμὴ τὴν ὑπερηφάνειαν δι' αὐτὸ καὶ οἱ ταπεινόφρονες ὅταν μὲν περιφρονούνται χαίρουν, ἐνῶ ὅταν τιμῶνται λυποῦνται.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τις, ἀνὴρ εὐλαβέστατος, πλησίον τῆς πόλεως Ἀγκώνων κατοικῶν, ἐν τῷ ναῷ διηκόνες Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος. Καὶ πότε ἐκλιπὼντος αὐτῷ τοῦ ἐλαίου μὴ ἔχων ὅθεν τὰς κανδήλας σκευάσει, ὕδατος αὐτὰς πλήσας καὶ ὡς ἔθος ἐκάστη ἐνθέμενος τὸ ἀπτρίν, προσαγαθῶν τὸ πῦρ ἤψεν, οὕτω δὲ τὸ ὕδωρ ἐν ταῖς κανδήλαις ἤψεν ὡς πὲρ ἔλαιον. Ὁ οὖν τοιοῦτος ἀνὴρ, ἄκουσον καὶ ποίαν εἶχε ταπείνωσιν. Τῆς γὰρ περὶ αὐτοῦ φήμης μέχρι πολλοῦ διαδραμούσης, διὰ τὰς δυνάμεις ἃς ἐνήργει δι' αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ πολλῶν ἐκ διαφόρων τόπων συντρεχόντων ἕνα αὐτὸν ἴδωσι, γεωργὸς τις μήκοθεν καὶ αὐτὸς παραγέγονεν ἐπὶ τῷ τοῦτον θεάσασθαι.

Ἔτυχε δὲ τότε τὸν ἅγιον ἐν ξυλίνῳ τετραποδίῳ ἰστάμενον τὰς κανδήλας σκευάζειν" πάνυ δὲ βραχὺς ὑπῆρχε τῆ ἡλικία καὶ τὸ σῶμα ἰσχνὸς καὶ ἀειδὴς τῆ μορφῆ. Ὁ οὖν γεωργὸς ζητῶν ἐπιμελῶς δειχθῆναι αὐτῷ τις ἔστιν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ Κωνσταντῖνος, οἱ παρόντες τῆ γεωργῷ τοῦτον ὑπέδειξαν. Ὁ δέ, ὡς πὲρ ἐκ τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς τὴν ἀρετὴν ὀριζόμενος, ἰδὼν αὐτὸν οὕτω βραχὺν καὶ ἰσχνὸν ὄντα, διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ μὴ τοῦτον εἶναι, ὃν διὰ τῆς φήμης μέγαν εἶναι ἀκήκοεν.

Ὡς δὲ παρὰ πολλῶν ἔμαθε τοῦτον εἶναι ἀληθῶς καὶ οὐκ ἄλλον τὸν εὐλαβῆ Κωνσταντῖνος, ἀπὸ τοῦ σχήματος αὐτὸν καὶ τοῦ εἴδους τοῦ σώματος βδελυζάμενος, καταγελῶν ἔφη" ἐγὼ ἄνθρωπον προσεδόκων ἰδεῖν, οὗτος δὲ ἀνθρώπου οὐδὲν ἔχει. Τοῦτο οὖν ἀκούσας καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, τὰς κανδήλας καταλιπὼν, μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν τοῦ γεωργοῦ ἀσπασμὸν ἔδραμε καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ, ἤρξατο καταφιλεῖν τοῦτον γνησίως καὶ μεγάλας ὁμολογεῖν αὐτῷ χάριτας, ὅτι περὶ αὐτοῦ οὕτως ἔκρινεν ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, ὅτι σὺ μόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἔχεις ἀνεωγμένους εἰς ἐμέ.

Καταβόησον οὖν, Πέτρε, πόσης καὶ θαυμαστὸς οὗτος ἀνὴρ εἶχε ταπείνωσιν, ὃς τις τὸν βδελυσσόμενον αὐτὸν γεωργὸν περισσοτέρως μᾶλλον ἠγάπησεν ἐκάστου γὰρ τὴν ἔνδον κεκρυμμένην διάθεσιν ἢ προσαγομένη ἐκτὸς ὕβρις δοκιμάζει. Ὡς γὰρ οἱ ὑπερήφανοι ταῖς τιμαῖς, οὕτως οἱ ταπεινόφρονες ταῖς ἀτιμίαις καὶ ἐξουδενώσεσι χαίρουσι καὶ μᾶλλον εὐφραίνονται, εἰ ὑπὸ πολλῶν ὀφθαλμοῖς τὰ τῶν ἀτιμιῶν πάσχουσιν. Ἐξουδενούμενοι γὰρ, τότε τὴν ἰδίαν κρίσιν, ἣν περὶ ἑαυτῶν εἶχον, βεβαίαν εἶναι πιστεύουσιν, ὅτι ὁποίους ἑαυτοὺς εἶχον, τοιοῦτοι καὶ παρὰ τοὺς ἀνθρώποις ἔνομισθησαν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ Κωνσταντίνος, άνθρωπος πάρα πολύ ευλαβής, ο οποίος κατοικούσε κοντά εις την πόλιν Αγκώνα^(*), υπηρέτει εις τον ναόν του Πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Κάποτε του ετελείωσε το λάδι και έπειδή δεν είχε με τι να ανάψη τα κανδήλια, αφού τα έγέμισε με νερόν και έβαλε το συνηθισμένον φτιλί εις το καθένα απ' αυτά, τα ήναψε ως εαν είχαν λάδι.

Αυτός λοιπόν ο άνθρωπος, ο οποίος έκανε τέτοια θαύματα, άκουσε πόσην ταπείνωσιν είχαν. Επειδή η φήμη του είχε φθάσει μακράν, διά τα θαύματα που έκανε δι' αυτού ο Θεός, και αρκετοί προσέτρεχαν από διάφορα μέρη για να τον δουν, ήλθε και κάποιος γεωργός από πολύ μακράν δια να τον ίδη.

Έτυχε δε τότε ο Άγιος να είναι ανεβασμένος επάνω εις ένα τετράποδον ξύλινων σκαμνί και να ετοιμάζη τα κανδήλια: ήτο δε πολύ κοντος εις το ανάστημα, με αδύνατον σώμα και άσχημον πρόσωπον. Ο γεωργός λοιπόν ανεζήτη επιμόνως να του δείξουν ποιος είναι ο ευλαβέστατος άνθρωπος Κωνσταντίνος οι παρευρισκόμενοι έδειξαν εις τον γεωργόν εκείνον (που ήτο ανεβασμένος εις το σκαμνί).

Ο γεωργός τότε, ως να έκρινε την αρετήν του ανθρώπου από αυτός, που είχαν ακούσει, από την φήμην του, ότι ήτο μεγάλος.

Όταν όμως έμαθεν από πολλούς, ότι αυτός πραγματικά είναι ο ευλαβής Κωνσταντίνος και όχι άλλος, τον έσιχάθηκν από το σχήμα του και την σωματικής του κατασκευών και είπεν ειρωνικά:

- Εγώ επερίμενα να δω άνθρωπον αυτός όμως δεν έχει καμμίαν ομοιότητα με άνθρωπον. Μόλις ήκουσε τους λόγους αυτούς ο άνθρωπος του Θεού, άφησε τα κανδήλια και τρέχει γρήγορα να ασπασθή τον γεωργόν. Αφού τον αγκάλιασεν, ήρχισε να τον φιλή ειλικρινά και να διακηρύσση ότι τού χρεωστεί μεγάλην χάριν, διά την κρίσιν που έκαμε δι' αυτόν. Έλεγε δε προς τον γεωργόν:

– Συ μονάχα έχεις ανοικτά τα μάτια, για να ίδης ποιος είμαι. Σκέψου λοιπόν, Πέτρε, πόσην ταπείνωσιν είχαν ο αξιοθαύμαστος. εκείνος άνθρωπος, ώστε ηγάπησε, με περισσήν αγάπην, τον γεωργόν εκείνον, ο οποίος τον έσιχάθη. Διότι την διάθεσιν, που έχει ο καθένας κρυμμένην μέσα του, φανερώνει ή προσβλητική ύβρις, που του γίνεται απ' έξω.

Όπως δηλαδή οι υπερήφανοι ικανοποιούνται εις τας τιμάς, έτσι και οι ταπεινόφρονες χάρουν και εξαιρετικώς ευχαριστούνται εις τας προσβολής και την περιφρόνησιν που τους γίνονται, εαν δηλαδή διά τα μάτια των πολλών θεωρούνται αξιοκαταφρόνητοι.

^(*) Ο Αγκών είναι πόλις της Ιταλίας επί της ακτής της Αδριατικής θαλάσσης, κτισθείσα υπό Ελλήνων εκ Σικελίας, κατά το 394 π.Χ. Υπό των Ιταλών καλείται σήμερα Ανκόνα (Ancona), έχει δε περί τας 85.000 κατοίκων. Ο πρώτος ναός της πόλεως είναι και του Αγίου Στεφάνου, κτισθείς επί του Ασκανίου λόφου (ιταλιστί Carodimonte), ονομαστόν χριστιανικών προσκύνημα. Κατά την παράδοσιν, την οποίαν αναφέρει ο ιερός Αυγουστίνος, ο ναός αυτός εκτίσθη επί λίθου, εξ εκείνων οι οποίοι ερρίφθησαν κατά του Πρωτομάρτυρος Στεφάνου κατά τον λιθοβολισμόν αυτού υπό των Εβραίων. Τον λίθον αυτόν μετέφερες από τα "Ιεροσόλυμα κάποιος ευσεβής άνθρωπος, ο οποίος παρίστατο κατά τον λιθοβολισμόν, έγινε δε απόστολος του Χριστιανισμού εις τον 'Αγκώνα.

Όταν, δηλαδή, εξουθενώνονται από τους άλλους, τότε την γνώμην, που έχουν οι ίδιοι δια τον εαυτών των, την θεωρούν ως ορθήν· διότι όπως έθεώρουν τους εαυτούς των, έτσι και από τους άλλους νομίζονται.

B'. Εν τω βίω του Οσίου Εφραίμ

ΤΩΙ ΘΑΥΜΑΣΤΩ. Έφραίμ πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀρεταῖς καὶ τοῦτο προσήν, τὸ πρὸς τοὺς ἐπαίνους λίαν εὐλαβῶς ἔχειν καὶ τοὺς εὐφημοῦντας αὐτὸν οὐ μόνον οὐχὶ προσίεσθαι, ἀλλὰ καὶ φανερῶς αὐτοῖς ἄχθεσθαι, ὡς πὲρ τοῖς κωμωδοῦσιν ἕτερος καὶ λοιδοροῦμένοις, ἐρυθριᾶν τὲ καὶ εἰς γῆν βλέπειν, καὶ χρόαν μὲν ἄλλοτε ἄλλην τῆς ὄψεως ἀμείβειν, ἰδρῶτι δὲ λεπτὸ στάζεσθαι καὶ παντελῶς ἄφωνος μένειν, καθάπερ τῆς αἰσχύνης αὐτὴ τὴν φωνὴν ἐπεχούσης.

Ερμηνεία

Ο ΘΑΥΜΑΣΙΟΣ Έφραίμ κοντά εις τας άλλας αρετάς του είχεν ακόμη και αυτό το προτέρημα: το να φοβάται, δηλαδή, και να αποφεύγη τους επαίνους και όχι μόνον να μη πλησιάζη αυτούς που τον επαινούσαν, αλλά και φανερά να δυσαραεστήται μαζί των, όπως ένας άλλος θα έστενοχωρείτο εναντίον εκείνων, που τον γελοιοποιούν και τον περιπαίζουν. Όταν τον επαινούσαν εκοκκίνιζεν, ήλλασσε χρώματα το πρόσωπόν του, περιλούετο από λεπτον ιδρώτα και έμενε τελείως άφωνος, ως εάν η εντροπή να του έκοβε την φωνήν.

Γ'. Εν τω βίω της Οσίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς ἔλθουσας πρὸς αὐτήν, ὅτι ὡς πὲρ ὁ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἐπαίνων διαχεῖται καὶ ἀποβάλλει τὸν ἑαυτῆς τόνον. Τὸ δὲ ἐναντίον, ὡς πὲρ ἡ ψῦξις τὸν ὑπὸ τῆς θερμότητος διαλυθέντα κηρὸν πεπηγότα καὶ συνεστῶτα ἀπεργάζεται, οὕτω καὶ ὕβρις καὶ ἐξουδένωσις συσφίγγει αὐτήν, καὶ στερεῶν ἀποδείκνυσιν «χαίρετε γάρ, φησι, καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ἀλλαχοῦ «ἐν θλίψει ἐπλάτυνας μέ»,

Οὗ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν, τὴν ταπεινοφροσύνην ἢ ἐξουδένωσις μάλιστα ἔμποιεν πέφυκε τῆ ψυχῆ. Νεῦρα γὰρ ὄντως τῆς ταπεινοφροσύνης εἰσὶν οἱ ὄνειδισμοί, αἱ ὕβρεις, αἱ πληγαι, αἱ ἐξουδενώσεις, ἴνα ἀκούση τις, ἄφρων, πένης, εὐτελής, ἀσθενής, ἀπρόκοπος ἐν ἔργοις, ἄλογος ἐν προφορᾷ, ἄτιμος ἐν εἶδει.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἰσχυροποιοῦσε τὴν ταπείνωσιν" καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ ἤκουσε καὶ ἔπαθε Σαμαρείτην γὰρ αὐτὸν εἶπον καὶ δαιμόνιον ἔχοντας ἐρραπίσθη, πληγαῖς ἠκίσθη, κακοῦργος καὶ πλάνος ἐκλήθη. Δεῖ οὖν καὶ ἡμᾶς μιμείσθαι τὴν ἔμπρακτον ταύτην ταπεινοφροσύνην εἰσὶ γὰρ τινὲς καὶ διὰ μὲν τῶν ἐκτὸς σχημάτων ὑποκρίνονται τὴν ταπείνωσιν, καὶ ἐκ τούτου δόξαν θηρώμενοι, ἐκ δὲ τῶν καρπῶν ἐπιγινώσκονται. Καὶ γὰρ ἐπιπολαίως ὕβρισθέντες οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλ' εὐθύς, ὡς πὲρ ὄφεις, τὸν ἑαυτῶν ἰὸν ἐξήμεσαν.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγε προς εκείνας που την επεσκέφθησαν, ότι όπως το κερὶ λειώνει κοντά εις την φωτιάν, έτσι και η ψυχη παραλύει από τους επαίνους και χάνει την δύναμίν της. Αντιθέτως όπως η ψύξις το κερὶ, που διελύθη από την θερμότητα, το πήζει και το κάνει στερεόν, έτσι και η ὕβρις και η καταφρόνησις συσφίγγουν την ψυχὴν και την

στερεώνουν. Διότι, όπως λέγει και η Αγία Γραφή «να χαίρετε και να ευχαριστησθε, όταν σας ονειδίσουν και σας καταδιώξουν» (Ματθ. ε', 11) και τα υπόλοιπα. Και εις άλλο, πάλιν, μέρος «με την θλίψιν με έκανες μέγαν» (Ψαλμ. δ', 1).

Όχι δε μόνον αυτό αλλά και την σπουδαιότεραν των αρετών, την ταπεινοφροσύνην δηλαδή, η εξουδένωσις είναι εκείνη που την εμφυτεύει, εκ φύσεως, μέσα εις την ψυχήν. Διότι, πραγματικά, νεύρα της ταπεινοφροσύνης είναι οι χλευασμοί, αι ύβρεις, τα κτυπήματα, η περιφρόνησις, που μας κάνουν το να ακούση κανείς να του λέγουν είσαι άμυαλος, πτωχός, τιποτένιος, άρρωστιάρης, απρόκοπτος εις την εργασίαν, λέγεις ανοησίας, έχεις ελεεινήν μορφήν.

Αυτά και τα παρόμοια δυναμώνουν την ταπείνωσιν αυτά ήκουσε και αυτά έπαθε και ο Κύριός μας. Τον είπαν, δηλαδή, Σαμαρείτην, ότι έχει δαιμόνιον (Ιωάν. η', 48): έρραπίσθη, έπληγώθη, τον είπαν πλάνον και κακούργον. Πρέπει λοιπόν και ημείς να μιμούμεθα αυτήν την έμπρακτον ταπεινοφροσύνην του Κυρίου. Διότι υπάρχουν και μερικοί, που υποκρίνονται τους ταπεινούς με εξωτερικά σχήματα, και επιδιώκουν με αυτό την δόξαν των ανθρώπων, από τους καρπούς όμως γνωρίζονται ότι δεν είναι ταπεινοί επειδή και όταν ολίγον υβρίσθησαν, δεν το ήνέχθησαν, αλλ' αμέσως ως όφεις έχυσαν το δηλητήριόν των.

Δ'. Εν τω βίω του Αγίου Ιωάννου τού Ελεήμονος

ΤΩΙ ΘΑΥΜΑΣΤΩΙ Ιωάννη τὸ Πατριάρχῃ ἀνεψιὸς ἦν Γεώργιος τούνομα οὗτος, ὕβρισθεῖς παρὰ τινὸς τῶν καπήλων τῆς πόλεως, ἰσχυρῶς τὲ ἐδήχθη καὶ χαλεπώτατα ἤνεγκε τοῦτο γὰρ ἐποίει τὸ πολὺ εἶναι τὸ μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἢ τὲ πρὸς τὸν μέγαν αὐτοῦ ἀγχιστεία, καὶ τὸ πάνυ τοῦ ὕβρισαντος αὐτὸν ἐξουδενωμένον. Προσέρχεται τοίνυν κατὰ μόνας τὰ μακαρίω δάκρυσιν ὁ νέος καὶ συνοχὴ καρδίας τὴν ὕβριν ἀνακλαιόμενος.

Ὁ δὲ οὕτως ἰδὼν ἠττηθέντα τοῦ πάθους, καταψᾶν αὐτὸν ὡς πὲρ καὶ ἀναλαμβάνειν βουλόμενος, καὶ ὄλως ἐτόλμησε, φησί, κατὰ σου στόμα διάραι; ὄλως καθυβρίσαι τὸν ἐμοὶ φίλτατον; Εὐλογητὸς Κύριος πρᾶγμα ἐπ' αὐτῷ ποιήσω, ὡς τὲ πᾶσαν ἐκπλαγῆναι τὴν Ἀλεξάνδρειαν. "Ὡς δὲ εἶδεν ἐπὶ τῷ λόγῳ βραχὺ τί ἀνεθέντα τῆς ἀθυμίας, τέκνον, εἶπεν, ἐμοὶ ποθεινότατον" εἰ ταῖς ἀληθείαις βούλει ἔμος ἀνεψιὸς καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, παρασκεύασον σαυτὸν οὐ πρὸς βρεῖς μόνον, ἀλλ' εἰ δεῖ τί καὶ πλέον εἰπεῖν, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς μάλιστα. Ἡ γὰρ ἀληθὴς εὐγένεια οὐκ ἐξ αἵματος καὶ σαρκός, ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς οἶδε χαρακτηρίζεσθαι.

Τὸ τάχος οὖν τὸν τῶν καπήλων ἐξάρχοντα μετακαλεσάμενος, παραγγελία παρήγγειλε μηδέποτε τοῦ λοιποῦ παρὰ τοῦ ἔξυβρικοτος εἰς τὸν ἀνεψιὸν τὸ σύνηθες τέλος λαβεῖν ἢ ἄλλο τί τῶν κατὰ συνήθειαν τῆ Ἐκκλησίας παρ' αὐτοῦ διδομέγων ἐφ' οἷς ἐκπλαγέντες τὸ ἀπαράβλητός της τοῦ ἀνδρὸς ἀνεξικακίας, συνήκαν ἅπαντες ταύτην εἶναι τὴν τιμωρίαν, ἦν πᾶσα ἢ Ἀλεξάνδρεια ἐκπλαγήσεσθαι ἔμελλεν.

Ερμηνεία

Ο ΘΑΥΜΑΣΤΟΣ Ιωάννης ο Πατριάρχης είχε ένα ανεψιόν, τον οποίον έλεγαν Γεώργιον. Αυτός λοιπόν υβρίσθη κάποτε από κάποιον ταβερνιάρην της πόλεως από αυτό προσεβλήθη πάρα πολύ και το έφερε βαρέως. Αιτία ήτο η μεγάλη κοινωνική διαφορά, που οφείλετο αφ' ενός μεν εις την συγγένειάν του προς τον μέγαν Πατριάρχη, αφ' ετέρου δε εις την

ασημαντότητα αυτού που τον ύβρισε. Παρουσιάζεται λοιπόν μόνος του εις τον μακάριον και του παραπονείται, με δάκρυα και σφιγμένην την καρδίαν, διά την προσβολής που του έγινε.

Ο Πατριάρχης Ιωάννης, όταν είδε τον ανεψιόν του να έχη νικηθή από το πάθος και επιθυμών να τον παρηγορήσει και να του δώσει θάρρος, του λέγει: ετόλμησεν αυτός να ανοίξη το στόμα του και να προσβάλη τόσον πολύ τον πολυαγαπημένον μου ανεψιόν; Ας είναι ευλογημένος ο Κύριος θα του κάνω κάτι, που να ξαφνιασθή όλη η Αλεξάνδρεια. Μόλις δε τον είδεν ότι παρηγορήθη ολίγον από την στενοχωρίαν του με τους λόγους αυτούς, προσέθεσε: περιπόθητον παιδί μου, αν πραγματικά θέλεις να είσαι και να ονομάζεσαι ανεψιός μου, να είσαι προετοιμασμένος όχι μόνον να δέχεσαι ύβρεις, αλλά, αν πρέπει και κάτι παραπάνω να ειπώ, ακόμη και μαστιγώσεις. Διότι η πραγματική ευγένεια δεν χαρακτηρίζεται από την σαρκικήν συγγένειαν, αλλά από την αρετήν της ψυχής.

Εν συνεχεία εκάλεσεν αμέσως τον επόπτην των ταβερνιάρηδων και του παρήγγειλε ποτε πλέον να μη δεχθή την συνηθισμένην συνδρομήν ή οποιανδήποτε άλλην εισφορών για την Εκκλησίαν, από αυτόν, ο οποίος εξύβρισε τον ανεψιόν του. Με αυτό εθαύμασαν την ασύγκριτον ανεξικακίαν του Αγίου όλοι και ήννόησαν ότι αυτή ήτο η τιμωρία του ταβερνιάρη, διά την οποίαν επρόκειτο να απορήσει ολόκληρος η Αλεξάνδρεια.

Ε'. Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ιωάννης διασωθεῖς ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ναυαγίου μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐκβρασθεῖς ὑπὸ τῆς θαλάσσης πλησίον Ἐφέσου, ὡς εὔρε κάμε τὸν Προχορὸν ἐν τῷ αἰγιαλῷ ἐκείνῃ στάμενον, καθὼς μοὶ πρὸ τοῦ ναυαγίου παρήγγειλε, περιχυθεῖς μου καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, εἶτα παραλαβὼν μέ, εἰσήλθομεν εἰς Ἐφεσον καὶ κατελύσαμεν πρὸς τὸ καλουμένη τῆς Ἀρτέμιδος τόπω, ἔνθα καὶ βαλανεῖον ἦν Διοσκορίδους τινὸς πρώτου τῆς πόλεως. Εἶπεν οὖν μου καὶ Ἰωάννης τέκνον Προχορέ, μηδεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γνώτω τίνες ἔσμεν, καὶ δι' ἣν τινὰ αἰτίαν ἐνταῦθα ἤλθομεν, ἕως ἂν ὁ Κύριος ἀποκαλύψῃ ἡμᾶς καὶ σχῶμεν παρρησίαν.

Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἐπέστη Ρωμᾶνα, γύναιον τί σοβαρὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίας τοῦ Διοσκορίδους τελοῦν καὶ τὴν τοῦ βαλανεῖου αὐτοῦ ποιούμενος πρόνοιαν ἦν δὲ τοῖς πάσι φευκτον, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ὠμότητος. Αὕτη προνοοῦσα τοῦ βαλανεῖου, εἶδεν ἡμᾶς καὶ λογισαμένη ὅσον ἀπὸ τῆς εὐτελείας τοῦ σχήματος, ἄρτου τὲ εἶναι ἐπιδεεῖς καὶ τὸ βαλανεῖον ταύτης γενέσθαι χρησίμους διὰ τὴν ἀπορίαν, μηδὲ μεγάλους μισθοὺς ἀπαιτήσοντας, παραυτίκα λέγει τῇ Ἰωάννῃ πόθεν ἐστέ, ἄνθρωπε; καὶ ποίας θρησκείας; Ὁ δὲ ἔφη ἐξ ἀλλοδαπῆς τυγχάνομεν γῆς, Ἰουδαῖοι τὴν ρίζαν, Χριστιανοὶ τὴν χάριν, ναυαγίου ἄρτι διωσθέντες. Ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν θέλεις μου καίειν αὐτὸς μὲν τὴν κάμινον τοῦ βαλανεῖου, καὶ σὸς δὲ ἐταῖρος τὸ ἔνδον ἔργον τοῦ λουτροῦ ἐπιτελεῖν; καὶ ὁ Ἰωάννης κατέθετο.

Εἰσήγαγεν οὖν ἡμᾶς εὐθύς εἰς τὸ βαλανεῖον καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις κατέταξεν ἔργοις ἐπεχορήγει δὲ ἡμῖν εἰς τροφήν ἡμερήσιον λίτρας ἄρτου τρεῖς καὶ ὀβολοὺς τέσσαρας. Τῇ οὖν τετάρτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἡμῶν ἀτεχνότερον πῶς ὁ Ἰωάννης περὶ τὸ ἔργον τῆς καμίνου διατεθεῖς, τῆς συμμετρίας ἐξέπεσε τῆς ἐκκαύσεως. .

Ἐλθοῦσα δὲ ἡ Ρωμᾶνα καὶ κατανοήσασα τοῦτο, ἀναίδης τὸν Ἰωάννην αὐτοχειρία ἐτυπτησε καὶ τὸ ἐδάφει προσήρξασα διελοιδορεῖτο βοῶσα ἡ πελάτα, φυγόπολι, κακὴ τύχη,

ἐξόριστε, εἰς οὐδὲν χρησιμεύειν δυνάμενος, διατὶ τοιούτου ἔργου ὑπῆλθες τὴν πρόνοιαν; ἐπιθέτης εἰ ὡς ἔοικεν ἐγὼ διελέγξω τὰς μηχανὰς σου “Ρωμάνη δουλεύεις, τὴ καὶ μέχρι Ρώμης διαβοήτως δοῦλος ἔμοις εἰ τοῦ λοιποῦ. Μὴ οἴου διαφυγεῖν τῆς σῆς κυρίας τὰς χεῖρας, εὖμαρος δυναμένης σὲ συλλαβεῖν, εἰ πότε τοῦτο τολμήσεις, καὶ κακηγκάκως ἐξαναλώσαι ἀμειναι οὖν σου τὴν κακότερον γνώμην, καὶ ὡς πὲρ τῆς τροφῆς χρεια ἤδεως οὕτω καὶ τὸ ἔργο σου πρόσεχε, πρὶν οἰκτιρμῶν δίχα διαφθορῆς.

Ὁ δὲ Ἰωάννης πρὸς αὐτὴν κυρία, γεωστὶ ἀπηρξάμην τοῦ ἔργου, ἀμαθὴς ὢν τούτου τὸ πρότερον ὁ χρόνος δέ, πιστεύσας τὴν πείραν, καὶ τὸ χρησιμεύειν χαρίζεται. Ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθε τὸ γύναιον ἐμοὶ δὲ βαρυτάτη ἀθυμίας ἀχλὺς κατεσκεδάσθη ἐπὶ τοῖς τῷ Ἰωάννη ἀθρόον οὕτω συναχθεῖσι καὶ ἀπηνῶς καὶ ταῦτα, μηδὲ τέτταρας ὄλας ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῷ τόπῳ διηνυκώτων. .

Γνοὺς δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ πνεύματι, εἶπε πρὸς μὲ τέκνον Προχορέ, διστάσαντός μου τοῦ λογισμοῦ, ὅτε μοὶ ἡ Ἀσία ἀπεκληρώθη, γινώσκεις οἶω ναυαγίῳ περιπεπτώκαμεν οὐ μόνον δὲ ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀναίτιοι οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, τῆς καταδίκης συμμετέσχον τῆς ἔμης, ναυαγήσαντες κακεῖνοι κὰν προνοία τοῦ Θεοῦ διεσώθησαν. "Ὅπως τὲ ἐποίησα τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῇ θαλάσῃ, παιδευόμενος πείθεσθαι Θεῷ μᾶλλον ἢ λογισμοὺς ἀνθρωπίνοις, ἕως ὃ Θεὸς οἰκείους σπλάγχνοις ἐπικαμφεῖς ἀπέδωκε τὴ ξηρά. Ταύτ' οὖν εἰδόντα σε, οὐκ ἀδημονεῖν, ἀλλ' εὐχαριστεῖς δεῖ ἐπὶ τοὺς πειρασμούς, καὶ μηδὲ πειρασμὸν ἠγεῖσθαι γυναιίου ἐνὸς ψυχρᾶς ἀπειλᾶς ἀπελθε οὖν εἰς τὸ πιστευθὲν σοὶ ἔργον, καὶ ποίει αὐτὸ μετὰ πάσης ἐπιμελείας ὃ γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ἡμῖν γενόμενος ὑπογραμμὸς καὶ τύπος καὶ τῆς ὑπομονῆς τὸ κέρδος παραδεικνύων, ἔφη" «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν».

Τούτοις τοῖς λόγοις ἀπαντήσας τὸ τῆς ἀθυμίας πάθος, ἀνεκτίσατο μὲ. Τὴ οὖν ἐπαύριον ἦλθεν ἡ Ρωμάνη καὶ λέγει τὰ Ἰωάννη πολλὰ πάλιν ἤκουσα κατὰ σου, λεγόντων ὅτι τὸ ἔργο σου οὐ προσέχεις καὶ ὡς κακοθελῶς τοῦτο ποιεῖς, ὅπως ἀπολύσω" ἀλλ' εἰς μάτην ταῦτα διανοή καὶ κατὰ τῆς σαυτοῦ τεχνάζῃ κεφαλῆς. Εἰ γὰρ ἀληθῶς ταῦτα οὕτως ἔχοντα διαγνῶ, οὐδὲ ἐν των μελῶν σου χρησιμεύειν σου καταλείψω, ἄρδην δὲ πάντα συντρίψω καὶ τέλεον ἀχρειώσω.

Ἐπὶ τούτοις οὐκ ἀντεῖπεν ὁ Ἰωάννης ἢ δὲ περιδεῆς μᾶλλον καὶ ιδιωτικὸς το πρᾶος καὶ ἡσύχιον λογισαμένη τοῦ Ἰωάννου, καταπληκτικώτερον αὐτῷ προσεφέρετο, διαπειλοῦσα καὶ λέγουσα οὐκ εἶ μοῦ δοῦλος, κακότεροπε; τί λέγεις; οὐχ ὁμολογεῖς τὴν σὴν τύχην; εἶπε ἀποκρίθητι μοί. Καὶ ὁ Ἰωάννης ναί, δοῦλοι ὅσπάρχομεν ἐγὼ τὲ καὶ ὁ σὺν ἐμοὶ Προχορός. Ἐπιλαβομένη δὲ τούτων τῶν ρημάτων, εὐθὺς κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ἐχώρησε καὶ δικολόγω τινὶ προσελθοῦσα τὰ τῆς ἐπιβουλής ἐξηρτύετο λέγουσα. Δύο καταλειφθέντες μοὶ δοῦλοι παρὰ τῶν γονέων ἀπέδρασαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὧν δὴ τῷ χρόνῳ καὶ τὰς ὠνᾶς προσαπώλεσα νῦν δὲ παρεγένοντο πρὸς μὲ καὶ ὁμολογοῦσι δοῦλοί μου ὑπάρχειν" δύναμαι οὖν ἐτέρας ὄνας ποιήσασθαι; Ὁ δὲ δικολόγος ἔφη" ἐὰν δοῦλοί σου τυγχάνειν ἐκ προγόνων ὁμολογήσωσιν ἐπὶ μαρτύρων, δύνασαι τοῦτο ποιῆσαι.

Γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Ἰωάννης τὸ πνεύματι, εἶπε πρὸς μὲ τέκνον Προχορέ, γίνωσκε ὅτι τὸ γύναιον τοῦτο ὁμολογίαν ἐγγραφον ἀπαιτεῖ ἡμᾶς, δούλους ταύτης εἶναι μηχανωμένη ἐπὶ μαρτύρων κυρώσαι. Μὴ οὖν σχῆς λύπην ἐν τῇ καρδίᾳ σου τούτου ἔνεκεν, μᾶλλον δὲ χαῖρε διὰ γὰρ τούτου ὁ Θεὸς δοξασθήσεται καὶ τάχιον δείξει τίνες ἐσμέν.

Ταῦτα λαλοῦντος τοῦ Ἰωάννου, ἰδοὺ ἡ Ρωμάνη εἰσηλθε καὶ λαβομένη τῆς χειρὸς Ἰωάννου ἤρξατο ραπίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν δοῦλε κακέ, διατὶ ὅτε εἴσερχεται ἡ κυρία σου οὔ

προσαπαντᾶς καὶ προσκυνεῖς; μὴ δοκεῖς ἐλεύθερος εἶναι; δοῦλος εἰ Ρωμάνας καὶ εὐθέως ἐπιρῶτα διαπειλοῦσαν οὐκ ἦτε μου δοῦλοι; "Ἐφη αὐτὴ ὁ Ἰωάννης καὶ ἅπαξ καὶ δις εἶπον σοί, ὅτι δοῦλοι ὑπάρχομεν ἢ δὲ πρὸς αὐτὸν τίνος δοῦλοι, κακώτροπε; ὁ δὲ ἔφη οὐ τινὸς τὸ ἔργον ποιοῦμεν. Ἡ δὲ εἶπεν: ὄντως, ἔπει καὶ τὸ ἔργον ἡμέτερον, ἡμέτεροι καὶ αὐτοὶ ἔστε" ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπε: καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως ὁμολογοῦμεν ὅτι δοῦλοι ὑπάρχομεν" ἢ δὲ φησιν' ἐγγραφῶς θέλω ἐπὶ μαρτύρων: "Ὁ δὲ καὶ εἰ βούλει, φησίν, μὴ μέλε, ἀλλὰ ποίει τὸ δοκοῦν σοί.

Τότε λαβοῦσα ἡμᾶς ἤγαγεν ἔγγιστα ποῦ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐν δημοσίῳ τόπῳ, καὶ ἐπὶ μαρτύρων ἐγγράφως ἔποιησε τὶς καταθέσεις ἡμῶν. Εἶθ' οὕτως ἤγαγε πάλιν ἕκαστον εἰς τὸ ἤδη πιστευθὲν ἔργον τοῦ βαλανείου, ἐν ᾧ τὶς ἐξ ἀρχῆς ἐφήδρευε δαίμων καὶ τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ τοὺς ἄφυλακτῶς λούεσθαι εἰσιόντας ἀπέπνιγε.

Δόμνος οὖν, καὶ τοῦ Διοσκορίδους υἱός, τῆς ὥρας φροντίσας τοῦ σώματος, ἐν μιᾷ ἄφρι των νυκτῶν μόνος εἰσῆλθε λουσόμενος, ὁ δαίμων δέ, ἐφορμήσας ἐξαίφνης, τοῦτον ἀπέπνιξεν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ εὐρόντες αὐτὸν τεθνηκότα, ἐξήεσαν κλαίοντες καὶ λέγοντες οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν ἀπέθανε τί ποιήσομεν; Ἡ δὲ Ρωμᾶνα, ἀκούσασα τοῦτο, διαρρήξασα καὶ αὐτὴ τῆς κεφαλῆς τὸν ἐπίδεσμον καὶ τὰς τρίχας ἐκτίλλουσα ἔκλαιε, καὶ κοπτομένη ἐβόα: Οἴμοι! τί εἶπω ἢ τί ἀποκριθῆσομαι τὸ κυρίῳ μου Διοσκορίδει, περὶ τούτου διαπυθνομένου; ἄπαρηγορητος ἐστὶν ἡ συμφορὰ τάχα ποῦ καὶ ἀποψύξει πεσῶν, τῆς ἀκοῆς τὸ βάρος οὐκ ἐνεγκῶν μονογενῆς γὰρ ἦν ὁ κύριός μου Δόμνος ἀλλ' ἡ μεγάλη "Ἀρτεμις Ἐφεσίων βοήθει.

Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων λέγουσα, κατέτεμνε τοὺς βραχίονας αὐτῆς καὶ τὸ πρόσωπον ἔτυπτε καὶ δὲ Ἰωάννης τοῦ ἰδίου προελθὼν ἔργου λέγει πρὸς μετέκνον Προχορέ, τί ἐστὶ τὸ θρυλούμενον; καὶ τί πέπονθε τὸ γύναιον; Ἡ δὲ Ρωμᾶνα, ὡς εἶδεν ἡμᾶς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις, δραμοῦσα ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην λέγουσα μάγε, εὐρέθησαν αἱ μαγεία σου, ἃς ἐποίησας ἀφ' ἧς γὰρ ἡμέρας εἰσῆλθες ὧδε καὶ ἡ ἡμετέρα θεὰ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς ἢ τοίνυν ἀναστησον τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου μου, ἢ τὴν ψυχὴν σου τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἀπὸ τοῦ σώματός σου χωρίζω. Εἶπε δὲ αὐτὴ ὁ Ἰωάννης κυρία, τὸ λυποῦν σὲ τί ἐστὶν; ἀπάγγελον μοὶ ἢ δέ, ἀσχέτω κατειλημμένη θυμῷ, κουφίζει τὴν χεῖρα καὶ ραπίζει τὸν Ἰωάννην λέγουσα: Δοῦλε πονηρὲ καὶ διὰ τοῦτο ἐξόριστε, πᾶσα ἢ Ἐφεσίων πόλις ἤδη ἔγνω τὸ γεγονός, καὶ σὺ ὡς ἀγνοῶν ἐρωτᾶς; ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου μου Διοσκορίδους τέθνηκεν ἐν τῷ βαλανείῳ.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἰωάννης, χαρίεις πῶς ἐμοὶ τέως ὠράθη γενόμενος καὶ μικρὸν ὑπαναχωρήσας εἰς εὐχὴν, ἐν τῷ βαλανείῳ εἰσῆλθε καὶ τὸν ἀκάθαρτον δαίμονα ἐξοικήσας ἐκεῖθεν, εἰσοικίζει τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἐν τῷ σώματι. Καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς χειρός, προήγαγε βαδίζοντα ἔξω καὶ πρὸς Ρωμᾶνας εἶπε λάμβανε τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου σου ζῶντα καὶ μὴ χαλέπαινε. Ἡ δὲ Ρωμᾶνα, ἰδοῦσα τὸ γεγονός, ἐξέστη καὶ προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶν Ἰωάννου, ἐδέετο αὐτοῦ συγχωρηθῆναι αὐτὴ ἄπερ εἰς αὐτὸν δεινὰ διεπράξατο. Ὁ δὲ ἔφη" γύναι, πιστευσον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐ ἐγὼ μαθητὴς εἶμι καὶ Ἀπόστολος, καὶ ταῦτα πάντα συγχωρηθήσεται σοί· ἢ δὲ εἶπε πιστεύω, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν πάσι τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματός σου.

Ἐν δὲ τῷ μεταξύ, δραμῶν τὶς τῶν παίδων Διοσκορίδους, ἀπήγγειλεν αὐτῷ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ὁ δὲ τῷ ἀπροσδοκίῳ τῆς συμφορᾶς, οἷα ρομφαῖα πληγεῖς, παραυτίκα πεσῶν ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, μαθὼν τοῦτο, ἐλθὼν ἤγειρε καὶ αὐτόν, καὶ πάντας αὐτοὺς πιστεύσαντας, ἐβάπτισε πολλοὶ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν Ἐφεσίων ἐκ τούτου τῇ πίστει προσέθεντο.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο Απόστολος Ιωάννης διεσώθη από εκείνο το φοβερόν ναυάγιον^(*), και μετασάραντα ημέρας τον έβγαλεν η θάλασσα κοντά εις την Έφεσον, ευρηκε και εμένα, τον Πρόχορον, να στέκομαι εις την παραλίαν, όπως ακριβώς μου το είχε μηνύσει πριν από το ναυάγιον. Αφού λοιπόν με ενηγκαλίσθη και ηυχαρίστησε τον Θεόν, κατόπιν με επήρε μαζί του από κοινού δε εισήλθομεν εις την Έφεσον και εκαθίσαμεν κοντά εις ένα τόπον, ο οποίος ελέγετο τόπος της Αρτέμιδος. Εκεί υπήρχε και το λουτρόν ενός Διοσκορίδου, άρχοντος της πόλεως.

Τότε μου είπεν ο Ιωάννης παιδί μου Πρόχορε, ας μη μάθη κανείς από τους κατοίκους της πόλεως ποίοι είμεθα και διά ποίαν αιτίαν ήλθομεν εδώ, μέχρις ότου ο Κύριος φανερώση εις ημάς το θέλημά του και αποκτήσωμεν την εν Θεώ παρησίαν.

Ενώ έλεγεν ο Απόστολος ακόμη αυτά, παρουσιάσθη η Ρωμάνα, ένα αναιδέστατον γύναιον, δούλη του Διοσκορίδου, η οποία έφρόντιζε διά το λουτρόν. Αυτήν την γυναίκα την απέφευγαν όλοι διά την υπερβολικήν σκληρότητά της. Καθώς λοιπόν εφρόντιζε διά το λουτρόν μάς είδεν αμέσως λοιπόν έσκέφθη, συμπεραίνουσα από την πτωχικήν εμφάνισίν μας, ότι είχομεν ανάγκην και από το ψωμί και ότι, εξ αιτίας της πτωχείας μας, θα είμεθα χρήσιμοι διά την υπηρεσίας του λουτρού, χωρίς να έχωμεν αξιώσεις διά μεγάλους μισθούς δι' αυτό και λέγει εις τον Ιωάννην:

- Ανθρωπε, από πού είσθε; ποία είναι η θρησκεία σας; Ο Απόστολος Ιωάννης απήντησεν:

– Είμεθα ξένοι Ιουδαίοι κατά την καταγωγήν, με την χάριν του Θεού Χριστιανοί, οι οποίοι μόλις προ ολίγου διεσώθημεν από ναυάγιον.

Η Ρωμάνα προσέθεσε:

- Θέλεις να μου ανάβης σύ το λουτρόν και ο σύντροφός σου να ασχολήται εις το εσωτερικόν έργον του λουτρού;

Ο Απόστολος Ιωάννης εδέχθη την πρότασιν και συνεφώνησε.

Αμέσως λοιπόν μάς ώδήγησεν εις το λουτρόν και μάς έτακτοποίησεν εις διάφορα έργα. Μας έδιδε δε καθημερινώς, διά την τροφήν μας, τρεις λίτρας άρτου και τέσσαρας οβολούς^(*). Κατά την τετάρτην ημέραν της παραμονής μας εκεί ο Ιωάννης, από κάποιαν

(*) Μετά την Ανάληψιν του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, συναχθέντες οι θείοι Απόστολοι έβαλον κλήρους περί του τόπου εις ον θα επορεύετο έκαστος να κηρύξη το Ευαγγέλιον του Χριστού. Εις τον Ιωάννην έλαχεν ο κλήρος της 'Ασίας επειδή όμως βαρέως εδέχθη τούτο, κατά παραχώρησιν Θεού ταξιδεύων προς την Ασίαν έναυάγησε και το μέν πλοίον κατεποντίσθη, οι επιβάται όμως μεταξύ των οποίων και ο μαθητής του Αγίου Απόστολος Πρόχορος διεσώθησαν χάριτι θεία εκβληθέντες υπό των κυμάτων εις την ξηράν. Εξ όλων των ναυαγών μόνος και θείος Ιωάννης έταλαιπωρήθη επί πολύ παραμείνας εν τη θαλάσση δερόμενος υπό των κυμάτων επί τεσσαράκοντα ήμερονύκτια.

Τα περί του ναυαγίου τούτου καθώς και τα εν συνεχεία ενταύθα αναφερόμενα περί Ρωμάνας κ.λπ. βλέπετωσαν οι επιθυμούντες κατά πλάτος εις τας Περιόδους του Αγίου ενδόξου Αποστόλου και Ευαγγελιστού Ιωάννου μεταφρασμένας παρ' ημών εν τώ ημετέρω «Μεγάλο Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας» Τόμος Θ' σελ. 556-623.

(*) Η λίτρα ήτο μέτρον βάρους της ρωμαϊκής εποχής και ισοδυναμούσε προς 320 σημερινά γραμμάρια περίπου. Ο οβολός ήτο το 1/6 της αρχαίας δραχμής και είχαν αξίαν ίσην με ένα και ήμισυ σημερινών γραμμάρια αργύρου (ασήμι). Ητο δηλαδή ο οβολός το μικρότερον εις αξίαν από τα αρχαία νομίσματα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Ταπείνωση: Να αγαπούμε την εξουδένωση)

αδεξιότητα εις το άναμμα της εστίας, δεν κατόρθωσε να θερμάνη το λουτρόν όσον εχρειάζετο.

Μόλις ήλθεν η Ρωμάνα και το αντελήφθη, εκτύπησεν αναιδέστατα τον Ιωάννην, με τα ίδια της τα χέρια, και αφού τον έρριψε κατά γης, τον ύβριζε με υστερικές φωνάς:

- Έλεεινέ, έρημοσπίτη, -του έλεγεν- εξόριστε, που δεν είσαι ικανός να κάνης τίποτε, διατί ανέλαβες την φροντίδα ενός τέτοιου έργου; Είσαι, όπως φαίνεται, απατεών: εγώ θα φανερώσω τα τεχνάσματά σου. Εις την Ρωμάναν δουλεύεις, η οποία είναι ονομαστή μέχρι της Ρώμης. Απ' εδώ και πέρα θα είσαι δούλος μου. Μη σου περάση από τον νούν, ότι ήμπορείς να ξεφύγης από τα χέρια της κυρίας σου· διότι πολύ εύκολα της είναι δυνατόν να σε ξαναπιάση, αν τολμήσης ένα τέτοιο πράγμα, και να σε αποτελειώση κακήν κακώς. Αλλάξε λοιπόν την κακήν γνώμην σου και όπως έχεις τον νούν σου εις το φαγητόν, έτσι να προσέχης και την δουλειά σου, πριν θανατωθής άσπλάγχχως.

Ο Ιωάννης με καλωσύνην της απήντησε:

- Κυρία, τώρα, προ ολίγου ακόμη, ήρχισα την εργασίαν αυτήν, την οποίαν δεν εγνώριζα προηγουμένως ο χρόνος όμως, που πλουτίζει τον άνθρωπον με πείραν, ασφαλώς θα με καταστήση χρήσιμον και δι' αυτήν την εργασίαν.

Υστερα από αυτά ανεχώρησε το γύναιον. Εμένα όμως με κατέλαβε πολύ βαρεία στενοχωρία δι' όσα συνέβησαν με τόσην σκληρότητα εις τον Ιωάννην και τόσα πολλά, ενώ ακόμη δεν είχαν περάσει ούτε τέσσαρες ημέραι από τότε που έφθάσαμεν εις εκείνον τον τόπον.

Μόλις ο Απόστολος Ιωάννης αντελήφθη, με το πνευματικόν χάρισμά του, τας σκέψεις μου, μου είπε:

- Παιδί μου Πρόχορε, γνωρίζεις εις ποίον ναυάγιον είχομεν περιπέσει, επειδή edίστασεν ο λογισμός μου, όταν έκληρώθη εις εμέ η Ασία. Οχι μονάχα δε ημείς, αλλά και οι άλλοι επιβάται του πλοίου, οι οποίοι δεν έπταιον καθόλου, υπέστησαν τας συνεπείας της καταδίκης μου, με το να ναυαγήσουν και εκείνοι, έστω και άν, τελικώς, διεσώθησαν από την πρόνοιαν του Θεού και ότι έταλαιπωρούμην σαράντα ημέρας, εις την θάλασσαν δια να μάθω ότι πρέπει να πείθωμαι εις τον Θεόν και όχι εις τους ανθρωπίνους λογισμούς, έως ότου ο Θεός από ευσπλαγχνίαν Του με έβγαλεν εις την ξηράν. 'Αφού λοιπόν τα γνωρίζεις αυτά, δεν πρέπει να στενοχωρήσαι, αλλά να ευχαριστής τον Θεόν διά τους πειρασμούς και ούτε καν να θεωρης πειρασμόν τας ψυχρας απειλές μιάς γυναικούλας. Πήγαινε λοιπόν εις την εργασίαν, που ανέλαβες και να την εκτελής με περισσήν φροντίδα. Διότι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, που είναι ο δημιουργός όλων, όταν έγινε δι' ημάς πρότυπον και οδηγός διά την τελειότητα, δεικνύων εις ημάς το κέρδος της υπομονής, είπε: «με την υπομονήν θα κερδίσετε τας ψυχάς σας» (Λουκ. κά', 19).

Αφού με τα λόγια αυτά απεδίωξεν από την ψυχήν μου την λύπην, μου έδωσε θάρρος. Την άλλην λοιπόν ημέραν ήλθεν η Ρωμάνα και λέγει εις τον Ιωάννην· πολλά ήκουσα να λέγουν πάλιν εναντίον σου, ότι δεν προσέχεις εις την εργασίαν σου και ότι χωρίς όρεξιν την εκτελείς, διά να σε απολύσω: ανώφελα όμως σκέπτεσαι αυτά και κακόν του κεφαλιού σου κάμνεις· διότι αν πραγματικά διαπιστώσω ότι αυτά είναι αληθινά, δεν θα σου αφήσω ούτε ένα από τα μέλη σου χρήσιμον, αλλά θα σου τα συντρίψω όλα.

Εις αυτά δεν αντιμίλησε καθόλου και Ιωάννης: η δε Ρωμάννα, θεωρήσασα ως δειλίαν και βλακείαν την πραότητα και ηρεμίαν του Ιωάννου, του συμπεριεφέρετο ακόμη αυθαδέστερον, φοβερίζουσα και λέγουσα· δεν είσαι δούλος μου, μοχθηρέ; Τί λέγεις; Δεν αποδέχεσαι την τύχην σου; Μίλησε· απάντησέ μου. Ναι, απήντησε ο Ιωάννης είμεθα δούλοι σου και εγώ και ο σύντροφός μου ο Πρόχορος.

Στηριζόμενη τότε εκείνη εις τα λόγια αυτά, αμέσως επροχώρησεν εναντίον της ελευθερίας μας. Έπεσκέφθη, χωρίς αναβολήν, κάποιον δικολάβον και του εξέθεσε το πονηρόν σχέδιόν της, λέγουσα: Δύο δούλοι, τους οποίους έκληρονόμησα από τους γονείς μου, είχαν αποδράσει επί πολλά έτη, μαζί με αυτούς, με την πάροδον του χρόνου, έχασα και τα έγγραφα της ιδιοκτησίας. Τώρα όμως επέστρεψαν κοντά μου και όμολογούν ότι είναι δούλοι μου: ήμπορώ λοιπόν να κάνω νέα έγγραφα αγοράς και ιδιοκτησίας; Εις αυτά ο δικολάβος της απήντησεν: Αν όμολογήσουν ενώπιον μαρτύρων ότι είναι δούλοι σου εκ προγόνων, τότε ήμπορείς να το κάνης αυτό.

Μόλις αντελήφθη ο Ιωάννης, διά του πνευματικού χαρίσματος, αυτά, μου είπε: Τέκνον μου Πρόχορε, να ξέρης ότι αυτό το γύναιον θα ζητήση, εντός ολίγου, από ημάς γραπτην ομολογίαν, επειδή θέλει να επικυρώση, με μάρτυρας, την πονηρίαν της να είμεθα δούλοι της. Πρόσεξε λοιπόν να μη δοκιμάσης λύπην εις την καρδίαν σου εξ αιτίας αυτου, αλλά μάλλον να χαίρης· διότι με αυτήν την δοκιμασίαν μας θα δοξασθή ο Θεός και γρήγορα θα φανερώση ποίοι είμεθα.

Ένα ακόμη έλεγεν αυτά ο Ιωάννης, ιδού και παρουσιάζεται η Ρωμάννα και αρπάζουσα από το χέρι τον Ιωάννην, ήρχισε να τον κτυπά εις το πρόσωπον και να του λέγη: διατί, δούλε κακέ, όταν εισέρχεται η κυρία σου δεν την υποδέχεσαι και δεν την προσκυνείς; Είσαι δούλος της Ρωμάννας. Και αμέσως τον ηρώτα απειλητικά δεν είσθε δούλοι μου; Ο Ιωάννης της απήντησε και μίαν και δύο φορές σου είπα, ότι είμεθα δούλοι. Και τίνος δούλοι, μοχθηρές ήρώτησε πάλιν. Αυτού εις την εργασίας του οποίου δουλεύομεν, απήντησεν εκείνος. Σωστά, είπε συμπερασματικά η Ρωμάννα, αφού η εργασία είναι ιδική μου και σεις είσθε δούλοι μου. Και ο Ιωάννης πάλιν και αγράφως και γραπτώς όμολογούμεν ότι είμεθα δούλοι. Γραπτώς θέλω, λέγει εκείνη, ενώπιον μαρτύρων. Αν θέλης, απήντησεν ο Ιωάννης, μη καθυστερής, αλλά κάνε όπως νομίζεις.

Τότε, αφού μάς επήρε, μάς έφερε κάπου κοντά εις το ιερόν της 'Αρτέμιδος, εις ένα δημόσιον τόπον και ενώπιον μαρτύρων μάς υπεχρέωσε να όμολογήσωμεν γραπτώς ότι είμεθα δούλοι της. Ύστερα ωδήγησε πάλιν τον καθένα εις την εργασίας του λουτρού, την οποίαν μάς είχεν ήδη αναθέσει. Μέσα εις αυτό το λουτρόν έκατοικούσεν από την αρχήν κάποιος δαίμων, ο οποίος τρεις φορές τον χρόνον εκαιροφυλακτούσε και έπνιγεν εκείνους που εισήρχοντο να λουσθούν, χωρίς προφύλαξιν.

Ο Δόμνος, λοιπόν, ο υιός του Διοσκορίδη, φροντίζων διά την σωματικής του ωραιότητα, εισήλθε μόνος εις το λουτρόν, περασμένα μεσάνυκτα, διά να λουσθή ο δαίμων τότε ώρμησεν εξαφνικά εναντίον του και τον έπνιξεν. "Όταν εισήλθον εις το λουτρόν οι υπηρέται του και τον εύρον νεκρόν, εξήλθον κλαίοντες και λέγοντες· αλλοίμονόν μας, διότι απέθανεν ο κύριός μας: τι θα κάμωμεν τώρα; Μόλις ήκουσεν αυτό το πράγμα η Ρωμάννα, αφού κατεξέσχισε τον κεφαλόδεσμόν της, έτραβούσε τα μαλλιά της, έκλαιε και εβόα με θρήνους: Αλλοίμονον εις εμέ, τι να είπω ή τι να αποκριθώ εις τον κύριόν μου τον Διοσκορίδη, όταν

θα το μάθη; Δεν υπάρχει παρηγορία δι' αυτήν την συμφοράν. Ίσως μάλιστα και να αποθάνη, διότι δεν θα αντέξη το βάρος της θλιβεράς ειδήσεως. Διότι ο κύριός μου ο Δόμνος ήτο μοναχογιός. Μεγάλη Αρτεμις των Έφεσίων, βοήθησέ μας.

Λέγουσα αυτά και άλλα περισσότερα, κατεξέσχιζε τας σάρκας της και εκτύπα το πρόσωπόν της. Ο Ιωάννης, εξερχόμενος από εκεί που είργάζετο, μού λέγει: Τέκνον Πρόχορε, τι συμβαίνει; Τι έχει πάθει αυτή η γυναίκα; Μόλις η Ρωμάνα μάς είδε να συνομιλούμεν, έτρεξε και ήρπασε σφικτά τον Ιωάννην λέγουσα: μάγε, ευρέθησαν τα μάγια που έκανες διότι από την ημέραν που ήλθες εδώ μέσα και η θεά μας μάς εγκατέλειψε: ή λοιπόν ανάστησε τον υιόν του κυρίου μου, ή την ιδίαν αυτήν στιγμήν χωρίζω την ψυχήν από το σώμα σου. Ο Ιωάννης της είπε: κυρία, εξήγησέ μου, τι είναι εκείνο, που σου προξενεί λύπην; Εκείνη τότε, κυριευμένη από ασυγκράτητον θυμόν, σηκώνει το χέρι και κτυπά τον Ιωάννην λέγουσα· πονηρε δούλε, εξόριστε διά την πονηρίαν σου, ολόκληρος ή "Έφεσος έμαθεν ήδη αυτό που έγινε και συ έρωτάς, ως να μη γνωρίζης τίποτε; Ο υιός του κυρίου μου Διοσκορίδη απέθανε μέσα εις το λουτρόν.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Ιωάννης, μού εφάνη κάπως χαρούμενος. Και αφού απεσύρθη εις προσευχήν χωρίς να τον αντιληφθή κανείς, είσήλθεν εις το λουτρόν. 'Αμέσως εξεδίωξε τον ακάθαρτον δαίμονα από εκεί και επαναφέρει την ψυχήν του παιδιού εις το νεκρόν σώμα. Και αφού το επήρεν από το χέρι, το ωδήγησεν έξω και είπε προς την Ρωμάναν πάρε ζωντανόν τον υιόν του κυρίου σου και μη στενοχωρείσαι. Όταν η Ρωμάνα είδεν αυτό το γεγονός, έμεινε κατάπληκτος και αφού έπεσεν εις τους πόδας του Ιωάννου, τον παρεκάλει να την συγχωρήση δι' όσα κακά του είχε κάμει. Εκείνος τότε της απήντησε: γυναίκα, να πιστεύσης εις τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, του Οποίου είμαι μαθητής και απόστολος και όλα αυτά θα σου συγχωρηθούν. Εκείνη του είπε: πιστεύω, άνθρωπε του Θεού, από τώρα εις όλα όσα εξέρχονται από το στόμα σου.

Εν τω μεταξύ έτρεξε κάποιος υπηρέτης του Διοσκορίδου και του ανήγγειλε τον θάνατον του υιού του. Ο Διοσκορίδης, από την απροσδόκητον συμφοράν, ώς να τον εκτύπησε ρομφαία, έπεσεν αμέσως κάτω και εξεψύχησεν. Όταν έμαθεν αυτό το πράγμα ο Ιωάννης ήλθε και ανέστησε και αυτόν όλους δε αυτούς, που είπιστευσαν, τους εβάπτισε. Πολλοι δε και από τους άλλους κατοίκους της Εφέσου, εξ αιτίας του γεγονότος αυτού, ήσπάσθησαν την Χριστιανικήν πίστιν και προσετέθησαν εις την Εκκλησίαν.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΠΗΛΘΟΝ ποτέ τινές πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα ἤκουσαν γὰρ ὅτι μεγάλην ἔχει διάκρισιν· καὶ θέλοντες δοκιμᾶσαι αὐτὸν εἰ ὀργίζεται, λέγουσιν αὐτῷ σὺ εἰ Ἀγάθων; ἀκούομεν περὶ σου ὅτι πόρνος εἰ καὶ ὑπερήφανος καὶ δὲ εἶπε ναί, οὕτως ἔχει. Λέγουσι πάλιν αὐτῷ σὺ εἰ Ἀγάθων καὶ φλύαρος καὶ κατάλαλος; ὁ δὲ εἶπεν: ἐγὼ εἶμι" οἱ δὲ πάλιν σὺ εἰ Ἀγάθων ὁ αἰρετικός; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ὕ καὶ εἶμι αἰρετικός. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· εἶπε ἡμῖν, διατὶ τοσαῦτα εἶπομεν σοὶ καὶ κατεδέξω, τοῦτον δὲ τὸν λόγον οὐκ ἐβάστασας; Λέγει αὐτοὺς τὰ πρῶτα ἐμαντῶ ἐπιγράφω" ὄφελος γὰρ ἔστι τῇ ψυχῇ μου τὸ δὲ αἰρετικός, χωρισμὸς ἐστὶν ἀπὸ Θεοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τὴν διάκρισιν αὐτοῦ ἐθαύμασαν καὶ ἀπῆλθον οἰκοδομηθέντες.

2. Εἶπε γέρον: ὁ ἐπαίνων Μοναχόν, παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ σατανᾷ.

3. Ἔλεγον οἱ γέροντες, ὅτι ἐδόθη ποτὲ εἰς σκήτιν πρὸς ὀλίγον ἰσχάδια καὶ ὡς εὐτελεῖ ὄντα, οὐκ ἀπέστειλαν τὸ Ἄββᾶ Ἀρσενίω, ἵνα μὴ ὕβριν πάθῃ καὶ δὲ γέρον ἀκούσας οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν σύναξιν λέγων" ἄφωρισατε μοί του μὴ δοῦναι τὴν εὐλογίαν, ἣν ἐπεμψεν ὁ Θεὸς τοὺς ἀδελφούς, ἣν οὐκ ἤμην ἄξιος λαβεῖν. Καὶ ἀκούσαντες πάντες ὠφελήθησαν εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος καὶ ἀπελθῶν καὶ πρεσβύτερος, ἀπήνεγκεν αὐτῷ τὰ ἰσχάδια, καὶ ἦνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν σύναξιν μετὰ χαρᾶς.

4. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἄββᾶ Ἀμμωνᾶ, ὅτι τινὲς ἦλθον δικασθῆναι παρ' αὐτῷ ὁ δὲ γέρον ἐμωροποιεῖ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ τις ἔστη πλησίον αὐτοῦ καὶ εἶπεν οὗτος καὶ γέρον σαλὸς ἐστίν. Ἦκουσεν οὖν αὐτῆς ὁ γέρον καὶ φωνήσας αὐτὴν λέγει: πόσους κόπους ἐκοπίασα ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕνα κτήσωμαι τὴν σαλότητα ταύτης καὶ διὰ σὲ ἔχω ἀπολέσαι αὐτὴν σήμερον; οὐχί.

5. Ἐγένετο πότε συνέδριον εἰς τὰ κελλία περὶ πράγματος, καὶ ἐλάλησεν ὁ Ἄββᾶς Εὐάγριος. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος οἶδαμεν, Ἄββᾶ, ὅτι εἰ ἦς εἰς τὴν χώραν σου ἴσως καὶ Ἐπίσκοπος καὶ κεφαλὴ πολλῶν εἶχες εἶναι νῦν δὲ ὡς ξένος καθέζη ὧδε. Ὁ δὲ κατανυγεῖς οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ κινήσας τὴν κεφαλὴν λέγει αὐτῷ ἀληθῶς ἐστίν, Πάτερ πλην ἅπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.

6. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ ἐστίν ἡ ταπείνωσις καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν, διὰ πολλῶν ὕβρεων, χαίροντες εἰσηλθόντες εἰς τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ.

7. Ὁ αὐτὸς εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰ καὶ πάντῃ εὐτελεῖς ἐσμεν ἐνώπιόν των ἀνθρώπων, ἀλλὰ χαρῶμεν ἐν τούτῳ, ὅπως τιμηθῶμεν ἐνώπιόν του Θεοῦ. Οὗτος ζέων ἦν ἀεὶ τῷ πνεύματι. Παραβαλῶν οὖν τις αὐτῷ, ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὸ ἔργον (ἦν δὲ ἐργαζόμενος τὴν σειρὰν) καὶ ἐσιώπησε πάλιν ἐκεῖνος ἐκίνησεν αὐτῷ λόγον ἐπαινῶν τὸ ἔργον καὶ πάλιν οὗτος ἐσιώπα. Ὡς δὲ καὶ τρίτον ἐκεῖνος ἐπήνεσε, λέγει αὐτῷ ὁ Ἄββᾶς Ἰωάννης ἀφ' οὐ εἰσηλθες ἐνταῦθα, ἔβαλες τὸν Θεὸν ἀπ' ἐμοῦ.

8. Ὁ αὐτὸς ἐκάθητο πότε ἐν τῇ σκῆτι καὶ οἱ ἀδελφοὶ κύκλω αὐτοῦ, ἔρωτωντες τοὺς λογισμοὺς ἑαυτῶν καὶ λέγει αὐτῷ εἷς των γερόντων" Ἰωάννη, ὡς πόρνη καλλωπίζουσα ἑαυτὴν οὕτως εἰ, ἣτις πληθύνει τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς. Καὶ περιπτυζάμενος αὐτὸς ὁ Ἄββᾶς Ἰωάννης λέγει: ἀλήθειαν λέγεις, Πάτερ. Καὶ μετὰ τοῦτο ἠρώτησεν αὐτὸν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ λέγων" ἄρα οὐ ταράσσει ἔνδον, Ἄββᾶ; καὶ λέγει οὐχί, ἀλλ' ὡς εἰμι ἔξωθεν, οὕτω καὶ ἔσωθεν.

9. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Ἰάκωβος, ὅτι καὶ ἐπαινούμενος λογιζέσθω τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐννοεῖτω ὅτι οὐκ ἐστίν ἄξιος των λεγομένων, καὶ οὐ τοσοῦτον ἐκ τῶν ἐπαίνων βλαβήσεται.

10. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἄββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ προσήρχετο τις αὐτῷ ἀδελφὸς ὡς ἀγίῳ γέροντι καὶ μεγάλη μετὰ φόβου, οὐδὲν ἐλάλει αὐτό. Εἰ δὲ ἔλεγε τις τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ, ὡς ἐξουθενῶν αὐτὸν Ἄββᾶ, ἄρα ὅταν ἦς καμηλίτης καὶ ἐκλεπτες νίτρος καὶ ἐπώλεις αὐτό, οὐκ ἔδερόν σε οἱ τηρηται; Εἰ ταῦτα τις ἔλεγε αὐτῷ, ἐλάλει αὐτῇ μετὰ χαρᾶς εἰ τί ἂν ὑπ' αὐτοῦ ἠρωτηθῇ.

11. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἄββᾶ Μωϋσέως, ὅτι ἐγένετο κληρικὸς καὶ ἐπέθηκάν αὐτῇ τὴν ἐπωμίδα καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἰδοὺ γέγονας ὀλόλευκος, Ἄββᾶ Μωϋσῆς ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ἄρα τὰ ἔξω κείρει ὁ Πάπας ἢ καὶ τὰ ἔσω; Θέλων δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δοκιμᾶσαι αὐτόν, λέγει τοὺς κληρικοὺς ὅταν εἰσέρχεται ὁ Ἄββᾶς Μωϋσῆς εἰς τὸ ἱερατεῖον, διώξατε αὐτόν καὶ ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ἵνα ἀκούσητε τί λέγει. Εἰσηλθὲν οὖν ὁ γέρον καὶ ἐπετίμησαν

αὐτῶ καὶ ἐδίωξαν λέγοντες καὶ πάγε ἔξω αἰθίοψ ὁ δὲ ἐξερχόμενος ἔλεγεν ἑαυτῶ καλῶς σου ἐποίησαν, σποδόδερμε μελανὲ μὴ ὦν ἄνθρωπος, τί ἔρχη μετὰ ἀνθρώπων;

12. Εἶπε γέρων καὶ πλέον τῆς ἀξίας τιμώμενος, πολλὰ ζημιούται καὶ δὲ μηδὲ ὅλως τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἄνωθεν δοξασθήσεται.

13. Ἐρώτησεν ἀδελφὸς γέροντα λέγων· εἶπε μοι πρᾶγμα, ἵνα τηρήσω καὶ ζήσω δι' αὐτοὺς καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐὰν δυναθῆς ὑβρισθῆναι καὶ βαστάσαι, μέγα ἐστὶ τοῦτο ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετᾶς.

14. Εἶπε γέρων οὐχ ὁ ἑαυτὸν εὐτελίζων οὕτως ἐστὶ ταπεινόφρων, ἀλλ' ὁ μετὰ χαρᾶς τὰς παρὰ τοῦ πλησίον ὑβρεις καὶ ἀτιμίας καταδεχόμενος.

15. Εἶπε πάλιν ἐὰν ἐπαινέση σὲ ἄνθρωπος εἰς πρόσωπόν σου, ἐννόησον εὐθὺς τὰς ἀμαρτίας σου καὶ παρακάλεσον αὐτὸν λέγων· διὰ τὸν Κύριον, ἀδελφέ, παύσαι ἐπαινῶν μέ, ὅτι ταλαίπωρος εἶμι καὶ οὐ βαστάζω. Εἰ δὲ ὁ ἐπαινῶν σε μέγας ἄνθρωπος ἐστίν, εὗξαι τῷ Θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ σου λέγων· Κύριε, σκέπασον με ἐκ τοῦ ἐπαίνου καὶ ψόγου τῶν ἀνθρώπων.

16. Καθημένου ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ ἔμπροσθέν της Ἐκκλησίας ἐκυκλωσαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐξήταζον αὐτὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ τὶς τῶν γερόντων καὶ πολεμηθεὶς εἰς φθόνον, λέγει αὐτὸ τὸ βαυκάλιόν σου, Ἰωάννη, φαρμάκου γέμει. Ἀπεκρίθη αὐτῶ ὁ Ἰωάννης οὕτως ἐστίν, Ἀββᾶ, καὶ τοῦτο εἶπας, ὅτι τὰ ἔξω βλέπεις μόνον εἰ δὲ ἔβλεπες τὰ ἔσω, τί εἶχες εἰπεῖν;

17. Γέγονε πότε συνέδριον ἐν τῇ σκῆτει καὶ θέλοντες οἱ Πατέρες δοκιμᾶσαι τὸν Ἀββᾶς Μωϋσῆν, ἐξουδένωσαν αὐτὸν λέγοντες τί καὶ ὁ αἰθίοψ οὗτος ἔρχεται εἰς τὸ μέσον ἡμῶν; ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησε. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολυθῆναι αὐτοὺς, λέγουσιν αὐτῶ Ἀββᾶ, ἄρτι οὐκ ἐταράχθης; ὁ δὲ, ἐταράχθην, φησὶν, ἀλλ' οὐκ ἐλάλησα.

18. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· πᾶς κόπος ὃς ἐὰν ἐπέλθῃ σοί, ἡ νίκη αὐτοῦ ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

19. Ἐλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ὅσο ἐὰν τὶς αὐτὸν ὑβρίζεν ἢ ἔδοκει παροξύνειν, τοσοῦτω μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς ἐκεῖνον ἔτρεχε λέγων, ὅτι οἱ τοιούτου αἴτιοι κατορθωμάτων γίνονται τοὺς προσέχουσιν οἱ δὲ μακαρίζοντες πλανῶσει καὶ ταρασσουσι τὴν ψυχὴν γέγραπται γὰρ «οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, πλαγῶσιν ὑμᾶς».

Ερμηνεία

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΣΑΝ, κάποτε, μερικοὶ ἀδελφοὶ τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα, διότι ἐπληροφόρηθησαν ὅτι ἔχει μεγάλης διάκρισιν. Καὶ θέλοντες νὰ τὸν δοκιμάσουν ἀν οργίζεται, τοῦ λέγουν· συ εἶσαι ὁ Ἀγάθων; ἀκούομεν δι' ἐσέ ὅτι εἶσαι πόρνος καὶ υπερήφανος. Εκείνος ἀπήντησε· ναι, ἐτσι εἶναι. Τοῦ λέγουν, πάλιν σύ εἶσαι ὁ Ἀγάθων, ὁ φλύαρος καὶ φιλοκατήγορος; Εγὼ εἶμαι, ἐπανέλαβεν ἐκεῖνος. Οἱ ἐπισκέπται ἐκ τρίτου τοῦ λέγουν· συ εἶσαι ὁ Ἀγάθων, ὁ αἰρετικός; Εἰς αὐτὸ ἐκεῖνος ἀπήντησε· δὲν εἶμαι αἰρετικός. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ· διατί, ὅταν σου εἶπαμεν τόσα πράγματα, τὰ παρεδέχθης, ἐνῶ τὴν κατηγορίαν ὅτι εἶσαι αἰρετικός δὲν τὴν ἀντεξες; Καὶ ὁ Ἀββᾶς τοὺς εἶπε· τὰ πρῶτα τὰ παραδέχομαι, διότι εἶναι ὄφελος γιὰ τὴν ψυχὴν μου τὴν κατηγορίαν ὅμως ὅτι εἶμαι αἰρετικός ὄχι, διότι ἡ αἵρεσις εἶναι χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἐπισκέπται μὲν ἤκουσαν τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἐθαύμασαν διὰ τὴν διάκρισιν τοῦ Ἀββᾶ καὶ ἀνεχώρησαν ὠφεληθέντες ψυχικῶς.

2. Εἶπεν ἓνας Γέρων· αὐτός, που ἐπαινεί Μοναχόν, τὸν παραδίδει εἰς τὸν Σατανάν.

3. Διηγούνται οι Γέροντες, ότι κάποτε έδωσαν εις την σκήτιν ολίγα ξηρά σύκα και επειδή δεν ήσαν καλής ποιότητας, δεν έστειλαν απ' αυτά εις τον Αββάν Αρσένιον, διά να μη τον προσβάλουν. Όταν το πληροφορήθη αυτό ο Γέρων Αρσένιος, δεν προσήλθεν εις την σύναξιν, λέγων με απεκόψατε από την αδελφότητα με το να μη μου δώσετε την ευλογίαν, που έστειλεν ο Θεός εις τους αδελφούς και την οποίαν δεν ήμουν άξιος να πάρω. Όλοι όσοι ήκουσαν αυτά ωφελήθησαν από την ταπείνωσιν του Γέροντος. Αμέσως δε τότε επήγεν ο ιερέύς της σκήτης και του προσέφερε τα σύκα και με μεγάλην χαράν τον επανέφερεν εις την σύναξιν.

4. Διά τον Αββάν Αμμωναν διηγούνται, ότι κάποιος ήλθον προς αυτόν, διά να τους δικάση. Ο Γέροντας όμως έκαμνεν ανοησίας (προσποιούμενος τον μωρόν). Μία γυναίκα εστάθη πλησίον του και είπεν αυτός ο Γέροντας είναι ανόητος. Όταν λοιπόν την ήκουσεν ο Γέρων, την εκάλεσε κοντά του και της λέγει: πόσους κόπους κατέβαλα εις αυτήν εδώ την ερημίαν διά να αποκτήσω αυτήν την μωρίαν και τώρα, εξ αιτίας σου, σήμερα θα την χάσω; Όχι.

5. Κάποτε έγινε σύναξις εις τα κελλία διά μίαν υπόθεσιν. Κατ' αυτήν ωμίλησε και ο Αββάς Ευάγγριος. Του λέγει λοιπόν ο Πρεσβύτερος: Αββά, γνωρίζομεν, ότι αν ήσουν εις την πατρίδα σου, ίσως θα είχες γίνει επίσκοπος και αρχηγός πολλών τώρα όμως ως ξένος κάθεται εδώ. Ο Αββάς ένοιωσε συγκίνησιν από αυτά, χωρίς να ταραχθή, κινών όμως την κεφαλήν του είτε: Πράγματι έτσι είναι, Πάτερ μίαν φοράν ελάλησα, δευτέραν φοράν δεν θα ομιλήσω.

6. Ο Αββάς Ιωάννης είπεν, ότι η πύλη του ουρανού είναι η ταπείνωσις και οι Πατέρες μας εισήλθον εις την πόλιν του Θεού, αφού έδοκίμασαν πολλές περιφρονήσεις.

7. Ο ίδιος είπεν εις τον αδελφός του αν και είμεθα πάρα πολύ ασήμαντοι ενώπιον των ανθρώπων, ας χαίρωμεν δι' αυτό, διά να μάς τιμήση ο Θεός. Αυτός ήτο πάντοτε θερμός κατά το πνεύμα. Κάποτε λοιπόν κάποιος που τον έπεσκέφθη, τον επήνεσε για το έργόχειρόν του (ήσχολείτο με το πλέξιμον σχοινιών): εκείνος εισώπησεν. Ο επισκέπτης και πάλιν επήνεσε το έργόχειρον και πάλιν εκείνος εισώπησεν. Όταν και τρίτην φοράν τον επήνεσε, του λέγει ο Αββάς Ιωάννης από την στιγμήν που εισήλθες εδώ, απεμάκρυνες από κοντά μου τον Θεόν.

8. Ο ίδιος εκάθητο κάποτε εις την σκήτιν και οι αδελφοί τον είχον περικυκλώσει εξομολογούμενοι τους λογισμούς των. Κάποιος από τους Γέροντας του λέγει: Ιωάννη, όπως την πόρνην, που καλλωπίζεται, διά να αυξήση τους εραστές της, έτσι είσαι. Αφού τον ενηγκαλίσθη και Αββάς Ιωάννης του λέγει: Αληθινά λέγεις, Πάτερ. Μετά το γεγονός αυτό τον ήρώτησε κάποιος μαθητής του άραγε δεν ταρασσεσαι μέσα σου, Αββάς και εκείνος απήντησεν· όχι, αλλά όπως φαίνομαι εξωτερικώς, έτσι είμαι και εσωτερικώς.

9. Ο Αββάς Ιάκωβος είπεν, ότι εκείνος, που επαινείται, ας σκέπτεται τας αμαρτίας του και ας βάζη καλά εις τον νούν του ότι δεν είναι άξιος δι' αυτά που του λένουν, οπότεν δεν θα ζημιωθή τόσο πολύ από τους επαίνους.

10. Διά τον Αββάν Μακάριον έλεγαν ότι όταν κάποιος αδελφός τον έπεσκέπτετο, με μεγάλον σεβασμόν, ως άγιον και μεγάλον γέροντα, δεν του ομίλει καθόλου. Αν όμως κάποιος από τους αδελφούς του έλεγε, τάχα διά να τον ταπεινώση: Αββά, όταν ήσουν

καμηλιέρης και έκλεβες νίτρον^(*) και το επώλεις, δεν σε έδερναν οι φύλακες; "Αν λοιπόν κανείς του ωμίλει έτσι, τότε με χαρην του απαντούσεν εις ό,τι θα τον ήρώτα.

11. Διηγούνται διά τάν Αββάν Μωϋσήν το εξής: Όταν έγινε κληρικός και του εφόρεσαν τα άμφια, του λέγει ο Αρχιεπίσκοπος να που έγινες ολόλευκος τώρα, Αββά Μωϋσή. Εκείνος τότε του απήντησεν: Αραγε ο Πάπας το εξωτερικών χειροτονεί ή και το εσωτερικόν; Θέλων ο Αρχιεπίσκοπος να τον δοκιμάση λέγει εις τους κληρικούς όταν ο Αββάς Μωϋσής εισέρχεται εις το ιερόν βήμα, να τον διώξετε και να τον παρακολουθήσετε, διά να ακούσετε τι θα είπη. Πράγματι λοιπόν, όταν εισήλθεν εις τα ιερόν, τον έμάλωσαν και τον έδιωξαν. Πήγαινε έξω –τού είπαν- αράπη. Εκείνος, καθώς εξήρχετο, έμονολόγει: καλά σου έκαμαν, αράπη, χελωνόδερμες ενώ δεν είσαι άνθρωπος, τι γυρεύεις με τους ανθρώπους;

12. Ένας Γέρων είπεν: εκείνος, τον οποίον τιμούν οι άνθρωποι περισσότερον από όσον αξίζει, ζημιώνεται εκείνος όμως, που δεν τον τιμούν καθόλου οι άνθρωποι, θα δοξασθή εις τους ουρανούς υπό του Θεού.

13. Ένας αδελφός παρεκάλεσε κάποιον Γέροντα είπε μου κάτι, να το εφαρμόσω και να επιτύχω, με αυτό, την αιώνιον ζωήν. Και ο Γέρων απήντησεν: Αν ήμπορέσης να σε υβρίσουν και να ανεχθής αυτήν την προσβολήν, αυτό είναι μεγάλο κατόρθωμα, ανώτερον από όλας τας αρετάς.

14. Ένας Γέρων είπε: ταπεινόφρων δεν είναι εκείνος, που αυτοεξευτελίζεται και ταπεινολογεί, αλλά εκείνος, που υπομένει με χαράν τους εξευτελισμούς και τας ατιμίας, που προέρχονται από τον πλησίον,

15. Ο ίδιος πάλιν είπεν· αν ένας άνθρωπος σε επαινέση κατά πρόσωπον, σκέψου αμέσως τας αμαρτίας σου και παρεκάλεσε τον να σταματήσει. Δι' όνομα του Θεού – είπε του-αδελφέ, σταμάτησε να με έπαινης, διότι είμαι ταλαίπωρος και δεν αντέχω. Αν πάλιν αυτός, που σε επαινεί, είναι σημαντικόν πρόσωπον, με αξίωμα, τότε προσευχήσου μέσα από την καρδίαν σου προς τον Θεόν. Σκέπασέ με, Κύριε -να λέγης- από τον έπαινον και την κατηγορίας των ανθρώπων.

16. Έκάθητο κάποτε ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός εμπρός εις την Εκκλησία και τον περιεκύκλωσαν οι αδελφοί εξομολογούμενοι εις αυτόν τους λογισμούς των. Όταν είδεν αυτήν την σκηνήν κάποιος Γέρων, ενικήθη από τον φθόνον και του λέγει: Το κανάτι σου, Ιωάννη, είναι γεμάτον δηλητήριον. Ήρεμα ο Ιωάννης του απήντησεν: Έτσι είναι, 'Αββά, και τούτο το είπες, διότι είδες μόνον το εξωτερικόν· αν έβλεπες και το εσωτερικόν και τι δεν θα ήμπορούσες να είπης.

17. Κάποτε έγινε σύναξις εις την σκήτην. Και οι Πατέρες, θέλοντες να δοκιμάσουν τον Αββάν Μωϋσήν, τον προσέβαλαν με τα εξής λόγια. Τι γυρεύει μεταξύ μας και αυτός ο αράπης; Ο 'Αββάς Μωϋσής, αν και το ήκουσε, δεν είπε τίποτα. Όταν ετελείωσεν η σύναξις και διελύθησαν, τού λέγουν μερικοί: Αββά, δεν εταράχθηκες καθόλου με τα όσα ήκουσες, Εταράχθηκα –απήντησεν εκείνος- αλλά δεν ωμίλησα.

(*) Το νίτρον είναι ορυκτόν, το οποίον εις τας χώρας εκείνας ανεμίγνυον με έλαιον και κατεσκεύαζον είδος σάπωνος.

18. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν: Οποιαδήποτε στενοχωρία και αν σου συμβῆ, θα την νικήσης με την σιωπὴν.

19. Διηγούνται δι' ἓνα Γέροντα, ὅτι, ὅσον κανεῖς τον ὕβριζε ἢ ἐνόμιζες ὅτι τον θυμώνει, τόσο περισσότερο ο Γέροντας ἔτρεχε κοντά του. Αυτοί, συνήθιζε να λέγη, γίνονται πρόξενοι κατορθωμάτων δι' ἐκείνους, που προσέχουν ἀντιθέτως, ἐκείνοι που μας επαινούν παραπλανοῦν και ταράσσουν την ψυχὴν, ὅπως λέγει και ἡ Αγία Γραφή: «ὅσοι σας μακαρίζουν, σας παραπλανοῦν» (Ἡσαΐας γ', 12).

Z'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐὰν ἀπὸ μικροψυχίας ἀποκριθῆ σοὶ ὁ ἀδελφός σου λόγον, βάσταξον αὐτὸν μετὰ χαρᾶς και ἐὰν ἐκζητήσης τοῦ λογισμὸς σου ἐν κρίματι Θεοῦ, εὐρήσεις ἑαυτὸν ἁμαρτήσαντα.

2. Τὸ ἀπορρίψαι τὴν ψυχὴν ἐνώπιόν του Θεοῦ, τίκτει τὸ ὑποφέρειν ὕβριν ἀταράχως και τὰ δάκρυα αὐτῆς σωὰ ἐστὶν ἀπὸ πάντων των ἀνθρωπίνων. Τὸ μὴ μέμφεσθαι ἑαυτὸν φέρει και τὸ μὴ ὑπομένειν τὴν ὀργὴν.

3. Τῷ ἔχοντα ταπείνωσιν οὐ μέλει περὶ ὄνειδισμοῦ ἀνθρώπων αἱ γὰρ ἴδια ἁμαρτίαι μνημονευόμεναι πανοπλία αὐτῆ γίνονται και φυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ ὀργῆς και ἀνταποδόσεως, και ὑποφέρει τὰ ἐπερχόμενα. Ποῖον γὰρ τὸς ὄνειδος ἔχει προσάψαι αὐτῷ, οἷον ἔχει ἐνώπιόν του Θεοῦ, πρὸ προσώπου αὐτοῦ των ἰδίων ἁμαρτημάτων;

4. “Ὁ δυνάμενος φέρειν ρῆμα σκληρὸν δυσχεροῦς και ἀσυνέτου διὰ τὸν Θεὸν και διὰ τὸ εἰρηνεύειν τοὺς λογισμοὺς, οὗτος δυνατός ἐστὶ κτήσασθαι εἰρήγης σώματος, ψυχῆς και πνεύματος. Καὶ ἐὰν τὰ τρία ταῦτα συμφωνήσωσι και παύσωνται οἱ ὀπλισμένοι κατὰ τοῦ νόμου τοῦ νοῦς, και καταργηθῆ ἢ τῆς σαρκὸς αἰχμαλωσία, και τοιοῦτος κληθήσεται υἱὸς τῆς εἰρήνης και ἐνοικήσει ἐν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅτι αὐτοῦ ἐγένετο και οὐ χωρισθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

5. Μέγα κέρδος, ἀδελφέ, και σωτηρίαν ψυχῆς σου πίστευε εἶναι τὰς ὕβρεις και τὰς ἀτιμίας, τὰς διὰ Κύριον γινομένας εἰς σέ, και βάσταξαι αὐτὸς προθύμως και ἀταράχως, λογιζόμενος ὅτι ἄξιός εἶμαι και πλείονα παθεῖν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, και ὅτι ὅλως καταξιοῦμαι παθεῖν τί διὰ τὸν Κύριον, ἴσως διὰ πολλῶν θλίψεων και ἀτιμιῶν, κὰν ροπὴν τινὰ μιμητῆς γενήσομαι τοῦ πάθους τοῦ Θεοῦ μου. Καὶ ὡς ἀκίς μνησθῆς τῶν θλιψάντων σε, ὡς μεγάλα σου κέρδη προξενησάντων ὑπερέχου αὐτῶν ἀπὸ ψυχῆς μετὰ ἀληθείας, μὴ γογγύζων κατ' αὐτὸν τὸ σύνολον.

6. Πάλιν δὲ ὡς μέγαν θάνατος και ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σου και κόλασιν αἰώνιον μίσησαν και βδέλυξαι τελείως πᾶσαν φιλαρχίαν και φιλοξενίαν, και τὸ θέλειν τινὰς ἐπαίνους παρὰ ἀνθρώπων.

7. Πρόσεχε σεαυτὸ ἀκριβῶς, ἵνα ἐὰν τὶς σὲ ἐν οἰωδήποτε πράγματι θλίψη, και γένηται ἐν σοὶ λύπη ἢ θυμὸς, σιωπῆσης και μὴ λαλήσης τίποτε παρὰ τὸ πρέπον, ἕως οὐ πρότον τὴ προσευχῇ πρᾶνθῆ σου ἢ καρδία και οὕτω λοιπὸν παρακάλει τὸν ἀδελφόν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας είπεν· αν από μικροψυχίαν ο αδελφός σου σου απαντήσει λόγον, υπόμεινέ τον χαρούμενα και εάν έρευνήσης τον λογισμόν σου, ως να σε έκρινεν ο Θεός, τότε θα εύρης ότι σύ έχεις αμαρτήσει.

2. Το να ταπεινώσης την ψυχήν σου ενώπιον του Θεού σε καθιστά ικανόν να υπομείνης προσβολήν χωρίς να ταραχθής και τα δάκρυα αυτής σώζουν από όλα τα ανθρώπινα. Το να μή κατηγορης τον εαυτόν σου οδηγεί εις το να μη υπομένης την οργήν.

3. Όποιος έχει ταπεινώσιν, δεν ενδιαφέρεται διά τον χλευασμόν που του κάνουν οι άνθρωποι επειδή τα ίδια τα αμαρτήματά του, καθώς τα ενθυμείται, του γίνονται πανοπλία και τον προφυλάσσουν από την οργήν και την διάθεσιν ανταποδόσεως, δια να υποφέρη άγογγύστως όσα του συμβαίνουν. Διότι ποίαν κατηγορίαν θα ήμπορέση κανείς να του προσάψη, χειροτέραν από εκείνης που αισθάνεται ο ίδιος απέναντι του Θεού από την ενθύμησιν των αμαρτημάτων του;

4. Εκείνος που μπορεί να υποφέρη τον σκληρόν λόγον ενός κακοτρόπου και ανοήτου ανθρώπου, διά τόν Θεόν και διά να ησυχάζουν οι λογισμοί του, αυτός είναι ικανός να αποκτήση την ειρήνην του σώματος, της ψυχής και του πνεύματος. Και αν αυτά τα τρία συμφωνήσουν και σταματήσουν να στρέφουν τα όπλα τους εναντίον του νόμου του νοός και καταργηθή ή αιχμαλωσία της σαρκός, τότε αυτός θα ονομασθή υιός ειρήνης και θα κατοικήση μέσα του το Αγιον Πνεύμα, διότι έγινε πλέον ιδικός του και δεν θα χωρισθή από αυτόν.

5. Αδελφέ, να πιστεύης ότι είναι μεγάλο κέρδος και σωτηρία ψυχής αι ύβρεις και αι ατιμιαί, που γίνονται εις βάρος σου, διά τόν Κύριον· δι' αυτό και να τους ανέχεσαι προθύμως και αταράχως, με την σκέψιν, ότι είμαι άξιος και περισσότερα να πάθω, εξ αιτίας των αμαρτιών μου, και ότι παίρνω μεγάλης αξίαν με το να υποστώ κάτι δια τον Κύριον. Ίσως –να σκέπτεσαι ακόμη– με τας πολλές θλίψεις και ατιμίας που δοκιμάζω, γίνω, έστω και διά μίαν στιγμήν, μιμητής του πάθους του Θεού μου. Όσας φορές δε ενθυμηθής εκείνους που σε έστενοχώρησαν, να εύχεσαι δι' αυτούς με όλην σου την ψυχήν και ειλικρινά, ως να σου επροξένησαν μεγάλα κέρδη, χωρίς να γογγύζης καθόλου εναντίον αυτών.

6. Αντιθέτως τελείως να αποστραφής και να μισήσης, ως φοβερον θάνατον και απώλειας της ψυχής σου και κόλασιν αιώνιον, κάθε φιλαρχίαν και φιλοδοξίαν και το να θέλουν μερικοί επαίνους από τους ανθρώπους.

7. Πρόσεχε τον εαυτόν σου με αυστηρότητα, αν κανείς σε στενοχωρήση δι' οποιοδήποτε πράγμα και γεννηθή μέσα σου λύπη ή θυμός, να σιωπήσης και να μην είπης τίποτε περισσότερο από αυτό που πρέπει, μέχρις ότου ήρεμήση πρώτα η καρδιά σου με την προσευχήν και κατόπιν εξηγήσου με τον αδελφόν σου.

Η'. Του Αββά Μάρκου

ΟΝΕΙΔΙΣΜΟΣ άνθρωπων θλίψιν παρέχει τή καρδιά, άγνείας δέ γίνεται αιτία τῷ ύπομένοντι. Έάν θέλης άκατακρίτως παρά ανθρώπων έπαινον λαμβάνειν, πρότερον ύπερ

ἀμαρτημάτων σου ἀγάπησον ἔλεγχον. "Ὅσῃν ἂν τις ὑπὲρ ἀληθείας Χριστοῦ καταδέξηται ἐντροπὴν, ἑκατονταπλασίως ὑπὸ πλήθους δοξασθήσεται: κρεῖσσον δὲ πᾶν ἀγαθὸν ἐργάζεσθαι διὰ τὰ μέλλοντα. "Ὅταν Ῥδης λογισμὸν ἀνθρώπινῃ σου δόξαν ὑπαγορεύοντα, γίνωσκε σαφῶς ὅτι αἰσχύνῃ σοι κατασκευάζει.

2. Ρίζα αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας, ἀνθρώπινος ἔπαινος, ὡς πὲρ καὶ σωφροσύνης καὶ περὶ κακίας ἔλεγχος καὶ οὐχ ὅταν ἀκούωμεν, ἀλλ' ὅταν αὐτὰ καταδεχώμεθα. Ζημιωθεῖς ἢ ὄνειδισθεῖς ἢ διωχθεῖς παρὰ τινός, μὴ λογίζου τὸ παρόν, ἀλλὰ τὸ μέλλον ἐκδέχου καὶ εὐρήσεις ὅτι πολλῶν σοὶ ἀγαθῶν γέγονε πρόξενος, οὐ μόνον ἐν τῷ παρόντι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.

3. Ἐὰν ἴδῃς τινὰ καθ' ὑπόκρισιν ἐπαινοῦντά σε, ἐν ἰδίῳ καιρῷ παρ' ἐκείνου ψόγον ἐκδέχου. "Ὅταν ἀτιμίαν τινὰ παρὰ ἀνθρώπων πάθῃς, εὐθύς τὴν ἐπιφορὰν τῆς παρὰ Θεοῦ δόξης ἐνόησαν καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἀτιμίᾳ ἄλυπος καὶ ἀτάραχος ἔση ἐπὶ δὲ τῇ δόξῃ, πιστὸς καὶ ἀκατάκριτος εὐρεθήσῃ, ὅταν ἐλεύσῃται.

4. Ἐπαινούμενος ὑπὸ πλήθους κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, ἐπιδεικτικὸν μηδὲν ἐπιμίξης τῆς κυριακῆς οἰκονομίας, ἵνα μὴ πάλιν ἐκκαταβαλεῖς, εἰς τὸ ἐναντίον ἐκπέσης. "Ὅταν ἴδῃς τινὰ ἐν πολλαῖς ἀτιμίαις ὀδυνώμενον, γίνωσκε ὅτι λογισμοῦ κενοδοξίας ἐμφορηθεῖς, ἀηδῶς τῶν καρδιακῶν σπερμάτων θερίζει τὰ δράγματα. Ὁ φιλήδονος λυπεῖται ἐν ψόγους καὶ κακοπαθείαις, ὁ δὲ φιλόθεος ἐν ἐπαίνους καὶ πλεονεξίαις.

Ερμηνεία

Ο ΧΛΕΥΑΣΜΟΣ των ἀνθρώπων προξενεῖ θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν, γίνεται ὁμῶς αἰτία εξαγνισμού δι' ἐκεῖνον, που υπομένει. Ἄν θέλῃς νὰ ἐπαινήσῃς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς κατάκρισιν, προηγουμένως νὰ ἀγαπήσῃς τὸν ἔλεγχον διὰ τὰ ἀμαρτήματά σου. Ὅσῃν ἐντροπὴν ἠμπορεῖ νὰ ἀνεχθῆ κανεὶς διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ, ἑκατονταπλασίως θὰ δοξασθῆ ἀπὸ τὸν κόσμον εἶναι καλύτερον νὰ ἐργάζεσαι τὸ κάθε ἀγαθόν, διὰ νὰ κληρονομήσῃς τὰ μέλλοντα. Ὅταν ἀντιληφθῆς ἐντός σου σκέψιν νὰ σου ὑπαγορεύῃ δόξαν ἀνθρώπων, νὰ γνωρίζῃς καλῶς, ὅτι ἡ σκέψις αὐτὴ σου προετοιμάζει ἐντροπὴν.

2. Ρίζα αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας εἶναι ὁ ἀνθρώπινος ἔπαινος, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τῆς σωφροσύνης καὶ ἔλεγχος διὰ τὴν κακίαν καὶ ὄχι ἀπλῶς ὅταν τὰ ἀκούωμεν, ἀλλ' ὅταν τὰ παραδεχώμεθα. Ὅταν ζημιωθῆς ἢ χλευασθῆς, ἢ διωχθῆς ἀπὸ κάποιον, νὰ μὴ σκέπτεσαι τὸ παρόν, ἀλλὰ νὰ περιμένῃς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ θὰ εὐρῆς ὅτι αὐτὸ σου ἐπροξένησε πολλὰ ἀγαθὰ, ὄχι μόνον εἰς τὸν παρόντα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα.

3. Ἄν ἴδῃς κάποιον νὰ σε ἐπαινῇ ὑποκριτικᾶ, νὰ περιμένῃς τὴν ἰδίαν στιγμὴν καὶ κατηγορίαν ἐκ μέρους του. Ὅταν ὑποστῇς κάποιαν προσβολὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, φέρε ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ανταπόδοσιν τῆς δόξης ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν τῆς προσβολῆς θὰ παραμένῃς ἀτάραχος, χωρὶς νὰ λυπήσῃς εἰς τὴν περίπτωσιν, πάλιν, τῆς δόξης, ὅταν θὰ ἔλθῃ, θὰ εὐρεθῆς πιστὸς καὶ ἀκατάκριτος.

4. Ὅταν ἐπαινήσῃς ἀπὸ τὸ πλήθος, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, πρόσεξε νὰ μὴ ἀναμίξης καμμίαν ἐπιδεικτικότητα εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου που σου παρεχώρησε τὸν ἔπαινον, διὰ νὰ μὴ υπερηφανευθῆς καὶ πέσης πάλιν εἰς τὸ ἀντίθετον. Ὅταν ἴδῃς κάποιον νὰ κλαίῃ καὶ νὰ υποφέρῃ διὰ πολλὰς προσβολὰς που του γίνονται, νὰ γνωρίζῃς ὅτι, ἐπειδὴ ἐκυριεύθη ἀπὸ λογισμὸν κενοδοξίας, θερίζει, χωρὶς νὰ το καταλαβαίῃ, τὰ χειρόβολα ἀπὸ τὰ κακὰ σπέρματα τῆς καρδίας του. Ὅποιος ἀγαπᾷ τὴν ἡδονήν, λυπεῖται διὰ τὰς κατηγορίας καὶ τὴν

κακομεταχείρισιν αντιθέτως, εκείνος που αγαπά τον Θεόν λυπείται διά τους επαίνους και τας λοιπάς πλεονεξίας.

Θ'. Του Αββά Ισαάκ

ΥΠΟΜΕΙΝΟΝ τὴν ἐξουδένωσιν καὶ τὴν ταπείνωσιν χρηστῶ θελήματι, ἕνα σχῆς παρρησίαν πρὸς Θεόν. Πάντα λόγον σκληρὸν ὑπομένων ἄνθρωπος ἐν γνώσει, ἄνευ προηγησαμένης ἁμαρτίας ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν λαλήσαντα, στέφανον μὲν ἀκάνθινον ἐπιτίθησι τότε τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, μακάριος δὲ ἔστιν ὅτι ἐν καιρῷ, ὃ οὐκ οἶδεν, ἀφθαρτῶς στεφανούται. Τῆς ταπεινώσεως ἢ τελειότης ἐστὶ τὸ φέρεις ἐξουδένωσιν μετὰ χαρᾶς καὶ πᾶσαν ψευδῆ κατηγορίας καὶ γὰρ ὁ ταπεινόφρων ἐν ἀληθείᾳ ἀδικούμενος οὐ ταράττεται, οὐδὲ ἀπολογίαν ποιεῖ ὑπὲρ τοῦ πράγματος, οὗ ἡδίκηθη, ἀλλὰ δέχεται τὴν συκοφαντίαν ὡς ἀλήθειας καὶ οὐ μεριμνᾷ πεῖσαι τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἐσυκοφαντήθη, ἀλλὰ συγχώρησιν αἰτεῖται,

Τινὲς γὰρ τὸ ὄνομα τῆς ἀκολασίας ἑαυτοὺς ἐκουσίως ἐπεσπάσαντο, μὴ ὄντες τοιοῦτοι. Ἔτεροι τὸ τῆς μοιχείας, πόρρω τούτου ὄντες ὑπέμενον· καὶ ἐπικαρπίαν ἁμαρτίας, ἣν οὐκ εἰργάσαντο, διὰ τῶν δακρύων ἑαυτοῖς ἐπεφόρτιζον καὶ συγχώρησιν ἁμαρτίας ἣν οὐκ ἐποίησαν μετὰ κλαυθμοῦ παρὰ τῶν ἡδίκηκτων καὶ συκοφαντούντων ἐξητοῦντο, πάση καθαρότητι καὶ ἀγνείᾳ ὄντες ἐστεφανωμένοι τὴν ψυχὴν. "Ἄλλοι δὲ ἵνα μὴ δοξασθῶσιν ἐν τῇ ἐναρέτῳ αὐτῶν καταστάσει, οὔση αὐτοῖς κεκρυμμένη, ἐν σχήματι παραπλήγων ἑαυτοὺς τοὺς ἀνθρώποις ἐδείκνυον, τὰ θεῖα ἅλατι ἤρτυμενοι ὄντες καὶ τὴν ἐντὸς γαλήνην πάγιοι, ὡς τὲ διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν τελειότητα τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους ἀνακηρύττειν τὰ τούτων ἀνδραγαθήματα. Σὺ δὲ ταπείνωσιν μὲν νομίζεις ἔχειν, ἀπλῶς δὲ κατηγορούμενος οὐ φέρεις. Εἰ οὖν βούλει γνῶναι εἰ ταπεινόφρων εἶ, δοκίμασαν ἐν τοῖς εἰρημένοις.

Ερμηνεία

ΝΑ ΥΠΟΜΕΙΝΗΣ τον εξευτελισμόν και την ταπείνωσιν με καλήν θέλησιν, διά να αποκτήσης το θάρρος της ανεμποδίστου αναφοράς προς τον Θεόν. Όταν ο άνθρωπος υπομένη θεληματικά κάθε σκληρόν λόγον, χωρίς όμως προηγουμένως να ἔχη αμαρτήσῃ προς εκείνον ο οποίος του τον εἶπε, φορεῖ μὲν εἰς τὴν κεφαλὴν του ἀκάνθινον στέφανον, γίνεται ὅμως μακάριος, διότι εἰς καιρόν, τον ὁποῖον δεν γνωρίζει, στεφανώνεται ἀφθαρτα. Η τελειότης της ταπεινώσεως εἶναι το να ἡμπορῆς να υποστης με χαρὰν εξευτελισμόν και πᾶσαν ψευδῆ κατηγορίαν. Διότι πραγματικά εκείνος που εἶναι ἀληθινὰ ταπεινόφρων, όταν ἀδικεῖται δεν ταράσσεται, οὔτε ἀπολογεῖται δια τὴν ὑπόθεσιν, που ἡδίκηθη, ἀλλὰ δέχεται σαν ἀλήθεια τὴν συκοφαντίαν και δεν φροντίζει να πείσῃ τους ἀνθρώπους ὅτι ἡδίκηθη, ἀλλὰ ζητεῖ συγχώρησιν.

Μερικοί, δηλαδή, ἔγιναν οἱ ἴδιοι αἰτία να χαρακτηρισθῶν ὡς ἀκόλαστοι, χωρίς να εἶναι τοιοῦτοι. Ἄλλους τους εἶπαν μοιχους και το υπέμειναν, ἐνῶ ἦσαν τελείως ἀθῶοι ἀπ' αὐτό και τον καρπὸν αμαρτίας, τὴν ὁποίαν δεν διέπραξαν, ἐφόρτωναν, με τα δάκρυα, εἰς τους εαυτοὺς των και ἐζήτουν, ἀπὸ τους συκοφάντας των συγγνώμην δι' αμαρτίαν, που δεν διέπραξαν, ἐνῶ εἶχον στεφανώσῃ τὴν ψυχὴν των με κάθε καθαρότητα και ἀγνείαν. "Ἄλλοι, πάλιν, διά να μὴ δοξασθῶν διά τὴν ἀρετὴν των, ἣ ὁποία εἶχεν ἀποκρυβῆ μέσα των, παρουσιάζοντο εἰς τους ἀνθρώπους ὡς τρελλοί, ἐνῶ ἦσαν ἀλατισμένοι με το θεϊκὸν ἀλάτι και ἀμετακίνητοι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν των γαλήνην, ὥστε, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης τελειότητός των, να διακηρύσσουν τα κατορθώματα των οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι. Σὺ ὅμως να μὴ νομίζῃς ὅτι

έχεις ταπείνωσιν, όταν δεν ανέχεσαι να κατηγορήσαι δι' ασήμαντα πράγματα. Αν λοιπόν θέλης να μάθης αν είσαι πραγματικά ταπεινόφρων, δοκίμασε τον εαυτόν σου με όσα ελέχθησαν.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΠΗΛΘΕ ποτε ἀπὸ σκήτεως ἀδελφὸς δόκιμος εἰς τὸ Κοινόβιον τῶν Ταβεννησιωτῶν ἦσαν δὲ οἱ ἐν αὐτῷ ἄνδρες πάντες σχεδὸν ἅγιοι καὶ ἀκριβεῖς ἄσκηται. Ὁ οὖν ἀδελφός, μετὰ ἡμέρας τριάκοντα, προσελθὼν τὸ ἀρχιμανδρίτη λέγει: ποιήσον μοὶ εὐχήν, Ἀββᾶ, καὶ ἀπολυσὸν μὲν οὐ γὰρ δύναμαι μείναι ὧδε. Λέγει αὐτῷ ὁ Πατήρ διατί, τέκνον; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός διότι ὧδε κάματος οὐκ ἔστιν, οὐδὲ μισθὸς πάντες γὰρ οἱ Πατέρες ἀγωνισταὶ εἰσιν, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ἀμαρτωλὸς εἶμαι καὶ ὑπάγω μᾶλλον ὅπου ὑβρισθῆναι εὐρίσκω καὶ ἐξουδενωθῆναι" ταῦτα γὰρ εἰσι τὰ σφάζοντα ἄνθρωπον ἀμαρτωλόν. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρον ἐθαύμασε καὶ εἰδὼς ὅτι ἐργατὴς ἐστίν, ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰπὼν" πορεύου, τέκνον ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά σου καὶ ὑπομεινον τὸν Κύριον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ κάποιος δόκιμος Μοναχός επήγεν από την σκήτην εἰς το Κοινόβιον των Ταβεννησιωτῶν: οι δε Μοναχοί του Κοινοβίου ἦσαν ὅλοι σχεδόν ἄνδρες ἅγιοι καὶ ακριβολόγοι ασκηταί.

Υστερα από τριάντα ἡμέρας ο δόκιμος Μοναχός ἦλθεν εἰς τον Αρχιμανδρίτην του Κοινοβίου καὶ του λέγει: Αββά, ευλόγησε με καὶ ἀπόλυσέ με, διότι δεν ἔμπορώ να μείνω ἐδῶ. Διατί, τέκνον μου; τον ἐρωτά ο Πατήρ. Διότι –απήνητησεν ο δόκιμος Μοναχός,- ἐδῶ δεν ὑπάρχει κόπος, οὔτε μισθός ἐπειδὴ ὅλοι οἱ Πατέρες εἶναι ἀγωνισταί, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ἀμαρτωλός καὶ θα προτιμήσω να ὑπάγω ἐκεῖ, ὅπου θα εὕρω ἀνθρώπους να με ὑβρίζουν καὶ να με ἐξευτελίζουν· διότι αὐτὰ εἶναι που σώζουν ἓνα ἄνθρωπον ἀμαρτωλόν. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ο Γέρον ἐθαύμασε καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι πραγματικὸς ἐργάτης των ἐντολῶν του Θεοῦ τον ἀπέλυσε, λέγων προς αὐτόν πήγαινε, τέκνον, να ἐνδυναμῶνεσαι καὶ να ἰσχυροποιήται ἡ καρδιά σου καὶ να ὑπομένης τον Κύριον.

ΙΑ'. Του Αββά Ζωσιμά

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς προαιρέσεων ὄρμαι διάφοροι εἰσιν" καὶ δύναται προαίρεσις θερμὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ προσενέγκαι τῷ Θεῷ, ἅπερ οὐ προσφέρει ἄλλη προαίρεσις, νωθρὰ οὕσα, εἰς πενήκοντα ἔτη. Οἶον, ἐὰν ἴδωσιν οἱ δαίμονες ὅτι ὑβρίσθη τις ἢ ἡτιμασθη ἢ ἐζημιωθη ἢ πᾶν ὀτιοῦν ἔπαθε καὶ θλίβεται, οὐχ ὅτι ἔπαθε κακῶς, ἀλλ' ὅτι μὴ ὑπήνεγκε γενναίως τὴν τοιαύτην ὀρμήν, λίαν φοβοῦνται οἱ δαίμονες γινώσκουσι γὰρ ὅτι ἦψατο τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας καὶ βούλεται περιπατεῖν κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

2. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι ἐὰν μνησθῆ τις τοῦ θλίψαντος αὐτόν ἢ λαιδορήσαντος ἢ ζημιώσαντος ἢ ἄλλο τί δεινὸν ποιήσαντος, ὀφείλει οὕτω μεμνήσθαι αὐτοῦ ὡς ἱατροῦ, καὶ ἐκ ψυχῆς αὐτοῦ ὑπερεύχεσθαι. Εἰ δὲ πλέκει λογισμοὺς κατ' αὐτοῦ, ἐπιβουλεύει τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ὡς οἱ δαίμονες. Μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἑαυτῷ δαίμων καὶ πολέμιος γίνεται, μὴ ἐπιθυμῶν ἀπαλλαγῆναι κακίας, ἀλλὰ νοσεῖν ἀνίατα καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐνόσει, οὐκ ἂν ἐπασχε πρὸς τὸν θλίψαντα αὐτόν ἢ

λοιδορήσαντα, ὃς ἰατρὸς ἐπέμφθη αὐτῷ ὑπὸ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὕβρεως ἢ ζημίας φανερῶν το πάθος αὐτοῦ.

Εἰ οὖν ἐπιθυμῆ τῷ ὄντι ἰαθῆναι, ὀφείλει ἔχεις αὐτὸν ὡς εὐεργέτης καὶ δέχεσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ ὡς φάρμακα ἰαματικά πεμφθέντα αὐτὸ παρὰ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ εὐχαριστεῖν ἐπ' αὐτούς, κὰν πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀλγεινὸν ἔχωσιν. Οὐδὲ γὰρ ὁ νοσῶν ἤδεως ἔχει τοῦ τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι ἢ πίνειν καθάρσια, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀηδίας τῶν τοιούτων μέμνηται ὅμως πείσας ἑαυτὸν ὅτι ἀδύνατον χωρὶς τούτων ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου, ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν λοιπὸν τῷ ἰατρῷ, ἐπιστάμενος ὅτι διὰ μικρᾶς ἀηδίας ἀπαλλάσσεται πολλῆς κακοχυμίας καὶ πολυχρονίας νόσου.

Καυτῆρ τοῦ Ἰησοῦ ἔστιν ὁ ἐπιφέρων σοὶ ζημίαν ἢ ὕβριν, ἀλλ' ἀπαλλάσσει σὲ πλεονεξίας ἢ ὑπερηφανείας. Εἰ δὲ μὴ ἀνέχη τῶν τοιούτων καὶ οὐ μόνον οὐκ εὐχαριστῆς, ἀλλὰ καὶ πλέκης λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, δυνάμει λέγεις τῷ Ἰησοῦ, οὐ θέλω ἐαθῆναι παρὰ σου οὐ θέλω δέξασθαι τὰ φάρμακά σου σαπῆναι βούλομαι ἐν τοῖς τραύμασί μου καὶ τί σοὶ λοιπὸν ποιήσει ὁ ἀγαθὸς Κύριος; Γίνωσκε οὖν, ἀδελφέ, ὅτι καὶ φεύγων πειρασμὸν ἐπωφελῆ, φεύγει ζωὴν αἰώνιον.

"Ἐλεγε γὰρ καὶ ὁ Εὐάγριος, ὅτι ἐγὼ τοὺς ἐμὲ κακολογοῦντας οὐκ αἰτιῶμαι, ἀλλὰ καὶ εὐεργέτας καλῶ" καὶ οὐκ ἀπωθοῦμαι τὸν ἰατρῶν τῶν ψυχῶν, φάρμακον ἀτιμίους προσάγοντα κενοδόξω ψυχῇ δέδοικα οὖν μήποτε καὶ περὶ τῆς ἔμης ψυχῆς εἶπη ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη καὶ γὰρ ἀγαθὸς ὢν ὁ Κύριος ἡμῶν, ἔδωκεν ἡμῖν ἐντολᾶς ἀγίας πρὸς τὰς κακίας ἡμῶν, καθαιρούσας αὐτὰς διὰ καυτήρων καὶ καθαρσίων. Ἀδύνατον οὖν ἄλλως ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου, εἰ μὴ διὰ τῶν προσφυῶν καὶ καταλλήλων ἰατρείων.

4. "Ἐλεγε πάλιν, ὅτι οὐδεὶς ψεύδεται, εἴμη οἱ ἐπαινοῦντες καὶ μακαρίζοντες μὲ καὶ οὐδεὶς ἀληθεύει, εἴμη οἱ ψέγοντες καὶ ἐξουθενοῦντες μέ. Καὶ οὐδὲ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν λέγουσιν οὐδὲ ἀκριβῶς ἐπίστανται πάντα τα τῆς καρδίας μου. Εἰ δὲ ἤξιωθησαν, οὐ λέγω πάντα, ἀλλὰ μέρος τί τῶν ἐμῶν κακῶν κατιδεῖν, ἀπεστράφησαν ἂν ἀπ' ἐμοῦ ὡς ἀπὸ βορβόρου ἢ δυσωδίας ἢ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτου πνεύματος καὶ ἐὰν γένωνται τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων γλώσσαι εἰς τὸ λοιδορεῖν τὰ ἐμᾶ, πέπεισμαι, ὅτι οὐδεὶς ἔκανος ἔσται ἀξίως εἰπεῖν τὴν ἐμὴν ἀτιμίαν.

Εἰ γὰρ Ἰώβ καὶ δίκαιος εἶπε πλήρης ἀτιμίας εἰμί, τὸ δὲ πλήρης προσθήκης οὐκ ἐπιδέχεται, ἐγὼ δὲ τί εἶπω, πέλαγος ὢν πάσης κακίας; Ἐν παντὶ ἀμαρτήματι ἐταπείνωσεν ἡμᾶς ὁ διάβολος καὶ οὐκ ὀφείλομεν ἐπιγνώμονες εἶναι τῆς ἡμῶν ταπεινώσεως; Οἱ οὖν ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες συντριβουσι τὸν σατανᾶν τὸν αὐτοῦς συντρίψαντα καὶ καθὼς εἶπον οἱ "Ἅγιοι Πατέρες, ὅταν κατενεχθῆ ἡ ταπείνωσις εἰς τὸν ἄδην, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάγεται, ὡσπερ καὶ ἡ ὑπερηφανία, ὅταν ὑψωθῆ ἕως τῶν οὐρανῶν, εἰς τὸν ἄδην κατάγεται. Καὶ ἔλεγε τις πείθει ποτὲ ταπεινὸν πλέξαι λογισμοὺς κατὰ τινός;

Πᾶν γὰρ καὶ ἂν πάθη λυπηρὸν καὶ ταπεινὸς ἢ ἀκούση, ἀφορμὴν αὐτῷ ποιεῖται εἰς τὸ ἐξυβριζεῖν ἑαυτὸν καὶ ἀτιμάζειν, καθὼς καὶ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς, ὅτε ἐξέβαλον αὐτὸν οἱ κληρικοὶ ἐκ τοῦ ἱερατείου ὑβρίζοντες, πλεον ἐκείνων ὑβρίζεν αὐτὸς ἑαυτόν. Εἰ δὲ συμβῆ καὶ παραχθῆναι ποτὲ ταπεινὸν ἐκ τῆς ὕβρεως ἢ ἀδικίας, ἦν ὑφίσταται, εὐθέως εἰς προσευχὴν τρέπεται, δι' ἧς καὶ συντόμως τὴν καρδίαν πραύνεται. Οὗ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ταραττεσθαι σφοδρῶς ἑαυτὸν ἐπιπλήττει ἀεὶ καὶ ἐλέγχει, λέγων πρὸς τὴν ἰδίαν ψυχὴν τί μαίνη, ἀθλία ψυχῆ; τί τάραισι ὡς οἱ ἀφρίζοντες; αὐτὸ τούτῃ τῇ ταραττεσθαι δεικνύεις ὅτι νοσεῖς εἰ μὴ γὰρ ἐνόσεις, οὐκ ἂν ἔπασχες τί ἀφεῖσα, ταλαίπωρε, τὸ ἑαυτὴν μέμφεσθαι, ἐγκαλεῖς τῷ ἀδελφῷ, ὅτι ἔδειξε σοὶ τὴν νόσον σου τὴν ἐν σοὶ κεκρυμμένην καὶ ἀγνοουμένην ἄχρι τοῦ VUy;

Μίμησαι τὸν Χριστόν, ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπειλεῖ· ἀκούεις αὐτοῦ λέγοντος καὶ πράγματι δείξαντος «τὸν νῶτον μου δέδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἔμπτυσμάτων». Καὶ σύ, ἀθλία, διὰ μίαν ὕβριν κάθη πλέκουσα μυρίους λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του εὐεργετήσαντος σὲ διὰ τῆς μικρᾶς ἀτιμίας καὶ οὐκ αἰσθάνῃ, ἐπιβουλεύουσα σεαυτὴ ὡς οἱ δαίμονες; Τί γὰρ πλέον σου ἔχει ποιῆσαι ὁ δαίμων, ὧν σὺ ποιεῖς σεαυτὴ, ἄφρον καὶ ταλαίπωρε; Καὶ ἐπέφερον ὁ γέρων, ὅτι τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ βλέπομεν, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἔπαθε δι' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς οὐδεμίαν ὕβριν φέρομεν ὄντως ἐξετράπημεν τῆς εὐθείας ὁδοῦ.

5. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι ἐὰν ζήση τις τὰ ἔτη τοῦ Μαθουσάλα καὶ μὴ ὀδεύσῃ ταύτην τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἦν ὄδευσαν πάντες οἱ ἅγιοι, λέγω δὴ τὴν τοῦ ἀτιμάζεσθαι καὶ ζημιούσθαι καὶ φέρειν γενναίως, οὐ μὴ προβῆ εἰς τί ἀγαθὸν μικρῶν ἢ μέγα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἔτη ἀναλώσει..

6. "Ἔλεγε πάλιν, ὅτι ποτὲ ἀδελφὸς τις ἠρώτησε με λέγων· 'Ἀββᾶ, πολλοὶ εἰσιν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ σκοτίζεται μου ὁ νοῦς καὶ οὐ δύναμαι πάσας κατέχειν" εἶπε οὖν τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ. Ἄδελφέ, μὴ θορυβηθῆς ἐκ τούτου τοῦτο δὲ λόγισαι καὶ ὡς δυνατὸν κάτεχε, τὸ πάντα τα ἐπερχόμενά σου εὐχαρίστως φέρειν, καὶ διὰ τούτου πάσας τὰς ἀρετᾶς κατορθοῖς εὐκόλως. Ποῖον γὰρ κόπος ἔχει τὸ ὑπὲρ τοῦ λυπήσαντος εὐχεσθαι; Σκάψαι ἐστὶ τὴν γῆν; ἢ ὀδεύσαι ὁδόν; ἢ περᾶσαι θάλασσαν ἢ ζημίαν ὑποστῆναι χρημάτων;

Εὐχαρίστει οὖν ἀτιμαζόμενος καὶ γέγονας μαθητῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, οἵτινες ἐπορεύοντο χαίροντες, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὡς καθαροὶ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἡμεῖς δὲ διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν χρεωστοῦμεν ἀτιμάζεσθαι καὶ κὰν μηδεὶς ἀτιμάσῃ ἡμᾶς, ἄτιμοι ἐσμεν καὶ ἐπικατάρτοι «ἐπικατάρτοι γὰρ φησιν οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου». Οὐ γὰρ πάντων ἔστιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι, ἀλλὰ μόνον τῶν Ἁγίων καὶ καθαρῶν, ὡς εἶπον τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς ἐστὶ τὸ εὐγνωμόνως ἐπὶ ταῖς προσφερομέναις ἀτιμίαις καὶ ὕβρεσι φέρειν καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι δικαίως ἀτιμαζόμεθα διὰ τὰ φαῦλα ἔργα ἡμῶν.

Ἄλλ' ἢ ἀθλία αὕτη ψυχὴ, καὶ πὲρ γινώσκουσα τὰ ἔργα αὐτῆς τὰ ἀκάθαρτα, καὶ ὅτι ἀξίως πάσχει, εἰ τί ἂν καὶ πάσχη, κάθηται παραλογιζομένη τὴν ἰδίαν συνειδήσιν καὶ πλέκουσα λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγουσα, ὅτι εἶπέ μου καὶ ἠτιμασε με καὶ ἐλοιδόρησε μέ, καὶ ἀναισθητεῖ ἢ μωρὰ καὶ ἀσύνετος, ἐπιβουλεύουσα ἑαυτὴ καὶ τὸ τῶν δαιμόνων ἔργον ποιοῦσα. .

Ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστάτης παραδίδωσι τὴν τέχνην τὸ μαθητὴ καὶ ἕα αὐτὸν λοιπὸν καθ' ἑαυτὸν ἐργάζεσθαι καὶ οὐκέτι ἔχει χρεῖαν διηνεκῶς αὐτῷ παρακαθέζεσθαι, μόνον δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἐπισκέπτεται αὐτὸν μήπως ἤμελησεν ἢ ἠφάνισεν. Οὕτω καὶ οἱ δαίμονες ἐὰν ἴδωσι ψυχὴν ὑπεῖκουσαν αὐτοῦ καὶ εὐχερῶς δεχομένην πονηροὺς λογισμοὺς, παραδιδόασιν αὐτὴ τὴν σατανικὴν τέχνην, ἥτοι τὴν ἑαυτῶν κακίαν καὶ πονηρίαν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχουσι λοιπὸν παρακαθῆσθαι αὐτῇ, εἰδότες ὅτι ἀρκεῖ ἑαυτὴ πρὸς ἐπιβουλῆς καὶ ἀπώλειαν μόνον δὲ παραβάλλουσι διὰ χρόνου ἐπισκεπτόμενοι μήπως ἤμελησέ του ἔργου, οὐ ἐξ ἐκείνων παρέλαβεν.

7. Ἔλεγε πάλιν τί εὐκολώτερον τοῦ ἀγαπᾶν πάντας καὶ ἀγαπάσθαι ὑπὸ πάντων; Ποίαν ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ; ἀλλ' οὐχ ὀρμᾶ ἢ προαίρεσις εἰ γὰρ ὄρμα, τὴ χάριτι τοῦ Θεοῦ πάντα ἂν αὐτὴ εὐκόλα ἦν καὶ μικρὰ ροπή τοῦ θελήματος ἡμῶν ἐπισπᾶται τὸν Θεὸν εἰς βοήθειαν, ὡς πολλάκις εἶπον. Καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ θέλειν ἡμῶν μόνου χρεῖαν ἔχει, ὡς ὁ θεῖος ἔφη Ἀντώνιος καὶ οὐ χρεῖα κόπου τινός, εἰς πάντα τῆς χάριτος συνεργούσης. Ὁ

οὐν πρᾶος καὶ ταπεινός, ποίαν οὐκ ἔχει ἀνάπαυσιν «ὄντως οἱ πραεῖς κληρονομήσουσι τὴν γῆν καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλήθει εἰρήνης».

8. "Ἐλεγεν καὶ αὐτός, ὅτι ποτὲ τὶς ἀδελφός μείνας μετ' ἐμοῦ καὶ λαβῶν παρ' ἐμοῦ τὸ σχῆμα, πολλὰ τὲ συγκροτηθεῖς παρ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἀγαθὸν (καὶ γὰρ τῶν τρυφερῶν ἦν καὶ ἔχρηζε πολλῆς ἐπιμελείας καὶ συμπαθείας διὰ τὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν). Οὗτος, οὐν μιὰ προσελθὼν, λέγει μοι" Ἄββᾶ μου, πολλὰ ἀγαπῶ σε. Καὶ λέγω αὐτῷ ἐγὼ ἀκμὴν οὐχ εὔρον τινὰ ἀγαπώντα μέ, ὡς ἀγαπῶ αὐτὸν ἰδοὺ νῦν λέγεις ὅτι ἀγαπῶ σε καὶ πείθομαι: ἐὰν δὲ συμβῆ τίποτε μὴ ἀρέσκον σοί, οὐ μενεῖς καὶ αὐτὸς ἐγὼ δὲ πᾶν καὶ ἂν πάθω παρά σου, μενῶ πρὸς σε καὶ αὐτὸς καὶ οὐδέν. δύναται ἀποστῆναι μὲ τῆς ἀγάπης σου.

Μικρὸς χρόνος παρήλθε καὶ οὐκ οἶδα τί συνέβη αὐτῇ (οὔ γὰρ ἔτι εἶχε τὴν οἴκησιν μετ' ἐμοῦ), καὶ ἤρξατο λέγειν κατ' ἐμοῦ πολλὰ δεινά, ἕως καὶ αὐτῶν τῶν αἰσχυρῶν. Ἐγὼ οὐν ἀκούων πάντα καὶ ἔλεγε κατ' ἐμοῦ, ἔλεγον ἐν ἑαυτῷ" οὗτος καυτήρ ἔστι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐπέμφθη ἰατρεύσαι τὴν κενόδοξόν μου ψυχὴν οὗτος ἀληθῶς εὐεργέτης μου ἔστιν. Καὶ ἐμεμνήμην αὐτοῦ ὡς ἰατροῦ καὶ εὐεργέτου, καὶ γνησίως ὑπερηυχόμην αὐτοῦ, πρὸς δὲ τοὺς ἀπαγγέλλοντάς μου τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἔλεγον ὁ ἀδελφός τα φανερά μου κακὰ οἶδε καὶ οὐδὲ αὐτὰ ὅλα, ἀλλὰ μέρος τί καὶ μόνο ἐκεῖνα λέγει, ἃ οἶδεν, ἐπεὶ τὰ αὐτὸν λανθάνοντα καὶ τὰ κεκρυμμένα ἀναρίθμητα εἰσι.

Μετὰ οὐν καιρὸν ἀπαντᾷ μου εἰς Καισάρειαν καὶ ἔρχεται κατὰ τὸ ἔτος καὶ περιπτύσσεται καὶ καταφιλεῖ μὲ κάγω αὐτὸν ὁμοίως, ὡς μηδενὸς καινοῦ γεγονότος καὶ τοῦτο οὐχ ἅπαξ ἢ δὶς, ἀλλὰ πολλάκις γέγονε. Καὶ οὕτως ἐν τῇ λέγειν τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ, ὅτε ὑπῆντα μου περιεπτύσσετο μὲ πολλὰ, ἐμοῦ μηδὲ μίαν ὑποψίαν παρέχοντος αὐτῷ, μηδὲ λύπης τί λείψανον δεικνύοντος, καὶ πέρ, ὡς εἶπον, μηδενὸς τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων τὰς ἐμᾶς ἀκοᾶς διαφεύγοντος.

Ὑστερον οὐν ὁμοίως ὑπαντήσας καὶ προσδραμῶν μοί, πίπτει πρὸς τοὺς ἔμους πόδας καὶ τούτους κατέχων λέγει μου συγχώρησον μοί, Ἄββᾶ μου, διὰ τὸν Κύριον, ὅτι πολλὰ δεινὰ ἐλάλησα κατὰ σου ἐγὼ δὲ ἀναστήσας αὐτὸν καὶ καταφιλήσας, ἔφην αὐτῷ μετὰ χαριεντισμοῦ. Μέμνηται ἢ θεοφιλεία σου, ὅτι ὅτε εἰπές μου πολλὰ ἀγαπῶ σε, ἀπεκρίθην σου ἐγὼ, ὅτι οὐπω εὔρον τινὰ ἀγαπώντα μέ ὡς ἀγαπῶ αὐτόν; καὶ τὰ ἐξῆς οἶδας, ἅπερ εἶπον σοί. Πληροφορήθητι οὐν, ὅτι οὐδὲν μὲ ἔλαθεν ὧν ἐλάλεις, ἀλλὰ καὶ πού καὶ τισὶ πάντα ἔμανθανον, καὶ οὐδέποτε εἶπον, ὅτι οὐκ ἔστιν οὕτως ὡς λέγει ὁ ἀδελφός, οὐδὲ ἔπεισε μὲ τὶς εἰπεῖν κατὰ σου τί κακόν, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας, ὅτι, ἅπερ λέγει ἀληθῆ εἰσι καὶ ἀπὸ ἀγάπης λέγει ἰδιοποιούμενος μὲ καὶ οὐ διέλιπον μεμνημένος σου ἐν ταῖς προσευχαῖς. Καὶ τεκμηρίον της πρὸς σὲ μοῦ ἀγάπης, ποτὲ ἐπόνεσα τὸν ὀφθαλμὸν μου σφοδρῶς καὶ μνησθεῖς σου ἐποίησα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπον Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ἀδελφοῦ του δὲ ἴασαι μὲ καὶ εὐθέως ἰάθην.

Ἐκτοτε οὐν ἔσχε πίστιν τελείαν εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός, καὶ τοῦ κατ' ἐμοῦ λέγειν ἐπαύσατο, ὑπερετίμα τὲ καὶ ἠγάπα μέ. Καὶ ἐπέφερον ὁ γέρων ὅτι ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν ἀγαπάσθαι οὐδὲ τιμάσθαι, ἀλλὰ ἀπωλέσαμεν τὴν φρόνησιν ἡμῶν. Εἰ γὰρ τὶς βαστάσει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὅταν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπηρεαζόμενος θυμοῦνται καὶ κινῆται κατ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος μετὰ μικρὸν εἰς ἑαυτὸν ἐπανέρχεται καὶ γνοὺς τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ὅπως ἔβαστασεν αὐτόν, εὐχαριστεῖ αὐτῇ μεγάλως καὶ εἰς τοιαύτην αὐτοῦ ἀγάπην ἔρχεται, ὡς ἐτοιμῶς ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆναι ὑπὲρ αὐτοῦ.

9. Διηγεῖτο δὲ καὶ περὶ τινὸς γέροντος λέγων, ὅτι γέρων τις ἦν, πάνυ πραότατος, δν διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ τὰ σημεῖα & ἐποίει, ὡς Ἄγγελος Θεοῦ ἢ περιχώρος πᾶσα ἐσέβετο.

Πότε οὖν ἀδελφός της, ἔγγιστα αὐτοῦ οἰκῶν καὶ αὐτὸ ἡγεμόνι πρὸς Θεὸν ὡς τὰ πολλὰ χρώμενος, ἐνεργηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, μεταξὺ πολλῶν ἐστῶτι τὸ γέροντα προσελθῶν, ἐσχάτως αὐτὸν ὕβρισεν. Ὁ δὲ γέρον ἐστατο μόνο προσέχων αὐτοῦ το στόματι καὶ λέγων" χάρις Θεοῦ εἰς τὸ στόμα σου, ἀδελφέ μου. Ἐκείνου δὲ πλέον μαινομένου καὶ λέγοντος, ναί, φαῦλε, φαγοπόλιε· ταῦτα λέγεις ἕνα δόξης πρᾶος φαίνεσθαι" λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· ὄντως ἂ λέγεις, ἀδελφέ μου, ἀληθῆ λέγεις.

Εἶτα τις τῶν παρεστώτων ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων" ἄρτι οὐκ ἐταράχθης, καλόγηρε; ὁ δὲ ἀπεκρίθη οὐκ, ἀλλ' οὕτως ἤσθομήν της ψυχῆς μου, ὡς ὑπὸ Χριστοῦ σκεπόμενος. Καὶ γὰρ ἀληθῶς εὐχαριστεῖ, ὀφείλει τοῖς τοιούτοις, ὡς πολλάκις εἶπον, καὶ ἔχεις αὐτούς εἰ μὲν ἔμπαθης ἔστιν, ὡς ἰατροὺς θεραπεύοντας τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, εἰ δὲ ἀπαθής, ὡς εὐεργέτας προξενούντας αὐτὴ τὴν Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

10. Εἶπε γέρον, ὅτι εἰ τέκνα ἐσμὲν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, Παῦλος γὰρ βοᾷ καὶ λέγει «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἔγεννησα», ὀφείλομεν τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς μιμῆσθαι. Καὶ ὡς πὲρ ἐκείνου μαστιζόμενοι ἔχαιρον, συκοφαντούμενοι ἀτάραχοι ἔμενον, ἤκουον γὰρ παρ' Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ὅτι οὗτοι εἰσιν οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατοῦντες ταῖς μαγείαις καὶ φαρμακείαις αὐτῶν καὶ ἐν πάσι τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις οὐ μόνον οὐκ ἔλυποῦντο, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον. Διὸ καὶ καυχώμενοι ἔλεγον «κλοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ταῦτα δὲ διὰ τοῦτο ἐγράφη, ἵνα καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα. "Ὅταν οὖν τί τοιοῦτο πάθωμεν ἢ ἀκούσωμεν, ὀφείλομεν χαίρειν ὡς μέγα κερδαίνοντες καὶ κοινωνοὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Μαρτύρων γινόμενοι καὶ μείζονα τούτων προσδοκᾶν, ἵνα καὶ γνησιωτέραν τὴν πρὸς αὐτούς ἀγχιστείαν φανῶμεν ἀποσώζοντες καὶ κερδήσωμεν μείζονα, τῆς ἐν οὐρανοῦς ἀϊδίου δόξης γεγονότες αὐτῶν συμμέτοχοι.

11. Ἐπηγέθη τις Μοναχὸς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἀντώνιον καὶ δὲ παραβαλόντα αὐτὸν ἐπέειρασεν εἰδέναι, εἰ φέρει ἀτιμίαν" καὶ γνοὺς ὅτι οὐ βαστάζει, εἶπεν αὐτῷ ἔοικας κόμη, τὰ μὲν ἔμπροσθεν κεκαλλωπισμένη, τὰ δὲ ὀπισθεν ὑπὸ ληστῶν συλουμένη.

12. Ἔλεγον περὶ τινὸς γέροντος ἐν τοῖς κάτω μέρεσιν, ὅτι ἐκάθητο ἡσυχάζων κοσμικὸς δὲ τις πιστὸς διηκόνει αὐτῇ ἔχων υἱόν. Συνέβη οὖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀσθενῆσαι, καὶ πολλὰ παρακαλέσας τὸν γέροντα ἤξιου ὥστε ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι εὐχὴν περὶ τοῦ παιδίου καὶ ἀναστᾶς καὶ γέρον ἐξῆλθε σὺν αὐτῷ. Προδραμῶν δὲ ὁ κοσμικὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ καὶ τοὺς γείτονας λέγων" δεῦτε εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀναχωρητοῦ. Καὶ ὄρμησαν πολλοί. Ἰδὼν δὲ αὐτούς καὶ γέρον ἔρχομενους ἀπὸ μακρόθεν μετὰ λαμπάδων, ἐνόησε καὶ ἔκδυσαμενός τα μάτια αὐτοῦ, ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἤρξατο πλύνειν, στήκων γυμνός. Ὁ δὲ διακονητὴς αὐτοῦ ἰδὼν ἡσχύνθη, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους λέγων" ὑποστρέψατε, ὁ γὰρ γέρον ἐξέστη. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ Ἀββα, τί τοῦτο ἐποίησας καὶ ἐσκανδάλισας πάντας; πάντες γὰρ οἱ θεωροῦντές σε ἔλεγον, ὅτι δαιμόνιον ἔχει καὶ γέρον καὶ δὲ λέγει αὐτῷ κάγω τοῦτο ἠθελον ἀκούσαι.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμάς εἶπεν ὑπάρχουν πολλῶν ειδῶν κίνητρα των ψυχικῶν διαθέσεων. Εἶναι δε δυνατόν μία θερμὴ ψυχικὴ διάθεσις να προσφέρῃ εἰς τον Θεόν, εἰς μίαν και μόνην ὥραν, ὅσα δεν προσέφερεν ἄλλη ψυχικὴ διάθεσις, εἰς διάστημα πεντήκοντα ετών, ὅταν εἶναι ψυχρά και χαλαρά. Ἐτσι, π.χ., εἰάν οι δαίμονες ἰδοῦν ὅτι κάποιος υβρίσθη ἢ ἠτιμάσθη ἢ

έζημιώθη ή κάτι παρόμοιον έπαθε, και στενοχωρείται, όχι διότι έπαθε κάτι κακόν, αλλά διότι δεν υπέφερε με γενναιότητα, χωρίς να λυπηθη, τον πειρασμόν, αυτήν την ψυχικήν διάθεσιν φοβούνται πάρα πολύ οι δαίμονες: διότι γνωρίζουν, ότι ο άνθρωπος αυτός ευρήκε την οδόν της αληθείας και θέλει να περιπατη σύμφωνα με τας εντολάς του Θεού.

2. Έλεγε, πάλιν, ο ίδιος, ότι εάν κάποιος ενθυμηθή εκείνον που τον έστενοχώρησεν ή τον ενέπαιξεν ή τον έζημίωσεν ή, οπωσδήποτε, του επροξένησε κάποιο κακόν, πρέπει να τον ενθυμηθή ως ιατρών και από τα βάθη της ψυχής του να εύχεται δι' αυτόν. "Αν, όμως, υφαίνη εις τον νούν του λογισμούς εναντίον του, τότε σκέπτεται κακόν εναντίον της ψυχής του, όπως οι δαίμονες. Μάλλον ο ίδιος γίνεται δαίμων και εχθρός του εαυτού του, αφού δεν επιθυμεί να απαλλαγή από την κακίαν του, αλλά να υποφέρη αθεράπευτα. Διότι αν δεν ήτο άρρωστος, δεν θα ήνωχλείτο από το πάθος εναντίον αυτού ο οποίος τον έλύπησεν ή τον έστενοχώρησε και τον οποίον του έστειλεν ο Χριστός ως ιατρόν διά να του φανερώση την πάθησίν του με την προσβολής και την ζημίαν.

Αν λοιπόν, πραγματικά, επιθυμεί να θεραπευτή, οφείλει να θεωρή αυτόν που τον επείραξεν ως ευεργέτης του και να δέχεται όλα τα κακά που προέρχονται από αυτόν ως φάρμακα θεραπευτικά, που του εστάλησαν από τον Ιησούν, και να ευχαριστή δι' αυτά έστω και αν προς στιγμήν τον κάνουν να λυπηται. Διότι ούτε και ο άρρωστος ευχαριστείται, όταν έγχειρίζεται, ή καυτηριάζεται, ή πίνη καθαρτικά: απ' εναντίας μάλιστα αηδιάζει και όταν απλώς τα σκέπτεται. Επειδή όμως έπεισε τον εαυτόν του, ότι δεν ημπορεί χωρίς αυτά να θεραπευθή από την ασθένειάς του, παραδίδεται πλέον εις τον ιατρόν, διότι γνωρίζει καλώς ότι με ολίγην αηδιαν απαλλάσσεται από ενοχλητικήν και πολυχρόνιον ασθένειαν.

Είναι καυτήριον του Ιησού αυτός, που σε ζημιώνει ή σε υβρίζει, αλλά σε απαλλάσσει από την πλεονεξίαν ή την υπερηφάνειαν. Αν όμως δεν ανέχεσαι αυτά και όχι μονάχα δεν ευχαριστείς, αλλά και εξυφαίνεις εις τον νούν σου λογισμούς εναντίον του αδελφού σου, είναι ως να λέγης προς τον Ιησούν· δεν θέλω να περατευθώ από Εσένα δεν θέλω να δεχθώ τα φάρμακά Σου, θέλω να σαπίσω από τις πληγάς μου. Και τότε τι θα σου κάμη ο αγαθός Κύριος; Γνώριζε λοιπόν, αδελφέ, ότι αυτός που αποφεύγει ωφέλιμον πειρασμόν, αποφεύγει αιώνιον ζωήν.

3. Έλεγεν και ο Ευάγγριος, ότι εγώ δεν κατηγορώ εκείνους, που με κακολογούν: απ' ένανείας τους ονομάζω και ευεργέτας μου και δεν αποδιώκω τον ιατρών των ψυχών όταν προσφέρη εις την κενόδοξον ψυχήν, ως φάρμακον, την εξουθένωσιν. Φοβούμαι λοιπόν μήπως και διά την ιδικήν μου ψυχήν ειπή το πνεύμα του Θεού: «ήθελήσαμεν να λατρεύσωμεν την Βαβυλώνα και δεν έθεραπεύθη» (Ιερεμ. κη' (να) 9). Επειδή δηλαδή είναι αγαθός ο Κύριός μας, μας έδωσεν αγίας εντολάς, αναλόγους προς τας κακίας μας, που τας εξαφανίζουν με καυτηριάσεις και καθάρσια. Είναι λοιπόν αδύνατον κατ' άλλον τρόπον να απαλλαγώμεν από την ασθένειαν, παρά μόνον με τας αρμοδίας και καταλλήλους θεραπείας.

4. Έλεγε, πάλιν, ο ίδιος, ότι κανείς δεν ψεύδεται, παρά μονάχα όσοι με έπαινούν και με μακαρίζουν και ότι κανείς δεν λέγει την αλήθειαν, παρά μόνον εκείνοι που με κατηγορούν και με περιφρονούν. Και δεν την λέγουν ολόκληρον την αλήθειαν, διότι δεν γνωρίζουν επακριβώς όλα τα απόκρυφα της καρδιάς μου. Αν αποκτούσαν την ικανότητα, να γνωρίσουν δεν λέγω όλας, αλλά ένα ελάχιστον μέρος των κακιών μου, ασφαλώς θα με

απεστρέφοντο, όπως τον βόρβορον, την δυσωδίαν ή το ακάθαρτον πνεύμα. Και αν ακόμη τα σώματα των ανθρώπων γίνουν γλώσσα, διά να κατηγορούν τα ελαττώματά μου, έχω την πεποίθησιν, ότι κανείς δεν θα είναι ικανός να περιγράφη, όσον αξίζει, την ατιμίαν μου.

Διότι αν και δίκαιος Ιώβ είπεν: «είμαι γεμάτος από ατιμίαν», (Ιώβ ι', 15), και το «γεμάτος» δεν παίρνει καμμιά προσθήκη, τι να είπω εγώ, που είμαι ολόκληρον πέλαγος από κάθε κακίαν; Με κάθε λογής αμαρτήμα μάς εταπείνωσεν ο διάβολος και δεν έχομεν υποχρέωσιν να γνωρίζωμεν ότι εταπεινωθήκαμεν; Όσοι λοιπόν γνωρίζουν καλά τον εαυτόν των συντρίβουν τον σατανάν, ο οποίος τους συνέτριψε. Και όπως είπον οι Άγιοι Πατέρες, όταν η ταπείνωσις κατέλθη μέχρι του Αδου ο ταπεινός ανυψώνεται μέχρι του ουρανού όπως, αντιθέτως, και η υπερηφάνεια, όταν υψωθή μέχρι των ουρανών, ο υπερήφανος κατακρημνίζεται μέχρι του Αδου. Και έλεγε συμπερασματικά ποιός ημπορεί να πείση τον ταπεινόν να εξυφάνη εις τον νούν του λογισμούς εναντίον κάποιου;

Διότι ό,τιδήποτε λυπηρόν πάθη ή ακούση και ταπεινός, το θεωρεί ως αφορμήν διά να εξυβρίζη τον εαυτόν του και να τον εξευτελίζη, όπως έκαμεν ο Αββάς Μωϋσής όταν, δηλαδή, κάποτε οι κληρικοί τον εξεδίωξαν από το ιερόν βήμα και τον ύβριζαν, αυτός ύβριζε περισσότερο από εκείνους τον εαυτόν του. Αν δε κάποτε συμβή να ταραχθή ο ταπεινός από την προσβολήν ή αδικίαν που υφίσταται, αμέσως καταφεύγει εις την προσευχήν, με την οποίαν σύντομα καταπραύνει την καρδίαν του. Όχι δε μόνον αυτό, αλλά και κατά την ώραν που τaráσσεται, επιπλήττει με σφοδρότητα συνεχώς τον εαυτόν του και τον ελέγχει, λέγων προς την ψυχήν του διατί κάνεις σαν τρελλή, αθλία ψυχή μου; Διατί τaráσσεσαι, όπως εκείνοι, που βγάζουν αφρούς από το στόμα των; Με αυτήν ακριβώς την ταραχήν σου φανερώνεις ότι είσαι άρρωστη διότι, αν δεν ήσουν άρρωστη, δεν θα έπασχες. Διατί, δυστυχισμένη, άφησες την αυτοκατηγορίαν και κατηγορείς τον αδελφόν σου, επειδή σου έφάνέρωσε την αρρώστια σου, η οποία ήτο κρυμμένη μέσα σου και την αγνοούσες έως τώρα;

Να μιμηθής τον Χριστόν, ο Οποίος όταν έχλευάζετο δεν ανταπέδιδε τον χλευασμόν, ενώ έπασχεν από τους Φαρισαίους και Αρχιερείς δεν απειλούσε. Τον ακούεις να λέγη και να το έχη πραγματοποιήσει. «Έδωσα τα νώτα μου εις μαστίγωσιν, τα σιαγόνας μου εις ραπίσματα και δεν εγύρισα το πρόσωπόν μου άλλου, δια να αποφύγω την εντροπήν των έμπυσματών» (Ησαΐας ν', 6). Και σύ, αθλία, εξ αφορμής μιάς προσβολής κάθεσαι και πλάττεις αναριθμήτους λογισμούς εναντίον του αδελφού σου, ο οποίος σε ηηρηγέτησε με ένα μικρό κτύπημα της φιλοτιμίας σου και δεν καταλαβαίνεις πως έτσι κάμνεις κακόν εις τον εαυτόν σου, όπως οι δαίμονες; Διότι τί περισσότερο ημπορεί να σου κάμη ο δαίμων, από όσα συ ζημιώνεις τον εαυτόν σου, απερίσκεπτη και δυστυχισμένη; Και προσέθετε συμπερασματικά ο Γέρων: Βλέπομεν τον σταυρόν του Χριστού, και καθημερινώς μελετώμεν τα Πάθη που υπέφερε δι' ημάς, ημείς όμως δεν υποφέρομεν καμμίαν προσβολήν πραγματικά έχομεν παρεκκλίνει από τον ίσιον δρόμον.

5. Έλεγε πάλιν και τούτο, ότι αν ζήση κανείς όσα χρόνια έζησεν ο Μαθουσάλας και δεν βαδίση αυτόν τον ίσιον δρόμον που επορεύθησαν όλοι οι Άγιοι, να δέχεται δηλαδή ατιμίαν και ζημίαν και να υποφέρη με γενναιότητα, δεν θα προχωρήση σε κανένα καλόν, μικρών ή μεγάλο, αλλά μονάχα θα εξοδεύση άσκοπα τα χρόνια του.

6. Έλεγε πάλιν, ότι κάποτε με ηρώτησεν ένας αδελφός: Αββά, είναι πολλοί αι εντολαί τού Χριστού και σκοτίζεται ο νους μου και δεν ήμπορώ να τας γνωρίζω όλας είπέ μου, λοιπόν, τι να κάνω; Είς αυτό του απήντησα: αδελφέ, μη ανησυχήσης απ' αυτό μονάχα αυτό να σκέπτεσαι και όσον ημπορείς να το τηρής να υπομένης, δηλαδή, με ευχαρίστησιν όλα όσα σου συμβαίνουν και με τον τρόπον αυτόν εύκολα θα κατορθώσης όλας τας αρετάς. Διότι ποίον κόπον έχει το να προσεύχεσαι δι' εκείνον που σε έλύπησε; Μήπως είναι το ίδιος με το να σκάψης την γήν; ή να βαδίσης δρόμον; ή να περάσης θάλασσαν ή να υποστής χρηματικήν ζημίαν;

Να αισθάνεσαι λοιπόν ευχαρίστησιν, όταν εξευτελίζεσαι και έγινες μαθητής των Αγίων Αποστόλων, που επορεύοντο με χαράν, διότι ήξιώθησαν να ατιμασθούν διά το όνομα του Χριστού. Και εκείνοι μεν ως καθαροί έπασχον διά το όνομα του Χριστού, ενώ ήμείς χρεωστούμεν να ατιμαζώμεθα διά τας αμαρτίας μας. Διότι ακόμη και αν κανείς δεν θίξη την τιμήν μας, είμεθα άτιμοι και επικατάρατοι. Διότι -λέγει- είναι κατηραμένοι όλοι όσοι παρεκκλίνουν από τας εντολάς Σου (Ψαλμ. ριη', 21). Δεν είναι όλοι ικανοί να ατιμασθούν διά το όνομα του Χριστού, αλλά μονάχα οι "Άγιοι και καθαροί, όπως είπα. Εκείνο δε που ήμπορούμεν να κάμωμεν ήμείς είναι να υπομένωμεν με ευγνωμοσύνην τας προσβολές και τας ύβρεις που μας προξενούν και να ομολογούμεν, ότι δικαίως εξευτελιζόμεθα διά τα ελεεινά έργα μας.

Αλλ' η αθλία αυτή ψυχή, αν και γνωρίζει τα ακάθαρτα έργα της και ότι δίκαια πάσχει αν κάτι παθαίνη, εν τούτοις κάθεται και παραπλανά την συνείδησίν της και εξυφαίνει λογισμούς εναντίον του αδελφού της, λέγουσα ότι μου είπε και με προσέβαλε και με κακολογεί και παραμένει αναίσθητη ή ανόητος και ασύνετος, έχθρευομένη τον εαυτόν της και εκτελούσα τα έργα των δαιμόνων.

Όπως δηλαδή εις την περίπτωσιν των τεχνών, ο αρχιτεχνίτης παραδίδει εις τον μαθητή του την τέχνης και τον αφήνει πλέον να εργάζεται μόνος του και δεν έχει ανάγκην να κάθεται κοντά του συνεχώς διά να τον καθοδηγή, αλλά μονάχα εκ διαλειμμάτων τον επισκέπτεται, μήπως παραμέλησε την εργασίας του ή κάτι κατέστρεψεν από τα έργα του, έτσι ακριβώς κάνουν και οι δαίμονες: αν δουν μίαν ψυχήν να τους υπακούη και να δέχεται εύκολα πονηρούς λογισμούς, παραδίδουν εις αυτήν την σατανικήν των τέχνην, δηλαδή την κακίαν των και την πονηρίαν των και δεν έχουν πλέον ανάγκην να παραμένουν κοντά της, επειδή γνωρίζουν ότι είναι αρκετή μοναχή της να αυτοκαταστραφή και να χαθη. Μόνον δε κάπου - κάπου την επισκέπτονται μήπως παραμέλησε την εργασίας που παρέλαβεν από εκείνους.

7. Έλεγε πάλιν ο Αββάς Ζωσιμάς υπάρχει ευκολώτερον πράγμα από το να αγαπάς όλους και να αγαπάσαι από όλους; Ποίαν ανάπαυσιν δεν έχουν αι εντολαί τού Χριστού; Αλλά δεν μας παρακινεί προς αυτάς ή προαίρεσις· διότι αν μάς παρεκίνη, τότε, με την χάριν του Θεού, θα ήσαν όλα εύκολα διά την ψυχήν και η παραμικροτέρα κινήσις της θελήσεώς μας θα έφερνε κοντά μας τον Θεόν προς βοήθειαν, όπως είπα πολλάκις. Η αρετή χρειάζεται μονάχα την θέλησίν μας, όπως είπεν ο ιερός Αντώνιος και δεν υπάρχει ανάγκη κανενός κόπου, αφού εις όλα συνεργεί η Χάρις. Ποίαν ανάπαυσιν, λοιπόν, δεν έχει ο ήσυχος και ταπεινός; Πραγματικά «οι πράοι θα κληρονομήσουν την γήν και αδιακόπως θα ευχαριστούνται μέσα εις ατελείωτον ειρήνην» (Ψαλμ. λσ', 11).

8. Ο ίδιος ο Αββάς Ζωσιμάς μας έλεγε κάποιος αδελφός, αφού έμεινε κοντά μου και με πολλήν προσπάθειαν κατηρτίσθη εις το αγαθόν του μοναχισμού (διότι ήτο καλομαθημένος και είχεν ανάγκην από πολλήν φροντίδα και κατανόησιν, λόγω της αδυναμίας του αυτής) έλαβεν από εμέ το Μοναχικόν σχήμα. Αυτός, λοιπόν, μίαν ημέραν μού λέγει:

– Αββά, σε αγαπώ πάρα πολύ. Εγώ του απήντησα:

- Ακόμη δεν εύρηκα κάποιον, που να με αγαπά, όπως τον αγαπώ. Τώρα μού λέγεις σε αγαπώ και σε πιστεύω: αν όμως συμβή κάτι, που να μη σου αρέση, δεν θα παραμείνης ο ίδιος. Εγώ όμως ό,τι και να πάθω από σένα, θα παραμείνω απέναντί σου ο ίδιος και τίποτε δεν θα ήμπορέση να με απομακρύνη από την αγάπην σου.

Έπερασε, πραγματικά, ολίγος χρόνος και δεν γνωρίζω τί του συνέβη (διότι δεν συγκατοικούσε πλέον μαζί μου) και ήρχισε να λέγη εναντίον μου πολλά φοβερά, ακόμη και αισχρά. Εγώ μόλις επληροφορήθηκα όλα όσα έλεγεν εναντίον μου, είπα από μέσα μου αυτός είναι καυτήριον του Ιησού και εστάλη δια να θεραπεύση την κενόδοξον ψυχήν μου αυτός πραγματικά είναι ευεργέτης μου. Και τον εθεώρουν ως ιατρόν και ευεργέτην και προσηυχόμουν ειλικρινώς δι' αυτόν. Προς εκείνους δε που μου ανέφεραν όσα έλεγεν εναντίον μου, απαντούσα: ο αδελφός γνωρίζει τα φανερά ελαττώματά μου και αυτά όχι όλα, αλλά ελάχιστα. Και λέγει μόνον αυτά που γνωρίζει, διότι αυτά που διαφεύγουν την προσοχής του και παραμένουν κρυφά είναι αναρίθμητα.

Μετά, λοιπόν, από αρκετον καιρόν με συναντά εις την Καισάρειαν: έρχεται, κατά την συνήθειάν του, με αγκαλιάζει και με φιλεί θερμά. Και εγώ, επίσης, το ίδιον έκαμα, ως να μη συνέβαινε τίποτα. Και αυτό όχι μίαν ή δύο, αλλά πολλές φορές έγινεν. Ενώ, δηλαδή, έλεγε τέτοια εναντίον μου, όταν με συναντούσε, με αγκάλιαζε θερμά, χωρίς εγώ να του δίδω καμμίαν υποψίαν, ούτε ίχνος λύπης να του φανερώνω, αν και, όπως είπα, τίποτε απ' όσα έλεγεν εναντίον μου δεν εξέφευγεν από τα αυτιά μου.

Κάποιαν ημέραν, λοιπόν, ύστερα από αυτά, όταν με συνήντησε και έτρεξεν, ως συνήθως, κοντά μου, πίπτει εις τους πόδας μου και αφού τους εκράτησε, μού λέγει:

– Συγχώρησέ με, 'Αββά, διά την αγάπης του Κυρίου, διότι πολλά φοβερά ελάλησα εναντίον σου.

Εγώ τότε, αφού τον εσήκωσα και τον κατεφίλησα, του είπα χαριεντιζόμενος:

-Θυμάται η θεοφιλία σου, ότι όταν μου είπες ότι σε αγαπώ πολύ, εγώ σου απήντησα ότι δεν εύρηκα ακόμη εκείνον που με αγαπά, όπως τον αγαπώ; Γνωρίζεις και τα υπόλοιπα, όσα σου είπα. Μάθε, λοιπόν, ότι τίποτα δεν μου διέφυγεν από όσα έλεγες εναντίον μου: εμάθαινα όλα και το μέρος και σε ποιους τα έλεγες. Ουδέποτε δε είπα ότι δεν είναι έτσι, όπως λέγει ο αδελφός, ούτε κανείς με έπεισε να είπω έναντίον σου κακόν λόγον, αλλά έλεγα προς αυτούς που μου μετέφεραν τα καταλαλήματά σου, ότι αυτά που λέγει είναι αληθινά και ότι τα λέγει από αγάπην διά να με έχη φίλον και δεν παρέλειπα να σε ενθυμούμαι εις τας προσευχάς μου. Απόδειξις της αγάπης που αισθάνομαι απέναντί σου, είναι και αυτός κάποτε επόνεσε πάρα πολύ το μάτι μου και αμέσως, αφού σε θυμήθηκα, έκαμα το σημείον του σταυρού και είπα : Κύριε Ιησού Χριστέ, με τας ευχές του αδελφού τάδε, κάνε με καλά, και αμέσως εθεραπεύθηκα.

Από τότε ο αδελφός εκείνος απέκτησε τελείαν εμπιστοσύνην εις εμέ, έσταμάτησε να με κατηγορή, με υπερεκτιμούσε και με ηγάπα. Και κατέληξεν ο Γέρων ημείς δεν γνωρίζομεν ούτε να αγαπώμεθα, ούτε να εκτιμώμεθα, αλλά έχασαμεν την φρόνησίν μας. Διότι αν κάποιος ανεχθή τον αδελφός του, όταν θυμώνη από σατανικήν ενέργειαν και κινηται εναντίον του, τότε εκείνος μετ' ολίγον θα συνέλθη. Όταν λοιπόν συναισθανθή την ανεξικακίαν του αδελφού και μάθη ότι τον ήνέχθηκε, τον ευχαριστεί πάρα πολύ και καταλαμβάνεται από τόσον ισχυράν αγάπην προς αυτόν, ώστε είναι έτοιμος να θυσιασθή προς χάριν του.

9. Διηγείτο, ακόμη, και διά κάποιον Γέροντα. Αυτός ο Γέροντας – έλεγε- ήτο πάρα πολύ πρᾶος και διά την μεγάλην του ἀρετήν και διά τα θαύματα που έκανε, τον έσέβοντο όλοι εις την περιοχής. Κάποτε λοιπόν κάποιος αδελφός, που κατοικούσε πολύ κοντά του και εις πολλάς περιπτώσεις τον είχεν ως οδηγός του προς τον Θεόν, από σατανικήν ενέργειαν, τον ύβρισεν εμπρός εις πολλούς που έτυχε να ευρίσκονται κοντά εις τον Γέροντα. Ο Γέρων εστέκετο και μόνον το στόμα του επρόσεχε και του είπε: η χάρις του Θεού εις το στόμα σου, αδελφέ. Ενώ δε εκείνος εξεμάνη περισσότερο και του έλεγε: ναί, ελεεινε και χαραμοφάη, τα λέγεις αυτά, διά να δείξης ότι είσαι πρᾶος, ο Γέρων του απήντησε: πραγματικά, αδελφέ, όσα λέγεις είναι αληθινά. .

Μετά ταύτα, κάποιος από εκείνους οι οποίοι παρευρίσκοντο εις το επεισόδιον, λέγει εις τον Γέροντα: πραγματικά δεν εταράχθηκες, καλόγηρε; Όχι απήντησεν ο Γέρων– αλλά ήσθανόμουν έτσι την ψυχήν μου, ωσάν να με εσκέπαζε ο Χριστός. Πραγματικά πρέπει να ευχαριστη κανείς αυτούς που του δημιουργούν κάτι τέτοια επεισόδια, όπως πολλάκις είπα, και να τους θεωρη ως ιατρούς που θεραπεύουν τα τραύματα της ψυχής του, αν είναι εμπαθής, ή, πάλιν, αν είναι απαθής, ως ευεργέτας, που τον διευκολύνουν να κερδίση την Βασιλείαν των Ουρανών.

10. Ένας Γέρων είπεν.

Αν είμεθα παιδιά των Αγίων Αποστόλων, όπως φωνάζει και λέγει ο Απόστολος Παύλος, «διότι με την χάριν του Ιησού Χριστού εγώ με το Ευαγγέλιον σας εγέννησα» (Α' Κορ. δ', 15), τότε έχομεν υποχρέωσιν, ως παιδιά, να μιμούμεθα τους γονείς. Και όπως εκείνοι έδοκίμαζαν χαράν, όταν έμαστιγώνοντο και παρέμεναν ατάραχοι όταν έσυκοφαντούντο, διότι ήκουον από Έλληνας και Ιουδαίους ότι αυτοί είναι που αναστατώνουν την Οικουμένην με τάς μαγείας και τας φαρμακείας αυτών, έτσι και ημείς να αισθανώμεθα εις παρομοίας περιπτώσεις. Οι Απόστολοι εις όλα αυτά και τα παρόμοια όχι μονάχα δεν ελυπούντο, αλλά απ' εναντίας εδοκίμαζαν χαράν. Δι' αυτό και έλεγαν με ικανοποίησιν: «όταν μας εμπαίζουν, ημείς ευλογούμεν, όταν μάς βλασφημούν, ημείς παρακαλούμεν δι' αυτούς» (Α' Κορ. δ', 12-13) και τα υπόλοιπα. Δι' αυτό δε εγράφησαν όλα αυτά, δια να τους μιμηθώμεν και ημείς. Όταν λοιπόν πάθωμεν κάτι τέτοιο ή ακούσωμεν πικρά λόγια, πρέπει να χαίρωμεν ωσάν να κερδίζωμεν θησαυρόν και να επικοινωνώμεν εις τας θλίψεις και τας στενοχωρίας των Αγίων Αποστόλων και των Μαρτύρων αλλά και μεγαλύτερα να περιμένωμεν, δια να δείξωμεν ότι παραμένομεν οι γνησιώτεροι συγγενείς των και δια να κερδήσωμεν τα σπουδαιότερα, με το να γίνωμεν συμμετοχοι της ατελειώτου δόξης των ούρανών.

11. Κάποτε οι αδελφοί επήνεσαν ένα Μοναχόν εις τον Αββάν Αντώνιον. Όταν λοιπόν ήλθε προς αυτόν ο 'Αντώνιος εδοκίμασε να ίδη αν ανέχεται ατιμωτικής προσβολήν. Και όταν έκατάλαβεν ότι δεν ανέχεται, του λέγει:

– Ομοιάζεις με χωρίον, που είναι στολισμένον εμπρός, ενώ από πίσω ληλατείται από ληστές.

12. Έλεγον διά κάποιον Γέροντα, που έμενεν εις τα κάτω μέρη, ότι έζη με ασκητικήν ήσυχίαν. Τον εξυπηρετεί δε ένας κοσμικός που είχεν υιόν. Κάποτε ήσθένησεν ο υιός του κοσμικού και παρεκάλεσε θερμά τον Γέροντα να έλθη και να προσευχηθή επάνω εις το άρρωστον παιδί.

Μετά ταύτα εξήλθεν από το κελλί του ο Γέρων μαζί με τον κοσμικόν. Τότε ο κοσμικός έτρεξε και επήγεν εις το σπίτι του. Αμέσως εμάζεψεν όλους τους συγγενείς και τους γείτονας και τους είπε:

– Ελάτε να προϋπαντήσωμεν τον αναχωρητήν.

Αμέσως έτρεξαν πολλοί. Μόλις τους είδεν ο Γέρων να έρχονται από μακράν με λαμπάδες, έκατάλαβε τι συμβαίνει. Εξεδύθη τότε τα ενδύματά του και ήρχισε να τα πλύνη εις τον ποταμόν παραμένων γυμνός..

Όταν τον είδεν ο κοσμικός, που τον εξυπηρετούσεν, ησθάνθη εντροπήν και παρεκάλεσε τους ανθρώπους να επιτρέψουν εις τα σπίτια των, διότι –τους έλεγεν– ο Γέροντας έχασε τα μυαλά του. 'Αφού δε έπλησίασε τον Γέροντα, του είπε:

– Διατί, Αββά, το έκανες αυτό και τους εσκανδάλισες όλους; Διότι όλοι, που σε έβλεπαν, έλεγον ότι ο Γέροντας έχει δαιμόνιον.

Εις αυτά του απήντησεν ο Γέρων:

– Και εγώ αυτό ήθελα να ακούσω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

(Να μην μένουμε αργοί)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ἀργὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς ἐργάζεσθαι καὶ ὅτι ἡ ἀργία πολλῶν αἰτία κακῶν.

Ὅτι δεν πρέπει κανείς να μένη αργός, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς να ἐργάζεται, καὶ ὅτι ἡ ἀργία γίνεται αἰτία πολλῶν κακῶν.

A'. Παλλαδίου

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΜΒΩ, ἐν τῷ μέλλειν ἐκλείπειν, λέγεται εἰρηκέναι τοῖς παρεστῶσιν Ἁγίοις Πατράσιν, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον ταύτην καὶ ὠκοδομησά μου τὴν κέλλαν καὶ ὠκησα ἐνθάδε, οὐκ ἐκτὸς ἔργοχειροῦ μου ἐποίησα ἡμεραν μίαν, οὐδὲ μέμνημαι δωρεὰν ἄρτον φαγῶν ἀπὸ τινός.

Ερμηνεία

ΛΕΓΕΤΑΙ ὅτι ὅταν ἐπλησίαζε να ἀποθάνη ο ὀσιος Παμβώ, εἶπε πρὸς τοὺς παρισταμένους Ἁγίους Πατέρας. Ἀπὸ τότε που ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον καὶ ἐκτίσα τὸ κελλί μου καὶ κατώκησα ἐδῶ, οὔτε μίαν ἡμέραν δεν ἔμεινα χωρὶς τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ οὔτε ἐνθυμούμαι να ἔχω φάγει δωρεὰν ἄρτον ἀπὸ κανένα.

2. Τού αυτού

ΠΕΡΙΕΤΥΧΟΝ ἐν Γαλατία καὶ συνεχρόνισα τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Φιλορώμα, ἀνδρὶ ἀσκητικωτάτῃ καὶ καρτερικωτάτῳ, οὐ λίαν ἔκηδετο ὁ Μέγας Βασίλειος, ἠδόμενος αὐτοῦ τῇ αὐστηρίᾳ καὶ στυφότητι καὶ προσεχείᾳ τοῦ ἔργου, ὃς εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ καλάμου καὶ τῆς τετράδος τοῦ γράφειν οὐκ ἀνεχώρησεν, ὄγδοηκοντα ἐτῶν τῇ ἡλικίᾳ ὑπάρχων. Οὗτος ὁ μακάριος ἔφησεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἄχρι ταύτης τῆς ὥρας ἄρτον παρὰ τινός δωρεὰν οὐκ ἔφαγον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πόνων τοῦ ἔργοχειροῦ διακόσια νομίσματα τοῖς λελωβημένοις δέδωκα.

Οὗτος πεζῆ καὶ τοὺς τάφους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπῆλθε προσκυνήσων ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις δευτέρον εὐχῆς χάριν καὶ προσκυνήσεως, καὶ ἰδίῳ ἀναλώμασιν ἑαυτῷ ἐπήρκεσεν· ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο ἡμῖν χάριν ὠφελείας, ὅτι οὐ μέμνημαι πότε ἀποστᾶς κατὰ νοῦν τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΥΡΕΘΗΝ κάποτε εἰς τὴν Γαλατίαν καὶ παρέμεινα αρκετόν χρόνον μαζί με τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Φιλόρωμον, ἀσκητικώτατον ἄνδρα καὶ πολὺ υπομονητικόν. Δι' αὐτόν ἐνδιεφέρετο πάρα πολὺ ὁ Μέγας Βασίλειος, διότι εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὴν αὐστηρότητά του καὶ τὴν προσοχὴν που ἐδείκνυεν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Αὐτός ἀκόμη καὶ

τώρα, που είναι ογδόντα χρόνων, δεν άφησε την πένναν και το τετράδιον διά να γράφη. Αυτός ο μακάριος έλεγεν· από τότε που εβαπτίσθην μέχρις αυτής της ώρας από κανένα δεν έφαγα δωρεάν ψωμί· απ' εναντίας από τους κόπους του έργοχειρου μου έχω δώσει διακόσια νομίσματα διά τους λεπρούς.

Αυτός επήγε πεζός, διά να προσκυνήση τους τάφους των Αγίων Αποστόλων εις Ρώμης και εις Αλεξάνδρειαν και εις Ιεροσόλυμα: αυτην δε την πορείαν την έκαμε δύο φορές, με ιδικά του έξοδα, διά να προσκυνήση και να λάβη την ευχήν των Αγίων. Μάς έλεγε δε και τουτο, διά να ωφεληθώμεν ποτέ δεν ενθυμούμαι να απεμάκρυνα τον νούν μου από τον Θεόν.

3. Τού αυτού

ΕΝ ΤΩΙ ὄρει τῆς Νιτρίας ἐστὶν Ἐκκλησία μεγίστη, ἣ ξενοδοχεῖον παράκειται, εἷς καὶ τὸν ἀπελθόντα ξένον δεξιοῦνται πάντα τὸν χρόνον, εἰ θέλει συμμεῖναι, μέχρις οὐ αὐθαίρετως ἀναχωρήσῃ. Συγχωροῦσι δὲ αὐτὸν μένειν ἐν ἄργια ἑβδομάδα μίαν, εἴθ' οὕτω περισπῶσιν αὐτὸν ἐν ἔργοις ἢ ἐν κηπίῳ ἢ ἐν ἀρτοκοπέῳ ἢ ἐν μαγειρείῳ, διδῶσιν δὲ αὐτῷ καὶ βιβλίον, ἵνα ἀναγινώσκη, μὴ συγχωροῦντες αὐτῷ ἕως ἑκτῆς ὥρας μηδενὶ συντυγχάνεις πάντες δὲ οὗτοι ὀθόνην ἐργάζονται ταῖς ἑαυτῶν χερσίν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἀνεκδεεῖς.

Ερμηνεία

ΕΙΣ το ὄρος της Νιτρίας υπάρχει μία μεγάλη Εκκλησία πλησίον της είναι κτισμένος ένας ξενών. Εις αὐτόν τον ξενώνα φιλοξενούν ολόκληρον τον χρόνον ὅποιον ξένον θέλει να μένη κοντά εις τους μοναχούς, και δεν τον διώχνουν, αν δεν αναχωρήση ὁ ἴδιος του. Τον αφήνουν να μένη ἄργος μίας εβδομάδα κατόπιν ὁμως τον απασχολούν εις ἐργασίας, ἢ εις τον κήπον, ἢ εις τον φούρνον, ἢ εις το μαγειρεῖον, ἢ του δίδουν βιβλίον διά να μελετά, και δεν του επιτρέπουν να συναντά κανένα μέχρις της ἑκτης ὥρας. Ὅλοι δε αυτοί υφαίνουιν με τα χέρια των σινδόνια, διά να μη δίδουν βάρους εις κανένα.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Ευθυμίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Εὐθύμιος πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητᾶς, ὡς ἄρα δεῖ τοὺς ἀποτασσομένους τῷ βίῳ καὶ τῆς περι τὸν βίον ὑπακοῆς φροντίζειν πανταχοῦ καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ τοῦ μὴ τῷ ἰδίῳ στοιχεῖν θελήματι, πάντα τὲ τὸν χρόνον πάντα πόνον ὑπομένειν, καὶ χειρῶν τέχνη καὶ ἐργασία καὶ μάλιστα γέ, εἰ νέος ἐστὶν οὗτος καὶ τὴν ὀρμὴν ὑπὸ τῆς ἡλικίας κεκινημένος. Τότε γὰρ χρὴ πρὸς τὴ ἄλλῃ ἑαυτῷ φυλακῇ, καὶ πολλή το σῶμα ταλαιπωρία καταπονεῖν, ὡς ἂν εὐπειθὲς τὲ εἴη τῷ λόγῳ καὶ τὸ πυρῶδες ἀπομαραίνεται τῆς νεότητος, καὶ ἕνα μιμηταὶ Παύλου καὶ ἅμα πληρωταὶ τῶν αὐτοῦ νόμων γινώμεθα, μὴ μόνον τὸ τῆς ἀργίας ἔγκλημα διαφεύγοντες, ἦτις οὐδὲ τροφῆς ἄξιον κρίνει τὸν οὕτω γωθῆ καὶ ἡμελημενον, ὁ ἄργος γὰρ φησι μηδὲ ἐσθιέτω, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτᾶς ἐκείνω κτώμενοι χεῖρας αἱ δὲ χεῖρες γὰρ φησιν αὐταὶ ὑπηρετήσαν ἐμοὶ τὲ καὶ τοὺς μετ' ἐμοῦ. Ἐπεὶ καὶ τῶν ἀτόπων ἐστὶ τοὺς μὲν βιοτικούς των ἀνθρώπων γυναῖκα καὶ παῖδας καὶ οἰκίαν ὅλην ἐκ τοῦ τῶν χειρῶν ἔργου διατρέφειν καὶ τὸν ἐπέτειον αὐτοῖς διαλύεσθαι φόρον, ἀλλὰ καὶ ἀπάρχεσθαι τῷ Θεῷ τῶν πόνων, καὶ εὖ ποιεῖν κατὰ δύναμιν, ἡμᾶς δὲ μὴ καὶ ἄλλους τοῦ τῶν χειρῶν ἡμῶν καρποῦ κοινωνεῖν.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ευθύμιος έλεγε προς τους μαθητάς του, ότι αυτοί που απαρνούνται τον κόσμο και τα κοσμικά, πρέπει να φροντίζουν πάντοτε διά την υπακοήν, την ταπεινοφροσύνην και να μη ακολουθούν το θέλημά των να υπομένουν πάντοτε κάθε κόπον που προέρχεται από το έργοχειρον και την εργασίας, προ παντός μάλιστα όταν είναι κανείς νέος και αντιμετωπίζει έντονον την σαρκικήν ορμήν, λόγω της ηλικίας. Τότε, προ παντός, χρειάζεται, εκτός από την μεγάλην προσοχήν, να καταπονή κανείς και το σώμα του με μεγάλην ταλαιπωρίαν, διά να υπακούη εύκολα εις το λογικόν και να σβύνη σιγά – σιγά η φλόγα της νεότητος. Και έτσι να μιμούμεθα τον Απόστολον Παύλον και συγχρόνως να εφαρμόζωμεν τους νόμους του, όχι μονάχα αποφεύγοντες το αμάρτημα της αργίας, από το οποίον κρίνεται ανάξιος και αυτής της τροφής και νωθρός και ο αμελής, διότι, λέγει, ο οκνηρός ούτε να τρώγη- αλλά αποκτώντες και ημείς τα ίδια χέρια με τον Παύλον –τα χέρια αυτά, λέγει, εξυπηρέτησαν και εμένα και εκείνους, που ήσαν μαζί μου.

Διότι είναι από τα πιό άτοπα οι μεν κοσμικοί άνθρωποι να διατρέφουν, από την εργασίας των, και γυναίκα και παιδιά και ολόκληρο σπιτικό, να πληρώνουν τον ετήσιον φόρον, αλλά και να προσφέρουν εις τον Θεόν τας απαρχάς των κόπων των, και να δίδουν κατά δύναμιν ελεημοσύνην, ενώ ήμεις να μη μπορούμεν να κάμωμεν κοινωνούς των καρπών της εργασίας μας και άλλους.

Γ'. Εν τω βίο του Αγίου Σάββα

ΝΕΩι ΟΝΤΙ τῷ Μεγάλῃ Πατρὶ Σάββα, καὶ ἐν Φλαβιαναῖς διατρίβοντι, αἱ χεῖραις οὐδέποτε ἠρέμουν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτε μὴ τεταμένας εἶχεν αὐτᾶς πρὸς Θεόν, ἢ εὐχή ἔργον ἦν αὐτῷ διὰ παντός ἀνυόμενον, ὅπως μὴ καὶ βραχὺ ἀνεθέντος αὐτῷ τοῦ διανοητικοῦ, λάθη κατὰ τὸ κρυπτόν ὁ ἐχθρὸς ἠρέμα παραδυόμενος. Ἐντεῦθεν κοῦφον αὐτὸ μᾶλλον τῆς ἀρετῆς τὸ πτερόν, καὶ πᾶσαν τὴν ἐκεῖ ἀδελφότητα, περίπου τοὺς ἐβδομήκοντα ὄντας, ὑπακοὴ καὶ ταπεινώσει καὶ πάσιν ἄλλοις κατορθώμασιν εὐαγγελικοὺς ὑπερέβαινεν. Ἔπειτα δὲ καὶ ἐκεῖθεν ἀπαναστᾶς τῆ τοῦ προεστῶτος γνώμη καὶ σὺν εὐχῇ ἀπολύσεις καὶ καταλαβῶν τὰ Ἱεροσόλυμα, τῇ Μεγάλῃ προσεῖσιν Εὐθυμία, ἐπὶ τὴν σύναξιν ἀπιόντι ὡς ἔθος, καὶ τοὺς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσῶν, ἔδειτο μετὰ δακρῶν, ἰκέτευεν, ἐλιπάρει πρόβατον αὐτοῦ λογικὸν γενέσθαι καὶ ὑπ' αὐτῷ ποιμένι σὺν τοῖς ἄλλοις ποιμαίνεσθαι.

Ὁ μέντοι Μέγας Εὐθύμιος, ἄριστος ὢν τὰ τοιαῦτα παιδοτριβεῖν, οἷα διὰ πάσης καὶ αὐτὸς πείρας τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἐλθῶν, ἐπεὶ νέον ἔτι τὸν Σάββαν ἑώρα, οἰηθεῖς μὴ θερμότης μόνον ὀξύρροπος εἶη τὸ σπουδαζόμενον, τὴν ἐκ τῶν λογισμῶν κρίσιν καὶ τὸ ἐκεῖθεν βᾶρος οὐκ ἔχουσα, οὐ πρότερον ἐφῆκεν αὐτῷ τῶν ἐν τῇ Λαύρα Μοναχῶν τὴν συνοίκησιν, ἕως ἀγωγὴν πᾶσαν ἐν Κοινοβίῳ μετῆλθε Μοναχικὴν, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν ἐπεδείξατος ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτόν, ἀσύμβατον ὄλωσ, εἶπεν, ὦ τέκνον, νέον ὄντα σε, εἷς λαύραν οἰκεῖν. Τοῦτο γὰρ οὔτε τῇ λαύρα ὄνησιν φέρει, οὔτε σοὶ προσήκει, ἀλλ' εἰς τὸ κάτω νῦν φροντιστήριον, εἴ μου ἀκούεις, πρὸς τὸν Ἀββᾶς ἀφίξη Θεοκτιστόν, παρ' ὃ μεγίστην, ἐν οἴδῃ, περιποιήση σαυτὴ τὴν ὠφέλειαν.

Πρὸς ταῦτα τοῦ μακαρίου Σάββα ὑπέειξαντος (ἐπεπαίδευτο γὰρ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὴν ὑπακοήν), καὶ ὅσα πὲρ ἂν αὐτὸς ἐνετείλειτο εὐπροθύμως πάντα ποιήσειν ὑποσχομένου, τοῦτο γὰρ βούλεσθαι ἔφη καὶ τὴν πρὸς σὲ μοῦ καταφυγὴν, ὅπως ἂν διὰ σου σωθῆιν, πέμπτει

τοῦτον εὐθὺς ἐκεῖνος πρὸς τὸν μακαρίτης Θεοκτιστόν, πολλὴν αὐτοῦ πρόνοιαν ποιείσθαι κελεύσας. Πλουσίαν γὰρ ἀτεχνῶς ἔφη ἐνορῶν ἐπιχεθείσαν αὐτὴ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, καὶ ὡς οὐ πολὺ το μεταξὺ ἔσται, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης ἐμπλήσει τὴν οἰκουμένην, ἅπερ καὶ εἰς τοιοῦτον ἐξέβη τέλος, καὶ ἀληθῆ τὴν ἐκείνου ἔδειξε προαγόρευσιν.

Οὗτος οὖν ὁ θεῖος Σάββας, ὑπὸ τῆ μακαρίτη Θεοκτίστη γενόμενος, ὅλον ἑαυτὸν καθαρῶς ἐκδίδωσι τῷ Θεῷ καὶ πᾶς γίνεται τῆς ἐκεῖθεν ἐφέσεως εἰδῶς δὲ ἑαυτοῦ διπλὴν οὔσαν τὴν σύστασιν (ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος), διπλὴν ἐπενοήσατο καὶ τὴν ἄσκησιν. Νῦν μὲν πονῶν τῷ σώματι, νῦν δὲ τῆ ψυχῆ, καὶ νῦν μὲν ἐν σωματικοὺς κόποις διημερεύων, νῦν δὲ νύκτας ἐν προσευχαῖς αὐπνους διατελῶν νῦν ὑδροφορῶν, νῦν ξύλα διακομίζων, πάσι τὲ τοὺς διακονίαν τινὰ πεπιστευμένους τὰς ἐκείνων ἐργασίας διαφέρων, καὶ γὰρ ἦν τῆς κατὰ ψυχὴν εὐανδρίας καὶ τὸ σῶματι εὐμεγέθης, καὶ κομιδῆ ρωμαλέος. Καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἄλλας ὑπηρεσίας καὶ δὴ καὶ τὴν τῶν ἡμιόνων ὑπελθῶν ἐπιμέλειαν, καὶ πρὸ πάντων μὲν εἰς τὴν σύναξιν ἀπαντῶν, μετὰ πάντα δὲ αὐθις ἀπαλλασσόμενος, τῆ θεία τὲ προθύμως ὑπηρετούμενος λειτουργία, καὶ πάσι τούτοις κεφάλαιον ἐπιτιθεῖς ἱερόν, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ μέτριον Διὸ καὶ παντὶ τοῦτο διὰ θαύματος ἦν τῷ πλήθει τῶν Μοναχῶν, ὅπως οὕτω νεάζουσιν ἡλικίαν ἀρετῶν στέφανος ἔκοσμι καὶ τελειότητος.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Ο μεγάλος Πατήρ Σάββας ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἔμενεν εἰς Φλαβιανὰς, ποτέ τα χέρια του δεν ἔμεναν ἀργά· οσάκις δε δεν τα εἶχεν υψωμένα πρὸς τὸν Θεόν, τότε ἡ νοερά προσευχή ἦτο ἡ ἐργασία του, ἀπὸ φόβον μήπως καὶ ἀπὸ ελαχίστην διακοπῆς τῆς ἀπασχολήσεως του νοῦ, τὸν ξεγελάσῃ κρυφά ὁ ἐχθρὸς καὶ σιγά – σιγά παρουσιασθῆ. Δι' αὐτο καὶ τοῦ ἦτο ἡ ἀρετὴ ελαφροτέρα καὶ ἀπὸ τὸ πτερόν καὶ ἐξεπερνούσεν ολόκληρον τὴν ἀδελφότητα, περὶ τοὺς εβδομήντα μοναχοὺς, εἰς τὴν ὑπακοήν, τὴν ταπείνωσιν καὶ εἰς ὅλα τα ἄλλα ευαγγελικὰ κατορθώματα. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ, με τὴν γνώμην του προεστῶτος, ὁ ὁποῖος τὸν ἀφήσεν νὰ φύγῃ με τὴν ευχήν του, ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα: ἐκεῖ συνήνητσε τὸν Μεγάλον Ευθύμιον, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν συνήθειάν του εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν σύναξιν, καὶ ἀφοῦ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια του, τὸν παρεκάλει με δάκρυα, τὸν ἰκέτευε, τὸν ἐκλιπαροῦσε, νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς λογικόν του πρόβατον καὶ νὰ ποιμαίνεται ἀπὸ αὐτόν μαζί με τοὺς ἄλλους.

Ο Μέγας Ευθύμιος, λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰς αὐτὰ ἀριστος παιδιαγωγός, ἀφοῦ, ἄλλωστε, καὶ αὐτὸς ἀπέκτησε με τὰ χρόνια πείραν τῶν ἀγῶνων αὐτῶν, δεν του ἐπέτρεψε νὰ κατοικήσῃ ἀμέσως μαζί με τοὺς ἄλλους εἰς τὴν Λαύραν. Διότι ἐβλεπεν ὅτι ὁ Σάββας ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἐσκέφθη μήπως ἡ ἐπιθυμία του οφείλεται εἰς μίαν προσωρινὴν μόνον θερμότητα, χωρὶς τὴν βαρύτητα μίας βαθείας σκέψεως. Ἐτσι τὸν ἀφήσεν νὰ ζήσῃ ὅλην τὴν μοναχικὴν ζωὴν τοῦ Κοινοβίου, καθὼς πρέπει με τὴν ἐπιβαλλομένην ἀκρίβειαν, ἔξω ἀπὸ τὴν Λαύρας. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν του εἶπεν:

– Παιδί μου, δεν εἶναι σωστόν, λόγῳ τῆς νεαρῆς ἡλικίας σου, νὰ κατοικήσῃς εἰς τὴν Λαύραν· διότι αὐτὸ οὔτε τὴν Λαύραν θὰ ωφελήσῃ οὔτε εἰς ἐσένα ταιριάζει. Ἀλλὰ ἀν θέλῃς νὰ με ἀκούσῃς, νὰ υπάγῃς τώρα εἰς τὸ κάτω φροντιστήριον, πρὸς τὸν Ἀββάν Θεόκτιστον, πλησίον τοῦ ὁποῖου, εἶμαι βέβαιος, θὰ ωφεληθῆς πάρα πολὺ.

Εἰς ὅλα αὐτὰ υπήκουσεν ὁ μακάριος Σάββας, διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶχε μάθει καὶ τὴν ὑπακοήν υπεσχέθη δέ, με μεγάλην προθυμίαν, νὰ ἐφαρμόσῃ ὅλα ὅσα ἠθέλε τὸν διατάξει.

– Διότι αυτό επιθυμώ –απήντησεν ο Σάββας- και δι' αυτό κατέφυγα κοντά σου, διά να σωθώ με την βοήθειάν σου.

Τον στέλλει τότε ο Μέγας Ευθύμιος προς τον μακαρίτη Θεόκτιστον και τον διέταξε να τον φροντίζη πάρα πολύ διότι είπεν- έβλεπε πραγματικά να ξεχύνεται επάνω εις τον Σάββαν πλουσία η χάρις του Πνεύματος και ότι δεν θα περάση μεγάλο χρονικόν διάστημα και θα πλημμυρίση, με την δόξαν του, ολόκληρον την Οικουμένην. Αυτό δε πράγματι συνέβη εις το τέλος και επαλήθευσε η πρόβλεψις του Μεγάλου Ευθυμίου.

Αυτός λοιπόν ο θείος Σάββας, αφού έγινεν υποτακτικός του μακαρίτου Θεοκτίστου, παραδίδεται ολόκληρος ειλικρινά εις τον Θεόν και κατακτάται τελείως από τον θεϊκόν πόθον. Επειδή δε εγνώριζεν ότι είναι διπλή η σύστασίς του (από ψυχήν, δηλαδή, και σώμα) εμηχανεύθη και διπλήν την άσκησιν· άλλοτε μεν ταλαιπωρών το σώμα, άλλοτε δε την ψυχήν. Έτσι έπερνούσε την ημέραν του με σωματικούς κόπους, την δε νύκτα παρέμενεν άγρυπνος με προσευχάς και πότε μεν έφερνε νερό, πότε πάλιν εκουβαλούσε ξύλα και έτσι υπερέβαινε, κατά την εργατικότητα, όλους τους άλλους που είχαν κάποιαν υπηρεσίαν. Διότι διεκρίνετο κατά την γενναιότητα της ψυχής, ήτο δε υψηλόσωμος και πραγματικά ρωμαλέος. Μόνος του εξετέλει και άλλας υπηρεσίας ανέλαβε μάλιστα και την υπηρεσίας των μουλαριών. Και παρ' όλα αυτά επήγαινε πριν από όλους εις την σύναξιν της Εκκλησίας και έφευγε τελευταίος, μετέχων μετά προθυμίας εις την Θείας Λειτουργίας. Και επάνω από όλα έβαλεν εις την ζωήν του ως ιερόν κεφάλαιον την υπακοήν και την εγκράτειαν. Δι' αυτό και η κατάστασίς του επροκάλει τον θαυμασμόν του πλήθους των Μοναχών, ότι τόσον νέος έστολίζετο με το στεφάνι των αρετών και της τελειότητος.

Δ'. Εν τω βίω τού Αγίου Λουκιανού του Ιερομάρτυρος

Ο ΜΕΓΑΣ Λουκιανός νέος ὢν ἔτι, πρὸς τὸν μοναδικὸς ἀποκλίνας βίον, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἡδονᾶς πάσας τῆς σαρκὸς ἀπεμάχετο, νηστείας τὲ καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκείμενος, ἐν βραχεῖ ἀστασίαστον τὴν σάρκα τὰ πνεύματι παρεστήσατο. Ἦσκητο δὲ καὶ τὴν ὀξυγραφίαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν αὐτῷ ποριζόμενον ἅμα μὲν ἑαυτῷ πρὸς τροφήν, ἅμα δὲ καὶ τοῖς πένησιν ἔχορηγεὶ καὶ γὰρ εἰ μὴ πρὶν ἢ τροφῆς οὗτος μεταλάβοι, ἕτεροί του ἀπὸ τῶν αὐτοῦ χειρῶν βίου μετασχοιεν, ἀδικίαν τὸ πρᾶγμα ἐτίθετο.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Λουκιανός, αν και ήτο ακόμη νέος, εστράφη προς τον μοναχικόν βίον. Δι' αυτό και ενωρίτατα απεστράφη όλας τας σαρκικάς ηδονές και επεδόθη εις νηστείας και αδιαλείπτους προσευχάς. Έτσι κατώρθωσε μέσα εις ολίγον χρόνον να κάμη την σάρκα του να μη τον ενοχλή. Είχεν εξασκηθή και εις την ταχυγραφίαν και όσα εκέρδιζεν από την εργασίας αυτήν τα διέθετε διά την τροφήν του και δι' ελεημοσύνης προς τους πτωχούς. Διότι ενόμιζες ότι έκανεν αδικίαν, αν εγεύετο τροφήν, πριν πάρουν οι πτωχοί το μερίδιόν των από αυτά που εκέρδιζεν.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΑΡΕΒΑΛΟΝ πότε τῶν Ἀββᾶ Ἀχιλλά, ὁ Ἀββᾶς Ἀμμώης καὶ ὁ Ἀββᾶς Βιτίμιος πρωϊλίαν, καὶ εὗρον αὐτὸν ἐργαζόμενον τὴν σειρὰν. Καὶ ἤρωτησαν αὐτὸν εἰπεῖν αὐτοῖς λόγον ὠφελείας, καὶ εἶπεν ἐγὼ ἀπὸ ὄψε ἕως ἄρτι ἔπλεξα εἴκοσι ὀργυιάς, καὶ φύσει οὐ χρήζω αὐτῶν, ἀλλὰ μήπως ἀγανακτήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἐγκαλέσῃ μοι λέγων, διατὶ δυνάμενος ἐργάσασθαι οὐκ εἰργάσω, διὰ τοῦτο κοπιῶ καὶ ποιῶ ὅλην τὴν δύναμίν μου καὶ ὠφελήθεντες ἀνεχώρησαν.

2. Παρέβαλε τὶς ἀδελφὸς εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινὰ τὸ Ἀββᾶ Σιλουανῶ" καὶ ἰδὼν τοὺς ἀδελφοὺς ἐργαζομένους, εἶπε τὸ γέρονται μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην. «Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο», ὡς φησὶν ὁ Σωτὴρ. Λέγει ὁ γέρον τῶν μαθητῆ αὐτοῦ Ζαχαρία δὸς τῷ ἀδελφῷ βιβλίον, καὶ βάλει αὐτὸν εἰς κελλίον μηδὲν ἔχον' ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. "Ὅτε οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐνάτης προσεῖχε τὴ θύρα ὁ ἀδελφὸς καὶ ἀπὸ ξένης, εἰ ἄρα πέμπουσι καλέσαι αὐτὸν εἰς τὸ φαγεῖν.

Ὡς δὲ οὐδεὶς ἐκάλεσεν αὐτόν, ἀναστᾶς ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν καὶ εἶπεν αὐτῶν Ἀββᾶ, οὐκ ἔφαγον οἱ ἀδελφοὶ σήμερον; ὁ δὲ γέρον εἶπε, ναὶ καὶ ὁ ἀδελφὸς καὶ διατὶ οὐκ ἐκάλεσατε μέ; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον: ἐπειδὴ ἄνθρωπος πνευματικὸς εἰ καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις τῆς βρώσεως ταύτης, ἡμεῖς δὲ σαρκικοὶ ὄντες θέλομεν φαγεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ἐργαζόμεθα, σὺ δὲ τὴν καλὴν μερίδα ἐξελέξω, ἀναγινώσκων ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ οὐ θέλεις φαγεῖν σαρκικὴν βρῶσιν. Ὁ δὲ, ὡς ἤκουσε ταῦτα, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ καὶ ὁ γέρον εἶπε πάντως χρεῖαν ἔχει καὶ ἡ Μαρία τῆς Μάρθας διὰ γὰρ τῆς Μάρθας καὶ ἡ Μαρία ἐγκωμιάζεται.

3. Μοναχὸς τὶς εἰργάζετο ἐν ἡμέρᾳ Μάρτυρος ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἄλλος Μοναχός, λέγει αὐτῷ ἐνὶ σήμερον ἐργάσασθαι; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε σήμερον ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἐξέετο καὶ ἔβασανίζετο μαρτυρῶν, καγῶ ἐν τῷ ἔργῳ μικρὸν οὐκ ὀφείλω κοπιᾶσαι;

4. Ἠρωτήθη γέρον, τί δεῖ ποιοῦντα σωθῆναι; (ἦν δὲ σειρὰν ἐργαζόμενος καὶ μὴ ἀνανεύων ἐκ τοῦ ἔργοχειρου), καὶ ἀπεκρίθη ἰδοὺ ὡς βλέπεις.

5. "Ἄλλος γέρον ἦλθεν ἐπὶ τινὰ ποταμόν, καὶ εὐρῶν χάρακα καλάμων ἔκαθισε, καὶ κόπτων φυλλίδια ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἔπλεκε σειρὰν καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν ποταμόν καὶ οὕτως ἐποίει ἕως οὐ ἦλθον οἱ ἄνθρωποι καὶ εἶδον αὐτόν καὶ τότε ἀναστὰς ἀνεχώρησεν οὐ διὰ γὰρ τὸ χρήζειν εἰργάζετο, ἀλλὰ διὰ τὸν κόπον καὶ τὴν ἡσυχίαν.

6. Εἶπε γέρον ἀνιστάμενος τὸ πρωί, λέγε σεαυτο σῶμα, ἔργασαι ἕνα τραφῆς ψυχῆ, νῆφε ἕνα κληρονομῆσης.

7. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ το μείζοντέρῳ νεώτερος ὢν ἠθέλον ἀμέριμνος εἶναι ὡς οἱ Ἄγγελοι ἀμέριμοι εἰσὶ, μηδὲν ἐργαζόμενοι, ἀλλὰ ἀδιαλείπτως λατρεύοντες τῷ Θεῷ. Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ποιήσας ἑβδομάδα μίαν ὑπέστρεψεν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἔκρουσε τὴν θύραν, ὑπήκουσεν ἕνδον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ λέγει πρὶν ἀνοίξῃ τίς εἰ σύ; ὁ δὲ ἔφη ἐγὼ εἶμι Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου ἕκκεινος δὲ πάλιν ἕνδον ἀπεκρίθη λέγων: Ἰωάννης Ἄγγελος γέγονε καὶ οὐκέτι ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν ὁ δὲ παρεκάλει φάσκων, ὅτι ἐγὼ εἶμι καὶ οὐκ ἠνοιξεν αὐτῷ, ἀλλὰ ἀφῆκεν ἕως πρωὶ θλίβεσθαι. Μετὰ τοῦτο ἀνοίξας λέγει αὐτῷ ἄνθρωπος εἰ; χρεῖαν ἔχεις πάλιν ἐργάζεσθαι ἕνα τραφῆς καὶ δὲ Ἰωάννης ἔβαλε μετάνοιαν λέγων" συγχώρησον μοί.

8. Εἶπε γέρον· τὸν ὀκνηρὸν καὶ τὸν ἀργὸν οὐ θέλει ὁ Θεός.

Ερμηνεία

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΣΑΝ κάποτε τον Αββάν Αχιλλάν ο Αββάς Αμμώης και ο Αββάς Βιτίμιος. Ητο πολύ πρωί και τον ευρήκαν να εργάζεται και να πλέκη το σχοινί. Τον παρεκάλεσαν να τους απευθύνη οφελίμους λόγους και εκείνος τους είπε:

- Εγώ από χθες το βράδυ έως τώρα έπλεξα είκοσι οργυιές και δεν έχω, πραγματικά, ανάγκην από τόσον εργόχειρον: εργάζομαι όμως μήπως αγανακτήση ο Θεός και με κατηγορήση λέγων εις εμέ διατί ενώ ήμπορείς να εργάζεσαι, δεν ειργάσθης; Δι' αυτό κοπιάζω με όλην μου την δύναμιν.

Από αυτούς τους λόγους ωφελήθησαν οι Πατέρες και ανεχώρησαν.

2. Κάποιος αδελφός ήλθεν εις το όρος Σινά και έπεσκέφθη τον Αββάν Σιλουανόν. Καθώς δε είδε τους αδελφούς να εργάζονται, είπεν εις τον Γέροντα:

- Να μη εργάζεσθε διά το φαγητόν, που χάνεται: «διότι η Μαρία εδιάλεξε την καλήν μερίδα» όπως λέγει ο Σωτήρ (Λουκ. ι', 4142).

Αντι απαντήσεως λέγει ο Γέρων εις τον μαθητήν του Ζαχαρίαν:

- Δώσε εις τον αδελφόν ένα βιβλίον και βάλε τον εις ένα κελλί, που να μη έχη τίποτα. Ο αδελφός, πράγματι, έτσι έκαμεν.

Όταν λοιπόν έφθασεν η ενάτη ώρα και φιλοξενούμενος αδελφός είχε διαρκώς τον νούν του εις την θύραν, μήπως στείλουν να τον καλέσουν διά να φάγη.

Αφού όμως επέρασεν η ώρα και κανείς δεν τον εκάλεσεν, έσηκώθη, ήλθεν εις τον 'Αββάν και του λέγει: ,

- Αββά, δεν έφαγαν οι αδελφοί σήμερα;
- Βεβαίως, απήντησεν ο Γέρων.
- Και διατι δεν με εκαλέσατε; ηρώτησεν ο αδελφός.

Επειδή είσαι άνθρωπος πνευματικός, απεκρίθη ο Γέρων, και δεν έχεις ανάγκης από αυτό το φαγητόν· ενώ ήμεις, επειδή είμεθα σαρκικοί, θέλομεν να φάγωμεν και δι' αυτό εργαζόμεθα. Συ όμως εδιάλεξες την καλήν μερίδα, όλην την ημέραν έμελέτας και τώρα δεν θέλεις να φάγης την σαρκικήν τροφήν.

Ο φιλοξενούμενος αδελφός, μόλις ήκουσεν αυτά, έκατάλαβεν, έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και είπε:

- Συγχώρεσέ με, 'Αββά. Και ο Γέρων του απήντησε:

Πάντως και η Μαρία έχει ανάγκης από την Μάρθαν· διότι διά της Μάρθας εγκωμιάζεται και η Μαρία.

3. Κάποιος Μοναχός ειργάζετο την ημέραν της μνήμης ενός Μάρτυρος. Μόλις τον είδεν ένας άλλος Μοναχός του λέγει:

- Επιτρέπεται να εργάζεσαι σήμερα; Και εκείνος του απήντησε:

– Σαν και σήμερα ο δούλος του Θεού έκομματιάζετο και έβασανίζετο και υφίστατο το μαρτύριον· και εγώ δεν πρέπει να κοπιάσω είς ένα τόσον μικρόν έργον;

4. Έρώτησε κάποιος ένα Γέροντα, ο οποίος έπλεκε σχοινί και δεν εσήκωνε κεφάλι από το εργόχειρον, τί πρέπει να κάνη δια να σωθή;

Και εκείνος απήντησε:

– Νά, όπως βλέπεις,

5. Ένας άλλος Γέρων ήλθεν εις την άκραν ενός ποταμού και αφού ευρήκε καλαμιώνα, εκάθισεν, έκοπτε φύλλα από την όχθην, έπλεκε σχοινί και το έρριπτεν εις τον ποταμόν. Έτσι έκαμνε, μέχρις ότου ήλθαν οι άνθρωποι και τον είδαν. Και τότε πλέον έσηκώθη και έφυγεν.

Δεν είργάζετο, διότι είχεν ανάγκην, αλλά διά να κοπιάζη και να μένη ήσυχος από τους λογισμούς.

6. Ένας Γέρων είπεν: Όταν σηκώνεσαι το πρωί, να λέγης εις τον εαυτόν σου· σώμα δούλεψε, διά να τραφής: ψυχή, πρόσεχε έπαγρυπνούσα, διά να κληρονομήσης την αιώνιον ζωήν.

7. Διηγούνται διά τον Αββάς Ιωάννην τον Κολοβόν το εξής περιστατικόν.

Κάποτε, όταν ήτο νεώτερος, είπεν εις τον μεγαλύτερος αδελφόν του ήθελα να είμαι αμέριμνος, όπως οι Αγγελοι είναι αμέριμνοι, οι οποίοι δεν εργάζονται, αλλά συνεχώς λατρεύουν τον Θεόν. Και αφού έβγαλε το ιμάτιόν του, έφυγεν εις την έρημον. Εκεί παρέμεινε μίαν εβδομάδα και εγύρισε πάλιν εις τον αδελφόν του.

Μόλις εκτύπησε την θύραν, τον ήκουσεν από μέσα ο αδελφός του και λέγει, πριν να ανοίξη:

- Ποιός είσαι συ;

- Εγώ είμαι ο Ιωάννης, ο αδελφός σου απήντησεν εκείνος.

- Ο Ιωάννης έγινεν "Άγγελος και δεν ευρίσκεται πλέον μεταξύ των ανθρώπων απεκρίθη από μέσα ο αδελφός του.

Εκείνος όμως επέμενε και παρεκάλει εγώ είμαι, έλεγεν. Παρ' όλα αυτά δεν του ήνοιξεν, αλλά τον άφησεν έως το πρωί να στενοχωρηται.

Μετά την δοκιμασίαν αυτήν, τού ήνοιξε και του λέγει:

– Είσαι άνθρωπος και έχεις ανάγκην πάλιν να εργάζεσαι διά να τραφής.

Τότε ο Ιωάννης έβαλε μετάνοιαν εις τον αδελφός του και του λέγει: συγχώρεσέ με.

8. Ένας Γέρων είπε: τον οκνηρόν και αυτόν, που δεν εργάζεται, δεν το θέλει ο Θεός.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, περί τοῦ ἔργοχειρου μὴ ὀλιγῶρει πολλάκις γὰρ ὑποβάλλει σοὶ ὁ λογισμὸς λέγων, ὅτι οὐδέποτε δυνήσῃ μαθεῖν τὸ ἐργόχειρον τοῦτο ἀσθενῆς γὰρ εἶ καὶ ὀλίγωρος, καὶ τὴν μοχθηρίαν τοῦ ἔργου τούτου οὐ δύνη ὑπενεγκεῖν εἰς τέλος. Ἴδου γὰρ τὰ μέλη σου ἤρξω πάσχειν ἀπὸ τοῦ κόπου: οὐ γὰρ ἔθισας κάμνειν, ἀλλὰ διελθῶν πορεύου ὅθεν παραγέγονας κακεῖ γάρ, φησιν, ἐὰν θέλῃς φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σώζῃ.

Μὴ οὖν ἐκλύου, ἀδελφέ, ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀλλ' ὑπομεινον τὸν Κύριον τὸν καλέσαντά σε εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν αὐτὸς γὰρ εἶπεν «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν» καὶ πάλιν «ἐὰν ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἔρειτε τῷ ὄρει τούτῳ, μεταβηθὶ ἐντεῦθεν καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν». Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀγαπητέ, ὑπομείνωμεν οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ ἠλπισαμεν, ὅς οὐ δύναται σώζειν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν.

Ἄρα οὖν ἀγαπητέ, γράμματα εἰ ἐμάνθανες, οὐχ ὑπέμενες τὸν σκυλμὸν, εἰ δὲ καὶ τέχνης τοῦ κόσμου, οὐχ ὑπέμενες τὸν κόπον; εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις μακροθύμως ὑπέμενες, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφειλέται ἐσμέν ὑπομείναι πάντα διὰ τὸν Κύριον; Γέγραπται γὰρ «τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἰ καὶ καλῶς σου ἔσται» καὶ ὁ Απόστολος παραγγέλλει λέγων· «ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζεσθε τὸ ἀγαθόν, ὡς τὸ μὴ μόνον αὐτὸν τὸν ἐργαζόμενον ἐσθίειν, ἀλλὰ μεταδιδόναι καὶ τὸ χρεῖαν ἔχοντι ἐκ τῶν ἰδίων πόνων». Ὁ οὖν μισῶν τὸ ἐργάζεσθαι, περίεργος ἔσται: πολλὴν γὰρ κακίαν ἔδειξεν ἡ ἀργία, ὃ δὲ ἀγαπῶν τὸ ἐργάζεσθαι ἄλυπος διαμένει.

Αγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν ἐπιλέξῃ σεαυτῷ εὐλάβειαν, νῆφε μήποτε διὰ τῆς εὐλαβείας παρεισάξῃ σοὶ ὁ πονηρὸς ἀλλότριον λογισμὸν, ἤγουν κενοδοξίας ἢ ὑπερηφανίας, ἐν τῷ μὴ βούλεσθαι σὲ συγκοπιᾶσαι τοὺς ἀδελφούς σου, ἵνα μὴ τὴν εὐλάβειαν δῆθεν καταλύσης, ἀλλ' ἐργασαὶ καθάπερ καὶ οἱ ὁμοφυχοὶ σου ἀδελφοί, καὶ τὴν εὐλάβειάν σου φύλαττε. Ἡ γὰρ ὀκνηρία τὴν εὐλάβειαν καταλύει καὶ ὄνομα ἐπονείδιστον ἐπιφέρει τὸ κεκτημένη αὐτήν. Συζεύγνυε οὖν τὴν εὐλάβειαν τῇ σπουδῇ, καὶ ἔση ἀληθινὸς εὐλαβής.

Ἄγαπητέ, ἐὰν ἦς ἐν κοινοβίῳ ἐργαζόμενος καὶ κοπιῶν ὑπὲρ τοὺς λοιπούς, ὄρα μήποτε ὑποβάλλῃ σου καὶ πονηρὸς λογισμὸν πλήρη πικρίας θανάτου, καὶ εἵπῃς ἐν σεαυτῷ, ὅτι πολλοῦ μὲν μισθαρίου καταλύω, ἢ δὲ τροφή μου οὐδὲν ἔστιν, καὶ ζητήσης πλείονα ἢ διαφορωτέραν τροφήν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, καὶ ἔγκεν βρώματος καταλύσης τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐὰν γὰρ τοιαῦτα διαλογίζῃ, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. "Ἄλλως τὲ καὶ παρὰ ἀνθρώπων ζητῶν μισθόν, ἀπολλυς τὸν παρὰ Θεοῦ.

Σὺ οὖν εἰ παρ' ἐκείνου ἐκδέχῃ τὰς ἀμοιβάς, τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ θέλε, ταπεινοῦ δὲ μᾶλλον ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφούς σου, καὶ χαῖρε ἀφορῶν εἰς τὴν τοῦ δικαίου κριτοῦ μισθαποδοσίαν, ἀποδιδόντος ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ εἶποντος «τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς καὶ φρόνιμος δοῦλος, ὃν κατέστησεν ὁ Κύριος ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, δίδόναι τοῖς συνδούλοις αὐτοῦ ἐν καιρῷ τὴν τροφήν; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος δν ἐλθῶν ὁ Κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πάσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ καταστήσει αὐτόν».

Οἶδα καὶ ἀδελφὸν ὃς εἶρηκεν ἠυχόμεν ἂν τῷ Θεῷ ἕνα ἔδωκε χάριν τῷ ἔργοχειρῷ μου, καὶ ὅλον το κοινόβιον ἐξ αὐτοῦ διετρέφετος μεγάλης γὰρ ἔσχον ἂν ἐν τούτῳ χαράν, καὶ τῷ Θεῷ πλείονως ἠυχάριστῃσα τὸ εἰπόντι: «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Και ἕτερος ἀδελφὸς μεγάλως ἐκοπία ἐν κοινοβίῳ, ἐπολεμεῖτο δὲ ὑπὸ λογισμῶν χάριν τοῦ κόπου, καὶ δὲ ἀπεκρίνατο λέγων· "κακὲ δοῦλε, ἐπρέθης καὶ τί δύνη ποιῆσαι ἔτι; καὶ ὁ Κύριος παρεῖχεν αὐτῷ παράκλησιν.

Μακάριος Μοναχὸς καὶ τηρῶν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ ἐπιμελούμενος ἀεὶ τῶν τριῶν τούτων, σχολῆς εἰς προσευχὴν, καὶ ἔργου, καὶ μελέτης γέγραπται γὰρ «σχολάσατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς» καὶ πάλιν «πτωχὸς εἶμαι ἐγὼ καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου» καὶ πάλιν «καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός».

Ἄγαπητέ, ἐὰν ἦς ἐν κοινοβίῳ ἀδελφῶν, γίνου ταπεινόφρων, κατὰ πάντα δουλεύων τοῖς ἀδελφούς σου, ἵνα καὶ τοὺς ἐξ οἴκτρου βίου παρόντας, εἷς τοῦτο παιδεύσῃ ἢ σὲ καλὴ ἀναστροφή, καὶ βλέποντές σε διεγείρῳσι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς πρὸς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν. "Ὅταν οὖν προστάξωσιν οἱ προεστῶτες συνεξελθεῖν τοῖς ἀδελφοῖς εἰς ἔργον, προθύμως προδρᾶμε καὶ μὲ ἄλλους περίμενε προλαβεῖν σε, μηδὲ ἔριζε τοῖς ραθύμοις, οἵτινες διὰ τῆς οἰκείας ἀμελείας μεγάλα ἑαυτοὺς ζημιούσι καὶ καταβλάπτουσι, πρῶτον μὲν ἀνυποταξίας καὶ φιλαυτίας καὶ ἀργίας κομιζόμενοι κρῖμα, εἶτα καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας μισθοῦ στερούμενοι, τρίτον δέ, δ καὶ βαρύντατον, πρόφασιν καὶ τοῖς ἄλλοις διδόντες γογγυσμοῦ καὶ καταλαλιᾶς καὶ ἀπειθείας καὶ τῆς ἐκείνων βλάβης, αὐτοὶ τὴν δίκην ὑφέξουσι μείζονα.

Σὺ δέ, ἀδελφέ, μὴ πρόσεχε τούτοις οὐδεὶς γὰρ ἐν ἀμητῷ λέγει ποτέ, τοῦ πλησίον μὴ συνάγοντος ἑαυτὸ σῖτον, οὐδὲ ἐγὼ συνάγω ἑμαυτῷ· ἀλλ' ἕκαστος, ὡς καιρὸν ἔχει, συνάγει ἑαυτῷ τροφὴς καὶ τοὺς κτήνεσιν αὐτοῦ, ἓνα ἀνευδεῆς διαμεῖνῃ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ χειμῶνος. Εἰ οὖν εἰς τὰ σαρκικὰ τοσαύτην σπουδὴν ἐπιδεικνύμεθα, οὗ πολλῷ μᾶλλον δεῖ ἡμᾶς σπουδάζειν εἰς τὰ πνευματικά; Εἰ δὲ ἴσως τὸ σῶμά σου ἀσθενὲς ὄν οὐχ ὑποφέρει τὸν κόπον, καθάπερ τὸ τῶν ἀγροίκων, σὺ μὲν δεῖξαν τὴν πρόθεσιν ἐν ἀληθείᾳ, οἱ δὲ ἰδόντες σου τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον κουφίσουσιν ἀπὸ σου τὸ βάρος μὴ ἀφῆς δὲ εἰς τὸ τέλος ἄραι αὐτὸ ἀπὸ σου, ἀλλὰ παρακάλει αὐτοὺς λέγων, καγῶ σὺν ὑμῖν θέλω ἔχειν μέρος, καὶ συγκοπίασαν αὐτοῖς κατὰ τὴν δύναμιν, ἣν ὁ Κύριος σοὶ ἔχαρισατο, καὶ ἔξεις μεγάλης ἀντιμισθίαν παρὰ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, να μη αμελής το εργόχειρόν σου· διότι πολλές φορές ο λογισμός σου γεννά την σκέψιν, ὅτι, τάχα, ποτέ δεν θα ἠμπορέσης να μάθης αὐτὸ το εργόχειρον: εἶσαι –σοὺ λέγει– ασθενής και αμελής και δεν θα ἠμπορέσης να ανθέξης εἰς τον κόπον δια την εργασίαν αὐτην μέχρι τέλους. Νά, τα μέλη σου αρχίζουν να πονοῦν ἀπὸ τον κόπον διότι δεν συνήθισες να κουράζεσαι. Σήκω, λοιπόν, και πήγαινε ἀπὸ εκεί, που ἦλθες. Και εκεί –λέγει ο λογισμός– αν θέλῃς να φοβηθῆς τον Θεόν, σώζεσαι.

Μὴ νικήσαι λοιπόν ἀπὸ τοιούτους λογισμούς, ἀλλὰ να υπομένης τον Κύριον, που σε ἐκάλεσεν εἰς την Βασιλείαν Του. Διότι Αὐτός μάς εἶπε: «με την υπομονήν σας, θα κερδίσετε τας ψυχὰς σας» (Λουκ. κα', 19) και «αν ἔχετε πίστιν ὅσον ο σπόρος του σιναπιού, θα εἶπῃτε εἰς αὐτο το βουνό, μετακινήσου ἀπὸ ἐδῶ και θα υπάγῃ ὅπου προστάξετε και τίποτε δεν θα εἶναι ἀδύνατον διὰ σας» (Ματθ. ιζ', 20). Και ημεῖς, λοιπόν, αγαπητέ, ας υπομείνωμεν· διότι δεν ἐστηρίξαμεν την ἐλπίδα μας εἰς ἄνθρωπον, ἀλλ' εἰς τον Θεόν, που σώζει ὅσους ἐλπίζουν εἰς Αὐτόν.

Μήπως, αγαπητέ, ἐὰν ἐμάθαινες γράμματα, δεν θα υπέμενες τα βάσανά των; "Αν πάλιν ἐμάθαινες μίαν κοσμικὴς τέχνην, δεν θα υπέμενες τον κόπον; Εἴαν λοιπόν δι' ἐκείνα υπέμενες μακρόθυμα, δεν θα πρέπει, πολύ περισσότερο, να τα υπομείνωμεν ὅλα διὰ τον Κύριον; Διότι και η Αγία Γραφή λέγει· «τους κόπους των προσπαθειῶν σου θα φάγῃς,

καλότυχος είσαι, και θα έχης καλόν» (Ψαλμ. ρκζ', 2) και ο 'Απόστολος μάς παραγγέλλει: «με τα ίδια σας τα χέρια εργάζεσθε το καλόν, ώστε να μη τρώγη μονάχα ο ίδιος ο εργαζόμενος, αλλά να προσφέρη από τους κόπους του και εις εκείνον, που έχει ανάγκη» (Έφες. δ', 28).

Εκείνος, λοιπόν, που μισεί την εργασίας, δεν θα είναι σωστός, διότι η αργία φανερώνει πολλήν κακίαν, ενώ εκείνος που αγαπά την εργασίας δεν δοκιμάζει λύπην.

Αγαπητέ αδελφέ, εάν διαλέξης διά τον εαυτόν σου την ευλάβειαν, πρόσεξε μήπως, με το πρόσημα της ευλαβείας, βάλη μέσα εις τον νούν σου ο πονηρός ξένον λογισμόν, δηλαδή κενοδοξίας ή υπερηφανίας, με το να μη θέλης να κουρασθής μαζί με τους αδελφούς σου, διά να μη καταστρέψης, τάχα, την ευλάβειάν σου. 'Απ' εναντίας, δούλεψε, όπως και οι ομόψυχοι αδελφοί σου, και πρόσεχε την ευλάβειάν σου. Διότι η οκνηρία καταστρέφει την ευλάβειαν και εις αυτόν που την αποκτά, του δίνει όνομα εντροπής. Συνένωσε, λοιπόν, την ευλάβειαν με το ενδιαφέρον δι' εργασίας, και τότε θα είσαι πραγματικά ευλαβής.

Αγαπητέ, αν εργάζεσαι εις το Κοινόβιον και κουράζεσαι περισσότερο από τους άλλους, πρόσεξε μήπως και πονηρός βάλη κρυφα λογισμόν γεμάτος από πίκραν θανάτου και είπης από μέσα σου εγώ προσφέρω εργασίας, η οποία αξίζει για πολύν μισθόν, και όμως η τροφή μου δεν είναι τίποτα και έτσι ζητήσης περισσοτέραν ή διαφορετικών τροφήν από τους άλλους αδελφούς, και διά το φαγητόν καταργήσης την εργασίαν του Θεού. Διότι αν σκέπτεσαι τέτοια πράγματα, δεν βαδίζεις πλέον σύμφωνα με την αγάπην. Άλλωστε αν ζητησ τον μισθόν σου από τους ανθρώπους, τον χάνεις από τον Θεόν.

Συ λοιπόν, αφού περιμένεις από Εκείνον τας αμοιβάς σου, να μη θέλης εκείνας, που προσφέρουν οι άνθρωποι. Καλλίτερα να ταπεινώνεσαι εις τους αδελφούς σου και να χαίρεσαι αποβλέπων εις την μισθαποδοσίαν από τον δίκαιον Κριτήν, που αποδίδει εις τον καθένα την αξίαν του σύμφωνα με τα έργα του και που είπε σχετικά: «Ποίος άραγε είναι ο πιστός και συνετός δούλος, που έταξεν ο Κύριος εις την οικίας του, να δίδη εις τους συνδούλους του την τροφήν, την ώραν που πρέπει; Μακάριος θα είναι ο δούλος εκείνος, που όταν έλθη ο Κύριός του θα τον εύρη να κάνη έτσι. Αλήθεια σας λέγω, ότι τότε θα τον διορίση επιστάτην εις όλα τα υπάρχοντά του» (Ματθ. κδ' 45-47).

Γνωρίζω και ένα αδελφόν, ο οποίος είπε: θα ηυχόμην εις τον Θεόν να έδιδε την ευλογίαν Του εις το εργόχειρόν μου, ώστε το Κοινόβιον που διατρέφεται από αυτό διότι θα είχα μεγάλην χαράν από αυτό και περισσότερο θα ευχαριστούσα τον Θεόν, που είπεν: «έφ' όσον εκάματε το καλόν εις ένα από αυτούς τους ελαχίστους αδελφούς μου, εις εμέ το εκάματε» (Ματθ. κέ', 40).

Και ένας άλλος αδελφός εκοπίαζε πάρα πολύ εις το Κοινόβιον και εξ αιτίας του κόπου επολεμείτο πολύ από τους λογισμούς του. Αυτός όμως απαντούσεν εις τους λογισμούς με τα εξής λόγια κακόγνωμε δουλε, επωλήθης και τι μπορείς να κάμης πλέον; Ο Κύριος τότε τον παρηγόρει και του έδιδε θάρρος.

Είναι μακάριος ο Μοναχός, ο οποίος τηρεί τας εντολάς του Κυρίου και φροντίζει συνεχώς δι' αυτά τα τρία, να είναι αφοσιωμένος εις την προσευχήν, εις το εργόχειρόν του και εις την μελέτην. Διότι η Αγία Γραφή λέγει «Προσέξατε και μάθετε ότι εγώ είμαι ο Θεός» (Ψαλμ. με',

11) και πάλιν: «εγώ είμαι πτωχός και από νέος κοπιάζω» (Ψαλμ. πζ, 95 16) και πάλιν: «και τον νόμον του Θεού θα μελετά ημέραν και νύκτα» (Ψαλμ. α', 2).

Αγαπητέ, αν ζής εις Κοινόβιον αδελφών, να είσαι ταπεινόφρων, να εξυπηρετής εις όλα τους αδελφούς σου, ώστε η καλή σου διαγωγή να οδηγήση εις το ορθόν και εκείνους, που ευρίσκονται εις αυτό μετά την προηγουμένην αθλίαν ζωήν των όταν θα σε βλέπουν αυτοί θα προετοιμάζουν τας ψυχάς των δια την εργασίας των εντολών. Όταν λοιπόν σε προστάξουν οι προεστώτες να υπάγης μαζί με τους αδελφούς σου εις κάποιαν εργασίαν, να τρέξης πρόθυμα και να μην περιμένης να σε προλάβουν οι άλλοι ούτε να φιλονικης με τους αμελείς, οι οποίοι από την αμέλειάν των ζημιώνονται και βλάπτονται πάρα πολύ. Αυτοί, πρώτ' απ' όλα, είναι άξιοι καταδίκης δια την ανυποταξίαν, την φιλαυτίαν και την οκνηρίαν των έπειτα χάνουν τον μισθόν από την εργασίας των τρίτον δε, που είναι και το βαρύτερον, δίδουν αφορμήν και εις τους άλλους δια γογγυσμόν, καταλαλιάν και ανυπακοήν. Έτσι θα λογοδοτήσουν εις τον Θεόν, ο οποίος θα τους κρίνη πολύ αυστηρά, διά την ψυχικήν βλάβην των άλλων,

Σύ λοιπόν, αδελφέ, να μη τους προσέχης· διότι ποτέ κανείς δεν λέγει κατά την εποχήν του θερισμού αφού ο γείτονάς μου δεν μαζεύει σιτάρι διά τον εαυτόν του, ούτε και εγώ θα μαζεύω σιτάρι διά τον εαυτον μου. Απ' εναντίας, ο καθένας, όσον έχει καιρόν, συγκεντρώνει διά τον εαυτόν του και τα ζώα του τροφάς, διά να μή έχη ανάγκην τον χειμώνα. Αν λοιπόν φροντίζωμεν τόσον πολύ διά τα σαρκικά, δεν πρέπει, πολύ περισσότερο, να ενδιαφερόμεθα διά τα πνευματικά; Αν, πάλιν, το σώμα σου είναι ασθενικόν και δεν ημπορεί να κοπιάζη, όπως κοπιάζουν οι χωρικοί, συ δείξε ειλικρινά την καλήν σου πρόθεσιν, και εκείνοι που θα ιδούν την ασθένειας και την αδυναμίας σου, θα σε ελαφρώσουν από το βάρος. Ως τόσον μή τους αφήσης ολότελα να σηκώσουν το βάρος από επάνω σου, αλλά να τους παρακαλής και να τους λέγης και εγώ θέλω να έχω μαζί σας μέρος και κοπίασε μαζί τους, με όσην δύναμιν σου έχάρισεν ο Κύριος, και τότε θα έχης μεγάλης αντιμισθίαν από τον Θεόν.

Z'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, όρα μη καταφρονήσης τοῦ ἔργοχειροῦ σου, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μερίμνησαν περὶ αὐτοῦ ἐν φόβῳ θείῳ, ἵνα μὴ ἀμαρτήσης ἐν ἀγνωσίᾳ. Πάν δὲ ἐργόχειρον, ὅταν διδάσκη, λέγε τὴ δεικνύοντι σοὶ καὶ μὴ αἰσχύνου συνεχῶς λέγειν αὐτῶ, ὅτι ποιήσον ἀγάπην, βλέπε αὐτὸ εἰ καλὸν ἐστὶν ἢ οὐ. Ἐὰν οἰκῆς μετὰ ἀδελφοῦ καὶ ἔστι παρέργον, ποιήσον καὶ αὐτός, κοινώνησον εἰς αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ μὴ φείση τοῦ σώματός σου διὰ τὴν συνείδησιν· μηδέποτε δὲ κατανοήσης τὸ ἐργόχειρον τοῦ ἀδελφοῦ σου, εἰ εἰργάσατο ὑπὲρ σὲ ἢ σὺ ὑπὲρ αὐτόν. Ἀναγκασον σεαυτὸν εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου, καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ παροικήσει σοί. Ἡ γὰρ ἄργια θάνατός ἐστὶ καὶ ἔκπτωσις τῆς ψυχῆς.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε να μη περιφρονήσης το ἐργόχειρόν σου, διά να φυλάξης, δήθεν, την εντολήν του Θεού· αλλά να το φροντίζης, με φόβον Θεού, δια να μη αμαρτήσης χωρίς να το ξέρης. Όταν διδάσκεισαι διάφορα εργόχειρα, να λέγης τὰς απορίας σου εις εκείνον που σου τα δείχνει και να μη έντρέπεσαι να του λέγης συνεχώς αδελφέ, κάμε αγάπην και

πρόσεξε αυτό αν είναι καλόν ή όχι. Αν συγκατοικής με άλλον αδελφόν και έχη κάποιαν πρόσθετον εργασίαν, να εργασθής και συ ο ίδιος, να λάβης και συ μέρος εις αυτήν την εργασίαν και διά να έχης ήρεμον την συνείδησίν σου να μη λυπηθής το σώμα σου. Ποτέ να μη ζητήσης να μάθης διά το έργόχειρον του αδελφού σου, άν, δηλαδή, ειργάσθη περισσότερο από εσένα, ή συ περισσότερο από αυτόν. Να απασχοληθής εξ ολοκλήρου με το έργόχειρόν σου και ο φόβος του Θεού θα μένη πάντοτε εις την ψυχήν σου. Διότι η αργία είναι θάνατος και παραστράτημα της ψυχής.

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΑΡΕΒΑΛΕΝ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ εἰς τὸ ὄρος καὶ ὡς ἔκρουσε τὴν θύραν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, καὶ λέγει αὐτῷ τίς εἶ σύ; ὁ δὲ ἔφη, ἐγὼ εἶμι ὁ Μακάριος. Καὶ ὡς ἤκουσεν ἐκεῖνος, εἷσηλθε καὶ κλείσας τὴν θύραν ἀφήκεν αὐτὸν ἔξω ὥρας δὲ ἰκανῆς διεληθούσης, ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ ἠνοιξεν αὐτῷ, καὶ χαριεντιζόμενος πρὸς αὐτὸν ἔλεγεσ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν ἰδεῖν σε, ἀκούων τὰ περὶ σου. Καὶ φιλοξενήσας αὐτὸν ἀνέπαυσεν, ἦν γὰρ ἀπὸ καμάτου πολλοῦ. Ὀψίας δὲ γενομένης ἔβρεξεν ἑαυτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος θαλλία, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος κέλευσον ἕνα κάγω βρέξω ἑμαυτῷ ὁ δὲ εἶπε: βρέξουν καὶ ποιήσας δεσμὸν μέγαν ἔβρεξε, καὶ καθήμενοι ἀπὸ ὄψε καὶ λαλοῦντες περὶ σωτηρίας ψυχικῆς ἐπλεκον, καὶ ἡ σειρὰ διὰ τῆς θυρίδος κατέβαινεν εἰς τὸ σπήλαιον. Εἰσελθὼν δὲ πρῶι καὶ μακάριος Ἀντώνιος εἶδε τὸ πλῆθος τῆς σειρᾶς τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου καὶ εἶπε πολλὴ δύναμις ἐκ τῶν χειρῶν τούτων ἐξέρχεται.

2. Ἡ των Μασσαλιανῶν αἵρεσις ἐργάζεσθαι οὐ συγχωρεῖ, χρῆ δέ, φησιν, ἔν. εὐχαις ἀεὶ διατελεῖν, μισεργίαν διδάσκουσα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Μακάριος ο Μέγας επήγε να επισκεφθῆ τον Αββάν Αντώνιον εις το ὄρος. Ὄταν ἐφθασεν, ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ κελλίου. Τότε ἐξήλθεν ο Αββάς Αντώνιος καὶ τον ἐρωτᾷ

- Ποιός εἶσαι, σύ;
- Εγὼ εἶμαι ο Μακάριος, ἀπήντησεν ο επισκέπτης.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ο Αντώνιος, εἰσήλθε καὶ ἀφοῦ ἐκλείσε τὴν θύραν, τον ἀφήσεν ἀπ' ἔξω. Μετὰ ἀρκετὴν ὥραν, ἀφοῦ εἶδε τὴν ὑπομονὴν τοῦ, τοῦ ἠνοιξε καὶ τοῦ εἶπεν ἀστειευόμενος ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἐπιθυμούσα να σε ἰδῶ, καθὼς ἤκουον διὰ σε. Πραγματικὰ δε τον ἐξεκούρασε με τὴν φιλοξενίαν τοῦ. Ὄταν ἐβράδυσεν, ἔβρεξεν ο Αββάς Αντώνιος θαλλία, ἥτοι βλαστοὺς φοινίκων, διὰ να κάμη ἐργόχειρον.

- Διάταξέ με να βρέξω καὶ ἐγώ, τοῦ λέγει τότε ο Αββάς Μακάριος.
- Βρέξε, τοῦ ἀπαντᾷ ο 'Αββᾶς Αντώνιος.

Καὶ ἀφοῦ ἔκαμεν ἕνα μεγάλο δέμα, το ἔβρεξεν. Ἐκάθησαν τότε ἀποβραδὶς, ὁμιλοῦσαν περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ ἐπλεκαν καὶ ἡ πλεξίδα τοῦ σχοινοῦ κατέβαινεν ἀπὸ το παράθυρον εἰς τὸ σπήλαιον. Μόλις το πρῶι εἰσήλθεν εἰς τὸ σπήλαιον ο μακάριος Αντώνιος

και είδε το μήκος της σχοινοσειράς του Αββά Μακαρίου είπε: «πολλή δύναμις εξέρχεται από αυτά τα χέρια».

2. Η αίρεσις των Μασσαλιανών δεν επιτρέπει εις τα μέλη της να εργάζονται. Αυτοί οι αιρετικοί διδάσκουν ότι πρέπει να προσευχώμεθα συνεχώς και να μισούμεν την εργασίαν.

Θ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΕ, μὴ ἐξ ὀκνηρίας προφασίζου σεαυτῷ ἀσθένειαν, διότι γέγραται: «καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἔδωκεν αὐτοῖς».

Μὴ ἀθετῶμεν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Κυρίου τοῦ ἐπιχορηγοῦντος ἡμῖν τὴν ἰσχὺν πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐν αὐτῇ δὲ τοῦτο ἐργαζόμενοι, εὐχαριστῶμεν τῷ Χριστῷ διὰ παντός. Γέγραπται: «ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον». Αἱ χεῖρές σου ἐργαζέσθωσαν τὸ ἀγαθόν, ἵνα καὶ ὁ χρεῖαν ἔχων εὕρησιν ἄρτον, καὶ ἡ καρδιά σου ἔστω πρὸς Κύριον διὰ παντός, καὶ ἔση ἐργαζόμενος τὴν μένουσαν βρωσιν, οὐ τὴν ἀπολλυμένην. Ἐργάζου οὖν καὶ μὴ ἀναπαύου, ἦγουν μὴ περιπάτει ἀργὸς πολλὴν γὰρ κακίαν ἔδειξεν ἡ ἀργία.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, να μη προφασίζεσαι από οκνηρίαν, ότι είσαι ασθενής, διότι η Αγία Γραφή λέγει: «και την επιθυμίαν των ἔδωσες εις αυτοῦς».

Αδελφοί, ας μη περιφρονούμεν την χάριν του Κυρίου, η οποία μας χαρίζει την δύναμιν να εργαζώμεθα το καλόν με την δύναμιν δε αυτήν να εργαζώμεθα το αγαθόν και να ευχαριστούμεν πάντοτε τον Χριστόν. Εις την Αγίας Γραφής είναι γραμμένον· «να ἐργάζεσθε ὄχι διὰ το φαγητόν, που χάνεται, ἀλλά δι' αὐτό, που διατηρεῖ τον ἄνθρωπον εἰς την αἰώνιον ζωὴν» (Ιωάν. στ', 27). Τα χέρια σου ας ἐργάζωνται το καλόν, ὥστε και αὐτός που ἔχει ἀνάγκην να εὕρη ἄρτον, και η καρδιά σου να εἶναι συνεχῶς ἀφοσιωμένη πρὸς τον Κύριον, και τότε πραγματικά θα ἐργάζεσαι για την τροφήν, που μένει παντοτινά και ὄχι δι' αὐτήν, που χάνεται μαζί με το σώμα. Να ἐργάζεσαι λοιπόν και να μη ἀναπαύεσαι, δηλαδή να μη πορεύεσαι χωρίς ἐργασίαν· διότι η ἀργία φανερώνει πολλήν κακίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

(Για ποιον σκοπό πρέπει να εργάζεται ο μοναχός)

Ποίω σκοπῶ τὸν Μοναχῶν δεῖ ἐργάζεσθαι καὶ ἐπὶ πόσον καὶ τίνα ἔργα ἐπιτηδεύειν.

Διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει να ἐργάζεται ο Μοναχός, πόσον χρόνος καὶ ποῖα ἔργα πρέπει να ἐκτελή.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΟΤΕ ἀδελφοὶ παρέβαλον μεγάλο γέροντα καὶ δὲ λέγει τὸ πρῶτο αὐτῶν τί ἐργάζη, ἀδελφέ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος σειρᾶς πλέκω, Ἄββᾶ ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων: ὁ Θεὸς πλέξει σοὶ στέφανον, τέκνον λέγει καὶ τὸ δευτέρω" καὶ σὺ τί ἐργάζη καὶ δὲ εἶπε ψιᾶθια καὶ εἶπεν ὁ γέρων καὶ Θεὸς ἐνδυναμώσει σε, τέκνον. Ἔφη δὲ καὶ τὸ τρίτο καὶ σὺ τί ἐργάζη εἶπε δὲ καὶ αὐτός, κόσκινα λέγει αὐτῷ ὁ Θεὸς φυλάξει σε, τέκνον. Εἶπε δὲ καὶ τὸ τετάρτη καὶ σὺ τί ἐργάζη καὶ ἀπεκρίθη, καλλιγράφος εἶμι ἔφη ὁ γέρων: σὺ οἶδας. Εἶτα ἔρωτα καὶ τὸν πέμπτον· καὶ σὺ τί ἐργάζη; ὁ δὲ ἔφη τὸ λινυφικὸν ἔφη αὐτῇ ὁ γέρων: ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω.

Διὰ τούτων δὲ ἐδήλου ὁ γέρων, ὅτι ὁ πλέκων τῆς σειρᾶς, ἐὰν νήφη, μετὰ τοῦ Θεοῦ πλέκει ἑαυτὸ στέφανόν το δὲ ψιᾶθιον, ἰσχὺν θέλει, ὅτι κόπον ἔχει ὁ δὲ τὰ κόσκινα ἐργαζόμενος δέεται τῆς ἐκ Θεοῦ φυλακῆς, ὅτι εἰς τὰς κόμας αὐτὰ πωλοῦσιν ὁ δὲ καλλιγράφος χρεῖαν ἔχει ταπεινοῦν τὴν καρδίαν' τὸ γὰρ πρᾶγμα ὑψηλοφροσύνην φέρει τοῖς μὴ προσέχουσι. Τὸ δὲ τὸ λινυφικῶν ἐργαζόμενα ἔφη οὐκ ἔχω πρᾶγμα, διότι πραγματεύεται καὶ οὐ μοναχικὸν ἔργον ἐπιτελεῖ. Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ τινὰ ἀπὸ μακρόθεν βαστάζοντα σπυρίδια ἢ ψιᾶθια ἢ κόσκινα, λέγει οὗτος Μοναχός ἐστι χόρτος γὰρ ἔστι τὸ ἔργοχειρος αὐτοῦ καὶ εἰς καῦσιν τοῦ πυρὸς ἐὰν δὲ τις ἴδῃ τινὰ πωλοῦντα ὀθόνια, λέγει ἰδοὺ οἱ πραγματευταὶ ἤλθον τοῦ κόσμου γὰρ ἔστι τὸ ἔργον τοῦτο καὶ οὐ πολλοὺς ὠφέλιμον, ἤγουν Μοναχοῦς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Εὐνοῦχος, νεώτερος ὢν, ἠρώτησε γέροντα λέγων: πῶς ὑμεῖς ἠδυνήθητε ποιῆσαι τοῦ θεοῦ τὸ ἔργον ἐν ἀναπαύσει, ἡμεῖς δὲ μετὰ κόπου τοῦτο ποιῆσαι οὐ δύναμεθα; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἡμεῖς ἠδυνήθημεν, ἐπειδὴ κεφάλαιον ἔχομεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ σωματικῆς χρεῖαν ἐλάχιστον· ὑμεῖς δὲ κεφάλαιον ἔχετε τὴν σωματικῆς χρεῖαν, τὸ δὲ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐλαχιστότερον, καὶ διὰ τοῦτο κάμνετε οὐ γὰρ σκοπεῖτε καὶ ὁ Σωτὴρ εἶπε τοῖς μαθηταῖς, «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων" τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι διὰ τὸ ἐργόχειρον; ἀγαπῶ γὰρ τὴν σειρᾶν, καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐργάσασθαι. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὡς οὐ χρὴ τὸ ἀναπαῦον ἡμᾶς ἔργον ἐργάσασθαι.

4. ἠρώτησε τις ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Βιαρὲ λέγων" «τί ποιήσω ἓνα σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ὕπαγε, ποίησον τὴν κοιλίαν σου μικρᾶν καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου μικρόν, καὶ μὴ ταραττοῦ εἰς τὸ κελλίον σου καὶ σφῆζι, ἤγουν ἐν ἐγκρατεῖα καὶ ὀλιγαρκεία καὶ ἀμεριμνία διάγε.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ μερικοί αδελφοί έπεσκέφθησαν ένα μεγάλον Γέροντα. Ο Γέροντας ερωτά τον πρώτον:

- Τι εργάζεσαι, αδελφέ;
- Αββά, πλέκω σχοινί, απήντησεν εκείνος.
- Ο Θεός θα σου πλέξη στεφάνι, παιδί μου.

Έπειτα τον δεύτερον:

- Και συ ποίαν εργασίας κάμνεις;
- Ψαθιά, απήντησεν εκείνος.
- Ο Θεός θα σε δυναμώσει, παιδί μου.

Εν συνεχεία ο Γέροντας έρωτά τον τρίτον:

- Και συ τι εργάζεσαι;
- Κόσκινα, Γέροντά μου.
- Ο Θεός θα σε φυλάξη, παιδί μου.

Κατόπιν είπε και εις τον τέταρτον:

- Και συ τι εργάζεσαι;
- Είμαι καλλιγράφος, απήντησεν εκείνος.
- Συ γνωρίζεις, του είπεν εις απόκρισιν ο Γέροντας.

Ύστερα έρωτα και τον πέμπτον:

- Και συ τι εργάζεσαι; -
- Υφαίνω λινά υφάσματα, απήντησεν ο πέμπτος.
- Εις αυτό δεν ανακατεύομαι, απεκρίθη ο Γέρων.

Με τις απαντήσεις αυτές ο Γέρων εφάνέρωσε χαρακτηριστικά τα εξής: Εκείνος, που πλέκει το σχοινί, αν προσέχη, πλέκει, μαζί με τον Θεόν, στεφάνι δια τον εαυτόν του αυτός που κάνει το ψαθί, θέλει δύναμιν, επειδή έχει κόπον εκείνος, που εργάζεται κόσκινα έχει ανάγκη από την προστασίας του Θεού, διότι τα πωλούν εις τα χωριά και καλλιγράφος έχει ανάγκη να ταπεινώνη την καρδίαν του, διότι η τέχνη αυτη φέρνει υπερηφάνειαν εις όσους δεν προσέχουν. Είς εκείνον, που ύφαινε λινά υφάσματα, είπεν ότι δεν ανακατεύομαι, διότι αυτός εμπορεύεται και δεν ασχολείται με εργόχειρον, κατάλληλον διά μοναχούς. Διότι αν ήδη κάποιος από μακράν ένα να βαστάζη ζεμπίλια ή ψαθιά ή κόσκινα, λέγει: αυτός είναι Μοναχός, διότι το έργόχειρόν του είναι από χόρτον και καίεται από την φωτιάν. Εάν όμως ίδη κάποιον να πωλή υφάσματα, λέγει: να οι πραγματευται ήλθαν, διότι αυτό είναι κοσμική εργασία και δεν είναι ωφέλιμον διά πολλούς, δηλαδή Μοναχούς.

2. Ο Αββάς Ιωάννης ο Ευνούχος, όταν ήτο νέος, ηρώτησε κάποιον Γέροντα:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Για ποιον σκοπό πρέπει να εργάζεται ο μοναχός)

– Πώς σείς ήμπορέσατε να κάνετε το έργο του Θεού με ανάπαυσιν, ενώ ημείς, αν και καταβάλλωμεν κόπον, εν τούτοις δεν ήμπορούμεν να το κάμωμεν αυτό;

Ο Γέρων απεκρίθη:

- Ημείς ήμπορέσαμεν, επειδή εις πρώτης μοίρας θέτομεν το έργο του Θεού και θεωρούμεν εντελώς δευτερεύουσιν την ικανοποίησιν των σωματικών αναγκών ενώ σείς αντιθέτως, δίδετε πρωταρχικήν σημασίαν εις την ικανοποίησιν των σωματικών αναγκών και θεωρείτε ασήμαντον το έργο του Θεού, δι' αυτό και κουράζεσθε. Διότι δεν σκέπτεσθε εκείνο που είπεν ο Σωτήρ εις τους Μαθητάς Του: «να επιζητήτε πρώτον την Βασιλείαν του Θεού και όλα αυτά θα σας έλθουν κατόπιν» (Ματθ. στ', 33).

3. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα.

– Τι να κάμω -του είπε- διότι στενοχωρούμαι εξ αιτίας του εργοχείρου; Επιθυμώ να πλέκω σχοινί, αλλά δεν ήμπορώ να το έργασθώ. Ο Γέρων του απήντησεν:

– Ο Αββάς Σισώης έλεγεν, ότι δεν πρέπει να ασχολούμεθα με έργον, που μάς αναπαύει και μας ευχαριστεί.

4. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Βιαρέ:

– Τι να κάνω, διά να σωθώ;

– Πήγαινε – του απεκρίθη ο Γέρων- κάμε την κοιλίαν σου μικραν και το εργόχειρόν σου μικρόν και να μη ταρασσεσαι εις το κελλίον σου και θα σωθής, δηλαδή να ζής, χωρίς φροντίδας, με ολιγάρκειαν και εγκράτειαν.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῶ ἀκριβῶς πολλή γάρ και ποικίλη και τοῦ ἐχθροῦ κακία, και διάφορά τα αὐτοῦ μηχανήματα. Ποτὲ μὲν γὰρ ὁ δόλιος ὀκνηρίαν σου εις τὸ ἐργόχειρον ὑποβάλλει, και διὰ τῆς ἀκηδίας σὲ πολεμεῖ ἀποστῆναι τοῦ ἔργου και ποιεῖν τα μὴ ἔργα ὡς ἔργα, ἢ και ἐκ τῆς κέλλης ἐξενεγκῶν, διακινεῖν ματαίως καταλείψαντα τὸ οἰκεῖον ἐργόχειρον. Εἰ δὲ ἀντιστῆς αὐτῶ διὰ τῆς ὑπομονῆς και μελέτης, ἐτέρω σὲ πολεμεῖ τρόπων δίδωσι γὰρ σοὶ προθυμίαν εις τὸ ἔργον, ὑπὲρ και δεῖ, κατὰ πάθος ἢ φιλαργυρίας ἢ φιλολίας, και εις αὐτὸ ὀρθριζειν και ὀψίζειν ἐνδυναμού, ὥστε εἰ δυνατόν και ἀπὸ τῆς εὐχῆς και τῆς συνάξεως καταργῆσαι σε. "Ὅταν κρούση εις τὴν σύναξιν, πάντων ἔσχατον ἀπαντᾶν πείθων, και ἐν τῇ ἀπολύσει τῆς συνάξεως πρὸ πάντων ἔξιεναι παρασκευάζων, διὰ τὴν εις τὸ ἔργον ὑπὲρ τὸ μέτρον σπουδῆν, και οὕτω σου κατακυριεύσας κατὰ μικρόν, ὑλικῶν ὅλως πάλιν και γῆϊνον ἀποδείκνυσιν· ὃ γὰρ τὶς, φησὶν, ἤττηται, τούτω και δεδούλωται.

Σὺ οὖν, ἀγαπητέ, ἐπιγνοὺς τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἀπάτην, μὴ ὑπακούσης αὐτῶ, ἀλλὰ πάντα ἐν μέτρων ποιεῖ καθ' ὃ δεῖ, και ἐν μέτρῳ ἐργάζου, ὅπως τῇ προσευχῇ και τῇ συνάξει σχολάζης, και ἢ εὐχῇ τῆς πίστεως δίδωσι σοὶ ἰσχὺν και χάριν ἐν παντι ἔργῳ ἀγαθῶ. Τῇ αὐταρκεῖα στοιχῶμεν και περὶ τῆς χρείας τρέχωμεν και μὴ περὶ τῆς τρυφῆς. Εἰ δὲ τὴν τρυφήν διώξομεν και πλεονεξίαν, πολὺς ὁ κόπος και ἄστατος ὁ δρόμος, και ἢ θλίψις ἀπλήρωτος, και ὁ βίος πολυμέριμος, ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεία, ἀδελφοί μου, καθὼς φησιν ὁ Κύριος οὐδὲν ἀνώτερος ψυχῆς

καὶ τιμιώτερον, περὶ ταύτης ἀεὶ τρέχωμεν καὶ φροντίζωμεν καὶ ἐτοιμάζωμεν, καὶ μὴ δαπανήσωμεν ὅλον τὸν χρόνον ἡμῶν ἐν τῇ φροντίδα τοῦ σώματος.

Ὅταν οὖν πεινᾷ τὸ σῶμα καὶ τὴν τροφήν ἀπαιτῇ, ἐνθυμούμεθα ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ τὴν ἰδίαν χρεῖαν ζητεῖ. "Ὡς πὲρ τὸ σῶμα, ἐὰν μὴ μεταλάβῃ τροφῆς, ζῆσαι οὐ δύναται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἐὰν μὴ μεταλάβῃ τῆς πνευματικῆς σοφίας, νεκρά ἐστὶ· διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ, οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος. Σὺ οὖν, ὡς καλὸς οἰκονόμος, δὸς τὰ τῆς ψυχῆς βρώματα τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ τοῦ σώματος τῷ σώματι, καὶ μὴ ἐάσης σου τὴν ψυχὴν νεκρωθῆναι, ἀλλὰ θρέψον αὐτὴν ἐν λόγοις θείοις, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ὠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν ἀναγνώσμασι τῶν θείων γραφῶν, ἐν νηστεῖαις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν προσευχαῖς, ἐν δάκρυσιν, ἐν ἐλπίδα καὶ μελέτη τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις τροφή ἐστὶ καὶ ζωὴ τῇ ψυχῇ. Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ τις ἄκαρπος εὐρεθῇ λέγει γὰρ ὁ Απόστολος «ὁ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει». Ὁ οὖν σπεῖρων εἰς τὴν σάρκα αὐτοῦ τρυφὴν καὶ ἡδονᾶς καὶ εὐστάθειαν, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορᾶς καὶ δὲ σπεῖρων εἰς τὸ πνεῦμα προσευχὴν καὶ νηστείαν, καὶ ἀγρυπνίαν, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. "Ὁ μὴ μένων ἐν ἔργοχειρῶ ἐνί, ἐν ἀδιαφόροις ἔργοις συντριβήσεται. Ἄνθρωπος μετέωρος ἐν ἡμέρᾳ εὐσῆμα ἐργάζεται, καὶ ἕνα ἐργασίμη διακινεῖ. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἀρετὴ, ἀτιμάζεσθαι καὶ ἀναισθητεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον συνιέναι καὶ ἀπορρίπτειν τὴν ἀμέλειαν ὀκνηρὸς γάρ, φησιν, ὄνειδιζόμενος οὐκ ἐντρέπεται.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε με πάσαν ακρίβειαν τον εαυτόν σου· διότι η κακία του εχθρού είναι πολλή και ποικιλόμορφος, και διαθέτει διάφορα μηχανήματα. Αλλοτε ο πανούργος σου φέρει οκνηρίαν διά το ἐργόχειρον και προσπαθεῖ να σε απομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἐργασίας σου με τὴν ἀδιαφορίαν, διά να ασχολήσαι εἰς ἔργα που δεν σου ταιριάζουν και ἀφοῦ σε βγάλη ἀπὸ τὸ κελλί σου, σε κάμνει να πηγαίνης ἀσκοπα ἐδῶ και ἐκεῖ και να εγκαταλείπης τὸ ἐργόχειρόν σου. Ἀν πάλιν του ἀντισταθῆς με τὴν υπομονήν και τὴν μελέτην, σε πολεμεί με ἄλλον τρόπον σου ἐμπνέει, δηλαδή, περισσοτέραν, ἀπὸ ὅσην πρέπει, προθυμίαν εἰς τὴν ἐργασίας ἀπὸ φιλαργυρίαν ἢ ἀγάπης προς τὴν ὕλην και σου δίδει τὴν δύναμιν να ξημερώνεσαι και να βραδυάζεσαι εἰς αὐτήν, διά να σε ἐμποδίση, ἀν εἶναι δυνατόν, ἀπὸ τὴν προσευχὴν και τὴν σύναξιν· σε πείθει να πηγαίνης τελευταῖος ἀπ' ὅλους και ὅταν τελειώση ἢ σύναξις τῆς ἀκολουθίας σε παρακινεῖ να ἐξέρχεσαι πρῶτος ἀπὸ ὑπέρμετρον φροντίδα για τὴν ἐργασίαν· ἐτσι σιγά - σιγά σε κυριεύει τελείως και σε κάνει και πάλιν τελείως γῆϊνον. Διότι ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή- «ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος ἀπὸ τὸ ὁποῖον κανεῖς ἔχει νικηθῆ, εἰς αὐτό και ἔχει δουλωθῆ» (Β' Πέτρ. β', 19).

Σὺ λοιπόν, ἀγαπητέ, μόλις ἀντιληφθῆς ὅτι ὁ εχθρὸς ἐπιχειρεῖ να σε εξαπατήση, να μὴ υπακούσης εἰς αὐτόν, ἀλλὰ να τα κάνης ὅλα με τὸ μέτρον που πρέπει, και να εργάζεσαι με μέτρον, διά να συχνάζης τακτικά εἰς τὴν σύναξιν και τὴν προσευχὴν και ἡ εὐχή, που θα γίνεται με πίστιν, θα σου δίδῃ δύναμιν και χάριν εἰς κάθε καλόν ἔργον. Ἀς ἀγαπῶμεν τὴν αὐτάρκειαν, και ἀς τρέχωμεν δια τα ἀπολύτως ἀναγκαῖα και ὄχι διά τὴν ἀπόλαυσιν. Ἀν ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπόλαυσιν και τὴν πλεονεξίαν, τότε θα εἶναι πολὺς ὁ κόπος, ἀκατάστατος ἢ πορεία, και ἡ λύπη μας ἀνικανοποίητος και πολυμέριμος ἡ ζωὴ μας. Δι' ἕνα πράγμα μόνον ὑπάρχει ἀνάγκη, ἀδελφοί μου, ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος τίποτα δεν εἶναι ἀνώτερον ἢ τιμιώτερον ἀπὸ τὴν ψυχὴν. Δι' αὐτὴν πάντοτε ἀς τρέχωμεν και ἀς φροντίζωμεν και αὐτὴν να ἐτοιμάζωμεν· και ἀς μὴ διαθέτωμεν ὅλον μας τὸν χρόνον διά τὴν φροντίδα τοῦ σώματος.

Όταν το σώμα πεινά και απαιτη τροφήν, ας σκεπτόμεθα ότι και ή ψυχή έχει την ιδίαν ανάγκην. Οπως ακριβώς το σώμα, αν δεν λάβη τροφήν, δεν ημπορεί να ζήση, έτσι και η ψυχή, αν δεν μεταλάβη πνευματικής σοφίαν, είναι νεκρά. Δι' αυτό έλεγεν ο Σωτήρ ότι «ο άνθρωπος δεν ημπορεί να ζήση μονάχα με ψωμί» (Ματθ. δ', 4). Σύ, λοιπόν, ως καλός διαχειριστής, δώσε τα φαγητά της ψυχής εις την ψυχήν και τα φαγητα του σώματος εις το σώμα. Μή αφήσης την ψυχήν σου να νεκρωθή, αλλά να την θρέψης με θεϊκά λόγια, με ψαλμούς και ύμνους και άδας πνευματικής, με αναγνώσματα από την Αγίας Γραφήν, με νηστείας, με άγρυπνίας, με προσευχάς, με δάκρυα, με την ελπίδα και την σκέψιν των μελλοντικών αγαθών.

Αυτά και τα παρόμοια με αυτά είναι τροφή και ζωή διά την ψυχήν. Προσέχετε, αδελφοί, ώστε κανείς να μη ευρεθή άκαρπος· διότι λέγει ο Απόστολος: «αυτό που θα σπείρη κανείς, αυτό και θα θερίση» Γαλατ. στ', 7). Εκείνος, λοιπόν, που θα σπείρη εις την σάρκα του απόλαυσιν και ηδονας και καλοπέρασιν, αυτός από την σάρκα του φθοραν θα θερίση: εκείνος που σπέρνει εις το πνεύμα του προσευχήν και νηστείαν και αγρυπνίαν, αυτός θα θερίση από το πνεύμα ζωήν αιώνιον,

Εκείνος που δεν μένει σταθερός εις ένα έργόχειρον, θα συντριβή εις έργα ανωφελή. Ο ακατάστατος άνθρωπος εργάζεται εις επίσημον ημέραν αργίας, και χάνει άσκοπα τον καιρόν του κατά τας εργασίμους ημέρας. Το να μή τιμά την επίσημον ημέραν και να παραμένη αναίσθητος, δεν είναι αρετή χρειάζεται να προσέχη και να αποδιώκη την αμέλειαν. Διότι, καθώς λέγει· «ο οκνηρός δεν εντρέπεται και όταν τον προσβάλλουν» (Παροιμ. κ', 4).

Γ'. Εκ των Διατάξεων των Αγίων Αποστόλων

ΠΑΣ ΠΙΣΤΟΣ ή πιστή, έωθεν αναστάντες έξ ύπνου, πρò του έργον έπιτελέσαι, νισάμενοι προσευχέσθωσαν· ει δè τìς λόγος κατηγήσεως γίνεται, προτιμάτωσαν του έργου τòn λόγον τής ευσεβείας.

Ερμηνεία

ΚΑΘΕ πιστός και κάθε πιστή, μόλις σηκωθούν το πρωί από τον ύπνον, πριν να αρχίσουν εργασίας, αφού πλυθούν, ας προσευχηθούν: αν δε γίνεται θρησκευτική διδασκαλία, ας προτιμήσουν τον λόγον της ευσεβείας, από την εργασίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

(Ποία πρέπει να φυλάττουν οι αδελφοί, όταν εργάζονται μαζί)

Τίνα δεῖ τηρεῖν τοὺς ἀδελφοὺς συνεργαζομένους ἀλλήλοις.

Ποία πρέπει να φυλάττουν οι αδελφοί, όταν εργάζονται μαζί.

A'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἐὰν ἐξέλθητε μετ' ἀλλήλων εἰς παρέργον, ἕκαστος ὑμῶν πρόσχη ἑαυτῶ καὶ μὴ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, κατανοῶν εἰ εἰργάσατο ἐκεῖνος ὑπὲρ αὐτὸν ἢ αὐτὸς ὑπὲρ ἐκεῖνον. Ἀλλὰ μὴδὲ διδάξη αὐτῶ ἢ διατάξηται, κὰν ἴδῃ αὐτὸν ὡς δήποτε τὸ πρᾶγμα ποιοῦντα. Μὴ εἶπη αὐτῶ, ὅτι ἠφάνισας τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἔαση τὸν ποιοῦντα τὸ ἔργον ποιῆσαι ὡς ἂν βούληται. Ἐὰν δὲ εἶπη ἐκεῖνος, ποιήσον ἀγάπην, δίδαξον μέ, διδαξάτω αὐτὸν ἐν ταπεινώσει. Εἰ δὲ ἐπιστάμενος εἶπη, ὅτι οὐκ οἶδα καὶ οὐ διδάξει τὸν ἀδελφόν, οὐκ ἔχει τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ κατέχει πονηρίαν καὶ ὁ μὴ εἰδῶς τὸ ἔργον, μὴ αἰσχυνέσθω συνεχῶς λέγειν τῷ εἰδοτι, ποιήσον ἀγάπην, βλέπει αὐτὸ εἰ καλὸν ἐστίν.

2. Ἐὰν ποιῆτε τὸ ἔργον μετ' ἀλλήλων, καὶ εἰς ὑμῶν ἀπὸ μικροψυχίας καταλύση, μηδεὶς αὐτῶ ἐπιπλήξη, ἀλλὰ μᾶλλον χάρητε μετ' αὐτοῦ.

3. Ἐὰν ἐργάζη μετὰ ἀσθενοῦς, μὴ φιλονεικήσης, θέλων ὑπὲρ αὐτὸν ποιῆσαι.

4. Ἐὰν ποιῆς τὸ ἐργόχειρόν σου, ποιήσον τὴν δύναμίν σου μὴ καταμαθεῖν τί ἐποίησας ἢ τί ἐποίησεν ὁ ἀδελφός σου ἐν τῇ ἐβδομάδι ἀπαιδευσία γὰρ ἔστιν.

5. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς παρέργον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ θελήσης ἕνα μάθωσιν ὅτι ἐποίησας πλέον αὐτοῦ πᾶν γὰρ ἔργον καὶ ἂν ποιῆσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ κρύπτῳ, τοῦτο ἐστίν ὁ ζητεῖ ὁ Θεὸς παρ' αὐτοῦ.

6. Ἐὰν ποιῆτε ἔργον μετ' ἀλλήλων, πᾶν ἐλάττωμα καὶ εἶδες ἔξω παρ' ἄλλοις ἢ ἤκουσας, μὴ βαστάσης καὶ εὐρεθῇ ἐν τῷ στόματί σου τοῦ εἶπεν τοῖς ἀδελφοῦς σου θάνατος γὰρ ἔστι τῇ ψυχῇ σου, εἶπερ εἰ σοφός.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἀν ἐξέλθετε πολλοὶ μαζί γιὰ κάποιαν πρόσθετον ομαδικὴν ἐργασίας, ὁ καθένας ἀπὸ σας ἀσ προσέχη τὸν εαυτὸν τοῦ καὶ ὄχι τὸν ἀδελφόν τοῦ: ἀσ μὴ ἐξετάζη, δηλαδὴ, ἀν ἐκεῖνος εἰργάσθη περισσότερο ἀπὸ αὐτόν ἢ ὁ ἴδιος περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τοῦ κἀνῃ τὸν δάσκαλον, ἢ νὰ τὸν διατάσῃ, ἐστὼ καὶ ἀν τὸν ἴδῃ νὰ μὴ κἀνῃ καλὰ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Νὰ μὴ τοῦ εἶπη ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ἐχάλασες, ἀλλὰ ἀσ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὸ κἀνῃ ὅπως θέλει. Ἀν ὅμως ἐκεῖνος τοῦ εἶπη: ἀδελφέ, κάμε ἀγάπην καὶ ὑπόδειξέ μου, τότε ἀσ τὸν διδάξῃ με ταπεινώσῃ. Ἀν, ἐνῶ γνωρίζει, ἀπαντήσῃ ὅτι δὲν γνωρίζω καὶ δὲν διδάξῃ τὸν ἀδελφός τοῦ, δὲν ἔχει μέσα τοῦ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι πονηρός καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Ποία πρέπει να φυλάττουν οι αδελφοί, όταν εργάζονται μαζί)

εκείνος, πάλιν, που δεν γνωρίζει την εργασίας, ας μη έντρέπεται να λέγη συνεχώς εις αυτόν, που γνωρίζει, κάμε αγάπην, κοίταξε αυτό, αν είναι καλόν.

2. Αν εργάζεσθε μαζί με άλλους, και κάποιος από σας κάμη κάποιαν ζημίαν από μικροψυχίαν, κανείς να μη τον επιπλήξη, αλλά μάλλον να χαρήτε μαζί του.

3. Αν εργάζεσαι μαζί με άρρωστον, να μη συναγωνιστής μαζί του, με το να θέλῃς να κάμῃς περισσότερον έργον από αυτόν.

4. Αν κάνῃς το έργόχειρόν σου, βάλε όλα σου τα δυνατά, να μη πληροφορηθούν τί έκαμες συ ή τί έκαμε ο αδελφός σου, κατά το διάστημα της εβδομάδος διότι αυτό φανερώνει έλλειψιν μορφώσεως.

5. Αν μεταβῃς, μαζί με τον αδελφόν σου, εις πρόσθετον εργασίαν, να μη θελήσης να μάθουν, ότι συ εργάσθηκες περισσότερον από αυτόν· διότι κάθε έργον, που θα κάμη ο άνθρωπος κρυφά από τους ανθρώπους, αυτό είναι που ζητεί ο Θεός από αυτόν.

6. Αν εκτελήτε, μαζί με άλλους, κάποιαν εργασίας, κάθε ελάττωμα που είδες έξω, εις άλλους, ή το επληροφορήθῃς, να μη το κρατήσης μέσα σου και φθάση εις το στόμα σου, διά να το είπῃς εις τους αδελφούς σου· διότι αυτό είναι θάνατος δια την ψυχῇν σου, αν βέβαια είσαι σοφός.

B'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΝ ΠΑΣΙ τοῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Κοινοβίοις, καὶ μάλιστα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ κανῶν τοιοῦτος κρατεῖ, τὸ ἅμα τὸ ἀπολυθῆναι τῆς συνάξεως μηδένα τῶν ἀδελφῶν τολμᾶν στήναι καὶ ὀμιλῆσαι μετὰ ἄλλου. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ κελλίου προελθεῖν ἢ τὸ ἔργον καταλιπεῖν, καὶ μετὰ χεῖρας ἔχουσιν, ἀποστολικὸν πληροῦντες παράγγελμα, εἰ μήπου χρεῖα γίνεται πρὸς καθῆκον τινὸς ἀναγκαίου ἔργου πάντας συνελθεῖν, ὅπερ οὕτω μετὰ σπουδῆς καὶ ἡσυχίας πληρούσιν, ὡς μηδὲ μίαν δμιλίαν μετὰξὺ αὐτῶν ἀνακύπτειν, ἀλλ' ἓνα ἕκαστον προσέχοντα τῷ ψαλμῶν καὶ τῇ μελέτῃ πληροῦν τὸ προστεταγμένον ἔργον. Μεγάλῃ δὲ σπουδῇ φυλάττουσι, μὴ τίς μετὰ ἄλλου, καὶ μάλιστα μετὰ ἀρχαρίου, ἀπολειφθῇ τῶν ἀδελφῶν ἰδίᾳ πρόποτε, ἢ τὰς ἰδίας χεῖρας ἐκτεῖναι τολμήση κατασχῶν καὶ περιπλακῆναι ἐτέρῳ εἰ δὲ τίς παραβαίνων τὸν κανόνα τοῦτον εὐρεθῇ, ἐπιτιμῖω βαρυντάτῳ ὑποβάλλεται.

Ερμηνεία

ΕΙΣ όλα τα Κοινόβια της Ανατολής, και προπαντός της Αιγύπτου, επικρατεῖ αυτός ο κανών: μόλις απολυθούν οι αδελφοί από την σύναξιν κανείς να μη τολμά να σταθῇ και να συνομιλήση με άλλον. Αλλά ούτε και από το κελλί επιτρέπεται να εξέλθουν οι Μοναχοί, ούτε να αφήσουν το έργόχειρον που έχουν εις τα χέρια των, σύμφωνα με αποστολικόν παράγγελμα (Α' Θεσ. 6', 9), εκτός αν υπάρχη κάποια ανάγκη, να συγκεντρωθούν ὅλοι δι' εκτέλεσιν κάποιας απαιρητήτου εργασίας. Και αυτό όμως, πάλιν, γίνεται με επιμέλειαν και ἡσυχίαν, ὡστε να μη πραγματοποιήται καμμια συζήτησης μεταξύ των, αλλά καθένας να προσέχη εις τον ψαλμόν και εις την μελέτην και έτσι να εκτελούν την προσταχθείσαν εργασίας. Προσέχουν δε με μεγάλην φροντίδα μήπως κανείς από τους αδελφούς απομείνη μόνος με άλλον και μάλιστα με αρχάριον, ή μήπως τολμήση και απλώση τα χέρια του να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Ποία πρέπει να φυλάττουν οι αδελφοί, όταν εργάζονται μαζί)

κρατήση ή και να πιασθή από το χέρι με άλλον. Αν κάποιος παραβη αυτόν τον κανόνα, τον υποβάλλουν σε βαρύτατον επιτίμιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

(Στο κοινόβιον δεν υπάρχει ιδιοκτησία κανενός)

Ὅτι ἐν τῷ Κοινοβίῳ οὐ δεῖ τινὰ ἴδιον τί κεκτήσθαι, τὸ δὲ κτησαμένῳ βαρυτάτη πῆρτηται κόλασις.

Ὅτι εἰς τὸ Κοινόβιον δεν πρέπει να ἔχη κανεὶς κάτι ἰδικόν του δι' ἐκείνον δε που θα αποκτήση κάτι ὑπάρχει κίνδυνος να κληρονομήση βαρυτάτην κόλασιν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΜΟΝΑΧΟΣ τις, Ἰουστος ὀνόματι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐπιστάμενος, Ν' ἔτι μοι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ὑπάρχοντι, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς ὢν, καθ' ἐκάστην ὑπουργεῖν μοι εἴθου ἐν ταῖς ἐξ ἔθους μοι προσπιπούσαις ἀσθενείαις. Οὗτος, ἀσθενεία σωματικὴ συσχεθεῖς, περὶ τὰ τελευταῖα ἦν.

Ἀδελφὸς δὲ αὐτοῦ γνήσιος, Κοπιόσος ὀνόματι, παρίστατο αὐτὸ καὶ Α Α Ν ὑπηρετεῖ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ, δς καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιεστι, καὶ ἐν τῇ " πόλει ταύτῃ ἐκ τῆς ἰατρικῆς τέχνης τῆς προσκαίρου ζωῆς τὴν πρόσοδον πορίζεται.

Ὡς οὖν ὁ ἀσθενῶν διέγνω ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ ἔγγιζοντα, τὸ ἀδελφῶ αὐτοῦ Κοπιάσω ἐδήλωσεν, ὅτι κεκρυμμένα χρυσίου νομίσματα εἶχε καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲ τῆς μονῆς μετὰ ἀκριβείας πάντα τα μένοντα τῆς ἰατρείας αὐτοῦ ἐρευγῶντες, ταῦτα τὰ τρία νομίσματα κεκρυμμένα ἐκεῖσε εὔρον, καὶ εὐθύς μου ἀνήγγειλαν. Ὡς δὲ τὸ τοιοῦτον κακὸν ἔμαθον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ συζῶντος, ὑπενέγκαι οὐκ ἠδυνήθης" ὁ γὰρ καγῶν τοῦ ἡμετέρου Μοναστηρίου τοιοῦτος ἦν, ἵνα πάντες οἱ ἀδελφοὶ κοινοτέρως ζῶσι καὶ καθ' ἑαυτὸν τίς μηδὲν κέκτηται. Σφοδρότατη οὖν λύπη κατασχεθεῖς, διελογιζόμεν τί ὤφειλον ποιῆσαι, πρὸς κάθαρσιν μὲν τοῦ ἀποθνήσκοντος, φόβον δὲ καὶ διόρθωσιν τῶν ζώντων ἀδελφῶν.

Τὸν οὖν οἰκονόμος τοῦ Μοναστηρίου καλέσας, εἶπον αὐτῷ ἀπελθε καὶ παραγγειλον ἵνα μηδεὶς τῶν ἀδελφῶν προσεγγίση ἐκείνῳ τὰ τελευτώντι, μηδὲ λόγον παρακλήσεως ἐκ στόματος τινὸς αὐτῶν ἀκούση. Ἄλλ' ἐὰν πλησιάζων τῷ θανάτῳ τοὺς ἀδελφούς προσκαλῆται, ὁ σαρκικὸς αὐτοῦ ἀδελφὸς εἶπατω αὐτῷ, ὅτι διὰ τὰ τρία νομίσματα, ἅπερ ἐν κρυφῇ εἶχες, παρὰ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἔβδελυχθης ἴσως κὰν ἐν τῷ θανάτῳ περὶ τοῦ πταισματος τούτου τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν πικροτάτῃ καταδικάσας μάλιστα, ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἧς ἐποίησε μικρὸν τί καθαρῶσθῃσεται. "Ὡνίκα δὲ τελευτήσῃ, μὴ θάψῃτε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔνθα οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ θάπτονται, ἀλλ' ἐν τῇ κοπρίᾳ λάκκον οἶον δήποτε ποιήσαντες, ἐν αὐτῷ τὸ σῶμα αὐτοῦ ρίψατε, τὰ δὲ τρία νομίσματα, ἅπερ κατέλιπεν, ἐπάνω αὐτοῦ ριφείωσαν, πάντων ὁμοθυμαδὸν κραζόντων: τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, καὶ οὕτως αὐτὸν γῆν σκεπάσατε.

Ὁ οὖν αὐτὸς Ἰουστος ἤδη ἐλθὼν εἰς τὸν θάνατος καὶ σφόδρα συνεχόμενος, ἑαυτὸν τοῖς ἀδελφοῦς παραθέσθαι ἐζήτησε" μηδενὸς δὲ τῶν Μοναχῶν αὐτῷ πλησιάζοντος, ὁ σαρκικὸς αὐτοῦ ἀδελφὸς ἐμήνυσεν αὐτῷ διατὶ παρὰ πάντων βδελυκτὸς γέγονεν ὁ δὲ παρευθὺς διὰ τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ μεγάλως ἐστέναξε, καὶ οὕτω στενάζων ἐξῆλθε τοῦ- σώματος, ἐτάφη δὲ οὕτως, καθὼς διεταξάμην. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ πάντες διὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν ψῆφον μεγάλως

συνταραχθέντες, ἤρξαντο ἕκαστος αὐτῶν εἶς μέσον φέρειν τὰ οὐδαμινὰ καὶ ἐλάχιστα πράγματα, ἅπερ αὐτοὺς ἔχεις καὶ τοῦ Κοινοβίου καγῶν οὐκ ἐπέτρεπε, σφόδρα φοβηθέντες μὴ τί παρ' αὐτοὺς εὕρεθῆ, ὅπερ αὐτοὺς κατακρίναι μέλλει.

Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην ἐκείνου, τριάκοντα ἡμερῶν ἤδη διελθουσῶν, ἤρξατο ἡ ψυχὴ μου τὰ τελευτήσαντι ἀδελφῶ συμπαθεῖν καὶ μετὰ πόνου βαθυτάτου τα αὐτοῦ κριτήρια κατανοεῖν, καὶ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ λυτρώσεως ἐπίνοιαν τινὰ ἐπιζητεῖν. Πάλιν οὖν τὸν οἰκονόμος προσκαλεσάμενος, μετὰ πολλῆς στυγνότητος εἶπον αὐτῷ ἀρκετὸν ἔστιν ἐκεῖνον τὸν τελευτήσαντα ἀδελφὸν παρ' ἡμῶν μέχρι τοῦ νῦν παροραθῆναι: ὀφείλομεν οὖν διὰ τὴν ἀγάπην, εἰς καὶ δυνάμεθα βοηθησάμενοι αὐτῷ ἀπελθεῖν οὖν καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρις ἡμερῶν τριάκοντα ἀνελλιπῶς ὑπὲρ αὐτοῦ θυσίαν ἀναίμακτον ποιήσον προσφέρεσθαι καθ' ἡμέραν" ὃ δὲ ἐποίησεν οὕτως.

Προσφέρετο οὖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ σωτηριώδης θυσία, ὡς εἶπον ἡμῶν δὲ περὶ ἕτερα τινὰ ἀσχολουμένων καὶ τὰς παρερχομένας ἡμέρας με ἀριθμούντων, αὐτὸς ὁ τελευτήσας ἀδελφός, Κοπιάσω τῇ γνησίῳ αὐτοῦ ἀδελφῶ ἐν νυκτὶ καθ' ὕπνου ἐφάνη, αὐτὸς δὲ τοῦτον ἰδὼν ἠρώτησε λέγων" ἐν ποίους ἐκεῖσε ὑπάρχεις; ὃ δὲ ἀπεκρίθη ἕως μὲν τοῦ νῦν πάνυ κακῶς ἤμην, νῦν δὲ καλῶς εἶμι. Εὐθὺς οὖν ὁ Κοπιόσος, ἐλθὼν εἰς τὸ Μοναστήριον, τοῦτο ἐμήνυσεν ἡμῖν, καὶ μετὰ ἀκριβείας τὰς ἡμέρας ἀριθμήσαντες, εὖρομεν ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐν ἧ ὑπὲρ τοῦ τεθνεῶτος ἀδελφοῦ ἡ τριακοστὴ προσφορὰ πληρωθεῖσα ὑπῆρχεν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ Μοναχός, ονομαζόμενος Ιούστος, που ἐγνώριζε τὴν ἰατρικὴν, ὅταν ἔμενα εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ εὐρίσκετο καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, συνήθιζε καθημερινὰ νὰ με περιποιήται, ἐπειδὴ πολὺ συχνὰ ἀρρώσταινα. Αὐτὸς, λοιπόν, ἠσθένησε καὶ εὐρίσκετο εἰς τὰ τελευταία του. Ὁ σαρκικός ἀδελφός του, ὀνόματι Κοπιόσος, του παρέστεκε, καὶ τὸν ἐξυπηρετοῦσε εἰς τὴν ἀσθένειάν του αὐτὸς ὁ Κοπιόσος μέχρι σήμερα ἀκόμη ζῆ καὶ προσπορίζεται τα πρὸς τὸ ζῆν ἀσκῶν τὴν ἰατρικὴν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν.

Ὅταν πλέον ὁ ἀρρώστος ἐκατάλαβεν ὅτι πλησιάζει πρὸς τὸν θάνατον, ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Κοπιόσον, ὅτι εἶχε κρύψει τρία χρυσὰ νομίσματα πράγματι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου, που με λεπτομέρειαν ἐρευνούσαν ὅλα τα πράγματά του, εὐρήκαν κάπου ἐκεῖ τα τρία χρυσὰ νομίσματα καὶ ἀμέσως μου το ἀνέφεραν. Μόλις ἔμαθα ἕνα τοιοῦτο κακὸν διὰ τὸν ἀδελφόν, που ἐζῆ μαζί μας εἰς τὸ Κοινόβιον, δεν ἠμπόρεσα νὰ το ἀνεχθῶ, διότι ὁ κανὼν τοῦ Μοναστηρίου μας ἦτο τέτοιος, ὥστε ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ νὰ ζοῦν μαζί, νὰ τα ἔχουν ὅλα κοινὰ καὶ κανένας νὰ μὴ ἔχω τίποτα το ἰδιαιτέρον. Ἐκυριεύθην, λοιπόν, ἀπὸ μεγάλην λύπην καὶ ἐσκεπτόμουν τι ἔπρεπε νὰ κάμω, διὰ τὴν συγχώρησιν τοῦ ἀποθνήσκοντος, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ φοβηθῶν καὶ νὰ διορθωθῶν οἱ υπόλοιποι ἀδελφοί.

Ἐκάλεσα ἀμέσως τὸν οἰκονόμον^(*) τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοῦ εἶπα: πῆγαινε καὶ δώσε ἐντολήν κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς νὰ μὴ πλησιάσῃ ἐκεῖνον, που πεθαίνει, οὔτε ν' ἀκούσῃ λόγια παρηγορητικά ἀπὸ τὸ στόμα κανενός ἀπὸ αὐτούς. Ὅταν δε ψυχορραγῆ καὶ φωνάξῃ κοντὰ τοὺς ἀδελφούς, τότε ὁ σαρκικός ἀδελφός του ας τοῦ εἴπῃ ὅτι διὰ τα τρία νομίσματα, που εἶχες κρύψει, σε ἀπεστράφησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοί. Ἴσως, τουλάχιστον, εἰς τὸν θάνατόν του καταδικάσῃ τὸν εαυτόν του με πικρὸν ἔλεγχος καὶ ἡ λύπη που θα

(*) Οἰκονόμος Μοναστηρίου εἶναι ὁ Μοναχός εἰς τὸν ὁποῖος ἔχει ἀνατεθῆ ἡ ἀγορά, ἡ φύλαξις καὶ ἡ διαχείρισις ὅλων τῶν πραγμάτων, τα ὁποῖα χρειάζονται διὰ τὸ Μοναστήριον καὶ τοὺς Μοναχοὺς.

δοκιμάση, τον καθαρίση κάπως από την αμαρτίαν, που έκαμεν. Όταν δε αποθάνη, να μη θάψετε το σώμα αυτού εκεί που ενταφιάζονται και οι άλλοι αδελφοί, αλλά να ανοίξετε - πως - όπως ένα λάκκον εις την κοπριάν και να τον ρίξετε μέσα. Και τα τρία χρυσά νομίσματα, που άφησεν, ας ριφθούν επάνω εις το πτώμα ενώ όλοι μαζί οι αδελφοί να λένουν: «το αργύριόν σου μαζί με σένα ας υπάγουν εις την απώλειαν» (Πράξ. η', 20). Και έτσι να τον σκεπάσετε με τα χώματα.

Πράγματι ο Ιουστος εντός ολίγου έφθασεν εις τον θάνατον και επειδή ελυπείτο πάρα πολύ, εζήτησεν από τους αδελφούς να έλθουν και να σταθούν κοντά του. Κανείς όμως από τους Μοναχούς δεν τον έπλησίαζε. Τότε ο σαρκικός αδελφός του τον επληροφόρησεν, διατί όλοι τον απεστράφησαν. Ο Ιουστος αμέσως εστέναξε γοερά διά την αμαρτίαν του και με αυτά τα αναστενάγματα ανεχώρησεν η ψυχή του από το σώμα. Και τον έθαψαν, όπως διέταξα. Μετά από αυτήν την απόφασιν όλοι οι αδελφοί εταράχθησαν πάρα πολύ και ο καθένας από αυτούς παρουσίαζε τα ασήμαντα και ελάχιστα πράγματα, που δεν επέτρεπεν εις αυτούς και κανών του Κοινοβίου να έχουν, επειδή κατετρόμαξαν μη τυχόν ευρεθή εις αυτούς κάτι, από το οποίον θα κατεκρίνοντο.

Αφού επέρασαν τριάντα ημέραι από τον θάνατον εκείνου, ήρχισεν η ψυχή μου να αισθάνεται συμπάθειαν διά τον αποθανόντα αδελφών και με πόνον βαθύν να συλλογίζομαι την κρίσιν του. Ανεζήτην, λοιπόν, κάποιον τρόπον διά την λύτρωσίν του από αυτήν την αμαρτίαν. Αφού εκάλεσα τον οικονόμον, του είπα με πολλήν αυστηρότητα:

- Αρκετά αδιαφορήσαμεν έως τώρα δι' εκείνον τον αδελφόν. Έχομεν, λοιπόν, υποχρέωσιν, χάριν της αγάπης, να τον βοηθήσωμεν εις ό,τι ήμπορούμεν. Δι' αυτό πήγαινε και δώσε εντολήν, επί τριάκοντα ημέρας από σήμερα, να γίνεται συνεχώς, δια την ψυχήν του, Θεία Λειτουργία.

Και ο οικονόμος έκαμεν όπως εσυμφωνήσαμεν. Οπως είπα, λοιπόν, προσεφέρετο, χάριν της ψυχής του, η λυτρωτική θυσία. Ενώ δε ημείς είμεθα απασχολημένοι εις διάφορα άλλα ζητήματα, και δεν έμετρούσαμεν τας ημέρας που έπερνούσαν, παρουσιάσθη ο ίδιος ο αποθανων αδελφός εις τον σαρκικόν του αδελφόν Κοπιόσον μίαν νύκτα. Αμέσως ο Κοπιόσος τον ήρώτησε:

– Πώς ευρίσκεσαι εκεί; Και ο αποθανών Ιουστος απαντά: – Μέχρι τώρα ήμουν πάρα πολύ κακά τώρα όμως καλά.

Αμέσως τότε ο Κοπιόσος ήλθεν εις το Μοναστήριον και μας έφάνέρωσε το όνειρον.

Αφού λοιπόν υπελογίσαμεν μετ' ακριβείας τας ημέρας, εύρήκαμεν πραγματικά ότι κατ' αυτήν την ημέραν συνεπληρώθη η τριακοστή λειτουργία διά την συγχώρησιν του αποθανόντος αδελφού.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε τόν Άββᾶς Ποιμένα λέγων· θέλω εις Κοινόβιον εἴσελθειν και οἰκῆσαι. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· εἴ θέλεις εις Κοινόβιον εἴσελθεῖν, εἰ μὴ ἀμεριμνήσης ἀπὸ πάσης συντυχίας καὶ παντὸς πράγματος, οὐ δύνασαι Κοινόβιον ἐργάσασθαι καὶ γὰρ βαυκαλίου μόνου ἐξουσίαν οὐκ ἔχεις.

2. Παΐσιος, ὁ ἀδελφός του Ἀββᾶ Ποιμένος, εὔρε μικρὸν σκεῦος ὀλοκοτίνων, καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ το Ἀββᾶ Ἀνούβ: οἶδας ὅτι ὁ λόγος τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος σκληρός ἐστι πάνυ δεῦρο κτίσωμεν ἑαυτοῖς Μοναστήριον πούποτε, καὶ καθίσωμεν ἐκεῖ ἄμεριμνος. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς καὶ πόθεν ἔχομεν κτίσαι; ὁ δὲ ἔδειξεν αὐτῷ τὰ ὀλοκότινα ἰδὼν δὲ αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς πάνυ ἔλυπηθη, λογισάμενος τὴν ἐκ τούτου ζημίαν τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ψυχῆς, λέγει δὲ αὐτῷ καλῶς, ἄγωμεν καὶ κτίσωμεν κελλίον πέραν τοῦ ποταμοῦ. "Ἐλαβε δὲ τὸ σκεῦος καὶ Ἀββᾶς Ἀνοῦς καὶ ἔβαλεν εἰς τὸ κουκούλιον αὐτοῦ. "Ὡς οὖν περῶντες τὸν ποταμὸν ἔφθασαν κατὰ τὸ μέσον, ἐποίησεν ἑαυτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς ὡς περιστρεφόμενον, καὶ ἐξέπεσε τὸ κουκούλιον μετὰ τῶν νομισμάτων εἰς τὸν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ

Ἀββᾶς Ἀνοῦς ὑπεκρίνετο λυπεῖσθαι. Λέγει δὲ αὐτῷ ὁ Παΐσιος μὴ λυπηθῆς, Ἀββᾶ: ἐπεὶ γὰρ ἀπῆλθον τὰ δλοκότινα, ἄγωμεν πάλιν εἰς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ὑποστρέψαντες ἔμειναν μετ' εἰρήνης.

3. Εἶπε γέρων· πολλοὶ τῶν Μοναχῶν ἐσκόρπισαν χρήματα, κατέλιπόν τα πατέρα καὶ μητέρα, ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς, διὰ τὰς αὐτῶν ἁμαρτίας, εἰσελθότες δὲ ἐν Κοινοβίῳ τὰς μὲν μεγάλας ἀρετὰς κατώρθωσαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐλαχίστων καὶ μηδαμινῶν σκελισθέντες γεγόνασι δαιμόνων ἐπιχάρμα διὰ τὸ περιτυπώσασθαι ἑαυτοῖς πῆρας καὶ ἀρκλας, ἐχούσας ἔνδον ὀπώρας καὶ τραγήματα, βελόνας καὶ ψαλίδας καὶ σμίλας καὶ ζώνας, οἵτινες ὡς φίλαντοι ὑπὸ τῶν ὀρθὰ φρονούντων ἐλέγχονται, κατὰ δὲ τὴν θείας Γραφῆν ὡς κατηραμένοι εἰς τὸ ἐξ ὧν τερον σκότος π ἔμπονται. Ἐπικατάρατος γάρ, φησιν, καὶ μετατιθεῖς ὄρους Πατέρων τῆς γὰρ μερίδος Ἀνανίου καὶ Σαπφείρας καὶ Ἰανη ἀξιοθήσονται ὡς μύσται αὐτῶν καὶ συμμετοχοί.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

- Θέλω – του εἶπε – να εἰσελθῶ καὶ να παραμείνω εἰς Κοινόβιον.

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν του ἀπήντησεν:

- Ἀν κατορθώσης να μὴ σε ενδιαφέρῃ καμμία συναναστροφή καὶ κανένα πράγμα, τότε θα μπορέσης να ζήσης κοινοβιακά. Διότι εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ δοχεῖον με τὸ νερόν δεν το εξουσιάζεις.

2. Κάποτε ὁ Παΐσιος, ἀδελφός του Ἀββᾶ Ποιμένος, εὐρηκεν ἕνα μικρὸν κουτί με ὀλοκότινα^(*) καὶ λέγει εἰς τὸν ἀδελφὸς του τὸν Ἀββᾶν Ἀνούβ:

-Γνωρίζεις πόσον αὐστηρὰ ομιλεῖ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν. Ἐλα να κτίσωμεν κάπου αλλοῦ ἕνα Μοναστήριον καὶ ἐκεῖ να καθήσωμεν οἱ δύο μας, χωρὶς φροντίδας.

– Καὶ πῶς ἠμπορούμεν να το κτίσωμεν; ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ.

Τότε ὁ Παΐσιος του ἔδειξε τὰ ὀλοκότινα.

Μόλις τα εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ, ἐλυπήθη πάρα πολύ, διότι ἐσκέφθη τὴν ζημίαν τῆς ψυχῆς του ἀδελφοῦ του ἀπὸ αὐτὸ τὸ ζήτημα. Του λέγει λοιπόν:

- Ἐχει καλῶς. Ἀς υπάγωμεν να κτίσωμεν ἕνα κελλί πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν.

(*) Τα ὀλοκότινα ἢ δηνάρια ἢσαν χρυσὰ ἢ ἀργυρὰ νομίσματα τῆς ρωμαϊκῆς καὶ βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Ο 'Αββάς Ανούβ επήρε, πράγματι, το κουτί με τα νομίσματα και το έβαλεν εις το κουκούλι του. Καθώς λοιπόν έπερνούσαν τον ποταμόν και έφθασαν εις το μέσον του ρεύματος, επροσποιήθη ο Αββάς Ανούβ, ότι έζαλίσθη και του έπεσε το κουκούλι με τα νομίσματα εις τον ποταμόν. Ο Αββάς Ανούβ έκαμεν ότι ελυπήθη.

Τότε ο Παΐσιος του λέγει:

– Μη λυπηθής, Αββά διότι αφού έχάθησαν τα νομίσματα, ας επιστρέψωμεν πάλιν εις τον αδελφόν μας. Πραγματικά εγύρισαν και έζησαν ειρηνικά.

3. Ένας Γέρων είπε: πολλοί από τους Μοναχούς εσκόρπισαν χρήματα, εγκατέλειψαν πατέρα και μητέρα, αδελφούς και συγγενείς, δια να σωθούν από τας αμαρτίας των. Όταν δε εισήλθον εις το Κοινόβιον κατώρθωσαν πραγματικά τας μεγάλους αρετάς: ενικήθησαν όμως από τα μηδαμινά και τα ελάχιστα και έγιναν παίγνιον των δαιμόνων με το να αποκτήσουν σακκούλια και κουτιά, διά να φυλάττουν οπωρικά, ξηρούς καρπούς, βελόνια, ψαλίδια, σμιλευτικά εργαλεία και ζώνας. Δι' όλα αυτά ελέγχονται ως φίλαυτοι από τους συνετούς, σύμφωνα δε με την Αγίας Γραφής αποστέλλονται ως κατηραμένοι εις το εξώτερον σκότος· διότι -λέγει- είναι κατηραμένος αυτός, που μετακινεί τους όρους των Πατέρων του. Αυτοί όλοι θα ευρεθούν εις την ιδίαν μοίραν με τον Ανανίαν και την Σαπφείραν και τον Ιαννήν^(*) ώσαν οπαδοι και συμμετοχοί των.

Γ'. Τού Αββά Κασσιανού

ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ εισελθών χάριν μονᾶσαι καὶ παρακρατῶν τί τῶν ἰδίων οὐ δύναται διαμεῖναι πολὺν χρόνον ἐν τῇ τοῦ Μοναστηρίου ὑποταγῇ καὶ ἐπιστήμῃ, οὐδὲ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὑποταγῆς κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ τῇ τοῦ Κοινοβίου πτωχεῖα εἰς τὸ τέλος ἐγκαρτερῆσαι· ἡνίκα γὰρ οἷα δῆποτε πρόφασις ἢ θλίψις τὴν αὐτοῦ κινήσῃ διάνοιαν, εὐθὺς αὐτὸν ἢ τοῦ ἀποκειμένου κτήματος ἐλπίς, ὡς πὲρ σφενδόνῃ λίθον, τοῦ Μοναστηρίου ἐκτινάσσει. Τῶν μὲν ἄλλων παθῶν οἱ ἐρεθισμοί, θυμοῦ, λέγω, καὶ ἐπιθυμίας, ἐκ τοῦ σώματος δοκοῦσιν ἔχειν τὰς ἀφορμὰς καὶ τρόπον τινὰ ὡς ἔμφυτα καὶ ἀπὸ γενέσεως ἔχοντα τὴν ἀρχὴν, καὶ διὰ μακροῦ χρόνου νικῶνται. Ἡ δὲ τῆς φιλαργυρίας νόσος, ἔξωθεν ἐπερχομένη, εὐχερέστερον ἔγκοπτεσθαι δύναται, εἰ ἐπιμελείας τύχοι καὶ προσευχῆς ἀμεληθεῖσα δέ, ὀλεθριωτερά των ἄλλων παθῶν καὶ δυσαπόβλητος γίνεται. «Ρίζα γὰρ πάντων των κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία» κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

(*) Ο 'Ανανίας ἦτο Ιουδαῖος ἀπὸ τα Ἱεροσόλυμα, ο οποίος ἐγένετο χριστιανός μαζί με τὴν σύζυγός του Σαπφείραν. Οὗτος ἐπώλησεν ἕνα ἀγρόν καὶ ἀφού ἐκράτησε μέρος ἀπὸ τα χρήματα που εἰσέπραξεν, ἐν γνώσει τῆς συζύγου του, παρέδωσε τα υπόλοιπα εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ο Πέτρος ὅμως, γνωρίζων ἐκ Πνεύματος "Ἁγίου τὴν ἀλήθειαν, ηρώτησε τὸν Ἀνανίαν διατί ἐψεύσθη ὄχι πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεόν. Ἀκούσας ταῦτα ο 'Ανανίας ἀμέσως κατέπεσε νεκρός. Μετὰ τρεῖς ὥρας ἦλθε καὶ ἡ Σαπφείρα, μὴ γνωρίζουσα τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός τῆς, καὶ ο Πέτρος τὴν ηρώτησεν, εἰ πράγματι ἐπώλησεν τὸν ἀγρόν, εἰς τὴν τιμὴν που εἶπεν ο σύζυγός τῆς. Ἡ Σαπφείρα ἐβεβαίωσε τούτο. Τότε ο Πέτρος λέγει πρὸς αὐτήν: «Διατί συνεφωνήσατε με τὸν ἄνδρα σου να εξαπατήσετε τὸ Πνεῦμα Κυρίου; Ἰδοὺ οὖν οὗτοι οὗτοι ποδοὶ των θασιάντων τὸν ἄνδρα σου θα εξαγάγουν καὶ σε ἀπ' ἐδῶ». Καὶ ἀμέσως κατέπεσε καὶ ἐκείνη νεκρά παρά τοὺς πόδας τοῦ Πέτρου. (Πράξεων κεφ. Ε', 1-10).

Ο δε Ιαννῆς καὶ ο Ιαμβρῆς ἦσαν ἐκ των πρώτων μάγων τῆς Αἰγύπτου, οἱ οποίοι ἀντεστάθησαν εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, ὅταν ἐζήτουν οὗτο ἀπὸ τὸν Φαραῶ να ἐλευθερώσῃ τοὺς Εβραῖους. Διὰ τὴν ἀσεβειάν των ταύτην ἐτιμωρήθησαν σκληρῶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Τα ονόματα ταῦτα δὲν τα συναντῶμεν εἰς τὴν Παλαιὰς Διαθήκην, μολοντί μνημονεύονται συνεχῶς εἰς τα ραβινικά βιβλία. (Βλέπε καὶ εἰς τὴν Β' Τιμοθ. γ', 8).

Αὕτη οὖν ἡ νόσος, ὅταν χλιαρωτάτην καὶ ἄπιστον ἐν ἀρχαῖς τῆς ὑποταγῆς εὖρη ψυχὴν, δικαίας τιμᾶς καὶ τὸ δοκεῖν εὐλόγους αὐτῇ προφάσεις ὑποβάλλει, πρὸς τὸ κατασχεῖν τίποτε ὧν κέκτηται. Ὑπογράφει γὰρ κατὰ διάνοιαν τὸ Μοναχῶ γῆρας μακρὸν καὶ ἀσθένειας σώματος, καὶ ὅτι αἱ διδόμεναι χρεῖαι ἐκ τοῦ Μοναστηρίου οὐχ ἕκαναι πρὸς παραμυθίαν, οὐ λέγω ἀσθενούντι, ἀλλ' οὐδὲ ὕγιαίνονται, καὶ ὅτι ἐνταύθα οὐ γίνεται φροντίς κατ' ἀξίαν τοὺς ἀσθενούσιν, ἀλλὰ ἡμελημένα καὶ ὡς, εἰ μὴ ἔχοι ἀποκεκρυμμένον χρυσίον, ἄθλιως ἀποθανεῖται. Τέλος ὑποβάλλει μηδὲ μένειν δύνασθαι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ εἰς τέλος, διὰ τὴν βαρύτητα τῶν ἔργων καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀκρίβειαν.

Καὶ ὅτε ταῖς τοιαύταις ἐνθυμήσεσιν ἀποπλανήσῃ τὸν ἄθλιον πρὸς τὸ κἂν ἐν δηνάριον κατασχεῖν, τὸ τῆνικαῦτα πείθει αὐτὸν καὶ ἐργόχειρον λάθρα τοῦ Πατρὸς μαθεῖν, ἐξ οὗ δυνήσεται τὸ περισπούδαστον αὐτῷ ἀργύριον ἐπαυξῆσαι. Καὶ λοιπὸν ἐλπίσιν ἀδήλοις ἀπατᾷ τὸν ταλαίπωρον, ὑποβάλλων αὐτῷ τὸ ἐκ τοῦ ἔργοχειρου κέρδος καὶ τὴν ἐκ τούτου ἄνεσιν καὶ ἀμεριμνίαν, καὶ ὅλος τῇ τοῦ κέρδους ἐνθυμήσει δεθεῖς, οὐδὲν τῶν ἐναντίων σκοπεῖ, οὐκ ὀργῆς μανίαν, εἰ πότε συμβῆ αὐτῷ ζημία περιπεσεῖν, οὐ λύπης σκότος, εἰ ἀποτύχοι τῆς ἐλπίδος τοῦ κέρδους, ἀλλὰ γίνεται, ὡς ἄλλοις ἢ γαστήρ θεός, οὕτω τούτω ὁ χρυσός, διὸ καὶ εἰδωλολάτρης ἐστὶ, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου ἀπόφασιν. Ἐποστήσας γὰρ τὸν νοῦν ἑαυτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, εἶδωλα ἀνθρώπων ἐγγεγλυμμένα τὰ χρυσὰ ἀγαπᾷ.

Τούτοις δὲ τοῖς λογισμοῦς καὶ Μοναχὸς σκοτωθεῖς καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐξάγων, οὐδὲ μίαν ταπεινώσιν ἢ ὑπακοὴν ἔχειν δύναται, ἀλλὰ ἀγανακτεῖ καὶ ἀναξέει τὰ πάθει. Καὶ πρὸς ἕκαστον ἔργον γογγύζει καὶ ἀντιλέγει, καὶ μιᾶς δὲ μὴδ' ὅλως ἐντολῆς τούτω πεφυλαγμένης ἢ εὐλαβείας, ὥσπερ ἵππος σκληρότατος κατὰ κρημνῶν φέρεται, οὔτε τῇ καθημερινῇ τροφῇ ἀρκούμενος. Καὶ διαμαρτύρεται μὴ δύνασθαι εἰς τέλος ταῦτα ὑπομένειν καὶ Θεὸν οὐκ ἐκεῖ μόνον εἶναι, λέγει, οὐδὲ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν ἐκείνη κατακεκλείσθαι τῷ τόπῳ, ἀλλὰ πανταχοῦ τοῖς ἐκζητούσιν αὐτὸν εὐρίσκεσθαι, καὶ εἰ μὴ ἀποστῆ τοῦ Μοναστηρίου ἐκείνου, ἀπολείται. Καὶ οὕτω τῆς διεφθαρμένης ταύτης γνώμης συνεργὸν ἔχων τὰ πεφυλαγμένα ἀργύρια, ὥσπερ πτεροῖς τούτοις κουφισθεῖς καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου ἔξοδον μελετῶν, λοιπὸν ὑπερηφάνως καὶ τραχέως πρὸς πάντα τα παραγγέλματα ἀποκρίνεται καὶ ὡς ξένον καὶ ἐξωτικὸν αὐτὸν ἠγούμενος, τοῦ Εἰ τί ἐὰν ἴδη ἐν τῷ Μοναστηρίῳ δεόμενον διορθώσεως, ἀμελεῖ καὶ περιφρονεῖ καὶ ψέγει πάντα τα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ γενόμενα, ἔπειτα προφάσεις ἀναζητεῖ δι' ὧν ὀργισθήσεται ἢ λυπηθήσεται, ἵνα μὴ δοξῆ ἐλαφρῶς ἄνευ αἰτίας ἐξιέναι ἐκ τῆς τοῦ Κοινοβίου ἐπιστασίας. Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλον δυνηθῆ ψιθυρισμοῦς καὶ ματαιολογίαις ἀπατήσας ἐκβαλεῖν ἐκ τοῦ Κοινοβίου, οὐδὲ τοῦτο παραιτεῖται ποιῆσαι, βουλούμενος ἔχειν τοῦ ἰδίου ἐλαττώματος συνεργόν, οὕτω δὲ ἀναπτόμενος τῷ πυρὶ τῶν - ἰδίων χρημάτων, οὐδέποτε δυνήσεται ἡσυχᾶσαι ἐν Μοναστηρίῳ ἢ ὑπὸ κανόνα ζῆσαι.

Ὅταν δὲ τοῦτον ὁ δαίμων ὡς πὲρ λύκος ἀφαρπάσῃ καὶ ἀφορίσῃ τοῦ ποιμνίου, καὶ ἔτοιμος πρὸς καταβρῶσιν λάβῃ, τὸ τῆνικαῦτα παρασκευάζει αὐτὸν τὰ ἔργα, ἅπερ ἐν τῷ Κοινοβίῳ τεταγμέναις ὥραις ποιῶν ὀλιγωρεῖ, ταῦτα ἐν τῇ κέλλῃ νυκτὸς καὶ ἡμέρας μετὰ πολλῆς προθυμίας ποιεῖν, καὶ οὔτε τῶν εὐχῶν τὰ ἔθη, οὔτε τῶν νηστειῶν τὸν τρόπον, οὔτε τῶν ἀγρυπνιῶν τὸν κανόνα φυλάττειν ἐπιτρέπει, ἀλλὰ τῇ τῆς φιλαργυρίας μανίᾳ τοῦτον ἐνδήσας, τὴν πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὸ ἐργόχειρον ἔχει ἀναπεῖθει.

Τῆς δὲ νόσου ταύτης τρεῖς εἰσι τρόποι, οἷς ἐπίσης ἀπαγορεύουσι καὶ αἱ θεῖαι γραφαὶ καὶ αἱ διδασκαλίαι τῶν Πατέρων. Εἷς μὲν, δὴ ἄνω διεγράψαμεν, δὲ παρασκευάζει τοὺς ἐλεεινοὺς, ἅπερ οὔτε ἐν τῷ κόσμῳ εἶχον, ταῦτα κτάσθαι καὶ θησαυρίζειν. Δεύτερος, ὃς μεταμέλестhai ποιεῖ τοὺς ἅπαξ τοῖς χρήμασιν ἀποταξαμένους, ὑποβάλλων αὐτοῖς ζητεῖν ταῦτα, ἅπερ τῷ Θεῷ προσήνεγκαν. Τρίτος, ὃς τις κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀπιστία καὶ χλιαρότητα τὸν Μοναχὸν ἐνδύσας,

οὐ συγχωρεῖ τοῦτον τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων τελείως ἀπαλλαγῆναι, ἀλλὰ παρακατασχεῖν τί ὑποτίθεται, φόβον πενίας ὑποβάλλων, ὡς προλαβόντες εἶπομεν, καὶ ἀπιστίαν τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ παραβάτην ἀποδεικνύς τῶν οἰκείων ὑποσχέσεων, ὧν καθωμολόγησεν ἀποτασσόμενος τῷ κόσμῳ.

Τούτων δὲ τῶν τριῶν τρόπων τὰ παραδείγματα καὶ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ, καθ' & εἴρηται, κατακεκριμένα εὗρηκαμεν. Καὶ γὰρ ὁ Γιεζὴ χρήματα, καὶ πρότερον οὐκ εἶχε, βουλόμενος κτήσασθαι ἀπέτυχε τῆς προφητικῆς χάριτος, ἦν καταλείπει αὐτὸ ἔβουλετο καὶ διδάσκαλος ἐν κληρονομίᾳ τάξει, καὶ ἀντὶ εὐλογίας αἰωνίαν λέπραν διὰ τῆς τοῦ Προφήτου κατάρας ἐκληρονομήσεν. Καὶ ὁ Ἰούδας βουληθεὶς λαβεῖν χρήματα, καὶ πρότερον ἀπέβαλεν ἀκολουθῶν τῶν Χριστῶ, οὐ μόνον εἰς προδοσίαν τοῦ δεσπότη νοσήσας τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων ἐξέπεσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐν σαρκὶ ζωὴν βιαίῳ θανάτῳ κατέλυσεν. Ἀνανίας δὲ καὶ Σαπφείρα, διαφυλάξαντες τινὰ ἐξ ὧν ἐκέκτηντο, ἀποστολικὸ στόματι θανάτῳ τιμωροῦνται..

Καὶ ὁ Θεὸς δὲ διὰ Μωϋσέως ἐν τῷ Δευτερονομίῳ μυστικῶς παραγγέλλει τοὺς ἐπαγγελλομένοις ἀποτάσσεσθαι τὸ κόσμον καὶ φόβῳ ἀπιστίας πάλιν ἄντεχομενοὺς τῶν γηϊνῶν πραγμάτων, λέγων· «εἰ τις ἔστι περίφοβος ἄνθρωπος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, οὐκ ἐξελυσεταὶ εἰς πόλεμον πορευέσθω καὶ ἀναλυέτω εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, μήποτε πτοεῖσθαι ποιήσῃ τὰς καρδίας τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ».

Ταῦτα δὲ φησι διδάσκων ἡμᾶς, ἀποτασσομένους τῷ κόσμῳ, τελείως ἀποτάσσεσθαι καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκβαίνειν, καὶ μὴ διὰ τοῦ βάλλειν ἀρχὴν χαύνης καὶ διεφθαρμένην ἀνατρέπειν καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος, καὶ δειλίαν τούτοις ἐμβάλλειν. Μήπως καὶ ἐφ' ἡμῖν ἀρμόση καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λόγος, ὃν εἶρηκε πρὸς τινὰ συγκλητικὸν χλιαρῶς ἀποταξάμενον καὶ παρακατασχόντα τινὰ τῶν ἰδίων χρημάτων «καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπόλεσας καὶ Μοναχὸν οὐκ ἐποίησας».

Χρὴ τοίνυν, πάση σπουδῇ ἐκκόπτειν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἰδίας ψυχῆς τὴν ρίζαν ἀπάντων τῶν κακῶν φιλαργυρίαν, ἀσφαλῶς γινώσκοντας ὅτι, μενούσης τῆς ρίζης, εὐχερῶς οἱ κλάδοι φύονται. Ἔχειν τὲ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τοῦ θανάτου ἄδηλον, μήποτε ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν ᾧ ἢ οὐ προσδοκῶμεν καὶ εὖρη ἡμᾶς ἐσπιλωμένους ἔχοντας τὸ συνειδὸς τῆ φιλαργυρία, καὶ ἔρει ἡμῖν ὅπερ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐρρέθη τῷ πλουσίῳ ἐκείνῳ" «ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσαν ἀπὸ σου, & δὲ ἡτοίμασας τίτι ἔσται ;» Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τὴν ἀρετὴν ταύτην κατορθῶσαι δύσκολον, ἐν μὴ Κοινοβίῳ διάγοντας ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων Χρειῶν ἀμεριμνοῦμεν.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που εισήλθε εἰς Κοινόβιον διὰ νὰ μονάσῃ καὶ παρακρατεῖ κάτι ἀπὸ τὰ πράγματα που ἔφερε μαζί του, δεν ἔμπορεῖ νὰ παραμείνῃ πολὺν χρόνον εἰς τὴν πειθαρχίαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τὴν καλογηρικῆς ἐπιστήμην οὔτε ἔμπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς υποταγῆς, οὔτε καὶ θὰ ἀνθέξῃ μέχρι τέλους εἰς τὴν πτωχείαν τοῦ Μοναστηρίου. Διότι οποιαδήποτε πρόφασις ἢ καὶ θλίψις βασανίσει τὸν νοῦν του, ἀμέσως ἡ ἐλπίς ὅτι ἔχει κάποιο ἰδικόν του πράγμα τὸν ρίπτει ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ὅπως ἡ σφενδόνη τὴν πέτραν. Διότι οἱ ἐρεθισμοὶ τῶν ἄλλων παθῶν, δηλαδὴ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας, ὡς γνωστόν ἔχουν τὴν ἀφορμὴν τοὺς εἰς τὸ ἴδιόν μας σῶμα: κατὰ κάποιον τρόπον ἡ αἰτία, που τὰ προκαλεῖ, εἶναι ἐμφυτος καὶ γεννᾶται μαζί μας, καὶ δι' αὐτὸ χρειάζεται πολὺς χρόνος νὰ νικηθῶν. Ἡ ἀρρώστεια ὅμως τῆς φιλαργυρίας, ἐπειδὴ προκαλεῖται ἀπ' ἔξω, ἔμπορεῖ εὐκολώτερα νὰ κοπῇ, ἀν προσπαθήσωμεν καὶ κάμωμεν

θερμὴν προσευχὴν. Ὄταν ὁμως παραμελήσωμεν, γίνεται χειροτέρα ἀπὸ τα ἄλλα πάθη και δύσκολα ξεριζώνεται. Διότι, ὅπως λέγει ο Ἀπόστολος, «ρίζα ὅλων των κακῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία» (Α΄ Τιμ. στ' 10).

Ὄταν λοιπὸν αὐτὸ το πάθος εὐρὴ μίαν ψυχὴν πολὺ χλιαραν και χωρὶς μεγάλην πίστιν, τότε, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς υποταγῆς, τῆς ἐμπνέει διαφόρους, κατὰ τὴν γνώμην τῆς, εὐλογοφανεῖς προφάσεις, δικαίας τάχα τιμάς που τῆς ἀνήκουν, διὰ να τὴν κάμουν να κρατήσῃ κάτι ἀπὸ αὐτα που ἀπέκτησε. Κάνει, δηλαδή, τὸν Μοναχὸς να σκέπτεται βαθεῖα γεράματα, σωματικῆς ἀσθενείας και ὅτι δῆθεν, τα ἀναγκαῖα ἐφόδια, που δίδει το Μοναστήρι, δεν εἶναι ἀρκετὰ ὄχι μόνον δι' ἀσθενεῖς ἀλλ' οὔτε διὰ τους υγιεῖς και ὅτι ἐδῶ εἰς το Μοναστήρι ἡ φροντίς διὰ τους ἀσθενεῖς εἶναι τελείως παραμελημένη και ὄχι ὅσον τους ἀξίζει. Δι' αὐτὸ ἀν καγεῖς δεν ἔχη κρύψει μερικὰ χρήματα, θα ἀποθάνῃ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Και εἰς το τέλος ἐμβάλλει εἰς αὐτὸν τὸν Μοναχῶν τὴν σκέψιν ὅτι οὔτε να μὲνη εἰς αὐτὸ το Μοναστήρι δεν ἠμπορεῖ μέχρι τέλους, ἐξ αἰτίας των σκληρῶν ἔργων και τῆς ἀκριβολογίας του Ἡγουμένου.

Και ὅταν ο Διάβολος κατορθώσῃ, με τοιαύτας σκέψεις, να ἀποπλανήσῃ τὸν ἀθλίον, ὥστε να κρατήσῃ κρυφὰ ἔστω και ἓνα δηνάριον, ἀπὸ ἐκεῖ και ἐπειτα τὸν πείθει να μάθῃ και ἐργόχειρον κρυφὰ ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον, με το ὁποῖον θα ἠμπορέσῃ να ἀυξήσῃ το πολυαγαπημένον του χρήμα. Εἰς το μέλλον ἐξαπατὰ πλέον αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον με ἀβεβαίας ἐλπίδας, ὅτι, τάχα, θα ἔχη κέρδος ἀπὸ το ἐργόχειρόν του και ἔτσι θα ἀπολαύσῃ ἀνεσιν και ἀμεριμνίαν. Και ἀφοῦ δεθῆ καθ' ὀλοκληρίαν με τὰς σκέψεις του κέρδους, τίποτε ἄλλο πλέον δεν σκέπτεται οὔτε τὴν παραφορὰν τῆς οργῆς, ἀν τύχῃ κάποτε και ζημιωθῆ, οὔτε το σκότος τῆς λύπης, ἀν, παρ' ἐλπίδα, δεν κερδίσῃ. Και ὅπως εἰς ἄλλους ἢ κοιλία γίνεται θεός, ἔτσι εἰς αὐτὸν ο χρυσὸς δι' αὐτὸ και θεωρεῖται εἰδωλολάτρης, ὅπως εἶπεν ο Ἀπόστολος (Κολασ. γ', 5). Διότι ἀφοῦ ἀπεμάκρυνε τὸν νοῦν του ἀπὸ τὴν ἀγάπην του Θεοῦ, ἀγαπὰ ἀνθρώπινα εἰδῶλα, που εἶναι σκαλισμένα εἰς τὸν χρυσόν.

Με τους λογισμοὺς αὐτοὺς ο Μοναχὸς παραζαλίζεται και προχωρεῖ εἰς το χειρότερον οὔτε τὴν παραμικρὰν ταπείνωσιν ἢ υπακοὴν ἠμπορεῖ να ἔχη. Ἀντίθετα ἀγανακτεῖ και συνεχῶς ἐρεθίζεται ἀπὸ το πάθος: γογγύζει και ἀντιλέγει διὰ κάθε ἐργασίαν, που του ἀναθέτουν, και ἐπειδὴ καμμίαν πλέον ἐντολὴν δεν φυλάττει, οὔτε και εὐλάβειαν ἔχει. Δι' αὐτὸ ὡσὰν ἀλογον πολὺ ἀγριον τρέχει πρὸς τὸν κρημνόν οὔτε και με το καθημερινόν φαγητον εὐχαριστεῖται. Διαμαρτύρεται συνεχῶς ὅτι δεν ἠμπορεῖ να τα υπομένη ὅλα αὐτὰ μέχρι τέλους και λέγει, ὅτι ο Θεὸς δεν εὐρίσκεται μονάχα ἐκεῖ εἰς το Μοναστήρι, και ὅτι ἡ ψυχικὴ του σωτηρία δεν ἔχει περιορισθῆ εἰς ἐκεῖνον μονάχα τὸν τόπον. Ἀλλὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι ο Θεὸς εὐρίσκεται παντοῦ δι' ὅσους τὸν ἀναζητοῦν και ὅτι τέλος, ἀν δεν φύγῃ ἀπ' αὐτὸ το Μοναστήρι, θα χαθῆ. Και ἔτσι, ἐπειδὴ ἔχει συνεργόν, εἰς αὐτὴν τὴν ἀμαρτωλὴν γνώμην του, τα κρυμμένα χρήματα, ὡσὰν να ἀπέκτησε πτερα με αὐτὰ, σχεδιάζει τὴν ἐξοδόν του ἀπὸ το Μοναστήρι, ἀπαντὰ ἀπότομα και υπερήφανα εἰς ὅλα τα παραγγέλματα και νομίζει τὸν εαυτὸν του τελείως ξένον και ἀσχετον.

Ὅτιδῆποτε και ἀν ἤδη εἰς το Μοναστήρι, που να ἔχη ἀνάγκην ἀπὸ ἐπιδιόρθωσιν, ἀδιαφορεῖ και περιφρονεῖ. Κατηγορεῖ ὅλα ὅσα γίνονται εἰς το Μοναστήρι, και κατόπιν ἀναζητεῖ προφάσεις, διὰ να οργισθῆ και να λυπηθῆ, διὰ να μὴ φανῆ ὅτι ἀσυλλόγιστα και χωρὶς αἰτίαν φεύγει ἀπὸ τὴν ἐπιστασίας του Κοινοβίου. Ἀν δε ἠμπορέσῃ να ἐξαπατήσῃ και ἄλλον με ψιθυρισμοὺς και μάταια λόγια και να τὸν παρασύρῃ ἔξω ἀπὸ το Κοινόβιον, οὔτε

και αυτό παραλείπει να το πράξει, διότι επιθυμεί να έχει συνεργόν εις το ελάττωμά του. Έτσι λοιπόν ξαναμμένος από την φωτιάν των χρημάτων του, ουδέποτε θα ήμπορέση να ησυχάση εις το Μοναστήρι, ή να ζήση κάτω από κανόνα.

Όταν πλέον ο δαίμων τον αρπάξη, ως λύκος, και τον χωρίση από το ποίμνιον και τον έχει έτοιμος να τον καταπίη, κατόπιν τον ρίπτει και εις άλλην παγίδα τον κάμνει, δηλαδή, και την ολίγην εκείνην εργασίαν, που ήτο υποχρεωμένος να εκτελή εις ώρισμένας μόνον ώρας εις το Μοναστήρι, και την παραμελούσε, να την εκτελή τώρα με μεγάλης προθυμίας μέσα εις το κελλίον του, ημέρας και νύκτα, και δεν του επιτρέπει ο δαίμων να φυλάττη ούτε την συνήθειαν της ευχής, ούτε την σειράν των νηστειών, ούτε τον κανόνα της αγρυπνίας. Αφού τον έδεσεν ο δαίμων σφικτά με το πάθος της φιλαργυρίας, τον πείθει να δώση όλην του την φροντίδα εις το εργόχειρον.

Το πάθος αυτό της φιλαργυρίας με τρεις τρόπους παρουσιάζεται, τους οποίους έξ ίσου απαγορεύουν και αι θείαι Γραφαί και αι διδασκαλίας των Πατέρων. Ο ένας είναι αυτός, που περιεγράψαμεν παραπάνω· αυτός κάνει τους δυστυχισμένους που θα προσβληθούν απ' αυτόν, να προσπαθούν να αποκτήσουν και να θησαυρίζουν όσα ούτε ως κοσμικοί είχαν. Ο δεύτερος είναι αυτός που κάνει όσους απηρνήθησαν μίαν φοράν τα χρήματα να μετανοούν δι' αυτό και υποβάλλει εις τον νούν των τον λογισμόν να ζητούν οπίσω αυτά, που αφιέρωσαν εις τον Θεόν. Και ο τρίτος είναι εκείνος, που αφού εις την αρχήν περιέβαλε τον Μοναχόν με απιστίαν και χλιαρότητα, δεν τον αφήνει να απαλλαγή τελείως από τας μερίμνας του κόσμου, αλλά τον προτρέπει να παρακρατηση κάτι, από φόβον τάχα της πενίας, όπως είπομεν προηγουμένως.

Έτσι κάνει τον Μοναχών να μη πιστεύη εις την πρόνοιαν του Θεού και να παραβαίνη τας ιδικάς του υποσχέσεις, που ώμολόγησεν όταν απηρνήθη τον κόσμον.

Τα παραδείγματα των τριών αυτών τρόπων του πάθους της φιλαργυρίας, τα ευρίσκομεν να κατακρίνωνται και εις την Αγίας Γραφήν, όπως είπομεν προηγουμένως. Ο Γιεζή^(*) δηλαδή, επειδή ήθελε να αποκτήση χρήματα, τα οποία δεν είχε προηγουμένως, έχασε την προφητικήν χάριν, την οποίαν ήθελε να του αφήση και διδάσκαλός του ως κληρονομίαν έτσι αντί ευλογίας έκληρονόμησε, με την κατάραν του Προφήτου, παντοτινήν λέπραν. Ο Ιούδας, πάλιν, με το να θελήση να πάρη χρήματα, που τα άφησε προηγουμένως, όταν ήκολούθησε τον Χριστόν, κυριευθείς από το πάθος, όχι μόνον εις την προδοσίαν του Δεσπότη Χριστού έφθασεν και από τον χορόν των Αποστόλων εξέπεσεν, αλλά και εις το τέλος ετερμάτισε την επίγειον ζωήν του με βίαιον θάνατον (Ματθ. κζ', 3-5). Ο Ανανίας, τέλος, και η Σαπφείρα με το να κρατήσουν ολίγα από εκείνα που απέκτησαν τιμωρούνται με θάνατόν που τους απήγγειλεν ο Απόστολος (Πράξ. ε', 1-11).

Και ο Θεός προδιατυπώνει εις τό Δευτερονόμιον, διά του Μωϋσέως, μίαν παραγγελίαν προς εκείνους που απαρνήθησαν τον κόσμον και από τον φόβον της απιστίας

(*) Ο Γιεζή ήτο υπηρέτης του προφήτου Ελισσαίου, ο οποίος υπέπεσεν εις το εξής αμάρτημα. Ο βασιλεύς της Συρίας Νεεμάν είχε προσβληθή από λέπραν. Και μία μικρά υπηρέτρια εξ Ιουδαίας είπεν εις την σύζυγον του Νεεμάν, ότι ο Προφήτης Ελισσαίος ημπορεί να τον θεραπεύση. "Ηλθε λοιπόν ο Νεεμάν, πρός τον Ελισσαίον, ο οποίος διέταξε να μεταβή εις τον Ιορδάνην να λουσθή επτά φοράς διά να θεραπευτή, πράγμα το οποίον και έγινεν. Ο Νεεμάν ηθέλησε τότε να ανταμείψη τον 'Ελισσαίον, αλλ' ούτος ηρνήθη μη δεχθείς τίποτα. Μετά την αναχώρησιν του Νεεμάν, ο Γιεζή επήγεν εις συνάντησίν του κρυφά από τον Ελισσαίον και έλαβε παρ' αυτού δύο τάλαντα αργύρου και δύο καινουργείς στολάς. Τότε ο Ελισσαίος τον κατηράσθη και η λέπρα του Νεεμάν έπεσεν επ' αυτόν. (Βασιλειών Δ', κεφ. ε').

προσδένονται και πάλιν εις τα γήϊνα πράγματα. «Αν κάποιος» –λέγει– είναι δειλός και έχη δειλήν καρδίαν, δεν θα εξέλθη δια να πολεμήσῃ: ας υπάγη και ας καθίση εις το σπίτι του, μη τυχόν κάμη να φοβηθούν οι αδελφοί του». (Δευτερ. κ', 8).

Τα λέγει δε αυτά δια να διδάξη ημάς, ότι όταν απαρνούμεθα τον κόσμον, να τον απαρνούμεθα τελείως και έτσι να εξερχώμεθα εις τον πόλεμον. Και να μη εμποδίζωμεν και τους άλλους από την ευαγγελικὴν τελειότητα, με το να βάλλωμεν κακὴν και άτονον άρχήν και να τους κάνωμεν να δειλιάζουν. Τότε ίσως και εις ημάς θα έχουν εφαρμογήν τα λόγια του Μεγάλου Βασιλείου, ο οποίος είπε σε κάποιον συγκλητικόν που απηρνήθη τον κόσμον χωρίς μεγάλην όρεξιν και παρεκράτησε μερικά από τα χρήματά του: «και το αξίωμα του συγκλητικού έχασες και Μοναχός δεν κατώρθωσες να γίνης».

Είναι ανάγκη λοιπόν ημείς να ξεριζώνωμεν από την ψυχὴν μας την ρίζαν όλων των κακών, που είναι η φιλαργυρία. Διότι πρέπει να γνωρίζωμεν πολύ καλά, ότι εφ' όσον παραμένει η ρίζα εύκολα φυτρώνουν τα κλαδιά. Πρέπει, ακόμη, να έχωμεν εμπρός εις τα μάτια μας ότι η στιγμή του θανάτου είναι άγνωστος και μη τυχόν έλθη ο Κύριός μας εις ώρας που δεν τον περιμένομεν και μάς εύρη να έχωμεν λερωμένην την συνείδησίν μας από την φιλαργυρίαν. Τότε πλέον θα μας είπη εκείνο, που ελέχθη εις το Ευαγγέλιον προς τον πλούσιον εκείνον: «Ανόητε, αυτήν την νύκτα σου ζητούν επίμονα την ψυχὴν σου· αυτά λοιπόν, που ετοίμασες, εις ποίον θα μείνουν»; (Λουκ. ιβ', 20). Πρέπει δε να γνωρίζωμεν ότι είναι δύσκολον να κατορθώσωμεν αυτήν την αρετήν, αν δεν ζούμεν εις Κοινόβιον· διότι μέσα εις αυτό και δι' αυτά τα απολύτως αναγκαία δεν φροντίζωμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

(Να σεβόμαστε τα αφιερωμένα στο μοναστήρι)

Ὅτι καὶ τῶν τῆ μονῆ διαφερόντων πραγμάτων καταπροδιδούς τί ἡ ὑφαιρούμενος μεγάλα εἰς τὸν Θεὸν ἀμαρτάνει, καὶ μείζονα κολασθήσεται· διὸ δεῖ αὐτῶν ὡς ἀφιερωμένων Θεῷ σφόδρα ἐπιμελείσθαι . καὶ μηδὲ τῶν εὐτελεστάτων καταφρονεῖν, καὶ ὅτι ἐν πάσι βλαβερὰ ἢ ἀμέλεια.

Ὅτι ἐκεῖνος που καταπροδίδει ἢ αφαιρεῖ κάτι ἀπὸ τα πράγματα που ἀνήκουν εἰς το Μοναστήρι, ἀμαρτάνει πάρα πολὺ ἐνώπιον του Θεοῦ καὶ θα κολασθῆ περισσότερον δι' αὐτὸ πρέπει να τα φροντίζωμεν πολὺ ὡς αφιερωμένα εἰς τον Θεόν καὶ να μη περιφρονώμεν οὔτε τα πλέον ἀσήμαντα καὶ ὅτι παντοῦ ἡ ἀμέλεια ζημιώνει.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ του Ἁγίου Εὐθυμίου

ΜΟΝΑΧΟΣ τις Θεοδοτὸς Γαλάτης ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου ἀδελφὸς ὢν, ὑποβολὴ τοῦ πονηροῦ, τοὺς ἑξακοσίους χρυσοῦς, οὓς καὶ Στέφανος καὶ πρὸ τοῦ Θωμᾶ τῆς αὐτῆς μονῆς καθηγησάμενος, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτὸ τελευτήσαντος, ἐκ τῆς αὐτοῦ οὐσίας τῇ μονῇ προσapéγειμεν. Τούτους ἐν τῷ διακογικῶν κειμένους, λάθρα ὁ Θεοδοτὸς ὑφαιρεῖται τοῦ Ἀπαμέως Θωμᾶ τὴν τῆς μονῆς προστασίαν ἔγκεχειρισμενου. Ἐωθεν δὲ ἀναστᾶς ὁ Θεοδοτὸς προσεποιεῖτο τὸν ὀργιζόμενον καὶ ἀγανακτεῖν ἔσκεπτετο σφόδρα, καθάπερ ἡσυχίας ἀπολαύειν αὐτῷ μὴ παρόν, ἔνθεν του καὶ ἀπανίσταται τοῦ Μοναστηρίου, τῷ μὲν δοκεῖν ἐπιθυμία καθαροῦ θορύβων χωρίου, τῇ δὲ ἀληθεῖα, σπουδῇ τοῦ λαθεῖν αὐτὸν καὶ τὸ χρυσίον ἀφανίσαι.

Ὁρμηθεῖς τοῖνον πρὸς τὴν Ἁγίαν Πόλιν καὶ τῆς ἐπ' αὐτὴν πορείας ἀγάμενος, ἐπειδὴ τῆς τοῦ Μοναχοῦ Μαρτυρίου μονῆς ἀντικρὸ γέγονε, καθίσας ἤρεμα καὶ τοὺς χρυσοὺς ἐκβαλῶν καὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν λαβῶν, τίθησι τοὺς λοιποὺς ὑπὸ λίθῳ τινὶ μεγάλῳ, καὶ τὸν τόπον ἐπισημήνας εὐθύς των Ἱεροσολύμων ἐχώρει. Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Ἰόππην ἄλογα μισθωσάμενος καὶ ἀρραβῶνα καταβαλῶν, ἐπανεῖσι πρὸς τὸν λίθον, ὑφ' ὃν τὸ χρυσίον ἔκρυπτετο καὶ πλησίον ἤδη γενόμενος, ὡ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοί! ὡ κριμάτων δικαιοτάτων! “Ὁρᾷ τινὰ τοῦ λίθου τὰ μεγέθει μέγιστον καὶ τῇ μορφῇ φοβερὸν ἐξερπήσαντα ὄφιν, καθάπερ φυλάττειν τοὺς χρυσοὺς τεταγμένον, καὶ ἀπείργειν αὐτὸν πειρώμενον πράγματος ἀλλοτρίου.

Δείσας οὖν ἐκεῖνος, τηνικαῦτα μὲν κεναῖς ἐπάγεισι ταῖς χερσί, κατεῖσι δὲ πάλιν καὶ εὐρίσκει τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον τοῦ χρυσοῦ φύλακα ἐγρηγορότα λίαν ἐπιμελῶς, καὶ οἷον ἐπαγρυπνοῦντα τὰ χρήματι, ὡς μηδὲ πλησιάσειν ὅλως αὐτὸ Ῥξειναί το λίθῳ, ἀλλὰ καὶ προσβαλόντα διωχθῆναι συντόνως ὑπὸ τοῦ ὄφεως ἄχρι πολλοῦ, καὶ ἀγαπήσαι εἰ γὰ καὶ ὅλως σωθεῖς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσειε .

Τῇ γοῦν ὕστεραια ἀφικνεῖται καὶ αὔθις κατὰ τὸν τόπον καὶ παραχρῆμα δύναμις τις ἐναέριος ἐπιτάσα καὶ ὥσπερ τινὶ ροπάλῃ τοῦ Θεοδότου κατενεγκοῦσα καὶ πληγὴν αὐτῷ καιρίαν ἐκτείνασα, ἐκεῖνον μὲν ἀνατρέπει καὶ πολὺ το νεκρῶδες ἔχοντα τῇ γῆ καταβάλλει. Λαζαριώται δὲ τινὲς ἐκ τοῦ παρήκοντος ἐπιστάντες καὶ οὕτως ἐρριμμένον ἀθλίως εὐρόντες,

ἀναλαμβάνουσι τὲ καὶ εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἁγίαν Πόλιν νοσοκομεῖον κομίζουσιν. Ἐκεῖσε τοίνυν ἐπὶ πολὺ κείμενος, ὄναρ δρᾷ πρεσβύτην τινὰ αὐτῷ χαλεπαίνοντα καὶ ἀναστήναι σὲ ἄλλως οὐκ ἔνι λέγοντα, εἰ μὴ τὸ ὑφαιρεθὲν χρῆμα πρότερον τῆ τοῦ Εὐθυμίου μονῆ ἀποδώσῃ.

Μεταστειλάμενος οὖν ἐκεῖθεν τὸν πανδοχέα, τὴν τὲ κλοπὴν καὶ τὰ ἐξῆς ὡς ἔσχεν ἀνακαλύπτει καὶ πρὸς τὸ Μοναστήριον ταῦτα εἰπεῖν ἀποστέλλει. Μαθόντες δὲ οἱ περὶ τὸν ἡγούμενον Θωμᾶν καὶ Λεόντιον τὰ γεγενημένα, ἀνέρχονται πρὸς τὴν Ἁγίαν Πόλιν εὐθύς καὶ τινι φορεῖς τὸν Θεοδοτὸν ἐπιθέντες, ὥστε ὑποδείξει τὸν τόπον αὐτοῖς ὑφ' ὃν ὁ χρυσὸς κρύπτοιο, εὐρίσκουσι μὲν αὐτὸν ὑπὸ τῆ λίθῳ κείμενον, ὁ δὲ φρικτὸς ἐκεῖνος φύλαξ, ὃ τοῦ θαύματος! οὐδαμοῦ, καθάπερ τοῖς ἀληθινοῦς δεσπόταις εἶξας τοῦ θησαυροῦ. Αὐτίκα γοῦν οἱ μὲν τοὺς χρυσοὺς ἀναιροῦνται μικρὰ τὲ τὰ ὑπὸ Θεοδότου δαπανηθέντα εἶναι νομίσαντες ὑπέστρεφον, αὐτὸς δὲ κακῶν ἦν ἀπαθὴς καὶ ὑγιῶς ἔχων τοῦ σώματος.

2. Καὶ ἕτερος δὲ τίς Κέλιξ τὸ γένος, τὸ σχῆμα Μοναχός, Παῦλος ὄνομα, τῆς τοῦ Μαρτυρίου Μονῆς ἐξορμηθεὶς, πνεύματι πονηρῶ συνεχόμενος, ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων τῷ τοῦ Εὐθυμίου προσάγεται μνήματι. Τεθέντος τοίνυν αὐτοῦ παρὰ τῆ τοῦ λειψάνου θήκη, ἐποφθεῖς μετ' ὀλίγον ὁ μέγας μέσων νυκτῶν τὸν δαίμονα ἀπελαύνει. Καὶ τοῦτο μαρτύριον τῆς ἰάσεως ἀψευδὲς αὐτῆς γὰρ νυκτὸς ἀπελθὼν ὁ Παῦλος, παρὰ τὴν τῆς νυκτερινῆς ψαλμωδίας ὥραν, εἶς τὲ τῶν ἀδόντων γίνεται καὶ ἐφ' ἡμῶν πάντων Θεῷ τὴν ἴασιν ἐξωμολογεῖτο. "Ἦδη γὰρ καγῶ ὁ συγγραφεὺς τῆ τοῦ μεγάλου μονῆ εἰσεδέχθη.

Ἔμενεν οὖν ὁ Παῦλος τὸ λοιπὸν ἐν τῷ Κοινοβίῳ, ἀναγραφτὸν τὴν χάριν παρ' ἑαυτῶ συντηρῶν, καὶ παντὸς πόνου, καὶ λειτουργήματος σὺν προθυμία πάσῃ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκοινώνει. Ποτὲ οὖν συλλέγοντες ἡμεῖς τροφὴν ἐπὶ τῆς ἐρήμου (ἣ δὲ ἦν & μανούθια σύνηθες ὀνομάζειν), ἠρόμεθα τὸν Παῦλον, ἐπὶ τῇ συλλογῇ καὶ αὐτὸν παρόντα, ὅ,τι τέ πάθοι καὶ ὅθεν εἰς τὸ Κοινόβιον ἔλθοι, καὶ οἷας παρὰ τῆ τοῦ λειψάνου θήκη ἀπολαύσου τῆς θεραπείας, καὶ αὐτὸς συνήθως ἡμῖν ἔχων ἤδη φανερῶς ἅπαντα διεξείη.

Ἐγὼ διακονίαν, λέγων, ἐν τῇ τοῦ Μαρτυρίου μονῆ πιστευθεῖς, φιλοχρηματίας οὐκ οἶδ' ὅπως ἐάλων ἔρωτι' ἐπειδὴ δὲ σπόρους καὶ οὐκ εἶχον ὅθεν ἂν οὐδὲ δραχμὴν κτήσαιμι, ἔννοιά μου γίνεται τῶν ἱερῶν σκευῶν ὑφελέσθαι τινὰ καὶ κτήσιν ἑμαυτῷ τινὰ τὸν δὲ τὸν τρόπον περιποιήσασθαι. Ἐπεὶ οὖν ἠττήθη τῷδε τὸ πονηρῶ λογισμὸ καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀπεσεισάμην, ὑφαιρούμαι τὰς κλεῖς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ διανοίξας ἔνθα τῶν ἱερῶν σκευῶν ἢ ἀπόθεσις, τούτων τὰ μὲν κακούργως ἐνοσφισάμην, τὰ δὲ καὶ ἄλλοις ὀλιγώρως διένειμα.

Εἶτα τὴν διακονίαν ἐκτέλεσας ἐκείνην, τὰς κλεῖς ἀποδίδωμι φέρων αὐθις τὸ θυσιαστηρίων τραπέζι δὲ μετὰ τινῶν ἀδελφῶν ἐπὶ δεῖπνον καὶ εἰς κόρον οἴνου πιῶν, ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἄθλιος κατακλίνομαι. Καὶ αὐτίκα δὴ πᾶς ἀκολασίας λογισμὸς καταχεῖται μου τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ πάντων μοι συνδραμόντων, ἐγὼ δὲ τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῆς μέθης ἔτι διεφθαρμένος, ἠδεως ἑμαυτὸν τοῖς λογισμοῦς τούτοις ἀνῆκα καὶ μὲ παραλαβόντες οὕτω διέθηκάν ὡς καὶ γυναικὸς αἰσθάνεσθαι συμπαρούσης καὶ αὐτὴ συνανακεῖσθαι δοκεῖν.

"Ἄφγω οὖν προσβάλλει μοι νέφος σκοτεινὸν τὲ καὶ ἀλαμπές το δὲ ἦν ἄρα καὶ ἐπιτηδήσας μοι μιαρὸς δαίμων, ὑφ' οὗ χειρωθεῖς, ὡς αἰχμάλωτος ἔμεινα χρόνον συχνὸν ὑπ' αὐτοῦ τιμωρούμενος, καὶ τί μὴ πάσχων τῶν χαλεπῶν; Ποῦ γὰρ ἂν καὶ κόρον λάβοι τοιοῦτος ἐχθρὸς του κακῶς δρᾶν, ἐπειδὴν ἅπαξ κύριος γένηται τοῦ κακοποιεῖν, ἕως ὅκτόν μου λαβόντες οἱ ἀδελφοί, ἀναιροῦνται μὲ καὶ παρὰ τὴν τοῦ Ἁγίου κομίζουσι θήκην. Παρ' αὐτὴ τοίνυν τεθεῖς καὶ παραχρῆμα οἷον ἀνενεγκῶν καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, ἔδεομὴν του Ἁγίου μετὰ θερμῶν

δακρύων ἐλεῆσαι με καὶ ἐπηρείας τοῦ χαλεποῦ δαίμονος ἀπαλλάξαι με καὶ προσεκείνην ἀφ' ἐσπέρας αὐτῆς λιπαρῶν καὶ οὐκ ἀνίην δεόμενος.

Ἦδη δὲ περὶ τὸ μεσαίτατον τῆς νυκτὸς ἔδοκει μοὶ παρὰ τινι διατρίβειν τόπω θείῳ καὶ θαυμαστῷ, οὐ τὴν θέσιν, τὸ κάλλος, τὴν χάριν εὐξαιτο μὲν ἂν τις ἰδεῖν, λόγῳ δὲ δυνατὸς εἰπεῖν οὐδαμῶς ἔσται. Ἐώκει δὲ μοὶ καὶ κουκούλιον τί μέλαν καὶ μαλοῦ πλήρες ἐπικεῖσθαι μου τῆ κεφαλῇ. Ὁ δὲ μαλὸς αὐτῷ, ἀλεξίκακε θεράπον Θεοῦ Εὐθύμιε, μηδὲ ἑτέροις ἐπιτεθῆναι μηδαμῶς γένοιτο. Ἐκόμα μὲν γὰρ τὰ ἔνδον ἀκάνθαις ἀντὶ μαλῶν, καὶ ταύταις οὐ φορηταῖς δὴ τισι καὶ μετρίαις, ἀλλὰ τοῖς τῶν γραφικῶν ἐργαλείων κέντροις τὸ τὲ μέγεθος καὶ τὸ μῆκος παραπλησίαις. Ἐκέντει δὲ μοῦ σφοδρῶς τὴν κεφαλὴν, καὶ οὐδὲ χαίρειν ὅλως οὐδὲ ἀναπνεῖν συνεχώρει.

Τοιοῦτω τοιγαροῦν κακῷ πιεζόμενος, διὰ γλώττης στρέφειν τὸ τοῦ Εὐθυμίου ὄνομα καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ ἔδοκουν, καὶ δς εὐθὺς ἐπιφαίνεται μοὶ πολλῷ τὸ φωτο κύκλῳ περιλαμπόμενος, πολλὸς τὴν τρίχα, στρογγύλος τὴν ὄσιν, φαιδρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν ἡλικίαν βραχὺς, βαθὺς τὸν πώγωνα, μανδύαν μέλανα περικείμενος, ράβδον τὲ τῆ χειρὶ κατέχων, καὶ ὅτου δέοι πρὸς με φησὶ τί δὲ βούλει ποιήσω σου;

Ἐμοῦ δὲ ὑποτρομὸν τί καὶ περιδεὲς ἀποκριναμένου οἰκτεῖραι τοῦ πάθους καὶ τοῦ χαλεποῦ τούτου δαίμονος ἀπαλλάξαι μέ, αὐστηρότερον ἐκεῖνος ὑπολαβῶν, σὺ δέ, ἀλλ' ἐπέισθης, φησὶν, ὅτι τῶν γινομένων οὐδὲν τὸν Θεὸν λαθεῖν δυνατόν; *Ἐμαθες ἐξ ὧν ἔπαθες ἡλίκον τὸ τοῦ Θεοῦ περιφρονεῖν κακὸν καὶ ὡς ἂν καὶ τύχοι προῖεσθαι; "Ὡς πὲρ γὰρ ἢ τῶν ἀφοσιουμένων ταῖς Ἐκκλησίαις χάρις πρὸς Θεὸν ἀντικρυς διαβαίνει, καὶ αὐτὸς δὲ πάλιν ἄνωθεν οἶδε παρέχειν τὰς ἀντιδόσεις, οὕτω δὴ καὶ οἱ κακῶς αὐτοῖς κεχρημένοι οὐκ εἰς ἄλλον, ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον ἔμπαρουνουσι καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῷ δίκην ὑπέχουσιν.

Εἰ γὰρ ὁ Ἄνανίας πάλαι μετὰ τῆς γυναικός, ἐξ ὧν αὐτοὶ προσήνεγκαν - φερόμενοι, τηλικαύτην ἔδοσαν τιμωρίαν, ὡς αὐτὴ σὺν ἅμα τῆ κλοπῆ ἐπαποθανεῖν, ποίας ἄρα τεύξεται συγγνώμης καὶ μηδὲ ἄλλοτριας οὕτω προσφορᾶς φειδόμενος, Πλήν, ἀλλ' εἰ δίδως ἔτι συνθήκας μηκέτι χειρὰς ἀδίκους ἱεροὺς ἐπιβάλλειν πράγμασι, μήτε μὴν λογισμῶν παραδοχὴ φαύλων καθηδυναθῆσαι, παρακαλεῖται, φησιν, ὁ Θεὸς καὶ ἰᾶται σε. Φιλάνθρωπος γὰρ καὶ «οὐ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἢ καὶ τὰ θεῖα διδάσκουσι λόγια, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτὸν» ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο σοῖ τὰ παρόντα συνέβη, ὅτι πραγμάτων ἱερῶν διακονίαν ἐγγχειρισθεῖς, οὐ μὲν οὖν τῷ Θεῷ πιστὸν σεαυτὸν ἐφύλαξας, ἀλλὰ πρὸς δόλον εὐθὺς καὶ κλοπῆς ἔβλεψας, «θερίζων, ἀληθῶς εἰπεῖν, ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας». Ἐντεῦθεν ἢ ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπήρεια καὶ ἀκολασία, καὶ τὸ δεινὸν δὲ τοῦτο παρὰ τῶν δαιμόνων κλυδώνιον ἐντεῦθεν ἐπηκολούθησεν.

Τούτων ἀκούσας ἐγώ, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιοῦμαι τῆς εἰς το λοιπὸν φυλακῆς καὶ τότε φησὶ τῷ μιαρῷ δαίμονι ἐμβριμησάμενος καὶ λαβόμενός μου τῆ χειρὶ τοῦ κουκουλίου μόλις μὲν αὐτὸ καὶ σὺν βία τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεῖται, τὸ δὲ ἄρα μετέβαλεν εὐθὺς τὴν μορφήν, καὶ μοῦ τις ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου χειρὶ βραχὺς αἰθίου ὠράτο, πυρὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁμοίως. «Ἐώκει δὲ τις πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ βόθρος κομιδῆ βαθύτατος διωρύχθαι, καὶ τὸν μὲν ἀφήκε κατὰ τοῦ βόθρου, ἐπιστρέψας δὲ πρὸς με πάλιν, ἐκεῖνο φησὶν, καὶ πρὸς τὸν παράλυτος ὁ Χριστός, κῖδε ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἀλλὰ πρόσεχε σεαυτῷ, ἵνα μὴ χειρὸν τί σου γένηται».

Ἀνεθεῖς δὲ τοῦ πάθους ἐγώ καὶ θερμότεραν ἀποδοὺς Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν, ἄπαθης ἐξ ἐκεῖνου καὶ εἰς δεῦρο κακοῦ παντὸς συντετήρημαι. Ταῦτα ἐμοὶ Παύλου διασαφήσαντος (καὶ συγγραφεὺς Κύριλλος ἐπάγει) καὶ κοινὴν ἐγὼ πάσι παρέθηκα τὴν διήγησιν.

Ερμηνεία

ΕΙΣ το Μοναστήρι του Αγίου Ευθυμίου εξούσεν ένας Μοναχός από την Γαλατίαν, ο Θεόδοτος, κανονικόν μέλος της Αδελφότητος. Εις αυτόν, κάποτε, συνέβη το εξής, από φθόνον του πονηρού. Ο Στέφανος, ο οποίος διετέλεσεν Ηγούμενος του ιδίου Μοναστηρίου πριν από τον Θωμάν, προσέφερεν εις το Μοναστήρι εξακόσια χρυσά νομίσματα, τα οποία προήρχοντο από την περιουσίας του αποθανόντος αδελφού του.

Αυτά, λοιπόν, τα εξακόσια χρυσά νομίσματα, τα οποία είχαν τοποθετήσει εις το διακονικόν, τα έκλεψεν ο Θεόδοτος, όταν ανέλαβε την Ηγουμενίαν ο Θωμάς από την Απάμειαν. Την επομένην ημέραν εξύπνησε πρωί - πρωί ο Θεόδοτος και προσεποιείτο τον οργισμένον και ότι τάχα ήτο πολύ αγανακτισμένος, επειδή δεν μπορούσε να έχη ησυχίαν.

Έτσι με την αφορμήν αυτήν φεύγει από το Μοναστήρι, διότι, δήθεν, έπεθύμει ήσυχίαν εις την πραγματικότητα όμως το έκανε, διά να διαφύγη την προσοχήν των Μοναχών και να εξαφανίση τα χρήματα.

Πράγματι, λοιπόν, επήρε τον δρόμον διά την Αγίαν Πόλιν και εβάδιζε προς αυτήν. "Όταν έφθασεν απέναντι από την Μονήν του Μαρτυρίου, εκάθισε με την ησυχίαν του και αφού έβγαλε τα χρυσά νομίσματα εκράτησε πενήντα από αυτά και τα υπόλοιπα τα έβαλε κάτω από μίαν μεγάλην πέτραν. Έβαλε σημάδια, δια να αναγνωρίση τον τόπον και αμέσως επροχώρησε για τα Ιεροσόλυμα. Από εκεί ενοικίασεν άλογα διά να μεταβή εις την Ιόππην και αφού έδωσε προκαταβολήν, επιστρέφει. εις την πέτραν, όπου είχε κρύψει τα χρυσά νομίσματα. "Όταν όμως έφθασε κοντά – ω! οφθαλμοί του Θεού που τα βλέπετε όλα! ω! δικαιοτάτα κρίματα του Θεού – βλέπει να ζετρυπώνη κάτω από την πέτραν ένας τεράστιος και φοβερός την θέαν όφις. Ο όφις εκείνος έφαινέτο ώσαν να είχε διαταχθή να φυλάσση τα χρυσά νομίσματα και να εμποδίζη τον Θεόδοτον να πλησιάση το ξένον πράγμα.

Έφοβήθη, λοιπόν, ο Θεόδοτος και φεύγει αμέσως με άδεια τα χέρια. Επανέρχεται όμως και πάλιν και ευρίσκει εκεί τον φοβερόν φύλακα των χρυσών νομισμάτων να μη κοιμάται και ωσάν νά άγρυπνη επάνω εις τα χρήματα και να μη του επιτρέπη ούτε κατ' ελάχιστον να πλησιάση εις την πέτραν. "Όταν δε εδοκίμασε να πλησιάση, κατεδιώχθη με μανίαν από τον όφιν και ετρόμαξε τόσον πολύ, ώστε να παρακαλώ να ήμπορέση να γλυτώση και να φύγη από εκεί.

Την επομένην, ημέραν έρχεται και πάλιν εις εκείνον τον τόπον: αμέσως τότε ως εάν κάποια εναέριος δύναμις να επέπεσεν από υψηλά και, ωσαν με ρόπαλον, εκτύπησε την κεφαλήν του Θεοδότου με τόσην δύναμιν, ώστε τον άνέτρεψε και τον έρριψεν εις την γην ως νεκρόν. Μερικοί όμως νοσοκόμοι, από το πλησίον Νοσοκομείον, όταν ήλθαν και τον ευρήκαν εις αυτήν την αθλίαν κατάστασιν, τον εσήκωσαν εις τας χείρας των και τον μετέφεραν εις το Νοσοκομείον, που ευρίσκετο εις την Αγίαν Πόλιν. Εκεί, αφού παρέμεινε νοσηλεύόμενος αρκετές ημέρας, βλέπει ένα βράδυ εις το όνειρόν του κάποιον Γέροντα, ο οποίος εφαινέτο πάρα πολύ θυμωμένος εναντίον του.

– Δεν θα μπορέσης να σηκωθής από αυτό το κρεβάτι, του λέγει, κατ' άλλον τρόπον, αν προηγουμένως δεν επιστρέψης εις την Μονήν του Αγίου Ευθυμίου τα χρήματα που έκλεψες.

Αμέσως έστειλε και εκάλεσεν απ' εκεί τον ξενοδόχον, εις τον οποίον εφανέρωσε λεπτομερώς την κλοπήν και όλα όσα επηκολούθησαν. Τον στέλλει δε να τα εκθέση όλα λεπτομερώς εις το Μοναστήριον. Μόλις έμαθαν αυτά οι Γέροντες που ήσαν κοντά εις τον ηγούμενον Θωμάν και τον Λεόντιον, πορεύονται αμέσως προς την Αγίαν Πόλιν. Αφού δε ετοποθέτησαν τον Θεόδοτον επάνω εις ένα φορείον, τον μεταφέρουν, διά να τους υποδείξη τον τόπον, όπου είχε κρύψει τα χρυσά νομίσματα. Πράγματι ευρίσκουν τα χρυσά νομίσματα κάτω από την πέτραν. Εκείνος δε ο φοβερός φύλαξ, ώ του θαύματος!, είχε φύγει, ως να υπεχώρησεν εμπρός εις τους πραγματικούς ιδιοκτήτης του θησαυρού. Αμέσως τότε παραλαμβάνουν τα χρυσά νομίσματα και έπειδή εθεώρησαν ασήμαντα εκείνα που εδαπάνησεν ο Θεόδοτος, τον συνεχώρησαν και επέστρεψαν. Εκείνος δε από την στιγμήν εκείνην άπηλλάγη τελείως από το κακόν και ανέκτησε την σωματικής του υγείαν.

2. Κάποιος άλλος μοναχός, ονομαζόμενος Παύλος, κατήγετο από την Κιλικίαν. Ούτος προήρχετο από την Μονήν του Μαρτυρίου· επειδή δε εδαιμονίσθη, οδηγήθη από τους συγγενείς του εις τον τάφον του Αγίου Ευθυμίου. Τον έβαλαν, λοιπόν, κοντά εις την λάρνακα των λειψάνων του Αγίου. Κατά τα μεσάνυκτα ενεφανίσθη ο Άγιος και εξεδίωξε τον δαίμονα από τον Μοναχόν. Αληθινή απόδειξις της θεραπείας εστάθη και τούτο: την ιδίαν νύκτα, κατά την ώραν της νυκτερινής ψαλμωδίας, έφυγεν ο Παύλος από την θέσιν, που τον είχαν τοποθετήσει, έλαβε μέρος εις την ψαλμωδίαν αυτήν, μαζί με τους ψάλτας και ενώπιον όλων διηγείτο την θεραπείας, που του έκανε ο Θεός. Αυτό δε το γνωρίζω από προσωπικής αντίληψιν, διότι τότε πλέον και εγώ, ο συγγραφεύς, είχα γίνει δεκτός εις την Μονήν του Μεγάλου Ευθυμίου.

Παρέμεινε λοιπόν ο Παύλος, κατά τον υπόλοιπον χρόνον, εις το Κοινόβιον και διετήρει εις την καρδίαν του άσβεστον την ευγνωμοσύνην. Ελάμβανε μέρος μαζί με τους άλλους αδελφούς εις κάθε έργον και υπηρεσίαν. Κάποτε ενώ έμαζεύαμεν τροφήν εις την έρημον (ήτο δε ή τροφή αυτή εκείνα που συνήθως ονομάζουν μανούθια), ήρωτήσαμεν τον Παύλον, που έμάζευε και αυτός μαζί μας, τι είχε πάθει και διά ποίαν αιτίαν ήλθεν εις το Κοινόβιον και πώς, τέλος, έθεραπεύθη κοντά εις την λάρνακα. Αυτός δε πρόθυμα, επειδή πλέον είχεν αποκτήσει εμπιστοσύνην, μάς τα εξιστόρησεν όλα λεπτομερώς.

Είς εμέ, - ήρχισε να μάς λέγη – είχαν εμπιστευθή υπηρεσίας εις το Μοναστήρι του Μαρτυρίου. Δεν γνωρίζω, λοιπόν, πως εκυριεύτην από τον έρωτα της φλοχρηματίας. Επειδή δε ήμουν πτωχός και δεν είχα από που να αποκτήσω έστω και μίαν δραχμήν, μού ήλθεν η σκέψις να αφαιρέσω μερικά από τα άγια σκεύη και, με τον τρόπον αυτόν, να αποκτήσω και εγώ κάτι ιδικόν μου. Αφού λοιπόν ενικήθην από αυτόν τον πονηρόν λογισμόν και έδωξα από την καρδίαν μου τον φόβον του Θεού, κλέπτω τα κλειδιά από το ιερόν θυσιαστήριον: αφού δε ήνοιξα το σκευοφυλάκιον άλλα μέν από τα ιερά σκεύη κατεκράτησα ώσαν κακούργος, άλλα δε τα έμοίρασα ασυλλόγιστα και εις άλλους.

Αφού ετελείωσα την υπηρεσίας μου, τοποθετώ και πάλιν τα κλειδιά εις το θυσιαστήριον. Παρεκάθησα κατόπιν με μερικούς αδελφούς εις δείπνον, όπου ήπια οίνον κατά κόρον και κατόπιν έπεσα να κοιμηθώ εις το στρώμα μου εις αθλίαν κατάστασιν. Αμέσως τότε έπλημμύρισεν η ψυχή μου από όλους τους λογισμούς της ακολασίας, ως να εβοήθησαν εις αυτό όλαι αι περιστάσεις: εγώ, που ήμουν ακόμη ζαλισμένος από την μέθην, άφηνα ευχάριστα την σκέψιν μου να αιχμαλωτίζεται από αυτούς τους λογισμούς. Και τόσον πολύ

με εκυρίευσαν αυτοί οι αισχροί λογισμοί, ώστε να αισθάνομαι κοντά μου και γυναίκα ακόμη και να νομίζω ότι κοιμούμαι μαζί της.

Ξαφνικά πίπτει επάνω μου κάτι ώσαν σύννεφον μαύρον και σκοτεινόν. Και αυτό βεβαίως το σκοτεινόν σύννεφον, που έπεσεν επάνω μου, ήτο ο μιαρός δαίμων, ο οποίος, αφού μού έδεσε τα χέρια, με εκράτησεν αιχμάλωτον αρκετήν ώραν απ' αυτόν, πλέον, ετιμωρούμην. Και τι φοβερόν υπήρχε, το οποίον να μη υποφέρω εκ μέρους του; Διότι πώς είναι δυνατόν να χορτάση ένας τέτοιος εχθρός από του να κακουργή εις βάρος του ανθρώπου, άπαξ και λάβη την εξουσίαν να κακοποιή; Και υπέφερα τα πάνδεινα μέχρις ότου οι αδελφοί, από οίκτον, με εσήκωσαν και με έφεραν κοντά εις την λειψανοθήκης του Αγίου. Μόλις με ετοποθέτησαν δίπλα εις την λάρνακα, αμέσως, ώσαν να εξαλάφρωσα από ένα μεγάλο βάρος, συνήλθα και παρεκάλουν με θερμά δάκρυα τον Άγιον να με απαλλάξη από την επήρειαν του κακού δαίμονος. Είχα αρχίσει από το βράδυ αυτήν την δέησιν και δεν έσταμάτησα ούτε στιγμής να παρακαλώ.

Κατά τα μεσάνυκτα μού εφάνη, ότι ευρισκόμουν εις κάποιον τόπον θεϊκόν και αξιοθαύμαστον, του οποίου την θέσιν, την ωραιότητα, την χάριν θα ηύχето κανείς να ίδη, είναι όμως αδύνατον να τα περιγράψη με λόγους. Μου εφάνη δε ότι ένα μαύρον κουκούλι γεμάτος μαλλί είχε τοποθετηθή επάνω εις την κεφαλήν μου. Το μαλλί όμως εκείνο – ώ θεράπον του Θεού Ευθύμει, που αποδιώκεις τα κακά – είθε ποτέ να μη τοποθετηθή εις άλλους. Διότι εσωτερικώς είχεν αγκάθια αντί για μαλλιά και τα αγκάθια αυτά δεν ήσαν μικρά, ούτε εκινούντο, αλλά ωμοιάζον, κατά το μέγεθος και το μήκος, με σουβλερά καρφιά, σαν αιτα που χρησιμοποιούν εις την γραφικής τέχνην. Μου εσουβλιζαν δε τοσον δυνατά την κεφαλήν, ώστε δεν επέτρεπαν ούτε την αναπνοήν μου να πάρω.

Πιεζόμενος, λοιπόν, από ένα τοιούτον κακόν, μού εφάνη ότι είχα διαρκώς το όνομα του Ευθυμίου εις την γλώσσαν μου και ότι τον παρεκάλουν και αμέσως τότε μου παρουσιάζεται ο ίδιος, περιτριγυρισμένος από πολύ φώς, ασπρομάλλης, στρογγυλοπρόσωπος, με ζωηρά μάτια, κοντόσωμος, με μεγάλην γενειάδα, ενδεδυμένος με μαύρον ράσον: με την ράβδον εις το χέρι με πλησιάζει και μου λέγει:

– Τι θέλεις να σου κάνω; Εγώ δε κάπως τρομαγμένος και φοβισμένος του απαντώ:

- Να με λυπηθής δι' αυτήν μου την συμφοράν και να με απαλλάξης από αυτόν τον φοβερόν δαίμονα.

Εκείνος, πάλιν, με ήρώτησε, κάπως αυστηρότερα:

-Επίσθης, από όσα συνέβησαν, ότι τίποτε δεν μπορεί να διαφύγη τον οφθαλμόν του Θεού; Έμαθες, από όσα έπαθες, πόσον μεγάλον κακόν είναι να περιφρονή κανείς τον Θεόν, όταν μάλιστα έχη αφιερωθή εις Αυτόν;

Διότι όπως ακριβώς ή ευχάριστος προσφορά των αφιερωμάτων εις τας Εκκλησίας πηγαίνει κατ' ευθείαν προς τον Θεόν, και Αυτός, πάλιν, γνωρίζει να παρέχη από υψηλά τας δωρεάς Του, έτσι και αυτοί που χρησιμοποιούν κακώς αυτά (τα αφιερώματα) δεν αμαρτάνουν εις κανένα άλλον, παρά εις Αυτόν τον ίδιον τον Θεόν, από τον Οποίον και θα λάβουν την τιμωρίαν που τους αξίζει.

Διότι αν ο Ανανίας, κατά τον παλαιόν καιρόν, με την γυναίκα του μαζί, ετιμωρήθησαν τόσοσ σκληρά, επειδή αφήρεσαν από αυτά που οι ίδιοι προσέφεραν, ώστε να αποθάνουν την ιδίαν στιγμήν που έκλεψαν, πώς είναι δυνατόν να συγχωρηθή εκείνος, ο οποίος δεν εσεβάσθη τα ξένα αφιερώματα; (Πράξ. ε΄, 1-11). Ως τόσοσ, αν υποσχεθής τώρα, ότι δεν θα απλώσης ποτε πλέον το χέρι σου εις ιερά πράγματα, ούτε θα δοκιμάσης ηδονήν από παραδοχήν φαύλων λογισμών, θα σε ευσπλαγχνισθή, ασφαλώς, ο Θεός και θα σε θεραπεύση αμέσως. Διότι είναι φιλόανθρωπος και «δεν θέλει τον θάνατον του αμαρτωλού»-όπως διδάσκουν τα θεία λόγια- «μέχρις ότου μετανοήση και κερδήση την αιώνιον ζωήν» (Ιεζεκ. ικ΄, 23). Δι' αυτό σου συνέβησαν και όσα έπαθες, επειδή ανέλαβες την διαχείρισιν ιερών πραγμάτων και όχι μόνον δεν έφάνης αξιόπιστος ενώπιον του Θεού, αλλ' αμέσως έστρεψες την προσοχήν σου προς την απάτης και την κλοπήν, «θερίζων» πραγματικά «εκεί, όπου δεν έσπειρες, και συγκεντρώνων από εκεί όπου δεν διεσκόρπισες» (Ματθ. κέ΄, 24).

Από αυτήν την αμαρτίαν προήλθε και ο σαρκικός πόλεμος και ή ακολασία και η φοβερά αυτή τρικυμία από μέρους των δαιμόνων από εδώ εξεκίνησε.

Μόλις εγώ ήκουσα αυτά τα λόγια από τον Αγιον Ευθύμιον, αμέσως του δίδω υπόσχεσιν, ότι εις το μέλλον θα προσέχω πολύ. Τότε ο Άγιος επετίμησε τον βδελυρόν δαίμονα και αφού έπιασε με το χέρι του το κουκούλι, μόλις και μετά βίας το αφήρεσεν από την κεφαλήν μου το κουκούλι δε αυτό αμέσως ήλλαξε μορφήν και μου εφάνετο εις το χέρι του Αγίου ως ένας κοντόσωμος αράπης με μάτια όμοια με φωτιάν. Μου εφάνη δε, ότι εμπρός εις τους πόδας του Αγίου είχεν ανοιχθή ένας βαθύτατος λάκκος, εις τον οποίον έρριψε τον δαίμονα» αφού δε επέστρεψε πάλιν καντά μου, μου είπε εκείνο, που είπε και ο Χριστός εις τον παράλυτον: «ιδού έθεραπεύθης, μη αμαρτάνης πλέον, αλλά πρόσεχε τον εαυτόν σου διά να μη πάθης τίποτε χειρότερον» (Ιωάν. ε΄, 14).

Εγώ τότε μόλις ανεκουφίσθην από το πάθος και αφού ηυχαρίστησα θερμά τον Θεόν, έθεραπεύθην τελείως από εκείνο το κακόν και είμαι έως τώρα υγιής.

Αυτά μου διηγήθη ο Παύλος (προσθέτει ο συγγραφεύς Κύριλλος) και εγώ τα έγγραψα, δια να τα μάθη όλος ο κόσμος.

Β' Του Αββά Κασσιανού

ΠΑΡΑ τοῖς Κοινοβίοις τῆς Ἀνατολῆς, σχεδόν πάσης ἑβδομάδος οἱ ἀδελφοὶ ἐκ διαδοχῆς ποιούσιν ἐν τῷ τοῦσ μαγειρείοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς καθήκουσιν, ἅμα καὶ ἑαυτοῦσ ἀναπαύοντες, καὶ μόνον ἀγάπης διὰ τὸ δουλεύειν ἀλλήλοισ πληροῦντες. Συμπληρωθείσης δὲ τῆς ἑβδομάδος, τὴν ἀναστασίμων ἡμέρα, μετὰ τοῦσ ἔωθινουσ ὕμνουσ, ἄλλοισ πάλιν τοῖσ εἰσερχομένοισ ὑπηρετήσῃ τα πρὸς τὴν χρῆσιν σκευῆ σεσημειωμένα παραδιδόασιν, ἅτινα δεχόμενοι τοσαύτην φροντίδα εἰς τὴν τούτων παραφυλακὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδάζουσιν, μὴ τί ἐξ αὐτῶν ἀπολλυται ἢ κλασθῆ, ὅσῃν εἰκὸς τῶν ἐμπεπιστευμένοων σκευῆ ἱερά καὶ Θεῷ ἀνατεθειμένα. Ὑφέξειν γὰρ λόγον ἐτοιμάζονται οὐ μόνον τὸ παρόντι οἰκονόμο, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεῷ, εἰ τύχοι ἐξ ἀμελείας ἢ ραθυμίας κλασθεν τίποτε ἢ μειωθεν ἐξ αὐτῶν. Πρὸς πίστωσιν δὲ τῶν εἰρημένοων, ὅπερ αὐταῖσ ὄψεσιν ἔθεασάμεθα, προσθήσω τὰ διηγήματα.

Ἐν τῇ ἑβδομάδι τινὸς ἀδελφοῦ, παριῶν καὶ οἰκονόμος, ὀλίγουσ κόκκουσ φακῆσ κατὰ γῆν ἔρριμμένοισ θεασάμενοσ, οὐ κατεφρόνησεν ὡσ οἰκτροῦ πράγματοσ, ἀλλ' ἐγκαλέσασ πολλὰ

τῷ τὴν ἐβδομάδα πεπιστευμένο ἀδελφῶ, δέδωκεν ἐπιτίμιον, ὡς ἀμελοῦντι τῶν τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένων καὶ καταπατοῦνται τὴν ἰδίαν συνείδησιν. Τοσαύτη γὰρ πίστις καὶ σπουδὴ πάντων ἐπιμελοῦνται καὶ πάντα διοικοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὰ ἅπερ ἡμῖν εὐτελεῖ καὶ καταφρονήσεως ἄξια φαίνονται μετὰ πολλῆς προσοχῆς φυλάττειν, οἷον ἀγγεῖον κακῶς κείμενον μεταστῆσαι ἢ σκεῦος ἐρριμμένον συνάξαι, πιστεύοντες καὶ ὑπὲρ τούτων μισθὸν ἔχεις παρὰ τῷ δεσπότη Θεῷ.

Κατὰ πᾶσαν οὖν τὴν Ἀνατολὴν οὗτοι οἱ κανόνες τῶν ἐβδομάδων, ὡς εἶπον, γίνονται παρὰ δὲ τοῖς Αἴγυπτιοῖς οὐδαμῶς οἱ διακονηταὶ ἐναλλάσσονται, ἀλλ' ἕκαστος, ἐν ᾧ δοκιμασθεῖς χρησιμεύειν, ἐν τούτῳ καὶ προσμένει ἀδιάδοχος, ἐφ' ὅσον δύναται, καὶ μήτε γῆρας αὐτῷ μήτε ἀσθένεια ἐμποδίσει. Καὶ ἡ τοῦ μαγειρείου δὲ φροντίς, ἐνὶ δοκιμωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπιτρέπεται, ἕως ἢ ἀρετὴ αὐτοῦ ἐπιδίδωσι καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος ὑπουργεῖ.

Ερμηνεία

Εἰς τὰ Κοινόβια τῆς Ανατολῆς οἱ ἀδελφοὶ υπηρετοῦν κατὰ σειρὰν, κάθε σχεδὸν εβδομάδα, εἰς τὰ μαγειρεία καὶ εἰς ἄλλα διακονήματα, διὰ νὰ ξεκουράζωνται, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εφαρμόζουσι τὴν ἀγάπην μετὰ τὸ νὰ ἐξυπηρετῆ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὅταν συμπληρωθῇ ἡ εβδομάς, τὴν Κυριακὴν, μετὰ τὴν ακολουθίαν τοῦ Ὁρθοῦ, παραδίδουσι εἰς ἄλλους, οἱ οἱποῖοι ἔχουσι σειρὰν νὰ υπηρετήσουσι, τὰ ἀπαραίτητα σκευὴ που εἶναι σημαδεμένα. Εκείνοι δὲ ὅταν τὰ παραλάβουσι, φροντίζουσι καὶ τὰ προσέχουσι τόσον πολὺ, μὴ τυχόν χαθῆ ἢ σπάσῃ κανένα ἀπὸ αὐτὰ, ὡς νὰ ἦσαν ἱερά σκευὴ αφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι ἔτοιμοι, δηλαδὴ, νὰ λογοδοτήσουσι ὄχι μόνον εἰς τὸν οἰκονόμον που ἔχουσι ἐμπρὸς τῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς Αὐτὸν τὸν Θεόν, ἀν τύχη ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ οκνηρίαν νὰ σπάσῃ κανένα ἀπὸ αὐτὰ ἢ νὰ χαλάσῃ. Πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν λεγομένων, θὰ ἀναφέρω τὸ ἐξῆς περιστατικόν που εἶδα μετὰ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια.

Κατὰ τὴν εβδομάδα υπηρεσίας ἐνὸς ἀδελφοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τοῦ μαγειρείου ὁ οἰκονόμος. Ἐτύχε λοιπὸν νὰ ἴδῃ ολίγους κόκκους φακῆς πεσμένους εἰς τὴν γῆν δὲν διαφόρησε δεῦσάν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἀσήμαντον πράγμα. Ἀμέσως ἐπέπληξεν αὐστηρὰ τὸν ἀδελφόν που εἶχεν υπηρεσίαν ἐκείνην τὴν εβδομάδα καὶ τοῦ ἐπέβαλε τιμωρίαν, διότι παρημέλει τὰ αφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν καὶ κατεπάτει τὴν συνείδησίν του. Μετὰ τὴν, δηλαδὴ, πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν φροντίζουσι δι' ὅλα καὶ διοικοῦσι τὰ πάντα, ὥστε καὶ ἐκεῖνα που φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἀσήμαντα καὶ ευκαταφρόνητα, νὰ τὰ φυλάσσουσι μετὰ μεγάλην προσοχὴν, ὅπως, π.χ., νὰ μετακινήσουσι ἕνα ἀγγεῖον κακῶς τοποθετημένον, ἢ νὰ περιμαζεύσουσι ἕνα σκεῦος παραπεταμένον, διότι πιστεύουσι, ὅτι καὶ δι' αὐτὰς τὰς μικροῦς υπηρεσίας θὰ λάβουσι ἀμοιβὴν ἀπὸ τοῦ δεσπότη Θεοῦ. Εἰς ολόκληρον λοιπὸν τὴν Ἀνατολὴν, ὅπως εἶπα, ἰσχύουσι οἱ κανονισμοὶ τῆς υπηρεσίας τῶν Μοναχῶν κατὰ εβδομάδα. Εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ὁμοίως δὲν ἀλλάζουσι οἱ διακονηταὶ, ἀλλὰ ὁ καθένας χρησιμοποιοῦται εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔργον που ἐδοκιμάσθη καὶ ἐκρίθη ἰκανὸς καὶ εἰς αὐτὸ παραμένει ὅλην τὴν ζωὴν, χωρὶς διαδοχῆς, ἐφ' ὅσον ἠμπορεῖ, καὶ δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσῃ οὔτε γῆρας οὔτε ἀσθένεια. Καὶ ἡ φροντίδα τοῦ μαγειρείου ἀνατίθεται εἰς τὸν πλέον ἰκανὸν ἀδελφόν μέχρις ὅτου διατηρεῖται ἡ ἀρετὴ του καὶ τὸν βοηθοῦσι σωματικαὶ δυνάμεις του.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΑΝΤΩΝ τῶν καλῶν προδότης ἐστὶν ἡ ἀμέλεια, ἣν αἰχμαλωσία δεινὴ διαδέχεται, ἐν ἀργίᾳ χειρῶν καὶ ἀμελεΐᾳ, τάξει οἰκείᾳ, καὶ ὅτε βούλεται καὶ ἐν αὐτῇ μένων, φεύζεται ἀπ' αὐτῆς.

2. Ὁ κνηρὸς Μοναχὸς οὐδὲ τὸ προθύριον τῆς κέλλης αὐτοῦ κλείσει, ἄχρις συντριβῆ ριπιζόμενον ὑπὸ ἀνέμου, καὶ δὲ νηφάλιος ἀκατάγνωστος ἔσται.

Ερμηνεία

ΟΛΩΝ των καλῶν προδότης εἶναι ἡ ἀμέλεια: αὐτὴν διαδέχεται φοβερὰ αἰχμαλωσία που ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀπραξίαν των χειρῶν καὶ τὴν ἀμέλειαν ὡς καὶ τὴν καθιέρωσιν προσωπικῆς τακτικῆς. Καὶ ὅταν τὸ ἀποφασίσῃ αὐτὸς που μένει εἰς αὐτήν, δύναται νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτήν.

2. Ο κνηρὸς Μοναχὸς οὔτε τὸ παράθυρον τοῦ κελλίου τοῦ θα κλείσῃ, μέχρις ὅτου συντριβῆ καθὼς θα το κτυπᾷ ὁ ἀνεμος ἐνῶ ὁ προσεκτικὸς Μοναχὸς θα εἶναι ἀκατηγόρητος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

(Πως πρέπει να υπηρετούμε ή να υπηρετούμεθα)

Μετὰ ποίας διαθέσεως δεῖ διακονεῖν ἢ διακονεῖσθαι, καὶ τί τὸ ἐκ τῆς διακονίας κέρδος.

Με ποίαν διάθεσιν πρέπει να υπηρετούμεν ἢ να υπηρετούμεθα καὶ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τῆς υπηρεσίας αὐτῆς.

Α'. Αντιόχου του Παντέκτου

Ο ΔΙΑΚΟΝΗΤΗΣ ὀφείλει ἐπιμελῶς ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος διακονεῖν, εἶδος ὅτι Θεοῦ ἔργον ἐστὶν καὶ μεταχειρίζεται, καὶ μὴ ἀμελεῖν ἐν τινὶ ἢ διὰ ὄκνον ἢ λύπην ἢ διὰ παροξυσμόν, ἢ ἔριν τινῶν ἀδελφῶν παραπέμπειν καὶ ραθυμεῖν. Πάντα γὰρ τὰ τῆς μονῆς τῷ Θεῷ ἀφιέρωνται καὶ μεγάλη καὶ βαρυτάτῳ κινδύνῳ ὑπόκειται καὶ ἀμελῶς διακονῶν, ὡς Θεοῦ καταφρονῶν: «ἐφ' ὅσον γὰρ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» καὶ πάλιν «ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε». Εἴτε οὖν ἐπιμελῶς εἴτε ἀμελῶς τις διακονεῖ, εἰς τὸν Θεὸν ἀνατρέχει ἡ διακονία αὐτοῦ.

Ἄκουσον οὖν τί περὶ τῶν ἀμελῶς διακονούντων ὁ Προφήτης λέγει “Ἱερεμίας «ἐπικατάρατος ἄνθρωπος καὶ ποιῶν τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς». Σπουδάσωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἐκτὸς εἶναι τῆς τοιαύτης φρικωδεστάτης ἀρᾶς καὶ ὡς διάκονοι Χριστοῦ ἐν πάσῃ ἐπιμελεῖα καὶ σπουδῇ τὴν διακονίαν ἡμῶν πληροφορήσωμεν, ἵνα καὶ τῆς εὐλογίας μετὰσχῶμεν ὡς μαθηταὶ τοῦ εὐλογημένου, τοῦ εἰρηκότος «ἐὰν ἐμοὶ διακονῆ τις, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω καὶ ὅπου εἶμαι ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος καὶ ἔμος ἔσται καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῆ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ» καὶ πάλιν «ἐγὼ δὲ εἶμι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς καὶ διακονῶν καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν». Τὸ αὐτὸ οὖν καὶ τοῖς οἰκείους μαθηταῖς παραγγέλλει λέγων· «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν πρῶτος εἶναι, ἔστω πάντων ἔσχατος καὶ πάντων δοῦλος καὶ πάντων διάκονος».

Ἀκούσωμεν δὲ τί καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει: «ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μομηθῆ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀναγκαῖς, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστεῖαις, ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας». «Ἄλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις». Καὶ πάλιν παραινεῖ φάσκων: «ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες, ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ». «Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδειξάσθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες». Λέγει δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ «γυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις», «ἀλλὰ συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἓνα καὶ διακονία μου καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις».

Κατανοήσωμεν οὖν, ἀδελφοί, ὅτι εἰ ἐκεῖνοι οἱ φωστῆρες τῆς οἰκουμένης καὶ στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοσοῦτου ἀγῶνος καὶ πόθου διηκόνουν τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις πτωχοῖς, πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμεῖς χρεωστοῦμεν προθύμως καὶ σπουδαίως τοῖς ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀδελφοῦς διακονεῖς καὶ παντὶ τρόπῳ ἀγωνίζεσθαι εἰς τὸ θεραπεύειν αὐτούς, ὡς τὸν Θεὸν δι' αὐτῶν θεραπεύοντες.

Ερμηνεία

Ο ΔΙΑΚΟΝΗΤΗΣ πρέπει να εκτελή την υπηρεσίας του με ἐπιμέλειαν και με ὅλην του την δύναμιν να λαμβάνη υπ' ὄψιν του ὅτι αυτο το οποίον εκτελεῖ εἶναι ἔργον Θεοῦ και να μη δεικνύη ἀμέλειαν εἰς τίποτε, οὔτε να παραλείπη ἢ να παραμελή την υπηρεσίας του ἀπὸ σκνηρίαν, ἢ ἀπὸ λύπην, ἢ ἀπὸ παροξυσμόν, ἢ ἀπὸ φιλονικίαν με τους ἀδελφούς. Διότι ὅλα τα πράγματα του Μοναστηρίου εἶναι αφιερωμένα εἰς τον Θεόν και ἐκεῖνος, που υπηρετεῖ με ἀμέλειαν ἀντιμετωπίζει μεγάλην και βαρυτάτην τιμωρίαν, ἐπειδὴ καταφρονεῖ τον Θεόν. «Εφόσον δηλαδή ἐκάματε το καλόν εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτούς τους ελαχίστους, εἰς ἐμέ το ἐκάματε» -λέγει ο Κύριος και πάλιν- «εφόσον δεν ἐκάματε το καλόν, οὔτε εἰς ἐμέ το ἐκάματε» (Ματθ. κε' 40 και 45). Εἴτε, λοιπόν, με ἐπιμέλειαν, εἴτε με ἀμέλειαν υπηρετεῖ κανεῖς, ἢ υπηρεσία του ἀναφέρεται εἰς τον Θεόν.

Ἀκουσε λοιπόν τι λέγει ο Προφήτης Ἰερεμίας δι' αὐτούς που εκτελοῦν με ἀμέλειαν το διακόνημά των: «Καταραμένος ας εἶναι ο ἄνθρωπος, που εκτελεῖ με ἀμέλειαν το ἔργον του Κυρίου» (Ἰερεμ. λα' 10). Ἀς φροντίσωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί, να παραμείνωμεν μακράν ἀπὸ αὐτὴν την φρικτὴν κατάραν και να εκτελέσωμεν την υπηρεσίας μας με κάθε ἐπιμέλειαν και φροντίδα, ως υπηρέται του Χριστοῦ, διὰ να κερδίσωμεν και την ευλογίαν ως μαθηταί τού Ευλογημένου, ο οποίος εἶπεν: «Ἐάν με υπηρετῆ κάποιος, ἐμέ ας ἀκολουθή· και ὅπου εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖ θα εἶναι και ο υπηρέτης μου και ἐάν κάποιος με υπηρετῆ, θα τον τιμήσῃ και ἐπουράνιος Πατήρ» (Ἰωάν. ιβ', 26): και πάλιν: «ἐγὼ δε εὐρίσκομαι ἀνάμεσά Σας, ὅπως αὐτός, ο οποίος διακονεῖ διότι ο υἱός του ἀνθρώπου δεν ἤλθε διὰ να Τον υπηρετήσουν, ἀλλὰ να υπηρετήσῃ και να προσφέρῃ τὴν ζωὴν Του λύτρον προς χάριν των πολλῶν» (Ματθ. κ', 28). Τον ἴδιον παραγγέλλει και εἰς τους Μαθητῆς Του. «Εκεῖνος, που θέλει -λέγει να εἶναι πρῶτος μεταξύ Σας, ας εἶναι ο τελευταῖος ἀπὸ ὅλους, ας εἶναι ὅλων δούλος και ὅλων υπηρέτης» (Μαρκ. θ', 35).

Ἀς ἀκούσωμεν τί λέγει και ο Ἀπόστολος: «ἰδου τώρα εἶναι κατάλληλος καιρός, τώρα εἶναι ἡμέρα σωτηρίας ας μη δίδωμεν εἰς κανένα ἀφορμὴν προς σκανδαλισμόν, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῆ ἡ διακονία, ἀλλ' εἰς κάθε περίστασιν ας συνιστώμεν και ας προβάλλωμεν τους εαυτούς μας, ως υπηρέτας του Θεοῦ, με μεγάλην υπομονήν, με θλίψεις, με ἀνάγκας, με στενοχωρίας, με κτυπήματα, με φυλακάς, με ἀκαταστασίας, με κόπους, με ἀγρυπνίας, με νηστείας, με ἀγνότητα, με γνώσιν, με μακροθυμίαν, με καλωσύνην, με τον φωτισμόν του Ἁγίου Πνεύματος, με ἀνυπόκριτον ἀγάπην, με τον λόγον της ἀληθείας». (Β' Κορ. στ', 2-7). «Ἀλλὰ να υπακούετε ως δούλοι του Χριστοῦ εκτελοῦντες το θέλημα του Θεοῦ με ὅλην σας την ψυχὴν, να προσφέρετε τας υπηρεσίας σας με καλήν διάθεσιν, ὡς να υπηρετήτε τον Κύριον και ὄχι ἀνθρώπους». (Ἐφεσ. στ', 6-7).

Και ἄλλου, πάλιν, ο Ἀπόστολος συμβουλεύει: «Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί -λέγει- στηριχθῆτε γερά, παραμείνετε ἀμετακίνητοι, πλούσιοι πάντοτε εἰς το ἔργον του Κυρίου, γνωρίζοντες πολὺ καλά, ὅτι ο κόπος σας δεν πηγαίνει χαμένος ἐνώπιον του Κυρίου» (Α' Κορ.

ιε', 58). «Διότι δεν είναι άδικος, διά να λησμονήση τα καλά σας έργα και τον κόπον σας, δια την εφαρμογής της αγάπης, την οποίαν επεδείξατε εις το όνομα του Χριστού, με το να υπηρετήσετε τους Χριστιανούς και να εξακολουθήτε μέχρι σήμερα να εξυπηρετητε» (Εβρ. στ', 10). Λέγει δε και δι' αυτό: «τώρα πηγαίνω εις τα Ιεροσόλυμα, δια να υπηρετήσω τους αγίους» (Ρωμ. ιε', 25), «αλλά σας παρακαλώ, αγωνισθήτε μαζί μου με τας προσευχάς σας προς τον Θεόν, διά να γλυτώσω από τους απίστους Ιουδαίους και δια να γίνη δεκτή η υπηρεσία μου της μεταφοράς εις τα Ιεροσόλυμα της συνεισφοράς που έκαμαν δι' αυτούς οι εξ εθνών Χριστιανοί» (Ρωμ. ιε', 30-31).

Ας βάλωμεν λοιπόν καλώς εις τον νούν μας, αδελφοί, ότι αν εκείνοι οι φωστήρες της Οικουμένης και στυλοι της Εκκλησίας υπηρέτουν με τόσον αγώνα και πόθον τους πτωχούς των Ιεροσολύμων, πόσον βεβαίως περισσότερον ημείς χρεωστούμεν να εξυπηρετούμεν με προθυμίαν και ενδιαφέρον τους εν Κυρίω αδελφούς μας και με κάθε τρόπον να αγωνιζώμεθα να ανακουφίζωμεν αυτούς, ως να υπηρετούμεν τον Θεόν διά μέσου αυτών.

Β'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων" προσπίπτω σοί, Πάτερ εϋσπλαγχνε, ίνα ένδυναμωθῶ δια τῶν εϋχῶν ὑμῶν βλέπω γάρ ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περισπασμῷ εἰμί, καὶ σχεδὸν οὐδὲ συγχωροῦμαι μνημονεύσαι τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ πότε δια τῶν εϋχῶν ὑμῶν δώῃ μοι ὁ Θεὸς μικρὰν λύπην ἐπὶ τοῖς σφάλμασί μου, ἐγὼ κατὰ μικρὸν διὰ τοῦ ἔξωθεν νεωτερισμοῦ ἀπόλλω αὐτήν. Φοβοῦμαι δὲ καὶ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ νοσοκομείου, ὅτι ὡς αὐθεντία ἐστὶ, μήπως συνεργεῖ μοι πρὸς αὐθεντίαν καὶ παρρησίαν, καὶ τὸ μεταχειρίζεσθαι ὕλας συνεχῶς βρωμάτων εἰς τὴν γαστριμαργίαν ὡς εἰκὸς βαρύνει μέ. Οἶδας, Πάτερ, ὅτι οὐκ ἀκηδιάσας πρὸς τὴν διακονίαν ταῦτα λαλῶ τί γάρ ποιῶ ὁ ταλαίπωρος; Ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως κάθημαι παροξύνων τὰ πάθη μου ταῦτα, εἴτε ἐξ ἑμαυτοῦ, εἴτε ἐκ τῶν δαιμόνων νομίζω σὺ δέ, Πάτερ, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δήλωσον μοί, καὶ ἐνδυνάμωσον μὲ ταῖς εϋχαῖς σου τοῦ ποιῆσαι καὶ λέγεις, καὶ συγχώρησον μοί.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον: ἄκουσον, ἀδελφέ, καὶ πληροφορήθητι ἐν Κυρίῳ, ὅτι ὁπότε ἐπετρέψαμεν σοὶ εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἰσελθεῖν, ἡ χεὶρ ἡμῶν καὶ ἡ καρδία μετὰ σου ἔστι, μᾶλλον δὲ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ, τοῦ παρακαλουμένου δι' ἡμῶν διὰ τῆς εϋχῆς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς σου, καὶ τῆς ἐνδυναμώσεως τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως καὶ τῆς σκέπης τῆς ἐν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐνὶ ἄλλως σωθῆναι ἢ οὕτως. Λοιπὸν μὴ ἀκηδιάσης, πίπτων, ἐγειρόμενος, σφαλλόμενος, μεμφόμενος ἑαυτόν, ἕως ἂν ποιήσῃ Κύριος μετὰ σου τὸ ἔλεος καὶ θέλεις.

Πρόσεχε οὖν μὴ ἀμελήσης περὶ δὲ τοῦ περισπασμοῦ, ἀδελφέ, πολλοὶ ἀεὶ ἀκούουσι περὶ πόλεως, καὶ συμβαίνει αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν μὴ γινώσκοντες, ὅτι αὕτη ἐστίν. Καὶ σὺ οὖν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν μνήμην εἰ τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ γινώσκεις; Τὸ γὰρ ἔχειν ἐντολήν καὶ σχολᾶσαι τοῦ φυλάξαι αὐτήν, καὶ ὑποταγῆ ἐστὶ καὶ μνήμη Θεοῦ καὶ καλῶς εἶπε σοὶ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης, ἔκβαλε πρῶτον τὰ φύλλα, καὶ κελεύσει Θεοῦ ἐκβαλεῖς καὶ τοὺς καρπούς. Μὴ εἰδῶς οὖν τὸ συμφέρον, ἐξακολούθησαν τοῖς εἰδόσι, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινώσις, καὶ εὕρισκεις τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν.

Γίνωσκε οὖν ὅτι ἐνθεν σοὶ ἔστιν ἡ σωτηρία οὐκ ἦν γὰρ ἄνευ τοῦ Θεοῦ ἡ ἔλευσίς σου, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὠδήγησέ σε. Ἐνδυναμώθητι ἐν Κυρίῳ οὐ μικρὸν γὰρ κέρδος καρποῦσαι ἐκ τοῦ

περισπασμοῦ, οὗ λέγεις ἄλλως τέ, ἐπειδὴ οὕτω ἤλθομεν εἰς τελειότητα, ἕνα τελείως ἀπαλλαγῶμεν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν παθῶν, συμφέρει μᾶλλον ἀδολεσχεῖν εἰς τὸν περισπασμὸς τῆς διακονίας, ἢ γὰρ εἰς τὰ πάθη. Θάρσει οὖν, ὅτι ὁ καταστήσας σὲ Κύριος εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, αὐτὸς οἰκονομήσει, καὶ ἡμεῖς βασιτάζομεν μετὰ σου τὴν φροντίδα. Μὴ οὖν διὰ δικαιωμάτων πλανήσῃς σὲ ὁ διάβολος" φησὶ γὰρ διὰ χρηστολογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.

Ὁ καθιστῶν σὲ εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο, αὐτὸς ἐστὶ τὸ πᾶν, καὶ εἰπὼν τοὺς μαθηταῖς αὐτοῦ: «ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς» καὶ πάλιν «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἶμι». Μὴ φοβοῦ, καὶ μηδὲν ἀμελήσῃς ἀφ' ἑαυτοῦ περὶ τοῦ νοσοκομείου, ἀκηδιῶν ἀπὸ τῆς φροντίδος τῆς αὐθεντίας. Ἐὰν γὰρ ἔννοησῃς & εἶπον σοί, πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, μόνον προσέχειν σεαυτῷ ὀφείλεις κατὰ τὴν δύναμίν σου, καὶ ὁ Θεὸς συναντιλαμβάγεται σοί, ἐν ᾧ καὶ ἐνδυναμού.

2. Ἄλλος ἀδελφὸς πιστευθεὶς τὴν θύραν τοῦ Κοινοβίου καὶ κάμνων μένος, ἠρώτησε τὸν αὐτὸν μέγαν γέροντα, εἰ ὀφείλει λαβεῖν ἄλλον ἀδελφὸν μεθ' ἑαυτοῦ ἢ οὐ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀδελφέ, εἰ τίς θέλει ἔλθειν πρὸς τὸν Κύριον καὶ ὀδεύειν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, πειρασμοὺς καὶ θλίψεις καὶ ὀδύνας ὀφείλει προσδοκᾶν καθ' ὥραν" φησὶ γὰρ «υἱέ, ἐὰν προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμούς. Καὶ ὁ Κύριος εἶπεν: «ὁ ἐρχόμενος πρὸς με ἀρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτε μοί». Ὁ θέλων οὖν Αὐτοῦ μαθητὴς γενέσθαι, ἕως θανάτου ὀφείλει ποιῆσαι τὴν ὑπακοήν.

Τὸ εἶναι οὖν μόνον καὶ κοπιᾶν μικρὸν συμφέρει σοὶ περισσώτερόν του ἔχειν ἄλλον χρείας δὲ γενομένης αἰεὶ παραβοηθεῖ σοὶ ἄλλος. Οὐχ οὕτως γὰρ πλεονάζει ἢ παρρησία, ἐὰν παραβοηθῇ σοί, ὡς πλεονάζει, ἐὰν ἐστε ὁμοῦ πάντοτε. Ἐὰν ἀκηδιαζῇς ἀπὸ τοῦ κόπου, εὐρίσκεις ταπεινώσιν" κὰν εὐρησὶς ταπεινώσιν, λαμβάνεις ἄφεσιν ἁμαρτιῶν" φησὶ γὰρ: «ἴδε τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Ἐὰν ταπεινωθῇς, λαμβάνεις τὴν χάριν ἐὰν λάβῃς τὴν χάριν, βοηθεῖ σοὶ ἢ χάρις κοπιήσας γὰρ ὁ «Ἅγιος Παῦλος περισσώτερον πάντων τῶν Ἀποστόλων ἔλεγεν «οὗ κάγω, ἀλλ' ἢ χάρις ἢ σὺν ἔμοι». Ἐὰν πιστεύσῃς ἀδιστακτῶς, ἔχεις ἐνδυναμωθῆναι καὶ ποιῆσαι οὐ μόνον τὴν χρείαν τοῦ θυρωρίου, ἀλλὰ καὶ ἔτι ἄλλας χρείας. Ἐπ' ἐλπίδι οὖν πρόσεχε τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς οὐκ οἶδας οἰκονομεῖ ὁ Θεὸς τὸ πρᾶγμα.

Ἐφη ὁ ἀδελφὸς εὐξαι, Πάτερ, σύνεσιν καὶ δύναμιν δοθῆναι μοὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ιδιώτης εἶμι καὶ ἀσθενής. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀδελφέ, ἐὰν πιστεύσῃς ὅτι ἐκ τῶν ἀγῶνων λίθων δύναται ὁ Θεὸς ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ, καὶ ὅτι ὁ ἀνοίξας τὸ στόμα τῆς ὄνου δύναται καὶ τὸ σὸν ἀνοίξαι καὶ σοφίσει καὶ συνετίσει καὶ ἐνδυναμώσῃ σε, πάντα δώσει σοὶ ὁ Θεός. Ἀδελφέ, οὐκ οἶδας τὰ πρᾶγματα; Ἡ θύρα τοῦ Κοινοβίου, θύρα ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι χρῆζει σοφίας καὶ συνέσεως, γνώσεως τε καὶ δυνάμεως καὶ βοηθείας καὶ διακρίσεως καὶ δουλὸς αὐτοῦ καὶ θυρωρός. «Οἶδε δὲ γὰρ φησὶν ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράγιος ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν». Ἐὰν καρτερήσῃς καὶ ὑπομείνῃς, μακαρία ἔσται ἡ ψυχὴ σου.

Λίαν ἦν ἀσθενής ὁ ἀδελφός, ὡς οἶμαι, τῷ σώματι, διόπερ καὶ ἐν τῇ διακονίᾳ, οὐ πάνυ βαρεῖα οὔση, μόνος ἔκαμνεν ἀλλ' ὄρα τίνων αὐτῷ πρόξενος τὴν διακονίαν γενήσεσθαι καὶ θεοφόρος Πατὴρ ὑπέσχετο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

Πάτερ -του λέγει- εύσπλαχνε, πίπτω εις τα γόνατά σου, διά να ενισχυθώ διά των ευχών σας διότι βλέπω, ότι όλην την ημέραν ευρίσκομαι εις περισπασμόν και σχεδόν δεν ευκαιρώ ούτε το όνομα του Θεού να ενθυμηθώ. Αν δε κάποτε μου δώση ο Θεός, με τας ευχάς σας, μικραν λύπην διά τα σφάλματά μου, εγώ σιγά - σιγά την χάνω εξ αιτίας των διαφόρων σκέψεων, που εισβάλλουν απ' έξω εις την ψυχήν μου. Φοβούμαι δε και διά την διοίκησιν του Νοσοκομείου, ότι επειδή είναι εξουσία, μήπως με παρασύρη εις υπερηφάνειαν και ελευθεροστομίαν το να μεταχειρίζομαι, επίσης, συνεχώς υλικά διαφόρων φαγητών, φοβούμαι μήπως με παρασύρη εις γαστριμαργίαν. Αντελήφθης, Πάτερ, ότι τα λέγω αυτά όχι διότι έβαρέθηκα την διακονίαν μου· διότι τί κάνω, ο ταλαίπωρος; Αλλά φοβούμαι, μήπως με το να παραμένω, ερεθίζω τα πάθη μου, είτε εξ υπαιτιότητός μου, είτε, καθώς νομίζω, από ενέργειαν των δαιμόνων. Συ λοιπόν, Πάτερ, φανέρωσέ μου το θέλημα του Θεού και ενίσχυσε με με τας ευχάς σου, ώστε να εκτελέσω εκείνο που λέγεις, και συγχώρησέ με.

Εις αυτά απήντησεν ο Γέρων: άκουσε, αδελφέ, και ας σε πληροφορήση ο Κυριος, ότι από τότε που σου ανεθέσαμεν αυτήν την υπηρεσίαν, το χέρι μας και η καρδιά μας είναι μαζί σου μάλλον δε το χέρι του Θεού είναι μαζί σου, τον οποίον παρακαλούμεν, με την ευχήν, διά την σωτηρίαν της ψυχής σου και την ενίσχυσιν εις την υπηρεσίας σου, και την προκοπήν σου και την σκέπην σου από Αυτόν. Δεν είναι δε δυνατον να σωθής με άλλον τρόπον, παρά μονάχα έτσι. Απ' εδώ και εμπρός μη βαρεθής: οσάκις πίπτεις, να σηκώνεσαι πάλιν, οσάκις κάνεις λάθη να κατηγορής τον εαυτόν σου, μέχρις ότου σε ευσπλαγχνισθή ο Κύριος, όπως το θέλεις.

Πρόσεχε λοιπόν, μη παραμελήσης το έργον σου. Διά δε τον περισπασμόν, αδελφέ, έχω να σου ειπώ τα εξής: πολλοί άνθρωποι ακούουν πάντοτε διά μίαν πόλιν και συμβαίνει, όταν εισέλθουν εις αυτήν να μη γνωρίζουν, ότι είναι αυτή. Και συ λοιπόν όλην την ημέραν είσαι εις την ενθύμησιν του Θεού και δεν το γνωρίζεις; Διότι το να έχης λάβει μίαν εντολήν και να φροντίζης να την φυλάξης, αυτό είναι και υποταγή και ενθύμησις Θεού. Και καλά σου είπεν ο αδελφός Ιωάννης, βγάλε πρώτα τα φύλλα, και με την βοήθειαν του Θεού θα βγάλης και τους καρπούς. Αφού λοιπόν δεν γνωρίζεις το πνευματικόν σου συμφέρον, ακολούθησε εκείνους που το γνωρίζουν. Και αυτή είναι η ταπείνωσις και έτσι ευρίσκεις την χάριν του Θεού.

Γνώριζε λοιπόν ότι από αυτό έρχεται εις σε ή σωτηρία. Διότι δεν ήτο δυνατός ο ερχομός σου εδώ, χωρίς το θέλημα του Θεού· ο Θεός σε οδήγησε. Πάρε δύναμιν με την βοήθειαν του Κυρίου. Διότι δεν είναι και μικρόν το κέρδος, το οποίον κερδίζεις από τον περισπασμόν τον οποίον λέγεις. Αλλωστε, επειδή ακόμη δεν έφθάσαμεν εις τελειότητα, ώστε να ελευθερωθώμεν τελείως από την αιχμαλωσίαν των παθών, μάλλον συμφέρει να πολυλογώμεν εις τον περισπασμόν της υπηρεσίας, παρά εις τα πάθη. Έχε λοιπόν θάρρος, διότι ο Κύριος, που σε ετοποθέτησεν εις αυτήν την εργασίαν, Αυτός θα σε κυβερνήση και ημείς θα σηκώσωμεν μαζί σου την φροντίδα.

Μή σε αποπλανήση λοιπόν ο διάβολος δια των θελημάτων σου: διότι λέγει (ή Γραφή): «με την χρηστολογίαν εξαπατούν τας καρδίας των ακάκων» (Παροιμ. ιδ', 15). Αυτός που σε

εγκατέστησεν εις αυτήν την εργασίαν, είναι το παν είναι Εκείνος που είπεν εις τους Μαθητάς Του «ιδού εγώ σας αποστέλλω» (Ματθ. ι΄, 16): και «ιδού εγώ είμαι μαζί σας» (Ματθ. κη΄, 20). Μη φοβάσαι και τίποτε να μη παραμελήσης από όσα εξαρτώνται από εσέ διά το Νοσοκομείον, λόγω κοπώσεως από την φροντίδα της εξουσίας. Διότι αν έννοήσης αυτό που σου είπα, δεν θα έχης ευθύνην. Να προσέχης μονάχα τον εαυτόν σου όσον ήμπορείς και ο Θεός θα σε βοηθήση, με την χάριν του Οποίου και θα ενισχυθής.

2. Ένας άλλος αδελφός ανέλαβεν υπηρεσίαν θυρωρού του Κοινοβίου. Και επειδή εκουράζετο μόνος, ηρώτησε τον ίδιον μεγάλον Γέροντα αν επιτρέπεται να πάρη κοντά του άλλον αδελφόν ή όχι. Και ο Γέρων του απήντησεν:

– Αδελφέ, αν θέλη κάποιος να έλθη προς τον Κύριον και να βαδίση τον δρόμον της σωτηρίας, πρέπει να περιμένη πειρασμούς και θλίψεις και πόνους κάθε ώραν. Διότι λέγει η Αγία Γραφή «υλέ, αν ήλθες διά να δουλεύης εις τον Κύριον, ετοίμασε την ψυχήν σου να αντιμετωπίση πειρασμούς» (Σειράχ 6΄, 1). Ο δε Κύριος είπε: «αυτός, που έρχεται κοντά μου, ας απαρνηθή τον εαυτόν του, και ας σηκώση τον σταυρόν αυτού καθημερινά και ας με ακολουθή» (Λουκ. θ΄, 23). Έκείνος λοιπόν, που θέλει να γίνη μαθητής Του, έχει υποχρέωσιν να κάνη υπακοήν μέχρι θανάτου.

Το να είσαι λοιπόν μόνος και να κοπιάζης ολίγον, σε συμφέρει περισσότερο από το να έχης άλλον όταν είναι ανάγκη πάντοτε σε βοηθεί άλλος. Διότι έτσι, όταν σε βοηθή πότε - πότε άλλος, δεν αναπτύσσεται η παρηρησία τόσο, όσον όταν είστε πάντοτε μαζί.

Εάν θα βαρεθής από τον κόπον, ευρίσκεις ταπεινώσιν και αν εύρης ταπεινώσιν, λαμβάνεις συγχώρησιν διά τας αμαρτίας σου. Διότι λέγει η Αγία Γραφή «πρόσεξε την ταπεινώσιν μου και τον κόπον μου και συγχώρησε όλας τας αμαρτίας μου» (Ψαλμ. κδ΄, 18). Εφ' όσον ταπεινωθής, λαμβάνεις χάριν: εάν λάβης την χάριν, η χάρις σε βοηθεί. Διότι μόνον αφού εκοπίασεν ο Άγιος Παύλος περισσότερο από όλους τους Αποστόλους έλεγεν: «όχι εγώ, αλλά η χάρις, η οποία ευρίσκεται μαζί μου» (Α' Κορ. ιε΄, 10). Εάν θα πιστεύης αδίστακτα, θα ήμπορέσης να ενδυναμωθής και να κάμης όχι μονάχα την υπηρεσίας του θυρωρού, αλλά και άλλας ακόμη υπηρεσίας. Πρόσεχε, λοιπόν, εις το έργον του Θεού ενισχυόμενος από την προς Αυτόν ελπίδα και διότι δεν ήξεύρεις πώς θα τα οικονομήση ο Θεός.

Είπε, πάλιν, ο αδελφός :

– Ευχήσου, Πάτερ, να μου δώση ο Θεός φρόνησιν και δύναμιν, διότι είμαι αμαθής και ασθενής.

Εις αυτό ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν πιστεύης, αδελφέ, ότι ο Θεός ήμπορεί από αγόνους λίθους να δώση παιδιά εις τον Αβραάμ (Ματθ. γ΄, 9), και ότι Αυτός, που έδωσεν ανθρωπίνην λαλιάν εις το στόμα της όνου ήμπορεί και το ίδικόν σου στόμα να πλουτίση με λόγον, να σου δώση δύναμιν, να σε συνειδή και να σε κάμη σοφόν, τότε να είσαι βέβαιος, ότι ο Θεός θα σου τα χαρίση όλα. Αδελφέ, δεν γνωρίζεις τα πράγματα; Η εξώπορτα του Κοινοβίου είναι θύρα του Θεού και γνωρίζει ο Θεός ότι ο δούλος Του ο θυρωρός έχει ανάγκην από σοφίαν και σύνεσιν, από γνώσιν και δύναμιν, από βοήθειαν και διάκρισιν. «Διότι γνωρίζει – καθώς λέγει η Αγία Γραφή- ο επουράνιος Πατέρας μας από ποια πράγματα έχομεν ανάγκην, πριν να τα

ζητήσωμεν ημεῖς ἀπὸ Αὐτόν» (Ματθ. στ', 8). Ἀν θὰ φανῆς καρτερικὸς καὶ θὰ κάνης υπομονήν, θὰ εἶναι μακαρία ἡ ψυχὴ σου...

Καθὼς ἀντιλαμβάνομαι, ὁ ἀδελφός ἦτο πάρα πολὺ ἀσθενικὸς εἰς τὸ σῶμα καὶ δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὴν υπηρεσίαν τοῦ θυρωροῦ, ἀν καὶ δὲν ἦτο πολὺ βαρεῖά, ἐκουράζετο μόνος πρόσεξε ὅμως δια πόσα ἀγαθὰ τοῦ υπεσχέθη ὁ θεοφόρος Πατήρ, ὅτι θὰ τοῦ γίνῃ πρόξενος ἡ υπηρεσία αὐτή.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΕ, ἐξῆλθες ἐκ τοῦ κελλίου σου πρὸς διακονίαν; τήρει τίς αἰσθήσεις σεαυτῶ μὴ φέρων πολέμους καὶ ταραχᾶς διαλογισμῶν. Φρόνιμος Μοναχός, ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν θήσει περὶ τῆς εἰρήνης, ἤτοι μὴ φέρων μετὰ τὸ ὑποστρέψαι λόγους ταραχῶδεις καὶ δὲ ἄφρων καὶ ἀπαίδευτος παρασκευάζει μάχας.

2. Θυρωρὸς σοφὸς οἶδεν ἀποκριθῆναι πτωχῶ καὶ ὀλιγοψυχούντι ἐν ἰλαρότητι, ὁ δὲ ἄφρων καὶ ἄσοφος ὑπερήφανος ἔσται. Ναί, ἀδελφέ, οὐδὲν παρέχομεν ἴσως, κὰν λόγον ἀγαθὸν δώσωμεν, σκοποῦντες μὴ καὶ ἡμεῖς τοὺς αὐτοὺς περιπέσωμεν ἐν πάσι γάρ, φησι, τοῖς ἔργοις σου τὰ ἔσχατά σου μιμνήσκου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις.

3. Θυρωρὸς ὀκνηρὸς πολλὰ ζημιωθήσεται, ὁ δὲ ζέων τῷ πνεύματι περιποιεῖται ἑαυτὸ στέφανον. Θυρωρὸς πιστός, μετὰ Θεὸν φύλαξ ψυχῶν καὶ δὲ ἄπιστος καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσθήσει. Ὁ γὰρ τοὺς ἔμπαθεσει λάθρα ἀνοίγων, ἄπιστός ἐστι, διὸ καὶ σὺν ἐκείνους καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν προσθήσει εἰς ἀπώλειαν. Σχολιάζοντι Μοναχῶ οὐκ ἀρέσει πιστὸς θυρωρός. «Ὁ διώκων τὸ δίκαιον οὐ σκανδαλίζει τὸν πλησίον. Ἀδελφέ, ἐὰν προχειριστῆς μεσάζειν τί ἤγουν ἐν τῷ μέσῳ διακονεῖν, ἢ ἀμέλεια τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας, προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ὅτι καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐμέσαζε πράγματος ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οὐ μόνον μιᾶς οἰκίας ἀνεδέξατο φροντίδα, ἀλλὰ καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἐξ ὁδοῦ ἀληθείας καὶ ὁ Κύριος ἐδόξασεν αὐτόν.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, ἐβγήκες ἀπὸ τοῦ κελλίου σου δι' υπηρεσίαν; Νὰ φρουρῆς ἀγρυπνῶντας αἰσθήσεις σου, μὴ τυχόν μεταφέρης, δι' αὐτῶν, εἰς τὴν ψυχὴν σου πολέμους καὶ ταραχὴν εἰς τοὺς λογισμοὺς σου. Ὁ φρόνιμος Μοναχός, ὅταν ἀποστέλλεται εἰς υπηρεσίαν, θὰ διαθέσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ διὰ τὴν τήρησιν τῆς εἰρήνης, δηλαδή, ὅταν ἐπιστρέψῃ δὲν θὰ μεταφέρῃ λόγους ποὺ προξενοῦν ταραχάς, ἐνῶ ὁ ἀπερίσκεπτος καὶ ἀμόρφωτος παρασκευάζει πειρασμούς.

2. Ὁ σοφὸς θυρωρὸς γνωρίζει νὰ ἀπαντᾷ εἰς τὸν πτωχόν καὶ εἰς τὸν ὀλιγόψυχον με καλωσύνην, ἐνῶ ὁ ἀπερίσκεπτος θὰ εἶναι πάντοτε καὶ ἄσοφος καὶ ὑπερήφανος. Ναι, ἀδελφέ, ἴσως τίποτε νὰ μὴ ἔχωμεν νὰ δώσωμεν· ἀς προσφέρωμεν ὅμως ἓνα καλὸν λόγον, σκεπτόμενοι μήπως πέσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ ἴδια. «Εἰς ὅλας σου τὰ ἔργα -λέγει- νὰ ἐνθυμήσαι τὰ τελευταία σου, καὶ τότε δὲν θὰ ἁμαρτήσης ποτέ» (Σειράχ ζ', 36).

3. Ὁ ὀκνηρὸς θυρωρὸς θὰ ζημιωθῇ πάρα πολὺ, ἐνῶ ὁ δραστήριος καὶ ἐργατικὸς προετοιμάζει διὰ τὸν ἑαυτόν τοῦ στέφανον. Ὁ πιστὸς θυρωρὸς εἶναι, μετὰ τὸν Θεόν, φύλαξ ψυχῶν, ἐνῶ ὁ ἄπιστος καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ θὰ χάσῃ. Διότι ἐκεῖνος, ποὺ ἀνοίγει κρυφὰ τὴν θύραν εἰς τοὺς ἐμπαθεῖς, εἶναι ἄπιστος, δι' αὐτὸ καὶ θὰ χάσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ μαζί με αὐτοὺς.

Εις τον Μοναχόν, που δεν βαδίζει τον ορθόν δρόμον, δεν αρέσει ο πιστός θυρωρός. Εκείνος, που επιδιώκει την δικαιοσύνην, δεν θα σκανδαλίση τον πλησίον.

Αδελφέ εάν ορισθής, μαζί με άλλον, εις κοινήν υπηρεσίαν, να μη αδιαφορήσῃς διά την σωτηρίαν σου, προφασιζόμενος προφάσεις εν αμαρτίας (Ψαλμ. ρμ', 4), δια να δικαιολογηθής. Διότι και ο Ιωσήφ υπηρέτει εις την Αίγυπτον και όχι μονάχα την φροντίδα μιάς οικίας ανέλαβεν, αλλά και ολοκλήρου της Αιγύπτου και όμως δεν εξέφυγεν από τον αληθινόν δρόμον και ο Κύριος τον έδόξασεν.

Δ'. Του Αββά Ισαάκ

ΤΟ ΟΡΝΕΟΝ έκπετασθεν έκ τῆς καλιᾶς αὐτοῦ διά τήν χρείαν τῆς τροφῆς, πάλιν πρὸς αὐτήν ἀεὶ έκ παντὸς τόπου τρέχει τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτῇ τέκνα. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, κὰν πότε έκ τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ ἐξέλθῃ δι' ἀνάγκην τινὰ κατεπείγουσαν, ὀφείλει πρὸς τὴν ἐπάνοδον ἀεὶ τὸν σκοπὸν ἔχεις καὶ ταχύνειν ὡς δυνατόν του ὑποστρέψαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σκηνῶμα, ἐν ᾧ διά τῆς ἑαυτοῦ σπουδῆς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ νάριτος ὁ καρπὸς τῆς ζωῆς γεννᾶται αὐτό.

Ερμηνεία

ΤΟ ΠΤΗΝΟΝ αφού πετάξῃ από την φωλεάν του, διά την ανάγκην της τροφῆς, επανέρχεται και πάλιν πάντοτε προς αὐτήν, διά να γεννήσῃ εις αὐτήν τους νεοσσούς του. Ἐτσι και ο Μοναχός και εάν χρειασθῇ κάποτε, διά κάποιαν απαραίτητον ἀνάγκην, να ἐξέλθῃ από το κελλί του, οφείλει πάντοτε να σκέπτεται την επιστροφὴν του και να κάνῃ ὅσον ἡμπορεῖ γρήγορα, διά να επιστρέψῃ εις το κελλί αὐτό, εις το οποίον με την προσπάθειάν του και την χάριν του Θεοῦ γεννᾶται ο καρπὸς της αιωνίου ζωῆς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' **(Πότε πρέπει να προτιμάται η υπηρεσία από την προσευχήν)**

Πότε και παρά τισιν ἡ διακονία προτιμητέα της προσευχῆς.

Πότε και από ποιούς πρέπει να προτιμάται η υπηρεσία από την προσευχήν.

Α'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν, εἰδῶς ὅτι πάντα διὰ προσευχῆς ὠχύρωται, φησί: «μὴ μεριμνήσητε τί φάγητε ἢ τί πίητε ἢ τί ἐνδύσησθε, ἀλλὰ ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Τάχα δὲ καὶ εἰς μείζονα πίστιν διὰ τούτων ἡμᾶς προσκαλεῖται ὁ Κύριος τίς γὰρ τὴν ὑπὲρ τῶν προσκαίρως μέριμναν ἀποβαλῶν καὶ ἀνευδὲς γενόμενος, μὴ πιστεύσει λοιπὸν αὐτὸ καὶ περὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν; δ καὶ φανεροποιῶν ἔλεγεν «ὁ ἓνα μικρὸ πιστὸς καὶ ἓνα μεγάλω πιστὸς ἐστίν». Ὅμως καὶ ἐν τούτῳ ἡμᾶς ἐφιλανθρωπευσάτο εἰδὼς γὰρ ἀπαραίτητος οὐδ' ἴσταν τὴν ἐφήμερόν της σαρκὸς ἐπιμέλειαν, οὐ περιέκοψε τὴν καθημερινῆς φροντίδα, ἀλλὰ παραχωρήσας ἡμῖν τὴν σήμερον, περὶ τῆς αὔριον μὴ μεριμνᾶν παρακελεύεται πάνυ θεοπρεπῶς. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστι δυνατόν σάρκα φοροῦντας καὶ ἀνθρώπους τυγχάνοντας τὰ τῆς σωματικῆς χρείας καθόλου παραλογίσασθαι.

Συσταλῶναι μὲν γὰρ πολλὰ εἰς ὀλίγα διὰ προσευχῆς καὶ ἐγκρατείας ἐνδέχεται, παντελῶς δὲ παροραθῆναι ἀδύνατον. Διὸ πὲρ ὁ βουλόμενος εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ καταντῆσαι, κατὰ τὴν γραφήν, οὐκ ὀφείλει προκρίνειν τῆς προσευχῆς πάσας τὰς διακονίας ἢ ἐκτὸς ἀνάγκης ταύτας ἐπισπάσθαι ὡς ἔτυχεν. Ἀπαντῶσας δὲ κατὰ τινὰ ἀνάγκης καὶ οἰκονομίας Θεοῦ μὴ παρωθεῖς καὶ ἀποβάλλειν, προφάσει προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν ἐπιγινώσκειν καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ δουλεύειν ἀδογματίστως. “Ὁ γὰρ μὴ οὕτω φρονῶν, οὔτε κατὰ τὴν Γραφῆς ἐντολῆς ἐντολῆς διαφορωτέραν καὶ περιεκτικὴν εἶναι πιστεύει, οὔτε κατὰ τὸν Προφήτην πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς κατορθοῦσθαι οἰκονομικῶς, ἀπαντῶσας βούλεται.

Τὰς μὲν οὖν ἀναγκαίας διακονίας καὶ οἰκονομικῶς ἀπαντῶσας ἀπαραιτήτως χρὴ δέχεσθαι, τὰς δὲ ἄκαιρους ἀσχολίας παραιτεῖσθαι, προτιμώντας τὴν προσευχήν, μάλιστα τὰς εἰς πολυτέλειαν καὶ πλεονεξίαν χρημάτων ἡμᾶς κατασπώσας. Ὅσον γὰρ ἂν τις ἐν Κυρίῳ συστείλῃ ταύτας καὶ τὰς περὶ τὰς ὕλας αὐτῶν περικόψη, τοσούτον καὶ τὴν ἔννοιαν ἀπὸ ρεμβασμῶν συστέλλει. Καὶ ὅσον ἂν συστείλῃ τὴν ἔννοιαν, τοσούτον τὴ καθαρὰ προσευχὴ δίδωσι τόπον καὶ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπιδείκνυσιν. Εἰ δὲ τίς δι' ὀλιγοπιστίαν ἢ δι' ἐτέραν τινὰ ἀσθένειαν τοῦτο ποιεῖν οὐ δύναται, κὰν τὴν ἀλήθειαν ἐπιγινωσκέτω καὶ κατὰ δύναμιν ἐπεκτεινέσθω, τὴν ἑαυτοῦ νηπιότητα αἰτιώμενος. Κρεῖσσον γὰρ ἐλλείψεως δοῦναι λόγον, καὶ μὴ πλάνης καὶ οἰήσεως.

Πλὴν ἐπὶ πάσι τοῖς εἰρημένοις, πολλῆς ἡμῖν παρὰ Θεοῦ διακρίσεως δεῖ, τοῦ γνῶναι πότε καὶ ποίαν ἀσχολίαν προκρίνειν τῆς προσευχῆς ὀφειλόμεν, ἐπειδὴ ἕκαστος πρὸς τὴν ἡγαπημένην αὐτῷ χρεῖαν ἀσχολούμενος, ὀφειλόμενην διακονίαν ἐκτελεῖν δοκεῖ, ἀγνοῶν ὅτι πρὸς εὐαρέστησιν Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἑαυτοῦ τὰ πράγματα κρίνειν ὀφείλει. Τὸ δὲ ἔτι τούτου

δυσδιάκριτον, ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ ἀναγκαῖαι ἐντολαὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ αἱ αὐταὶ, ἀλλ' ἕτερα τῆς ἑτέρας ἐν ἰδίῳ καιρῷ προτιμάσθαι ὀφείλει, ἐπειδὴ οὗ πᾶσα μὲν διακονία πάντοτε ἀλλ' ἐν ἰδίῳ καιρῷ ἐπιτελεῖται, τῆς δὲ προσευχῆς ἀδιάλειπτος ἡ λειτουργία γενομοθέτηται. Τούτου χάριν τῶν ἐκτὸς ἀνάγκης ἀσχολιῶν προκρίνειν αὐτὴν ὀφείλομεν.

Ταύτην τὴν διαφορᾶς πάντες οἱ Ἀπόστολοι διδάσκοντες, τὸ πλῆθος περισπᾶν αὐτοὺς εἰς διακονίαν βουλόμενον ἔλεγον «οὐκ ἄρεστόν ἐστι, καταλείψαντας ἡμᾶς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις ἐπισκέψασθε οὖν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρας μαρτυρουμένους ἑπτὰ, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης, ἡμεῖς δὲ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερήσομεν καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντός του πλήθους». Τί δὲ διὰ τούτων μανθάνομεν; "Ὅτι τοῖς μηδέπω τῇ προσευχῇ δυναμένους προσκαρτερεῖν καλόν το ἐγκείσθαι τῇ διακονίᾳ, ἵνα μὴ τῶν ἀμφοτέρων ἐκπέσωμεν τοῖς δὲ δυναμένοις κρεῖσσον το μὴ ἀμελεῖν τοῦ βελτίους.

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ μας, επειδὴ γνωρίζει, ὅτι ὅλα στερεώνονται με τὴν προσευχήν, λέγει: «να μὴ σας καταλάβῃ ἡ ἀνήσυχος μέριμνα τι θα φάγετε, ἢ τι θα πῖντε, ἢ τί θα ενδυθῆτε ἄλλα πρῶτα να ζητεῖτε τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ θα προστεθοῦν εἰς σάς» (Ματθ. στ', 30-33). Ασφαλῶς με αὐτὰ τα λόγια μας καλεῖ ὁ Κύριος εἰς μεγαλυτέραν πίστιν. Διότι ποῖος, ἀφοῦ κατορθώσῃ να ἀποβάλλῃ τὴν ἀνήσυχον μέριμναν διὰ τα πρόσκαιρα καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ κάθε ἀνάγκην, δεν θα δώσῃ πλέον ολόκληρον τὴν πίστιν τοῦ εἰς Αὐτόν καὶ διὰ τα αἰώνια αγαθά; Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἐπεξηγῶν ἔλεγεν «εκείνος, που θα δείξῃ πίστιν εἰς τα μικρὰ ζητήματα, θα δείξῃ καὶ εἰς τα μεγάλα». Ὅμως ὁ Κύριος καὶ εἰς αὐτὸ ἔδειξε τὴν φιλανθρωπίαν Του επειδὴ γνωρίζει, δηλαδὴ, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ καθημερινὴ φροντίδα διὰ τὴν σάρκα, δεν τὴν ἀπαγόρευσε, ἀλλὰ μᾶς υπέδειξε να ἀσχολούμεθα μόνον με τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ἐνῶ μᾶς παραγγέλλει να μὴ φροντίζωμεν διὰ τὴν αὐριανὴν, ὅπως ἀρμόζει εἰς φιλόθεον ψυχὴν. Διότι δεν εἶναι δυνατόν, ἐφ' ὅσον εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ φορούμεν σάρκα, να παραβλέψωμεν τελείως τὰς σωματικὰς μας ἀνάγκας.

Το να περιορίσωμεν τα πολλὰ εἰς τα ἀπολύτως ἀναγκαῖα, με προσευχὴν καὶ ἐγκράτειαν, εἶναι δυνατόν: το να τα παραβλέψωμεν ὅμως τελείως εἶναι ἀδύνατον. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐκεῖνος που ἐπιθυμεῖ να φθάσῃ εἰς το μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ να γίνῃ τέλειος ἄνδρας (Ἐφεσ. δ', 13), σύμφωνα με τὴν Ἁγία Γραφήν, δεν πρέπει να προτιμᾶ τὰς διαφόρους υπηρεσίας ἀπὸ τὴν προσευχὴν, ἀλλὰ οὔτε καὶ χωρὶς ἀνάγκην να ἀναλαμβάνῃ αὐτὰς. Οταν ὅμως, κατ' ἀνάγκην καὶ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ μᾶς παρουσιάζονται, να μὴ τὰς ἀπομακρύνωμεν καὶ τὰς ἀπορρίπτωμεν, με τὴν πρόφασιν τάχα τῆς προσευχῆς ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορῶν μεταξύ προσευχῆς καὶ υπηρεσίας, που παρουσιάζεται κατὰ τὴν δεδομένην στιγμήν, να διακρίνωμεν καλὰ, καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ να υπηρετῶμεν ἀπροφασίστως. Διότι ἐκεῖνος, που δεν παραδέχεται ἔτσι, οὔτε συμφωνεῖ με τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὅτι ἡ μία ἐντολὴ εἶναι μὲν διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ὅλοι ἀλληλοπεριέχονται, αὐτὸς οὔτε καὶ θέλει, σύμφωνα με τὸν Προφήτην, να συμμορφώνεται πρὸς ὅλας τὰς ἐντολὰς, ὅταν τὰς συναντᾷ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ (Ψαλμ. ρη', 128).

Τὰς ἀπαραίτητους λοιπὸν υπηρεσίας, που μας ἐπιβάλλονται κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, πρέπει ὁπωσδήποτε να τὰς δεχόμεθα να ἀφίνωμεν ὅμως τὰς ἀσκόπους ἀπασχολήσεις, δια να προτιμῶμεν τὴν προσευχὴν, ὅταν μάλιστα μας παρασύρουν εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ εἰς

την πλεονεξίαν χρημάτων. Διότι όσον περισσότερο ήμπορέση κανείς να περιορίση, με την δύναμιν του Κυρίου, αυτάς τας απασχολήσεις και περικόψη το υλικόν που τας τροφοδοτεί, τόσο και περισσότερο συμμαζεύει τον νούν του από ανησύχους περιπλανήσεις. Και όσον περισσότερο συμμαζεύει τον νούν του, τόσο και περισσότερο τόπον παραχωρεί εις την καθαρην προσευχήν και φανερώνει την πίστιν του εις τον Χριστόν. Αν δε κανείς από ολιγοπιστίαν ή από κάποιαν ασθένειαν δεν ημπορεί να το κάνη αυτό, τουλάχιστον ας γνωρίση καλά την αλήθειαν και ας προσπαθή όσον ημπορεί, μεμφόμενος τον εαυτόν του δια την αδυναμίαν αυτήν και την νηπιακής κατάστασιν εις την οποίαν ακόμη ευρίσκεται. Διότι είναι πολύ προτιμότερον να δώσωμεν λόγον εις τον Θεόν διά παραλείψεις, παρά διά πλάνην και υπερηφάνειαν.

Πέραν από αυτά που είπομεν, μας χρειάζεται να έχωμεν από τον Θεόν πολλήν διάκρισιν, διά να γνωρίζωμεν πότε και ποίαν υπηρεσίας οφείλομεν να προτιμήσωμεν από την προσευχήν. Και τούτο διότι ο καθένας από ημάς απασχολούμενος με ό,τι τον ευχαριστεί, νομίζει ότι εκτελεί υποχρεωτικής υπηρεσίας, χωρίς να γνωρίζω ότι διά να ευχαριστήση κανείς τον Θεόν, οφείλει να κρίνη εαν αρέσουν τα πράγματα εις τον Θεόν και όχι εις τον εαυτόν του. Εκείνο όμως που είναι πολύ περισσότερο δύσκολον να διακρίνωμεν είναι το εξής: ότι και αυται ακόμη αι υποχρεωτικά εντολαι δεν επιβάλλονται πάντοτε κατά τον ίδιον τρόπον αλλά, κατά τας περιστάσεις, οφείλομεν να προτιμώμεν πότε την μίαν και πότε την άλλην, επειδή αι διάφοροι υπηρεσίαι δεν εκτελούνται συνεχώς, αλλ' εις καθωρισμένην στιγμήν, ενώ, απ' εναντίας, η προσευχή έχει νομοθετηθή να είναι πνευματική λειτουργία χωρίς καμμίαν διακοπήν (Α' Θεσ. ε', 17). Δι' αυτό ακριβώς πρέπει να προτιμώμεν την προσευχήν από τας απασχολήσεις που δεν είναι αναγκαίαι.

Αυτήν ακριβώς την διαφοράν μεταξύ της απολύτως υποχρεωτικής λειτουργίας της προσευχής και των διαφόρων άλλων απασχολήσεων edίδασκον και οι Απόστολοι όταν δε το πλήθος των χριστιανών εις τα Ιεροσόλυμα ήθελε να τους απασχολήση εις την υπηρεσίαν των κοινών συσσιτίων είπαν. «Δεν είναι αρεστόν εις τον Θεόν έλεγον να αφήσωμεν ημείς τον λόγον του Θεού και να υπηρετώμεν εις τα συσσίτια: εκλέξατε λοιπόν μεταξύ σας επτά άνδρας, οι οποίοι να έχουν καλήν μαρτυρίαν, δια να τους εγκαταστήσωμεν εις την υπηρεσίαν αυτήν, ημείς δε να αφοσιωθώμεν εις το κήρυγμα και την προσευχήν. Και ήρρεσεν ο λόγος αυτός εις ολόκληρον το πλήθος» (Πράξ. στ', 2-4). Τί διδασκόμεθα, λοιπόν, από αυτά; Οτι δι' εκείνους που δεν ήμπορούν να αφοσιωθούν εξ ολοκλήρου εις την προσευχήν, είναι καλόν να εκτελούν, με επιμέλειαν, την υπηρεσίας που τους ανατίθεται, διά να μή εκπέσουν και από τα δύο: δι' εκείνους όμως που ήμπορούν, είναι προτιμότερον να μη παραμελούν το καλύτερον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄

(Να είμαστε πρόθυμοι στην αγρυπνία και την προσευχή)

Ὅτι δεῖ σπουδαίως εἰς τὴν προσευχὴν διανίστασθαι καὶ ὑπομονητικῶς προσεδρεύειν αὐτῇ, πόθεν τὲ καὶ διὰ τί αἱ κατὰ τὰς τεταγμένας ὥρας προσευχαὶ ἀρχῆθεν ἐτάχθησαν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τούτων καταμελεῖν.

Πρέπει με προθυμίαν να εγειρώμεθα τὴν νύκτα εἰς τὴν προσευχὴν καὶ με υπομονὴν να τὴν παρακολουθῶμεν. Ἀπὸ πού καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν καθωρίσθησαν, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, να γίνονται αἱ προσευχαὶ εἰς ὠρισμένας ὥρας καὶ ὅτι δεν πρέπει να τὰς παραμελῶμεν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΙΝΙ τῶν Μοναστηρίων, ὧν καὶ τοῦ Θεοῦ θεράπων Βενέδικτος συνεστήσατο, ἦν τις Μοναχὸς ὑπὸ ραθυμίας ὄχλουμενος, ὃς ἐν τῷ τῆς προσευχῆς καιρῷ στηναὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῦς οὐκ ἔκαρτέρει, ἀλλ' ἠνίκαι πάντες οἱ ἀδελφοὶ εἷς γονυκλισίαν ἑαυτοῦς ἐνώπιόν του Θεοῦ ἐστρώννου, ἐκεῖνος ἐξήρχετο ἔξω καὶ τὴ ἀργολογία καὶ ραθυμία ἑαυτὸν ἐξεδίδου. Ὁ δὲ τούτου Ἀββᾶς, πολλάκις αὐτὸν νουθετήσας καὶ μηδὲν ἀνύσας, πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἀπήγαγεν αὐτὸν καὶ τὸ πάθος αὐτοῦ ἀνήγγειλεν. “Ὁ δὲ “Ὁσιος Πατὴρ σεμνῶς τὲ καὶ πρεπόντως διήλεγξε τὴν ραθυμίας αὐτοῦ, καὶ τὴ νουθεσία στηρίζας ἀπέστειλεν. Ὑποστρέψας οὖν, μόλις ἐν τῷ Ἁγίου νουθεσία δύο ἡμέρας διέμεινε, τῇ δὲ τρίτῃ εἰς τὸ διαβολικὸν ὑποστρέψας ἔθος πάλιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς πλάζεσθαι ἤρξατο. “Ὁ δὲ τούτου Ἀββᾶς, ἰδὼν αὐτὸν αὔθις νικηθέντα ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκηδίας δαίμονος, πάλιν πρὸς τὸν Ἅγιον παρεγένετο καὶ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸς διηγήσατο, πρὸς ὃν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη ἐγὼ ἐλθὼν, δι' ἑαυτοῦ διορθοῦμαι αὐτόν.

Ἐλθὼν οὖν ἐν τῇ μονῇ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῦς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰστάμενος, ἠνίκα ἐπληρώθη καὶ τῆς ψαλμωδίας ὕμνος καὶ ἑαυτοῦς οἱ ἀδελφοὶ εἰς προσευχὴν δεδώκασι γόνυ κλίναντες, εἶδεν ὁ Ἅγιος καὶ ἰδὼν νεανίσκος τις Αἰθίοψ τῷ εἶδει, κρατήσας τὸ πτερύγιον τοῦ ἱματίου τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου τοῦ ἐν τῇ προσευχῇ καρτερῆσαι μὴ δυναμένου, εἶλκεν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας. Πληρωθείσης οὖν τῆς εὐχῆς, ὃ του Θεοῦ ἄνθρωπος ἐξελθὼν ἐκ τοῦ εὐκτηρίου καὶ εὖρων ἔξω ἐστῶτα τὸν Μοναχόν, τοῦτον διὰ τὴν τύφλωσιν τῆς καρδίας αὐτοῦ τὴ ράβδῳ ἔτυψε, καὶ ἀπὸ ἐκείνης τῆς ὥρας ἠλευθερώθη ὁ ἀδελφὸς ἐκ τῆς συνεχούσης αὐτὸν ραθυμίας, καὶ λοιπὸν σὺν τοῖς ἀδελφοῦς ἐν τῇ προσευχῇ πρόθυμος ἴστατο μέχρι συμπληρώσεως αὐτῆς, μηκέτι τοῦ δαίμονος ἐκείνω τῷ ἀδελφῷ προσεγγίσει τολμήσαντος, ἀλλὰ παντελῶς ἀποστάντος αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕἰΣ ΚΑΠΟΙΟ ἀπὸ τα Μοναστήρια που ἰδρύσεν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος ἐζή ένας Μοναχὸς ράθυμος. Αὐτὸς δεν εἶχε τὴν υπομονὴν να παραμείνη, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, μαζί με τοὺς ἀδελφοῦς, ἀλλ' ὅταν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἐγονάτιζον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ἐξήρχετο ἀπὸ τὸν Νάον καὶ ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀργολογίας καὶ ἀδιαφορίαν.

Ἀφού, λοιπόν, ὁ Γέροντάς του τὸν ἐνουθέτησεν ἐπανειλημμένως, χωρὶς ἀποτέλεσμα, τὸν οδήγησεν εἰς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ Βενέδικτον καὶ τοῦ ἐφάνέρωσεν τὸ πάθος του. Ὁ δε

Όσιος Πατήρ, αφού ήλεγξεν ευγενικά και όπως έπρεπε την αδιαφορία του και τον έστήριξε, με την νουδεσίαν του, τον έστειλεν οπίσω εις το Μοναστήρι. Όταν ο Μοναχός έγύρισεν εις το Μοναστήρι, επί δύο ημέρας ήκολούθησε τις συμβουλές του Αγίου: την τρίτην όμως ήμέραν επανέλαβε πάλιν την διαβολικήν συνήθειαν και ήρχισε, κατά την ώραν της προσευχής, να περιφέρεται ασκόπως. Ο Γέροντάς του μόλις είδεν ότι ένικήθη εκ νέου από το δαιμόνιον της αδιαφορίας, επεσκέφθη πάλιν τον Αγιον και του διηγήθη την κατάστασιν του αδελφού.

– Θα έλθω εγώ –του απήντησε τότε ο άνθρωπος του Θεού- και τα τον διορθώσω.

Ηλθε, λοιπόν, πράγματι εις το Μοναστήρι. Και καθώς έστεκε μαζί με τους αδελφούς εις την Εκκλησίαν, μόλις ετελείωσεν η ψαλμωδία και γονατιστοί αφοσιώθησαν οι αδελφοί εις την προσευχήν, είδεν ο Άγιος κάποιον νεαρόν, όμοιον με αράπην, να κρατη την άκραν του ράσου του αδελφού εκείνου, ο οποίος δεν ήμπορούσε να αφοσιωθή εις την προσευχήν και να τον σύρη έξω από την Εκκλησίαν. Όταν λοιπόν ετελείωσεν ή προσευχή, ο άνθρωπος του Θεού εξήλθεν από τον Ναόν και ευρήκε τον Μοναχών να στέκεται έξω τότε τον εκτύπησε με το ραβδί του διά την ψυχικήν του τύφλωσιν. Από εκείνην ακριβώς την ώραν απηλευθερώθη και αδελφός από την ραθυμίαν που τον είχε κυριεύσει και εις το εξής εστέκετο πρόθυμα, μαζί με τους αδελφούς, εις την προσευχήν μέχρις ότου τελειώση. Ούτε και ο δαίμων ετόλμησε πλέον να τον πλησιάση και απεμακρύνθη τελείως από αυτόν.

Β'. Εν τω βίο του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ιωάννης, τὸ ράθυμός των κατολιγορούντων ἐν ταῖς θείαις συνάξεσι βουλόμενος διορθώσασθαι, τοιοῦτον τί ἐπετήδευσε μνήμης ἄξιον. Ἐπει γὰρ ἔγνω πολλοὺς των ἀμελεστέρων μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Εὐαγγελίων ἐξιόντας τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀργολογία συσκολάζοντας, ἐν μιᾷ των ἐπισήμων - μέρα τὴν θείαν ἱερουργίαν ἀφεῖς, ἐξείσε καὶ αὐτὸς τοῦ Ναοῦ καὶ σὺν τὸ ὄχλω παντὶ κάθηται. Πάντων οὖν δι' ἔκπληξεως τοῦτο ποιουμένων, ἐκεῖνος, οὐ χρῆ, ἔφη, θαυμάζειν" ὅπου γὰρ τὰ πρόβατα, ἐκεῖ δεῖ πάντως εἶναι καὶ τὸν ποιμένα, ἐπεὶ γὰρ δι' ὑμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν εἰώθαμεν τὰς συνάξεις ἐπιτελεῖν" ὑμῶν δὲ ἔξω διατριβόντων ἀνόνητον ἡμῖν τὸν κόπον συμβαίνει γίνεσθαι. Πέπεικα οὖν ἑμαυτὸν ἐξιουσι τὲ ὑμῖν συνεξέρχεσθαι, καὶ αὐθις εἰσερχομένους συνεισιέναι. Τοῦτο πολλοὺς διώρθωσε καὶ τῆς μὴ καλῶς γινομένης ἀπήλλαξε συνηθείας.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ιωάννης, επιθυμών να διορθώση την ραθυμίαν εκείνων που δεν είχαν υπομονήν να παραμείνουν εις τας ιεράς συνάξεις, εφήρμοσε το εξής αξιομνημόνευτον. Όταν αντελήφθη, ότι πολλοί από τους αμελεστέρους εξήρχοντο από τον Ναόν μετά την ανάγνωσιν των ιερών Ευαγγελίων και αργολογούσαν μεταξύ των, τότε και αυτός, εις μίαν επίσημον ήμέραν, αφήνει την Θεϊαν Λειτουργίαν, εξέρχεται από τον Ναόν, και κάθεται μαζί με όλον τον όχλον.

Επειδή όλοι παραξενεύτηκαν, εκείνος τους λέγει:

– Δεν πρέπει να απορήτε: διότι, εκεί που ευρίσκονται τα πρόβατα, εκεί οπωσδήποτε πρέπει να είναι και ο βοσκός, διότι διά σας και προς ώφέλειάν σας συνηθίζομεν να

επιτελούμεν τας λειτουργικές συνάξεις. Όταν, λοιπόν, σείς παραμένετε έξω, τότε δεν έχει καμμίαν ωφέλειαν ο κόπος μας. Έπεισα, λοιπόν, τον εαυτόν μου, όταν σείς εξέρχεσθε από τον Ναόν, να εξέρχομαι και εγώ μαζί σας, και όταν, πάλιν, εισέρχεσθε, να εισέρχομαι και εγώ.

Αυτό διώρθωσε πολλούς και τους ήλευθέρωσεν από την κακήν συνήθειαν.

Γ'. Εν τω βίω του Οσίου Παχωμίου

ΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος διδάσκων τοὺς ὑπ' αὐτὸν Μοναχοὺς καὶ δεικνὺς τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, μεταξύ των λόγων ὡσπερ ἔνθους γενόμενος ἔστη ἐφ' ὧραν ἱκανήν. Εἶτα λέγει τὸ οἰκονόμῳ τῆς μονῆς ἡρέμα ἀπελθῶν εἰς τὸ δὲ τὸ κελλίον, γνόθι τίς ἔστιν καὶ ἐκεῖ καταφρονῶν τῆς ἰδίας ψυχῆς καὶ μάρτυς γεγοῦν τῆς βλάβης αὐτοῦ. Ἔστω γάρ, οὐ παρεγένετο τῶν τοῦ Θεοῦ λόγων ὑπακούσαι ἐνταῦθα, ὅπως δυναμωθῆ κατὰ τοῦ θλίβοντος αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον, τίνος ἔνεκεν οὐκ εὐχεται ἐκεῖ, ἀλλὰ καθεύδει; Οὐκ οἶδα εἰ οὗτος γένηται Μοναχός. Καὶ οὗτος μετ' ὀλίγον, χωρισθεῖς τῶν Μοναχῶν ἀνέλυσεν εἰς τὸν κόσμον, μὴ δυνηθεῖς ὑπενεγκεῖν τὸν ἑλαφροτάτον του Κυρίου ζυγόν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος διδάσκων τοὺς Μοναχοὺς του καὶ υποδεικνύων τὴν μεγάλην ὠφέλειαν που προέρχεται ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εφάνη ὡς να ἐγένετο ἐν πνευματικῇ ἐκστάσει, δι' αὐτὸ καὶ ἐπ' ἀρκετὴν ὥραν ἔσταμάτησε τὴν ομιλίαν. Κατόπιν λέγει ἀμέσως εἰς τὸν οἰκονόμῳ του Μοναστηρίου ἡρέμα:

– Πήγαινε εἰς τὸ τάδε κελλίον καὶ κοίταξε ποίος εἶναι ἐκεῖ, ὁ οποίος καταφρονεῖ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του καὶ πρόσεξε νὰ γίνῃς μάρτυρας τῆς ζημίας που θα υποστη. Διότι ἔστω, δὲν ἦλθε ἐδῶ, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὰ λόγια του Θεοῦ, καὶ νὰ πάρῃ δύναντες ἐναντίον ἐκείνου, που τὸν θλίβει εἰς τὸν κόσμον διατὶ ὅμως δὲν προσεύχεται μέσα εἰς τὸ κελλί του, ἀλλὰ κοιμάται; Δὲν πιστεύω αὐτὸς νὰ γίνῃ καλὸς Μοναχός.

Πράγματι, μετ' ὀλίγον καιρὸν ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος ἐφυγεν ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσε νὰ υποφέρῃ τὸν ελαφρότατον ζυγὸν του Κυρίου.

Δ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων: ἐὰν ἐργάζῃ ἐργόχειρον ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς εὐχῆς σου, μὴ εἴπῃς πληρώσω τὰ μικρὰ θαλλία μου καὶ τὸ μικρὸν μαλάκιον καὶ εἶθ' οὕτως ἐγείρομαι. Ἀλλὰ ἀνάστα ἐκάστη ὥρα καὶ ἀπόδος τὸ χρέος τῷ Θεῷ, ἐπεὶ κατὰ μικρὸν συνηθίζεις ἀμελεῖν τῆς εὐχῆς καὶ τῆς λειτουργίας σου, καὶ γίνεται ἔρημος ἡ ψυχὴ σου ἐκάστου ἔργου, καὶ σωματικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἀπὸ πρῶι γὰρ φαίγεται ἡ προθυμία σου.

2. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι πορευόμενος πότε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπιτελεῖσαι σὺνάξιν, δρᾷ ἔξωθεν κελλίου ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν πλῆθος δαιμόνων, τινῶν μὲν μετασχηματισθέντων εἰς γυναίκας ἀπρεπῆ λαλούσας, τινῶν δὲ εἰς νεανίσκους δυσφημα καὶ αὐτοῦς λαλοῦντας, ἄλλων δὲ ὀργουμένων, ἐτέρων δὲ εἰς διάφορα σχήματα βαλλομένων. Ὁ

οὖν γέρων, διορατικὸς ὢν, ἔγνω τὴν αἰτίαν καὶ στενάξας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ πάντως ὁ ἀδελφὸς ἐν ἀμελείᾳ διάγει καὶ διὰ τοῦτο τὰ πονηρὰ πνεύματα οὕτω κυκλοῦσι τὸ κελλίον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ πληρώσαι τὴν σύναξιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ θλίβομαι, ἀδελφέ, πίστιν δὲ ἔχω εἰς σέ, ὅτι ἐὰν εὕξῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, πάντως κουφίξει με ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς θλίψεως. Ὁ δὲ μετασῆσας τὸ γέροντα λέγει: Πάτερ, οὐκ εἰμι ἄξιος εὕξασθαι ὑπὲρ σου. “Ὁ δὲ γέρων ἐπέσχετο παρακαλῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ λέγων· οὐκ ἀπέρχομαι εἰ μὴ δῶς μοι λόγον μίαν εὐχὴν ποιεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ καθ’ ἐκάστην νύκτα. Ὑπήκουσεν. οὖν ὁ ἀδελφὸς τῇ προστάξει τοῦ γέροντος τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ γέρων, θέλων ἀφορμὴν παρασχεῖν αὐτῷ τοῦ προσεύχεσθαι ἐν ταῖς νυξίν.

Ἀναστὰς οὖν ὁ ἀδελφὸς ἐν τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐποίησεν εὐχὴν ὑπὲρ τοῦ γέροντος εἰτα, καταλυγεῖς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ ἀθλία ψυχὴ, ὑπὲρ τοῦ τοιούτου γέροντος προσηύξω καὶ ὑπὲρ ἑαυτῆς οὐ προσεύχει; Ἐποίησεν οὖν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μίαν εὐχὴν ἐκτενή. Εἶτα οὕτω ποιούντος αὐτοῦ καθ’ ἐκάστην νύκτα καὶ τὰς δύο ἐπιτελούντης εὐχᾶς, τῇ ἕξῃ Κυριακῇ πάλιν ὁ γέρων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἄπιων εἶδε τοὺς δαίμονας ἔξω μὲν ἵσταμένους τοῦ κελλίου τοῦ ἀδελφοῦ ὡς καὶ πρότερον, στυγνοὺς δὲ πάνυ καὶ κατηφεῖς. Καὶ ἔγνω ὅτι διὰ τὸ εὐχεσθαι τὸν ἀδελφὸν ἔστυχασαν οἱ δαίμονες καὶ περιχαρῆς γενόμενος, εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ποίησον ἀγάπης καὶ προσθες ὑπὲρ ἐμοῦ ἄλλην μίαν εὐχὴν. Ὁ δὲ ὑπήκουσε καὶ ποιήσας τὰς δύο εὐχᾶς ὑπὲρ τοῦ γέροντος, πάλιν καταλυγεῖς, εἶπε πρὸς ἑαυτόν· ὦ ταλαίπωρε ψυχὴ, προσθες καὶ ὑπὲρ σεαυτῆς ἄλλην μίαν εὐχὴν.

Οὕτως οὖν διάγοντος αὐτοῦ κακείνην τὴν ἑβδομάδα καὶ ποιούντος κατὰ νύκτα τὰς τέσσαρας εὐχᾶς, ἐν τῇ Κυριακῇ, πάλιν ἐρχόμενος ὁ γέρων, εἶδε τοὺς δαίμονας ἐπὶ πλεῖον στυγνάσαντας καὶ παντελῶς σιωπώντας καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἐν τῷ ὑποστρέφειν εἰσῆλθε πάλιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ παρεκάλεσε προσθῆναι ἔτι καὶ ἕτεραν ὑπὲρ αὐτοῦ. Τοῦ δὲ καταδεξαμένου καὶ ταύτης καὶ προσθέντος καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἄλλην μίαν, καὶ καθ’ ἐκάστην νύκτα ἕξ ποιούντος εὐχᾶς, ὡς διήρχετο πάλιν καὶ γέρων κατὰ τὴν Κυριακὴν, εἶδε τοὺς δαίμονας μήκοθεν ἐστώτας τοῦ κελλίου αὐτοῦ, οἱ καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν εἰσιόντα πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὕβρισαν αὐτόν, χαλεπαίνοντες ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ γέρων, δοξάσας τὸν Θεόν, εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ παρήνευσε αὐτόν μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι καὶ οὕτω σπουδαίως περὶ τὰς εὐχᾶς γενομένου τοῦ ἀδελφοῦ, χάριτι Θεοῦ ἀπ’ αὐτοῦ οἱ δαίμονες τελείως ἀνεχώρησαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν:

- Αν εργάζεσαι εἰς τὸ κελλί σου καὶ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς σου, μὴ εἴπῃς, ἀς τελειώσω τὰ ὀλίγα φοινικοβλάσταρά μου ἢ τὸ μικρὸν ζεμπίλι μου καὶ κατόπιν σηκῶνομαι. Ἄλλὰ να σηκῶνεσαι εἰς κάθε ὥραν καὶ να εξοφλῆς τὸ χρέος σου εἰς τὸν Θεόν, ἐπειδὴ διαφορετικὰ θα συνηθίσῃς σιγὰ - σιγὰ να παραμελῆς τὴν προσευχὴν σου καὶ τὴν λειτουργίας σου καὶ θα ἐρημώσῃ ἡ ψυχὴ σου ἀπὸ κάθε ἔργον καὶ σωματικῶν καὶ πνευματικῶν. Διότι ἀπὸ τὴν πρῶτὴν προσευχὴν θα φανῇ ἡ προθυμία σου.

2. Διὰ τὸν Αββᾶν Μακάριον διηγούντο τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε καθὼς ἐπήγαινε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ακολουθίαν, ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί ενός ἀδελφοῦ, βλέπει πλῆθος ἀπὸ δαίμονας ἀπ’ αὐτοὺς ἄλλοι εἶχαν μετασηματισθῆ εἰς γυναῖκας αἰ ὁποῖαι ἐλάλουν ἀπρεπεῖς λόγους, ἄλλοι σε νέους, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ ἔλεγαν ἀσχημα λόγια, ἐνῶ ἄλλοι ἐχόρευαν καὶ ἄλλοι παρουσιάζοντο ὑπὸ διάφορα σχήματα. Ὁ Γέρων, ἐπειδὴ ἦτο διορατικὸς, ἀντελήφθη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να είμαστε πρόθυμοι στην αγρυπνία και την προσευχή)

την αιτίαν του δαιμονικού εκείνου φαινομένου. Και αφού ανεστέναξεν, έμονολόγησεν αυτός ο αδελφός περνα οπωσδήποτε την ζωήν του με αμέλειαν και δι' αυτό τα πονηρά πνεύματα έχουν κυκλώσει το κελλί του.

Αφού ετελείωσεν η ακολουθία, εισήλθεν εις το κελλίον του αδελφού εκείνου και του λέγει:

- Αδελφέ, πιέζομαι από θλίψεις πιστεύω όμως ότι αν συ προσευχηθής δι' εμέ, θα με ανακουφίση οπωσδήποτε ο Θεός από την θλίψιν μου.

Εκείνος, αφού έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα, του απαντά:

- Πάτερ, δεν είμαι άξιος να προσευχηθώ διά σε.

Ο Γέροντας όμως επέμενε, και παρεκάλει τον αδελφόν.

- Δεν φεύγω - του έλεγε- αν δεν μου δώσης τον λόγον σου, ότι κάθε νύκτα θα κάνης, έστω και μίαν προσευχήν δι' εμέ. .

Κατόπιν αυτού ο αδελφός υπήκουσεν εις την προσταγήν τού Γέροντος. Αυτό δε το έκαμεν ο Γέρων Μακάριος, διότι ήθελε να του δώση αφορμήν να προσεύχεται κατά της νύκτας.

Αφού, λοιπόν, εξύπνησε την άλλην νύκτα ο αδελφός, έκαμε προσευχήν διά τον Γέροντα. Εν τω μεταξύ εδοκίμασεν εσωτερικών συντριβήν και είπεν εις τον εαυτόν του αθλία ψυχή μου, έκαμες προσευχήν δι' ένα τοιούτον Γέροντα και δεν προσεύχεται δια τον εαυτόν σου; Έκαμε λοιπόν και δια τον εαυτόν του προσευχήν, η οποία εκράτησεν αρκετήν ώραν. Μετά από αυτά ο μοναχός έκανε κάθε νύκτα δύο προσευχάς.

Την επομένην Κυριακής, καθώς μετέβαινεν ο Γέρων πάλιν εις την Εκκλησίαν, είδε τους δαίμονας να στέκουν έξω από το κελλί του αδελφού, όπως και πρίν. Τώρα όμως εφείνοντο πολύ λυπημένοι και κατσουφιασμένοι. Έκατάλαβεν, ότι έκατσούφιασαν, επειδή προσήχετο ο αδελφός. Γεμάτος τότε από χαράν, εισήλθεν εις το κελλί του αδελφού και του λέγει:

- Αδελφέ, κάμε αγάπης και κάνε άλλην μίαν προσευχήν δι' εμέ, κατά την νύκτα.

Ο αδελφός υπήκουσε. Και καθώς έκαμε τας δύο ευχάς διά τον Γέροντα, εδοκίμασε πάλιν εσωτερικών συντριβήν και είπε μόνος του και ταλαίπωρε ψυχή, πρόσθεσε και δια τον εαυτόν σου άλλην μίαν προσευχήν.

Έτσι επέρασε και εκείνη η εβδομάς και ο αδελφός έκανε, κάθε νύκτα, τας τέσσαρας προσευχάς. Την Κυριακής, καθώς έπερνούσε πάλιν ο Γέρων δια την ακολουθίαν, είδε τους δαίμονας πολύ περισσότερον στενοχωρημένους και εντελώς σιωπηλούς. Αφού δε ηυχαρίστησε τον Θεόν, εισήλθε και πάλιν, καθώς επέστρεφεν, εις το κελλί του αδελφού και τον παρεκάλεσε να προσθήση ακόμα μίαν προσευχήν δι' αυτόν. Ο αδελφός εδέχθη και προσέθεσεν και άλλην μίαν προσευχήν διά τον εαυτόν του.

Έτσι λοιπόν έκαμεν έξ προσευχάς κάθε νύκτα. Καθώς δε επερνούσε πάλιν την επομένην Κυριακήν ο Γέρων δια την ακολουθίαν, είδε τους δαίμονας να στέκουν μακράν από το κελλί

του αδελφού, οι οποίοι μόλις τον είδον να εισέρχεται εις το κελλί του Μοναχού, ύβρισαν αυτόν, γεμάτοι οργήν διά την σωτηρίαν του αδελφού.

Ο Γέρων εδόξασε τον Θεόν, εισήλθεν εις το κελλί του αδελφού και τον συνεβούλευσε να μη παραμελή, αλλά να προσεύχεται αδιαλείπτως. Και έτσι, αφού πλέον ο αδελφός επέδειξε ζήλον και ενδιαφέρον διά τας προσευχάς, ανεχώρησαν, με την χάριν του Θεού, οι δαίμονες τελείως από αυτόν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, όταν κρούη σοι ὁ ἀδελφὸς νυκτὸς ὅπως ἀναστῆς εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἔγειραι προθύμως, ἵνα καὶ ὁ ἀμελέστερος, ἰδὼν σου τὸ πρόθυμον, διεγείρῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πρὸς νήψιν, κατὰ τὸν λέγοντας «προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον τοῦ μελετᾶν τὰ λόγια σου» καὶ πάλιν «μεσονύκτιον ἐξηγειρόμην τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης». Οὐκ ἤκουσας ὅτι πλειστάκις κληθεῖς Σαμουὴλ ὁ Προφήτης, οὐδὲ ἅπαξ ὤκνησε τοῦ ἐγερθῆναι, καὶ πὲρ παιδίον τυγχάνων; Εἰ δὲ συμβῆ ἴποτε κατασχεθῆναι σὲ ὑπνω βαθεῖ, ἐπηρεΐα ἴσως δαιμονικὴ, καὶ ἀπολειφθῆναι τῆς συνάξεως, ἔξυπνος γενόμενος μετὰ ταῦτα, μὴ ὀκνήσῃς τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν σύναξιν, εἶπων ἐν ἑαυτῷ " νῦν ἤδη πρὸς τὴ ἀπολύσει ἔστιν ἡ σύναξις, καγῶ ποῦ ὑπάγω; "

Μὴ εἶπῃς ταῦτα ὀκνηρῶν γὰρ καὶ ραθύμων ὁ λόγος οὗτος, ἀλλὰ μᾶλλον σπουδαίως ἀναστᾶς τρέχε εἰς τὴν σύναξιν, ὡς βίαν λαμβάνων καὶ ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων ἐκφεύγουσα. Γίνωσκε γάρ, ὅτι καθάπερ οἱ πορευόμενοι εἰς κακὰ περὶ ρήματος καὶ λόγου ἀργοῦ ἀπολόγον δώσουσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, οὕτω καὶ περὶ ἐνὸς βήματος ἀγαθοῦ καὶ λόγου μισθῶν κομιεῖται πᾶς ὁ τρέχων εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν οὖν τὴν ὑστέραν εὐχὴν καταλάβῃς, εἰσελθε καὶ μὴ αἰσχυρῆς δύνασαι γὰρ ἐξομολογησάμενος τὸ συμβᾶν τῷ προεστώτι, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν βαλεῖν τοὺς ψαλμοὺς ἐν τῷ κελλίῳ σου, οὓς ὑπέσυρεν καὶ τῶν δαιμόνων φαντασία, ἐπιτρέψαντος δηλονότι ἐκείνου, καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐτοιμότερος εὐρεθῆσει εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἐὰν δὲ παραλείψῃς αὐτὸ ἐξ ἀμελείας, δίχα ἀνάγκης ἢ ἄρρωστίας, μεγάλα σεαυτὸν ζημιώσεις.

Γίνωσκε δὲ καὶ τοῦτο, ἀγαπητέ, ὅτι ὅσον θάλπει τις κακῶς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα, τοσούτον πλεονάζει ἐν αὐτῷ τὰ πάθη καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν, καταβαρούμενη ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος κακῆς συνηθείας, ἄκαρπος γίνεται διὸ λέγει ὁ Σωτὴρ " «βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιοτικαῖς». "Ὁθεν φησὶ καὶ ὁ Ἀπόστολος «ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ μήπως, ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι». Ἐὰν δὲ βιάζεται τις τὸ σῶμα εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, τοσούτον καὶ αὐτὸ εὐρωστος γίνεται καὶ ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται. Καθάπερ γὰρ ἀθλητὴς κέχρηται τῇ τοῦ σώματος γυμνασίᾳ ἐπιμελῶς, ἕνα συναρμόσῃ τὸ σῶμα πρὸς τὴν τέχνης τοῦ ἀγῶνος, οὕτω καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς - φεῖλει γυμνάζειν ἑαυτὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Βούλομαι δὲ σοῦ εἰπεῖν καὶ περὶ τοῦ νυσταγμοῦ. Ὡς γὰρ λογίζομαι, τρεῖς εἰσι τούτου αἰτίαι: ὅταν γὰρ ἄρξηται ἀδελφὸς ψάλλειν ἢ εὔχεσθαι, εὐθὺς ὁ πονηρὸς ἐπιφέρει αὐτὸ νυσταγμόν, ἵνα καταλείψῃ τὴν προσευχὴν καὶ ἀπέλθῃ ἀλλ' εἰ διεγείροι ἑαυτὸν ὁ ἀδελφὸς καὶ μὴ ραθυμήσῃ, οὐδὲν κατ' αὐτοῦ καὶ δαίμων ἰσχύσει" σφοδροτέρως δὲ ἐνοχληθήσεται, ἐὰν πὲρ βεβάρηται ὁ στόμαχος αὐτοῦ ἐν βρώμασι καὶ πόμασιν. Εἶτα πάλιν κατὰ μέσον τῆς συνάξεως ἐπέρχεται τῷ ἀδελφῷ νυσταγμὸς ἐξ ἰδίας ἀμελείας, ὅταν μὴ συσφίξας ἑαυτὸν ἐπιμεληθῆ ἑστάναι ἄχρι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ κανόνος, ἀλλὰ χανωθεῖς οὐ μεγάλης ζημίας

ήγειται τοῦ καταλιπεῖν τοὺς ψάλλοντας καὶ πορευθῆναι εἰς τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν ἢ ἔξω καθεσθεῖς ὑπνώσαι. Καὶ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν δὲ τοῦ κανόνος τῆς συνήθους συνάξεως, συμβαίνει τῷ ἀδελφῷ νυσταγμὸς κατὰ φύσιν καὶ μᾶλλον εἰ ἔστιν ἀσθενής, ὃ καὶ συγκαταβῆναι μικρὸν ἴσως οὐκ ἀπρεπὲς εἰς τοὺς ἀσθενεῖς.

Σὺ δέ, ἀδελφέ, μὴ ἀμέλεια τοῦ νήφειν ἐν πάσιν, ἀλλ' ὅταν στῆς ἐν τῇ συνάξει μέσον των ἀδελφῶν, εἴτε κατὰ μόνας εἰς δοξολογίας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὀχλήση σε ὁ πρῶτος νυσταγμὸς, ἐπιγνοὺς ἀντίστα καὶ ὑπομεινον καρτερῶς, κὰν ἐπ' ὄψεώς σε καταβάλη καὶ ἅπαξ καὶ δις μὴ μεταστῆς τοῦ τόπου σου καὶ εὐρήσεις μεγάλην ὠφέλειαν. "Ἔοικε γὰρ τὸ πάθος τοῦ ἀκορέστου ὕπνου τῇ γαστριμαργίᾳ ἐὰν γὰρ ἐθίση τις πολλὰ ἐσθίειν, πολλὰ καὶ ἡ φύσις ἐπιζητεῖ εἰ δὲ συνηθίσῃ τῇ ἐγκρατεῖα, οὐδὲ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ πολυφαγίαν" τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ὕπνου. Πῶς δὲ τολμῆσης ἀφήνει τὴν σύναξιν καὶ ἐξελθεῖν πρὶν τῆς ἀπολύσεως δίχα μεγάλης ἀνάγκης, ἄρα γάρ, ἀδελφέ, εἰ ἐκλήθης εἰς δεῖπνον ἀνδρὸς πλουσίου, ἐτόλμησας ἂν ἐγερθῆναι ἐκ μέσου των συνανακειμένων καὶ πορευθῆναι εἰς οἶκον; οὐχὶ μένων ἔμενες, ἕως οὐ ὁμοθυμαδὸν ἀναστῶσιν;

Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητέ, τὸν δεσπότης τοῦ οὐρανοῦ τὲ καὶ γῆς σπουδάσωμεν εὐαρεστῆσαι αὐτό, διότι γέγραπται: «ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς». Ἀναλόγισαι τοὺς ἀλιεῖς, ὅτι πᾶσαν νύκτα διατελοῦσιν ἄγρυπνουντες καὶ τὸ ἔργο προσκαρτεροῦντες εἰ δὲ τις αὐτῶν βαρούμενος τῷ ὕπνῳ ἀμελήσας καθεύδει, ὅταν ἐγερθῆ ἐκ τοῦ ὕπνου κατανοεῖ ἑαυτὸν μηδὲν πιάσαντα, τοὺς δὲ ἐγρηγορήσαντας, οἰκονομηθέντας, καὶ τότε ἄρχεται μεταμελεῖσθαι ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγειν' ὄμοιοι τὸ ἀμελεῖ καὶ ὀκνηρῶ, ὅτι ραθυμήσας ἐκοιμήθην, καὶ ἰδοὺ ἀποστρέφω κεναῖς ταῖς χερσὶ «ὑπνώσαν γάρ, φησιν, ὕπνον αὐτῶν καὶ οὐχ εὔρον οὐδέν».

Λάβε δὲ μετὰ νοῦν καὶ τοὺς κεραμεῖς καὶ τοὺς τὴν χαλκευτικὴν τέχνην μεταχειρίζοντας, καὶ εὐρήσεις κακεῖ κόπον ἄμετρον καὶ ἀγρυπνίαν πολλῶν καὶ σύντονον. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν, διὰ τὰ ἔργα τοῦ αἰῶνος τούτου τοιοῦτου κόπου καὶ καμάτου ἀνέχονται. Ἡμεῖς δέ, μηδὲν κοπιῶδες ἢ ἀηδὲς ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐν τόπο ἐστῶτες καθαρῇ καὶ ἡγιασμένῃ ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν σεμνότητι καὶ εἰρήνῃ πολλῇ καὶ ἀγαλλιάσει' πνευματικῇ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ ἕνα τί ραθυμοῦμεν, ἀγαπητέ, καὶ χαννοῦμεθα, καὶ οὐχὶ μᾶλλον διεγείρομεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν γλυκυτάτην λατρείας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν; Λέγει γὰρ ὁ Δαβίδ: «ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου, ὑπὲρ μέλι τὸ στόματί μου» καὶ πάλιν «ἀγαλλιάσεται τὰ χεῖλη μου ὅταν ψάλλω σοὶ καὶ ἡ ψυχὴ μου ἦν ἔλυτρωσω».

Τίς οὖν ἐστὶ χρόνος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι οὕτως ἀμελοῦμεν τῆς σωτηρίας ἡμῶν; ἰδοὺ καὶ αὐτὸς Προφήτης βοᾷ «ἄνθρωπος ματαιότητι ὥμοιωθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιά παραγούσου». Μὴ ἔριξε οὖν, δοῦλε Χριστοῦ ἡγαπημένε, ἐμοὶ τὸ ἀμελεῖ καὶ ἀνυπομονήτω, εἰδῶς ἀκριβῶς, ὅτι ὁ νήφων αὐτὸς κερδανεῖ, καὶ ὁ ἀμελων αὐτὸς ζημιούται' ἕκαστος γὰρ ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ ἀπολογίαν δώσει τῇ Θεῷ. Ἀλλὰ μηδὲ ὡς κέρδος ἡγοῦ τὸν ὕπνον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀνάπαυσιν, μᾶλλον δὲ μεγίστην ζημίαν" κέρδος γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Βιασώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς, ἀγαπητοί, ἵνα καὶ τῆς βασιλείας ἐπιτύχωμεν καὶ τοῦ μακαρισμοῦ αὐτοῦ καθὼς ἔφη: «Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθῶν ὁ Κύριος αὐτῶν εὐρήσει γρηγορούντας». Μὴ μόνον δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλους παρακαλῶμεν καὶ νουθετῶμεν ἐν ἀγάπῃ εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ διεγείρωμεν ἀλλήλων τὴν προθυμίαν εἰς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μὴ μόνον ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ πλησίον ὠφελείας μεγάλους μισθοὺς ἀπολάβωμεν παρ' αὐτοῦ του εἰπόντος «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, όταν σου κτυπά την νύκτα ο αδελφός, διά να παρασταθής εις την δοξολογίαν του Θεού, να σηκωθής πρόθυμα, διά να ιδή την προθυμίαν σου και ο αμελέστερος και να παρακινηθής εις αγρυπνίαν σύμφωνα με τα θεϊκά λόγια: «ήνοιξαν οι οφθαλμοί μου λίαν ενωρίς κατα τον βαθύν όρθρον διά να μελετήσω τους λόγους εις τας Ιεράς Γραφάς» (Ψαλμ. ριη', 148) και «κατά το μεσονύκτιον εξεγειρόμην εκ της κλίνης και του ύπνου μου διά να Σε δοξολογήσω δια τας δικαίας κρίσεις Σου κατά των εχθρών μου εκ των οποίων και εσώθην» (Ψαλμ. ριη', 62). Δεν έμαθες, ότι ο Προφήτης Σαμουήλ^(*), αν και προσεκλήθη πολλές φορές από μίαν μυστηριώδη φωνήν, εν τούτοις ούτε μίαν φοράν δεν παρημέλησε να σηκωθή, αν και ήτο μικρών παιδί ακόμη; Αν κάποτε σου συμβή να καταληφθής από βαθύς ύπνον, ίσως από σατανικής ενέργειαν, και καθυστερήσης να μεταβής εις την ακολουθίαν, μόλις έξυπνήσης μη βαρεθής να υπάγης εις την ακολουθίαν, με την δικαιολογίαν, ότι τάχα, πλησιάζει να γίνη απόλυσις της ακολουθίας, που να υπάγω τώρα εγώ;

Να μη λέγης τέτοια λόγια, διότι αυτά τα λέγουν οι οκνηροι και οι αδιάφοροι: απ' εναντίας να σηκωθής βιαστικά και να τρέξης εις την ακολουθίαν, ωσάν να καταδιώκεσαι, και ως ελάφι, που ξεφεύγει από τα δίκτυα του κυνηγού. Διότι πρέπει να γνωρίζης, ότι όπως ακριβώς εκείνοι οι οποίοι πορεύονται εις κακούς τόπους θα δώσουν απολογία διά κάθε λόγον των κατά την ημέραν της κρίσεως, έτσι και ο καθένας, που εργάζεται το αγαθόν, θα λάβη μισθών και δι' ένα ακόμα βήμα, ή λόγον καλόν. Εάν λοιπόν και την τελευταίαν ακόμη ευχήν προφθάσης, να εισέλθης και να μη έντραπής· διότι μπορείς, αφού εξομολογηθής αυτό που σου συνέβη εις τον προεστώτα, να είπης εις το κελλίον σου, μετά την απόλυσιν της ακολουθίας, τους ψαλμούς, που σε έκαμε να χάσης ή φαντασία των δαιμόνων, εφ' όσον βεβαίως σου, το επιτρέψη και προεστώς.

Έτσι την άλλην ημέραν θα ευρεθής περισσότερο προετοιμασμένος εις την εργασίαν του Κυρίου. Εάν όμως παραλείψης την εργασίαν σου από αμέλειαν, χωρίς ανάγκης ή ασθένειας, τότε θα ζημιωθής πάρα πολύ.

Γνώριζε δε και τούτο, αγαπητέ, ότι όσον περισσότερο περιποιείται κανείς, χωρίς λόγον, την σάρκα του, τόσο περισσότερο πλεονάζουν μέσα του τα πάθη. Και όταν η ψυχή καταπιέζεται από την κακήν συνήθειαν του σώματος, τότε γίνεται άκαρπος. Δι' αυτό και ο Σωτήρ λέγει: «Προσέχετε μήπως αι καρδίαι σας παραφορτωθούν από την κραιπάλην και την μέθην και από τας βασανιστικές φροντίδας της ζωής» (Λουκ. κα', 34). Εξ αφορμής αυτού λέγει και ο Απόστολος: «ταλαιπωρώ το σώμα μου και το μεταχειρίζομαι ως δούλον μήπως ενώ κηρύττω εις άλλους, εγώ ο ίδιος γίνω αδόκιμος» (Α' Κορ. δ', 27). Εάν όμως κανείς βιάζη το σώμα του εις το έργον του Κυρίου, τότε τούτο γίνεται περισσότερο εύρωστος και η

(*) Ο Σαμουήλ, υιός του Ελκανά και "Ανης της Προφήτιδος, υπήρξε Προφήτης των Εβραίων και ο τελευταίος από τους Κριτάς. Ο Σαμουήλ από μικράς ηλικίας αφιερώθη υπό των γονέων του εις τον Θεόν και παρεδόθη εις τον αρχιερέα Ηλί, διά να ανατραφή υπ' αυτού. Μίαν ημέραν, κατά την οποίαν ο Ηλί εφαινότο ως καταλαμβανόμενος υπό ύπνου, ο δε Σαμουήλ έμενεν εις τον ναόν, ο Κύριος εκάλεσε τον Σαμουήλ. Το παιδίον έσηκώθη αμέσως και έτρεξε προς τον Ηλί, «Ιδού, λέγει, με εκάλεσες και ήλθα». Ο δε Ηλί είπε «πήγαινε εις την θέσιν σου, δεν σε εκάλεσα». Αλλ' ο Κύριος εκάλεσε πάλιν τον Σαμουήλ και το παιδίον πάλιν επήγεν εις τον Ηλί, ο οποίος το διέταξε να επιστρέψη εις τήν θέσιν του. Τούτο έγινε τρεις φορές και τότε ο Ηλί αντελήφθη ότι εκ Θεού ήτο η κλήσεις, παρήγγειλε δε εις τον Σαμουήλ, εάν κληθή εκ νέου, να είπη «λάλει, Κύριε, ότι ακούει και δούλος σου». Τούτο πράγματι εγένετο και ο Θεός απεκάλυπεν εις τον Σαμουήλ, ότι θα γίνη Κριτής του Ισραήλ μετά τον Ηλί και θα χρίση βασιλέα τον Σαούλ. (Βασιλ. Α', κεφ. γ).

ψυχή λαμπρύνεται. Διότι όπως ακριβώς ο αθλητής χρησιμοποιεί την γυμναστική του σώματος, διά να προσαρμόση το σώμα προς την τακτικής του αγώνος, έτσι και ο αγωνιστής της ευσεβείας οφείλει να γυμνάζεται εις κάθε καλόν έργον.

Θέλω τώρα να σου ειπώ και διά τον νυσταγμόν. Όπως νομίζω, τρείς είναι αι αιτίαι που τον προκαλούν. Όταν, δηλαδή, ο αδελφός άρχιση να ψάλλη ή να προσεύχεται, αμέσως ο διάβολος τον κάνει να νυστάξη, διά να εγκαταλείψη την προσευχήν και να φύγη. Αλλ' όμως αν αντιδράση ο αδελφός και δεν παραμελήση, τίποτε δεν θα ήμπορέση να του κάμη ο διάβολος. Περισσότερον θα ενοχληθή από τον νυσταγμόν, αν ο στόμαχός του έχη φορτωθή από φαγητά και ποτά. Έπειτα, εις το μέσον της ακολουθίας, έρχεται πάλιν νυσταγμός εις τον αδελφόν από αμέλειάς του, όταν δεν φροντίση, εντείνων τας δυνάμεις του, να σταθή. μέχρις ότου τελειώση ο κανών (ή ακολουθία εις την εκκλησίαν), αλλ' αποχαυνωμένος δεν θεωρεί μεγάλην ζημίαν να αφήση τους ψάλλοντας, δια να υπάγη εις το στρώμα του ή να καθήση έξω από τον Ναόν και να κοιμηθή. Αλλά και αφού τελειώση ο κανών της καθημερινής ακολουθίας, επέρχεται εις τον αδελφόν νυσταγμός αυτός όμως είναι φυσιολογικός, όταν μάλιστα ο αδελφός είναι ασθενικός, πράγμα που πρέπει να συγχωρήσωμεν και που δεν είναι, ίσως, αταίριαστον εις ασθενείς.

Σύ, όμως, αδελφέ, να μη αμελής να προσέχης εις όλα (Β' Τιμοθ. δ', 5) και όταν σταθής εις την ακολουθίαν ανάμεσα εις τους αδελφούς, είτε και μόνος σου, διά να δοξολογήσης τον Κύριον και Σωτήρα ημών Ιησούν Χριστόν και σε ενοχλήση ο πρώτος νυσταγμός, μόλις το αντιληφθής, να αντισταθής με επιμονήν. Και αν ακόμη σε νικήση εις την αρχήν και πρώτης και δευτέραν φοράν, συ να μη μετακινηθής από τον τόπον σου και θα εύρης μεγάλην ωφέλειαν. Διότι και το πάθος, του πολλού ύπνου ομοιάζει με την λαιμαργίαν. Αν κανείς συνηθίση να τρώγη πολύ, τότε και ο οργανισμός του ζητεί πολύ φαγητόν. Αν, πάλιν, συνηθίση κανείς να εγκρατεύεται εις το φαγητόν, ούτε και ο οργανισμός απαιτεί πολυφαγίαν το ίδιον συμβαίνει και με τον ύπνον. Πώς θα τολμήσης να αφήσης την ακολουθίαν και να εξέλθης, προτού να γίνη απόλυσις, χωρίς σοβαράν ανάγκην; Αν, δηλαδή, αδελφέ, είχες προσκληθη εις δείπνον ενός πλουσίου ανδρός, θα ετολμούσες να σηκωθής ανάμεσα από τους προσκεκλημένους και να υπάγης εις το σπίτι σου; Δεν θα παρέμενες μέχρις ότου σηκωθούν διά να φύγουν όλοι;

Ας φοβηθώμεν λοιπόν, αγαπητέ, τον Δεσπότης του ουρανού και της γης: ας φροντίσωμεν να Τον ευχαριστούμεν, διότι έχει γραφή: «άς είναι επικατάρατος ο καθένας, που εκτελεί αμελώς τα έργα του Κυρίου» (Ιερεμ. λα', 10). Σκέψου τους αλιείς, ότι κάθε νύκτα αγρυπνούν, και επιμένουν εις την εργασίας των αν δε κάποιος από αυτούς νυστάξη, παραμελήση το έργον του καταπιεζόμενος υπό του ύπνου και κοιμηθη, όταν έξυπνήση, βλέπει ότι αυτός δεν έπιασε τίποτε, ενώ εκείνοι που ηγρύπνησαν, ικανοποιήθησαν, και τότε αρχίζει να μετανοή μέσα του και να λέγη: αλλοίμονον εις εμέ τόν αδιάφορον και οκνηρόν, διότι με επήρεν ο ύπνος και τώρα γυρίζω με άδεια χέρια. «Διότι – καθώς λέγει– εκοιμήθησαν τον ύπνον αυτών και δεν ήσαν τίποτε» (Ψαλμ. οε', 6).

Φέρε, ακόμη, εις τον νούν σου και εκείνους που ασχολούνται με την κεραμευτικής και τους σιδηρουργούς: θα εύρης και εκεί υπερβολικόν κόπον, πολλών και εντατικήν αγρυπνίαν. Και εκείνοι μεν διά τα έργα της παρούσης ζωής υπομένουν τόσον κόπον και ταλαιπωρίαν· ενώ ήμεις, χωρίς να υφιστάμεθα τίποτε το κουραστικόν, ή αηδιαστικόν, αλλά παραμένοντες εις τόπον καθαρόν και ηγιασμένον ενώπιον Κυρίου του Θεού ημών, με

σοβαρότητα και ειρήνην πολλήν και πνευματικήν αγαλλίασιν και καλήν ελπίδα, διατί, αγαπητέ μου, να παραμελώμεν και να αποχαυνωνώμεθα και να μη εντείνωμεν όλας μας τις δυνάμεις εις την γλυκυτάτην λατρείαν του Κυρίου και Σωτήρος ημών; Διότι λέγει και ο Δαυίδ «πόσον γλυκά είναι τα λόγια Σου εις τον λαρυγγά μου περισσότερον από μέλι γλυκαίνουν το στόμα μου» (Ψαλμ. ριη', 103): αλλού, πάλιν, λέγει· «χαίρουν τα χείλη μου, όταν σε υμνώ και η ψυχή μου, την οποίαν ελύτρωσες» (Ψαλμ. ο', 23).

Πόσος είναι ο καιρός που θα ζήσωμεν επάνω εις την γην, ώστε να παραμελούμεν την σωτηρίαν μας; Να ο ίδιος Προφήτης φωνάζει: «ο άνθρωπος ομοιάζει με την ματαιότητα, ωσάν σκιά παρέρχονται αι ημέραι του» (Ψαλμ. ρμγ', 4).

Μή φιλονικίας λοιπόν, αγαπημένε δούλε του Χριστού, με εμένα τον αμελή και ανυπόμονον, και γνώριζε καλά ότι εκείνος, που επαγρυπνεί, αυτός θα κερδίση, ενώ ο αμελής και αδιάφορος ζημιώνεται ο ίδιος. Διότι ο καθένας μας θα δώση εις τον Θεόν απολογίαν δια τον εαυτόν του μόνον. Αλλά ούτε ως κέρδος να θεωρήσ τον ύπνον και την σωματικην ανάπαυσιν· απ' εναντίας να τα θεωρήσ μεγίστην ζημίαν. Διότι πραγματικών κέρδος είναι η Βασιλεία του Θεού..

Ας βιάσωμεν, λοιπόν, και ημείς τους εαυτούς μας, αγαπητοί, διά να επιτύχωμεν και την Βασιλείαν των Ουρανών και τον μακαρισμός του Θεού. Οπως είπε, θα είναι «μακάριοι οι δούλοι εκείνοι, που όταν έλθη ο Κύριος θα τους εύρη να είναι επαγρυπνούντες» (Λουκ. ιβ', 37). Όχι δε μόνον τους εαυτούς μας, αλλά και τους άλλους να προτρέπωμεν και να νουθετώμεν, με αγάπην, διά να έχουν φόβον Κυρίου και να επαυξάνωμεν μεταξύ μας την προθυμίαν εις την δοξολογίαν του Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού έτσι όχι μόνον χάριν των εαυτών μας, αλλά και χάριν της ωφελείας του πλησίον θα απολαύσωμεν μεγάλας αμοιβας από Αυτόν, που είπε: «έφ' όσον εκάματε το καλόν εις ένα εκ των έλαχίστων αδελφών μου, εις εμέ το εκάματε» (Ματθ. κέ', 40).

ΣΤ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΑΝΑΣΤΗΣ έν τῷ κελλίῳ σου ποιῆσαι τήν λειτουργίᾳ σου, ὄρα μή καταφρονήσης έν ἀμελεΐᾳ, καί ἀντί τοῦ τιμᾶν τόν Θεόν εὐρεθῆς παροργίζων αὐτόν, ἀλλά στήθι έν φόβο Θεοῦ. Μή κλίνης ἑαυτόν εις τόν τοῖχον καί μή χανώσης τοὺς πόδας σου ἰστάμενος εις τόν ἕνα καί κουφίζων τόν ἄλλον ὡς οἱ ἄφρονες ἀνθίστα δέ τήν καρδίαν σου μή περιεργάζεσθαι έν τοῖς θελήμασί σου, ἵνα ὁ Θεός προσδέξηται τήν θυσίαν σου.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΣΗΚΩΘΗΣ την νύκτα εις το κελλί σου, διά να κάμης την προσευχήν σου, πρόσεχε μη τυχόν δείξης καταφρόνησιν πρός τήν ιερότητα της στιγμής με την αμέλειάν σου, και αντί να τιμάς τον Θεόν, τον παροργίζεις. Στάσου με φόβον Θεού. Να μη ακουμπάς εις τον τοίχον και να μη ξεκουράζης τους πόδας σου, με το να στηρίζεσαι πότε εις τον ένα και πότε εις τον άλλον, όπως κάμνουν οι άφρονες. Να συγκρατής την καρδίαν σου να μη απασχολήται με τα θελήματά σου, διά να δεχθη ο Θεός την θυσίαν σου.

Ζ'. Εκ της Διατάξεως Πέτρου και Παύλου

ΕΥΧΑΣ επιτελείτε ὄρθρω, καὶ τρίτη ὥρα, καὶ ἕκτη, καὶ ἐνάτη, καὶ ἐσπέρα, καὶ ἄλεκτοροφονία. Ὅρθρω μὲν, ὅτι ἔφωτισεν ἡμᾶς ὁ Κύριος, παραγωγῶν τὴν νύκτα καὶ ἐπαγαγῶν τὴν ἡμέραν τρίτη δέ, ὅτι ἐν αὐτῇ τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ Πιλάτου ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ἕκτη δέ, ὅτι ἐν αὐτῇ ἐσταυρώθη ἐνάτη δέ, ὅτι πάντα κεκίνητο τοῦ Δεσπότη ἐσταυρωμένου, φρίττοντα τὴν τόλμαν τῶν δυσσεβῶν Ἰουδαίων καὶ μὴ φέροντα τῆς τοῦ Κυρίου ὕβριν. Ἐφ' ἐσπέρα δέ, ὅτι ἡμῖν ἀνάπαυσιν δέδωκε τῶν καθημερινῶν κόπων τὴν νύκτα ἄλεκτρονων δὲ κραυγῇ, διὰ τὸ τὴν ὥραν εὐαγγελίζεσθαι τὴν παρουσίας τῆς ἡμέρας, εἰς ἐργασίας τῶν τοῦ φωτὸς ἔργων.

Ερμηνεία

ΝΑ ΕΠΙΤΕΛΗΤΕ ευχάς εἰς τὸν ὄρθρον, καὶ εἰς τὴν τρίτην ὥραν^(*), καὶ εἰς τὴν ἕκτην, καὶ εἰς τὴν ἐνάτην καὶ τὸ ἐσπέρα καὶ κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν λαλοῦν οἱ πετεινοί. Εἰς μὲν τὸν ὄρθρον, διότι μᾶς ἐφώτισεν ὁ Κύριος, ἐδίωξε τὴν νύκτα καὶ ἔφερε τὴν ἡμέραν. Τὴν τρίτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὸν Πιλάτον τὴν ἀπόφασιν τῆς Σταυρώσεως τὴν ἕκτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ἐσταυρώθη· τὴν ἐνάτην ὥραν, διότι κατ' αὐτὴν ὅλα ἐσείσθησαν, ἐπειδὴ ἐσταυρώνετο ὁ Κύριος, ἀπὸ φρίκην διὰ τὴν τόλμην τῶν ἀσεβῶν Ἰουδαίων καὶ διότι δὲν υπέφερον τὴν προσβολὴν τοῦ Κυρίου.

^(*) Οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς διαιροῦσι συνήθως τὸ ἡμερονύκτιον εἰς ἡμέρας καὶ νύκτα, ἐκάστην υποδιαιρουμένην καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους εἰς δώδεκα ὥρας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐφαρμοσθῆ τὸ σημερινόν σύστημα μετρήσεως τοῦ χρόνου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν υποδιαίρεσιν τοῦ ἡμερονυκτίου ἢ τοῦ 24 ὡρῶν σταθερὰς ἐκάστης τούτων διαρκείας ἢ τοῦ 1/24 τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἡμερονυκτίου κύκλου. Τότε ἡ διάρκεια τῶν ὡρῶν τῆς ἡμέρας δὲν ἴσοι ἢ αὐτὴ μετὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὡρῶν τῆς νυκτὸς διότι, ὡς εἶπομεν, καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ υποδιηροῦντο ἰδιαιτέρως εἰς 12 ὥρας ἐκάστη, ἐπομένως καὶ ἐκάστη ὥρα ἀποτελοῦσε τὸ 1/12 τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι δύσεως τοῦ ἡλίου, διὰ δὲ τὴν νύκτα ἀπὸ τῆς δύσεως μέχρι τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ. Κατὰ συνέπειαν μόνον κατὰ τὴν ἰσημερινὰν, ὅτε ἡ διάρκεια τῆς τε ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ τὸ μήκος τῶν ὡρῶν ἐκάστης τούτων ἴσοι τὸ αὐτό. Τοῦτο ἐπίσης συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἰσημερινοῦ. Διὰ τὰς ἐντεύθεν ὅμως καὶ ἐκείθεν τοῦ ἰσημερινοῦ περιοχὰς τὸ μήκος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ποικίλλει ἐκ τῆς πλαγιότητος τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.

Καὶ ἡ μὲν ἀριθμησις τῶν ὡρῶν τῆς ἡμέρας ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ ἐτερματίζετο κατὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ, ἢ τις ὠνομάζετο πάντοτε δωδεκάτη ὥρα τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ ἀριθμησις τῶν ὡρῶν τῆς νυκτὸς ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ ἐτερματίζετο κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὅτε συνεπληροῦντο αἱ δώδεκα ὥραι τῆς νυκτὸς. Κατὰ ταῦτα τὸ μὲν θέρος, ὅτε ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας εἶναι μεγάλη, καὶ αἱ ὥραι τῶν θερινῶν ἡμερῶν ἴσων μεγαλυτέρας διαρκείας, αἱ δὲ ὥραι τῆς νυκτὸς ἴσων μικρότεραι, ἐφ' ὅσον μικρότερα εἶναι καὶ ἡ νύξ. Τὸν χειμῶνα ἐξ ἀντιθέτου, ὅτε ἡ ἡμέρα εἶναι μικρὰ καὶ αἱ ὥραι ἴσων μικρότεραι, τὴν δὲ νύκτα μεγαλυτέρας ἀναλόγως τῆς διαρκείας τῆς νυκτὸς. "Ὅταν λοιπὸν ἀκούωμεν ἐν ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς δωδεκάτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἐννοοῦμεν πάντοτε τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἕκτη δὲ ὥρα τῆς ἡμέρας εἶναι ἡ μεσημβρία, ἐνῶ ἕκτη τῆς νυκτὸς τὸ μεσονύκτιον.

Ἐκτὸς τῆς εἰς δώδεκα ὥρας υποδιαίρεσεως τῆς ἡμέρας καὶ ἄλλας δώδεκα τῆς νυκτὸς ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς τὸν κόσμον παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλη εἰσέτι υποδιαίρεσις αὐτῶν εἰς τέσσαρα τέταρτα. Καὶ τῆς μὲν ἡμέρας τὸ πρῶτον τέταρτον ἐκαλεῖτο ὥρα τρίτη ἢ πρῶτὴ καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 9ην π.μ. περίπτου, τὸ δεύτερον τέταρτον ἐκαλεῖτο ὥρα ἕκτη ἢ μεσημβρία ἢ καύμα, ὅπως ἐλέγετο εἰς τὰς θερμὰς περιοχὰς, καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 12ην περίπτου μεσημβρινήν, τὸ τρίτον τέταρτον ἐκαλεῖτο ἐνάτη ὥρα ἢ ἀπόγευμα καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν σημερινὴν 3ην περίπτου μετὰ μεσημβρίαν, τὸ δὲ τέταρτον εἶναι ἡ δωδεκάτη ὥρα καὶ ἐκαλεῖτο δευλινόν. Τῆς νυκτὸς δὲ τὸ πρῶτον τέταρτον ἐκαλεῖτο πρώτη φυλακὴ ἢ Ἐσπέρα, τὸ δεύτερον δευτέρα φυλακὴ ἢ Μεσονύκτιον, τὸ τρίτον τρίτη φυλακὴ ἢ Ἄλεκτοροφονία καὶ τὸ τέταρτον τετάρτη φυλακὴ ἢ Ὅρθρος, ἢ τὸ χρονικὸν διάστημα πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἢ αὐγὴ, τὰ χαράματα ὅπως λέγομεν σήμερον. Εἰς τὰς ὥρας ταύτας θεοσπίζουσι διὰ τῆς διαταγῆς τῶν ταύτης ὁ "Ἁγιοὶ Απόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος νὰ ἐπιτελοῦμεν τὰς προσευχὰς μας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να είμαστε πρόθυμοι στην αγρυπνία και την προσευχή)

Κατά την εσπέραν, διότι μάς έδωσεν ως ανάπαυσιν από τους καθημερινούς κόπους την επερχομένην νύκτα. Τα μεσάνυκτα, τέλος, όταν φωνάζουν οι πετεινοί, διότι από την ώραν εκείνην αναγγέλλεται η εμφάνιση της ημέρας, δια να εργασθώμεν τα έργα του φωτός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Περί ψαλμωδίας και προσευχής και ευταξίας)

Περί ψαλμωδίας και προσευχής και τῆς ἐν αὐταῖς εὐταξίας.

Περί ψαλμωδίας και προσευχής και της ευταξίας, η οποία πρέπει να τηρήται κατ' αυτάς.

A'. Παλλαδίου

Ο ΑΒΒΑΣ Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρος αὐτοῦ ποιήσας δὲ ἡμέρας ἕξ καὶ δέκα (ὡς ἔλεγεν ἡμῖν), τὰς νύκτας ἐκάθευδεν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Μάρκου καὶ ἰδὼν τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα, ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρον· δρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον" μὴ τίς πειρασμός σου συνέβη ἐν τῇ πόλει; Ἄποκρίνεται ὁ ἀδελφὸς φύσει, Ἀββᾶ, ἐν ἀμελεῖα δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια ψάλλομεν ἀπελθῶν γὰρ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς Ἐκκλησίας πῶς ψάλλουσι καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλή, διότι οὐ ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς καταλείψουσιν οἱ Μοναχοὶ τὴν στερεῶν τροφήν τὴν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ρηθείσαν, καὶ ἐξακολουθήσουσιν ἄσμασι καὶ ἤχοις ποῖα γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπαρίων, ὅτε ἐν Ἐκκλησίαις τίς ἴσταται ἢ ἐν κελλίῳ καὶ ὑποὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐνώπιόν του Θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύζει ὀφείλομεν παρίστασθαι, καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ. Καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ Μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἵνα παρίστανται τῷ Θεῷ καὶ μετεωρίζονται καὶ μελωδῶσιν ἄσματα καὶ ρυθμίζωσιν ἤχους καὶ σεῖωσι χεῖρας καὶ μεταφέρωσι πόδας, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ τρόμῳ, δάκρυσιν τε καὶ στεναγμούς, μετὰ εὐλαβοῦς καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας καὶ ταπεινῆς φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ Θεῷ προσφέρειν.

Ἴδου γὰρ λέγω σοί, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθερούσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν Ἁγίων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων Προφητῶν, λειαινόντες τὰς Ἁγίας Γραφᾶς, καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ Ἑλληνικοὺς λόγους, καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς ταῦτα, ἐκείνων δὲ ἀποστήσεται. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες μὴ γράφωσι τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν Πατέρων ἐν μεμβράναις, ἀλλ' ἐν χαρτώοις. Μέλλει γὰρ ἡ ἔρχομενη γενεὰ λειαίνειν τοὺς βίους τῶν Πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὰ θελήματα αὐτῶν μεγάλη γὰρ ἡ ἔρχομενη ἀνάγκη.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς τί οὖν; ἀλλαγῆσονται τὰ ἔθνη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται ; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῦς ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη, ἐθνῶν ἐπιδρομαὶ καὶ λαῶν κινήσεις, βασιλέων ἀκαταστασία, ἱερέων σπατάλη, μοναζόντων ἀμέλεια. Ἔσονται οἱ ἡγούμενοι καταφρονοῦντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ τοῦ ποιμνίου, πρόθυμοι πάντες καὶ σπουδαῖοι εἰς τὰς τραπέζας, μαχιμάριοι, ὀκνηροὶ εἰς τὰς εὐχὰς καὶ εἰς τὰς καταλαλιὰς πρόθυμοι. Πρόχειροι εἰς τὸ κατακρίναι τοὺς βίους τῶν γερόντων καὶ τοὺς λόγους

αὐτῶν μήτε μιμούμενοι μήτε ἀκούοντες, ἀλλὰ μᾶλλον λοιδороῦντες καὶ λέγοντες, ὅτι εἰ ἤμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἤγωνισαμεθα ἂν καὶ ἡμεῖς.

Οἱ δὲ Ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔσονται αἰδούμενοι πρόσωπα δυνατῶν, κρίνοντες κρίσεις ἕνα δώροις, μὴ ὑπερασπίζοντες πτωχοὺς ἐν κρίματι, θλίβοντες χήρας, ὄρφανοὺς καταπονοῦντες εἰσελεύσεται δὲ καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀπιστία. μῖσος, ἔχθρα, ζῆλος, ἔριθεια, κλοπαί, μέθαι. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς τί οὖν ποιήσει τις ἐν τοῖς καιροῦς καὶ χρόνοις ἐκείνοις; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων τέκνον, ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις καὶ σφῶν σφῶζει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παμβώ απέστειλε τον μαθητή του να πωλήση το εργόχειρόν του. 'Απουσίασε δε δέκα εξ ημέρας, ὅπως μας ἔλεγε. Κατά τας νύκτας εκοιμάτο εἰς τον νάρθηκα του ναοῦ του Ἁγίου Αποστόλου Μάρκου. Καὶ ἀφοῦ εἶδε πῶς γίνεται ἡ ἀκολουθία εἰς τας Ἐκκλησίας των πόλεων, ἔμαθε δε καὶ μερικά τροπάρια, ἐπέστρεψεν εἰς τον Γέροντά του.

- Τέκνον μου, - του λέγει ο Γέρων - σε βλέπω ταραγμένον μήπως σου συνέβη κανένας πειρασμός εἰς την πόλιν;

– Πραγματικῶς, Αββά, – ἀπήντησεν ο ἀδελφός – ἐξοδεύομεν ἀνωφελῶς τας ημέρας μας εἰς αὐτήν την ἔρημον καὶ δεν ψάλλομεν οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια. Τώρα δηλαδή που ἐπῆγα εἰς την Ἀλεξάνδρειαν εἶδα πῶς ψάλλουν οἱ ψάλται εἰς την Ἐκκλησίας καὶ ἐλυπήθηκα πολὺ, διότι δεν ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς κανόνας καὶ τροπάρια.

Ο Γέρων τότε του ἀπαντά:

- Ἀλλοίμονον τέκνον μου, διότι ἐφθασαν αἱ ἡμέραι, κατὰ τας οποίας θα εγκαταλείψουν οἱ Μοναχοί την στερεὰν τροφήν, ἡ οποία παρὲι δόθη εἰς αὐτοὺς διὰ του Ἁγίου Πνεύματος, καὶ θα ἀκολουθήσουν ἄσματα καὶ ἡχους. Διότι ποία κατάνυξις, ποία δάκρυα γεννῶνται ἀπὸ τα τροπάρια, ὅταν στέκη κανεὶς εἰς τας Ἐκκλησίας ἢ εἰς το κελλί του καὶ ψώνει την φωνήν του ὅπως τα βόδια; Διότι εφ' ὅσον στεκόμεθα ἐμπρός εἰς τον Θεόν, πρέπει να στέκωμεν με πολλήν κατάνυξιν καὶ να μὴ περιπλανᾶται ἄσκοπα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ο νους μας. Βεβαίως οἱ Μοναχοί δεν ἐβγήκαν εἰς αὐτήν την ἔρημον ἵνα, ὅταν παρίστανται ἐνώπιον του Θεοῦ, φουσκῶνουν την διάνοιά των με το να ψάλλουν ἄσματα καὶ να ρυθμίζουν ἡχους καὶ να κινούν τας χεῖρας καὶ να μετακινούν τους πόδας. Ἀπ' ἐναντίας, οφείλομεν, με φόβον Θεοῦ καὶ με τρόμον, με δάκρυα καὶ στεναγμούς να προσφέρωμεν τας προσευχάς μας εἰς τον Θεόν καὶ ἡ φωνή μας να εἶναι σοβαρά, κατανυκτικῆ, μετρία καὶ ταπεινή.

Διότι σε διαβεβαιῶ, τέκνον μου —συνέχισεν ο 'Αββάς Παμβώ—ὅτι θα ἐλθουν ἡμέραι, κατὰ τας οποίας οἱ Χριστιανοί θα καταστρέψουν τα βιβλία των Ἁγίων Ευαγγελίων καὶ των Ἁγίων Αποστόλων καὶ των θεσπεσίων Προφητῶν, με το να ἀποξέουν ἀπὸ τας μεμβράνας τας Ἁγίας Γραφάς καὶ να γράφουν ἐπάνω εἰς αὐτάς τροπάρια καὶ Ἑλληνικοὺς λόγους καὶ ο νους των, τότε, θα ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτά καὶ θα ἀπομακρυνθη ἀπὸ τας Ἁγίας Γραφάς. Δι' αὐτό οἱ Πατέρες ἔδωσαν ἐντολήν να μὴ γράφουν, αὐτοὶ που ἀσκητεύουν εἰς την ἔρημον αὐτήν, τους βίους καὶ τους λόγους των Πατέρων εἰς μεμβράνας, ἀλλ' εἰς χάρτην. Διότι πρόκειται ἡ ἐρχομένη γενεά να ἀποξέη ἀπὸ τις μεμβράνας τους βίους των Πατέρων καὶ να ἀναγράφη αὐτά που θα θέλει. Θα εἶναι δηλαδή μεγάλη ἡ ἐρχομένη ἀνάγκη.

Ἠρώτησε, πάλιν, ο ἀδελφός τον 'Αββάς Παμβώ:

- Τί λοιπόν; Θα αλλάξουν τα έθιμα και αι παραδόσεις των Χριστιανών; Και δεν θα υπάρχουν ιερείς εις την Εκκλησίαν, διά να συμβούν αυτά;

Και ο Γέρων απήντησεν:

- Εις τους καιρούς αυτούς θα ψυχρανθή η αγάπη των πολλών και θα υπάρξη θλίψις όχι όλίγη, επιθέσεις εθνών και μεταναστεύσεις λαών, ακαταστασία βασιλέων, σπατάλη ιερέων, αμέλεια μοναζόντων. Οι Ηγούμενοι θα αδιαφορούν δια την σωτηρίαν των και του ποιμνίου των, όλοι θα είναι πρόθυμοι να τρέχουν εις τα τραπέζια, θα είναι φιλόνοικοι, οκνηροι εις την προσευχήν και πρόθυμοι εις την καταλαλιάν, έτοιμοι να κατακρίνουν τους βίους των Γερόντων και τα λόγια των, χωρίς να τους προσέχουν ή να τους μιμούνται, αλλά μάλλον να τους κατηγορούν και να λέγουν, ότι αν είμεθα και ημείς εις την εποχήν των και ημείς θα ήγωνιζόμεθα.

Οι Επίσκοποι –συνέχισεν ο Αββάς Παμβώ- θα φοβούνται, κατ' εκείνας τας ημέρας, τους ισχυρούς και θα κρίνουν ανάλογα με τα δώρα που θα λαμβάνουν από αυτούς δεν θα υπερασπίζον τους πτωχούς, όταν ζητούν το δίκαιόν των, θα στενοχωρούν τας χήρας, θα καταπιέζουν τα ορφανά. Και εις τον λαόν θα έλθη απιστία, μίσος, έχθρα. φθόνος, φιλονεικία θα συνηθίσουν οι άνθρωποι εις τας κλοπές και την μέθην.

Και ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου:

- Και τι θα πρέπει να κάνη κανείς εις εκείνους τους χρόνους και τους καιρούς;

Εις αυτό απήντησεν ο Γέρων:

– Τέκνον μου, εις τας τοιαύτας ημέρας όποιος θέλει να σωθεί ας σώζη την ψυχήν του και θα αναδειχθή μέγας εις την Βασιλείαν των Ουρανών.

Β'. Εν τω βίω του Οσίου Λουκά του Νέου

Ο ΟΣΙΟΣ Λουκάς παρέβαλε πότε πρὸς τινὰ τῶν συνήθων (σπουδαῖος δὲ καὶ οὗτος καὶ ποιμνὴς φιλοθέων ἀνδρῶν ἐξηγούμενος). Ὡς δὲ τρίτης ἡμέραν αὐτῷ συνδιήγαγε, πόθος αὐτὸν τῆς καλύβης καὶ τῆς ἐρημίας ἐλάμβανε καὶ ἤξιου τὴν ἀναχώρησιν, ὃ δὲ προεστῶς οὐκ ἐδίδου πόθος γὰρ αὐτὸν πάλιν καὶ τοῦ ἀνδρὸς εἶχε καὶ οὐκ ἤνειχετο τὴν διάζευξιν, ἐπεὶ καὶ δριμεῖς τῶν κατὰ Θεὸν φιλοῦντων οἱ πόθοι καὶ τῶν φυσικῶν ἰσχυρότεροι. Ὡς δὲ αὐτὸς οὐ μεθίει, ἀλλ' ἀπῆται φανερῶς τὴν ἐπάνοδον, ὃ προεστῶς, ἐπεὶ καὶ ἀφορμῆς τινὸς ἐδράξατο, ἐορτῆς τινὸς ἐν γειτόνων οὔσης, τραχύτερον πῶς ἄτε δὴ καὶ τοῦ πόθου τὴν ψυχὴν ὑποθήγοντος, φησὶ πρὸς αὐτὸν μέχρι τίνος οὕτως ἀγροικικῶς ἐνστήση, καὶ τὴν ἐρημίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως προτιμήσεις; καὶ ταῦτα πανδήμου ἐορτῆς ἐπὶ θύραις οὔσης, ἧς τὰς ἱερολογίας ζημιωθείς τὴν μεγίστην ἐποίσεις σεαυτῷ ζημίαν;

Πρὸς ταῦτα ὁ Θεοφόρος μετὰ τῆς ἴσης αὐτὸ καὶ μακαρίας ἀπλότητος φησε διδάσκαλε ἀγαθέ, ποιμὴν εὐλογημένε, καλῶς κελεύεις, ἀλλ' οἱ κανόνες δηλαδὴ καὶ τὰ ἀναγνώσματα, εἰ γὰρ προσεκτέον αὐτοῖς, ἢ τὲ Ἐκκλησιαστικὴ πᾶσα ἀκολουθία, πρὸς τί φέρουσας καὶ τοὺς ἐκείνους σκοπὸς πάντως, ὥσπερ αὐτὸς διδάσκεις, πρὸς Θεοῦ φόβον ὀδηγοῦσι τὲ καὶ ἀναγουσι τοὺς σπουδαίους. Ὁ τοίνυν αὐτὸν ἔκεινον εἰς καρδίαν ἔχειν ἐσπουδακῶς, ἄρα τούτων ὧν λέγεις χρεῖαν ἔχει τινά; Ἐπεὶ ταῦτα ἐκεῖνος ἤκουσε, μεγάλως θαυμάσας αὐτὸν τῆς ἀπολογίας, οὐκέτι ἐπισχεῖν εὐδόκησεν ὅλως, ἀλλ' ἀνήκεν εὐθὺς εἰς τὴν ἰδίαν ἀφικέσθαι σκηνήν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Οσιος Λουκάς επεσκέφθη κάποιον γνωστόν του, πολύ αξιόλογον και ηγούμενον ποιίμνης φιλοθέων ανδρών. Αφού δε επέρασε μαζί του τρεις ημέρας, τον κατέλαβεν ο πόθος της ερημίας και της καλύβης του: εζήτηι δε την άδειαν να αναχωρήση. Αλλά και προεστώς που τον έφιλοξένει, δεν επέτρεπε. Διότι και αυτός πάλιν επεθύμει την συντροφιάν του ανδρός και δεν ήθελε τον αποχωρισμός του, επειδή είναι έντονα τα αισθήματα αυτών που αγαπούν κατά Θεόν και ισχυρότερα από τα αισθήματα φιλίας των κατά σάρκα συγγενών. Επειδή δε και Όσιος Λουκάς δεν υπεχώρει, αλλ' εζήτηι επιμόνως την επιστροφής του εις την έρημον, ο προεστώς, αφού εύρηκεν αφορμήν και από κάποιαν μεγάλην εορτήν, που επλησίαζεν, του είπε κάπως αυστηρότερα, εξ αιτίας και του πόθου που έπαρακινούσε την ψυχήν του:

– Μέχρι πότε θα επιμένης με τόσον πείσμα και θα προτιμάς την ερημίαν από την εκκλησιαστικήν ακολουθίαν; Και μάλιστα τώρα, που έφθασεν ήδη η μεγάλη εορτή, κατά την οποίαν, εφ' όσον δεν θα λειτουργηθής, θα ζημιωθής πάρα πολύ;

Είς αυτά ο Θεοφόρος Λουκάς του απήντησε με την γνωστής του μακαρίαν απλότητα:

- Αγαθέ μου διδάσκαλε, ποιμήν ευλογημένε, καλά με παροτρύνεις· αλλ' οι κανόνες και τα αναγνώσματα, αν βεβαίως πρέπει να τα προσέχωμεν, και ολόκληρος η Εκκλησιαστική ακολουθία, που οδηγούν; Και ποιος ο σκοπός των; Πάντως, όπως και συ ο ίδιος διδάσκεις, οδηγούν προς τον φόβον του Θεού και ανυψώνουν αυτούς που έχουν ζήλον. Αυτός λοιπόν που εφρόντισε να έχη τον φόβον του Θεού εις την καρδίαν, του, έχει άραγε καμμίαν ανάγκην από αυτά, που λέγεις;

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Προεστώς τον έθαύμασε πάρα πολύ, διά την επιχειρηματολογίας του, και δεν ήθέλησε πλέον να τον κρατήση, αλλά τον άφησε να επιστρέψη εις την καλύβαν του.

Γ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΟΤΑΝ έν εϋθηνία και ή ψυχή τών φυσικῶν αϋτῆς καρπῶν, μεγαλοφωνότερον και την ψαλμωδίαν ποιείται και φωνή μᾶλλον θέλει προσεύχεσθαι" ὅτε δὲ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργεῖται, μετὰ πάσης ἀνέσεως και ἡδύτητος ψάλλει και εϋχεται έν ὄλη τῇ καρδίᾳ. "Ἐπειτα δὲ ἐκείνη μὲν τῇ διαθέσει και χαρὰ πεφαντασμένη, ταύτη δὲ πνευματικῶν δάκρυον, και μετὰ ταῦτα θυμηδία τίς φιλήσυχος. Θερμὴ γὰρ ή μνήμη διά τὴν τῆς φωνῆς μένουσαν συμμετρίαν, δακρυῶδεις τινὰς και ἡπίους ἐννοίας τὴν καρδίαν φέρειν παρασκευάζει πάντων ὅθεν ὄντων ἐστίν ἰδεῖν τὰ σπέρματα τῆς εϋχῆς μετὰ δακρύων έν τῇ γῆ τῆς καρδίας χαρὰ ἐνσπειρομεγα, διά τὴν ἐλπίδα τοῦ θερισμοῦ. Πλὴν ὅτε ὑπὸ πολλῆς δυσθυμίας βαρούμεθα, δεῖ ὀλίγον μείζονι τῇ φωνῇ ποιείσθαι ἡμᾶς τὴν ψαλμωδίαν, τῇ τῆς ἐλπίδος χαρὰ τοὺς φθόγγους τῆς ψυχῆς ἀνακρούοντα, ἄχρις οὗ τὸ νέφος ἐκεῖνο τὸ βαρύτατον ὑπὸ τῶν ἀνέμων τοῦ μέλους διαλυθῇ.

Ερμηνεία

Όταν η ψυχή ευρίσκεται εις άφθονίαν των φυσικῶν της καρπῶν, τότε ψάλλει με μεγαλυτέραν κάπως φωνήν και θέλει να προσεύχεται φωναχτά όταν πάλιν η ψυχή δέχεται την ενέργειαν του Αγίου Πνεύματος, τότε ψάλλει με ὄλην την ευχαρίστησιν και γλυκύτητα

και προσεύχεται με όλην την καρδίαν της. Εις την πρώτην περίπτωσιν ακολουθεί ζωηρά χαρά, εις την δευτέραν δε πνευματικών δάκρυον, και μετά αυτά κάποια εσωτερική αγαλλίασις, που γεννά εις την ψυχήν την αγάπην της ησυχίας.

Θερμαίνεται, δηλαδή, η μνήμη από τα αποτυπωθέντα εις την ψυχήν, δια της εναρμονίου φωνής, και κάμνει να έρχονται εις την καρδίαν μερικαι γλυκείαι σκέψεις, που φέρουν δάκρυα. Από όλα αυτά ήμπορεί να ίδη κανείς, πράγματι, να σπείρωνται μέσα εις την γήν της καρδίας τα σπέρματα της ευχής με δάκρυα, που προξενούν όμως χαράν, δια την ελπίδα του θερισμού. Ως τόσον, όταν καταλαμβανώμεθα από μεγάλην στενοχωρίαν, πρέπει να ψάλλωμεν με ολίγον έντονωτέραν φωνήν, κτυπώντες τας χορδές της ψυχής με την ελπίδα της χαράς, μέχρις ότου διαλυθή εκείνο το βαρύτατον νέφος από τας αύρας της μελωδίας.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

ΠΑΝΤΑ τὰ ἀνατολικά Κοινόβια, καί μάλιστα τὰ Αιγύπτια, τοιοῦτον κανόνα ἐπὶ τῶν προσευχῶν καὶ ψαλμωδιῶν ἔχουσι. Συναγομένων τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς συνάξεως, ἡνίκα τελειωθῆ ὁ ψαλμός, οὐ παραχρῆμα πρὸς γονυκλισίαν ὀρμῶσιν, ἀλλὰ πρὶν ἢ τὰ γόνατα κάμψαι, πρὸς ὀλιγον ἰστάμενοι καὶ τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ἔχοντες, εὐχονται. Καὶ μετὰ ταῦτα χαμαι προσπίπτοντες, καὶ πρὸς ὀλιγον πάλιν ἐν τῇ γονυκλισίᾳ εὐχόμενοι, πάντες ἅμα ἐγείρονται, καὶ πάλιν διαπτάσαντες τὰς χεῖρας ἐκτενέστερον καὶ ἐπιτεταμένως τὰς ἰκεσίας ἀποπληροῦσιν, οὐδενὸς γόνυ κλίνοντος ἢ ἐκ τῆς γονυκλισίας ἀνισταμένου, ἕως ἂν ὁ ποιῶν αὐτοῖς τὴν εὐχὴν κλίνη πρῶτος καὶ ἀνάστη πρῶτος. Ο

Καθ' ἃ τοίνυν εἴρηται, ὅτε τὰς προειρημένας συνάξεις ἐπιτελέσαντες συνέρχονται, τοσαύτη ὑπὸ πάντων παρέχεται σιωπή, ὡς νομίσαι μηδένα ἄνθρωπος ἐν τῇ τοσαύτῃ πολυαριθμίῳ τῶν ἀδελφῶν πληθύϊ παρεῖναι. Ἐξαιρέτως δέ, ἐν τῷ καιρῷ τῶν προσευχῶν, ὅτε οὔτε πτύσμα προπέμπεται, οὔτε βῆξ διηχεῖ, οὐκ ἀκηδία ἢ νυσταγμοῦ χάσμη, οὐ στεναγμὸς μετ' ἤχου ἀναπέμπεται. Τὸν γὰρ ἐν χαυνότητι μετὰ κραυγῆς τὰς εὐχὰς ἐπιτελοῦντα, διπλῶς ἀμαρτάνειν λέγουσι πρῶτον μὲν ὡς ραθύμως εὐχόμενον, δεύτερον δὲ ὡς ἀπαιδεύτω τῇ φωνῇ, ἀλλ' οὐ τὴν ἀκοὴν κατακτυποῦντα καὶ διασκεδάζοντα τὴν διάνοιαν, συνεπιθεμένων καὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, οἱ ἐπειδᾶν ἴδωσιν ἡμᾶς εὐχὴν ἰσταμένους, λογισμοὺς ἀπρεπέσι καὶ ἀκηδία τὴν ψυχὴν καταβαρύνουσι. Καὶ τούτου χάριν καὶ τοὺς ψαλμοὺς οὐ μετὰ θορύβου καὶ ταραχῆς σπεύδουσιν ἐπιτελεῖν, οὐδὲ τῷ πλήθει τῶν στίχων, ἀλλὰ τῇ τῆς διανοίας νοήσει εὐφραίνεσθαι, ἐκείνω τῷ λόγῳ κατακολουθοῦντες, τὰ φάσκοντι, «ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ καὶ τὰ νοῦ». Ὡφελιμώτερον γὰρ ἔχουσι τὸ δέκα στίχους μετὰ συνέσεως ψάλλειν, ἢ ὅλον τὸν ψαλμὸν μετὰ συγχύσεως διαγοίας.

Τελεσθέντων δὲ τῶν ψαλμῶν καὶ τοῦ κανόνος, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν καν πρὸς ὀλιγον στήναι καὶ ὀμιλῆσαι μετὰ ἄλλου τολμᾷ, ἀλλ' εἰς τὸ ἴδιον κελλίον εἰσελθῶν, τῷ ἔργῳ προσκαρτερεῖ, καὶ μετὰ χεῖρας ἕκαστος ἔχει, Ἐποστολικὸν ποιούντες παράγγελμα. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ δὲ τῆς συνάξεως, τρίτης, ἕκτης καὶ ἐνάτης ὥρας, εἰ τις πρὶν ἢ ὁ πρῶτος τελεσθῆ ψαλμὸς ἀπαντήσῃ, τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ εὐκτῆριον εἰσελθεῖν οὐ τολμᾷ, οὔτε ἑαυτὸν καταμίξαι τοῖς ψάλλουσιν. Ἀλλὰ πρὸ τῶν θυρῶν ἰστάμενος ἐκδέχεται τῶν ἀδελφῶν τὴν ἀπόλυσιν, καὶ ἐξερχομένων πάντων, βαλὼν ἐπὶ τὴν γῆν μετάνοιαν, ἐξαιτεῖ τῆς οἰκειᾶς ραθυμίας συγχώρησιν ἐν δὲ ταις νυκτεριναῖς συνάξεσιν, ἕως τοῦ δευτέρου ψαλμοῦ παρέχεται συγγνώμη τοῖς βραδυνουσιν.

Ερμηνεία

ΟΛΑ τα Κοινόβια της Ανατολής και μάλιστα της Αιγύπτου, έχουν την εξής τάξιν εις τας προσευχές και ψαλμωδίας. Όταν συγκεντρώνονται οι αδελφοί, κατά την ώραν της ακολουθίας, μόλις τελειώση ο ψαλμός, δέν γονατίζουν αμέσως αλλά πριν να κάμψουν τα γόνατα, στέκουν ολίγον όρθιοι και προσεύχονται με υψωμένα τα χέρια. Μετά ταύτα πίπτουν χάμω όλοι και προσεύχονται πάλιν γονατιστοί έπειτα σηκώνονται όλοι μαζί και αφού πάλιν υψώσουν τα χέρια συμπληρώνουν τας παρακλήσεις των επί περισσότερος χρόνος και με μεγαλυτέραν επιμονήν. Κανείς δεν γονατίζει, ούτε σηκώνεται από την γονυκλισίαν, έως ότου γονατίση πρώτος ή σηκωθή αυτός που προΐσταται της ακολουθίας.

Καθώς λοιπόν ελέχθη, όταν συγκεντρώνονται οι Μοναχοί διά τας ακολουθίας που ανεφέραμεν, τέτοια σιωπη επικρατεί από όλους, ώστε να νομίξη κανείς ότι ούτε ένας άνθρωπος δεν παρίσταται εις την πολυάριθμον αυτήν σύναξιν των αδελφών. Εξαιρετικά δε κατά την ώραν των προσευχών ούτε πτύει κανείς, ούτε βήχας ακούεται, ούτε αμέλεια παρατηρείται, ούτε χασμουρητόν νύστας, ούτε από τα στήθη κανενός βγαίνει αναστεναγμός φωνακτός. Διότι λέγουν, ότι εκείνος που επιτελεί τας ευχας με αποχαυνωμένον νούν και άμουσον κραυγήν αμαρτάνει διπλά πρώτον μεν διότι προσεύχεται χωρίς ψυχικήν όρεξιν, δεύτερον δε, διότι με την ακαλλιέργητον φωνήν του όχι μόνον την ακοήν των παρευρισκομένων ενοχλεί, αλλά και την διάνοιάν των διασκορπίζει. Τότε επιτίθενται μαζί και οι πονηροί δαίμονες, οι οποίοι όταν μάς ίδουν να στεκώμεθα εις προσευχήν καταβαρύνουν την ψυχήν με απρεπείς λογισμούς και αδιαφορίαν.

Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και οι Μοναχοί των Κοινοβίων της Ανατολής φροντίζουν και τους ψαλμούς να αναγιγνώσκουν χωρίς θόρυβον και εκνευρισμόν και να δοκιμάζουν ψυχικήν χαράν, όχι από τους πολλούς στίχους, αλλά από την βαθυτέραν κατανόησιν υπό της διανοίας των αναγιγνωσκομένων, σύμφωνα με εκείνο το ρητόν, που λέγει: «θα ψάλλω με το πνεύμα, θα ψάλλω και με τον νούν». Διότι θεωρούν πολύ πιο ωφέλιμον να ψάλλουν δέκα στίχους, αλλά να αιχμαλωτίζεται ο νους των από τα νοήματα, παρά ολόκληρον τον ψαλμόν και να είναι σκορπισμένος ο νους των.

Όταν τελειώσουν οι ψαλμοι και ο κανών (ή ακολουθία του "Ορθρου), όπως είπομεν προηγουμένως, κανείς από τους 'Αδελφους δεν τολμα να σταθή δια να συνομιλήση, έστω και δι' ολίγον, με άλλον, αλλ' αφού εισέλθη εις το κελλί του, αμέσως συνεχίζει την εργασίας που έχει ο καθένας αναλάβει, εκτελούντες έτσι παραγγελίαν Αποστολικήν. Οποιος δε κατά την ακολουθίαν της τρίτης, της έκτης και ενάτης ώρας, δεν προλάβη να ευρεθή εκεί πριν τελειώση ή ανάγνωσις του προηγουμένου ψαλμού, δεν τολμά πλέον να εισέλθη εις τον χώρον των προσευχών, ούτε να λάβη μέρος εις τον χορόν των ψαλτών, αλλά στέκεται όρθιος εμπρός εις τας θύρας και περιμένει την απόλυσιν των αδελφών καθώς δε εξέρχονται μετά την ακολουθίαν όλοι, γονατίζει και ζητεί συγχώρησιν διά την ραθυμίαν του. Κατά τας συνάξεις, διά τας νυκτερινας άκολουθίας, δίδεται συγχώρησις εις εκείνους, που καθυστερούν να προσέλθουν μέχρι του δευτέρου ψαλμού.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος ό μέγας, ως απέλυεν ή Έκκλησία, έλεγε τοῖς ἄδελφοις φεύγετε, αδελφοί. Εἶπε δὲ τὶς αὐτὸ τῶν γερόντων: Πάτερ, ποῦ ἔχομεν φυγεῖν πλέον τῆς ἐρήμου ταύτης;

ὁ δὲ θεὸς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα ἑαυτοῦ ἔφη τοῦτο φεύγετε καὶ λοιπὸν εἰσήρχετο εἰς τὸ κελλίον καὶ κλείων τὴν θύραν ἐκάθητο.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι ὡς ἀπέλυεν ἡ Ἐκκλησία, εὐθὺς ὄρμα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον, βαδίζων σπουδαίως καὶ ἔοικως φεύγονται τινὲς δὲ τῶν δρώντων αὐτὸν τοῦτο ποιούντα ἔλεγον οὗτος δαίμονα ἔχει. Ἐκεῖνος δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔργον ποιῶν, οὐ προσεῖχε τοῖς κατ' αὐτοῦ λέγουσιν.

3. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶς Σιλουανὸν λέγων· τί ποιήσω, Ἀββᾶ; πῶς κτήσομαι τὴν κατάνυξιν; πάνυ γὰρ ὄχλουμαι ὑπὸ τῆς ἀκηδίας καὶ τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ στεναγμοῦ, καὶ ὅτε ἀνίσταμαι ἐκ τοῦ ὕπνου, πυκτεύω πολλὰ ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ οὐ δύναμαι περιγενέσθαι τοῦ νυσταγμοῦ, οὔτε ψαλμὸν ἄνευ ἤχου λέγω. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον τέκνον, τὸ λέγειν σὲ τοὺς ψαλμοὺς μετὰ ἤχου πρῶτον μὲν ὑπερηφανία ἐστὶν ὑποβάλλει σοὶ γὰρ ὅτι ἐγὼ ψάλλω, ὁ ἀδελφὸς οὐ ψάλλει, δεῦτερον δὲ καὶ σκληρύνει σου τὴν καρδίαν καὶ οὐκ ἔα κατανοῆσαι. Εἰ οὖν θέλεις τὴν κατάνυξιν, ἄφες τὸ ἄσμα, καὶ ὅτε ἴστασαι τὰς εὐχὰς σου ποιῶν, ἐρευνάτω ὁ νοῦς σου τοῦ στίχου τὴν δύναμιν καὶ λογίζου ὅτι ἐνώπιόν του Θεοῦ παρίστασαι, τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφροῦς. Ὅτε δὲ ἀναστήσῃς ἐκ τοῦ ὕπνου, πρὸ πάντων δοξασάτω τὸ στόμα σου τὸν Θεόν, εἶτα στιχολόγησον τὴν πίστιν καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τότε ἄρξαι τοῦ κανόνος σου ἀνετῶς, στενάζων καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἀμαρτίας σου καὶ τὴν κόλασιν, ἐν ἣ μέλλεις βασανίζεσθαι.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς ἐγὼ, Ἀββᾶ, ἐξότου ἐμόνασα, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ κανόνος καὶ τὰς ὥρας κατὰ τὴν ὀκτώηχον ψάλλω. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατάνυξις καὶ τὸ πένθος φεύγει ἀπὸ σου ἐνόησον γὰρ τοὺς μεγάλους Πατέρας πῶς, ἰδιώται ὑπάρχοντες καὶ μήτε ἤχους μήτε τροπάρια ἐπιστάμενοι, εἴμη ὀλίγους ψαλμοὺς, δίκην φωστήρων ἐν κόσμῳ ἔλαμψαν. Οἷος ἦν ὁ Ἀββᾶς Παῦλος καὶ ἀπλούς, καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ, καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶ, καὶ οἱ λοιποὶ Θεοφόροι Πατέρες, οἱ καὶ νεκροὺς ἠγείραν καὶ μεγάλας δυνάμεις ἐποίησαν καὶ τὴν κατὰ δαιμόνων ἐξουσίαν ἐδέξαντο, οὐκ ἐν ἄσμασι καὶ τροπαρίοις καὶ ἤχους ἀλλ' ἐν προσευχῇ τῇ μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ νηστεία, δι' ὧν καὶ τοῦ Θεοῦ φόβος τῇ καρδίᾳ ἐγγίνεται ἀδιαλείπτως, καὶ τὸ πένθος κρατύνεται τὸ πάσης ἀμαρτίας ἐκκαθαῖρον τὸν ἄνθρωπος καὶ τὸν νοῦν λευκότερος καὶ χιόνος ἀπεργαζόμενον.

Τὸ δὲ ἄσμα πολλοὺς εἰς τὰ κατώτατά της γῆς κατήγαγεν, οὐ μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, ἐκθηλῶναν αὐτοὺς καὶ εἰς πορνείαν καὶ εἰς ἕτερα πάθη αἰσχροῦ κατακρημνίσαν αὐτούς. Τὸ οὖν ἄσμα τῶν κοσμικῶν ἐστὶ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς συναθροίζεται ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις. Ἐνόησον, τέκνον, πόσα τάγματα εἰσὶν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ οὐ γέγραπται περὶ τινὸς αὐτῶν ὅτι μετὰ τῆς Ὀκτώηχου ψάλλουσιν ἀλλ' ἐν μὲν τάγμα ἀκαταπαύστως τὸ ἀλληλούϊα, ἕτερον δὲ τὸ Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Σαβαώθ, ἄλλο δὲ εὐλογημένη ἡ δόξα Κυρίου ἐκ τοῦ τόπου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Σὺ οὖν, τέκνον, μίμησαι τοὺς Πατέρας, εἰ θέλεις ἐν ταῖς προσευχαῖς κατάνυξιν κτήσασθαι, φυλάττων τὸν νοῦν ὡς δύνῃ ἀρέμβαστον. Ἀγάπησον τὴν ταπεινότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅπου δ' ἂν παραβάλης, μὴ δεικνύης ἑαυτὸν ὡς ἀγγίνουν καὶ καθηγητὴν, ἀλλ' ὡς ἰδιώτης καὶ μαθητὴν, καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοὶ τὴν κατάνυξιν.

4. Εἶπε γέρον· οἱ προσευχόμενοι τῷ Θεῷ ὀφείλουσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ καταστάσει τὴν προσευχὴν ποιείσθαι, καὶ οὐχὶ ἀπρεπέσι κραυγαῖς καὶ συγκεχυμέναις ἑαυτοὺς ἔκταρασσειν καὶ τοὺς πλησίον, ἀλλὰ πάνω καρδίας καὶ λογισμοὺς νήφουσι προσέχειν τῷ Κυρίῳ. "Ὡσπερ γὰρ εἰσὶ τινὲς ἔχοντες πάθη σωματικά, καὶ ἐν τῷ καυτηριάζεσθαι ἢ χειρουργείσθαι ἀνδρείας καὶ ὑπομονητικῶς τὸν πόνον φέρουσι, μὴ κραυγάζοντες ἢ ταρασσόμενοι, ἀλλὰ κρατοῦντες ἑαυτῶν τὰς ἐκ τῆς ἰατρείας ὀδύνας ἐν σιωπῇ ὑπομένοντες, ἕτεροι δὲ τούτοις ὁμοίως ἔχοντες καὶ τὰ αὐτὰ ὑφιστάμενοι, κραυγαῖς

ἀπρέπεσι καὶ ταραχαῖς κέχρηται, καὶ αὐτὸς δὲ πόνος τῶν τὲ βοώντων καὶ τῶν μὴ βοώντων ἐστίν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν προσευχῶν καὶ τῶν καταλύξεων.

Εἰσὶ τινὲς ἐν ἡσυχίᾳ προσευχόμενοι καὶ τὸν τῆς καρδίας τόνον τῇ ἀταραξίᾳ μᾶλλον φυλάττοντες ἕτεροι δὲ μὴδὲ κατέχοντες ἑαυτούς, μετὰ ταραχῆς καὶ θορύβου ποιοῦνται τὰς προσευχὰς, ὡς τὲ καὶ τοὺς ἀκούοντας σκανδαλίζεσθαι. Οὗ χρηὴ δὲ τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον ἐν ἀκαταστασίᾳ εἶναι, ἀλλ' ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καθὼς ἐν τῷ Προφήτῃ λέγει: «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;». Οἱ γὰρ οὕτω διάγοντες καὶ τοὺς δρώντας πάντας οἰκοδομοῦσιν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος ο μέγας, όταν απέλυεν η Εκκλησία, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

Φεύγετε, ἀδελφοί. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν ἠρώτησε τότε:

- Πάτερ, που ἤμπορούμεν νὰ φύγωμεν μακρύτερα ἀπὸ αὐτὴν τὴν

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Αββάς Μακάριος, ἀφού ἔθεσε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα του, εἶπεν:

– Ἀπὸ αὐτὸ νὰ φύγεις καὶ κατόπιν εἰσήρχετο εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἀφού ἐκλείει τὴν θύραν, ἐκάθητο.

2. Ἐλεγον διὰ τὸν Ἀββάν Σισώην τὸν Θηβαῖον, ὅτι μόλις ἀπέλυεν ἡ Εκκλησία, ἔτρεχεν ἀμέσως πρὸς τὸ κελλί του. Ἐβάδιζε βιαστικά καὶ ὠμοιάζεν ὡς νὰ τὸν κατεδίωκε κάποιος. Μερικοὶ που τὸν ἐβλεπον νὰ φεύγη ἔτσι, ἔλεγον αὐτὸς ἔχει δαίμονα. Εκείνος ὁμως, ἐπειδὴ ἐκτελοῦσε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐπρόσεχεν αὐτούς, που ἔλεγον ἐναντίον του.

3. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Αββάν Σιλουανόν:

– Τι πρέπει νὰ κάνω, Αββά, του εἶπε: πὼς νὰ ἀποκτήσω τὴν κατάνυξιν, διότι ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τὴν οκνηρίαν, τὸν ὕπνον καὶ τὸν γογγυσμόν; Ὄταν σηκῶνομαι ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἀγωνίζομαι πάρα πολὺ εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ νικήσω τὴν νύσταν, οὔτε λέγω ψαλμὸν χωρὶς ἤχον.

Εἰς αὐτὰ ὁ Γέρων ἀπήντησε:

– Τέκνον μου, τὸ νὰ λέγῃς τοὺς ψαλμοὺς με ἤχον εἶναι, πρῶτον, υπερηφάνεια: διότι σε κάμνει νὰ σκέπτεσαι, ὅτι ἐγὼ ψάλλω, ἐνῶ ὁ ἀδελφός δὲν ψάλλει δεῦτερον δέ, σκληρύνει τὴν καρδίαν σου καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ αἰσθανθῇ κατάνυξιν.

Εάν, λοιπόν, θέλῃς νὰ αἰσθανθῇς κατάνυξιν, ἀφήσε τὸ ἄσμα καὶ ὅταν στέκης, διὰ νὰ κάμῃς τὰς εὐχὰς σου, ἀς ἀναζητῇ ὁ νους σου τὴν πνευματικὴν δύναμιν τοῦ στίχου καὶ ἀς σκέπτεται ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, που ἐξετάζει τὰς καρδίας καὶ τοὺς νεφρούς, δηλαδὴ ολόκληρον τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον. Ὄταν σηκωθῇς ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἀς δοξάσῃς, πρὶν ἀπὸ ὅλα, τὸν Θεόν μετὰ νὰ εἴπῃς τὸ σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τότε νὰ ἀρχίσῃς τὸν κανόνα σου ἀπελευθερωμένος ἀπὸ κάθε γήϊνην σκέψιν, ἀναστενάζων καὶ ἐνθυμούμενος τὰς ἀμαρτίας σου, καθὼς καὶ τὴν κόλασιν εἰς τὴν ὁποίαν μέλλεις νὰ βασανίζεσαι.

Του λέγει, πάλιν, ὁ ἀδελφός:

-Εγώ, Αββά μου, από τότε που έγινα μοναχός ψάλλω τον κανόνα και τας ώρας, σύμφωνα με την Οκτώηχον.

Ο Γέρων του απεκρίθη:

– Και δι' αυτό φεύγουν από την ψυχήν σου η κατάνυξις και το πένθος. Σκέψου τους μεγάλους Πατέρας, ότι, ενώ ήσαν αμόρφωτοι και δεν εγνώριζαν ούτε ήχους ούτε τροπάρια, παρά μονάχα ολίγους ψαλμούς, έλαμψαν ως φωστήρες εις τον κόσμον. Τέτοιος ήτο ο Αββάς Παύλος ο απλούς, και ο Αββάς Παμβώ, και ο Αββάς Απολλώ, και οι άλλοι Θεοφόροι Πατέρες, οι οποίοι ανέστησαν και νεκρούς, έκαναν πολλά θαύματα και εξουσίαν έλαβον από τον Θεόν εναντίον των δαιμόνων.

Όλα δε αυτά τα επέτυχον όχι με άσματα και τροπάρια και ήχους, αλλά με προσευχήν, που εξέρχεται από καρδίαν συντετριμμένην και με νηστείαν, με τα οποία ο φόβος του Θεού διατηρείται συνεχώς εις την καρδίαν και δυναμώνεται το πένθος, που καθαρίζει τον άνθρωπος από κάθε αμαρτίαν και λευκαίνει τον νούν περισσότερο και από το χιόνι.

Ενώ το άσμα κατέρριψε πολλούς εις τα κατώτατα της γης, όχι μόνον κοσμικούς, αλλά και ιερείς, επειδή έχαλάρωσε τον ανδρικών τους χαρακτήρα και τους κατεκρήμνισεν εις την πορνείαν και εις πάθη αισχρά. Το άσμα, λοιπόν, είναι διά τους κοσμικούς και διά το άσμα συγκεντρώνεται ο λαός εις τας Εκκλησίας. Σκέψου, τέκνον μου, πόσα τάγματα υπάρχουν εις τον ουρανόν και δεν λέγει, διά κάποιο από αυτά, η Αγία Γραφή, ότι ψάλλουν σύμφωνα με την Οκτώηχον. 'Αλλ' ένα τάγμα ψάλλει ακαταπαύστως το «άλληλούϊα», άλλο το «'Αγιος, Άγιος, Άγιος Κύριος Σαβαώθ», άλλο «ευλογημένη η δόξα του Κυρίου από τον τόπον και τον οίκον Αυτού». Σύ, λοιπόν, τέκνον μου, να μιμηθής τους Πατέρας, αν θέλης να αποκτήσης εις τας προσευχάς σου κατάνυξιν και να διατηρης τον νούν σου όσον ήμπορείς συμμαζευμένον, χωρίς να ρεμβάζη. Να αγαπήσης την ταπείνωσιν του Χριστού και όπου αν υπάγης να μη παρουσιάζεσαι ως έξυπνος και καθηγητής, αλλά ως αγράμματος και μαθητής και ο Θεός θα σου χαρίση την κατάνυξιν.

4. Ένας Γέρων είπεν αυτοί, που προσεύχονται εις τον Θεόν οφείλουν να προσεύχονται με ειρήνην και πολλήν ήσυχίαν και εις ευλαβή στάσιν· και να μη χρησιμοποιοούν απρεπείς κραυγάς, χωρίς ξεκαθαρισμένας τας λέξεις, που συνταράσσουν τον εαυτόν των και τους πλησίον, αλλά να αφοσιώνονται εις τον Κύριον με πόνον καρδίας και αγνούς λογισμούς. Με τας προσευχές και την κατάνυξιν συμβαίνει το ίδιον με εκείνο το οποίον συμβαίνει με εκείνους που υφίστανται θεραπείαν διά σωματικά πάθη. Υπάρχουν, δηλαδή, μερικοί ασθενείς, πού, όταν καυτηριάζονται ή χειρουργούνται, υποφέρουν τον πόνον με ανδρείαν και υπομονήν, χωρίς να κραυγάζουν ή να ταρασσονται, αλλ' επιβάλλονται εις τους εαυτούς των υπομένοντες σιωπηλά τους πόνους της ιατρείας. Άλλοι, πάλιν, ενώ υφίστανται την ιδίαν θεραπείας με τους προηγουμένους, εν τούτοις χρησιμοποιοούν απρεπείς κραυγές και ταραχάς. Το ίδιον όμως πονούν και αυτοί που φωνάζουν και εκείνοι που δεν φωνάζουν. Έτσι ακριβώς συμβαίνει και εις την περίπτωσιν των προσευχών και των κατανύξεων.

Υπάρχουν μερικοί που προσεύχονται με ησυχίαν και διατηρούν τον τόνον της καρδίας των μάλλον με αταραξίαν· άλλοι, πάλιν, δεν ήμπορούν να συγκρατήσουν τους εαυτούς των, αλλά προσεύχονται με ταραχήν και θόρυβον, ώστε να σκανδαλίζονται και αυτοί που τους ακούουν. Δεν πρέπει όμως ο δούλος του Θεού να μη έχη τάξιν, αλλά να διατηρή παντού ταπεινοφροσύνην και ήσυχίαν, όπως λέγει και ο Προφήτης «είς, ποίον άλλον θα επιβλέψω;

παρά εις τον πρᾶον και ἡσυχον και εις αὐτόν που τρέμει τους λόγους μου;» (Ησ. ξστ', 2). Διότι αυτοί που δείχνουν τοιαύτην διαγωγὴν, οικοδομοῦν εις την πίστιν και εκείνους οι οποίοι τους βλέπουν.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΠΑΝΤΩΝ πρὸ πάντων εις τὴν σύναξιν, καλὸν καὶ σωτήριον" το δὲ πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἔξιεναι ἐκ τῆς συνάξεως δίχα ἀνάγκης, βλαβερῶν και ὀλέθριον. Σὺ οὖν ἔκδεξαι και ἄκουσ τῶν θείων γραφῶν, ὅπως ὠφελῆθης. "Ὁν τρόπον γὰρ ἐν καύματι ἀνδρὶ ὀδοιπόρω- ποτήριον ψυχροῦν προσηγές, οὕτω θεῖοι λόγοι δροσίζουσι ψυχὴν. Ἐὰν βούλη ἀκούειν, ἔκδεξαι, και ἔὰν ἀκούσης, σοφὸς ἔση εἰ δὲ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀκούσαι τὸν λόγον βαρέως φέρεις, πόσο μᾶλλον τὴν πρᾶξιν; Ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐπιγνωθὶ σεαυτόν, ὅτι ἀμελῆς ὑπάρχεις, ὃν τρόπον κάγω. Εἰσιόντων δὲ ἡμῶν εἰς οἶκον Κυρίου, πᾶς μετεωρισμὸς ἀπέστω τῆς διανοίας ἡμῶν, και σχολαζέτω και ἔσω ἡμῶν ἄνθρωπος εἰς θεωρίας και προσευχὴν, και μὴ τινὲς ἀλλότριοι λογισμοὶ τὸν νοῦν ἡμῶν ἔκταρασσωσι.

Γινῶμεν δὲ τίνοι ἐν τῇ προσευχῇ παριστάμεθα, και ἔστω ἡμῶν ὅλη ἡ ψυχὴ και ἡ καρδιά πρὸς αὐτόν γεύουσα και μηδὲν ἄλλο φανταζομένη. Νόει δὲ τὸ λεγόμενον και ἐκ παραδείγματος οἶον ἔὰν λαβῶν τις ἐνδεσμον ἀργυρίου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ πορευθῆ εἰς πανήγυριν θέλων βόας ἀγορᾶσαι, μὴ χοίρους κατανοεῖ; Εἰ δὲ και ὄνους ὠνήσασθαι βούλεται, μὴ κύνας καταμανθάνει; οὐχὶ πᾶσα ἡ ἔννοια αὐτοῦ ἔγκειται οἰς ἐπιθυμεῖ και ἐκεῖνα μόνον περισκοπεῖ, ἵνα μὴ χλευασθεῖς, τὰ ἐν χερσὶν ἀπολέση διακενῆς; Οὕτω και ἡμεῖς, ὅταν εἰς τὸν ἱερόν εἰσελθόντες οἶκον τῷ Θεῷ παριστάμεθα, πᾶσαν ἡμῶν τὴν διάνοιαν εἰς αὐτόν ἀνατείνωμεν και τὰ αὐτοῦ μόνα και σκοπῶμεν και φανταζώμεθα, ἵνα και τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐντεῦθεν ἐμπορευσώμεθα, και τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν. Ἀλλὰ μηδὲ εἰς τινὰ ὁμιλίαν μετὰ τοῦ πλησίον τραπῶμεν, ἵνα μὴ, ἀντὶ τοῦ ἔλεωσασθαι τὸν οὐρανοῦ και γῆς ποιητῆς, εὐρεθῶμεν αὐτῷ παροργίζοντες.

Ὡς πὲρ γὰρ τις παρεστῶς και ὁμιλῶν βασιλεῖ, εἰ καλέσαντος αὐτόν σὺν ἀσύλου καταλείπη τὴν θαυμαστῆς και ἔνδοξον ὁμιλίαν τοῦ βασιλέως, και στραφεῖς τῷ συνδούλῳ συνομιλεῖ, τὸ καθ' αὐτόν ὑβρίζει τὸν βασιλέα και φοβερὰν τὴν παρ' ἐκείνου ἀγανάκτησιν ἑαυτῷ προξενεῖ, οὕτω και ὁ λαλῶν ἐν καιρῷ τῆς ψαλμωδίας και προσευχῆς. Ὀφείλομεν οὖν ὃν τρόπον οἱ Ἄγγελοι μετὰ πολλοῦ τρόμου παρεστῶες ἐκτελοῦσε τὴν ὑμνολογίαν τῷ κτίσαντι, οὕτω και ἡμεῖς ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ παρίστασθαι. Εἰ δ' ἴσως και ὁ ἔγγιστά σου ἰστάμενος ἀδελφός, ἀσθενὴς ὑπάρχων τῷ ὕματι, βῆσσει ἢ πτύει πολλά, μὴ σιάνου ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μνήσθητι ὅτι πολλοὶ Ἐπὶ ἑαυτοὺς ἔδωκαν ἀρρώστους τὲ και λελωβημένοις ὑπηρετεῖν, ἕνα ἐκ τούτου μεάλα κερδήσωσι, πείρα μαθόντες τῆς ἀγάπης και τὴν συμπάθειαν. Καὶ σὺ δὲ ὡς και αὐτὸ περικείμενος σῶμα, ἐγγὺς εἰ τῶν τοιούτων ἀσθενειῶν, εἰ και πρὸς τὸ πάτον φιλανθρωπία Θεοῦ ὑγιαίνεις τὸ σῶματι διο μὴ ἐπαίρου κατὰ τοῦ ἀσθενοῦς, ἀλλὰ φοβοῦ, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ πάθης ἢ χεῖρονα, και τὴ πρὸς τὸν ἀδελφὸν συμπαθεία ἀσφάλιζε ἑαυτόν.

Ἑρμηνεία

ΤΟ ΝΑ πηγαίνης πριν ἀπὸ ὅλους εις τὴν σύναξιν, διὰ τὴν ἀκολουθίαν, εἶναι καλὸν και σωτήριον: το να φεύγης ὁμως χωρὶς ἀνάγκην, πριν ἀπὸ τὴν ἀπόλυσιν, εἶναι βλαβερῶν και ὀλέθριον. Σὺ, λοιπόν, κάμε ὑπομονὴν και ἀκουε τὰς θείας Γραφάς, διὰ να ὠφελῆθης. Διότι ὅπως ακριβῶς ὅταν εἶναι ζέστη ἕνα ποτήρι κρύο νερόν εἶναι ευχάριστον διὰ τὸν ὀδοιπόρον, ἔτσι και τὰ θεϊκὰ λόγια δροσίζουσι τὴν ψυχὴν. Εἴαν θέλης να ἀκούης, κάμνε ὑπομονὴν και

εάν ακούσης, θα γίνης σοφός. Αν όμως με δυσκολίαν ανέχεσαι την υπομονήν διά να ακούσης λόγον, πόσον μάλλον θα δυσκολευθής να κάνης υπομονήν εις τας πράξεις; Από αυτό, λοιπόν, αναγνώρισε καλά τον εαυτόν σου, ότι είσαι αμελής, όπως και εγώ. Όταν εισερχόμεθα εις οίκον Κυρίου, ας φεύγη από τον νούν μας κάθε περιπλάνησις άσκοπος και άς προσέχη και εσωτερικός μας άνθρωπος εις την θεωρίαν και την προσευχήν και ας μη ταράσσουν τον νούν μας μερικοί κακοί λογισμοί.

Ας σκεφθώμεν δε εμπρός εις ποίον παριστάμεθα κατά την προσευχήν και τότε όλη η ψυχή και η καρδιά μας ας είναι εστραμμένη πρός. Αυτόν, χωρίς να φαντάζεται τίποτε άλλο. Προσπάθησε δε να αντιληφθής αυτό που λέγω και με το εξής παράδειγμα: αν κανείς πάρη ένα σακκούλι χρήματα εις το χέρι του και πορευθή εις την πανήγυριν, διά να αγοράση βόδια, μήπως θα παρατηρή προσεκτικά χοίρους; Εάν, πάλιν, θέλω να αγοράση όνους, μήπως θα ψάχνη δια σκύλους; Όλη του η σκέψις δεν θα είναι προσηλωμένη εις εκείνα που επιθυμεί να αγοράση, και αυτά μονάχα θα εξετάζη προσεκτικά, διά να μη τον εξαπατήσουν και χάση ασυλλόγιστα τα χρήματα που έχει εις τα χέρια του;

Έτσι λοιπόν και ημείς, όταν εισέλθωμεν εις τον ιερόν Ναόν και σταθώμεν εμπρός εις τον Θεόν, ας ανυψώσωμεν όλην την σκέψιν μας προς Αυτόν και ας προσέχωμεν μονάχα όσα αναφέρονται εις Αυτόν και αυτά ας φανταζώμεθα, διά να κερδήσωμεν απ' αυτό την σωτηρίαν μας και να απολαύσωμεν τα ουράνια αγαθά. Αλλ' ούτε ακόμη και ένα άπλον λόγον να μη ανταλλάξωμεν με τον διπλανόν μας, μη τυχόν, αντί να εξευμενίσωμεν τον ποιητήν του Ουρανού και της γης, τον παροργίσωμεν.

Όπως ακριβώς, δηλαδή, όταν ευρίσκεται κανείς ενώπιον βασιλέως και συνομιλή με Αυτόν, αν τύχη και τον καλέση κάποιος σύνδουλος, εαν εγκαταλείψη την συνομιλίαν με τον Βασιλέα, η οποία δι' αυτόν αποτελεί δόξαν και τιμήν, και γυρίση να κουβεντιάση με τον σύνδουλον, προσβάλλει με τον τρόπον του τον Βασιλέα και προκαλεί εις βάρος του την φοβεραν αγανάκτησιν εκείνου, έτσι και εκείνος που ομιλεί κατά την ώραν της προσευχής και της ψαλμωδίας. Οφείλομεν, λοιπόν, με τον τρόπον που οι Αγγελοι στέκουν με πολύν τρόπον και υμνολογούν τον Δημιουργόν, έτσι και ημείς να παριστάμεθα κατά την ψαλμωδίαν. Αν, ίσως, ο αδελφός, που στέκεται κοντά σου, είναι σωματικώς άρρωστος και βήχει, ή πτύει συνεχώς, μη ενοχλείσαι απ' αυτόν. Σκέψου, ότι πολλοί αφιερώθησαν εις την υπηρεσίαν λεπρών και αρρώστων, δια να κερδίσουν από αυτό πολλά πνευματικά, και να μάθουν εκ πείρας την αγάπην και την συμπάθειαν (προς τους ασθενείς).

Και σύ, άλλωστε, αφού φορείς το ίδιον σώμα, ευρίσκεσαι κοντά εις τας τοιαύτας ασθενείας, αν και προς το παρόν το σώμα σου είναι υγιές, από φιλανθρωπίαν του Θεού· δι' αυτό μη υπερηφανεύεσαι εις βάρος του αρρώστου, αλλά να φοβάσαι μη πάθης τα ίδια και χειρότερα: και με την συμπάθειαν προς τον αδελφόν σου προφύλαττε τον εαυτόν σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να σεβόμαστε τις θείες συνάξεις)

Ὅτι δεῖ τοὺς ἐν ταῖς θείαις συνάξεσιν ἀργολογούντας καὶ ὅλως κοινολογουμένους πρὸς ἀλλήλους ἐπιτιμῶν, καὶ εἰ μὴ διορθῶσονται ἐξωθεῖν τῆς Ἐκκλησίας σὺν αὐστηρία.

Πρέπει ἐκείνους οἱ οποίοι ἀργολογούν ἢ συζητοῦν μεταξύ των εἰς τὰς θείας συνάξεις νὰ ἐπιτιμῶμεν· καὶ ἀν δὲν διορθωθῶν νὰ τοὺς βγάζωμεν, με αὐστηρότητα, ἐξω ἀπὸ τὸν Ναόν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης τοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἄλογωτατα κοινολογουμένους ἔσπευδεν ὅ,τι μάλιστα διορθῶν εἰ δὲ τινὰ μετὰ μίαν καὶ δευτέραν παραίνεσιν ἀδιόρθωτον ἴδοι, ἐξω εὐθὺς ἔβαλλε, τὴν δεσποτικὴν αὐτῷ ἐπιλέγων φωνὴν «τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, οἶκον δεῖ προσευχῆς εἶναι». Ἐμπαλιν δὲ τοὺς περὶ τὰς θείας συνάξεις σπουδαιότερους ἀπεδέχετο τῆς φιλοθεΐας καὶ προσεπήνει, ἔτι δὲ καὶ προκοπαῖς ἐτίμα βαθμῶν.

Ἑρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης ἐκείνους οἱ οποίοι ἐσυζητούσαν ἀπερίσκεπτα μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐφρόντιζεν, ὅσον ἤμπορούσε, νὰ τοὺς διορθῶν· ἀν δὲ ἐβλεπε νὰ παραμένῃ κάποιος ἀδιόρθωτος, μετὰ μίαν καὶ δευτέραν συμβουλήν, τὸν ἐβγαζεν ἀμέσως ἐξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοῦ ἐπαναλάμβανε τὴν φωνὴν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ: «Ο οἶκος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ εἶναι οἶκος προσευχῆς». Ἀντιθέτως ἐκείνους οἱ οποίοι ἐδείκνυον ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰς παρηκολούθουν μετ' εὐλαβείας καὶ κατανύξεως τοὺς ἐδέχετο με χαρὰν ὡς φιλοθέους καὶ τοὺς ἐπαινοῦσεν, ἀκόμη δὲ τοὺς ἐτίμα παρέχων εἰς αὐτοὺς ἀξιώματα.

Β' Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων: ἐὰν τις εὐκαιρήσῃ μετὰ πολλῶν ἢ μετὰ ὀλίγων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ φράξῃ τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ βοᾶν πρὸς τὸν Θεόν, ἐκεῖνος δαιμόνων ἔργον ἐργάζεται καὶ γὰρ οἱ δαίμονες, μὴ δυνάμενοι ἀκούσαι τὸν ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοὺς ψάλλοντας καταργοῦσιν.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος μέγα μὲν τὸ ἀπερισπᾶστος προσεύχεσθαι, μείζον δὲ τὸ ψάλλειν ἀπερισπᾶστος.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν: ἀν εὐρεθῇ κάποιος, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀκολουθίας, με πολλοὺς ἢ ὀλίγους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ φράξῃ τὸ στόμα τοῦ δια νὰ μὴ ψάλλῃ πρὸς τὸν Θεόν, κάνει ἔργον δαιμόνων· διότι καὶ οἱ δαίμονες, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν νὰ ἀκούσουν τὸν ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, καταργοῦν καὶ τοὺς ψάλλοντας.

2. Ο Αββάς Ευάγγριος είπε είναι σπουδαίον πράγμα το να προσεύχεται κανείς απερίσπαστος μεγαλύτερον όμως είναι το να ψάλλη χωρίς περισπασμούς.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν στῆς ἐν οἴκῳ Κυρίου πρὸς λατρείαν πνευματικὴν, πρόθυμος ἔσο περὶ τὴν ψαλμωδίαν· εἰ δὲ σὺ σιγᾶς, σιγήσω κάγω, σιωπήσει καὶ ὁ πέλας, ἐξ ἀνάγκης ἀργήσει καὶ ἡ ψαλμωδία ἀλλὰ μὴ οὕτω γενέσθω. Εἰ γὰρ οἱ εὐφημοῦντες ἄρχοντα ἢ βασιλέα, ὅταν στῶσιν ἐν θεάτρῳ καὶ θεάσωνται τινὰ μεταξὺ αὐτῶν ἐστῶτα καὶ μὴ συγκεβοῶντα αὐτοῖς τεταμένη τῇ φωνῇ, τοῦτον ὥσαντες καταβάλλουσιν ὡς ἀνάξιόν της τοιαύτης στάσεως κρίναντες, πόσω δὴ μᾶλλον ἡμᾶς δέον τῷ δεσπότη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς παραστάντας προθύμως καὶ ἐντόνως τὰς ψαλμωδίας ποιείσθαι; Πρόσεχε δὲ μήποτε ταραξῆς σύστημα ἀνδρῶν ἀσκητῶν, ἔστωτων καὶ ψαλλόντων ἐν Κυρίῳ, ἵνα μὴ θεήλατος σοὶ ἐπέλθῃ ὀργὴ καὶ πληγὴ. Τὸ γὰρ εἰς Θεὸν ἀμαρτάνειν χαλεπὸν καὶ ἀσύγγνωστον, καὶ πνεύματα δὲ Προφητῶν Προφήταις ὑποτάσσεται, κατὰ τὸ γεγραμμένον· οὐ γὰρ ἀκαταστασίας καὶ Θεός, ἀλλ' εἰρήνης καὶ τάξεως.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἴαν σταθῆς εἰς οἶκον Κυρίου (δηλαδή εἰς ναόν) διὰ πνευματικῆς λατρείαν, νὰ εἶσαι πρόθυμος νὰ συμμετάσχῃς εἰς τὴν ψαλμωδίαν· εἴαν ὅμως σὺ σιωπάς, σιωπήσω καὶ ἐγώ, σιωπήσῃ καὶ ὁ πλησίον μας, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ παύσῃ καὶ ἡ ψαλμωδία. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ γίνῃ αὐτό. Διότι ἀν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ζητοκραυγάζουν ἕνα ἄρχοντα ἢ βασιλέα, ὅταν σταθῶν εἰς θέατρον καὶ ἴδουν κάποιον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἀνάμεσά των, ἀλλὰ δὲν ζητωκραυγάζει μαζί των με ὑψωμένην τὴν φωνήν, τοῦτον ἀφοῦ τὸν σπρώξουν τὸν ἀποδιώκουν, διότι τὸν θεωροῦν ἀνάξιον διὰ μίαν τοιαύτην παράστασιν δὲν πρέπει πολὺ περισσότερον ἡμεῖς ὅταν σταθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Δεσπότη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς νὰ ψάλλωμεν με προθυμίαν καὶ με τὴν πρέπουσαν δύναμιν τὰς ὑμνωδίας ποὺ ἀρμόζουν εἰς Αὐτόν;

Πρόσεχε δε, ἀδελφέ, μήπως τυχόν ἀνησυχῆσης ομάδα ἀσκητῶν, οἱ ὁποῖοι στέκονται καὶ ψάλλουν πρὸς δοξολογίας τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ μὴ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου θεϊκὴ ὀργὴ καὶ τιμωρία. Διότι τὸ νὰ ἀμαρτάνῃ κανεὶς πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι φοβερόν καὶ ἀσυγχώρητον, καὶ πνεύματα δε Προφητῶν ὑποτάσσονται εἰς Προφήτας, συμφώνως με τὴν Ἁγίαν Γραφήν· διότι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ Θεὸς εἰρήνης καὶ τάξεως.

Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου

Ἡ ΨΑΛΜΩΔΙΑ ἔργον ἐστὶ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, τῶν παρισταμένων καὶ λειτουργουσῶν ἀδιαλείπτως τῷ Θεῷ κατὰ τὸ εἰρημένον «αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν πάντες οἱ Ἄγγελου αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ» ἀρμόζει δὲ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις «πᾶσα γὰρ, φησι, πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον», κατ' ἐξαιρέτον δὲ τοῖς Μοναχοῦς τοὺς τὸν Ἄγγελικὸν βίον ἐπανηρημένοις λέγει γὰρ' «οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα Ἰακώβ δοξάσατε αὐτόν».

Ἡ οὖν ψαλμωδία θυσία ἔστιν ἐνδεδεχισμοῦ καὶ θυσία αἰνέσεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον «θυσία αἰνέσεως δοξάσει μέ». Διὸ χρεωστοῦμεν οἱ Μοναχοὶ ἐνδεδεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως

λειτουργεῖν τῷ Θεῷ τὰς νενομοθετημένας αὐτῷ δοξολογίας, ἀκούοντες τοῦ Δαβίδ παρακελευομένου ἡμῖν καὶ λέγοντος. «Ψάλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, ψάλατε ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλατε ψάλατε συνετῶς, καλῶς ψάλατε αὐτὸ ἐν ἀλαλαγμῷ ἁγαλλιᾶσονται τὰ χεῖλη μου ὅταν ψάλλω σοί, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἦν ἐλυτρώσω» καὶ αὖθις «ψάλατε τῷ Κυρίῳ οἱ ὅσοι αὐτοῦ καὶ δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἁγαλλιᾶσθαι αὐτῷ ἐν τρόμῳ. Ἡ γὰρ αἴνεσις ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁσίων καὶ οἱ υἱοὶ Σιῶν ἁγαλλιᾶσθωσαν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν ἐγὼ δὲ ἄσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου, ὅτι ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. Οὕτως εὐλογήσω σὲ ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν τῷ ὀνόματί σου ἄρῳ τὰς χεῖράς μου ὅτι ὡς ἐκ στέατος καὶ πύργου ἐμπλησθεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ χεῖλη ἁγαλλιᾶσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου τὸν γὰρ χειμάρρους τῆς τρυφῆς σου ποτιεῖς τοὺς ψάλλοντας σοί».

Ἀλλὰ τί χρὴ πάσας τὰς περὶ τοῦ ψάλλειν τοῦ Δαβίδ παραθέσθαι μαρτυρίας, ἢ τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τῆς ἐγγινομένης ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μετὰ κατανύξεως νηφαλέως ψάλλοντος; Τοῦτο γὰρ οἱ πεπειραμένοι ἀκριβῶς ἐπίστανται. Εὐτόγως οὖν στῶμεν, ἀγαπητοί, ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ προσευχῇ, ἀποστρεφόμενοι τὰς τῶν λογισμῶν καὶ φροντίδων ἐπείξεις. Εἰώθασι γὰρ οἱ δαίμονες, ὅταν ἔδωσι τινὰ προθύμως ψάλλοντα ἢ προσευχόμενον, τότε ὑποτίθενται νοήματα τινῶν πραγμάτων, δῆθεν ἀναγκαίων, κινοῦντες τὸν νοῦν πρὸς ζήτησιν αὐτῶν, ἵνα ἐνσχεθεῖς τῇ αὐτῶν μνήμῃ ὁ νοῦς ἀπολέσῃ τὴν γλυκύτητα τῆς ψαλμωδίας. Διὰ τοῦτο γὰρ ὁ Χριστὸς διὰ στόματος νηπίων, ἤγουν τῇ ἀκακίᾳ νηπιαζόντων, καταρτίζει τὸν αἶγον, ἵνα διὰ τῆς ψαλμωδίας καταλύσῃ τὸν τυραννοῦντα ἡμᾶς ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν διάβολον, ἐχθρὸν μὲν τῶν ἀρετῶν, ἐκδικητὴν δὲ τῆς κακίας.

Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀπλότητι αἰνοῦντες τὸν Κύριον, συντρίβομεν τὲ καὶ καταλύομεν τὰ αὐτοῦ μηχανήματα. "Ἐστω οὖν καὶ ψαλμὸς συνεχῆς Θεὸς γὰρ καὶ μόνον ὀνομαζόμενος φυγαδεύει δαίμονας. Καὶ τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον ὑπομνήσαι ὑμᾶς, ὅτι ἡ ψαλμωδία ἡμῶν κανὼν λέγεται, ὡς καὶ αὐτοὶ οἶδατε. "Ὡς πὲρ οὖν ὁ γεωργός, ἐὰν μὴ ἀποδῶ πλήρη καὶ καλὸν τὸν κανόνα αὐτοῦ, μυρία πάσχει δεινά, εἰς φυλακὴν ἐμβάλλεται, καὶ κρεμᾶται καὶ δέρεται, ἕως οὐ ἀποδῶ πᾶσαν τὴν ὀφειλῆς αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, ὅταν ἀμελήσῃ τοῦ κανόνος αὐτοῦ, εὐθέως ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ τῆς χάριτος καὶ παραδίδοται τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ πίπτει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν.

Ερμηνεία

Ἡ ΨΑΛΜΩΔΙΑ εἶναι ἔργον τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι στέκονται πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν υμνολογοῦν ἀδιακόπως, ὅπως λέγει καὶ ὁ ψαλμωδός: «Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς πάντες οἱ ἄγγελοι Αὐτοῦ καὶ πάσαι αἱ δυνάμεις Αὐτοῦ». Αὐτὸ δὲ ἐπιβάλλεται καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· διότι, ὅπως λέγει πάλιν ὁ ψαλμωδός, «πάσα πνοὴ πρέπει νὰ υμνολογήῃ τὸν Κύριον» ἰδιαιτέρως δὲ τούτο ἐπιβάλλεται διὰ τοὺς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐδιάλεξαν καὶ ἠκολούθησαν τὸν Ἀγγελικὸν βίον. Λέγει δηλαδὴ ἡ Γραφή. «Σεῖς ποὺ φοβεῖσθε τὸν Κύριον, υμνολογήσατε Αὐτόν, ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ νὰ τὸν δοξάσετε».

Ἡ ψαλμωδία λοιπὸν εἶναι διαρκὴς θυσία καὶ θυσία αἰνέσεως, ὅπως λέγει καὶ ἡ Γραφή: «με θυσίαν αἰνέσεως θὰ με δοξάσῃ». Διὰ τούτο ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ χρεωστούμεν συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὰς δοξολογίας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν νομοθετηθῆ δι' Αὐτόν, ὑπακούοντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ εἰς τὸν Δαβίδ, ὁ ὁποῖος μᾶς παρακινεῖ εἰς αὐτό, λέγων: «Ψάλατε πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν, ψάλατε: Ψάλατε πρὸς τὸν Βασιλέα ἡμῶν, ψάλατε: Ψάλατε με σύνεσιν, ψάλατε πρὸς Αὐτὸν καλῶς με ἰσχυρὰν φωνὴν θὰ εὐφρανθῶν τὰ χεῖλη μου, ὅταν ψάλλω πρὸς Σε καὶ ἡ ψυχὴ μου, τὴν ὁποίαν ἐσωσες, θὰ εὐφρανθῆ» καὶ

πάλιν εις άλλο σημείον λέγει η Γραφή: «Ψάλατε προς τον Κύριον οι αφωσιωμένοι προς Αυτόν και υπηρετήσατε τον Κύριον με φόβον, και να αγαλλιόσθε από τον τρόμον, ο οποίος σας καταλαμβάνει. Η υμνολογία και δοξολογία του Θεού δηλαδή πρέπει να γίνεται εις Εκκλησίαν οσίων και οι υιοί της Σιών ας ευφρανθούν διά τον Βασιλέα των. Εγώ δε θα ψάλω και θα υμνήσω τον Θεόν διά την δόξαν που μου έχάρισε, διότι εθερμάνθη εντός μου η καρδιά μου από την αγάπην Του και από την θέρμην της αφοσιώσεώς μου εις τον Θεόν θα ανάψη εντός μου πύρ. .

Μετά του αυτού πόθου θα σε δοξολογώ καθ' όλην την ζωήν μου και μόνον εις το όνομά Σου θα υψώνω τας χείρας μου και θα προσεύχωμαι εις Σέ. Τότε θα χορταίνη και θα ευφραίνεται η ψυχή μου, ως θα ηυφραίνεται το σώμα, όταν θα έτρωγε λιπαρά και παχέα φαγητά. Με χείλη αγαλλόμενα τότε θα σε υμνή το στόμα μου και θα τους ποτίσης με ποτόν τον χείμαρρον των απολαύσεων εκείνους που θα ψάλλουν εις Σέ.

Αλλά ποια ανάγκη υπάρχει να παραθέσωμεν τας μαρτυρίας, τας οποίας αναφέρει ο Δαβίδ σχετικώς με την ψαλμωδίαν, ή να ομιλώμεν διά την χαράν και την ευφροσύνην, η οποία γεννάται μέσα εις την καρδίαν εκείνου, ο οποίος ψάλλει με κατάνυξιν και προσοχήν; Εκείνοι οι οποίοι έχουν πείραν του πράγματος αυτού, γνωρίζουν καλώς την κατάστασιν αυτήν. Ας σταθώμεν λοιπόν, αγαπητοί, με σεβασμόν εις την ψαλμωδίαν και προσευχήν, αποφεύγοντες τας απασχολήσεις που μας προκαλούν οι λογισμοί και αι υλικαι φροντίδες. Διότι όταν οι δαίμονες ίδουν κάποιον ο οποίος ψάλλει ή προσεύχεται με προθυμίαν, τότε συνηθίζουν να βάλλουν εις τον νούν του μερικές σκέψεις διά γήϊνα πράγματα, τα οποία είναι δήθεν αναγκαία, στρέφοντες τον νούν του προς την επίλυσιν των πραγμάτων αυτών, με σκοπόν να παρασυρθή ο νούς από την ενθύμησίν των και να χάση την γλυκύτητα της ψαλμωδίας.

Διά τούτο και ο Χριστός από το στόμα νηπίων, δηλαδή εκείνων οι οποίοι διά την έλλειψιν πάσης κακίας από την καρδίαν των ομοιάζουν με τα νήπια, καταρτίζει την υμνολογίαν, ώστε με την ψαλμωδίαν αυτών να καταργήση τον εχθρόν ο οποίος μας τυραννεί και τον εκδικητής του ανθρωπίνου γένους διάβολον, ο οποίος είναι εχθρός μεν όλων των άρετών, προστάτης δε της κακίας.

Και ημείς λοιπόν, όταν υμνολογούμεν με απλότητα τον Κύριον, συντρίβομεν και άχρηστεύομεν όλας τας μηχανορραφίας του διαβόλου. Ας είναι λοιπόν η ψαλμωδία συνεχής διότι και μόνον το όνομα του Θεού όταν αναφερθή, αποδιώκει μακράν τους δαίμονας. Είναι όμως ανάγκη να σας υπενθυμίσω και τούτο ακόμη ότι δηλαδή η ψαλμωδία μας λέγεται κανών, όπως το γνωρίζετε και σείς. Όπως λοιπόν ο γεωργός, εάν δεν αποδώση ολόκληρον και καλόν τον κανόνα του, δηλαδή την υποχρέωσίν του, υφίσταται πολλές τιμωρίας, και εις την φυλακήν κλείεται και κρεμάται και δέρεται, μέχρις ότου επιστρέψη όλην την οφειλήν του, έτσι και ο Μοναχός, όταν παραμελήση τον κανόνα του, αμέσως έγκαταλείπεται από την θείαν χάριν και παραδίδεται εις τους εχθρούς του και καταπατείται κάτω από τους πόδας των.

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, χωρίς μεγάλης ανάγκης μὴ λαλήσητε τίποτε ἐν τῇ τραπέζῃ ἢ ἐν τῇ συνάξει, καὶ μὴ διορθώσητε τινὰ ψάλλοντα, εἰ μὴ τί αὐτὸς ἐρωτήσῃ ὑμᾶς. Ἐὰν γὰρ πλανηθῇ εἰς λέξιν καὶ παρέλθῃ, λέξιν παρήλθεν· ὑμεῖς δὲ μὴ ταχέως εἶπητε αὐτὸ καὶ ταράξετε αὐτὸν ἐὰν εἶπῃ, ποιήσατε ἀγάπην, εἶπατε μοί, εἶπατε αὐτῷ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, να μη λαλήσετε τίποτα, χωρίς μεγάλης ανάγκην, εις την τράπεζαν, ή εις την σύναξιν της ακολουθίας, και να μη διορθώσετε κάποιον, που ψάλλει, εκτός αν αυτός σας ερωτήσῃ. Διότι αν κάμη λάθος εις μίαν λέξιν και την προσπεράσῃ, μίαν απλήν λέξιν επροσπέρασε σεις μή του εἶπῃτε αμέσως το λάθος του και τον αναστατώσετε. Αν σας εἶπῃ όμως, κάνετε ἀγάπην και εἶπέτε μου το λάθος, τότε να του το υποδείξετε.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν μὴ βούλη οἰκοδομεῖν, τὰ οἰκοδομηθέντα μὴ κατάστρεφε ἐὰν μὴ βούλη φυτεύειν, τὰ πεφυτευμένα μὴ ἀνάσπα· ἤγουν ἐὰν τῇ συνάξει ἰστάμενος μὴ θέλῃς ὕμνους ἀναπέμπειν τῷ Κυρίῳ, τοὺς ἄδοντας μὴ κατάργει. Πλούσιος ἔλαλησε, καὶ πάντες ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψωσαν ἕως τῶν νεφελῶν καὶ ὁ Θεὸς λαλεῖ ἡμῖν διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν καὶ οὐ θέλομεν σιγᾶν καὶ ἀκούειν; ἀλλὰ ὃς μὲν λαλεῖ, ὃς δὲ νυστάζει, ἄλλος δὲ ρέμβεται ἔξω τοῖς λογισμοῖς. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφῆς καὶ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακούειν νόμους ὑψίστου, καὶ αὐτὸς ἐβδελυγμένος ἔσται παρὰ Θεῷ καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ.

Ἀμελῆς Μοναχὸς ἐν προσευχῇ σπουδάζει ἀκούειν τὸ ἀμὴν καὶ δὲ νηφαλέως προσευχόμενος, οὐκ ἀκηδιά, οὐδὲ ταράττεται" μήποτε δὲ καὶ περὶ ἡμῶν λεχθεῖ τὸ τοῦ Προφήτου «ἐγγὺς εἰ τῶν χειλέων αὐτῶν, πόρρω δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν». Μοναχέ, οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῇ συνάξει ἐστῶτες εὐλογοῦσι τὸν Θεόν, καὶ σὺ ἔξω μετεωρίζῃ; οὐκ οἶδας ὅτι σεαυτὸν ζημιοῖς; Εἶπε τὸ λογισμό σου, ἄρα εἰ ἦν δόσις χρυσίου ἢ τινὸς τῶν ὑλικῶν, οὐχὶ ἐσπουδάζομεν πρὸ πάντων ἀπαντῆσαι; καὶ εἰ εἰς τὰ σαρκικὰ τοσαύτη σπουδὴ, οὐ πολλῶ μᾶλλον εἰς τὰ πνευματικά; ἴσθι ζέων τῷ Πνεύματι ὡς οἱ Ἅγιοι, ὅπως συναυλισθῆς αὐτοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, αν δεν θέλῃς να οἰκοδομήσῃς, να μη καταστρέφῃς τουλάχιστον τα οἰκοδομηθέντα: αν δεν θέλῃς να φυτεύῃς, να μη ξερριζώνῃς αυτά που ἔχουν φυτευθῆς δηλαδή, όταν στέκεσαι εις την ακολουθίαν και δεν θέλῃς να ψάλλῃς εις τον Κύριον, να μην ενοχλῃς τους ψάλτας. Όταν ὁμιλῇ κάποιος πλούσιος, ὅλοι σιωποῦν διὰ να ακουσθῇ ὁ λόγος αὐτοῦ ἕως τα σύννεφα. Και όταν ὁ Θεός ὁμιλῇ προς ἡμᾶς, διὰ των ἁγίων Γραφῶν, δεν θέλομεν να σιωπῶμεν και να ἀκούωμεν, ἀλλὰ ἄλλος μὲν ομιλεῖ, ἄλλος νυστάζει, ἄλλος πάλιν, ἀφίνει τον νούν του να περιπλανᾶται ἔξω, με τους λογισμοῖς. Τί λέγει ὁμως ἡ Ἁγία Γραφή δι' αὐτό; «αὐτός, που στρέφει αλλοῦ το αὐτί του (την προσοχήν του) διὰ να μὴ ἀκούῃ τους νόμους του Ὑψίστου θα εἶναι μισητός ἐνώπιον του Θεοῦ, καθώς και ἡ προσευχὴ του».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να σεβόμαστε τις θείες συνάξεις)

Ο αμελής Μοναχός, όταν γίνεται προσευχή, βιάζεται να ακούση το αμήν» ενώ εκείνος που προσεύχεται με προσοχής και καθάραν διάνοιαν, δεν βαριέται ούτε εκνευρίζεται. Ας προσέχωμεν δε μήπως εφαρμοσθή και δι' ημάς αυτό που είπεν ο Προφήτης: «είσαι μεν πλησίον τών χειλέων αυτών, μακράν όμως από τας καρδίας των». Μοναχέ, οι άδελφοι όταν στέκουν εις την ακολουθίαν, εύλογούν τον Θεόν και συ απ' έξω ασχολείσαι με άλλα; Δεν γνωρίζεις ότι ζημιώνεις τον εαυτόν σου; Είπε εις τον λογισμόν σου· άραγε εάν επρόκειτο περί προσφοράς χρημάτων, ή άλλων υλικών αγαθών, δεν θα ετρέχαμεν πρώτοι από όλους; Και αν εδείχναμεν τέτοιο ενδιαφέρον για τα σαρκικά, πολύ περισσότερον δεν θα πρέπει να δείξωμεν διά τα πνευματικά;

Να είσαι θερμός εις το πνεύμα, όπως ήσαν οι Άγιοι, διά να ευρεθής μαζί με αυτούς εις την Βασιλείαν των Ουρανών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Να αγρυπνούμε πάντοτε)

Ὅτι δεῖ ἐν παντὶ καιρῷ ἀγρυπνεῖν καὶ τοσοῦτον ὑπνοῦν, ὅσον τὸ σῶμα διακρατεῖν· καὶ ὅτι τοὺς ἀρχομένους τῆς ἀσκήσεως δεῖ καὶ δι' ἐπινοιῶν ἐθίζειν τὴν ἀγρυπνίαν.

Πρέπει πάντοτε να αγρυπνώμεν και τόσον μόνον να κοιμώμεθα, ὅσον διά να διατηρώμεν το σῶμα μας υγιές εκείνοι δε που αρχίζουν την ἀσκησιν πρέπει και με τεχνάσματα ἀκόμη να συνηθίζουν εις την αγρυπνίαν.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Οσίου Εφραίμ

ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ Ἐφραίμ πολλάκις αἱ νύκτες γρηγοροῦντα παραλαμβάνουσαι, νήφοντα πάλιν τῷ τῆς ἡμέρας φωτὶ παρεδίδοσαν, οἷα τὸν τοῦ σκότους ἄρχοντα ὑπειδόμενον, μὴ καταλάβει αὐτὸν ὑπνω πεπεδημένον, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἔφοδος ἐκείνου ἐγρηγορότα. Ὑπνος γὰρ αὐτὸ καὶ λίαν βραχὺς ἐξήρκει, παραγευομένῳ μόνον, οὐκ εἰς κόρον αὐτὸ χρωμένο καὶ τοσοῦτον, ὅσον αὐτοῦ διακρατεῖν ἀναγκαίως καὶ συνέχειν τὸ σῶμα τοὺς πολλοὺς ἰδρῶσι καὶ πόνοις κατατεινόμενον ἐποίει γὰρ φεύγειν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ὑπνον πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ χαμευνία, σκληραγωγία καὶ ἡ παντοδαπὴ τοῦ σώματος ἐκείνη τήξις καὶ κάκωσις.

Ερμηνεία

ΠΟΛΛΑΣ φορές αἱ νύκτες παρελάμβανον τὸν Μέγας Εφραίμ ἀκοίμητον και τὸν παρέδιδαν, πάλιν, ἀγρυπνον εις το φως της ημέρας ὡσάν να εφοβεῖτο τὸν ἀρχοντα του σκότους μήπως τὸν πιάσῃ αἰχμαλωτισμένος ἀπὸ τὸν ὑπνον και διά να ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἐπίθεσιν ἐκείνου ἔμενεν ἀγρυπνος. Του ἐφθανε δηλαδή πάρα πολύ ὀλίγος ὑπνος, ἀπλῶς μόνον τὸν ἐγεύετο: δὲν ἔκανε κατάχρησιν ὑπνου. Και τόσον ελάχιστα ἐκοιμάτο, ὅσον τού ἦτο ἀπαραίτητον διά να διατηρῆ το σῶμα του υγιές και να το συγκρατῆ, ἐπειδὴ το εβασάνιζεν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἰδρώτας και τοὺς κόπους. Διά να φεύγῃ δε ὁ ὑπνος ἀπὸ τα μάτια του ἐχρησιμοποιεῖ πολλοὺς τρόπους, προ παντός δε ἐκοιμάτο τελείως καταγῆς, ἐσκληραγωγεῖτο, ἔταλαιπώρει και ἐκακομεταχειρίζετο παντοιοτρόπως το σῶμα του.

Β'. Εν τῷ βίῳ τού Αγίου Παχωμίου

Ο ΟΣΙΟΣ Παλάμων, ὁ του Μεγάλου Παχωμίου διδάσκαλος, εἰ πότε ἐν ταῖς νυκτεριναῖς εὐχαῖς ἔβλεπε τὸν Παχώμιον τῷ ὑπνῷ βαρούμενον, ἐξήρχετο σὺν αὐτῷ εἰς τὸ ὄρος και τὴν ἐκεῖσε ἄμμον, εἰς σφυρίδας λαμβάνοντες, οὕτω μετέφεραν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον και ἐκένουν αὐτήν, ἐκ τούτου τὸ σῶμα και τὸν βεβαρημένον νοῦν εἰς προσευχᾶς και ψαλμωδίας νήφειν παρασκευάζοντες. Ἔλεγε δὲ αὐτὸ και γέρον νῆφέ, Παχώμιε, μήπως πειράσῃ σὲ ὁ πειράζων, και εἰς κενῶν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

Εἰώθει οὖν καὶ Παχώμιος, ἰστάμενος εἰς προσευχήν, ἐκτείνειν τὰς χεῖρας καὶ μηδὸλως καθέλκειν αὐτὰς, ἀλλὰ τὴν τούτων ἐκτάσει, ὡς ἐπὶ σταυροῦ κατατεινόμενος, οὕτω καταπογῶν τὸ σῶμα πρὸς νήψιν τὴν ψυχὴν ἐπαγάγειν.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σαρματᾶ, ὅτι νηστεύων ἀεὶ καὶ ἐγκρατευόμενος, οὕτω περιεγένετο τοῦ ὕπνου ὡς τὸ εἶπεν αὐτῷ ὕπαγε, ὑπῆγε καὶ ὅταν εἶπεν ἔλθε, ἤρχετο.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ Παλάμων, καὶ διδάσκαλος τοῦ Μεγάλου Παχωμίου, ἀν κάποτε ἐβλεπεν, εἰς τὰς νυκτερινὰς προσευχὰς, τὸν Παχώμιον νὰ βαρύνεται ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἐξήρχετο, μαζὶ του, εἰς τὸ ὄρος καὶ ἀφού ἐγέμιζαν τὰ ζεμπίλια με τὴν ἄμμον, που εὐρίσκετο ἐκεῖ, τὴν μετέφεραν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ τὴν ἀδειαζαν. Ἐτσι κατῶρθωναν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν ναρκωμένος ἀπὸ τὸν ὕπνον νούν νὰ κρατοῦν ἀγρυπνον εἰς προσευχὰς καὶ ψαλμωδίας.

Ἐλεγε δε πρὸς αὐτόν ο Γέρων:

- Ἀγρύπνα, Παχώμιε, μήπως σε πειράξη ο πειρασμός καὶ υπάγη χαμένος ο κόπος μας.

Συνήθιζεν, ἀκόμη, ο Παχώμιος, ὅταν ἐστέκετο εἰς τὴν προσευχήν, νὰ ἀπλώνη τὰς χεῖρας του καὶ καθόλου νὰ μὴ τὰς κατεβάξης με τὴν ἐκτασιν αὐτὴν τῶν χειρῶν του, ὡσαν νὰ ἦτο ἀπλωμένος ἐπάνω εἰς σταυρόν, ἐκούραζε τὸ σῶμα του δια νὰ διατηρῆ τὴν ψυχὴν του εἰς ἀνύστακτον προσοχήν.

2. Ἐλεγον διὰ τὸν Ἀββᾶν Σαρματᾶν, ὅτι με τὸ νὰ νηστεύη συνεχῶς καὶ νὰ ἐγκρατεύεται, τόσο πολὺ ἐνίκησε τὸν ὕπνον, ὥστε ἀν ἔλεγεν εἰς τὸν ὕπνον πῆγαινε, ἐφευγε καὶ ὅταν του ἔλεγεν ἔλα, ἤρχετο.

Γ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ποιήσον τὴν ἀγρυπνίαν σου ἐν σεμνότητι καὶ μὴ ἀποστερήσης τὸ σῶμα σου τῆς χρείας αὐτοῦ, ἀλλὰ τέλεσον τὰς λειτουργίας σου μετ' ἐπιεικείας καὶ γνώσεως, μήποτε ἐκ τῆς πολλῆς ἀγρυπνίας σκοτωθῆ ἢ ψυχὴ καὶ φύγη ἐκ τοῦ σταδίου. Ἀρκεῖ οὖν σοὶ λογίζεσθαι, ὅτι τὰ ἔργα τῶν ἀρετῶν εἰσὶν οἱ σωματικοὶ κόποι ἐν γνώσει, τὰ δὲ γεννήματα τῶν παθῶν γίνονται ἀπὸ τῆς ἀμελείας. Τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλατυσμὸν ἐκδιώκει τὴν γνώσιν, τὸ δὲ ἀγαπᾶν τὸν κόπον, μῖσος ἐστὶ πρὸς τὰ πάθη ἢ δὲ ὀκνηρία φέρει αὐτὰ ἀκόπως. Μὴ προσχησὶς οὖν, ἀδελφέ, ἀναπαύσεσιν ἕως οὐ εἰ ἐν τῷ σώματι τούτῳ, μηδὲ πιστεύης ἑαυτῷ, ἐὰν Ἦρῃς σαυτὸν ἐν καιρῷ ἀναπαυόμενος ἀπὸ τῶν παθῶν. Διότι οἱ ἐχθροὶ συστέλλουν ἑαυτοὺς πανούργως πρὸς καιρόν, ἴσως ὁ ἄνθρωπος ἀπολύσῃ τῆς ἑαυτοῦ καρδίαν, νομίζων ὅτι ἀνεπαύθη, καὶ ἄφνω εἰσπηδῶσιν ἐπὶ τὴν ταλαίπωρον ψυχῆς καὶ ἀρπάζουσιν αὐτὴν ὡς στρουθίον" καὶ εἰ ἐπικρατέστεροι αὐτῆς γένωνται, ταπεινούσιν, αὐτὴν ἀνελεημόνως ἐν παντὶ ἁμαρτήματι, χαλεπώτερον τῶν παρὰ τὰς ἀρχὰς ὑπὲρ ὧν ἤρχετο συγχωρηθῆναι.

Σταθῶμεν οὖν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ φυλάξωμεν ἐπιτελοῦντες τὸ πρακτικῶν ἡμῶν, φυλάττοντες πάσας τὰς ἀρετὰς, αἵτινες κωλοῦσι τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν ὅτι οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι τοῦ βραχείου καιροῦ τούτου οὐ μόνον φυλάττουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πονηρίας, ἀλλ' αὐτοὶ πάλιν εὐτρεπίζουσι τὴν ψυχὴν στεφάνους, πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος. Ὁ γὰρ Κύριος ἡμῶν καὶ διδάσκαλος, εἰδὼς τὴν μεγάλῃς τῶν ἐχθρῶν ἀνελεημοσύνης καὶ οἰκτεῖρων τὸ γένος ἡμῶν, ἐνετείλατο ἐν στρυφνότητι καρδίας λέγων· «γίνεσθε ἔτοιμοι ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτι οὐκ οἴδατε

ποία ὥρα καὶ ληστής ἔρχεται, μήποτε ἄφνω ἔλθῃ καὶ εὖρη ὑμᾶς κοιμωμένους» καὶ πάλιν «βλέπετε μήποτε παχυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαὶ ἐν κραιπάλαις καὶ μέθαις καὶ μερίμναις βιοτικαῖς, καὶ ἐπελεύσεται ὑμῖν ἄφνω ἡ ὥρα».

Εἰδῶς δὲ ὅτι εἰ μὴ ἔχει ὁ ἄνθρωπος τί τῶν ἐχθρῶν, οὐ δύναται αὐτοῦ περιγενέσθαι, ἀποστέλλων τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἔλεγεν αὐτοῖς «ἴδου ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων" ἀλλὰ μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν». "Ὅσον γὰρ εἶχον τί τῶν λύκων, οὐκ ἠδύνατο αὐτοὺς καταφυγεῖν. Ὑποστρεψάντων οὖν αὐτῶν ὑγιῶν καὶ φυλαξάντων τὴν ἐντολήν, συνεχάρη αὐτοῖς εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἐνισχύων τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔλεγεν αὐτοῖς «εἶδον τὸν σατανᾶς ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσία τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐ μὴ ἀδικήσωσιν ὑμᾶς».

Ἡ μὲν οὖν ἀποστολὴ αὐτοῦ, ἐν φόβῳ καὶ ἐν τηρήσει ὅταν δὲ ἐκπλήρωσαν τὴν ἐντολήν, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν μετὰ δυνάμεως. Οὗτοι οἱ λόγοι οὐκ εἰσὶν ἐκείνων λόγοι μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν πληρούντων τὰς ἐντολὰς. Πάλιν δὲ ἐνδυναμῶν αὐτοὺς ἵνα μὴ ἐκκακῶσιν ἐν ταῖς θλίψεσιν ἔλεγεν αὐτοῖς, παρασχῶν αὐτοῦ τὴν χάριν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν: «Ἐμεῖς ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῦς μου», δηλονότι οἱ ἰστάμενοι ἐπὶ τὰς παραφύσεις, ἕως οὐ ἐκκόψωσιν αὐτὰς.

Ταῦτα δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸν Σταυρὸν: «κάγω, φησι, διατίθημι ὑμῖν καθὼς διέθετο μοὶ ὁ Πατὴρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνετε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου». Ὁ θέλων οὖν ἐσθίειν καὶ πίνειν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ, συμπορευθήτω αὐτῷ ἐπὶ τὸν σταυρὸν καὶ γὰρ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ κακοπάθειά ἐστι καὶ ἐγκράτεια ἐπὶ παντὸς πάθους, μέχρις ἂν ἐκκοπῶσι καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος, ἐκκόψας αὐτά, ἐτόλμα λέγειν' «Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἔμοι ὁ Χριστός». Καὶ πάλιν εἶπεν: «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἔσταυρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις». Γράφων δὲ καὶ Τιμοθέῃ ἔφη" «εἰ συναπεθάνομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν εἰ ἄρνησομεθα, κακεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς». Τίνες δὲ εἰσὶν οἱ ἀρνούμενοι αὐτόν; ἤγουν οἱ πράττοντες τὰ θελήματα αὐτῶν κατὰ σάρκα καὶ ὑβρίζοντες τὸ "Ἅγιον Βάπτισμα, δι' οὐ ἐδόθη ἡμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν.

Ἔχομεν δὲ τὴν μετάνοιαν καὶ μετὰ τὸ "Ἅγιον Βάπτισμα" εἰ μὴ γὰρ ἦν μετάνοια, οὐκ ἂν τις ἔσωζετο. Γινώσκων γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐστὶ καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα καὶ ἁμαρτάνων, ἔλεγεν «ὁ κλέπτων, μηκέτι κλεπέτω». "Ὅσω τοίνυν ἔχομεν τὴν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος σφραγίδα, σπουδάσωμεν καταλείπειν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅπως εὕρωμεν ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. "Ἦγγικε γὰρ καὶ ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἷς ἕκαστος φανερούται ἀπὸ τῆς ἰδίας λαμπάδος τῆς οὔσης ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἀρετῶν. "Ὅστις οὖν μὴ ἔχη ἔλαιον, σβεσθήσεται αὐτοῦ ἡ λαμπάς, καὶ ριφήσεται εἰς τὸ σκότος οὔτινος δὲ ἡ λαμπὰς φωτεινὴ ἐστὶ, συνεισελεύσεται αὐτὰ εἰς τὴν βασιλείαν.

Σπουδάσωμεν οὖν, ἀγαπητοί, γεμίσειν τὰ ἀγγεῖα ἡμῶν ἐλαίου ἐν ὄσφ ἐσμὲν ἐν τῷ σώματι, ἵνα λάμψη ἡ λαμπὰς ἡμῶν. Τὰ ἀγγεῖα ἡμῶν, αἱ δυνάμεις εἰσὶ τῆς ψυχῆς αἱ χωρούσαι τὰς ἀρετὰς, τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς ἔλαιον, τὸ πρακτικῶν πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστίν. Ἡ δὲ φωτεινὴ λαμπάς, ὁ νοῦς καὶ δεκτικὸς τῆς θείας ἐλλάμψεως. Οἷα οὖν ψυχὴ γένηται φωτοφόρος διὰ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, συνεισελεύσεται τὰ Χριστῷ εἰς τὴν βασιλείαν' ἡ δὲ ὑπὸ τῆς ἐργασίας τῶν τοῦ σκότους ἔργων ἢ ἀμελείας τῶν ἀγαθῶν ἐσκοτισμένη ἀπελεύσεται εἰς τὸ σκότος, δ' ἑαυτὴ προεξένησε δι' ὧν ἐπραξεν.

Εἶπεν καὶ αὐτὸς μίσησον, ἀδελφέ, πάντα τα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, ὅτι αὐτὰ σε ποιοῦσιν ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Ὡς πὲρ ἄνθρωπος ἔχων ἐχθρὸν πολεμεῖ αὐτόν, οὕτως ὀφείλομεν τὸ σῶμα ἡμῶν πολεμεῖν τοῦ μὴ ἀναπασαί αὐτό. Τὴν γὰρ ἀναχώρησαν οἱ ἀρχαῖοι φυγὴν τοῦ σώματος εἶπον καὶ μελέτης θανάτου.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, τὴν αγρυπνίαν σου νὰ τὴν κάνης με ἱεροπρέπειαν καὶ νὰ μὴ ἀποστερήσης τὸ σῶμα σου ἀπὸ τὴν ἀναγκαίαν περίθαλψιν. Νὰ ἐκπληρώσης τὴς θρησκευτικὰς σου υποχρεώσεις με μέτρον καὶ γνώσιν, μὴ τυχόν ἀπὸ τὴν πολλὴν αγρυπνίαν παραζαλισθῆ ἡ ψυχὴ καὶ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸ στάδιον τοῦ ἀγώνος. Σου εἶναι ἀρκετὸν νὰ σκέπτεσαι ὅτι τὰ ἔργα τῶν ἀρετῶν εἶναι οἱ σωματικοὶ κόποι (πὺ ἀπογεννῶνται ἀπὸ τὴν γνώσιν τῶν καθηκόντων), τὰ δε γεννήματα τῶν παθῶν γίνονται ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν. Ἡ ἀγάπη τῆς υπερβολῆς ἐκδιώκει τὴν γνώσιν, ἐνῶ ἡ ἀγάπη τοῦ κόπου εἶναι τὸ μῖσος πρὸς τὰ πάθη ἢ σκηνῆ φέρει τὰ πάθη χωρὶς κόπον.

Μὴ περιμένης λοιπὸν, ἀδελφέ, ἀναπαύσεις ἐφ' ὅσον εἶσαι εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα, οὔτε νὰ ἐμπιστεύεσαι τὸν ἑαυτὸν σου, ἐάν τὸν ἴδης νὰ ἠσυχάζῃ πρὸς καιρὸν, ἀπὸ τὰ πάθη. Διότι οἱ ἐχθροὶ συμμαζεύονται, δι' ὀλίγον, πονηρά, μήπως ὁ ἄνθρωπος ἀφήσῃ ἀφροῦρητον τὴν καρδίαν του, με τὴν σκέψιν, ὅτι ἠσύχασε πλέον καὶ ἔξαφνα ὁρμῶν ἐπάνω εἰς τὴν ταλαίπωρον ψυχὴν καὶ τὴν ἀρπάζουν ὡσάν σπουργίτην. Καὶ ἀν τὴν νικήσουν, τὴν ταπεινῶνουν ἀνελέητα με κάθε ἀμάρτημα, πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα παρεκάλει εἰς τὴν ἀρχὴν (ἐννοεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς μετανοίας) νὰ συγχωρηθῆ.

Ἀς σταθῶμεν, λοιπὸν, με φόβον Θεοῦ καὶ ἀς εἴμεθα προσεκτικοὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν μαρ καθηκόντων, τηροῦντες ὅλας τὰς ἀρετὰς, πὺ ἐμποδίζουν τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν· διότι οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι αὐτοῦ τοῦ συντόμου καιροῦ, πὺ ζῶμεν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ὄχι μόνον μάρ προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν πονηρίαν, ἀλλ' αὐτοὶ πάλιν οἱ ἴδιοι κόποι ἐτοιμάζουν διὰ τὴν ψυχὴν στεφάνους, πρὶν ἀκόμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα. Διότι ὁ Κύριός μαρ καὶ διδάσκαλος, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν μεγάλην σκληρότητα τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς μαρ, καὶ ἀπὸ συμπάθειαν πρὸς τὸ γένος μαρ, μάρ διέταξε, με κάποιαν ἀυστηρότητα: «νὰ εἰσθε -μάρ λέγει- ἐτοιμοὶ σε κάθε στιγμήν, διότι δὲν γνωρίζετε κατά ποῖαν ὥραν ἐρχεται ὁ ληστής, μήπως ἐλθῇ ἔξαφνα καὶ σὰς εὔρη νὰ κοιμάσθε» καὶ ἄλλου πάλιν «προσέχετε μήπως σκληρυνθῶσιν αἱ καρδίαι σὰς με τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς μέθας καὶ τὰς υπερβολικὰς μερίμνας τῆς ζωῆς καὶ σὰς ἐλθῇ ἔξαφνικά ἡ ὥρα τοῦ θανάτου» (Ματθ. κδ'. 42-43 Λουκ. κα', 34).

Ἐγνώριζεν (ὁ Κύριος) ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει πάρει κάτι, ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, δηλαδὴ κάποιο πάθος, δὲν δύναται (ὁ ἐχθρὸς) νὰ νικήσῃ αὐτόν. Δι' αὐτὸ ὅταν ἀπέστειλε τοὺς Μαθητὰς Του ἔλεγεν εἰς αὐτούς «προσέξατε, σὰς ἀποστέλλω ὡσάν πρόβατα ἀνάμεσα σε λύκους: ἀλλὰ τίποτε μὴ παίρνετε μαζί σὰς εἰς τὸν δρόμον» (Ματθ. ι', 16: Μάρκ. στ', 8 Λουκ. θ', 3). Διότι ἐφ' ὅσον θα ἔπαιρνον (καθ' ὁδόν) κάτι ἀπὸ τοὺς λύκους (ἀμαρτίαν ἢ πάθος) δὲν θα ἠμπορούσαν νὰ ξεφύγουν ἀπ' αὐτούς. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ Μαθηταὶ ἐπέστρεψαν ὑγιεῖς (καθαροὶ καὶ ἀναμάρτητοι), ἐπειδὴ εἶχον τηρήσει τὴν ἐντολήν («ἄλλα μὴδὲν αἶρετε εἰς τὴν ὁδόν»), τότε ἔχαιρε μαζί με αὐτούς καὶ ἠγαπήσει δι' αὐτούς τὸν ἐπουράνιον Θεόν καὶ Πατέρα. Διὰ νὰ δώσῃ δε δύναμιν εἰς τὴν καρδίαν τῶν, τοὺς ἔλεγεν «εἶδα τὸν σατανάν, πὺ ἐπέσεν ὡσάν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸν οὐρανόν προσέξατε: σὰς ἔδωσα δύναμιν νὰ πατήτε

πάνω εις όφεις και σκορπιους και εις όλην την δύναμιν του εχθρού, και δεν θα ήμπορέσουν να σάς αδικήσουν».

Η μεν αποστολή λοιπόν των μαθητών Του εγένετο με φόβον και με οδηγίας να προσέχουν μήπως παραστρατήσουν όταν δε εξεπλήρωσαν την εντολήν των, τότε έδωσεν εις αυτούς εξουσίαν και δύναμιν. Αυτοί οι λόγοι δεν είναι λόγοι, που αφορούν μονάχα εκείνους· αλλα (αφορούν) και όλους, που εκτελούν τας εντολάς. Και πάλιν, διά να τους ενδυναμώση και να μη λυπούνται εις τας θλίψεις, ενώ έχορηγει εις τας καρδίας των την χάριν Του, τους έλεγεν «σείς είσθε εκείνοι, που παρεμείνατε μαζί μου εις τους πειρασμούς», δηλαδή αυτοί, που στέκεσθε εις τα παράρριζα του δένδρου, έως ότου τα κόψουν.

Αυτά δε τα είπεν εις αυτούς, καθώς επροχωρούσε δια να αναβη εις τον Σταυρόν: «και εγώ -λέγει- σάς δίδω, καθώς έδωσεν εις εμέ και Πατήρ μου, Βασιλείαν, διά να τρώγητε και να πίνετε εις την τράπεζάν μου». Αυτός, λοιπόν, που θέλει να τρώγη και να πίνη εις την τράπεζάν Του, ας πορευθή μαζί Του και προς τον Σταυρόν· διότι ο Σταυρός του Ιησού είναι η κακοπάθεια, και η εγκράτεια από όλα τα πάθη, έως ότου να ξερριζωθούν. Και ο Απόστολος Παύλος, όταν πλέον τα είχε ξερριζώσει, ετόλμα να λέγη: «έσταυρώθην μαζί με τον Χριστόν, δεν ζω πλέον εγώ, αλλα ζή μέσα εις εμέ ο Χριστός» (Γαλατ. β', 20). Και πάλιν είπεν: «Αυτοί που ανήκουν πράγματι εις τον Χριστόν, ενέκρωσαν τον σαρκικόν άνθρωπον με τα πάθη και τας επιθυμίας του» (Γαλατ. ε', 24). Όταν έγραφε εις τον Τιμόθεον, είπεν: «εάν απεθάναμεν μαζί Του, θα βασιλεύσωμεν και μαζί Του· εάν Τον άρνηθώμεν και Εκείνος θα μάς άρνηθή» (Τιμ. Β', β', 12). Ποίοι δε είναι αυτοί, που Τον αρνούνται; Εκείνοι, ασφαλώς, που κάμνουν τα θελήματα της σαρκός, και έξευτελίζουν το Αγιον Βάπτισμα, δια του οποίου μάς εδόθη άφεσις αμαρτιών.

Έχομεν δε και μετά το Αγιον Βάπτισμα την μετάνοιαν, διότι αν δεν υπήρχε μετάνοια, κανείς δεν θα ήμπορούσε να σωθή. Επειδή ο Απόστολος εγνώριζεν ότι θα υπάρχη και μετά το Βάπτισμα αυτός, που θα αμαρτάνη, έλεγεν: «αυτός που ήτο κλέπτης, ας μη κλέπτη πλέον» (Εφεσ. δ', 28). Οσον λοιπόν έχομεν την σφραγίδα του Αγίου Βαπτίσματος, ας φροντίσωμεν να αφήσωμεν τας αμαρτίας μας, διά να εύρωμεν έλεος κατά την ημέραν εκείνην (της Δευτέρας Παρουσίας). Διότι πλησιάζει και έρχεται καθισμένος επάνω εις τον ένδοξον θρόνον Του, και θα συγκεντρωθούν εμπρός Του όλαι αι φυλαι και θα φανερωθή ο καθένας ξεχωριστά ποίος είναι από την ιδικήν του λαμπάδα, που έχει ανάψει από την πρακτικήν εφαρμογήν των αρετών. Όποιος λοιπόν δεν έχει έλαιον, θα σβήση ή λαμπάδα του και θα ριφθή εις το σκότος αυτού δε που φέγγει η λαμπάδα του θα εισέλθη με το Χριστόν εις την Βασιλείαν των Ουρανών.

Ας φροντίσωμεν λοιπόν, αγαπητοί, να γεμίσωμεν τα αγγεία μας με έλαιον εφ' όσον η ψυχή μας ευρίσκεται εις το σώμα, διά να φεγγοβολήση ή λαμπάδα μας. Τα αγγεία μας είναι αι δυνάμεις της ψυχής μας, που δέχονται τας αρετάς, το δε έλαιον, που πρέπει να ρίπτωμεν εις τα αγγεία, είναι η πρακτική εφαρμογή όλων των αρετών. Η λαμπάδα, που φέγγει, συμβολίζει τον νούν, ο οποίος ήμπορεί να δεχθή την θείαν έλλαμψιν. Οποια λοιπόν ψυχή θα γίνη φωτοφόρος με τας αγαθάς πράξεις, θα εισέλθη μαζί με τον Χριστόν εις την Βασιλείαν των Ουρανών ενώ εκείνη, που είναι εσκοτισμένη από την εργασίαν σκοτεινών έργων, ή από την αμέλειαν δια τα καλά έργα, θα απέλθη εις το σκότος, το οποίον η ίδια προητοίμασε, δια τον εαυτόν της, με όσα έπραξεν.

Ο ίδιος, ο Αββάς Ησαΐας είπε: μίσησε, αδελφέ, όλα τα κοσμικά και την σωματικής ανάπαυσιν, διότι αυτά σε κάνουν εχθρόν του Θεού. Όπως ένας άνθρωπος, που έχει εχθρόν, τον πολεμεί, έτσι και ημείς οφείλομεν να πολεμώμεν το σώμα μας, διά νά μή του δώσωμεν ανάπαυσιν. Διότι οι παλαιοί Πατέρες ώνόμασαν αναχώρησιν το να αποφύγη κανείς τας σωματικές αδυναμίας και να μελετά τον θάνατον.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς θεοπρεπῶς, ὡς οἶδεν αὐτός, τῆς πάντων προνοῶν σωτηρίας, διαφόρους δόγμασι τὸν τῆς ἐλευθερίας διαθέμενος λόγον, ἕνα σκοπὸν τὸν πρέποντα τοῖς πάσιν ὠρίσατο λέγων· «μετανοεῖτε» ὡς ἐκ τούτου διαγινώσκειν ἡμᾶς, ὅτι πᾶσα ἡ ποικιλία τῶν ἐντολῶν εἰς ἕνα καταλήγει, τὸν τῆς μετανοίας ὄρον. Μετάνοια δέ, ὡς οἶμαι, οὔτε καιροῦς οὔτε πράξεσι περιόριστα, ἀλλὰ διὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ἀναλόγως ἐπιτηδεύεται. Ἐντολαὶ δὲ τινὲς περιεκτικώτεραι τυγχάνουσι, πολλᾶς τῶν ἐνικῶν ἐν ἑαυταῖς περιέχουσαι, καὶ πολλὰ μύρια κακίας ὑφ' ἐν περικόπτουσαι διόπερ οἱ φιλόθεοι καὶ βεβαιόπιστοι ἐπὶ τὰς περιεκτικᾶς ἐντολᾶς βιάζονται, καὶ τὰς μερικᾶς δὲ κατὰ σύμβασιν ἀπαντῶσας οὐ παραπέμπονται.

Πάσιν οὖν μικροῦς τὲ καὶ μεγάλοις ἕως θανάτου ἀτέλεστος ἡ μετάνοια καὶ γὰρ ὁ λυτρωτῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν πάσιν ὄρον ἕνα τιθεῖς, περιεκτικόν των προσταγμάτων, φησὶ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους «λέγετε αὐτούς, μετανοεῖτε ἠγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», θέμενος ἅμα ἐντολᾶς τὰς ἐκτελούσας τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ἕως θανάτου ὠρίσεν εἰπῶν: «ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὕρησει αὐτήν» καὶ κράζει λέγων· «ὁ λύσας μίαν των ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξας οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Εἰ οὖν ἕως θανάτου ὠρίσε τὴν μετάνοιαν, καθὼς ἀποδεδεικται, καὶ πρὸ θανάτου λέγων αὐτὴν τετελεκέσαι λύει τὴν ἐντολὴν ὑφαιρων τὸν θάνατον.

Ἄλλ' ἔρεῖς μου πάντως οἱ ἀληθῶς εὐαρεστηκότες τῷ Θεῷ καὶ πρὸς τὸ τέλειον φθάσαντες, ποίας ἔτι χρῆζουσι μετανοίας; Λέγω δὲ σοῦ ὅτι μὲν ἐγένοντο τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἢ καὶ εἰσί, συμφημι· ἀλλ' ἄκουε συνετῶς καὶ γνώση πῶς καὶ οὕτου χρῆζουσιν αὐτῆς. Τὸ ψεῦδος ἐκ τοῦ διαβόλου εἶρηκεν εἶναι ὁ Κύριος καὶ τὸ ἔμβλεσαι γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, μοιχείαν ἐλογίσατο, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ὀργὴν, φόνω παρείκασε.

Τίς οὖν τοιοῦτος ὁ καὶ ψεῦδους ἄπειρος, καὶ πάσης τῆς κατ' ὄψιν ἐπιθυμίας ἀμήτηος, καὶ μηδέποτε ὀργισθεῖς τῷ πλησίον εἶκη, μήτε ἀργοῦ ρήματος ὑπαίτιος εὐρεθεῖς, ὥστε μὴ χρῆζειν μετανοίας; Εἰ γὰρ καὶ νῦν οὐκ ἔστι τοιοῦτος, ποτὲ δὲ ἔγενετο, μετάνοιαν κεχρεώσθηκες ἕως θανάτου. Καὶ ἡ φύσις δὲ ἡμᾶς διδάσκει μέχρι θανάτου μὴ ἀφιέναι αὐτήν. Νοῦς λογικὸς ἀργεῖν οὐ δύναται, ἀλλὰ καν τέλειος καὶ καλῶς ἔχων, ἐν τοῖς δεξιούς ἐργάζεται: ἐὰν δὲ προφάσει τελειότητος παύσῃται τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐργασίας, πάντως ἐπὶ τὸ ἀριστερῶν νεύει ἀποσχόμενος δὲ τοῦ ἀριστεροῦ, πάλιν ἐπὶ τὸ δεξιὸν φυσικῶς ἔλκεται. Δεξιῶν δὲ ἐργασία, καὶ ἀρχομένους καὶ μέσοις καὶ τελείοις, προσευχὴ καὶ λογισμῶν καθαιρέσεις, καὶ τῶν ἐπερχομένων ὑπομονή, ὧν χωρὶς οὐκ ἔστι κατορθῶσαι τὰς λοιπὰς ἐντολᾶς, δι' ὧν γίνεται εὐπρόσδεκτος ἡ μετάνοια.

Ζήτησον τοὺς ἀπ' αἰῶνος τὸν βίον τοῦτον παροδεύσαντας καὶ εὕρησεις ὅτι οὐδεὶς ἐδικαιώθη, εἰ μὴ ταύτης ἐπεμελήσατο, καὶ οὐδεὶς κατεκρίθη, εἰ μὴ ταύτης κατεφρόνησεν. Εἰ ὁ διάβολος οὐ παύεται πολεμῶν ἡμῖν, οὐδὲ ἡ μετάνοια ἀργεῖν ὀφείλει ποτέ. Εἰ καὶ μέχρι θανάτου μετανοοῦντες ἀγωνισώμεθα, οὐδὲ οὕτως τὸ δέον ἐπληρώσαμεν οὐδὲν γὰρ ἀντάξιόν

της βασιλείας τῶν οὐρανῶν πεποιήκαμεν ὅτι ὡς πὲρ ἔσθιομεν καὶ πίνομεν καὶ λαλοῦμεν φυσικῶς, οὕτω καὶ μετανοεῖν φυσικῶς κεχρεωστήκαμεν. “Ὁ θανάτου ἄξιος, ἅπαξ κατὰ νόμον τεθανάτωται: καὶ δὲ ζῆ, ἐν πίστει ζῆ μετανοίας ἔνεκεν, κὰν μὴ κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς παραβάσεως ἁμαρτίαν.

Βαπτισθέντες ἐκαθαρίσθημεν, καθαρισθέντες ἐντολᾶς ἐλάβομεν' ὁ δὲ μὴ ποιῶν τὸ δεύτερον, τὸ πρότερον ἔβεβηλωσεν, λήθην λαβῶν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, ὧν οὐδεὶς ἀνελλιπῆς εὐρίσκεται τὸ καθ' ἡμέραν, μηδέποτε μηδὲν τῶν προστεταγμένων καταλείψας διὰ τοῦτο πάσιν ἂν ἐπαναγκαίᾳ ἢ μετάνοια μέχρι τέλους. Ὁ περιορίζων αὐτήν, στρέφεται εἰς τὸ ὀπίσω, καὶ ἀνακαινίζει τὰ παλαιὰ παραπτώματα. Ὁ πιστὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ δίκαιος Ἰὼβ γῆν καὶ σποδὸν ἑαυτοῦς ὄνομασαν, ταῦτα δὲ τὰ ρήματα ταπεινοφροσύνης τεκμήριον ὁ δὲ μετανοίας κεχωρισμένος, ταπεινοφρονεῖν οὐ δύναται.

Οἱ τρεῖς παῖδες οἱ ὄντες μεγάλοι Μάρτυρες, ἐν μέσῳ καιομένης φλογὸς ἔξωμολογοῦντο, καὶ τὸ ἡμαρτηκέναι καὶ ἠνομηκέναι λέγουσι, καὶ περὶ τῶν ποτὲ κακῶν μετενόουν. Λοιπὸν τέλειοι ὄντες, καὶ πᾶς σχεδὸν ὁ ὕμνος αὐτῶν μετανοίας ἐπέχει δύναμιν. Εἰ οὖν καὶ οἱ λίαν εὐαρεστήσαντες καὶ τέλειοι διὰ τῶν πραγμάτων ἀποδειχθέντες, τούτῳ ἕως θανάτου ἔχρησαντό τα βοηθήματι, τίς ἔστι λοιπὸν καὶ προφάσει δικαιοσύνης θαρρῶν ἑαυτὸ καὶ μετανοίας καταφρονῶν; Ἐγὼ γὰρ οἶμαι οὐδ' ἂν κατὰ Παῦλον ἢ Πέτρον ἅγιος τις εἴη, οὐδὲ οὕτως αἰρήσετο ἂν τὴν αἰτίας τῆς ταπεινοφροσύνης καταλιπεῖν. Διὰ τοῦτο Πέτρος μὲν ἑαυτὸν τῷ Κορνηλίῳ παρεπλησίασεν εἰπῶν" «ἀνάστα, καγὼ αὐτὸς ἄνθρωπος εἶμι»: Παῦλος δὲ τῆς δεδομένης αὐτῷ παρὰ Χριστοῦ χάριτος ὑπολήγειν ἑαυτὸν ἕως θανάτου λογισάμενος, οὕτως ἔφη «διώκω εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ κατελήφθην ὑπὸ Κυρίου», κατάληψιν τὴν ἐν μέτρῳ ἐξόδου ἐπιμονὴν εἰρηκως.

Εἶπε οὖν μοι ὅσην ἔχει ἡ φύσις ἡμῶν εὐσεβείας δύναμιν, ταύτην καθ' ἡμέραν κεχρεωστήκαμεν προσφέρειν Θεῷ ἢ οὐ; πάντως ἔρεῖς μου ὅτι, ναί, ἐπειδὴ τοῦτο ὁ Θεὸς τῇ φύσει κεχάρισται καὶ κατὰ δύναμιν τὰς ἐντολᾶς ἔθετο. Οὐκοῦν τὸ σήμερον αὐτῷ προσφερόμενον ἀγαθόν, σημερινόν ἐστι χρέος. Δεῖξον μοι λοιπὸν τῆς παλαιᾶς ἁμαρτίας ἀνταπόδομα ἢς ἐποίησας; ἐγὼ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι οὐ μόνον τοῦτο οὐκ ἔχεις δεῖξαι, ἀλλ' οὐδὲ τὸ καθ' ἡμέραν ἀνελλιπῶς ἀποδοῦναι καὶ πόθεν τοῦτο δηλον; ἐκ τοῦ μὴ πάντοτε ἐν ταῖς αὐταῖς ἀρεταῖς εὐρίσκεσθαι.

Ὅσω γὰρ ἂν σήμερον προσθῆς τὴν ἀρετὴν, τοσούτῳ ἡλεγχθῆς χρεώστης εἶναι τῆς παρελθούσης, φανεροποιήσας τὴν τῆς φύσεως δύναμιν ἐδείχθη γὰρ διὰ τῆς σήμερον προσθήκης, ὅτι οὐ φύσεως, ἀλλὰ θελήματος ἢ χθεσινῆ ἐστὶ ἔλλειψις, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐνεργούμεθα. Φιλήδονος καρδία, εἰρκτὴ καὶ ἄλυσις τῆ ψυχῆ ἐν καιρῷ ἐξόδου" ἢ δὲ φιλόπονος θύρα ἐστὶν ἀνεωγμένη. Γεέννης φόβος καὶ παραδείσου πόθος παρέχουσι τὴν τῶν θλιβερῶν ὑπομονὴν καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ γινώσκοντος τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν.

Ὡς πὲρ τὰς ἀρετᾶς πόνου καὶ ἀτιμίας, οὕτω καὶ τὰς κακίας ἡδοναὶ καὶ δόξαι τίκτειν εἰώθασιν. Ὁ φόβος κακοπαθείας καὶ ὄνειδισμοῦ τοὺς ἀνθρώπους μαχόμενος, ἢ ὧδε δι' ἐπιφορᾶς περισσοτέρως κακοπαθεῖ, ἢ ἐν τῷ μελλοντι ἀνηλεῶς κολάζεται. “Ὁ κακουχίας καὶ ἀτιμίαν ὑπὲρ ἀληθείας αἰρούμενος, ἀποστολικὴν ὁδὸν πορεύεται, τὸν Σταυρὸν ἄρας καὶ τὴν ἄλυσιν περικείμενος καὶ δὲ ἐκτὸς τῶν δύο τούτων προσέχειν τὴν καρδίαν πειρώμενος πλανᾶται κατὰ νοῦν, καὶ ἐμπίπτει εἰς πειρασμὸς καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Ἐκτὸς συντριμμίου καρδίας, ἀδύνατον καθόλου ἀπαλλαγῆναι τῆς κακίας συντρίβει δὲ καρδίαν ἢ τριμερῆς ἐγκράτεια, ὕπνου, λέγω, καὶ τροφῆς καὶ σωματικῆς ἀνέσεως ἢ γὰρ τούτων περίσσεια, ἡδυπάθειαν ἐντίθησιν ἢ δὲ ἡδυπάθεια, τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς παραδέχεται ἀντίκειται δὲ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ προσηκούσῃ διακονίᾳ.

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ ημών Ιησούς Χριστός, προνοών, όπως γνωρίζει Αυτός καλλίτερα, ως Θεός, διά την σωτηρίαν των ανθρώπων, καθώρισε την εντολήν της ελευθερίας με διαφόρους διδασκαλίας ώρισε δε ως μοναδικός σκοπός της ελευθερίας ένα, αυτόν που πρέπει εις όλους και τον διετύπωσε με την λέξιν: «μετανοείτε». Από αυτό πρέπει ημείς να κατανοήσωμεν ότι όλη η ποικιλία των εντολών εις ένα σκοπόν αποβλέπει, εις τον σκοπόν της μετανοίας. Η δε μετάνοια, κατά την γνώμην μου, ούτε από καιρούς, ούτε από ώρισμένας πράξεις έχει περιορισθή: αλλά ασκείται κατ' αναλογίαν με την εφαρμογής των εντολών του Χριστού. Μερικαι εντολαί είναι περιεκτικώτεροι, περιέχουν δηλαδή πολλάς από εκείνας, που αναφέρονται μόνον εις μίαν περίπτωσιν και αι οποίαι με μίαν μόνον προσταγήν (εντολήν) περικόπτουν πολλές κακίας. Δι' αυτο βεβαίως εκείνοι που αγαπούν τον Θεόν και είναι στερεοι εις την πίστιν πιέζουν τον εαυτόν των να εφαρμόσουν τας περιεκτικές εντολάς: και τας μερικές, όμως, όταν τύχη, δεν τας παραμελούν.

Δι' όλους λοιπόν, μικρούς και μεγάλους, ο αγών διά την μετάνοιαν συνεχίζεται μέχρι του θανάτου· διότι ο Λυτρωτής των ψυχών μας έθεσεν εις όλους ένα όρον, όστις περιέχει όλας τας εντολάς. Είπεν, ως γνωστόν, εις τους Αποστόλους «λέγετε προς αυτούς μετανοείτε: διότι έπλησίασεν η Βασιλεία των Ουρανών». Έτσι έθέσπισε περιεκτικά όλας μαζί τας αρετάς, με τις οποίαι εκτελείται η μετάνοια, και διέταξε την εκπλήρωσιν αυτών μέχρι θανάτου: «Αυτός, που θα απολέση -είπε- την ψυχήν (ζωήν) του δι' εμέ και το Ευαγγέλιον, θα την κερδίση εις την αιώνιον ζωήν» και αλλού εντονότερα διακηρύσσει: «αυτός, που θα καταργήση μίαν από αυτάς τας εντολάς, που θεωρούνται ελάχιστα, και θα διδάξη έτσι τους ανθρώπους, τελευταίος θα κληθή εις την Βασιλείαν των Ουρανών». Αν λοιπόν ο Χριστός ώρισε τον αγώνα της μετανοίας μέχρι θανάτου, όπως έχει αποδειχθή από τα παραπάνω ρητά της Αγίας Γραφής, αυτός που ισχυρίζεται ότι εξετέλεσε την μετάνοιαν πριν από τον θάνατον (και επομένως ήμπορεί να αδρανή), καταργεί την εντολήν, μή υπολογίζων τον θάνατον.

Αλλά θα μου είπής: εκείνοι, που πραγματικά ευηρέστησαν τον Θεόν και επλησίασαν την τελειότητα, από ποίαν μετάνοιαν έχουν ακόμη ανάγκην; Σου απαντώ λοιπόν συμφωνώ και εγώ ότι έγιναν ή και υπάρχουν τέτοιοι άνθρωποι πρόσεξε όμως και θα αντιληφθής πώς και αυτοί έχουν ανάγκην μετανοίας. Ο Κύριος είπεν, ότι το ψεύδος προέρχεται από τον διάβολον και ότι το να κοιτάξης μίαν γυναίκα με φιλήδονον επιθυμίαν, το έθεώρησεν (ο Κύριος) ως μοιχείας και ότι, ακόμη, παρομοίασε με φόνον την οργήν εναντίον του πλησίον.

Ποίος, τώρα, θα ήμπορέση να ισχυρισθή, ότι δεν έχει ιδέαν από ψεύδος, ότι δεν προσεβλήθη ποτέ από επιθυμίαν οφθαλμών, ότι ουδέποτε ώργίσθη παραλόγως εναντίον του πλησίον, ούτε ποτε ευρέθη ένοχος δι' αργολογίαν, ώστε να μη έχη ανάγκην της μετανοίας; Διότι και αν τώρα δεν είναι ένοχος, κάποτε όμως ήτο, και επομένως οφείλει να εκτελή την μετάνοιαν μέχρι του θανάτου του.

Αλλά και η φύσις μας διδάσκει να μη εγκαταλείπωμεν την μετάνοιαν μέχρι του θανάτου μας.

Νούς λογικός δεν δύναται να παραμένη εις ακινησίας αλλά και αν ακόμη είναι τέλειος και ευρίσκεται εις καλήν κατάστασιν, εργάζεται εις τα δεξιά. Αν όμως με την πρόφασιν της τελειότητος παύση να εργάζεται τα καλά έργα, τότε οπωσδήποτε στρέφεται προς τα

αριστερά. Αν δε απομακρυνθῆ ἀπὸ τὰ ἀριστερά, τότε ἐκ φύσεως σύρεται πάλιν πρὸς τὰ δεξιά. Ἡ ἐργασία δὲ τῶν δεξιῶν, καὶ διὰ τοὺς ἀρχαρίους, καὶ διὰ τοὺς ὀλίγον προχωρημένους, καὶ διὰ τοὺς τελείους εἶναι ἡ προσευχή, ἡ κατάργησις τῶν κακῶν λογισμῶν καὶ ἡ υπομονὴ εἰς τὰς θλίψεις: χωρὶς αὐτὰ δὲν ἤμποροῦμεν νὰ κατορθώσωμεν καὶ τὰς υπολοίπους ἐντολάς, με τὰς ὁποίας γίνεται εὐπρόσδεκτος ἡ μετάνοια.

Ἐξέτασε προσεκτικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦς που ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ θὰ διαπιστώσῃ ὅτι κανεὶς δὲν ἐδικαιώθη, ἀν δὲν ἐφρόντισε διὰ τὴν μετάνοιαν καὶ κανεὶς δὲν κατεκρίθη ἀν δὲν ἠδιαφόρησε δι' αὐτὴν. Ἀφοῦ ὁ διάβολος δὲν παύει ποτέ νὰ μάς πολεμᾷ, οὔτε καὶ ἡ μετάνοια πρέπει ποτέ νὰ σταματήσῃ. Καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη ἀν θὰ ἀγωνισθῶμεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς μετανοίας, οὔτε καὶ τότε ἐξεπληρώσαμεν τὸ καθήκον μας· διότι δὲν ἐπράξαμεν τίποτε διὰ τὸ ὁποῖον νὰ εἴμεθα ἀξιοὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Διότι ὅπως κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην τρώγωμεν καὶ πίνωμεν καὶ ὁμιλῶμεν, ἔτσι καὶ κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην χρεωστούμεν νὰ μετανοῶμεν. Εκείνος, που ἐκρίθη ἀξίος θανάτου, ἐθανατώθη ἐφ' ἀπαξ σύμφωνα με τὸν νόμον· ἡ δὲ ζωὴ που ζῆ (ὁ πιστός), τὴν ζῆ διὰ πίστεως πρὸς χάριν τῆς μετανοίας, ἀν μὴ διὰ προσωπικὴν ἀμαρτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν Προπατορικὴν ἀμαρτίαν (Ῥωμ. στ', 10).

Ὅταν ἐβαπτίσθημεν, ἐκαθαρίσθημεν ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τοῦ προπατορικοῦ ἀμαρτήματος ἀφοῦ δὲ ἐκαθαρίσθημεν, ἐλάβομεν ἐντολάς: ἐκεῖνος, λοιπόν, που δὲν ἐκτελεῖ τὸ δεύτερον, ἐμόλυνε τὸ βάπτισμα, διότι ἐλησμόνησε τὸν καθαρισμόν τῶν προηγουμένων ἀμαρτημάτων του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ποτέ κανεὶς καθημερινῶς δὲν εὐρίσκεται καθαρὸς, ἔστω καὶ ἀν δὲν παρέλειψε τίποτε ἀπὸ τὰ διαταχθέντα. Διὰ τοῦτο εἶναι δι' ὅλους τελείως ἀναγκαῖα ἡ μετάνοια μέχρι τέλους. Αὐτός, που τὴν περιορίζει, στρέφεται πρὸς τὰ πίσω καὶ ἀνανεώνει τὰ παλαιὰ παραπτώματα. Ὁ πιστός 'Αβραάμ καὶ ὁ δίκαιος Ἰώβ ὠνόμασαν τοὺς εαυτοῦς τῶν χῶμα καὶ στάκτης: αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι ἀπόδειξις ταπεινοφροσύνης. Εκείνος ὅμως, που ἔχει ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ταπεινόφρων.

Οἱ τρεῖς Παῖδες, που ἦσαν μεγάλοι Μάρτυρες, ἀνάμεσα εἰς τὴν καιομένην φλόγα ἐξωμολογοῦτο καὶ ἔλεγον, ὅτι ἠμάρτησαν καὶ παρενόμησαν καὶ μετανοοῦσαν διὰ τὰ σφάλματα, που ἔκαναν κάποτε. Καὶ ἦσαν τέλειοι, καὶ ολόκληρος σχεδὸν ὁ ὕμνος τῶν δονεῖται ἀπὸ μετάνοιαν. Ἀν λοιπόν καὶ αὐτοί, οἱ ὁποῖοι πάρα πολὺ εὐχαρίστησαν τὸν Θεόν καὶ τὰ πράγματα τοὺς ἀνέδειξαν τελείους, ἐχρησιμοποίησαν τὴν βοήθειαν τῆς μετανοίας μέχρι θανάτου, ποῖος θὰ εὐρεθῆ εἰς τὸ ἐξῆς, ὁ ὁποῖος με τὴν πρόφασιν τῆς ἀρετῆς θὰ ξεθαρρευθῆ καὶ θὰ καταφρονήσῃ τὴν μετάνοιαν; Ἐγὼ δηλαδὴ νομίζω ὅτι εἰάν ἤθελεν εὐρεθῆ κάποιος τόσον ἅγιος ὅσον ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος, οὔτε τότε θὰ ἀπεφάσιζε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν αἰτίαν τῆς ταπεινοφροσύνης.

Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Πέτρος ἐπλησίασεν αὐτός ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Κορνῆλιον καὶ τοῦ εἶπε: «σῆκω ἐπάνω, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος εἶμαι» ὁ δὲ Παῦλος ἀφοῦ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Χάρις, που τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἠμπορεῖ, ἀπὸ ἀναξιότητά του, νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ μέχρι τοῦ θανάτου του, εἶπεν «ἐπιδιώκω καὶ ἀγωνίζομαι ἀδιακόπως, μήπως κατορθώσω καὶ κρατήσω ἀσφαλῶς, ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον (τὴν σωτηρίαν μου) με ἔχει σύρει κοντὰ Του ὁ Κύριος» (Φιλιπ. 3, 12). Κατάληψιν δὲ ὠνόμασε τὴν ἀγωνιστικὴν ἐπιμονὴν μέχρι τῆς ἐξόδου του (ἐκ τοῦ σώματος).

Είπε μου λοιπόν όσην δύναμιν ευσεβείας έχει η ανθρωπίνη φύσις μας έχομεν χρέος να την προσφέρωμεν ολόκληρον καθημερινώς εις τον Θεόν ή όχι; Οπωσδήποτε θα μου απαντήσης: ναί, επειδή έχάρισε τούτο ο Θεός εις την φύσιν μας και ώρισε τας εντολάς αναλόγως προς την δύναμίν μας. Οχι λοιπόν (σου απαντώ): το αγαθόν, που Του προσφέρομεν σήμερα, είναι σημερινόν χρέος. Δείξε μου πάρα κάτω το ανταπόδομα της παλαιάς αμαρτίας, που διέπραξες; Εγώ σου λέγω, ότι όχι μονάχα αυτό δεν ημπορείς να δείξης, αλλά ούτε ότι και το καθημερινόν αποδίδεις ανελλιπώς και από που γίνεται τούτο φανερόν; έκ του ότι δεν παραμένομεν πάντοτε σταθεροί εις τας ιδίας αρετάς.

Διότι όσον ήμπορείς σήμερα να προσθήσης εις την αρετήν, διά τόσον ελέγχεσαι ότι είσαι χρεώστης της παρελθούσης ημέρας, επειδή έκαμνες φανερήν την δύναμιν της φύσεως. Απεδείχθη δηλαδή με την σημερινήν σου προσθήκην εις την αρετήν, ότι το χθεσινόν υστέρημα δεν ωφείλετο εις την φύσιν, αλλά εις την προαίρεσιν και επειδή η πρόοδος εις τας αρετάς εξαρτάται από την προαίρεσίν μας, δι' αυτό ευρισκόμεθα υπό την ενέργειαν της αμαρτίας.

Καρδιά, η οποία ρέπει προς ηδονήν, είναι φυλακή και αλυσίδα διά την ψυχήν κατά την ώραν της εξόδου: ενώ η καρδιά, που αγαπά τον κόπον της αρετής, είναι ανοικτή θύρα. Ο φόβος της κολάσεως και ο πόθος του Παραδείσου μάς χορηγούν υπομονήν εις τας θλίψεις και αυτο δεν οφείλεται εις ημάς, αλλ' εις Έκείνον, που γνωρίζει τους λογισμούς μας.

Όπως τας αρετάς συνηθίζουν να τας γεννούν οι κόποι και αι περιφρονήσεις, έτσι και τας κακίας τας γεννούν αι ήδοναι και αι δόξαι. Αυτός, που φιλονικεί με τους ανθρώπους, από φόβον μη τυχόν κακοπάθη ή χλευασθη, αυτός ή εδώ κακοπαθεί περισσότερον διά της προσθήκης προβλημάτων ή κολάζεται εις την μέλλουσαν ζωήν χωρίς έλεος. Εκείνος, που προτιμά την κακουχίαν και την περιφρόνησιν χάριν της αληθείας, βαδίζει επάνω εις αποστολικόν δρόμον, διότι εσήκωσε τον Σταυρόν και εδέθη με αλυσίδα ενώ εκείνου του οποίου η καρδιά προσπαθεί να προσέξη πράγματα άλλα, έξω από τα δύο αυτά (τον σταυρόν και την αλυσίδα), πλανάται ο νους του και πίπτει εις τον πειρασμόν και την παγίδα του διαβόλου.

Χωρίς την συντριβήν της καρδιάς είναι τελείως αδύνατον να απαλλαγή κανείς από την κακίαν την καρδιαν δε την συντριβει η τριμερής εγκράτεια, δηλαδή και επίπονος περιορισμός του ύπνου, του φαγητού και της σωματικής ανέσεως. Διότι η περισσή απόλαυσις αυτών προξενεί ηδυπάθειαν ή δε ηδυπάθεια γεννά εις την ψυχήν τους πονηρούς λογισμούς είναι δε και αντίθετος προς την προσευχής και την αρμόζουσαν, υπηρεσίαν.

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΩΣΠΕΡ από ώδίνων τίκτεται καρπός εύφραίνων την τετοκυίαν, ούτως έκ τοῦ κόπου τίκτεται έν τῇ ψυχῇ τοῦ αγωνιζομένου ή γνώσις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Τοῖς δέ αίσχροῦς καί φιληδόνοις, αίσχύνης καρπός καί σωματικός κόπος, άνευ τῆς τοῦ νοῦ καθαρότητος, ως άτεκνος μήτρα καί μαστοί καταξηροί. Τῇ γάρ τοῦ Θεοῦ γνώσει προσεγγίσει οὐ δύναται καί τὸ μέν σῶμα κατάκοπον ποιεῖ, οὐδέν δέ άνύει. Πάση άνέσει έπεται ταλαιπωρία, καί πάση διά τὸν Θεόν ταλαιπωρία, άνεσις άκολουθεῖ. Ξέσον, άδελφέ, τὸ κάλλος τῆς σῆς ψυχῆς έν

δάκρυσι καὶ νηστείαις, καὶ τῇ λοιπῇ κακουχίᾳ. Θλίψις γὰρ διὰ τὸν Θεὸν γινομένη, κρείσσων ἐστὶ μεγάλου ἔργου τοῦ ἀθλίπτως τελουμένου, διότι ἡ ἐκούσιος θλίψις, δοκίμιον τῆς ἀνοθεύτου ἀγάπης ἀνατέλλει, τὸ δὲ ἔργον τῆς ἀναπαύσεως ἐκ τοῦ κόπου τῆς συνειδήσεως γίνεται. Διὰ τοῦτο ἐν θλίψεσιν ἐδοκιμάσθησαν οἱ "Ἅγιοι καὶ οὐχὶ ἐν ἀνέσει" καὶ γὰρ τὸ χωρὶς κόπου γενόμενον ἔργον ἡ δικαιοσύνη ἐστὶ τῶν κοσμικῶν, οἵτινες ἐκ τῶν ἕξωθεν ποιούσιν ἐλεημοσύνας, καὶ οὐκ ἐν ἑαυτοῖς κερδαίνουσι.

Σὺ δὲ ὡς ζηλωτὰ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, ἐν σεαυτῷ ἀγώνισαι ἕνα ἀξιωθῆς γεύσασθαι τῆς δόξης αὐτοῦ. Εἰ γὰρ συμπάσχομεν, καὶ συνδοξαζόμεθα. Εἰ γὰρ μὴ πάσχει τὸ σῶμα ὑπὲρ Χριστοῦ, ὁ νοῦς οὐ συνδοξάζεται μετ' αὐτοῦ. Ἡ σωματικὴ πολιτεία ἐξυπνισμὸς τῶν αἰσθήσεων ἀπαιτεῖ, ἡ δὲ ψυχικὴ πολιτεία, ἡγουν ἡ νοερά ἐργασία, ἐξυπνισμῶν τῆς καρδίας καὶ ὡς πὲρ ἐν τῇ φύσει κρεῖττον ἔστιν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, οὕτω καὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς κρεῖττον ὑπάρχει τοῦ ἔργου τοῦ σωματικοῦ. Καὶ ὡς πὲρ ἀπ' ἀρχῆς προηγήσατο ἡ πλάσις τοῦ σώματος τοῦ ἐμφυσήματος, ἡγουν τῆς δημιουργίας τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὰ σωματικὰ ἔργα προτρέχουσι τοῦ ἔργου τῆς ψυχῆς.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς ἀπὸ τους πόνους της γέννας γεννᾶται καρπός, ο οποίος προκαλεῖ χαρὰν εἰς τὴν γεννήσασαν, ἔτσι καὶ ἀπὸ τον κόπον γεννᾶται εἰς τὴν ψυχὴν του αγωνιζομένου ἡ γνώσις των μυστηρίων του Θεοῦ. Εἰς τους αἰσχροὺς καὶ φιληδόνους ὅμως ο σωματικὸς κόπος γεννα ὡς καρπὸν τὴν εντροπήν. Χωρὶς τὴν καθαρότητα του νου ἡ μήτρα (ψυχὴ) παραμένει ἀτεκνος καὶ οἱ μαστοὶ κατάξηροι.

Νοὺς χωρὶς καθαρότητα δεν ἡμπορεῖ να πλησιάσῃ προς τὴν γνώσιν του Θεοῦ τότε καὶ το σῶμα γίνεται κατάκοπον, χωρὶς ὅμως να κατορθῶνῃ τίποτα. Μετὰ ἀπὸ κάθε ἀνεσιν θα επακολουθήσῃ ταλαιπωρία καὶ κάθε ταλαιπωρίαν διὰ τὸν Θεὸν τὴν συνοδεύει ἀνεσις. Λάμπρυνε, ἀδελφέ, τὸ κάλλος της ψυχῆς σου με δάκρυα καὶ νηστείας καὶ τὴν υπόλοιπον κακουχίαν. Διότι θλίψις, που γίνεται διὰ τὸν Θεόν, εἶναι καλύτερα ἀπὸ μέγαν ἔργον, που συντελεῖται χωρὶς στενοχωρίαν· διότι ἡ θεληματικὴ θλίψις εἶναι κριτήριον ἀνατολῆς ἀνοθεύτου ἀγάπης, ἐνῶ τὸ ἔργον της ἀναπαύσεως προέρχεται ἀπὸ πῶρῳσιν συνειδήσεως.

Δι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἅγιοι ἐδοκιμάσθησαν εἰς τὰς θλίψεις καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀνεσιν ἢ πνευματικὴ ἐργασία, που γίνεται χωρὶς κόπον, εἶναι ἡ ἀρετὴ των κοσμικῶν, που κάνουν ἐλεημοσύνας διὰ να ἐπιδειχθῶν εἰς τους ἄλλους καὶ ἔτσι δεν κερδίζουν τίποτα δια τον εαυτὸν των.

Συ ὅμως, ζηλωτὰ του πάθους του Χριστοῦ, να αγωνισθῆς μέσα σου, διὰ να ἀξιωθῆς να δοκιμάσῃς τὴν δόξαν Αὐτοῦ. Διότι ἀν πάσχωμεν μαζί Του, καὶ θα δοξασθῶμεν. Ἀν δηλαδὴ δεν πάσχη τὸ σῶμα χάριν του Χριστοῦ, ο νοὺς δεν δοξάζεται μαζί Του. Ἡ σωματικὴ ἀσκήσις ἀπαιτεῖ να εἶναι ἀγρυπνοὶ αἰ αἰσθήσεις, ἐνῶ ἡ ψυχικὴ ἀσκήσις, δηλαδὴ ἡ νοερά ἐργασία, ἀπαιτεῖ να εἶναι ἀγρυπνὸς ἢ καρδιά. Καὶ ὅπως εἰς τὴν φύσιν ἡ ψυχὴ ἔχει περισσοτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ τὸ ἔργον της ψυχῆς εἶναι καλύτερος ἀπὸ τὸ σωματικὸν ἔργον. Καὶ ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν προηγήθη ἡ πλαστούργησις του σώματος ἀπὸ τὸ ἐμφύσημα της πνοῆς ἀπὸ τον Θεόν, δηλαδὴ τὴν δημιουργίας της ψυχῆς, ἔτσι καὶ ἡ ἐργασία της σωματικῆς ἀσκήσεως προηγείται ἀπὸ τὸ ἔργον της ψυχῆς.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, σπεῦδε βαδίζειν ἐκουσίως ἐν τῇ στενῇ ἐδῶ καὶ τεθλιμμένη, πρὶν βαδίσης ἀκουσίως ταύτην τὴν στενωτέραν. Μὴ ἀγάπα σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, ἵνα μὴ εὗρης ἐν αὐτῇ ζημίαν πνευματικὴν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, φρόντιζε νὰ βαδίσης θεληματικὰ τὸν στενὸν καὶ γεμάτον θλίψεις δρόμον, πρὶν ἀθέλητα βαδίσης τὸν στενώτερον. Μὴ ἀγαπᾶς τὴν σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, διὰ νὰ μὴ εὗρης εἰς αὐτὴν πνευματικὴν ζημίαν.

Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ καὶ κακοπάθεια πάσης ἀμαρτίας ἐλευθεροῦσι τὸν ἄνθρωπον, ἢ μὲν τὰ τῆς ψυχῆς, ἢ δὲ τὰ τοῦ σώματος περικόπτουσα πάθη. Τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ ὁ μακάριος φαίνεται Δαβίδ, ἐν οἷς εὔχεται πρὸς τὸν Θεὸν λέγων «ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἀμαρτίας μου».

Ερμηνεία

Ἡ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ καὶ ἡ σκληραγωγία ἐλευθερώνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε ἀμαρτίαν: ἡ πρώτη κόπτει τελείως τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡ δευτέρα τὰ πάθη τοῦ σώματος. Τοῦτο φαίνεται νὰ ἔκανε καὶ ὁ μακάριος Δαβίδ, ὅπως δείχνουν τὰ λόγια τῆς προσευχῆς τοῦ πρὸς τὸν Θεόν: «ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ συγχώρεσε ὅλας τὰς ἀμαρτίας μου».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' (Περί φιλαυτίας)

Περί φιλαυτίας.

Περί παθολογικής αγάπης προς τον εαυτόν μας.

A'. Του Αββά Ησαΐου

Ο ΦΟΒΟΥΜΕΝΟΣ ασθένειας σώματος οὐ φθάνει τὸ κατὰ φύσιν, οὐδὲ δύναται κτήσασθαι τὰς ἀρετὰς εἰ δὲ τις προσπίπτει τῷ Θεῷ ἐν παντὶ κόπο αὐτοῦ, δυνατὸς ἔστιν ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι αὐτὸν εἰ μὴ γὰρ Γεδεὼν ἔκλασε τὰς ὑδρίας, οὐκ ἂν εἶδε τὸ φῶς τῶν λαμπάδων· οὕτως ἐὰν μὴ ἄνθρωπος καταφρονήσῃ τοῦ σώματος, οὐκ ἂν ἴδῃ τὸ φῶς τῆς Θεότητος.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που φοβείται σωματικής ασθένειαν, δεν φθάνει το μέτρον της φυσικής του ικανότητας, ούτε ημπορεί να αποκτήσῃ τὰς ἀρετὰς. Ἀν ὅμως κανεὶς πίπτῃ με ευλάβειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἰς κάθε κόπον του, ὁ Θεὸς ημπορεί να τον ξεκουράσῃ. Ἀν ὁ Γεδεὼν δεν ἔσπαζε τὰς στάμνας, δεν θα ἔβλεπε τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, που ἔκαιαν μέσα^(*). Ἀν ὁ ἄνθρωπος δεν καταφρονήσῃ τὸ σῶμα, δεν ημπορεί να ἴδῃ, τὸ φῶς τῆς Θεότητος.

B'. Του Αγίου Μαξίμου

ΠΡΟΣΕΧΕ σεαυτῷ ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν κακῶν φιλαυτίας, ἣτις ἐστὶ τοῦ σώματος ἄλογος φιλία ἐκ ταύτης γὰρ εὐλογοφανῶς τίκτονται οἱ πρῶτοι καὶ ἐμπαθεῖς καὶ γενικώτατοι λογισμοί, καὶ τῆς γαστριμαργίας, λέγω, καὶ φιλαργυρίας καὶ κενοδοξίας, τὰς ἀφορμὰς ἐκ τῆς ἀναγκαίας δῆθεν τοῦ σώματος χρείας λαμβάνοντες, ἐξ ὧν γεννᾶται ἅπας καὶ τῶν κακῶν κατάλογος. Δεῖ οὖν, ὡς εἴρηται, προσέχειν ἀναγκαιῶς καὶ ταύτην πολεμεῖν μετὰ πολλῆς νήψεως ταύτης γὰρ ἀναιρουμένης, συναναιροῦνται πάντες οἱ ἐξ αὐτῆς. Τὸ τῆς φιλαυτίας πάθος τὸ μὲν Μοναχῷ ἔλεειν ὑποτίθεται τὸ σῶμα, καὶ συνελθεῖν αὐτῷ παρὰ τὸ προσῆκον εἰς τὰ βρώματα, οἰκονομίας δῆθεν χάριν καὶ κυβερνήσεως, ἕνα κατὰ μικρὸν ὑποσυρόμενος, εἰς τὸν βόθρον τῆς φιληδονίας ἐμπέσῃ' τῷ δὲ κοσμικῇ ἐντεῦθεν ἤδη πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίας ὑποβάλλει.

^(*) Ὁ Γεδεὼν υπήρξεν εἰς ἐκ τῶν Κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ, υἱὸς τοῦ Ἰωᾶς, ὁ ὁποῖος ἠλευθέρωσε τοὺς Εβραίους ἀπὸ τῆς δουλείαν τῶν Μαδιανιτῶν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο ἐπὶ ἐπτὰ ἔτη, υφιστάμενοι συχνῆς ἐπιδρομᾶς. Ὁ Γεδεὼν, κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, παρέλαβε 300 ἀνδρας, τοὺς ὁποῖους ἐμοίρασεν εἰς τρεῖς ομάδας. "Ἐκαστος ἐκ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἐκράτει. εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ὑδριᾶν (στάμναν) μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκετο ἀναμμένη λαμπὰς καὶ κερατίνην σάλπιγγα. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ κατὰ τὴν νύκτα ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν Μαδιανιτῶν ἀφού προηγουμένως ἐθραυσαν τὰς ὑδρίας, ἐκράτησαν με τὴν ἀριστερὰν τὴν λαμπάδα τοῦ ἑκάστος καὶ ἐσάλπισαν με τὰς κερατίνας σάλπιγγας. Οἱ Μαδιανῖται ἀιφνιδιασθέντες ἐφύγον, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Γεδεὼν, οἱ ὁποῖοι συνέλαβον τοὺς ἀρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. (Κριται, κεφ. ζ').

Τὰ μὲν τῶν παθῶν ἀκολασίας, τὰ δὲ μίσους, τὰ δὲ καὶ ἀκολασίας καὶ μίσους εἰσὶ ποιητικά. Πολυφαγία καὶ ἡδυφαγία, ἀκολασίας εἰσὶν αἷτια. Φιλαργυρία δὲ καὶ κενοδοξία, μίσους πρὸς τὸν πλησίον ἢ δὲ τούτων μήτηρ φιλαυτία τῶν ἀμφοτέρων ἐστὶν αἷτια ταύτη δὲ ἀντίκειται ἀγάπη καὶ ἔγκρατια. Ὁ ἔχων οὖν αὐτήν, ἔχει πάντα τὰ πάθη «οὐδεὶς, φησιν, ὁ θεῖος Ἀπόστολος, τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ὑπωπιάζει δηλονότι καὶ δουλαγωγεῖ», μηδὲν πλέον αὐτὴ παρέχων, πλὴν διατροφῆς καὶ σκεπασμάτων, καὶ τούτων μόνων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. Οὕτως οὖν ἀπαθῶς τις ἀγαπᾷ αὐτήν, ὡς ὑπηρέτης τῶν θείων, ἐκτρέφων καὶ θαλπῶν αὐτὴν τοῖς τὴν ἔνδειας αὐτῆς ἀναπληροῦσε μόνοις.

“Ὁν τις ἀγαπᾷ, τοῦτον πάντως καὶ σπεύδει θεραπεύειν” εἰ οὖν τὸν Θεὸν τις ἀγαπᾷ, πάντως καὶ τὰ ἄρεστα αὐτῷ σπεύδει ποιεῖν εἰ δὲ τὴν σάρκα ταύτην, τὰ αὐτὴν τέρποντα ἐκτελεῖ. Τῷ Θεῷ μὲν ἀρέσκει ἀγάπη καὶ σωφροσύνη καὶ θεωρία καὶ προσευχή, τῇ δὲ σαρκὶ γαστριμαργία καὶ ἀκολασία καὶ τὰ τούτων ἀζητητὰ διὰ τοῦτο οἱ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται, οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἔσταυρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Ὁ νοῦς ἐὰν μὲν γεύση πρὸς τὸν Θεόν, ἔχει δοῦλον τὸ σῶμα, καὶ πλεῖον οὐδὲν αὐτῷ παρέχει τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἐὰν δὲ γεύση πρὸς τὴν σάρκα, δουλοῦται τοῖς πάθεσι, πρόνοιας αὐτῆς ἀεὶ εἷς ἐπιθυμίας ποιούμενος.

Ερμηνεία

ΠΡΟΣΕΧΕ τον εαυτόν σου από την μητέρα των κακών, την φιλαυτίαν, η οποία είναι μία παράλογος αγάπη προς το σώμα. Από αυτήν γεννώνται δικαιολογημένα οι πρώτοι και εμπαθείς και γενικώτατοι λογισμοί, δηλαδή της γαστριμαργίας, της φιλαργυρίας και της κενοδοξίας: οι λογισμοί αυτοί σχηματίζονται με αφορμήν τας απαραίτητους, δήθεν, ανάγκας του σώματος, και από αυτούς γεννώνται όλα τα κακά.

Πρέπει λοιπόν, όπως ελέχθη, να προσέχωμεν και κατ' ανάγκην να πολεμώμεν την φιλαυτίαν με πολλήν επαγρύπνησιν· διότι όταν αυτή εξουδετερωθή, αχρηστεύονται και ὅλοι οι λογισμοί που γεννώνται από αυτήν. Το πάθος της φιλαυτίας σιγοψιθυρίζει εις τον νούν του Μοναχού ότι, απλώς, λυπείται το σώμα και τον παρακινεί να ενδιαφέρεται περισσότερο από ὅσον πρέπει για την καλήν τροφήν, χάριν οικονομίας δήθεν και κυβερνήσεως του σώματος: ἔτσι, σιγά – σιγά, παρασύρεται ὡστε να πέση εις τον βόθρον της φιληδονίας. Εἰς τον κοσμικῶν ἐμβάλλει τον λογισμὸν να φροντίζει περισσότερο διὰ τον εαυτόν του και να ικανοποιή τας ἐπιθυμίας του.

Από τα πάθη ἄλλα μεν οδηγούν την ψυχὴν εις ἀκολασίαν, ἄλλα εις μίσος και ἄλλα εις ἀκολασίαν και μίσος μαζί. Η πολυφαγία και καλοφαγία προξενούν ἀκολασίαν η φιλαργυρία και η κενοδοξία γεννούν το μίσος προς τον πλησίον. Η μητέρα δε αυτών, η φιλαυτία, είναι η αἷτια που δημιουργεί και τα δύο εις αὐτήν την φιλαυτίαν ἀντίθετος είναι η ἀγάπη και η ἐγκράτια. Εκείνος λοιπόν που νικάται από την φιλαυτίαν, ἔχει εις την ψυχὴν του ὅλα τα πάθη. «Κανείς δεν ἐμίσησε την σάρκα του, λέγει ο Ἀπόστολος Παῦλος· ἀλλ' ὅμως την βασανίζει και την μεταχειρίζεται ὡς δούλον», χωρίς να της παρέχει τίποτα περισσότερο εκτός από διατροφή και σκεπάσματα και αὐτὰ μόνον ὅσα είναι ἀπαραίτητα διὰ την διατήρησιν της ζωῆς. Ἐτσι λοιπόν ἀγαπᾷ κανείς χωρίς πάθος την σάρκα του ὡς ὑπηρέτριας του Θεοῦ την διατρέφει και την ζεσταίνει τόσον μόνον ὅσον χρειάζεται δια την ικανοποίησιν των στοιχειωδῶν ἀναγκῶν αὐτῆς.

Όποιον αγαπά κανείς, εκείνον προ παντός φροντίζει να περιποιηθεί: αν λοιπόν κανείς αγαπά τον Θεόν, φροντίζει οπωσδήποτε να πράττει και όσα ευχαριστούν τον Θεόν: άν, πάλιν, αγαπά την σάρκα αυτήν, τότε εκτελεί εκείνα που την ευχαριστούν. Εις τον Θεόν αρέσει αγάπη και σωφροσύνη και θεωρία και προσευχή, ενώ εις την σάρκα αρέσουν ή λαιμαργία, η ακολασία και όσα αυξάνουν αυτά τα πάθη: δι' αυτό οι φιλόσαρκοι δεν ήμπορούν να αρέσουν εις τον Θεόν. «Οι αληθινοί μαθηται του Χριστού έχουν σταυρώσει τον σαρκικόν άνθρωπον, μαζί με τα πάθη και τας αμαρτωλάς επιθυμίας» (Γαλ. ε', 24). Ο νους αν μέν στραφή προς τον Θεόν, έχει δούλον το σώμα και δεν του παρέχει τίποτα περισσότερο από όσα είναι απαραίτητα διά τήν ζωήν άν, πάλιν, στραφή προς την σάρκα, τότε υποδουλώνεται εις τα πάθη και επιθυμεί συνεχώς να φροντίζη δι' αυτήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Περί εγκρατείας)

Τις ἢ ἐκ τῆς ἔγκρατειας ὠφέλεια καὶ τις ἢ ἐκ τῆς ἀκρασίας βλάβη, καὶ τις ὁ ἐκ τῆς ἄμετρίας του οἴνου ὄλεθρος.

Ποία ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν εγκράτειαν καὶ ποία ἡ βλάβη ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἐγκρατείας καὶ ποια ἡ ζημία ἀπὸ τὴν ἀμετρον οἰνοποσίαν.

Α'. Ἐκ τοῦ βίου τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

Ἡ ἉΓΙΑ Συγκλητικὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς οἷς εἶχεν, οὐκ ἤμελει καὶ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα σωτηρίου φαρμάκου" τὴν γὰρ νηστείαν οὕτως εἶχε φίλην, ὡς μηδὲν ἠγεῖσθαι τῶν λοιπῶν ἴσον αὐτῆς εἶναι φυλακὴν γὰρ καὶ θεμέλιον ταύτην ἠγεῖτο τῶν ἄλλων, καὶ εἰ πότε ἐξ ἀνάγκης παρὰ τὸ σύνηθες ἔτραφη, τὸ ἐναντίον ὑφίστατο τοῖς ἐσθίουσιν ὡχρία γὰρ αὐτῆς τὸ πρόσωπον καὶ συνέπιπτεν καὶ τοῦ σώματος ὄγκος. Ἄει οὖν ὡς πὲρ τὰ ὑλομανούντα τῶν δένδρων τοὺς ἀκάρπους περιτέμνονται κλάδους, οὕτω κακεῖνη τὰς ἀκανθώδεις τῆς διανοίας ἔκφυσει ἐαυτῆς ἀφηρεῖτο, διὰ τὴν νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, καὶ εἰ βραχὺ τί ἕκαστον τούτων προέκοπτεν, ποικίλας αὐτοῦς τὰς τιμωρίας ἐπῆγε διὰ παντοδαπῶν πόνων κακουχοῦσα τὸ σῶμα.

Ὅπνικα γὰρ πόλεμος παρὰ τοῦ ἐχθροῦ συνεκροτεῖτο, προηγουμένως μὲν τὸν ἐαυτῆς δεσπότην ἐκάλει πρὸς συμμαχίαν διὰ προσευχῆς, ἔπειτα δὲ καὶ αὐστηρὰ ἀσκήσει κατ' αὐτοῦ ἔχρητο καὶ ἄρτον μὲν πιτυρίαν ἤσθιε, καὶ τοῦτον ἐγκρατῶς καὶ πεφυλαγμένως, ὕδωρ δὲ πολλάκις οὐδόλως ἐλάμβανε καὶ πρὸς τὸν ὕπνον διὰ χαμευγείας κραταιῶς ἀπεμάχετο. Διὰ τούτων δὲ τοῦ ἐχθροῦ ἠττωμένου, καὶ αὐτὴ ἐφείει μικρὸν τί τῆς τραχυτάτης ἀσκήσεως. Τοῦτο δὲ ἐποίει πρὸς τὸ μὴ ἀθρόως τὰ τοῦ σώματος μέλη διαλυθῆναι καὶ κινδύνω περιπεσεῖν ἥττης γὰρ ἔστι τοῦτο τεκμήριον τῶν γὰρ ὄπλων διαπεσόντων, ποία ἐλπίς ἔτι τὸ στρατιώτη εἰς πόλεμος; Τινὲς γοῦν ἀμέτρως καὶ ἀδιακρίτως τῇ ἀσιτία ἐαυτοῦς ἔκδαπανησαντες, καιρίαν ἐαυτοῖς τὴν πληγὴν ἐπήγαγον, καὶ ὡς πὲρ ἐν παραιτήσει τοῦ ἀντιπάλου γενόμενοι ἐαυτοῦς κατέφθειραν.

Αὕτη δὲ οὐχ οὕτως ἐπραττεν, ἀλλὰ πάντα μετὰ διακρίσεως ἐποίει, καὶ τὸ μὲν ἐχθρὸ σφοδρῶς διὰ τὴν εὐχῆς καὶ τῆς ἀσκήσεως ἐμάχετο, πρὸς δὲ τὴν γαλήνην τῆς οἰκείας ψυχῆς ἐπεμελεῖτο τοῦ σώματος. Καὶ γὰρ καὶ οἱ ναυτιλλόμενοι χειμῶνος μὲν ἐπικειμένου καὶ κλύδωνος ἄσιτοι διαμένουσι, πᾶσαν τὴν ἐαυτῶν τέχνην τῷ πρὸ ὀφθαλμῶν κινδύνω ἀντιτιθέντες, ὄπνικα δὲ τῆς ζάλης ἀπαλλαγῶσι, τότε ἀνάπαυσιν τινὰ τῶν πόνων δεξάμενοι καὶ τῆς λοιπῆς σωτηρίας ποιοῦνται φροντίδα. Πλὴν οὐδὲ τότε ἄμεριμνως πάντη διαγουσιν, οὔτε μὴν ὕπνω βαθεῖ κατέχονται, πεῖραν ἐσχηκότες τῶν παρελθόντων καὶ ἔννοιαν λαμβάνοντες τῶν μελλόντων εἰ γὰρ καὶ ὁ χειμῶν ἐκόπασεν, ἀλλ' ἡ θάλασσα οὐκ ἤλαττωται" καὶ εἰ τὸ γεγονός ἀπῆλθεν, ἀλλὰ τὸ ἐπιὸν μένει: διὸ δεῖ, διὰ τὸ ἀβέβαιόν τῆς θαλάσσης, ἀδιαλείπτως προσέχειν ἐαυτοῦς ἀσφαλίζεσθαι.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ Συγκλητική, εκτός από τας άλλας αρετάς που είχε, δεν παραμελούσε και το σωτήριο φάρμακον δια το σώμα τόσο πολύ δηλαδή αγαπούσε την νηστείαν, ώστε τίποτα να μη θεωρη ισάξιόν της από τα υπόλοιπα. Επίστευες ότι είναι φύλακας και θεμέλιον των άλλων αρετών και αν κάποτε έφαγεν, από ανάγκην, κάτι περισσότερο από το συνηθισμένον, επάθαινε το αντίθετον από εκείνους, που τρώγουν. Εκιτρίνιζε, δηλαδή, το πρόσωπόν της και αδυνατίζεν. "Όπως λοιπόν από τα πολύκλαδα δένδρα κόβουν τα άκαρπα κλαδιά, έτσι και εκείνη αφαιρούσε τα αγκαθωτά δημιουργήματα της διανοίας της (τας απρεπείς, δηλαδή, σκέψεις) με την προσευχήν και την νηστείαν· και αν κάποιο αγκαθωτόν βλάστημα επρόκοπτεν επ' ολίγον, επέβαλλεν εις τον εαυτόν της διαφόρους τιμωρίας και με διαφόρους κόπους εβασάνιζε το σώμα της.

Όταν, δηλαδή, ο εχθρός της εσήκωνε πόλεμον, αυτή, κατ' αρχάς, επροσκαλούσε, με την προσευχήν, ως σύμμαχον, τον Δεσπότην της, εν συνεχεία δε εχρησιμοποιούσεν εναντίον του αυστηράν άσκησιν· έτσι έτρωγεν άρτον από πίτουρα, και αυτόν με πολλήν εγκράτειαν και προσοχήν, πολλές φορές δε δεν έπινε καθόλου νερόν. Αλλά και εναντίον του ύπνου ηγωνίζετο σκληρά κοιμωμένη τελείως κάτω εις το έδαφος. Όταν δε με αυτά τα όπλα ενικάτο ο εχθρός και υπεχώρει, τότε και αυτή εμετρίαζε την σκληρότητα της ασκήσεως. Αυτό δε το έκαμνε, διά να μη διαλυθούν όλα μαζί τα μέλη του σώματος, από την υπερβολικής και σκληροτάτην άσκησιν και έτσι περιπέση εις κίνδυνον· διότι και αυτό είναι απόδειξις ήττης. "Όταν πέσουν τα όπλα, που θα στηρίξη την ελπίδα του πλέον και στρατιώτης δια να πολεμήση; Διότι μερικοί, αφού με την ασυλλόγιστον και αδιάκριτον νηστείαν εξηντήθησαν τελείως, ετραυμάτισαν θανασίμως τα σώματά των και, ώσαν να εγκατέλειψαν τον αγώνα ενώπιον του εχθρού, κατέστρεψαν τον εαυτόν των.

Η Αγία όμως Συγκλητική δεν έπραττεν έτσι, αλλά όλα τα έκαμνε με διάκρισιν· και εναντίον του εχθρού ηγωνίζετο με την ευχήν και την άσκησιν, αλλά και διά το σώμα της εφρόντιζε, χάριν της γαλήνης της ψυχής της. Διότι και οι ναυτικοί, όταν εκσπάση χειμώνα και τρικυμία, παραμένουν νηστικοί διά να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνον που έχουν εμπρός των: όταν όμως απαλλαγούν από την τρικυμίαν, τότε ξεκουράζονται κάπως από τους κόπους των και φροντίζουν διά τας λοιπές ανάγκας. Ωστόσο ούτε και τότε παραμένουν τελείως αμέριμνοι, ούτε αφήνονται να νικηθούν από βαθύς ύπνον, επειδή έχουν πείραν από τα περασμένα και αγρυπνούν δια τα μέλλοντα. Διότι αν και εκόπασεν η κακοκαιρία, η θάλασσα όμως δεν έχει ελαττωθή. Και αν το γεγονός επέρασεν, εν τούτοις όμως το μέλλον είναι άγνωστον. Δι' αυτό, επειδή δεν είναι δυνατόν να είναι κανείς βέβαιος διά την κατάστασιν της θαλάσσης, πρέπει πάντοτε να προσέχουν, ώστε να είναι ασφαλισμένοι.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, αγάπα άει την έγκράτειαν, όπως ώφεληθήση σφόδρα ει δέ άρξη άδιαφορεΐν, εις έσχάτην καταντήσεις άπώλειας και έν μέν τους πρώτους την χάριν του Θεού άποστρέψεις, ειτα και υπό των δρώντων σε γελασθήση και τρίτον ούδε τὸ έργόχειρόν σου έξεις έξαρκοῦν σοι πρὸς τοσαύτην δαπάνην. Και έξεις έντεϋθεν λοιπόν περισπασμούς πραγματείας και τὰ έπακολουθοῦντα τούτοις, ψεύσματα, άδικίας, άποδημίας συνεχείς, και πρὸς τους υπερέχοντας κολακείας, και πᾶς ὁ βίος σου έν φροντίδι εἶσται και ἡ του Θεοῦ μνήμη από σου

μακρυνθήσεται. Καὶ ἐν τούτοις τελείως παραδοθήσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου, οὗ καὶ εἰς πυθμένα ἄδου σὲ κατασπάσουσι καὶ τὰ αἰωνίῳ πυρὶ μεθ' ἑαυτῶν παραπέμψουσιν· ἢ πολυφαγία γὰρ καὶ ἢ πολυποσία πρὸς τὸ παρὸν ἡδύτητα ἔχουσι, τῇ δὲ ἐπαύριον ἀηδίαν καὶ ἔκλυσιν παρέχουσι τὸ λογισμῶ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, να αγαπάς πάντοτε την ἐγκράτειαν, διὰ να ωφεληθῆς πάρα πολύ αν ὁμως αρχίσης να αδιαφορήσ, τότε θα δοκιμάσης ανεπανόρθωτον ζημίαν. Κατ' αρχάς θα απομακρύνῃς ἀπὸ ἐπάνω σου την χάριν του Θεοῦ· ἔπειτα θα σε περιγελοῦν ἐκεῖνοι, που σε βλέπουν και τρίτον οὔτε το ἐργόχειρόν σου θα σε φθάνῃ πλέον διὰ μίαν τοιαύτην δασπάνῃν, που θα προκύψῃ ἀπὸ την περιφρόνησιν της ἐγκρατείας.

Ἔτσι θα ἀποκτήσης εἰς το ἐξῆς ὅλους τους περισπασμούς των πραγματευτῶν και ὅσα επακολουθοῦν εἰς τα περιπτώσεις αὐτάς ψέματα, δηλαδή, ἀδικίας, συνεχῆ ταξίδια, και κολακειάς πρὸς τους ἰσχυρούς και ολόκληρος ἡ ζωὴ σου θα εἶναι γεμάτη φροντίδας. Ἡ μνήμη του Θεοῦ θα ἀπομακρυνθῇ τελείως ἀπὸ τον νούν σου και, ἐξ αἰτίας αὐτῶν, θα παραδοθῆς τελείως εἰς τας χεῖρας των ἐχθρῶν σου, που θα σε παρασύρουν εἰς τον βυθόν του Ἀδου και θα σε στείλουν εἰς το αἰώνιον πῦρ, διὰ να εἶσαι μαζί των. Διότι ἡ πολυφαγία και ἡ πολυποσία πρὸς το παρὸν προκαλοῦν ευχαρίστησιν ἀμέσως ὁμως την ἄλλην ἡμέραν προξενοῦν ἀηδίαν και παραλύουν τελείως τον λογισμόν.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΠΑΣΙΝ ἀναγκαῖον το κρατεῖν τῆς γαστρός, μάλιστα δὲ τοῖς τῷ Θεῷ δουλεύειν ἔθελουσιν· ὁ δὲ ἀσχέτως ἔσθιον, ἔοικε νῆ ὑπερπεφορτισμένη, και εὐχερῶς ὑπὸ τῶν κυμάτων βαπτίζομένη τὸ γὰρ σῶμα τροφῆς δεῖται οὐ τρυφῆς, ὀλιγοδείας οὐ πλησμονῆς αἱ μὲν γὰρ και αὐτὸ και τὴν ψυχὴν ὠφελούσι, τῷ μὲν νοῖ ὀξύτητα και καθαρότητα, τὸ δὲ σῶματι ὑγιείας και εὐεξίας παρέχουσαι. Αἱ δὲ ἀμφοτέρα καταβλάπτουσι, τὸν μὲν λογισμόν παχύνουσαι και σκοτίζουσαι και ρυπούσαι, τὸ δὲ σῶμα οὐ μόνον εἰς γαργαλισμούς κινούσαι και ἐπιθυμίας αἰσχροῦς, ἀλλὰ νόσους αὐτῷ χαλεπᾶς και συνεχεῖς προξενούσαι. Διὸ και οἱ τῇ ὀλιγοδεῖα συζῶντες ἀεὶ ἀσκηται τῶν ἀβροδιαίτων συνετώτεροι τὲ εἰσὶ και σωφρονέστεροι και ὑγιεινότεροι.

Φύγωμεν οὖν, ἀδελφοί, τὸν κόρον, ἵνα μὴ τὸ ἔμφυτον πῦρ τῆς σαρκὸς καθ' ἡμῶν εἰς μείζονα ἀναψωμεν ὡς γὰρ και ξύλα τὰ πυρὶ χορηγῶν πλείονα τὴν φλόγα ἀνεγείρει, οὕτω και και τὸ σῶματι πλήθος βρωμάτων διδούς, τὴν ἐπιθυμίαν αὐξάγει και διανίστησιν· ὁμοίως δὲ και ἢ των βρωμάτων πολυτέλεια τὸν μὲν λαιμὸς πρὸς βραχὺ τέρπει, τρέφει δὲ σκώληκα ἀκολασίας ἀκοίμητον.

Μοναχὸς γαστρίμαργος οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ μόνον κοιλίας ὑποφορὸς ἐστὶ και τὰς μνειίας τῶν ἀγίων ἀριθμεῖ, ὁ δὲ ἐγκρατῆς μιμεῖται βίους αὐτῶν και γαστρίμαργος εἰς οὐδὲν ἕτερον ἐναβρύνεται, ἀλλ' ἢ εἰς πλατείας και εὐρύχωρον κοιλίαν, τὸ ταμιεῖον τῆς τιμίας αὐτῷ κόπρου και προσφιλοῦς. Λυπεῖ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἁγίον το ἔνοικουν ἐν αὐτῷ και πόρρω ἑαυτοῦ ἐκδιώκει μὴ φέρων γὰρ τὴν δυσωδίαν ἀναχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ.

Ὡς πὲρ γὰρ ὁ καπνὸς διώκει τὰς μελίσσας, οὕτω και ὁ γαστρίμαργος τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λέγει δὲ και ὁ Ἀπόστολος «σὰρξ και αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομησαι οὐ

δύναται», σάρκα καὶ αἷμα καλῶν τα σαρκικὰ πάθη δι' ὧν ὁ νοῦς εἰς τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς κατασύρεται, καὶ αὐτὴ δὲ ἢ σὰρξ τροφή ἔστι τῶν δαιμόνων. Φησὶ γὰρ ὁ Προφήτης «ἐν τῷ ἔγγιζειν ἐπ' ἐμὲ κακούντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου».

Ὁ οὖν διὰ τῆς ἔγκρατειας ἐκτῆκων τὴν σάρκα λιμοκτονεῖ τοὺς δαίμονας καὶ ἀσθενεστεροὺς πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον κατεργάζεται. Ἔχει δὲ ὁ τοιοῦτος καὶ τὸν νοῦν ἀεὶ τῶν μὲν γηίνων ὑψηλότερον, πρὸς δὲ τὸν οὐρανὸν ἐπηρμένον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κάλλη ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι φανταζόμενον, καὶ ἔξωθεν μὲν ἔστι στυγνάζων καὶ κατηφής, ἐνδοθεν δὲ φαιδρὸς ὄλος καὶ χάροπος. Ἔοικε γὰρ ὁ νηστευτῆς τῷ τοῦ φοίνικος ἄνθει, ὅπερ ἔξωθεν μὲν ἔστι στυγνόχροον, ἔσωθεν δὲ χιονῶδες καὶ πολύκαρπον ὡσαυτως καὶ ὁ ἐγκρατής, ἔξωθεν μὲν στυγνάζει, ἔσωθεν δὲ ὑπὸ Θεοῦ φωτιζόμενος, αὐτὸ μετὰ παρρησίας διαλέγεται.

Ἑρμηνεία

Εἰς ὅλους εἶναι αναγκαῖον να κυριαρχοῦν εἰς τὴν κοιλίαν των, προ παντός ὁμως εἰς εκείνους που θέλουν να δουλεύουν εἰς τὸν Θεόν. Εκείνος που τρώγει, χωρὶς καμμία εγκράτειαν, ομοιάζει με παραφορτωμένον πλοῖον, που καταποντίζεται εὐκόλα ἀπὸ τα κύματα. Το σῶμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τροφήν καὶ ὄχι ἀπὸ γαστρικὴν ἀπόλαυσιν, ἀπὸ λιτότητα καὶ ὄχι ἀπὸ αφθονίαν. Διότι ἡ τροφή καὶ ἡ λιτότητα καὶ τὴν ψυχὴν ωφελοῦν, διότι χαρίζουν εἰς τὸν νοῦν οξύτητα καὶ καθαρότητα καὶ εἰς τὸ σῶμα προσφέρουν υγείαν καὶ ευρωστίαν· ἀντιθέτως ἡ γαστρικὴ ἀπόλαυσις καὶ ἡ αφθονία τὸν μὲν λογισμὸν τὸν παχαίνουν, τὸν σκοτίζουν καὶ τὸν ρυπαίνουν, τὸ δε σῶμα ὄχι μόνον τὸ ερεθίζουν καὶ τὸ παρακινοῦν εἰς αἰσχροὺς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τοῦ προξενοῦν καὶ νόσους φοβερὰς καὶ ἀδιακόπους. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀσκηταί, που ζοῦν διαρκῶς με λιτότητα, εἶναι πάντοτε νοημονέστεροι, σωφρονέστεροι καὶ περισσότερον υγιεῖς, ἀπὸ εκείνους που ζοῦν με τὴν σπατάλης καὶ τὴν καλοπέρασιν.

Ἀς ἀποφύγωμεν, λοιπόν, ἀδελφοί, τὸν χορτασμόν, διὰ νὰ μὴ ἀνάβωμεν περισσότερον εἰς βάρους μας τὸ ἐμφυτον πυρ τῆς σαρκός. Διότι ὅπως ἀκριβῶς εκείνος, που ρίπτει ξύλα εἰς τὴν φωτιάν, φουντώνει περισσότερον τὴν φλόγα, ἔτσι καὶ εκείνος, που δίδει εἰς τὸ σῶμα τοῦ πλήθος φαγητῶν, αὐξάνει καὶ ξεσηκώνει τὴν αμαρτωλὴν ἐπιθυμίαν. Το ἴδιον συμβαίνει καὶ με τὴν πολυτέλειαν των φαγητῶν ευχαριστεῖ πρὸς στιγμὴν τὸν λάρυγγα, τρέφει ὁμως καὶ ἀκοίμητον τὸν σκώληκα τῆς ἀκολασίας.

Ὁ κοιλιόδουλος Μοναχὸς δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά σκλάβος τῆς κοιλίας του καὶ μετρά τας εορτάς των Ἁγίων: ὁ ἐγκρατής ὁμως μιμεῖται τοὺς βίους αὐτῶν. Ὁ γαστρίμαργος με τίποτε ἄλλο δὲν ευχαριστεῖται παρά με τὴν πλατεῖαν καὶ φουσκωμένην κοιλίαν του, τὴν ἀποθήκην αὐτὴν τῆς ἀγαπημένης του καὶ πολυτίμου κόπρου. Κάμνει τὸ Ἁγιον Πνεῦμα, που κατοικεῖ μέσα του, να λυπάται καὶ τὸ ἐκδιώκει μακρὰν του διότι, ἐπειδὴ δὲν υποφέρει τὴν δυσωδίαν τῆς γαστριμαργίας, φεύγει ἀπὸ αὐτόν.

Ὅπως ἀκριβῶς ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μελίσσας, ἔτσι καὶ ὁ γαστρίμαργος τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σχετικῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα δὲν ἠμποροῦν να κληρονομήσουν τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». Σὰρκα καὶ αἷμα ἐννοεῖ τα σαρκικὰ πάθη, με τα ὁποῖα ὁ νοῦς γλιστρά σιγὰ – σιγὰ εἰς τὸ σαρκικόν φρόνημα. Αὐτὴ ἢ σὰρκα εἶναι τροφή των δαιμόνων, διότι ὅπως λέγει ὁ Προφήτης «καθὼς με πλησιάζουν κακούργοι, διὰ να φάγουν τὰς σάρκας μου».

Εκείνος λοιπόν, ὁ ὁποῖος με τὴν ἐγκράτειαν καταπονεῖ τελείως τὴν σὰρκα του, καταδικάζει εἰς μεγάλης πείναν τοὺς δαίμονας καὶ τοὺς κάνει ἀνικάνους δια τὸν ἐναντίον

του πόλεμον. Ο τοιούτος Μοναχός χει τον νούν του συνεχώς υψηλότερα από τα γήϊνα, ανυψωμένον προς τον ουρανόν: έτσι φαντάζεται, με τον φωτισμός του Αγίου Πνεύματος. τα κάλλη που υπάρχουν εκεί επάνω. Απ' έξω φαίνεται λυπημένος και σκυθρωπός, ενώ εσωτερικά λάμπει ολόκληρος και είναι χαρούμενος.

Ο νηστευτής Μοναχός ομοιάζει δηλαδή, με το άνθος του φοίνικος, που εξωτερικά είναι σκοτεινόχρωμον, ενώ εσωτερικά λευκών όπως το χιόνι και γεμάτον καρπούς, έτσι και ο εγκρατής εξωτερικά σκυθρωπάζει, ενώ μέσα εις την ψυχήν του, καθώς φωτίζεται από τον Θεόν, συνομιλεί με θάρρος μαζί Του.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΩΣΠΕΡ λύκω πρόβατον οὐ συνεισέρχεται εις τεκνογονίαν, οὕτως οὔτε κόρω πόνος καρδιακός εις κύησιν ἀρετῶν. Οὐδείς δύναται πόνος καὶ λύπην κατὰ Θεὸν ἔχειν, ἐὰν μὴ πρότερον τὰς τούτων αἰτίας ἀγαπήσῃ. Φόβος Θεοῦ καὶ ἔλεγχος εἴσδεχονται λύπην, ἐγκράτεια δὲ καὶ ἀγρυπνία προσομιλοῦσι πόνω. Νεότητος σάρκες παινόμεναι διαφόρους βρώμασι καὶ οἰνοποσίαις, ὡς χοῖρος ἔτοιμος εις σφαγὴν οὕτω τὴν πυρώσει τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν ἢ ψυχὴ κατασφάζεται, καὶ τὴν ζέσει τῆς κακῆς ἐπιθυμίας ὁ νοῦς αἰχμαλωτίζεται, ἀντέχειν πρὸς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς μὴ δυνάμενος. Εἰσροὴ γὰρ αἵματος, ἐκροὴν πνεύματος ἀπεργάζεται.

Ἐξαιρέτως δὲ οἴνου μετάληψιν μηδὲ ὄσφραϊνεσθω ἢ νεότης, ἵνα μὴ, διπλῆς πυρκαϊᾶς ἀγαπτομένης, τὴν ἔσωθεν τοῦ πάθους ἐνεργεῖα, καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπιχειρομένη οἰνοποσία, διὰ τούτων ἢ ἡδονὴ τῆς σαρκὸς ὑπερζέσσασα, τὴν πνευματικῆς ἡδονῆν τοῦ πόνου τῆς κατανύξεως ἐξ ἑαυτῆς ἀποδιώξῃ, καὶ σύγχυσιν καὶ πώρωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐμποιήσῃ. Ἀλλὰ δι' ἐπιθυμίαν ἀγνείας καὶ πνευματικῆς πολιτείας μηδὲ ὕδατος κόρον ἢ νεότης προσιέσθω πάνυ γὰρ πρὸς συνεργίαν σωφροσύνης συμβάλλεται καὶ ἡ τοῦ ὕδατος ἔνδεια.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβώς το πρόβατον δεν ζευγαρώνει με τον λύκον, διά να γεννήσουν παιδιά, έτσι και ο πόνος της καρδιάς δεν ταιριάζει με την πολυφαγίαν, διά να γεννήσουν αρετάς. Δεν ἢμπορεῖ κανεὶς να ἔχη κατα Θεόν λύπην και πόνον, αν προηγουμένως δεν αγαπήσῃ τας αἰτίας, που τα προκαλοῦν. Φόβος Θεοῦ και ἔλεγχος συνειδήσεως κυοφοροῦν την κατά Θεόν λύπην ἢ εγκράτεια δε και η αγρυπνία συντροφεύουν με τον κόπον της καρδιάς. Νεανικαί σάρκες που παχαίνουν με διάφορα φαγητά και με οἰνοποσίας εἶναι ὅπως ο χοῖρος, που τον ετοιμάζουν διά σφαγὴν ἔτσι με την πύρωσιν των σαρκικῶν ἡδονῶν σφαγιάζεται τελείως η ψυχή και με την φλόγα της κακῆς ἐπιθυμίας αἰχμαλωτίζεται ο νοῦς διά να μη ἢμπορη να αντιστέκεται προς τας σαρκικὰς ἡδονὰς. Διότι η εἰσροὴ αἵματος (ἀπὸ τας πολλὰς τροφὰς) ἔχει ως ἀποτέλεσμα την ἐκροὴν πνεύματος.

Ἐξαιρετικά οἱ νέοι οὔτε να οσφραίνωνται το κρασί, διά νὰ μὴ ἀνάβουν διπλὴν πυρκαϊάν: εσωτερικῶν με την ἐπενέργειας του πάθους (της μέθης) και εξωτερικῆς με την ἀφθονον οἰνοποσίαν. Με αυτὰς, υπερθερμανθείσα ἢ σαρκική ἡδονή, θα ἀποδιώξῃ ἀπὸ την ψυχὴν των νέων την ἡδονὴν ἀπὸ τον πόνον της κατανύξεως και θα προκαλέσῃ σύγχυσιν και πώρωσιν εις την καρδίαν. Ἀλλ' εαν ο νέος ἐπιθυμῇ την ἀγνείαν και την πνευματικῆς πολιτείαν, οὔτε νερό να χορταίνῃ καλά - καλά διότι διά την ἐπιτυχίας της σωφροσύνης συντελεῖ πάρα πολύ και η περιορισμένη χρῆσις του νεροῦ.

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΩΣΠΕΡ νέφος καλύπτει τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, οὕτως οἱ ἀτμοὶ τῆς γαστρὸς τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς ψυχῆς. Καθάπερ πυρὸς φλόξ ἐν ξηροῦς ξύλους, οὕτω καὶ τὸ σῶμα γαστρὸς ἔμπεπλησμενης. Καθάπερ ὕλη παρὰ ὕλη αὐξοῖ τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς, οὕτω καὶ ἡ ποικιλία τῶν βρωμάτων τῆς τοῦ σώματος κίνησιν. Ἐν σώματι φιληδόνο ἢ γνῶσις τοῦ Θεοῦ οὐκ οἰκεῖ καὶ ὁ ἀγαπῶν τὸ ἴδιον σῶμα, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος οὐκ ἐπιτεύξεται. "Ὡς πὲρ πατὴρ κήδεται τέκνου, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς φείδεται σώματος κακοπαθοῦντος δι' αὐτόν, καὶ πλησίον ἔστι τούτου διὰ παντός, καὶ ἀντιλαμβάνεται αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔα αὐτὸ εἶς τέλος καταπεσεῖν.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς τὸ σύννεφον ἀποκρύπτει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἔτσι καὶ οἱ ἀτμοὶ τῆς κοιλίας ἀποκρύπτουν τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ψυχῆς. Ὅπως ἡ φλόγα τῆς φωτιάς φουντώνει μετὰ τὰ ξερὰ ξύλα, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα φλογίζεται (ἀπὸ τὰ πάθη) ὅταν ἡ κοιλία εἶναι γεμάτη.

Ὅπως τὰ ξύλα ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα μεγαλώνουν τὴν φλόγα, ἔτσι καὶ ἡ ποικιλία τῶν φαγητῶν τὴν σωματικῆς δραστηριότητα. Εἰς τὸν φιληδόνον δὲν κατοικεῖ ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸ σῶμα τοῦ, δὲν θα τύχη τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως ὁ πατέρας φροντίζει γιὰ τὸ παιδί του, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς προνοεῖ διὰ τὸ σῶμα ποὺ κακοπαθεῖ δι' αὐτόν καὶ εὐρίσκειται κοντὰ τοῦ παντοτεινὰ το βοηθεῖ καὶ δὲν το ἀφήνει, τελικὰ, νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ΤΙΣ πότε εἰς σκῆταν δαιμονῶν καὶ πολλὸν διανύσας χρόνον οὐκ ἔθεραπευθη, τῶν Πατέρων παραιτουμένων τὸ θεραπεύσαι αὐτόν, δι' ὑπερβολὴν ταπεινώσεως σπλαγχνισθεῖς δὲ εἷς τῶν γερόντων, ἐσφράγισε τὸν πάσχοντα, καὶ εὐθὺς ἔθεραπεύθη ὁ ἄνθρωπος. Ὡς δὲ ἐξῆλθεν ὁ δαίμων, διαπονηθεῖς εἶπε τὸ γέροντι ἰδοὺ ἐξέβαλες μέ, ἐπάνω σου ἔρχομαι. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· δεῦρο, ἡδεως ἔχω καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν τὸ δαιμόνιον (οἶμαι τοῦτο τὸν Θεὸν αἵτησαμενοῦ τοῦ γέροντος). Ἐποίησεν οὖν ὁ γέρον δώδεκα ἔτη ἔχων τὸν δαίμονα καὶ συντρίβων αὐτόν διὰ τῆς ἀσκήσεως ἥσθιε γὰρ καθ' ἡμέραν ὀστέα φοινίκων δώδεκα. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ δαίμων, ὁ δὲ γέρον, ἰδὼν αὐτόν ἐξελθόντα ἐξ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ τί φεύγεις; ἔτι παραμεινον. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ δαίμων καταργήσοι σὲ ὁ Θεός, ὅτι εἰ μὴ αὐτὸς μόνος, ἄλλος οὐ δύναται πρὸς σε.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐὰν θελήσῃ βασιλεὺς πόλιν ἐχθρῶν παραλαβεῖν, τὸ ὕδωρ πρῶτον κρατεῖ καὶ τὴν τροφήν, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροί, ἐκ τοῦ λιμοῦ ἀπολλύμενοι, ὑποτάσσονται αὐτό. Οὕτω καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκός, ἐὰν νηστεία καὶ λιμῷ πολιτεύσῃται ἄνθρωπος, οἱ ἐχθροὶ ἦτοι τὰ πάθη καὶ οἱ δαίμονες ἀσθενοῦσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

3. Εἶπε πάλιν τις ἰσχυρὸς ὡς λέων; καὶ διὰ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐμπίπτει εἰς παγίδα, καὶ ὅλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ταπεινοῦται.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: εἰ μὴ Ναβουζαρδάν ὁ Ἀρχιμάγειρος ἦλθεν, οὐκ ἂν ὁ Ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐνεπρήσθη, τουτέστιν εἰ μὴ ἡ ἀνάπαυσις τῆς γαστριμαργίας ἦλθεν εἰς τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν ὁ νοῦς κατέπιπτεν ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ.

5. Εἶπε πάλιν, ὅτι Δαβίδ, ὅτε μετὰ τοῦ λέοντος συνέβαλεν, ἐκ τοῦ λάρυγγος κατέσχευεν αὐτὸν καὶ εὐθέως ἀπέκτεινεν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς κρατήσωμεν τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς κοιλίας ἑαυτῶν, ἦτοι φιληδονίας καὶ γαστριμαργίας, νικῶμεν διὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀόρατον λέοντα, ..

6. Εἶπεν καὶ αὐτὸς ταῦτα τὰ τρία οὐ δύναμαι παντελῶς κόψαι, τὴν βρῶσιν καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν ὕπνον ἀλλ' ἐκ μέρους δύναμαι κόψαι.

7. Εἶπε πάλιν ψυχὴ ἐν οὐδενὶ ταπεινύται, ἐὰν μὴ ἐλαττώσης αὐτὴν ἄρτω, ἤγουν στενώσης πρὸς μόνην χρεῖαν τρέφων.

8. Δηγήσαντο τινὲς τὰ Ἀββᾶ Ποιμένι περὶ Μοναχοῦ τινός, ὅτι οὐ πίνει οἶνον καὶ εἶπεν ὁ οἶνος ὅλως οὐκ ἔστι τῶν Μοναχῶν.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ἡ νηστεία χαλινὸς ἔστι τῷ Μοναχῷ κατὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ ρίπτων αὐτήν, ἵππος θηλυμανῆς εὐρίσκεται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν σκήτην ἦλθε κάποιος δαιμονισμένος δὲν ἐθεραπεύθη ὁμως, ἀν καὶ ἐπέρασε πολὺς χρόνος, ἐπειδὴ οἱ Πατέρες δὲν ἀνελάμβαναν, ἀπὸ υπερβολικὴν ταπείνωσιν, νὰ τον θεραπεύσουν. Ἐνας ὁμως ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν εὐσπλαγχνίσθη, ἐσφράγισε με τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὸν δαιμονισμένος καὶ ἀμέσως ὁ ἄνθρωπος ἐθεραπεύθη.

Μόλις ἐβγήκεν ὁ δαίμων, ἐπειδὴ κατακουράσθηκε χωρὶς ἀποτέλεσμα, εἶπεν εἰς τὸν Γέροντα:

– Τώρα που με ἐβγαλες ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἐρχομαι ἐπάνω σου.

– Ἐλα, του λέγει ὁ Γέροντας, θα μου εἶναι εὐχάριστον.

Ἀμέσως τότε ἐμπήκεν εἰς αὐτὸν τὸ δαιμόνιον (νομίζω πως ὁ Γέροντας ἐζήτησεν αὐτὸ ἀπὸ τὸν Θεόν). Ἐπέρασαν λοιπὸν δώδεκα χρόνια που ὁ Γέροντας εἶχε τὸν δαίμονα, καὶ συνέτριβε αὐτὸν με τὴν ἀσκησιν· διότι ἐτρῶγε καθημερινὰ δώδεκα κουκούτσια ἀπὸ καρπούς φοινίκων. Μετὰ τόσην ἀσκησιν ἐβγήκεν ἀπὸ αὐτὸν ὁ δαίμων ὁ Γέροντας μόλις τὸν εἶδε νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὸν, του εἶπε:

– Διατί φεύγεις; Μείνε ἀκόμη.

– Ὁ Θεός νὰ σε καταργήσῃ του ἀπήντησεν ὁ δαίμων· διότι ἐκτός ἀπὸ Αὐτὸν, τὸν Θεόν, κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ σου κάμη τίποτα.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός εἶπεν· ἀν ἓνας βασιλεύς θελήσῃ νὰ κυριεύσῃ μίαν ἐχθρικὴν πόλιν, πρῶτα ἀπὸ ὅλα στερεῖ τὸ νερόν καὶ τὴν τροφήν (με τὴν πολιορκίαν) καὶ ἔτσι, ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν πείναν οἱ ἐχθροὶ υποτάσσονται εἰς αὐτόν. Ἐτσι καὶ τὰ σαρκικά πάθη: ἀν ὁ ἄνθρωπος περάσῃ τῆς ζωῆς του με νηστείαν, καὶ σχεδόν με πείναν, τότε οἱ ἐχθροὶ του, δηλαδή τὰ πάθη καὶ οἱ δαίμονες, φεύγουν ἐξασθενημένοι ἀπὸ τὴν ψυχὴν του.

3. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος: ποίος εἶναι ἰσχυρός ὅπως ὁ λέων; Καὶ ὁμως, πρὸς χάριν τῆς κοιλίας του, πίπτει μέσα εἰς παγίδα καὶ ἐξευτελίζεται ὁλόκληρος ἡ δύναμὴς του.

4. Είπεν ο Αββάς Ποιμήν: αν δεν ήρχετο ο Ναβουζαρδάν^(*) ο Αρχιμάγειρος, δεν θα έπυρπολείτο ο Ναός του Θεού (του Σολομώντος): δηλαδή αλληγορικά σημαίνει ότι εάν δεν είχαν έλθει εις την ψυχήν η ανάπαυσις της γαστριμαργίας, δεν θα ενικάτο ο νούς εις τον πόλεμον με τον νοητόν εχθρόν.

5. Είπε, πάλιν, ο ίδιος όταν ο Δαβίδ έπάλαισε με τον λέοντα, τον έπιασεν από τον λάρυγγα και αμέσως τον εσκότωσεν. Εάν λοιπόν και ημείς συγκρατήσωμεν τον λάρυγγα και την κοιλίαν μας, άν, δηλαδή, αποφύγωμεν την φιληδονίας και την γαστριμαργίαν, τότε νικώμεν, με την βοήθειαν του Θεού, τον άόρατον λέοντα.

6. Είπεν ο ίδιος ο 'Αββάς: δεν ημπορώ να αποκόψω τελείως αυτά τα τρία το φαγητόν, το ένδυμά και τον ύπνον. Μόνον εν μέρει ημπορώ να τα αποκόψω.

7. Είπε, πάλιν, ο ίδιος: η ψυχή με τίποτε άλλο δεν ταπεινώνεται, παρά αν της ελαττώσης τον άρτον: αν δηλαδή την περιορίσης μόνον εις την απολύτως απαραίτητον τροφήν.

8. Διηγήθησαν μερικοί εις τον Αββάν Ποιμένα, δι' ένα Μοναχόν, ότι δεν πίνει κρασί. Και ο 'Αββάς απήντησε το κρασί δεν αρμόζει καθόλου εις τους Μοναχούς.

9. Είπεν ο Αββάς Υπερέχιος: η νηστεία είναι διά τον Μοναχόν χαλινός εναντίον της αμαρτίας αυτός που απορρίπτει την νηστείαν, όμοιάζει με άλογον, που ευρίσκεται εις οργασμόν.

Z'. Του Αγίου Εφραίμ

ΛΕΩΝ ζωγρεΐται διά την έαυτοῦ κοιλίαν, και γαστρίμαργος συντρίβεται δι' ήδονήν γαστρός. Κοπιὰ γαστρίμαργος και συντρίβεται έμπλήσαι γαστέρα αὐτοῦ έδεσμάτων, και φαγῶν όδυνάται περι την πέψιν, τή δέ εγκρατεΐα ακολουθεΐ υγεία και νηφαλιότης.

2. Μοναχός κυκλευτής οὐκ άτρωτος έσται, ό δέ ύπομένων εν ώ εκλήθη μάλλον εύρησει άνάπαυσιν.

3. Έλεγεν ό Αββᾶς Δανιήλ ότι όσον τό σῶμα θάλλει, τοσούτον ή ψυχή λεπτύνεται και όσον τό σῶμα λεπτύνεται, τοσούτον ή ψυχή θάλλει.

Ερμηνεία

Ο ΛΕΩΝ συλλαμβάνεται ζωντανός, από την λαιμαργίας του, και ο γαστρίμαργος συντρίβεται από την ευχαρίστησιν της κοιλίας. Κοπιάζει ο γαστρίμαργος και έξοδοεύεται δια να γεμίση την κοιλίαν του με έκλεκτά φαγητά όταν όμως τα φάγη, υποφέρει από την δυσκολίαν να τα χωνεύση. Η εγκράτεια, αντιθέτως, συνοδεύεται από υγείας και πνευματικών διαύγειαν.

2. Μοναχός ο οποίος περιφέρεται εδώ και εκεί ασκόπως, δεν θα παραμείνη απλήγωτος από τον σατανάν, ενώ εκείνος που υπομένει εις εκείνο που εκλήθη (εις τας δυσκολίας της μοναχικής ζωής), θα εύρη οπωσδήποτε άνάπαυσιν.

(*) Ο Ναβουζαρδάν ήτο αρχηγός της σωματοφυλακής του βασιλέως των Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορος, ο οποίος επολιόρκησε και εκυρίευσε την Ιερουσαλήμ και έκαυσε τον ναόν του Σολομώντος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ´ (Περί εγκρατείας)

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ: ὅσον τὸ σῶμα παχύνεται, τόσο ἀδυνατίζει ἡ ψυχὴ καὶ ὅσον τὸ σῶμα ἀδυνατίζει, τόσο ἡ ψυχὴ λαμπρύνεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ' (Πως αγαπάμε τη νηστεία)

Πώς οι Πατέρες τὴν νηστείαν ἠγάπησαν καὶ κατώρθωσαν, καὶ μέχρι τίνος καὶ εἰς ταύτην ἔχρωντο τὴ ἀκριβεία.

Πώς οι Πατέρες ἠγάπησαν τὴν νηστείας καὶ τὴν κατώρθωσαν καὶ μέχρι ποίου σημείου μετεχειρίζοντο, κατ' αὐτήν, τὴν ακρίβειαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΕΙΤΟ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ Ἀββᾶς Δανιὴλ καὶ ἔλεγεν, ὅτι τοσαῦτα ἔτη ἔμεινε μεθ' ἡμῶν ὁ γέρον καὶ μόνον θαλλὴν σίτου ἐποιοῦμεν αὐτῷ εἰς τὴν χρείαν παντός του ἐνιαυτοῦ καὶ ἡμεῖς, ὅτε παρεβάλομεν αὐτῷ, ἐξ ἐκείνου ἤσθιομεν.

2. Ἔλεγε πάλιν, ὅτι τῶν ὀπωρῶν καὶ γέρον ἀπείχετο, ἅπαξ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῷ μετοπώρῳ ἔλεγεν ἀφ' ἐαυτοῦ φέρετέ μου, καὶ ἐφέρομεν αὐτῷ καὶ ἐγεύετο μόνον ἀπὸ πασῶν τῶν ὀπωρῶν, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. “Ορα πῶς καὶ τὴν ἡδονὴν νικῶν διὰ τῆς ἀποχῆς, καὶ τὴν κενοδοξίαν καὶ ὑπερηφανίαν κατέβαλε διὰ τῆς ἐφάπαξ μεταλήψεως.

3. Ἦλθε πότε ὁ Ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἡσαΐαν, καὶ εὔρεν αὐτὸν ἔσθιοντα ἦν δὲ βαλῶν εἰς τὸ πινάκιον ἄλας καὶ ὕδωρ, δ καὶ ἔκρυπεν ὀπισθὲν τῆς σειρᾶς αἰσθόμενος τὸν Ἀβδαν Ἀχιλλᾶν αὐτῷ παραβάλλοντα τοῦτο δὲ κατ' οἰκονομίαν ἐποίησεν, ἵνα μὴ σκανδαλίση τὸν παραβάλλοντα, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὕστερον ἔδειξεν οὐ γὰρ ἦν ἐν τῇ σκῆτι τοιαύτη συνήθεια. Ὁ οὖν Ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς, εὐρῶν μὲν αὐτὸν ἐσθίοντα, μηδὲν δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ παρακείμενον, ἐξήταζεν αὐτὸν λέγων” εἶπε μοί, τί ἤσθεις; “Ὁ δὲ ἀπεκρίθη συγχώρησον μοί, Ἀβδᾶ, ὅτι θαλλία ἔκοπτον εἰς τὸ καῦμα, καὶ ὡς ἦλθον φαγεῖν ἔβαλον εἰς τὸ στόμα μου ψωμῶν μετὰ ἄλατος καὶ οὐ κατέβαιναν ὁ ψωμός, διὰ τὸ ξηρανθῆναι τὸν φάρυγγά μου ἀπὸ τοῦ καύματος. Διὸ καὶ ἠναγκάσθην βαλεῖν ὕδωρ εἰς τὸ ἄλας, ἵν' οὕτω δυνηθῶ ποιῆσαι τὴν χρείαν μου - ἀλλὰ συγχώρησον μοί. Λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς, δεῦτε ἴδετε Ἡσαΐαν ζωμὸν ἐσθίοντα ἐν σκῆτι. εἰ ζωμὸν θέλεις ἐσθιειν, ὕπαγε εἰς Αἴγυπτον.

4. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Βενιαμίν, ὅτι ὡς κατήλθομεν ἀπὸ τοῦ θέρους εἰς σκῆτιν, ἤνεγκαν ἡμῖν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καρποφορίαν, ἀνὰ ξεστὴν ἐλαίου ἐν ἀγγείοις γεγυψωμένοις. Εἷς οὖν τὸ ἐπιὸν θέρος ἔφερον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἕκαστος τὸ ἀγγεῖον αὐτοῦ, ἦτοι τὸ περιττεύσαν ἐκ τοῦ ἐλαίου καγῶ ἤνεγκα τὸ ἐμὸν, καὶ οὐκ ἤνοιξα μὲν, τὴ δὲ ραφίδι τρυπήσας, μετέλαβον ἐξ αὐτοῦ καὶ εἶχεν ἡ καρδία μου, ὅτι μέγα πρᾶγμα ἐποίησα. Συναχθέντων οὖν τῶν ἀγγείων, εὐρέθη τὰ μὲν τῶν ἀδελφῶν ἀνεπιχείρητα ὅλως καὶ τὸ γύψω οὕτως ἠσφαλισμένα, ὡς κατ' ἀρχὰς ἐδόθη αὐτοῖς, τὸ δὲ ἐμὸν τετρυπημένον, καὶ ὡς πορνεύσας ἠσχυνθη.

5. Διηγήσατο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Βενιαμίν ὁ Πρεσβύτερός των κελλίων, ὅτι παρεβάλομεν εἰς σκῆτιν πρὸς τινὰ γέροντα, εἰς δὲν καὶ ἄλλοτε ἀπήλθομεν καὶ θελησάντων ἡμῶν βαλεῖν εἰς τὸ ἔσθημα μικρὸν ἔλαιον, ἵνα μετὰ τοῦ γέροντος φάγωμεν, εἶπεν ἐκεῖνος ἡμῖν ἰδοὺ ἐκεῖ κεῖται τὸ μικρῶν ἀγγείων καὶ μετὰ ἐλαίου πρὸ τριῶν ἐτῶν μοί ἤνεγκατε, καὶ ὡς ἐθήκατε αὐτό, οὕτω μένει ἀνεπιχείρητον καὶ λάβετε ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλετε. Ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες ἔθαυμασαμεν τὴν πολιτείαν τοῦ γέροντος.

6. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι παρεβάλομεν ἄλλο γέροντα, καὶ ἐκράτησεν ἡμᾶς φαγεῖν: ἔβαλε δὲ ἡμῖν ραφανέλαιον, καὶ λέγομεν αὐτῷ Πάτερ, μᾶλλον μικρὸν ἔλαιον χρήσιμον βάλε ἡμῖν' ὁ δὲ ἀκούσας, ἐσφράγισεν ἑαυτὸν λέγων" εἰ ἔστιν ἄλλο ἔλαιον ἐκτὸς τούτου οὐκ οἶδα ἐγώ.

7. Διηγήσαντο περὶ τοῦ Ἀββᾶ Διοσκόρου, ὅτι ὁ ἄρτος αὐτοῦ κρίθινος ἦν ἢ ἀπὸ φακοῦ, κατ' ἐνιαυτὸν δὲ ἔβαλεν ἀρχὴν μιᾶς πολιτείας λέγων" τὸ ἔτος τοῦτο οὐκ ἀπαντῶ τινι, ἢ οὐ λαλῶ ὄλω, ἢ οὐ τρώγω ἔψημα, ἢ ὀπώραν, ἢ λάχανα, καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν ἀσκήσεως οὕτως ἐποίει κατ' ἐνιαυτὸν. Τελειώσας τὴν τοῦ ἐνὸς ἐργασίας, ἀπήρχετο τοῦ ἄλλου, καὶ οὕτω τὴν πρὸς πάντα κατώρθωσεν ἀπροσπάθειαν, καὶ πάντων περιεγένετο, εἰς & ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἐλαττούμενον.

8. Τὸ Ἀββᾶ Ἡσαΐα παρέβαλε τίς τῶν ἀδελφῶν ὁ δὲ ἐνίψεν αὐτοῦ τοὺς πόδας, εἶτα ἔβαλε δράκα φακοῦ εἰς χύτραν ἄψας πῦρ καὶ ὡς ἔβρασε, κατήνεγκεν αὐτὴν ὁ δὲ ἀδελφὸς λέγει αὐτῷ οὕτω ἐψήθη, Ἀββᾶ. Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος οὐκ ἄρκεί σου ὅτι εἶδες λαμπρόν; καὶ αὕτη μεγάλη παράκλησις.

9. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἔσθιοντες οἱ Πατέρες τῆς σκήτεως ἄρτον καὶ ἄλας, οὐδὲ εἰς ταῦτα ἠνάγκαζον ἑαυτούς, ἦγουν οὐδὲ τούτων ἀμέτρως ἐνεφοροῦντο καὶ διὰ τοῦτο ἰσχυροὶ ἦσαν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

10. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Κασσιανός, ὅτι παρέβαλεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὃς ἦν ἡγούμενος Κοινοβίου μεγάλου, τὸ Ἀββᾶ Παΐσιω ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ διαγοντι ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα εἶχε δὲ πρὸς αὐτὸν πολλὴν ἀγάπην καὶ παρρησίαν, καὶ λέγει τὸ γέροντας τὸ κατώρθωσας τοσοῦτον ἤδη χρόνος ἀναχωρῶν καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἀνθρώπου ταχέως ὄχλουμενος; "Ὁ δὲ ἀπεκρίθη ἀφ' οὐ ἐμόνασα, οὐδέποτε εἶδε μὲ ὁ ἥλιος ἔσθιοντα. "Ἐφη καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης οὐδὲ ἐμὲ ὀργιζόμενον.

11. Γέρων τίς ἐκάθητο ἐν τῷ Κοινοβίῳ τοῦ Ἁγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, καὶ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη τὸν δὲ τὸν κανόνα ἐτήρει" καθ' ἑβδομάδα ἅπαξ μετελάμβανεν ἄρτου καὶ ὕδατος, εἰργάζετο δὲ ἀδιαλείπτως, καὶ τῆς Ἐκκλησίας οὐδέποτε ἐξήρχετο.

12. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ πότε εὐκαιρησε συνεστιασθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐτίθει ἑαυτῷ ὄρον, ὅτι ἐὰν εὐρεθῇ οἶνος, διὰ τοὺς ἀδελφοὺς πῖνε, καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, μίαν ἡμέραν μὴ πῖνῃ ὕδωρ. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ χάριν ἀναπαύσεως ἐδίδουν αὐτῷ, ὁ δὲ γέρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασανίσῃ. Ὁ οὖν μαθητὴς αὐτοῦ, εἰδὼς τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς διὰ τὸν Κύριον μὴ δότε αὐτό, εἰ δὲ μὴ γέ, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἑαυτὸν βασανίζειν. Καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐποίει ὁ γέρων, οὐκέτι παρεῖχον αὐτῷ οἶνον.

13. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου τοῦ ἀναχωρητοῦ, ὅτι ἐπὶ ἐξήκοντα καὶ τρία ἔτη τοιαύτην ἔσχε τὴν ἐργασίας, τὰς ἑβδομάδας νηστεύων, ὡς νομίζειν τινὰς ὅτι παρὰ φύσιν ἐστίν. Εἰργάζετο δὲ ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρα καὶ ἐδίδου πτωχοῖς τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῆ ποριζόμενα, οὐδέποτε δὲ παρὰ τινὸς ἔλαβε τί πρὸς δὲ τοὺς δίδοντας ἔλεγεν οὐκ ἔχω χρεῖαν λαβεῖν τὸ γὰρ ἐργόχειρόν μου τρέφει μέ, καὶ τοὺς ἐρχομένους πρὸς μέ διὰ τὸν Θεόν.

14. Διηγήσατο τίς μαθητὴς περὶ τοῦ Ἀββᾶ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ὄλους εἴκοσιν ἔτεσιν οὐκ ἐκοιμήθη ἐπὶ πλευροῦ, ἀλλ' εἰς τὸ κάθισμα, ἐν ᾧ εἰργάζετο, ἐκεῖ καθημένος ἔκαθευδεν. "Ἡσθιε δὲ διὰ δύο ἢ διὰ τεσσάρων ἢ διὰ πέντε ἡμερῶν ἐν πάσι τοῖς τοσοῦτοις ἔτεσιν ἐν δὲ τῷ ἐσθίειν εἶχε τὴν μίαν χεῖρα ἐκτεταμένην εἰς προσευχήν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἦσθιεν. Ἐρωτήσαντος δέ μου, φησίν, αὐτὸν τίνος χάριν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι τὸ κριμα τοῦ Θεοῦ τίθημι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ οὐ δύναμαι καρτερῆσαι. Ποτὲ οὖν ἐξεληθὼν ὁ γέρων καὶ εὐρῶν

μέ εν τῇ αὐλῇ κοιμώμενον, ἔστη ἐπάνω μου καὶ ἔκλαυσε καὶ θρηνηῶν ἔλεγεν ἄρα ποῦ ἔστιν καὶ λογισμὸς τούτου, ὅτι οὕτω καθεύδει μετὰ ἀμεριμνίας;

15. "Ἄλλος γέρον ἐκάθητο εἰς ἔρημον μακράν, καὶ τὶς ἀδελφός, παραβαλὼν αὐτῷ, εὔρε τὸν γέροντα ἀσθενοῦντα. "Ἐνιψεν οὖν αὐτὸν καὶ ἐξ ὧν ἔφερε χρεῖων ἐποίησε μικρὸν ἐψητόν, καὶ ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν ὁ δὲ γέρον ἐφη αὐτῇ φύσει, ἀδελφέ, ἐπελαθόμην ὅτι ταύτην τὴν ἀνάπαυσιν ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι προσήνεγκε δὲ αὐτὸ καὶ ποτήριον οἴνου καὶ ἰδὼν αὐτό, ἔκλαυσε λέγων οὐ προσεδόκησα ἕως θανάτου οἶνον πιεῖν.

16. "Ἐλεγεν ἀδελφός της, ὅτι οἶδα γέροντα εἰς ὄρος ὑψηλὸν καθήμενον μὴ λαμβάνοντα τίποτε παρὰ τινός. 'Ἄλλ' ἔχοντα μικρὸν ὕδωρ ἐφιλοκάλει τὸ λάχανον αὐτοῦ, καὶ οὕτω δικτάτο ἔτη πενήκοντα, μηδέποτε ἐξελθὼν τοῦ προτειχίσματος. Ἐγένετο δὲ ὀνομαστὸς διὰ τὰς πολλὰς ἰάσεις, ἃς ἐποίει συνεχῶς εἰς τοὺς ἔρχομενους πρὸς αὐτόν, καὶ οὕτως ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καταλιπὼν ἐν τῷ τόπῳ μαθητᾶς πέντε.

17. Εἶπε γέρον εἶδον γέροντας ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀπὸ ἐβδομήκοντα ἐτῶν ποιήσαντας, καὶ μηδὲν ἄλλο ἔσθιοντας ἢ βοτάνας καὶ φοίνικας.

18. Ἐλεγον περὶ τινὸς μεγάλου γέροντος, ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Ἀββᾶ Πέτρου καθημένου, ὅτι πενήκοντα ἔτη ἐποίησε καθήμενος εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ, καὶ οὔτε οἶνον ἔπιεν, οὔτε ἄρτον ἔφαγεν, εἰμὴ πίτυρα, μετελάμβανε δὲ τρίτον τῆς ἐβδομάδος.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιήλ διηγείτο διὰ τον Αββάν Αρσένιον και μας ἔλεγεν, ὅτι ο Γέροντας ἔμεινε τόσα χρόνια μαζί μας και μόνον ἓνα θαλλιν^(*) ἥτοι ζεμπίλι σιτάρι του ἐδίδομεν δι' ολόκληρον τον χρόνον ἀπό αυτο δε ετρώγαμεν και ημεῖς, ὅταν ἐπηγαίναμεν εἰς το κελλί του.

2. Οπωρικὰ ο Γέροντας δεν ἔτρωγε –ἐξηκολούθησε να λέγη ο 'Αββᾶς Δανιήλ- μόνον δε μίαν φοράν τον χρόνον, κατά το φθινόπωρον, μας ἔλεγε μόνος του φέρετέ μου, και του ἐφέρναμεν. Και τότε μόνον εγεύετο ἀπό ὅλους τους καρπούς και ευχαριστοῦσε τον Θεόν. Κοίταξε να ιδῆς πῶς και την ευχαρίστησιν ἐνίκα, με την αποχήν, ἀλλά και την κενοδοξίας και την υπερηφάνειαν εξουδετέρωνε με το να τρώγη μόνον μίαν φοράν τον χρόνον.

3. Κάποτε ἐπεσκέφθη τον Αββάν Ησαΐαν ο Αββᾶς Αχιλλᾶς και τον ευρηκε να τρώγη: εἶχε βάλει εἰς το πιάτον του ἀλάτι και νερόν, τα οποία ἐκρυψεν ὀπίσω ἀπό πλεγμένα φοινικόκλαδα, μόλις ἀντελήφθη τον 'Αββᾶν 'Αχιλλᾶν να ἐρχεται προς αὐτόν. Αυτό δε, ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ των υστέρων, το ἔκαμε κατ' οἰκονομίαν, διὰ να μη σκανδαλίση τον ἐπισκέπτης του. Διότι δεν επικρατοῦσε τέτοια συνήθεια εἰς την σκήτην..

Ο 'Αββᾶς 'Αχιλλᾶς λοιπόν, ἐπειδή τον ευρήκε να τρώγη, χωρίς να υπάρχη τίποτε ἐμπρός του, τον ἠρώτα: εἶπέ μου, του λέγει, τί ἔτρωγες; Συγχώρησέ με, ἀπήντησεν ο 'Αββᾶς Ησαΐας, ἔκοβα βλαστάρια φοινίκων μέσα εἰς την ζέστην, και τώρα μόλις ἐπήρα να φάγω, ἔβαλα εἰς το στόμα μου ψωμί με ἀλάτι ἀλλά δεν κατέβαινε το ψωμί, ἐπειδή ἐξεράθηκε ο λάρυγξ μου ἀπό την ζέστην δι' αὐτό ηναγκάσθη να βάλω νερόν εἰς το ἀλάτι, δια να μπορέσω ἔτσι να ικανοποιήσω την ἀνάγκης της τροφῆς ἀλλά συγχώρησέ με. Λέγει τότε ο 'Αββᾶς 'Αχιλλᾶς·

(*) Θαλλίν ἥτοι θαλλία ἐκαλοῦντο και τα ζεμπίλια ἐπειδή κατεσκευάζοντο ἀπό βλαστούς φοινίκων διὰ των οποίων οι Πατέρες κατεσκεύαζον και ψιάθια, κοφίνους κ.τ.λ.

ελάτε να ιδήτε τον Ησαΐαν να τρώ γη ζωμον εις την σκήτην· εάν θέλης να τρώγης ζωμόν, πήγαινε εις Αίγυπτον.

4. Ο 'Αββάς Βενιαμίν έλεγεν ότι όταν, μετά τον θερισμόν, επεστρέψαμεν εις την σκήτην, μας έφεραν από την Αλεξάνδρειαν ολίγην γεωργικών συγκομιδήν, από ένα ξέστην^(*) ελαίου, μέσα σε δοχεία κλεισμένα με γύψον. Κατά το επόμενον λοιπόν καλοκαίρι ο καθένας από τους αδελφους έφερεν εις την Εκκλησίαν το δοχείον, με το έλαιον που του είχε περισσεύσει. Έφερα λοιπόν και εγώ το ιδικόν μου, το οποίον δεν ήνοιξα, αλλά αφού το έτρύπησα ολίγον με την βελόνην, το εδοκίμασα και η καρδιά μου εδοκίμασε μεγάλην χαράν, ότι τάχα κατώρθωσα μεγάλο πράγμα. Όταν όμως έμαζεύθησαν όλα τα δοχεία, των μεν αδελφών ευρέθησαν τελείως ανέγγιχτα και με τον γύψον έτσι όπως είχαν δοθή εις αυτούς από την αρχήν, ενώ το ιδικόν μου είχε τρυπητή: αυτό με έκαμε να εντραπώ, ως να είχα διαπράξει πορνείαν.

5. Ο Αββάς Βενιαμίν, ο πρεσβύτερος των κελλίων, μάς διηγήθη ότι κάποτε έπεσκέφθημεν κάποιον Γέροντα εις την σκήτην, εις τον οποίον και άλλοτε είχομεν μεταβή. Όταν ήθελήσαμεν να βάλωμεν ολίγον έλαιον εις το φαγητόν, διά να φάγωμεν με τον Γέροντα, μάς είπεν: εκεί υπάρχει το μικρόν δοχείον με το έλαιον, που μου έφέρατε πριν από τρία έτη και όπως το ακουμπήσατε, έτσι μένει κλεισμένον πάρετε λοιπόν από αυτό όσον θέλετε. Όταν ηκούσαμεν αυτό, εμείναμεν κατάπληκτοι από την αυστηράν άσκησιν του Γέροντος.

6. Ο ίδιος, πάλιν, μας είπεν: άλλοτε επεσκέφθημεν ένα άλλον Γέροντα και μας εκράτησε να φάγωμεν· έβαλε δε εις ημάς έλαιον βγαλμένον από τους σπόρους ρεπανίων (ραπανόλαδον). Πάτερ, του λέγομεν, καλύτερα να μας βάλης ολίγον γνήσιος ελαιόλαδον. Μόλις ήκουσεν αυτο ο Γέροντας έκαμε τον σταυρόν του και είπεν: αν υπάρχει άλλο λάδι, εκτός από αυτό, εγώ δεν γνωρίζω.

7. Δια τον Αββάν Διόσκορον διηγούνται ότι, το ψωμί, που έτρωγεν, ήτο από κριθάρι ή από φακήν. Έλεγον ακόμη διά τον ίδιον Αββάν, ότι κάθε χρόνον ήρχιζε και μίαν νέαν άσκησιν. Τον χρόνον αυτόν, έλεγε, δεν θα συναντήσω κανένα ή δεν θα μιλήσω καθόλου ή δεν θα φάγω μαγειρευμένον φαγητόν, ή καρπόν, ή λάχανα. Και έτσι, σύμφωνα με τον όρον, που έθετε, ενεργούσε όλον τον χρόνον. Μόλις ετελείωνεν ο χρόνος με την άσκησιν αυτήν, ήρχιζεν άλλην άσκησιν, κατά το επόμενον έτος. Έτσι κατώρθωσε να αποκτήση προς όλα μίαν απάθειαν και να νικήση εις όλα, εις τα οποία έβλεπε τον εαυτόν του να ελαττώνεται (υστερεί).

8. Κάποτε επεσκέφθη τον Αββάς Ησαΐαν κάποιος αδελφός. Ο Αββάς του έπλυνε τα πόδια, έπειτα έβαλε μία φούνταν φακήν εις μίαν χύτραν και ήναψε φωτιάν. Μόλις ήρχισε να βράζη, ο Αββάς Ησαΐας την κατέβασε. Αββά, λέγει ο αδελφός, ακόμη δεν εψήθηκε καλά. Εκείνος απήντησε: δεν σε φθάνει ότι είδες φωτιάν; Και αυτό είναι μεγάλη παρηγορία.

9. Ο 'Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός έλεγεν ότι οι Πατέρες της σκήτης, αν και έτρωγον ψωμί και αλάτι, εν τούτοις ούτε εις αυτά επίεζουν τον εαυτόν τους, δηλαδή ούτε από αυτά έτρωγαν απεριόριστα και δι' αυτό ήσαν ισχυροί εις την εκτέλεσιν των εντολών του Θεού.

(*) Ο ξέστης ήτο ρωμαϊκόν μέτρον διά τα υγρά, χωρητικότητος περίπου εξακοσίων τεσσαράκοντα γραμμαρίων.

10. Ο Αββάς Κασσιανός διηγήθη ότι ο Αββάς Ιωάννης, ηγούμενος μεγάλου Κοινοβίου, επεσκέφθη κάποτε τον Αββά Παΐσιον, που εξούσεν, επί σαράντα χρόνια, εις την πλέον απομεμακρυσμένην έρημον. Τον αγαπούσε δε πάρα πολύ και είχε θάρρος απέναντί του. Λέγει λοιπόν εις τον Γέροντα: Τι κατώρθωσες μετά από τόσα χρόνια αναχωρητής (εις την έρημον), όπου δεν ενοχλείσαι εύκολα από τους ανθρώπους; Και εκείνος απήντησεν. Από τότε, που εμόνασα, ουδέποτε με είδεν ο ήλιος να τρώγω. Ούτε και εμένα να οργίζωμαι, είτε και ο Αββάς Ιωάννης.

11. Κάποιος Γέροντας έμόναζεν εις το Κοινόβιον του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου, και επί τριάντα χρόνια εφήρμοζε τον εξής κανόνα: έτρωγε μόνον μίαν φοράν την εβδομάδα ψωμί και νερό ειργάζετο συνεχώς και ουδέποτε έβγαινεν έξω από την Εκκλησίαν.

12. "Έλεγον διά τον Αββά Μακάριον, ότι αν κάποτε του εδίδετο η ευκαιρία να φάγη μαζί με τους αδελφούς, έθετε τον εξής όρον εις τον εαυτόν του· αν ευρεθή κρασί, να το πίνης χάριν των αδελφών: διά κάθε όμως ποτήριον οίνου, δεν θα πίνης μίαν ολόκληρον ημέραν νερόν. Οι αδελφοί λοιπόν χάριν αναπαύσεως του έδιδαν οίνον και ο Γέροντας τον έπινε με χαράν, διά να βασανίση τον εαυτόν του.

Ο μαθητής του όμως, που εγνώριζε την περίπτωσιν, έλεγεν εις τους αδελφούς:

– Προς Θεού! Μή του δίδετε κρασί: διότι διαφορετικά, θα βασανίζη τον εαυτόν του εις το κελλίον.

Μόλις έμαθαν αυτό οι αδελφοί, ουδέποτε πλέον του προσέφεραν οίνον.

13. Διά τον Αββάν Μάρκον τον αναχωρητήν έλεγαν ότι επί εξήκοντα τρία χρόνια έκανε την εξής πνευματικής εργασίας: όλην την εβδομάδα ένήστευεν, ώστε να νομίζουν μερικοί, ότι ήτο υπεράνθρωπος ειργάζετο νύκτα και ημέραν και όσα έκέρδιζε από την εργασίας του τα έδιδεν εις τους πτωχούς ουδέποτε δε επήρεν από κάποιον κάτι. Εις αυτούς, που του έδιδαν, έλεγεν δεν έχω ανάγκην να πάρω τίποτε, με τρέφει το έργόχειρόν μου, καθώς και εκείνους, που έρχονται κοντά μου διά τον Θεόν.

14. Κάποιος μαθητής διηγήθη διά τον 'Αββάς του, ότι επί είκοσιτρία ολόκληρα χρόνια δεν έπεσεν εις το κρεβάτι να κοιμηθή, αλλ' εις το κάθισμα, που είργάζετο, εκεί εκοιμάτο καθιστός. Έτρωγε δε κάθε δύο ή τέσσαρας, ή και πέντε ημέρας εις όλα αυτά τα χρόνια ενώ δε έτρωγε, το ένα χέρι το είχεν υψωμένον διά προσευχήν και με το άλλο έτρωγεν.

Όταν δε τον ήρώτησα, είπεν ο μαθητής του, διά ποίον λόγον το κάμνει αυτό, ο Γέροντας απήντησε: φέρνω έμπρός εις τα μάτια μου την κρίσιν του Θεού και δεν ήμπορώ να ησυχάσω.

Κάποτε λοιπόν, συνέχισεν ο μαθητής, έβγήκεν ο Γέροντας έξω εις την αυλήν και με ευρήκε να κοιμάμαι τότε εστάθη από επάνω μου και έκλαυσε και έλεγεν θρηνηλογών: άραγε που ευρίσκεται ο λογισμός του και κοιμάται έτσι αμέριμνα;

15. Άλλος Γέροντας ήσκήτευεν εις μακρυνήν έρημον και κάποιος αδελφός, που τον επεσκέφθη, τον ευρήκε άρρωστον. Τον έπλυνε λοιπόν και από τα πράγματα, που έφερε μαζί του, του εμαγεیرهυσεν ολίγον φαγητόν και του έφερε να φάγη.

Ο Γέροντας τότε του λέγει:

– Πραγματικά, αδελφέ, έξέχασα ότι οι άνθρωποι έχουν αυτήν την ανάπαυσιν του φαγητού.

Ο επισκέπτης του προσέφερε και ένα ποτήρι κρασί. Ο Γέροντας μόλις το είδε έκλαυσε και είπε:

– Δεν έπερίμενα ώσπου να αποθάνω ότι θα έπινα κρασί.

16. Κάποιος αδελφός διηγείτο: Έγνώρισε ένα Γέροντα και οποίος ήσκήτευεν εις όρος υψηλόν και δεν εδέχετο να πάρη τίποτα από κανένα. Είχεν ολίγον νερόν και επεριποιείτο τον μικρόν του λαχανόκηπον και με αυτόν διετρέφετο έως πενήντα χρόνια, χωρίς να εξέλθη καθόλου από τον φράκτην του κελλίου του.

Ο Γέροντας αυτός έγινε ονομαστός, διά τας πολλές θεραπείας, που έκανε συνεχώς εις αυτούς οι οποίοι τον έπεσκέπτοντο.

Τώρα, αυτός απέθανε εν ειρήνη και άφησεν εις τον τόπον εκείνον πέντε μαθητάς.

17. Ένας Γέροντας είπεν είδα με τα μάτια μου, εις αυτήν την έρημον, Γέροντας, που έζησαν εδώ επί εβδομήντα χρόνια, και δεν έτρωγαν τίποτε άλλο παρά μόνον χόρτα και χουρμάδες.

18. Διηγούνται δι' ένα μεγάλον Γέροντα, που ήσκήτευεν εις την Λαύραν του Αββά Πέτρου, ότι παρέμεινεν εις τον σπήλαιόν του επί πενήντα χρόνια, και ούτε οίνον ήπιε, ούτε άρτον έφαγε, παρά μόνον πίτουρα και αυτά τρεις φορές την εβδομάδα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

(Οι Άγιοι μας διδάσκουν υπομονή και ταπείνωση)

Πράξεις διάφοροι Πατέρων Αγίων εις υπομονήν διεγείρουσαι τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν καὶ τὴν ὑπερβολὴ διδάσκουσαι ἡμῖν τὴν ταπείνωσιν.

Διάφοροι πράξεις Αγίων Πατέρων, αἱ ὁποῖαι προτρέπουν ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους νὰ κάμνωμεν υπομονήν καὶ με ὑπερβολήν μάς διδάσκουν τὴν ταπείνωσιν.

A'. Παλλαδίου

Ο ΜΕΓΑΣ Μακάριος ὁ Ἀλεξανδρεὺς οὐ μιὰ ἀσκήσει, ἀλλὰ διαφόρους ἐχρήσατο· εἰ τί γὰρ ἔργον ἀσκήσεως τινὰ τῶν ἀγωνιστῶν πεπονηκότα ἀκήκοε, τοῦτο οὐ μόνον κατορθῶσαι, ἀλλὰ καὶ ὑπερβῆναι ἐσπούδασεν. Ἀκούσας οὖν παρὰ τινός, ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται διὰ πάσης τῆς τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσιν ἀπυρον, ἔκρινεν αὐτῷ ἐπὶ ἑπταετίας τοῦ πυρὸς χρῆσιν ἀρνήσασθαι ἤσθιε δὲ λάχανα ὡμὰ καὶ εἰ ποτὲ τί παρεῦρεν ὀσπρίου βρεκτοῦ.

2. Εἶτα ἤκουσε παρὰ τινός ἄλλου, ὅτι γέρων τις λίτραν ἄρτου ἐσθίει· καὶ κλάσας τὸ βουκέλλατον, καὶ εἶχεν, ἔνεβαλεν εἰς κεράμιον, κρίνας τοσοῦτον καθ' ἑκάστην ἐσθίειν, ὅσον ἂν ἡ χεὶρ ἀνενέγκη. Διηγείτο οὖν ἡμῖν μετὰ τοῦτο χαριεντιζόμενος, ὅτι περιεδρασσόμενη μὲν πλειόνων κλασμάτων, οὐ συνεχωρούμην δὲ ἐξενεγκεῖν ὑπὸ τοῦ στενοχώρου τῆς ὀπῆς τοῦ κεραμίου τὸ γὰρ παντελῶς μὴ ἔσθιειν, ὁ τελώνης οὐ συνεχώρει μοί.

3. Ἐπὶ ἄλλα οὖν τρία ἔτη ταύτην ἤσκησε τὴν ἐγκράτειαν, τέσσαρας ἢ πέντε οὐγκίας ἄρτου ἐσθίων καὶ ἀντίτροπον τούτων πίνων ὕδωρ.

4. Ἐκρινεν οὗτος ὁ ἀδάμας ὕπνου περιγενέσθαι καί, ὡς διηγείτο ὕστερον, οὐκ εἰσῆλθεν ὑπὸ στέγην ὅλοις εἴκοσι νυκθημέρους, ἀλλ' ἔμενεν αἶθριος, τὸ μὲν τῆς ἡμέρας καύματι φλεγόμενος, τῆ δὲ τῆς νυκτὸς ψυχρότητι πηγνύμενος, ἵνα νικήσῃ τὸν ὕπνον. Εἰ μὴ τάχιον οὖν, φησιν, ὑπὸ στέγην εἰσῆλθον καὶ ἔχρησαμην ὕπνω, εἰς ἕκστασιν ἂν ἤλασα, διὰ τὸ ξηρανθῆναι μου τὸν ἐγκέφαλος. "Ὅσον οὖν ἐπ' ἐμοί, φησι, τὸν ὕπνον ἐνίκησα ὅσον δὲ ἐπὶ τῆ φύσει τῆ χρεῖαν ἐχούση τοῦ ὕπνου, τούτω πάλιν ὑπήχθην, παραχωρήσας τῆ ἀνάγκῃ τῆς φύσεως.

5. Τοῦ Ἁγίου τούτου ἐν μιᾷ καθεζομένου ἐν τῇ κέλλῃ, κώνωψ τὸν αὐτοῦ πόδα ἔκεντησεν ὁ δὲ ἀλγήσας τοῦτον τῇ χειρὶ συνέτριψεν ἤδη κορεσθέντα τοῦ αἵματος εἶτα μεταμεληθεὶς ὡς ἑαυτὸν ἐκδικήσας καὶ τὸν λυπήσαντα ἀμυνόμενος, τοιοῦτω ἑαυτὸν ὑποβάλλει ἐπιτιμῷ. Εἰς τὸ ἔλος τῆς σκίτεως ἀπελθὼν, καὶ ἐν τῇ πανερῆμῳ ἐστίν, ἔνθα οἱ κώνωπες ὡς σφήκες μεγάλοι ὄντες δύνανται τοὺς ἑαυτῶν κέντροις καὶ τὰ τῶν σὺγγων περιπεῖρειν δέρματα, ἐκεῖ οὖν γυμνὸς καθεσθεὶς ἐπὶ μῆνας ἕξ, οὕτως ὑπ' αὐτῶν κατεβρώθη, ὡς καὶ σπονδύλους ἐξενεγκεῖν δι' ὄλου τοῦ σώματος. Καὶ ὑποστρέψας μηδὲ γνωρίζεσθαι παρὰ τῶν εἰδότην τις ἔστιν, ὅσον ἀπὸ τῆς ὄψεως, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐπεγινώσκετο, ὅτι αὐτὸς ἔστιν καὶ Μέγας Μακάριος. Τινὲς δὲ οἱ αὐτὸν δρῶντες καὶ τὸ γεγονός ἀγνοοῦντες, ἐνόμισαν ὅτι ἐλεφαντίασεν τοιαύτην καρτερίαν καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ἐνεδείξατο.

6. Οὗτος ἀκούσας περὶ τῶν Ταβεννησιωτῶν ὅτι μεγάλην ἔχουσι πολιτείαν, μεταμφιεσάμενος καὶ ἀναλαβῶν κοσμικῶν σχῆμα, εἰς Θηβαΐδα τὲ ἀνελθὼν δι' ἡμερῶν δεκαπέντε, παρεγένετο πρὸς τὸ ἀσκητήριον τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ προσαγγελθῆναι περὶ αὐτοῦ ἤτειτό το Ἀρχιμανδρίτη Παχωμία, ἀνδρὶ προφητικό, ὃ καὶ κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν οὐκ ἔγνωσθῆ τα κατὰ τὸν Μακάριον τότε παρὰ τοῦ Πνεύματος. Εἷσκληθεις οὖν καὶ τὸ Παχωμία ἔντυχον, εἶπε δέομαί σου, Κύριε, δέξαι με εἰς τὴν μονὴν σου, ἵνα γένωμαι Μοναχός. Λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Παχώμιος ἤδη εἷς γῆρας ἤλασας, καὶ πῶς δυνήση ἀσκεῖν; ἀδελφοὶ γὰρ εἰσιν ὧδε ἀπὸ νεότητος ἀσκήσαντες καὶ τοὺς πόνους συνανατραφέντες, οἱ καὶ φέρουσι τὸν κάματον. Σὺ δέ, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ, οὐ δυνήση ἐνεγκεῖν τοὺς τῆς ἀσκήσεως πόνους καὶ περισπασμούς, ἀλλ' ἴλιγγιασας ὑποστρέψεις πάλιν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡμᾶς μὲν κακολογήσεις, σεαυτὸν δὲ καταβλάψεις τὰ μέγιστα.

Οὐκ ἐδέξατο οὖν αὐτὸν ὁ Παχώμιος, ἀλλ' ἀπεπέμψατο καὶ δὲ προσεκαρτέρησε τὸ πυλῶνι" νῆστις ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ μαθῶν τοῦτο ὁ Παχώμιος εἷσκαλεται πάλιν αὐτόν, καὶ λέγει κατὰ τὰ πρότερα καὶ δὲ ἀπεκρίνατο δέξαι με, Ἄββᾶ, καὶ ἐὰν μὴ νηστεύω, ὡς οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐργάζομαι, ὃ ἐργάζονται, τότε κέλευσον με ἔκριφναί της μονῆς. Ἐδέξατο οὖν αὐτόν, καὶ συνέταξε τοῖς ἐν τῇ μονῇ (ἐστι δὲ τὸ σύστημα τῶν ἀδελφῶν της μονῆς ἐκείνης χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες ἄχρι τῆς σήμερον), εἶτα παρελθόντος ὀλίγου καιροῦ ἐπέστη ἡ τεσσαρακοστή.

Εἶδεν οὖν ὁ γέρων τοὺς ἀδελφοὺς διαφόρους πολιτείας ἀναλαμβάνοντας, καὶ τὸν μὲν ἔσθιοντα ἐν ἐσπέρα, ὡς σύνηθες, τὸν δὲ διὰ δύο, τὸν δὲ διὰ πέντε, ἄλλον ἐστῶτα διὰ πάσης νυκτός, τῇ δὲ ἡμέρα καθεζόμενον εἰς ἔργον, καὶ ἄλλον ἄλλο εἶδος ἀσκήσεως ἐπιτηδεύοντα, ὡς ἡ προθυμία ἐκάστῳ ὑπέβαλλε καὶ ἡ δύναμις. Αὐτὸς δὲ βρέξας τοὺς ἐκ φοινίκων θαλλοὺς εἰς πλῆθος, ἔστη ἐν γωνίᾳ μιᾷ καὶ μέχρις οὗ ἡ τεσσαρακοστή διῆλθε καὶ τὸ Πάσχα παραγέγονεν, οὐκ ἄρτου ἐγεύσατο, οὐχ ὕδατος, οὐ γόνυ ἔκαμψεν, οὐκ ἐκάθισεν, οὐκ ἔνεπεσεν, οὐδαμῶς ἄλλου ἐγεύσατο, εἶμη κράμβης φύλλων ὧμων ὀλίγων κατὰ Κυριακὴν, καὶ τοῦτο, οἶμαι, ἓνα δόξῃ ἐσθίειν καὶ μὴ εἰς οἴησιν ἐκπέση. Οὐκ ἐλάλησε πρὸς τινὰ λόγον, οὐ μικρόν, οὐ μέγαν, ἀλλ' ἴστατο σιωπῶν, καὶ ἐαυτῷ μὲν προσέχων καὶ τὴ καρδίᾳ ἀδιαλείπτως προσομιλῶν τῷ Θεῷ καὶ προσευχόμενος, ταῖς δὲ χερσὶ τοὺς θαλλοὺς πλέκων.

Τὴν οὖν ὑπερβολικὴν, αὐτοῦ καρτερίαν οἱ ἀδελφοὶ θεασάμενοι, προσελθόντες τῷ Παχωμίῳ εἶπον πόθεν ἡμῖν, Ἄββᾶ, ἤγαγες τοῦτον τὸν ἄσαρκον πρὸς ἡμετέραν κατάκρισιν; ἡ οὖν ἔκβαλε τοῦτον ἐντεῦθεν, ἡ ἔσο εἰδῶς ὅτι πάντες ἡμεῖς διαχωριζόμεθά σου σήμερον. Ὁ δὲ μέγας Παχώμιος μαθῶν τὰ κατὰ τὸν ἄδρα καὶ τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἄσκησιν, προσηύξατο τῷ Θεῷ ἀποκαλυφθῆνα: αὐτῷ τίς ἔστιν οὗτος, ὃς τοιαύτην ὑπομονὴν ἐπεδείξατο. Ἄπεκαλύφθη οὖν αὐτό, ὅτι οὗτός ἐστι Μακάριος ὁ Μοναχός.

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Παχώμιος ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ εἰσάγει αὐτόν εἰς τὸ εὐκτήριον· καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν λέγει δεῦρο, καλογηρεῖ τὸ εἰ Μακάριος, καὶ ἓνα τί ἀπέκρυψας ἀπ' ἐμοῦ; Ἐκ πολλῶν σὲ ἐτῶν ἐπεθύμουν ἰδεῶν ἀκούων τὰ περὶ σου χάριν σοὶ ἔχω ὅτι ἔκονδουλίσας τα παιδιά μου, ἓνα μὴ μέγα φρονῶσιν ἐπὶ τῇ ἐαυτῶν ἀσκήσεις παρακαλῶ οὖν σὲ λοιπόν, ἀπελθε εἰς τὸν τόπον σου αὐτάρκως γὰρ ὠκοδομησας ἡμᾶς, καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν. Τότε ἀξιωθεῖς ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

7. Διηγῆσατο μοὶ οὗτος ὁ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὅτι ἠθελησα πότε πέντε ἡμέρας τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπερίσπαστον ποιῆσαι, καὶ μηδὲν ὄλως ὑλικῶν ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἐκεῖνο προσανασχεῖν καὶ ταῖς ὑπερκοσμίαις θεωρίαις ἐνατενίζειν. Τοῦτο οὖν κρίνας ἐν ἐαυτῷ, ἀπέκλεισά μου τὴν κέλλαν καὶ ἐξῶθεν τὴν αὐλήν, ὡς τὲ μὴ δοῦναι τινὶ ἐλθόντι ἀπόκρισιν, καὶ ἔστην ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας, παραγείλας μου τὰ νῶ καὶ εἶπων αὐτῷ. Βλέπε, μὴ

κατέλθης τῶν οὐρανῶν" ἔχεις ἐκεῖ Ἄγγελους, Ἀρχαγγέλους, τὰς ἄνω πάσας Δυνάμεις, τὰ Χερουβίμ, τὰ Σεραφίμ, τὸν Θεὸν τὸν πάντων ποιητὴν ἐκεῖ διατρίβει, μὴ κατέλθης ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ, μὴ ἐμπέσης εἰς ὑλικοὺς λογισμοὺς.

Διαρκέσας οὖν ἐν τούτοις ἡμέρας δύο, φησίν, οὕτω παρώξυνα τὸν δαίμονα, ὡς γενέσθαι τοῦτον φλόγα πυρὸς καὶ κατακαύσαι μου πάντα τα ἐν τῷ κελλίῳ ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς καὶ τὸν ψίαθον ἐφ' ὃν εἰστήκειν Ῥμπρησαι. Κάμε λοιπὸν νομίσαντα καὶ ἑαυτὸν ἐμπίπρασθαι καὶ φοβηθέντα, ἀποστῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ὑπερκοσμίου θεωρίας ἐκείνης, καὶ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου τούτου κατελθεῖν θεωρίαν καὶ ὑλικᾶς ἐννοίας ἀναλαβεῖν, ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα λογισθῆ μοι εἰς τῦφον.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Μακάριος ο Αλεξανδρινός δεν εξετέλεσε μόνον μίαν άσκησιν, αλλά διαφόρους: αν δηλαδή ήκουεν, ότι κάποιος αγωνιστής έπραγματοποιούσε μίαν άσκησιν, εφρόντιζεν όχι μόνον να την κατορθώση, αλλά και να την υπερβή. Όταν, λοιπόν έμαθεν από κάποιον, ότι οι Ταβεννησιώται τρώγουν καθ' όλην την τεσσαρακοστήν άμαγείρευτον φαγητόν, επέβαλλεν εις τον εαυτόν του να μη χρησιμοποιοήση φωτιάν, διά φαγητόν, επι επτά έτη έτρωγε δε ωμά λάχανα, και αν εύρισκε καμμιά φορά κανένα βρεγμένον όσπριον.

2. Κατόπιν πληροφόρηθη από κάποιον άλλον, ότι κάποιος Γέροντας τρώγει μόνον μίαν λίτραν(*) άρτου τότε αφού έσπασε το βουκέλλατον, που είχε, έβαλε ψωμί εις μίαν στάμναν και απεφάσισε να τρώγη καθημερινώς τόσον, όσον θα ήμπορούσε να βγάλη από μέσα το χέρι του. Μάς διηγείτο λοιπόν χαριεντιζόμενος, ότι έπιανα περισσότερα κομμάτια, δεν ήμπορούσα όμως να τα βγάλω, επειδή το στόμιον της στάμνας ήτο στενόν διότι αυτός ο τελώνης, η αδυναμία της σαρκός δηλαδή, δεν με άφηνε να μη τρώγω τελείως.

3. Έπειτα επι άλλα τρία χρόνια επέβαλλεν εις τον εαυτόν του αυτήν την έγκράτειαν· έτρωγε τέσσαρας έως πέντε ουγκίας άρτου και έπινε το ανάλογον νερόν.

4. Αυτός λοιπόν ο αδαμάντινος ασκητής απεφάσισε να νικήση και τον ύπνον όπως δε διηγείτο αργότερα, επί είκοσιτέσσαρα ολόκληρα ημερόνυκτα δεν εισήλθεν εις το κελλί του, αλλά παρέμεινεν εις το ύπαιθρον, όπου έφλογίζετο από την υπερβολικήν ζέστης της ημέρας και επάγωνεν από το ψύχος της νυκτός, δια να νικήση τον ύπνον. Αν δεν απεφάσιζα γρήγορα, -είπε- να εισέλθω κάτω από την στέγην του κελλίου μου, θα έπαραφρονούσα, διότι θα εξηραίνετο ο εγκέφαλός μου. Όσον, λοιπόν, ήμπορούσα συνέχισε να λέγη- ενίκησα τον ύπνον υπετάγην, πάλιν, εις τον ύπνον τόσον, όσον ήτο απολύτως απαραίτητος για την ανάγκην της φύσεως, και χάριν αυτής της φυσικής ανάγκης επέτρεψα εις τον εαυτόν μου να κοιμάται ολίγον.

5. Κάποτε αυτός ο Άγιος εκάθητο εις το κελλί του και ένα κουνούπι τον ετσίμπησεν εις το πόδι του. Εκείνος έπόνεσε, και εσκοτώσε, με το χέρι του, το κουνούπι, αφού είχε χορτάσει με αίμα. Έπειτα, επειδή μετενόησε, διότι εκδικήθηκε το κουνούπι που τον ήδίκησε με το τσίμπημα, επέβαλλεν εις τον εαυτόν του το εξής επιτίμιον: Έπήγε μέσα εις την πανέρημον, όπου ευρίσκονται τα έλη της σκήτης: εκεί εις τα στάσιμα βρωμόνερα τα κουνούπια είναι μεγάλα ωσαν σφήκες και ήμπορούν, με το κεντρί των, να τρυπήσουν

(*) Η ρωμαϊκή λίτρα ισούτο πρὸς 320 γραμμάρια περίπου. Υποδιηρείτο δε εκάστη λίτρα εις 12 ουγκίας (Βλέπε υποσ. σελ. 52 του ανά χειρας τόμου).

ακόμη και τα δέρματα των αγριοχοίρων. Εκεί, λοιπόν, παρέμεινε γυμνός, επί ένα εξάμηνο και τόσο πολύ τον κατέφαγον τα κουνούπια, ώστε εις ολόκληρον το σώμα του έβγαλεν έξανθήματα, ωςάν ρόζους χονδρά. Όταν δε επέστρεψεν εις το κελλί του, τόσο πολύ είχε παραμορφωθεί, ώστε δεν τον ανηγνώριζαν ούτε εκείνοι, που τον εγνώριζαν καλά. Ανηγνώρισαν δε τον Μέγαν Μακάριον όχι από το πρόσωπον, αλλά από την φωνήν. "Άλλοι, πάλιν, που τον έβλεπαν, και αγνοούσαν το γεγονός, ενόμιζαν, ότι είχε προσβληθή από ελεφαντίασιν. Τόσον μεγάλην καρτερίαν επέδειξεν ο αθλητής του Χριστού.

6. Ο ίδιος αυτός Μακάριος, όταν επληροφορήθη διά τους Ταβεννησιώτας, ότι έχουν μεγάλην αυστηρότητα εις την ζωήν των, αφού αλαξεν ενδύματα και έγινεν ωςάν κοσμικός, εβάδισεν επί δεκαπέντε ήμέρας και ανέβηκεν εις Θηβαΐδα. Μόλις έφθασεν εις το Μοναστήρι των Ταβεννησιωτών, εζήτησε να ειδοποιήσουν, διά τον ερχομόν του, τον Αρχιμανδρίτην Παχώμιον, που ήτο άνθρωπος με προφητικόν χάρισμα κατά θείαν όμως οικονομίαν, το Πνεύμα δεν του εφανέρωσεν την περίπτωσιν του Μακαρίου.

Αφού, λοιπόν, τον εκάλεσαν μέσα εις το Μοναστήριον και συνήντησε τον Παχώμιον, του είπε:

– Σε παρακαλώ, Κύριέ μου, να με δεχθής εις το Μοναστήρι σου, διά να γίνω Μοναχός.

– Συ έγήρασας πλέον, του απαντά ο Μέγας Παχώμιος, και πώς θα ήμπορέσης να ασκητεύσης; Εδώ ευρίσκονται αδελφοί, που έχουν έπιδοθή εις την άσκησιν από την νεότητά των, έχουν τραφή μαζί με τους κόπους και οι οποίοι αντέχουν εις την σκληρότητα της ασκήσεως: συ όμως, εις αυτήν την ηλικίαν, δεν θα ήμπορέσης να αντέξης εις τους κόπους και τας απασχολήσεις της ασκήσεως, αλλά θα απελπισθώς και θα επιστρέψης πάλιν εις τον κόσμον, όπου και μας θα κακολογήσης και τον εαυτόν σου θα βλάβης πάρα πολύ.

Δεν τον εδέχθη λοιπόν ο Παχώμιος, αλλά τον έστειλεν οπίσω. Ο Μακάριος όμως δεν έφυγεν, αλλά παρέμενε νηστικός επί επτά ήμέρας έξω από την Πύλην του Μοναστηριού. Μόλις το έμαθεν αυτό ο Παχώμιος τον καλεί πάλιν μέσα και του επανέλαβε τα προηγούμενα.

Τότε και ο Μακάριος του είπε:

– Σε παρακαλώ να με δεχθής, 'Αββά, και αν δεν νηστεύω, όπως οι αδελφοί, και αν δεν εργάζομαι όπως εκείνοι, τότε διάταξε να με πετάξουν έξω από το Μοναστήρι.

Κατόπιν αυτού τον εδέχθη και τον κατέταξεν εις τους Μοναχούς του Μοναστηριού (εκείνο δε το Μοναστήρι έχει, μέχρι σήμερα, χιλίους τετρακοσίους Μοναχούς). Μετά μικρόν διάστημα έφθασεν η Μεγάλη Τεσσαρακοστή.

Είδε λοιπόν ο Γέροντας τους αδελφούς να επιδίδονται εις διαφόρους ασκήσεις και άλλος μεν να τρώγη το βράδυ, όπως ήτο συνηθισμένον, άλλος κάθε δύο ήμέρας, άλλος κάθε πέντε, άλλος να αγρυπνη όρθιος ολόκληρον την νύκτα και την ημέραν να απασχολήται εις την έργασίαν, και άλλος τέλος, να επιδίδεται εις άλλο είδος ασκήσεως, ανάλογα με την προθυμίαν και την δύναμίν του. Τότε και αυτός, αφού έβρεξεν αρκετά βλαστάρια φοινίκων εκάθισεν εις μίαν γωνίαν του Μοναστηριού και μέχρις ότου επέρασεν η Τεσσαρακοστή και έφθασε το Πάσχα δεν έφαγε καθόλου ψωμί, δεν ήπια νερό, δεν ελύγισε το γόνατόν του, δεν εκάθισεν, ούτε επλάγιασε, δεν έφαγε τίποτε άλλο, παρά μόνον, κάθε Κυριακήν,

έτρωγεν ολίγα ωμά λαχανόφυλλα (και αυτό, κατά την γνώμην μου, το έκανε, διά να φανή ότι τρώγει και να μη πέση εις υπερηφάνειαν). Δεν ωμίλησεν εις κανένα, μικρόν ή μεγάλον, αλλά εστέκετο σιωπηλός, έπρόσεχε τον εαυτόν του και συνομιλούσε συνεχώς, διά της προσευχής, μέσα εις την καρδίαν του με τον Θεόν, ενώ με τα χέρια του έπλεκε τα βλαστάρια των φοινίκων.

Όταν λοιπόν είδαν οι αδελφοί αυτήν την υπερβολικήν καρτερικότητα, προσήλθαν εις τον Παχώμιον και του είπαν:

- Αββά, από που μας έφερεις αυτόν τον άσαρκον, διά να είναι δι' ημάς, με την άσκησίν του, ζώσα κατάκρισις; Η λοιπόν διώξε τον απ' εδώ, ή μάθε ότι όλοι ημείς χωριζόμεθα από σε σήμερα.

Τότε ο Μέγας Παχώμιος, καθώς έμαθε για τον άνδρα και την υπεράνθρωπος άσκησίν του, προσηυχήθη εις τον Θεόν να του φανερώση ποίος είναι αυτός, που έδειξεν τέτοιαν υπομονήν. Ο Θεός λοιπόν του έφάνέρωσε ότι αυτός είναι ο Μοναχός Μακάριος.

Αμέσως τον επλησίασεν ο Παχώμιος, τον επήρεν από το χέρι και τον οδήγησεν μέσα εις τον Ναόν. Εκεί, αφού τον ησπάσθη, του λέγει:

- Έλα, καλόγηρε, συ είσαι ο Μακάριος; διατί μου το απέκρυψες; Από πολλά χρόνια, καθώς ήκουα διά σε, επιθυμούσα να σε γνωρίσω. Σου χρεωστω χάριν, διότι εταπείνωσες τα παιδιά μου, διά να μη υπερηφανεύωνται διά την άσκησίν των. Σε παρακαλώ λοιπόν τώρα πήγαινε εις τον τόπον σου, διότι αρκετά συνετέλεσες εις την πνευματικήν μας οικοδομήν και να προσεύχেসαι δι' ημάς.

Τότε, αφού τον ετίμησαν κατ' αξίαν οι αδελφοί, ανεχώρησε και ήλθε, πάλιν εις το κελλί του.

7. Ο ουράνιος αυτός άνθρωπος μου διηγήθη τα εξής: Κάποτε ήθελσα να μη απομακρύνω τον νούν μου επί πέντε ημέρας από τον Θεόν και να μη σκεφθώ τίποτε το υλικόν, αλλά να κρατήσω εις Εκείνον συγκεντρωμένην την σκέψιν μου και να έχω γυρισμένα τα μάτια της ψυχής μου προς τας υπερκοσμίους θεωρίας. Αφού λοιπόν τελικώς το απεφάσισα, έκλεισα τελείως το κελλί μου και την αυλήν, από έξω, ώστε να μη ήμπορώ να αποκριθώ σε κανέναν, εαν ήρχετο, και ήρχισα την προσπάθειαν από την Δευτέραν. Εις τον νούν μου παρήγγειλα και είπα: Πρόσεχε να μη καταβής καθόλου από τους Ουρανούς: έχεις εκεί 'Αγγέλους, 'Αρχαγγέλους, όλας τας Επουρανίους Δυνάμεις, τα Χερουβείμ, τα Σεραφείμ και, τέλος, τον Θεόν, τον Δημιουργόν των όλων εκεί να περάσης τον καιρόν σου, μη καταβής κάτω από τον Ουρανόν, μή περιπέσης εις υλικούς λογισμούς.

Αφού λοιπόν παρέμεινα εις αυτές τις σκέψεις – συνέχισε να λέγη- επί δύο ημέρας, τόσον πολύ παρώξυνα τον δαίμονα, ώστε να μετασηματισθή σε φλόγα πυρός και να καύση τελείως όλα μέσα εις το κελλί μου, ακόμη και την ψάθαν, επάνω εις την οποίαν έστεκόμην. Εγώ, λοιπόν, επειδή ενόμισα ότι και ο ίδιος θα έκαίόμουν, εφοβήθηκα: δι' αυτο και απεμακρύνθην, κατά την τρίτην ημέραν, από εκείνην την υπερκόσμιον θεωρίαν και κατέβηκα εις την θεωρίαν αυτού του κόσμου και ήρχισα να σκέπτομαι υλικά πράγματα. Έτσι όμως δεν μου εδόθη αφορμή να υπερηφανευθώ δι' αυτό το πράγμα.

Β'. Τού αυτού

ΟΡΟΣ ΕΣΤΙΝ ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπάγος ἐπὶ τὴν σκῆτιν, καὶ καλεῖται Φέρμη ἐν τούτῳ κάθηνται ὡς πεντακόσιοι ἄνδρες ἀσκούμενοι, ἐν οἷς ἦν καὶ τις ἀνὴρ Παῦλος καλούμενος, Μοναχὸς ἄριστος, δς παρὰ πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, οὐκ ἔργου ἤψατο πότε, οὐ πραγματείας τινός, οὐκ ἔλαβε τί παρὰ τινός, ἐκτὸς οὐ ἔμελλεν αὕτη τῆ ἡμέρα ἐσθίειν, ἀλλ' ἔργον αὐτῷ διηνεκὲς ἢ ἀδιάλειπτος προσευχή. Οὗτος τετυπωμένας εἶχε ποιεῖν καθ' ἐκάστην τριακοσίας προσευχᾶς. Τοσαύτας οὖν ψήφους συναγαγῶν, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βάλλων, δι' αὐτῶν ἐμέτρει τὰς προσευχᾶς, μίαν ψῆφον καθ' ἐκάστην προσευχὴν ρίπτων εἰς ἔδαφος.

Παραβαλῶν οὖν οὗτος πότε τὸ Μεγάλῳ Μακαρίῳ τῷ λεγομένῳ Πολιτικῷ, λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ Μακάριε, θλίβομαι σφόδρα. Ἦγάγκασεν οὖν αὐτὸν καὶ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Μακάριος εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν λυπεῖται καὶ δὲ λέγει αὐτῷ ἐν κώμῃ τινὶ παρθένος τις κατοικεῖ τριακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχουσα ἀσκουμένη, περὶ ἧς μου διηγήσαντο, ὅτι ἐκτὸς Σαββάτου καὶ Κυριακῆς οὐκ ἔσθιει τὸν ἅπαντα χρόνον, ἀλλὰ δι' ἡμερῶν πέντε τρεφομένη ποιεῖ καθ' ἐκάστην εὐχᾶς ἑπτακοσίας. Τοῦτο οὖν μαθῶν ἐγώ, ἀπέγνων ἐμαυτῷ, ὅτι ἀνὴρ ὑπὲρ ἐκείνην τὴν ρώμῃ τοῦ σώματος δημιουργηθεῖς, ὑπὲρ τὰς τριακοσίας εὐχᾶς ποιῆσαι οὐ δύναμαι. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος Μακάριος ἐξηκοστὸν ἤδη ἔτος ἔχω ἀφ' οὗ τεταγμένας εὐχᾶς ἑκατὸν ποιῶν, καὶ τὰ πρὸς τροφήν ἐργάζομαι ταῖς χερσί, καὶ τοὺς ἀδελφούς τὴν ὀφειλῶν τῆς συντυχίας ἀποδίδωμι, καὶ οὐ κρίνει μὲ τὸ συνειδὸς ὡς ἀμελήσαντα πότε, εἰ δὲ σὺ τριακοσίας εὐχᾶς ποιῶν κρίνη ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, δηλὸς εἰ καθαρῶς μὴ εὐχόμενος, καὶ δυνάμενος πλείονα εὐχεσθαι καὶ μὴ εὐχόμενος.

Ερμηνεία

Εἰς τὴν Αἰγύπτῳ ὑπάρχει ἓνα βουνό, που οδηγεῖ εἰς τὴν σκῆτην καὶ το ὁποῖον ὀνομάζεται Φέρμη. Εἰς τὸ βουνό αὐτό ζοῦν πεντακόσιοι, περίπου, ἀσκηταὶ μεταξύ αὐτῶν ἦτο καὶ κάποιος, που ὀνομάζετο Παῦλος. Αὐτός, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἶχεν αὐτὴν τὴν τακτικὴν ποτὲ δὲν ἤγγισεν ἐργασίαν, δὲν ἠσχολήθη με τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐργοχείρων, δὲν ἐπηρε τίποτε ἀπὸ κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φαγητὸν τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἠσχολεῖτο συνεχῶς με τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν. Εἶχε καθιερωμένος νὰ κάμνῃ τριακοσίας προσευχῆς καθημερινῶς. Αφού λοιπὸν ἐμάζευν ἐσάριθμα χαλικάκια, τὰ ἐβάζεν εἰς τὸν κόλπον του καὶ με αὐτὰ ἐμέτρούσε τὰς προσευχᾶς ἀφού ἐτελείωνε, δηλαδή, μίαν προσευχὴν, ἐρριπτε καὶ ἀπὸ ἓνα χαλικάκι εἰς τὸ ἔδαφος.

Αὐτός λοιπὸν κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Μεγάλον Μακάριον, τὸν ἐπονομαζόμενον Πολιτικόν, καὶ του λέγει:

– Ἀββᾶ Μακάριε, στενοχωροῦμαι πάρα πολὺ.

Τότε ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Μακάριος τὸν ἐπίεσε νὰ του εἴπῃ τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του. Εκείνος του ἀπαντᾷ:

– Εἰς ἓνα χωρίον κατοικεῖ μία παρθένος, που ἀσκητεῖ ἤδη τριάντα χρόνια δι' αὐτὴν μου διηγήθησαν, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν τρώγει τὸν ἄλλον καιρὸν. Τρώγει κάθε πέντε ἡμέρας καὶ κάμνῃ καθημερινῶς ἑπτακοσίας εὐχᾶς.

Μόλις το έμαθα αυτό εγώ, απελπίσθηκα, διότι αν και ως άνδρας είμαι ανώτερός της εις την σωματικήν δύναμιν, εν τούτοις δεν ήμπορώ να κάνω περισσότερας από τριακοσίας ευχάς.

Αφού ήκουσεν αυτά ο "Άγιος Μακάριος του λέγει:

-Εγώ, εξήντα χρόνια τώρα, έχω τακτικών και κάνω εκατόν ευχας και εργάζομαι, με τα χέρια μου, διά να εξοικονομήσω το φαγητόν μου εκπληρώνω δε και την προς τους αδελφούς τακτικής επικοινωνίαν, και δεν με κατακρίνει ή συνείδησίς μου ότι αμέλησα κάποτε κάτι αν λοιπόν σύ, ενώ κάμνεις τριακοσίας ευχάς, κατακρίνεσαι από την συνείδησίν σου, είναι φανερόν πως δεν προσεύχεσαι καθαρά και ενώ ήμπορείς περισσότερον να προσεύχεσαι, δεν προσεύχεσαι.

Γ'. Τού αυτού

ΔΩΡΟΘΕΟΣ τις άσκητης Θηβαῖος κατώκει από πέντε σημείων της πόλεως Άλεξανδρείας εις τὰ λεγόμενα έρημικά, ὡ παρεδόθην ὑπό τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ Ξενοδόχου της Άλεξανδρέων Ἐκκλησίας. Τούτω γάρ κατ' ἀρχὰς προσήλθον νέος ὢν, παρακαλῶν στοιχειωθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ μονήρει βίω ὁ δὲ ἐξαγαγῶν με της πόλεως, ἀπήγαγε πρὸς τὸν άσκητης Δωρόθεον, καὶ παραδούς αὐτῷ, ἤξιωσε τα τῶν Μοναχῶν με παιδεύσαι. Μεγάλη δὲ ὁ γέρων σκληραγωγία συνέζη, διὰ πάσης μὲν της ἡμέρας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καύματι της μεσημβρίας ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ θάλασσαν συνῆγε λίθους, καὶ τούτους οἰκοδομῶν καὶ κέλλας ποιῶν, παρεχῶρει τους μὴ δυναμένους οἰκοδομῆσαι κέλλας ἑαυτοῦς δι' ἀσθένειαν. Ἐμοῦ δὲ πότε πρὸς αὐτὸν εἴρηκοτος, τί ποιεῖς, Πάτερ, ἐν γήρει τοσοῦτω ἀποκτείνων σου τὸ σῶμα ἐν τῷ χαλεπῷ καύματι καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: τοῦτο ἀποκτείνει μέ; ἀποκτείνω αὐτὸ κάγω.

Ἦσθιε δὲ καθ' ἐκάστην οὐγκίας ἐξ ἄρτου, ποτὲ δὲ καὶ λεπτολάχανα, ἔπιγε δὲ ὕδατος κοτύλην. Ἐπὶ Θεοῦ μάρτυρος, οὐκ ἔγνων τοῦτον ἀπλώσαντα πότε πόδας, οὐ καθευδήσαντα ἐξεπίτηδες ἢ ἐπὶ ψιαθίου ἢ ἐπὶ κλίνης, ἀλλὰ διὰ πάσης νυκτὸς καθήμενος ἔπλεκε σειρὰν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων εἰς λόγος τροφῆς. Ὑπολαβῶν δὲ ὅτι ἴσως ἐπ' ἐμοῦ τὴν τοιαύτην ἐνδείκνυται ἄσκησιν, ἔμαθον παρὰ τῶν εἰδότων αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς, οἱ αὐτῷ μαθητευθέντες λοιπὸν ἤσκουντο καθ' ἑαυτούς, ὅτι ἐκ νεαρῆς ἡλικίας ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, μηδέποτε κοιμηθεῖς ἐξεπίτηδες, εἰ μὴ πού ἐν τῷ ἐργάζεσθαι ἢ ἔσθιειν ἐκάμνυε τοὺς ὀφθαλμοὺς μικρὸν τί καταφερόμενος, ὡς τὲ πολλάκις καὶ τὸν ψωμὸν ἐκπίπτειν τοῦ στόματος ἐν τῷ καιρῷ της βρώσεως ὑπερβολῇ νυσταγμοῦ.

Ἐν μιᾷ οὖν ἀναγκάζοντός μου αὐτὸν μικρῶν ἐπὶ της ψιάθου πεσεῖν καὶ δυσωποῦντος θερμῶς, ἐκεῖνος λυπούμενος εἶπεν: ἐὰν πείσης τοὺς Ἀγγέλους κοιμηθῆναι πότε, πείσεις ἐν τοῦτο καὶ τὸν σπουδαῖον. Ποτὲ δὲ περὶ ὥραν ἐνάτην ἀποσταλεῖς παρ' αὐτοῦ, ὡς τὲ κομίσει ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος εἰς λόγος της μεταλήψεως, ἔθεασάμην κατωθεν ἐν τῷ φρέατι ἀσπίδα.

Φοβηθεῖς οὖν δρομέως ὑπέστρεψα, καὶ ἀπαγγέλλω αὐτῷ λέγων" ἀπεθάνομεν, Ἄββα εἶδον γάρ ἐν τῷ φρέατι κάτω ἀσπίδα. Ὁ δὲ σεμνὸν ὑπομειδιάσας ἐπὶ πολὺ μοὶ προσέσχε, καὶ σείων. ἡρέμα τὴν κεφαλὴν εἶπεν: Ἐὰν δόξη τὸ διαβόλο κατὰ πᾶν φρέαρ ἐμβαλεῖν ἀσπίδας ἢ ὄφεις, ἢ χελώνας ἢ ἕτερα ἰοβόλα θηρία, σὺ μένεις μηδέποτε πίνων; Καὶ ἐξελθῶν αὐτός, καὶ παρὰ τὸ φρέαρ γενόμενος, δι' ἑαυτοῦ τὸν κάδον ἐγέμισε, καὶ τὸν σταυρὸν ἐγχαράξας τῷ ὕδατι, πρῶτος

αὐτὸς ἀπερρόφησε καὶ εἶπε πρὸς με ὅπου σταυρὸς ἐπιφοιτᾷ, ἐκεῖ οὐδὲν ἰσχύει ἢ κακία τοῦ σατανᾶ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ασκητής Θηβαίος, ο Δωρόθεος, κατοικούσεν εις τα ερημικά, πέντε σημεία μακράν από την Αλεξάνδρειαν. Εις αυτόν με παρέδωσεν ο Άγιος Ισίδωρος ο πρεσβύτερος και Ξενοδόχος της Έκκλησίας της Αλεξανδρείας διότι προς αυτόν αρχικώς ήλθα, όταν ήμουν νέος, και τον παρεκάλεσα να με κατατάξη εις τον μοναχικόν βίον. Ο άγιος Ισίδωρος λοιπόν, αφού με έβγαλε από την πόλιν, με οδήγησε προς τον ασκητή Δωρόθεον, με παρέδωσεν εις αυτόν και του εζήτησε να με διδάξη τα καθήκοντα των Μοναχών.

Ο Γέροντας Δωρόθεος εζούσε με μεγάλην σκληραγωγίαν· όλην την ημέραν και μέσα εις αυτήν την μεσημβρινής ζέστης, έμάζευε εις την έρημον, κοντά εις την θάλασσαν, πέτρας και έκτιζε κελλία, τα οποία τα παραχωρούσεν εις εκείνους, που δεν ήμπορούσαν να κτίσουν ιδικά των από ασθένειαν. Όταν δε κάποτε του είπα: Πάτερ, τι κάμνεις; Εις τόσον γήρας σκοτώνεις το σώμα σου εις αυτήν την μεγάλην ζέστην; Εκείνος μου απήντησεν· αυτό με σκοτώνει; Θα το σκοτώσω και εγώ.

Έτρωγε δε καθημερινά εξ ουγκίας άρτου, κάποτε δε και ολίγα άγριόχορτα και έπινε μίαν κοτύλην, περίπου, νερόν. Μάρτυς μου ο Θεός, ποτέ δεν τον αντελήφθην να απλώση τα πόδια του ούτε να πέση εις ψάθαν ή το κρεββάτι με σκοπόν να κοιμηθή όλην την νύκτα εκάθητο και έπλεκε ζεμπίλια από βλαστάρια φοινίκων, διά να εξοικονομή την τροφήν του. Επειδή δε ενόμισα, ότι, ίσως, δεικνύει τοιαύτην άσκησιν τώρα, έπειδή ήμουν παρών, έμαθα από διαφόρους άλλους ασκητάς, που τον έγνώριζαν από την αρχήν πάρα πολύ καλά, διότι υπήρξαν κάποτε μαθηταί του, ότι από νέος ακόμη έτσι ήσκήτευεν ουδέποτε εκοιμήθη κανονικά, παρά μονάχα έγερνε ολίγον την κεφαλήν του και έκλεινεν ελαφρά τα μάτια του, καθώς είργάζετο ή έτρωγεν, ώστε πολλές φορές και το ψωμι να πίπτη από το στόμα του, καθώς έμασούσεν, από την υπερβολικην ανάγκην ύπνου.

Κάποτε τον επίεζα και τον θερμοπαρακαλούσα να εξαπλώση ολίγον επάνω εις την ψάθαν. Τότε εκείνος μου είπε λυπημένος άν, κάποτε, πείσης τους αγγέλους να κοιμηθούν, θα πείσης επ' αυτού και εκείνον, που φλέγεται από τον ζήλον να τους μιμηθή.

Κάποτε, πάλιν, με έστειλε, κατά την ενάτην ώραν (τρίτην απογευματινήν) να φέρω νερόν από το πηγάδι, διά να πίνωμεν· είδα, τότε, μέσα εις το πηγάδι μίαν ασπίδα^(*). Από τον φόβον μου επέστρεψα τρέχων και του είπα: 'Αββά, θα αποθάνωμεν πλέον· διότι είδα μέσα εις το πηγάδι μίαν ασπίδα. Εκείνος, μόλις το ήκουσεν, έχαμογέλασεν ολίγον, με εκοίταξεν αρκετήν ώραν και, αφού εκίνησεν ήρεμα το κεφάλι, μου είπεν:

Έάν φανή καλόν εις τον διάβολον να ρίψη εις όλα τα πηγάδια ασπίδας, ή φίδια, ή χελώνας, ή άλλα δηλητηριώδη ερπετά, συ θα σταματήσης να πίνης νερόν;

Και αφού έβγήκεν από το κελλί και ήλθεν εις το πηγάδι, έγέμισε μόνος του από το πηγάδι τον κάδον, με νερό, έκανε επάνω εις το νερόν το σημείον του σταυρού και ήπιε πρώτος

(*) Η ασπίς είναι δηλητηριώδης όφης της ερήμου, του οποίου το δήγμα (δάγκαμα) είναι θανατηφόρον.

αυτός. Εκεί όπου σημειώνεται ο σταυρός -μού είπε- τίποτε δεν ήμπορεί να κάνη ή κακία του σατανά.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ καὶ Ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου, ὅτι ποτὲ ἐκάλεσε τοὺς πατέρας μου, τὸν τὲ Ἀββᾶ Ἀλέξανδρος καὶ τὸν Ζωῖλον, καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν εἶπεν αὐτοῖς ἐπειδὴ οἱ δαίμονες πολεμοῦσι μὲ καὶ οὐκ οἶδα εἰ κλέπτουσι μὲ ἐν ὕπνῳ, τὴν νύκτα ταύτην κοπιάσατε μετ' ἐμοῦ καὶ τηρήσατε εἰ νυστάζω εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ ἐκάθισεν εἰς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων ἀπὸ ὀψὲ σιωπῶντες καὶ διηγήσαντο, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἐκοιμήθημεν καὶ ἀνέστημεν, αὐτὸν δὲ οὐκ ἤσθανθημεν ὅλως νυστάζαντα, εἰ μὴ μόνον ἐν τῷ πρωὶ εἶδομεν αὐτὸν φυσήσαντα τρεῖς πνοᾶς, καὶ εὐθέως ἀνέστη λέγων· ἔνυσταξα, ναὶ ἡμεῖς δὲ ἀποκριθέντες εἶπομεν· οὐκ οἶδαμεν.

2. Διηγήσατο καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου, ὅτι ὅλην τὴν νύκτα διετέλει ἀγρυπνῶν αἰεὶ, καὶ ὅτε ἦλθε περὶ τὸ πρωὶ διὰ τὴν φύσιν καθευδῆσαι, καθεζόμενος ἔλεγε τῷ ὕπνῳ· δεῦρο, κακὲ δοῦλε· καὶ ἤρπαζε μικρῶν καὶ εὐθέως ἠγείρετο.

3. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, ὅτι ἀρκετὸ καὶ τὸ Μοναχὸ ἵνα κοιμᾶται μίαν ὥραν ἐὰν ἡ ἀγωνιστής.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων, ὅτι τεσσαράκοντα νυχθήμερα ἔμεινα μέσον των ράμων στήκων καὶ μὴ κοιμώμενος, ἵνα νικήσω τὸν ὕπνον.

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι τεσσαράκοντα ἔτη οὐκ ἔθηκα ἐπὶ πλευροῦ, ἀλλὰ καθήμενος ἢ στήκων ἐκοιμώμην. Οὗτος δὲ ὁ γέρον ὡς ἐν τί τῶν ἀερίων πτηνῶν ἀταράχως καὶ ἄμεριμνως πάντα τὸν χρόνον αὐτοῦ διετέλεσε, μὴ κτησάμενος τί ἐπὶ τῆς γῆς, ἕως καὶ λεπτοτάτου τινὸς ἢ βιβλίου ἢ ἱματίου, ἐκτὸς ἐνός, καὶ τούτου διερωγότης. Μηδὲ ὑπὸ στέγην ποτὲ εἰσελθῶν, ἀλλ' ἐν ἐρήμους καὶ ἀοικήτοις τόποις αἶθριος πάντοτε διακαρτερῶν, καὶ πρὸς κρύος καὶ θάλψιν ἀπομαχόμενος, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἀναγκῶν ὑπεράνω γενόμενος.

Εἰ δὲ πότε καὶ εἰς οἰκούμενον τόπον ἐλθῶν ἀσκητηρίῳ παρέβαλλεν, ἔξω θυρῶν ἐκάθητο κλαίων, ὡς ἐκ ναυαγίου περισωθεὶς καὶ ἐρωτώμενος διατὶ κλαίει, ἔλεγε δι' ὃν ἀπώλεσε πλούτου καὶ τὴν προτέραν δόξαν τὲ καὶ εὐγένειαν, ὧν ἄθλιως ἐκπέπτωκεν. Ὡς δὲ καλοῦντες αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τροφῆς κοινωνῆσαι αὐτοῖς οὐκ ἐπειθον, ἄρτον αὐτὸ παρέχοντες ἔλεγον δέξαι τοῦτον, καὶ ἂ ἀπώλεσας δυνατὸς ὁ Θεὸς πάλιν σοὶ παρασχεῖν. Ὁ δὲ τὸν ἄρτον δεχόμενος, ἔστεινε μέγα καὶ ἔλεγεν οὐκ οἶδα εἰ εὐρεῖν δυνηθῶ ἂ ἀπώλεσα ὁμῶς δὲ τοῦ ζητεῖν, ὡς ἰσχύω, οὐ παύσομαι καὶ οὕτω ποιῶν, τὸν ἑαυτοῦ ἐτελείωσε δρόμον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιήλ διηγήθη το ακόλουθον περιστατικόν διά τον Αββάς Αρσένιον:

Κάποτε εἶπεν ἐκάλεσε τους πατέρας μου, τον Αββάν Αλέξανδρον και τον Αββάν Ζωῖλον, και ταπεινῶν τον εαυτόν του, τους εἶπεν: επειδὴ με πολεμοῦν οι δαίμονες και δεν γνωρίζω αν με κλέπτουν εἰς τον ὕπνον, σας παρακαλῶ κοπιάσετε μαζί μου αὐτήν την νύκτα και παρακολουθήσατε αν νυστάζω εἰς την ἀγρυπνίαν.

Πραγματικά ἐκάθισαν, ἀπὸ το βράδυ, ἕνας ἀπὸ τα δεξιά του και ἕνας ἀπὸ τα αριστερά, χωρὶς να ομιλοῦν. Κατόπιν αὐτοῦ οι δύο Ἀββάδες διηγήθησαν, ὅτι ημεῖς ἐκοιμήθημεν και

έξυπνήσαμεν, αυτόν όμως δεν τον αντελήφθημεν καθόλου να νυστάξη το πρωί μονάχα τον είδαμεν να εκπέμπη τρεις βαθείας αναπνοές και αμέσως έσηκώθη και είπεν: 'Ασφαλώς, ένύσταξα.

– Δεν γνωρίζομεν, του απαντήσαμεν.

2. Ο ίδιος διηγήθη διά τον 'Αββάς Αρσένιον, ότι όλην την νύκτα παρέμενε πάντοτε άγρυπνος και όταν κατά το πρωί ηναγκάζετο, από την ανάγκην της φύσεως, να κοιμηθή ολίγον, καθώς εκάθητο, έλεγεν εις τον ύπνον έλα, κακε δουλε· εκοιμάτο ολίγον και αμέσως έξυπνούσεν.

3. Ο Αββάς Αρσένιος έλεγεν, ότι είναι αρκετόν διά τον Μοναχόν, αν είναι αγωνιστής, να κοιμάται μίαν ώραν.

4. Ο Αββάς Βησσαρίων είπεν, ότι έμεινα όρθιος, επί σαράντα ημερόνυκτα, ανάμεσα εις αγκαθωτούς θάμνους, χωρίς να κοιμούμαι, διά να νικήσω τον ύπνον.

5. Ο ίδιος ο Αββάς Βησσαρίων είπεν ότι επί σαράντα χρόνια δεν έγεια εις το πλευρόν, αλλ' εκοιμόμουν καθισμένος ή όρθιος. Αυτός ο Γέροντας επέρασε την ζωήν του ώσαν πτηνόν, που πετά εις τον αέρα, χωρίς ταραχήν και μέριμναν δεν απέκτησε τίποτε επάνω εις την γην, έστω και κάτι ελάχιστον, ή βιβλίον, ή ιμάτιον, εκτός από ένα και αυτό καταξοχισμένον. Ούτε ποτε εισήλθε κάτω από στέγην, αλλά διέμενε πάντοτε εις το ύπαιθρον, εις ερήμους και ακατοικήτους τόπους, όπου ήγωνίζετο εναντίον του ψύχους και της ζέστης. Έτσι κατώρθωσε να παραμείνη ανώτερος των αναγκών του σώματος.

Αν κάποτε ήρχετο, κατά τύχην, εις κατωκημένος χώρος και επήγαιεν εις κανένα άσκητήριον, εκάθητο έξω από την θύραν και έκλαιεν, ωσάν να εσώθη από ναυάγιον. Όταν ήρωτάτο διατί κλαίει, έλεγε: κλαίω διά τον πλούτον που έχασα και την προηγουμένην δόξαν και ευγένειαν, από τα οποία εξέπεσα.

Επειδή δε τον έκαλούσαν να εισέλθη μέσα εις το Μοναστήριον και να φάγη μαζί τους και δεν τον έπειθαν, τότε του προσέφεραν άρτον και του έλεγαν πάρε τώρα αυτό το ψωμί και όσα έχασες ημπορεί πάλιν ο Θεός να σου τα ξαναδώση. Εκείνος τότε, καθώς έπαιρνε το ψωμί, αναστέναζε βαθειά και έλεγε: δεν γνωρίζω αν θα ήμπορέσω να εύρω αυτά που έχασα· δεν θα παύσω όμως να τα ζητώ με όλην μου την δύναμιν.

Και έτσι ετελείωσε τον δρόμον του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Η σωστή άσκηση και εγκράτεια)

Πώς δει προνοείσθαι του σώματος και τις ή κατά λόγον άσκησις και εγκράτεια.

Πώς πρέπει να φροντίζωμεν διά το σώμα μας και ποία είναι η ορθή άσκησις και εγκράτεια.

Α'. Εν τω βίω του Αγίου Αντωνίου

Ο ΜΕΓΑΣ Αντώνιος, μέλλων έσθίειν και κοιμάσθαι και επί ταίς άλλαις άναγκαις του σώματος ήσχυνετο, τὸ τῆς ψυχῆς λογιζόμενος νοερόν. Πολλάκις οὖν μετὰ πολλῶν Μοναχῶν μέλλων έσθίειν, άναμνησθεῖς τῆς πνευματικῆς τροφῆς, παρητήσατο και μακράν άπ' αὐτῶν άπηλθε, νομίζων έρυθριαν ει βλέποιτο παρ' έτέρων έσθίων.

Ήσθιε μέντοι κατ' ιδίαν διά την του σώματος άνάγκην, πολλάκις δέ και μετὰ τῶν άδελφῶν, αἰδούμενος μέν επί τούτω, παρρησιαζόμενος δέ επί τοῖς ύπέρ ωφέλειας λόγοις, και έλεγε χρῆναι πᾶσαν σχολήν διδόναι τῆ ψυχῆ μάλλον ἢ τῷ σώματι, και συγχωρεῖν μέν διά την άνάγκην όλίγον καιρόν τῷ σώματι, τὸ δέ όλον σχολάζειν τῆ ψυχῆ, και την ταύτης ωφέλειαν ζητεῖν, ἵνα μη αὐτη κατέλκηται ύπὸ τῶν ήδονῶν του σώματος, αλλά μάλλον τὸ σῶμα παρ' αὐτῆς δουλαγωγῆται. Τοῦτο γάρ εἶναι τὸ λεγόμενον παρὰ του Σωτήρος «μη μεριμνήσητε τῆ ψυχῆ τί φάγητε ἢ τί πίητε, και μη μετεωρίζεσθε ταῦτα γάρ πάντα τα ἔθνη του κόσμου έπιζητεῖ' ύμῶν δέ ὁ πατήρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων άπάντων' πλην ζητεῖτε την βασιλείαν αὐτου και ταῦτα πάντα προστεθήσεται ύμίν».

2. Ήλεγεν ὁ Μέγας Εὐθύμιος άρίστης εἶναι εγκράτειαν την μη τὸν κόρον φθάνουσαν, και δεομένοις ἡμῖν ἔτι την τροφήν ιστώσαν, ὅπερ ἔστι τὸ παρὰ μικρόν της χρείας τροφῆς κοινωνεῖν.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Αντώνιος, όταν επρόκειτο να φάγη ή να κοιμηθή, καθώς και διά τας άλλας σωματικές ανάγκας, εδοκίμαζεν εντροπήν, διότι έσκέπτετο το νοερόν της ψυχῆς. Πολλές φορές, λοιπόν, όταν επρόκειτο να φάγη μαζί με πολλούς άλλους Μοναχούς, επειδή έφερεν εις την σκέψιν του την πνευματικῆν τροφήν, τους άφηνε και απεμακρύνετο από κοντά των, διότι ενόμιζες ὅτι θα έκοκκίνιζεν εάν τον έβλεπαν να τρώγη.

Έτρωγε βεβαίως ιδιαιτέρως διά την άνάγκην του σώματος πολλας φορές δε μαζί και με τους αδελφούς. Δι' αυτό μέν ήσθάνετο έντροπήν, όμιλούσεν όμως ελεύθερα τα λόγια, που ωφελούν πνευματικά. Μεταξύ δέ άλλων έλεγεν, ὅτι πρέπει όλην την προσοχήν να την δίδωμεν μάλλον εις την ψυχῆν, παρά εις το σώμα. Να παραχωρούμεν όλίγον καιρόν εις το σώμα διά την ικανοποίησιν των φυσικῶν του αναγκῶν, όλον μας όμως τον χρόνο να τον διαθέτωμεν δια την ψυχῆν και να ζητούμεν την ωφέλειαν αὐτῆς, διά νά μη παρασύρεται από τας ηδονάς του σώματος, αλλά μάλλον αὐτή να χρησιμοποιοῦ το σώμα ως δούλον. Διότι αυτό το νόημα έχουν οι λόγοι, του Σωτήρος «να μη απασχολήσετε την ψυχῆν σας με την

φροντίδα τί θα φάγητε ή τι θα πίνητε, και μη ανησυχήτε: διότι όλα αυτά τα ζητούν τα έθνη του κόσμου. Ο επουράνιος Πατέρας σας γνωρίζει ότι έχετε ανάγκη από όλα αυτά. Ζητείτε μονάχα την Βασιλείαν αυτού και όλα αυτά θα προστεθούν σε σας» (Ματθ. στ', 33).

2. Ο Μέγας Ευθύμιος έλεγεν ότι αρίστη εγκράτεια είναι εκείνη, που δεν επιτρέπει εις τον άνθρωπον να φθάση εις τον χορτασμόν, αλλά μάς αφήνει να έχωμεν ακόμη ανάγκη να φάγωμεν, αν και η τροφή είναι εμπρός μας. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να τρώγωμεν ολιγώτερον από όσον έχομεν ανάγκην.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ή μακαρία Συγκλητική, ότι ου πάσα άσκησις δόκιμος έστι γάρ και εκ του έχθρου επιτεταμένη άσκησις, και γάρ οι αυτου μαθηται τουτο ποιουσιν. Πως ουν διακρινωμεν την θειαν και βασιλικης άσκησιν, της τυραννικης και δαιμολιδου; δηλον ως απο της συμμετρίας. "Απας σοι ο χρόνος εις κανων νηστείας υπαρχέτω" μη τέσσαρας ή πέντε νηστεύσης και την άλλη εν πλήθει βρωμάτων καταλύσης την δύναμιν πανταχου γάρ ή άμετρια φθοροποιος τυγχάνει. Μη ύφ' εν σου τα όπλα αναλώσης, μήπως γυμνος εύρεθεις εν τω πολέμω εύάλωτος γένη. Τα όπλα ήμων έστι το σώμα, ή δε ψυχή, ο στρατιώτης και των άμφοτέρων επιμελου προς τας χρείας.

Νεος ών και υγιής, νήστευσον ήξει γάρ το γήρας μετά ασθενείας. "Ως έτι δύνη θησαύρισον τροφας ίνα μη δυνάμενος, εύρης. Νήστευε μετά λόγου και ακριβείας, ορα μη ο έχθρος υπεισέλθη σου την έμπορία της νηστείας, αλλά γίνου δόκιμος τραπεζίτης, κατά την του Κυρίου φωνήν, και το βασιλικός χάραγμα ακριβως γίνωσκε. Εισι γάρ και παραχαράγματα, και ή μεν του χρυσοϋ φύσις ή αυτή, διαφέρει δε τω χαράγματι. Ο μεν ουν χρυσός έστι νηστεία, εγκράτεια, έλεημοσύνη. Αλλά και Έλλήνων παιδες την τυραννικην έαυτων εικόνα έντιθενται, και αίρετικοί δε δια τούτων σεμνύνονται συ δε ορα τούτους, και ως παραχαράκτας απόφευγε, και πρόσεχε ασφαλως μη ζημιωθής, τοις αυτων έργοις άγυμνάστως περιπεσών.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγεν ότι κάθε άσκησις δεν είναι γνησία: επειδή υπάρχει και άσκησις, που την έπαυξάνει ο εχθρός της ψυχής μας, διότι και οι μαθηται του αυτο κάμνουν. Πως λοιπόν θα ξεχωρίσωμεν την θειαν και βασιλικην άσκησιν, από την τυραννικην και διαβολικην; Από το μέτρον ασφαλως. Όλος ο χρόνος ας είναι δι' εσε κανων νηστείας να μη νηστεύης μονάχα τέσσαρας ή πέντε ημέρας και τας άλλας ημέρας να καταστρέψης την δύναμιν της νηστείας με πλήθος φαγητών. Παντού η έλλειψις του μέτρου προκαλεί φθοράν. Να μη εξαντλήσης δια μίας τα όπλα σου, μη τυχόν ευρεθής γυμνος εις τον πόλεμον και αιχμαλωτισθης εύκολα από τον εχθρόν. Τα όπλα μας είναι το σώμα η δε ψυχή και στρατιώτης φρόντιζε και δια τα δύο δια την αντιμετώπισιν των αναγκών.

Όταν είσαι νέος και υγιής να νηστεύης, διότι θα έλθουν τα γεράματα μαζί με ασθένειαν. Εφ' όσον ακόμη ημπορείς, αποταμίευσε τροφας, δια να τάς εύρης, όταν δεν θα ήμπορης. Να νηστεύης με διάκρισιν, και ακρίβειαν πρόσεχε μήπως ο εχθρός της ψυχής εισέλθη κρυφά εις την πνευματικην σου εργασίας της νηστείας. Να γίνεσαι δε έμπειρος τραπεζίτης, όπως λέγει ο Κύριος (Ματθ. κε', 27), και γνώριζε καλά την βασιλικην εικόνα. Διότι υπάρχουν και παραχαραγμένα νομίσματα: και η μεν φύσις του χρυσοϋ εις τα διάφορα χρυσά

νομίσματα είναι η ίδια, διαφέρουν όμως μεταξύ των κατά την εικόνα που είναι χαραγμένη εις αυτά. Ο μὲν χρυσός λοιπόν είναι η νηστεία, η εγκράτεια, η ελεημοσύνη. Αλλά και οι παίδες των Ελλήνων (φιλόσοφοι και ειδωολάτραι) χαράσσουν επάνω εις τα χρυσά νομίσματα την σφραγίδα των, και οι αιρετικοί υπερηφανεύονται με αυτά συ όμως να τους προσέχης και να τους αποφεύγης ως παραχαράκτας και πρόσεχε διαρκώς να μη ζημιωθής και χωρίς να το πολυσκεφτης περιπλανής εις τα έργα εκείνων.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΣΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα πῶς χρή νηστεύειν καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐγὼ θέλω τὸν μοναχῶν ἐσθίοντα καθ' ἡμέραν, παραμικρὸν ἐσθιειν, ἵνα μὴ χορτάζηται. Ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἰωσήφ εἶπεν Ἀββᾶ, ὅτε ἤς νεώτερος οὐκ ἐνήστευες δύο δύο; ὁ δὲ γέρων ἔφη φύσει καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας καὶ ἐβδομάδα ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐδοκίμασαν οἱ πατέρες ὡς δυνατοί, καὶ εὗρον ὅτι κρεῖττον τὸ καθ' ἡμέραν μὲν ἐσθιειν, παρὰ μικρὸν δὲ καὶ ταύτην τὴν βασιλικῆς ὁδὸν παρέδωκαν ἡμῖν, ὅτι καὶ ἐλαφρὰ ἐστι καὶ ὠφέλιμος.

2. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι τὰ ὑπέμετρα πάντα τῶν δαιμόνων εἰσίν.

3. Ἦν τις κατὰ τὴν ἔρημον θηρεύων ἄγρια ζῷα, καὶ εἶδε τὸν Ἀββᾶς Ἀντώνιον χαριεντιζόμενον μετὰ τῶν ἀδελφῶν: θέλων δὲ αὐτὸν πληροφορηῆσαι ὁ γέρων, ὅτι χρή πότε συγκαταβαίνειν τοῖς ἀδελφοῖς, λέγει αὐτῷ βάλε βέλος εἰς τὸ τόξον σου καὶ ἔντεινον. Ὁ δὲ ἐποίησε οὕτω καὶ ἔτεινε καὶ πάλιν φησὶ τείνων, καὶ ἔτεινε καὶ πάλιν λέγει: τείνων ἀπεκρίθη ὁ θηρευτῆς ἐὰν ὑπὲρ τὸ μέτρον τείνω, κλᾶται τὸ τόξον. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: οὕτω καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐὰν πλείω τοῦ μέτρου τείνωμεν κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ταχὺ προσρήσσουσι. Χρὴ οὖν, καιροῦ καλοῦντος, συγκαταβαίνειν τοὺς ἀδελφούς.

4. Παρέβαλεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι καὶ ἰδὼν αὐτὸν βάλλοντα μικρὸν ὕδωρ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν παρρησίαν, εἶπεν αὐτῷ πῶς τινὲς ἔχρησαντο ἀποτομία, σκληραγωγήσαντες τὸ σῶμα αὐτῶν, καὶ λέγει καὶ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἡμεῖς οὐ καὶ ἐδιδάχθημεν σωματοκτόνοι, ἀλλὰ παθο καὶ τὸ νοῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σαρματᾶς λέγων Ἀββᾶ, λέγουσι μοὶ οἱ λογισμοὶ μὴ ἐργάση, ἀλλὰ φᾶγε, πίε, κοιμῶ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων ὅταν πεινᾶς, φᾶγε, ὅτε διψᾶς, πίε, ὅτε νυστάζεις, κοιμῶ καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός. Ἄλλος δὲ γέρων κατ' εὐκαιρίαν ἦλθε πρὸς τὸν αὐτὸν ἀδελφὸν ὁ δὲ ἀνήγγειλε τὸ γέροντι ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Σαρματᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων τοῦτο ἐστὶν δ εἶπε σοὶ ὁ ἀδελφός Σαρματᾶς ὅταν πεινᾶς τόνω, καὶ διψήσης ἕως μηκέτι δυνηθῆς, φᾶγε τότε καὶ πίε καὶ ὅταν ἀγρυπνήσης πάνυ πολλὰ καὶ νυστάξης, κοιμῶ ἔκτος δὲ τῆς ἀναγκαίας χρείας μηδὲν τούτων ποιήσης.

6. Εἶπε γέρων: ἐστὶν ἄνθρωπος ἐσθίων πολλὰ καὶ ἔτι πεινῶν, καὶ ἐστὶν ἄλλος ὀλίγα ἐσθίων καὶ χορταζόμενος καὶ ὁ πολλὰ ἐσθίων καὶ ἔτι πεινῶν πλείονα μισθὸν ἔξει τοῦ ὀλίγα ἐσθιοντος καὶ χορταζομένου.

7. Εἶπε πάλιν ἐὰν ἐστὶ τὸ σῶμα σου ἀσθενές, πρὸς αὐτὸ ποιήσον καὶ τὴν χρείαν σου, μήπως πέση εἰς ἀσθένειας καὶ μέλλη ζητεῖν βρώματα καὶ βαρεῖν τὸν διακονοῦντα σου.

8. Διηγήσαντο περὶ τοῦ Ἀββᾶ Νετρᾶ, μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει τὸ Σινὰ καὶ συμμέτρως διώκει ἑαυτὸν πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος εἰς Φαρᾶν, πολλὴν ἐπεδείκνυτο σκληραγωγίαν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ

μαθητής αὐτοῦ Ἀββᾶ, ὅτε ἡμὲν εἰς τὴν ἔρημον οὐκ ἤσκεις οὕτως. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐκεῖ ἔρημος ἦν καὶ ἡσυχία καὶ πτωχεία, καὶ ἤθελον κυβερνήσαι τὸ σῶμα, ἵνα μὴ ἀσθενήσω, καὶ ζητήσω αὐτὸ οὐκ εἶχον ὧδε δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ ἀφορμαὶ εἰσι, καὶ ἐὰν ἀσθενήσω ὧδε, ἐστὶν ὁ ἀντιλαμβανόμενός μου, ἵνα μὴ ἀπολέσω τὸν Μοναχόν.

9. Τὸ Ἀββᾶ Μεγεθῖω τῷ δευτέρῳ εἰς τὸ Σινὰ κατοικοῦντι παρέβαλε τὶς τῶν γερόντων, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· πῶς διάγεις ἀδελφέ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ; ὁ δὲ εἶπε· νηστεύω δύο δύο καὶ ἓνα ἄρτον ἔσθιον καὶ δὲ γέρον εἶπεν αὐτῷ εἰ θέλεις ἄκουσαί μου, φάγε καθ' ἡμέραν τὸ ἡμῖς του ἄρτου καὶ ποιήσας οὕτως εὐρες ἀνάπαυσιν.

10. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς δεῖ ἐπιτελεῖν τὸ μέτρον τῆς νηστείας; καὶ εἶπεν ὁ γέρον· μηδὲν ὑπὲρ τὸ διατεταγμένον πολλοὶ γὰρ θέλοντες ὑπεράνω, ὕστερον οὐδὲ ὀλίγον ἴσχυσαν ἐκτελέσαι.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωσήφ ἠρώτησε τον Αββάν Ποιμένα πῶς πρέπει να νηστεύη και εκείνος του απήντησε:

– Εγώ θέλω ο Μοναχός να τρώγη καθημερινά, αλλά να τρώγη ὀλίγον ὥστε να μη χορταίνει.

Ο Αββάς Ιωσήφ τον ἠρώτησε πάλιν:

– Αββά, ὅταν ἴσους νεώτερος δεν ἐνήστευες δύο ἡμέρας και ἔτρωγες μίαν;

Πραγματικά –απήντησεν ὁ Γέρον- και τρεῖς ἡμέρας ἐνήστευα, και τέσσαρας και ὀλόκληρον εβδομάδα ἀλλά ὅλα αὐτά τα ἐδοκίμασαν οἱ Πατέρες ως δυνατοὶ και κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι καλύτερα να τρώγης μὲν καθημερινά, ἀλλά ὀλίγον. Ἐτσι μας παρέδωσαν αὐτὴν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν τῆς νηστείας, διότι και ἐλαφρὰ εἶναι και ὠφέλιμος.

2. Ο ἴδιος Αββάς εἶπεν, ὅτι ὅλαι αὶ ὑπερβολαὶ προέρχονται ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

3. Ἦτο εἰς τὴν ἐρημον κάποιος κυνηγὸς ἀγρίων ζώων και εἶδε τὸν Αββάς Αντώνιον να χαριεντίζεται με τοὺς ἀδελφούς. Θέλων δε και Γέρον να τὸν πληροφορήσῃ ὅτι πρέπει κάποτε - κάποτε να δείχνωμεν συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ἀδελφούς, του λέγει: βάλε ἓνα βέλος εἰς τὸ τόξον σου και τέντωσέ το. Ο κυνηγὸς ἔκαμεν ἔτσι και τὸ ἐτέντωσε. Και πάλιν τέντωσέ το, τού εἶπεν ὁ Ἀββάς Αντώνιος ὁ κυνηγὸς τὸ ἐτέντωσεν ἐκ νέου. Του λέγει τότε ὁ Γέρον διὰ τρίτην φοράν πάλιν τέντωσέ το. Μα εἰαν τὸ τεντώσω πάρα πάνω ἀπὸ τὸ μέτρον παρετήρησεν ὁ κυνηγὸς- θα σπάσῃ τὸ τόξον. Κατόπιν αὐτοῦ του εἶπε συμπερασματικά ὁ Γέρον: Ἐτσι και εἰς τὸ ἔργον του Θεοῦ· εἰαν θα ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ὑπέρμετρον αὐστηρότητα, σύντομα θα ἀποκαρδιωθούμ. Πρέπει λοιπόν, ὅταν τὸ καλὴ ἡ περίστασις, να ἐπιδεικνύωμεν συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ἀδελφούς.

4. Ο Αββάς Ισαάκ ἐπεσκέφθη τὸν Αββάν Ποιμένα και ὅταν τὸν εἶδε να πλένη τοὺς πόδας του με ὀλίγον νερόν, ἐπειδὴ εἶχε θάρρος ἀπέναντί του, του λέγει:

– Πῶς μερικοὶ, Γέροντα, ἐσκληραγώγησαν με μεγάλην αὐστηρότητα τὸ σῶμα των; Και ὁ Αββάς Ποιμὴν του απήντησεν ἡμεῖς δεν ἐδιδάχθημεν να εἴμεθα σωματοκτόνοι ἀλλά παθοκτόνοι.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββάν Σαρματάν:

- Αββά, οι λογισμοί μου μου λέγουν· μή εργασθής, αλλά φάγε, πίε, κοιμήσου.

Ο Γέρων του απήντησεν:

- Όταν πεινάς, να φάγης, όταν διψάς, να πίνης νερόν, όταν νυστάζης, να κοιμάσαι.

Και ο αδελφός έφυγε. Κατά σύμπτωσιν ένας άλλος Γέροντας ήλθε προς τον αδελφόν αυτόν εκείνος, τότε, ανέφερεν εις τον Γέροντα όσα του είπεν ο 'Αββάς Σαρματάς. 'Αφού λοιπόν τα ήκουσε, τού λέγει ο Γέρων: Αυτά που σου είπεν ο αδελφός Σαρματάς έχουν το εξής νόημα: όταν πεινάς πάρα πολύ και όταν διψάς τόσον, ώστε να μη αντέχης πλέον, τότε να φάγης και να πής και όταν πάρα πολύ αγρυπνήσης και νυστάξης, τότε να κοιμηθής. Όταν όμως δεν αισθάνεσαι ισχυράν την ανάγκην, τίποτε από αυτά να μη κάμης.

6. "Ένας Γέρων είπεν υπάρχει άνθρωπος, που τρώγει πολύ και ακόμη πεινά και υπάρχει άλλος που τρώγει ολίγον και χορταίνει. Εκείνος, που τρώγει πολύ και εγκρατεύεται ώστε να πεινά ακόμη, θα έχη περισσότερον μισθόν από τον Θεόν, από εκείνον που τρώγει ολίγον και χορταίνει.

7. Ο ίδιος Γέρων είπε πάλιν. Αν το σώμα σου είναι ασθενικόν, ανάλογα με αυτό ικανοποίησε τας ανάγκας του, μη τυχόν περιπέση εις ασθένειαν και ζητή φαγητά και συ θα στενοχωρήσ αυτόν, που θα σε υπηρετή.

8. Διά τον Αββάν Νετράν, τον μαθητών του Αββά Σιλουανού, έλεγον ότι εκάθητο εις το κελλί του, επάνω εις το όρος Σινά, και εζούσε με μέτρον, χωρίς υπερβολάς, διά την ανάγκην του σώματος. Όταν όμως έγινεν Επίσκοπος εις Φαράν^(*) εφήρμοζεν, εις την ζωήν του, μεγάλην σκληραγωγίαν. Του λέγει λοιπόν ο μαθητής του.

– Αββά, όταν ήμεθα εις την έρημον, δεν έκανες τόσον αυστηραν άσκησιν.

Ο Γέρων του απήντησεν.

– 'Εκεί ήτο έρημος και ησυχία και πτωχεία και ήθελα να κυβερνήσω το σώμα έτσι, που να μη άρρωστήσω και ζητήσω εκείνα, που δεν είχα. Εδώ όμως είναι κατωκημένος τόπος και υπάρχουν αφορμαι (δι' αμαρτωλάς σκέψεις): και έπειτα αν αρρωστήσω εδώ, υπάρχει εκείνος, που θα με βοηθήση, διά να μη χάσω τον Μοναχόν.

9. Τον Αββάν Μεγέθιον τον δεύτερον, που κατώκησεν εις το Σινά, επεσκέφθη κάποιος από τους Γέροντας και τον ήρώτησε:

- Πώς περνάς, αδελφέ μου, εις αυτήν την έρημον;

– Νηστεύω δύο ημέρας –απήντησεν εκείνος- και την τρίτην ημέραν τρώγω ένα ψωμί.

(*) Η Φαράν αύτη ήτο πόλις επί της Ερυθράς θαλάσσης, έδρα επισκοπής και πυκνότατον κέντρον αναχωρητών, τόσον ώστε πουθενά αλλού δεν συναντά κανείς περισσότερα λείψανα Μοναστηρίων και σκητών, όσον εδώ και εις τας βραχώδεις πλευράς του πλησίον ευρισκομένου όρους Σερβάς. Η εν Χαλκηδόνι Σύνοδος ωνόμασεν Επίσκοπον επί των Μοναχών, ο οποίος υπήγετο υπό τον των Ιεροσολύμων. Από του ΣΤ' αιώνος οι Μοναχοί και οι κάτοικοι ήκολούθησαν δυστυχώς τον Μονοφυσιτισμόν. Φαράν ονομάζεται επίσης και η έρημος μεταξύ Παλαιστίνης και Αιγύπτου, την οποίαν διήλθον οι Ισραηλίται οδηγούμενοι υπό του Μωϋσέως. Εις την έρημον ταύτην Φαράν ήσκήτευσεν το πρώτον ο "Όσιος Χαρίτων, ιδρύσας εκεί και Λαύραν ευαγεστάτης (276 μ.Χ.), εις την οποίαν πλήθος Μοναχών ήγωνίσθησαν. Πλησίον της Λαύρας ταύτης ήσκήτευσεν βραδύτερον (406) νέος έτι ών ο Μέγας Ευθύμιος. (Βλ. και εν τη υποσημειώσει 6 της σελ. 256).

Τότε ο Γέρων του είπε:

- Αν θέλεις να με ακούσης, να τρώγης καθημερινά το μισό ψωμί.

Έτσι έκαμε ο αδελφός και ανεπαύθη.

10. Ένας αδελφός ήρωτησεν ένα Γέροντα: - Με ποίον μέτρον – του είπε- πρέπει να νηστεύω; Και ο Γέρων του απήντησε:

- Να μη επιχειρήσης να ξεπεράσης τα διατεταγμένα διότι πολλοί θέλοντες να εκτελέσουν περισσότερα, ούτε το ολίγον δεν ημπόρεσαν να εκτελέσουν.

Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΝΗΣΤΕΙΑ ἐστὶν οὐ τὸ βραδυφαγῆσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ βραχυφαγῆσαι καὶ οὐ τὸ διὰ δύο ἢ τριῶν ἐσθίειν τοῦτο ἄσκησις ἔστιν, ἀλλὰ τὸ μὴ ποικιλοφαγῆσαι. "Ἄσκησις γὰρ ἔστι τράπεζες ἐν μονοειδεῖ συνεσταλμένη, νηστεία δὲ ἔστιν ἄλογος, ἢ τὸν μὲν ὄρισμενον καιρὸν ἀναμένουσα, ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῆς τροφῆς ἀχαλινῶτος ὀρμῶσα πρὸς τὴν τράπεζαν, καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ τὸν νοῦν πρὸς ἡδονὴν τὸν παρακειμένων δεσμοῦσα.

Ερμηνεία

ΝΗΣΤΕΙΑ εἶναι ὄχι μονάχα το να τρώγης κατά μεγάλα διαστήματα, ἀλλὰ καὶ το να τρώγης ολίγον. Ἀσκησις δεν εἶναι το να τρώγει κανεὶς κάθε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ το να μη τρώγῃ διάφορα εἶδη φαγητῶν. Ἀσκησις, δηλαδή, εἶναι τραπέζι με ἓνα εἶδος μονάχα πτωχικοῦ φαγητοῦ: ἡ νηστεία ὅμως εἶναι ἀνόητος, ἀν νηστεύῃ μεν κανεὶς κατὰ τὴν διατεταγμένην περίοδον, ὅταν ὅμως ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς τροφῆς, ὀρμα ἀσυγκράτητα πρὸς το τραπέζι καὶ δένει τὸν νοῦν καὶ τὴν σάρκα με τὴν ευχαρίστησιν τῶν φαγητῶν, που εὐρίσκονται εἰς το τραπέζι.

Ε'. Ησαΐου του Αναχωρητοῦ

ΗΣΥΧΑΖΩΝ ἐν τῷ κελλίῳ σου τύπωσον σεαυτὸν ἐν τῷ ἐσθίειν, διδοὺς χρεῖαν τῷ σώματί σου ἓνα βαστάζῃ σὲ ποιῆσαι τὰς λειτουργίας σου καὶ ἓνα μὴ ξελήσης παραβαλεῖν ἔξω. Ἐὰν δὲ ὑποβάλωσι σοὶ οἱ δαίμονες ἄσκησιν ὑπὲρ τὴν ναμὶν σου, μὴ ἀκούσης αὐτῶν θερμαίνουσι γὰρ τὸν ἄνθρωπον εἰς πᾶν πρᾶγμα δοῦ δύναται, ἔως οὐ ἐμπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ χαρῶσιν εἰς αὐτόν.

Σὺ οὖν δὸς τὴν χρεῖαν τῷ σώματί σου, ὡς τὸ ἀναστῆναι σὲ ἔτι θέλοντα μὲν δὲ ἔσθιε ἐν ἡδονῇ, ἐν ἐπιθυμίᾳ γεύσεως, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν. Ἐὰν γένῃται ἀνάγκη οἴνου, ἔως τριῶν ποτηρίων λάμβανε καὶ μὴ λύσης τὴν ἐντολὴν διὰ φιλίαν.

Μὴ ἔσο γαστρίμαργος ἐν βρώμασι, ἵνα μὴ ἀνακαινισθῶσιν ἐν σοὶ τὰ πρότερά σου ἁμαρτήματα. Μὴ ἀγαπήσης οἶνον εἰς μέθην, ἵνα μὴ στερηθῆς τῆς εὐφροσύνης τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς ἔστι τὸ μισῆσαι τὸν περισπασμόν, ἢ δὲ τοῦ σώματος ἔστιν ἡ ἔνδεια. Ἡ ἔκπτωσις τῆς ψυχῆς ἔστι τὸ ἀγαπᾶν τὸν περισπασμόν, ἢ δὲ διόρθωσις αὐτῆς ἡσυχία ἐν γνώσει. Εἰ θέλεις οὖν, ἀδελφέ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Θεῷ, φύλαξε ἑαυτὸν ἀπὸ πολυοινίας αὐτὴ γὰρ ἀνακαινίζει ὅλα τα πάθη καὶ ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ψυχῆς.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ησυχάζης εις το κελλίον σου, ρύθμισε έτσι την ζωήν σου, ώστε να λαμβάνης την αναγκαίαν, διά το σώμα σου, τροφήν, διά να σε κρατη να εκτελής τας υπηρεσίας σου και να μη θελήσης να υπάγης έξω. Αν δε σου βάλουν εις τον νούν σου οι δαίμονες να εκτελέσης άσκησιν υπεράνω των δυνάμεών σου, μη τους ακούσης· διότι παρακινούν θερμά τον άνθρωπον σε κάθε πράγμα, που δεν ημπορεί να το κατορθώση, μέχρις ότου πέση εις τας χείρας των, να χαρούν, επειδή τον ενίκησαν.

Σύ, λοιπόν, δώσε την αναγκαίαν τροφήν εις το σώμα σου, ώστε να σηκωθής, ενώ θα θέλης ακόμη να φάγης. Να μη τρώγης τίποτα χάριν ηδονής και από επιθυμίαν γεύσεως, είτε καλόν είτε κακόν. Εάν παραστη ανάγκη να πιής κρασί, να πάρης μονάχα έως τρία ποτήρια, και να μη παραβής την εντολήν χάριν φιλίας. Να μη είσαι λαίμαργος, διά να μη ξυπνήσουν μέσα σου τα προηγούμενα αμαρτήματά σου. Να μη πιής κρασι ώστε να μεθύσης, διά να μη στερηθής την χαράν του Θεού. Η άσκησις της ψυχής είναι το να μισήσης τον περισπασμόν της προσοχής εις πολλά πράγματα, και του σώματος ή στέρησις. Ψυχική κατάπτωσις είναι το να περισπάζς την προσοχήν σου εις πολλά πράγματα: η δε διόρθωσις της επιτυχάνεται με την ησυχίαν και την (Θείαν) γνώσιν. Αν λοιπόν, αδελφέ, θέλης να προσφέρης μετάνοιαν εις τον Θεόν, να φυλαχθής από το πολύ κρασί: διότι το πολύ κρασί ανανεώνει όλα τα πάθη και διώχνει τον φόβον του Θεού από την ψυχήν.

ΣΤ'. Του Αββά Μάρκου

ΠΡΟΣΗΚΕΙ τοὺς ἀσκοῦντας ἐναρχομένους καὶ ἐπιτελεῖν, τοὺς τὲ νέους καὶ πρεσβυτέρους, ἔρρωμενον ἔχοντας τὸ σῶμα, μήτε κάκωσιν φοβουμένους, πάση προθυμίᾳ τὴν χρησιμωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν προσίεσθαι νηστείαν. Σταθμῶ τὸν ἄρτον ἐσθίειν, καὶ μέτρω τὸ ὕδωρ πίνεις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, τοσοῦτον ὅσον πειγώντας καὶ διψώντας τοῦ δείπνου ἀναχωρεῖν καὶ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς Θεὸν λειτουργίαν μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Ἐὰν θελήσωμεν ἐσθιοντες κορεσθῆναι, ταχέως ἀκηδιάσαντες, ἐπὶ ἑτέραν τραπησόμεθα ἐπιθυμίαν· καὶ ἐὰν αὐτῆς μεταλαβόντες ἐμπλησθῶμεν, καὶ ταύτην ὁμοίως αὐθις, ὡς τὴν πρώτην ἀποδοκιμάσαντες, καταλείψομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμᾶς χορταζομένους ἐπιμεῖναι ταῖς ἐπιθυμίαις, αἷς ἐπινοοῦμεν ἑαυτοὺς πρὸς παράκλησιν.

Τί τοῦ μάννα ἐν τοῖς σιτίοις ἡδυτερον ἢ πολυτελέστερον; καὶ ὡς τοῦτο φαγᾶν ἐνεπλήσθη ὁ Ἰσραήλ, ὅτε μὴ εἶχε κρείττονος ἐπιθυμησαι, τοῦ ἐλάττονος ἐπεθύμησε σκοροδῶν καὶ κρομμύων" ὡς τὲ ἔμφυτον τῆ πλησμονῆ ἢ τοῦ ἑτέρου ἐπιθυμία. Ἐ οὖν ἐν τῷ κορέννυσθαι ἄρτου ἐπιθυμοῦμεν ἑτέρων, τοῦτον ἐσθιοντες μὴ κορεσθῶμεν, ἕνα τοῦτον πεινῶντες, πάντοτε ἐπιθυμοῦμεν κορεσθῆναι, ὅπως καὶ τὴν βλάβην τὴν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἐκφύγωμεν, καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τῆς ἐγκρατείας ἀπενεκώμεθα.

Ἄλλ' ἴσως ἔρει τις τῶν περὶ τῆς νηστείαν ὀκνηρότερον διακειμένων μὴ γὰς ἀμαρτία ἐστὶν ἄνθρωπος μεταλαβεῖν τροφῆς; ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ὡς ἀμαρτίας οὔσης τοῦτο συμβουλεύομεν φυλάττεσθαι, ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου τῆς ἀμαρτίας παρακολουθοῦσης. Καὶ ὁ Ἰσραήλ οὐχ ἡμαρτον ἐπιθυμήσας, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ θεοῦ καταλαλήσας ἤσεβησεν εἶπε γὰρ μὴ δυνήσεται ὁ Θεὸς ἐτοιμᾶσαι τράπεζαν ἐν ἔρημῳ; Καὶ μετὰ τὸ ἐτοιμασθῆναι αὐτοῖς, τότε ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς, καὶ συνεπόδισε τοὺς δυνατοὺς αὐτῶν, ἵνα μὴ ζῶντες πάλιν ἑτέρας ἐπιθυμήσωσε τροφῆς, καὶ λόγους κατὰ ὑψίστου λαλήσωσι, καὶ ἐξολοθρευθῶσιν οἱ

καταλοιποὶ αὐτῶν. "Ἔργον ἐστὶ τῆς ἀναιδοῦς γαστρὸς κρατῆσαι θεὸς ἔστι τῶν ἠττωμένων αὕτη καὶ οὐκ ἔστιν ἀθωωθῆναι τὸν αὐτῆς ἀνεχόμενον.

Οὐ μόνον δὲ τῆς πλησμονῆς ἔστι τὸ κινδυνευόμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς ἀκηδίας ἐν τῷ γὰρ παρέλκειν ἡμᾶς ἡμέρας πλείους μηδενὸς μεταλαμβάνοντας, ἢ ἀκηδία χώραν λαμβάνουσα, ἐπαναστήσεται καὶ πολεμήσει ἡμᾶς. Καὶ τὴν μὲν ἄγρυπνια, ἡμῶν τῆς νυκτὸς εἰς ὕπνον μεταβαλεῖ, τὴν δὲ προσευχὴν τῆς ἡμέρας εἰς σαρκικούς λογισμούς, ὡς τὲ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὕπνου μηδὲν ὠφελῆθῆναι, καὶ ἐκ τῶν σαρκικῶν λογισμῶν μᾶλλον βλαβῆναι τὰ μέγιστα. Ἀρχόμεθα γὰρ ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἀσκοῦντες μέγα φρονεῖν καὶ μικροτέρου ἐξουθενεῖν, ὅπερ ἔστι πάσης πλημμελείας χαλεπώτερον. "Ὡς πὲρ γὰρ τις γεωργός, ἐὰν πολλοῖς ἀναλώμασι τὴν ἑαυτοῦ χώραν κατεργασάμενος ἄσπορον ἔαση, εἰς ζημίαν ἐκοπίασεν, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν τὴν ἑαυτῶν σάρκα πολλὴ προσοχὴ δουλαγωγῆσαντες τὸν λόγον τῆς εὐχῆς μὴ καταβάλωμεν, μᾶλλον καθ' ἑαυτῶν ἐσπουδάσαμεν.

Ἄλλ' ἴσως ἔρει τις ἢ ἐν προσευχῇ ἢ δικαιοσύνη, τίς ἔστι χρεῖα τῆς νηστείας; Πολλὴ κατὰ πάντα τρόπον. Καθάπερ γὰρ τίς τῶν πενήτων γεωργῶν, ἐὰν ἐπὶ χέρσου σπεῖρα μὴ νεώσας τὴν γῆν, ἀντὶ πυροῦ ἀκάνθας προσοδευθῆσεται, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν μὴ τὴν ἑαυτῶν σάρκα νηστεία ὑπωπιάσαντες τὸν λόγον τῆς εὐχῆς καταβάλωμεν, ἀντὶ δικαιοσύνης ἀμαρτίαν καρπωσόμεθα. Ἡ γὰρ σὰρξ αὕτη ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ὑπάρχει καὶ ἐὰν μὴ τοσαύτης ἐπιμελείας τύχοι ὅσης ἐκείνη, καρπὸν δικαιοσύνης οὐδέποτε βλαστήσει.

Ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχ ὡς τοὺς ἐκ τῆς νηστείας ὠφελῆθῆναι δυναμένους ἐκκόπτοντες, ἀλλὰ τοὺς βλαβῆναι μὴ βουλομένους προτρεπόμενοι" ὄν τρόπον γὰρ ὠφελεῖ τους μετὰ λογισμοῦ αὕτη προσιόντας, οὕτω βλάπτει τοὺς ἀλογίστως αὕτη προσερχομένους. Οἱ οὖν κηδόμενοι τῆς ὠφελείας αὐτῶν ὀφείλουσι φυλάσσεσθαι τὴν βλάβης αὐτῆς, τουτέστι τὴν κενοδοξίαν αὐτῆς, καὶ τὸν ἄρτον δὲ ἐσθίειν μέλλομεν, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς νηστείας ἧς ὀρίζομεν ἑαυτοῖς, τοῦτον διελεῖν εἰς τὰς ἀσιτίας ἕνα μέρους βραχέος καθ' ἡμέραν μεταλαμβάνοντας, φιμώσωμεν τῆς ἑαυτῶν σαρκὸς τὸ φρόνημα, καὶ τὴν καρδίαν ἔχωμεν ἔστηριγμενὴν εἰς τὴν ὠφελιμωτέραν προσευχὴν, ὅπως δυνάμει Θεοῦ ἀπὸ ἐπάρσεως φυλαχθέντες, ἐν ταπεινοφροσύνῃ διαγειν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν μεριμνήσωμεν, ἧς χωρὶς οὐδεὶς εὐαρεστήσει τῷ Θεῷ.

Ερμηνεία

ΑΥΤΟΙ που ασκητεύουν πρέπει, όταν αρχίζουν την άσκησιν, να ἠμπορέσουν να την τελειώσουν· δι' αὐτό και οι νέοι και οι μεγαλύτεροι, που ἔχουν δυνατόν σώμα και δεν φοβούνται ταλαιπωρίαν, να εκτελοῦν πολὺ πρόθυμα την πλέον χρήσιμον και πλέον ασφαλή νηστείαν. Να τρώγουν ζυγισμένον τον ἄρτον και να πίνουν κατ' αραιά διαστήματα με μέτρον το νερόν, ὡστε να φεύγουν ἀπὸ το δείπνον χωρὶς να ἔχουν χορτάσει εντελῶς το φαγητόν και το νερόν, και να μη εμποδίζονται ἀπὸ ἠδονήν του στομάχου, να εκτελοῦν την υπηρεσίαν των προς τον Θεόν. Εὰν θελήσωμεν να χορτάσωμεν φαγητόν, γρήγορα η προσοχή μας θα χαλαρωθῆ και θα στραφώμεν προς ἄλλην ἐπιθυμίαν· και αν ικανοποιήσωμεν και αὐτήν, τότε και αὐτήν, ὅπως και την πρώτην, θα εγκαταλείψωμεν. Και δεν εἶναι δυνατόν να μείνωμεν χρτασμένοι ὅταν χορτάσωμεν ἀπὸ τας ἐπιθυμίας, που κάθε τόσο ἐπινοοῦμεν, διὰ να ικανοποιήσωμεν τους ἑαυτούς μας.

Ποίον φαγητών υπάρχει γλυκύτερον και εκλεκτότερον από το μάννα^(*); Και όμως όταν το έφαγε και έχόρτασεν από αυτό ο Ισραήλ, επειδή δεν είχε να επιθυμήσει κάτι καλύτερον, επεθύμησε το χειρότερον: δηλαδή τα σκόρδα και τα κρεμμύδια. Με την πλησμονήν είναι σύμφυτος και μία νέα επιθυμία. Αν λοιπόν με το να χορταίνωμεν άρτον, επιθυμούμεν άλλα πράγματα, τότε ας τον τρώγωμεν, χωρίς να τον χορταίνωμεν, διά να πεινώμεν και να θέλωμεν ακόμη να φάγωμεν, διά να χορτάσωμεν· έτσι θα αποφύγωμεν και την βλάβης από την επιθυμίαν, αλλά και από την αρετήν της εγκρατείας θα ωφεληθώμεν.

Αλλ' ίσως θα είπη κανείς από αυτούς, που δεν πολυσυμπαθούν την νηστείαν: μήπως είναι αμαρτία να φάγη ο άνθρωπος; Αλλ' ούτε και ημείς συμβουλευόμεν να φυλάγεσθε από το φαγητόν ως να είναι αμαρτία, αλλά διότι το φαγητόν συνοδεύει κάποτε η αμαρτία. Και ο Ισραήλ δεν ήμάρτησε με το να επιθυμήσει τροφήν, αλλά διέπραξεν ασέβειαν, διότι εξ αιτίας της επιθυμίας εγόγγυσεν εναντίον του Θεού. Είπε δηλαδή μήπως θα ήμπορέσει ο Θεός να μας ετοιμάσει τράπεζαν εις την έρημον (Ψαλμ. οζ', 17-21); Και αφού ήτοιμάσθη εις αυτούς η τράπεζα, τότε έφούντωσεν εναντίον των ή οργή του Θεού και έθανάτωσε τους δυνατούς των, διά να μη ζήσουν και επιθυμήσουν πάλιν άλλην τροφήν και βλασφημήσουν κατά του Υψίστου και εξολοθρευθούν έτσι οι απόγονοί των ('Αριθμοί ια', 1-35). Είναι δύσκολον να χαλιναγωγήσει κανείς την αχόρταγον κοιλίαν· διότι γίνεται θεός εις εκείνους, που νικώνται από αυτήν και δεν μπορεί να σωθή εκείνος, που την ανέχεται.

Ο κίνδυνος όμως δεν προέρχεται μονάχα από τον χορτασμόν, αλλά και από την εξάντλησιν· διότι όταν περνώμεν περισσοτέρας ημέρας τελείως νηστικοί, τότε η εξάντλησης και η κατάπτωσης θα εύρουν ευκαιρίαν να επαναστατήσουν και θα μας πολεμήσουν. Και την μεν νυκτερινήν αγρυπνίαν μας θα μεταβάλλουν εις ύπνον, την δε καθημερινήν προσευχήν εις σαρκικούς λογισμούς, ώστε από τον ύπνον καθόλου να μη ωφεληθώμεν και από τους σαρκικούς λογισμούς να ζημιωθώμεν πάρα πολύ. Διότι αρχίζομεν να υπερηφανευώμεθα, ότι υποβαλλόμεθα εις μεγαλυτέραν άσκησιν από τους άλλους και να περιφρονούμεν τον μικρότερον, που είναι το μεγαλύτερον από όλα τα άλλα σφάλματα. Όπως ακριβώς δηλαδή ένας γεωργός, που θα εξοδεύσει πολλά χρήματα, δια να καλλιεργήσει τα κτήματά του, αν δεν σπείρη εις αυτά, έζημιώθη, έτσι και ημείς αν σκληραγωγήσωμεν με πολλήν προσοχήν την σάρκα μας, αλλά δεν κλείσωμεν μέσα εις την ψυχήν μας τα λόγια της ευχής, ώστε αδιάλειπτα να προσευχώμεθα, μάλλον εναντίον μας ενηργήσαμεν.

Τότε όμως ίσως θα είπη κανείς όταν υπάρχει η προσευχή, ή η εν γένει αρετή, τότε ποία είναι η ανάγκη της νηστείας; Οπωσδήποτε μεγίστη. Όπως ακριβώς, δηλαδή, ένας πτωχός γεωργός, εάν σπείρη σε χέρσον χωράφι, χωρίς προηγουμένως να το καλλιεργήσει, θα μαζεύη, κατά την συγκομιδήν, ακάνθας αντί σίτου, έτσι και ημείς: εάν δεν καταπονήσωμεν την σάρκα μας με νηστείαν, δεν ήμπορούν να καρποφορήσουν εις την ψυχήν μας τα λόγια

(*) Μάννα ή μας είναι η τροφή την οποίαν ο Θεός έστειλεν εις τους Ιουδαίους κατά την περιπλάνησίν των εις την έρημον Σινά. "Όπως διηγείται η Γραφή, το μάννα παρουσιάζετο κάθε πρωί, υπό μορφήν μικρού λευκού σπόρου ή πηγμένων σταγόνων δρόσου: ώφελον δε να συλλέγωσι τούτο οι Ιουδαίοι πρό της ανατολής του ηλίου, διότι ύστερα με την θερμότητα αγελύετο. Διετάχθησαν δε οι Ιουδαίοι να μαζεύουν το μάννα κάθε πρωί εις ποσότητα ενός γομόρ ήτοι 1750 γραμμαρίων κατά άτομος, να απορρίπτουν δε κάθε βράδυ όσον επερίσσευε, διότι εγέννα σκώληκας και ανέδιδεν δυσοσμίαν. Μόνον το μάννα που έμάζευον κατά Παρασκευήν και Σάββατον διετερείτο δύο ημέρας. Με το μάννα έτράφησαν οι Ιουδαίοι 40 έτη, η δε γεύσεις του, κατά την Γραφήν, ήτο ομοία με την γεύσιν «πλακούντος εν μέλιτι» (τηγανίτας με μέλι).

της προσευχής, οπότεν θα έσοδειάσωμεν αμαρτίαν αντί της αρετής. Διότι αυτή η σάρξ προέρχεται από εκείνην την γήν αν λοιπόν δεν τύχη της ίδιας φροντίδος όσης και εκείνη, ουδέποτε πρόκειται να βλαστήση τον καρπόν της αρετής.

Τα λέγομεν δε αυτά, όχι διά να εμποδίσωμεν εκείνους, που ήμπορούν να ωφεληθούν από την νηστείαν, αλλά διά να συμβουλευώμεν εκείνους, που δεν θέλουν να ζημιωθούν. Διότι όπως ωφελεί αυτούς, που με περίσκεψιν εκτελούν την νηστείαν, έτσι βλάπτει, αντίθετα, εκείνους που ασυλλόγιστα την εφαρμόζουν. Αυτοί λοιπόν, που ενδιαφέρονται να ωφεληθούν, οφείλουν να προφυλάσσονται από την βλάβην αυτήν, δηλαδή την κενοδοξίαν, την οποίαν γεννά. Τον άρτον, που πρόκειται να φάγωμεν μετά την συμπλήρωσιν της νηστείας, την οποίαν ορίζομεν δια τον εαυτόν μας, να τον μοιράζωμεν εις τας ημέρας, που θα μένωμεν νηστικοί, διά να τρώγωμεν καθημερινά ολίγον. Έτσι θα δεσμεύσωμεν το σαρκικόν φρόνημα και θα έχωμεν στηριγμένην την καρδίαν μας εις την προσευχήν, που ωφελεί περισσότερο, διά να προφυλαχθώμεν, με την δύναμιν του Θεού, από την έπαρσιν και να διερχώμεθα όλας τας ημέρας μας με ταπεινοφροσύνην, χωρίς την οποίαν δεν ήμπορεί κανείς να ευαρεστήση τον Θεόν.

Z'. Του Αγίου Διαδόχου

ΟΝ τρόπον υπό πλήθους βρωμάτων βαρυνόμενον τὸ σῶμα δειλὸν τινὰ καὶ δυσκίνητον τὸν νοῦν ἀπεργάζεται, οὕτω καὶ ἐξασθενοῦν υπό πολλῆς ἐγκρατείας στυγνὸν τί καὶ φιλόλογον τὸ θεωρητικῶν της ψυχῆς ἀποτελεῖ μέρος. Δεῖ οὖν πρὸς τὰς τοῦ σώματος κινήσεις καὶ τὰς τροφᾶς εὐπρεπίεσθαι, ἵνα ὅτε μὲν ὑγιαίνει κολάζεται πρεπόντως, ὅτε δὲ ἀσθενεῖ πιαίνεται μετρίως. Οὐ γὰρ ἀτονεῖν δεῖ τῷ σώματι τὸν ἀγωνιζόμενον, ἀλλ' ὅσον ἀρκεῖς πρὸς τὸν ἀγῶνα δύνασθαι, ἵνα καὶ τοὺς τόνους τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ δεόντως καθαίρηται.

Ἡ νηστεία ἔχει μὲν καθ' ἑαυτὴν καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεὸν ἐργαλεῖον γὰρ ἔστιν ὡς πὲρ εἰς σωφροσύνην ρυθμίζουσι τοὺς θέλοντας. Οὐ δεῖ οὖν ἐπ' αὐτὴ μεγαλοφρονεῖν τοὺς τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστᾶς, ἐκδέχεσθαι δὲ μόνον ἐν πίστει τῇ εἰς Θεὸν τὸ πέρασ ἡμῶν τοῦ σκοποῦ. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῶν οἰωνδηποτοῦν τεχνῶν ἐπιστήμονες ἐκ τῶν ἐργαλείων τὸ τοῦ ἐπαγγέλματος ἀποτέλεσμα καυχῶνται πότε, ἀλλὰ περιμένει ἕκαστος τὸ εἶδος τοῦ ἐγχειρήματος, ἵνα ἐξ ἐκείνου τὴν τέχνην ἔνδειξηται.

Ὁν τρόπον ἢ γῆ συμμέτρως μὲν ἄρδευομένη καθαρὸν το καταβαλλόμενον σπέρμα μετὰ πολλῆς προσθήκης ἀνίησιν, υπό πολλῶν δὲ μεθυσκομένη ὄμβρων ἀκάνθας φέρει μόνον καὶ τριβόλους, οὕτω καὶ ἡ γῆ τῆς καρδίας. Ἐὰν μὲν συμμέτρω ὄϊνω χρώμεθα, καθαρὰ τα φυσικὰ αὐτῆς ἀναδίδωσι σπέρματα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ “Ἁγίου Πνεύματος εἰς αὐτὴν σπειρόμενα εὐθαλῆ λίαν ἀναφέρει καὶ πολὺκαρπα ἐὰν δὲ διάβροχος υπό τῆς πολυποσίας γένηται, ἀκάνθας ὄντως ἀναφέρει τοὺς ἅπαντας αὐτῆς λογισμοὺς καὶ τριβόλους.

Ὅταν ὁ νοῦς ἡμῶν τῷ τῆς πολυποσίας ἐνήχηται κύματι οὐ μόνον τοῖς υπό τῶν δαιμόνων ἐν τῷ ὕπνῳ σχηματιζομένους ἐμπαθῶς ἐνορᾶ εἰδώλοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑαυτῷ ὄψει τινὰς ἀγαπλάττων εὐπρεπεῖς, ταῖς αὐτῶν φαντασίαις ὡς ἐρωμέναις τισι κέχρηται διαπύρως θερμαινομένων γὰρ τῶν συνουσιαστικῶν ὀργάνων υπό τῆς τοῦ οἴνου ζέσεως, ἀνάγκη πᾶσα παριστᾶν ἑαυτὸ σκιὰν τοῦ πάθους ἐνήδονον.

Χρή οὖν τῇ συμμετρία ἡμᾶς κεχρημένους, τὴν ἐκ τοῦ πλεονάζοντος διαφεύγειν βλάβης. Ὅταν γὰρ οὐκ ἔχη τὴν ὑποσύρουσαν αὐτὸν ἡδονὴν πρὸς τὴν ζωγραφίας τῆς ἀμαρτίας, ἀφάνταστος ὅλος διαμένει καὶ ἀθήλυντος.

Ερμηνεία

Ὅπως ἡ ποικιλία των φαγητῶν βαρύνει το σῶμα καὶ κάμνει τον νούν δειλόν καὶ δυσκίνητον, ἔτσι καὶ ὅταν, ἀντίθετα, εξασθενήσῃ ἀπὸ τὴν πολλήν εγκράτειαν, τότε το θεωρητικόν μέρος τῆς ψυχῆς σκυθρωπάζει καὶ γίνεται πολύλογον. Πρέπει λοιπόν ἀνάλογα με τὴν σωματικὴν κατάστασιν νὰ ρυθμίζωμεν καὶ τὴν τροφήν, διὰ νὰ κακουχῆται ὅσον πρέπει με τὴν νηστείαν, ὅταν εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ δυναμώνῃ κάπως ὅταν αρρωσταίνη, με τὴν χαλάρωσιν τῆς νηστείας. Διότι δὲν πρέπει νὰ ἀτονῇ σωματικά καὶ αγωνιζόμενος, ἀλλὰ νὰ ἔχη τὴν ἀπαραίτητον δύναμιν, διὰ νὰ αγωνίζεται, ὥστε νὰ καθαρίζεται καὶ ἡ ψυχὴ με τὴν τονωτικὴν καὶ αγωνιστικὴν προσπάθειαν τοῦ σώματος.

Ἡ νηστεία εἶναι μὲν ἀξιέπαινος καθ' ἑαυτήν, ὄχι ὅμως καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· διότι εἶναι ὅπως ἓνα εργαλεῖον, που ρυθμίζει εἰς σωφροσύνην ἐκείνους που θέλουν. Δὲν πρέπει λοιπόν νὰ υπερηφανεύωνται διὰ τὴν νηστείαν οἱ αγωνισταί τῆς ευσεβείας, ἀλλὰ μονάχα νὰ ἀναμένουν με τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν των το τέλος τοῦ σκοποῦ μας. Διότι οὔτε οἱ τεχνίται, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν μίαν οἰανδήποτε τέχνην, σπεύδουν νὰ καυχηθοῦν ἀπὸ τα εργαλεῖα μόνον, διὰ το ἀποτέλεσμα τῆς τέχνης των ἀλλὰ ὁ καθένας ἀπ' αὐτοῦς περιμένει το εἶδος τῆς ἐργασίας, με τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῇ, διὰ νὰ δείξῃ ἔτσι τὴν ἰκανότητά του εἰς τὴν τέχνην του.

Ὅπως ἡ γῆ, ὅταν ποτίζεται κανονικά, κάμνει νὰ φυτρώσῃ ὁ σπόρος που ἔπεσεν εἰς αὐτήν με μεγάλην ἀπόδοσιν, ἐνῶ ὅταν πλημμυρίσῃ ἀπὸ πολλές βροχὲς μονάχα ἀκάνθας καὶ τριβόλους βλαστάνει, ἔτσι καὶ ἡ γῆ τῆς καρδίας. Ἀν γευώμεθα με μέτρον τὸν οἶνον, τότε ἡ καρδία παράγει καθαρὰ τα φυσικά τῆς σπέρματα καὶ ἐκεῖνα που σπεύρονται εἰς αὐτήν ἀπὸ το Ἅγιον Πνεῦμα τα κάμνει νὰ ἀναπτυχθοῦν πολὺ ωραία καὶ νὰ φέρουν πολλοὺς καρπούς· ἀν ὅμως παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν πολυποσίαν, τότε ὅλοι οἱ λογισμοὶ που σχηματίζονται εἰς αὐτῆς εἶναι πραγματικά ἀγκάθια καὶ τρίβολοι.

Ὅταν ὁ νους μας κατακλύζεται ἀπὸ το κύμα τῆς πολυποσίας, τότε ὄχι μονάχα προσέχει με πάθος εἰς τα εἰδῶλα, που σχηματίζουν εἰς τὸν ὕπνον μας οἱ δαίμονες, ἀλλὰ ἀναπλάττει καὶ ὁ ἴδιος πλέον διαφόρους ωραίας εἰκόνας, ἀπὸ τὰς φαντασίας των ονειρῶν καὶ τὰς χρησιμοποιεῖ ὡς ἐρωμένας με φλογερὸν πάθος· διότι ἀφού θερμαίνονται τα γενετήσια ὄργανα ἀπὸ τὴν θερμότητα που ἀναπτύσσει το κρασί, κατ' ἀνάγκην γεννῶνται ἐμπαθεῖς παραστάσεις, που προξενοῦν ἡδονήν.

Πρέπει λοιπόν με μέτρον νὰ χρησιμοποιούμεν τὸν οἶνον, ὥστε νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν βλάβης ἀπὸ τὴν κατάχρησίν του. Διότι ὅταν ὁ νους μας δὲν καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἡδονήν, που τὸν παρασύρει εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἀμαρτίας, τότε παραμένει τελείως ἐλεύθερος ἀπὸ πονηράς φαντασίας καὶ σαρκικὴς ἐπιθυμίας.

Η'. Του 'Αββά Κασσιανού

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ἡμῶν οὐχ ἓνα κανόνα τῆς νηστείας οὐδὲ ἓνα τρόπον τῆς τῶν βρωμάτων μεταλήψεως οὐδὲ τὸ ἄμετρον πάσι παραδεδώκασι, διὰ τὸ μηδὲ πάντας τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχειν ἢ διὰ ἡλικίαν, ἢ δι' ἀσθένειαν, ἢ διὰ ἕξιν ἀστασιωτέραν σώματος. Ἐνα δὲ σκοπὸν παραδεδώκασι πάσι, φεύγειν τὴν πλησμονήν, ἀποστρέφασθαι τὴν χορτασίας τῆς γαστρού, τὴν δὲ καθημερινῆς νηστείας ἐδοκίμασαν ὄφελιμωτέραν εἶναι καὶ συμβαλλομένην πρὸς καθαρότητα τῆς ἐν τρισὶν ἢ τέσσαρσιν ἢ ἕως ἑβδομάδος ἐλκομένης νηστείας. Καὶ γὰρ φάσιν τὸν ἀμέτρως ἐπεκτεινόμενον τὴ νηστεία, ὑπὲρ μέτρον πολλάκις τὴ τροφή κεχρησθαι.

Ὡς ἐκ τούτου ποτὲ μὲν τὴ ὑπερβολὴ τῆς ἀσιτίας ἀτονεῖν τὸ σῶμα, καὶ πρὸς τὰς πνευματικὰς λειτουργίας ὀκνηρότερον γίνεσθαι, ποτὲ δὲ τῷ πλήθει τῶν τροφῶν καταβαρυνόμενον, ἀκηδίας καὶ χάνωσιν ἔμποιεῖν τὴ ψυχὴ. Καὶ πάλιν οὐ πάσιν ἀρμόδιον εἶναι ἐδοκίμασαν τὴν τῶν λαχάνων μετάληψιν, ἥτοι τοῖς ὑγιαίνουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀσθενούσιν, οὔτε πάσι τὴν τῶν ὀσπρίων, οὔτε πάντας δύνασθαι τὴ τοῦ ξηροῦ ἄρτου κεχρησθαι τροφή, τουτέστι- τοὺς ἀσθενούντας, ἀλλὰ τοὺς ὑγιαίνοντας. Καὶ ἄλλον μὲν εἶπον δύο λίτρας ἔσθιοντα ἄρτου, ἀκμὴν πεινᾶν ἄλλον δὲ ἔσθιοντα λίτραν ἢ ἕξ οὐγκίας χορτάζεσθαι. Πάσιν οὖν ὡς εἴρηται ἓνα ὄρον ἐγκρατείας παραδεδώκασι, τὸ μὴ ἀπατάσθαι χορτασία κοιλίας, μηδὲ ἐξέλκεσθαι τὴ τοῦ λάρυγγος ἡδονὴ οὐδὲ γὰρ ἡ διαφορὰ τῆς ποιότητος μόνον τῶν βρωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ ποσότης τοῦ πλήθους τὰ πεπυρωμένα βέλη τῆς πορνείας ἀναπτειν εἶωθεν. Οἷας γὰρ δῆποτε τροφῆς πληρουμένη γαστήρ, ἀσωτίας σπέρμα τὰ τίκτει. Καὶ πάλιν οὐ μόνον ἡ κραιπάλη τοῦ οἴνου τὴν διάνοιαν μεθύσκειν εἶωθεν, ἀλλὰ καὶ πλησμονὴ ὕδατος καὶ πασῶν τροφῶν καὶ ὑπερβολὴ κεκαρωμένην καὶ νυστάζουσιν ταύτην ἀποτελεῖ. Τοῖς Σοδομίταις οὐκ οἴνου καὶ διαφόρων βρωμάτων κραιπάλη καταστροφῆς γέγονεν αἰτία, ἀλλὰ ἄρτου πλησμονὴ κατὰ τὸν Προφήτην.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας οὐκ ἀντίκειται, ὅταν παρέχωμεν τῷ σώματι, ἃ ἡ ἀσθένεια ἀπαιτεῖ, οὐχ ἄπερ ἢ ἡδονὴ θέλει. “Ἡ τῶν βρωμάτων χρήσις ὅσον ὑπουργῆσαι πρὸς τὸ ζῆν παραλαμβάνεται, οὐχ ὅσον δουλεύσαι ταῖς δρμαῖς τῆς ἐπιθυμίας. Ἡ σύμμετρος κατὰ λόγον τῶν τροφῶν μετάληψις τῆς ὑγείας φροντίζει τοῦ σώματος, οὐ τὴν ἀγιωσύνην ἀφαιρεῖται. “Ὅρος ἐγκρατείας δὲν οἱ Πατέρες παρέδωκαν, οὗτός ἐστι τὸν μεταλαμβάνοντα τινὰ τροφῆς ἔτι τῆς ὀρέξεως ἔγκειμενης ταύτης ἀπέχεσθαι, καὶ μὴ ἀναμένειν τὸν κόρον. Καὶ ὁ Ἀπόστολος δὲ εἰπὼν τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίαν, οὐ τὴν ἀναγκαίαν τῆς ζωῆς κυβέρνησιν ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὴν φιλήδονον ἐπιμέλειαν ἀπηγόρευσεν.

Ερμηνεία

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ μας δεν ἔχουν παραδώσει ἓνα μονάχα κανόνα νηστείας, οὔτε ἓνα ωρισμένον διαιτολόγιον, οὔτε τὴν ἀδειαν εἰς ὅλους να τρώγουν χωρὶς μέτρον ἐπειδὴ ὅλοι δεν ἔχουν τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἢ λόγῳ ἡλικίας ἢ λόγῳ ἀσθενείας, ἢ διότι δεν ἔχουν ἀκόμα υποβάλλει το σῶμα των εἰς μίαν σταθεράν συνήθειαν. Εἰς ὅλους ὅμως ἔχουν υποδείξει ἓνα σκοπὸν να ἀποφεύγωμεν τα πολλά φαγητά, καὶ να μὴ ἐπιδιώκωμεν το χόρτασμα τοῦ στομάχου μας. Κατόπιν μακρὰς πείρας διεπίστωσαν ὅτι ἡ καθημερινὴ εγκράτεια φαγητοῦ, δηλαδή ἡ μικρὰ νηστεία, εἶναι πολὺ περισσότερον ωφέλιμος ἀπὸ τὴν μακρὰν νηστείαν, που φθάνει τας τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἢ διαρκεῖ καὶ ολόκληρον ἑβδομάδα. Διότι, καθὼς λέγουν, ἐκεῖνος που παρατείνει τὴν νηστείαν χωρὶς μέτρον, πολλάκις καὶ τὴν τροφήν χρησιμοποιεῖ ὑπὲρ το μέτρον.

Έτσι, άλλοτε μεν από την υπερβολικήν ασίτιαν ατονεί το σώμα και γίνεται οκνηρότερον διά τας πνευματικές λειτουργίας: άλλοτε πάλιν καταβαρύνεται από το πλήθος των τροφών και προξενεί εις την ψυχὴν ἀμέλειαν και αποχαύνωσιν. Από την μακράν, επίσης, πείραν των διεπίστωσαν ότι δεν αρμόζει εις όλους η τροφή των λαχάνων, δηλαδή εις τους υγιαίνοντας, ἀλλ' εις τους αδυνάτους (Ρωμ. ιδ', 2): ούτε δι' όλους είναι τα όσπρια ούτε όλοι ήμπορούν να χρησιμοποιήσουν ως τροφήν τον ξηρόν άρτον, δηλαδή οι ασθενικοί, αλλά μονάχα οι υγιαίνοντες. Είπον οι Πατέρες ότι άλλος τρώγει δύο λίτρας άρτου και ακόμη πεινά» ενώ άλλος χορταίνει μόλις φάγη μίαν λίτραν ή εξ ουγκίας. Εις όλους, λοιπόν, όπως ελέχθη, ένα όρον εγκρατείας ώρισαν, το να μη εξαπατώμεθα από την επιθυμίαν να χορτάσωμεν την κοιλίαν μας, ούτε να παρασυρώμεθα από την ηδονήν του λάρυγγος διότι όχι μόνον η ποιοτική διαφορά των φαγητών, αλλά και η ποσότης συνήθως ανάβουν τα φλογερά βέλη της πορνείας.

Από οποιανδήποτε τροφής και αν γεμίση ή κοιλία, γεννά τα σπέρματα της ασωτίας. Και πάλιν όχι μόνον η άμετρος οινοποσία φέρει μέθην εις την διάνοιαν, αλλά και το πολύ νερόν και το υπερβολικόν φαγητον αποκοιμίζουν την διάνοιαν ή την κάνουν να νυστάζη. Τους Σοδομίτας δεν τους κατέστρεψεν η ζάλη από την κατάχρησιν του οίνου και των διαφόρων φαγητών, αλλά, όπως λέγει ο Προφήτης, το χόρτασμα του άρτου (Ιεζεκιήλ ιστ', 49).

Η ασθένεια του σώματος δεν έρχεται εις αντίθεσιν προς την καθαρότητα της καρδιάς, όταν προσέχωμεν να δίδωμεν εις το σώμα όσα απαιτεί η ασθένεια και όχι όσα θέλει η ηδονή. Τρώγομεν τα φαγητά με μέτρον, όσον χρειάζεται δια την ζωήν και όχι δια να γίνωμεν δούλοι εις τας ορμές της κακής επιθυμίας. Η χρήση των τροφών με μέτρον και λογικήν εξασφαλίζει την υγείαν του σώματος· δεν αφαιρεί την αγιωσύνην. Αυτός είναι ο όρος της εγκρατείας, τον οποίον μάς παρέδωσαν οι Πατέρες το να τρώγη κανείς και να σταματά το φαγητόν του, ενώ ακόμη έχει όρεξιν, χωρίς να περιμένη να χορτάση τελείως. Και ο Απόστολος Παύλος όταν είπε «και μή φροντίζετε διά την ικανοποίησιν των ατάκτων σαρκικών επιθυμιών» (Ρωμ. ιζ', 14), δεν ήμπόδισε την απαραίτητον κυβέρνησιν της ζωής μας, ἀλλ' ατηγόρευσε την φιλήδονον φροντίδα.

Θ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΓΕΝΕΤΟ προσφορά εις τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρέθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου καὶ λαβῶν εἰς τῶν γερόντων μικρῶν ἀγγείων καὶ ποτήριον, ἀπήνεγκε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἔπιεν' ὁμοίως καὶ δεύτερον καὶ ἐδέξατος προσήνεγκεν αὐτῷ καὶ τρίτον καὶ οὐκ ἔλαβεν, εἶπων" παύσαι ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἐστὶ σατανᾶς;

2. Ἡ σκότωσις τῆς ψυχῆς γίνεται ἐκ τῆς ἀταξίας τῆς πολιτείας, τὸ δὲ μέτρον καὶ ὁ καιρὸς ἐν τῇ πολιτείᾳ φωτίζουν τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σύγχυσιν ἀποδιώκουσιν" ἢ γὰρ σύγχυσις τῆς διανοίας ἢ ἀπὸ τῆς ἀταξίας τὴν σκότωσιν ἔμποιεῖ τὴν ψυχὴν, ἀφ' ἧς ἡ θόλωσις καὶ ἡ ταραχὴ ἐπιγίνεται. Ἐκ δὲ τῆς τάξεως τίκτεται ἡ εἰρήνη, καὶ ἐκ τῆς εἰρήνης τὸ φῶς γεννᾶται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς εἰρήνης καὶ καθαρὸς ἀὴρ ἐν τῇ διανοίᾳ ἀποκαλύπτεται καὶ πρὸς τὸ μέτρον πρὸς καὶ ἂν ἡ καρδιά ἐγγίση τὴν σοφία, πρὸς αὐτὸ καὶ τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ δέχεται.

Εἰ οὖν θέλεις τῷ Θεῷ προσεγγίσει ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πρῶτον ἐν τοῖς σωματικοῖς δεῖξον αὐτῷ τὸν πόθον σου, ἤγουν ἐν τῇ ἐνδεΐᾳ τῆς χρείας, ἐν τῇ μεταλήψει τοῦ ἐνὸς εἴδους τῆς τροφῆς ἐν τάξει, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ ἀσκήσει καὶ κακουχίᾳ τοῦ σώματος μετὰ διακρίσεως καὶ

γνώσεως γινομένης. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ὁ Κύριος τὸν θεμέλιόν της τελειώσεως κατεβάλετο, ἐκ κακοπαθείας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀρξάμενος καὶ οὕτω καὶ σὺ ἀναχθήσῃ πρὸς τὰ μείζονα τὲ καὶ τέλεια, καὶ νοερῶς τῷ Θεῷ πλησιάσεις, τῇ συνεργίᾳ τῆς χάριτος.

3. Μεγάλη δύναμις ἢ μικρὰ πολιτεία ἢ διαμένουσα τὴν γὰρ πέτραν τὴν σκληρὰν κοιλαίνει. Μὴ νομίσης, ἀδελφέ, ὅτι ἄλλως κωλύονται οἱ ἔσω λογισμοί, εἰ μὴ ἐκ τοῦ καλῶς καὶ εὐτάκτως τὸ σῶμα καταστήσαι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐγένε προσφορά (πανήγυρις)^(*) εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου. Ευρέθη λοιπὸν ἐκεῖ καὶ μικρὸν δοχεῖον με οἶνον. Τότε ἓνας ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸ ἐπήρεν, ἔβαλεν εἰς ἓνα ποτήρι, τὸ ἔφερε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην: ἐκεῖνος τὸ ἤπιε. Του ἔδωκεν ἐπίσης καὶ δεῦτερον καὶ τὸ ἤπιεν. Οταν ὅμως τοῦ προσέφερε καὶ τρίτον, ὁ Ἀββᾶς Σισῶης δὲν τὸ ἐπήρε καὶ τοῦ εἶπε:

– Παύσε, ἀδελφέ ἢ δὲν γνωρίζεις, ὅτι ὑπάρχει Σατανάς;

2. Ἡ σύγχυσις της ψυχῆς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀτακτὸν ζωὴν τὸ μέτρον ὅπως καὶ τὸ πρέπον εἰς τὴν ζωὴν φωτίζουν τὴν διάνοιαν καὶ ἀποδιώκουν τὴν σύγχυσιν. Ἡ σύγχυσις της διανοίας, που γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, φέρνει σύγχυσιν εἰς τὴν ψυχὴν, ἐξ αἰτίας της ὁποίας εξαφανίζεται σιγά - σιγά ἡ καθαρότης καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται ἡ ταραχὴ. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν τάξιν προέρχεται ἡ εἰρήνη καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην γεννᾶται τὸ φῶς εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἀπὸ τὸ φῶς της εἰρήνης πνέει καὶ καθαρὸς ἀέρας εἰς τὴν διάνοιαν. Ἀνάλογα δε με τὸ μέτρον, που θα ἤμπορέση ἡ καρδιά νὰ προσεγγίση τὴν σοφίαν, δέχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν χάριν.

Ἀν λοιπὸν θέλῃς νὰ πλησιάσῃς τὸν Θεὸν με τὴν καρδιά σου, δείξε Του πρῶτα τὸν πόθον σου αὐτὸν εἰς τὰ σωματικά δηλαδὴ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ἀναγκῶν, εἰς τὸ νὰ τρώγῃς με τάξιν μόνον ἓνα εἶδος φαγητοῦ, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἀσκήσιν καὶ ταλαιπωρίαν τοῦ σώματος, που θα γίνεται με διάκρισιν καὶ τάξιν. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ὁ Κύριος ἔβαλε τὸ θεμέλιον της τελειώσεως, διότι ἤρχισε τὸ ἔργον Του ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν εἰς τὴν ἐρημον. Ἔτσι καὶ συ λοιπὸν θα ἀνυψωθῇς πρὸς τὰ μεγαλύτερα καὶ τὰ τέλεια καὶ θα πλησιάσῃς νοερῶς τὸν Θεὸν με τὴν βοήθειαν της Θείας Χάριτος.

3. Ὁ ταπεινὸς καὶ ἀθόρυβος τρόπος ζωῆς, που παραμένει σταθερὸς, εἶναι μεγάλη δύναμις: διότι ἀνοίγει λακκούβαν εἰς σκληρὸν βράχον. Μὴ νομίσης, ἀδελφέ, ὅτι οἱ ἐσωτερικοὶ λογισμοὶ ἐμποδίζονται με ἄλλον τρόπον, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ συνηθίζωμεν τὸ σῶμα μας εἰς μίαν ὠρισμένην τακτικὴν.

(*) Ἡ λέξις προσφορά ἔχει ἐνταῦθα τὴν ἐννοίαν της λέξεως πανήγυρις. Κατὰ τὰς ἐπισήμους δηλαδὴ εορτὰς ἢ κατὰ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐώρταζεν ὁ κεντρικὸς ναὸς της Σκήτεως (το Καθολικὸν), προσήρχοντο οἱ ἐν τοῖς πέριξ ἐφησυχάζοντες Πατέρες διὰ νὰ εορτάσουν ἀπὸ κοινού τὴν ἐπερχομένην εορτήν. Κατὰ τὰς πανηγύρεις προσήρχοντο καὶ κοσμικοὶ ἀπὸ μακρυνᾶς περιοχᾶς προσκομίζοντες μαζί με τὰ διὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν προοριζόμενα τίμια δῶρα καὶ διάφορα τρόφιμα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς τοὺς μοναχοὺς. Ἐκ τῶν προσφερομένων λοιπὸν κατὰ τὰς ἐπισήμους ταύτας ἡμέρας τιμίων δῶρων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν ἐκαλοῦντο καὶ αἱ συνάξεις αὐταὶ προσφοραὶ, ὅπως καὶ οἱ διὰ τὸ μυστήριον της Θείας Ευχαριστίας προοριζόμενοι ἄρτοι καλοῦνται προσφοραὶ ἢ πρόσφορα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η διατροφή μας στις εορτές)

Πῶς δεῖ τὸν θεοφιλεῖ ἑορτάζειν, καὶ τίς καν ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν Πατέρων ἡ δίαιτα.

Πῶς πρέπει να εορτάζη εκείνος που αγαπά τον Θεόν και ποιὰ πρέπει να εἶναι ἡ διατροφή των πατέρων κατά τας εορτάς.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων· ἐὰν εἴπη σοὶ ὁ λογισμὸς ἐν ἑορτῇ ποιῆσαι διάφορα βρώματα, μὴ ἀκούσης αὐτοῦ, ἐπεὶ ἰουδαϊκῶς ἑορτάζεις, ἐκεῖνοι γὰρ ἐτοιμάζουσιν οὕτω. Μοναχοῦ δὲ τροφή ἀγαθὴ το πένθος καὶ τὰ δάκρυα.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἐλλαδίου, ὅτι ἄρτον καὶ ἄλας ἤσθιε διαπαντός, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ σκητιῶται. Ὅτε οὖν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν, ὅτι νῦν οἱ ἀδελφοὶ ἄρτον καὶ ἄλας ἔσθιουσιν κατὰ τὸ ἔθος, ἐγὼ δὲ ὀφείλω μικρὸν κόπον ποιῆσαι διὰ τὸ Πάσχα ἐπεὶ οὖν ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις ἐσθίω καθήμενος, νῦν, ὅτι Πάσχα ἐστὶ, κοπιᾶσω μικρῶν καὶ φάγω ἰστάμενος καὶ τοῦτο ἀεὶ ἐν τῷ Πάσχα ἐποίει.

3. Εἶπε τίς τῶν Πατέρων οἶδα ἀδελφὸν εἰς τὰ κελλία ὄντα, νηστεύσαντα τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα καὶ ὡς συνήχθη ὀψέ, ἔφυγεν ἵνα μὴ φάγη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐποίησε δὲ μικρὰ σεύτλα ἐκζεστὰ καὶ ἔφαγε χωρὶς ἄρτου.

4. Εἶπε γέρων ἐν λόγοις θείοις τρυφήσωμεν, καὶ ἐν διηγήμασιν Ἁγίων Πατέρων ἑορτάσωμεν, μὴ γαστρι τρυφῶντες, ἀλλὰ πνευματικῶς εὐφραινόμενοι.

5. Διηγήσατο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Παῦλος ὁ Καππαδόκης, ὅτι ὅτε γέγονε τῶν Περσῶν ἡ ἐρήμωσις ἐφύγομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Μονῆς ἡμῶν καὶ διεσκόρπισθημεν. Εἰσελθὼν οὖν ἐγὼ ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὗρον κατὰ συγκυρίαν πλοῖον μέλλον ἀπάραι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ δούς τὸν ναῦλον εἰσηλθὼν ἐν αὐτῷ, καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν ἦλθομεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Εὐρῶν δὲ ἐκεῖ Μοναχοὺς ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας συνόδευσα αὐτοὺς καὶ φθάσας εἰς τὸ ὄρος, συνώκησα ἐνὶ τῶν γερόντων καὶ διαγαγὼν μετ' αὐτοῦ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας τρεῖς, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἡγούμενος τοῦ ὄρους καὶ λέγω αὐτῷ. Ποίησον ἔλεος, Ἀββᾶ, καὶ δὸς μοὶ κελλίον πρὸς τὸ ἡσυχᾶσαι· οὐ δύναμαι συζῆσαι τὸ γέρονται, διότι οὐ φυλάττει ἀκολουθίαν Μοναχῶν, ἀλλ' οὔτε κοσμικῶν.

Ἀναγκάζει γὰρ μὲ νηστεύειν ἐν Κυριακῇ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑορταῖς καὶ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ το δὲ χαλεπώτερον, ὅτι οὐδὲ ἕα ψάλλειν κανόνας καὶ τροπάρια, ἃ πάντες συνήθως ψάλλουσι. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, ἄνευ Σαββάτου καὶ Κυριακῆς, οὔτε ἄρτου, οὔτε οἴνου, οὔτε ἐλαίου μετελάβομεν, ἀλλ' ὀπώρας ἠρκοῦμεθα παρὰ δύο τρεφόμενοι. .

Καὶ ἀπεκρίθη μοὶ ὁ γέρων καὶ τοῦ ὄρους ἡγούμενος ὑποστρεψον, ἀδελφέ, καὶ συνοίκει τὸ γέρονται εἰ γὰρ βούλει σωθῆναι καὶ γὰρ σωτηρίας ἐφιέμενος οὔτε ἐν ἑορτῇ, οὔτε ἐν Κυριακῇ ὀφείλει ἀργεῖν ἀπὸ τῆς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ, ἥτις ὑπὸ τῆς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ἐνδυναμούται τὲ καὶ φυλάττεται.

Ὅς πὲρ γὰρ ὁ ἰχθὺς ἄνευ ὕδατος ζῆσαι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ Μοναχὸς χωρὶς διηνεκοῦς προσευχῆς καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ζῆν ὅλως καὶ διαγεῖν κατὰ Θεόν: τὸ δὲ διπλᾶς νηστεύειν, ἀναχωρηταῖς μόνοις ἀρμόζει, ὁμοίως καὶ τὸ ὄπωρον μὲν μεταλαμβάνειν, ἄρτου δὲ ἀπέχεσθαι οὐ συμφέρον οὐδὲ ἐπαινούμενον κενοδοξίας γὰρ ἔμφασιν ἔχει. Τὸ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐγκρατεῦσθαι, ἤτοι τὴ “Ἁγία Τεσσαρακοστή, πενήκοντα δὲ καταλύειν καὶ ἀναπαύεσθαι, ἤγουν ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, κοσμικοὺς καὶ πλουσίους πρέπον, οὐ Μοναχοὺς ὁμοίως καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας ψάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερέυσι τὲ καὶ λοιποῦς ἀρμόζον. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἶωθε.

Τοῖς δὲ Μοναχοῦς τοὺς μακρὰν τῶν τοῦ κόσμου θορύβων διαγουσι, τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἀσύμφορον ἔστιν, ἀλλὰ καὶ βλάβης πολλάκις γίνεται πρόξενον ὡς πὲρ γὰρ ὁ ἀλιεὺς δι’ ἀγκίστρου καὶ σκόληκος ἀγρεύει τὸν ἰχθύν, οὕτω καὶ ὁ διάβολος δι’ αὐτῶν τῶν τροπαρίων καὶ τοῦ ἄσματος εἰς κενοδοξίας καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ φιληδονίαν, τάχα δὲ καὶ εἰς πορνείαν βοθρίζει τὸν Μοναχόν’ τὸ γὰρ ἄσμα μακρὰν ἀπὸ Μοναχοῦ ἐπ’ ἀληθείας σωθῆναι θέλοντος.

Ερμηνεία

1. ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε: ἀν σου εἶπη ὁ λογισμὸς σου νὰ ετοιμάσης διάφορα φαγητὰ εἰς εορτήν, νὰ μὴ τὸν ἀκούσης, ἐπειδὴ θὰ εορτάζης ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι. Μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ετοιμάζονται ἔτσι διὰ τὰς εορτάς. Ἐκλεκτὴ τροφή γιὰ τὸν Μοναχὸν εἶναι τὸ πένθος καὶ τὰ δάκρυα.

2. Διηγούντο διὰ τὸν Ἀββάν Ἐλλάδιον, ὅτι ἔτρωγε πάντοτε ψωμί καὶ ἀλάτι, ὅπως καὶ οἱ υπόλοιποι Μοναχοὶ τῆς Σκήτης. Ὄταν λοιπὸν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του: τῶρα οἱ ἀδελφοὶ τρώνουν, κατὰ τὰ συνηθισμένα, ψωμί καὶ ἀλάτι: ἐγὼ ἔχω χρέος νὰ κοπιᾶσω ὀλίγον διὰ τὸ Πάσχα. Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τὰς υπολοίπους ἡμέρας τρώγω καθιστός, τῶρα, που εἶναι Πάσχα, θὰ κοπιᾶσω ὀλίγον καὶ θὰ φάγω ὀρθίος. Καὶ αὐτὸ ἔκανε πάντοτε εἰς τὸ Πάσχα.

3. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρας εἶπε: Γνωρίζω ἀδελφόν, που παραμένει εἰς τὰ κελλία καὶ ἐνήστευσε τὴν εβδομάδα τοῦ Πάσχα. Ὄταν δε συγκεντρώθησαν ἀποβραδὶς οἱ ἀδελφοί, αὐτὸς ἔφυγε, διὰ νὰ μὴ φάγη (εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν) εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐβρασεν ὀλίγα κοκκινογούλια καὶ τὰ ἔφαγε χωρὶς ψωμί.

4. Ἐνας Γέρων εἶπε: ἀς ευφρανθῶμεν με τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ καὶ ἀς εορτάσωμεν με διηγήσεις Ἁγίων Πατέρων καὶ ὄχι με ἀπολαύσεις τῆς κοιλίας μας, ἀλλὰ πνευματικά.

5. Ὁ Ἀββὰς Παῦλος, ἀπὸ τὴν Καππαδοκίαν, μάς διηγήθη τὰ ἐξῆς: Ὄταν ἐρήμωσεν ὁ τόπος μας ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ἐφύγαμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸ Μοναστήρι μας καὶ διεσκορπίσθημεν. “Ὄταν λοιπὸν ἐφθάσα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εὐρηκα, κατὰ σύμπτωσιν, πλοῖον, που ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀφοῦ ἐπλήρωσα τὸν ναῦλον, ἐπεβιβάσθην εἰς αὐτὸ καὶ μετ’ ὀλίγας ἡμέρας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκεῖ συνήντησε Μοναχοὺς ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας καὶ ἐπήγα μαζί τους. Ἐτσι ἐφθάσα εἰς τὸ ὄρος καὶ κατώκησα μαζί με ἕνα Γέροντα. Ἀφοῦ ἐπέρασα μαζί του ἕνα χρόνον καὶ τρεῖς μῆνας, ἐπήγα πρὸς τὸν ἠγούμενος τοῦ ὄρους καὶ τοῦ λέγω:

- Κάνε έλεος, Αββά, και δώσε μου κελλίον, διά να ησυχάσω μόνος μου δεν ήμπορώ πλέον να ζήσω με τον Γέροντα, διότι δεν κάμνει ούτε την ακολουθίαν των Μοναχών ούτε των κοσμικών.

Με αναγκάζει δηλαδή να νηστεύω την Κυριακήν και τας υπολοίπους εορτάς και την Πεντηκοστήν. Το δε χειρότερον είναι, ότι δεν με αφήνει να ψάλλω κανόνας και τροπάρια, που ψάλλουν όλοι συνήθως. Κατά τας ημέρας της Αγίας Τεσσαρακοστής, εκτός από το Σάββατον και την Κυριακήν, ούτε ψωμι εφάγαμεν ούτε έλαιον, ούτε οίνον ήπιαμεν, αλλά περιωριζόμεθα εις καρπούς τρώγοντες κάθε δύο ημέρας.

Εις αυτά ο Γέρων, ο Ηγούμενος του όρους, μου απήντησε:

– Αδελφέ, γύρισε πίσω και κάθου μαζί με τον Γέροντα, αν θέλεις να σωθής βέβαια. Διότι εκείνος, που επιθυμεί την σωτηρίαν του, δεν πρέπει ούτε Κυριακήν ούτε εορτήν να μένη άργος από την δοξολογίαν του Θεού, η οποία δυναμώνει και διατηρείται με την νηστείας και την άγρυπνίαν.

Όπως, δηλαδή, ακριβώς το ψάρι δεν ήμπορεί να ζήση χωρίς νερόν, ούτε και ο Μοναχός ήμπορεί να ζήση ούτε στιγμήν χωρίς συνεχή προσευχήν και νηστείαν και άγρυπνίαν και χωρίς να πολιτεύεται κατά Θεόν. Το να νηστεύη δύο συνεχείς ημέρας αρμόζει μόνον εις τους αναχωρητάς. Το να τρώγη επίσης καρπούς, να μη τρώγη δε άρτον δεν είναι συμφέρον, ούτε αξιέπαινον· διότι έχει την μορφήν κενοδοξίας. Το δε να νηστεύη επί τεσσαράκοντα ημέρας, δηλαδή κατά την Αγίαν Τεσσαρακοστήν, πενήκοντα δε ημέρας να τρώγη από όλα και να αναπαύεται, αρμόζει εις κοσμικούς και όχι εις Μοναχούς. Και το να ψάλλη κανόνας και μελωδικούς ήχους αρμόζει εις τους ιερείς, που λειτουργούν εις τον κόσμον και εις τους υπολοίπους. Διά τούτο βεβαίως και ο κόσμος συνηθίζει να συγκεντρώνεται εις τας Εκκλησίας.

Δια τους Μοναχούς, που ζούν μακράν από τους θορύβους του κόσμου, αυτό όχι μονάχα δεν συμφέρει, αλλά πολλάκις προξενεί και βλάβην. Όπως ακριβώς ο ψαράς πιάνει το ψάρι με αγκίστρι και δόλωμα, έτσι και ο διάβολος παγιδεύει τον Μοναχών με αυτά τα τροπάρια και το ασμα και τον ρίπτει εις κενοδοξίας και ανθρωπαρέσκειαν και φιληδονίαν, αλλά και εις τον βόθρον της πορνείας γρήγορα τον παρασύρει. Μακρυά λοιπόν το άσμα από τον Μοναχόν, που θέλει να σωθή.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΟΡΤΗ Μοναχῶ, τήρησις εντολῶν Χριστοῦ ἢ δὲ παράκλησις αὐτοῦ μὴ ποιεῖν τὸ πονηρόν. Εὐφροσύνη Μοναχῆ, ἐκδημία πρὸς Κύριον' καὶ τὸ καύχημα αὐτοῦ, φόβος Κυρίου.

Ερμηνεία

ΕΟΡΤΗ διά τον Μοναχών είναι η τήρησης των εντολών του Χριστου: η δε παρηγορία του να μη κάνη το πονηρόν. Χαρά διά τον Μοναχόν είναι η αναχώρησής του από τον κόσμον αυτόν και το ταξίδι του προς τον Κύριον. Το καύχημά του, τέλος, είναι ο φόβος Κυρίου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Περί λαθροφαγίας)

Ὅτι μέγα κακὸν ἡ λαθροφαγία, διὸ καὶ μόνη δύναται τὸν Μοναχὸν ἀπολέσαι.

Ὅτι ἡ λαθρογραφία εἶναι μέγαλο κακόν, διὰ τούτου καὶ μόνη αὐτὴ ἴσχυει νὰ ἀπολέσῃ τὸν Μοναχὸν εἰς ἀπώλειαν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΜΟΝΑΣΤΡΙΑ τις ἐκ τοῦ Μοναστηρίου οὐ ὁ Μέγας Αἰκύτιος προΐστατο, εἰς κῆπον εἰσελθοῦσα θεασαμένη μαρούλιον, ἐπεθύμησε τούτου καὶ μηδὲ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσασα, ὡς γαστρίμαργος, τοῦτο ἔφαγε, καὶ εὐθέως εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν πνεῦμα ἀκάθαρτον καὶ κατέρραξεν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν. Οἱ οὖν παρόντες τὸ γεγονός θεασάμενοι, ΑΑΑ μετὰ σπουδῆς τῷ Πατρὶ Ἀλκυτίῳ ἐμήνυσαν, ὅπως διὰ τάχους ἐλθῶν, τῇ κινδυνεύουσῃ βοηθήσῃ. Εὐθὺς οὖν εἰς τὸν κῆπον τοῦ Πατρὸς εἰσελθόντος, ἤρξατο καὶ ταύτην ρήξας διάβολος ὡς ἀπολογούμενος αὐτῷ διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς κράζει καὶ λέγειν' ἐγὼ τί ἐποίησα; καθεζομένου μου ἐπάνω του μαρουλίου, αὕτη ἦλθε καὶ ἔδωκε μέ. "Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος μετ' ὀργῆς τούτῳ ἐπετίμησεν, ὅπως ὑποχωρήσῃ ἐξ αὐτῆς, καὶ μηκέτι σὴν τόπον ἐν αὐτῇ. Παραυτίκα οὖν ἐξῆλθε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, καὶ οὐδαμῶς αὐτὴ τοῦ λοιποῦ προσεγγίσει ἐτόλμησεν.

Ερμηνεία

ΜΙΑ μοναχὴ ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἡγούμενος ὁ μέγας Αἰκύτιος, εἰσῆλθεν εἰς ἕνα κῆπον καὶ καθὼς εἶδεν ἕνα μαρούλι, τὸ ἐπεθύμησε. Καὶ χωρὶς νὰ κάμῃ οὔτε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τὸ ἔφαγε με λαίμαργίαν. Ἀμέσως τότε εἰσῆλθε μέσα εἰς αὐτὴν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ τὴν ἐρριψεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ παρόντες λοιπόν, μόλις εἶδαν τὸ γεγονός, εἰδοποίησαν γρήγορα τὸν Πατέρα Αἰκύτιον, νὰ ἐλθῇ ἀμέσως καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν κινδυνεύουσαν.

Ἀφοῦ λοιπόν κατέβηκεν ἀμέσως εἰς τὸν κῆπον ὁ Πατήρ, ἤρχισεν ὁ διάβολος, ποὺ τὴν ἐσπάρραξεν, νὰ ἀπολογηθῆται με τὸ στόμα της, νὰ κράζῃ καὶ νὰ λέγῃ.

– Τι ἔκανα ἐγώ; Καθὼς ἐκαθόμουν ἐπάνω εἰς τὸ μαρούλι, ἦλθεν αὐτὴ καὶ με ἐδάγκασεν.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τότε τὸν ἐπετίμησε με ὀργήν, διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ αὐτὴν καὶ ποτε πλέον νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Ἀμέσως ἐξῆλθεν ἀπὸ αὐτὴν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ ποτέ πλέον δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν πλησιάσῃ.

Β'. Τού αυτού

Καὶ ὁ Ἀθανάσιος δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ὢν πρεσβύτερος διηγήσατο μοί, ὅτι ἐν τῷ Ἰκονίῳ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ὄρμητο, Μοναστήριον ἐστὶ τῶν Γαλάτων λεγόμενον, ἐν ᾧ τις Μοναχὸς ἐν μεγίστη διαγωγῇ καὶ σεμνότητι ἤθεσι παρὰ πάσιν ὑπάρχειν ἔνομιζετο ὡς δὲ τὸ τέλος ἔδειξε, μακρὰν ὑπῆρχεν οὐ πὲρ ἐφαίνετο ἑαυτὸν μὲν γὰρ τοῖς ἀδελφοῦς νηστεύοντα ἐπεδείκνυε, κρυφῇ δὲ τούτων ἦσθιε.

Ἐπελθούσης οὖν αὐτῷ ἀρρωστίας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ζωῆς ἀπηνέχθη γνοῦς οὖν ἑαυτὸν τὸ τέλει προσεγγίζοντα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἀδελφοὺς πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλεσεν. Οἱ δὲ προθύμως συνῆλθον, μέγα τί καὶ ἐπιθυμητικῶν προσδοκῶντες ἀκούσαι παρὰ τοιοῦτου τὴν ἀρετὴν ἀνδρός, ὡς ὑπελάμβανον, τελευτώντος. Ἐκεῖνος δὲ πενθῶν καὶ τρέμων πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι μεθ' ὑμῶν νηστεύειν μὲ ἐπιστεύετε, ἐγὼ δὲ κρυφῇ ὑμῶν ἦσθιον" καὶ νῦν ἰδοὺ εἰς βρῶσιν τῷ δράκοντι παρεδόθην, δς τοὺς πόδας καὶ τὰ γόνατα τῆ κέρκη αὐτοῦ συνέδησε, τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ἔνδον τοῦ δι' οὐ ἔλαθροφαγουν στόματός μου ἐμβάλων, τὸ πνεῦμα μου ἐκπιπίζων ἀνασπᾶ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν εὐθέως ἀπέθανε, μὴ συγχωρηθεῖς ὑπομεῖναι, ἵνα διὰ μετανοίας ἐκ τοῦ δράκοντος ἐκείνου ἐλευθερωθῆναι δυναθῆ.

Φανερῶς δὲ ἐν τούτῳ δείκνυται, ὅτι εἰς ἡμετέραν καὶ μόνον τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν τοῦτο ἐθεάσατο, ὃς τὸν πολέμιον, ᾧ παρεδόθη, δηλοποιήσας, τοῦτον διαφυγεῖν οὐκ ἠδυνήθη.

Ερμηνεία

ΚΑΙ ὁ Ἀθανάσιος, ὁ οποίος ἦτο πρεσβύτερος εἰς τὸ μοναστήρι μας, μου διηγήθη τὸ εξής: Εἰς τὸ Ἰκόνιον^(*), ἀπὸ ὅπου καὶ αὐτὸς κατήγετο, ὑπάρχει ἓνα Μοναστήριον, τῶν Γαλάτων, καθὼς ἐλέγετο. Εἰς αὐτὸ ἔζη κάποιος Μοναχός, ὁ οποίος εθεωρεῖτο ἀπὸ ὅλους ὅτι εἶχεν ἀρίστην διαγωγὴν καὶ πολὺ σεμνὰ ἦθη. Ὅπως ὅμως ἔδειξεν εἰς τὸ τέλος, εὐρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ αὐτοῦ, ποῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἦτο· διότι παρουσιάζετο εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι νηστεύει, ἐνῶ αὐτὸς ἔτρωγε κρυφὰ ἀπὸ αὐτοῦς.

Κάποτε λοιπὸν ἀρρώστησε καὶ ἐφθασεν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Μόλις ἀντελήφθη ὅτι ἐντὸς ολίγου θα ἀπέθνησκεν, ἐκάλεσε πλησίον τοῦ ὅλους τοὺς ἀδελφούς τοῦ Μοναστηρίου. Ἐκεῖνοι πρόθυμα συνεκεντρώθησαν, διότι ἐπερίμεναν ὅτι θα ἀκούσουν, ἀπὸ ἓνα τέτοιον ἐνάρετον ἀνθρώπον, ὅπως τὸν ἐνόμιζαν, κάτι σπουδαῖον, ὡσαν πολῦτιμον υποθήκην, τώρα ποῦ ἀπέθνησκεν. Ἐκεῖνος ὅμως ἀπηλιτισμένος καὶ κατεχόμενος ἀπὸ τρόμον, τοὺς εἶπε:

– Σεῖς ἐπιστεύετε ὅτι νηστεύω μαζί σας, ἐνῶ ἐγὼ ἔτρωγα κρυφὰ ἀπὸ σας. Καὶ νὰ τώρα, παρεδόθην εἰς τὸν δράκοντα νὰ με φάγη: αὐτὸς ἔδεσε με τὴν οὐρὰ του τὰ γόνατά μου καὶ τὰ πόδια μου καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὸ κεφάλι του μέσα εἰς τὸ στόμα μου, με τὸ ὁποῖον ἔτρωγα κρυφὰ, πιπιλίζων ξερριζώνει τὸ πνεῦμα μου. Μόλις εἶπεν αὐτά, ἀπέθανεν ἀμέσως, χωρὶς νὰ του ἐπιτραπῆ νὰ ζήσῃ ολίγον, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐλευθερωθῆ, με τὴν μετάνοιαν, ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν δράκοντα.

(*) Τὸ Ἰκόνιον εἶναι μεσόγειος πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς ἀπόστασιν 500 χλμ. ἀπὸ τῆς Σμύρνης. Εἰς αὐτὴν ἐκήρυξαν τὸ Ευαγγέλιον ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, συνήλθε δὲ ἐκεῖ καὶ τοπικὴ σύνοδος κατὰ τὸ 235 μ.Χ. Πρὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἡ πόλις εἶχε περὶ τὰς 40-50 χιλιάδας κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων 2000 ἦσαν Ἕλληνες ὀρθόδοξοι ἔχοντες καὶ ναόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Περί λαθροφαγίας)

Με αυτό αποδεικνύεται ολοφάνερα ότι είδεν αυτό το όραμα μονάχα διά την ωφέλειαν όλων ημών, οι οποίοι τον ηκούομεν· αυτός ο Μοναχός, δηλαδή, έκαμε γνωστόν, ότι από τον εχθρόν, εις τον οποίον θεληματικά παρεδόθη, δεν ημπόρεσε να ξεφύγη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Φαγητό μετά την ενάτη)

Ὅτι δεῖ τὸν Μοναχῶν ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐσθίειν καὶ τοῦτο μετὰ τὴν ἐνάτην πρὸς ἐσπέραν, εἰ φροντίζει τῆς ἀκριβείας, ἣν οἱ πατέρες πάντες ἐφύλαττον, οὐ μόνον δὲ ἐν ἡσυχίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Κοινοβίοις οἱ πλείονες.

Ὅτι πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ τρώγῃ μίαν φοράν τὴν ἡμέραν, μετὰ τὴν ἐνάτην ἀν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀκρίβειαν, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον οἱ Πατέρες, ὄχι μόνον οἱ Ἀναχωρηταί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνου, που ἐμόναζαν εἰς Κοινόβια.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Οσίου καὶ Ομολογητοῦ Χαρίτωνος

Ὁ ΜΕΓΑΣ Χαρίτων, ἐν τῷ τῶν ληστῶν σπηλαίῳ διάγων καὶ πᾶσαν ἀσκητικῆς πολιτείαν εἰς ἄκρον μετιῶν, πολλοὺς πρὸς ἑαυτὸν τὸ τοιοῦτῳ βίῳ ἐφείλκετο. Ὅθεν ποταμοῦ δίκην τοῦ λαοῦ παντὸς ὡς αὐτὸν ρέοντος, καὶ πόλιν ὡς πὲρ τὴ πολυοχλία τὴν ἔρημον ἐπιδεικνυμένων, ἔωρακας ἑαυτὸν καὶ μακάριος ἐκ τοῦ ἐντεῦθεν γινομένου θορύβου τῆς φίλης ἀπαγόμενον ἡσυχίας, ἄλλως τὲ δὲ καὶ τὴν ἐξ ἀνθρώπων δόξαν φεύγειν ἐσπουδακῶς (ἦδει γὰρ ὅτι χαλεπὴ αὕτη συγχέαι κόσμον ψυχῆς) ἐπισκέπτει περὶ πάντων τοὺς μαθηταῖς, ὅσα δὴ καταστάσει προσήκει μοναχικῆ, καιρὸν τὲ τροφῆς διατάξας, ὃς πὲρ ἐστὶ ληγούσης ἡμέρας, καὶ τὸ μὴ πρὸς κόρον ἐσθίειν, ἀλλὰ ζητούσης ἔτι τῆς γαστρὸς παύεσθαι. Εἶναι δὲ τὴν τροφήν ἄρτον μόνον καὶ τοὺς ἄλας ἡδύσματος χώραν ἀποπληροῦντας τὸ δὲ ποτὸν ὕδωρ, καὶ αὐτὸ μέτρο καὶ φειδοῦ λαμβανόμενον, μισεῖν τὲ ἀργίαν, ὡς πολλῶν αἰτίαν κακῶν, ἔργον δὲ ταῖς χερσὶ διδόναι, τοῖς ἱεροῖς ψαλμοῖς κατὰ τὸ ἀδόμενον.

Ἑρμηνεία

Ὁ ΜΕΓΑΣ Χαρίτων ἔμενεν εἰς τὸ σπήλαιον τῶν ληστῶν^(*). ἐκεῖ μέσα ἐζή μίαν αυστηρὰν ἀσκητικὴν ζωὴν, με μεγάλην ἀκρίβειαν. Με αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσυρε κοντὰ τοῦ πολλοῦς. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ λαὸς ἔτρεχε πρὸς αὐτὸν ὡσάν ποταμὸς καὶ ἡ ἔρημος, ἀπὸ τὸν πολὺς κόσμον, ἐγίνεν ὡσαν πόλις, ἐλυπήθη ὁ μακάριος, διότι ἐβλεπεν ὅτι ὁ θόρυβος αὐτὸς τὸν ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἀγαπημένης τοῦ ἡσυχίαν. Ἦθελεν, ἄλλωστε, νὰ ἀποφύγῃ καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων (διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς). Πρὶν φύγῃ, καλεῖ κοντὰ τοῦ τοὺς μαθητῆς καὶ τοὺς παραγγέλλει δι' ὅλα ὅσα ἀρμόζουν εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον. Τοὺς διέταξε καὶ διὰ τὴν κατάλληλον ὥραν τοῦ φαγητοῦ,

^(*) Το σπήλαιον τοῦτο ἦτο πρότερον κατοικητήριον ληστῶν τινῶν, οἵτινες συλλαβόντες τὸν θεῖον Χαρίτων, νέον τότε ὄντα, ἐρχόμενον εἰς Ἱεροσόλυμα χάριν προσκυνήσεως καὶ διὰ νὰ εὕρῃ τόπον κατάλληλον πρὸς ἡσυχίαν, τὸν οδήγησαν εἰς αὐτό. Ἐπειδὴ ὅμως κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ οἱ λησταὶ ἀπέθανον δηλητηριασθέντες ὑπὸ ἐχιδνης, ἡ ὁποία ἐξήμεσε τὸ δηλητήριόν της εἰς τὸ δοχεῖον τοῦ οἴνου ποῦ ἐπίγον, ἔμεινεν ὁ Ὅσιος Χαρίτων ἐλευθερός. Θεωρήσας ὅθεν τοῦτο θέλημα Θεοῦ παρέμεινεν εἰς τὸ σπήλαιον ἀγωνιζόμενος συνήχθησαν δε ἐκεῖ καὶ ἄλλοι πολλοὶ θέλοντες νὰ μονάσουν. Ὅθεν ὁ θεῖος Χαρίτων με τοὺς θησαυροὺς τῶν ληστῶν ποῦ εἶχαν μείνει ἐκτίσε Λαύραν εὐαγεστάτην, ἥτις ἀπὸ τοῦ ονόματος τοῦ τόπου ὠνομάσθη Φαράν, εἶναι δε αὕτη περὶ ἧς γράφομεν καὶ ἐν τῇ υποσημειώσει τῆς σελίδας 235. Ὁ θέλων νὰ μάθῃ της κατὰ πλάτος ἱστορίαν ταύτην ἀς ἀναγνώσῃ τὸν βίον τοῦ Οσίου Χαρίτωνος («Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος Β' σελ. 636)

η οποία είναι προς το τέλος της ημέρας: να μη τρώγουν πολύ, διά να χορταίνουν, αλλά να σταματούν, ενώ ακόμη το στομάχι δεν θα έχει χορτάσει η τροφή των να είναι μόνον ψωμί και να χρησιμοποιούν το αλάτι διά να νοστιμίζουν ολίγον την ξηροφαγίαν των ως ποτόν να χρησιμοποιούν νερόν μόνον και αυτό να το λαμβάνουν με μέτρον και οικονομίαν να μισούν την άργίαν ως αιτίαν πολλών κακών να ασχολούνται με το έργοχειρον, όπως ψάλλουν και οι ιεροί ψαλμοί (Σοφ. Σειρ. λ', (33. 26-30) (Ησαΐας α', 13-15).

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΑΡΕΒΑΛΕ πότε ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος τῷ Ἀββᾷ Ἀμμουν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν ἀλλήλοις λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀμμουν ἐπειδὴ διὰ τῶν εὐχῶν σου ἐπληθύνθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ θέλουσι τινὲς αὐτῶν οἰκοδομησαὶ κελλία μακρὰν ἵνα ἡσυχάσωσι, πόσα κελεύεις ἕνα ἀπέχη τὸ διάστημα τὰ κτιζόμενα κελλία τῶν ἐνταύθα; “Ὁ δὲ εἶπε γευσώμεθα ὥραν ἐνάτης καὶ ἐξέλθωμεν, καὶ διακινήσωμεν τὴν ἔρημον, καὶ σκοποῦμεν τὸν τόπον. Ὡς οὖν ὤδευσαν τὴν ἔρημον, ἕως οὐ ἐλθεῖν δύναται τὸν ἥλιον, λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ποιήσωμεν εὐχὴν καὶ στήσωμεν ὧδε σταυρόν, ἵνα ὧδε κτίσωσιν οἱ θέλοντες κτίσαι, ὡς ἂν καὶ οἱ ἐκεῖθεν, ὅταν παραβάλωσι τούτοις, καὶ οὗτοι ἐκείνοις, ἀπερίσπαστοι μένωσιν ἐν τῷ παραβάλλειν ἀλλήλοις.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Αντώνιος επεσκέφθη τον Αββάν Αμμούν εις το ὄρος της Νιτρίας. Αφού λοιπόν αντήλλαξαν αδελφικόν ασπασμόν κατά την συνάντησιν, ἐρωτά ο Αββάς Αμμούν:

-Επειδή, με τας ευχάς σου, επλήθυναν οι αδελφοί και θέλουν μερικοί από αυτούς να κτίσουν κελλία μακράν απ' εδώ πόσον διατάσσεις να απέχουν τα κελλία αυτά, που θα κτισθούν;

- Ας φάγωμεν κάτι κατά την ενάτην ὥραν και μετά ας εξέλθωμεν να περιπατήσωμεν εις την ἔρημον, διά να εξετάσωμεν ἐπί τόπου το ζήτημα.

Αφού λοιπόν ἐβάδισαν εις την ἔρημον μέχρι της δύσεως του ἡλίου, λέγει ο Ἀββᾶς Ἀντώνιος:

-Ας κάμωμεν ευχήν και ας στήσωμεν ἐδῶ σταυρόν, διά να κτίσουν ἐδῶ τα κελλία των ὅσοι θελήσουν. Ἐτσι και ἐκεῖνοι που θα ἐρχωνται απ' ἐκεῖ διά να τους επισκεφθούν, και αυτοί, που θα μεταβαίνουν ἐκεῖ απ' ἐδῶ, θα μένουν ἀπερίσπαστοι κατά τας ἐπισκέψεις των αὐτάς.

Γ'. Ἐν τῇ Φιλοθέῳ Ἱστορίᾳ

Τῷ ΜΕΓΑΛῶ Ἰουλιανῷ ἐν ἄντρα τινὶ ἀχειροποιήτῳ χρόνος ἤδη συχνὸν οἰκοῦντι, καὶ τὴν ἄκραν ἄσκησιν ἐπίδεικνυμένη (καὶ γὰρ σιτίον ἦν αὐτῷ ἄρτος καὶ κεγχιρίας, καὶ αὐτὸς πιτυρίας, ὄψον δὲ οἱ ἄλες, πόμα δὲ ἡδιστον τὸ αὐτοφυὲς τῶν ὑδάτων νᾶμα, τρυφή δὲ τούτῳ ὑπῆρχε καὶ πανδαισία παντοδαπὴ ἢ διηνεκὴς πρὸς Θεὸν ὁμιλία). Οὕτως οὖν αὐτῷ βιούντι, προσῆλθον πολλοὶ μεμαθηκότερες τὴν τοιαύτην αὐτοῦ φιλοσοφίαν, οἱ μὲν ἐκ γειτόνων οἰκοῦντες, οἱ δὲ πόρρωθεν, συνεῖναι αὐτῷ βουλόμενοι καὶ τὸ λοιπὸν ὑπ' αὐτὸ καθηγητῇ

βιοτεύειν. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα παρατεῖτο ἔπειτα θεόθεν κινεῖσθαι τοὺς ἄνδρας πληροφορηθεῖς, ἀσμένως ὑπεδέχετο, καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ οἱ προσιόντες τὸν ἑκατὸν ἐπλήρωσαν ἀριθμῶν καὶ πάντας ἐκείνο τὸ ἄντρον ἐδέχετο. Ἔσιτοῦντο δὲ καὶ αὐτοὶ παραπλησίως τὰ παιδοτρίβη, τὸν κεγχριδίαν ἄρτον τοῖς ἄλλοις ἡδυνόμενον.

Ἐξεπαίδευσεν δὲ αὐτοὺς τῇ μὲν νυκτὶ ἔνδον τοῦ σπηλαίου δημοῦ πάντας τὴν ὑμνωδίας προσφέρειν, μετὰ δὲ τὴν ἕω ἀνὰ δύο κατὰ τὴν ἔρημον ἐξίεναι καὶ τὸν μὲν τὰ γόνατα κάμπτοντα τὴν ὀφειλομένην τῇ Δεσπότη προσφέρειν προσκύνησιν, τὸν δὲ ἄδειν ἐστώτα ψαλμοὺς Δαβιτικῶν δεκαπέντε. Εἶτα ἐναλλάττειν τὸ ἔργον, καὶ τὸν μὲν ἀνιστάμενον ἄδειν, τὸν δὲ εἰς γῆν κάμπτοντα προσκυνεῖν καὶ τοῦτο ἐξ ἑωθινοῦ μέχρι δειλῆς ὀψίας διετέλουν ποιούντες. Πρὸ δὲ ἡλίου δυσμῶν πάντες πανταχόθεν συνίεσαν, καὶ τὴν ἑσπερινῶν ὑμνωδίαν κοινῇ τῇ Δεσπότη προσέφερον, εἶτα ἐν τῷ ἄντρῳ ἀνακλιθέντες, οἱ μὲν ἔνθεν οἱ δὲ ἐνθεν, τὴν εὐτελεῖ ἐκείνην τροφήν προσίεντο.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ιουλιανὸς κατοικοῦσεν αρκετὸν χρόνον εἰς ἓνα φυσικὸν σπήλαιον, χωρὶς καθόλου νὰ το διαμορφώσῃ μετὰ τὰ χέρια του. Ἐκεῖ μέσα ἐπεδίδεντο εἰς αὐστηρὰν ἀσκήσιν (ἡ τροφή του ἦτο ψωμὶ ἀπὸ κεχρί μετὰ πίτουρα, προσφάγι το ἀλάτι, γλυκύτατον ποτόν, τὸ νερό ὅπως τὸ ἐδίδεν ἡ φύσις, φαγητόν του δε καὶ πλουσία ἀπόλαυσις υπήρχε ἡ διαρκὴς καὶ ἀδιάκοπος νοερά ἐπικοινωνία μετὰ τὸν Θεόν). Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς του προσεῖλκυσε πολλοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐπληροφόρηθησαν τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆν· ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς κατοικοῦσαν πλησίον, ἄλλοι μακρὰν. Ὅλοι αὐτοὶ ἐπεθύμουν νὰ παραμείνουν κοντὰ του καὶ νὰ ζήσουν εἰς τὸ ἐξῆς ἔχοντες αὐτὸν ὡς διδάσκαλος. Ὁ Ὅσιος ἠρνεῖτο εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ τοὺς δεχθῆς ἔπειτα ὁμῶς ἀπὸ μυστικὴν ἐσωτερικὴν πληροφορίαν τῆς ψυχῆς του, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ παρακινούνται ἀπὸ τὸν Θεόν, τοὺς ἐδέχετο εὐχαρίστως. Ἔτσι ἐντὸς ὀλίγου ἐκεῖνοι ποὺ ἦλθαν κοντὰ του ἐγέναντο ἑκατὸν καὶ τοὺς ἐχώρεσεν ὅλους ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον. Ἐτρέφοντο καὶ αὐτοὶ ὅπως ὁ γυμναστὴς τῶν μετὰ τὸ κέχρινον ψωμί, τὸ ὁποῖον ἐνοστίμιζαν κάπως μετὰ ἀλάτι.

Τοὺς ἐγύμνασε δε ὡς ἐξῆς: κατὰ τὴν νύκτα ὅλοι μαζί μέσα εἰς τὸ σπήλαιον ἐψάλλαν τὴν ἀγρυπνίαν τὴν αὐγὴν δύο - δύο ἐξήρχοντο εἰς τὴν ἔρημον καὶ ὁ μὲν ἓνας ἀνέπεμπε γονατιστὸς τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν εἰς τὸν Δεσπότην Θεόν, ἐνῶ ὁ ἄλλος ἐψάλλεν ὀρθίος δεκαπέντε ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ. Κατόπιν ἠλλάσαν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆν ἐργασίαν καὶ ὁ μὲν γονατιστὸς ἐσηκώνετο καὶ ἐψάλλεν, ἐνῶ ὁ ὀρθίος ἐγονάτιζε καὶ ἔκαμε τὰς μετανοίας. Αὐτὴν τὴν ἐργασίαν τὴν ἔκαναν συνεχῶς ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Πρὶν ἀπὸ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐμαζεύοντο ὅλοι ἀπὸ παντοῦ καὶ ἔκαναν ἀπὸ κοινού ὅλοι μαζί τὸν ἑσπερινόν. Μετὰ συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐκάθηντο, ἄλλοι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἄλλοι ἐκεῖ, καὶ ἐτρῶγαν τὸ λιτόν φαγητόν των.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΗΣΥΧΑΖΩΝ ἐν τῷ κελλίῳ σου, τύπωσον σεαυτὸν ἐν τῷ ἔσθειν, διδοὺς τὴν χρείαν τῷ σώματί σου, ἵνα βαστάσῃ σὲ ποιῆσαι τὰς λειτουργίας σου, καὶ ἓνα μὴ θέλῃς παραβαλεῖν ἔξω ἅπαξ δὲ ἔσθια τῆς ἡμέρας, καὶ δὸς τὴν χρείαν τῷ σώματί σου, ὡς τὸ ἀναστῆναι σὲ ἔτι θέλοντα φαγεῖν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ησυχάζης εις το κελλίον σου, κανόνισε τον εαυτόν σου εις το ζήτημα της τροφής, ώστε να τρώγης αυτό που είναι αναγκαίον διά το σώμα σου, διά να ανθέξης εις τας υπηρεσίας σου και να μη θέλης να εξέλθης έξω. Μίαν φοράν την ημέραν να τρώγης και δώσε το απολύτως απαραίτητον εις το σώμα σου, ώστε να σηκωθείς ενώ ακόμη θέλεις να φάγης.

Ε'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ἦν ἐν τῇ Μονῇ τῇ κατὰ τὸν Ὅσιον Πατέρα Βενέδικτον, ὑπ' αὐτοῦ νομοθετηθεῖσα, ἵνα, ἐὰν ἀποσταλῶσιν ἀδελφοὶ εἰς διακονίαν, μήτε βρώσεως μήτε πόσεως μεταλαμβάνειν, μέχρις ἂν ἐν τῇ Μονῇ ὑποστρέψωσι καὶ οὗτος καὶ κανὼν ἀκριβῶς παρὰ πάσι τοῖς ἐν τῇ Μονῇ ἐφυλάττετο.

- Ἐν μιᾷ οὖν ἀδελφοὶ τινὲς τῆς τοιαύτης Μονῆς εἰς διακονίαν ὑπὸ τοῦ Ὅσιου ἀποσταλέντες καὶ πολὺ διάστημα τῆς ὁδοῦ διανύσαντες, ἐσπέρας ἤδη καταλαβούσης, οὐκ ἔφθασαν ἀναλύσαι εἰς τὴν Μονήν. Ὑπὸ οὖν τῆς ὥρας κατεπειγόμενοι, εἷς τινὸς Παρθένου σεμνοτάτης κελλίον κατέλυσαν, καὶ τροφῆς μετέλαβον. Εἶτα τινὰ ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν Πατέρα ἀπέστειλαν αἰτήσασθαι κατὰ τὸ ἔθος εὐχὴν, ἵνα μεταλάβωσι τροφῆς, ὃν καὶ νυκτὸς παραγενόμενον ἰδὼν ὁ μέγας, ἠρώτησε λέγων: ποῦ μετελάβετε τροφῆς; Ὁ δὲ εἶπεν οὐδαμοῦ, Πάτερ ὁ δὲ Ἅγιος ἕνα τί ψεύδει; οὐκ ἐν τῷ κελλίῳ τῆς δὲ τῆς Παρθένου κατελύσατε καὶ τροφῆς μετελάβετε; οὐχὶ ἀνὰ τόσα ποτήρια ἐπίετε; ὁ δὲ διελεγχθεῖς, πεσῶν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἤτειτο συγγνώμην.

Ὁ οὖν συμπαθέστατος Πατὴρ ἀφῆκεν αὐτοῦ τὸ ἀμάρτημα, καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ ἐπανελθόντας τῇ ἐπαύριον ὁμοίως διελέγξας καὶ ἰκανῶς ἐπιστύψας τοῖς λόγοις, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἡμαρτηκέναι ὁμολόγους, ἑαυτοὺς καταβαλόντες εἰς ἔδαφος καὶ ἀξιούντες συγχωρηθῆναι, καὶ συγγνώμης καὶ αὐτοὺς τοῦ σφάλματος ἐδωρήσατο πληροφορίαν λαβῶν παρ' αὐτῶν, τοῦ λοιποῦ μηκέτι παραβῆναι τὴν παραδεδομένην ὑπ' αὐτοῦ ἐντολὴν μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς.

Ερμηνεία

ΥΠΗΡΧΕ μία παράδοσις εις την Μονήν του Οσίου Πατρός Βενεδίκτου, καθιερωθείσα από τον ίδιον· σύμφωνα με αυτήν, ἂν αποσταλούν ἀδελφοὶ εἰς εξωτερικὴν υπηρεσίαν, οὔτε τρώγουν οὔτε πίνουν τίποτα, μέχρις ὅτου επιστρέψουν εἰς τὸ Μοναστήρι. Αὐτὸς ὁ κανὼν ετηρεῖτο με ἀκρίβειαν ἀπὸ ὅλους τοὺς Μοναχοὺς. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν μερικοὶ ἀδελφοὶ αὐτῆς τῆς Μονῆς ἀπεστάλησαν ἀπὸ τὸν Ὅσιον εἰς υπηρεσίας και αφοῦ διήνυσαν μεγάλην ἀπόστασιν, δὲν ἐπρόφθασαν να επιστρέψουν, ὅταν ἦλθε τὸ βράδυ. Επειδὴ πλέον εἶχε προχωρήσει ἡ ὥρα ἠναγκάσθησαν να παραμείνουν εἰς τὸ κελλί μιάς σεμνοτάτης Παρθένου, και ἔφαγον. Ὅταν ἐπέστρεψαν ἔστειλαν κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς πρὸς τὸν Πατέρα, διά να ζητήση, κατὰ τὴν συνήθειαν, εὐχὴν, διά να φάγουν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Μέγας, ὅταν ἔφθασε τὴν νύκτα, τὸν ἠρώτησε:

- Πού εφάγατε;
- Πουθενά, Πάτερ' ἀπήνητησεν ὁ Μοναχός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Φαγητό μετά την ενάτη)

– Διατί ψεύδεσαι; Δεν παρεμείνατε εις το κελλί της Παρθένου εκείνης, όπου και εφάγατε; Δεν ήπιατε τόσα ποτήρια ο καθένας σας;

– Ο Μοναχός τρομαγμένος από την προορατικήν δύναμιν του Οσίου, ήλέγχθη πολύ διά την παράβασιν και αφού έπεσεν εις τους πόδας του, έζητούσε συγχώρησιν.

Ο συμπαθέστατος Πατήρ τον συνεχώρησεν. Οι υπόλοιποι επέστρεψαν το πρωϊ εις το Μοναστήρι. Και εκείνους τότε τους εμάλωσεν αυστηρά. Επειδή δε και εκείνοι ώμολογούσαν, ότι ήμάρτησαν και έπεσαν μάλιστα εις το έδαφος παρακαλούντες να συγχωρηθούν, τους συνεχώρησε και αυτούς. Κατόπιν τον διαβεβαίωσαν όλοι ότι εις το εξης ποτέ πλέον δεν θα παραβούν, μέχρι τελευταίας των αναπνοής, την εντολήν, που τους παρέδωσεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Να μην τρώμε για ευχαρίστηση)

Ὅτι οὐ δεῖ δι' ἡδονήν, ἀλλὰ πρὸς χρείαν ἔσθιεν καὶ ὅτι ὁ μὴ πρὸς ἡδονήν ἐσθίων κἀν ἡδέα τα βρώματα ἢ οὐδὲν ζημιούται.

Δεν πρέπει να τρώγουμε δι' ευχαρίστησιν, ἀλλὰ διὰ τὴν σωματικῆς ἀνάγκην ἐκείνος που δεν τρώγει δι' ευχαρίστησιν, καὶ ἀν ἀκόμη τα φαγητά εἶναι ἀπολαυστικά, εἰς τίποτα δεν ζημιώνεται.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Σάββα

Ο ΟΣΙΟΣ Σάββας, νέος ὢν ἔτι καὶ ἐν τῇ μονῇ τῇ καλουμένη Φλαβιανῶν διάγων, ἢ ἐν Καππαδοκίᾳ μὲν ἔστιν, εἴκοσι δὲ σταδίοις Μουταλάσκης τῆς αὐτοῦ κόμης διέστηκεν, ἤσκει μὲν ἑαυτὸν καὶ τὴν πᾶσαν ἄλλην ἐγκράτειαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ὀπόση περὶ γλυκασμὸν ἔστι φάρυγγος καὶ γαστρὸς εὐπάθειαν τε καὶ θεραπείας.

Ἐν μιᾷ οὖν εἰργάζετο τὸν τοῦ Μοναστηρίου παράδεισον, μῆλα δὲ τῶν ἐκεῖ δένδρων ἀπαιωρούμενα ἔσαινεν τε αὐτοῦ τὴν ὄρεξιν καὶ πρὸ τῆς ὥρας εἰς βρῶσιν ἐκίνει. Ἠττήθη μὲν, οὖν τῆς τῶν μήλων ὄψεως (καὶ γὰρ ἦν ὡραία τὴν ὄρασιν), ἅτε δὴ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀνθρωπίναις ἐπιθυμίαις θελγόμενος. Ἠττήθη δὲ τοσοῦτον, ὡς τε λαβεῖν τὴν χειρὶ τὸ μῆλον. Εἶτα τοιαύτην εἶναι συνεῖς τὴν ἐπιβουλήν τοῦ πονηροῦ, καὶ ὡς ἔθος αὐτοῦ κλέπτειν ἀεὶ τὴν ἡδονὴν ὡς δέλεαρ προβαλλόμενον, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ καρπὸν κρύπτεσθαι τὸν ὄφιν ὑπονοήσας, καὶ ὅπως ἄρα καὶ τοὺς προπάτορας ἡδονὴ καὶ βρῶσιν ἐκβαλόντα τοῦ Παραδείσου, μυρίους ὅσους κακοὺς περιέπειραν.

Ταῦτα ἐκείνος καλῶς διανοηθεὶς, ρίπτει κατὰ γῆς εὐθέως τὸ μῆλον, καὶ τοῖς ποσὶν ὡς εἶχε καταπατηκῶς, συμπατεῖ μετὰ τοῦ μήλου καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτὴν ἐκνικήσασαν ποσὶν ἐξυβρίζει, τοιοῦτον εἰς τὸ ἐξῆς θέμενος ἑαυτῷ νόμον ὡς τε τὸν ὅλον τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον μὴ μήλου τὸ παράπαν φαγεῖν μηδὲ γαστρὸς ὀρέξει χαρίσασθαι.

Ἑρμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ Σάββας, ὅταν ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἐζούσεν εἰς τὴν Μονὴν Φλαβιανῶν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Καππαδοκίαν, καὶ ἀπέχει εἴκοσι στάδια ἀπὸ τῆς Μουταλάσκης, τὸ χωριὸν τοῦ Οσίου υπέβαλλε μὲν τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς γενικῆς ἀσκήσιν καὶ ἐγκράτειαν ἐξ ἴσου ὁμῶς ἤσκειτο καὶ εἰς τὴν ἐγκράτειαν, που ἀναφέρεται εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ λάρυγγος, τὴν περιποίησιν καὶ καλοπέρασιν τῆς κοιλίας.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν εἰργάζετο εἰς τὸν κήπον τοῦ Μοναστηρίου. Τα μῆλα ἐκρέμοντο ἀπὸ τὰ δένδρα τοῦ κήπου, ἐκεντούσαν τὴν ὄρεξιν τοῦ καὶ τὸν ἐπαρακινούσαν νὰ φάγη προ τῆς ὥρας. Εἰς μίαν λοιπὸν στιγμὴν ἐνικήθη ἀπὸ τὴν θεῶν τῶν μήλων (διότι, πραγματικά, ἦσαν ὡραία νὰ τα βλέπῃς), ὡσαν ἄνθρωπος που ἦτο καὶ αὐτὸς καὶ ἐξηπατάτο ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιθυμίας. Καὶ τὸσον μόνον ἐνικήθη, ὡστε νὰ πάρῃ τὸ μῆλον εἰς τὸ χέρι. Ἀμέσως ὁμῶς ἔφερον εἰς τὸν νούν τοῦ ὅτι αὐτὸ ἦτο ἐπιβουλή τοῦ πονηροῦ καὶ ὅτι συνηθίζει

(ο πονηρός) να εξαπατά χρησιμοποιών πάντοτε ως δόλωμα την ηδονήν έθυμήθηκεν ακόμη, ότι ο όφιος έκρύπτετο μέσα εις τον καρπόν και ότι με την ηδονήν και την βρώσιν εξεδίωξε τους Προπάτορας από τον Παράδεισον και έτσι περιέπεσαν εις πάρα πολλά κακά.

Αφού λοιπόν εκείνος τα έσκέφθη όλα αυτά καλά, ρίπτει αμέσως κατά γης το μήλο και αφού το κατεπάτησεν, όπως ήτο, με τους πόδας του, επάτησε, μαζί με το μήλον και την επιθυμίαν. Έτσι αυτήν την επιθυμίαν, που του ενίκησε τα μάτια, την ταπεινώνει με τους πόδας του ως κανόνα δε έθεσεν εις τον εαυτόν του τον όρον, ποτέ όσον ζή να μη φάγη καθόλου μήλον, ούτε να χαρισθή εις την επιθυμίαν της κοιλίας του.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ούτω την νηστείαν έφιλει, ως μηδέποτε θέλεις ταύτης διαζευχθῆναι μηδὲ βραχύ. Φυλακὴν γάρ καὶ θεμέλιον πασῶν των λοιπῶν ἀρετῶν ταύτην ἠγεῖτο. Ἐἴ ποτε οὖν ἀνάγκης γενομένης ἔτραφη παρὰ τὸ σῦνηθες, τὸ ἐναντίον ὑφίστατο. Ὁχρία γὰρ αὐτῆς τὸ πρόσωπον καὶ συνέπιπτεν καὶ τοῦ σώματος ὄγκος τοῦ γὰρ κινουῦντος ἀηδισθέντος, συναλλοιούται καὶ τὸ κινούμενον, καὶ ὅπως ἂν ἡ ἀρχὴ διατεθῆ, ἀκολουθεῖν πάντως ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἤρημενα. Οἷς μὲν γὰρ καθ' ἡδονὴν ἡ τροφή προσφέρεται, εὐθαλῆς καὶ τοῦ σώματος ὄγκος ἐστὶν οἱ δὲ ἀνηδόνως καὶ ἀνορέκτως ἔσθιοντες, τὸ ἐναντίον πάσχουσιν ἰσχνούται γὰρ αὐτῶν καὶ συμπίπτει ἡ σὰρξ καὶ ὠχρίᾳ τούτοις ἡ ἐπιφάνεια, καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ οἱ ἄρρωστοι.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική τόσο πολύ ηγάπα την νηστείαν, ώστε ποτέ δεν ήθελε να την αποχωριστή, έστω και δι' ολίγον. Την εθεωρούσε φύλακα και θεμέλιον όλων των άλλων αρετών. Αν, λοιπόν, κάποτε έτρωγεν, από ανάγκην, κάτι περισσότερο από το συνηθισμένον, είχε το αντίθετον αποτέλεσμα. Έκιτρινίζε, δηλαδή, και αδυνατίζε διότι όταν αηδιάση κανείς εκείνο, που τον παρακινεί (να τρώγη), τότε ασφαλώς καταστρέφεται μαζί και το αποτέλεσμα του κινήτρου, η ωφέλεια (του φαγητού) και από την αρχικήν ψυχικήν διάθεσιν εξαρτώνται, κατά φυσικήν συνέπειαν, όλα τα επακόλουθα. Διότι εκείνοι, που τρώγουν από ευχαρίστησιν, παχαίνουν, ενώ εκείνοι, που τρώγουν χωρίς όρεξιν και ευχαρίστησιν, παθαίνουν το αντίθετον: αδυνατίζει, δηλαδή, ζαρώνει το σώμα των, και κιτρινίζουν. Την αλήθειαν αυτήν επιβεβαιώνουν οι άρρωστοι.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΩΝ τις εις Θηβαΐδα οικῶν, Ἀντιανὸς ὀνόματι, ἐν τῇ νεοτητι αὐτοῦ πολλᾶς πολιτείας καὶ μεγάλας ἐποίησε, εις δὲ τὸ γῆρας αὐτοῦ ἡσθενησε καὶ ἔτυφλωθη. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ πολλὴν παράκλησιν διὰ τὴν ἀσθένειαν προσέφερον αὐτὸ καὶ παρέβαλλον αὐτόν. Αὐτὸς γὰρ διὰ τῶν οικείων χειρῶν τὴν τροφήν προσιέσθαι διὰ τὴν ἀσθένειαν οὐκ ἠδυνατο. Ἠρώτησαν οὖν τινὲς περὶ αὐτοῦ τὸν Ἄββᾶν Ἀἰῶ, ὃς ἦν μέγας καὶ ὀνομαστός, τί γίνεται διὰ τὴν πολλὴν παράκλησιν ταύτην; καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν ἡ καρδία αὐτοῦ θέλῃ καὶ συγκαταβαίνει ἡδέως, ἐὰν φάγη ἐν φοινίκιον διὰ ἡδονήν, ὁ Θεὸς αἶρει αὐτὸ ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ ἐὰν δὲ μὴ συγκαταβαίνει, ἀλλὰ μὴ θέλων λαμβάνει, ὁ Θεὸς τὸν κόπον αὐτοῦ τηρεῖ σῶον, ὅτι μὴ θέλων βιάζεται, κακεῖνοι μισθὸν ἔχουσιν.

2. Ἡρώτησαν τινὲς τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶν Μεγέθιον λέγοντες, ὅτι ἐὰν περισσεύσῃ ἔσθια εἰς τὴν ἄλλην ἡμέραν, θέλεις νὰ φάγῃσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτό; Ἄπεκρίθη ὁ γέρον· ἐὰν ἤρημωται, οὐκ ἔστι καλὸν ἕνα ἀναγκασθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ φαγεῖν αὐτὸ καὶ ἀσθενήσωσιν, ἀλλὰ ριφήτω" εἰ δὲ καλὸν ἔστιν, καὶ διὰ ἡδονὴν ἄλλο ἔσθῃ, ἐκεῖνο δὲ ριφή, τοῦτο κακὸν ἔστιν.

3. Εἶπε τις τῶν Πατέρων, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ χοίρου φυσικῶς ἔχουσι τὴν πλάσιν, ὡς τὴν ἀνάγκη βλέπειν εἰς τὴν γῆν καὶ μηδέποτε ἀνανεῦσαι εἰς τὸν οὐρανὸν δύνασθαι. Οὕτω φησὶ καὶ τοῦ ταῖς ἡδοναῖς ἐγγλυκανθέντος ἢ ψυχῆ ἅπαξ πρὸς τὸν τῆς ἡδυπαθείας κατολισθήσασα βόρβορον, τὰ ἄνω φρονῆσαι οὐ δύναται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρον, που κατοικούσεν εἰς Θηβαΐδα, ὁ Αντιανός, εἶχεν ἐπιδοθῆ, κατὰ τὴν νεότητά του, εἰς μεγάλῃς καὶ ἐπίπονος ἀσκήσιν εἰς τὰ γηρατεία του ὅμως ἡσθένησε καὶ ἐτυφλώθη. Οἱ ἀδελφοί, λοιπόν, τὸν ἐπεριποιούντο πάρα πολὺ, διὰ τὴν ἀσθένειά του, καὶ ἤρχοντο καθημερινῶς κοντὰ του· διότι ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια του καὶ τὴν ἀναπηρίαν του δὲν ἤμπορούσε, με τὰ χέρια του, νὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα του τὸ φαγητόν. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἠρώτησαν, δι' αὐτόν, τὸν Ἀββᾶν Αἰῶ, που ἦτο σπουδαῖος καὶ ὀνομαστός.

Ἀββά – τοῦ εἶπον – τί γίνεται τώρα με αὐτὴν τὴν πολλὴν περιποίησιν;

Εκεῖνος τοὺς ἀπήντησε:

- Σας λέγω ὅτι ἂν ἡ καρδιά του ἀποζητή τὴν περιποίησιν καὶ τὴν ἀποδέχεται, με ευχαρίστησιν, ἂν φάγῃ ἕνα χουρμαν δι' ευχαρίστησιν τοῦ στομάχου, τότε ὁ Θεὸς τὸν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἀσκήσιν του: ἂν ὅμως δὲν ἐπιθυμῇ μεν τὰς περιποιήσεις αὐτές, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησίν του λαμβάνει (αὐτά, που τοῦ προσφέρετε), ὁ Θεὸς διασώζει ἀκέραιον τὸν μισθὸν διὰ τὸν κόπον του, διότι χωρὶς νὰ θέλω πιέζεται ἀπ' αὐτοὺς, που τὸν περιποιούνται, οἱ ὁποῖοι, βέβαια, ἔχουν μισθόν.

2. Ἡρώτησαν μερικοὶ Πατέρες τὸν Ἀββᾶν Μεγέθιον:

- Ἄν περισσεύσῃ φαγητόν διὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν, θέλεις νὰ το φάγουν οἱ ἀδελφοί; .

- Ἄν ἔχη χαλάσει –ἀπήντησεν ὁ Ἀββάς - δὲν εἶναι καλὸν νὰ υποχρεωθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ νὰ το φάγουν καὶ νὰ ἀρρωστήσωσιν ἂς πεταχθῇ λοιπόν. Ἄν ὅμως εἶναι καλὸν καὶ μαγειρευθῇ ἄλλο, χάριν ἡδονῆς τῆς κοιλίας, πεταχθῇ δὲ ἐκεῖνο, που ἔμεινε, αὐτὸ εἶναι κακόν.

3. Εἶπε κάποιος Ἀσκητικὸς Πατὴρ τὰ μάτια τοῦ χοίρου εἶναι ἔτσι ἀπὸ τὴν φύσιν πλασμένα, ὥστε κατ' ἀνάγκη νὰ βλέπουν πρὸς τὴν γῆν καὶ ποτέ νὰ μὴ μποροῦν νὰ κοιτάξουν ἐπάνω πρὸς τὸν Οὐρανόν. Ἔτσι εἶναι – συνέχισε – καὶ ἡ ψυχὴ ἐκεῖνου, που παρεσύρθη ἀπὸ τὰς ἡδονάς: ἂν κατρακυλήσῃ μίαν φορὰν εἰς τὸν βούρκον τῆς ἡδυπαθείας, δὲν μπορεῖ πλέον νὰ σκεφθῇ τὰ ἐπουράνια.

Δ' Του Ἀββά Ησαΐου

Εἰς τὴν ἡσυχία καὶ ἀσκήσιν ἔστιν ἐπιθυμία ἐδεσμάτων, μνήσθητι τῆς δυσωδίας αὐτῶν καὶ ἀναπαύει.

Ερμηνεία

ΑΝ σε πολεμή ή γαστριμαργία με την επιθυμίαν των διαφόρων φαγητών, ενθυμήσου αμέσως την δυσωδίαν των και τότε θα ησυχάσης.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΣΩΜΑΤΙΚΑΙΣ ἡδοναῖς πέρα τοῦ δέοντος ἐναπολαύσας, ἑκατονταπλασίοσι πόνοις ἀποτίσει τὴν περισσειαν. Ὁ πιστεύων περὶ τῶν μελλόντων, τῶν ὧδε ἡδεων ἀδογματίστως ἀπέχεται καὶ δὲ ἀπιστῶν, ἡδυσ καὶ ἀνάληγτος γίνεται. Μὴ εἴπῃς, πῶς ἡδυπαθήσει καὶ πένης μὴ ἔχων τὰ αἷτια; δύναται γὰρ τις καὶ διὰ μόνων των λογισμῶν ἀθλιωτέρωσ ἡδυπαθεῖν.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που ἀπῆλαυσε τας σωματικὰς ἡδονὰς πάρα πάνω ἀπὸ ὅσον ἐπρεπε, θα πληρώση με ἑκατονταπλασίους πόνους το πλήθος των ἡδονῶν αὐτῶν. Εκείνος που πιστεύει εἰς τὰ μελλοντικά ἀγαθὰ, ἀπέχει ἀπὸ τὰ ευχάριστα του κόσμου τούτου χωρὶς να πολυξετάζη: εκείνος ὅμως που ἀπιστεῖ γίνεται φιλήδονος καὶ ἄπρονος. Να μὴ εἴπῃς πῶς ἡμπορεῖ να ἐπιθυμήσῃ ἀπολαύσεισ ο πτωχός, ἀφοῦ δεν ἔχει τὰ μέσα; Διότι ἡμπορεῖ κανείς καὶ μόνον με τους λογισμοὺς να ἀπολαμβάνῃ τας ἡδονὰς, πολὺ πιο χειρότερα.

ΣΤ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΠΑΝΤΑ τὰ κατασκευαστὰ πόματα, καὶ δὴ προπόματα καλοῦσιν οἱ ταύτης τεχνίται τῆς ἐπινοίας, ὡς ἔοικε, διὰ τὸ ὀδηγεῖν εἰς γαστέρα τὸ πλήθος τῶν βρωμάτων, οὐ δεῖ μεταδιώκειν τοὺς θέλοντας τὰ οἰδαίνοντα μέλη κολάζειν τοῦ σώματος. Οὐ γὰρ δὴ μόνον ἡ ποιότησ αὐτῶν ἐπιβλαβῆς τους ἀγωνιζομένους σώμασι γίνεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ παράλογος αὐτῶν σύγκρασισ πλήττει λίαν τὴν θεοφόβον συνειδησιν. Τί γὰρ ἄρα τὸ λειπὸν τῆ τοῦ οἴνου φύσει, ἵνα διαφόρων ἡδυσμάτων ἐπιμιξία ἢ τούτου στερρότησ θηλύνοιτο;

Ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ ταύτης τῆσ ἱερᾶσ πολιτείας διδάσκαλος Ἰησοῦσ Χριστός, ὄξος ἐν τῷ πάθει πεπότισται παρὰ τῶν ὑπουργούντων τοὺς διαβολικοὺς ἐπιτάγμασιν, ἵνα ὑπογραμμῶν ἡμῖν, ὡς ἔμοι δοκεῖ, ἐναργῆ καταλίπη τῆσ τῶν ἱερῶν ἀγώνων διαθέσεωσ. Οὐ δεῖ γὰρ φησι τοῖσ ἡδυνουσι βρώμασιν ἢ πόμασι τοὺς ἀγωνιζομένους κατὰ τῆσ ἁμαρτίας τὸν κατ' αὐτῆσ ποιείσθαι πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ πικροῦ τῆσ μάχησ μετὰ καρτερίας ἀνέχεσθαι. Προστεθείτω δὲ καὶ ὕσσωπον τῷ σπόγγῳ τῆσ ὕβρεωσ, ὅπως ἂν τελείωσ ἐμφέροιτο τῷ ὑποδείγματι τὸ σχῆμα τῆσ ἡμῶν καθάρσεωσ τὸ μὲν γὰρ δριμύ των ἀγώνων ἴδιον, τὸ δὲ καθαριστικὸν πάντως τῆσ τελειώσεωσ.

Ερμηνεία

ΟΛΑ τὰ τεχνητὰ ποτὰ, τὰ οποία οἱ κατασκευασταὶ των τὰ ονομάζουν ορεκτικά, επειδή, ὅπως φαίνεται, διεγείρουν τὴν ὄρεξιν διὰ να εἰσέρχεται εἰς τὴν κοιλίαν πλήθος φαγητῶν, πρέπει να τὰ ἀποφεύγουν εκείνοι που θέλουν να τιμωροῦν τὰ μέλη του σώματος, που φουσκώνουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ποτὰ, διότι ὄχι μονάχα ἡ ποιότησ των ἀποβαίνει ἐπιβλαβῆς διὰ τὰ ἀγωνιζόμενα σώματα, ἀλλὰ καὶ το περιεργον ἀνακάτευμά των ζημιώνει πάρα πολὺ τὴν

ψυχὴν τοῦ θεοφοβομένου. Διότι τι λείπει ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ οἴνου, ὥστε με τὴν ἀνάμειξιν διαφόρων μυρωδικῶν νὰ μεταβάλλεται ἡ φυσικὴ τοῦ κατάστασις;

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ διδάσκαλος αὐτῆς τῆς ἱεράς πολιτείας, ἐποτίσθη ὄξος εἰς τὸ πάθος Του, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐκτελοῦσαν τὰ διαβολικὰ προστάγματα. Κατὰ τὴν γνώμην μου συνέβη αὐτό, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὀλοφάνερα με ποίαν ψυχικὴν διάθεσιν πρέπει νὰ αποδύωμεθα εἰς τοὺς ἱερούς αὐτοὺς ἀγῶνας διότι δὲν πρέπει – λέγει – οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας νὰ κάμνουν τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς με φαγητά καὶ ποτά, ποὺ διεγείρουν εἰς ἡδονὴν, ἀλλὰ καρτερικὰ μάλλον νὰ υπομένουν τὴν πικρίαν τῆς μάχης. Ἀς προστεθῇ δε καὶ ὕσσωπος^(*) εἰς τὸ σφουγγάρι τῆς ὑβρεως, διὰ νὰ ὁμοιάζῃ τελείως τὸ σχῆμα τῆς ψυχικῆς μᾶς καθάρσεως με τὸ παράδειγμα (τοῦ Σταυροῦ): ἡ πικράδα δηλαδὴ εἶναι γνῶρισμα τῶν ἀγῶνων, ἢ κάθαρσις ὅμως εἶναι ὀπωσδήποτε ἀποτέλεσμα τῆς τελειώσεως.

Z'. Του Αγίου Μαξίμου

ὩΣ ΠΕΡ τὰς ἡμέρας διαδέχονται αἱ νύκτες καὶ τὰ θέρη οἱ χειμῶνες, οὕτω καὶ ἡδονὴν λύπαι καὶ ὀδύνη, εἴτε ἐν τῷ παρόντι, εἴτε ἐν τῷ μέλλοντι.

Ερμηνεία

ὉΠΩΣ τὰς ἡμέρας διαδέχονται αἱ νύκτες καὶ τὰ καλοκαίρια οἱ χειμῶνες, ἔτσι καὶ τὴν ἡδονὴν διαδέχονται πόνοι καὶ λύπαι, εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν παρούσαν ζωὴν, εἴτε εἰς τὴν μέλλουσαν.

H'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων: ὁ διάβολος τὰ ἐλαττώματα τοῦ Μοναχοῦ ἀεὶ ἐπιτίθεται ὡς γὰρ ἔφη τις τῶν ἁγίων, ἔθος διὰ μακροῦ βεβαιωθέν, φύσεως ἰσχὺν λαμβάνει, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀμελεστέροις. Πᾶν οὖν βρῶμα καὶ κατ' ἐπιθυμίαν ζητεῖς, μὴ θελήσης λαβεῖν, καὶ μάλιστα ὑγιαίνων" τὰ δὲ ἀπὸ Θεοῦ σοὶ ἀποστελλόμενα ἔσθιων, εὐχαρίσται πᾶσαν ὥραν.

2. Ἠρώτησαν τινὲς τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶ Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον λέγοντες πῶς ὅτε ἔσθιεις καὶ ὅτε νηστεύεις τὸ σῶμα σου ὁμοίως ξηρόν ἐστι ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων τὸ ξύλον τὸ στρέφουν τὰ καιόμενα φρύγανα δι' ὅλου ἔσθιεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὕτως ἐὰν καθαρῶς ἄνθρωπος τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, κατεσθίει τὸ σῶμα αὐτοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶ Ἰσίδωρον λέγων· διατὶ οἱ δαίμονες οὕτω σὲ φοβοῦνται σφόδρα; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι ἀφ' οὗ γέγονα Μοναχός, ἀσκῶ μηδέποτε συγχωρῆσαι τὴν

(*) Ὁ ὕσσωπος εἶναι φυτὸν ἀρωματικῶν καὶ φαρμακευτικῶν, χρησιμοποιούμενον πολὺ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, προβάλλεται δε ἐνταῦθα ὡς παράδειγμα ἐκ τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου. Τότε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὢν προσηλωμένος διὰ νὰ ἀπολυτρώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός καὶ ἀφού εἶδεν ὅτι ἄπας ὁ θεὸς σκοπὸς τῆς ἐπιγῆς ἐνσάρκου παρουσίας Αὐτοῦ συνετελέσθη διὰ νὰ τελειωθῇ ἡ προφητεία τοῦ Προφήτου Δαβὶδ ἡ λέγουσα «Καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος» (Ψαλμ. ΞΗ' 24) λέγει: «Διψῶ». Τότε οἱ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι λαβόντες ἓνα ὕσσωπος καὶ προσδέσαντες ἐπ' αὐτοῦ σπύγγον ἐπέπλησαν εἰς τὸ ὄξος καὶ «προσήνεγκαν αὐτοῦ τὸ στόματι» (Ἰωάνν. ΙΘ' 28-29. Βλέπε πλατύτερον ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος ΙΓ', σελ. 516. "Ἐκδοσις 6' καὶ ἐπομ. σελ. 601).

ὄργην προσαναθῆναι τὸ λάρυγγί μου" ὄργην, οἶμαι, τὴν ἡδονὴν λέγει, δι' ἣν καθ' ἑαυτῶν κινουμέν τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ, καὶ πόνοις πολλαπλασίοσι καθυποβαλλόμεθα.

4. "Ἐλεγεν καὶ αὐτός, ὅτι τεσσαρακοστὸν ἤδη ἔτος ἔχω, ἀφ' οὗ αἰσθάνομαι τῆς κατὰ διάνοιαν ἀμαρτίας, καὶ οὐδέποτε συγκατεθέμην οὔτε ἐπιθυμία οὔτε θυμῷ.

5. Ἦνέχθησαν πότε σταφυλαὶ τὸ Ἀββᾶ Μακαρία καὶ ἐπεθύμει ταύτας φαγεῖν ἀλλ' ἐνδεικνύμενος τὴν ἑαυτοῦ ἐγκράτειαν, ἀπέστειλεν αὐτὰς πρὸς ἀδελφὸς κάμνοντα καὶ σταφυλῶν ὀρεγόμενον. Δεξάμενος οὖν ταύτας ὁ ἀδελφός, λίαν περιχαρῆς γέγονε" μὴ βουλόμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ἐπιθυμίαν πληρῶσαι, πρὸς ἄλλον ἀδελφὸν αὐτὰς ἐξαπέστειλε, δηλώσας ὡς αὐτὸς ἀνορέκτως ἔχει περὶ τὰ βρώματα τοῦτο δὲ εἶπε κρύπτων τὴν ἑαυτοῦ ἐργασίαν τῆς ἐγκρατείας. Κάκεινος δεξάμενος, τὸ αὐτὸ ἔποιησε, καὶ διὰ τὸ ὀρέγεσθαι αὐτῶν οὐ μετέλαβεν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀδελφὸν αὐτὰς ἐξαπέστειλε, κακεῖνος ὁμοίως εἰς ἄλλον.

Οὕτως εἰς πολλοὺς ἀδελφοὺς ἐλθούσαι αἱ σταφυλαί, καὶ μὴ ὑπ' οὐδενὸς αὐτῶν ὄλως ἀπογευσθεῖσαι, τελευταῖος πάλιν εἰς τὸν Ἀββᾶ Μακάριον ἀνεσώθησαν, τοῦ ἔσχατον αὐτὰς ὑποδεξαμένου ἀδελφοῦ ἀγνοοῦντος ὅτι παρ' ἐκείνου ἀρχῆθεν ἐξαπεστάλησαν, καὶ ὡς μέγα τί δῶρον ταύτας αὐτὸ προσκομίσαντος. Ὁ δὲ γέρων, ἐπιγνοὺς ταύτας καὶ πολυπραγμονήσας καὶ μαθῶν τὸ γενόμενον, ἐθαύμασε καὶ ἠυχάριστησε τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ἐγκρατεῖα τῶν ἀδελφῶν.

6. Ὁ Ἀββᾶς Πίωρ, ὅτε ἐμελλεν ἐσθίειν, περιεπάτει καὶ οὕτω περιπατῶν ἤσθιε. Πυθομένου δὲ τινὸς διατὶ τοῦτο ποιεῖ, οὐ βούλομαι, ἔφη, ὡς ἔργω τῷ βρώματι χρᾶσθαι, ἀλλ' ὡς παρέργω. Καὶ πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ ἔρωτησαντα ἀπεκρίθη, ἵνα μὴ ἐν τῷ ἐσθίειν φησὶν ἡδονῆς τινὸς ἀπὸ τῶν βρωμάτων αἰσθάνεται ἢ ψυχὴ μου, διὰ τοῦτο ἐν τῷ περιπατεῖν ἀσχολῶ ταύτης καὶ περισπῶ, ὡς ἂν μὴ τὸν νοῦν ἔχη προσηλωμένον τοῖς βρώμασιν.

7. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶν περὶ πολιτείας καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων· εἶπε Δανιὴλ ὁ Προφῆτης, ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον.

8. Διηγῆσαντο περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἐπεθύμησε πότε φαγεῖν συκίδιον καὶ λαβῶν αὐτό, μὴ ἠττηθεῖς τῇ ἐπιθυμίᾳ, ἐκρέμασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐδάμαζεν ἑαυτόν, ὅτι ὄλως ἐπεθύμησεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε ὁ διάβολος ἀπασχολεῖται συνεχῶς με τὸ ελάττωμα τοῦ Μοναχοῦ· διότι ὅπως εἶπε κάποιος Ἅγιος, συνήθεια, που παραμένει πολὺν χρόνον, αποκτὰ δύναμιν φύσεως καὶ προ παντός εἰς τοὺς ἀμελεστέρους. Κάθε λοιπὸν φαγητόν, που το ἀναζητεῖς με ἐπιθυμίαν ζωηράν, νὰ μὴ θελήσης νὰ τὸ πάρης, καὶ μάλιστα ὅταν εἶσαι υγιής. Νὰ τρώγης αὐτὰ που σου στέλλει ὁ Θεός καὶ νὰ Τον ευχαριστῆς κάθε ὥραν.

2. Μερικοὶ Πατέρες ἠρώτησαν τὸν Ἀββᾶ Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον· διατὶ, τοῦ λέγουν, καὶ ὅταν τρώγης καὶ ὅταν νηστεύης, τὸ σῶμα σου εἶναι πάντοτε ἀδύνατον;

Εκεῖνος ἀπήντησεν:

– Το ξύλον, που συστρέφει εἰς τὴν φωτιάν τα φρύγανα, κατατρώγεται τελείως ἀπὸ τὸ πῦρ: ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀν ἐπιτύχη τὴν κάθαρσιν τοῦ νοῦ του, με τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, κατατρώγει τὸ σῶμα του.

3. Ένας αδελφός ήρωτησε τον Αββάν Ισίδωρον διατί, του λέγει, σε φοβούνται οι δαίμονες;

– Διότι – απήντησεν ο Αββάς Ισίδωρος – από τότε που έγινα Μοναχός αγωνίζομαι να μη επιτρέψω ουδέποτε να αναβή εις τον λάρυγγά μου η οργή. Έχω την γνώμην, ότι ο Αββάς Ισίδωρος οργήν εννοούσε την ηδονήν, εξαιτίας της οποίας προκαλούμεν εναντίον μας την όργήν του Θεού και έτσι υποβαλλόμεθα εις πολύ περισσοτέρους κόπους.

4. Ο ίδιος έλεγεν: Έχω σαράντα ήδη χρόνους από τότε που αισθάνομαι την κατά διάνοιαν αμαρτίαν και ουδέποτε υπεχώρησα ούτε εις την επιθυμίαν ούτε εις τον θυμόν.

5. Κάποτε προσέφεραν σταφύλια εις τον Αββάν Μακάριον και επιθυμούσε να τα φάγη. Συγκρατούμενος, όμως από την έγκρατείάς του, τα απέστειλε προς ένα άρρωστον αδελφόν, που επιθυμούσε να φάγη σταφύλια. Μόλις τα έλαβεν ο αδελφός εδοκίμασε μεγάλην χαράν. Επειδή όμως και αυτός δεν ήθελε να ικανοποιήση την επιθυμίας του, τα έστειλεν εις άλλον αδελφόν, και του παρήγγειλεν ότι τάχα αυτός δεν έχει όρεξιν δια φαγητόν. Αυτό το είπε διά να αποκρύψη το έργον της έγκρατείας. Και εκείνος όμως το ίδιον έκαμεν επειδή επιθυμούσε τα σταφύλια, δεν τα έφαγε, αλλά τα έστειλεν εις άλλον αδελφόν. Και εκείνος ομοίως εις άλλον.

Έτσι περιήλθον εις πολλούς αδελφούς τα σταφύλια, χωρίς κανέναν να τα δοκιμάση. Τελευταία επεστράφησαν πάλιν εις τον Αββάν Μακάριον· διότι ο τελευταίος αδελφός, που τα έλαβε, επειδή δεν εγνώριζεν, ότι αρχικώς απεστάλησαν από εκείνον, του τα έστειλεν ωςάν μεγάλο δώρον. Ο Γέρων μόλις τα ανεγνώρισε και αφού εξήτασε την υπόθεσιν, έμαθεν αυτό που έγινε τότε εθαύμασε και ηυχαρίστησε τον Θεόν διά την τόσο μεγάλην έγκρατειαν των αδελφών.

6. Ο Αββάς Πίωρ, όταν επρόκειτο να φάγη, έπερπατούσε και έτσι περιπατών έτρωγε. Όταν δε τον ήρωτησε κάποιος διατί το κάμνει αυτό, απήντησεν ότι δεν θέλει να μεταχειρίζεται την τροφήν ως έργασίαν, αλλ' ως πάρεργον. Και προς άλλον, ο οποίος τον ήρωτησε για το ίδιον πράγμα, έδωσε την εξής απάντησιν· διά να μή αισθάνεται η ψυχή μου ευχαρίστησιν όταν τρώγω το φαγητόν, προσπαθώ να την απασχολώ και να την ξεγελώ εις το περπάτημα, ώστε να μη έχη συνεχώς τον νούν της προσηλωμένον εις τα φαγητά.

7. Πώς πρέπει να ζω; ηρωτησεν ένας αδελφός τον Αββάν Σισών.

-Ο Προφήτης Δανιήλ – του απήντησεν ο Γέρων – είπεν άρτον επιθυμιών δεν έφαγα (Δανιήλ ι', 3).

8. Διηγήθησαν δι' ένα Γέροντα ότι κάποτε επεθύμησε να φάγη ένα συκαλάκι. Αφού λοιπόν το επήρε, δεν ένικήθη από την επιθυμίαν της βρώσεως: το εκρέμασεν απέναντί του διά να το βλέπη και έτσι εδάμαζε τον εαυτόν του, επειδή αρχικώς ενικήθη από την επιθυμίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Η τάξις της τράπεζας του μοναχού)

Πῶς δεῖ καὶ ποίῳ σκοπῷ τὸν Μοναχὸν ἐν τῇ τραπέζῃ καθέζεσθαι καὶ τῶν παρατιθεμένων ἐφάπτεσθαι καὶ τίνα τηρεῖν καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν.

Πῶς καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν πρέπει νὰ κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν ὁ Μοναχός, πῶς νὰ ἐγγίξη τὰ φαγητά καὶ ποῖα νὰ φυλάττη μετὰ τὴν τράπεζαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΕΓΕ τις τῶν Πατέρων, ὅτι τρία τάγματα εἰσὶν ἔντιμα μᾶλλον παρὰ τοῖς Μοναχοῖς, οἷς δεῖ ἡμᾶς μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς προσέρχεσθαι: ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων Μυστηρίων, ἡ τράπεζα τῶν ἀδελφῶν, καὶ ὁ νικτὴρ αὐτῶν.

2. Διηγείτο δὲ καὶ τί τοιοῦτον ὅτι ἦν τις γέρον μέγας καὶ διορατικός, συνέβη δὲ αὐτὸν πότε καθεσθῆναι μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς προσεῖχεν ὁ γέρον τὸ πνεύματι καὶ ἔβλεπε τοὺς μὲν ἔσθιοντας μέλι, τοὺς δὲ ἄρτον, τοὺς δὲ κόπρον. Καὶ ἐθαύμαζεν ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων: Κύριε, ἀποκάλυψόν μου τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅτι τὰ αὐτὰ δρώματα πάσι προτεθέντα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ ἐσθίειν οὕτως ἐνηλλαγμένα φαίνονται. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἄνωθεν λέγουσα, ὅτι οἱ ἐσθίοντες μέλι, οὗτοι εἰσὶν οἱ μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς καθεζόμενοι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀδιαλείπτως προσευχόμενοι καὶ ἡ εὐχὴ αὐτῶν ὡς θυμίαμα ἀνέρχεται πρὸς τὸν Θεόν.

Οἱ δὲ τὸν ἄρτον ἐσθίοντες, οὗτοι εἰσὶν οἱ εὐχαριστοῦντες ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῶν ὑπὸ Θεοῦ δεδωρημένων. Οἱ δὲ τὴν κόπρον ἐσθίοντες, οὗτοι εἰσὶν οἱ γογγύζοντες καὶ λέγοντες· τοῦτο καλόν, τοῦτο σαπρόν. Οὐ γρή οὖν, φησι, ταῦτα λογίζεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον δοξολογεῖν τὸν Θεὸν καὶ ὕμνους ἀναπέμπειν αὐτῷ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου: «εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε ἄλλο τί ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε».

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἰδοὺ παραβάλλω εἰς τόπον μετὰ ἀδελφῶν καὶ παρατίθησιν ἡμῖν φαγεῖν καὶ ἴσως οἱ ἀδελφοὶ ἢ δι' ἐγκράτειαν, ἢ ἀπὸ βρώσεως εἴσι καὶ οὐ θέλουσι φαγεῖν, ἐγὼ δὲ πεινῶ, τί ποιήσω; Καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρον· ἐὰν σὺ πεινᾷς, πρόσσεχε τοῖς καθημένοις πόσοι εἰσὶν' ὁμοίως δὲ σκόπει καὶ τὰ παρατιθέμενα καὶ καὶ δοκιμάζεις, ὅτι λαγχάνει σοὶ μέρος, τοῦτο φᾶγε καὶ οὐκ ἔστι σοὶ πρόσκομμα τὴν γὰρ χρεῖαν σου ἐποίησας ἐὰν δὲ ἡττηθῆς καὶ πλεῖον φάγῃς, τοῦτο ἡττημὰ σοὶ ἔστιν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τους Πατέρας ἔλεγεν εἰς ἡμᾶς τους Μοναχοὺς τρία πράγματα εἶναι τα κατ' ἐξοχὴν σοβαρά καὶ εἰς τα οποία πρέπει νὰ προσερχώμεθα με φόβον καὶ πνευματικῶν χαράν: ἡ κοινωνία των ἁγίων Μυστηρίων, ἡ τράπεζα των ἀδελφῶν, καὶ το μέρος ὅπου πλύνονται.

2. Ο ἴδιος διηγείτο καὶ τούτο το αξιόλογον. Κάποτε – ἔλεγεν – ἦτο κάποιος Γέρον, αξιοσέβαστος καὶ διορατικός. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐκάθισε νὰ φάγῃ με πολλοὺς ἀδελφούς.

Καθώς έτρωγον, ο Γέρων επρόσεχε και έβλεπε με τους πνευματικούς του οφθαλμούς άλλους να τρώγουν μέλι, άλλους άρτον και άλλους κόπρον. Αυτό τον έκαμε να απορήσει και παρεκάλει τον Θεόν. Εξήγησέ μου έλεγε-- Κύριε, αυτό το μυστήριο, πώς ενώ επάνω εις την τράπεζαν είναι τοποθετημένα τα ίδια φαγητά δι' όλους, εν τούτοις την στιγμήν που τα τρώγουν φαίνονται τόσο διαφορετικά; Εις εξήγησιν της απορίας του ήκουσε φωνήν από τον Ουρανόν, η οποία του έλεγεν αυτοί, που φαίνονται ότι τρώγουν μέλι, είναι εκείνοι που κάθονται εις το τραπέζι με φόβον και τρόμος και πνευματικήν χαράν, που προσεύχονται αδιαλείπτως και η ευχή τους αναβαίνει προς τον Θεόν ως θυμίαμα.

Αυτοί, που φαίνονται ότι τρώγουν ψωμί, είναι εκείνοι που ευχαριστούν τον Θεόν, καθώς τρώγουν, δι' αυτά που τους εδώρησε. Τέλος αυτοί, που φαίνονται ότι τρώγουν κόπρον, είναι εκείνοι οι οποίοι γογγύζουν, καθώς τρώγουν και λένουν: αυτό είναι καλόν, αυτό είναι άσχημον. Δεν πρέπει λοιπόν να σκεπτόμεθα αυτά, αλλά μάλλον να δοξολογούμε τον Θεόν και να Τον ύμνούμεν, διά να εφαρμόζεται εκείνο που είπεν ο Απόστολος: «Είτε τρώγετε είτε πίνετε είτε ό,τιδήποτε άλλο κάμνετε, όλα προς δόξαν Θεού να τα κάμνετε» (Α' Κορ. ι', 31).

3. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα:

– Συμβαίνει –του λέγει– να υπάγω κάπου μαζί με αδελφούς και μας παραθέτουν τράπεζαν διά να φάγωμεν· οι αδελφοί ή από έγκράτειαν ή διότι ίσως έχουν φάγει, δεν θέλουν να φάγουν εγώ όμως πεινώ. Τι πρέπει να κάμνω τότε;

Ο Γέρων του απήντησε:

- Αν πεινάς, πρόσεχε πόσοι είναι αυτοί, που κάθονται μέτρησε συγχρόνως και τας μερίδας, που έχουν τοποθετήσει. Αν λοιπόν διαπιστώσης ότι έχουν και διά σε μερίδα, τότε φάγε αυτό που σου ανήκει και δεν υπάρχει εμπόδιον διά σε, διότι έφαγες εκείνο που ήτο αναγκαίον.

Αν όμως νικηθής από την λαιμαργίαν και φάγης περισσότερο, αυτό είναι αμάρτημα.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, καθήμενος έν τή τραπέζη μετά άδελφών, νεώτερος ών, μη είπης έν έαυτῶ τόνο φάγε, αλλά μνήσθητι τών άμαρτιών σου, ίνα μη έσθιης μεθ' ήδονής, και έκτεινον την χείρα σου μόνον ως βιαζόμενος φαγεΐν. Έάν δε έστι τί έμπροσθεν άλλου, μη έκτεινης την χείρά σου εις αυτό τα δε μάτια σου έστωσαν σκεπάζοντα τούς πόδας σου, και τα γόνατά σου κεκολλημένα εις άλληλα. Έσθίων δε μη έπάρης τὸ πρόσωπόν σου επί τὸν πλησίον και μη προσχης ὧδε και ὧδε και μη λαλήσης λόγον τινά, εκτός μεγάλης ανάγκης. Μη έκτεινης την χείρα σου εις τίποτε θέλων αυτό, ει μη πρότερον είπης «εὐλόγησον» πίνων δε τὸ ὕδωρ, μη έάσης τὸν λάρυγγά σου ψόφον ποιεΐν ως οί κοσμικοί. Έάν παύση έσθίων, έγειρομένων τών άδελφών, έγέρθητι και αυτός και μη καθίσης μετά τινός όμιλῆσαι μήτε λόγους τοῦ Θεοῦ, άλλ' είσελθε εις τὸ κελλίον σου και κλαῦσον τὰς άμαρτίας σου.

2. Έάν παραβάλης εις άδελφὸν είτε εις Κοινόβιον, πᾶν ήδὺ εύρισκόμενον μη δῶς τὸ στόματί σου εις πλησμονήν, ίνα θελήσης εὐθέως έλθειν εις τὸ κελλίον, και μη προδότης σαυτοῦ γένῃ. Καθεζομένω δε σοι μετά τών άδελφών, εάν έλθη σοι φλέγμα, μη ρίψης αυτό ένώπιον αὐτῶν, αλλά άναστηθι και ρίψον αυτό έξω. Μη διατεΐνε τὸ σῶμα σου δρώμενον ὑπὸ

ἄνθρωπον ἐὰν πνίγη σὲ χάσμη, μὴ ἄνοιξις τὸ στόμα σου ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ φεύξεται ἀπὸ σου. Μὴ ἄνοιξις τὸ στόμα σου γελῶν τὸ σύνολον σημεῖον γὰρ ἔστιν ἄφοβιας.

Ἐὰν ἐσθίητε τίποτε ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ ἔστι τις ἐξ ὑμῶν μὴ θέλων αὐτό, μὴ εἶπη, ὅτι οὐ δύναμαι φαγεῖν, ἀλλὰ διασάτω ἑαυτὸν ἕως θανάτου, καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀναπαύει. Ἐὰν ὁ ἀδελφός σου ἐψήση ἔψητον καὶ μὴ καλῶς γένηται, μὴ εἶπης αὐτῷ ὅτι κακῶς ἔψησας θάνατος γὰρ ἔστι τῇ ψυχῇ σου, ἀλλ' ἐρεύνησον σεαυτὸν ὅτι ἦς σὺ ἀκούσας παρὰ ἄλλου πῶς ἔμελες θλίβεσθαι, καὶ ἀναπαύει.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ὅταν καθήσης εἰς τὴν τράπεζαν μαζί με ἄλλους ἀδελφούς καὶ εἶσαι νεώτερός των, μὴ εἰσπης μέσα σου: φάγε καλά. Ἐνθυμήσου τὰς ἀμαρτίας σου, διὰ νὰ μὴ τρώγῃς με εὐχαρίστησιν καὶ ἀπλῶνε, με συστολῆν, τὸ χέρι σου ὡσάν νὰ σε πιέζουν νὰ φάγῃς. Ἀν ὑπάρχη κάτι ἐμπρός εἰς ἄλλον, μὴ ἀπλώσης τὸ χέρι σου πρὸς αὐτό. Τὰ φορέματα σου νὰ σκεπάζουν τὰ πόδια σου καὶ τὰ γόνατά σου νὰ εἶναι κολλημένα τὸ ἓνα με τὸ ἄλλο. Ὅταν τρώγῃς, νὰ μὴ σηκώσης τὸ πρόσωπόν σου πρὸς τὸ μέρος τοῦ πλησίον καὶ νὰ μὴ προσέχῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ οὔτε νὰ ομιλήσης ἔστω καὶ ἓνα λόγον, ἐκτός ἂν εἶναι μεγάλη ἀνάγκη. Νὰ μὴ ἀπλώσης τὸ χέρι σου σὲ κάτι που θα θελήσης εἰάν προηγουμένως δὲν εἶπης «εὐλόγησον». Ὅταν πίνῃς νερόν - νὰ μὴ κάνῃς θόρυβον με τὸν λάρυγγά σου, καθὼς τὸ καταπίνεις, ὅπως οἱ κοσμικοί. Ὅταν θα σταματήσης νὰ τρώγῃς, νὰ σηκωθῆς καὶ συ μόλις σηκωθῶν οἱ ἀδελφοί, καὶ νὰ μὴ καθίσης νὰ συνομιλήσης με κανένα οὔτε ἀκόμη καὶ λόγους Θεοῦ, ἀλλ' ἀμέσως νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ κελλί σου καὶ νὰ κλαύσεις τὰς ἀμαρτίας σου.

2. Ἀν ἐπισκεφθῆς ἀδελφόν ἢ Κοινόβιον, νὰ μὴ φάγῃς χορταστικά κάθε τι εὐγευστον, που θα εὐρεθῆ, διὰ νὰ θελήσης νὰ ἐλθῇς ἀμέσως εἰς τὸ κελλίον σου καὶ πρόσεξε μὴ προδώσης τὸν ἑαυτὸν σου. Ὅταν κάθεσαι μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, ἂν σου ἐλθῇ εἰς τὸν λάρυγγα φλέγμα, νὰ μὴ το πτύσης ἐμπρός των ἀλλὰ σήκω καὶ πτύσε ἔξω. Νὰ μὴ τεντώνεσαι, ἐνῶ σε βλέπουν οἱ ἄνθρωποι. Ἐὰν σε πιάσῃ χασμουρητόν, νὰ μὴ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου ἐμπρός εἰς ἄλλους καὶ θα σου φύγῃ. Νὰ μὴ γελάς με θόρυβος καὶ ολάνοικτον τὸ στόμα σου, διότι αὐτό εἶναι σημεῖον ἀναιδεΐας.

Ἀν τρώγετε εἰς τράπεζας καὶ εὐρεθῆ κάποιος ἀπὸ σας, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει τὸ φαγητόν, ἀς μὴ εἶπη δὲν ἠμπορῶ νὰ το φάγω» ἀλλὰ ἀς πιέσῃ μέχρι θανάτου τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὁ Θεὸς θα τὸν ξεκουράσῃ. Ἀν μαγειρεύσῃ ὁ ἀδελφός σου κάτι καὶ δὲν γίνῃ καλόν, μὴ του εἶπης ὅτι ἄσχημα ἔμαγειρεύσας, διότι αὐτό εἶναι θάνατος διὰ τὴν ψυχὴν σου ἐξέτασε τὸν ἑαυτὸν σου πόσον θα ἔστενοχωρεῖσο, ἂν το ἤκουες αὐτό ἀπὸ ἄλλον καὶ τότε θα ἀναπαυθῇς ψυχικά.

Γ'. Του Αγίου Διαδόχου

Τὸ ΑΠΟ πάντων των παρατιθεμένων ἢ κινωμένων ἐσθίειν καὶ πίνειν εὐχαριστοῦντας τῷ Θεῷ, οὐδαμῶς τὰ κανόνι τῆς γνώσεως μάχεται πάντα γὰρ καλὰ λίαν· τὸ δὲ τῶν ἡδέων καὶ πολλῶν ἡδέως ἀπέχεσθαι, καὶ διακριτικωτάτων ὑπάρχει καὶ γνωστικωτάτων. Οὐκ ἂν δὲ τῶν παρόντων ἡδέων ἡδέως καταφρονήσωμεν, εἰ μὴ τῆς τοῦ Θεοῦ γλυκύτητος ἐν πάσῃ αἰσθήσει καὶ πληροφορία γευσώμεθα.

Ερμηνεία

ΤΟ να τρώγωμεν και να πίνωμεν από όλα όσα παρατίθενται εις την τράπεζας ή μάς κερνούν και να ευχαριστούμεν τον Θεόν, αυτό καθόλου δεν αντιμάχεται τον κανόνα της εσωτερικής γνώσεως, διότι όλα είναι καλά το να απέχωμεν όμως με ευχαρίστησιν από τα ευχάριστα και πολλά είναι γνώρισμα των πολύ διακριτικών και εκείνων, οι οποίοι έχουν προχωρήσει πάρα πολύ εις την εσωτερικών γνώσιν. Δεν ήμπορούμεν δε να καταφρονήσωμεν ευχαρίστως τα ευχάριστα που ευρίσκονται εμπρός μας, αν δεν δοκιμάσωμεν την γλυκύτητα του Θεού με την εσωτερικήν άσκησιν και την πληροφορίας της χάριτος.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ έπιτελείσθαι έν τοίς κατά 'Ανατολήν Κοινοβίοις κατά τόν καιρόν τής έστιάσεως, ούκ άπό τοϋ κανόνος τών Αίγυπτίων, άλλ' άπό τών Καππαδοκών παραδεδόσθαι έγνώκαμεν, οίτινες οϋ πνευματικής ένεκεν τοσοϋτον γυμνασίας, όσον ήσυχίας χάριν τής περι τās όμιλίας το τοιοϋτον διετυπώσαντο. Παρά δε τοίς Αίγυπτιοις, και μάλιστα τοίς Ταβεννησιώταις, τοςάυτη σιωπή ύπό πάντων παρέχεται, ήνίκα είς έν τοσοϋτον πολυαρίθμητον πλήθος τών άδελφών συνάγεται κατά τόν καιρόν τής έστιάσεως, όση σχεδόν έν άλλοις οϋχ εύρίσκεται οϋτως, ώς μηδε τολμάν γρύξαι τινά παρεκτός τοϋ άρχηγού τής τραπέζης, ός τις ει χρεία τινός γένηται, κρούσματι μάλλον ή φωνή τοϋτο σημαίνει. Και τὰ κουκούλια δε έως κάτω των βλεφάρων φορούσιν οϋτοι, ίνα μη ρεμβούς τούς όφθαλμούς έχοντες, περιεργότερον άλλήλοις ένορωσι, τή δε τραπέζη μόνη και τή τοϋ τρέφοντος Θεοϋ Εϋχαριστία προσατενίζωσι. Μεγάλη δε τις παραφυλακή έστι παρ' αυτους όπως μηδεις έξωθεν της τραπέζης τροφής μεταλάβοι.

Ερμηνεία

ΤΟ να γίνεται ανάγνωσις εις τα Κοινόβια της Ανατολής, κατά την ώραν του φαγητού, όπως γνωρίζομεν μάς παρεδόθη από το τυπικόν των Καππαδόκων και όχι των Αιγυπτίων. Οι Καππαδόκες καθώρισαν την ανάγνωσιν, όχι τόσον χάριν πνευματικής άσκήσεως, όσον διά να μη όμιλούν οι τρώγοντες κατά την ώραν του φαγητού. Είς τους Αιγυπτίους δε και μάλιστα είς τους Ταβεννησιώτας επικρατεί τέτοια σιωπή, όταν συγκεντρωθή το πολυάριθμον εκείνο πλήθος, κατά την ώραν του φαγητου, όση, σχεδόν, δεν συναντάται πουθενά αλλού. Ούτε γρύ δεν ακούεται, εκτός από τον αρχηγός της τραπέζης, ο οποίος και αυτός αν χρειασθη κάτι το φανερώνει μάλλον με ελαφρόν κτύπημα, παρά με φωνήν. Και τα κουκούλια εκείνοι τα κατεβάζουν έως τα βλέφαρα δια να μη περιφέρουν άσκοπα τα βλέμματα των, και παρακολουθούν με περισσοτέραν περιέργειαν ο ένας τον άλλον, αλλά να προσέχουν μόνον εις την τράπεζαν και εις την ευχαριστίαν του Θεού που τους τρέφει. Προσέχουν δε πάρα πολύ οι Ταβεννησιώται, να μη πάρη κανείς τροφήν έξω από την τράπεζαν.

Ε'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ οἱ Πατέρες, ὅτι ἐσθιόντων ποτέ των ἀδελφῶν ἐν ἀγάπῃ, ἐγέλασεν εἰς ἀδελφός ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἐκλαυσεν εἰπὼν τι ἄρα ἔχει ὁ ἀδελφός οὗτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐγέλασεν, οφείλων μᾶλλον κλαύσαι ὅτι ἀγάπῃν ἐσθίει;

2. Ἡσθένησε τῆς των γερόντων, καὶ μὴ δυνάμενος δέξασθαι τροφήν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, παρεκαλείτο ὑπὸ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ ἐπιτρέψαι αὐτὰ ποιῆσαι μικρόν λακέντιον" ὁ δὲ ἐπέτρεψεν. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφός ἐποίησε καὶ ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν. "Ἦσαν δὲ ἐκεῖ δύο ἀγγεῖα κρεμάμενα, τὸ μὲν ἓν ἔχον μέλι, τὸ δὲ ἕτερον ἔλαιον ἀπὸ λινοσπέρματος, καὶ φύσει δυσώδες ὄν καὶ παντελῶς ἀβρωτον, εἰς τὸν λύχνον ἐχρημάτιζε. Τοῦ οὖν ἀδελφοῦ θέλοντος βαλεῖν εἰς τὸ βρώμα τοῦ γέροντος ἐκ τοῦ μέλιτος, λήθη γέγονε καὶ ἀντὶ τοῦ μέλιτος ἐκ τοῦ λινοσπέρματος ἔβαλε καὶ οὕτω προσήνεγκε τὸ βρώμα τὸ γέροντα καὶ δὲ γευσάμενος, ἦσθετο μὲν τὴν τοῦ μαθητοῦ ἀγνοίαν, οὐδὲν δὲ ἐλάλησεν, ἀλλ' ἔφαγε σιωπῶν.

Ἠνάγκασεν οὖν ὁ ἀδελφός αὐτῶν καὶ πάλιν φαγεῖν καὶ δὲ βιασάμενος ἑαυτὸν ἔφαγε μικρόν. Ὡς οὖν ἐνέκειτο ὁ ἀδελφός παρακαλῶν αὐτόν καὶ ἔτι φαγεῖν, ἔφη ὁ γέρον φῦσει οὐ δύναμαι πλεῖον φαγεῖν, τέκνον. Ὁ δὲ ὡς προθυμοποιούμενος δῆθεν τὸν γέροντα καὶ ἀνακινῶν τὴν αὐτοῦ ὄρεξιν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας καταπεσοῦσαν, εἶπε καλόν ἐστιν, Ἀββᾶ ἰδοὺ καγὼ τρώγω μετὰ σου. Ὡς δὲ ἐγεύσατο, μαθὼν καὶ ἐποίησεν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ λέγων· οὐαὶ μοι, Ἀββᾶ, ὅτι ἀπέκτεινά σε, καὶ συ τὴν ἀμαρτίαν ἔθηκας ἐπ' ἐμέ, ὅτι οὐκ ἐλάλησας. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἀνάστα, τέκνον, καὶ μὴ θλιβῆς εἰ γὰρ ἠθέληεν ὁ Θεός ἵνα φάγω μέλι, μέλι εἶχες βαλεῖν.

3. Εἶπε γέρον· καθίσας φαγεῖν τὸν τῆς γαστριμαργίας δαίμονα υπερθέσει νίκα καὶ κάτεχε λέγων αὐτῷ μείνον, οὐ γὰρ πεινάσεις καὶ σεμνῶς ἐσθιε, καὶ ὅσον ἐπιείγει ἐκεῖνος, πλεον σὺ ὁμαλῶς ἐσθιες καὶ γὰρ οὕτως ἐπιείγει τινά, ὡς θέλεις ἀπὸ μίας πάντα φαγεῖν.

Ερμηνεία

ΔΙΗΓΟΥΝΤΟ οἱ Πατέρες ὅτι κάποτε, ἐνῶ ἔτρωγον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τράπεζαν ἀγάπης, ἐγέλασε κάποιος ἀδελφός μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἐκλαυσε καὶ εἶπε: τί να ἔχη, ἄραγε, αὐτός ὁ ἀδελφός εἰς τὴν καρδίαν του, που ἐγέλασεν, ἐνῶ ὠφέιλε μᾶλλον να κλαύση, διότι τρώγει εἰς ἀγάπην;

2. Ἡσθένησε κάποτε ἓνας Γέρον καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσε να φάγη τροφήν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὸν παρεκάλεἰ ὁ ὑποτακτικὸς του να του ἐπιτρέψη να του κάμη ὀλίγην κρέμαν. Ὁ Γέρον του ἐπέτρεψεν. Ἐτρεξε τότε ὁ ὑποτακτικὸς, ἔκαμε τὴν κρέμαν καὶ του τὴν ἔφερε να φάγη. Ἀπὸ τὴν οροφήν του κελλίου ἐκρέμοντο δύο ἀγγεῖα: τὸ μὲν ἓνα εἶχε μέλι καὶ τὸ ἄλλο ἔλαιον ἀπὸ λιναρόσπορον, τὸ ὁποῖον ἐκ φύσεως ἔχει μὴ ἀσχημὴ μυρουδιά καὶ δὲν τρώγεται καθόλου, τὸ ἐχρησιμοποιοῦσαν δὲ δια να ἀνάβουν τὸν λύχνον. Ὁ ὑποτακτικὸς λοιπὸν ἀπὸ ἀπροσεξίαν ἔβαλεν εἰς τὴν κρέμαν ἀντὶ μέλι λιναρόλαδον καὶ ἔτσι τὸ ἔφερε να τὸ φάγη ὁ Γέρον. Μόλις τὸ ἐδοκίμασεν ὁ Γέρον, ἀντελήφθη ἀμέσως τὸ λάθος του ὑποτακτικὸς δὲν εἶπεν ὁμῶς τίποτα, ἀλλὰ τὸ ἔφαγε χωρὶς να ομιλήση.

Ὁ ὑποτακτικὸς τὸν ἐπίεσε καὶ πάλιν να φάγῃ καὶ ἐκεῖνος πιεζόμενος ἔφαγεν ὀλίγον. Ἐπειδὴ ἐπέμενε ὁ ὑποτακτικὸς να τὸν παρακαλῶ να φάγη ὀλίγον ἀκόμη, ὁ Γέρον εἶπε: πραγματικά, παιδί μου, δὲν ἤμπορῶν να φάγω ἄλλο. Τότε ὁ ὑποτακτικὸς διὰ να προτρέψη

τάχα τον Γέροντα και να του κενθήση την όρεξιν που είχε χαθή από την ασθένειαν, του είπε: Είναι καλή ή κρέμα, 'Αββά μου, να και εγώ τρώγω μαζί σου. Μόλις όμως την έβαλεν εις το στόμα του και υποτακτικός, αντελήφθη αμέσως το λάθος που έκαμε και αμέσως έπεσεν εις τα πόδια του και του είπε:

- Αλλοίμονον εις εμέ, Αββά, διότι σε εσκότωσαν και συ ηνέχθης την αμαρτίαν μου αυτήν, διότι δεν ωμίλησες.

- Σήκω επάνω, τέκνον μου, – του είπεν ο Γέρων – και μη στενοχωρήσαι· διότι αν ο Θεός ήθελε να φάγω μέλι, μέλι θα είχες βάλει.

3. Ένας Γέρων είπε: όταν καθίσης να φάγης, να νικάς τον δαίμονα της λαιμαργίας με την αναβολήν να τον συγκρατης και να του λέγης περίμενε, διότι δεν θα πεινάσης. Να τρώγης με σεμνότητα και όσον ο δαίμων της γαστριμαργίας σε βιάζει, τόσον συ τρώγε πλέον ήρεμα διότι έτσι εκβιάζει τον άνθρωπον, τον παρακινεί, δηλαδή, να τα φάγη όλα διά μιάς.

ΣΤ'. Τού Αγίου Εφραίμ

ΚΡΕΙΣΣΟΝ ἔστιν ἐσθίειν καὶ εὐχαριστεῖς τῷ Κυρίῳ, ἢ μὴ ἔσθιοντα κατακρίνειν τοὺς ἔσθιοντας καὶ εὐχαριστοῦντας τῷ Κυρίῳ. Ἄδελφέ, ἐκάθισας ἐπὶ τῆς τραπέζης: φάγε ἄρτον, καὶ μὴ καταλάλει τοῦ πλησίον, ἵνα μὴ εὐρεθῆς κρεωφαγῶν τὸν ἀδελφόν σου διὰ τῆς καταλαλιᾶς διότι γέγραπται: «οἱ κατεσθίοντε τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου, τὸν Κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο». Ὑγιαίνων τῇ πίστει ἔσθιε πᾶν το παρατιθέμενον σοὶ ἐν Κυρίῳ. Εἰ δὲ παρατεθῆ ὑμῖν τί βρώσιμον καὶ σὺ οὐκ ὀρέγη φαγεῖν, μὴ αὐτὸ ἀπόστρεφε, τῶν πλειόνων βουλομένων ἐσθίειν, καὶ εὐχαριστεῖν Κυρίῳ.

Ἐκάθισας ἐπὶ τραπέζης; ἐαυτῷ πρόσεχε καὶ μὴ περιβλέπου ὡς ἀπαιδευτος. Ἀπαιδευσία ἐστὶ Μοναχῷ ἔσθιειν τα σῶα, τῶν κλασμάτων παρατεθειμένων. Μὴ ἐξουθένει τὰ κλάσματα καὶ γὰρ Κύριος εἶπε τοὺς ἐαυτοῦ μαθηταῖς συναγαγεῖν τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τί ἀποληται. Ἄδελφέ, ἐὰν εὐκαιρήση ποτήριον οἴνου, μετὰ τὴν εὐχὴν σπουδαίως εἰς τὸ κελλίον σου πορεύθητι, καὶ κλείσας τὴν θύραν εὐχαρίστει τῷ Κυρίῳ τῷ οικονομοῦνται τὸ γὰρ ἀπὸ τραπέζης πληθύνειν λόγους, ἐπόπτα καὶ συντρίμματα γεννᾷ. Ἀνὴρ μέθυσος πράττει καὶ λαλεῖ ἐσπέρας ἂ μὴ δεῖ καὶ ὄρθρου μεταμελεῖται καὶ ἐὰν πάλιν εὖρη οἶνον, τοῖς αὐτοῦ πάλιν χρᾶται. Εἰ ἐπειράσθης ἅπαξ, φύλαξαι τοῦ λοιποῦ γέγραπται γὰρ «ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἐαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ».

Τίμα πάντας διὰ τὸν Κύριον, τιμὴν μὴ ἀπαιτῶν, καὶ παρὰ Κυρίου εὐρήσεις χάριν" γέγραπται: «ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθὸς ὁ τοιοῦτος ψωμῷ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα, καὶ μὴ εὐλαβούμενος πρόσωπον ἀδελφοῦ αὐτοῦ, κόπω παιδευθήσεται». Ἐὰν συνεσθίης ἀδελφούς, κατὰ κανόνα χάλα ἐν τῷ πίνακι, ἥτοι κατὰ τάξιν καὶ γὰρ τρυγῶν καὶ χελιδῶν ἀγροῦ στρουθίου ἐφύλαξαν καιροὺς εἰσόδου αὐτῶν. Χάλα, καὶ μὴ ἐνέαζε διὰ τοὺς μικροτέρους σου, ἤγουν μὴ ἐκείνων ὡς μικροτέρων καταφρονῶν ἅπαξ αὐτῶν ἐκτεινόντων τὴν χεῖρα, δις αὐτὸς ἐκτεινε προφθάνων αὐτούς. Σὺ δέ, ἀγαπητέ, ὅλην τὴν ἡμέραν διετέλεσας νῆστις, καὶ περὶ στιγμῆς ὥρας ταράττει, ἢ μᾶλλον ὁ Πατὴρ τὸ πάντας ἀναμένειν καὶ τοὺς μικροτέρους προτρέπεται, καὶ μὴ τῆς βρώσεως προαπάρχεσθαι, ἀλλ' ἅμα τοὺς ἀδελφοῖς τὴν χεῖρα χαλᾶν ἐν τῷ πίνακι.

Ὁ σιωπῶν ἐπὶ τραπέζης ὁμοίος ἐστὶ τῷ μετὰ μέλιτος ἔσθιοντι τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον καὶ δὲ πληθύνων λόγους, ἔκταρασσει καὶ τὸν ἥσυχον. Μετὰ καταστάσεως ἔσθια καὶ τὸ πόμα σου ἔστω ἀθόρυβον. Ἄδελφέ, ἔφαγες ἄρτον καὶ ἐνεπλήσθης; δὸς δόξαν τὸ χορτάσαντί σε Θεῷ· εἰ δὲ ἐν βραχεῖ ἠρκέσθης παρὰ μικρὸν της χρείας λαβῶν, δόξασον ὁμοίως ἐν ἑαυτῷ τὸν σὲ ἐνισχύσαντα Κύριον, καὶ μὴ λέγε ἐνώπιον πάντων εἰ μὴ τοσοῦτον ἄρτον οὐκ ἔφαγον εἰ γὰρ τοῦτο εἵπης ἢ σπουδάσης διαγνωσθῆναι καὶ ἐποίησας, ἀπέχεις σου τὸν μισθὸν εἰ δὲ καὶ κατακρίνων τοὺς ἔσθιοντας καὶ εὐχαριστοῦντας τοῦτο εἴρηκας, ἀπόλεσάς σου πᾶσαν τὴν ἐργασίας καὶ ταῖς χερσὶ τῶν ἐχθρῶν παρέδωκας σεαυτὸν.

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ προτιμότερον νὰ τρώγῃ κανεὶς καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Κύριον παρά νὰ μὴ τρώγῃ καὶ νὰ κατακρίνῃ αὐτοὺς που τρώγουν καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον. Ἄδελφέ, ἐκάθισες εἰς τὸ τραπέζι; Φάγε ἄρτον καὶ μὴ κατηγορῆς τὸν πλησίον σου, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅτι τρώγεις τὰς σάρκας τοῦ ἀδελφού σου μετὰ τὴν καταλαλιάν· διότι ἔχει γραφή: «αὐτοὶ που τρώγουν τὸν λαόν μου, ὅπως τρώγουν τὸ ψωμί, δὲν ἐκάλεσαν εἰς βοήθειάν των τὸν Κύριον» (Ψαλμ. ιγ', 4). Ὄταν δὲν εἶσαι ἀρρωστος εἰς τὴν πίστιν, τρώγε ὅ,τι σου προσφέρουν καὶ δόξαζε τὸν Κύριον. Ἄν σὰς προσφερθῇ φαγητόν που σὺ δὲν το θέλεις, μὴ το καταφρονήσῃς, ὅταν οἱ περισσότεροὶ θέλουν νὰ φάγουν καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Κύριον.

Παρεκάθησες εἰς τὴν τράπεζαν, διὰ τὸ φαγητόν; Πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ μὴ κοιτάξῃς δεξιὰ καὶ ἀριστερά ὡς ἀμόρφωτος. Εἶναι ἀμόρφωτος ὁ Μοναχὸς που τρώγει τὰ ολόκληρα, ὅταν προσφέρωνται εἰς τὸ τραπέζι τὰ κομμάτια· διότι ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του νὰ μαζεύσουν τὰ κομμάτια, που ἐπερίσσευσαν, διὰ νὰ μὴ χαθῆ τίποτα. Ἄδελφέ, ἄν σου τύχῃ ευκαιρία νὰ πῖης ἕνα ποτήρι κρασί, πῆγαινε γρήγορα, μετὰ τὴν εὐχαριστίαν, εἰς τὸ κελλί σου, κλείσε τὴν θύραν καὶ νὰ εὐχαριστῇς τὸν Κύριον, που τὰ οικονομεῖ ὅλα: διότι τὸ νὰ ἀρχίζῃ ἡ πολυλογία μετὰ τὸ φαγητόν, ἔχει δυσάρεστα ἐπακόλουθα καὶ προκαλεῖ βλάβην. Ὁ μεθυσμένος ἄνθρωπος πράττει καὶ λαλεῖ τὸ βράδυ ἐκεῖνα που δὲν πρέπει, καὶ τὸ πρωὶ μετανοεῖ ἄν ὅμως εὐρὴ κρασί, πάλιν τὰ ἴδια κάμνει. Ἄν τὴν ἔπαθες μίαν φορὰν, φυλάξου εἰς τὸ ἐξῆς: διότι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή: «αὐτὸς που εἶναι τοῦ Θεοῦ προφυλάσσει τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὁ πονηρὸς δὲν τὸν ἐγγίζει» (Α' Ἰωάν. ε', 18).

Νὰ τιμάς ὅλους διότι εὐχαριστεῖται ὁ Κύριος, χωρὶς νὰ ζητῆς τιμὴν καὶ θὰ εὐρὴς χάριν ἀπὸ τὸν Θεόν. Λέγει ἡ Ἁγία Γραφή: «ὅποιος δὲν σέβεται τοὺς δικαίους δὲν εἶναι καλὸς αὐτὸς δι' ἕνα κομμάτι ψωμί ἢ μπορεῖ νὰ προδώσῃ ἄνθρωπον καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει σὲ ὑπόληψιν τὸν ἀδελφόν του θὰ τιμωρηθῇ σκληρά». (Παροιμ. κη', 21). Ἐάν συντρώγῃς με ἀδελφούς, νὰ ἀπλώνῃς με σειρὰν καὶ ταξιν τὸ χέρι σου εἰς τὸ πιάτο^(*). Διότι καὶ τὸ τρυγόνι καὶ τὸ χελιδόνι μετὰ τὴν σειρὰν τοὺς κατέρχονται ἀπὸ τὰς φωλεὰς των εἰς τὸ χωράφι, διὰ νὰ τσιμπήσουν κάποιον σπόρον. Ἀπλῶνε τὸ χέρι σου καὶ μὴ προσποιήσῃς ἐκπληξιν διὰ τοὺς μικροτέρους σου: δηλαδή νὰ μὴ τοὺς προσβάλλῃς ἐπειδὴ εἶναι μικρότεροι. Ὄταν ἐκεῖνοι ἀπλώνουν μίαν φορὰν τὸ χέρι τοὺς, σὺ ἀπλῶνε τὸ δύο, διὰ νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ ἴδιον μέτρον μαζί των. Σὺ, ἀγαπητέ, ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμεινες νηστικός καὶ ἀδημονεῖς τώρα διὰ μίαν στιγμὴν; Ἀγωνιάς ἐπειδὴ ὁ Ἡγούμενος προτρέπει νὰ περιμένωμεν ὅλους καὶ τοὺς

(*) Εἰς τὰ Ἀσκητήρια τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου τὸ φαγητόν ἐποποθετεῖτο ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰς κοινὸν πιάτον (πιατέλα) διὰ πάντας τοὺς ἀδελφούς καὶ ἕκαστος ἐτρῶγεν ἐξ αὐτοῦ μετὰ τὴν σειρὰν του, ἐμβαπτίζων τὸν ἄρτον του εἰς τὸ ἄρτυμα.

μικροτέρους και να μη αρχίζουν το φαγητόν, αλλά μαζί με όλους τους αδελφούς να αρχίζουν να απλώνουν το χέρι των εις το πιάτο;

Εκείνος, που δεν ομιλεί κατά την ώραν του φαγητού, όμοιάζει με εκείνον, που τρώγει το ψωμί του με μέλι ενώ εκείνος, που φλυαρεί, ταραάζει ψυχικά και τον ήσυχον. Τρώγε με ηρεμίας και να πίνης χωρίς θόρυβον. Αδελφέ, έφαγες άρτον και έχόρτασες; Δόξασε τον Θεόν που σε έχόρτασεν. Αν ήρκέσθης εις το ολίγον και έφαγες ολιγώτερον από όσον εχρειάζεσο, δόξασε πάλιν από μέσα σου τον Κύριον, που σε ενίσχυσεν (είς αυτήν την εγκράτειαν) και να μη λέγης εμπρός εις όλους: εγώ δεν έφαγα παρά μονάχα ολίγον ψωμί. Διότι αν το είπης αυτό, ή φροντίσης να γίνη γνωστόν αυτό που έκαμες, έχασες τον μισθόν σου. Εάν δε το είπες αυτό, διά να κατακρίνης εκείνους, που τρώγουν και ευχαριστούνται, τότε έχασες όλον σου τον κόπον και παρεδόθης εις τα χέρια των εχθρών σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Περί φαγητού και ποτού)

Περί βρώσεως και πόσεως, καὶ πότε καὶ πῶς τίνων οὐ μετέχειν ἢ ἀπέχεσθαι.

Περί φαγητοῦ καὶ ποτοῦ· πότε καὶ πῶς εἰς ποία δεν πρέπει να μετέχωμεν ἢ ἀπὸ ποία να ἀπέχωμεν.

Α'. Παλλαδίου προς Λαύσον Πραιπόσιτον

ΑΝΔΡΙΖΟΥ ἔν πάσῃ συνέσει, παρακαλῶ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Λαῦσε, καὶ προσχήματι ἀνθρωπαρεσκείας τινὸς κρίσεως μὴ ὄρκο πεδήσης τὴν προαίρεσιν, καθὼς πεπόνθασιν οἱ πολλοί, οἵτινες φιλονείκῳ κενοδοξία το μὴ φαγεῖν τότε ἢ πιεῖν τότε ἀλόγως ὤμοσαν, δουλῶσαντες τὸ αὐτεξούσιον τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὄρκου· εἶτα πάλιν τούτῳ ὑπέπεσον οἰκτρῶς, ἢ φιλοζωΐα καὶ ἀκηδία, ἢ ἀσθενεία σώματος καὶ ἐπιθυμία ἡδονῆς τινὸς τὴν ἐπιορκίαν ὠδινησαντες. Λόγω τοίνυν μεταλαμβάνων καὶ λόγῳ γῶ ἀπεχόμενος οὐχ ἀμαρτήσεις ποτὲ ἄμεινον γὰρ ἢ μετὰ λόγου οἰνοποσία τῆς μετὰ τύφου ὑδροποσίας, καὶ θέα μου τοὺς μετὰ λόγου θεοσεβείας τὸν οἶνον πίνοντας, καὶ πάλιν τοὺς ἀλόγως ἀπωσαμένους τὸν οἶνον.

Ἐπιεν οἶνον ποτὲ Ἰωσήφ παρ' Αἴγυπτιοις, ἔπιε δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ κατηγορήθη φάγος καὶ οἰνοπότης. Μανιχαῖοι δὲ καὶ τινὲς τῶν σοφῶν Ἑλλήνων ὑδροποτήσαντες, τὴ οἰήσει δεσμευθέντες, τὸν ὄλεθρον τῆς τοῦ Θεοῦ ἄγνωσιας οὐ διέφυγον οὐ γὰρ ψεκτὴ ἢ ἐπαινετὴ ἢ ὕλη τῶν βρωμάτων ἢ πομάτων, ἀλλ' ἢ γνώμη τῶν καλῶς ἢ κακῶς χρωμένων τῇ ὕλῃ.

Περὶ δὲ τῶν μετεχόντων ἢ ἀπεχομένων τῆς ὕλης εἶπεν ὁ Κύριος «ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς», ἅτινά ἐστι κατὰ τὸν Ἀπόστολον «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, ἀγνεία». Ὁ δὲ ἀγωνιζόμενος τοιούτους ἔχειν καρπούς, πάντα μὲν ἐγκρατεύεται, ἀναλόγως δὲ οὐ βρώσεται, οὐδὲ πίεται, οὐδὲ συνοικήσει τινὶ πονηρῶ συνειδότη. Ὑγιαίνων μὲν ἀφέξεται τῶν παινόντων, ἀρρωστῶν δὲ ἢ ὀδυνώμενος ἢ ἐν περιστάσεσιν ὧν ἢ πρὸς ἀνατροπὴν κενῆς δόξης χρήσεται αὐτοῖς μετρίως ὡς φαρμάκου, πρὸς ἴασιν μόνον ψυχῆς καὶ σώματος, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

Ερμηνεία

ΓΕΝΟΥ γενναῖος καὶ πολὺ συνετός σε παρακαλῶ, Λαύσε^(*), δούλε του Θεοῦ. Πρόσεξε να μὴ δέσης με ὄρκον τὴν προαίρεσίν σου με το πρόσχημα να ἀρέσης εἰς τους ἀνθρώπους, καθὼς ἐπάθαν οἱ πολλοί, οἱ οποίοι ἀπὸ ἀκαιρον φιλοδοξίαν να μὴ φάγουν τούτο ἢ να μὴ πῖουν ἐκεῖνο, ὠρκίσθησαν παραλόγως καὶ υπεδούλωσαν το αὐτεξούσιόν των εἰς τον δεσμόν του ὄρκου καὶ οἱ οποίοι, κατόπιν πάλιν, παρέβησαν ελεεινῶς τον ὄρκον των καί, ἦν

(*) Λαύσος καὶ Πραιπόσιτος ἦτο πατρίκιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠκμασε δε κατὰ τους χρόνους του Αυτοκράτορος Θεοδοσίου του Α' (379–395 μ.Χ.). Οὗτος εἶχε πολυτελέστατον οἶκον εἰς Κων/πολιν, παρά τὴν μεγάλην πλατείαν του Κωνσταντίνου καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης οδοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς λεγομένης Μέσης ἢ Ρηγίας, ὁ ποῖος κατεστράφη κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν του 476 μ.Χ. Προς τούτον ἔγραψεν ὁ Ὅσιος Παλλάδιος το Λαυσαϊκόν ἐξ οὗ εἶναι εἰλημμένον το δίδαγμα τούτο, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπαντα τα ἐπ' ὀνόματι Παλλαδίου τεμάχια του «Ευεργετινοῦ».

ἀπό φιλοζωΐαν και ἀμέλειαν, ἢ ἀπό σωματικῆς ἀσθένειαν και ἐπιθυμίαν κάποιας ἡδονῆς, ἐδοκίμασαν τὴν πικρίαν τῆς ἐπιγορκίας. Ὄταν λοιπὸν μεταλαμβάνῃς τροφῆς με μέτρον και περίσκεψιν και πάλιν με περίσκεψιν ἀπέχῃς, ποτέ δεν θα ἀμαρτήσῃς· διότι εἶναι προτιμότερον να πίνῃς κρασί με λογικὸν μέτρον, παρά να πίνῃς με υπερηφάνειαν νερόν. Πάρε ὡς παράδειγμα ἐκείνους που ἐπιναν με μέτρον και ευσέβειαν τὸ κρασί και ἐκείνους, πάλιν, που τὸ ἀπέκρουσαν ἀπὸ παράλογον υπερηφάνειαν.

Ἐπὶ κάποτε κρασί ο Ἰωσήφ ὅταν ἦτο με τοὺς Αἰγυπτίους, ἐπὶ και ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός μαζί με τοὺς Μαθητές Του και τὸν κατηγορήσαν (οὐ Φαρισαῖοι) ὡς φάγαν και οἰνοπότην. Ἀντίθετα οὐ Μανιχαῖοι^(*) και μερικοὶ σοφοὶ Ἕλληνες, που ἐπιναν μόνον νερό, ἠχμαλωτίσθησαν ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμόν των και δεν ἠμπόρεσαν να ἀποφύγουν τὴν καταστροφῆς ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ φαγητὰ και τὰ ποτὰ δεν εἶναι ἀξιοκατάκριτα ἢ ἐπαινετὰ: αὐτὸ ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν διάθεσιν ἐκείνων οὐ οἱ οἱ ποῖοι τὰ μεταχειρίζονται καλῶς ἢ κακῶς.

Δι' αὐτοὺς, που μετέχουν τῆς ὕλης ἢ ἀπέχουν ἀπὸ αὐτὴν, ο Κύριος εἶπε: «θα τοὺς ἀναγνωρίσετε ἀπὸ τοὺς καρπούς των»! Αὐτοὶ δε οὐ καρποὶ, κατὰ τὸν Ἀπόστολος Παῦλον, εἶναι: «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, καλωσύνη, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια, ἀγνεία»! Ἐκεῖνος, λοιπὸν, που ἀγωνίζεται να ἀποκτήσῃ τέτοιους καρπούς, ἐγκρατεύεται ἀπὸ ὅλα και ἀνάλογα δεν θα φάγῃ, οὔτε θα πιῇ, οὔτε θα συγκατοικήσῃ με κάποιον που θα ἔχη πονηράν συνείδησιν. Ἐτσι ὅταν θα εἶναι υγιῆς θα ἀποφεύγῃ τὰ φαγητὰ, που παχαίνουν, ὅταν δε θα εἶναι ἀρρωστος ἢ θα πονά ἢ θα εὐρίσκεται εἰς δυσκόλους περιστάσεις ἢ διὰ να ἀνατρέψῃ τὴν κενοδοξίαν, τότε θα χρησιμοποιήσῃ μέτρια φαγητὰ και ποτὰ, ὡς φάρμακα, διὰ τὴν θεραπείας τῆς ψυχῆς και τοῦ σώματος και θα εὐχαριστῇ τὸν Θεόν.

B'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ANEBH ποτὲ και Ἀββᾶς Ξανθίας ἀπὸ τῆς σκήτεως εἰς Τερενούτιν και ὅπου κατέλυσε διὰ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως. "Ἦνεγκαν αὐτῷ ὀλίγον οἶνον προσήνεγκαν δὲ τινὲς αὐτῷ δαιμονιζόμενον, και ἤρξατο ὁ δαίμων ὑβρίζειν τὸν γέροντα λέγων πρὸς τὸν οἰνοπότην τοῦτον ἤνεγκατε μέ; Και ὁ γέρον οὐκ ἤθελεν αὐτὸν ἐκβαλεῖν, διὰ δὲ τὸν ὄνειδισμόν εἶπε πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι οὐ μὴ τελέσω τὸ ποτήριον τοῦτο ἕως οὐ ἐξέλθῃς. Και ὡς ἤρξατο ὁ γέρον πίνειν, ἔκραξεν ὁ δαίμων λέγων· καίεις μέ, καίεις μέ· και πρὸ τοῦ τελέσαι ἐξῆλθε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Ἀββᾶς Ξανθίας ἀνέβηκεν ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς Τερενουθιν, ὅπου ἐμεινε για να ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως. Τότε του προσέφεραν ὀλίγον κρασί. Μερικοὶ δε του ἔφεραν ἕνα δαιμονιζόμενον, διὰ να τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ δαίμων τότε ἤρξατο να τὸν

^(*) Μανιχαῖοι ἐλέγοντο οὐ οπαδοὶ τῆς θρησκείας τοῦ Μάνεντος. Ἡ θρησκεία αὐτὴ ἐμφανισθεῖσα κατὰ τὸν 7 μ.Χ. αἰῶνα προήλθεν ἐκ τῆς ἀρχαίας περσικῆς θρησκείας και οὐδεμίαν σχέσηιν εἶχε με τὸν Χριστιανισμόν. "Ὄταν ὁμως ἡ θρησκεία αὐτὴ διεδόθη εἰς τὸ ρωμαϊκὸν κράτος, ἐπῆρε πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμόν και τὸν Χριστιανισμόν, ὡστε εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἰδίως οὐ Μανιχαῖοι παρουσιάζοντο ὡς ὀρθόδοξοι. Ἐμισούντο ὁμως ὑπὸ των ὀρθοδόξων και ἐθεωρεῖτο βάρεια ὕβρις τὸ να ἀποκαλέσῃ κανεῖς κάποιον «Μανιχαῖον».

υβρίζη. «Με εφέρατε» – ἔλεγεν – «εἰς αὐτόν ἐδώ τον μέθυσον;» Ο Γέρων δεν ἠθέλε να ἐκδιώξη ἀπό ταπεινώσιν τον δαίμονα· διὰ δε τον χλευασμόν, που του ἔκανε, εἶπε: πιστεῦω εἰς τον Θεόν, ὅτι δεν θα τελειώσω αὐτό το ποτήρι μέχρις ὅτου ἐξέλθῃς. Καὶ μόλις ἤρχισεν ο Γέρων να πίνη ἐκράξεν ο δαίμων με καίεις, με καίεις. Καὶ πράγματι πρὶν τελειώσῃ το ποτήρι με το κρασί, ο δαίμων, με την χάριν του Χριστοῦ, εἶχεν ἐξέλθει ἀπό τον δαιμονισμένον.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΕΝ ΤΗΙ ἐγκρατεῖα ἀναγκαῖον καὶ τοῦτο παραφυλάττειν, ἥγουν το μὴ ἀπέχεσθαι τινὸς βρώματος ὡς βδελυκτοῦ καὶ ἀποτροπαίου τοῦτο γὰρ ἐπικατάρατόν ἐστι καὶ δαιμονιῶδες ὅλως. Οὐ γὰρ ὡς φαύλων των παχυτέρων βρωμάτων ἀπεχόμεθα, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα τὰ φλεγμαίνοντα πάθη τῆς σαρκὸς ποσῶς καταστείλωμεν διὰ τῆς ξηρᾶς καὶ λεπτῆς διαίτης, καὶ οὕτω μὲν τὴν σάρκα κολάζωμεν πρεπόντως, ὅταν ὑγιαίνει, ὅταν δὲ ἀσθενῇ, πιαίνωμεν ταύτην μετρίως, ὡς ἂν εἰς τὰ ἀναγκαῖα συνεργῆ τὴ ψυχὴ καὶ τὸν καλὸν ἀγῶνα σὺν αὐτῇ ἀγωνίζηται.

Ερμηνεία

Κατὰ τον ἀγῶνα της ἐγκρατείας εἶναι ἀνάγκη να προσέχωμεν καὶ το ἐξῆς: να μὴ ἀποφεύγωμεν δηλαδὴ κάποιον φαγητόν ἐπειδὴ το ἀηδιάζομεν καὶ το σιχαινόμεθα, διότι αὐτό εἶναι τελείως σατανικὸν καὶ ἐπικατάρατον. Διότι δεν ἀποφεύγομεν τα φαγητά, που παχαίνουν, ἐπειδὴ δεν εἶναι καλὰ, μὴ γένοιτο· ἀλλὰ δια να κατευνάσωμεν κάπως τα σαρκικά πάθη με την ξηραν καὶ λιτην δίαιταν. Ἐτσι τιμωρούμεν το σῶμα, ὅπως του πρέπει, ὅταν εἶναι υγιές: ὅταν ὁμως εἶναι ἀρρωστον, το δυναμώνομεν ὀλίγον, δια να βοηθῆ την ψυχὴν εἰς τα ἀναγκαῖα καθήκοντα καὶ να συναγωνίζηται μαζί της τον καλὸν ἀγῶνα.

Δ'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου

Ερώτησις

ΕΑΝ ΤΙΣ ὀρίσῃ τὸ ἀγαθὸν μεθ' ὄρκου ποιῆσαι, οἷον ἐπὶ τινὰ χρόνον οἴνου μὴ γεύσασθαι, ἢ νηστεύσαι, ἢ ἄλλο τί τοιοῦτον ποιῆσαι, εἶτα ἐκ ραθυμίας μὴ ἰσχύσῃ πληρῶσαι καὶ ἐπεχείρησε, τί ὀφείλει ποιῆσαι;

Ερώτησις - Ερμηνεία

ΑΝ κάποιος ὀρκισθῇ να κάμῃ το καλόν, ὅπως π.χ. να μὴ δοκιμάσῃ κρασί ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον, ἢ να νηστεύσῃ, ἢ να ἐπιτελέσῃ κάτι παρόμοιον καὶ μετὰ, ἀπό ἀμέλειαν, δεν ἤμπορέσῃ να ἐκτελέσῃ ἐκεῖνο, που ἤρχισε, τί πρέπει να κάμῃ;

Απόκρισις

ΚΑΘΟΛΟΥ μὲν τὸ ὀρίζειν τοιοῦτον μεθ' ὄρκου, σφαλερόν καὶ ἀποτρόπαιον οὐ γὰρ ἀνάγκη, ἀλλ' αὐτεξουσία διαρκούμεθα προαιρέσεις καὶ οὐ χρὴ βία ὄρκου καταδουλοῦν τὸ τῆς γνώμης ἐλεύθερον, οὔτε τινὸς τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων ὡς φαύλου ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ τὴ διακρίσει χράσθαι πρὸς πάντα. "Ὅμως οἱ Μακάριοι Πατέρες, οἱ τὰς ἱερᾶς ἡμῖν εὐχᾶς συντάξαντες, ἐποίησαν καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως εὐχὴν διὰ τοῦ ἱερέως λύουσιν τὸν ἄνθρωπον. Εἴρηται γὰρ τοῖς τοῦ Θεοῦ ἀληθινοῦς ἱερέουσιν, ὅτι καὶ λύσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται

λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ πλής και ὁ λύσας τὸν ὄρκον και παραβάς, ὀφείλει ἐξομολογεῖσθαι τῷ Θεῷ, καταμεμφόμενος τὴν οἰκείαν ραθυμίαν και ὀλιγωρίαν. Εἰ γὰρ βασιλεῖ φθαρτῶ συνταξάμενος τις οὐ τολμᾷ ἕως θανάτου παραβάτης ὀφθῆναι τῆς συνταγῆς, πόσω γὰρ μᾶλλον και πρὸς τὸν ἀθάνατος και οὐράνιον βασιλέα ὑπόσχεσιν τινὰ σὺν ὄρκῳ ποιησάμενος, εἶτα ἀθετήσας και ἐπηγγείλατο, ἔνοχος τιμωρίας ἐστίν, ὅμως ἢ μετάνοια πάντα δύναται.

Απόκρισις - Ερμηνεία

ΓΕΝΙΚΩΣ το να δεσμευώμεθα διὰ κάτι παρόμοιον με ὄρκον εἶναι σφαλῆρον και ἐπιζήμιον· διότι δεν πρέπει να αγωνιζώμεθα διὰ το καλόν ἀπὸ καταναγκασμόν, ἀλλ' ἐξ ἐλευθέρας προαιρέσεως. Δεν πρέπει λοιπὸν να δεσμεύωμεν τὴν ἐλευθερίας τῆς γνώμης μας εἰς τὸν ἐξαναγκασμόν το ὄρκου, οὔτε να ἀπέχωμεν περιφρονητικά ἀπὸ κάποιον δημιουργήμα το Θεοῦ, ἐπειδὴ, τάχα, εἶναι κακόν, ἀλλὰ να τα χρησιμοποιούμεν ὅλα με διάκρισιν.

Ὡστόσον οἱ μακάριοι Πατέρες, οἱ οἱποῖοι συνέταξαν τὰς ἱεράς εὐχάς, ἔκαμαν και διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν μίαν εὐχὴν, ἡ οἱποῖα ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον, διὰ το ἱερέως ἀπὸ τὴν αυτοδέσμευσιν το ὄρκου. «...εἶτε το ἰδίῳ ἀναθέματί ὑπέπεσον, ἢ ὄρκον ὑπήχθησαν». "Ἐχει διαταχθῆ ἀπὸ τὸν Θεόν πρὸς τοὺς πραγματικούς ἱερεῖς ὅτι ὅσα θα λύσετε ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, θα ἔχουν λυθῆ και εἰς τὸν οὐρανόν (Ματθ. κβ', 25). Πλήν ὅμως αὐτός που κατέλυσε τὸν ὄρκον και παρέβη τὴν ἔνορκον ὑπόσχεσιν, ὀφείλει να ἐξομολογηθῆ εἰς τὸν Θεόν και να κατηγορῆ τὸν εαυτὸν το δι' ἀμέλειαν και ἀδιαφορίαν. Διότι ἀν αὐτός, που θα κάμη μίαν συμφωνίαν με φθαρτὸν βασιλέα, δεν τολμᾷ μέχρι θανάτου να παραβῆ τὴν συμφωνίαν, πόσον μᾶλλον δεν θα κριθῆ ἔνοχος τιμωρίας, ἐκεῖνος, που ἔδωσεν ἔνορκον ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν ἀθάνατον και οὐράνιον Βασιλέα και μετὰ παρέβη ἐκεῖνον, που ὑπεσχέθη; Ὡστόσον ἡ μετάνοια τα ἐπανορθώνει ὅλα.

Ε'. Τοῦ Ἁγίου Διαδόχου

ΠΑΣΑΣ μὲν τὰς ἀλόγους ἐπιθυμίας οὕτω δεῖ μισεῖν τοὺς ἀγωνιζομένους, ὡς τὲ εἰς ἕξιν το πρὸς αὐτὰς μῖσος κτήσασθαι τὴν δὲ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐγκρατείας οὕτω χρῆ διατηρεῖν, ἵνα μὴ εἰς βδέλυξιν αὐτῶν ἔλθῃ τις πότε· τοῦτο γὰρ και ἐπικατάρατόν ἐστι, και δαιμονιωδὲς ὄλον. Οὐ γὰρ ὡς φαύλων αὐτῶν ἀπεχόμεθα, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα τῶν πολλῶν και ἀχρήστων τροφῶν ἑαυτοὺς ἀποσπῶντες, τὰ φλεγμαίνοντα μέρη τῆς σαρκὸς συμμέτρως κολάζωμεν λοιπὸν δὲ ἵνα και τὸ ἡμῶν περίσσευμα εἰς οἰκονομίαν ἀρκοῦσαν τοὺς πτωχεύουσι γένηται, ὅπερ ἔστιν ἀγάπης εἰλικρινοῦς γνώρισμα.

Ερμηνεία

ΤΟΣΟΝ πολὺ πρέπει οἱ αγωνιζόμενοι να μισοῦν τὰς παραλόγους ἐπιθυμίας, ὡστε να τοὺς γίνῃ συνήθεια αὐτὸ το μῖσος. Τὴν ἐγκράτειαν ὅμως ἀπὸ ὠρισμένα πράγματα πρέπει να τὴν διατηρούμεν ἔτσι, ὡστε να μὴ φθάσῃ κανεῖς εἰς το σημεῖον να σιχαθῆ ποτέ αὐτὰ τα πράγματα διότι αὐτὸ εἶναι και σατανικῶν και καταδικαστέον. Δεν ἀπέχομεν δηλαδὴ ἀπὸ ὠρισμένα φαγητά, ἐπειδὴ εἶναι κακά, μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ να ἀποφεύγωμεν ἀπὸ πολλές και ἀχρήστους τροφές και να τιμωρούμεν ἔτσι με κάποιον μέτρον τὰ μέρη τῆς σαρκὸς, που ἐπαναστατοῦν. Ἀκόμη, με τὴν ἀποφυγὴν αὐτῶν τῶν δαπανηρῶν φαγητῶν ἐξοικονομούμεν, ἐν συνεχείᾳ, το περίσσευμά μας, για να ἱκανοποιήσωμεν και τὰς ἀνάγκες τῶν πτωχῶν, πράγμα που εἶναι γνώρισμα τῆς πραγματικῆς ἀγάπης.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΞΗΛΘΟΝ ποτὲ οἱ Πατέρες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κληθέντες ὑπὸ τοῦ μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Θεοφίλου, ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν καὶ καθέλη τὰ εἴδωλα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν μετ' αὐτοῦ, παρετέθη κρέας μόσχιον καὶ ἥσθιον μηδὲν διακρινόμενοι. Λαβῶν οὖν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐν κοπάδιν, ἔδωκε τῷ ἔγγιστα αὐτοῦ γέροντα λέγων" ἰδοὺ τοῦτο καλὸν κοπάδιν ἐστὶ, φᾶγε, Ἀββᾶ οἱ δὲ γέροντες ἀκούσαντες εἶπον ἡμεῖς ἕως ἄρτι λάχανα ἥσθιομεν, εἰ δὲ κρέα ἐστίν, ἡμεῖς οὐ τρώγομεν. Καὶ οὐκέτι προσέθετο οὐδὲ εἷς ἐξ αὐτῶν γεύσασθαι αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ οἱ Πατέρες ἐκλήθησαν ἀπὸ τον μακάριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεόφιλον^(*) καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ κάμουν εὐχὴν νὰ κρημνίσῃ τὰ εἴδωλα. Εἰς τὴν τράπεζαν λοιπόν, ὅπου παρεκάθησαν μαζί του, παρετέθη κρέας μόσχου καὶ οἱ Πατέρες ἔτρωγαν, χωρὶς καμμίαν διάκρισιν.

Εἰς κάποιας στιγμὴν ἐπήρεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἓνα κομμάτι κρέας καὶ το προσέφερεν εἰς τον Γέροντα, που ἐκάθητο δίπλα του, λέγων·

- Νά, αὐτό εἶναι καλὸν κομμάτι του εἶπε- φάγε το, Ἀββᾶ. Μόλις το ἤκουσαν αὐτό οἱ Γέροντες ἀπήντησαν:

-Ἡμεῖς, ἕως τώρα ἐτρώγαμεν λάχανα, εἴν λοιπόν εἶναι κρέας, ἡμεῖς δεν τρώγομεν.

Καὶ κανεῖς πλέον δεν ἐδοκίμασεν ἀπὸ το κρέας ἐκεῖνο.

(*) Πρόκειται περὶ του Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου Α' (385-412), ὁ οποίος ἐφήρμοσε με μεγάλην αὐστηρότητα τὸ διάταγμα του αυτοκράτορος θεοδοσίου του Μεγάλου διὰ τὸ κλείσιμον των εἰδωλολατρικῶν ναῶν, ὥστε ἐξ ὅλων των ναῶν τῆς Αἰγύπτου μόνον ὁ ναὸς τῆς Ἰσιδος διεσώθη. Ὁ Πατριάρχης οὗτος υπήρξεν εἰς ἐκ των ἐχθρῶν Ἰωάννου του Χρυσοστόμου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Ο πόλεμος της πορνείας)

Τίς ἡ διαφορὰ τοῦ τῆς πορνείας πολέμου καὶ πῶς δεῖ κατ' αὐτοῦ ἀγωνίζεσθαι.

Ποίος εἶναι ὁ πόλεμος τῆς πορνείας καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα ἐναντίον του.

Α'. Παλλαδίου

ΩΧΛΗΣΕ ποτε τὰ μακαρία Εὐαγρίω τῷ Διακόνῃ καὶ τῆς πορνείας δαίμων εἰς βάρος, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο, καὶ διὰ πάσης νυκτὸς γυμνὸς ἔστη ἐν φρέατι ἐν χειμῶνα, ὡς παγῆναι αὐτοῦ τὰς σάρκας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ δαίμων τῆς πορνείας ηνώχλησε πάρα πολὺ τὸν μακάριον Εὐάγριον τὸν Διάκονον καὶ, ὅπως ὁ ἴδιος μας διηγήθη, παρέμεινε γυμνὸς μίαν ολόκληρον νύκτα χειμῶνος εἰς ἓνα πηγάδι, ὥστε νὰ παγώσουν αἱ σάρκες του.

Β'. Τού αυτού

ΦΕΡΕΤΑΙ περὶ τοῦ μακαρίου Ἀμμωνίου, μαθητοῦ τοῦ Ὁσίου Παμβῶ, τοιοῦτον διήγημα, ὅτι οὐδέποτε τῷ σώματι αὐτοῦ ἠδονῆς ἐπαναστάσης ἀτόπου τοῦ σαρκίου αὐτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ σίδηρον ἐκπυρακτώσας προσετίθει τοὺς μέλεσιν αὐτοῦ, ὡς εἶναι αὐτὸν πάντοτε ἠλκωμένον.

Ερμηνεία

ΔΙΑ τὸν μακάριον Ἀμμώνιον, τὸν μαθητὴν τοῦ Ὁσίου Παμβῶ, διηγούνται ὅτι ποτὲ δὲν ἐλυπήθηκε τὸ σῶμα του, οσάκις ἀτοπος ἐπανάστασις ἠδονῆς ηγέρθη εἰς τὴν σάρκα του ἀλλὰ πάντοτε με πυρωμένον σίδηρον ἔκανε τὰ μέλη του καὶ ἔτσι ἦτο συνεχῶς πληγωμένος.

Γ'. Τού αυτού

ΤΩΙ ΓΕΝΝΑΙΩΙ Φιλορώμα τῷ Ἐπισκόπῳ, ἐν προοιμίῳ τῆς ἀποταγῆς αὐτοῦ, ἐπέθετο σφοδροτάτως καὶ τῆς πορνείας πόλεμος, ὡς ἔλεγεν ὃς τυραννήσας τὸ πάθος ἐξήλασε, καθάπερ πυρκαϊᾶν ἄμετρον ὕδατι λαύρη κατασβέσας, ἄκρα ἐγκρατεῖα, σιδηροφορία τὲ καὶ ἐγκλεισμῶ, καὶ ἀποχὴ βρωμάτων, καὶ σιτίνου ἄρτου, καὶ πάντων τῶν διὰ πυρὸς διερχομένων ἐν τούτοις διακατερήσας ἐπὶ δεκαοκτὼ ἔτη, θεία συνεργεῖα νικητῆς τοῦ τοιούτου πάθους ἐγένετο.

Ερμηνεία

Ο ΓΕΝΝΑΙΟΣ Φιλόρωμος ο Επίσκοπος εδέχθη, καθώς μάς έλεγεν εις τας αρχάς της καλογηρικής του ζωής, σφοδροτάτην την επίθεσιν του πολέμου της πορνείας: κατώρθωσε όμως να αποδιώξη το πάθος αυτό από επάνω του, αφού το κατέσβεσεν όπως σβήνομεν την πυρκαϊάν με άφθονον νερόν. Έπεδόθη δηλαδή, εις αυστηροτάτην έγκράτειαν εφόρεσε σίδηρα, έκλείσθη μέσα εις το κελλί του, δεν έτρωγε φαγητόν ούτε σιταρένιο ψωμί και γενικά όσα ψήνονται εις την φωτιάν. Έπέμεινεν εις αυτά με υπομονήν επί δεκαοκτώ έτη και με την βοήθειαν του Θεού κατενίκησε το πάθος αυτό.

Δ΄. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΗΣΥΧΑΖΟΝΤΙ πότε τῷ Ἁγίῳ Βενεδίκτῳ, καὶ πειραστῆς παραγέγονεν ἐν σχήματι ὀρνέου μέλανος, ὅπερ κόσσυφον προσαγορεύουσι, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περιίπτατο ἀναιδῶς οὕτως, ὡς τὲ εἰ ἤθελεν ὁ Ἅγιος ταῖς χερσὶν αὐτὸν ἐκράτησεν ἄν. Γνοὺς οὖν ὁ Ὅσιος τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐνέδραν, τὸ σημεῖο τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἑαυτὸν καθοπλίσας, τὸν ἐχθρὸν πεποίηκεν ἄφαντον. Μετὰ μικρὸν οὖν, τοιοῦτος αὐτὰ πειρασμὸς ἐκ τῆς σαρκὸς ἐπετέθη, οἷος οὐδέποτε αὐτῷ ἐγεγόνει γυναῖκα γὰρ τινὰ ἦν πότε ὁ Ἅγιος ἔωρακει ὅτε ἦν νέος, σχηματίσας καὶ τῆς πορνείας δαίμων, ταύτην τοῖς τοῦ δικαίου ὀφθαλμοῖς παρεστήσατο καὶ τοσαύτην αὐτῷ ἐκ τῆς σαρκὸς ἀνῆψε τὴν πύρωσιν, ὡς τὲ παρὰ βραχὺ σαλευθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῆς ψυχικῆς ἀκηδίας καὶ ἐπὶ τὸν κόσμον παλινδρομῆσαι.

Ἄλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ σωτήριος χάρις ἐνίσχυσε τοῦτον, ὡς τὲ καταπαλαίσαι τὸν ἐχθρὸν, καὶ νίκην κατὰ τῶν παθῶν ἄρασθαι σῶφρονι γὰρ λογισμῷ καὶ ἀνδρείᾳ ἀναλαβῶν ἑαυτὸν, ἀναβλέψας δρᾶ σύνεγγυς πλῆθος πολὺ κνιδῶν τὲ καὶ ἀκανθῶν. Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον, γυμνὸν ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς αὐτὰς, καὶ ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ὥραις ἦν ἐν αὐταῖς κυλιόμενος, ὡς τὲ ἅπαν το σῶμα τοὺς κέντρος τῶν ἀκανθῶν καὶ κνιδῶν κατακοπέν, αἵμασι περιρρέεσθαι. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀλγηδόνας γενναίως ὑπενεγκῶν, τοῦ τῆς σαρκὸς πολέμου περιεγένετο καὶ ἔκτοτε, Θεοῦ χάριτι, ἐν παντὶ τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ οὐκέτι καὶ τῆς πορνείας δαίμων ἐκεῖνος παρενοχλῆσαι αὐτῷ ἐτόλμησεν, καθὼς ἐκεῖνος τοὺς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ὕστερον διηγήσατο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο σατανάς ήλθεν εις τον ασκητήν Αγιον Βενέδικτον, με σχήμα μαύρου πουλιού, του κοτσυφιού. Και τόσον αδιάντροπα επετούσε γύρω από το πρόσωπόν του, ώστε αν ήθελεν ο Αγιος θα ήμπορούσε να τον συλλάβη με τα χέρια του. Μόλις αντελήφθη ο Αγιος την παγίδα του εχθρού, ωπλίσθη με το σημείον του Σταυρού και τον έκαμεν άφαντον. Μετά όμως από ολίγην ώραν εφούντωσε μέσα του ένας τέτοιος σαρκικός πόλεμος, τον οποίον ποτέ άλλοτε δεν είχε δοκιμάσει. Ο διάβολος δηλαδή έχρησιμοποίησε την μορφήν μιας γυναικός, την οποίαν κάποτε είχεν είδει ο γιος, όταν ήτο νέος και την παρουσίασεν εμπρός εις τα μάτια του τόσον δε πολύ ήναψε την σαρκικήν επιθυμίαν εις την ψυχήν του, ώστε ολίγον έλειψε να κλονισθή και να επιστρέψη πάλιν εις τον κόσμον.

Εις την δραματικήν όμως εκείνην στιγμήν τον ενίσχυσεν η σωτήριος Χάρις του Θεού, ώστε να καταπολεμήση τον εχθρόν και να κερδήση την νίκην κατά των παθῶν. Έστήριξε τον εαυτόν του με λογισμούς σωφροσύνης και ψυχικής ανδρείας καθὼς λοιπόν είδεν εκεί

κοντά του μίαν έκτασιν από τσουκνίδες και αγκάθια, έβγαλε τα ρούχα του και έπεσε γυμνος επάνω εις αυτά. Επί πολλές ώρας εκυλίετο εις τα αγκάθια και τας τσουκνίδας, ώστε να καταπληγωθή το σώμα του και να τρέχη αίμα. Έτσι, αφού υπέμεινε με γενναιότητα τους πόνους αυτούς, κατόρθωσε να νικήση τον σαρκικόν πόλεμον από τότε δε, με την χάριν του Θεού, ποτέ πλέον εις τον υπόλοιπον χρόνον, που έζησεν, δεν ετόλμησε να τον ενοχλήση ο δαίμων της πορνείας, όπως ο ίδιος διηγήθη εις τους μαθητάς του.

Ε'. Εν τω βίω του Αγίου Παύλου του Θηβαίου

ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΙΡΩΙ Δεκίου και Βαλλεριανού τών δυσσεβών βασιλέων, τισ τών Αγίων κρατηθείς υπό τών άπίστων και πολλᾶς ύποστᾶς τιμωρίας, πρὸς ταῖς ἄλλαις και ταύτην έπαθεν ιδόντες γάρ αὐτὸν οἱ άσεβεῖς νεότητος εὖ ἔχοντα και ήλικίας ἄνθει και ὦρα κεκοσμημένον, και τοῦτο ὕλης οἱ πονηροὶ εὐρόντες και βουληθέντες οὐ τῷ σώματι μόνον, ἀλλά και τή ψυχή λυμήνασθαι τοῦ γενναίου, τί ποιούσι και ποίαν εις τοῦτον τήν μηχανήν έξευρίσκουσιν; Εἷς κήπον ἀγαγόντες αὐτὸν μαλακὸν τινὰ και καλὸς ἄνθουντα, ἔνθα και στωμνή ήν λίαν μαλακή και ἄβρωῶς τὸ σῶμα διαναπαύουσα, ἐν ταύτῃ τὸν ἀθλητὴν ὕπτιον ἀνακλίνουσι και μηδὲ τὰς χεῖρας τών δεσμῶν ἀφέντες, λείπουσι μόνον.

Έτελεύτα δὲ αὐτοῦς ή ἐπίνοια εις πρᾶγμα κομιδὴ βέβηλον και μύσους μεστὸν μετὰ γάρ τήν έξέλευσιν ἐκείνων εἰσήγετο κόρη της, τὸ εἶδος μὲν εὐπρεπής, τήν ψυχὴν δὲ και λίαν δυσειδής και ἀκόλαστος, ήτις τή γενναίῳ ἐκείνῳ συνανακλιθεῖσα τὰ πάντα ἔπραττε μυσαρώτερα. Περιεφύετο αὐτό, συνεπλέκετο, περιέργως ήσπαζετο, κατέψα, ὃ μιαρᾶς χειρός, αἰδοῦς ήπτετο, διὰ πάντων ὅλως ἐκκαλουμένη πρὸς ήδονήν.

Τί οὖν ἔδει ποιεῖν τήν σῶφρονα ψυχὴν ἐκείνην; τί ἔδει ἄπορουντα πρὸς τοτουότου κακοῦ λύσιν, και διώσασθαι τήν μπαρᾶν μη δυνάμενον; εὔρεν ἐκεῖνος και οὐκ ήπόρησε, λίαν μισοπόνηρος ὢν. "Έρωτι γάρ ἀντιστήσας ἔρωτα, τῷ ἀκολάστῳ τὸν θεϊκόν, και δείξαι θελήσας ὅτι ράον ἂν και καθαρὸς και φιλόθεος οὐδὲ μέλους οὐδὲ σαρκὸς φείσεται, ἵνα μόνον ἑαυτὸ τὸ σῶφρον σῶον διαφυλάξῃ, δήγματι τήν ἑαυτοῦ γλώτταν ἐκκόψας και διαμασησάμενος, ἀντὶ φιλήματος τή ὄψει τῆς πόρνης προσπτύει, πάθει πάθος και ήδονήν ὀδύνη σβέσαι καλῶς διανοησάμενος.

Ερμηνεία

ΕΙΣ τα χρόνια των ασεβών βασιλέων Δεκίου και Βαλλεριανού συνελήφθη από τους άπίστους κάποιος Άγιος. Αυτός λοιπόν μέσα εις τα πολλά βασανιστήρια, που υπέστη, υπεβλήθη και εις το επόμενον: Όταν τον είδαν οι ασεβείς ότι ήτο ένας ωραίος νέος, εις το άνθος της ηλικίας του, ευρήκαν τούτο οι πονηροί ως υλικόν και εσκέφθησαν να μιάνουν όχι μονάχα το σώμα, αλλά και την ψυχὴν τοῦ γενναίου. Τί κάνουν λοιπόν και ποίαν μηχανήν ανακαλύπτουν δια να το επιτύχουν; Τον ωδήγησαν εις ένα κήπον δροσερόν και ολάνθιστον, όπου υπήρχε και στρώμα πολύ απαλόν και αναπαυτικόν διά το σώμα εις αυτό λοιπόν εξάπλωσαν ανάσκελα τον αθλητὴν και χωρὶς να του λύσουν τα δεσμά από τα χέρια, τον άφησαν μόνον.

Οι βασανισται έσκέπτοντο πράγμα βέβηλον και αηδιαστικόν. 'Αφού εξήλθαν εκείνοι, οδηγήθη μία κόρη, ωραία κατά το πρόσωπον, με ψυχὴν όμως πάρα πολύ άσχημον και ακόλαστον. Αυτή λοιπόν έπεσε δίπλα εις τον αθλητὴν του Χριστοῦ και έπραττεν όλα τα

αηδιαστικά τον αγκάλιαζε, τον έφιλούσε με αναίδειαν, τον έψηλάφιζεν, -ώ αμαρτωλόν χέρι- εις τα γεννητικά του όργανα και με όλα αυτά επροσπαθούσε να τον ερεθίση εις την επιθυμίαν της σαρκικής ηδονής.

Τι έπρεπε τότε να κάμη ή φρόνιμος εκείνη ψυχή; Τι έπρεπε να κάμη, αφού δεν ήμπορούσε να απαλλαγή από το μεγάλο εκείνο κακόν και να αποδιώξη μακράν την διεφθαρμένην εκείνην κόρην; Και όμως δεν έδυσκολεύθη να εύρη την λύσιν, επειδή έμισούσε πάρα πολύ την πονηρίαν. Εις τον έρωτα αντέταξεν έρωτα εις τον ακόλαστον έρωτα της διεφθαρμένης νέας τον ιδικόν του τον θεϊκόν. Και θέλων να δείξη ότι ο καθαρός και φιλόθεος ήμπορεί εύκολα ούτε το σώμα του, ούτε τα μέλη του να μή λογαριάση, αρκεί να διαφυλάξη την σωφροσύνην του, αφού έκοψε με τα δόντια του την γλώσσαν του και την εμάσησεν, αντί για φίλημα την έπτυσεν εις το πρόσωπον της πόρνης. Έσκέφθη πολύ καλά να σβύση το πάθος με το πάθος και την ηδονήν με τον πόνον.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων πόθεν μου τὸ εἶς πορνείαν πειράζεσθαι; καὶ ἀπεκρίθη ἐκ τοῦ πολλὰ ἐσθίειν καὶ κοιμάσθαι.

2. Εἶπε πάλιν ἐὰν ἡ φύσις ἐγείρη τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἢ τῆς ἀσκήσεως ἐπίτασις ἀποσβέννυσι ταύτας.

Ερμηνεία

- ΑΠΟ πού προέρχεται ο πειρασμός της πορνείας; Ἠρώτησαν. ένα Γέροντα και εκείνος απήντησε:

-Από το πολύ φαγητόν και τον πολύν ύπνον.

2. Ο ίδιος Γέρων είπε πάλιν:

-Η φύσις του ανθρώπου γεννά τας επιθυμίας αλλ' η έντασης της ασκήσεως τας εξαφανίζει.

Ζ'. Του Αββά Μάρκου

ΔΕΙ ΤΟΝ ΝΕΟΝ οὕτως ὑποτάσσειν τὴν νεότητά αὐτοῦ το λόγο τοῦ Θεοῦ, ὡς αὐτὸς ὁ λόγος ἀπαιτεῖ. «Παραστήσατε γὰρ φησι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικῆς λατρείαν ὑμῶν», πᾶσαν τὴν νοτίδα ἐπιθυμίας σαρκικῆς δι' ὀλιγοδείας καὶ ὀλιγοποσίας καὶ ὀλονύκτων ἀγρυπνιῶν ψύξαι καὶ ξηράναι, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς διαθέσεως εἶπη: «Ἐγενήθη ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην», καὶ ἐπιγυγὸς ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ, τὴν ἑαυτοῦ σάρκα σταυρώσαι σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, καὶ νεκρώσαι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ μόνον τὴν πράξιν τῆς πορνείας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνεργουμένην ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἐν σαρκὶ ἀκαθαρσίαν.

Καὶ οὐ μόνον ἕως τούτου ἴστησε τὸν ἀγῶνα καὶ ἀληθινῆς καὶ ἀμολύντου καὶ ὀλοτελους παρθενίας στέφανον ἐκδεχόμενος ἀλλ' ἐπακολουθῶν τῇ Ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, καὶ αὐτοῦ του πάθους τὴν σημασίαν καὶ κίνησιν νεκροῦν ἀγωνίζεται. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἔτι πληροφορεῖται

ὁ σφοδρὸ ἔρωτα τὴν Ἀγγελικὴν καὶ ἄχραντον παρθενίαν ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι κατασκηνώσαι ἐκδεχόμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐν μόνῳ το λογισμῷ ψιλῆς ἐπιθυμίας ἐνθύμησιν, ἄνευ κινήσεως καὶ ἐνεργείας σωματικοῦ πάθους ἐν παραρριπισμῷ νοῶς ἀνερχομένην, ἐξαφανισθῆναι εὐχεται. Τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἄνωθεν δυνάμεως καὶ βοήθειας καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος μόνης κατορθοῦσθαι δυνατόν, εἰ ἄρα τινὲς εἰσιν οἱ τῆς χάριτος ταύτης καταξιούμενοι.

Οὕτως καὶ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀχράντου παρθενίας τὸν στέφανον ἐκδεχόμενος καὶ δι' αὐτὸν ἔρωτα θεῖο τιρωσκόμενος, σταυροὶ δι' ἀσκητικῶν πόνων τὴν σάρκα. Νεκροὶ τα ἐπὶ τῆς γῆς μέλη τῆ ἐπιτάσει καὶ ἐπιμονῇ τῆς ἐγκρατείας, διαφθείρων τὸν ἔξω ἄνθρωπον, λεπτύνων αὐτὸν καὶ δίκην ρινίου κόπτων, καὶ κατεσκηλιτευμένον αὐτὸν ἀπεργαζόμενος, ἵνα διὰ πίστεως καὶ ἀγώνων καὶ τῆς χάριτος ἐνεργεῖα ὁ ἔσω ἀνακαινίζεται ἡμέρα καὶ ἡμέρα ἐπὶ τὸ κρεῖττον προκόπτων. Ἀγάπη αὐξανόμενος, ἐλπίδι μεγαλυνόμενος, ἀγαλλιάσει πνεύματος εὐφραινόμενος, εἰρήνη Χριστοῦ βραβεύόμενος, χρηστότητι ἀγόμενος, συνέσει καὶ γνώσει φωτιζόμενος, σοφία λαμπρυνόμενος, ταπεινοφροσύνη ὀδηγούμενος.

Ταύταις καὶ ταῖς ὁμοίαις ἀρεταῖς ἀνακαινιζόμενος ὁ νοῦς ὑπὸ τοῦ πνεύματος, τῆς θεοειδοῦς εἰκόνας τὸν χαρακτῆρα ἐν ἑαυτῷ γνωρίζει, καὶ τῆς δεσποτικῆς ὁμοιώσεως τὸ νοητὸν καὶ ἄρρητον κάλλος συνήσῃ καὶ τῆς αὐτοδιδάκτου καὶ αὐτομαθοῦς σοφίας τοῦ ἐνδιαθέτου νόμου τὸν πλοῦτον καταλαμβάνει.

Ερμηνεία

Ο ΝΕΟΣ πρέπει να υποτάσσει της νεότητά του εις τον λόγον τού Θεού, ὡστε σύμφωνα με την απαίτησιν αὐτοῦ του λόγου, «παρουσιάσατε» – καθὼς λέγει ἡ Αγία Γραφή – «τα σώματά σας θυσίαν ζωντανῶν, αγίαν, ευάρεστον εις τον Θεόν, που εἶναι ἡ πραγματικὴ λατρεία» (Ρωμ. ιβ', 1), να αποξηράνη καὶ να παγώσῃ ἀκόμη καὶ κάθε σκέψιν σαρκικῆς ἐπιθυμίας με τὴν ὀλιγοφαγίαν καὶ τὴν ὀλιγοποσίαν καὶ με τὰς ὀλονυκτίους ἀγρυπνίας: διὰ να ἠμπορέσῃ να εἴπῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του: «Ἐκακουχῆθην πάρα πολὺ ἐγὼ ὡς ἓνας κατὰξῆρος ἀσκός εις τὴν πρωϊνὴν παγωνιάν καὶ ὁμως δεν ἐλησμόνησα τὰς ἐντολάς Σου» (Ψαλμ. ριη', 83). Ἀς κατανοήσῃ καλῶς ὅτι ἀνήκει εις τον Χριστόν διὰ να σταυρώσῃ τὴν σάρκα του μαζί με τὰ παθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας (Γαλατ. ε', 24) καὶ να νεκρώσῃ τὰ μέλη, που ἀποτελοῦν τὴν ἐδραν τῶν γήινων σαρκικῶν ἀπολαύσεων (Κολασ. γ', 5). Ἐτσι ὄχι μονάχα τὴν πορνείαν θα νικήσῃ, ἀλλὰ θα ἀπαλλαγῇ καὶ ἀπὸ κάθε σαρκικὴν ἀκαθαρσίαν, που ἐνεργεῖται ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα.

Εκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει τὸν στέφανον τῆς πραγματικῆς, τῆς ἀμολύντου καὶ ὀλοκληρωτικῆς παρθενίας, δεν σταματᾷ ἕως ἐδῶ τὸν ἀγῶνα' ἀλλὰ ἀγωνίζεται, σύμφωνα με τὴν Ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, να νεκρώσῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σκέψιν τοῦ πάθους καὶ τὴν κίνησιν του εις τὴν ψυχὴν. Ἀλλ' οὔτε καὶ με αὐτὸ ἀκόμη δεν ἔχει τὴν πληροφορίαν ὅτι ἀγωνίζεται σωστά ἐκεῖνος που με σφοδρὰν ἀγάπην περιμένει να κατασκηνώσῃ εις τὸ σῶμα του ἡ Ἀγγελικὴ καὶ ἄχραντος παρθενία. Δι' αὐτὸ καὶ προσεύχεται να ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τὸν λογισμὸν καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ ἐνθύμησις τῆς ἀπλῆς ἐπιθυμίας, που ἀνεβαίνει εις τὸν νοῦν ἀπὸ παραπλάνησιν του, χωρὶς καμμίαν κίνησιν καὶ ἐνεργείας σωματικοῦ πάθους. Αὐτὸ βέβαια εἶναι δυνατόν να κατορθωθῇ μόνον με τὴν δύναμιν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ με τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀν βέβαια ὑπάρχουν μερικοὶ, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀξιοὶ αὐτῆς τῆς Χάριτος.

Έτσι εκείνος που επιδιώκει να πάρη τον στέφανον της καθαρής και αχράντου παρθενίας και κατακυριεύεται δι' αυτόν από θεϊκόν έρωτα, σταυρώνει την σάρκα του με ασκητικούς κόπους, νεκρώνει τα επί της γής μέλη (αυτόθι) με την έντασιν και επιμονήν της έγκρατείας. Αφού δε εξασθενίση τον εξωτερικός άνθρωπος και τον αδυνατίση, ώσαν να τον ελέπτυνε με λίμαν, τότε καταντά σωστός σκελετός, οπότεν ο εσωτερικός άνθρωπος ανανεώνεται, με την πίστιν και τους αγώνας και την ενέργειας της χάριτος και προκόπτει καθημερινώς προς το καλύτερον. Αυξάνεται κατά την αγάπην, μεγαλύνεται κατά την ελπίδα, ευφραίνεται από την πνευματικήν χαράν, βραβεύεται με την ειρήνην του Χριστού, οδηγείται, από την καλωσύνην, φωτίζεται από την σύνεσιν και την γνώσιν, λαμπρύνεται από την σοφίαν και κατευθύνεται από την ταπεινοφροσύνην.

Ανανεούμενος ο νούς από το πνεύμα με αυτάς και τας παρομοίας αρετάς ανακαλύπτει μέσα του το εκτύπωμα της θεϊκής εικόνας, εννοεί το νοητόν και απεριγράφτον κάλλος αντιλαμβάνεται τελείως την αυτοδίδακτον σοφίαν που μανθάνει μόνος του από τον πλούτον του εμφύτου εις ημάς ήθικού νόμου.

Η'. Του Αγίου Μαξίμου

ΒΑΡΥΣ καὶ τῆς πορνείας δαίμων καὶ σφόδρα ἐπιτίθεται τοὺς κατὰ τοῦ πάθους ἀγωνιζομένοις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀμελείᾳ τῆς διαίτης καὶ ἐν ταῖς συντυχίαις τῶν γυναικῶν. Λεληθότως γὰρ τῇ λειότητι τῆς ἡδονῆς ὑποκλέπτων τὸν νοῦν, μετέπειτα ἐπεμβαίνει διὰ τῆς μνήμης ἡσυχάζοντι, τὸ τὲ σῶμα ἔμπυριζων καὶ ποικίλας μορφές το νὰ παριστῶν, πρὸς τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἀμαρτίας αὐτὸν ἐκκαλεῖται, ὡς ἐὰν θέλῃς μὴ ἔγχρονιζῆς ἐν σοὶ νηστείαν ἀναλαβου καὶ κόπον, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ τὴν καλὴν ἡσυχίαν μετ' ἐκτενοῦς προσευχῆς. "Ὅταν τὸν νοῦν σου οἱ δαίμονες τῆς σωφροσύνης ἐκβαλόντες τοῖς τῆς πορνείας λογισμοῦς περικυκλῶσι, τότε μετὰ δακρύων λέγε πρὸς τὸν Δεσπότην «ἐκβαλοντες με γυνὴ περιεκύκλωσαν μέ, τὸ ἀγαλλιαμά μου λύτρωσαι με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων μέ».

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ πολύ δυνατός ο δαίμων της πορνείας και μετά σφοδρότητος επιτίθεται εναντίον όσων αγωνίζονται κατά του πάθους αυτούς πρό παντός δε εναντίον εκείνων, που παραμελούν την νηστείαν και δεν προσέχουν τας συναναστροφής των με γυναίκας. Ξεγελά σιγά – σιγά, με την απαλότητα της ηδονής, τον νούν και μετά, όταν ησυχάζη, εισορμά, με την ανάμνησιν, μέσα εις αυτόν, οπότεν φλογίζει το σώμα και παρουσιάζει εις τον νούν διαφόρους μορφάς, διά να τον παρακινήση να συγκατατεθή εις την αμαρτίαν. Αν λοιπόν θέλῃς να μη παραμείνουν πολύ εις τον νούν σου αι παραστάσεις αυταί, νήστευε, κοπίαζε και αγρύπνει, και χρησιμοποίησε την καλήν ήσυχίαν μαζί με την διαρκή προσευχήν. Όταν οι δαίμονες απομακρύνουν από την σωφροσύνην τον νούν σου και τον περικυκλώσουν με τους λογισμούς της πορνείας, τότε να λέγῃς, με δάκρυα, προς τον Δεσπότην «αφού με έβγαλαν έξω τώρα με περιεκύκλωσαν» (Ψαλμ. ιστ', 11): «Συ ο Οποίος είσαι η αγαλλίασίς μου, σώσον με από αυτούς, που με πολιορκούν» (Ψαλμ. λα', 7).

Θ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶς Παλλάδιον λέγων: Πάτερ, εἰπέ μοί, τί ποιήσω; ὅτι τρία ἔτη ἔχω ἤδη νηστεύων ζευγάρια ζευγάρια, ἤγουν ἀνά δύο ἡμέρας, τῇ δὲ τρίτῃ καταλύω, καὶ οὐ δύναμαι ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον τὸ τέκνον, ὅτε ὁ Θεὸς τὸν Προφήτης Ἡσαΐαν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπέστειλεν, οὗτος εἶπεν αὐτῷ «ἀναβόησαν ἐν ἰσχυί καὶ μὴ φείσης καὶ ἀναγγεῖλον" τῷ λαῷ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητούσι καὶ ἔγγιζειν μοὶ ἐπιθυμούσι λέγοντες· τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ ἔγνωσ; ἔταπεινώσαμεν τὰς ψυχᾶς ἡμῶν, καὶ οὐκ οἶδες;» Ἀπεκρίθη δὲ αὐτοὺς ταῦτα «ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὐρίσκεσθε ποιοῦντες τὰ θελήματα ὑμῶν, καὶ τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν κακοποιεῖτε καὶ πάντας τοὺς ὑπεναντίους ὑμῶν καταλύετε, καὶ νηστεύετε εἰς κρίσεις καὶ μάχας ὡς τὸ ἀκουστὴν γενέσθαι ἐνώπιον Κυρίου τὴν κραυγὴν ὑμῶν. Οὗ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην, λέγει Κύριος, οὐδ' ἂν κάμψης ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσης, οὐδ' οὕτως κληθήσεται νηστεία δεκτὴ».

Καὶ σὺ οὖν, τέκνον, ἐὰν νηστεύσης ἀπὸ βρωμάτων, κακολογῆς δὲ τινά, ἢ κατακρίνης, ἢ μνησικακῆς, ἢ λογισμοὺς πονηροὺς παραδέχη, ἢ ἐπιθυμῶν τινὸς τῶν ἡδέων ἢ τῶν ἀπαγορευμένων κατ' ἔννοιαν συγκατατίθη τὴν ἐπιθυμίαν, πῶς τοῦ τῆς πορνείας ἀπαλλαγῆς πολέμου; ἢ ἀγνοεῖς ὅτι πᾶς καὶ πληρῶν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ κατ' ἔννοιαν καὶ χωρὶς τὰ ἔξωθεν βρωμάτων κεκόρεσται καὶ μεθύει; Εἰ οὖν θέλεις τῆς νηστείας σου δεκτὴ, εἶναι τῷ Θεῷ, πρὸ πάντων φύλαξαι ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ, ἀπὸ πάσης καταλαλιᾶς καὶ κατακρίσεως καὶ ἀκοὴν ματαίαν μὴ παραδέξῃ κατὰ τὸ γεγραμμένον. Καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ πάσης μνησικακίας καὶ αἰσχροκερδείας, καὶ δάμασόν σου τὸ σῶμα ἐν πλήθει μετανοιῶν καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ λοιπῶν κόπων ἐν κρύπτῃ μελέτῃ, καὶ ἐν τῷ μέλλειν κοιμηθῆναι, μὴ ἀναπέσης, ἀλλὰ καθήμενος ὑπνωσον. Ἐν τούτοις γὰρ καὶ τοῖς τοιούτοις ἢ νεότης παιδαγωγουμένη δύναται, χάριτι Θεοῦ, τοῦ τῆς πορνείας περιγενέσθαι πολέμου.

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες ἔθεσπισαν μὴ ἐν κελλίῳ ἢ ἡσυχαστηρίῳ καθέζεσθαι, ἀλλ' ἐν Κοινοβίῳ διαγεῖν, καὶ κόποις δαμάζεσθαι πλείοσι. Πρὸς τούτοις, καὶ τραχέα καὶ ρακώδη μὴ μαλακὰ ἀμφιέννυσθαι, καὶ ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τῶν προεστώτων κρατεῖσθαι τὸ καὶ φυλάττεσθαι. Ἡ γὰρ ἄργια καὶ ἡ ἄνεσης καὶ τὸ δις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν, καὶ ὁ πολὺς ὕπνος οὐ μόνον τὸν τῆς πορνείας δαίμονα, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἀκηδίας καὶ τὸν τῆς κενοδοξίας καὶ τὸν τῆς ὑπερηφανείας ἡμῖν ἐπεγείρειν εἰώθασιν.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος λογίζομαι ὅτι ἔχει τὸ σῶμα κίνησιν φυσικῆς συναναφυρεῖσαν αὐτῷ, ἀλλ' οὐκ ἐνεργεῖ μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς μόνον δὲ σημαίνει ἐν τῷ σώματι ἀπαθῆ κίνησιν. "Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη κίνησις, ἐκ τοῦ τρέφειν καὶ θάλπειν τὸ σῶμα βρώμασι καὶ πόμασι, ἐξ ὧν ἡ θερμὴ τοῦ σώματος διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς ἐνέργειαν διὸ καὶ παραγγέλλων φησὶν ὁ Ἀπόστολος «Μὴ μεθύσκεσθε οἴνω, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσωτία». Καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ «Βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ». Ἔστι δὲ καὶ ἕτερα τῆς κίνησις τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ φθόνου δαιμόνων ἐπιγινόμενη. "Ὡς τὸ εἰδέναι δεῖ ὅτι τρεῖς εἰσὶν αἱ τῆς σωματικῆς ἐπιθυμίας κινήσεις μία μὲν φυσικὴ ἕτερα δὲ ἐξ ἀδιαφορίας βρωμάτων ἢ δὲ τρίτη ἀπὸ δαιμόνων. Χρὴ οὖν τὸν ἀγωνιζόμενον, τὴν τούτων διαφορὰν ἐπιστάμενον καὶ μὴ ἀγνοοῦντα τὰ αἴτια, καταλλήλως πρὸς ἐκάστης καὶ προσφυῶς ἀγωνίζεσθαι.

3. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι πολεμοῦμαι εἰς τὴν πορνείαν καὶ εἰς τὸν θυμόν; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ἔλεγεν ὁ Δαβίδ, ὅτι «τὸν μὲν λέοντα

ἐπάτασσαν, τὴν δὲ ἄρκτον ἀπέπνιγον» δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι δεῖ τὸν μὲν θυμὸν ἀποκόπτειν τὴ μακροθυμία, τὴν δὲ πορνείαν θλίβειν ἐν κόποις καὶ νηστεία.

4. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Φωκᾶς, ὅτι μετελθὼν εἰς σκῆταν ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ἐπολεμήθη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ ἐγγύς του κινδυνεύσαι γενόμενος, ἦλθε πρὸς μὲ καὶ ἀνέθετο τὰ καθ' ἑαυτόν. Εἶτα λέγει μοι" εἰς τὸ δὲ τὸ σπήλαιον ἀπέρχομαι ἀπὸ τῆς αὔριον παρακαλῶ δέ σε, διὰ τὸν Κύριον, μηδενὶ εἶπείν τα περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ μετρήσον, τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ ὅταν πληρωθῶσιν, ποιήσον ἀγάπην καὶ δεῦρο πρὸς μὲ βαστάζων Ἁγίας Κοινωνίας καὶ εἰ μὲν εὐρης μὲ θανόντα, θάψον μὲ, εἰ δὲ ἔτι ζῶ, ἵνα μεταλάβω τῆς Ἀγίας Κοινωνίας καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε.

Πληρωθείσης οὖν τῆς τεσσαρακοστῆς λαβὼν τῆς Ἀγίας Κοινωνίας καὶ ἄρτον κοινὸν καθαρὸν μετὰ ὀλίγου οἴνου, ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ὡς μόνον ἐπλησιασα τῷ σπηλαίῳ ὠσφρανθὴν πολλῆς δυσωδίας, ἦτις ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ γέγονες καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ ἀνεπαύθη ὁ μακάριος. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ σπήλαιον εὗρος αὐτὸν ἡμιθανῆ κείμενον, καὶ ὡς εἶδε μὲ, κινήσας τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ ὀλίγον, ὅσον ἠδύνατο, ἐσήμανε διὰ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς περὶ τῆς Ἀγίας Κοινωνίας. Ἐγὼ δὲ εἶπον, ἔχω.

Ἀνοίξας οὖν μετὰ βίας τὸ στόμα αὐτοῦ μικρὸν, καὶ καταλεπτύνας μέρος τί τοῦ τιμίου σώματος ἐν τῷ ζωοποιῷ αἵματι, ἐνέχεα εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ δὲ μεταλαβὼν ἐνίσχυσεν. Εἶτα βρέξας ἐγὼ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄρτου ψυχία προσήνεγκα αὐτῷ καὶ προσελάβετο, καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν ἕτερα, καθὼς ἠδύνατο λαβεῖν. Καὶ οὕτω διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἐνδυναμωθεῖς, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξῆλθε σὺν ἔμοι - δεύων, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπαλλαγεῖς χάριτι Θεοῦ τοῦ ὀλεθρίου πολέμου τῆς πορνείας.

5. Ἀδελφὸς τις ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν" καὶ ἦν ὁ πόλεμος ὡς πῦρ καιόμενον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ δὲ ἠγωνίζετο μηδὲ συγκαταβῆναι ὅλως τὸ λογισμὸ. Καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἔφυγεν ὁ πόλεμος μηδὲν ἰσχύσας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ διὰ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, καὶ εὐθέως φῶς ἦλθεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

6. Ἐτερος μαθητὴς μεγάλου γέροντος ἐπολεμήθη ὁμοίως εἰς πορνείαν, καὶ ἠγωνίζετο γενναίως καὶ δὲ γέρον, βλέπων αὐτὸν κοπιώντα, λέγει αὐτῷ θέλεις παρακαλέσω τὸν Θεὸν καὶ κουφίξει τὸν πόλεμον ἀπὸ σου; Ὁ δὲ εἶπεν εἰ καὶ κοπιῶ, Ἀββᾶ, ἀλλὰ βλέπω ἐκ τοῦ κόπου καρπὸν εἰς ἐμὲ τοῦτο δὲ παρακάλεσαν τὸν Θεόν, ἵνα μοι δῶ ὑπομονὴν τοῦ ὑπενεγκεῖν ἔφη αὐτῇ ὁ γέρον, ὅτι ἐν προκοπῇ εἰ καὶ ὑπερέβης μὲ.

7. Εἶπε γέρον πρὸς τινὰ ἀδελφὸν ὑπὸ πορνείας ὄχλουμενον ἀδελφέ, κοιμώμενος θέλεις σωθῆναι; ὕπαγε, κάμε, πόνεσον, ζήτησον, καὶ εὕρισκεις γρηγόρησον καὶ κροῦσον, καὶ ἀνοίγεται σοί. Εἴσιν ἐν τῷ κόσμῳ παμμακάριοι, καὶ ἀπὸ τοῦ πολλὰ τύπτεσθαι καὶ ἐστάναι καὶ εὐτονεῖν στεφανοῦνται. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ὑπὸ δύο τυπτόμενος, εὐτονήσας ταῖς πληγαῖς, τοὺς τύπτοντας ἐνίκησεν. Εἰ οὖν ἔκεινοι διὰ τὸν τῆς σαρκὸς πορισμὸν τοσαύτην ὑπομονὴν ἐπιδείκνυνται, οὗ πολλῷ μᾶλλον σὺ εὐτονώτερον σταθίσῃ καὶ ἀγωνίσῃ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; καὶ ταῦτα ἔχων καὶ σύμμαχος τὸν Θεόν.

8. Ἀδελφὸς τις ἦν ἀγωνιστῆς ἐν σκῆτι καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ ἐχθρὸς μνήμην γυναικὸς τινὸς εὐειδοῦς, ἣν ἐώρακε πότε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἔθλιβεν αὐτὸν σφόδρα. Κατ' οἰκονομίαν οὖν ἕτερος ἀδελφὸς ἐλθὼν ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς σκῆτιν, παρέβαλεν αὐτῷ, καὶ συλλαλὼν αὐτῷ εἶπεν ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ δεῖνος ἀπέθανεν ἣν δὲ αὐτῇ εἰς ἣν ἐπολεμεῖτο ὁ ἀδελφός. Καὶ ὡς ἤκουσε, λαβὼν τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ ἔρωτά τα περὶ τῆς γυναικὸς καὶ μαθὼν, ἤνοιξε νυκτὸς τὸν τάφον αὐτῆς καὶ ἐξέμαξε τοὺς ἴχωρας αὐτῆς τῆς ἑαυτοῦ λεβήτων καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἐπιφερόμενος τὸν λεβήτωνα μεστὸν ὄντα τῶν χώρων τοῦ νεκροῦ

σώματος και δυσωδίαν άφόρητον άποπνέοντα. Και ότε ήνώχλει αυτό και της ποργείας λογισμός έτίθει τον λεβήτωνα έμπροσθεν αυτού και έλεγε τó λογισμῶ ίδου ή επιθυμία, ήν ζητείς έχεις αυτήν, χόρτασον σεαυτόν. Και ούτως έβασανίζεν έαυτόν έν τή άφορήτη εκείνη δυσωδία, έως τελείως έξ αυτού κατηργήθη ό πόλεμος.

9. Ήλθε ποτέ τις έν σκήτει θέλων γενέσθαι Μοναχός, έχων και τον υιόν αυτού μετ' αυτού ήδη άπογαλακτισθενται και έμειναν όμου έν κελλίῳ χρόνον έκανον. Ό δέ παίς, αύξήσας και γεγονῶς νεώτερος, ήρξατο υπό του πολέμου της σαρκός ένοχλείσθαι δεινῶς και μη δυνάμενος άντισχεϊν, είπε τῷ πατρί αυτού. Ύπάγω εις τον κόσμον ου γάρ ισχύω τον πόλεμον ύπενεγκείν. Ό δέ πατήρ αυτού έπέμενε παρακαλῶν αυτόν μη τουτο ποιήσαι. "Έφη δέ ό νεώτερος Άββᾶ, ου δύναμαι, έασον με άπελθειν λέγει αυτόῶ ό πατήρ αυτού άκουσόν μου, τέκνον, άπαξ τουτο, και λάβε σεαυτῶ τεσσαράκοντα ζεύγη άρτων, όμοίως και θαλλία ήμερῶν τεσσαράκοντα, και πορεύθητι εις την ένδοτέραν έρημον, και μεϊνον εκεί τεσσαράκοντα ήμέρας, και του Κυρίου τó θέλημα γενέσθω. Ό δέ ύπήκουσε τῷ πατρί αυτού και άναστᾶς εισήλθεν εις την έρημον και έμεινε κοπιῶν εκεί, και πλέκων τὰ θαλλία ξηρά, και τον άρτον έσθίων ξηρόν.

Ούτως ούν ποιῶν και ήσυχάσας νυχθήμερα είκοσιν, είδε την ένέργειαν ως αιθίοπισσαν παραστάσαν αυτό τοιαύτην δέ δυσωδίαν άπέπνει, ως μηδέ δύνασθαι τον νεόν όλως καρτερήσαι αυτήν διό και σπουδαίως έδίωκεν αυτήν ή δέ ούτω διωκομένη έφη προς αυτόν. Έγώ έν ταίς καρδίαις των ανθρώπων γλυκεία φαίνομαι και συ νυν έκδιώκεις μέ; αλλά γίνωσκε, ότι δια την ύπακοήν σου και τον κόπον σου ουκ άφηκε μέ ό Θεός άπατήσαι σε, και ένεφάνισε σοι την δυσωδίαν μου. "Ό δέ άναστας και εύχαριστήσας τῷ Θεῷ, ήλθε προς τον πατέρα αυτού και λέγει αυτό. Ουκει θέλω άπελθειν εις τον κόσμον, Άββᾶ έώρακα γάρ την ένέργειαν και την δυσωδίασ αυτής. "Ην δέ και ό πατήρ αυτού πληροφορηθείς περι αυτού, και είπε τó νέω" ει έμεινας τεσσαράκοντα ήμέρας και έφύλαξας την έντολήν, είχες ιδείν μεϊζονα θεωρίαν.

10. Έτερος γέρων ήλθεν όμοίως εις σκήτιν, έπαγόμενος και τον ίδιον υιόν έτι θηλάζοντα, και μη ειδότα τί έστι γυνή. Ως ούν αύξήσας γεγονόςεν άνήρ, έδεικνυον αυτόῶ κατὰ τους ύπνους οί δαίμονες τὰ σχήματα των γυναικῶν και δέ άνήγγειλε τῷ πατρί αυτού & έθεώρει και άκούσας ό γέρων έθαύμασε την των έχθρῶν δολιότητα. Ποτέ ούν άναβάντος αυτού εις Αίγυπτος και του νεωτέρου συνόντος αυτόῶ, ως ύπήντησαν γυναιξί, λέγει ό νέος τῷ πατρί αυτού. Άββᾶ, ούτοι εισιν οί έρχομενοι νυκτός προς μέ εις σκήτιν. Άπεκρίθη ό γέρων αυτόῶ τέκνον, ούτοι εισιν οί Μοναχοί των κωμῶν: άλλο δέ σχήμα έχουσιν ούτοι και άλλο οί έρημίται και εύθέως ύπέστρεψαν εις την κέλλαν αυτόῶν.

11. Άδελφός είπε γέροντι τί ποιήσω ότι άποκτείνει μέ ό ρυπαρός λογισμός; Και άπεκρίθη αυτόῶ ό γέρων ή μήτηρ, ότε θέλει άπογαλακτῆσαι τó παιδίον αυτής, σκίλλαν βάλλει εις τον μαστόν αυτής και έρχεται τó παιδίον κατὰ τó έθος θηλάσαι και γευσάμενος της σκίλλας, φεύγει δια την πικρίαν. Και συ ούν βάλλε σκίλλαν. Ηρώτησεν ό άδελφός τις έστιν ό λόγος, πάτερ; και άπεκρίθη ό γέρων: άντι της σκίλλας, βάλλε έν σεαυτῷ την μνήμην του θανάτου και των κολαστηρίων του μέλλοντος αιῶνος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησε τον Άββᾶς Παλλάδιον:

- Πάτερ, τι να κάνω; Έπί τρία χρόνια νηστεύω δύο - δύο ήμέρας συνεχώς και τρώγω την τρίτην. Και όμως δεν ήμπορώ να απαλλαγώ από τον δαίμονα της πορνείας.

Ο Γέρων του απήντησεν:

- Όταν ο Θεός έστειλε τον Προφήτην Ησαΐαν προς τους Ισραηλίτας, του είπε: «Φώναξε δυνατά και μη διστάσης και φανέρωσε εις τον λαόν τας αμαρτίας αυτών καθημερινά με αναζητούν και επιθυμούν να με πλησιάσουν ημείς ενηστεύσαμεν —λέγουν και δεν το έμαθες; εταπεινώσαμεν τας ψυχάς μας και δεν το γνωρίζεις;» Απεκρίθη δε εις αυτούς τα εξής: «κατά τας ημέρας των νηστειών σας, εκτελείτε τα θελήματά σας και κακομεταχειρίζεσθε αυτούς που εξουσιάζετε και καταπληγώνετε τους αντιθέτους σας και νηστεύετε δια να κρίνετε και να φιλονικήτε, ώστε να ακούση ο Θεός την κραυγήν σας. Δεν εζήτησα αυτήν την νηστείαν, λέγει ο Κύριος ούτε, ακόμη, και αν λυγίσης τον τράχηλόν σου, όπως τον κρίκον και στρώσης διά στρώμα ένα σακκί με στάκτης, ούτε τότε θα είναι δεκτή η νηστεία σου» (Ησ. νη', 1-5).

Και συ λοιπόν, τέκνον μου, αν νηστεύης από φαγητά και κακολογής κάποιον, ή κατακρίνης, ή μνησικακής, ή δέχεσαι πονηρούς λογισμούς, ή κάμνης με τον νούν σου συγκατάθεσιν διά κάποιο ευχάριστον, που επιθυμείς ή απαγορευμένον, πώς θα απαλλαγής από τον πόλεμον της πορνείας; "Η δεν γνωρίζεις ότι καθέννας, που ικανοποιεί νοερά την επιθυμίαν του, χορταίνει και μεθα, έστω και χωρίς τα υλικά φαγητά; Αν λοιπόν θέλης να γίνη δεκτή η νηστεία σου από τον Θεόν, φυλάξου, προ παντός, από κάθε πονηρόν λόγον, από καταλαλιάν και κατάκρισιν και μη παραδεχθής όσα μάταια θα ακούσης (Ησαΐας νη', 5), όπως λέγει η Αγία Γραφή. Καθάρισε την καρδίαν σου από κάθε μολυσμόν σαρκός και πνεύματος, από κάθε μνησικακίαν και αισχροκέρδειαν· δάμασε την σάρκα σου με πολλές μετανοίας και αγρυπνίας, και λοιπούς κόπους, με νοεράν μελέτην των λόγων του Θεού και όταν πρόκειται να κοιμηθής, να μη ξαπλώσης αναπauστικά εις το κρεβάτι, αλλά να κοιμηθής καθιστός. Με αυτά και τα παρόμοια όταν διαπαιδαγωγηθής ή νεότης, θα ήμπορέση, με την χάριν του Θεού, να νικήση τον πόλεμον της πορνείας.

Δι' αυτό και οι Πατέρες έθέσπισαν να μη διαμένωμεν εις κελλίον ή εις Ησυχαστήριον, αλλά να ζωμεν εις το Κοινόβιον και να δαμάζωμεν το σώμα μας με περισσοτέρους κόπους. Ακόμη ώρισαν να ενδυώμεθα με σκληρά και σχισμένα ενδύματα και όχι με μαλακά να μας κατευθύνουν δε και να μας περιφρουρούν με προσοχήν οι προεστώτες. Διότι η αργία και η άνεσης και το να τρώγωμεν δύο φορές την ημέραν και ο πολύς ύπνος εξεγείρουν συνήθως εναντίον μας όχι μόνον τον δαίμονα της πορνείας, αλλά και τους δαίμονας της ακηδίας, της κενοδοξίας και της υπερηφανείας.

2. Ο Αββάς Αντώνιος είπεν έχω την γνώμην ότι το σώμα έχει έμφυτον και φυσικήν την κίνησιν προς τας επιθυμίας δεν ενεργεί όμως χωρίς να θέλη ή ψυχή. Παραμένει απλώς εις το σώμα μας ως απαθής κίνησις. Υπάρχει δε και άλλη κίνησις επιθυμίας, που γεννάται από την περιποίησιν και την διατροφήν του σώματός μας με φαγητά και ποτά, από τα οποία παράγεται θερμή, η οποία διεγείρει το σώμα προς τας επιθυμίας. Δι' αυτό και ο Απόστολος Παύλος παραγγέλλει: «μή μεθάτε με οίνον, εις τον οποίον υπάρχει η ασωτία» (Έφεσ. ε', 18). Και ο Κύριος μάς λέγει εις το Ευαγγέλιόν Του: «Προσέχετε μήπως αι καρδίαι σας γίνουν βαρειές από την κραιπάλην και την μέθην» (Λουκ. κα', 34). Υπάρχει, ακόμη, και μία άλλη κίνησις εις τους αγωνιζομένους, εκείνη, που προκαλείται από επιβουλήν και φθόνον των δαιμόνων. Πρέπει λοιπόν να γνωρίζωμεν ότι υπάρχουν τρεις κινήσεις σωματικής επιθυμίας μία φυσική, μία από κατάχρησιν φαγητών και η τρίτη από τους δαίμονας. Δι' αυτό και

αγωνιζόμενος οφείλει να γνωρίζει καλώς την μεταξύ των διαφορών και να μη άγνοή τα αίτια, ώστε να αντιμετωπίσει την κάθε μίαν με τον κατάλληλον τρόπον.

3. Ένας αδελφός ήρωτησε τον 'Αββάν Ποιμένα: – Τι να κάμω, διότι πολεμούμαι από την πορνείαν και τον θυμόν; Ο Γέρων του απήντησεν:

– Ο Δαβίδ έλεγε: «το μέν λεοντάρι το εκτυπούσα, την δε αρκούδα την έπνιγα» (Βασιλ. Α' εζ', 34-37). Αυτό σημαίνει ότι τον θυμόν πρέπει να τον αποκόπτωμεν με την μακροθυμίαν και το πάθος της πορνείας να το καταπιέζωμεν με κόπους και νηστείαν.

4. Ο Αββάς Φωκάς διηγήθη το εξής: Όταν ο Αββάς Ιάκωβος επήγεν εις σκήτην, επολεμήθη πάρα πολύ από τον δαίμονα της πορνείας. Μόλις έφθασεν εις τον κίνδυνον της αμαρτίας, με επεσκέφθη και μου έξωμολογήθη. "Έπειτα μού λέγει:

- Αύριον πηγαίνω εις το τάδε σπήλαιον. Σε παρακαλώ λοιπόν, διά τον Κύριον, να μην είπης εις κανένα τίποτα δι' εμέ. Να υπολογίσις τεσσαράκοντα ημέρας και όταν συμπληρωθούν, κάνε αγάπης και έλα να με εύρης κρατών επάνω σου την Αγίαν Κοινωνίαν. Και αν έχω αποθάνει, θάψε με: αν πάλιν ζώ ακόμη θα μου δώσης να μεταλάβω την Αγίαν Κοινωνίαν.

Αφού μου είπεν αυτά, έφυγεν.

Όταν λοιπόν συνεπληρώθη η τσσαρακοστή ημέρα, επήρα την "Αγίας Κοινωνίαν, ολίγον καθαρόν κοινόν άρτον, μαζί με ολίγον οίνον και επήγα να τον συναντήσω. Καθώς δε έπλησίασα το σπήλαιον, ώσφράνθην πολλήν δυσωδίαν, που προήρχετο από το σώμα του και είπα μέσα μου: ανεπαύθη ο μακάριος. Όταν εμπήκα μέσα εις το σπήλαιον, τον εύρον να κείτεται μισοπεθαμένος μόλις με είδε, εκίνησεν ολίγον το δεξί του χέρι, όσον ήμπορούσε και μου έκανε νόημα διά την Αγίαν Κοινωνίαν. 'Εγώ του απήντησα, ότι έχω.

Τότε ήνοιξα, με μεγάλην δυσκολίαν, ολίγον το στόμα του και αφού έβαλα ένα πολύ μικρόν κομματάκι από το τίμιον Σώμα εις το ζωποϊόν Αίμα, του το έδωσα εις το στόμα εκείνος μόλις μετέλαβεν, επήρε δύναμιν. Έπειτα έβρεξα ολίγα ψίχουλα από το κοινόν ψωμί, του τα έδωσα και τα επήρε και μεί' ολίγον άλλα, όσα ήμπορούσε να πάρη. Έτσι, αφού έδυνάμωσε, με την χάριν του Χριστού, μετά μίαν ημέραν έβγήκεν από το σπήλαιον, εβάδισε μαζί μου και ήλθεν εις το κελλίον του. Κατόπιν αυτής της εντατικής άσκήσεως, απηλλάγη με την χάριν του Θεού από τον ολέθριον πόλεμον της πορνείας.

5. Ένας αδελφός επολεμείτο από την πορνείαν και ο πόλεμος αυτός ήτο ωσάν φωτιά, που έκαιεν εις την καρδιά του νύκτα και ημέραν ήγωνίζετο δε να μη κάμη καθόλου συγκατάβασιν με τον λογισμόν του. Μετά πολύν χρόνον έφυγεν ο πόλεμος, χωρίς να μπορέση να βλάβη καθόλου τον αδελφόν λόγω της υπομονής που έδειξεν. 'Αμέσως τότε έλαμψε φώς εις την καρδίαν του.

6. Ένας άλλος, μαθητής μεγάλου Γέροντος, επολεμήθη επίσης από την πορνείαν και ηγωνίζετο με γενναιότητα. Ο Γέροντάς του, που τον έβλεπε να κοπιάζη, του λέγει: θέλεις να παρακαλέσω τον Θεόν να σε ελαφρώση από τον πόλεμον;

- Αν και κοπιάζω, 'Αββά, -απήντησεν ο υποτακτικός- βλέπω όμως καρπόν από τον κόπον αυτόν δι' αυτό παρεκάλεσε τον Θεόν να μου δώση υπομονήν να υποφέρω.

-Έχεις προκόψει, του απήντησεν ο Γέρων, και με έξεπέρασες.

7. Είπεν ένας Γέρων προς κάποιον αδελφόν, που επολεμείτο από την πορνείαν.

-'Αδελφέ, κοιμώμενος θέλεις να σωθής; Πήγαινε κοπίασε, πόνεσε, ζήτησε και θα εύρης: αγρύπνησε και κτύπησε την θύραν του ελέους και θα σου ανοιχθή. Υπάρχουν εις τον κόσμον τρισευτυχισμένοι, που στεφανώνονται, επειδή δέχονται πολλά κτυπήματα και όμως στέκονται και δυναμώνουν. Πολλές φορές δε και ένας μόνον, αν και εκτυπάτο από δύο, ενεδυναμώθη από τας πληγές και ενίκησεν αυτούς που τον εκτυπούσαν. Αν λοιπόν εκείνοι, διά σωματικών κέρδος, δεικνύουν τέτοια υπομονήν, δεν πρέπει να σταθής συ με μεγαλυτέραν αντοχής και να αγωνισθής διά την Βασιλείαν των Ουρανών και μάλιστα όταν έχης σύμμαχον τον Θεόν;

8. Έζη εις την σκήτην ένας αδελφός αγωνιστής και ο εχθρός του έφερεν εις τον νούν την ανάμνησιν μιάς ωραίας γυναικός, που είδε κάποτε εις την Αίγυπτον και τον έστενοχωρούσε πάρα πολύ. Κατ' οίκονομίαν λοιπόν τον έπεσκέφθη ένας άλλος αδελφός, που επέστρεψεν από την Αίγυπτον εις την σκήτην και του είπε, καθώς συνομιλούσαν, ότι απέθανεν η γυναίκα του τάδε. Επρόκειτο δε περί εκείνης, διά την οποίαν επολεμείτο ο αδελφός. Μόλις το ήκουσεν ο αδελφός, επήρε το ράσος του, επήγεν εις την Αίγυπτον και εζήτη πληροφορίας διά την γυναίκα. Αφού έμαθεν, επήγε την νύκτα εις το νεκροταφείον και ήνοιξε τον τάφον της εσφόγγισε τας σάρκας του πτώματος με το ράσον του, έφερε δε μαζί του το ράσον του, που ήτο ποτισμένος από τα υγρά του νεκρού σώματος και ανέδιδεν αφόρητον δυσωδίαν, και επέστρεψεν εις το κελλίον του. Έκτοτε, οσάκις τον ενοχλούσεν ο λογισμός της πορνείας, ετοποθέτει έμπρός του το βρωμισμένον ράσος και έλεγεν εις τον λογισμός του να η επιθυμία, που ζητείς, την έχεις χόρτασε από αυτήν. "Έτσι έβασάνιζε τον εαυτόν του με την αφόρητον εκείνην δυσωδίαν, μέχρις ότου έφυγε τελείως από επάνω του ο πόλεμος εκείνος.

9. Κάποτε ήλθεν εις την σκήτην κάποιος διά νά γίνη Μοναχός και είχε μαζί τον μικρόν υιόν του, που μόλις είχε σταματήσει το μητρικόν γάλα: παρέμειναν δε μαζί εις το κελλίον αρκετον χρόνον. Το παιδί έμεγάλωσε και έγινε άνδρας ήρχισε δε να πολεμήται φοβερά από τον σαρκικών πόλεμον. Και επειδή δεν ήμπορούσε να αντέξη, είπεν εις τον πατέρα του:

– Πηγαίνω εις τον κόσμον, διότι δεν ήμπορώ να αντέξω τον πόλεμον.

Ο πατέρας του τον παρεκάλει να μη το κάμη αυτό.

- Αββά, άφησέ με να φύγω --επέμενεν ο υιός- διότι δεν ήμπορω άλλο.

- Παιδί μου, άκουσέ με διά τελευταίαν φοράν – τού είπεν ο πατέρας του- πάρε μαζί σου σαράντα ζευγάρια ψωμιά και φοινικοβλάσταρα δι' εργασίαν σαράντα ημερών και πήγαινε εις την βαθυτέραν έρημον. Μείνε εκεί σαράντα ημέρας και ας γίνη το θέλημα του Κυρίου.

Ο νέος υπήκουσε, πράγματι, εις τον πατέρα του. Έσηκώθη, μετέβη εις την έρημον και παρέμεινε κοπιάζων εκεί έπλεκε τα ξηρά φοινικοβλάσταρα και έτρωγε τον ξηρόν άρτον.

Έτσι λοιπόν, αφού επέρασεν με ήσυχίαν είκοσι ημερονύκτια, είδε να παρουσιάζεται εμπρός του η ενέργεια του πειρασμού ομοία με αραπίναν εσκόρπιζε δε τόσην δυσοσμίαν, ώστε ο νέος δεν ήμπορούσε καθόλου να την αντέξη. Δι' αυτό και με όλην του την δύναμιν ήρχισε να την διώχνη. Η αραπίνα, καθώς την έδιωχνε, του είπε: εγώ φαίνομαι γλυκειά εις

τας καρδίας των ανθρώπων και συ τώρα με διώχνεις; Μάθε όμως, ότι δια την υπακοήν σου και τον κόπον σου ο Θεός δεν με άφησε να σε εξαπατήσω και σου παρουσίασε την δυσωδίαν μου. Κατόπιν αυτού ο νέος έσηκώθη, ηυχαρίστησε τον Θεόν και επέστρεψεν εις τον πατέρα του.

- Δεν θέλω πλέον, Αββά, να γυρίσω οπίσω εις τον κόσμον -τού είπε- διότι είδα την σατανικής ενέργειας και την δυσωδίαν της.

Εν τω μεταξύ και ο πατέρας του είχε πληροφορηθή από τον Θεόν διά την οπτασίαν αυτήν και του λέγει:

-Αν έμενες εις την έρημον σαράντα ημέρας και εφύλαττες πιστα την εντολήν, που σου έδωσα, θα έβλεπες ασφαλώς μεγαλύτερα πράγματα.

10. Ομοίως και ένας άλλος Γέρων ήλθεν εις την σκήτης και έφερε μαζί του και τον υιόν του, ενώ ακόμη ήτο βρέφος και εθήλαζε και δεν εγνώριζε τι είναι γυναίκα. "Όταν λοιπόν έμεγάλωσε και έγινε άνδρας, του παρουσίαζον οι δαίμονες εις τον ύπνον του γυναίκας εκείνος έξωμολογήθη εις τον πατέρα του αυτά που έβλεπε, και ο Γέρων εθαύμασε την υποουλότητα των εχθρών της ψυχής μας.

Κάποτε ο πατέρας ανέβηκε εις την Αίγυπτον, μαζί με τον υιόν του, και όταν συνήντησαν γυναίκα, λέγει ο υιός προς τον πατέρα:

- Αββά, αυτοί είναι που με επισκέπτονται την νύκτα εις την σκήτην.

- Παιδί μου, αυτοί είναι οι Μοναχοί των χωρίων -τού απήντησεν ο πατέρας- άλλο σχήμα έχουν αυτοί και άλλο οι ερημίται.

Μετά από αυτό επέστρεψαν αμέσως εις το κελλί των.

11. Τι να κάμω, που με σκοτώνει και αισχρός λογισμός; ηρώτησεν ένας αδελφός κάποιον Γέροντα.

Εκείνος του απήντησεν:

- Η μητέρα, όταν θέλη να αποκόψη το παιδί της από τον θηλασμόν, βάζει εις τον μαστόν της σκιλλοκρομμύδαν. Έτσι το παιδί έρχεται, κατά την συνήθειάν του, να θηλάση και μόλις δοκιμάση την σκιλλοκρομμύδαν φεύγει από την πικράδαν της. Βάλε λοιπόν και συ σκιλλοκρομμύδαν.

- Τι σημαίνει, πάτερ μου, αυτός ο λόγος; Εις την ερώτησιν αυτήν του αδελφού ο Γέρων απήντησεν:

-Αντι σκιλλοκρομμύδας, φέρε εις τον νούν σου τον θάνατον και τα βασανιστήρια της κολάσεως.

Εκ του αυτού

12. Ο ΑΥΤΟΣ ήρώτησεν άλλον γέροντα περι τοῦ αὐτοῦ λογισμοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: ἐγὼ οὐδέποτε ἐπολεμήθην εἰς πρᾶγμα τοιοῦτον. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἐσκανδαλίσθη καὶ ἀναστᾶς ἐξῆλθε μηδὲ συνταξάμενος τὸ γέροντα. Καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἄλλον γέροντα καὶ

ἀνήγγειλεν αὐτῷ λέγων" ἰδοὺ το δὲ μοῦ εἶπεν ὁ δεῖνα καὶ γέρων καὶ ἐσκανδαλίσθη ὅτι ὑπὲρ φύσιν ἐλάλησεν. "Ἐφη αὐτῇ ὁ γέρων οὐχ ἀπλῶς τοῦτο εἶπε σοὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ" διὸ ὑποστρεψον συντόμως, μετανόησον αὐτῷ καὶ παρακάλεσαν ἵνα εἴπῃ σου τὴν δύναμιν τοῦ λόγου.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐπανελθὼν εὐθὺς εἰς τὸν γέροντα, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων" συγχώρησον μοί, Ἄββᾶ, ὅτι ἀφρόνως ἐποίησα ἀσυντάκτως ἐξελθὼν ἀλλὰ παρακαλῶ σε, ἐρμήνευσον μοὶ πῶς οὐδέποτε ἐπολεμήθης εἰς πορνείαν; Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ἀφ' οὗ γέγονα Μοναχός, οὐκ ἐχορτάσθη οὔτε ἄρτου οὔτε ὕδατος οὔτε ὕπνου, καὶ ἡ μέριμνα τούτων πάνυ ὀχλουσα μοὶ οὐκ ἀφῆκε μὲ αἰσθανθῆναι τοῦ πολέμου, οὗ εἴρηκας. Καὶ ὠφεληθεῖς ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

13. Ἀδελφὸς τις ἐπειράσθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας δεινῶς τέσσαρες γὰρ δαίμονες, εἷς εἶδος γυναικῶν εὐμορφοτατων μετασχηματισθέντες, ἐπέστησαν αὐτὸ καὶ ἔμειναν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας παλαιοντες μετ' αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἐφελκύσασθαι αὐτὸν εἰς αἰσχρᾶν μῖξιν. Ἐκείνου δὲ ἀνδρείως ἀγωνισαμένου καὶ μὴ ἠττηθέντος, ὁ Θεὸς ἰδὼν αὐτοῦ τὴν ὑπομονήν, ἀπέστησε τὸν πόλεμον ἀπ' αὐτοῦ, ἔχαρισατο δὲ αὐτῷ μηκέτι ὀχληθῆναι ὑπὸ πυρώσεως σαρκικῆς.

14. Ἀδελφὸς τις ἠρώτησε γέροντα λέγων Ἀβδά, ὅτι ἡ κοιλία μου θλίβει μὲ καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν καταλύσαι" καὶ λοιπὸν στρινιᾶ τὸ σῶμα μου. Λέγει αὐτῷ καὶ γέρων: εἰ μὴ βάλῃς ἐπ' αὐτῷ φόβος καὶ νηστείαν, οὐκ ὀρθοποδεῖς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ παραβολὴν τοιαύτην, ὅτι ἄνθρωπος τις ὤδευεν ἐπικαθήμενος ὄνω, ἡ δὲ ὄνος ἔφερεν αὐτὸν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ παρεκνεύουσα καὶ δὲ λαβῶν τὴν ράβδον, ἣν ἐπέφερετο, ἔτυπεν αὐτήν. Εἶπε δὲ ἡ ὄνος" μὴ τύπτε μέ, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ὀρθοποδῶ καὶ ὡς προέκοψε μικρόν, κατήλθεν ἀπὸ τῆς ὄνου, θεῖς τὴν ράβδον εἰς τὸ δισάκκιον ἐπάνω τῆς ὄνου, οὐκ ἤδει δὲ ἡ ἔνος ὅτι ἡ ράβδος ἐπάνω αὐτῆς ἔστι. Καὶ ὡς εἶδε τὸν κύριον αὐτῆς μὴ βαστάζοντα ράβδον, καταφρονήσασα αὐτοῦ, ἤρξατο πάλιν παρεκνεύειν, καὶ περιφέρεσθαι ὧδε κακεῖ εἰς τὰ σπόριμα δραμῶν δὲ ὁ κύριος αὐτῆς ἔλαβε τὴν ράβδον καὶ οὐκ ἐπαύσατο τύπτων αὐτήν, ἕως οὗ ὀρθοπόδησεν. Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἡνίκα στρινιᾶ καὶ παρεκνεύειν ποιεῖ σὲ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, τύπον αὐτὸ νηστεία καὶ ὀρθοποδεῖ' καὶ ἐπικεῖσθω αὕτη αὐτῷ ἀεὶ σὺν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

12. Ο ἴδιος ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα ἄλλον Γέροντα διὰ τὸν ἴδιον λογισμόν.

Ο Γέρων τοῦ ἀπήντησεν· ἐγὼ οὐδέποτε ἐδοκίμασα πόλεμον διὰ παρόμοιον πρᾶγμα.

Μόλις ἤκουσεν αὐτό ο ἀδελφὸς ἐσκανδαλίσθη, ἐσηκώθη καὶ ἐφυγε, χωρὶς να ζητήσῃ οὔτε τὴν ἀδειαν τοῦ Γέροντος. Ἀμέσως ἐπεσκέφθη ἄλλον Γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερεν, ὅτι αὐτό μου εἶπεν ὁ τάδε Γέρων καὶ ἐσκανδαλίσθη, διότι ἐλάλησε πέραν ἀπὸ τὴν φύσιν.

Ο Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

– Δεν σου το εἶπε ἔτσι ἀπλῶς (χωρὶς κάποιον νόημα) ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτό γύρισε σύντομα πίσω, βάλε μετάνοιαν καὶ παρακάλεσε τὸν να σου εἴπῃ τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ.

Πραγματικὰ ἐπέστρεψεν ἀμέσως ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸν πρῶτον Γέροντα, τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπε:

- Συγχώρησέ με, 'Αββά, διότι ανεχώρησα απερίσκεπτα, χωρίς την άδειάν σου αλλά, σε παρακαλώ, εξήγησε μου πως ποτέ δεν έπολεμήθης από την πορνείαν;

Ο Γέρων τότε του απήντησεν:

-Από τότε που έγινα Μοναχός, ποτέ δεν έχορτασα ούτε ψωμι (ούτε νερόν, ούτε ύπνον και επειδή με ενοχλούσε πάρα πολύ η στέρησίς των, δεν ημπούρεσα να αισθανθώ τον πόλεμον, δια τον οποίον μου ωμίλησες.

Ωφελημένος από την απάντησιν αυτήν ο αδελφός ανεχώρησεν εις το κελλί του.

13. Κάποιος αδελφός έβασανίσθη φοβερά από τον δαίμονα της πορνείας. Τέσσαρες δαίμονες, μεταμορφωθέντες εις ωραιότατας γυναίκας, παρουσιάσθησαν ενώπιόν του και έμειναν σαράντα ημέρας παλαιόντες μαζί του, διά να τον παρασύρουν εις αισχράν πράξιν. Εκείνος όμως ήγωνίσθη ανδρείας και δεν ενικήθη. Τότε ο Θεός, που είδε την υπομονήν του, απεμάκρυνεν από επάνω του τον πόλεμον και του έδωσε την χάριν ποτε πλέον να μην ενοχληθή από σαρκικήν πύρωσιν.

14. Ένας αδελφός ρώτησε κάποιον Γέροντα:

- Αββά, με στενοχωρεί η κοιλία μου και δεν μπορώ να την συγκρατήσω. Εξ αιτίας αυτού άφηνιάζει η σάρκα μου.

Ο Γέρων του απήντησεν εις αυτά:

- Εάν επάνω εις αυτό δεν στηρίξης φόβον και νηστεϊαν, δεν θα πορευθής σωστά εις τον δρόμον του Θεού.

Δια να το αντιληφθη καλύτερα, του είπε και την εξής παραβολήν Κάποιος άνθρωπος επήγαινε καβάλλα εις ένα όνον. Ο όνος τον έφερεν εδώ και εκεί, διότι έπαραστρατούσεν από τον ορθόν δρόμον. Τότε ο επιβάτης, με την ράβδον που εκράτει, τον εκτυπούσεν. Ο όνος του λέγει: μη με κτυπάς και από εδώ και έμπρός θα ακολουθώ τον καλόν δρόμον. Όταν επροχώρησεν ολίγον, κατέβηκεν από τον όνον ο άνθρωπος και έβαλε την ράβδον μέσα εις το δισάκκι. Ο όνος δεν εγνώριζεν, ότι η ράβδος ευρίσκεται επάνω του. Μόλις λοιπόν είδε τον κύριόν του, ότι δεν κρατεί ράβδον, τον κατεφρόνησε και ήρχισε πάλιν να φεύγη από τον ίσιον δρόμον και να περιφέρεται εδώ και εκεί εις τα καλλιεργημένα χωράφια. Μόλις είδεν αυτό ο άνθρωπος, έτρεξεν, αρπάζει την ράβδον και δεν έσταμάτησε να κτυπά τον όνον, μέχρις ότου ηκολούθησε και πάλιν τον σωστόν δρόμον.

- Έτσι συμβαίνει και με το σώμα –κατέληξεν εις το συμπέρασμα ο Γέρων.-"Όταν άφηνιάζει η σάρκα και σε κάμνει και φεύγης από τον δρόμον του Θεού, κτύπησε την με νηστεϊαν και θα επανεύρη πάλιν τον ορθόν δρόμον. Ας ευρίσκεται πάντοτε το σώμα κάτω από την νηστεϊαν μαζί με τον φόβον του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Πόλεμος της πορνείας – Τέλεια αγνεία)

Ὅτι τελείως τοῦ τῆς πορνείας πολέμου οὐκ ἔστιν ἄλλως ἀπαλλαγῆναι εἴμη ἐκ Θεοῦ βοηθείας, ἢ τοῖς ἀγωνιζομένους ἐπακολουθεῖ καὶ τις ἡ τελεία αγνεία.

Δεν εἶναι δυνατόν να ἀπαλλαγώμεν τελείως ἀπὸ τον πόλεμον της πορνείας κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον με την βοήθειαν του Θεοῦ, η ὁποία συνοδεύει τους αγωνιζομένους. Ποία εἶναι η τελεία αγνεία.

Α'. Παλλαδίου

ΜΑΚΑΡΙΟΣ Μωύσης καὶ αἰθίου, ὃς τὸ πρὶν ἦν ἀφηγούμενος ληστηρίου μεγάλου, ὕστερον δὲ γέγονε Μοναχὸς δοκιμώτατος καὶ Πρεσβύτερος καὶ τοὺς μεγάλοις Πατράσι συνηριθμήθη, οὗτος κατ' ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς αὐτοῦ ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ τῆς πορνείας δαίμονος ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς μικροῦ δεῖν τῆς προσθέσεως ἐκπεσεῖν. Ἄντεπαρετάξατο δὲ αὐτὸς τῶν ἐχθρῶ διὰ νηστείας ἄκρας καὶ ἡσυχίας. Ἐγκλείσας γὰρ ἑαυτὸν ἐν τῇ κέλλῃ ὑποθήκη τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου τοῦ τῆς σκίτεως, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπρόϊτος ἦν οὐδὲν ἄλλο ἔσθιον, πλὴν ἄρτου λίτραν ξηροῦ, καὶ πλεῖστον εἰργάζετο, καὶ πεντήκοντα εὐχᾶς τὴν ἡμέραν ἐποίει. Ἐπειτα καὶ δι' ἀγρυπνίας ἐπιτεταμένης ἀνταγωνίσαστο, διὰ πάσης τῆς νυκτὸς μὴ κοιμώμενος ἐπὶ ἕξ ἔτη, καὶ κατατήξας τὸ σῶμα τελείως ἔμεινεν ἔτι πυρούμενος καὶ ἀδιαφόρως ἐνυπνιαζόμενος. Εἶτα ἑτέρα σκληραγωγία ὑπέβαλεν ἑαυτόν: ἐξερχόμενος γὰρ ταῖς νυξίν, ἀπῆει εἰς τὰς κέλλας τῶν γερόντων ἀδελφῶν, τῶν μὴ δυναμένων τὴν χρεῖαν τοῦ ὕδατος κομίζεῖν, καὶ λαμβάνων τὰς ὑδρίας, αὐτῶν ἀγνοούντων, ἐπλήρου τοῦ ὕδατος ἦν γὰρ παρὰ τισιν αὐτῶν τὸ ὕδωρ ἀπὸ πέντε σημείων.

Ἐν μᾶ ὄν τῶν νυκτῶν, ἐγκύψαντι αὐτῷ εἰς τὸ φρέαρ ἐπὶ τῷ τὴν ὑδρίαν πληρώσαι τινὸς Μοναχοῦ, ὁ δαίμων δέδωκεν αὐτῷ κατὰ τῶν ψοῶν ροπάλω τινί, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ κείσθαι νεκρὸν οὐ γὰρ ἔφευγεν καὶ βάσκανός του ἀθλητοῦ τὴν καρτερίαν. Τὴ ἐπιούση ἐλθῶν τις τῶν Μοναχῶν καὶ εὐρῶν αὐτὸν κείμενον καὶ ψυχορραγοῦντα, ὑποστρέψας ἀπήγγειλε τὴ Μεγάλῃ Ἰσιδώρῳ.

Παραγενόμενος ὄν ἐκεῖνος μετὰ τινῶν καὶ λαβῶν αὐτὸν ἤγαγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτως ἐνόσησεν, ὡς μόλις ἐπ' ἐνιαυτὸν γενέσθαι ἐν ἰσχύϊ. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ μέγας του Χριστοῦ ἱερεὺς Ἰσίδωρος παύσαι λοιπὸν τοὺς δαίμοσι πολεμῶν, ἀδελφεὲ Μωύση, καὶ μὴ αὐτοῖς οὕτως ἐπέμβαινε μέτρα γὰρ εἰσι καὶ τῆς εἰς δαίμογας πάλης ἐν τῇ ἀσκήσει. Ὁ δὲ ἀδάμας τοῦ Χριστοῦ Μωϋσῆς λέγει αὐτῷ οὐ μὴ παύσομαι μάχεσθαι μετ' αὐτῶν, ἕως οὐ παύσηταί μου ἡ φαντασία τῶν ἐνυπνίων. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Ἰσίδωρος ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν πέπανταί σου τὰ ἀπρεπῆ ἐνύπνια λοιπὸν μετὰ παρρησίας τοὺς θεῖοις προσελθε καὶ κοινώνησον μυστηρίοις ἕνα γὰρ μὴ καυχῆση ὡς τὴ σὴ ἀσκήσει περιγέγονας τούτου τοῦ πάθους, διὰ τοῦτο σφοδρῶς ὑπ' αὐτοῦ καταδυναστεύθης πρὸς τὸ συμφέρον σοί, ἵνα μὴ δι' ἐπάρσεως κατενεχθῆς.

Ταῦτα ἀκούσας ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὴν κέλλαν, λοιπὸν προσέχων μεθ' ἡσυχίας ἐμμέτρως τὴ ἀσκήσει καὶ τοῦ ἄκολαστου πάθους ἀπαλλαγεῖς.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Μωϋσής ο αιθίοψ, που ήτο προηγουμένως αρχηγός μεγάλης συμμορίας ληστών και έπειτα έγινε σπουδαιότατος Μοναχός, Πρεσβύτερος και εφάμιλλος των μεγάλων Πατέρων, όταν πρωτοέγινε μοναχός επολεμήθη τόσο πολύ από τον δαίμονα της πορνείας, ώστε παρ' ολίγον να παραιτηθή από τον σκοπόν του. 'Αντεπολέμησεν όμως τον εχθρόν της ψυχής με αυστηραν νηστεϊαν και ήσυχϊαν. Έκλείσθηκε δηλαδή μέσα εις το κελλί του, κατά συμβουλήν του μεγάλου Ισιδώρου της σκήτης, και επί πολύν χρόνον δεν εξήρχετο καθόλου δεν έτρωγε τίποτε άλλο εκτός από μίαν λίτραν(*) ξηρό ψωμί, είργάζετο πάρα πολύ και έκανε πενήντα ευχάς την ημέραν. Έπειτα επολέμησε τον εχθρός της ψυχής και με συνεχή αγρυπνϊαν, επί εξ έτη δεν εκοιμήθη καθόλου την νύκτα και μολονότι αδυνάτισε τελείως το σώμα του, εν τούτοις έξηκολούθησε να βασανίζεται από το πάθος και να βλέπη όνειρα χωρίς να το θέλη. Κατόπιν αυτού υπεβλήθη εις άλλην σκληραγωγϊαν» εξήρχετο, δηλαδή, την νύκτα και επήγαιεν εις τα κελλία των γερόντων μοναχών, που δεν ήμπορούσαν να μεταφέρουν νερό και αφού έπαιρνε τας στάμνας των, χωρίς αυτοί να το γνωρίζουν, τας εγέμιζε νερόν, διότι η πηγή απείχεν από τα κελλία μερικών πέντε σημεία.

Μίαν νύκτα λοιπόν, καθώς είχε σκύψει εις το πηγάδι, διά να γεμίση την στάμναν κάποιου Μοναχού, τον εκτύπησεν ο δαίμων εις τα οπίσθια του με ένα ρόπαλον και έπεσεν επί τόπου, ως νεκρός: διότι δεν υπέφερον ο φθονερός και μνησίκακος την καρτερικότητα του αθλητού. Την άλλην ημέραν ήλθεν εις το πηγάδι κάποιος μοναχός και τον ευρήκε ξαπλωμένον και να ψυχορραγή εγύρισεν αμέσως και ανέφερε το πράγμα εις τον μεγάλον Ισιδωρον. Εκείνος τότε ήλθε, με μερικούς άλλους, επήρε τον Μωϋσήν και τον οδήγησεν εις την Εκκλησίαν τόσο βαρέως δε αρρώστησεν, ώστε μόλις μετά ένα χρόνον ήμπόρεσε να δυναμώση.

Αφού έθεραπεύθη, του λέγει ο μέγας ιερεύς του Χριστού Ισιδωρος:

– Σταμάτησε απ' εδώ και έμπρός να πολεμάς τους δαίμονας, αδελφέ Μωύση, και μη τους έναντιώνεσαι τόσο επίμονα· διότι υπάρχουν και μέτρα κατά την άσκησιν, εις την πάλην εναντίον των δαιμόνων.

Εις αυτά ο αδάμας του Χριστού Μωϋσής του απαντά:

– Δεν θα παύσω να πολεμώ μαζί τους, μέχρι να σταματήση και εις εμέ ή φαντασία των ενυπνίων.

Τότε του λέγει, εκ δευτέρου, ο Μέγας Ισιδωρος:

- Με την δύναμιν του ονόματος του Χριστού έπαυσαν, δι' εσέ, από αυτήν την στιγμήν τα σατανικά όνειρα. Εις το εξής να προσέρχεσαι και να κοινωνής τα θεία μυστήρια. Διά νά μή καυχηθής ότι τάχα με την άσκησίν σου ενίκησες αυτό το πάθος, δι' αυτό έβασανίσθης τόσο πολύ από τον σατανάν: προς το συμφέρον σου, διά να μη υπερηφανευθής.

Αφού ήκουσεν αυτά εγύρισεν εις το κελλί του και εις το εξής επρόσεχεν ώστε να ζη εις ήσυχϊαν και να αγωνίζεται με μέτρον και απηλλάγη από το ακόλαστον πάθος.

(*) Το λίτρον είναι σήμερα μονάς βάρους και ισοδυναμεί με 360 γραμμάρια.

Τού αυτού

ΠΑΧΩΝ ΤΙΣ ὄνόματι, περὶ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ζήσας, ἔκαθεζετο ἐν τῇ σκῆτι. Συνέβη δὲ μὲ ὄχληθεντα ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκολασίας δαίμονος, τοῖς λογισμοῦς συνεχόμενον δυσφορεῖν πρὸς τὰς νυκτερινῆς φαντασίας. Μὴ ἀνεχόμενος οὖν τὸ πρᾶγμα τινὶ ἀναθέσθαι, ἐξῆλθον τῆς ἐρήμου ὑπὸ τοῦ πάθους ἐλαυνόμενος. Λεληθότως δὲ παραβαλὼν εἰς τὴν πανέρημον, συνένυχον τοὺς κατὰ τὴν σκῆτιν ἅγιοις ἀνδράσιν ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ἐν οἷς δὴ καὶ τὸ Πάχωνι.

Εὐρῶν οὖν αὐτὸν ἀκεραιότερος καὶ ἀσκητικώτερον, ἔθαρσησα αὐτὰ τὰ τῆς διανοίας μου. Καὶ λέγει μοι ὁ Ἅγιος οὕτως μὴ ξενίσῃ σε τὸ πρᾶγμα οὐ γὰρ πάσχεις αὐτὸ ἀπὸ ραθυμίας μαρτυρεῖ γὰρ σοὶ καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ σπάνις τῶν χρειῶν, καὶ τὸ μὴ εἶναι ἐν συντυχίᾳ τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ σπουδῆς κατὰ ἀρετὴν συμβαίνει σοὶ τοῦτο παρὰ τοῦ ἐναντίου. Τριπλοῦς γὰρ ἔστιν ὁ πορνικὸς πόλεμος, καὶ ποτὲ μὲν ἡ σὰρξ ἐπιτίθεται ἡμῖν εὐπαθοῦσα, ποτὲ δὲ τὰ πάθη ἐπανίστανται διὰ τῶν λογισμῶν, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ὁ δαίμων βασκαίνων τυραννεῖ. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας εὐρον τοῦτο ἰδοῦ γὰρ ὡς δρᾶς μὲ γέρων εἰμί, καὶ ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ τεσσαράκοντα ἔτη φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ μέχρις ἄρτι πειράζομαι.

Καὶ ὦμνυε λέγων, ὅτι μετὰ τὸ πεντηκοστὸν μὲ ἄγειν ἔτος, ἐπὶ δώδεκα ἔτη, οὐ νύκτα μου συνεχώρησεν, οὐχ ἡμέραν ἐπιτιθέμενος μοὶ οὕτος ὁ δαίμων. Ὑπονοήσας οὖν ὅτι ἀπέστη μου ὁ Θεὸς διὸ καὶ καταδυναστεύομαι, ἠρετισαμην ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀλόγως ἢ πάθει ἀσχημονησαὶ αἰσχροῶς. Καὶ ἐξελθὼν τῆς κέλλης περιήειν τὴν ἔρημον καὶ εὐρῶν σπήλαιον ὑαίνης ἔθηκα ἑμαυτὸν γυμνὸν ἕνα φάγη μὲ τὰ θηρία. Καὶ γενομένης ἑσπέρας βαθείας ἐξῆλθον οἱ θῆρες καὶ τὴ ἄρρης καὶ ἡ θήλεια, καὶ ὠσφρανθησάν μου ἀπὸ ποδῶν ἄχρι κεφαλῆς, καὶ περιλείξαντες μὲ ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐμοῦ.

Κείμενος οὖν ἐκεῖ ἕως πρωὶ ὡς δοκῶν βρωθῆναι, ἐπελογισάμην ὅτι πάντως ἐφείσατό μου ὁ Θεός, καὶ ἀναστὰς ὑπέστρεψα εἰς τὴν κέλλαν. Καρτερήσας δὲ ὁ δαίμων ἡμέρας ὀλίγας, πάλιν ἐπέθετο μοὶ τοῦ προτέρου σφοδρότερον, ὡς παρὰ μικρὸν μὲ καὶ βλασφημῆσαι. Μετασχηματισθεῖς γὰρ εἰς αἰθιόπισσαν κόρην, ἦν ἐώρακα πότε ἕν», νεοτητί μου ἐν τῷ θέρει καλαμωμένην, ἐπεκάθισέ μου ἐν τοῖς γόνασι καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μὲ κεκίνηκεν, ὡς νομίσει μὲ συγγενέσθαι μετ' αὐτῆς. Ἀπομανεῖς οὖν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῇ ράπισμα καὶ οὕτω γέγονεν ἄφαντος καὶ πιστεύετε μοὶ λέγονται, ὅτι τῆς δυσωδίας τῆς χειρός μου ἐπὶ δύο ἔτη ἀνασχέσθαι. οὐκ ἠδυνήθην.

Μικροψυχήσας οὖν καὶ ἐν τούτῳ μειζόνως καὶ ἀπευδοκήσας ἑμαυτοῦ εἰς τέλος, ἐξῆλθον εἰς τὴν πανέρημον ἀλώμενος καὶ εὐρον ἀσπίδα μικρᾶν, καὶ λαβὼν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικούς μου μορίοις, ἵνα κὰν οὕτω δηχθεῖς ὑπ' αὐτῆς ἀποθάγω. Καὶ προστρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου τοὺς μορίοις, ὡς αἰτίοις μοὶ τοῦ πειρασμοῦ γενομένοις, οὐδὲ οὕτως ἐδέχθην προνοία τῆς χάριτος. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤκουσα φωνῆς ἔλθουσης ἐν τῇ διανοία μου ἀπελθε, Πάχων, ἀγωνίζου· διὰ γὰρ τοῦτο ἀφήκά σε ἐπὶ τοσοῦτον δυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μέγα φρονήσης, ὡς ἰδία δυνάμει τοῦ δαίμονος τούτου περιγενόμενος, ἀλλ' ἐπεγνωκῶς σου τὴν ἀσθένειαν, μηδέποτε θαρρήσης τὴ πολιτεία σου, ἀλλ' αἰεὶ πρόστρεχε τὴ τοῦ Θεοῦ βοήθεια.

Οὕτω πληροφορηθεῖς, ἀνέκαμψα εἰς τὴν κέλλαν. Μετὰ θάρσους λοιπὸν καθίσας καὶ μηκέτι φροντίσας τοῦ κατὰ τὴν γυναικομανίαν πολέμου, εἰρηνεύσας ἐκ τῆς μάχης ἐκείνης τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας, ὁ δὲ δαίμων, ἔγνωκῶς μου τὴν εἰς αὐτὸν καταφρόνησιν, λοιπὸν αἰσχυνοθεῖς, οὐκέτι μου ἴσχυσεν ἐγγίσει. Τούτοις τοῖς λόγους καὶ παλαίσμασι τοῖς πρὸς τὸν σατανᾶς ὁ Ἅγιος Πάχων στηρίζας μὲ καὶ γενναιότερον πρὸς τοὺς πόνους ἀλείψας μέ, καὶ

φέρειν ραδίως ἐκδιδάξας τοῦτον τὸν πόλεμον, ἀπέπεμψεν ἐν πάσιν ἀνδρίζεσθαι μὲ παρακελευσάμενος.

Ερμηνεία

ΕΙΣ την σκήτην ἐκάθητο κάποιος, ονομαζόμενος Πάχων, που ἐζήσε περίπου εβδομήντα χρόνια. Μου συνέβη λοιπόν να ενοχληθῶ ἀπὸ τον δαίμονα της ακολασίας, να βασανίζωμαι ἀπὸ τους αἰσχροὺς λογισμοὺς και να στενοχωρούμαι ἀπὸ τας νυκτερινές σατανικῆς φαντασίας.

Επειδὴ δε δεν ἠθελα να εμπιστευθῶ σε κανένα την περίπτωσίν μου, ἐβγήκα ἔξω ἀπὸ την ἔρημον παρασυρόμενος ἀπὸ το πάθος. Χωρὶς να το καταλάβω ἐφθασα εις την βαθείαν ἔρημον, ὅπου ἔμεινα ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας, μαζί με ἀγίους ἀνδρας της σκήτης, μεταξύ των οποίων ἦτο και ο Πάχων.

Επειδὴ δε τον εὔρον περισσότερον ἀκέραιον και πλέον ασκητικόν ἀπὸ τους ἄλλους, ἔλαβα το θάρρος να του εμπιστευθῶ τους λογισμοὺς μου. Ο Ἅγιος, εἰς ἀπάντησιν, μού λέγει: μη σε παραξενεύη το πράγμα, διότι δεν πάσχεις ἀπὸ ραθυμίαν αὐτὸ το βεβαιώνει και ο τόπος και το ὅτι εἶναι πολὺ σπάνια τα ἀπαραίτητα και το ὅτι δεν συναναστρέφεται με γυναίκα. Αὐτὸ σου συμβαίνει μάλλον ἀπὸ τον ἐχθρόν (της ψυχῆς μας) διότι φροντίζεις διὰ την ἀρετήν. Ο πόλεμος δηλαδή της πορνείας εἶναι τριῶν ειδῶν και ἄλλοτε μεν μάς ἐπιτίθεται ἡ σὰρξ, ὅταν την περιποιούμεθα, ἄλλοτε ἐπαναστατοῦν τα πάθη με τους λογισμοὺς, εις ὠρισμένας δε περιπτώσεις μας τυραννεῖ και ο δαίμων ἀπὸ φθόνον. Αὐτὸ το διεπίστωσα ἀπὸ πολλές παρατηρήσεις. Ὅπως βλέπεις εἶμαι γέρων και ἔχω εις αὐτὸ το κελλί σαράντα χρόνια, φροντίζων δια την σωτηρίαν μου και ὁμως εἰς αὐτὴν την ηλικίαν πειράζομαι ἀκόμη.

Μου ἔλεγε δε με ὄρκον, πῶς ἀφού συνεπλήρωσα το πεντηκοστὸν ἔτος, ἐπὶ δώδεκα χρόνια δεν με ἀφήσει αὐτὸς ο σατανὰς ἡσυχον οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα χωρὶς να μου ἐπιτεθῆ. Επειδὴ λοιπόν υπέθεσα ὅτι με ἐγκατέλειψεν ο Θεὸς και διὰ τούτο βασανίζομαι, ἐπροτίμησα ἀνόητα να ἀποθάνω, παρά να παρασυρθῶ ἀπὸ το πάθος και να ἀσχημονήσω αἰσχρῶς. Αφού λοιπόν ἐβγήκα ἀπὸ το κελλί μου, περιτριγύριζα εις την ἔρημον ευρήκα ἕνα σπήλαιον μίας υαίνης και ἐκάθησα ἐκεῖ γυμνός διὰ να με φάγουν τα θηρία. Κατὰ το ἀπόγευμα ἐβγήκαν ἀπὸ το σπήλαιον τα θηρία, το ἀρσενικόν και το θηλυκόν, με ἐμύρισαν ἀπὸ τα πόδια ἕως το κεφάλι και ἀφού με ἐγλείψαν, ἐφυγαν ἀπὸ κοντά μου.

- Παρέμεινα ἐκεῖ ἐξαπλωμένος ἕως το πρωῖ, διότι εἶχον την γνώμην, ὅτι θα φαγωθῶ: ἔπειτα ἐσκέφθην ὅτι με ἐλυπήθη ὁπωσδήποτε ο Θεὸς και δι' αὐτὸ ἐσηκώθηκα και ἐπέστρεψα εις το κελλί μου. Ο δαίμων ἐπερίμενεν ὀλίγας ἡμέρας και μου ἐπετέθη πάλιν σφοδρότερον ἀπὸ πρὶν. Τόσον δε υπέφερα ὥστε παρ' ὀλίγον να βλασφημήσω. Μετεμορφώθη, δηλαδή, εις μίαν αἰθιόπισσαν κόρην, που εἶδα κάποτε εις τα νειάτα μου να μαζεύη, κατὰ το θέρος, στάχια ὀπίσω ἀπὸ τους θεριστάς: ἐκάθισεν εις τα γόνατά μου και τόσον πολὺ με ἠρέθισεν, ὥστε να νομίσω ὅτι συνευρέθην μαζί της. Ὡσαν τρελλός δε ἀπὸ την ὀργήν μου της ἔδωσα ἕνα χαστούκι και ἐξαφανίσθη και πιστεύσατέ με ὅταν σας λέγω, ὅτι ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη δεν ἠμπορούσα να ἀντέξω την δυσσομίαν του χεριού μου.

Αὐτὸ με ἔκαμε να ὀλιγοψυχήσω ἀκόμη περισσότερον και να ἀπελπισθῶ. Τέλος ἐβγήκα πάλιν εις την πλέον ἀφιλόξενον ἔρημον και περιεπλανώμην ἀσκόπως. Εκεῖ ευρήκα μίαν

μικράν ασπίδα και αφού την έπιασα με τα χέρια μου, την έβαλα επάνω εις τα γεννητικά μου όργανα μήπως με δαγκάση και αποθάνω. Έτριψα μάλιστα το κεφάλι του φιδιού εις τα γεννητικά μου όργανα, επειδή τα εθεωρούσα αιτίαν του πειρασμού μου παρά ταύτα δεν με έδάγκωσε, από φροντίδα της θείας Χάριτος.

Μετά από αυτά ήκουσα μίαν φωνήν μέσα εις την διάνοιάν μου. Πήγαινε, Πάχων –μου έλεγε- να αγωνίζεσαι· διότι δι' αυτό σε άφησα τόσον καιρόν να βασανιστής, διά νά μή υπερηφανευθής, ότι με την δύναμίν σου, τάχα, ενίκησες αυτόν τον δαίμονα. Άφού λοιπόν αναγνωρίσης την αδυναμίαν σου, ποτέ να μη ξεθαρρευθής διά την άσκησίν σου, αλλά πάντοτε να προστρέχης εις την βοήθειαν του Θεού.

Μετά την εσωτερικήν αυτήν πληροφορίαν, επέστρεψα εις το κελλί μου επήρα πλέον θάρρος και εις το εξής εκάθισα χωρίς πλέον να φροντίζω διά τον πόλεμον της γυναικομανίας, ειρήνευσα από την μάχην εκείνην τας υπολοίπους ημέρας και ο δαίμων, όταν είδε την καταφρόνησιν που του έκανα, έμεινε κατεντροπιασμένος και δεν ημπόρεσε μετέπειτα να με πλησιάση.

Με αυτά τα λόγια και τα παλαίσματά του προς τον σατανάς με εστήριξεν ο Άγιος Πάχων, με έκαμε να είμαι γενναιότερος προς τους κόπους και με έδίδαξε να υποφέρω άγογγύστως τον πόλεμον αυτόν έπειτα με κατευόδωσεν, αφού με συνεβούλευσε να τα αντιμετώπισω όλα με γενναιότητα.

Τού αυτού

ΗΛΙΑΣ ΤΙΣ όνόματι, άριστος άσκητής, σφόδρα γέγονε φιλοπάρθενος, του άσθενεστέρου μέρους ποιούμενος πρόνοιαν. Είσι γάρ τοιαύται ψυχαι, αίς μαρτυρεϊ τό τέλος, ότι κατ' άρετήν τουτο ποιούσιν. Ούτος κατοικτείρας τό τάγμα τών άσκητριών, έν Άφρικη τή πόλει έχων αναλώματα, ώκοδομησε μεγάλην μονής και συνήγαγε πάσας τας άλλωμενας έν τῷ Μοναστηρίῳ, άκολούθως αυτών φροντίζων εις πάντα, ποιήσας αυταίς πᾶσαν ανάπαυσιν και όσα απαιτεϊ ό άσκητικός βίος. Αυται δε έκ διαφόρων βίων και συνηθείας ιδίας ήγγέμεναι, συνεχεϊς μάχας έποίουν μετ' άλλήλων, ό δε ειρήνευεν αυτας επί δύο έτη.

Έπειτα έπειράσθη υπό του έναντίου εις ήδονής και άναχωρήσας του Μοναστηρίου νήστις έπλανάτο κατὰ την έρημον επί ήμέρας δύο, δεόμενος του Θεού και λέγων, ότι, Κύριε, ή άποκτεινόν μέ, ίνα μη ίδω ταύτας θλιβομένας, ή τό πάθος μου λάβε, ίνα αυτών φροντίζω κατὰ λόγον. Ήσαν δε ώσει τριακόσiai και γενομένης έσπέρας ύπνωσεν έν τῇ έρήμῳ, και ώς αυτός διηγήσατο, ήλθον τρεις "Άγγελοι προς αυτόν, και λέγουσιν αυτῷ τί έξήλθες από του γυναικείου Μοναστηρίου; Και διηγείται αυτοίς τό πράγμα είπων, ότι έφοβήθην, μήποτε έμαυτόν κακείνας βλάψω. Και λέγουσιν αυτῷ εάν σε του πάθους τουτου άπαλλάξωμεν, άπέρχει και φροντίζεις αυτών; Έπί τούτοις συνέθετο.

Τότε ό εις κατέσχεν αυτου τους πόδας, και ό έτερος τας χειρας, και δε τρίτος λαβών ξυρόν, εξέτεμεν αυτου τους διδύμους, ούκ έν άληθειά, κατ' έκστασιν δε και φαντασίαν. Ως δε ένόμισεν ότι και άπετμήθη και έθεραπευθη. Εϊτα έπερωτῶσιν αυτόν ήσθηθης ώφελείας τινός; Λέγει εκείνος σφόδρα ώφέλημα κουφισθεϊς, και πεπεισμαι άπηλλάχθαι και του πόνου και του πάθους. Οί δε λέγουσιν αυτῷ άπελθε ούν εις τό άσκητήριόν σου. "Ο δε υπέστρεψε μετά πέντε ήμέρας, και πενθοῦντος περι αυτου παντός του άσκητηρίου, εισέρχεται ένδον και εκτοτε έμεινεν έν κελλίῳ πλησίον του Μοναστηρίου, εξ ου έγγύτερος ών συνεχῶς αυτας

διωρθοῦτο, ἐπιζήσας ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη διαβεβαιούμενος τοῖς Πατράσιν, ὅτι οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὸν νοῦν μου γυναικείου πάθους ἐπιθυμία καὶ ἐν τοιοῦτῳ χαρίσματι ἀπαθείας ἔτελειωθη.

Ερμηνεία

ΕΖΗ κάποτε ἓνας ἀριστος ἀσκητής, που ονομάζετο Ηλίας. Αυτὸς ἀγαποῦσε πάρα πολὺ, κατὰ Χριστόν, τὰς μοναχὰς καὶ ἐφρόντιζε διὰ τὰς ἀσθενεστέρας αὐτὰς υπάρξεις. Υπάρχουν, πράγματι, τέτοιαι ψυχαί, τῶν ὁποίων τὸ τέλος ἐπιβεβαιώνει ὅτι αὐτὸ τὸ κάνουν ἀπὸ ἀρετὴν. Αὐτὸς, ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὰς ἀσκητρίας, καὶ ἐπειδὴ εἶχε τὰ οικονομικά μέσα εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀφρικῆς, ἐκτίσεν ἓνα μεγάλο Μοναστήρι καὶ ἐμάζευσεν ἐκεῖ ὅλας τὰς περιπλανωμένας μοναχὰς μετὰ τὰς ἐφρόντιζε δι' ὅλα, ἐξησφάλισε δὲ εἰς αὐτὰς κάθε ἀνάπαυσιν καὶ ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ ἀσκητικὸς βίος. Αὐταὶ ὅμως ἐπειδὴ προήρχοντο ἀπὸ διαφορετικὰ κοινωνικὰ περιβάλλοντα καὶ ἡ κάθε μία εἶχε τὴν συνήθειάν τῆς, ἐφιλονεῖκουν συνεχῶς μετὰξὺ τῶν καὶ αὐτὸς ἐπὶ δύο ἔτη τῆς εἰρήνευε.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς τὸν ἐπείραξε με τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς. Ἀμέσως τότε ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ περιεπλανάτο δύο ἡμέρας νηστικὸς εἰς τὴν ἐρήμον παρεκάλει τὸν Θεὸν καὶ τοῦ ἔλεγε: Κύριε, ἢ σκότωσέ με, διὰ νὰ μὴ τὰς ἴδω νὰ στενοχωροῦνται, ἢ πάρε μου τὸ πάθος, διὰ νὰ τὰς φροντίζω με ψυχικὴν ἡρεμίαν. Αἱ μοναχαὶ ἦσαν, περίπου, τριακόσκιαι.

Ὅταν ἦλθε τὸ βράδυ ἐκοιμήθη εἰς τὴν ἐρήμον. Ὅπως δὲ ὁ ἴδιος διηγήθη, τὸν ἐπεσκέφθησαν τρεῖς Ἄγγελοι καὶ τοῦ λέγουν: Διατί ἐφυγες ἀπὸ τὸ γυναικεῖον Μοναστήρι; Ἐκεῖνος τοὺς ἐξήγησε τὸ ζήτημα καὶ προσέθεσε: Ἐφοβήθηκα μήπως βλάψω καὶ τὸν εαυτὸν μου καὶ ἐκεῖνας.

-Ἄν σε ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὸ πάθος – τοῦ προτείνουν – θα ἐπιστρέψης νὰ φροντίζης δι' αὐτὰς; Καὶ συνεφώνησεν ὁ Ηλίας με αὐτὴν τὴν πρότασιν.

Τότε ὁ ἓνας τοῦ ἐκράτησε τὰ πόδια καὶ ὁ ἄλλος τὰ χέρια καὶ ὁ τρίτος ἐπήρε ξυράφι καὶ τοῦ ἀπέκοψε τὰ γεννητικὰ τοῦ ὄργανα, ὄχι βεβαίως πραγματικά, ἀλλ' εἰς τὸ ὄραμά του. Τοῦ ἐφάνη δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἑκτασιν αὐτὴν, ἐθεραπεύθη. "Ἐπειτα τὸν ἐρωτοῦν οἱ Ἄγγελοι:

-Ἐνοιῶσες καμμίαν ὠφέλειαν;

– Πάρα πολὺ ὠφελήθηκα –ἀπήντησεν ἐκεῖνος- καὶ ἐλάφρωσα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀπηλλάγην καὶ ἀπὸ τὸν πόνον καὶ ἀπὸ τὸ πάθος.

Μετὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτὴν τοῦ λέγουν πάλιν: – Γύρισε λοιπὸν τώρα εἰς τὸ ἀσκητήριόν σου.

Πράγματι, μετὰ πέντε ἡμέρας ἐπέστρεψεν, ἐνῶ ὅλοι ἐπενθούσαν διὰ τὴν ἐξαφάνισίν του. Ἐμπήκε μέσα καὶ ἀπὸ τότε παρέμεινεν εἰς ἓνα μικρὸν κελλί κοντὰ εἰς τὸ Μοναστήρι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὰς κατηύθυνε καὶ ὅπου ἐχρειάζετο τὰς διώρθωνε. "Ἐζησε δὲ ἄλλα σαράντα χρόνια καὶ ὅπως διεβεβαίωνε τοὺς Πατέρας ποτὲ δὲν ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἐπιθυμία πάθους διὰ γυναίκα καὶ με τὸ χάρισμα αὐτὸ τῆς ἀπαθείας ἐφθασε εἰς τὸ μακάριον τέλος.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ἦς ἐξ ἀσκήσει, μὴ θαρρήση ἡ καρδία σου ἐν αὐτῇ, ὅτι αὕτη σε φυλάττει, ἀλλ' εἶπε τὸ λογισμό σου ὅτι διὰ τῆς κακουχίας τοῦ σώματος ὁ Θεὸς εἰσακούει τῆς ταλαιπωρίας μου.

Ερμηνεία

ΑΝ επιδιδесαι εἰς ἀσκησιν, να μη στηρίξη το θάρρος της η καρδία σου εις αὐτήν, ὅτι τάχα αὐτή σε προφυλάγει. Να εἰπῆς εις τον λογισμόν σου ὅτι επειδὴ κακουχῶ το σῶμα μου, ακούει ο Θεός την ταλαιπωρίαν μου.

Γ'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΙ ΕΣΤΙΝ ἡμῖν σπουδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον νομίμως ἀθλῆσαι καὶ στεφαγοθῆναι, νικήσαντες τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς πορνείας, μὴ ἡμετέρα δυνάμει ἢ ἀσκήσει θαρρήσωμεν, ἀλλὰ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Δεσπότη ἡμῶν Θεοῦ. Οὐ παύεται γὰρ ὁ ἄνθρωπος πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τούτου, ἕως οὐ ἐν ἀληθείᾳ πιστεύσῃ, ὅτι οὐκ ἰδία σπουδὴ οὐδὲ ἰδίῳ καμάτῳ, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ σκέπη καὶ βοηθείᾳ ἀπαλλάττεται ταύτης τῆς νόσου, καὶ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀγνείας ἀνέρχεται.

- Καὶ γὰρ ὑπὲρ φύσιν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τρόπον τινὰ ἔξω του σώματος γίγεται καὶ τοὺς ἐρεθισμοὺς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς ἡδονὰς ταύτης καταπατήσας, καὶ τούτου χάριν ἀδύνατον ἐστὶν ἄνθρωπον, ἵνα οὕτως εἶπω, τοῖς ἰδίῳις πτεροῦς πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καὶ οὐράνιον βραβεῖον τῆς ἀγιωσύνης ἀναπτηναι καὶ μιμητὴν Ἀγγέλων γενέσθαι, εἰ μὴ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς τοῦτον καὶ τοῦ βορβόρου ἀναγάγοι. Οὐδεμιὰ γὰρ ἄλλη ἀρετὴ μᾶλλον οἱ σαρκὶ συνδεδεμένοι ἄνθρωποι τοῖς πνευματικῶς καὶ νοεροῖς Ἀγγέλοις ἐξομοιοῦνται, ὡς τῇ τῆς σωφροσύνης. Διὰ ταύτης γὰρ ἔτι ἐν τῇ γῇ ὄντες καὶ διάγοντες, ἔχουσι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐν οὐρανοῦς τὸ πολίτευμα.

Δεῖγμα δὲ τοῦ τὴν ἀρετὴν ταύτην τελείως κεκτήσθαι ἡμᾶς, τὸ μηδεμιὰ εἰκὼν αἰσχυρᾶς φαντασίας ἐν τοῖς ὕπνου τὴν ψυχὴν προστρέχειν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ λογίζεται ἁμαρτία ἢ τοιαύτη κίνησις, ὅμως τεκμήριον ὑπάρχει τοῦ νοσεῖν τὴν ψυχὴν, καὶ μήπω τοῦ πάθους ἀπηλλάχθαι, καὶ τούτου χάριν τὰς συμβαινούσας ἡμῖν ἐν τοῖς ὕπνοις αἰσχυρᾶς φαντασίας, ἔλεγχος εἶναι τῆς προλαβούσης ραθυμίας, καὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἀσθενείας πιστεύειν ὀφείλομεν. Καὶ γὰρ τὴν ἐν τοῖς ἀποκρύφους τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην νόσον φανεροποιεῖ ἢ συμβαίνουσα ρῦσις ἡμῖν ἐν τῇ τοῦ ὕπνου ἀνέσει. Οἱ γὰρ εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀγιωσύνης καὶ ἀγνείας ἐλάσαντες, οὔτε ἐν τῷ ὕπνῳ ταῖς φαντασίαις προστρέχουσιν, οὔτε ἐγρηγοροῦτες κινήσεως ὅλως αἰσθάνονται.

2. Οἶω ἀνδρὶ ἐν τῇ σκῆτι συνέτυχον, ὃς ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς Πατέρας τὸν τῆς ἀγνείας στέφανον λαμπρότερον περιέκειτο καὶ ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τῆς ὄψεως χαρακτήρα καὶ τῆς ψυχῆς καθαρότης ἐπέλαμπεν, ὃς ἐκ θείας χάριτος ὑπερاناβᾶς καὶ τοὺς τῆς φύσεως ὄρους, καὶ τὴν φυσικῆς ἀπηνήσατο κίνησιν. Καὶ γὰρ ὡς ἐκ τῶν εἰδῶτων τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς ἔμαθον, νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ δάκρυσιν οὗτος ἐπὶ πολὺ τὸν Θεὸν ἱκετεύων, ὡς τὲ τὸ τῆς σωφροσύνης δῶρον χαρισθῆναι αὐτό, ἔτυχε παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ Δεσπότη τῆς αἰτήσεως. Καὶ δρᾶ ἐν ὀπτασίᾳ νυκτερινῇ Ἄγγελον δῆθεν τὴν γαστέρα αὐτοῦ διανοίξαντα, καὶ μᾶζαν τὴ χειρὶ πεπυρωμένην σαρκὸς ἐκ τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ ἀποσπάσαντα, καὶ πάλιν τὰ κατὰ τὴν γαστέρα αὐτοῦ ἀποκαταστήσαντα, καὶ εἶποντα αὐτῷ ἰδοὺ ἀφειλόμην ἀπὸ σου τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας τὰ ὑπεκκαύματα, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον γίνωσκε τὴν ἀγνείαν σου παρὰ Θεοῦ δεδωρῆσθαι, ἦν πιστῶς μεθ' ὑπομονῆς ἐζήτησας .

Ερμηνεία

ΑΝ πραγματικά ενδιαφερόμεθα, κατά τον Απόστολον, να αθλήσωμεν νόμιμα και να στεφανωθώμεν (Β' Τιμοθ. 6', 5), αφού νικήσωμεν το ακάθαρτον πνεύμα της πορνείας, ας μη στηρίζωμεν το θάρρος μας εις την δύναμιν μας ή την άσκησίν μας, αλλά εις την βοήθειαν του Δεσπότη μας Θεού. Διότι ο άνθρωπος δεν θα σταματήσει να πολεμηται από αυτό το πνεύμα, ώσπου να πιστεύση πραγματικά ότι θα ήμπορέση να απαλαγή από αυτήν την νόσον και να ανυψωθή εις το ύψος της αγνείας μονάχα με την σκέπην και βοήθειαν του Θεού και όχι με την ιδικήν του φροντίδα και τον κόπον.

Διότι βεβαίως το πράγμα είναι ανώτερον από την ανθρωπίνην φύσιν και, κατά κάποιον τρόπον, αυτός που θα καταπατήσει τους ερεθισμούς της σαρκός και τας ηδονάς της υπερβαίνει τους όρους της φύσεως. Είναι όμως αδύνατον ο άνθρωπος να επιτύχη τούτο μόνος του, δηλαδή να πετάξη με τα ιδικά του πτερά, διά να όμιλήσω έτσι— προς το ύψηλόν τούτο και ουράνιον βραβείον της αγιωσύνης και να γίνη μιμητής των Αγγέλων, αν δεν τον ανεβάση από την γην και τον βόρβορον η Χάρις του Θεού. Διότι με καμμίαν άλλην αρετήν, εκτός από την σωφροσύνην δεν εξομοιώνονται οι σάρκιοι άνθρωποι με τους πνευματικούς και νοερούς 'Αγγέλους. Με αυτήν δηλαδή την αρετήν, αν και ευρίσκονται και ζούν εις την γην, έχουν, κατά τον Απόστολον, το πολίτευμά τους εις τους Ουρανούς (Φιλιπ. γ', 20).

Απόδειξις δε ότι απεκτήσαμεν τελείως την αρετήν αυτών είναι το να μη τρέχη ψυχή μας, όταν κοιμώμεθα, εις αισχρά όνειρα. Διότι αν και η κινήσις αυτή της ψυχής εις τον ύπνον δεν λογαριάζεται αμαρτία, όμως είναι απόδειξις ότι νοσεί και δεν έχει ακόμη απαλλαγή από το πάθος. Διά τούτο πρέπει να πιστεύωμεν ότι αι αισχραι φαντασίαι, αι οποίαι μας έρχονται εις τον ύπνον, φανερώνουν την προηγουμένην ραθυμίαν και αδυναμίαν μας. Την νόσον, δηλαδή, που κρύβεται εις τα απόκρυφα της ψυχής μας, ξεσκεπάζει η ρεύσις, που μας συμβαίνει εις την άνεσιν του ύπνου. Διότι εκείνοι που έφθασαν εις το έπακρον της αγιωσύνης και της αγνείας, ούτε όταν κοιμώνται προστρέχουν εις τας αμαρτωλάς φαντασίας των ονείρων, ούτε όταν είναι ξυπνητοί αισθάνονται καθόλου κινήσιν αμαρτωλής επιθυμίας.,

2. Με ένα τοιούτον άγιον άνδρα εγνωρίσθην εις την σκήτην, που ήτο, στολισμένος με τον λαμπρότερον στέφανον της αγνείας και εις αυτο ακόμη το πρόσωπόν του έλαμπεν η καθαρότης της ψυχής του. Αυτός με την βοήθειαν της Θείας Χάριτος εξεπέρασε τους όρους της φύσεως και απέβαλε τελείως και αυτήν την φυσικής κινήσιν. της επιθυμίας. Διότι, όπως εξηκρίβωσα από εκείνους, που τον ε γνώριζον καλώς, ικέτευε πάρα πολύ τον Θεόν με νηστείας και αγρυπνίας και δάκρυα, διά να του χαρισθή το δώρον της σωφροσύνης πράγματι δε εις το τέλος ο αγαθός Δεσπότης ικανοποίησε το αίτημά του. Βλέπει εις νυκτερινήν οπτασίαν ένα Αγγελον, ο οποίος του άνοιξε, τάχα, την κοιλίαν του και απέσπασε, με το χέρι του, από τα σπλάγχνα του μίαν πυρωμένην μάζαν σαρκός και πάλιν, μετά την εγχείρησιν αυτήν, του έτακτοποίησε την κοιλίαν.

- Νά, σου αφήρεσα –του είπε τα ερεθίσματα της σαρκικής επιθυμίας και γνώριζε ότι από σήμερα η αγνεία, την οποίαν με πίστιν και υπομονήν εξήτησες, σου έδωρήθη από τον Θεόν.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ αγωνιστής, ὑπὸ τῆς πορνείας ὄχλουμενος, ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα λέγων· τί ποιήσω; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ὕπαγε, ρίψον ἐνώπιόν του Θεοῦ τὴν δύναμίν σου, καὶ ἔξις ἀνάπαυσιν.

2. Διηγήσαντο περὶ τῆς Ἀμμᾶς Σάρρας, ὅτι ἔμεινε δεκατρία ἔτη πολεμουμένη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ οὐδέποτε ἠῤῥατο ἀποστῆναι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔλεγεν ὁ Θεὸς δὸς μοὶ ἰσχύν. Ἐν μιᾷ οὖν σφοδρῶς ὑπ' αὐτῆς ὄχλουμένη, ἀνήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς προσεύξασθαι" καὶ ὦφθη αὐτῇ σωματικῶς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ εἶπεν αὐτῇ σὺ μὲ ἐνίκησας, Σάρρα; ἀπεκρίθη ἐκείνη οὐκ ἐνίκησά σε ἐγώ, ἀλλ' ὁ Δεσπότης μου Χριστός.

3. Ἄνῆρ τις ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ παρεγένετο εἰς σκήταν καὶ γέγονε Μοναχός. "Ἦν δὲ αγωνιστῆς συνέβη δὲ αὐτὸν φθόνη τοῦ πονηροῦ πολεμηθῆναι εἰς γυναῖκα. Καὶ ὡς ἐπέκειτο ὁ πόλεμος, ἀνήγγειλε τοῦτο τοῖς Πατράσιν' οἱ δὲ εἰδότες ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἐτίθουν αὐτὸ πολιτείας, ὁ δὲ προθύμως καταδεχόμενος ἐπετέλει, ὑφ' ὧν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἡσθενησε τοσοῦτον, ὡς μηδὲ ἀναστῆναι ἔτι δύνασθαι. Κατ' οἰκονομίαν δὲ τοῦ Θεοῦ, τὶς τῶν Πατέρων παρέβαλεν ἀπὸ ξένης εἰς σκήτιν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς ἄλλους γέροντας, ἦλθε διερχόμενος καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ κέλλας, ἦν ἰδὼν ἀνεωγμένην, ἐθαύμασε πῶς οὐδεὶς ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ. Εἶπε δὲ πρὸς ἑαυτόν, μήποτε καὶ ἐν ταύτῃ οἰκῶν ἀσθενεῖς

Προσελθὼν οὖν ἔκρουσε, καὶ ὡς οὐδεὶς προήρχετο, εἰσῆλθε καὶ εὔρεν αὐτὸν κείμενον ἀσθενοῦντα καὶ λέγει αὐτῷ τί ἔχεις, πάτερ; Ὁ δὲ διηγήσατο αὐτῷ τὰ κατ' αὐτόν, πῶς πολεμούμενος εἰς γυναῖκα ἀνήγγειλε τοῖς Πατράσιν, καὶ ἐπέθηκάν αὐτῇ πολιτείας διαφόρους, ἃς καὶ ποιοῦντός μου, φησί, τὸ μὲν σῶμα ἡσθενησε, ὁ δὲ πόλεμος αὔξει. Ὁ δὲ γέρον ἀκούσας, οἱ μὲν Πατέρες, ὡς δυνατοί, καλῶς ἐπέθεντο σοὶ τὰς πολιτείας, πλὴν εἴ μοῦ ἀκούεις τῆς ταπεινώσεως, ἔασον λοιπὸν τὰς πολιτείας, ἐπεὶ μὴ εὐρες ὠφέλειαν ἐξ αὐτῶν, καὶ μεταλάβανέ σου τὴν μικρὰν τροφήν εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ ποιῶν τὴν μικρὰν σου σύναξις. Ἐπιρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνά σου καὶ τὴν ἀδυναμίαν σου ἐν γὰρ τοῖς σοῖς πόνους οὐ δυνήσει τοῦ πολέμου περιγενέσθαι. "Ἴσθι δὲ ὅτι τὸ σῶμα ἡμῶν ὡς ἱμάτιον ἔστιν ἐὰν ἐπιμεληθῆς αὐτοῦ σφύζεται, ἐὰν δὲ ἀμελήσης σήπεται. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἐντὸς ἡμερῶν ὀλίγων ἀπέστη ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ.

4. Ἀναχωρητῆς τις ἦν παρθένος, γυναῖκα σχεδὸν ἄγνωον, καὶ τί ἐστὶν ἡ πορνεία. "Ἐλεγε δὲ αὐτός, ὅτι τὸ μέλος τοῦτο ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ προχωρεῖν τὸ ὕδωρ, ὃν τρόπον ἐν τῷ βαυκαλίῳ ἐστὶ τὸ μασθίον εἰς τὸ κενοῦν τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ. Καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὁρᾷ τοὺς δαίμονας ὡς αἰθίοπας κύκλω κινοῦντας αὐτὸ τὸ πάθος. Ἐπυροῦτο μὲν οὖν καὶ ἐπεθύμει, ἠγνοεὶ δὲ ἐξ ἀπειρίας τίνος καθεστηκεν ἐραστής.

Ἐν μιᾷ οὖν δείκνυσιν αὐτῷ ὁ διάβολος ἄνδρα μετὰ γυναικὸς τὸ μύσος ἐργαζόμενον. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας τοῦ δαίμονος, ἐσκέπασε τὸν ἀδελφόν, ὀδηγήσας εἰς γέροντα τινὰ μέγαν ἀπελθεῖν, δς διδάξας αὐτὸν πῶς δεῖ πρὸς τοὺς δαίμονας ἀγωνίσασθαι ἀπέλυσε. Καὶ ὑποστρέψας ὁ ἀδελφὸς ἠγωνίσαστο δεόμενος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τοσοῦτον προκόψαι ὡς καὶ μεγάλου αὐτὸν ἀξιοθῆναι χαρίσματος ἐπληροφορεῖτο γὰρ περὶ τῆς ψυχῆς ἐκάστου τῶν ἀαθησκόντων ἀδελφῶν, εἰ καλῶς εἶχεν ἢ κακῶς, καὶ πού μέλλει ἀπελθεῖν.

5. Ἀδελφὸς οἰκῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὥχληθη ὑπὸ πορνείας καὶ ἀπελθὼν εὔρε φωλεὸν ὑαίνης, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ἔμεινεν ἄσιτος ἐπὶ ἐξ ἡμέρας. Εἶτα ἔλθουσῆς τῆς ὑαίνης, ἰδὼν αὐτῶν

καὶ φοβηθεῖς εἶπε Κύριε, ἐὰν μέλλω τὸ σῶμα μου μίαναι, δὸς αὐτῇ ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ δὲ μή, σῶσον με ἀπ' αὐτῆς. Καὶ εὐθέως ἤκουσε φωνῆς λεγούσης εὐνουχήσαντες αὐτὸν ἀπολύσατε, καὶ παραχρῆμα ἀπέστη ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός αγωνιστής, που ἠνωχλείτο ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας, κατέφυγεν εἰς τὸν Ἀββάν Ἀγάθωνα.

– Τι νὰ κάνω; τὸν ἠρώτησε.

– Πήγαινε, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων, ταπεινώσε τὴν δύναμιν σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν.

1. Διηγούνται διὰ τὴν Ἀμμάν^(*) Σάρραν, ὅτι ἐπὶ δέκα τρία ἔτη ἐπολεμείτο ἐντονα ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας καὶ ποτέ δὲν παρεκάλεσε νὰ τῆς φύγῃ ὁ πόλεμος. Ἀπ' ἐναντίας ἔλεγε: Θεέ μου, δυνάμωσε με. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν, που ἠνωχλείτο ἰσχυρῶς ἀπὸ πορνικὸς λογισμοὺς, ἀνέβηκεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς νὰ προσευχηθῇ καὶ τῆς ἐφανέρωθη σωματικὰ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας.

– Σὺ με ἐνίκησες, Σάρρα; τὴν ἠρώτησε.

– Δὲν σὲ ἐνίκησα ἐγώ, ἀλλ' ὁ Δεσπότης μου Χριστός, ἀπήντησεν ἐκείνη.

3. Κάποιος ἄνδρας ἀρνήθηκε τὸν κόσμον, ἦλθεν εἰς σκήτης καὶ ἔγινε Μοναχός. Ἦτο ἀγωνιστῆς. Συνέβη λοιπὸν ἀπὸ φθόνον τοῦ πονηροῦ νὰ πολεμηθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν γυναικός. Καθὼς δὲ τὸν ἐπλησίαζεν ὁ πόλεμος, τὸ ἐφάνέρωσεν εἰς τοὺς Πατέρας. Ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ τὸν ἐγνώριζαν ὅτι ἦτο ἀγωνιστῆς, τοῦ ἐπέβαλλον ἀσκήσεις, τὶς ὁποίας ἐξετέλει μὲ προθυμίαν. Ἀπὸ τὰς ἀσκήσεις ἐξασθένησε τόσο πολύ τὸ σῶμα του, ὥστε νὰ μὴ ἤμπορη οὔτε νὰ σηκωθῇ.

Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἦλθεν εἰς τὴν σκήτην κάποιος ξενομερίτης Πατήρ. Ἀφοῦ ἐπεσκέφθη λοιπὸν διαφόρους ἄλλους Γέροντας, ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ αὐτοῦ. Ἔθαυμασεν ὁμως, διότι ἐνῶ ἦτο ἀνοικτὴ ἡ θύρα τοῦ κελλίου, δὲν ἔβγηκεν ἔξω κανεὶς νὰ τὸν προϋπαντήσῃ. Εἶπε δὲ ἀπὸ μέσα του: μήπως ἄραγε εἶναι ἄρρωστος αὐτὸς ποῦ κατοικεῖ εἰς αὐτὸ τὸ κελλί;

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπλησίασεν, ἐκτύπησεν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν παρουσιάσθη. Δι' αὐτὸ εἰσῆλθε καὶ εὗρε τότε τὸν Μοναχῶν αὐτῶν νὰ κείτεται ἄρρωστος.

– Τί ἔχεις, πάτερ; τὸν ἔρωτα.

Εἷς ἀπάντησιν ὁ Μοναχός διηγήθη τὰ βάσανά του, ὅτι δηλαδὴ πολεμεῖται ἀπὸ ἐπιθυμίαν γυναικός ὅτι τὸ ἐφάνέρωσεν εἰς τοὺς Πατέρας καὶ ὅτι ἐκεῖνοι μοι ἐπέβαλλον διαφόρους ἀσκήσεις, τὰς ὁποίας καθὼς ἐξετέλουν –εἶπεν ἐν τέλει– τὸ μὲν σῶμα μου ἡσθενησε, ἐνῶ ὁ πόλεμος μεγαλώνει.

(*) Ἀμμά ἢ Ἀμμάς εἶναι τὸ ἀντίστοιχος τοῦ Ἀββά, ὅταν πρόκειται διὰ Μοναστήριον γυναικῶν. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ηγουμένος Μοναστηρίου ἀνδρῶν λέγεται καὶ Ἀββάς, οὕτως ἡ ηγουμένη μοναστηρίου γυναικῶν λέγεται καὶ Ἀμμά. (Ἡ κυρία σημασία τῆς λέξεως εἶναι Μήτηρ, ἀντίστοιχον τοῦ Πάτερ).

Αφοῦ ἤκουσεν ὅλα αὐτὰ ὁ Γέρων, τοῦ ἀπήντησεν:

-Οἱ Πατέρες, ὡς δυνατοί, καλά σου ὤρισαν αὐτὰς τὰς ἀσκήσεις. Πλὴν ἂν θέλῃς, ἄκουσε καὶ ἐμὲ τὸν ταπεινὸν ἄφησε εἰς τὸ ἐξῆς τὰς ἀσκήσεις, ἀφοῦ δὲν εὔρες ἀπὸ αὐτὰς καμμίαν ὠφέλειαν, τρῶγε τὴν ὀλίγην τροφήν σου κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ καὶ κᾶνε τὴν μικρᾶν σου ἀκολουθίαν. Ἐνάθεσε εἰς τὸν Κύριον τὴν μέριμνάν σου (Ψάλμ. νδ΄, 23) καὶ τὴν ἀδυναμίαν σου· διότι μονάχα με τοὺς κόπους σου δὲν θὰ ἤμπορησῃς νὰ νικήσῃς εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

Μάθε δὲ ὅτι τὸ σῶμα μᾶς εἶναι ὅπως ἓνα φόρεμα. Ἐὰν τὸ φροντίσῃς, θὰ διατηρηθῇ ἔαν τὸ παραμελήσῃς, θὰ καταστραφῇ.

Ὁ Μοναχὸς ἔκαμε, πράγματι, ὅπως τοῦ συνέστησεν ὁ ξενομερίτης Γέρων καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔφυγεν ἀπὸ ἐπάνω του ὁ πόλεμος.

4. Ἦτο κάποιος ἀναχωρητὴς, ποὺ παρέμεινε πραγματικὰ παρθένος, δὲν ἐγνώριζε σχεδὸν γυναῖκα, καθὼς καὶ τί εἶναι πορνεία. Ἐλεγε δὲ ὅτι τὸ γενετήσιον ὄργανον τὸ ἔχει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ φεύγῃ τὸ νερόν, ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸ δοχεῖον ὑπάρχει τὸ στόμιον διὰ νὰ ἀδειάζωμεν τὸ νερὸ ποὺ εὐρίσκεται εἰς αὐτό. Μετὰ τὴν σκέψιν αὐτήν, καθὼς ὑψωσε τὰ μάτια του, βλέπει τοὺς δαίμονας, ὡς μαύρους νὰ τὸν κυκλῶνουν καὶ νὰ του ερεθίζουν τὸ πάθος. Αναβε λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, δὲν ἐγνώριζεν ὅμως, ἀπὸ ἔλλειψιν πείρας, τι πράγμα ἦτο ἐκεῖνο ποὺ ἐπεθύμει.

Μίαν ἡμέραν τοῦ παρουσιάζει ὁ διάβολος ἓνα ἄνδρα νὰ διαπράττῃ τὴν αμαρτίαν με μίαν γυναῖκα. Βλέπων ὁ Θεὸς τὴν υπερβολὴν τῆς κακίας τοῦ δαίμονος ἐσκέπασε τὸν ἀδελφόν καὶ τὸν οδήγησε νὰ υπάγῃ πρὸς ἓνα μεγάλον Γέροντα, ὁ οποίος τὸν ἐδίδαξε πῶς πρέπει νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν δαιμόνων καὶ κατόπιν τὸν ἄφησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κελλί του. Αφοῦ ἐγύρισεν ὁ ἀδελφὸς ἠγωνίσθη παρακαλῶν τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε πράγματι τὴν δύναμιν νὰ προκόψῃ τόσο, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ καὶ ἓνα μεγάλο χάρισμα: ἐπληροφορεῖτο δηλαδὴ (ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος), διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ καθενός, ποὺ ἀπέθνησκεν, εἰς εὐρίσκετο εἰς καλὴν ἢ κακὴν κατάστασιν καὶ ποὺ πρόκειται νὰ υπάγῃ.

5. Ἐνας ἀδελφός ὁ οποίος ἔκατοικούσε εἰς τὴν ἔρημον, ἠνωχλήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας. Ἐπήγε λοιπὸν καὶ εὔρε φωλεάν υαίνης καὶ ἀφοῦ εἰσήλθεν εἰς αὐτήν, παρέμεινε νηστικός ἐπὶ ἐξ ἡμέρας. Ὄταν ἦλθεν ἡ ὕαινα, τὴν εἶδε καὶ ἐφοβήθη. Κύριέ μου – εἶπεν - ἀν πρόκειται νὰ μίανω τὸ σῶμα μου, δώσε εἰς αὐτὴν ἐξουσίαν ἐναντίον μου· διαφορετικὰ γλύτωσέ με ἀπὸ αὐτήν. Καὶ ἀμέσως ἤκουσε φωνήν, ποὺ ἔλεγεν. Αφοῦ τὸν ευνουχήσετε, ἐλευθερώσατε τὸν καὶ ἀμέσως ἔφυγεν ὁ πόλεμος ἀπὸ ἐπάνω του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

(Η αγνεία, η πορνεία και η πληρωμή)

Τις ἢ τιμὴ τῆς ἀγνείας καὶ τις καὶ τῆς πορνείας ἀτιμία, καὶ ἐκατέρων/τὰ τέλη καὶ ἀνταποδόματα, καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μελλοντι.

Ποία εἶναι ἡ τιμὴ τῆς ἀγνείας καὶ ποία ἡ ἀτιμία τῆς πορνείας καὶ ποία ἡ πληρωμὴ καὶ ἀνταπόδοσις τῶν δύο καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν.

A'. Του Αγίου Εφραίμ

ΘΕΛΕΙΣ, ἀδελφέ, μαθεῖν πῶς χαλεπὴ ἡ πορνεία καὶ ὀλέθριος; ἀναλόγισαι, ὅτι οὓς οὐκ ἴσχυσαν δῆγματα ὄφρων θανατώσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ, τούτους ἡ πορνεία ἐν Μαδιάμ κατέστρωσε, καὶ διὰ ταύτην καὶ θυσίαν εἰδώλων ἐσθίειν οὐ παρητήσαντο. "Ὅθεν ἐπεσον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.

Ερμηνεία

ΘΕΛΕΙΣ, ἀδελφέ, νὰ μάθῃς πόσον φοβερὰ καὶ καταστρεπτικὴ εἶναι ἡ πορνεία; Σκέψου ὅτι ἐκείνους, πού δεν ἠμπόρεσαν νὰ θανατώσουν εἰς τὴν ἐρήμον τὰ δαγκώματα τῶν φιδιῶν, αὐτοὺς τοὺς ἐρριξε κάτω νεκροὺς ἡ πορνεία εἰς τὴν Μαδιάμ ἐξ αἰτίας αὐτῆς καὶ κρέατα ἀκόμη εἰδωλολατρικῆς θυσίας ἔφαγον. Ἐνεκα δε τῆς παραβάσεως αὐτῆς ἐπεσαν κάτω νεκροί, εἰς μίαν μόνον ἡμέραν, εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες ἀπὸ τὸν λαόν^(*).

B'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω, Ἀββᾶ, ὅτι πολεμοῦμαι δεινῶς ὑπὸ τῆς πορνείας; Ὁ δὲ γέρον ἐῖπεν αὐτῷ περὶ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀσφάλισαι ὄση δύναμις σοὶ ἐστὶ καὶ γὰρ ἐκ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀπόγνωσις σωτηρίας τῷ ἡττηθέντι γίνεται. "Ὡς πὲρ γὰρ πλοῖον τρικυμίας καὶ κλύδωνι καὶ θαλάσῃ μαχόμενον, ἐὰν τὸ πηδάλιον ἀποβάλλῃ, ἐγγὺς μὲν ἔστι τοῦ κινδυνεύσαι, πλὴν ἔτι πλέει· ὁμοίως ἐὰν τὸ κερατίδιον κλασθῇ ἢ ἄλλο τί τῶν πρὸς

(*) Τα γεγονότα τα οποία υπαινίσσεται ενταύθα καὶ συγγραφεὺς εἶναι τὰ ἐξῆς: Πορευόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ οἱ Εβραῖοι ἐξεκίνησαν ἐκ τοῦ ὄρους Ὠρ καὶ περιεκύκλωσαν τὴν γῆν Ἐδὼμ. Ἀλλ' ὁ λαὸς ὀλιγοψύχησεν εἰς τὸν δρόμον, ὡς στερούμενος ἄρτου καὶ ὕδατος, καὶ ἤρχισε νὰ γογγύζῃ κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Τότε ὁ Θεὸς ὠργίσθη κατὰ τῶν Εβραίων καὶ ἐστειλεν ἐναντίον αὐτῶν δηλητηριώδεις ὄφεις, ὅποιοι δε ἐδαγκάνετο ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπέθνησκον. Οὕτως ἀπέθανε «λαὸς πολὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ». Ὁ λαὸς μετενόησε διὰ τὴν ἀμαρτίαν του καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοῦ Μωϋσῆν νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεόν νὰ τον σώσῃ. Τότε ὁ Μωϋσῆς, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, κατεσκεύασε χάλκινον ὄφιν, τὸν ὁποῖον ἐστήσεν εἰς ὑψηλὸν μέρος ὅποιον δε ἐδαγκανόν οἱ ὄφεις, ὅταν ἐστρεφε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν χάλκινον ὄφιν, ἐσώζετο (Αριθ. κεφ. ΚΑ' 4-9). Ὅταν βραδύτερον οἱ Εβραῖοι ἐφθασαν εἰς Σαττεῖν, ἐν τῇ χώρᾳ Μωάβ, ἐβεβηλώθησαν ἐν τῇ πορνείᾳ μετὰ τὴν θυγατέρα Μωάβ, ἔφαγον δε καὶ ἀπὸ τὰ κρέατα τῶν εἰδωλολατρικῶν θυσιῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον ἀπαγορεύετο αὐστηρῶς, καὶ ἐπροσκύνησαν τὰ εἰδῶλα. Ὁ Κύριος ὠργίσθη διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτὴν καὶ διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς παραβάτας. Καὶ ὁ Μωϋσῆς διέταξε τὰς φυλάς του Ἰσραὴλ, νὰ τιμωρήσῃ ἕκαστος τὸν συγγενὴ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέπεσεν εἰς ἀμαρτίαν. Ἐτιμωρήθησαν τότε διὰ θανάτου εἴκοσι τέσσαρες χιλιάδες Εβραῖοι, πολὺ περισσότεροι ἀπὸ ὅσους ἀπέθανον ἀπὸ τὰ δῆγματα τῶν ὄφρων. (Αριθμοί, κεφ. ΚΕ', 1-9).

ἀσφάλειας τοῦ πλέειν ἀπολέση, ἔτι οἱ ἐν αὐτῷ ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ χρησταῖς τοῦ σκάφους σφζομένου.

Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐὰν ραθυμῆ εἰς τὰ ἄλλα πάθη, ἤγουν ραθυμῶν νικᾶται ὑπὸ τινὸς τῶν ἄλλων παθῶν, προσδοκᾷ διὰ μετανοίας περιγενέσθαι αὐτῶν. Ἐὰν δὲ ἅπαξ εἰς τὸ πάθος τῆς πορνείας παραπέση, ὡς ναυαγήσας εἰς ἀπόγνωσιν ἔρχεται, τοῦ πλοίου κάτω ἀπελθόντος.

2. Εἶπε γέρων μικρῶν ἀψίνθιον ἀχρειοῖ κεράμιον μέλιτος, καὶ μία ἁμαρτία σωματικὴ ἀπελεύνει τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τῆ γέεννη τοῦ πυρὸς παραπέμπει. Φεῦγε, ὦ ταπεινὲ Μοναχέ, σωματικὴν ἁμαρτίαν ὡς πῦρ, ἵνα μὴ ὑπὸ ταύτης καταφλεχθῆς.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Τι να κάμω, -του λέγει- Αββά, που πολεμούμαι φοβερὰ ἀπὸ την πορνείαν;

Ο Γέρων του ἀπήντησε:

Πρόσεξε να ασφαλισθῆς ἐναντίον αὐτοῦ του λογισμοῦ ὅσον (ἤμπορείς· διότι ὅποιος νικηθῆ ἀπὸ αὐτὸν τον λογισμὸν κινδυνεύει να χάσῃ κάθε ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του. Ὅπως ακριβῶς το πλοῖον, ὅταν ἀγωνίζεται με την τρικυμίαν, την θαλασσοταραχὴν καὶ τα κύματα, ἀν τού φύγη το τιμόνι, διατρέχει κίνδυνον, ἀλλ' ὅμως πλέει ἀκόμη ἐπίσης καὶ ἀν σπάσῃ ὁ ιστός (κατάρτι) ἢ χάσῃ κάτι ἄλλο ἀπὸ αὐτά, που ἀσφαλίζουν το ταξίδι, ἤμπορουν ἀκόμη οἱ ἐπιβάται να ἐλπίζουν, ὅτι θα σωθῆ τελικὰ το σκάφος.

Ἔτσι ακριβῶς καὶ ὁ Μοναχὸς ἤμπορεῖ να περιμένῃ ὅτι με την μετάνοιαν θα ἐπιβληθῆ εἰς τα διάφορα ἄλλα πάθη, ἐὰν εἰς κάποιον ἀπ' αὐτὰ νικάται ἀπὸ ἀμέλειαν ἢ ραθυμίαν. Ἀν ὅμως διὰ μίαν φοράν περιπέσῃ εἰς τὸ πάθος τῆς πορνείας, τότε ἀπελπίζεται ὅπως ὁ ναυαγός, ὅταν το πλοῖον πλέον βυθίζεται.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν ὀλίγη ἀψιθιά^(*) ἀχρηστεύει ὀλόκληρον δοχεῖον με μέλι καὶ μία σωματικὴ ἁμαρτία ἀπομακρύνει ἀπὸ την Βασιλείαν των Ουρανῶν καὶ στέλλει εἰς την γέενναν του πυρὸς. Φεῦγε μακρὰ, ταπεινὲ Μοναχέ, ἀπὸ την σωματικὴν ἁμαρτίαν, ὅπως ἀπὸ την φωτιάν, δια να μὴ κατακαῆς ἀπὸ αὐτήν.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΩΣ ΠΕΡ θυμίαμα εὐφραίνει αἴσθησιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῇ ἀγνείᾳ εὐφραίνεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ κατοικεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ὡς πὲρ δὲ ὕς τέρπεται εἰς κύλισμα βορβόρου, οὕτω καὶ οἱ δαίμονες τέρπονται ἐπὶ τῇ δυσωδίᾳ τῆς πορνείας. Φῶς μέγα καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνη καὶ ὑπομονὴ κατοικεῖ ἐν τῇ ἀγνείᾳ. Λύπη δὲ καὶ ἀκηδία καὶ ὕπνος ἀκόρεστος καὶ σκότος ζοφερὸν συνέζευκται τῇ πορνείᾳ. Ἀγάπα, Μοναχέ, τὴν ἀγνείαν ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ οὕτω γὰρ ἀρμόζει τῇ σῇ πολιτείᾳ, δν τρόπου σκέπαρνον τέκτονι.

(*) Ἡ ἀψιθιά εἶναι φυτὸν φρυγανῶδες του γένους Ἄρτεμισία. Εἶναι ἀρωματικὴ καὶ πολὺ πικρὴ. Σήμερον τόσον ἡ ἀψιθιά ὅσον καὶ το ἐξ αὐτῆς παραγόμενον αἰθέριο ἐλαῖον χρησιμοποιοῦνται ευρύτατα εἰς την φαρμακευτικὴν. Δι' αὐτὸ ὁ Γέρων ἐδῶ ἐννοεῖ ὅτι ὀλίγη ἀψιθιά με την μεγάλην πικράδαν τῆς ἐάν ριφθῆ εἰς ἓνα δοχεῖον με μέλι το ἀχρηστεύει.

2. Ἀδελφέ, μὴ οὕτω τὸ σῶμα ἀφόβως φιλοκάλει καλλωπίζων, ἀλλ' ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος τὰς δὲ γεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε. Οὐκ οἶδας οἶω ἐχθρῶ προσπαλαίεις; οὐκ οἶδας ὅτι χαλεπὸν ἔστιν εἶναι παγίδα ἐτέρας ψυχῆς; Καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐὰν ὁ ἔξωθεν ἄνθρωπος εἴη κεκαλλωπισμένος καὶ εὐειδής, ἡ δὲ ψυχὴ ἔστιν ἔρρυπωμένη ἔνδον, οὐ χροنيεῖ τούτου τὸ κάλλος διαφθαρήναι. Ἐὰν δὲ κτήσῃ κάλλος ψυχῆς, συμφωνήσῃ ἐκ τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ εἰς τὸν ἔξω ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο τὸ κάλλος σοὶ διαμεγεῖ.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ το θυμίαμα μας προκαλεῖ ευάρεστα συναισθήματα, ἔτσι και το Ἅγιον Πνεῦμα ευχαριστεῖται εἰς τὴν αγνείαν και κατοικεῖ εἰς τὸν αγνον ἄνθρωπον. Οπως, πάλιν, ο χοῖρος χαίρεται να κυλίεται εἰς τὸν βόρβορον, ἔτσι και οἱ δαίμονες διασκεδάζουν με τὴν δυσωδίαν τῆς πορνείας. Εἰς τὴν αγνείαν κατοικεῖ ολόλαμπρον φῶς και χαρά και εἰρήνη και υπομονή. Ἐνῶ με τὴν πορνείαν ἔχουν συνδεθῆ λύπη και ψυχικὴ κατάπτωσης και ἀχόρταστος ὕπνος και σκότος πυκνόν. Να αγαπάς, Μοναχέ, τὴν αγνείαν με ἀγάπην Χριστοῦ· διότι αὐτό ταιριάζει εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν σου ὅπως τὸ σκεπάρνι εἰς τὸν μαραγκόν.

2. Ἀδελφέ, να μὴ περιποιήσαι και να καλλωπίσης τόσο ἀφοβα τὸ σῶμα σου, ἀλλὰ να προσέχῃς αὐτό, που λέγει ο Ἀπόστολος: «να ἀποφεύγῃς τὰς ἐπιθυμίας τῆς νεότητος» (Β΄ Τιμ. 6', 22). Δεν γνωρίζεις με ποῖον ἐχθρόν παλαίεις; Δεν γνωρίζεις ὅτι εἶναι φοβερόν να γίνεσαι παγίς (σκάνδαλον) ἄλλης ψυχῆς; Και αὐτό ἀκόμη να γνωρίζῃς: ἀν ὁ ἐξωτερικός ἄνθρωπος εἶναι στολισμένος και ωραῖος, ἡ δε ψυχὴ ἀπὸ μέσα ἔχει ἀσχημίσει, δεν θα ἀργήσῃ και ἡ σωματικὴ ωραιότης να χαλάσῃ. Ἀν ὅμως ἀποκτήσῃς ψυχικὴν ωραιότητα θα ξεχυθῇ ἀπὸ τὴν ωραιότητα αὐτὴν και εἰς τὸν ἐξωτερικός ἄνθρωπον, ὁπότεν ἡ ωραιότης αὐτὴ θα παραμείνῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

(Η συγκατάθεση στους αισχρούς λογισμούς)

Ὅτι καὶ τὸ τοὺς αισχροὺς λογισμοὺς παραδέχεσθαι καὶ μὴ εὐθέως ἀποκρούεσθαι ὁμοίως καὶ τὸ περιέργως βλέπειν καὶ αἰσχρὰ λαλεῖν ἢ ἀκούειν ὑπὸ τιμωρίαν ἐστὶν ἢ δὲ συγκατάθεσις ἐπίσης τῇ πράξει κολάζεται, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων μεθοδεϊῶν τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας προσβάλλει, διὸ καὶ προσεκτέον αἰεὶ.

Ὅτι καὶ το να παραδέχεται κανεὶς τοὺς αισχροὺς λογισμοὺς καὶ να μὴ τοὺς απομακρύνῃ ἀμέσως, ὅπως ἐπίσης καὶ το να βλέπῃ κανεὶς περιέργα καὶ να λαλή ἢ να ἀκούῃ αἰσχρὰ εἶναι ἀξία τιμωρίας ἢ συγκατάθεσις (εἰς τὸν αισχρὸν λογισμὸν) τιμωρεῖται τὸ ἴδιον με τὴν πράξιν τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας μας ἐπιτίθεται με πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε να προσέχωμεν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου Λαύρα, Ρωμαῖος τὸ γένος, Αἰμιλιανὸς τὴν κλῆσιν, βίον δὴ χρηστῶν μετιῶν, καὶ σωφροσύνην ὡς μάλιστα τὴν καλὴν ἐξ αὐτῆς τῆς νεότητος ἀσπασάμενος. Τούτῳ νυκτὸς πότε διαγενομένης Κυριακῆς, χαλεπὸν ἐκ τῆς σαρκὸς ὁ ἐχθρὸς κεκίνηκε πόλεμον, πρὸς ὃν ἀντέχειν εἰς τέλος ἀπαγορεύσας, ἐνεδίδου ἤδη καὶ τοῖς λογισμοῖς ὑποκατεκλίνετο. Οὕτως ἔχων καὶ ὑπὸ τοῦ πάθους πολιορκούμενος, ἐντυγχάνει περὶ τὸν ὄρθρον ἐρχομένῳ πρὸς τὴν σύναξιν τῷ Ἁγίῳ, καὶ τις ἐξ αὐτοῦ προσέβαλλε δυσωδία, τὸ χαλεπὸν ἐκεῖνο πάθος τῇ μεγάλῃ δηλοῦσα.

Ὅσφρανθεῖς οὖν αὐτῆς ὁ θεῖος Εὐθύμιος καὶ γιοὺς τὴν ἐπιβουλήν, ἐπιτικαὶ τῇ διενοχλοῦντι πονηρῷ δαίμονι, καὶ παραχρῆμα ὑπτιος μὲν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀδελφὸς ἔκειτο σπαράττων ἑαυτὸν καὶ κλογῶν καὶ ἀφρὸν ἔκπτωον, συνίεσαν δὲ καὶ πολλοὶ τῶν Μοναχῶν ἐπ' αὐτῷ.

Φῶς τοίνυν ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἐνεχθῆναι κελεύσας, διὰ το καὶ τὸν τόπον εἶναι ζοφώδη καὶ ἀφεγγῆ, ὁρᾶτε τὸν ἀδελφόν, ὃ Πατέρες καὶ ἀδελφοί, φησὶ πρὸς αὐτούς, ὅπως ἐν ἀρετῇ ζῶν ἐκ παιδὸς καὶ σωφροσύνης ἐπιμελούμενος, νῦν διὰ τὸ μικρὸν ἐνδούνη τοῖς σαρκικοῦς πάθεσι κεῖται πάσιν ἡμῖν θέαμα θρήνων ἄξιον; Διὸ πάση φυλακῇ τὴν διάνοιαν ἐκάστω τὴν ἑαυτοῦ τηρητέον, μὴ λάθῃ καὶ διὰ φαντασίας δὴ τινὸς κλέψας ἡμᾶς ὁ ἐχθρὸς καὶ εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας καταγαγὼν βάραθρον, κὰν γὰρ ἄτοπος ἡμῖν ἔγγενηται λογισμὸς εἰς ἐπιθυμίαν ἀκόλαστον ἐρεθίζων, ἡμεῖς δὲ μὴ τὴν πρώτην εὐθὺς ἐκπολεμηθῆναι τούτῳ σπουδάσωμεν, ἀλλ' οἷον εὐμενῶς αὐτὸν τῇ διανοίᾳ παραδεξώμεθα, οὐμενοὺν ἐλεύθεροι κακίας ἐσόμεθα, ἀλλὰ καὶ σώμασι μὴ πλησιάζοντες, ὡς πεπορνευκότες κατὰ διάνοιαν κριθησόμεθα.

Ἐπεξῆει δὲ τί καὶ τοιοῦτον, ὅπερ φησὶν, ἐμοὶ τῶν Αἰγυπτίων τινὲς γερόντων πότε διηγήσαντο. "Ἦν τις ἐν πόλει βίου μὲν θαυμαστοῦ παρὰ πάσι νομιζόμενος, καὶ πολλὴν δῆθεν πρὸς τὸν Θεὸν πλουτήσας τὴν οἰκειότητα, πυκνὰ δὲ ταῖς ἀληθείαις παροργίζων αὐτὸν ἐν τῷ κρυπτῷ κινήματι τῆς καρδίας, διὰ τῆς πρὸς τοὺς φαύλους λογισμοὺς τάχα συγκαταθέσεως, ὡς τὲ κὰν μὴ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' οὖν τῇ διανοίᾳ ραδίως πλημμελεῖν.

Βαρεῖα δὲ καὶ τοιοῦτος ποτὲ νόσῳ περιπεσῶν, περὶ τὰς ἐσχάτας ἀναπνοὲς ἦν, καὶ ἤδη θάνατον ἔβλεπεν. Ὀδυρμὸς δὲ κατεῖχε τὴν πόλιν, καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκόπτετο, καὶ τοῦ ἀνδρός,

εἰ πὲρ οἶον τὲ προαναρπασθῆναι πάντες ἐπήχοντο, βέλτιον ἡγούμενοι τοῦτο παθεῖν, ἢ ἄνδρὸς οὕτω διὰ πάσης ἀδομένου γλώττης τὴν ἐκδημίαν ἰδεῖν.

Τῶν διορατικῶν δὲ τὶς ἐν τοσοῦτῳ τὴν πόλιν παραβαλῶν, καὶ τὸ βαρὺ τοῦτο καὶ πάνδημον πένθος ὀρῶν, ἔπειτα καὶ τὸ πλῆθος ἀκούων μετ' οἰμωγῆς ἐκεῖνον οὕτως ἀνακλαιόμενον, ὁ "Ἄγιος, ὁ Πατὴρ, ὁ Σωτὴρ ὁ ἡμέτερος, οὐ τὴ πρὸς Θεὸν πρεσβεία πάντες ἐσμὲν σφῆζόμενοι, ποία λοιπὸν ἡμῖν ἔσται σωτηρίας ἐλπίς; ποία μετὰ τοῦτον ἀσφάλεια;

Ταῦτα καὶ διορατικὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἰδὼν τὲ καὶ ἀκούσας, ἀπήει μετὰ σπουδῆς πρὸς αὐτὸν εὐχῆς ἀξιωθῆναι τινὸς καὶ εὐλογίας κατεπειγόμενος. Ἐπει δὲ ἤδη καὶ πλησίον ἦν, δρᾷ μὲν τοὺς μὲν λαμπροτάτους τῶν πολιτῶν, δρᾷ δὲ τὸν τῶν ἱερέων κληρὸν, πρὸς δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ἐπίσκοπον λαμπάδας διὰ χειρὸς ἔχοντας καὶ τὴν τοῦ σώματος προπομπῆς ἀναμένοντας. Εἶτα παρῳσάμενος τὸ πλῆθος καὶ πρὸς τὸν κείμενον εἰσελθὼν, εὐρίσκει μὲν αὐτὸν ἔτι ἐμπνέοντα ὀλίγον, βλέπει δὲ τί θέαμα κρυπτοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἰδεῖν φοβερὸς καὶ ἀκούσαι δακρύων ἄξιον.

Ἐδόκει γὰρ τὶς αὐτὸ πύρινον οἶον τριόδοντα εἰς τὴν ἐκείνου καθίεναι καρδίαν, καὶ τὴν ψυχὴν, φεῦ, βιαίως ἐκεῖθεν καὶ πικρῶς ἀνασπᾶν. "Ἐπειτα καὶ φωνῆς ἄνωθεν ἀκούειν, ὃν τρόπον οὐκ ἀνέπαυσε μέ, λεγούσης, ἡ ψυχὴ αὕτη οὐδὲ μίαν μόνην ἡμέραν, τὸν αὐτὸν δῆπου τρόπον μηδὲ σὺ παύση σπαράττων αὐτῶν, καὶ σφοδρῶς ἔλκων καὶ τιμωρούμενος.

Ταῦτα πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἀδελφῶν ὁ Εὐθύμιος διεξήλθεν, εἶτα καὶ παραινέσεως ἐξῆς ἤπτετο, προσεκτικὸς αὐτοὺς εἶναι καὶ εἰς ἀεὶ εὐπρεπεῖς περὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐξοδὸν προμηθούμενος, Αἰμιλιανός, λέγων, οὗτος ὑμῖν ὑπόδειγμα ἔστω, ὃν καὶ διὰ τοῦτο πάντως ὁ Θεὸς περιεΐδεν αἰσχρῶς οὕτωςι καὶ ἀθλίως ἐν τοῖς ἀπάντων ὑμῶν ὀφθαλμοῖς ὑπὸ τοῦ τῆς φιληδονίας κατεργασθῆναι πικροῦ δαίμονος, ἵν' αὐτοὶ γένησθε βελτίους, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν τιμωρίας ὑμεῖς κερδάνητε. Ἀλλὰ γὰρ δεηθῶμεν, φησί, τοῦ Θεοῦ τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνεθῆναι τὸν ἄνδρα.

Καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τοῦ ἀδελφοῦ ὑπερηύχετο, ὁ δὲ τόπος εὐθύς ἀπὸ δυσωδίας ἀνεπέπληστο, θεοῦ καθάπερ τινὸς ὑποκατομένου, καὶ φωνὴ τῆ δυσωδία ἐπηκολούθει, ἐγὼ εἶμι τὸ τῆς πορνείας, λέγουσα, πνεῦμα. Καὶ τὸ ἐξῆς σωφρονῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ νήφων ἀνίστατο, σκεῦος ἐκλογῆς καὶ αὐτός, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, τὸ ἀπ' ἐκείνου γενόμενος.

Καὶ τελευτῶν δὲ ὁ μέγας ταῦτα τοὺς ἀδελφοὺς ἐπισκῆπτων εἶπεν, ὅτι ὁ λογισμοὺς ἀτόπους προσπαλαίων τῶν ἀδελφῶν ἀσφαλιζέσθω ὑμῖν ἀεὶ, καὶ παραινέσεως ἀπολαυέτω διηγεκοῦς καὶ διδασκαλίας καὶ ὑποθήκης, μὴ λάθη κατὰ μικρὸν ὑποσκελισθεῖς, καὶ πτῶμα χαλεπὸν το διαβόλω γενόμενος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός, ἀπὸ τὴν Ρώμην, ὀνομαζόμενος Αἰμιλιανός, ἐζή κάποτε εἰς τὴν Λαύραν^(*) τοῦ Ἁγίου Ευθυμίου. Αὐτὸς εἶχεν ἐνάρετον βίον καὶ ἀπὸ τὴν νεανικῆς του ηλικίαν

(*) Λαύρα παρά τους Βυζαντινοὺς ἐκαλεῖτο συστάς μοναστικῶν κελλιῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐζῶν καὶ ἠγωνίζοντο κατὰ μόνας οἱ ἀσκηταί. Μεταγενεστέρως ἀπεκλήθησαν Λαύραι αἱ μεγάλαι καὶ πολυάνθρωποι Μοναί. Τοιαύται Λαύραι ἰδρῦθησαν πολλαὶ περὶ τῶν ἀσκητηρίων, εἰς τὰ ὁποία ἠγωνίσθησαν μεγάλοι "Ἄγιοι Πατέρες καὶ διακεκριμένοι Ἀσκηταί ὅπως ὁ "Ἄγιος Χαρίτων (276 μ.Χ.), ὁ "Ἄγιος Ευθύμιος (473 μ.Χ.), ὁ "Ἄγιος Σάββας (533 μ.Χ.), καὶ ἄλλοι μεγάλοι "Ἄγιοι Πατέρες, ἡ ἀρετὴ τῶν ὁποίων εἴλκευεν, ὡς ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρον, τὰς καλοπροαιρέτους ἐκεῖνας ψυχὰς, αἵτινες ἐγκαταλείπουσαι τὰ τοῦ κόσμου τερπνὰ καὶ ἡδέα ἤρχοντο πλησίον αὐτῶν διὰ νὰ ἀγωνίζωνται, ἔχουσαι αὐτοὺς ὡς ὁδηγούς καὶ διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ ὡς ζῶντα παραδείγματα τῆς ἐπιτόνου ἀλλ' οὐρανοδρόμου πορείας τῶν πρὸς τὰ ἄνω σκηνώματα. Ἡ Λαύρα τοῦ Ἁγίου Ευθυμίου, περὶ ἧς ἐνταῦθα γίνεται λόγος, ἀπέχει περὶ τὰ 15 χλμ. ἀπὸ τῶν

ήκολούθησε την τόσον καλήν σωφροσύνην. Κάποιαν νύκτα, προς το ξημέρωμα Κυριακής, ο εχθρός της ψυχής εξεσήκωσεν εναντίον του φοβερόν σαρκικόν πόλεμον, προς τον οποίον δεν ηδυνήθη να ανθέξη μέχρι τέλους και δι' αυτό ήρχισε να υποχωρή και να παραδίδεται εις τους αισχρούς λογισμούς. Έτσι καθώς ήτο εις αυτήν την κατάστασιν και πολιορκούμενος από το πάθος, συναντα κατά την αυγήν τον Άγιον, που ήρχετο εις τον Ναόν διά την ακολουθίαν του Όρθρου. Κάποια δυσσομία τότε, που ανεδίδετο από τον Αιμιλιανόν, ηνώχλησε τον Μεγάλον, και του εφανέρωσεν έτσι το φοβερόν πάθος.

Μόλις λοιπόν ώσφράνθηκε την δυσσομίαν εκείνην ο Άγιος Εύθύμιος και αντελήφθη την σατανικής ενέργειαν, επιτιμά αμέσως τον πονηρόν δαίμονα, που ενωχλούσε τον αδελφόν και αμέσως αυτός έπεσεν ανάσκελα εις το έδαφος, έσπάραζεν, έτρεμε και έβγαζεν άφρους από το στόμα του εν τω μεταξύ έμαζεύθησαν και πολλοί Μοναχοί γύρω του.

'Αφού δε διέταξεν ο Μέγας Ευθύμιος να φέρουν φώς, επειδή ο τόπος ήτο σκοτεινός και χωρίς φώς, είπε προς τους συγκεντρωθέντας: Αδελφοί και Πατέρες, βλέπετε τον αδελφόν; Από μικρό παιδί εζούσεν ενάρετα και εφρόντιζε δια την σωφροσύνην· τώρα όμως, επειδή ολίγον υπεχώρησεν εις τα σαρκικά πάθη, ευρίσκεται εμπρός μας εξαπλωμένος θέαμα αξιοθρήνητον! Διά τούτο πρέπει ο καθένας μας με όλην του την προσοχήν να περιφρουρή την διάνοιάν του, μήπως μάς ξεγελάση ο έχθρός με καμμίαν φαντασίας και έτσι μας παρασύρη εις το βάραθρον της απωλείας. Αν δηλαδή μάς έλθη εις τον νούν κάποιος αισχρός λογισμός να μας ερεθίση με ακόλαστον επιθυμίαν και δεν φροντίσωμεν ευθύς εξ αρχής να τον καταπολεμήσωμεν, αλλά τον δεχθούμεν κάπως ευχάριστα, τότε όχι μονάχα δεν θα είμεθα απηλλαγμένοι από αμαρτίαν, αλλά και αν ακόμη δεν πορνεύσωμεν με το σώμα μας, οπωσδήποτε θα κριθώμεν από τον Θεόν ωσάν να έχωμεν διαπράξει πορνείαν με την σκέψιν μας.

Εν συνεχεία μας διηγήθη και μίαν ωφέλιμον ιστορίας, την οποίαν, όπως είπεν, ήκουσεν από μερικούς Αίγυπτίους Γέροντας.

Κάποτε έλεγεν υπήρχεν εις μίαν πόλιν κάποιος, που εθεωρείτο από όλους, ότι εζούσεν αξιοθαύμαστα. "Όλοι ενόμιζαν ότι είχεν αποκτήσει μεγάλην οικειότητα προς τον Θεόν εις την πραγματικότητα όμως τον παρώργιζε πολύ συχνά, με τα κρυφά κινήματα της καρδιάς του. Γρήγορα δηλαδή έκανε συγκατάθεσιν με τους αισχρούς λογισμούς, ώστε αν όχι με πράξιν, με τον νούν του όμως εύκολα έπιπτεν εις την αμαρτίαν.

Κάποτε ο άνθρωπος εκείνος αρρώστησε βαρεια και έφθασεν εις τα τελευταία του έβλεπεν δε ήδη τον θάνατον να τον πλησιάζη. "Όλοι οι πολίται οδύροντο, έκλαιον δε μικροί και μεγάλοι και επαρακαλούσαν, αν ήτο δυνατόν, να αποθάνουν πριν από τον άνθρωπον

Ιεροσολύμων. Είχε δε και "Όσιος Ευθύμιος ιδρύσει δύο Λαύρας. Μίαν εις τον Χείμαρρον δέκα μίλια μακράν της Ιερουσαλήμ και υπεράνω του σπηλαίου εις το οποίον ο "Όσιος ήσκήτευεν δμου μετά του Οσίου Θεοκτίστου, μετά την αναχώρησίν των από την Φαράν, ετέραν δε εις το μέρος εις το οποίον ησύχαζεν ο "Όσιος μετά την επιστροφής του από την έρημον Ζίφ απείχε δε από της πρώτης Λαύρας περί τα τρία μίλια. Έκτισε δε και έτερον Μοναστήριον δ "Όσιος εις την έρημον Ζίφ εις το σπήλαιον εις το οποίον εκρύβη ο Δαβίδ διωκόμενος υπό του Σαούλ (Α' Βασ. κγ', 14). Ο ενταύθα αναφερόμενος Αιμιλιανός έμόγαζεν εις την δευτέρας Λαύρας του Αγίου Ευθυμίου. (Βλέπε περί τούτων κατά πλάτος εν τώ ημετέρω «Μεγάλο Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Τόμος Α' σελ. 484. Το συμβάν του Αιμιλιανού αναφέρεται εν σελίδι 492).

εκείνον επροτιμούσαν δηλαδή να πάθουν οι ίδιοι αυτό το κακόν, παρά να δουν τον θάνατον άνδρός, τον οποίον όλοι έπαινούσαν.

Εν τω μεταξύ ήλθεν εις την πόλιν κάποιος διορατικός Γέροντας. Καθώς λοιπόν έβλεπε το βαρύ και παλλαϊκόν εκείνο πένθος και ήκουε το πλήθος να τον θρηνή σπαρακτικά με αυτά τα λόγια ο Άγιος, ο Πατέρας μας, ο Σωτήρας μας, που έσωθήκαμεν όλοι με τας προς τον Θεόν πρεσβείας του, ποίαν απ' εδώ και έμπρός έχομεν ελπίδα σωτηρίας; πώς θα είμεθα ασφαλείς μετά τον θάνατός του;

Δι' αυτό, μετά από όσα είδε και ήκουσεν, έτρεξε γρήγορα προς τον ετοιμοθάνατον, διά να αξιωθή να πάρη την ευχήν του. Μόλις έφθασε πλησίον βλέπει να περιμένουν οι άρχοντες της πόλεως, ο ιερός κλήρος, ακόμη και ο ίδιος ο Επίσκοπος, να κρατούν λαμπάδας εις τα χέρια των και να περιμένουν την εκφοράν του νεκρού. Αφού λοιπόν έσπρωξε το πλήθος, ήλθε κοντά εις τον ετοιμοθάνατον, που τον ευρήκε να αναπνέη ολίγον ακόμη. Τότε βλέπει με τα μάτια της ψυχής του θέαμα αξιοδάκρυτον, φοβερόν να το ίδη και να το ακούση κανείς! Του εφάνη, δηλαδή, ότι κάποιος εκρατούσε μίαν πυρίνην τρίαιναν και την εκάρφωνεν εις την καρδίαν του μελλοθανάτου και ότι άλλοίμονον— εξερρίζωνεν από εκεί, με ορμήν και μανίαν, την ψυχήν του. Του εφάνη, ακόμη, ότι ήκουσε φωνήν από τον ουρανόν να λέγης όπως δεν με ανέπαυσεν η ψυχή αυτή ούτε μίαν ημέραν, έτσι και συ να μη σταματήσης να την σπαράζης, και να την ξερριζώνης με δύναμιν και να την τιμωρήσ.

Αυτά διηγήθη προς τους παρόντας αδελφούς ο Ευθύμιος και κατόπιν τους συνεβούλευσε. Να είστε πάντοτε προσεκτικοί —τους έλεγενκαι πάντοτε έτοιμοι, σκεπτόμενοι την έξοδον της ψυχής σας έκ τού σώματος. Αυτός εδώ ο Αιμιλιανός άς σας γίνη παράδειγμα. Δι' αυτό ακριβώς ο Θεός τον έπεριφρόνησε τόσον πολύ και επέτρεψε να βασανισθή τόσον ελεεινά έμπρός εις τα μάτια σας από τον φαρμακερόν δαίμονα της φιληδονίας δια να διορθωθήτε σείς και να κερδίσετε ωφέλιμον διδασκαλίαν από την τιμωρίαν του. "Άς παρακαλέσωμεν όμως τον Θεόν να ανακουφίση αυτόν τον άνθρωπος από μίαν τοιαύτην ενέργειας του πειρασμού.

Αμέσως ο Μέγας Ευθύμιος έκαμεν ευχήν διά τον αδελφόν και την ιδίαν στιγμήν ο τόπος έγέμισεν από δυσωδίαν, ώσαν να έκαίετο θειάφι. Μαζί δε με την δυσωδίαν ηκούσθη μία φωνή, που έλεγεν: εγώ είμαι το δαιμόνιον της πορνείας. Μετά από αυτό ο αδελφός έσηκώθη αμέσως φρόνιμος και ήσυχος, πραγματικόν σκεύος εκλογής και αυτός γενόμενος, κατά τον θείον Απόστολον, ύστερα από αυτό, που του συνέβη.

Τέλος ο Μέγας Ευθύμιος έδωσε τας εξής παραγγελίας εις τους αδελφούς. Οποιος από τους αδελφούς αγωνίζεται εναντίον ατόπων λογισμών, ας ασφαλίζεται πάντοτε και ας λαμβάνη συνεχώς συμβουλάς, ας δέχεται διδασκαλίας και παραινέσεις, μήπως εξαπατηθή και νικηθή και έτσι καταντήση, από τον διάβολον, αξιοθρήνητον πτώμα.

B'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα

ΤΩ. ΜΑΚΑΡΙΩι Σάββα πορευομένω ποτέ πρὸς τὸν Ἰορδάνην, έπαγομένω δὲ καὶ τινὰ τῶν φοιτητῶν, νέον τὴν ἡλικίαν, πλῆθος αὐτοῖς κοσμικῶν ὑπῆντα, παρ' οἷς καὶ νεᾶνις ἦν εὐπρεπῆς τὴν μορφήν, ὄψεσιν ἄφυλακτου παγίς οὐχ ὑπερβῆναι ραδία. Μετὰ γὰρ τὸ παρελθεῖν ἐκείνους, ὁ Σάββας ἀποπειρώμενος οἷα τοῦ μαθητοῦ, σοὶ δέ, φησι, ποταπὴ ἔδοξεν εἶναι ἡ κόρη; ἐμοὶ

γὰρ ἑτερόφθαλμος οὖσα ἐφάνη. “Ὁ δὲ οὐχί, Πάτερ, ἔφη, ἀλλὰ τοὺς δύο ἔχουσα ἦν. Καὶ ὅς, ἦπαρσαι, τέκνον, ἄρα; ἐκκέκοπται γὰρ ἀτεχνῶς ἄτερος τῆ κόρη. Ὁ δὲ μαθητὴς ἀγνοῶν εἶναι πείραν σοφοῦ τὴν ἐρώτησιν, τὸ καλῶς ἐκείνω γνωσθὲν καλῶς ὑπ’ αὐτοῦ γνωσθῆναι ζητοῦντος, οὐχί, ὦ Πάτερ, ἔφη ἀλλὰ καὶ λάμποντας πολὺ αὐτὴ μᾶλλον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδεῖν ἠδιστους. Καὶ ὁ Σάββας πόθεν δὲ σοὶ τὸ ἀκριβῶς εἶδεναι περὶ τούτου καὶ ἰσχυρῶς διατείνεσθαι; Ἐγώ, ἔφη, ἐπιμελῶς προσέσχον αὐτὴ καὶ σαφῶς ἔγνω ἀμφοτέρους ἔχειν τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Ἐπεὶ οὖν ἤδη ὁ μαθητὴς ἐντὸς ἀρκύων ἦν, τηνικαῦτα ὁ θεῖος Σάββας φανερῶς ἐλέγχων, πού δὲ σοῦ κεῖται, φησί, τὸ παράγγελμα, τὸ μὴ ἐπιστήσης ὄμμα πρὸς αὐτήν, καὶ μὴ συναρπασθῆς σοῖς βλεφάροις; Τοιγαροῦν οὐκέτι μοὶ συνῶν ἔση το ἀπὸ τοῦδε, οὐδὲ τῷ κελλίῳ μου συμπαραμενεῖς, ἕως ἂν ἐθισθῆση μὴ οὕτω πλανᾶσθαι, ἀλλὰ κατὰ χώραν μένειν ὁ ὀφθαλμός.

Οὕτως εἰπὼν, παραπέμπει ἐκεῖνος εὐθὺς εἰς τὸ καστέλλιον" εἶτα χρόνον ἔκανον ἐκεῖ διατρίψαντα καὶ καλῶς παιδαγωγηθέντα καὶ οἶον εἰπεῖν ἀρκοῦσαν ὀφθαλμῷ τίσαντα δίκην τῆ ἀνεύστω μεταμελεία καὶ τοῖς τῆς καρδίας ἀλγήμασιν, εἰσδεχεται πάλιν αὐτὸν ὁ Μακάριος καὶ τοὺς τοῦ κελλίου συναριθμεῖ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ καὶ μακάριος Σάββας ἐπορεύετο πρὸς τὸν Ἰορδάνην, μαζί με κάποιον δόκιμος μοναχόν, νέον κατὰ τὴν ηλικίαν. Εἰς τὸν δρόμον συνήντησαν πλῆθος ἀπὸ κοσμικοὺς μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ μία ωραιοπρόσωπος κόρη, παγίς διὰ τὰ μάτια τοῦ ἀπροσέκτου, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ διαφύγη κανεῖς.

Αφοῦ λοιπὸν ἐπέρασαν, ὁ Σάββας, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν μαθητῶν του, τὸν ἐρωτά:

– Πῶς σου ἐφάνηκεν ἐκεῖνη ἡ νέα; νομίζω ὅτι εἶχεν ἓνα μονάχα μάτι.

- Ὅχι, Πάτερ, -ἀπήντησεν ὁ δόκιμος- εἶχε καὶ τὰ δύο τῆς μάτια.

– Μήπως ἔχεις κάνει λάθος, παιδί μου; ἐπέμενεν ὁ Σάββας· διότι κάπως ἀδέξια εἶχεν ἀφαιρεθῆ τὸ ἓνα μάτι τῆς κόρης.

Ὁ δόκιμος ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ ἐρώτησις τοῦ σοφοῦ ἐγένε διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ, καὶ ἐκεῖνο, που ὁ ἴδιος ἐγνώριζε καλὰ ἐζητούσε νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτόν, ἐπέμενεν.

-“Ὅχι πάτερ μου, του εἶπεν- ἀλλὰ καὶ τὰ δύο τῆς μάτια ἦσαν λαμπερά καὶ πολὺ ωραία νὰ τὰ βλέπῃς.

Τότε ὁ Σάββας του ἀπήντησε (με αὐστηρότητα). - -Απὸ πού το γνωρίζεις αὐτό καὶ τόσον πολὺ ἐπιμένεις;

-Εγώ, εἶπεν, ἐπιμελῶς τὴν ἐπρόσεξα καὶ ἐβεβαιώθηκα, ὅτι ἔχει καὶ τὰ δύο τῆς μάτια.

Ἔτσι, ἀφοῦ ἐπαγιδεύθη ὁ δόκιμος, ἤρχισε πλέον φανερά νὰ τὸν ἐλέγχει ὁ θεῖος Σάββας.

– Πού ἐπέταξες –του λέγει- τὴν παραγγελίαν, νὰ μὴ στρέψῃς τὸ βλέμμα σου πρὸς αὐτήν (Παροιμ. στ', 25 καὶ θ', 18), καὶ νὰ μὴ αἰχμαλωτισθῇς ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου; Ἀπὸ τώρα λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ποτέ πλέον δὲν θὰ εἶσαι μαζί μου οὔτε θὰ παραμένῃς εἰς τὸ κελλί μου,

μέχρις ότου συνηθίσης να μή περιφέρης εδώ και εκεί το βλέμμα σου, αλλά να κρατης ακίνητα τα μάτια σου.

Αφού του είπεν αυτά, τον στέλλει αμέσως εις το φρούριον. Εκεί παρέμεινε πολύν χρόνον και διεπαιδαγωγήθη καλά και ούτως ειπείν, με την πραγματικήν μετάνοιαν και τους πόνους της καρδιάς, ετιμωρήθη αρκετά δι' εκείνην την ηδονικής κίνησιν του οφθαλμού του. Δι' αυτό και ο Μακάριος Σάββας τον συγκαταλέγει μαζί με τους άλλους μοναχούς του κελλίου.

Γ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνειλεγμένας, ὅτι δεῖ ἐκάστην ἡμῶν ἐπιγινώσκουσιν τὸ ἑαυτῆς ἐπάγγελμα μὴ πρὸς τὰ κάτω φέρεσθαι, ἀλλὰ τῶν ὑψηλοτέρων ἀεὶ ἐφίεσθαι. Οὐκ ἀγνοεῖτε γὰρ τὴν ἐν τῷ Εὐαγγελίᾳ παραβολήν, περὶ τῶν ἑκατῶν καὶ ἐξήκοντα καὶ τριάκοντα. Ἡ μὲν οὖν ἑκατοντάς, τὸ ἡμέτερον ἔστιν ἐπάγγελμα ἡ δὲ ἐξήκοντάς, τὸ τῶν ἐγκρατῶν τάγμα ἡ δὲ τριακοντάς, τῶν σωφρόγως βιούντων.

Καὶ ἀπὸ μὲν τῶν τριάκοντα ἐπὶ τὰ ἐξήκοντα καλὸν μεταβαίνεις ἀπὸ γὰρ τῶν μικροτέρων ἐπὶ τὰ μείζω καλὸν προκόπτειν" ἀπὸ δὲ τῶν μειζόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττωνα καταφέρεσθαι οὐκ ἀκίνδυνον ὁ γὰρ ἅπαξ γεύσας ἐπὶ τὰ χεῖρω, οὐδὲ ἐν τούτους στήναι δύναται, ἀλλ' ὡς ἐν βυθῷ τῆς ἀπωλείας φέρεται.

Τινὲς γοῦν παρθενίαν ἐπαγγειλάμενοι καὶ ἀσθενεῖα γνώμης τὸν λογισμὸς ὑποσυρόμενοι, προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις προφασίζονται, λέγουσαι πρὸς ἑαυτὸς, ὅτι ἐὰν σωφρόνως, μᾶλλον δὲ ἀφρόνως, βιώσωμεν, κὰν τῶν τριάκοντα ἀξιούμεθα, αὕτη δὲ ἡ γνώμη τοῦ ἐχθροῦ ἔστιν. "Ὁ γὰρ ἐκ τῶν μειζόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττωνα ἐρχόμενος, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐμπαίζεται ὡς γὰρ στρατιώτης φυγὰς καὶ τοῦτο δράσας κρίνεται, καὶ οὐχ ὅτι πρὸς τὴν ἐλάττω στρατείαν κενώρησε συγγνώμης ἄξιος, ἀλλ' ὅτι τῆς μείζονος ἀπέστη τὴν τιμωρίαν λαμβάνει.

- Δεῖ οὖν ἐκ τῶν ἐλαττόνων ἡμᾶς ἀεὶ ἐπὶ τὰ μείζω προβαίνειν, τῶν μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανομένας, κατὰ τὴν Ἀποστόλου διάταξιν, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινομένας, καὶ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα ἡμῶν σωφροσύνην τὴν εἰς ἄκρον ἐπιδείκνυσθαι. Καὶ εἰ παρὰ ταῖς κοσμικαῖς δοκεῖ σωφροσύνη πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ συμπάρεστιν αὕτη καὶ ἀφροσύνη, διὰ τὸ ταῖς ἄλλαις πάσαις αἰσθήσεσιν αὐταῖς ἀμαρτάνειν. Καὶ γὰρ ὀρῶσιν ἀπρεπῶς, καὶ γελῶσιν ἀτάκτως, ἡμεῖς δὲ καὶ τούτων ἀφέμενοι ἐπαναβῶμεν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἀφέλωμεν τὴν ματαίαν φαντασίαν καὶ γὰρ φησιν ἡ γραφή, οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὀρθὰ βλέπετῶσαν.

Δεῖ δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν κωλύειν τῶν τοιούτων ἀμαρτημάτων ἀθέμιτον γὰρ τῶν ὕμνων ὄργανον αισχρὰ προφέρειν ῥήματα. Ταῦτα δὲ δυνατόν φυλάττειν, ἐὰν μὴ ταῖς προόδοις συνεχῶς χρώμεθα διὰ γὰρ τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν, κὰν μὴ βουλώμεθα, οἱ κλέπται εἴσιασιν. Πῶς γὰρ δύναται οἶκος καπνοῦ ἐκ τῶν ἐξωθεν κινηθέντος καὶ τῶν θυρῶν ἀνοιγισῶν μὴ μελαίνεσθαι;

Ἀναγκαίως οὖν παραιτεῖσθαι προσήκει τὰς εἰς τὴν ἀγορά, προελεύσεις. Κὰν γὰρ καὶ τὸ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς γυμνοὺς ἰδεῖν βαρὺ καὶ ἀπρεπὲς ἦγωμεθα, πόσω γὰρ μᾶλλον ἐπιβλαβὲς ἡμῖν ἔσται θεωρῆσαι ἐπὶ τῶν πλατειῶν τοὺς ἀπρεπῶς γεγυμνωμένους ἢ καὶ ἀκόλαστα ἀκούσαι ῥήματα; "Ὅπηνίκα δὲ καὶ εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτὰς καθεῖρξωμεν, οὐδὲ τότε τὸ ἀμέριμον ἔχειν ὀφείλομεν, ἀλλὰ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀδιαλείπτως γρηγορεῖν. "Ὅσον γὰρ ἑαυτας

ἀσφαλιζόμεθα πρὸς σωφροσύνην, τοσούτον δριμυτέροις παλαίομεν λογισμούς. "Ὅσον γὰρ προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσούτον καὶ μείζοσι συμπλέκονται ἀνταγωνισταῖς.

"Ὅρᾳ οὖν πόσον ἀπέπτῃς, καὶ οὐκ ὀλιγορήσεις τὰ παρόντα. Τὴν ὑλικῶν καὶ ἔμπρακτον ἐνίκησας πορνείαν; τὴν διὰ τῶν αἰσθήσεων σου προστίθησιν ὁ ἐχθρὸς ὅταν δὲ καὶ ταύτης ἑαυτὸν κωλύσης, ἐν τοῖς κατὰ διάνοιαν χωρίοις ἐμφωλεύει, τὸν ἄυλον σοὶ κινῶν πόλεμον πρόσωπα γὰρ εὐπρεπῆ καὶ ὁμιλίας ἀρχαίας ταῖς ἡσυχάζουσαις παρεισφέρει.

Δεῖ οὖν μὴ συγκατατίθεσθαι τοῖς φαντάσμασι γέγραπται γὰρ ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῆ ἐπὶ σε, τόπον σου μὴ ἀφῆς ἢ πρὸς τὰς φαντασίας συγκατάθεσις, ἐφάμιλλός ἐστι τῆ κοσμικῆ πορνεία δυνατοὶ γὰρ, φησι, δυνατὸς ἐταστήσονται. Μέγας οὖν καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἀγῶν' τὸ γὰρ ἐν κακοῖς κεφάλαιον τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ἀπώλειαν ψυχῆς τοῦτο ἐστι, καὶ τοῦτο αἰνιττόμενος καὶ μακάριος Ἰὼβ ἔλεγε περὶ τοῦ διαβόλου" «ὁ ἔχων τὴν δύναμιν ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρὸς».

Πολλαῖς οὖν καὶ διαφόρους μηχαναῖς τὸ τῆς πορνείας κέντρον κινεῖ ὁ διάβολος κατὰ τῶν φιλοχρίστων ἀνθρώπων" πολλάκις γοῦν καὶ ἀγάπην ἀδελφικὴν μεθώρμισεν ὁ κακοφρων εἰς τὴν οἰκείαν κακίαν. Καὶ γὰρ παρθένους φυγούσας γάμον καὶ φαντασίαν πᾶσαν του βίου διὰ σχέσεως ἀδελφικῆς ὑπεσκέλισε, καὶ Μοναχοὺς δὲ ἔτρωσε πᾶν ὅτιοῦν ἀποφυγόντας πορνικὸν σχῆμα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἠπατησε δι' εὐλαβοῦς ὁμιλίας τοῦ γὰρ ἐχθροῦ ἔργον τὸ ἀμφιαζόμενον τὰ ἀλλότρια τα οἰκεῖα λανθανόντως ἐνεργεῖν δείκνυσι σίτου κόκκον καὶ ὑποτίθησιν αὐτῷ παγίδα.

Οἶμαι δὲ καὶ τὸν Κύριον περὶ τούτου λέγειν, ὅτι ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες. Γενώμεθα οὖν ἡμεῖς φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιαι ὡς αἶ περιστερὰ καὶ κατὰ μὲν τῶν αὐτοῦ παγίδων πανούργω τὸ λογισμῶ χρησώμεθα πρὸς τὸ μὴ λανθάνειν ἡμᾶς τὰ αὐτοῦ μηχανήματα, τὸ γὰρ ὅμοιον διὰ τοῦ ὁμοίου ταχέως διαγινώσκεται, τὸ δὲ ἀκέραιόν της περιστερᾶς τῷ καθαρῷ τῆς πράξεως ἐπιδειζώμεθα.

Δέον οὖν ἡμᾶς πάντοτε νήφειν καί, κατ' ἐννοίαν λαμβανούσας τοῦ ἐχθροῦ τὴν δεινότητα, φυλάττειν ἑαυτὰς ἀπὸ τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἐπιβουλῶν καὶ γὰρ ὡς εἴρηται καὶ διὰ τῶν ἐξωθεν πραγμάτων πολεμεῖ, καὶ διὰ τῶν ἔνδον λογισμῶν προσβάλλει, καὶ πλέον διὰ τῶν ἔνδον.

Χρεία οὖν ἡμῖν πρὸς τὸν πόλεμον τοῦτον ἀσκήσεως ἐπιπόνου, καὶ προσευχῆς ἀδιαλείπτου· ἀλλὰ ταῦτα μὲν γενικῶς ἐπὶ παντὸς λογισμοῦ ὀλεθρίου ἀλεξιτήρια πέφυκε δεῖ δὲ καὶ εἰδικαίαι τισιν ἐννοίαις κατὰ τοῦ λαιμοῦ τούτου χράσθαι καὶ ἀνθυποφέρειν αὐτὰ τὰ ἐναντία. Καὶ εἰ παραστῆ ἐν τῇ διανοίᾳ ὄψεως εὐπρεποῦς φαντασία, τῷ λόγῳ ὁ νοῦς τὸ παριστάμενον ἐκεῖνο εἶδωλον τιμωρεῖτω, καὶ τοὺς μὲν ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκκολαπτέτω, τῶν δὲ παρειῶν τὰς σάρκας ἐξαίρειτω, ὑποτεμενέτω δὲ καὶ τὰ χεῖλη, καὶ λοιπὸν ὁράτω πῆγμα ὀστέων γυμνῶν δυσειδὲς καὶ κατανοεῖτω τί ἦν τὸ ποθούμενον. "Ἐτι δὲ ὑπογραφέτω καὶ λογισμὸς καὶ πᾶν του ἔρωμένου το σῶμα, ἔλκη βρύον σηπεδονώδη τὲ καὶ βαρυσομα, καὶ εἰς ἴχωρας καὶ ἔλκη διαλυόμενον, οἷα τὰ τῶν νεκρῶν, ἢ καὶ αὐτὴν νεκρὰν τοῖς ἔνδοθεν ὀφθαλμοῖς ὑποτιθέτω.

Οὕτω γὰρ ὁ νοῦς ἀηδίας ὑποπλησθεῖς ἀποσβέσει τὸν πρὸς αὐτὸ πόθον, καὶ ἑαυτὸν τῆς ματαιᾶς πλάνης ἰσχύσει ἀναχαιτίσαι, λογιζόμενος ὅτι τὸ φιλούμενον οὐδὲν ἄλλο ἦν ἢ αἷμα σὺν φλέγματι μεμιγμένον, ὅπερ καὶ ὑφάσματος χρεῖαν παρέχειν τοῖς ζώους καὶ λοιπὸν τῆς ἡδυπαθείας ἀποστήσεται οὕτω γὰρ καὶ τῶν ὑπογαστριῶν ἡδονῶν κρατῆσαι τίς εὐχερῶς, σὺν Θεῷ, δύναται.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγε προς τας καλογραίας, που είχαν συγκεντρωθή: Κάθε μία από ημάς πρέπει να γνωρίζη καλά την αποστολήν της, να μη γλυστρά προς τα κάτω, αλλά πάντοτε να επιθυμη τα υψηλότερα. Διότι δεν πρέπει να αγνοήτε την παραβολήν του Ευαγγελίου διά τα εκατόν και τα εξήκοντα και τα τριάκοντα (Ματθ. ιγ', 8). Η εκατοντάς λοιπόν συμβολίζει την ιδικήν μας αποστολήν: η εξηκοντας συμβολίζει το τάγμα αυτών που εγκρατεύονται, και η τριακοντας αυτές που ζουν με σωφροσύνην.

Είναι λοιπόν καλόν από τα τριάκοντα να πηγαίνωμεν εις τα εξήκοντα διότι είναι καλόν να προχωρή κανείς από τα μικρότερα προς τα μεγαλύτερα, ενώ είναι επικίνδυνος να πίπτη από τα μεγαλύτερα προς τα μικρότερα. Διότι εκείνος, που μίαν φοράν θα στραφή προς τα χειρότερα ούτε εις αυτά θα ήμπορέση να σταθή μέχρις ότου βυθισθή εις τον βυθόν της απωλείας.

Μερικαι λοιπόν, αι οποίαι υπεσχέθησαν παρθενίαν και δεν είναι σταθεραί εις την γνώμην των, παρασύρονται από τον λογισμόν των. Έτσι προφασίζονται προφάσεις εν αμαρτίαις και λέγουν προς τον εαυτόν τους· αν ζήσωμεν με σωφροσύνην -μάλλον με αφροσύνην θα έλεγα θα κερδίσωμεν τουλάχιστον τα τριάκοντα. Αυτή όμως η σκέψις προέρχεται από τον εχθρόν. Διότι εκείνος που έρχεται από τα μεγαλύτερα προς τα μικρότερα, εμπαιζεται από τον εχθρόν. Αυτός που θα κάμνη αυτό θεωρείται ως στρατιώτης, ο οποίος έλιποτάκτησεν από την μάχην και όχι ως στρατιώτης που κατετάγη εις στράτευμα ολιγωτέρας πολεμικής σημασίας δι' αυτό δεν συγχωρείται, αλλ' απεναντίας τιμωρείται, διότι εγκατέλειψε την σπουδαιότεραν στρατιωτικής παράταξιν.

Πρέπει λοιπόν ημείς να προοδεύωμεν συνεχώς από τα μικρότερα προς τα μεγαλύτερα να εγκαταλείπωμεν εις την λήθην τα παρελθόντα, κατά την 'Αποστολικήν διάταξιν (Φιλιπ. γ', 14), να προχωρώμεν δε συνεχώς προς εκείνα που ευρίσκονται εμπρός μας και, σύμφωνα με την υπόσχεσίν μας να επιδεικνύωμεν την πλέον αυστηράν σωφροσύνην. Και αι κοσμικαι γυναίκες έχουν την γνώμην, ότι πρέπει να ζούν με σωφροσύνην· ωστόσο όμως μαζί με την σωφροσύνην των κοσμικών υπάρχει και αφροσύνη, διότι αυται αμαρτάνουν με όλας τας άλλας αισθήσεις. Και αδιάντροπα κοιτάζουν και με αναίδειαν γελούν: ημείς όμως, αφού αφήσωμεν αυτά, ας αναβώμεν υψηλότερα, προς τις αρετάς και ας αποδιώξωμεν από τα μάτια μας κάθε ανωφελή φαντασίαν· διότι και η Αγία Γραφή λέγει: τα μάτια σου ας βλέπουν σωστά (Παροιμ. δ', 25). Συγχρόνως δε και την γλώσσαν μας πρέπει να εμποδίζωμεν από τα σχετικά αμαρτήματα, διότι δεν είναι σωστόν το όργανον τών ύμνων να προφέρη αισχρούς λόγους.

Όλα αυτά θα ήμπορέσωμεν να τα τηρήσωμεν αν δεν εξερχώμεθα συχνά από το Μοναστήρι διότι έστω και αν δεν θέλωμεν, οι κλέπται εισέρχονται εις την ψυχήν μας από τις αισθήσεις. Διότι πώς είναι δυνατόν να μη μαυρίση το σπίτι από καπνόν, που καπνίζει έξω, όταν ανοιχθούν αί θύραι;

Κατ' ανάγκην λοιπόν πρέπει να αποφεύγωμεν να πηγαίνωμεν εις την αγοράν. Διότι αν θεωρούμεν βαρύ και άπρεπον να ίδωμεν γυμνούς τους γονείς και τα αδέρφια μας, πόσον μάλλον θα είναι δι' ημάς βλαβερόν να ίδωμεν εις τας πλατείας αυτούς που έχουν γυμνωθή αδιάντροπα, ή να ακούσωμεν αισχρά λόγια; Και εις τα σπίτια μας ακόμη όταν κλεισθώμεν, ούτε και τότε πρέπει να είμεθα αμέριμνοι, αλλά σύμφωνα με αυτό που γράφει συνεχώς να

επαγρυπνώμεν (Α΄ Θεσ. ε΄, 17). Διότι όσον περισσότερο ασφαλιζόμεθα πρὸς τήρησιν της σωφροσύνης, τόσον περισσότερο παλαιομέν με περισσότερον ερεθιστικούς λογισμούς. Όσον δηλαδή προκόπτουν οι αθληταί, τόσον και ανταγωνίζονται προς ισχυροτέρους αντιπάλους.

Κοίταξε λοιπόν πόσον απεμακρύνθης και δεν θα αδιαφορήσης διά τα παρόντα. Ένίκησες, παραδείγματος χάριν, την υλικήν και σαρκικήν πορνείαν; ο εχθρός θα σε ενοχλήση (με την νοεράν) δια των αισθήσεων. (Όταν και από αυτήν φυλάξης τον εαυτόν σου, τότε θα φωλιάση εις την διάνοιάν σου και θα κινήση εναντίον σου τον αόρατον πόλεμον. Θα παρουσιάξη δηλαδή εις τας ασκητρίας πρόσωπα ωραία και παλαιάς συνναναστροφάς, που έχουν λησμονηθή.

Πρέπει λοιπόν να μη δεχώμεθα καθόλου τα δημιουργήματα αυτά της φαντασίας διότι λέγει η Αγία Γραφή. Αν ξεσηκωθή εναντίον σου πόλεμος του εξουσιάζοντος πνεύματος (του διαβόλου), μη αφήσης τον τόπον σου, δηλαδή μη υποχωρήσης και δεχθής τους λογισμούς. Η συγκατάθεσις εις αυτά τα δημιουργήματα της φαντασίας είναι ίδια με την κοσμικήν πορνείαν· διότι οι δυνατοί, λέγει η Αγία Γραφή, θα κριθούν αυστηρά. Είναι λοιπόν μέγας ο αγών εναντίον του δαιμονίου της πορνείας, διότι το σπουδαιότερον κακόν, που διαθέτει ο εχθρός διά την απώλειαν ψυχής, είναι αυτό. Αυτό εννοούσεν ο μακάριος Ιώβ, όταν έλεγε δια τον διάβολον: «αυτός που έχει την δύναμιν εις τον ομφαλόν της κοιλίας» (Ιώβ μ΄, 11).

Με πολλές και διαφόρους μηχανάς κινεί ο διάβολος το κέντρον της πορνείας εναντίον των φιλοχρίστων ανθρώπων. Πολλάκις ο κακόβουλος διάβολος μετέβαλε και αυτήν την αδελφικήν αγάπην εις την ιδικήν του κακίαν. Και παρθένους δηλαδή, που ηρνήθησαν τον γάμον και κάθε κοσμικήν επίδειξιν, τας επαγίδευσεν με την αδελφικήν σχέσιν και Μοναχούς, οι οποίοι απέφυγαν οποιονδήποτε πορνικόν σχήμα, τους επλήγωσε και τους εξηπάτησε με ευλαβή συνομιλίαν. Διότι έργον του εχθρού είναι να υποκρίνεται τα ξένα και με πονηρόν τρόπον να πράττη τα ιδικά του παρουσιάζει κόκκον σίτου και κάτω από αυτόν τοποθετεί παγίδα.

Νομίζω ότι και ο Κύριος δι' αυτόν λέγει, ότι έρχονται κοντά μας με ενδύματα προβάτου, ενώ από μέσα είναι αρπακτικοί λύκοι (Ματθ. ζ΄, 15). Ας γίνωμεν λοιπόν συνεταί όπως τα φίδια και ακέραιαι όπως τα περιστέρια (Ματθ. ι΄, 16). Προς απόκρουσιν των παγίδων του άς μεταχειρισθώμεν και ημείς πανούργον λογισμόν, διά να μη μας ξεγελούν τα μηχανήματά του, επειδή το όμοιον αναγνωρίζεται γρήγορα από το όμοιον με την καθαρότητα δε της πράξεώς μας ας επιδείξωμεν το ακέραιον της περιστεράς.

Είναι ανάγκη λοιπόν πάντοτε να προσέχωμεν και αφού έννοήσωμεν καλώς πόσον φοβερός είναι ο εχθρός, που μας πολεμεί, να προφυλασώμεθα από τας διαφόρους επιβουλάς του· διότι όπως ελέχθη, και με τα εξωτερικά πράγματα μάς πολεμεί και με τους εσωτερικούς λογισμούς μας προσβάλλει και πολύ περισσότερο με τους εσωτερικούς.

Έχομεν λοιπόν ανάγκην, διά να νικήσωμεν εις τον πόλεμον αυτόν, από επίπονον άσκησιν και αδιάλειπτον προσευχήν αυτά έχουν αποδειχθή προστατευτικά προς απόκρουσιν γενικώς παντός βλαβερού λογισμού. Πρέπει όμως να μεταχειριζώμεθα εναντίον του όλεθρίου και καταστρεπτικού αυτού πολέμου και μερικές ειδικές σκέψεις και να αντιτάσσωμεν έτσι εις αυτόν τα αντίθετα. Αν παρουσιασθή εις την διάνοιάν μας η φανταστική εικόνα ενός ωραίου προσώπου, ας καταστρέφει ο νους με την δύναμιν του

λογικού το παρουσιαζόμενον εκείνο είδωλον: ας τού βγάξη τα μάτια, ας αφαιρή τας σάρκας από τας παρειάς, ας του κόπη τα χείλη και ας βλέπη εις το εξής ένα άσχημον σύμπλεγμα από γυμνά κόκκαλα και τότε ας σκεφθή τί ήτο αυτό που εποθούσεν. Ας σχηματίση ακόμη η σκέψις και ολόκληρον το σώμα του αγαπημένου ως να είναι γεμάτος από βρωμερας πληγάς, που σαπίζουν, να διαλύεται εις δύσοσμα σάπια αίματα, όπως τα σώματα των νεκρών. Ας βλέπη δε ακόμη και τον εαυτόν της κάθε μια από ημάς, με τα μάτια της ψυχής της, νεκρόν.

Έτσι ο νούς θα γεμίση με αηδیان, θα σβύση τον πόθον προς το πρόσωπον της σαρκικής επιθυμίας και θα ήμπορέση να αναχαιτίση τον εαυτόν του από την ματαίαν πλάνην· θα σκέπτεται ότι το αγαπώμενον δεν ήτο τίποτε άλλο παρά αίμα ανακατωμένος με την ύλην των σαρκών, που προσφέρεται ως καταφύγιον εις τους σκώληκας. Κατόπιν αυτού ο νούς θα απομακρυνθη από την ηδυπάθειαν και θα ήμπορέση κανείς, με την βοήθειαν του Θεού, να κυριαρχήση εύκολα επί των σαρκικών ηδονών.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, οί άρχαίοι μόσχους και κριοὺς και ἄμνους πάντες εις θυσίαν προσέφερον τῷ Κυρίῳ, ἡμεῖς δὲ τὸ ἑαυτῶν σῶμα προσηνέγκαμεν αὐτῷ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Μηκέτι οὖν μαμήσωμεν τοῦτο ἢ ρυπώσωμεν ἐν τοῖς ἀπαγορευμένοις, ἵνα μὴ ὡς ἱερόσυλοι θανάτω παραδοθῶμεν, ἀλλ' ἅγιον αὐτὸ και ἄρτιον τηρήσωμεν. Πρὸς δὲ τὸ τηρεῖν τὴν ἀγιωσύνην τοῖς μὲν νοῦν ἔχουσι νηφάλιον ἀρκεῖ ἢ του Θεοῦ μνήμη, ἧς αἱ ἀκτῖνες φωτίζουν τὴν καρδίαν, οἱ δὲ ἔτι ἀσθενῶς διακείμενου πρὸς τὴν τοιαύτην ἔννοιαν, χρήζουσι τινῶν ὑποδειγμάτων πρὸς κατόρθωσιν τῆς τοιαύτης ἀρετῆς.

Λάβωμεν οὖν ὑπόδειγμα τοὺς κατὰ τὸν κόσμον ἀνδραγαθούοντας ἐν τοῖς πολέμοις, ὧν τὰς εἰκόνας ἐπὶ τοίχων και σανίδων διαγράφουσι, τὰ κατὰ τὸν πόλεμον πάντα ἀνιστοροῦντες ἐπιμελῶς, και τοὺς μὲν φεύγοντας δεικνύντες, τοὺς δὲ διώκοντας, και τούτους μὲν βάλλοντας ἢ τιτρώσκοντας και δίκην ἄσταχῶν τοὺς ἀντιπάλους θερίζοντας, τοὺς δὲ ἐλεεινῶς καταπίπτοντας και ἀκόσμως ψυχορραγοῦντας. Πολλοὶ δὲ και τὰς τῶν ἁγίων ἀθλήσεις ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις διαγράφουσι πρὸς ζῆλον τῶν νωθροκαρδίων και ἀνάμνησιν τῶν ἀγωνισαμένων και ἀριστευσάντων κατὰ τῶν ἐναντίων.

Ὡς οὖν και τοῦ ἡμετέρου πρὸς λεπτόν ἀναγράφεσθαι μέλλοντος, και ἐν ὑψηλῇ ἀνατίθεσθαι πρὸς ἐπίδειξιν πάντων των οὐρανίων και ἐπιγείων και καταχθονίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, σπουδάσωμεν κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν, ἵνα μηδὲν αισχρὸν ἢ ψεκτὸν περὶ ἡμῶν ἐν τῇ εἰκόνᾳ ἀναγραφῆ οὐκ ἔστι γὰρ κρυπτόν ὁ οὐ γνωσθήσεται και τὰ ἐξῆς.

Αἰσχρότατον οὖν ἀληθῆ ἄνδρα ἐν εἰκόνι θεάσασθαι γυναικὶ ὀμιλοῦντα ἀσέμνως, και μάλιστα τὸν δοκούντα σχῆμα εὐλαβείας περικεῖσθαι. Εἰ δὲ και μετὰ ἄρρενος, κατὰ τὸν εἰπόντα «ἄρρενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι», τὶς ἄρα δυνηθῆ τῇ εἰκόνι ἔγατενισαι ; φευκτῶν και μισητὸν ἀληθῶς και τὸ θέαμα. Εἰ οὖν ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀτιμία και αισχρότητι οὐ βουλόμεθα θεαθῆναι ὑπὸ πάσης της κτίσεως, τοῦτο λογιζόμεθα πάντοτε, ὅτε ὑπὸ αισχρῶν λογισμῶν πολεμούμεθα, και πάντως αισχυνθέντες και ἀπογαρκήσαντες, τοῦ πάθους περιγενόμεθα, τῆς χάριτος συνεργούσης.

Οὕτως οὖν χρή φυλάσσειν τὸ σῶμα ἡμῶν ἀμαρτίας, εις τὸ μὴ ψεύσασθαι τὴ δημιουργῶ δῶρον γὰρ προσηγάγομεν ἑαυτοὺς τῷ Κυρίῳ και οὐκέτι ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ ἑαυτῶν

σώματος είτε γὰρ στενούμεθα είτε πολεμούμεθα, οὐ δυνάμεθα ἔτι ἐφέλκεσθαι τὸ δῶρον πρὸς τὸ ἴδιον θέλημα. "Ὡσπερ γὰρ ὁ εὐξάμενος εὐχὴν τῷ Θεῷ καὶ προσενηγκῶν αὐτῷ δῶρον τί καὶ διὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ναῷ ἀνατίθησιν, οὐκέτι τοῦ λοιποῦ ἐξουσίας ἔχει ἀφελεῖν καὶ προσήνεγκε, κὰν μεταμεληθῇ ἴσως, εἰ δὲ καὶ λάθρα τοῦτο ὑφελέσθαι ἐπιχειρήσας φωραθῇ, οὐχ ὡς τὸ ἴδιον ἀφελόμενος ἀπολυθήσεται τοῦ ἐγκλήματος, ἀλλ' ὡς ἱερόσυλος κολασθήσεται, οὕτω καὶ οἱ τῷ Θεῷ ἀφιερῶσαντες ἑαυτοὺς οὐκέτι τοῦ ἰδίου ἐξουσιάζουσι σώματος.

Εἰ δὲ καὶ ἔτσι ὀχλεῖ ἡ ἐπιθυμία, ἐγκύψωμεν εἰς μνημεῖον καὶ ἴδωμεν τὰ τῆς φύσεως ἡμῶν μυστήρια, τὸν ἐπάλληλός των ὀστέων σωρόν, κρανία σαρκῶν γεγυμνωμένα, καὶ τὰ λοιπὰ των ὀστέων. Ἐκεῖνα δὲ θεασάμενοι ἑαυτοὺς ἐν ἐκείνοις νομίσωμεν θεωρεῖν καὶ λογισώμεθα πὸν τοῦ παρόντος ἄνθους τὸ κάλλος καὶ ἡ τῆς παρειᾶς εὐχροια καὶ ἡ λοιπὴ εὐμορφία, καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐνθυμήσεως σβεσθήσεται ἡ πύρωσις τῆς σαρκός.

"Ἔστι δὲ καὶ δι' ἐτέρων λογισμῶν πολεμῆσαι καὶ καταγωνίσασθαι τὸ πάθος συνεργεῖα Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἐνοχλῶν συνεχῶς διὰ τῆς πυρώσεως τῷ ἀδελφῷ, ὑποτίθησιν αὐτῷ λογισμοὺς τοιούτους καὶ λέγει ἕως τίνος ὑποφέρεις τὸν κόπον καὶ τὴν ὀχλησιν τοῦ πάθους; τέλεσόν σου ἅπαξ τὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα μηκέτι πολεμηθῆς καὶ πάλιν μετανοεῖς οὐδὲν γὰρ ἔστι τὸ πρᾶγμα μιᾶς ὥρας, καὶ εὐθὺς παρήλθε φιλόανθρωπος δὲ καὶ συμπαθῆς καὶ Θεός, καὶ πάλιν σὲ μετανοοῦντα προσδέξεται. Ὁ δὲ ἀδελφὸς δι' ἀντιρρήσεως τοιαύτης ἀνατρέψει αὐτὸν λέγων. *Ὡ ἐχθρὲ του γένους ἡμῶν καὶ τῆς σωτηρίας πολέμιε ὑποβάλλεις μοὶ ἕως τίνος ὑπομενῶ τὸν κόπον; καὶ λέγω σοί, ἕως οὐ ἐπίδη ὁ Κύριος τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἀφήσῃ πάσας τὰς ἀμαρτίας μου, σοῦ τοῦ ἀντιδίκου μου ὡς τὴν χήραν ἐλευθέρωσας μέ. Οὐκ οἶδας δέ, διάβολε, ὅτι ἐὰν ἐθίσῃ θηρίον σαρκοφαγεῖν, πικρότερον εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὸ πάθος καθίσταται;

Πῶς οὖν ὑποβάλλεις μοι λέγων, ὅτι ἐὰν ποιήσης ἅπαξ σου τὴν ἐπιθυμίαν, οὐκέτι ἐνοχληθήσῃ; τίς δὲ μοὶ καὶ ὑπισχνεῖται, ὅτι ἐὰν φθείρω μου τὴν σάρκα, εὐρήσω καιρὸς μετανοίας καὶ οὐχὶ συνελκυσθῶ ἅμα τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; σκιά γὰρ τυγχάνει ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Τί δὲ καὶ οὐκ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἔσται; ἐὰν πὲρ ἄρῳ μάχαιραν καὶ ἀνακείρω ἑμαυτόν; Μᾶλλον μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ὀφείλω σοι ἀκούσαι, ἵνα μὴ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀπολέσω πλοῦτον αἰώνιον, καὶ ἃ συνήξα διὰ τῶν τοσοῦτων χρόνων καὶ καμάτων τὰς ἀρετὰς ἐργαζόμενος ἐν βραχεῖᾳ ροπῇ σκορπίσας, αἰχμάλωτος σοὶ γενήσομαι.

Λέγεις δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι μικρόν; καὶ ἄκουε, ἔχθρὲ τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἐπίβουλε, οἷα τιμὴ κείται τοὺς τὸ πάθος τοῦτο, καὶ σὺ λέγεις μικρόν, νικήσασι δι' εὐσέβειαν καὶ οἷα τιμωρία τοὺς αὐτὴ ἠττηθείσιν ἠτοίμαστα. Καὶ ὁ σώφρων Ἰωσήφ οὐχὶ τὸ πάθος τοῦτο γικήσας ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς ἐπαινεῖται καὶ μεγαλύνεται ἐν οὐρανὸ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ δὲ τῆς Αἴγυπτιας ὄνειδος ὁμοίως καταγελάται ἐν τῷ κόσμῳ παντὶ κηρυσσόμενον; Καὶ ἡ μακαρία δὲ Σωσάννα οὐχὶ παρὰ πάντων ἐγκωμιάζεται ἄχρι τοῦ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ὡς μὴ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτη ἐνδουσα, ἀλλὰ διὰ τὸ τηρῆσαι τὴν σωφροσύνην καὶ θανάτου καταφρονήσασα; Οἱ δὲ Πρεσβύτεροι καὶ Κριται, οἱ ἔδοκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν, ἠττηθέντες τούτῳ τῷ πάθει, λιθοβοληθέντες ἀπέθανον καὶ κατέλιπον ἑαυτοῖς ὄνομα πονηρὸν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα γενεὰς;

Ἀποστήθη οὖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας καὶ πολέμιε τῶν ψυχῶν. Κύριος ὁ Θεὸς ὁ δούσ τοὺς ἀνθρώπους τὸ Ἰνεύμα αὐτοῦ το "Ἄγιον, αὐτὸς ἐπιτιμῆσαι σοὶ καὶ ἀπράκτους θήσοι τὰς σᾶς μηχανὰς καὶ τὰ ἔνεδρα, ὅτι ἐνεδρεύεις ὡς πὲρ λέων καταπιεῖν τὴν ψυχὴν μου τὸ γὰρ γλυκύ σου, πικρόν ἐστι καὶ τὸ λεῖόν σου, βόθυνός ἐστι κατάγων εἰς ἀπώλειαν, καὶ τὰ χαρίσματά σου φθορᾶς καὶ θανάτου πεπλήρωνται.

Υποβάλλεις μοι γὰρ ἀθετῆσαι τὴν τοσαύτην χάριν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου μου, καὶ λυπῆσαι τὸ Πνεῦμα τὸ “Ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθην εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως, καὶ τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ πόρνης μέλη ποιῆσαι ; καὶ τὸν ἁγιασμὸν ἀπολέσαι, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον καὶ ἀτελευτήτου χαρᾶς καὶ δόξης ἐκπεσεῖν τοῦ Κυρίου μου καὶ κληρονομῆσαι σὺν σοὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ, καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, καὶ τὰς λοιπὰς κολάσεις τὰς αἰωνίους, αἵτινες σὺν σοὶ καὶ τοῖς σοῖς Ἄγγέλους παρὰ Θεοῦ ἠτοιμασθησαν; Ταῦτά μου ποιῆσαι καὶ παθεῖν ἐν βραχεῖ ὑποβάλλεις, καὶ λέγεις μοι ὅτι οὐδὲν ἔστι τὸ πρᾶγμα;

Οἶδα μὲν ὅτι ἐὰν ἀκούσω σου, σὺ μὲν ἀπελεύση εὐαγγελιζόμενος τὸ πατρί σου τὸ σατανᾶ τὴν ἐμὴν ἀπώλειαν συγχαίρων τῶν ἐμῶ πτώματι, ἐγὼ δὲ ἔμπροσθέν του Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανούς αισχυνθήσομαι. Ἄλλ' οὐ πεισθήσομαι σοί, διάβολος κρεῖσσον γὰρ μοι ἔστιν ἵνα σὺ ἐνοχλῆς ὡς πὲρ κύων, ἢ ἓνα γελᾶσης κατ' ἔμου τοῦτον τὸν γέλωτα. «Κύριος γὰρ μου στερέωμα καὶ καταφυγὴ καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐλπῶ καὶ τῶν σῶν παγίδων σωθήσομαι». Πρὸς τούτοις, ἀγαπητέ, ἐπίφερε κατ' αὐτοῦ τὸν φόβον τῆς γεέννης καὶ τὴν πικρίαν τῶν κολάσεων, καὶ οὕτω τὸ φόβο τοῦ πυρὸς ἐκείνου τὸ ἐν σοὶ πῦρ μαρανθήσεται.

Εἰ δὲ βούλει, παραστήσω σου καὶ τί βραχὺ ἀπεικόνισμα τῆς ἐν γεέννη τιμωρίας, ἵνα διὰ τοῦ μικροῦ τούτου τὴν ἀπέραντον καὶ ἀφόρητον ἐκείνην ὀδύνην ὡς ἐκ στοχασμοῦ καταμάθῃς. Οὐκ εἰσηλθες εἰς βαλανεῖον ποτέ, καὶ ἐώρακας ἐκεῖ ἄνδρας λελυμένους ἐκ τῆς πυρᾶς καὶ εἰς τὴν γερᾶν βαλλομένους; Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ φλογὶ τῇ μελλούσῃ διαδέχεσθαι τοὺς ἁμαρτωλούς, οὔτε νεροφόρος. παράκειται, οὔτε θύρα καὶ ἐκβασίς ὑπάρχει, οὔτε φέγγος, οὔτε ἄνεμος ἀναψύχων, οὔτε ἐὰν βοήσῃ τις μεγάλη τῇ φωνῇ φλογιζόμενος ἔστιν ὁ βοηθῶν ἢ παρακαλῶν. Γέγραπται γὰρ «ἡ κρίσις ἀνίλεως τῶ μὴ ποιήσαντι ἔλεος».

Οὐχ ἐώρακας δὲ καὶ αὐτὴν τὴν κάμινον τὴν ὑποκαίουσαν τὸ βαλανεῖον, ποῖον φόβον παρέχει τῇ μόνον πλησιάσαντι; Ἐκεῖ δέ, ἀντὶ ξύλου, ἀσεβεῖς κατακαίονται θείῳ πυρί, καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν ἐκείνην τὴν φλόγα σφοδροτέρως ἀναπτουσι, καὶ ἀφόρητον αὐτοῖς ἐμποιοῦσι τὴν κόλασιν. Γέγραπται γάρ' «ὄργῃ, θυμὸς καὶ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου, τοῦ κακὸν κατεργαζομένου καὶ ἁμαρτάνοντος».

Ταῦτα οὖν, ἀδελφέ, ἀναλόγισαι καὶ διαλυθήσεται ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς ἐκ τῆς διανοίας σου, ὡς διαλύεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός. Φύλαττε δὲ καὶ τοὺς σουσ ὀφθαλμούς καὶ ἀπόστρεφέ του μὴ ἰδεῖν ματαιότητος. Δεινὸς γὰρ ὑπάρχει προδότης ὁ ὀφθαλμὸς καὶ μετέωρος. Διὰ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων καὶ νοῦς προσφάτως τὸν πόλεμον δέχεται, καὶ ἀπελθόντος τοῦ πράγματος ἢ τοῦ ἐναντίου ἐπισυμβαίνοντος, συναπῆλθε καὶ ἀπηλάθη καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ πόλεμος. “Ὁ δὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ παρόντος τοῦ πράγματος καὶ ἀπόντος, δειγῶς πολεμεῖ, μᾶλλον δὲ καὶ πλέον ἀπόντος ἢ παρόντος ὀδυνᾶ τὴν ψυχὴν, τὴν ἐπιθυμίαν ἀνάπτων.

Οἶδόν τί λέγω" ἤκουσε τις ἡδυφωνίας μουσικῶν καὶ παρῆλθεν" εἶτα ἤκουσε φωνῆς πένθους, καὶ ὀδυρμοῦ, καὶ διὰ τοῦ θρήνου ἀπεκρούσθη ἡ ἡδυφωνία τῶν μουσικῶν ὁμοίως ἐγεύσατο μέλιτος, εἶτα καὶ πικροῦ τινὸς εἶδους, καὶ ἔσβεσθη ἡ γλυκύτης τοῦ μέλιτος ὑπὸ τῆς ἐσχάτης πικρότητος. Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὀσφρήσεως ὀσφρησατο τὶς εὐωδίας τινός, ἔπειτα καὶ δυσωδίας, καὶ ἀπηλάθη καὶ τῆς εὐωδίας ἡδύτης τῇ ἀηδία τῆς δυσωδίας. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφῆς ἤψατο τὶς ὕδατος ψυχροῦ, μετὰ τοῦτο ἤψατο καὶ βράζοντος, καὶ ἡ ζέσις τοῦ θερμοῦ ἤμβλυνε τὴν προτέραν ψυχρότητα.

Ὁ δὲ διὰ τοῦ μετεώρου ὀφθαλμοῦ πόλεμος, καὶ παρούσης τῆς ὕλης καὶ ἀπούσης, καταφλέγει τὸν νοῦν τῇ ἐπιθυμίᾳ. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐνυπνίοις αισχρούς

φαντάζει την καρδίαν' οί γάρ δαίμονες, εϋρόντες παρείσδυσιν δια τοῦ λογισμοῦ, διαγράψουσι τὸν πειρασμὸν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ ἀσχολοῦντες τὸν νοῦν, εἰς ἡδυπαθείας αὐτὸν καταφέρουσι.

Διὸ γέγραπται· «ρεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεῦει νοῦν ἄκακον». Ἐν γὰρ τῇ ἡττῇ τῶν ὀφθαλμῶν ἀρχὴν λαμβάνει ἡ ἁμαρτία, εἰς ἣν ὁ νοῦς, εἰ μὴ θάπτον ἐκνήψη, κατὰ μικρὸν πάντως ἐκκλισθήσεται, καθὼς καὶ ὁ Κύριος διεμαρτύρητο λέγων" «πᾶς ὁ ἔμβλεψας γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσε αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ». Ταύτην δὲ τὴν μοιχείαν ἐκριζοῖ τὸ κάτω ἀεὶ ἔχειν τὸ ὄμμα, ἄνω δὲ τὴν ψυχὴν. Βοηθεῖ δὲ τούτῳ καὶ ἡ ἐγκράτεια ὁ γὰρ κρατήσας φησὶ γαστρός, ἐκράτησε βλέμματος. Φεῦγε λόγους αισχρούς, καὶ ἐκφεύξῃ λογισμοὺς ρυπαροῦς.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι προσέφεραν εἰς τὸν Θεὸν ὡς θυσίαν μόσχους καὶ κριοῦς καὶ ἀμνοὺς ἡμεῖς ὅμως προσεφέραμεν εἰς Αὐτὸν τὸ σῶμα μας με τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀς μὴ το μιάνωμεν λοιπὸν ποτέ ἢ ἀς μὴ το λερώσωμεν με τὰ ἀπαγορευμένα, δια νὰ μὴ παραδοθῶμεν εἰς θάνατον ὡς ἱερόσυλοι, ἀλλ' ἀς το διατηρήσωμεν ἅγιον καὶ ἄρτιον. Διὰ νὰ παραμένωμεν εἰς τὴν ἀγιωσύνην εἶναι ἀρκετὴ, δι' ἐκείνους ποὺ ἔχουν καθαρὰν διάνοιαν, ἡ συνεχὴς ἐνθύμησις τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας αἱ ἀκτίνες φωτίζουν τὴν καρδίαν ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀκόμη ἀδυναμίας, ἐκτός ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν τοῦ νοῦ, ἔχουν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ μερικὰ παραδείγματα διὰ νὰ κατορθώσουν μίαν τοιαύτην ἀρετὴν.

Ἀς λάβωμεν λοιπὸν ὡς παράδειγμα τοὺς κοσμικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀνδραγαθοῦν εἰς τὸν πόλεμον τοὺς ζωγραφίζουν ἐπάνω εἰς τοίχους καὶ σανίδια καὶ ἐξιστοροῦν με κάθε λεπτομέρειαν ὅλα τὰ πολεμικὰ τῶν κατορθώματα. Εἰς τὴν ἀναπαράστασιν αὐτὴν παρουσιάζονται οἱ ἐχθροὶ νὰ φεύγουν καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς καταδιώκουν, νὰ τοὺς κτυποῦν, νὰ τοὺς πληγώνουν καὶ νὰ τοὺς θερίζουν ὅπως τὰ στάχυα νὰ πίπτουν ἀξιοθρήνητοι νεκροὶ οἱ ἀντίπαλοι καὶ νὰ ξεψυχοῦν ἀδοξα. Πολλοὶ πάλιν ζωγραφίζουν εἰς τοὺς ναοὺς τὰ κατορθώματα καὶ τὰ μαρτύρια τῶν Ἁγίων, διὰ νὰ ἐνθυμούνται αὐτοὺς οἱ βραδυκίνητοι ὅτι ἠγωνίσθησαν ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐβραβεύθησαν καὶ ἔτσι νὰ ξυπνᾶ μέσα τῶν ἡ ἐπιθυμία νὰ τοὺς μιμηθοῦν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν πρόκειται νὰ ἐξιστορηθῇ καὶ ὁ βίος μας λεπτομερῶς καὶ νὰ ἐκτεθῇ εἰς ὑψηλὸν μέρος, δια νὰ τὸν δουν ὅλα τὰ σουράνια καὶ ἐπίγεια καὶ καταχθόνια κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, ἀς προσέξωμεν, νὰ κατορθώσωμεν τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ μὴ ἀναγραφῇ εἰς ἐκείνην τὴν εἰκόνα δι' ἡμᾶς κανένα αισχρὸν ἀξιοκατάκριτον· διότι δὲν ὑπάρχει τίποτα κρυφόν, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ γίνῃ γνωστὸν (Ματθ. ι', 26).

Εἶναι λοιπὸν πολὺ αισχρὸν νὰ ἴδωμεν εἰς εἰκόνα ἕνα πραγματικὸν ἄνδρα νὰ συνομιλῇ ἄσεμνα με γυναῖκα καὶ μάλιστα νὰ εἶναι καὶ μοναχός. Ἀν, πάλιν συνομιλῇ (ἄσεμνα) με ἀρσενικόν, σύμφωνα με τὸ νόημα τοῦ ρητοῦ «ἀρσενικοὶ με ἀρσενικοὺς ἀσχημονοῦν» (Ρωμ. α', 27), ἀραγε τότε ποῖος θὰ ἤμπορέσῃ νὰ κοιτάξῃ αὐτὴν τὴν εἰκόνα; Καὶ μόνον τὸ θέαμα αὐτὸ εἶναι πραγματικὰ ἀποκρουστικὸν καὶ μισητόν. Ἀν λοιπὸν δὲν θέλωμεν νὰ μας ἰδῇ ὁλόκληρος ἡ κτίσις εἰς μίαν τοιαύτην ἀτιμίαν καὶ αισχρότητα, αὐτὸ ἀκριβῶς νὰ σκεπτώμεθα πάντοτε, ὡσὰκις πολεμοῦμεθα ἀπὸ αισχροῦς λογισμοὺς ὁποσδήποτε τότε θὰ συνερχώμεθα ἀπὸ τὴν νάρκης καὶ αισθανόμενοι ἐντροπήν (δι' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς μας) θὰ νικῶμεν τὸ πάθος με τὴν βοήθειαν τῆς Θεῆς Χάριτος.

Έτσι πρέπει να προφυλάσσουμε το σώμα μας από την αμαρτία και να μη γινώμεθα ψεύσται ενώπιον του Δημιουργού· διότι προσεφέραμεν τους εαυτούς μας ως δώρον εις τον Κύριον και δεν έχομεν πλέον εξουσίαν επάνω εις το σώμα μας. Είτε, δηλαδή, στενοχωρούμεθα, είτε πολεμούμεθα, δεν ήμπορούμεν να αποτραβήξωμεν το δώρον (και να το χρησιμοποιήσωμεν) όπως θέλομεν. Όπως δηλαδή εκείνος, που έταξε κάτι εις τον Θεόν και του έφερε κάποιο δώρον, το αφιερώνει, δια του ιερέως εις τον Ναόν, από εκείνην δε την στιγμήν δεν έχει πλέον εξουσίαν να αφαιρέση αυτό που προσέφερεν, έστω και αν μεταμεληθη. Αν συλληφθή να επιχειρη να αφαιρέση κρυφά το δώρον που αφιέρωσεν, δεν θα απαλλαγή διά το έγκλημά του αυτό, με την δικαιολογίαν ότι αφαιρεί ιδικόν του πράγμα, αλλά θα τιμωρηθή ως ιερόσυλος. Έτσι λοιπόν ακριβώς και εκείνοι που έχουν αφιερωθή εις τον Θεόν, δεν εξουσιάζουν πλέον το σώμα των.

Αν όμως, παρ' όλα αυτά, μάς ενοχλή ακόμη η σαρκική επιθυμία, ας σκύψωμεν επάνω εις τον τάφον και ας ίδωμεν τα μυστήρια της φύσεώς μας: τον σκελετόν, τα απογυμνωμένα από τας σάρκας κρανία, και τα υπόλοιπα οστά. Αφού δε τα ίδωμεν, άς θεωρήσωμεν, ότι βλέπομεν εις εκείνα τους εαυτούς μας και τότε ας σκεφθώμεν που επήγε το κάλλος του άνθους της παρούσης ζωής, το ωραίον χρώμα εις το πρόσωπον και η υπόλοιπος ωραιότης. Με αυτήν την σκέψιν θα σβήση η φλόγα της σαρκός.

Και με άλλους λογισμούς είναι δυνατόν να πολεμήσωμεν και να νικήσωμεν αυτό το πάθος με την βοήθειαν του Θεού. Ο εχθρός, ο οποίος ενοχλεί συνεχώς τον αδελφόν με την έξαψιν της σαρκικής επιθυμίας, έμβάλλει εις τον νούν τέτοιους περίπου λογισμούς: Μέχρι πότε – τού λέγει – θα υποφέρης τον κόπον και την ενόχλησιν του πάθους; Ικανοποίησε μίαν μόνον φοράν την επιθυμίαν σου διά να μη πολεμηθής πλέον και κατόπιν μετανοείς. Διότι δεν είναι τίποτε: μιάς ώρας υπόθεσις και έπειτα επέρασε. Ο Θεός δε, επειδή είναι φιλάνθρωπος και συμπαθής, πάλιν θα σε δεχθή, όταν μετανοήσης. Ο αδελφός τότε ας τον ανατρέψη με την εξής αντίρρησιν. Ω έχθρέ του γένους μας – ας του είπη – και πολέμια της σωτηρίας μας, μου βάζεις εις τον νούν μέχρι πότε θα υπομένω τον κόπον; Σου απαντώ: έως ότου ο Κύριος ίδη με συγκατάβασιν την ταπεινώσιν μου και τον κόπον μου και συγχωρήση τας αμαρτίας μου (Ψαλ. κδ', 18), και με απελευθερώση, όπως την χήραν (Λουκ. ιη', 3– 8) από τον αντίδικόν μου. Δεν γνωρίζεις δέ, διάβολε, ότι αν συνηθίση το θηρίον να τρώγη ανθρώπους^(*) τότε θα γίνη εκ της συνηθείας αγριώτερον; Πώς λοιπόν φέρεις εις τον νούν μου την σκέψιν ότι αν μίαν φοράν κάμης την επιθυμίαν σου, ποτέ πλέον δεν θα ενοχληθής; Και ποιος θα μου υποσχεθή ότι αν φθειρώ το σώμα μου, θα εύρω καιρόν μετανοίας και δεν θα παρασυρθώ εις την κόλασιν μαζί με τους εργαζομένους την ανομίαν; Διότι η ζωή μας επάνω εις την γην είναι μία σκιά. Και τι δεν ήμπορεί να γίνη μέσα εις μίαν ώραν; Αν πάρω μαχαίρι και αυτοκτονήσω;

Δι' αυτό λοιπόν ακριβώς δεν πρέπει να σε ακούσω, δια να μη χάσω, μέσα εις μίαν ώραν, αιώνιον πλούτον και όσα έμάζεψα τόσα χρόνια, με κόπους εργαζόμενος τας αρετάς, να τα σκορπίσω εις μίαν στιγμήν και να γίνω αιχμάλωτός σου. Και λέγεις ότι το πράγμα είναι μικρόν; Μάθε, κακόβουλε εχθρέ της ζωής μας, ποία τιμή επιφυλάσσεται εις εκείνους, οι οποίοι ενίκησαν, με την ευσέβειάν των, αυτό το πάθος, το οποίον συ λέγεις μικρόν και ποία

(*) Πράγματι πολλοί επιστήμονες αναφέρουν ότι διάφορα θηρία, ιδίως λέοντες και τίγρεις, όταν άπαξ γευθούν κρέας ανθρώπου, έπειτα το προτιμούν από κάθε άλλο και εγκαθιστάμενα πλησίον κατωκημένων τόπων προσπαθούν πάντοτε να αρπάσουν άνθρωπος να τον καταβροχθίσουν.

τιμωρία, αντιθέτως, έχει ετοιμασθή δι' αυτούς, που ενικήθησαν από αυτό. Μήπως ο σώφρων Ιωσήφ δεν επαινείται από όλες τας γενεάς και δεν δοξάζεται εις τον ουρανόν και εις την γην, επειδή ενίκησε το πάθος αυτό, ενώ, αντιθέτως, δεν χλευάζεται η Αίγυπτια διά την αισχράν πράξιν της, καθώς κηρύσσεται εις όλον τον κόσμον; Και η τρισευτυχισμένη Σωσάννα δεν εγκωμιάζεται από όλους μέχρι σήμερον και θα εγκωμιάζεται εις τους αιώνας, διότι δεν υπεχώρησεν εις αυτήν την επιθυμίαν, αλλά διετήρησε την σωφροσύνην της και κατεφρόνησε τον θάνατον; Ενώ οι Πρεσβύτεροι και Κριταί, οι οποίοι εκυβερνούσαν τον λαόν, επειδή ενικήθησαν από αυτό το πάθος, εθανατώθησαν με λιθοβολισμόν και άφησαν κακόν όνομα εις τας επομένας γενεάς^(*).

Φύγε λοιπόν από κοντά μας, εργάτα της ανομίας, που πολεμείς τας ψυχάς. Κύριος ο Θεός, ο οποίος έδωσεν εις τους ανθρώπους το πνεύμα Του το Αγιον άς σε τιμωρήση και ας αχρηστεύση τας μηχανές και τας παγίδας σου, διότι ενεδρεύεις όπως το κρυμμένο λεοντάρι να καταπίης την ψυχήν μου· διότι εκείνο, που παρουσιάζεις ως γλυκύ, είναι πικρόν και το ίσιωμά σου είναι λάκκος, που οδηγεί εις την απώλειαν και τα χαρίσματά σου είναι γεμάτα από φθοραν και θάνατον.

Φέρεις εις τον νούν μου την σκέψιν να αρνηθώ την τόσο μεγάλην χάριν που έλαβα από τον Κύριόν μου και να λυπήσω το Αγιον Πνεύμα, με το οποίον έσφραγίσθην δια να απολυτρωθώ και να κάμω τα μέλη του Χριστού μέλη πόρνης (Α' Κορ. στ', 15); Με προτρέπεις να χάσω τον αγιασμόν, χωρίς τον οποίον δεν θα ίδη κανείς τον Κύριον (Εβρ. ιβ', 14) και να ξεπέσω από την ατελεύτητον χαραν και δόξαν του Κυρίου μου και να κληρονομήσω μαζί σου το άσβεστον πυρ και τον ακοίμητον σκώληκα και τας υπολοίπους αιωνίους τιμωρίας, που έχουν ετοιμασθή από τον Θεόν δι' εσε και τους υπηρέτας σου (Ματθ. κέ', 41); Αυτά μου συνιστάς να κάμω και να πάθω εις ελάχιστον χρονικόν διάστημα και μου λέγεις ότι δεν είναι τίποτα αυτό το πράγμα;

Γνωρίζω καλά ότι εάν σε ακούσω, συ θα τρέξης να φέρης εις τον πατέρα σου, τον σατανάν, ως καλήν είδησιν, την ιδικήν μου απώλειαν και θα χαρής μαζί του διά την πτώσιν μου εγώ όμως θα παρουσιασθώ κατεντροπιασμένος εμπρός εις τον επουράνιον Πατέρα μου. Δεν θα με πείσης, διάβολες διότι είναι καλύτερον δι' εμε να με ενοχλης ως σκύλος, παρά να γελάσης εις βάρος μου διά το τοιούτον πάθημά μου. «Ο Κύριός μου είναι στερέωμά μου και καταφύγιόν μου και εκείνος που φροντίζει για την σωτηρίαν μου. Ο Κύριος υπερασπίζει την ζωήν μου και εις αυτόν θα έλπίσω και θα σωθώ από τας παγίδας σου» (Ψαλ. γ', 3-- ιζ', 30-- κστ', 10', 3).

Εκτός από αυτά, αγαπητέ, φέρε ακόμη εις τον νούν σου τον φόβον της γεέννης και την πικρίαν της κολάσεως και έτσι με τον φόβον εκείνου του πυρός θα μαρανθή μέσα σου το πυρ της πορνείας.

Αν δε θέλης, θα σου παρουσιάσω και μίαν μικράν εικόνα της τιμωρίας εις την γέενναν, διά να συμπεράνης, από αυτό το παραμικρόν, πόσον απέραντος και ανυπόφορος θα είναι εκείνος ο πόνος. Δεν έτυχε ποτέ να εισέλθης εις λουτρόν και να ίδης εκεί άνδρας, που έχουν παραλύσει από την θερμότητα, με πόσην λαχτάραν τρέχουν να δροσισθούν εις τον λουτήρα

(*) Περί της Σωσάννας και των συκοφαντών αυτής βλέπε υποσημείωσιν της σελίδος 335 του Α' τόμου του «Ευεργετινού».

με το δροσερόν νερόν; Είς εκείνην όμως την φλόγα, η οποία πρόκειται να υποδεχθή τους αμαρτωλούς, ούτε λουτήρ με δροσερόν γερόν βρίσκεται κοντά, ούτε θύρα εξόδου υπάρχει, ούτε φώς, ούτε δροσερός αήρ, ούτε και εάν φωνάξη κανείς, καθώς θα καίγεται από την φλόγα, με δυνατήν φωνήν, θα ευρεθή κάποιος να τον βοηθήση ή να τον παρηγορήση. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «η κρίσις θα είναι χωρίς έλεος (δι' αυτόν που δεν έδειξεν ευσπλαγγίαν» (Ιακ. 6', 13).

Δεν επρόσεξες δε και την φωτιάν που καίει κάτω από το λουτρόν, πόσον φοβίζει και εκείνον που μόνον θα την πλησιάση; Εκεί εις την κόλασιν, αντί ξύλων, κατακαίονται από το θεϊκόν πύρ ασεβείς, και αι αμαρτίαι των φουντώνουν περισσότερον εκείνην την φλόγα και τους κάμνουν ανυπόφορον την κόλασιν. Διότι, καθώς λέγει η Αγία Γραφή, «θα εκσπάση οργή, θυμός, και θλίψις δε και στενοχώρια θα πλημμυρίση κάθε ψυχήν, που εξακολουθεί να κάμνη το κακόν και να αμαρτάνη» (Ρωμ. 6', 8-9).

Αυτά λοιπόν, αδελφέ, να σκέπτεσαι και θα διαλυθή από την διάνοιάν σου η επιθυμία της ηδονής, όπως διαλύεται το κερι από την φωτιάν. Προφύλασσε δε και τα μάτια σου και γυρίζέ τα αλλού, διά να μη ίδης ματαιότητας. Διότι ο οφθαλμός, ο οποίος επιπόλαια γυροφέρνει το βλέμμα, είναι προδότης. Διότι με τας μεν υπολοίπους αισθήσεις ο νούς πολεμείται μόνον όσον υπάρχει και η αιτία που τον προκαλεί όταν όμως φύγη η αιτία ή μάς συμβή κάτι αντίθετον, τότε, μαζί με την αιτίαν, έφυγε και εξεδιώχθη από τον νούν μας και ο πόλεμος που προεκλήθη από την αιτίαν αυτήν. Ο πόλεμος όμως που προκαλείται από τα μάτια, εξακολουθεί φοβερός και όταν υπάρχη η αιτία και όταν εκλείψη: μάλλον δε και περισσότερον στενοχωρεί την ψυχήν όταν εκλείψη ή αιτία, παρά όταν υπάρχη, διότι ανάπτει τότε η επιθυμία.

Και εξηγούμαι τί εννοώ κάποιος ήκουσε γλυκύφθογγον μουσικήν και έφυγε, κατόπιν δε ήκουσε φωνήν πένθους και οδυρμόν: η γλυκύφθογγος μουσική έξεδιώχθη από τους θρήνους. Επίσης κάποιος εγεύθη μέλι και αμέσως κατόπιν κάτι πικρόν: η γλυκύτης του μέλιτος εξηφανίσθη από την τελευταίαν πικράδα. Το ίδιο συμβαίνει και με την όσφρησιν· έμύρισε κανείς κάποιαν ευωδιάν και κατόπιν κάποιαν δυσωδιάν έφυγεν αμέσως ή ευχαρίστησις της ευωδίας από την αηδιάν της δυσωδίας. Κάτι ανάλογον συμβαίνει και με την αφήν: ήγγισε κανείς ψυχρών νερών και κατόπιν θερμόν; Η θερμότητα του ζεστού νερού εξουδετέρωσε την προηγουμένην ψυχρότητα.

Ο πόλεμος όμως που προκαλείται από την επιπολαίαν περιπλάνησιν του βλέμματος, και όταν υπάρχη το αντικείμενον της οράσεως και όταν φύγη, καταφλέγει τον νούν με την επιθυμίαν. Όχι δε μόνον αυτό, αλλά και με αισχρά όνειρα εξαπατά την καρδιάν· διότι οι δαίμονες, αφού εύρουν άνοιγμα εις τον λογισμών και εισέλθουν, σχεδιάζουν εις την διάνοιαν τον πειρασμόν, απασχολούν με αυτόν τον νούν και τον παρασύρουν εις φιληδόνους σκέψεις.

Διά τούτο λέγει η Αγία Γραφή: «η διαρκής απασχόλησις με την επιθυμίαν αναστατώνει νούν άκακον» (Σοφ. Σολομ. δ', 12). Όταν δηλαδή νικηθούν οι οφθαλμοί, αρχίζει η αμαρτία, προς την οποίαν οπωσδήποτε θα κατρακυλήση ο νούς, αν δεν συνέλθη γρήγορα, σύμφωνα με την βεβαίωσιν του Κυρίου, «όποιος ίδη γυναίκα, διά να την επιθυμήση, εμοίχευσε ήδη αυτήν εις την καρδιάν του» (Ματθ. ε', 28). Αυτήν την μοιχείαν ξεριζώνει το να έχωμεν συνεχώς γυρισμένον προς τα κάτω το βλέμμα προς τα επάνω δε την ψυχήν. Εις αυτό βοηθεί

και η εγκράτεια διότι – λέγει – αυτός, που θα κυριαρχήση της κοιλίας του, εκυριάρχησε και του βλέμματός του. Να αποφεύγης λόγια αισχρά και θα αποφύγης, τότε, και τους ρυπαρούς λογισμούς.

Ε'. Ησαΐου του Αναχωρητού

ΕΑΝ ύπαρξη εις πόλιν ἢ εις κώμην, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν βλέποντες κάτω, ἵνα μὴ ἐξεγείρης σεαυτῶ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου ἐὰν πρὸς ὕδωρ στήῃς ἢ καὶ ἀναγκαΐας χρείας χάριν καθίσης, μὴ καταφρονήσης, ἀλλὰ μνήσθητι τοῦ Θεοῦ, ὅτι προσέχει σοί, μέλλον δὲ κοιμηθῆναι, ἔσο περιεζωσμένος τὴν ζώνην σου. Ἄσκησον δὲ μὴ εἰσενεγκεῖν τὰς χεῖράς σου ἐνδον σου πολλὰ γὰρ πάθη ἔχει τὸ σῶμα, ἅτινα ἐπιτελεῖ ἡ καρδιά. Μὴ καταδέξῃ ποτὲ κοιμηθῆναι μετὰ τινὸς εις ἐν ψιάθιον, νεώτερος ὢν, εἰμὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τοῦ Ἀββᾶ σου, καὶ τοῦτο μετὰ φόβου καὶ μὴ μετὰ καταφρονήσεως.

Μὴ καταφρονήσης τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐνδύομενος τὰ μάτια σου, μηδὲ καλὸς ἱμάτιον φορέσης νεώτερος ὢν ἕως οὐ φθάσης εἰς ἡλικίας ἄνδρος ἴασις γὰρ σου ἐστί. Μὴ οἰκήσης εἰς τόπον ἐν ᾧ ἡμαρτες εἰς Θεόν. Φύλαξον σεαυτὸν μὴ αιχμαλωτισθῆναι εἰς & ἡμαρτες, ἵνα μὴ ἀνακαινισθῶσιν ἐν σοί. Φύλαξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἡ καρδιά σου οὐ μὴ βλέψη πονηρά. Ὁ ἐπιβλέπων εἷς τιγα ἐν ἡδονῇ, μοιχείαν ἐπιτελεῖ ἐὰν κάλλος σώματος ἔλκη τὴν καρδίαν σου, μνήσθητι τῆς δυσωδίας αὐτοῦ καὶ ἀναπαύη. Ἐὰν ἡδονὴ γυναικῶν ἡδιστὴ σοί ἐστί, μνήσθητι τῶν ἀποθανουσῶν ἤδη ποὺ ἀπῆλθον καὶ ἀναπαύει.

Πρόσεχε σεαυτὸ ἀκριβῶς, ἵνα ὡς πὲρ ἐγκρατεὺ ἅπλο τῆς πορνείας, οὕτως ἐγκρατεὺς καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῆς ἀκοῆς, καὶ τῆς γλώττης, καὶ τῆς ἀφῆς, ἕνα τοὺς ὀφθαλμούς σου πάντοτε ἔχῃς σεαυτῶ προσέχοντας καὶ τὸ ἔργοχειρῶ σου, καὶ μὴ κατανοήσης ἄνθρωπον, εἰ μήπου γνῶς ὅτι χρεία εὐλογός ἐστί. Γυναικὶ δὲ ἢ ἄρρενι εὐπροσώπῳ τὸ καθόλου μὴ προσχῆς χωρὶς ἀνάγκης, τὰς δὲ ἀκοῆς σου οὐ μὴ συγχῶρει ἀκούειν ὁμιλίας ἀνωφελῶς, καὶ τὸ στόμα σου δὲ σιωπάτω καὶ μὴ λαλεῖτω ὅλως μὴ οὔσης ἀνάγκης.

Ερμηνεία

ΕΑΝ εὐρίσκεσαι εἰς πόλιν ἢ εἰς χωρίον οἱ ὀφθαλμοί σου ἀς βλέπουν πρὸς τα κάτω, διὰ να μὴ ξεσηκῶνης πολέμους ἐντός σου, ὅταν θα εἶσαι μόνος εἰς τὸ κελλί σου. Ἀν σταθῆς κάπου να πιῆς νερόν ἢ καθίσης διὰ σοβαρὰν ἀνάγκην, να μὴ χαλαρώσης τὴν προσοχὴν σου θυμήσου ὅτι ὁ Θεὸς σε προσέχει. Ὅταν πρόκειται να κοιμηθῆς, να εἶσαι ζωσμένος με τὴν ζώνην σου. Συνήθιζε να μὴ βάζῃς τὰ χέρια σου κατάσαρκα εἰς τὸ σῶμα σου, διότι τὸ σῶμα ἔχει πολλὰ πάθη, τὰ ὁποῖα ἐκτελεῖ ἡ καρδιά. Να μὴ δεχθῆς ποτὲ να κοιμηθῆς με ἄλλον σε μίαν ψάθαν, ὅταν εἶσαι νέος, παρά μονάχα με τὸν ἀδελφόν σου ἢ τὸν Ἀββᾶ σου καὶ αὐτὸ με φόβον καὶ ὄχι ἀπρόσεκτα.

Μὴ παραμελήσης να προσέχῃς τὰ μάτια σου, ὅταν θα φορῆς τὰ φορέματά σου, οὔτε να φορέσης καλὸν φόρεμα, ὅταν θα εἶσαι ἀκόμη νέος, μέχρις ὅτου γίνῃς ὠρῖμος ἄνδρας διότι αὐτὸ εἶναι θεραπεία δια σε.

Μὴ κατοικήσης εἰς τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡμάρτησες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Προφυλάξου να μὴ αιχμαλωτισθῆ ἡ σκέψις σου ἀπὸ ἐκεῖνα που ἡμάρτησες, διὰ να μὴ ἀνανεωθῶν μέσα σου. Πρόσεξε τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἡ καρδιά σου ἀς μὴ κοιτάξῃ

πονηρά. Εκείνος που βλέπει με φιλήδονον διάθεσιν κάποιον άλλον, διαπράττει μοιχείαν· αν παρασύρη σωματικόν κάλλος την καρδίαν σου, ενθυμήσου την δυσωδίαν του και θα εύρης ανάπαυσιν. Εάν σου είναι πολύ ευχάριστος η ηδονή των γυναικών, ενθυμήσου εκείνας αι οποίαι ήδη απέθανον και θα έχης ψυχικήν γαλήνην.

Πρόσεχε αυστηρά τον εαυτόν σου, ώστε όπως εγκρατεύεσαι από την πορνείαν, έτσι να εγκρατευθής και από τας επιθυμίας των οφθαλμών και της ακοής και της γλώσσης και της αφής, διά να είναι αφοσιωμένα τα μάτια σου εις σε και εις το εργόχειρόν σου να μη κοιτάξης προσεκτικα άνθρωπον, εκτός αν αντιληφθής ότι υπάρχει σοβαρά ανάγκη. Ωραιοίον άνδρα ή γυναίκα μή προσέξης εκτός από ανάγκην. Να μη επιτρέψης εις τα αυτιά σου να ακούουν ομιλίας ανωφελείς και το στόμα σου ας είναι κλειστός και ας μη ομιλή καθόλου, αν δεν υπάρχη ανάγκη.

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού

ΤΑ ΜΕΝ ἄλλα πάθη ἐν τῇ ψυχῇ μόνον τὴν μάχην ἔχουσιν, ὁ δὲ τῆς πορνείας πόλεμος διπλοῦς κατέστηκεν ἐν ψυχῇ καὶ σώματι συνιστάμενος, διὸ καὶ διπλὴν τὴν πρὸς αὐτὸν πάλην ἀναδέξασθαι χρῆ. Οὐδε γὰρ ἰκανὴ ὑπάρχει μόνη ἡ σωματικὴ νηστεία πρὸς κτῆσιν τῆς τελείας σωφροσύνης καὶ ἀληθοῦς ἀγνείας, εἰ μὴ καὶ καρδίας γένηται συντριμμός, καὶ εὐχὴ πρὸς Θεὸν ἐκτενής, καὶ πυκνὴ των Γραφῶν μελέτη, καὶ κάματος καὶ ἐργόχειρον, ἅπερ δύνανται τὰς ἀτάκτους ὀρμᾶς τῆς ψυχῆς συστέλλειν καὶ ἐκ τῶν αἰσχυρῶν φαντασιῶν ἀνακαλείσθαι αὐτήν. Πρὸ γὰρ πάντων συμβάλλεται ταπεινώσις ψυχῆς, ἧς χωρὶς οὐδὲ πορνείας, οὐδὲ τῶν ἄλλων παθῶν δυνήσεται τίς περιγενέσθαι.

Προηγουμένως τοίνυν χρῆ πάση φυλακῇ τηρεῖν τὴν καρδίαν ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν" ἐκ γὰρ ταύτης προέρχονται, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι καὶ τὰ λοιπά. Καὶ γὰρ ἡ νηστεία οὐ μόνον πρὸς κακουχίας τοῦ σώματος ἡμῖν προστέτακται, ἀλλὰ καὶ πρὸς νηψιν τοῦ νοός, ἵνα μὴ τὸ πλήθει τῶν βρωμάτων σκοτωθεῖς ἀδυνατήση πρὸς τὴν τῶν λογισμῶν παραφυλακὴν.

Χρῆ τοίνυν μὴ μόνον ἐν τῇ σωματικῇ νηστεία τὴν πᾶσαν σχολὴν ἐνδείκνυσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ προσοχῇ τῶν λογισμῶν καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ μελέτῃ, ὧν χωρὶς ἀδύνατον πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀληθοῦς ἀγνείας ἀνελθεῖν.

Σπουδάζωμεν οὖν καθαρίζειν πρότερον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, τὸ ἔνδον του ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔξω καθαρὸν. Καὶ γὰρ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν εἰδὼς τὴν νόσον ἐν τοῖς ἀποκρύφους τῆς ψυχῆς κεκρυμμένην, ἐκεῖ το φάρμακον ἐναπέθετο, ἔνθα καὶ τὰς αἰτίας τῆς νόσου ὑπάρχειν ἐγένωσκε, φάσκων, «ὁ ἔμβλεψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ», οὐ τοσοῦτον τοὺς περιέργους καὶ πορνικοὺς ὀφθαλμοὺς διορθούμενος, ὅσον τὴν ἔνδον ἐνιδρυμένην ψυχὴν, ἥτις τοῖς ἐπ' ἀγαθῷ παρὰ Θεοῦ δοθείσιν ὀφθαλμοῖς κακῶς κέχρηται. Τούτου χάριν καὶ ἡ σοφὴ παροιμία οὐ λέγει «πάση φυλακῇ τήρει σους ὀφθαλμούς», ἀλλὰ «πάση φυλακῇ τήρει στήν καρδίαν», ἐκείνην μάλιστα ἐπιτιθεῖσα τὴν ἰατροῦ τῆ φυλακῆς, τῇ κεχημένην εἰς ὁ βούλεται τοῖς ὀφθαλμοῖς.

Τοιγαροῦν αὕτη ἔστω τῆς καθάρσεως ἡμῶν προφυλακὴ, ἵνα ὅταν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ μνήμη γένηται γυναικός, ἀναδοθεῖσα διὰ τῆς διαβολικῆς κακουργίας, εἰ τύχοι μητρός, ἢ ἀδελφῆς, ἢ ἄλλων τινῶν γυναικῶν εὐλαβῶν, ταχέως ταύτην ἐκ τῆς ἡμετέρας καρδίας

ἐκβάλλωμεν, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ διατριβόντων ἡμῶν ταύτη τὴ μνήμη καὶ τῶν ψυχῶν ἀπατεῶν ἐκ τούτων τῶν προσώπων κατακυλίση καὶ κατακρημνίση τὴν διάνοιαν εἰς αἰσχρᾶς καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐνθυμήσεις.

Καθὼς καὶ ἡ παρὰ Θεοῦ δοθεῖσα τῷ πρωτοπλάστῳ ἐντολὴ κελεύει τηρεῖν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως, τουτέστι τῶν βλαβερῶν λογισμῶν τὰς ἀρχάς, δι' ὧν ἔρπειν εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχᾶς ἐπιχειρεῖ, ἵνα μὴ τὴ παραδοχὴ τῆς κεφαλῆς, ἣτις ἔστιν ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ, τὸ λοιπὸν τοῦ ὄφεως σῶμα, τουτέστι τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἡδονῆς, παραδεξώμεθα, καὶ ἐκ τούτου λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν κατενεχθῆ ἡ διάνοια. Ἀλλὰ προσήκει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, εἰς τὰς πρῶϊας ἀποκτείνειν πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, ἥγουν τὸ φῶτι τῆς γνώσεως διακρίνειν καὶ ἐξολοθρεύειν τοὺς ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς ἐκ τῆς γῆς, ἣτις ἔστιν ἡ καρδιά ἡμῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν, καὶ ὡς ἔτι νήπιοι εἰσιν οἱ πονηροὶ λογισμοί, οὓς υἱοὺς Βαβυλῶνος ἡ γραφὴ καλεῖ.

Ἐὰν γὰρ διὰ τῆς ἡμετέρας συγκαταθέσεως ἀνδρισθῶσιν, οὐκ ἂν δίχα μεγάλου στεναγμοῦ καὶ καμάτου νικηθῆσονται. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι πρὸς τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ ἡ ἀγρυπνία μεγάλα δύναται ὡς πὲρ γὰρ ἡ ἀγνεία καὶ ἡ παραφυλακὴ τῆς ἡμέρας τὴν νυκτερινὴν ἀγιωσύνην προπαρασκευάζουσιν, οὕτως ἡ γυκτερινὴ κατὰ Θεὸν ἀγρυπνία τὴν ἡμερινὴν τὴ ψυχὴν προοδοποιεῖ καθαρότητα.

Ερμηνεία

ΤΑ ΜΕΝ ἄλλα πάθη μόνον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἔχουν τὸ κέντρον τῆς μάχης ὁ πόλεμος ὅμως τῆς πορνείας εἶναι διπλός, διακρινόμενος εἰς ψυχικόν καὶ εἰς σωματικόν. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀναλάβωμεν διπλὴν πάλην ἐναντίον του. Δεν εἶναι, δηλαδὴ, ἀρκετὴ ἡ σωματικὴ νηστεία διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς τελείας σωφροσύνης καὶ τῆς πραγματικῆς ἀγνείας, ἀν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ συντριβὴν καρδίας, ἀπὸ θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν, ἀπὸ τακτικῆς μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀπὸ κόπον καὶ ἐργόχειρον, που ἔμπορουν νὰ περιορίζουν τὶς ἀτάκτους ὁρμας τῆς ψυχῆς καὶ νὰ τὴν ἀποτρέπουν ἀπὸ τὰς σαρκικῆς φαντασίας. Περισσότερον ὅμως ἀπὸ ὅλα βοηθεῖ εἰς τὴν νίκην ἡ ταπείνωσις τῆς ψυχῆς, χωρὶς τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ ἔμπορέση κανεὶς νὰ καταβάλλῃ οὔτε τὴν πορνείαν οὔτε τὰ ἄλλα πάθη.

Πρέπει λοιπὸν προηγουμένως νὰ προφυλάσσωμεν, με ὅλης μας τὴν προσοχὴν, τὴν καρδίαν μας ἀπὸ ἀκαθάρτους λογισμοὺς, διότι ἀπὸ αὐτὴν τὴν καρδίαν προέρχονται, ὅπως λέγει ὁ Κύριος, πονηραὶ σκέψεις, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνείαι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα (Ματθ. ιε', 19). Ἡ νηστεία δηλαδὴ μᾶς ἔχει ὀρισθῆ ὅχι μόνον διὰ τὴν κακουχίαν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν νηφαλιότητα τοῦ νου, διὰ νὰ μὴ ζαλισθῇ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν φαγητῶν καὶ ἔτσι ἀδυνατίσῃ ἡ ἐπαγρύπνησις του δια τοὺς λογισμοὺς.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ φροντίζωμεν μόνον διὰ τὴν σωματικὴν νηστείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν προσοχὴν τῶν λογισμῶν καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν μελέτην, χωρὶς τὰ ὁποῖα μας εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸ ὕψος τῆς πραγματικῆς ἀγνείας.

Ἀς φροντίζωμεν νὰ καθαρίζωμεν πρῶτα – ὅπως λέγει ὁ Κύριος – τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πιάτου, διὰ νὰ εἶναι καθαρὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια^(*). Διότι καὶ ὁ

(*) Ἐνταῦθα καὶ συγγραφεὺς υπαινίσσεται τὸ κατηγορητήριον τοῦ Κυρίου ἐναντίον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οἱ ὁποῖοι ἐξωτερικῶς προσεπάθουν νὰ φαίγωνται δίκαιοι, ἐλεήμονες, ευσεβεῖς καὶ καλοὶ, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητά ἦσαν ἀδικοὶ, ἄρπαγες, μοιχοὶ καὶ οἱ υποκριταί (Ματθ. Κεφ. κγ', 13-36). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος λέγει εἰς αὐτοὺς: «οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι υποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς

ιατρός των ψυχών, επειδή ήξευρεν, ότι η νόσος ευρίσκεται κρυμμένη εις τα βάθη της ψυχής, εκεί ετοποθέτησε και το φάρμακον, όπου εγνώριζεν ότι υπάρχει η αιτία της νόσου· δι' αυτό είπεν: «εκείνος, που θα ίδη γυναίκα, διά να την επιθυμήση, ήδη εμοίχευσε αυτήν εις την καρδίαν του». Είπεν έτσι όχι τόσον διά να διορθώση τους περιέργους και πορνικούς οφθαλμούς, όσον διά να προστατεύση την ψυχήν, που ευρίσκεται μέσα μας και χρησιμοποιεί κακώς τα μάτια που μας έδωσεν ο Θεός διά αγαθόν σκοπόν. Χάριν αυτού και η σοφή παροιμία δεν λέγει «με όλην σου την δύναμιν πρόσεχε τα μάτια σου», αλλά «με όλην σου την δύναμιν πρόσεχε την καρδίαν σου». (Παροιμ. δ', 23)· εις την καρδίαν, δηλαδή, ανέθεσε την ιατρικής φροντίδα της αυστηρές προσοχής, διότι αυτή χρησιμοποιεί τα μάτια όπως θέλει.

Επομένως αυτή ας είναι η απαρχή της καθάρσεώς μας: αν τύχη, δηλαδή, και έλθη εις την διάνοιάν μας ανάμνησις γυναικός, την οποίαν προεκάλεσε διαβολική κακουργία, της μητρός μας ή της αδελφής μας ή κάποιων άλλων ευλαβών γυναικών, να την εκδιώξωμεν αμέσως από την καρδίαν μας. Πρέπει να μη χρονοτριβήσωμεν πολύ εις αυτήν την ενθύμησιν και εύρη ευκαιρίαν ο πανούργος ληστής των ψυχών μας να κατακρημνήσῃ, από αυτά τα πρόσωπα, την διάνοιάν μας και να την κατακρημνίσῃ εις αισχράς και επιζημίους ενθυμήσεις.

Η εντολή που εδόθη από τον Θεόν εις τον πρωτόπλαστον παραγγέλλει να προσέχωμεν το κεφάλι του φιδιού (Γενεσ. γ', 15): δηλαδή τας αιτίας, αι οποίαι γεννούν τους πονηρούς λογισμούς, διά των οποίων επιχειρεί να εισέλθῃ εις τας ψυχάς μας. Όταν δεχθώμεν το κεφάλι που είναι η προσβολή του λογισμού, τότε και το υπόλοιπον σώμα του φιδιού θα δεχθώμεν, δηλαδή την συγκατάθεσιν της ηδονής: μετά από αυτό πλέον η διάνοιά μας θα καταπέσῃ εις την αθέμιτον πράξιν. Αρμόζει, σύμφωνα με το ρητόν της Αγίας Γραφής, να φονεύωμεν εις τας πρωΐας όλους τους αμαρτωλούς της γης (Ψαλμ. ρ', 8): να διακρίνωμεν, δηλαδή, με το φώς της γνώσεως τους αμαρτωλούς λογισμούς και να τους εξολοθρεύωμεν από την γην, που είναι η καρδιά μας, σύμφωνα με την διδασκαλία του Κυρίου, όταν οι πονηροί λογισμοί είναι ακόμη όπως τα νήπια, τους οποίους η Αγία Γραφή ονομάζει υιούς Βαβυλώνος (Ψαλμ. ρλσ΄, 8-9) Διότι αν οι πονηροί λογισμοί ανδρωθούν, με την συγκατάθεσίν μας, δεν είναι δυνατόν να νικηθούν χωρίς μεγάλον στεναγμών και κόπον.,

Πρέπει ακόμη να γνωρίζωμεν ότι εις τον πόλεμον αυτόν προσφέρει μεγάλην βοήθειαν εις τον αγωνιζόμενον και η αγρυπνία: όπως δηλαδή η αγνεία και η μεγάλη προσοχή της ημέρας προπαρασκευάζουν την νυκτερινήν αγιωσύνην, έτσι και η νυκτερινή, κατά Θεόν, αγρυπνία προετοιμάζει διά την ψυχήν την καθαρότητα της ημέρας.

Z. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ὑπὸ λογισμῶν πορνείας ὄχλουμενος ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρεΐας λέγων· τί ποιήσω, Πάτερ; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ἐὰν λογισμοὺς οὐκ

παροψίδος, έσωθεν δε γέμουσιν εξ αρπαγής και αδικίας». Κατά ανάλογον τρόπον συνιστά ενταύθα ο 'Αββάς Κασσιανός να μή νηστεύωμεν μόνον, ώστε εξωτερικώς να φαινόμεθα ευλαβείς, αλλά και να αποφεύγωμεν τους πονηρούς λογισμούς και να ταπεινωθώμεν ενώπιον του Θεού, διότι και αν οι άνθρωποι πλανηθώσιν από την εξωτερικήν εμφάνισιν, δεν είναι όμως δυνατόν να εξαπατηθώμεν και τον παντογνώστης Θεόν.

ἔχης, πρᾶξιν ἔχεις, ἤγουν εἰ οὐκ ἀνθίστασαι τοῖς λογισμοῖς, δηλονότι πράττεις αὐτούς, καὶ οὐκέτι ὀχλή ὑπ' αὐτῶν. "Ὁ γὰρ ἐκπληρῶν & οἱ λογισμοὶ ὑποτίθενται, πῶς ὑπ' αὐτῶν ὀχληθησεται; "Ἐφη οὖν ὁ γέρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν μὴ συνήθειαν ἔχεις εἰς ὀμιλίαν γυναικός; καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός του, παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι εἰσὶν οἱ λογισμοί μου, ἤγουν μνήμαι εἰσὶν ὀχλουσαί μου καὶ λογισμῶν εἶδωλα. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον νεκρούς μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ τοὺς ζῶντας φεῦγε καὶ ἐπεκτείνου μᾶλλον εἰς προσευχὴν νεκρούς φησι τὰς παλαιᾶς μνήμας, ζῶντας δὲ τὰς κατὰ πρόσωπον ὀμιλίαν.

2. Ἦρώτησεν. ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς περὶ τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν, ὧν γεννᾶ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος αὐτήν; καὶ σὺ μὴ δώσης αὐτοῖς χεῖρα καὶ ἀργούσιν.

3. Εἶπεν καὶ αὐτὸς δεῖ ἀγωνίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοὺς δύο λογισμοὺς, ἦτοι τὸν τῆς πορνείας καὶ τὸν τῆς καταλαλιᾶς, καὶ μῆτε καταλαλεῖν τὸ σύνολον, μῆτε ἐννοεῖν τὴν καρδία. Ἐὰν γὰρ θέλῃ διακρίναι ὅπως αὐτούς, οὐκ ὠφελεῖται, ἀλλὰ βλάπτεται: ἀλλοτριωθεὶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἔξει ἀνάπαυσιν ἀλλοτριούται δὲ τις καταφεύγων εἰς τὸν Θεὸν καὶ αὐτούς ἀπωθούμενος.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τινὰ τῶν Πατέρων λέγων· τί ποιήσω, ὅτι πάντοτε καὶ λογισμὸς μου εἰς τὴν πορνείαν ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀφήσι μὲ ἀναπαυθῆναι καν μίαν ὥραν καὶ θλίβεται μου ἡ ψυχὴ; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον ὅταν οἱ δαίμονες σπείρωσι τοὺς λογισμοὺς, μὴ συλλαλήσης αὐτούς τῶν μὲν γὰρ ἐχθρῶν ἐστὶ τὸ ὑποβάλλειν πάντοτε, καὶ οὐκ ἀμελοῦσιν, οὐ μέντοι καὶ βιάζεσθαι δύνανται σὸν δὲ ἔστι δέξασθαι ἢ μὴ δέξασθαι. "Ἐμαθες τί ἐποίησαν οἱ Μαδιηναῖοι; πῶς ἔκαλλωπισαν τὰς θυγατέρας αὐτῶν καὶ ἔστησαν ἐξ ἐναντίας τῶν Ἰσραηλιτῶν; τινὰ δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔβιασαντο, ἀλλ' οἱ θέλοντες ἐπεσον μετ' αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἀγανακτήσαντες μετὰ ἀπειλῆς φόνω ἔχρησαντο. Οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν, ὅταν ἄρχην βάλωσι λαλεῖν, μὴ ἀποκριθῆς αὐτούς, ἀλλὰ ἀναστᾶς εὗξαι καὶ βάλε μετάνοιαν λέγων" Ὑιὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον μὲ κ' αἰ βοήθησόν μου τῇ ἀσθενεῖ ἃ, καὶ ὄψει συντόμως ὡς κηρὸν ἀπὸ προσώπου πυρὸς τηκομένους τοὺς λογισμοὺς καὶ ἐκλείποντας.

5. Εἶπε τις τῶν Πατέρων, ὅτι πολυειδὲς ἐστὶ τὸ τῆς πορνείας πάθος λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «πορνεία ἢ ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ἡμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις». Ἡ πορνεία ἐστὶ τὸ ποιῆσαι εἰς τὸ σῶμα, ἢ δὲ ἀκαθαρσία τὸ ψηλαφᾶν τὸ σῶμα. Ὁ γέλως δὲ καὶ ἡ παρρησία, πολλάκις δὲ ὡς ἀπὸ θεοσεβείας τις διαλεγόμενος, ἢ διὰ διόρθωσιν, πληροὶ τὴν ἐπιθυμίαν κινηθέντος τοῦ πάθους. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ ὀσμῆς ἑματιοῦ τοῦ ἀγαπημένου, μὴ τί γὰρ ἀφῆς ἢ δμιλίας. Δεῖ οὖν τὸν Μοναχῶν νήφειν ἐκάστης ὥρας, ἵνα μὴ, χαῦνος ὧν, ὀλισθαίνῃ εἰς τὰ προειρημένα, καὶ οὐ μόνον τὸ ἑαυτοῦ πάθος αὐξάνει καὶ τυραννικώτερον αὐτὸ καὶ δυσκαταγώνιστον ἀπεργάζεται, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ζημιούται καὶ καταβλάπτεται.

6. Εἶπε τις τῶν Πατέρων περὶ τῶν λογισμῶν τῆς πορνείας τῶν γεννωμένων ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μὴ συντελουμένων, ἤγουν μὴ διὰ πράξεως πληρουμένων, ὅτι ὡς πὲρ ἐὰν τις ἴδῃ ἀμπελῶνα καὶ ἐπιθυμήσῃ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ φαγεῖν σταφυλὴν, φοβούμενος δὲ μήποτε πιασθεὶς ὡς κλέπτων ἀποθάνῃ, οὐκ εἰσέλθῃ, ἀλλ' ἔξω του φραγμοῦ διερχόμενος κατασκοπεῖ τὸν ἀμπελῶνα καὶ περιβλέπεται, καὶ τοῦτο ποιῶν ἐὰν πιασθῇ, οὐκ ἀποθνήσκει ὁ τοιοῦτος, οὔτε γὰρ εἰσῆλθε τοῦ φραγμοῦ, οὔτε ἐγεύσατο, πληγᾶς δὲ λαμβάνει ὅτι ὅπως ἐπιθυμήσας εὐρέθη κατάσκοπος, οὔτω καὶ ἐπιθυμῶν μὲν, τὴν ἀμαρτίαν δὲ μὴ τελέσας εἰς ἔργον, οὐ θανάτου ἀλλὰ πληγῶν ἄξιος.

7. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων, ὅτι πολεμοῦμαι ὑπὸ τῆς πορνείας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον· εἰ μὲν καλὸν ἐστὶ, διατὶ ἀπέστης ἀπ' αὐτοῦ, ἦτοι τῷ κόσμῳ ἀποταξάμενος, εἰ δὲ σαπρὸν, διατὶ ἐπιζητεῖς αὐτό;

8. Ἀδελφὸς συνόδευε τινὶ καὶ ἠττήθησαν οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ εἰς πορνείαν, καὶ ἀπελθῶν ἀνήγγειλε τοῖς πατράσι λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐ παρακαλεῖται ἡ καρδιά μου, ἐφ' ὅσον συγκατέβην τὰ πολέμω τοῦ ἐχθροῦ; ὡς ποιήσας γὰρ τὴν ἀμαρτίαν εἰμί. Καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ Πατέρες· οὐκ ἔστι τελεία ἀμαρτία καὶ μὲν ἐχθρὸς ἦλθε πειρᾶσαι σε, ὁ δὲ Θεὸς ἔσκεπασέ σε.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ταῦτα ἀκούων οὐκ ἐπέθετο ὑπὸ τῆς λύπης καταβληθεὶς καὶ διηγῆσαντο αὐτὸ οἱ Πατέρες λέγοντες, ὅτι δύο ἀδελφοὶ σταλέντες ἀπὸ Κοινοβίου εἰς κόμην τινά, ὧδεον δμοῦ. Ἐπολεμήθη δὲ καὶ εἷς ὑπὸ τοῦ δαίμονος πεντάκις ἀμαρτῆσαι, ὁ δὲ ἀνιστάμενος ἐποίει εὐχήν, καὶ οὐ κατεκυριεύθη ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ὅμως οὖν ἠνωχληθη σφοδρῶς. Ὡς οὖν ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Πατέρα αὐτῶν, ἦν τὸ προσωποσ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου τεταραγμένον, καὶ ἐρωτηθεὶς τί τὸ τῆς ταραχῆς αἴτιον, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Εὐξαι, πάτερ, ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι πέπτωκα εἰς πορνείας, καὶ διηγῆσατο πῶς ἐπολεμήθη ὑπὸ τῶν λογισμῶν. Ὡς δὲ ὁ γέρον διορατικὸς, ἐθεώρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆσ αὐτοῦ πέντε στεφάνους, καὶ εἶπεν αὐτῷ θάρσει, τέκνον οὐ γὰρ ἠττήθησ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνίκησας, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐτέλεσας τὴν ἀμαρτίαν.

Καὶ σὺ οὖν, ἀδελφέ, οἱ γέροντες εἶπον, θάρσει καὶ μὴ λυπηθῆσ, ὅτι οὐκ εἰσ ἔργον τὴν ἀμαρτίαν ἤγαγες. Μέγας γὰρ ἀγὼν ἐστίν, ὅταν ἄνθρωποσ, εὐκαιρίαν λαβῶν, ἐγκρατεῦσθαι, καὶ μέγαν μισθὸν ὑπὲρ τούτου λαμβάνει, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλοσ πόλεμοσ τούτου ἰσχυρότεροσ καὶ ὀξύτεροσ διὸ καὶ τὸ τούτου περιγενέσθαι δυσχερὲσ λίαν καὶ ἔγκοπον. Τί γὰρ νομίζεις περὶ τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ, ἀκόπωσ αὐτὸ τὸ τοιοῦτον κατωρθῶθη; ὄχι, ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ του καμάτου καὶ τοῦ ἀγῶνοσ καὶ ὡσ ἐπὶ θεάτρου ἦν τὸ γινόμενον, καὶ ὁ Θεὸσ αὐτόσ καὶ οἱ των Ἀγίων Ἀγγέλων δήμοσ τὸν ἀθλητῶν ἄνωθεν ἐθεώρουν ἀγωνιζόμενον.

Ἐμάχετο δὲ πρὸσ αὐτόν ὁ διάβολοσ μετὰ πάσης τῆσ πονηρᾶσ αὐτοῦ φάλαγγοσ, τὴν τὲ ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸσ ἀναφλέγοντεσ καὶ τὴν γυναῖκα πλεῖον ἐκθηριούντεσ. Ὅτε οὖν ἐνίκησεν ὁ ἀγωνοθετεσ, πᾶσαι αἱ στρατιασ τῶν Ἀγγέλων φωνῆ μεγάλη ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ λέγοντεσ ἐνίκησε ξένην νίκην καὶ ἀθλητήσ. Καλὸν οὖν, ἀδελφέ, τὸ μὴ δι' ἐνθυμήσεωσ πράττειν τὸ κακὸν εἰ δὲ πειράζη, ἀγώνισαι μὴ ἠττηθῆναι, ἤγουν μὴ ἐνεργῆσαι.

9. Εἶπε γέρον· ἐὰν πορνεία πολεμῆ τὸ σῶμα σου καὶ τὴν καρδίαν σου, ζήτησον πόθεν σοὶ ἐκινήθη ὁ πόλεμοσ καὶ διόρθωσαι, εἴτε ἀπὸ ὕπνου πολλοῦ, εἴτε ἀπὸ ὑψηλοφροσύνησ, ἢ ἐὰν ἔχῃσ ἐαυτόν καλλίονα τινὸσ ἢ ἔκρινασ τινὰ ἀμαρτήσαντα. Χωρὶσ γὰρ τούτων, οὐ πολεμεῖται ἄνθρωποσ εἰς πορνείαν.

10. Εἶπε πάλιν ἐὰν πέσησ εἰς πορνείαν καὶ ἔστιν ἐγγύσ του τόπου, ἐνῶ οἰκεῖσ, τὸ πρόσωπον μεθ' οὔ ἐπεσᾶσ, ἀναχώρησον ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐπεὶ οὐ μετανοεῖσ.

11. Ἀδελφὸσ ἤρωτησε γέροντα διὰ τὰ πάθη τὰ σωματικά, ἦτοι τοὺσ λογισμοὺσ τῆσ πορνείασ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· οὗτοι εἰσιν οἱ ἄδοντεσ τῆ εἰκόνα τοῦ Ναβουχοδονόσορ. Εἰ μὴ γὰρ οἱ αὐληται καὶ κιθαριστασ ἐσαμβύκησαν τοὺσ ἀνθρώποισ, οὐκ ἂν προσεκύνησαν τῆ εἰκόνη. Οὕτω καὶ οἱ δαίμονεσ, ἄδουσι τῆ ψυχῆ ἐν τοῖσ παθήμασιν, ἤγουν τὰ πάθη διεγείροντεσ, εἰ ἄρα ἀπατήσειεν αὐτήν, καὶ πείσειεν καταπεσεῖν εἰς τὴν κατ' ἐνέργειαν ἀμαρτίαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός, ο οποίος ήνωχλείτο από λογισμούς πορνείας, ήρώτησε τον Αββάν Κύριλλον τον Αλεξανδρείας^(*):

– Τι θα κάμω – τον έρωτά - Πάτερ; Ο Γέρων του απεκρίθη:

– Αν δεν έχης λογισμούς, τότε θα έχης πράξιν δηλαδή αν δεν αντιστέκεσαι εις τους λογισμούς, είναι φανερόν ότι εφαρμόζεις αυτούς εις την πράξιν και δεν ενοχλείσαι πλέον από αυτούς. Διότι εκείνος που εκτελεί όσα του λέγουν οι λογισμοί, πώς θα ενοχληθῆ από αυτούς; Κατόπιν ηρώτησεν ο Γέρων τον αδελφόν:

– Μήπως συνηθίζεις να συνομιλῆς με γυναίκα;

- Όχι – απήντησεν ο αδελφός – οι λογισμοί μου είναι παλαιοί και νέοι ζωγράφοι, δηλαδή ενθυμήσεις που με ενοχλούν και φαντασῖαι, τας οποίας δημιουργούν οι λογισμοί.

Λέγει προς αυτόν ο Γέρων:

– Μη φοβείσαι τους νεκρούς, αλλά να φεύγης από τους ζωντανούς και να αφοσιώνεσαι περισσότερο εις την προσευχήν. Νεκρούς εννοούσεν ο Γέρων τὰς παλαιὰς ενθυμήσεις, ζωντανούς δε τας συνομιλίας με διάφορα πρόσωπα.

2. Ο Αββάς Ανούς ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα διά τους ακαθάρτους λογισμούς που γεννά η καρδιά του ανθρώπου, και εκείνος του απήντησε:

-Μήπως η αξίνη μπορεί να πάρη μόνη της αξίαν, χωρίς εκείνον ο οποίος την χρησιμοποιεί διά να σκάπτῃ; Έτσι και σύ, μη εκτελής τους λογισμούς και θα αδρανήσουν.

3. Είπε, πάλιν, ο ίδιος ο άνθρωπος πρέπει να αγωνίζεται έναντίον δύο λογισμών, δηλαδή έναντίον της πορνείας και της κακολογίας. Να μη κακολογή καθόλου ούτε να αφήνη την καρδίαν του να ασχοληται με πονηράς σκέψεις, διότι αν θέλω να εξετάση λεπτομερώς τους λογισμούς του, δεν ωφελείται, αλλά βλάπτεται. Αν αποξενωθῆ από αυτούς τους λογισμούς, θα έχη ανάπαυσιν αποξενώνεται δε κανείς με το να καταφεύγη εις τον Θεόν και να απομακρύνῃ τους κακούς λογισμούς του από την σκέψιν του.

4. Ένας αδελφός ήρώτησε κάποιον Πατέρα. Τι θα κάνω; – τον έρωτά – που ο λογισμός μου ασχολείται πάντοτε με την πορνείαν και δεν με αφήνει να αναπαυθῶ ἔστω και μίαν ὥραν και θλίβεται η ψυχὴ μου;

Εἰς αυτά ο Γέρων του απήντησε:

- Όταν οι δαίμονες σπείρουν τους λογισμούς, μη συνομιλήσης μαζί των. Έργον των εχθρών εἶναι να φέρουν πάντοτε εις τον νούν μας τοιαύτας σκέψεις και δεν το παραμελούν: δεν ἤμπορούν ὅμως και να σε βιάσουν. Ιδικόν σου δε ἔργον εἶναι να δεχθῆς ἢ να μη δεχθῆς

^(*) Πρόκειται περί Κυρίλλου του Α' Πατριάρχου Αλεξανδρείας (375-444 μ.Χ.), ὅστις υπῆρξεν εις από τους σπουδαιότερους Επισκόπους της Ανατολῆς. Ἦτο ανεψιός του Πατριάρχου Θεοφίλου και μετά τον θάνατόν του, παρά την αντίδρασιν των Ἀρειανῶν, ἐξελέγη Πατριάρχης Αλεξανδρείας. Κατεδίωξε τους Ναβατιανούς και τους Ιουδαίους και βραδύτερον ἐκήρυξεν ἀμειλικτον πόλεμος κατά του αἰρετικῆς Νεστορίου, λαβὼν μέρος εις την Γ' ἐν Εφέσω Οικουμενική Σύνοδον, ἣ οποία κατεδίκασε την αἵρεσιν των Νεστοριανῶν. Ἔγραψε πολλά θεολογικά συγγράμματα και γενικῶς θεωρεῖται ἕνας ἀπό τους σπουδαιότερους Πατέρας της Ἐκκλησίας.

τους πονηρούς λογισμούς. Έδιάβασες τι έκαναν οι Μαδιηναίοι^(*); Πώς εκαλλώπισαν τας θυγατέρας των και εστάθησαν απέναντι των Ισραηλιτών; Κανένα από αυτούς δεν έβίασαν, αλλ' όσοι ήθελαν έπεσαν με τας θυγατέρας των Μαδιηναίων εις την αμαρτίαν· ενώ άλλοι, από αγανάκτησιν, τας ήπείλησαν και έχρησιμοποίησαν και φόνον ακόμη. Έτσι συμβαίνει και με τους λογισμούς, όταν αρχίσουν να ομιλούν (εις την ψυχήν σου) μη αποκριθής εις αυτούς, αλλά σήκω να προσευχηθής και βάλε μετάνοιαν. Υιέ του Θεού – να λέγης – ελέησέ με και βοήθησέ με εις την ασθένειάν μου, και θα ιδής σύντομα να λειώνουν οι λογισμοί, όπως το κερύ και να χάνωνται.

5. Κάποιος από τους Πατέρας είπεν ότι το πάθος της πορνείας είναι πολύμορφον· διότι λέγει ο Απόστολος: «πορνεία, ή ακαθαρσία, ή πλεονεξία, να μη αναφέρεται μεταξύ σας, όπως πρέπει εις τους Αγίους» (Εφεσ. ε', 3). Πορνεία είναι η σωματική αμαρτία, ακαθαρσία δε η ψηλάφησις των μελών του σώματος. Τα γέλια δε και η παρρησία, πολλάκις δε και η εκ θεοσεβείας συνομιλία, ή και η πρός διόρθωσιν γενομένη, όταν κινηθή εντός μας το πάθος, ικανοποιούν την φιλήδονον επιθυμίαν. Μερικές φορές έξυπνά μέσα μας το πάθος και από την οσμήν του φορέματος αγαπημένου προσώπου: πόσο μάλλον από το άγγισμα ή την συναναστροφήν. Πρέπει λοιπόν ο μοναχός ανά πάσαν ώραν να άγρυπνη, διά να μη αποχαυνωθή και γλυστρήση εις αυτά που ανέφερα έτσι όχι μονάχα αυξάνει το πάθος του και το κάνει δυσκολονίκητον, αλλά ζημιώνεται και βλάπτεται πάρα πολύ.

6. Κάποιος άλλος από τους Πατέρας έλεγε διά τούς λογισμούς της πορνείας, οι οποίοι γεννώνται εις την καρδίαν, αλλά δεν ολοκληρώνονται, δηλαδή δεν πραγματοποιούνται, τα εξής: Οι λογισμοί αυτοί είναι ωσάν να ήδη κάποιος ένα αμπέλι και να επιθυμήση με όλην του την καρδίαν να φάγη σταφύλια: επειδή όμως φοβάται μήπως τον πιάσουν ως κλέπτην και τον φονεύσουν, δεν εισέρχεται, αλλά περιφέρεται έξω από τον φράκτης, κατασκοπεύει το αμπέλι και το κοιτάζει από όλα τα μέρη. Ενώ όμως απασχολείται με αυτό, αν τον πιάσουν, δεν θανατώνεται, διότι δεν παρεβίασε τον φράκτης ούτε έβαλεν εις το στόμα του σταφύλια τιμωρείται όμως, διότι κινούμενος από την επιθυμίας του, συνελήφθη να κατασκοπεύη. Έτσι και εκείνος που επιθυμεί την αμαρτίαν, αλλά δεν την πράττει, δεν θανατώνεται μέν, όμως τιμωρείται.

7. Ένας αδελφός είπεν εις κάποιον Γέροντα: Πολεμούμαι από την πορνείαν. Ο Γέρον του απήντησε:

Αν η σαρκική ηδονή είναι καλόν, τότε διατί την απέρριψες και έφυγες από τον κόσμον; Αν πάλιν είναι άσχημον, τότε διατί την επιζητείς;

8. Ένας αδελφός συνεπορεύετο με κάποιον και ενικήθη από λογισμούς πορνείας. Επήγε λοιπόν αμέσως και το έξωμολογήθη εις τους Πατέρας:

– Τι να κάνω; Η καρδιά μου δεν ησυχάζει, εφ' όσον έδειξα συγκατάβασιν εις τον πόλεμον του εχθρού. Είναι ώς να έχω διαπράξει την αμαρτίαν.

(*) Οι Μαδιηναίοι διά να παρασύρουν εις τον όλεθρον τους Εβραίους, αντί να πολεμήσουν εναντίον των, εκαλλώπισαν τας θυγατέρας των και παρέσυραν πολλούς εξ αυτών εις την σαρκικήν αμαρτίαν και εις την χρΐσιν κρεάτων των ειδωλολατρικών θυσιών. Αλλ' η τιμωρία του Θεού υπήρξε σκληρά. (Παράβαλε υποσημείωσιν της σελίδας 317 του ανά χειρας τόμου).

Οι Πατέρες του απήντησαν:

- Η αμαρτία δεν είναι τελειωμένη: ο εχθρός ήλθε να σε παρασύρη εις την αμαρτίαν, ο Θεός όμως σε εσκέπασεν.

Ο αδελφός όμως δεν επειθέτο με αυτά που ήκουε, αλλά κατεβάλλετο από την λύπην. Οι Πατέρες τότε του διηγήθησαν την εξής ιστορίαν. Δύο αδελφοί – του είπαν - εστάλησαν από το κοινόβιον εις ένα χωρίον και έβιάδιζαν μαζί. Ο ένας από αυτούς επολεμήθη πέντε φορές από τον δαίμονα να αμαρτήση: εκείνος όμως εσηκώνετο κάθε φοράν και προσηύχετο: έτσι δεν ενικήθη από τους λογισμούς, ενωχλήθηκεν όμως σφοδρότατα.

Όταν λοιπόν επέστρεψαν εις τον πνευματικόν των Πατέρα, το πρόσωπον εκείνου του αδελφού ήτο ταραγμένον. Εις ερώτησιν δε τού πνευματικού του Πατρός ποία ήτο η αιτία της ταραχής του, εκείνος έβαλε μετάνοιαν και είπε:

- Πάτερ, κάμε προσευχήν δι' εμέ, διότι έπεσα εις πορνείαν· και διηγήθη πώς επολεμήθη από τους λογισμούς.

Εν τω μεταξύ ο Γέρων, επειδή ήτο διορατικός, έβλεπεν επάνω εις την κεφαλήν του πολεμηθέντος αδελφού πέντε στεφάνους και δι' αυτο του είπε:

- Έχε θάρρος, τέκνον, διότι δεν ένικήθης, αλλ' ένίκησες, εφ' όσον δεν ετέλεσες την αμαρτίαν.

Αφού ετελείωσαν, είπον τότε οι Γέροντες απευθυνόμενοι προς τον θλιβόμενος από τους λογισμούς αδελφόν:

- Και συ λοιπόν, αδελφέ, έχε θάρρος και μη λυπάσαι, διότι δεν έπραξες την αμαρτίαν. Είναι βέβαια μεγάλος αγών, όταν ο άνθρωπος, ενώ του παρέχεται η ευκαιρία να αμαρτήση, εγκρατευθή λαμβάνει δε μισθόν από αυτόν τον αγώνα, διότι δεν υπάρχει άλλος πόλεμος περισσότερο ισχυρός και περισσότερο σκληρός από αυτόν δι' αυτό δύσκολα και με πολύ κόπον θα επιβληθή κανείς.

Τι γνώμην, δηλαδή, έχεις διά τον μακάριον Ιωσήφ; Χωρίς κόπον κατώρθωσε το γνωστόν του κατόρθωμα; Όχι! 'Αλλά μετά πολύν κόπον και αγώνα και ωσάν να συνέβαινεν αυτό που εγίνετο μέσα εις θέατρον, όπου ο ίδιος ο Θεός, τα πλήθη των Αγίων και των Αγγέλων έβλεπον από υψηλά τον αθλητών να αγωνίζεται.

Έπολεμούσεν αυτόν ο διάβολος με όλην του την πονηραν φάλαγγα διά να ανάψουν την επιθυμίαν του ανδρός και να εξαγριώσουν περισσότερο την γυναίκα. Όταν δε ένίκησεν ο αγωνιστής, τότε όλαι αι στρατιαι των Αγγέλων εδόξασαν, με μεγάλην φωνήν, τον Θεόν. Ένίκησεν – έλεγον – καταπληκτικήν νίκην ο αθλητής.

Είναι λοιπόν καλόν, αδελφέ, να μη διαπράξης το κακόν με την φαντασίαν σου: αν όμως πειράζεσαι, αγωνίσου και μη νικηθής, δηλαδή να μη πραγματοποιήσης την αμαρτίαν.

9. Ένας Γέρων είπε: αν πορνεία πολεμή το σώμα σου ή την καρδίαν σου, εξέτασε να μάθης από πού εκινήθη ο πόλεμος εναντίον σου και διορθώσου: είτε από πολύν ύπνον, είτε από υψηλοφροσύνην, ή αν θεωρής τον εαυτόν σου καλύτερος από άλλον, ή αν κατέκρινες κάποιον που ήμάρτησε, διότι χωρίς αυτά ο άνθρωπος δεν πολεμείται από την πορνείαν.

10. Είπε, πάλιν, ο ίδιος αν πέσης εις πορνείαν και το πρόσωπον, με το οποίον ημάρτησες, ευρίσκεται εκεί κοντά που κατοικείς, να φύγης από τον τόπον εκείνον, διότι άλλέως δεν μετανοείς.

11. Ένας αδελφός ήρώτησε κάποιον Γέροντα διά τα σωματικά πάθη, δηλαδή δια τους λογισμούς της πορνείας. Ο Γέρον του απήντησεν οι λογισμοί αυτοί ομοιάζουν με εκείνους που έψαλλαν εμπρός εις την εικόνα του Ναβουχοδονόσορ. Αν οι αυληται και οι κιθαρισταί δεν έπαιζαν τα όργανά των διά να επηρεάσουν τους ανθρώπους, δεν θα προσκυνούσαν την εικόνα^(*). Έτσι κάμνουν και οι δαίμονες τραγουδούν εις την ψυχήν τας διαφόρους αμαρτωλές επιθυμίας, ξεσηκώνουν δηλαδή τα πάθη, μήπως την εξαπατήσουν και την πείσουν να διαπράξη πραγματικήν αμαρτίαν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΩΣ ΠΕΡ επί κυνι εμβριθώς αντίλεγε τώ δαίμονι της πορνείας και μη θελήσης όλως συναπαχθήναι τω τοιούτω λογισμώ. Από γάρ σπινθήρος πληθύνεται ανθρακιά, και από ενθυμήσεως κακής πλεονάζουσιν επιθυμιαί κακαί. Αποτίναξον την μνήμην αυτών μάλλον ή δυσωδίαν βορβόρου.

2. Αδελφός τις πολεμούμενος υπό της πορνείας, επιτιμών τώ δαίμονι έλεγεν' ύπαγε εις το σκότος, σατανά αρά γε ουκ οίδας, ει και ανάξιος είμι, μέλη Χριστου βαστάζω; Και ευθύς επαύετο η πύρωσις, όν τρόπον τις φυσήσας σβέσει λύχνον, ώς τε αυτόν θαυμάζειν εν εαυτώ επί τούτω και δοξάζειν τον Κύριον.

3. Εάν εργαζομένω σοι ενοχλήση το πνεύμα της πορνείας, μή οκνησης εκτείναι σου τας χείρας εις προσευχήν ει δε και σφοδρότέρως επιτεθή σου, αγαστάς κλίνον γόνυ προσευχόμενος, και η ευχή της πίστεως αντιπολεμήσει υπέρ σου.

Ερμηνεία

ΩΣΑΝ να έχης εμπρός σου σκύλον, να απευθύνεσαι με σκληρότητα προς τον δαίμονα της πορνείας, και να μη θελήσης ποτέ να παρασυρθής από αυτόν τον λογισμόν. Διότι από μίαν σπίθαν φουντώνει η φωτια και από μίαν κακήν ενθύμησιν πλεονάζουν κακαι επιθυμιαί. Την ενθύμησιν των λογισμών να την αποδιώξης περισσότερο από όσον αποφεύγεις την δυσωδίαν του βορβόρου.

2. Ένας αδελφός που επολεμείτο από πορνείαν, επιτιμούσε τον δαίμονα· ύπαγε εις το σκότος – του έλεγε – σατανά μήπως δεν γνωρίζεις, ότι, αν και είμαι ανάξιος, κρατώ μέλη Χριστού; Και αμέσως έπαυεν η σαρκική επιθυμία, με την ιδίαν ευκολίας που κάποιος

^(*) Ναβουχοδονόσορ ο βασιλεύς της Βαβυλώνας κατεσκεύασεν εικόνα χρυσήν, - ψους 60 πήχεων και πλάτους έξ, την οποίαν έστησεν εις το πεδίον Δεηρά. Εκάλεσε δε τους υπάτους και τους στρατηγούς και τους τοπάρχας και λουπούς άρχοντας του βασιλείου του εις τα εγκαίνια της εικόνας. Και όταν έμαζεύθησαν όλοι και κήρυξ εφώναξεν, ότι μόλις ακούσουν να παίζη η σάλπιγξ και η σύριγξ και η κιθάρα και η σαμβύκη και το ψαλτήριον και όλα τα άλλα μουσικά όργανα, να πίπτουν όλοι και να προσκυνούν την εικόνα την χρυσήν. Διότι ο μη προσκυνών θα ερρίπτετο αμέσως εις την κάμινον του πυρός τήν καιομένην. Και πράγματι «όταν ήκουον οι λαοί της φωνής της σάλπιγγος, σύριγγός τε και κιθάρας, σαμβύκης τε και ψαλτηρίου και συμφωνίας και παντός γένους μουσικών, πίπτοντες πάντες οι λαοί, φυλαι και γλώσσαι προσεκύνουν την εικόνα τη χρυσή ή έστησε Ναβουχοδονόσορ και βασιλεύς». (Δανιήλ, Κεφ. Γ', 1-7) (Παράβαλε και σημείωσιν α' της σελίδας 192 του ανά χείρας τόμου).

σβύνει με φύσημα τον λύχνον, ώστε και ο ίδιος να θαυμάζη από μέσα του και να δοξάζη δι' αυτό τον Κύριον.

3. Αν σε ενοχλήση το δαιμόνιον της πορνείας την ώραν που εργάζεσαι, μη βαρεθής να υψώσης αμέσως τα χέρια σου διά προσευχήν αν εξακολουθήση να σου επιτίθεται σφοδρότερον, τότε σήκω και προσευχήσου, γονατιστός, και η ευχή την οποίαν με πίστιν θα κάμης, θα πολεμήση προς χάριν σου το δαιμόνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

(Να αποφεύγουμε τις γυναίκες και όσα μας ερεθίζουν)

Ὅτι δεῖ καὶ τὰς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας ἐκτρέπεσθαι, καὶ λοιπῶν τῶν τὴν ἐπιθυμίαν ἐρεθιζόντων.

Ὅτι πρέπει να αποφεύγωμεν καὶ τὰς συναναστροφῆς τῶν γυναικῶν καὶ ὅσα ἄλλα ἐρεθίζουν τὴν ἐπιθυμίαν.

Α'. Παλλαδίου

ἮΝ ΤΙΣ Μοναχὸς ἐν ἄκρωρειά πόλει τῆς Λυκῶ, ὄνομα αὐτὰ Ἰωάννης, ὃς ἀπελθούσιν ἡμῖν πρὸς αὐτὸν τοιαύτην διήγησιν διηγήσατο. "Ἐφη γάρ, ὅτι ὑπῆρχε τις μοναχὸς ἐν τῇ πλησίον ἐρήμῳ, ἐν πάσῃ ἀσκήσει διάγων καὶ ἐν ἐργοχείρῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ ποριζόμενος, καὶ ταῖς δεήσεσι παραμένων προέκοπτε ταῖς ἀρεταῖς. Καὶ λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ ἀθλίως ἐθάρρησε καὶ τὴ καλὴ αὐτοῦ πολιτεία καὶ δὲ πειράζων ὡς τὸν Ἰῶβ αὐτὸν ἐξητήσατο. Καὶ δὴ φαντασίαν αὐτῷ ἐμποιεῖ πρὸς ἐσπέραν γύναιον κὸς εὐμόρφου πλανωμένης κατὰ τὴν ἔρημον, ἣτις εὐρούσα τὴν θύραν ἀνεωγμένην, εἰσεπήδησεν εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ προσπεσοῦσα τοῖς γόγασιν αὐτοῦ ἦτι παρ' αὐτοῦ ἀνάπαυσιν, ὡς ἐσπέρας αὐτὴν καταλαβούσης.

Ὁ δὲ ἀφρογεστάτη ἀδιακρισία ἐλεήσας αὐτήν, ἀπρεπῶς ἐδέξατο αὐτήν ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ ἐπυθάνετο αὐτῆς τὴν πλάνησιν. Ἡ δὲ εὐθέως ἀπήγγειλε καὶ λόγους αὐτῷ κολακείας καὶ ἀπάτης ὑπέσπειρε καὶ πολλὴν ὁμιλίαν. Καὶ τὸ ἐντευθεὶς λοιπὸν μειδίαμα καὶ γέλωσ, καὶ ἀφῆ χειρὸς καὶ γενείου καὶ ἀυχένος, καὶ ἤχημαλωτισε τελείως τὸν ἀσκητὴν. Ὡς δὲ ἐκινεῖτο τοῖς λογισμοῖς, ἅτε δὴ τὴν ἐπιθυμίαν ἐν χερσὶν ἔχων, τὴν εὐκαιρίας καὶ τὴν ἄδειαν λογιζόμενος τοῦ ἐκτελεῖν τὴν ἡδονὴν, συγκατατίθετο λοιπὸν τὴ διανοία, καὶ συνελθεῖν αὐτὴ ἐπειράτο, ἄφρων ἤδη καὶ θηλυμανὴς ἵππος γινόμενος.

Ἡ δὲ ἐξαίφνης μέγα ἀναβοήσασα ἄφαντος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γέγονεν ὡς πὲρ σκιά τις ἀποδραμοῦσα γέλωσ δὲ ἐν τῷ ἀέρι πολλῶν δαιμόνων ἀκούεται, ἐλεγχόντων" αὐτὸν ὡς τὴ ἀπάτη αὐτῶν ὑποκύψαντα, καὶ μεγάλη τὴ φωνὴ βοῶντων πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται σὺ ὑψώθης ἕως τῶν οὐρανῶν, ἐταπεινώθης δὲ ἕως τῶν ἀβύσσων. Καὶ διανυκτερεύσας ἐν θρήνουσ καὶ οἰμωγαῖς, ἀπέγνω τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ὥσπερ οὐκ ὄφελε, καὶ εἰς τὸν κόσμον ὑπέστρεψε. Τοῦτο γὰρ ἔστι τοῦ πονηροῦ το ἐπιτήδευμα, ὅταν τινὰ καταπαλαίση, εἰς ἀφροσύνην αὐτὸν καθίστησιν, ἵνα τοῦ λοιποῦ μηκέτι δύναται ἀναστῆναι. "Ὅθεν, ὦ τέκνα, μανθάνομεν, ὅτι οὐ συμβάλλεται ἡμῖν ἢ τῶν γυναικῶν συντυχία, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα καταβλάπτει, ἀνεξάλειπτον ἐν ἡμῖν τυποῦσα μνήμην, ἣν ἐκ τῆς ὄψεωσ καὶ τῆς ὁμιλίας ἐπισπώμεθα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς, ὀνομαζόμενος Ἰωάννης, που ἔμενεν εἰς τὴν βουνοπλαγίαν τῆς Λυκῶ, μάσ διηγήθη, ὅταν τον ἐπισκεφθήκαμεν, τα ἐξῆς: Εδώ, εἰς τὴν γειτονικὴς μάσ ἐρημον – εἶπεν – ὑπῆρχε κάποιος Μοναχὸς, που ἐζούσε με αὐστηράν ἀσκήσιν, ἐκέρδιζε το ψωμί του με το ἐργόχειρόν του, καὶ με τὰς συνεχεῖς προσευχῆς του ἐπρόκοπτεν εἰς τὰς ἀρετάς. Ἐδωσεν

όμως, κακώς βέβαια, εμπιστοσύνην εις τον εαυτόν του και την ενάρητον ζωὴν του. Ο διάβολος τότε ἐζήτησε τὴν ἀδειαν ἀπὸ τον Θεόν να τον πειράξῃ, ὅπως τον Ἰώβ. Κάποιαν ἡμέραν λοιπόν, πρὸς το δειλινόν, τον ἔκαμε να ἴδῃ, με τὴν φαντασίας του, μίαν ωραίαν γυναίκα, ἡ οποία, τάχα, περιεπλανάτο εις τὴν ἔρημον. Αὐτὴ λοιπόν ἡ γυναίκα - φάντασμα του διαβόλου – εὐρήκεν ανοικτὴν τὴν θύραν τῆς σπηλιάς του Μοναχοῦ και ἐμπήκε μέσα: ἔπεσεν εις τὰ γόνατά του και τον ἐπαρακαλοῦσε να ἀναπαυθῆ κοντά του, ἐπειδὴ, τάχα, τὴν εὐρηκεν ἡ νύκτα.

Ο Μοναχός, ἀπὸ ἀπερίσκεπτον ἀδιακρισίαν, τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐδέχθη, χωρὶς να πρέπει, μέσα εις το σπήλαιόν του και τὴν ἐρωτοῦσε να πληροφορηθῆ πὼς περιεπλανήθη. Εκείνη πρόθυμα ἤρχισε να του διηγῆται με ἀρκετὴν φλυαρίας και να του λέγῃ λόγια κολακευτικά και ἀπατηλά. Ἐν συνεχείᾳ ἀνεπτύχθη οικειότης, μειδιάματα και γέλια και πιάσιμο χεριού και γενειάδας και αὐχένος με ὅλα αὐτὰ ἠχμαλώτισε τελείως τον ἀσκητὴν. Ἐτσι ο Μοναχός ἐκυριεύθη τελείως ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν και παρεσύρετο ἀπὸ τους ἀισχροὺς λογισμοὺς ἐσκέπτετο πλέον τὴν κατὰλληλον στιγμὴν, διὰ να ἐκπληρώσῃ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, διὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἤδη συγκατατεθῆ εις τὴν διάνοιάν του και ἐπροσπαθοῦσε να συνευρεθῆ σαρκικῶς μαζί τῆς. Εἶχε πλέον καταντήσῃ ὡς ἵππος ἐξηγριωμένος ἀπὸ τὴν μανίαν του διὰ τὴν ἀπόλαυσιν του θήλεος.

Τότε ἐκείνη ἐκβάλλει ἐξαφνα μίαν μεγάλην κραυγὴν και ἐγένεν ἀφαντος ἀπὸ τὰ χέρια του, ὅπως ἐξαφανίζεται ἡ σκιά. Ἀμέσως ἀκούονται εις τον αέρα γέλια πολλῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι τον εἰρωνεύοντο διότι υπέκυψεν εις τὴν ἀπάτης των και του ἐφώναζαν δυνατὰ ὅποιος υπερηφανεύεται, θα ταπεινωθῆ· συ ἀνουψώθηκες μέχρι του ουρανοῦ ἀπὸ υπερηφάνειαν, και τώρα ἐταπεινώθης ἕως τὴν ἄβυσσον. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἐμεινεν ἀγρυπνος ὅλην τὴν νύκτα με θρήνους και στεναγμοὺς και το πρῶί, ἀπελπισμένος δια τὴν σωτηρίαν του, χωρὶς βέβαια να πρέπει, ἐπέστρεψεν εις τον κόσμον.

Διότι αὐτὸ εἶναι το τέχνασμα του διαβόλου: ὅταν, δηλαδή, νικήσῃ κάποιον, τον παρασύρει εις ἀπερισκέπτους και ἀμαρτωλάς πράξεις, διὰ νὰ μὴ ἡμστερὴ πλέον να σηκωθῆ. Ἀπὸ αὐτὸ λοιπόν, παιδιά μου, μανθάνομεν, ὅτι δι' ἡμᾶς τους Μοναχοὺς δεν εἶναι καλὴ ἡ συναναστροφή με γυναίκα ἀντιθέτως, μάς ζημιώνει πάρα πολύ, διότι, ἀπὸ τὰ πρόσωπα και τὴν συνομιλίαν ἀποτυπώνεται εις τὴν ψυχὴν μας ἀνεξάλειπτος ἡ ἐνθύμησις των.

B'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΟΣΩΙ, Πέτρε, τὰ τῶν μειζόνων ἀνδρῶν ἔργα διηγοῦμαι, αἴφνης εις μνήμην ἦλθον Ἀνδρέου τοῦ τῆς πόλεως Φούγδης Ἐπισκόπου, τὸ τί εις αὐτὸν ἡ θεία ἐλεημοσύνη πεποίηκε. Διόπερ μάλιστα τοὺς ἀναγινώσκουσι φυλάττειν παραινῶ, ἵνα οἱ το σῶμα αὐτῶν τῇ ἐγκρατεῖᾳ καθιεροῦντες κατοικεῖν μετὰ γυναικῶν μὴ τολμῶσι, μήπως πτόματι τοσοῦτω τῶ λογισμῶ καθυποβληθῶσι παρουσιάζουσα γὰρ μορφὴ τὴν ἐπιθυμίαν ἐρεθίζει, και κακῶς αὐτὴν ἐαυτὴ ὑποκλίνει. Περὶ οὐ γὰρ πράγματος διηγοῦμαι διστάσαι οὐκ ἔστι: διότι τοσοῦτοι μάρτυρες εἰσιν, ὅσοι τῇ αὐτῇ πόλει κατοικοῦσιν.

Οὗτος τοίνυν και εὐλαβέστατος ἀνὴρ τῆς ἐαυτοῦ ζωὴν πλήρη ἀρετῶν διήγαγε, και δι' ἐγκρατείας τὴν τῶν ἔνδον φυλακὴν ἱερῶς διετήρησε. Μονάστριαν δὲ τινὰ ἐκ πολλοῦ μεθ'

ἑαυτοῦ συνοικοῦσαν εἶχε, ταύτην δὲ ἐκ τοῦ Ἐπισκοπέου ἢ τῆς ἑαυτοῦ φροντίδος ἀποβαλέσθαι οὐκ ἤθελησεν, ἐν πληροφορία ὑπάρχων περὶ τῆς ἑαυτοῦ κακείνης ἀγνείας, ἀλλὰ κατοικεῖν αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ Ἐπισκοπέῳ παρεχώρησεν. Ἐκ τούτου οὖν συνέβη τὸν ἀρχέκακον ἐχθρὸν εἴσοδον πειρασμοῦ ἐν τῇ τοῦ Ἐπισκόπου ψυχῇ ἐπιζητήσαι. "Ἦρξατο οὖν τὸ ταύτης κάλλος τοῖς νοητοῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοῖς ὑποτίθεσθαι, καὶ ἐν τῇ κλίνῃ ἀναπεσόντα τα μὴ ἀνήκοντα αὐτὸν διαλογίζεσθαι παρεσκεύασεν.

"Ἐν μιᾷ οὖν Ἰουδαῖος τις ἐκ τῶν τῆς Καμπανίας μερῶν ἐν τῇ Ρώμῃ ἐρχόμενος, ἐν τῇ ὁδῷ ἐσπέρας αὐτὸν καταλαβούσης, μὴ ἔχων ὅπου καταλύσει, ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ἀπόλλωνος ναῶ, δς ἦν αὐτόθι, πρὸς τὸ μεῖναι κατέλυσε. Φοβηθεῖς δὲ τὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ γινόμενα μιάσματα, καίτοι πίστιν εἰς τὸν σταυρὸν μὴ ἔχων, ἑαυτὸν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κατασφαισάμενος, ἀνεκλίθη. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον, ἡσυχίας οὔσης, διὰ τὴν τῶν ἐρημίαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μόνωσιν θροηθεῖς, γρηγορῶν ἔκειτο.

Αἴφνης οὖν ἀτενίσας εἶδε τῶν πονηρῶν πνευμάτων ὄχλον πολύν, ὡς ὅτι εἰς ὀψίκιον ἐξουσίας τινὸς προεπορεύοντο. Ὁ δὲ τῶν ἄλλων πρωτεύων, ἐν τῷ τοῦ αὐτοῦ τόπου προεδρίῳ ἐκάθισε, καὶ ἤρξατο τῶν πνευμάτων τῶν παρισταμένων αὐτῷ τὰς πράξεις καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἀνακρίνειν, ζητῶν μαθεῖν πόσῃν ἕκαστος κακίαν αὐτῶν καὶ πονηρίαν εἰργάσατο. Ἐν ὅσῳ δὲ πάντες αὐτῷ διηγοῦντο, ἅπερ κατὰ τῶν ἀνθρώπων εἰργάσαντο, εἰς ἐν τῷ μέσῳ εἰσπηδήσας, τὸν πειρασμὸν δὲν ἐξήγειρεν ἐν τῇ ψυχῇ Ἀνδρέου τοῦ Ἐπισκόπου διὰ τοῦ κάλλους τῆς συνοικουσίας αὐτῷ ἐν τῷ Ἐπισκοπέῳ μοναστρίας, καὶ τὴν ταραχὴν τῆς σαρκὸς διεσάφησε.

Τοῦτο οὖν καὶ πονηρὸς δαίμων ἀκούσας καὶ τῶν λοιπῶν πνευμάτων προεστῶς, πάνυ ἠδεως ἐδέξατο, καὶ μέγα κέρδος αὐτῇ προσενεχθῆναι ὠμολογήσεν, ὅτι ἀγίου ἀνδρὸς ψυχῇ ἐν σφάλματι ἀπωλείας ἐπέκλινεν. Ὁ δὲ ταῦτα ἀπαγγείλας δαίμων προσθεῖς εἶπε μέχρι τῆς παρελθούσης ἡμέρας οὐ διέλειπον αὐτῷ ἐνοχλῶν καὶ τὸν λογισμὸς αὐτοῦ παρασύρει οὐκ ἠδυνήθη. Χθὲς δὲ πρὸς ἐσπέραν πεποίηκα, ὅπως τῶν ὀπισθίων τῆς Ἰερᾶς παρθένου τῆς οικείᾳ χειρὶ ἐμπαθῶς ἄψηται. Τότε ὁ πονηρὸς διάβολος καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀρχαῖος ἐχθρὸς τοῦτον κολακευτικῶς προσκαλεσάμενος, ἔφη " ὅπερ ἐνήρξω σπεῦσον πληρώσαι, ἵνα ἐν τῇ πτώσει αὐτοῦ σὺ μόνος μεταξὺ τῶν λοιπῶν τὸ τῆς νίκης βραβεῖον κομίση.

Ταῦτα οὖν καὶ Ἰουδαῖος καὶ ἰδὼν καὶ ἀκούσας, εἰς μεγάλης δειλίαν καὶ στενοχωρίαν περιέπεσεν. Ὁ δὲ τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρωτεύων διάβολος τούτοις ἐπέτρεπεν, ἵνα ἐπιζητήσωσι τίς ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν τῷ ναῶ αὐτῶν κατακλιθῆναι τολμήσας; "Ἐλθόντα οὖν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα καὶ ἐπιμελῶς καταμανθάνοντα, ὡς εἶδον αὐτὸν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ ἐσφραγισμένον, θαυμάσαντες εἶπον βαβαί! σκεῦος σαβουρον καὶ ἐσφραγισμένον ὑπάρχει τοῦτο δὲ αὐτῷ μηνυσάντων, πᾶσα ἐκείνη ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ταραχὴν ἄφαντος γέγονεν.

Ὁ δὲ Ἰουδαῖος, ὁ ταῦτα ἰδὼν καὶ ἀκούσας, εὐθέως ἀνέστη καὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον μετὰ σπουδῆς παρεγένετο. Εὐρῶν οὖν αὐτὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατ' ἰδίαν αὐτὸν ἔλαβε, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ἐπεζήτησε ποῖο πειρασμῷ συνέχεται. Ὁ δὲ αἰδούμενος οὐχ ὠμολογεῖ. Τότε ὁ Ἰουδαῖος εἶπεν οὐχὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δούλῃ τῇ δεῖνι αἰσχροῦ πόθῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπεστήριξας; Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος καὶ ἐπὶ τούτοις ἠρνεῖτο. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰουδαῖος διατὶ ἀρνεῖ; οὐχὶ μέχρι τούτου κατηνέχθης, ὅτι χθὲς πρὸς ἐσπέραν τοῖς ταύτης ὀπισθίοις ἐμπαθῶς τὴν χεῖρά σου προσήγγισας;

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος τοῖς τούτου ρήμασιν ἐλεγχθεῖς, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης ὠμολόγησεν ὅπερ πρότερον στερρῶς ἠρνεῖτο. Θέλων δὲ ὁ Ἰουδαῖος τὴν αἰσχύνην τοῦ

σφάλματος αὐτοῦ παραμυθήσασθαι, διηγῆσατο αὐτὸ πῶς τοῦτο διέγνω, καὶ ὅποια περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ συνάθροισμα τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀκήκοε. Ταῦτα δὲ ὁ Ἐπίσκοπος ἀκούσας καὶ ἐπιγνούς, εὐθέως ἐν τῇ γῆ κατακλιθεῖς, ἑαυτὸν εἰς προσευχὴν δέδωκεν παραχρῆμα τὸ ἐκ τοῦ Ἐπισκοπείου οὐ μόνον τὴν τοῦ Θεοῦ δούλην ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν θήλειαν ἦν πὲρ εἰς τὴν αὐτῆς ὑπουργίας εἶχεν ἀπεβάλετο, τὸν δὲ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος εὐκτήριον τοῦ μακαρίου Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου πεποίηκεν.

Ἀπηλλάγη δὲ καὶ τοῦ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ πειρασμοῦ, χάριτι Θεοῦ παντελῶς ἐξ αὐτοῦ ἀπελαθέντος, τὸν τὲ Ἰουδαῖον πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐπεσπάσατο τὰ γὰρ μυστήρια τῆς πίστεως τοῦτον διδάξας, καὶ τὸ τοῦ Βαπτίσματος ὕδατι καθάρισας, εἰς τὸν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας κόλπον ἤγαγε. Γέγονεν οὖν ὡς τὸν Ἑβραῖον τὸν εἰς τὴν ἑτέρου σωτηρίαν τρέχοντα, εἰς τὴν ἰδίαν καταντῆσαι, καὶ ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐκ τούτου ἕτερον εἰς ζωὴν ἀγαθὴν ἤγαγεν, ὅθεν ἄλλον ἐν αὐτῇ φυλαχθῆναι ἠδύοκῆσε.

Πέτρος

ΤΟΥΤΟ τὸ γεγονός πρᾶγμα, ὅπερ ἀκήκοα, καὶ φόβον παρέχει καὶ ἐλπίδα σωτηρίας.

Γρηγόριος

ΟΥΤΩ καὶ ἀρμόζει, τῇ τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς εὐσπλαγχνία πάντοτε πεποιθῆναι, καὶ τὴν ἡμετέραν δειλιᾶν ἀσθένειαν ἰδοὺ γὰρ καὶ τὴν τοῦ Παραδείσου κέδρον σαλευθείσαν ἠκούσαμεν, ἀλλ' οὐκ ἐκριζωθείσαν, ὅπως τοὺς ἀσθενέσιν ἡμῖν, διὰ μὲν τῆς σαλεύσεως αὐτῆς φόβος γένηται, θάρσος δὲ διὰ τὴν αὐτῆς σταθερότητα ὕστερον.

Ερμηνεία

ΚΑΘΩΣ διηγούμαι, Πέτρε, τα ἔργα των μεγάλων ανδρῶν, ἦλθεν εἰς τον νούν μου ο Ἐπίσκοπος της Φούνδης Ανδρέας, το τί δηλαδή ἐπραξεν εἰς αὐτόν η ευσπλαγχνία του Θεοῦ. Δι' αὐτό και με ὅλην μου την δύναμιν συμβουλεύω εκείνους που αφιέρωσαν το σώμα των εἰς την ἐγκράτειαν, να μη τολμούν να συγκατοικούν με γυναίκα, μήπως ἀπὸ τον λογισμόν περιπέσουν εἰς μίαν τόσοσιν μεγάλην πτώσιν. Διότι η γυναικεία μορφή ερεθίζει την επιθυμίαν και σιγά - σιγά την παρασύρει προς τον εαυτόν της. Διὰ την υπόθεσιν, που πρόκειται να διηγηθῶ, δεν θα διστάσω, διότι υπάρχουν τόσοι μάρτυρες, ὅσοι κατοικούν εἰς αὐτὴν την πόλιν.

Αὐτός λοιπόν ο ευλαβέστατος ἀνὴρ ἐζούσε μίαν ἐνάρετον ζωὴν και με την ἐγκράτειαν διετήρησεν ἱερὰν επαγρύπνησιν μέσα εἰς την ψυχὴν του ἐπὶ των λογισμῶν του. Ἐπὶ πολὺν καιρόν συγκατοικούσε με κάποιαν Μοναχὴν αὐτὴν λοιπόν δεν ἠθέλησεν οὔτε ἀπὸ το Ἐπισκοπεῖον να την ἀπομακρύνῃ οὔτε να παύσῃ να φροντίζει δι' αὐτὴν. Με την βεβαιότητα δε και της ἰδικῆς του και της ἰδικῆς της ἀγνότητος ἐξακολουθούσε να συγκατοική μαζί της και της ἐπέτρεπε μάλιστα να παραμένῃ μαζί του εἰς το Ἐπισκοπεῖον. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπόν την συγκατοίκησιν προσεπάθησεν ο ἀρχέκακος ἐχθρὸς να εἰσέλθῃ εἰς την ψυχὴν του Ἐπισκόπου, διὰ να τον πειράξῃ. Ἀρχισε λοιπόν να παρουσιάζῃ το κάλλος της Μοναχῆς εἰς τα μάτια της ψυχῆς του και ὅταν ἐπέφετε εἰς το κρεβάτι του, διὰ να κοιμηθῇ, τον ἔκαμνε να σκέπτεται ἐκεῖνα που δεν του εταίριαζαν.

Μίαν ἡμέραν κάποιος Ἰουδαῖος ἀπὸ τα μέρη της Καμπανίας ἤρχετο εἰς την Ρώμην ἐπειδὴ δε ἐνύκτωσεν εἰς τον δρόμον και δεν εἶχε που να διανυκτερεύσῃ, παρέμεινε εἰς τον ναόν του Ἀπόλλωνος, που εὐρίσκετο ἐκεῖ κοντά. Ἀπὸ φόβον δε διὰ τα δαιμόνια που υπήρχον

εκεί, έκαμε το σημείον του σταυρού, αν και δεν έπίστευεν εις τον σταυρόν, και έπεσε να κοιμηθή. Κατά τα μεσάνυχτα και ενώ επικρατούσεν ησυχία, εξύπνησεν από τον φόβον της ερημιάς και της μοναξιάς του και παρέμεινεν άγρυπνος.

Έξαφνα λοιπόν ύψωσε το βλέμμα του και είδε πλήθος από πονηρά πνεύματα, ωσάν να αποτελούσαν τιμητικήν συνοδείαν κάποιου άρχοντος. Τότε ο αρχηγός εκάθισεν εις το προεδρείον του τόπου εκείνου και ήρχισε να εξετάζη τας πράξεις και τα τεχνάσματα των πονηρών πνευμάτων, που ευρίσκοντο εκεί και έζητούσε να μάθη ποίαν κακίαν διέπραξε το καθένα από αυτά. Ενώ λοιπόν όλοι οι δαίμονες του ανέφεραν όσα κακά διέπραξαν εναντίον των ανθρώπων, επροχώρησεν ένας απ' αυτούς εις το μέσον και ήρχισε να αφηγείται λεπτομερώς τον πειρασμόν, που εξεσήκωσεν εις την ψυχήν του Επισκόπου Ανδρέου, με την ωραιότητα της Μοναχής που συγκατοικούσε με αυτόν εις το Επισκοπέιον, καθώς και την ταραχήν της σαρκός που ήρχισε να δοκιμάζη.

Μόλις ήκουσεν αυτό ο αρχηγός των δαιμόνων, ηυχαριστήθη πάρα πολύ και ώμολόγησεν ότι το κέρδος του θα ήτο μέγαλον, αν κατώρθωνε τελικώς να παρασύρη την ψυχήν του αγίου ανδρός εις θανάσιμον σφάλμα. Εν τω μεταξύ ο δαίμων που ανέφερεν αυτά προσέθεσε μέχρι προχθές δεν έπαυα να τον ενοχλώ, αλλά δεν μπόρεσα να παρασύρω τον λογισμόν του χθες όμως το βράδυ τα κατάφερα να εγγίση με εμπάθειαν το χέρι του εις τα οπίσθια της καλογραίας. Τότε ο πονηρος διάβολος και αρχαίος εχθρός του ανθρωπίνου γένους προέτρεψε, με κολακευτικά λόγια, αυτόν τον δαίμονα αυτό, που ήρχισες, τρέξε να το τελειώσης, δια να κερδίσης μόνος ανάμεσα εις τους άλλους, με την πτώσιν του Επισκόπου, το βραβείον της νίκης.

Μόλις ο Ιουδαίος είδε και ήκουσεν αυτά έφοβήθη και έστενοχωρήθη πάρα πολύ. Ο δε αρχηγός των πονηρών πνευμάτων, και άρχιδιάβολος, τους παρήγγειλε να εξετάσουν ποιος είναι εκείνος που ετόλμησε να κοιμηθή εις τον ναόν. Μόλις λοιπόν ήλθον κοντα εις τον Ιουδαίον τα πονηρά πνεύματα και τον εξήτασαν προσεκτικά, εθαύμασαν, όταν διεπίστωσαν ότι έχει σφραγισθη με το σημείον του σταυρού και είπαν: πώ! πώ! ένα άχρηστον σκεύος και όμως έχει σφραγισθή. Όταν είπαν αυτά εις τον αρχισατανάν, όλον εκείνο το πλήθος των πονηρών πνευμάτων, που επροκαλούσε την ταραχήν, έγινεν άφαντον.

Τότε ο Ιουδαίος, ο οποίος είδε και ήκουσεν αυτά, αμέσως έσηκώθη και έτρεξε να συναντήση τον Επίσκοπον. Αφού λοιπόν τον ευρηκεν εις την Εκκλησίαν, τον επήρε ιδιαιτέρως και επροσπαθούσε να μάθη απ' αυτόν από ποίον πειρασμόν κατέχεται. Εκείνος όμως δεν ώμολογούσε τίποτε από εντροπήν. Ο Ιουδαίος επέμενε: δεν έρριξες – του είπε – από αισχρόν πόθον τα μάτια σου επάνω εις την δείνα δούλην του Θεού; Ο Επίσκοπος και αυτό το ηρνείτο. Κατόπιν αυτού λοιπόν του είπεν ο Ιουδαίος:

– Διατί αρνείσαι; Δεν έφθασες μέχρι του σημείου, να εγγίσης το χέρι σου, με εμπάθειαν, εις τα οπίσθιά της;

Τότε ο Επίσκοπος ησθάνθη έλεγchon με τα λόγια αυτά και ωμολόγησε με μεγάλην ταπεινοφροσύνην αυτό που προηγουμένως ήρνείτο επίμονα. Διά να τον παρηγορήση δε ο Ιουδαίος δια την εντροπήν που έδοκίμασεν από το σφάλμα, του διηγήθη πως το έμαθε και τι ήκουσεν εις την συνάθροισιν εκείνην των πονηρών πνευμάτων. Μόλις ήκουσεν αυτά ο Επίσκοπος και έκατάλαβε το μεγάλο σφάλμα, μετενόησεν· αμέσως λοιπόν έπεσεν εις το

έδαφος και παρεδόθη εις θερμήν προσευχήν μετανοίας συγχρόνως εξεδίωξεν αμέσως από το Επισκοπεϊόν όχι μόνον εκείνην την δούλην του Θεού, αλλά και κάθε άλλην γυναίκα που είχε διά να την υπηρετή: τέλος, μετέβαλεν εις Χριστιανικόν ναόν, επ' όνόματι του Αγίου Ανδρέου, τον ειδωλολατρικός ναός του Απόλλωνος.

Έτσι απηλλάγη τελείως από τον σαρκικόν πειρασμόν, ο οποίος με την χάριν του Θεού εξεδιώχθη τελείως και τον Ιουδαϊόν ωδήγησε προς την αιώνιον ζωήν τον edίδαξε, δηλαδή, τα Μυστήρια της Πίστεώς μας και αφού τον εκαθάρισε με το Αγιον Βάπτισμα, τον έφερεν εις τους κόλπους της Αγίας Εκκλησίας μας.

Συνέβη λοιπόν με τον τρόπον αυτόν, ώστε ο Εβραϊός, ο οποίος έτρεξεν εις την σωτηρίαν κάποιου άλλου να φθάση και εις την ιδικήν του. Και έτσι ο Παντοδύναμος Θεός ωδήγησεν εις την αγαθήν ζωήν εκείνον ο οποίος ήθέλησε τον άλλον (δηλαδή τον Επίσκοπον) εις αυτήν να διαφυλαχθη.

Πέτρος

ΑΥΤΟ το γεγονός που ήκουσα, γεννά και φόβον και ελπίδα σωτηρίας.

Γρηγόριος

ΕΤΣΙ και πρέπει να έχωμεν πάντοτε εμπιστοσύνην εις την ευσπλαγχνίαν του Θεού μας και να φοβούμεθα την ιδικήν μας αδυναμίαν. Εμάθαμεν βέβαια ότι εσαλεύθη ή κέδρος του Παραδείσου, αλλά και ότι δεν εξερριζώθη, διά να την έχωμεν ημείς οι αδύνατοι ως παράδειγμα από τον κλονισμός της κέδρου να φοβηθώμεν, έπειτα δε να πάρωμεν θάρρος από την σταθερότητά της.

Τού αυτού

ΕΝ ΤΟΙΣ τής Καμπανίας μέρεσιν, έν τῷ ὄρει τῷ εις Μαρσίν, άνήρ τις σφόδρα εὐλαβέστατος, Μαρτίνος ὄνομα, τὸν μονήρη βίον διετέλεσεν, έν σπηλαίῳ στενοτάτῳ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἑαυτὸν κατακλείσας. Ἐξεδίδετο δὲ αὐτῷ ἐκ τῆς πέτρας τοῦ σπηλαίου, νεύσει τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, νοτὶς ὕδατος ὄση αὐτῷ εις χρείαν καθημερινὴν διήρκει. “Ὁ δὲ ἀρχέκακος ἐχθρὸς τῆ ὑπομονῆ τοῦ Ἁγίου φθονῶν, ἐκδιώξει τοῦτον ἐκ τοῦ σπηλαίου ἐπειράτο καὶ δὴ εἰσελθὼν εις ὄφιν, τὸ φίλον αὐτῷ θηρίον, παρεσκεύασε τοῦτον εις τὸ σπήλαιον εἰσερχεσθαι, καὶ εὐχομένου αὐτοῦ ἀπλοῦσθαι ἔμπροσθεν. Ὁ Ἁγιος ἀπτόητος παντάπασιν ἦν, παρετίθει δὲ τὸ ἐκείνου στόματι τὴν αὐτοῦ χεῖρα ἢ καὶ τὸν πόδα λέγων· ἐὰν ἄδειαν ἔλαβες τοῦ βλάψαι μέ, ἐγὼ οὐ κωλύω.

Μέχρις οὖν τριετίας ἀδιαλείπτως τοῦτο ἐγίνετο. Εἶτα ὁ ἐχθρὸς ὑπὸ τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ὑπομονῆς καὶ δυνάμεως νικηθεῖς, ἔβρυξε καὶ ἑαυτὸν ὁ ὄφις κατὰ τὸ πλάγιόν του ὄρους εις κρημνὸς δέδωκε. Πάντα δὲ τὰ έν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ δάση τῆ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένη φλογὶ κατεφλέχθη, τοῦ Θεοῦ ἀναγκάζοντας αὐτὸν ἐπιδείξει πόσης ὑπῆρχε δυνάμεως, δς νικηθεῖς, κατησχυμμένος ἀνεχώρησε. Κατανόησον οὖν αὐτῷ έν ποία τοῦ νοὸς φυλακὴ ἔστη καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος οὗτος, δς μετὰ ὄφεως τριετίαν ἄμεριμνως συνώκησεν.

Πέτρος

ΤΗι ἀκοή καὶ μόνη δειλιῶ.

Γρηγόριος

ΟΥΤΟΣ οὖν ὁ εὐλαβέστατος ἀνὴρ, ἀπ' ἀρχῆς ἡνίκα ἐν τῷ σπηλαίῳ κατέκλεισεν ἑαυτόν, ὥρισεν ἵνα τοῦ λοιποῦ γυναῖκα μὴ ἴδῃ, οὐχ ὡς τὴν φύσιν βδελυσσόμενος, ἀλλὰ τὰ κινδύνα τοῦ πειρασμοῦ φοβούμενος περιπεσεῖν, τῷ ἐκ τοῦ θεωρουμένου κάλλους συμβαίνοντι. Γυνὴ δὲ τις τοῦτο ἀκούσασα, τεθαρρηκότως εἰς τὸ ὄρος ἀνήλθε, καὶ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀναιδῶς παρεγένετο. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν καὶ “Ἅγιος ἐκ μήκους ἐρχόμενην, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων ἐπιγνοὺς ὅτι γυνὴ ἔστιν, ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν δέδωκε, καὶ ἐν τῇ γῆ τῆς ἑαυτοῦ ὄψιν ἐπεστήριξεν ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἠπλωμένος ἐν τῇ προσευχῇ προσεκαρτέρησεν, ἕως οὐ τὸ ἀναιδὲς ἐκεῖνο γύναιον ἀτονῆσαν ἐκ τῆς θυρίδος τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἀπέστη, καὶ κατελθοῦσα ἐκ τοῦ ὄρους τὴ αὐτὴ ἡμέρα τὴν ζωὴν ἐπλήρωσε, καὶ ἐκ τούτου πάσι γνωρίμων γέγονεν, ὅτι σφόδρα τὸ παντοδυνάμω Θεῷ ἀπήρесе τὸ ταῦτη τὴ τόλμη τὸν αὐτοῦ δοῦλον λυπῆσαι.

Ερμηνεία

Εἰς τὴν Καμπανίαν καὶ ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος Μαρσην ἡσκήτευσεν ἕνας, πάρα πολὺ ευλαβῆς ἄνθρωπος, ὁ Μαρτίνος αὐτὸς παρέμεινεν ἐγκλειστος, ἀρκετὰ χρόνια, εἰς ἕνα στενὸς σπήλαιον. Ἀπὸ τὸν βράχον τοῦ σπηλαίου αὐτοῦ ἐβγαίνουν, πρὸς χάριν του, με θεϊκὸν πρόσταγμα, μερικαὶ σταγόνες νεροῦ, ὅσον ἐφθάνε διὰ τὰς καθημερινὰς του ἀνάγκας. “Ὁ ἀρχέκακος ἐχθρὸς, ἀπὸ φθόνον διὰ τὴν υπομονὴν τοῦ Ἁγίου, ἐπροσπαθοῦσε νὰ τον ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὸ σπήλαιον. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς ὄφιν, τὸ ἀγαπημένον του θηρίον, ἐκάνονισεν νὰ εἰσέρχεται οὗτος εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ὅταν προσηύχετο ὁ Ἅγιος, νὰ ἀπλώνεται ἐμπρὸς του. Ὁ Ἅγιος ὁμῶς παρέμενε τελείως ἀτάραχος: ἐπλησίαζε δε εἰς τὸ στόμα του φιδίου τὸ χέρι του ἢ τὸ πόδι του καὶ του ἔλεγεν ἂν ἐπῆρες ἀδειαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ με βλάψῃς, ἐγὼ δὲν σε ἐμποδίζω.

Αὐτὸ λοιπὸν διήρκεσεν ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη. Ἐπειτα ἐνίκηθη καὶ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν τόσον μεγάλην υπομονὴν καὶ δύναμιν τοῦ Ἁγίου: ἐμούγκρισε καὶ τὸ φίδι κατεκρημνίσθη ἀπὸ τὴν βουνοπλαγιάν. Ὅλα δε τὰ δάση εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον κατεκάησαν ἀπὸ τὴν φλόγα, που ἐβγαίνουν ἀπὸ τὸν ὄφιν. Ὁ Θεὸς υπεχρέωσε τὸν σατανὰς νὰ δεῖξῃ πόσῃν δύναμιν εἶχε, εἰς τὸ τέλος ὁμῶς ἐνίκηθη καὶ ἐφυγε κατεντροπιασμένος. Φέρε λοιπὸν εἰς τὴν σκέψιν σου πόσῃν προσοχῆς καὶ επαγρύπνησιν νου κατέβαλεν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ αφοῦ, ἐπὶ τρία χρόνια ἐκατοικούσε μαζί μ' ἕνα φίδι, χωρὶς νὰ φοβηθῆ ποτέ.

Πέτρος

Αἰ! μόνον που το ἀκούω, τρομάζω.

Γρηγόριος

ΑΥΤΟΣ λοιπὸν ὁ ευλαβέστατος ἀνὴρ, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, που ἐκλείσθη εἰς τὸ σπήλαιον, ἐθεσεν ὄρον εἰς τὸν ἑαυτόν του νὰ μὴ ἴδῃ γυναῖκα, ὄχι διότι ἐβδελύσσετο τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ διότι ἐφοβείτο μήπως περιπέσῃ εἰς κίνδυνον πειρασμοῦ, ἀπὸ τὸ γυναικεῖον κάλλος που θα ἐβλεπεν.

Ὅταν τὸ ἤκουσεν αὐτὸ μία γυναῖκα, ἀνέβηκε με θράσος εἰς τὸ ὄρος καὶ ἦλθεν ἀδιάντροπα εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Ἁγίου. Μόλις τὴν εἶδεν ὁ Ἅγιος νὰ ἐρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀνεγνώρισεν ἀπὸ τὰ μάτια, ὅτι ἦτο γυναῖκα, ἤρχισε νὰ προσεύχεται καὶ ἀκούμπησε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸ ἔδαφος, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ ἐμπρὸς του. Παρέμεινε δε προσευχόμενος εἰς τὴν εδαφιαίαν αὐτὴν στάσιν τόσον, ἕως ὅτου ἀπηλπίσθη ἡ ἀδιάντροπη ἐκεῖνη γυναῖκα

και απεμακρύνθη από το παράθυρον του κελλιού. Μόλις δε κατέβηκεν από το όρος, απέθανε την ίδιας ημέραν και έγινε γνωστον εις όλους, διότι δεν ήρесе καθόλου εις τον Θεόν να λυπήση με τετοιαν αναίδειαν τον δούλον Του.

Δ'. Του Αγίου Συμεών του εν τη Μάνδρα

ΠΟΘΟΣ ποτέ θεῖος γυναῖκα εἴληφει τὸν μέγαν Συμεὼν ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ χάριτος καὶ εὐλογίας ἀπολαύσαι· ἀλλ' ἦν αὐτῆ τῆς ἐπιθυμίας ἐμπόδιον καὶ τοῦ στύλου περίβολος, γυναιξὶν ἀπειργων τὴν εἴσοδον. Ἡ φιλάρετος τοίνυν ἐκείνη, τὸ πυρὶ τοῦ καλοῦ τούτου ἀλίσκομένη ἔρωτος, λογισμοὺς τὲ πάντας ἀνεκίνει πρὸς ἑαυτήν.

Καὶ - τινῶν ποτὲ κατὰ θέαν τοῦ ἀνδρὸς πορευομένων στρατιωτῶν, τὴν ὁμοίαν τούτοις ἀναβολὴν περιθεμένη, ὅλη τὲ πρὸς τὸ ἐκείνων σχήμα μεταβαλοῦσα, καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν κλέψασα, ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβάσα, συνίππευε τὲ αὐτοὺς καὶ τὴν ὁδὸν ὡς τάχος διήνυεν.

Ἐπειδὴ δὲ κατέλαβαν τὸν περίβολον, ἀποβαίνουσι τῶν ἵππων οἱ στρατιῶται καὶ τούτους οἶα παρὰ τινι τῶν συστρατιωτῶν τῆ γυναικὶ καταλείπουσιν, οὐπω δῆλον ὄν ὡς εἶη γυνή. Ἡ δὲ τὴν παρακαταθήκην ἐτοίμως ἐδέξατο, τῶν ἴσων καὶ αὕτη τυχεῖν ἔθελουσα, καὶ τὸν οἰκεῖον πάλιν αὐτοῖς παρακαταθέσθαι ἵππον, ἐπειδὴν θεασάμενοι τὸν "Ἄγιον ἀναστρέψωσιν. Ἐπεὶ οὖν ὡς τὸν "Ἄγιον ἦλθον οἱ στρατιῶται καὶ ἔτυχον ἤδη ὧν ἐπεθύμουν, στρατιώτης μὲν εἷς ἐξ ὑμῶν ὑπελήφθη, ὁ θεῖος πρὸς αὐτοὺς φησι Συμεὼν, ὑμεῖς δὲ ἐπειδὴ πρὸς αὐτὸν ἐπανέλθητε, εἶπατε τούτω, ὡς καὶ τῆς ψυχῆς σου προσευχὴ εἰς τὰ ὦτα Κυρίου ἀνέβη, καὶ ηὐλόγησε σὲ Κύριος ὁ Θεός, ὁ ἐξεταστὴς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ εὐλογημένος εἰ τὸ Κυρίῳ, τὸ πέρας ἔχοντι τῆς σπουδῆς μηκέτι σοὶ δεήσει τῆς πρὸς τὰ ἐνταῦθα ὁδοῦ.

Ταῦτα τοῦ θαυματάτου Συμεὼν εἰρηκοτος, ἐξιόντες οἱ στρατιῶται τοῦ περιβόλου κατεπλήττοντο μὲν τῆς προρρήσεως τὸν ἄνδρα, ἐθαύμαζον δὲ καὶ τὸν ὑπολειφθέντα δῆθεν στρατιώτης τῆς ἀρετῆς. Ἐπεὶ τοίνυν ἐξήλθον τοῦ περιβόλου, ἀπαγ: γέλλουσι μὲν ἅπερ εἶπεῖν ἐπετράπησαν, πολλὴ δὲ πρὸς τὴν μακαρίαν ἐκείνην κέχρηται τῆ δεήσει, τίς τὲ εἶη καὶ ὅ,τι ποτὲ ἐστὶ τῶν αὐτῆ κατωρθωμένων τὸ μέγεθος δηλώσαι" οὐδὲ γὰρ ἂν πάντως ἔλεγον τὸ μελιχρὸν ἐκεῖνο καὶ ἠδὺ στόμα τοῦ Συμεὼν διὰ πολλῆς σὲ οὕτω τῆς μνήμης ἦγεν, εἰ μὴ τις λανθάνων πλοῦτος ἀρετῶν ἐν σοὶ τεθησαύριστο.

Ἡ δὲ γνοῦσα ὡς ἄρα τὸν "Ἄγιόν το κατ' αὐτὴν οὐδὲν ἔλεληθει, ἀνακαλύπτει τοῖς ἀνδράσι καὶ μὴ βουλομένη τὰ πάντα, καὶ φησιν' ἐμὲ μὲν, ἀδελφοί, πολὺν χρόνον θεῖος εἶχεν ἔρος κατὰ θέαν τοῦ θεοῦ τούτου ἀνδρὸς ἀφικέσθαι, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ τοῦ Πνεύματος χάριτος αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπολαύσαι. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔφεῖτο γυναιξὶν ἐπιβαίνειν τοῦ περιβόλου, δέον ὦθηεν κρύψαι τὴν φύσιν (εἶμι γὰρ γυνή) καὶ τὴν θέαν σοφίσασθαι" ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ γνώστης κρυφίων ὁ ἀνὴρ καὶ οὐδὲ οὕτως λαθεῖν ἔξεστιν, ἀπειμι λοιπὸν καὶ οὐκ ἀντιφθέγγομαι τὸ προστάγματι. Ἡξίωμα γὰρ ἤδη τῆς εὐλογίας, οὐ δὲ ὧν ἔδοξα λαθεῖν, ἀλλ' ἅφ' ὧν ἐάλων τῆς χάριτος ἀπολάυσασα.

Τοιαῦτα τῆς χρηστῆς ἐκείνης γυναικὸς διεξεληθούσης, ἐπὶ πλέον θαυμάσαντες τὸν ἄνδρα οἱ στρατιῶται, πρὸς τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἐπανέεισαν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΑΝ γυναῖκα κάποτε κατέλαβε θεϊκὸς πόθος νὰ ἴδῃ με τὰ μάτια τῆς τὸν μέγαν Συμεὼν (τοῦ Οσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Στυλίου) καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν χάριν καὶ τὴν

ευλογίαν του. Διά την επιθυμίαν της όμως αυτήν ήτο εμπόδιον ο περίβολος γύρω από τον στυλον, ο οποίος ήμπόδιζε την είσοδον εις τας γυναίκας. Η φιλάρετος όμως εκείνη γυναίκα, κυριευμένη από την επιθυμίαν της καλής αυτής αγάπης, έσκέπτετο συνεχώς αυτό το πράγμα.

Κάποτε λοιπόν επήγαιναν μερικοί στρατιώται, διά να δουν τον Άγιον: τότε και εκείνη εφόρεσε την ιδίαν με εκείνους στολήν και ήλλαξε τελείως την εμφάνισίν της, ώστε να φαίνεται ως στρατιώτης. Έτσι μεταμφιεσμένη απέφυγε κάθε υπόνοιαν και αφού ανέβηκεν εις το άλογον, επήγαινε μαζί με τους άλλους στρατιώτας καβάλλα τον ίδιον δρόμον, όσον ήμπορούσε γρηγορότερα.

Όταν δε έφθασαν εις τον περίβολον του στύλου, άφιππεύουν από τα άλογά των οι στρατιώται και τα αφήνουν εις την γυναίκα, ωσάν να ήτο κάποιος συστρατιώτης των, διότι δεν είχε φανερωθή ακόμη ότι ήτο γυνή. Εκείνη εδέχθη πρόθυμα την φροντίδα αυτήν, επειδή και αυτή ήθελε να επιτύχη τα ίδια, και να τους εμπιστευθή, με την σειράν της, το άλογόν της, όταν θα επέστρεφαν από την επίσκεψίν των εις τον "Άγιον. 'Αφού λοιπόν οι στρατιώται ήλθον εις τον "Άγιον και επέτυχον εκείνα που επιθυμούσαν, τους λέγει ο θεός Συμεών:

– Παρέμεινεν εις τον περίβολον κάποιος στρατιώτης από σας: όταν λοιπόν θα γυρίσετε κοντά του, να του είπατε ότι η προσευχή της ψυχής σου ανέβη εις τα αυτιά του Κυρίου και σε ευλόγησε Κύριος ο Θεός, που γνωρίζει καλά τας ενθυμήσεις και τας σκέψεις των καρδιών μας. Είσαι ευλογημένος ενώπιον του Κυρίου και επειδή έτελείωσεν ο σκοπός του ταξιδιού σου, μη φροντίσης να έλθης έως εδώ.

Μετά τους λόγους αυτούς του θαυμαστού Συμεών, οι στρατιώται, καθώς εξήρχοντο από τον περίβολον, εθαύμαζον τον "Άγιον διά την προφητικήν του δύναμιν, αλλά και τον δήθεν στρατιώτην, που έμεινεν οπίσω, διά την αρετήν του. 'Αφού λοιπόν έβγήκαν από τον περίβολον, λέγουν μεν εις τον νομιζόμενον στρατιώτην όσα διετάχθησαν, παρεκάλουν δε πάρα πολύ την μακαρίαν εκείνην γυναίκα, που εφαινέτο ως στρατιώτης, να τους φανερώση ποίος ήτο και πόσον μεγάλα ήσαν τα κατορθώματα του· διότι – έλεγον - ουδέποτε το μελιστάλακτος και γλυκόν εκείνο στόμα του Συμεών, δεν θα σε ανέφερε τόσον πολύ, αν δεν έχης εις τα απόκρυφα της ψυχής σου θησαυρισμένος κάποιον πλούτον αρετών.

Εκείνη τότε, όταν αντελήφθη, ότι τίποτα από όσα την αφωρούσαν δεν εξέφυγε την προσοχήν του Αγίου, φανερώνει εις τους άνδρας, και χωρίς να το θέλη, όλα και τους λέγει: από πολύν καιρόν με είχε καταλάβει η ισχυρά επιθυμία να έλθω να ίδω τον θεϊόν τούτον άνδρα και να απολαύσω με τα ίδια μου τα μάτια την χάριν του Πνεύματος που κατοικεί εις αυτόν. Επειδή όμως δεν επετρέπετο εις τας γυναίκας να εισέλθουν εις τον περίβολον, ενόμισα ότι έπρεπε να κρύψω το γένος μου (διότι είμαι γυναίκα) και να μηχανευθώ τρόπος να τον ξεγελάσω. 'Αλλ' έπειδή ο "Άγιος γνωρίζει όλες τας κρυφές σκέψεις και δεν ήτο δυνατόν να ξεγελασθή φεύγω και δεν αντιλέγω εις την διαταγήν του. Έχω άλλωστε αξιωθή να πάρω την ευλογίαν του, όχι με τον τρόπον που ενόμισα ότι θα τον ξεγελάσω, αλλ' απήλαυσα την χάριν εκείνων που επεθύμησα, δηλαδή, να ίδω τον Όσιον.

Αυτά διηγήθη η καλή εκείνη γυναίκα και αφού οι στρατιώται έθαύμασαν ακόμη περισσότερο τον Άγιον, επέστρεψαν εις τα σπίτια των.

Ε'. Εν τω βίω του Οσίου Μαρτινιανού

Ο ΑΓΙΟΣ Μαρτινιανός πολλούς χρόνους οικήσας τὴν ἔρημον καὶ πᾶν ἄρετης εἶδος κατωρθωκῶς, ὕστερον ἐπήρεια τοῦ πονηροῦ παραμικρὸν ἤλθε τοῦ κινδυνεύσαι. Καὶ γὰρ γυναῖκα τινά, ἣν ὁ σατανᾶς εἰς τὸ πειρᾶσαι τὸν δίκαιον ἐξήγειρε, δεξάμενος ἐν τῇ ἰδίᾳ κέλλῃ ὡς πλανωμένην ἐν τῇ νυκτί, ἕνα μὴ ἀποληται, τοσοῦτον ὑπὸ τῶν αὐτῆς ἐρωτικῶν λόγων τὸν νοῦν ἐσαλεύθη, ὡς συγκαταθέσθαι τὴν ἁμαρτία, κὰν εὐθὺς ἐλέει Θεοῦ, τοῦ πάθους ἀνενεγκῶν, ἑαυτὸν ἀποτόμως ἔκολασεν. Καὶ πυρὰν ὑφάψας ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἔστη ἐφ' ἕκανον ὡς δεινῶς καταφλεχθῆναι τοὺς πόδας, καὶ οὕτω τῇ τοῦ πυρὸς καύσει τὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔσβεσε πῦρ καὶ διέδρασε τὸν κίνδυνον.

Μέχρις οὖν ἑπτὰ μηνῶν ἐκεῖνος τὴν κέλλῃ προσκαρτερήσας, ἐπεὶ ἀδυνάτως εἶχε διὰ τὰς ἐκ τῆς καύσεως πληγὰς, μετὰ τοῦτο τοῦ ἐκ τῶν πληγῶν πόνου λωφίσαντος, τῆς κέλλας ἀπαναστῆς καὶ πρὸς τὴν θαλάσση γενόμενος, πέτραν τινὰ στενὴν προσωτέρω τῆς θαλάσσης καὶ μακρὰν ἀφεστῶσαν τῆς γῆς κατοικεῖ, ὑπὸ ναυκλήρου τινὸς εἰς ταύτην ὀδηγηθεὶς, ὃς εὐσεβῆς ὢν, καὶ τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν τῶν ἄρτων καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸ ἐχορήγει. Ἀλλὰ κακεῖ ὁ ἐχθρὸς πειρασμὸν αὐτὸ τοῦ προτέρου χεῖρονα ἐπανίστησιν.

Ἦδη γὰρ ἐξ ἐνιαυτῶν διελθόντων, ἐξ ὅτου ὁ Μαρτινιανὸς τὴν στενῆς πέτραν ἐκείνην ἀσκεπῆς ὄλωσ καὶ αἶθριος κατοικεῖν εἴλετο, καὶ τοῦ ἐβδόμου ἐνστάντος, πλοῖον τὸν τόπον διῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πλήρες, φυλάξας ὁ πονηρὸς, ἀνέμῳ τινὶ βιαίῳ προσαράσσει τὴν πέτρα, καὶ αὐτὰ μὲν συνέτριψε παραχρῆμα, τοὺς ἐπιβάτας δὲ τοῖς ὕδασι εὐθὺς ἀποπνίγει. Μία δὲ τις κόρη, τὴν ὥραν ὑπερφυῆς, σανίδος ἐπιλαβομένη μιᾶς, καὶ τῆς πέτρας ἐν χρωῖ γενομένη, ἀπηρτήθη τὴν αὐτῆς καὶ βοᾶν ἤρξατο, ἐλέησον μέ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ὄκτειρον ἀπολλυμένην, ὄρεξον χεῖρα, προφθασον, ἦδη μὲ ὁ βυθὸς λαμβάνει.

Ἰδὼν οὖν ὁ μακάριος ὡς ἐπὶ ξυροῦ ἢ ἀπώλεια καὶ ὅτι μηδαμόθεν αὐτὴ ἄλλοθεν σωτηρία, ὑπομειδιάσας, καὶ τοῦτο, ἔφη, τέχνη σὴ, πονηρὸς ἀλλ' οὐ νικήσεις αὐτὸς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ᾧ πὲρ ἐγὼ πέποιθα. Καὶ εὐθὺς εἰς οὐρανὸν ἀποβλέψας, Κύριε, Κύριε, ἔφη, εἰς ἃν ἐγὼ πέποιθα, μὴ ἕασης μὲ ἀπολέσθαι τὸν τὴν κινδυνεύουσαν σώσαι βουλόμενον, ἀλλὰ τὸ συμφέρον αὐτῆς μου κατὰ ψυχὴν οἰκονομήσον.

Οὕτως εἰπὼν, ὀρέγει τὴν γυναικὶ χεῖρα καὶ ἀνάγει τοῦ ὕδατος ἔπει δὲ καὶ εἰς ὄψιν αὐτῆς ἀπειδε, καὶ ὅπως περικαλλῆς ἔγνω, ἀληθῶς γέ, ἔφη, οὐ συμφωνήσει χόρτος καὶ πῦρ, οὐ δυνατὸν ἔμε καὶ σὲ κοινᾶς ἔχειν διατριβᾶς, ἐπεὶ σῆψις ἐν ἀμφοτέροις διὰ τοῦ πονηροῦ ἔσται. Σὺ τοίνυν ὑπομεινον ἐνταῦθα καὶ μηδὲν δειλιάσης ἔστι γὰρ καὶ ἄρτος καὶ ὕδωρ ἄχρις ἃν ἔλθῃ ὁ ναύκληρος, ὃς τὰ τῆς χρεῖας μου κομίζειν εἰώθει ὅταν δὲ καὶ ἀφίκοιτο, διασάφησαν αὐτὸ τὸ συμβεβηκός, κακεῖνος ἀπάξει σὲ τῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν πόλιν τὴν σὴν τὸ λοιπὸν πορεύσει.

Οὕτως εἰπὼν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ τοῖς ὕδασεν ἐπιβάλλει, ὁ Θεός, ἐπευξάμενος, οὐ τὴν ἐπιτιμήσει θάλασσα τὴν καὶ ἄνεμοι ὑπακούουσιν, ἐπιβλεψὼν ἐπ' ἔμε καὶ μὴ ἕασης ἀπολέσθαι ἰδοὺ γὰρ ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου τὸ φοβερὸν τοῖς ὕδασι ἑμαυτὸν ἐπιτρέπω, κρίνας οὕτως ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ πάθει σώματος ἀλῶναι. Εἶτα καὶ πρὸς τὴν κόρην ἐπιστραφεὶς καὶ σωτηρίαν αὐτῇ ψυχῆς διευξάμενος, καθῆκεν ἑαυτὸν τὴν θαλάσσης δύο δὲ παραχρῆμα δελφίνες ἑαυτοὺς ὑποθέντες καὶ ἀσφαλῶς τὸν ἄνδρα τοὺς γάτους διαβαστάσαντες, ἐξάγουσι τῶν ὑδάτων.

Ὡς δὲ καὶ τῆς γῆς ἀπέβη καὶ ὄσιος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ τῆς παραδόξου ταύτης ἐκκομιδῆς, εἶθ' οὕτω λογισμοὺς ἐδίκασε μαχομένοις καὶ τί ποιητέον ἐσκόπει, οὔτε γὰρ, φησιν,

ἐν τοῖς ὄρεσιν οὔτε μὴν ἐν τοῖς ὕδασιν ἀφήσιν ἤρεμειν ὁ ἐχθρός. Καλὸν οὖν πείθεσθαι κελεύοντι τῷ Χριστῷ, διωκομένους ἀπὸ τῆς δὲ τῆς πόλεως φεύγειν εἰς τὴν ἑτέραν. Καὶ οὕτως εἰπῶν φυγὴ ἔχρησατο λέγων" φεῦγε Μαρτι γὰρ ν' ἐ, μὴ σὲ πειρασμὸς καὶ ἀταλάβη, φεῦγε, ταπεινὴ μοναχὴ καὶ οὕτω διετέλει φεύγων, μέχρι τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Μαρτινιανός ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, που κατώκησεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ κατώρθωσεν ὅλας τὰς ἀρετάς, ἀπὸ ἐνέργειας τοῦ πειρασμοῦ ἐκινδύνευσεν πάρα πολὺ νὰ ἀμαρτήσῃ. Μίαν νύκτα δηλαδὴ ἐδέχθη νὰ φιλοξενήσῃ εἰς τὸ κελλί του μίαν γυναῖκα, που περιεπλανάτο τάχα εἰς τὴν ἔρημον διὰ νὰ μὴ χαθῆς αὐτὴν λοιπὸν ἐξεσήκωσεν ὁ Σατανὰς διὰ νὰ πειράξῃ τὸν δίκαιον. Τόσον πολὺ δε ἐσαλεύθη ὁ νοῦς του ἀπὸ τὰ ἐρωτικὰ λόγια τῆς, ὥστε νὰ συγκατατεθῆ νὰ ἀμαρτήσῃ: τὴν τελευταίαν ὁμως στιγμὴν συνήλθεν ἀπὸ τὸ πάθος, με τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐτιμώρησεν αὐστηρὰ τὸν εαυτὸν του. "Ἀναψε φωτιάν καὶ ἐστάθη ἀρκετῶν ὥραν μέσα εἰς αὐτήν, ὥστε νὰ κατακαοῦν φρικτὰ τὰ πόδια του, καὶ ἔτσι με τὸ κάψιμο τῆς φωτιάς ἐσβυσε τὴν φλόγα τῆς ἐπιθυμίας καὶ ἐξέφυγε τὸν κίνδυνον.

Παρέμεινε λοιπὸν ἐπτὰ μῆνας εἰς τὸ κελλί του, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ περιπατήσῃ ἀπὸ τὰ ἐγκαύματα. Ὄταν ἐμετριάσθη ὁ πόνος ἀπὸ τὰς πληγὰς, ἐβγήκεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἐπήγεν εἰς τὴν ἀκροθαλασσιάν, ἀπὸ ὅπου κάποιος εὐσεβὴς ναυτικός τὸν ὠδήγησε σὲ κάποιον στενὸν βράχον, μακρὰν ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ κατώκησεν ἐκεῖ. Ὁ ναυτικός αὐτὸς τοῦ ἐπήγαινε τὸ ἀπαραίτητον νερόν καὶ ἄρτον. Καὶ ἐκεῖ ὁμως καὶ ἐχθρὸς τοῦ ξεσηκώνει ἕνα πειρασμόν, χειρότερον ἀπὸ τὸν πρῶτον.

Εἶχαν περάσει ἤδη ἐξ χρόνια ἀπὸ τότε που ὁ Μαρτινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ κατοικήσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν στενὸν βράχον καὶ νὰ παραμένῃ τελείως εἰς τὸ ὑπαιθρον. "Ὄταν ἐφθασεν εἰς τὸν ἑβδομον χρόνον, παρεφύλαξεν ὁ πονηρὸς κάποιον πλοῖον, που ἐπερνοῦσε κοντὰ, γεμάτον ἀνδρας καὶ γυναῖκας: ἐξαφνα, με ἕνα βίαιον ἀνεμον που ἐξεσήκωσε, τὸ παρέσυρεν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ἐσάκισεν ἀμέσως τὸ πλοῖον καὶ ἐπνίξε τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν. Μόνον μία κόρη, πολὺ νέα, ἤρπασε μίαν σανίδα καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸν βράχον ἐπιάσθηκεν ἀπὸ κάπου καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

—Ελέησέ με, δούλε τοῦ Θεοῦ· λυπήσου με, διότι χάνομαι: δός μου τὸ χέρι σου, πρόφθασε, διότι ἤδη πνίγομαι.

Μόλις εἶδεν ὁ μακάριος ὅτι παρά τρίχα θὰ ἐχάνετο ἡ νέα καὶ ὅτι ἀπὸ πουθενά ἀλλοῦ δὲν υπήρχε δι' αὐτὴν σωτηρία, ἐχαμογέλασε καὶ αὐτὸ δικό σου τέχνασμα — εἶπε — εἶναι, πονηρὴς ἀλλὰ δὲν θὰ νικήσῃς σὺ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἔχω ἐμπιστοσύνην. 'Ἀμέσως τότε ὑψωσε τὸ βλέμμα του εἰς τὸν ουρανόν, καὶ προσευχήθη: Κύριε, Κύριε - εἶπε — εἰς τὸν ὁποῖον ἔχω ἐμπιστευθῆ τὸν εαυτὸν μου, μὴ με ἀφήσῃς νὰ χαθῶ, ἐνὼ θέλω νὰ σώσω τὴν νέαν που κινδυνεύει, ἀλλ' οἰκονόμησε τὰ συμφέροντα εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μου.

Μετὰ ἀπὸ τὴν προσευχὴν αὐτὴν ἀπλώνει τὸ χέρι του πρὸς τὴν νέαν καὶ τὴν ἀνασύρει ἀπὸ τὴν θάλασσαν. 'Ἀφοῦ δε τὴν ἐκοίταξεν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο ωραία, εἶπε πραγματικὰ δὲν θὰ ταιριάσουν ἡ φωτιά καὶ τὸ χορτάρι δὲν εἶναι δυνατόν ἐσὺ καὶ ἐγὼ νὰ μένωμεν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἐπειδὴ θὰ μας καταστρέψῃ καὶ τοὺς δύο ὁ πονηρὸς. Σὺ λοιπὸν μείνε ἐδῶ καὶ μὴ φοβηθῆς καθόλου ὑπάρχει ψωμί καὶ νερό, μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ ναυτικός,

που συνηθίζει να μου φέρνει αυτά που μου χρειάζονται. "Όταν θα έλθω, να του διηγηθής όσα συνέβησαν και εκείνος θα σε πάρει απ' εδώ και θα υπάγης έπειτα εις την πόλιν σου.

Ύστερα από τα λόγια αυτά έσταύρωσε την θάλασσαν και προσηυχήθη πάλιν: Θεέ μου, εις την διαταγήν του Οποίου υπακούουν θάλασσα και άνεμοι, επίβλεψε και εις εμέ και μη με αφήσης να χαθώ, διότι εις το "Όνομά Σου, το φοβερόν, παραδίδω τον εαυτόν μου εις τα ύδατα και επροτίμησα να χαθώ καλύτερα με αυτόν τον τρόπον, παρά να κυριευθώ από σωματικόν πάθος. Έπειτα εξαναγύρισε προς την νέαν και αφού ηυχήθη την σωτηρίαν της ψυχής της, έπεσεν εις την θάλασσαν: αμέσως δε δύο δελφίνια έχαμήλωσαν κάτω από αυτόν, εκράτησαν γερά τον Άγιον εις την πλάτην των και τον έβγαλαν από την θάλασσαν!

Μόλις ο Όσιος απεβιβάσθη εις την ξηράν, ηυχάριστησε τον Θεόν διά την θαυμαστήν αυτήν σωτηρίαν του. Κατόπιν έσκέπτετο τί να κάμη, διότι οι λογισμοί του αντιπολεμούσαν μεταξύ των. Ούτε εις τα βουνά – έμονολογούσεν – ούτε εις την θάλασσαν με αφήνει να ησυχάσω ο εχθρός. Καλά λοιπόν είναι να υπακούσω εις τον Χριστόν, που μας παραγγέλλει, όταν μάς διώκουν από μίαν πόλιν, να φεύγωμεν εις την άλλην (Ματθ. ι', 23). 'Αφού είπεν αυτά, έφυγε. Φεύγε Μαρτινιανέ, - έλεγε - δια να μη σε συλλάβη πειρασμός, φεύγε, τα πεινε μοναχέ. Έτσι δε επέρασε την υπόλοιπον ζωής του, μέχρι της τελευταίας του αναπνοής, με το να φεύγη από τόπου εις τόπον^(*).

ΣΤ'. Εν τω βίω τού Αγίου Αρσενίου

ΠΕΡΙ τόν Κάνωπος τού Μεγάλου Άρσενίου διατρίβοντος (έν δε και τούτο τών έπτὰ στομάτων τού Νείλου), άφίκετο τς από Ρώμης συγκλητική, σφόδρα μέν πλουσία, σφόδρα δε και θεοφιής. Σκοπός δε αυτή τής άφίξεως Άρσένιον κατιδεΐν, και άμα μέν ώφελείας αυτήν τυχεΐν, άμα δε κακεΐνον φιλοφροσύναις ταΐς κατά Θεόν δεξιώσασθαι. Αύτη τόν Άρχιεπίσκοπον Θεόφιλον ύποδεξάμενον αυτήν και ξενίσαντα, έμμελώς ήξιου πείσαι τόν Άγιον όφθαλμών αυτήν άξιώσαι τών έαυτού.

Ό μέν ούν άπήει και προσελθών ήξιου λίαν θερμώς, ό δε ούκ ήνειχετο, καιτοι τού Άρχιεπισκόπου, προς τοΐς άλλοις οΐς προέτεινε εις πειθώ, και τόν πόνον τής μακράς εκείνης όδοϋ προστεθεικότος, και κάμπτειν ούτω πειρωμένου τόν Άρσένιον, ούκ ήνεγκε τούτο ή συγκλητική μαθοϋσα ήρέθιζε γάρ αυτήν ή τέ πίστις ή προς τόν όσιος και ό πόθος. Άμέλει και κόπου και αιδούς και πάντων ύπεριδοϋσα, τής προς αυτός όδοϋ είχετο, θεάσασθαι βουλομένη.

Προσελθοϋσα γοϋν έξω της κέλλης διαγοντι τῷ Αγίῳ, προκαταβάλλει έαυτήν τοΐς ποσίν εκείνους και δς άγίστησι μετ' όργής και προσχῶν, ει τὸ πρόσωπόν μου, έφη, θέλεις οράν, όρα τούτο. Τήν δε δέος σὺν αΐδοι κατασχόν, μηδὲ άτενίσαι όλως μεθῆκεν αυτήν.

Εΐτα πάλιν προσθεις, ούκ ήκουσας, έφη, τὰ έργα δήπουθεν τὰ έμᾶ, και δια ταυτα έπόθησας έλθειν προς ήμᾶς; πῶς δε και έθαρσησας τοσούτον τέ ύπομείναι πλοϋν, κάνταυθα καταλαβεΐν; ούκ οΐσθα ότι γυνή ει και οϋ σου θεμιτόν αι έξοδοι; Άλλα τούτο σοι έπι νοϋν

(*) Φεύγων ο Οσιος Μαρτινιανός από τόπον εις τόπον έφθασε τέλος και εις τας Αθήνας ένθα και ετελειώθη κατά την ιδίαν εκείνην ημέραν της ενταύθα αφίξεώς του και δη εν τω Ιερό Ναό των Εισοδείων της Θεοτόκου της επιλεγομένης Καπνικαρέας. (Βλέπε περί του Αγίου τούτου εν τώ ημετέρῳ «Μεγάλο Συναξαριστή της Ορθοδόξου Εκκλησίας» Τόμος Β' σελ. 316)

ἦλθεν ὡς ἔοικε τὸ ἐπανελθεῖν αὐθις εἰς Ρώμης καὶ δῆλον καὶ ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ θέσθαι, ὅτι τεθέαμαι τὸν Ἀρσένιον το δὲ ἐντεῦθεν ἔμπλεων γυναικῶν θεῖναι τὴν θάλασσαν πρὸς ἡμᾶς φοιτᾶν οὐδέποτε παυομένων.

Ἡ δέ, οὐκ ἐάσω, Πάτερ, ἔφη, τοῦ θεοῦ μου συμπράττοντος, οὐδὲ μίαν ἐνταῦθα των γυναικῶν ἀφικέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπερέυχεσθαι μου καὶ μνημονεύειν μὴ διαλείποις. Καὶ ὅς, εὐχομαι τῷ Θεῷ, εἶπε, μᾶλλον τῆς ἔμης καρδίας τὴν σὴν ἀπαλειφθῆναι μνήμην.

Τοῦτον ἀκούσασαν ἐκείνην πλείστη περιέσχε βαρυθυμία, πυρετὸς τὲ αὐτῆς καθίκετο, καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν ὑποστρέφειν ἔγνω, ὅπερ ἐπεὶ εἰς ἀκοᾶς ἦλθε τῷ Ἐπισκόπῳ, πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς ὡς τάχος ἐφοίτα.

Εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν, ἣτις εἶη τῆς νόσου, ἐρόμενος καὶ μαθῶν, πράως αὐτὴν ὑπῆει καὶ ὁμαλῶς, οὐκ ἔδει σε, λέγων, ἐφ' οἷς ἤκουσας, οὕτως ἀνιαθῆναι οὐδὲ γὰρ ἀπεχθείας οἱ λόγοι, ἀλλ' ἀσφαλείας ἀκραιφνεστάτης, ἐπεὶ μηδὲ σὺ ἀγνοεῖς οἴους σύνηθές το πονηρῶ πολέμους διὰ γυναικῶν ἐγείρειν τοῖς Θεῷ δουλεύειν προελομένοις. “Ὅπερ οὖν ἔφη σοὶ ὁ γέρων, διὰ τοῦτο ἔφη ἔπει ἐκεῖνος οὐ παύσεται, οὐ μεγαῶν τῆς σῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ πάντων των Χριστιανῶν ἀδιαλείπτως ὑπερευχόμενος. Τούτοις ἡ γυνὴ τοὺς λόγους ἀσθεῖσα τὴν λύπην, οἴκαδε ἐπανήει.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Ο Μέγας Αρσένιος ἔμενε κοντά εἰς τον Κάνωπον (ένα ἀπὸ τα επτά στόμια του Νείλου), ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ρώμην κάποια Συγκλητική, πάρα πολὺ πλουσία καὶ θεοσεβής, διὰ να γνωρίση τον Ὅσιον καὶ να τον τιμήσῃ με κατὰ Θεὸν φιλοφροσύνας. Τὴν συγκλητικὴν αὐτὴν υπεδέχθη καὶ ἐφιλοξένησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος, τον οποίον παρεκάλει ἐπίμονα να πείσῃ τον Ἅγιον να τῆς ἐπιτρέψῃ να τον ἴδῃ.

Ο Ἀρχιεπίσκοπος ἐπήγε, πραγματικά, καὶ τον παρεκάλει ἐπιμόνως. Εκείνος ὁμως δεν ἠθέλε να ἀκούσῃ τίποτα, ἀν καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, διὰ να τον πείσῃ, ἐπρόσθεσεν, ἐκτὸς των ἄλλων, καὶ τον κόπον ἀπὸ το μήκος τῆς μεγάλης οδοῦ με αὐτὰ δε προσπαθούσε να πείσῃ τον Ἀρσένιον. Ὄταν δε ἔμαθεν αὐτό ἡ Συγκλητικὴ ἐστενοχωρήθη, διότι τὴν ἐπαρακινούσαν καὶ ἡ εὐλάβεια που ἔτρεφε πρὸς τον Ὅσιον καὶ ὁ πόθος, χάριν των οποίων παρέβλεψε, πραγματικά, καὶ κόπον καὶ ἀξιοπρέπεια καὶ ὅλα καὶ ἐπῆρε τον δρόμον που θα τὴν ἔφερε πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ ἠθέλε να τον ἴδῃ.

Ἦλθε λοιπὸν καὶ συνήντησε τον Ἅγιον ἔξω ἀπὸ το κελλί του, καὶ ἐπέσεν εἰς τα πόδια του. Ὁ Ἅγιος τὴν ἐσῆκωσε θυμωμένος καὶ ἀφοῦ τὴν ἐκοίταξε καλά, τῆς εἶπε:

- Ἀν θέλῃς να ἴδῃς το πρόσωπόν μου, βλέπε το.

Εκείνη τότε κατελήφθη ἀπὸ φόβον καὶ ἐντροπὴν καὶ οὔτε ἀπλῶς να τον κοιτάξῃ δεν ἠμπόρεσεν.

Ἐν συνεχείᾳ προσέθεσεν ὁ "Ἅγιος:

- Δεν ἐπληροφόρηθῃς τα ἔργα μου ἀπὸ πουθενά καὶ δι' αὐτό ἐπεθύμησες να ἔλθῃς κοντά; Πῶς ἐπηρες το θάρρος να ἐπιχειρήσῃς τόσον μακρινόν ταξίδι καὶ να ἔλθῃς ἐδῶ; Δεν γνωρίζεις ὅτι εἶσαι γυναίκα καὶ δεν σου ἐπιτρέπεται να κάμῃς τέτοια ταξίδια; Ἀλλ' ὅπως φαίνεται ἐβαλες εἰς τον νούν σου να ἐπανέλθῃς πάλιν εἰς τὴν Ρώμης καὶ να γνωστοποιήσῃς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Να αποφεύγουμε τις γυναίκες και όσα μας ερεθίζουν)

και εις τας άλλας γυναίκας, ότι είδα τον 'Αρσένιον, και με αυτό να γεμίσης την θάλασσαν από γυναίκας, αι οποίαι δεν θα παύσουν συνεχώς να μας επισκέπτονται.

Η γυναίκα εκείνη (η συγκλητική) του απήντησε:

-Με την βοήθειαν του Θεού, Πάτερ, δεν θα αφήσω να έλθη εδώ ούτε μία γυναίκα αλλά συ (σε παρακαλώ) μη παύσης να προσεύχεσαι εις τον Θεόν δι' έμε και να με μνημονεύης.

Και εκείνος της είπε πάλιν:

-Αντιθέτως θα παρακαλώ τον Θεόν να σβύση από την καρδίαν μου ή ενθύμησίς σου.

Μόλις το ήκουσεν αυτό εκείνη, κατελήφθη από μεγάλην λύπην και την κατέλαβε πυρετός έσπευσε δε να επιστρέψη εις την Αλεξάνδρειαν. "Όταν έμαθεν αυτό το πράγμα ο Επίσκοπος, έτρεξεν αμέσως να την επισκεφθή. Αφού δε έμαθε ποία ήτο η αιτία της ασθενείας της, ήρχισε να την παρηγορή με καλόν και ήρεμον τρόπον. Δεν έπρεπε – της είπε – να λυπηθής τόσο πολύ δι' όσα ήκουσες, διότι τα λόγια αυτά δεν προέρχονται από μίσος, αλλά από καθάραν διάθεσιν (πνευματικής) ασφαλείας. Αλλωστε ούτε και συ αγνοείς ποίους πολέμους συνηθίζει να ξεσηκώνη ο πονηρός, με τας γυναίκας, εναντίον εκείνων, οι οποίοι απεφάσισαν να δουλεύσουν τον Θεόν ως Μοναχοί. Όσα σου είπε λοιπόν και Γέρων, δι' αυτό τα είπε: διότι εκείνος δεν θα παύση να προσεύχεται αδιαλείπτως όχι μονάχα διά την ψυχήν σου, αλλά και δι' όλους τους Χριστιανούς.

Με αυτούς τους λόγους παρηγορήθη η γυναίκα διά την λύπην της και επέστρεψεν εις την πατρίδα της.

Z'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· εάν έξέλθη αδελφός εις διακονίαν και συναντήση αυτή γυνή κατά την όδόν, πώς δύναται φυγεῖν τόν πόλεμον τής πορνείας; Και απεκρίθη ο γέρων τόν πόλεμον ίσως ού δύναται φυγεῖν, τήν δέ πρᾶξιν δύναται εκφυγειν, εάν σιωπήση τήν ώραν τής απαντήσεως. "Ως πέρ γάρ τὸ πυρέκβολον συγκρουόμενον μετὰ τοῦ θειαφίου εκβάλλει τὸ πῦρ, οὔτως ή λαλιὰ τής γυναικὸς συγκρουομένη μετὰ ἀνδρὸς τήν ἀμαρτίαν ἐργάζεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἄββᾶς Ἰσαὰκ μὴ καταδέχθητε οἱ μοναχοὶ συνοικεῖν μετὰ παιδίων: τέσσαρες γὰρ Ἐκκλησίαι εις σκήτιν ἔρημοι γεγονάσι διὰ τὰ παιδιά.

3. Εἶπε γέρων, ὅτι παιδίον βάλλον τὸν λόγον αὐτοῦ μεταξύ των μειζοτέρων αὐτοῦ, ὅμοιον ἔστιν ἀνθρώπῳ ρίπτοντι πῦρ ἐν τῷ κόλπο τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

- Αν ένας Μοναχός μεταβαίνει δι' υπηρεσίας και τον συναντήσει γυναίκα εις τον δρόμον του, πώς μπορεί να αποφύγη τον πόλεμον της πορνείας;

Ο Γέρων του απεκρίθη:

– Τον πόλεμον ίσως δεν μπορεί να τον αποφύγη: την πράξιν όμως ήμπορεί να αποφύγη, αν δεν ομιλήση την ώραν της συναντήσεως. Διότι όπως η τσακμακόπετρα, όταν συγκρουσθή με το θειάφι, βγάζει την φωτιάν, έτσι και η ομιλία της γυναίκας, όταν συναντηθή με άνδρα, ετοιμάζει την αμαρτίαν.

2. Ο Αββάς Ισαάκ είπε: μη δέχεστε καθόλου οι Μοναχοί να μένετε στο ίδιον κελλί με παιδιά διότι τέσσαρες Εκκλησίουι ερημώθησαν εις την σκήτην δια τα παιδιά.

3. Ένας Γέρων είπε: παιδί που συνομιλεί μεταξύ των μεγαλυτέρων του, ομοιάζει με άνθρωπος που ρίπτει φωτιάν εις τον κόλπον του αδελφού του.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, εάν διαλέγη πρὸς ηλικίας νεάζουσας και τὴ εὐχροία ἐπανθοῦσαν, τήρει τὸν ὀφθαλμόν, μήποτε ἡ ἐπιθυμία ἐπιθολώση σου τὸν νοῦν και ἄρξη ἀποτείνεις λόγους ἐμπαθεῖς, και εὐρεθῆς ἄκροις μὲν χεῖλεσι περὶ σωφροσύνης ὁμιλῶν, ἀσελγαίνων δὲ τὴ ψυχή. Ἄλλ' ὅταν ἐμπέση σοὶ τοιαύτη ὁμιλία, τὰ πλείονα κάτω νεύων διαλέγου, και διὰ συντόμου τὸν λόγον ἀποτεμῶν, ἐπιλαβοῦ τῆς σιωπῆς. Φησὶ γὰρ ἡ γραφή ἀποπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλὴ ὁμιλία.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, αν συνομιλῆς με νεαρόν άνθρωπος που λάμπει από την ωραιότητα της νεότητος, πρόσεχε τον οφθαλμόν σου μη τυχόν η επιθυμία σου θολώση τον νούν και αρχίσης να απευθύνης λόγια εμπαθῆς έτσι θα καταντήσης να ομιλῆς με τα χεῖλη σου περί σωφροσύνης, ενώ στην ψυχὴν σου θα ασελγαίνης. Ὅταν σου τύχη μία τέτοια ομιλία, να συνομιλῆς με τα μάτια χαμηλωμένα κάτω και αφού τελειώσης σύντομα την συνομιλίαν, να επαναλάβης και πάλιν την σιωπὴν. Διότι η Αγία Γραφή λέγει: απεπλάνησε τον εαυτὸν του με πολλήν ομιλίαν (Παροιμ. ζ', 21).

Θ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΚΑΛΟΝ ἔστι, ἀδελφοί, και ἀρμόδιον ἡμῖν τοῖς ἅπαξ φυγοῦσε τὸν κόσμον και ἐπαγγείλαμενοις Θεῷ ἄγνους ἑαυτοὺς και ἀσπίλους τηρῆσαι, τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας, εἰ δυνατὸν και τῆς θεάς. Ἡ γὰρ τῆς γυναικὸς ὄψις βέλος ἔστι γέμον φαρμάκου, και ἦν ἂν τρώση ψυχὴν, εὐθὺς ἐν αὐτῇ τὸν ἰὸν ἀποτίθεται, και ὅσον χρονίζει, τοσοῦτον πλείονα τὴν σῆψιν ἐργάζεται και ὡς πὲρ σπινθὴρ χρογίσας ἐν ἀχύροις ἐγείρει φλόγα, οὕτω μνήμη γυναικὸς παραμένουσα ἐξάπτει ἐπιθυμίαν" και ὡς πὲρ τὴν τοῦ λύχνου λαμπάδα τρέφει ἔλαιον, οὕτω και τὸν τῆς ἡδονῆς πυρσὸν ἐξάπτει ἢ τῆς γυναικὸς συντυχία. Φύγωμεν οὖν ἀπ' αὐτῶν, ἀγαπητοί, ὅτι δηλητήριον εἰσιν αἱ αὐτῶν συντυχία και εὐχερῶς ἀναιρούσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀκούσωμεν δὲ τί περὶ αὐτῶν και ἡ θεία διαγορεύει γραφή. Λέγει οὖν και Παροιμιστικῆς «διὰ γυναικὸς ἀρχὴ ἀμαρτίας και δι' αὐτῆς ἀποθνήσκομεν πάντες» και ἐπάγει: «μὴ δῶς ὕδατι διέξοδον, μηδὲ γυναικὶ παρρησίαν ἐπὶ σε». Και πάλιν «υἱέ μου, μὴ σὲ νικήση κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ συναρπασθῆς σοῖς βλεφάροις, ὅτι γυνὴ ἀνδρῶν ψυχὰς τιμίας ἀγρεύει πλανὰ γὰρ τὸν ἄνθρωπος πολλὴ ὁμιλία, βρόχοις τὲ τοῖς ἀπὸ χειλῶν ἐξώκειλεν αὐτὸν δ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεφωθεῖς, και ὡς πὲρ βοὺς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, ἢ ὡς κύων ἐπὶ δεσμούςς,

οὐκ εἰδῶς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Μὴ οὖν ἔκκλινατω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἢ καρδία σου, πολλοὺς γὰρ τρώσασα κατέβαλε, καὶ ἀναριθμητοὶ εἰσιν οὗς πεφόνευκεν ὁδοὶ γὰρ ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς καταγουσα εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ θανάτου. Μακρὰν δὲ ποιήσον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδὸν καὶ μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκου αὐτῆς, ἵνα μὴ πληθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος καὶ μεταμεληθῆς ἐπ' ἐσχάτων».

Τούτω οὖν καὶ ἡμεῖς πειθόμεθα, καὶ μακρύνωμεν ἑαυτοὺς τῆς τῶν γυναικῶν θεάς καὶ ὁμιλίας. Ἦκούσαμεν γὰρ περὶ τοῦ Σαμψῶν τοῦ Ναζιραίου, μεθ' οὗ πνεῦμα Κυρίου ἐπορεύετο, πῶς διὰ γυναικὸς εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας κατηνέχθη βυθὸν καὶ Δαβὶδ δὲ ὁ Προφήτης ἐκ τῆς ἄφυλακτου θεάς ἀλούς, τῇ μοιχείᾳ τὸν φόνον ἐπισυνῆψε καὶ μυρίοις διὰ ταῦτα κακοῖς περιέπεσε. Τί δὲ ὁ Σολομῶν καὶ ἔχων σοφίαν ὑπὲρ ψάμμον, φρόνησιν τὲ καὶ χύμα καρδίας καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν πολλὴν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, οὐχὶ καὶ ὁ τηλικούτος διὰ γυναικὸς κατηνέχθη καὶ ἀποστάτης Κυρίου ἐγένετο; Καὶ οἱ πρεσβύτεροι δὲ καὶ κριταὶ τοῦ λαοῦ ἀπερισκέπτως ὀρῶντες, καὶ ἀλλοτρίῳ κάλλει προσέχοντες, ἐπειδὴ σφοδρᾶν ἑαυτοῖς τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἐξέκαυσαν κάμινον, καὶ ἐπαναστάντες τὴ μακαρία Σωσάννη ταύτης περιγενέσθαι οὐκ ἴσχυσαν, εἷς κατηγορίαν ψευδῆ μετετρέπησαν, καὶ τὴ ἀθῶω ἀδίκως περιήψαν τὸ ἑαυτῶν ἔγκλημα ἀλλὰ φωραθέντες βιαίῳ θανάτῳ ἀπώλοντο.

Κρεῖττον οὖν προσεγγίσει πυρὶ καιομένῳ ἢ γυναικὶ πυρὸς μὲν γὰρ εἰ ἄνη, ὀδυνηθεῖς ἤδεως ἀναχωρήσεις. Εἰ δὲ γυναικὶ πλησιάσας προσέξεις τοὺς αὐτῆς ῥήμασι καὶ πληθύνας μετ' αὐτῆς ὁμιλίαν, οὐκέτι ἀναχωρήσει δυνήση, καὶ μάλιστα εἰ νέος εἰ καὶ τὸν λογισμὸς ἀσθενής, ἀλλὰ κινδυνεύσεις ἐμπλακεῖς τοὺς δικτύους αὐτῆς ὡς τὰ ἐμπεσόντα ζώφια τῷ τῆς ἀράχνης ἰστώ.

Χρὴ οὖν τῷ τὴν ἀγνείαν φυλάττειν ἐθελοντι, φεύγει ἀπ' αὐτῆς, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄφεως διότι θανατηφόρος ἰὸς ἔστι τῇ ψυχῇ οὐ μόνον ἢ ταύτης ὁμιλία, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ αὐτὴν ἐνθύμησις. Οἶνος γὰρ φησι καὶ γυναικὲς ἀποστήσουσι καρδίας σοφῶν καὶ ὁ Ἐκκλησιαστῆς, «πικρότερον ὑπὲρ θάνατον καὶ χολὴν συντυχεῖν γυναικί». Τοῦτο δὲ τὸ πάθος καὶ ὁ φιλοψῦχος Κύριος ψυχοφθόρον εἰδῶς καὶ ὀλέθριον, ἀπεφήνατο λέγων· «πᾶς ὁ ἔμβλεψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἔμοιχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ερμηνεία

ΚΑΛΟΝ εἶναι, ἀδελφοί μου, καὶ ταιριάζει εἰς ἡμᾶς που ἐφυγαμεν ἀπὸ τον κόσμον καὶ υπεσχέθημεν εἰς τον Θεόν να διατηρηθῶμεν αγνοί καὶ ἀσπιλοι, να αποφεύγωμεν συναναστροφές με γυναίκα, εἴαν εἶναι δυνατόν οὔτε να τας βλέπωμεν. Το πρόσωπος της γυναικός εἶναι βέλος φαρμακερόν καὶ οποιανδήποτε ψυχὴν πληγώση, χύνει ἀμέσως εἰς αὐτὴν το δηλητήριο: ὅσον δε περισσότερος χρόνος παραμένει, τόσον μεγαλυτέραν κάμνει την σηψιν. Οπως δε σπῖθα που θα παραμείνη πολὺ εἰς τα ἀχυρα, σηκώνει φλόγα, ἔτσι καὶ ἐνθύμησις γυναικός, ἡ οποία μένει, ἐξάπτει την ἐπιθυμίαν καὶ ὅπως την λάμπιν του λύχνου την τροφοδοτεῖ το ἔλαιον, ἔτσι καὶ την φωτιά της ἠδονῆς την ἐξάπτει ἡ συναναστροφή της γυναικός. Ας φύγωμεν λοιπόν, ἀγαπητοί μου, ἀπὸ αὐτάς, διότι ἡ συντροφιά των εἶναι δηλητήριο καὶ εὐκόλα φονεύουν τας ψυχὰς μας.

Ας ακούσωμεν τί μάς πληροφορεῖ δι' αὐτάς καὶ ἡ Ἁγία Γραφή. Λέγει λοιπόν ο Παροιμιαστής. «ἀπὸ γυναίκα ἤρχισεν ἡ ἀμαρτία καὶ ἐξ αἰτίας της ἀποθνήσκομεν ὅλοι» (Σοφ. Σειρ. κε', 24): καὶ καταλήγει: «να μὴ δώσης διέξοδον εἰς το νερόν οὔτε εἰς την γυναίκα θάρρος ἀπέναντί σου» (Αυτόθι 25). Καὶ πάλιν (λέγει ο Παροιμιαστής: «υιέ, να μὴ σε νικήση ἢ ἐπιθυμία ωραιότητος γυναικός, οὔτε να παρασυρθῆς ἀπὸ τα βλέφαρά σου, διότι ἡ γυναίκα τραβά εἰς το κακόν τιμίας ψυχὰς ἀνδρῶν» (Παροιμ. στ', 25-26). Πλανεύει τον

άνθρωπος με την πολλήν συναναστροφής και με τα βρόχια των χειλέων της τον παρέσυρεν εις την αμαρτίαν εκείνος εξαπατηθείς την ηκολούθησε και οδηγείται από αυτήν, ωσαν το βόδι, εις σφαγήν, ή όπως ο σκύλος διά να τον δέσουν, χωρίς να γνωρίζει ότι τρέχει διά να χάση την ψυχήν του. Ας μη παρασυρθή λοιπον εις τους δρόμους της η καρδιά σου, διότι ενίκησε πολλούς αφού τους έτραυμάτισε και αναρίθμητοι είναι εκείνοι, τους οποίους εφόνευσε. Διότι δρόμοι Αδου είναι το σπίτι της, που οδηγούν εις τας φυλακές του θανάτου: ας είναι μακράν απ' αυτήν ο δρόμος σου και μη πλησιάσης την θύραν του σπιτιού της, διά να μή καρπωθούν οι ξένοι από την δύναμιν σου και εις το τέλος μετανοήσης» (Παροιμ. ε', 8-11).

Ας πειθαρχήσωμεν λοιπόν και ημείς εις τον ιερόν συγγραφέα και ας απομακρυνθώμεν από την συναναστροφήν γυναικών, και ούτε να τας βλέπωμεν. Έχομεν ακούσει ακόμα και διά τόν Σαμψών τον Ναζιραίον, με τον οποίον συνεπορεύετο Πνεύμα Κυρίου, ότι από την γυναίκα κατεκρημνίσθη εις τον βυθόν της απωλείας. Και ο Δαβίδ ο Προφήτης εκυριεύθη από το απρόσεκτον βλέμμα, και διέπραξε μαζί με την μοιχείαν και τον φόνον εξ αιτίας δε αυτών περιέπεσεν εις αναρίθμητα δεινά.

Τι μας διδάσκει και ο Σολομών, ο οποίος είχε σοφίαν, περισσοτέραν και από την άμμον, φρόνησιν και μεγαλοψυχίαν, πλούτη και δόξαν πολλήν, περισσότερο από όλους τους ανθρώπους; Μήπως και αυτός, εξ αιτίας της γυναικός, δεν έπεσεν εις την αμαρτίαν και έγινε αποστάτης Κυρίου; Τι έπαθαν δε και οι πρεσβύτεροι και οι κριται του λαού με το να ιδούν ασυλλόγιστα και να προσέξουν ξένην ωραιότητα; Επειδή ήναψαν έτσι μέσα των σφοδραν την φλόγα της επιθυμίας, επετέθησαν εναντίον της μακαρίας Σωσάννας, αλλά δεν ήμπόρεσαν να την νικήσουν. Δι' αυτό μετετράπησαν εις ψευδείς κατηγορους και απέδωσαν εις την αθώαν το ιδικόν των έγκλημα. Απεκαλύφθησαν όμως και απέθανον με βίαιον θάνατον!,

Είναι προτιμότερον να πλησιάσωμεν την αναμμένην φωτιάν παρά την γυναίκα διότι αν εγγίσης την φωτιάν, εύκολα θα απομακρυνθής, επειδή θα πονέσης. Αν πλησιάσης όμως γυναίκα και θαυμάσης τα λόγια της και πυκνώσης την συναναστροφήν σου μαζί της, δεν θα ήμπορέσης πλέον να φύγης και μάλιστα αν είσαι νέος και ο λογισμός σου είναι ασθενικός αλλά θα κινδυνεύσης να εμπλακής εις τα δίκτυά της, όπως τα ζώφια που έπεσαν εις τον ιστόν της αράχνης.

Αυτός που θέλει να φυλάττη αγνείαν πρέπει να φεύγη από την γυναίκα, όπως φεύγει κανείς από τον όφιν· διότι διά την ψυχήν είναι θανατηφόρον δηλητήριον όχι μονάχα η συντροφιά μαζί της, αλλά και η ενθύμησής της. Οίνος – λέγει – και γυναίκες θα παρασύρουν καρδιάς σοφών (Σοφ. Σειρ. ιθ', 2). Και ο Εκκλησιαστής λέγει, ότι είναι πικρότερον και από τον θάνατον και από την χολήν το να συναναστραφής γυναίκα (Εκκλησ. ζ', 27). Επειδή δε και ο φιλόψυχος Κύριος εγνώριζεν ότι είναι ψυχοφθόρον και καταστρεπτικόν αυτό το πάθος, είπε: «κάθε ένας που θα κοιτάξη με αμαρτωλήν εμπάθειαν γυναίκα, δια να την επιθυμήση, ήδη διέπραξε μαζί της την μοιχείαν εις την καρδίαν αυτού» (Ματθ. ε', 28).

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ἀπέρχη εἰς κώμην ἢ εἰς πόλιν, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν βλέποντες κάτω, ἵνα μὴ ἐξεγείρης σεαυτῷ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου πορευομένῳ δὲ ἐὰν εἶπη σου γυνή, εἰρήνη σοί, ἀποκρίθητι αὐτὴ ἐν τῇ καρδίᾳ σου κάτω προσέχων τοῖς ὀφθαλμοῖς. "Ἔως δὲ ἵματιων γυναικῶν, ἐὰν δύνῃ, μὴ προσχῆς. Μὴ καταδέξῃ ἐσθίειν μετὰ γυναικὸς ἢ ἔχεις φιλίαν μετὰ νεωτέρων, μηδὲ κοιμηθῆναι νεώτερον ὄντα μετὰ τινὸς εἰς ἐν ψιάθιον, εἰμὴ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τοῦ Ἀββᾶ σου, καὶ τοῦτο μετὰ φόβου, καὶ μὴ μετὰ καταφρονήσεως.

Ερμηνεία

ΑΝ πηγαίνης εἰς χωρίον ἢ εἰς πόλιν, τα μάτια σου να βλέπουν κάτω, δια να μη ξεσηκώσης μέσα σου πολέμους, όταν θα επιστρέψης εἰς το κελλί σου. "Αν σου εἶπῃ μία γυναίκα «εἰρήνη σοι», καθὼς θα προχωρῆς εἰς τον δρόμον σου, ἀπάντησε της μέσα εἰς την καρδιά σου (χωρὶς να ακουσθῆς), ἐνὼ τα μάτια σου να κοιτάζουν κάτω (το ἔδαφος). Ἀκόμη και φορέματα γυναικῶν μὴ προσέξῃς, ἐὰν ἤμπορῃς. Μὴ δεχθῆς να τρώγῃς μαζί με γυναίκα ἢ να ἔχῃς φιλίαν με νεαροὺς οὔτε να κοιμηθῆς, αν εἶσαι νέος, με ἄλλον ἐπάνω εἰς την ἰδίαν ψάθαν, ἐκτός ἀπὸ τον ἀδελφόν σου ἢ τον Αββάν σου και αὐτό να το κάνῃς με φόβον και ὄχι ἀπὸ περιφρόνησιν προς τον κίνδυνον.

ΙΑ'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀποστελλόμενος εἰς τινὰ ἀπόκρισιν τοῦ Κοινοβίου μακρὰν ἀπέχοντος, ἠρώτησε τὸν γέροντα, εἰ καλούμενος ὑπὸ ἀγαπητῶν καταδέξεται συνεσθίειν γυναιξί. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον μὴ δεῖν συνεσθίειν αὐταῖς ὅλως. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς καὶ πόθεν οἶδα, ὅτε καλοῦμαι ὑπὸ τινός, εἰ μέλλει ἐλθεῖν γυνὴ συμφαγεῖν ἡμῖν ἵνα μὴ ἀπέλθω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον: ἐρώτησαν τὸν καλοῦνται σε, εἰ ἔστιν ἐκεῖ γυνή, καὶ ἐὰν εἶπη, ὅτι ναί, παραιτήσου λέγων" συγχώρησον μοί, ὅτι ἐντολὴν ἔχω μὴ συνεσθίειν γυναικί. "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἐὰν δὲ ἐπιλαθόμενος ρωτησῆαι ἀπέλθω, καὶ συμβῆ ἔχειν γυναῖκα καὶ μετ' ἐμοῦ ἔλθῃ εἰς τὴν τράπεζαν, τί ποιήσω; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον" οφείλεις λαβεῖν ἴδια τὸν καλέσαντά σε και εἶπειν αὐτῷ. Συγχώρησον μοί, ὅτι ἐπελαθόμην σοὶ προειπεῖν, ὅτι ἐντολὴν ἔχω μὴ συμφαγεῖν γυναικί, ἀλλὰ ἀπολυσὸν μὲ καὶ ὑπάγω κὰν ἀποστάση τὴν γυναῖκα, μεῖνος εἰ δὲ μὴ, ἀναχώρησον, καὶ μὴ παρατρώσης τὴν ἐντολήν, ἵνα μὴ γεννηθῆ θάνατος ἐκ τῆς παρακοῆς και μὴ φοβηθῆς, οὐ γὰρ γίνεται εἰς σκάνδαλον, ἀλλ' εἰς οἰκοδομῆς.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός, που τον ἔστελναν σε κάποια υπηρεσίαν, μακριὰ ἀπὸ το Κοινόβιον, ἠρώτησε τον Γέροντα ἂν, εἰς περίπτωσιν που τον προσκαλοῦσαν ἀγαπητὰ πρόσωπα, ἤμπορούσε να δεχθῆ να συμφάγῃ με γυναίκα. Ο Γέρον του ἀπήντησε πως δεν πρέπει καθόλου να συμφάγῃ με αὐτάς.

– Και ἀπὸ πού θα ηξεύρω, ὅταν με καλῆ κάποιος, ὅτι πρόκειται να ἐλθῃ να φάγῃ μαζί μας γυναίκα διὰ νὰ μὴ υπάγω;

– Να έρωτήσης αυτόν, που σε προσκαλεί – απήντησεν ο Γέρων – αν υπάρχει εκεί γυναίκα και αν σου απαντήσει ναί, να μη δεχθής την πρόσκλησιν. Συγχώρησέ με, να του είπης, έχω την εντολήν να μη συντρώγω με γυναίκας.

Ο αδελφός ήρωτησε πάλιν:

- Αν λησμονήσω να έρωτήσω και υπάγω και υπάρχει εκεί γυναίκα και προσέλθη να φάγη μαζί μου εις το τραπέζι, τι να κάνω;

Εις αυτό ο Γέρων απεκρίθη:

– Τότε οφείλεις να καλέσης ιδιαιτέρως αυτόν, που σε προσεκάλεσε και να του είπης: συγχώρησέ με, διότι ελησμόνησα να σου είπω από πριν, ότι έχω εντολήν να μη φάγω μαζί με γυναίκα δώσε μου λοιπόν την άδειαν να φύγω.

Αν εκείνος διώξη την γυναίκα, μείνει διαφορετικά φύγε συ και μη παραβιάσης την εντολήν, διά νά μή προέλθη θάνατος από την παρακοήν. Μή φοβηθής, διότι αυτό δεν γίνεται προς σκανδαλισμόν, αλλά πρὸς οικοδομήν.

ΙΒ'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος· μὴ κοιμηθῆς εἰς κελλίον ἀδελφοῦ ἔχοντος κακὴν φήμην.

2. Ἔλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι ἡ παγὶς τοῦ διαβόλου ἐν τοῖς μοναχοῖς, ὑπὲρ τὰς γυναίκας, τὰ παιδιὰ εἰσὶν.

3. Ἔλεγον πάλιν καὶ πὸν οἶνος καὶ παιδιὰ, οὐκ ἔστι χρεία τοῦ σατανᾶ.

4. Εἶπε γέρων τεκνία, τὸ ἄλας ἐκ τοῦ ὕδατός ἐστι, καὶ ἐὰν προσεγγίση - δατι, λύεται καὶ ἀφανίζεται ὁμοίως καὶ ὁ μοναχὸς ἐκ τῆς γυναικὸς ἐστι, καὶ ἐὰν προσεγγίση γυναικί, λύεται καὶ ἀπολλυταί.

5. Εἶπεν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Σισῶη πρὸς αὐτὸν Πάτερ, ἐγήρασας, λοιπὸν ἐγγύς της οἰκουμένης ἀπέλθωμεν. "Ἐφη αὐτῇ ὁ γέρων καὶ πὸν οὐ καὶ ἐνὶ γυνῇ, ἐκεῖ ἀπέλθωμεν. Λέγει ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ τίς ἐστι τόπος, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι γυνὴ εἰμὴ μόνον ἢ ἔρημος; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων οὐκοῦν ἄρδὸν μὲ εἰς τὴν ἔρημον. Ἠσύχασε δὲ οὗτος ὁ γέρων ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου ἔτη ἑβδομήκοντα δύο, οὐκ ὀλίγα καὶ πρότερον ἐν σκῆτει διενεγκῶν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ "Ωρ, καὶ ἴδε πῶς καὶ ἔτι ἑαυτὸν ἠσφαλίζετο.

6. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" ἐὰν γένηται ἀνάγκη ἐλθεῖν τινὰ εἰς συντυχίαν γυναικὸς, πῶς δεῖ αὐτὴν ἀπαντῆσαι; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστι, πολλὰς καὶ ποικίλας προφάσεις ὡς ἀναγκαίας δῆθεν τοῦ δολίου προτείνοντος, ἵνα τὸν ἀγωνιζόμενον κατ' αὐτοῦ μιὰ τοῦτον χειρώσῃται καὶ κατενέγκῃ μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸ τῆς ἀπωλείας βάραθρον πλὴν ἐάν, ὡς εἶπας, γένηται πότε ἀνάγκη συντυχίας γυναικί, μὴ ἐάσης αὐτὴν μετὰ σου λαλῆσαι περισσόν. Καὶ σὺ δὲ ὅταν λαλῆς κεφαλαίωσον ἐν ὀλίγοις ρήμασι, πολλὰς ὑποθέσεις εἶπε καὶ ταχὺ ἀπολυσον αὐτὴν εἰ δὲ χρονίσῃς μετ' αὐτῆς, οὐκ ἐκφεύξῃ τῆς δυσωδίας αὐτῆς, ἀλλ' ὁ λογισμὸς σου ταύτης πλησθεῖς χαννωθήσεται καὶ καταπεσεῖται λοιπόν.

7. Ἀδελφὸς τίς ἀπῆλθεν ἐπισκέψασθαι τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν ἐν μοναστηρίῳ ἀσθενοῦσαν" ἦν δὲ πιστοτάτη καὶ μὴ καταδεχομένη ἰδεῖν ἄνδρα. "Ἄλλως τὲ μηδὲ βουλομένη τὸν ἴδιον

ἀδελφὸν προφάσει αὐτῆς εἷς μέσον γυναικῶν εἰσελθεῖν, ἐδήλωσεν αὐτὸ λέγουσα πορεύου, ἀδελφέ, εὐχόμενος ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ χαριτι Χριστοῦ βλέπω σὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

8. Ἀδελφὸς ἦν ὁδεύων μετὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, γραῖδος τυγγανούσης καὶ ὡς ἦλθον ἐπὶ τὸν ποταμὸν, οὐκ ἠδυνατο ἢ γραυὸς περᾶσαι. Λαβὼν οὖν ὁ υἱὸς αὐτῆς τὸ ἑαυτοῦ μαφόριον περιεῖλησε τὰς ἰδίας χεῖρας, καὶ οὕτω βαστάσας αὐτὴν ἀπήνεγκεν εἰς τὸ πέραν. Εἶτα λέγει αὐτῷ ἐκείνη τέκνον, διατί ἐτύλιξας τὰς χεῖρας σου; “Ὁ δὲ ἔφη διότι τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς πῦρ ἐστὶ, καὶ ἐκ τούτου ἔρχεται μνήμη ἄλλων γυναικῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐποίησα, ἵνα μὴ τοῦ σώματός σου γυμνοῦ ἄψωμαι.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ πρὸς τινὰ ἀδελφὸν ὑπὸ πορνείας ὄχλουμενον" μηδέποτε χαλάσης τὴν χεῖρα σου μετὰ γυναικὸς εἰς πινάκιον καὶ φάγης μετ' αὐτῆς, καὶ ἐν τούτῳ φεύξῃ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς ὁ χορταζόμενος καὶ λαλῶν μετὰ παιδιοῦ ἤδη ἐπόρνευσε τῷ λογισμῷ αὐτοῦ.

11. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Καρίων· ἄνθρωπος μένων μετὰ παιδίου, εἰ μὲν οὐκ ἔστι δυνατός, ἔρχεται κάτω: εἰ δὲ δυνατὸς ὢν, οὐκ ἔρχεται κάτω, τέως οὐ προκόπτει.

12. Ἀναχωρητὴς τις ἦν ἐν τοῖς μέρεσιν τῆς Αἰγύπτου, καθήμενος εἰς μονοκελλίον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἦν ὀνομαστός. Κατ' ἐνέργειαν δὲ τοῦ διαβόλου γυνὴ τις ἄσεμνος, ἀκούσασα περὶ αὐτοῦ, ἔλεγε τοῖς νεωτέροις τί θέλετε μοὶ δοῦναι, καὶ καταβάλλω τὸν ἀναχωρητὴν ὑμῶν; Οἱ δὲ συνέθεντο δοῦναι αὐτῇ τί. Καὶ ἐξελθοῦσα ἐσπέρας, ἦλθεν ἐπὶ τὴν κέλλας αὐτοῦ, ὡς πλανωμένη καὶ στάσα παρὰ τὴν θύραν ἔκρουσεν. Ἐξελθῶν δὲ ὁ γέρον καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἐταράχθη καὶ εἶπε πῶς ὧδε παραγέγονας; Ἡ δὲ ἀπεκρίθη κλαίουσα πλανωμένη ἦλθον ὧδες ἀλλὰ ποιήσον ἔλεος μετ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐάσης με ὑπὸ τῶν θηρίων καταβρωθῆναι" καὶ σπλαγχνισθεῖς εἰσήγεγκεν αὐτὴν ἔσω.

Εἶτα ἐν τῇ νυκτὶ ἤρξατο ὁ διάβολος λογισμοὺς ἀκολασίας ὑποσπείρειν αὐτῷ. Ὁ δὲ, γνοὺς τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, ἔφη πρὸς ἑαυτὸν αἰ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ σκότος εἰσίν, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ φῶς ἐστὶ καὶ ἀναστὰς ἀνῆψε τὸν λύχνον. Ὡς οὖν ἡ φλόξ τῆς ἐπιθυμίας ἐτι ἐν αὐτῷ ηὔξανε καὶ δεινῶς τὸν ἄνδρα ἀνέφλεγε, πάλιν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ οἱ τα τοιαῦτα πράττοντες εἰς κόλασιν ὑπάγουσιν ἐντεῦθεν οὖν δοκίμασον, εἰ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ θεῖς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πῦρ ἐν τῷ λύχνῳ, οὐκ ἦρεν αὐτὸν ἕως τελείως ἐκάη" τῇ γὰρ ὑπερβολῇ τῆς πυρώσεως τῆς σαρκός, καιόμενος ὑπὸ τοῦ πυρός, οὐ τοσοῦτον ἤσθανετο. Καέντος οὖν τοῦ πρώτου τεθέντος, ἐξῆς τὸν δεύτερον ἔθηκεν, εἶτα τὸν τρίτον, καὶ οὕτω ποιῶν ἕως πρωΐας πάντας τοὺς τῶν χειρῶν αὐτοῦ δακτύλους κατέκαυσεν.

Ἐκείνη δὲ ἡ ἀθλία, δρώσα & ἐποίει ὁ γέρον καὶ πῶς ἑαυτοῦ τοὺς δακτύλους κατέκαυσεν, ἐκ τοῦ φόβου ἀπεπάγη καὶ τελείως ἀπέψυξεν. Οἱ οὖν νεώτεροι, οἱ τὰς συνθήκας ποιήσαντες, ὡς γέγονε πρωΐ, ἦλθον πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες ἦλθεν ὧδε ὀψὲ γυνή; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ναί, ἔσω κοιμᾶται. Οἱ δὲ εἰσελθόντες εὔρον αὐτὴν νεκράν, εἶτα λέγουσιν αὐτῷ Ἀββᾶ, τέθηκε; Τότε ὁ γέρον, ἀνακαλύψας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἔδειξεν αὐτοῖς λέγων" ἰδοὺ τί ἐποίησέ μου ἡ θυγάτηρ τοῦ διαβόλου ἀπάλεσε μου τοὺς δακτύλους. Καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὰ κατ' αὐτὸν εἶπε γέγραπται, μὴ ἀποδώσης κακὸν ἀντὶ κακοῦ" εὐξωμεθα οὖν νὰ ἀνάστη. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἠγειρεν αὐτὴν καὶ ἀπέλυσεν ἡ δὲ ἀπελθοῦσα, ἔσωφρονησέ του λοιποῦ.

13. Ἐλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι περιπατῶν εὔρεν ἵχνος γυναικὸς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἐκάλυπεν αὐτὸ λέγων· μήπως ἴδη αὐτὸ ἀδελφὸς καὶ πόλεμον λάβη.

14. Ἐλεγον περὶ μεγάλου γέροντος, ὅτι παρέβαλεν εἰς Κοινόβιον, καὶ εἶδε παιδίον ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἤθελε κοιμηθῆναι ἐν τῷ τόπῳ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοὶ καὶ σὺ φοβεῖ, Ἀββᾶ; Ὁ δὲ εἶπε φύσει οὐ φοβοῦμαι, τέκνα, ἀλλὰ τὶς χρεῖα ἀργοῦ πολέμου;

13. Ἐλεγον ὅτι ἀπῆλθε πότε ὁ διάβολος καὶ ἔκρουσεν εἰς Κοινόβιον, καὶ ὑπήκουσε παιδίον τοῦ δοῦναι ἀπόκρισιν. Καὶ θεασάμενος ὁ δαίμων τὸ μειράκιον εἶπεν Εἰ σὺ εἰ ἐνταῦθα, ἐμοῦ χρεῖα οὐκ ἔστιν.

16. Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι οὐ φέρει ὁ Θεὸς τὰ παιδιά εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλ' ὁ σατανᾶς, ἢ νὰ καταστρέφῃ τοὺς εὐσεβῶς θέλοντας ζῆν.

17. Κατάπλευσε πότε πλοῖον ἐπὶ διοικον, καὶ ὥρμησεν εἰς τὸ ὄρος τῶν μοναχῶν. Καὶ ἐξελθοῦσα γυνὴ ἐκ τοῦ πλοίου ἐκάθισεν ἐπὶ βουνοῦ ἀδελφὸς δὲ τὶς ἐθῶν γεμίσει ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμοῦ, εἶδεν αὐτὴν καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν Πρεσβύτερον λέγων" ἰδοὺ παρὰ τὸν ποταμὸν γυνὴ καθέζεται, καὶ οὐδέποτε, Ἀββᾶ, γέγονεν ὧδε. Καὶ ἀκούσας ὁ γέρον ἐλαβε τὴν ράβδον, καὶ ἐξελθὼν ἔτρεχε κρᾶζων καὶ λέγων: βοηθεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι λησται. Καὶ πάντες ἰδόντες αὐτὸν ἔτρεχον καὶ αὐτοὶ μετὰ ράβδων ἐπὶ τὸν ποταμὸν. Οἱ δὲ ναῦται, ἰδόντες τὴν ὀρμὴν αὐτῶν, ἐνόησαν καὶ ἀρπάσαντες τὴν γυναῖκα εἰς τὸ πλοῖον, ἔκοψαν τὰ σχοινία καὶ ἀφήκαν τὸ πλοῖον ἀπελθεῖν τὰ ρεύματι.

18. Εἶπε γέρον: ἡ παγὶς τοῦ διαβόλου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα νέον ὄντα, τὸ σῶμα ἐστὶ, καθὼς καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας παραγγέλλει λέγων" μὴ κράτησης χεῖρα τινὸς μηδὲ ἐγγίσης σώματι ἄλλοτρίῳ, ἐκτὸς ἀσθενείας μεγάλης καὶ τοῦτο μετὰ φόβου. Μηδὲ σοὶ χεῖρ προσεγγίση ἄλλοτρία, μηδὲ προσκυνήσῃ σε, μηδὲ εἵπῃς ποτὲ τι ἄραι φθείρα ἀπὸ τοῦ πάγωνος ἢ τῆς κεφαλῆς σου ἢ ἐκ τοῦ ἵματιοῦ σου οὐ φορεῖς, μηδὲ συγκοιμηθῆς πλησίον τινὸς τὸ σύνολον ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ σου. Μηδὲ δώσης ἀσπασμὸν παιδίῳ μὴ ἔχοντι γένειον, μηδὲ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ, μηδὲ ἐρχομένων ἀπὸ ξένης, μηδὲ συγγελάσης παιδίῳ, ἵνα μὴ σοῦ ἀποληται ἡ ψυχὴ, μηδὲ πλησίον αὐτοῦ καθίσῃς ἢ περιπατήσῃς. Καὶ ἐν ταῖς χρεῖαις δὲ τῆς γαστροῦ σου μὴ καθίσῃς ὅλως μετὰ ἐτέρου ὁ γὰρ ἀληθινὸς εὐλαβὴς αἰσχύνεται καὶ ἑαυτὸν πολλοὶ δὲ καταφρονήσαντες τῶν πραγμάτων, ὡς μηδαμινῶν, ἐπεσον ἐξ αὐτῶν εἰς βόθρον καὶ ἀπώλοντο ἕκαστον γὰρ κακὸν ἀπὸ μικροῦ ἄρχεται, καὶ οὕτω γίνεται μέγα.

Ερμηνεία

Ο Αββᾶς Μακάριος εἶπε νὰ μὴ κοιμηθῆς εἰς κελλί ἀδελφοῦ που ἔχει κακὴν φήμην.

2. Οἱ Πατέρες ἔλεγαν ὅτι ἡ παγίδα τοῦ διαβόλου διὰ τοὺς Μοναχοὺς, περισσότερο καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας, εἶναι τὰ παιδιά.

3. Ἐλεγον πάλιν οἱ Πατέρες ὅπου ὑπάρχει κρασί καὶ παιδιά δὲν χρειάζεται ὁ Σατανᾶς.

4. Ἐνας Γέρον εἶπε: παιδιά μου, τὸ αλάτι βγαίνει ἀπ' τὸ νερό καὶ ἀν πλησιάσῃ τὸ νερό λειώνει καὶ εξαφανίζεται ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα προέρχεται, ἀν πλησιάσῃ ὁμῶς γυναῖκα, διαλύεται καὶ χάνεται.

5. Εἶπεν εἰς τὸν Αββᾶν Σισῶν ὁ μαθητὴς του:

- Πάτερ μου, ἐγήρασας: ἀς υπάγωμεν λοιπὸν νὰ κατοικήσωμεν, ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρός, κοντὰ εἰς πόλιν.

Ὁ Γέρον του ἀπήντησεν: – Ὅπου δὲν ὑπάρχει γυναῖκα, ἐκεῖ νὰ υπάγωμεν. Ὁ μαθητὴς του τὸν ἐρώτᾳ τότε:

- Και ποίος τόπος είναι, που να μην υπάρχει γυναίκα, εκτός μονάχα από την έρημον;
- Πήγαινε με λοιπόν εις την έρημον, του απήντησεν ο Γέρων.

Ο Γέρων δε αυτός ήσκήτευεν εβδομήντα δύο χρόνια εις το όρος του Αββά Αντωνίου και πρὶν, ὄχι και ὀλίγα, ἐζήσεν εις την σκήτην μαζί με τον Αββάν Ὠρ και ἰδε πως και τότε ἀκόμη ἐπρόσεχε τον εαυτὸν του. .

6. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

- Αν παραστη ἀνάγκη να συναντήσῃ κάποιος μίαν γυναίκα, πῶς πρέπει να την συναντήσῃ;

Και ο Γέρων του ἀπήντησεν:

- Η ἀνάγκη αὐτή προέρχεται ἀπὸ τον διάβολον αὐτὸς ο δόλιος δημιουργεῖ πολλές και διαφόρους προφάσεις ως ἀναγκαίας, διὰ να ἀρπάσῃ με κάποιαν ἀπὸ αὐτὰς τον ἀγωνιζόμενον και να τον παρασύρῃ μαζί του εις το βάραθρον της ἀπωλείας. Ὡστόσο, ἀν, ὅπως εἶπες, παρουσιασθῆ κάποτε ἀνάγκη να συναντήσῃς γυναίκα, μή την ἀφήσῃς να ομιλήσῃ μαζί σου πολλά λόγια. Και συ, ὅταν λαλήσῃ μαζί της, να εἴπῃς αὐτὰ που θέλεις, με ὀλίγα λόγια, ὅσαι πολλὰι υποθέσεις και ἀν εἶναι, και ἀφήσῃς την να φύγῃ γρήγορα. Διαφορετικά, ἀν θα παραμείνῃς πολλήν ὥραν μαζί της, δεν θα ἀποφύγῃς τη δυσωδίαν της και λογισμὸς σου θα γεμίσῃ ἀπὸ αὐτὴν την δυσωδίαν, θα ἀδυνατίσῃ και θα υποπέσῃ ὕστερα εἰς την ἀμαρτίαν.

7. Κάποιος Μοναχὸς μετέβῃ να ἐπισκεφθῆ την ἀδελφὴν του, ἡ ὁποία ἦτο ἀρρωστη εις Μοναστήριον. Η Μοναχὴ αὐτὴ ἦτο πιστοτάτη και δεν ἐδέχετο να δη ἀνδρα ἀλλῶστε δεν ἠθέλεν οὐτε και ο ἀδελφὸς της να εἰσέλθῃ, ἐξ αἰτίας της, ἀνάμεσα εις γυναίκα. Δι' αὐτὸ του ἐδήλωσε: Πήγαινε ἀδελφέ μου, να εὐχέσαι δι' ἐμέ και με την Χάριν του Χριστοῦ θα σε ἰδῶ εις την Βασιλείαν των Ουρανῶν.

8. Κάποιος Μοναχὸς ἐπερπατοῦσε μαζί με την μητέρα του, ἡ ὁποία ἦτο γραία και ὅταν ἦλθον εις τον ποταμόν, δεν ἠμποροῦσεν ἡ γραία να περάσῃ. Ἐπήρε λοιπόν ο υἱὸς της το μαφόριόν του, ἐτύλιξε με αὐτὸ τα χέρια του και ἀφοῦ ἔτσι την ἐβάσταξε, την ἐπέρασεν ἀντίκρυ. "Ὅταν ἐπέρασαν, του λέγει ἐκείνη:

– Διατι ἐτύλιξες, παιδί μου, τα χέρια σου;

– Διότι το σῶμα της γυναίκος εἶναι φωτιά, ἀπήντησεν ο Μοναχὸς, και ἀπ' αὐτὸ ἐρχεται ἐνθύμησις ἀλλων γυναικῶν. Δι' αὐτὸ ἔκαμα ἔτσι, διὰ να μη ἐγγίσω το σῶμα σου γυμνόν.

9. Εἶπεν ο Αββάς Δανιήλ εις Μοναχόν, ο ὁποῖος ἠνωχλείτο ἀπὸ πορνείαν ποτέ μη ἀπλώσῃς το χέρι σου μαζί με γυναίκα εἰς πιάτο και φάγῃς μαζί με αὐτήν: ἔτσι θα ἀποφύγῃς το δαίμονα της πορνείας.

10. Εἶπεν ο Αββάς Ἰωάννης ο Κολοβός: ἐκεῖνος που χορταίνει φαγητόν και συνομιλεῖ με παιδί, ἐπόρνευσεν ἤδη με τον λογισμὸν του.

11. Ο Αββάς Καρίων εἶπεν· ἀνθρωπος, που μένει με παιδί, ἀν δεν εἶναι δυνατός, πίπτει εις ἀμαρτίαν· ἀν, πάλιν, εἶναι δυνατός, δεν πίπτει εις ἀμαρτίαν, ἀλλὰ και δεν προκόπτει.

12. Εις τα μέρη της Αιγύπτου εζούσε κάποιος Ἀναχωρητής: αὐτός ἐκατοικούσεν εἰς ἓνα μόνον μικρόν κελλί μέσα εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἦτο ονομαστός. Κατὰ διαβολικῆς ἐνέργειαν μίᾳ κοινῇ γυναίκα, ὅταν ἐπληροφορήθη δι' αὐτόν, εἶπεν εἰς τοὺς νέους τί μου δίδετε καὶ ἐγὼ θα παρασύρω εἰς τὴν αμαρτίαν τὸν ἀναχωρητῆς σας. Εκείνοι συνεφώνησαν νὰ τῆς δώσουν κάτι

Πραγματικὰ ἐβγήκε τὸ βράδυ ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἦλθεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ἀναχωρητοῦ, ὡσάν νὰ εἶχε χάσει τάχα τὸν δρόμον. Ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκτύπησε. Μόλις ἐβγήκε ὁ Γέρων καὶ τὴν εἶδε, ἐταράχθη.

- Πῶς ἐφθασες ἐδῶ; τὴν ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

- Ἐχασα τὸν δρόμον μου, ἀπήντησεν ἐκείνη με δάκρυα, ἀλλὰ λυπήσου με καὶ μὴ με ἀφήσης νὰ καταφαγωθῶ ἀπὸ τὰ θηρία.

Ὁ Ἀναχωρητῆς τὴν εὐσπλαγχνίσθη καὶ τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ κελλί τοῦ.

Τὴν νύκτα ἤρχισεν ὁ διάβολος νὰ τοῦ φέρνῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λογισμοῦς ἀκολασίας. Ἐννοήσας τότε ἐκεῖνος τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, εἶπεν εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ· αἱ πονηρίαι τοῦ ἐχθροῦ εἶναι σκότος, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς. Καὶ ἀμέσως ἐσηκώθη καὶ ἔναψε τὸν λύχνον. Ἐπειδὴ ὅμως μέσα τοῦ ἐφούντωνε ἡ φλόγα τῆς ἐπιθυμίας καὶ κατέκαιε φρικτὰ τὸν ἀσκητὴν, εἶπε, πάλιν, εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ: ὅσοι κάμνουν αὐτὰ πηγαίνουν εἰς τὴν κόλασιν· δοκίμασε λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ ἀν ἡμπορησὲς νὰ υποφέρῃς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ ἀμέσως ἔβαλε τὸν δάκτυλόν τοῦ εἰς τὴν φλόγα δὲν τὸν ἀπεμάκρυνε δὲ ἕως ὅτου ἐκάη τελείως, διότι ἀπὸ τὴν υπερβολικὴν πύρωσιν τῆς σαρκὸς δὲν ἠσθάνετο καὶ τόσον τὸν πόνον ἀπὸ τὸ κάψιμον τῆς φλόγας. Ἀφοῦ ἐκάηκεν ἔτσι ὁ πρῶτος δάκτυλος, ἔβαλε κατόπιν τὸν δεῦτερον, μετὰ τὸν τρίτον καὶ ἔτσι μέχρι τὸ πρῶν κατέκαυσεν, ὅλα τὰ δάκτυλα τῶν χερῶν τοῦ.

Εκείνη ἡ ἀθλία, καθὼς ἐβλεπεν αὐτὰ ποῦ ἔκαμνεν ὁ Γέρων καὶ ὅτι ἔκαυσε τὰ δάκτυλά τοῦ, ἐπάγωσεν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς καὶ ἐξεψύχησεν.

Οἱ νέοι ποῦ ἔβαλαν μαζί τῆς τὸ στοίχημα, μόλις ἐξημέρωσεν, ἦλθαν εἰς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ τὸν ἠρώτησαν: μήπως ἦλθεν ἐδῶ χθες τὸ βράδυ κάποια γυναίκα;

- Ναι τοὺς ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Εἶναι μέσα καὶ κοιμάται. Οἱ νέοι εἰσήλθον εἰς τὸ κελλί καὶ τὴν εὐρον νεκράν. -Αββά, ἀπέθανεν; ἐρωτοῦν τὸν ἀσκητὴν. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Γέρων τοὺς ἔδειξε τὰ χέρια τοῦ καὶ τοὺς λέγει:

- Νὰ τι μου ἔκαμνεν ἡ θυγατέρα τοῦ διαβόλου μου κατέστρεψε τὰ δάκτυλα..

Ἀφοῦ δὲ τοὺς διηγήθη τι τοῦ εἶχε συμβῆ, τοὺς εἶπεν:

- Ἐχει ὅμως γραφή: νὰ μὴ ἀποδώσης κακόν, διὰ τὸ κακόν ποῦ σου ἔκαμαν ἀς προσευχηθῶμεν λοιπὸν νὰ ἀναστηθῆ. Μετὰ θερμὴν δὲ προσευχὴν ποῦ ἔκανε, τὴν ἀνέστησε καὶ τὴν ἀφήσε νὰ φύγῃ. Εκείνη ἐφυγε καὶ ἀπὸ τότε ἐσωφρονίσθη.

13. Διὰ κάποιον Γέροντα ἔλεγον, ὅτι ἐνῶ ἐπερπατοῦσεν, εὐρηκεν καθ' ὁδὸν πάτημα γυναίκας καὶ τὸ ἐσκέπασε. Μήπως τὸ ἴδιον κανένας ἀδελφός, ἐμονολόγησε, καὶ πολεμηθῆ.

14. Έλεγαν διά κάποιον μεγάλο Γέροντα, ότι επήγεν εις Κοινόβιον και είδεν εκεί ένα παιδί, και δεν ήθελε να κοιμηθή εις εκείνο το μέρος. Οι αδελφοί που τον συνόδευαν (και το είδος αυτό) του είπαν:

– Και συ φοβάσαι, 'Αββά;

– Πραγματικά δεν φοβάμαι αλλά ποία η ανάγκη ματαίου πολέμου;

15. Κάποτε – διηγούνται – μετέβη ο διάβολος εις ένα Κοινόβιον και εκτύπησε την θύραν τον ήκουσεν ένα παιδί και έδωσε την απάντησιν. Μόλις είδεν ο δαίμονας το παιδί, είπεν: εφ' όσον είσαι συ εδώ, εγώ δεν χρειάζομαι.

16. Οι Πατέρες έλεγόν· δεν φέρνει ο Θεός τα παιδιά εις τήν έρημον, αλλά ο σατανάς, διά να καταστρέφη αυτούς που θέλουν να ζουν με ευσέβειαν.

17. Έφθασε κάποτε ένα πλοίον εις δίορκον^(*) και άραξεν εις το όρος των Μοναχών. Από το πλοίον έβγήκε μία γυναίκα και εκάθισεν επάνω εις το βουνόν. Κάποιος αδελφός ήλθε να πάρη νερό από τον ποταμόν, την είδε και επέστρεψεν εις τον πρεσβύτερον, προς τον οποίον είπεν εις την όχθης του ποταμού κάθεται μία γυναίκα, Αββά, πράγμα που ποτέ δεν έγινε εδώ. Μόλις το ήκουσεν αυτό ο Γέρων, επήρε το ραβδί του και αφού έβγήκεν από το κελλί του έτρεχε βοηθείτε, αδελφοί, έκραζε και έλεγε, διότι έχουν έλθει λησταί. Και όλοι, μόλις τον είδαν, έτρεχαν και αυτοί με ράβδους προς τον ποταμόν.

Οι ναύται, όταν είδαν την βιαίαν αυτήν επίθεσιν, έκατάλαβαν και ήρπασαν την γυναίκα εις το πλοίον, έκοψαν αμέσως τα σχοινιά και το άφησαν να παρασυρθή από το ρεύμα.

18. "Ένας Γέρων είπεν: η παγίδα του διαβόλου δια τον άνθρωπον και μάλιστα όταν είναι νέος, είναι το σώμα: όπως μας παραγγέλλει και ο 'Αββάς Ησαΐας. Μή κρατήσης χέρι ανθρώπου – λέγει – ούτε να πλησιάσης ξένον σώμα, εκτός όταν είναι πολύ άρρωστος ο άλλος και αυτό με φόβον ούτε το χέρι σου να το πλησιάση άλλο, ούτε να σε χαιρετήση: ούτε να είπης ποτέ σε κανένα να βγάλη την ψείραν από τα γένηα, ή το κεφάλι σου, ή από το ιμάτιον, που φορείς. Εις όλην σου την ζωήν ποτέ να μη κοιμηθής κοντά με άλλον, ούτε να ασπασθής αγένειον παιδί, ούτε εις αυτήν ακόμη την Εκκλησίαν, όταν έρχεται από άλλο μέρος, ούτε να γελάσης μαζί με μικρόν παιδί, δια να μη χαθή η ψυχή σου, ούτε να καθίσης κοντά του ή να περιπατήσης.

Και διά τας ανάγκας της κοιλίας σου, να μη καθίσης καθόλου μαζί με άλλον· διότι ο πραγματικά ευλαβής έντρέπεται και τον εαυτόν του. Πολλοί περιεφρόνησαν τα πράγματα αυτά, ως ασήμαντα, δήθεν όμως κάθε κακό από μικρόν αρχίζει και έτσι μεγαλώνει.

(*) Δίορκος ελέγετο κυρίως ειδικός ξύλινος διάδρομος εις Κόρινθον, που συνέδεε διά ξηράς τας δύο θαλάσσας (Κορινθιακόν και Σαρωνικός κόλπος). Δι' αυτού εσύροντο τα πλοία από της μιάς θαλάσσης εις την άλλην, διότι τότε δεν είχε κοπή και ισθμός. Έκτοτε δίορκος λέγεται κάθε παρόμοιος διάδρομος, που διευκόλυνε την διά ξηράς μεταφοράς πλοίου από μιάς θαλάσσης εις την άλλην. Ενταύθα πιθανόν να πρόκειται περί τοιούτου ξυλίνου διαδρόμου, που συνέδεε δύο τμήματα του ποταμού Νείλου εις το Δέλτα πλησίον της εκβολής του εις την θάλασσαν.

ΙΓ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΕΓΑΣ κίνδυνος παιδίω ἐν Κοινοβίῳ, ἐὰν πὲρ ἀκυβερνησία ἐστὶν ἐν τῷ μέσῳ ὁ δὲ ἐκτρέφων εὐαρέστως τῷ Θεῷ μακαριστός. Φεύγεις, ἀγαπητέ, τοὺς τοξεύοντας τὸ σῶμα; Φεῦγε μᾶλλον τοὺς τοξεύοντας τὴν ψυχὴν. Φεύγεις ὄφιν δάκνοντα τὸ σῶμα; Φεῦγε μᾶλλον γυναῖκα δάκνουσαν τὴν ψυχὴν. Ὁ καταμανθάνων κάλλος γυναικῶν ἐμφυτεύει ἐν τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ ἐπιθυμίας αὐτῆς καὶ ὁ ἐνδελεχῶν πρὸ θύρας οἴκων αὐτῆς ὁμοίός ἐστι τὸ ἐπὶ κρυστάλλου περιπατοῦντι, ὅτι οὐ μακρὰν τὸ ἐλίσθημα ἀπ' αὐτοῦ. Φεύγεις, ἀγαπητέ, τὸ πῦρ, ἵνα μὴ καῖ σου τὸ σῶμα; Φεῦγε καὶ τὴν ἀμαρτίαν, ἵνα μὴ ἐν πυρὶ ἀσθέστω σὲ παραπέμψη καὶ καίηται σου τὸ σῶμα σὺν τῇ ψυχῇ αἰωνίως. Ὡς πὲρ δύο μαχεται, οὕτω μοναχὸς συντυγχάνων μετὰ γυναικός, καὶ ὁ νήφων σκυλεύσει καὶ σκυλευθήσεται. Σωφροσύνη καὶ ὁμιλία γυναικὸς ὡς λέαινα μετὰ προβάτου ἐν οἴκῳ ἐνί.

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ μεγάλος ο κίνδυνος αν ευρίσκεται παιδι εις το Κοινόβιον, εφ' ὅσον βέβαια υπάρχει και ακυβερνησία εις το μέσον εκείνος ὁμως που ανατρέφει (ένα παιδί) ὅπως θέλει ο Θεός εἶναι ευλογημένος. Αποφεύγεις, ἀγαπητέ μου, αυτοὺς που τοξεύουν το σῶμα; Καλλίτερα να αποφεύγης αυτοὺς που ρίπτουν τα βέλη των εις την ψυχὴν. Φεύγεις ἀπὸ το φίδι, που δαγκώνει το σῶμα; Καλλίτερα να φεύγης ἀπὸ γυναίκα, που δαγκώνει την ψυχὴν. Αὐτός που περιεργάζεται το κάλλος γυναικῶν, φυτεύει μέσα εις την ψυχὴν του την ἐπιθυμίαν δι' αὐτὴν και εκείνος, που ευρίσκεται συχνά εμπρός εις την θύραν του οἴκου αὐτῶν ὁμοιάζει με εκείγον, που περιπατεῖ ἐπάνω εις κρύσταλλον, επειδὴ δεν εἶναι μακρὰν η στιγμή που θα γλιστρήσῃ. Φεύγεις, ἀγαπητέ μου, ἀπὸ την φωτιάν διὰ να μὴ καεί το σῶμα σου; Να φεύγης μακρὰν και ἀπὸ την ἀμαρτίαν, διὰ να μη σε αποστείλῃ εις το ἀσβεστον πυρ και καίεται αἰωνίως το σῶμα σου μαζί με την ψυχὴν σου. Ὅπως δύο μονομάχοι, ἔτσι εἶναι και ο μοναχός, που συναναστρέφεται με γυναίκα και προσεκτικός αν εἶναι και θα νικήσῃ, ἀλλὰ και θα νικηθῇ. Η σωφροσύνη και η συναναστροφή με γυναίκα εἶναι ὅπως η λέαινα με το πρόβατον εις την ἰδίαν μάνδραν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ'

(Να μην ακούμε μουσικά όργανα)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν πιστὸν ἀνέχεσθαι ὅλως ἀκούειν αὐλοῦ ἢ κιθάρας, ἢ τινὸς ἄλλου μέλους θυμελικοῦ, ἀλλ' ὡς ὀλέθρια ταῦτα φεύγειν.

Ὅτι δεν πρέπει καθόλου και πιστός να δέχεται να ακούη φλογέραν ἢ κιθάραν, ἢ κανένα ἄλλο θεατρικὸν ὄργανον, ἀλλὰ να τα αποφεύγη ως καταστρεπτικά.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΦΟΥΡΤΟΥΝΑΤΟΣ τις ἀνὴρ εὐγενέστατος, τὸν τοῦ Θεοῦ δοῦλον Βονιφάτιον τὸν Ἐπίσκοπόν της Φερνήτιδος πόλεως, ὃς μεγίσταις δυνάμεσιν ἔλαμψεν, ἰκέτευσεν ἐλθεῖν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ εὐλογῆσαι αὐτόν. Ο δέ, εἰδὼς ὅτι μετὰ πίστεως καὶ ἀνὴρ αἰτεῖται, προθύμως ὑπήκουσεν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν τοῦ Φουρτουνάτου οἰκίαν, καὶ τῆς τραπέζης παρατεθείσης, πρὶν ἢ αὐτὸν τὴν ὄρισμένης εὐχὴν ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ Θεῷ προσενέγκαι, ἀνὴρ τις πένης ἔμπροσθέν της θύρας μετὰ σειστρων παρέστη καὶ τὰ κύμβαλα ἔκρουσε, ζητῶν διὰ τούτων τροφήν.

Ὁ οὖν Ἐπίσκοπος ἐπὶ τῷ τῶν κυμβάλων ἤχῳ περιπαθῆς γεγονῶς καὶ κατώδυνος, ἔφη Οὐαί, οὐαί, ἀπέθανεν ὁ ἐλεεινὸς οὗτος ἐγὼ ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς εὐφροσύνης ἐλθὼν, οὐπω εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ αἴνεσιν τὸ στόμα μου ἤνοιξα, οὗτος δὲ μετὰ σειστρων ἐλθὼν κύμβαλα ἔκρουσε. Καὶ προσθεῖς εἶπε δότε αὐτῷ διὰ τὴν ἀγάπην τροφήν καὶ ποτόν, γινώσκετε δὲ ὅτι ἀπέθανεν.

Ὁ οὖν ἄθλιος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἄρτον καὶ οἶνον ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου λαβὼν καὶ μέλλων ἤδη τὴν θύραν ἐξελθεῖν, λίθῳ μεγίστῃ ἄνωθεν ἐκ τῶν κεράμων αὐτομάτως πεσόντι τὴν κεφαλὴν βάλλεται, καὶ εἰς τέλος ταύτην συνθρύπτεται. Ἡμιθανῆς οὖν ἀρθεῖς, τῇ ἐξῆς ἡμέρα τέλει τοῦ βίου ἔχρησατο, κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ ψῆφον, ἐξ οὗ πράγματος, Πέτρε, κατανοῆσαι ἐστὶ, πῶς οἱ “Ἅγιοι φανεροὶ τυγχάνουσι” ναοὶ γὰρ εἰσι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐὰν πότε εἰς ὄργην κινηθῶσιν, δι' αὐτῶν τὴν δύναμιν ἐργάζεται καὶ τὴν ἐκδίκησιν ἐπάγει, οἷαν αὐτοὶ βούλονται.

Ερμηνεία

Ο ΦΟΥΡΤΟΥΝΑΤΟΣ, ἀνθρωπος ευγενέστατος, παρεκάλεσε κάποτε τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ Βονιφάτιον, Επίσκοπον της Φερνήτιδος, που διέλαμψε με τα μεγάλα του θαύματα, να ἐλθῆ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ να τὸν ευλογήσῃ. Ο Επίσκοπος, επειδὴ ἐβεβαιώθη ὅτι με πίστιν το ζητεῖ αὐτό, εδέχθη πρόθυμα.

Ἄφου λοιπὸν ἦλθεν ὁ Επίσκοπος εἰς τὸ σπίτι τοῦ Φουρτουνάτου καὶ ἐστρωσαν τὸ τραπέζι γιὰ φαγητόν, πρὶν να κάνουν τὴν προσευχὴν της τραπέζης, παρουσιάσθη ἐξαφνα ἐμπρός εἰς τὴν θύραν κάποιος ζηνιάνος με ντέφια καὶ ἐκτύπησε τὰ κύμβαλα, ζητιανεύοντας τροφήν. Ο Επίσκοπος τότε ἐλυπήθηκε πάρα πολὺ καὶ ἐστενοχωρήθη ἀπὸ τὸν ἦχον των κυμβάλων. Ἄλλοίμονον! ἀλλοίμονον! – εἶπε – ἀπέθανεν ὁ δυτυχισμένος αὐτός, ἐγὼ ἦλθα εἰς τὸ χαρούμενον τραπέζι καὶ ἀκόμη δεν ἀνοίξα τὸ στόμα μου να ευχαριστήσω τὸν Θεόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ´ (Να μην ακούμε μουσικά όργανα)

ενώ αυτός ήλθε με τα ντέφια του και εκτύπησε τα κύμβαλα. Και προσέθεσεν δώσατε του τροφήν και ποτόν, μάθετε όμως ότι απέθανεν.

Ο άθλιος λοιπόν εκείνος άνθρωπος, αφού επήρε άρτον και οίνον από το σπίτι εκείνο και ενώ εξήρχετο από την θύραν, εκτύπησε το κεφάλι του από κάποιαν μεγάλην πέτραν, που έπεσε μόνη της από τα κεραμίδια και τελικά το συνέτριψεν. Τον εσήκωσαν μισοπεθαμένον και την άλλην ημέραν απέθανεν, όπως το προείπεν ο άνθρωπος του Θεού. Από αυτό το πράγμα, Πέτρε, ήμπορείς να εννοήσης, πώς γίνονται φανεροί οι Άγιοι του Θεού, διότι είναι ναοί του Θεού· αν κάποτε λοιπόν όργισθούν, ο Θεός, που κατοικεί εις αυτούς, ενεργεί δι' αυτών και τιμωρεί όποιον θελήσουν αυτοί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί ενυπνιασμού - σπερματόρροιας)

Οτι εκ διαφόρων αιτιών ο ενυπνιασμός γίνεται.

Οτι ο ενυπνιασμός (ή σπερματόρροια εις τον ύπνον) προκαλείται από διαφόρους αιτίας.

Α'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρον περι τοῦ ἐνυπνιάζεσθαι" καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι δεῖ τοῦτο ὅλως μὴ προσποιεῖσθαι, ἀλλὰ νομίζειν ἑαυτὸν ἀπονύσσεσθαι. Ἐὰν γὰρ περιπατῶν δημοσία ἴδης καπηλομαγειρεῖον, καὶ πλησιάσας ἐν τῷ παρέρχεσθαι σὲ μεταλάβης τῆς τῶν κρεῶν ἀναθυμιάσεως, ἔφαγες ἢ οὐ; πάντως ἔρεις ὅτι οὐ οὕτως οὔτε ἐνυπνιάζεσθαι μολυσμὸν σοὶ παρέξει. Ἐὰν γὰρ σὲ ἴδῃ καὶ ἐναντίος δειλόν, πλέον σοὶ ἐπεμβαίνει, παρατήρει δὲ ὅπως μὴ ἐν αἰσθήσει ἐλθῶν συγκαταβῆς τῇ διανοίᾳ ἧγουν μὴ ἔξυπνος γενόμενος τῆς φαντασίας ἀναμνησθῆς καὶ συγκατάθῃ αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρον ἠρωτήθη διὰ τον ενυπνιασμών και απεκρίθη, ὅτι δεν πρέπει καθόλου αυτό το πράγμα να το αποδίδωμεν ως υπεύθυνον αμαρτωλὴν ἐνέργειαν εἰς τον εαυτὸν μας, ἀλλὰ να νομίζωμεν ὅτι ἀπλῶς ἐκεντήθημεν ἀπὸ τον σατανάν. Ἀν δηλαδὴ καθὼς περιπατεῖς εἰς τον δημόσιον δρόμον ἴδης μαγειρεῖον και, ὅταν περνᾷς ἀκριβῶς ἀπ' ἔξω, αἰσθανθῆς την μυρωδιάν ἀπὸ τα κρέατα, ἔφαγες ἢ ὄχι; Βεβαίως θα ἀπαντήσης ὅτι, ὄχι ἔτσι ἀκριβῶς και ο ενυπνιασμός δεν σου προξενεῖ μολυσμὸν. Ἀν ὅμως ο ἀντίπαλος σε ἴδῃ φοβισμένον, περισσότερο σε ενοχλεῖ. Πρόσεχε μόνον ὅταν συνέλθῃς ἀπὸ το ὄνειρον να μη δεχθῆς εἰς την σκέψιν σου ὅσα ἐμπαθῆ ἐβλεπες δηλαδὴ μη τυχόν ὅταν ἐξυπνήσης ἐνθυμηθῆς την νυκτερινῆς φαντασίαν και συγκατατεθῆς εἰς αὐτήν.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ πειράζῃ ἐν φαντασίᾳ συνουσίας ἐν τῇ νυκτί, φύλαξον ἐν τῇ καρδίᾳ σου μὴ λογίσασθαι αὐτὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ποῖα σώματα τῆς φαντασίας ἦν, ἵνα μὴ μιανθῆς ἐν τῇ ἡδονῇ αὐτῶν, καὶ ἐπενέγκῃς ἑαυτῷ ὀργὴν πονηρᾶν, ἀλλὰ παραρριπτε ἑαυτὸν τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ βοηθεῖ σοὶ οἰκτίρμων γὰρ ἔστιν ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τοῦ ἀνθρώπου.

Ερμηνεία

ΑΝ ἐνοχλήσαι την νύκτα με ὄνειρον ὅτι τάχα συνουσιάζεσαι, πρόσεξε να μη σκεφθῆς, την ἡμέραν ποῖα ἦσαν τα πρόσωπα της νυκτερινῆς φαντασίας, διὰ να μη μιανθῃς ἀπὸ την ἡδονὴν των και επισύρης ἔτσι ἐναντίον σου αυστηραν ὀργήν· ἀλλὰ να ἐμπιστευθῆς τον εαυτὸν σου, με ὅλην σου την καρδίαν, εἰς τον Θεόν και θα σε βοηθήσῃ, διότι εὐσπλαγχνίζεται τον ἀνθρωπον ὅταν ἀσθενῆ.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΙΝΕΣ μὲν φάσιν ὅτι τῶν μορίων τοῦ σώματος καθαπτόμενοι οἱ δαίμονες κατὰ τοὺς ὕπνους, κινούσι τὸ πάθος τῆς πορνείας εἶτα τὸ πάθος κινούμενον ἀναφέρει τὴν μορφήν τῆς γυναικὸς διὰ τῆς μνήμης ἐπὶ τὸν νοῦν. Τινὲς δὲ ὅτι τὸ μὲν νὰ ἐν σχήματι γυναικὸς παραφαίνονται, τῶν δὲ μορίων τοῦ σώματος καθαπτόμενοι τὴν ὄρεξιν κινούσι, καὶ οὕτω γίνονται αἱ φαντασίαι. Ἄλλοι δὲ πάλιν, ὅτι τὸ πάθος τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῷ πλησιάζοντι δαίμονι κινεῖ τὸ πάθος, καὶ οὕτως ἀνάπτεται πρὸς τοὺς λογισμοὺς ἢ ψυχὴν, ἀναφέρουσα τὰς μορφὰς διὰ τῆς μνήμης. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ἐμπαθῶν φαντασιῶν ὁμοίως. Οἱ μὲν οὕτως, οἱ δὲ οὕτω συμβαίνειν φάσκουσι πλὴν ἐν οὐδενὶ τῶν εἰρημένων τρόπων ἰσχύουσι τὸ πάθος τὸ οἰονδήποτε κινήσαι οἱ δαίμονες, παρουσίας τῆ ψυχῆ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας, οὔτε ἐγρηγορότος τοῦ σώματος, οὔτε κατὰ τοὺς ὕπνους.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ λέγουν ὅτι οἱ δαίμονες ἐγγίζουσι, εἰς τὸν ὕπνον, τὰ γεννητικὰ μόρια καὶ ἔτσι κινοῦν τὸ πάθος τῆς πορνείας: ἔπειτα, ὅταν τὸ πάθος κινήθῃ, φέρνει εἰς τὸν νοῦν, μετὰ τὴν ἀνάμνησιν, τὴν μορφήν τῆς γυναικὸς. Ἄλλοι πάλιν λέγουν ὅτι οἱ δαίμονες ἐμφανίζονται εἰς τὸν νοῦν μας ὡς γυναῖκες καὶ ὅτι ἐγγίζουσι τὰ γεννητικὰ μόρια, διὰ νὰ κινήσουσι τὴν ὄρεξιν καὶ ἔτσι γεννῶνται αἱ φαντασίαι τῶν ονειρῶν. Υπάρχουσι ἐπίσης καὶ ἄλλοι ποὺ λέγουν ὅτι τὸ πάθος τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος πλησιάζει, κινεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ὁμοῖον πάθος καὶ ἔτσι πυρῶνεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοὺς κακοὺς λογισμοὺς καὶ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὰς γυναικείας μορφὰς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τὰς ἄλλας φανταστικὰς εἰκόνας τῶν ονειρῶν. Ἄλλοι λοιπὸν ἔτσι, ἄλλοι διαφορετικὰ λέγουν ὅτι συμβαίνει καὶ ἐνυπνιασμός. Πλὴν ὅμως μετὰ κανένα ἀπὸ τοὺς τρόπους, ποὺ εἶπαμεν, δὲν ἔμπορουν οἱ δαίμονες νὰ κινήσουσι οἰονδήποτε πάθος, ἀν ὑπάρχη εἰς τὴν ψυχὴν ἀγάπη καὶ ἐγκράτεια, οὔτε ὅταν εἴμεθα ξυπνητοί, οὔτε ὅταν κοιμώμεθα.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων: συνήθισον κατὰ μικρὸν τὴν καρδίαν σου περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν λέγειν ἐν ἀληθείᾳ οὗτος προάγει μου κατὰ Θεόν. Καὶ πάλιν οὗτος σπουδαιότερός μου ἐστί. Καὶ οὕτω λοιπὸν ἔρχει εἰς τὸ ἔχεις σεαυτὸν ὑπὸ κάτω πάντων, καὶ οἰκεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν σοὶ. Ἐὰν δὲ ἐξουδενώσης ἄνθρωπον, ἀναχωρεῖ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σου, καὶ παραδίδωσι σὲ εἰς μολυσμοὺς σαρκός, καὶ σκληρύνεται σου ἡ καρδία, καὶ κατάνυξις οὐδεμία εὑρίσκεται ἐν σοὶ.

2. Ἡρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τῶν μολυσμῶν καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι ἐὰν στήσωμεν τὸ πρακτικόν, ἤτοι τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀμαρτίας, καὶ νήψωμεν ἐπιμελῶς, ἤγουν πρὸς τοὺς λογισμοὺς, οὐχ εὐρησομεν ἐν ἑαυτοῖς μολυσμόν.

3. Εἶπε γέρων: μέγας καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους φθόνος τοῦ διαβόλου" μὴ δυνάμενος γὰρ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ ὑπαρ εἰς αἰσχροὺς λογισμοὺς ἐφελκύσασθαι, κὰν ἐν τῇ νυκτὶ φαντάζῃ αὐτούς, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου κερδαίνει ὁ δόλιος. Εἰ γὰρ ἔκτρομα κληρονομήσει πατέρα αὐτοῦ, καὶ αἱ φαντασίαι αὐταὶ λογισθῆσονται εἰς ἀμαρτίαν τοὺς ἐκλεγεμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΙΠΕΝ ένας Γέρων: συνήθισε να λέγης, σιγά – σιγά, από την καρδιά σου, διά κάθε ένα από τους αδελφούς πραγματικά αυτός είναι ανώτερος από εμέ, εις την εκτέλεσιν των εντολών του Θεού. Και πάλιν αυτός είναι σπουδαιότερος από εμέ. Έτσι θα φθάσης να θεωρής τον έεαυτόν σου κατώτερον από όλους, ώστε να κατοικήση το Πνεύμα του Θεού εντός σου. Αν προσβάλης άνθρωπον, φεύγει η χάρις του Θεού από έσένα, και σε παραδίδει εις μολυσμούς σαρκός και σκληρύνεται η καρδιά σου και καμμίαν δυνατότητα κατανύξεως δεν θα έχης.

2. Ήρώτησαν τον Αββάς Ποιμένα, διά τους μολυσμούς και εκείνος απήντησεν· αν σταματήσωμεν το πρακτικόν, δηλαδή την ενέργειαν της αμαρτίας, και προσέξωμεν αυστηρά τους λογισμούς μας, τότε δεν θα εύρωμεν εις τους εαυτούς μας μολυσμόν.

3. Ένας Γέρων είπεν είναι μεγάλος ο φθόνος του διαβόλου προς τους ανθρώπους. Επειδή δεν ήμπορεί να παρασύρη εις αισχρούς λογισμούς τους εκλεκτούς του Θεού, όταν είναι ξυπνητοί, προσπαθεί να τους ενοχλη την νύκτα με τας φανταστικές σκηνές των ονείρων τίποτα όμως από αυτά δεν κερδίζει ο παμπόνηρος. Διότι αν παιδίον νεκρόν άωρον (βρέφος προώρως γεννώμενον, εξάμβλωμα) ήμπορεί να κληρονομήση τον πατέρα του, τότε και αι φανταστικάί σκηναι των ονείρων θα λογισθούν αμαρτίαι διά τους εκλελεγμένους υπό του Θεού.

Ε' Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ κοιμηθής έχων κατά τινός, ίνα μη φαντασΐαι αισχραι έκταραξουσί σε έν τή νυκτί.

Ερμηνεία

ΝΑ μη κοιμηθής θυμωμένος εναντίον κάποιου, διά να μη σε ταραξουν την νύκτα αι αισχραι φαντασΐαι ονείρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ' (Περί πένθους – είδη και δάκρυα)

Ὅτι μεγίστη ἡ τοῦ πένθους ἐργασία, καὶ ποσαχῶς τὸ πένθος, καὶ τὶς ἡ διαφορὰ τῶν δακρύων.

Εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη ἡ ἐργασία τοῦ πένθους καὶ πόσων ειδῶν εἶναι τὸ πένθος καὶ ποῖα ἡ διαφορὰ τῶν δακρύων.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Πέτρος

ΑΙΤΩ, τιμώτατε Δέσποτα, ἵνα μου εἴπῃς πόσα εἰσὶ γένη τῆς κατανύξεως.

Γρηγόριος

ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ εἶδеси κάλλους, Πέτρε, ἡ κατάνυξις θεωρεῖται ὅθεν καὶ Ἰερεμίας λέγει: «διαμερισμοὺς ὑδάτων ἐξήγαγεν ὁ ὀφθαλμὸς μου». Δύο τοίνυν εἰσὶ κεφαλαιωδέστερα γένη τῆς κατανύξεως ὅταν γὰρ τὸν Θεὸν διψήσῃ ἢ ψυχῇ, πρῶτον μὲν τῷ φόβῳ κατανύσσεται, ἔπειτα δὲ τὸ πόθῳ. Ἐν πρώτοις μὲν γὰρ δάκρυσιν ἑαυτὴν κατατῆκε, ὑπόμνησιν τῶν κακῶν αὐτῆς λαμβάνουσα, φοβουμένη περὶ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰωνία κολάσει ὑποπέσῃ. Ἦνίκα λοιπὸν ἐν πολλῇ στενοχωρίᾳ λύπης ὑπάρξῃ, τότε ἡ μὲν δειλία τέλος λαμβάνει, ἀμεριμνία δὲ τὶς περὶ τῆς συγχωρήσεως καὶ παρρησίας ἐν αὐτῇ γεννᾶται, καὶ λοιπὸν ἐν τῷ πόθῳ τῆς οὐρανοῦ χαρᾶς ἢ ψυχῇ ἐκκαίεται καὶ ἥτις πρότερον ἔκλαιε φοβουμένη, ἵνα μὴ εἰς κρίσιν ἀπενεχθῇ, ἐν ὑστέρω πάλιν ἄρχεται κλαίειν πικρῶς, ὅτι ἀπέχει τῆς βασιλείας. Καθαρθεῖς γὰρ ὁ νοῦς κατοπτεῖται ὅποιοι τῶν Ἀγγέλων εἰσὶν οἱ χοροί, καὶ ποῖα αὐτῶν ἢ συμμετοχῇ, ποῖα τὲ τῶν μακαρίων πνευμάτων ἢ λαμπρότης καὶ ἡ μεγαλωσύνη, καὶ τὶς ἡ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ κατόπτευσις.

Ἐπὶ πλείω τοίνυν καὶ πλείω θρηνεῖ, ὅτι τῶν διαμενόντων ἀγαθῶν στερεῖται. Οὕτως οὖν γίνεται ἓνα ἢ τελεία κατάνυξις ἐκ τοῦ φόβου τὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἀγάπην παραπέμψῃ, ὅπερ καλῶς καὶ ἐν τῇ τεραῖ καὶ ἀληθινῇ ἱστορίᾳ γέγραπται περὶ Ἀσχᾶς τῆς θυγατρὸς Χάλεβ, ὅτι καθεζομένη ἐπὶ τῆς ὄνου ἐστέναξεν. Ὁ δὲ πατὴρ πρὸς αὐτὴν ἔφη " τί ἔχεις; Ἀποκριθεῖσα δὲ αὐτῷ εἶπε δὸς μοι εὐλογίαν τὴν γῆν τῆς ἄρκτου, ὅτι ξηρὰν δέδωκάς μου, προσθές μου καὶ τὴν ὑδρευομένην. Καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ πατὴρ αὐτῆς τὴν ὑδρευομένην τὴν ἄνωθεν, καὶ τὴν ὑδρευομένην τὴν κατωθεν. Ἀσχὰ τοίνυν ἐπὶ τῆς ὄνου καθεζομένη ἐρμηνεύεται ψυχῇ, ἢ τοῖς ἀλόγοις τῆς σαρκὸς κινήμασι προσκαθεζομένη τὸ δὲ στενάξασα ἠτήσατο παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν γῆν τὴν ὑδρευομένην, τοῦτο δηλοῖ, ὅτι παρὰ τὸ κτίστη ἡμῶν μετὰ μεγάλου στεναγμοῦ δεῖ ἡμᾶς ζητεῖν τὸ τῶν δακρύων δῶρον.

Πολλοῖς γὰρ εἰσὶ οἵτινες διδασκαλικοῦ μὲν χαρίσματος ἠξιώθησαν καὶ μετὰ παρρησίας τὸ τῆς ἀληθείας δικαίωμα λαλῆσαι, τοὺς ἐν θλίψεσι παραμυθήσασθαι, τοῖς δεομένους ἐπαρκέσαι καὶ ζηλωταὶ γενέσθαι περὶ τὴν πίστιν, ἀκμὴν δὲ τὸ δῶρον τῶν δακρύων οὐκ ἔλαβον. Οὗτοι δηλαδὴ τὴν γῆν τῆς ἄρκτου τὴν ξηρὰν ἔχουσι, τῆς δὲ ὑδρευομένης ἔτι ἐπιδέονται" ἐν ἔργοις μὲν γὰρ ἀγαθοῖς πολιτεύονται, προσήκει δὲ ἵνα ἢ διὰ τὸν τῆς κρίσεως

φόφον ἢ διὰ τὸν πόθον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, τὰ κακά, ἃ πρότερον ἔπραξαν, θρηνήσωσι, καὶ οὕτω λοιπὸν ἔνθα οἱ μεγάλοι καὶ ζέοντες τῷ πόθῳ καὶ οὗτοι εἰσέλθωσιν.

Καθὼς δὲ εἶπον δύο τῆς κατανύξεως εἶναι γένη, ἔδωκεν αὐτὴ ὁ πατὴρ αὐτῆς τὴν γῆν τὴν ὑδρευόμενῃ τὴν ἄνωθεν καὶ τὴν ὑδρευόμενῃ τὴν κατωθεν. Ὑδρευομένην τοίνυν τὴν ἄνωθεν λαμβάνει ἡ ψυχὴ, ἢ ἐν δάκρυσιν πενθοῦσα τὴ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἐπιθυμία, τὴν δὲ ὑδρευόμενῃ τὴν κατωθεν λαμβάνει ἡ θρηνοῦσα τὸ φόβον τῆς αἰωνίου κολάσεως, καίτοι γὰρ πρῶτον ἡ ὑδρευομένη ἢ κάτω δίδοται, καὶ μετέπειτα ἢ ἄνω, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλειν τῷ ἀξιώματι τὴν τοῦ τόπου κατάνυξιν, ἀναγκαῖον ὑπῆρχεν ἵνα πρότερόν τῆς ἄνωθεν ὑδρευομένης ἐπιμνησθῇ ἡ ἱστορία καὶ ἐν ὑστέρῳ τῆς κατωθεν.

Ερμηνεία

Πέτρος

ΣΕ παρακαλῶ, τιμῶτατε Δέσποτα, να μου ειπῆς πόσα εἶναι τα εἶδη τῆς κατανύξεως.

Γρηγόριος

Ἡ ΚΑΤΑΝΥΞΙΣ, Πέτρε, εμφανίζεται ὑπὸ πολλὰς μορφὰς πνευματικῆς ωραιότητος. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερεμίας λέγει: «κατηγορίας υδάτων ἀνέβλυσεν ὁ οφθαλμὸς μου» (Θρήνοι Ἱερ. α', 16). Δύο ὅμως εἶναι τὰ σπουδαιότερα εἶδη τῆς κατανύξεως. Ὅταν δηλαδὴ ἡ ψυχὴ ἀναζητήσῃ, ὡς διψασμένη, τὸν Θεόν, εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν αἰσθάνεται κατάνυξιν ἀπὸ τοῦ φόβου, ἔπειτα ὅμως ἀπὸ τοῦ πόθου. Πρῶτα μὲν τὰ δάκρυα λειώνει ἡ ἴδια, ὅταν ἐνθυμηθῇ τὰς ἀμαρτίας τῆς καὶ φοβηθῇ δι' αὐτάς, μήπως καταδικασθῇ εἰς αἰώνιον κόλασιν. Ἀφοῦ λοιπὸν στενοχωρηθῇ πάρα πολὺ, τότε ἡ μὲν δειλία παύει, γεννᾶται δὲ μέσα τῆς κάποια βεβαιότητος διὰ τὴν συγχώρησιν καὶ κάποιο θάρρος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ψυχὴ θερμαίνεται ἀπὸ τοῦ πόθου τῆς οὐρανίου χαρᾶς. Καὶ αὕτη, ἡ ὁποία προηγουμένως ἐκλαιε ἀπὸ τοῦ φόβου μήπως καταδικασθῇ, ἀρχίζει ὑστερὰ νὰ κλαίῃ πάλιν πικρά, διότι ἀκόμη εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ἀφοῦ δηλαδὴ ὁ νοῦς καθαρῶς, βλέπει καθαρά καὶ ἀπὸ κοντὰ ποιοὶ εἶναι οἱ χοροὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ πῶς συμμετέχουν αὐτοὶ καὶ ποία ἡ λαμπρότης τῶν μακαρίων πνευμάτων καὶ ἡ δόξα τῶν καὶ ποία ἡ θεωρία αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ.

Ὅλον λοιπὸν καὶ περισσότερον θρηνεῖ ἡ ψυχὴ διότι βραδύνει νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ ποὺ παραμένουν αἰώνια. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ τελεία κατάνυξις ὁδηγεῖ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ φόβου εἰς τὴν ἀγάπην, ὅπως πολὺ σωστὰ ἔχει γραφῆ εἰς τὴν τεράν καὶ ἀληθινὴν ἱστορίαν διὰ τὴν Ἀσχά, τὴν θυγατέρα τοῦ Χάλεβ^(*). Ἀναφέρεται λοιπὸν εἰς τὴν Π. Διαθήκην, ὅτι ἡ Ἀσχά, ὅταν ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ὄνου, ἀνεστέναξεν. Τι ἔχεις; τὴν ἐρώτα καὶ πατέρας τῆς καὶ ἐκεῖνη ἀπαντᾷ: δώσε μοι εὐλογίαν τὴν περιοχῆς ποὺ εἶναι εἰς τὰ βόρεια, διότι μοι

(*) Ὁ Χάλεβ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ ἦσαν οἱ μόνοι Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἠδυνήθησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, διότι πάντες οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦσαν ἄνω τῶν 20 ἐτῶν, ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διότι ἐγόγγυσαν ἐναντίον τοῦ. Μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Χαναάν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ, ὁ ὁποῖος διεδέχθη τὸν Μωϋσῆν, ἐμοίρασε ταύτην εἰς τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ, ἔλαβε δὲ καὶ ὁ Χάλεβ, υἱὸς Ἰεφοννή, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, τὸ μεριδιὸν τοῦ, τὴν «πόλιν Ἀρβὸκ μητρόπολιν Ἐνάκ». Κατόπιν ἐπεχείρησε νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Δαβὶρ καὶ εἶπεν ὁ Χάλεβ ὅτι θὰ δώσῃ σύζυγος τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀσχάν εἰς ἐκεῖνον ποὺ θὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Δαβὶρ. Καὶ κατέλαβεν αὐτὴν ὁ Γοθονιήλ υἱὸς Κενές. Καὶ ὅτε ὠδήγει αὐτὴν ὁ πατὴρ τῆς πρὸς τὸν Γοθονιήλ, αὐτὴ ἐβόησεν ἐκ τῆς ὄνου ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο καὶ ὁ Χάλεβ τὴν ἠρώτησε τι θέλει. Τότε αὐτὴ ἀπεκρίθη «δός μοι εὐλογίαν, ὅτι τὴν γῆν Ναγές δέδωκάς με δός μοι τὴν Γοθαλμαίν». Καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ Χάλεβ τὴν Γοθαλμαίν τὴν ἄνω καὶ τὴν Γοθαλμαίν τὴν κάτω. (Ἰησοῦς τοῦ Ναυὴ, Κεφ. ιε', 13-20).

έδωσες ξερικά μέρη, πρόσθεσε μου και μέρη, που ποτίζονται. Και της έδωσεν ο πατέρας της την περιοχή που εποτίζετο από επάνω και την περιοχή, που εποτίζετο από κάτω.

Η Ασχα λοιπόν, η οποία εκάθητο επάνω εις την όνον, συμβολίζει την ψυχήν, που εξακολουθεί να επαναπαύεται επάνω εις τα παράλογα σκιρτήματα της σαρκός: το ότι δε άνεστέναξε και εζήτησεν από τον πατέρα της την γήν που εποτίζετο, σημαίνει ότι πρέπει να ζητούμεν από τον Πλάστης μας, με μεγάλον αναστεναγμόν, το δώρον των δακρύων.

Διότι είναι πολλοί, που ήξιώθησαν να λάβουν το δώρον της διδασκαλίας και με θάρρος να διακηρύξουν την αλήθειαν, να παρηγορήσουν τους θλιβομένους, να ανακουφίσουν αυτούς που έχουν ανάγκην, να γίνουν ζηλωται της πίστεως: δεν έλαβον όμως ακόμη το δώρον των δακρύων. Αυτοί, δηλαδή, κατέχουν την περιοχή του εδάφους, που είναι ξερικής έχουν όμως ανάγκης και από περιοχή που ποτίζεται. Αυτοί επιτελούν, πραγματικά, εις την ζωήν των καλά έργα πρέπει όμως να θρηνήσουν διά τα κακά έργα που επετέλεσαν προηγουμένως, ή από τον φόβον της μελλούσης Κρίσεως, ή από τον πόθον της Βασιλείας των Ουρανών.

Έτσι λοιπόν θα εισέλθουν και αυτοί εκεί που ευρίσκονται οι μεγάλοι οι οποίοι φλέγονται από τον πόθον.

Όπως είπα, δύο είναι τα είδη της κατανύξεως: λέγει η ιστορία ότι ο πατέρας της 'Ασχα έδωσεν εις αυτήν την περιοχή του εδάφους που εποτίζετο από επάνω και εκείνης που εποτίζετο από κάτω. Την περιοχή λοιπόν που ποτίζεται από επάνω λαμβάνει η ψυχή, η οποία πενθεί με δάκρυα από την επιθυμίαν της επουρανίου Βασιλείας εκείνην δε που ποτίζεται από κάτω λαμβάνει η ψυχή, η οποία θρηνεί από τον φόβον της αιωνίου κολάσεως. Αν και κατά τα στάδια της πνευματικής προκοπής δίδεται πρώτον η ποτιζομένη από κάτω, θρηνωδεί δηλαδή, διά τον φόβον της αιωνίου κολάσεως, και κατόπιν ή ποτιζομένη από επάνω, το χαροποιόν πένθος από νοσταλγίαν της Βασιλείας των Ουρανών, εν τούτοις η ιστορία, κατ' ανάγκην, αναφέρει πρώτος την ποτιζομένην άνωθεν και έπειτα την ποτιζομένην από κάτω, επειδή η πρώτη είναι ανωτέρα κατά την αξίαν από την δευτέραν.

B'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΡΧΗ ΠΕΝΘΟΥΣ τὸ ἐπιγνῶναι τινὰ ἑαυτὸν ἔστω δὲ τὸ πένθος ἡμῶν μὴ κατὰ ἄνθρωπον, μηδὲ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώπους, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν τὸν γινώσκονται τὰ κρυπτά της καρδίας, ὅπως παρ' αὐτοῦ μακαρισθῶμεν. Ὡμεν τοίνυν φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἡνίκα ἄνθρωποις συντυγχάνωμεν, κλαίοντες δὲ καὶ πενθοῦντες τῇ φρονήματι τὸ γὰρ πένθος ἐργάζεται καὶ φυλάσσει, τὸ πένθος τὴν ψυχὴν ἀποσμήχει διὰ τῶν δακρύων, καὶ καθαρὰν ταύτην ἀποκαθίστησι σωφροσύνην γεννᾷ, ἡδονᾶς ἀποκόπτει, ἀρετᾶς κατορθοῦ, καὶ τί ἔτι λέγω; τὸ πένθος ὑπὸ θεοῦ μακαρίζεται, ὑπὸ Ἀγγέλων παρακαλεῖται.

Χάρισαι μοί, Κύριε, δάκρυα κατανύξεως, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ ἐλεήμων, ὅπως ἐν αὐτοῖς κλαύσω ἑμαυτὸν καὶ ἰκετεύσω τὴν εὐσπλαγχνίαν σου. Καθάρισόν μου τὸν ρύπον τῆς ἁμαρτίας. Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον; Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὸν τάρταρον καὶ τὰς ἐκεῖ αἰωνίους βασάνους, καὶ τὸν ἰοβόλον καὶ ἀτελεύτητον σκώληκα; Οἶμοι! πῶς ὑποίσω τὴν φοβερὰν ἀπειλῆς τῶν Ἀγγέλων τῶν ἐπὶ ταῖς κολάσεσιν

ἔφεστωτων, ὅτι φρικτοὶ καὶ ἀνελεήμονες εἰσι; Τὶς δῶν τὴ κεφαλὴ μου ὕδωρ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου πηγᾶς δακρύων, καὶ καθίσας κλαύσομαι νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα Θεὸν δυσωπήσω, ὃν παρόργισα;

“Ἡμαρτες, ψυχὴ μου, ἡμαρτες; μετανόει ἰδοὺ γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν παραγούσιν ὡς σκιά, ἔτι μικρῶν καὶ ἀπελεύσει ἐντεῦθεν. Φοβεροὺς τόπους μέλλεις διέρχεσθαι' οὐ δυνατόν, ψυχὴ μου, μὴ δὲ ἐκείνων ὀδεύσαι σε. Οὐδεὶς τῶν ἐνταῦθα ἐπὶ βοήθειᾳ συνοδεύσει σοῖ, οὗ πατήρ, οὐ μήτηρ, ἀδελφὸς οὐχί, οὐ φίλος, οὐκ ἄλλος τις τῶν ὁμοίων, ἀλλὰ μόνη μετὰ τῶν ἔργων σου μέλλεις τοὺς ἄρχοντας τοῦ σκότους διέρχεσθαι. Ἐκεῖνοι οὐ βασιλέα φοβούνται, οὐ δυνάστης τιμῶσιν, οὐ μικρόν, οὐ μέγαν αἰδοῦνται, εἰμὴ μόνον τὸν ἐν θεοσεβείᾳ ζήσαντα, καὶ διὰ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ πράξεων τὴν τοῦ Θεοῦ σκέπην ἐνδεδυμένον, ἐκ προσώπου τούτου ὑποχωροῦσι φοβούμενοι καὶ δίοδον αὐτῷ μετὰ ἀδείας παρέχουσι. Προπορεύσεται γὰρ αὐτῶν ἡ δικαιοσύνη πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ δόξα περιστέλλει αὐτούς.

Κύριε, τὴν ὥραν ἐκείνην λαβῶν κατὰ νοῦν πίπτω τὴ σὴ ἀγαθότητι, μὴ παραδοθεῖν τοῖς ἀδικούσι μέ, μὴ καυχῆσαιντο οἱ ἐχθροί σου κατὰ τοῦ δούλου σου, ἀγαθὲ Κύριε, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας αὐτῶν καὶ φοβοῦντες τὴν ἀμαρτωλὸν μου ψυχὴν. Μὴ εἴποισαν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἐλήλυθας; αὕτη ἡμέραν ἦν προσεδοκῶμεν. Μὴ, Κύριε, μὴ ἐπιλάθη τῶν σῶν οἰκτιρμῶν, Κύριε, μὴ θελήσης ἀποδοῦναι μοι κατὰ τὰς ἀνομίας μου, μηδὲ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ δούλου σου.

Σὺ, Κύριε, παίδευσον μέ, πλὴν ἐν οἰκτιρμούς, ὅτι ἀσθενὴς εἶμι, καὶ μὴ ἐπιχαρεῖν μου καὶ ἐχθρός, ἀλλὰ σθέσον..αὐτοῦ τὴν ἀπειλῆς καὶ τὴν δυναστείαν καταργησον, καὶ δὸς μοι διελθεῖν τὴν πρὸς σὲ ὁδὸν ἀνύβριστον καὶ ἀνεπηρέαστον. Παρακλήθητι, ἀγαθὲ Κύριε, οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας μου, ἀλλὰ διὰ τοὺς σου οἰκτιρμούς καὶ τὴν ἀμέτρητον εὐσπλαγγίαν σου, καὶ σῶσον ψυχὴν ἐκ θανάτου, τὴν τὸ σὸν ἐπικαλουμένην ἅγιον ὄνομα.

Μνήσθητι, πολυέλεε Κύριε, ὅτι καὶ ἀμαρτήσας καὶ παραπλησίον θανάτου πληγεῖς οὐ προσέφυγα πρὸς ἄλλον ἰατρόν, οὐδὲ ἐξέτεινα χεῖράς μου πρὸς Θεὸν ἀλλότριον, ἀλλὰ πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα. Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, καὶ τῶν ὄλων δεσπότης, ὁ ἔχων ἐξουσίαν πάσης πνοῆς καθάρισον μέ, Κύριε, πρὸ τοῦ τέλους ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας καὶ μὴ ἀπώση τὴν δέησίν μου, ἀγαθὲ Κύριε, στόμα ἀκάθαρτον βοᾷ πρὸς σε καὶ καρδία ρυπαρά, καὶ ψυχὴ ἐν ἀμαρτίαις ἐσπιλωμένη.

Ἐπάκουσον, Κύριε, τῆς ἔμης ἀναξιότητος, διὰ τὴν πολλὴν σου καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, καὶ δὸς μοι μετάνοιαν καθαρὰν καὶ ἀληθινὴν, αὕτη γὰρ διεφθαρμένη ἐστίν, ὅτι ὥραν μετανοῶ, καὶ δύο παροργίζω. Στήριζαν τὴν καρδίαν μου ἐν τῷ φόβῳ σου, ἀγαθὲ Κύριε, στήριζαν τοὺς πόδας ἐπὶ πέτραν μετανοίας εἰλικρινοῦς. Νικησάτω ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε, τὴν ἐν ἐμοὶ κακίαν, νικησάτω τὸ φῶς τῆς χάριτός σου τὸ ἐν ἐμοὶ σκότος.

Κύριε, καὶ τῶν τυφλῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς διανοίξας, ἄνοιξαν τοὺς ἐσκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. “Ὁ λόγος τοὺς λεπροὺς καθάρισας, καὶ τὴ ἔμης ψυχῆς τοὺς σπύλους καθάρισον. Γενέσθω ἡ χάρις σου ἐν ἐμοί, Κύριε, ὡς πῦρ φλογίζον τὰς ἀμαρτίας μου σὺ γὰρ εἶ μόνος τῶν ψυχῶν ἰατρός, τὸ φῶς τὸ ὑπὲρ πᾶν φῶς, ἡ χαρὰ, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ τρυφή, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή, ἡ σωτηρία ἡ εἰς αἰῶνας αἰῶνων διαμένουσα, καὶ σοὶ πρέπει δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, δεηθῆναι τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς οἱ Ἀπόστολοι περὶ τῆς Χαναanaίας, οἱ ἄξιου περὶ τοῦ ἀναξίου, οἱ τίμιοι περὶ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀχρείου ὅπως συνεισέλθη ἡ δέησίς μου ἐν ταῖς εὐπροσδεκτοῖς ὑμῶν ἰκεσίαις ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθῇ μοι συγχώρησις ἐκ τῆς καταδυναστείας τοῦ

διαβόλου, και έγγραφη τὸ ὄνομά μου ἐν βίβλω ζωῆς, και ἄξιος γένωμαι προσκυνῆσαι ἀνεπαισχύντως ἐνώπιόν του θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅτι αὐτοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία και ἡ δύναμις και ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ερμηνεία

ΑΡΧΗ του πένθους είναι το να γνωρίση κανείς τον εαυτόν του. Ας μη είναι δε το πένθος μας ανθρώπινον, ούτε διά να κάμωμεν επίδειξιν εἰς τους ανθρώπους· ἀλλ' ὅπως θέλει ο Θεός, ο οποίος γνωρίζει τα ἀπόκρυφα της καρδίας μας, διά να μακαρισθώμεν ἀπὸ Αὐτόν. Ας ἔχωμεν λοιπὸν χαρούμενον πρόσωπον, ὅταν συναντώμεθα με ανθρώπους, ας κλαίωμεν δε και ας πενθώμεν κατὰ το φρόνημα της ψυχῆς, διότι το πένθος εἶναι προϋπόθεσις πνευματικῆς εργασίας και μας περιφρουρεῖ, το πένθος καθαρίζει την ψυχὴν με τα δάκρυα και την ἀποκαθιστὰ καθαρὰν. Το πένθος γεννά την σωφροσύνην, κόπτει ἀπὸ την ρίζαν τας ἡδονάς, κατορθώνει τας ἀρετάς και τί λέγω; Το πένθος μακαρίζεται ἀπὸ τον Θεόν και ἐπαινεῖται ἀπὸ τους Ἀγγέλους.

Χάρισέ μου, Σε παρακαλῶ, Κύριε, δάκρυα κατανύξεως, ο μόνος ἀγαθός και ευσπλαγχνικός, διά να κλαύσω με αὐτὰ τον εαυτόν μου και να ἰκετεύσω την ευσπλαγχνίαν Σου. Καθάρισέ μου τον ρύπον της ἀμαρτίας.

'Αλλοίμονον! Πὼς θα υποφέρω την γέενναν του πυρός και το σκότος το ἐξώτερον; 'Αλλοίμονον! Πὼς θα υποφέρω τον τάρταρον και τα αἰώνια βασανιστήρια, που υπάρχουν ἐκεῖ, και τον σκόληκα που χύνει το δηλητήριον και ποτέ δεν πεθαίνει; Ἀλλοίμονον! Πὼς θα υποφέρω την φοβερὰν ἀπειλὴν των Ἀγγέλων που ἐπιβλέπουν τας τιμωρίας, διότι εἶναι φοβεροὶ και σκληρόκαρδοι; Ποιος θα χύσῃ νερον εἰς την κεφαλὴν μου και πηγὰς δακρύων εἰς τους οφθαλμούς μου, διά να καθίσω και να κλαύσω νύκτα και ἡμέραν, διά να ἐξευμενίσω τον Θεόν, που τον παρόργισα;

Ἀμάρτησες, ψυχὴ μου, ἀμάρτησες; Μετανόησε· διότι αἱ ἡμέραι μας περνοῦν ὡσαν τας σκιάς. Ολίγον ἀκόμη και θα φύγῃς ἀπὸ τον κόσμον αὐτόν. Πρόκειται να περάσῃς φοβερούς τόπους δεν εἶναι δυνατόν, ψυχὴ μου, να μη περάσῃς ἀπὸ τους τόπους αὐτούς. Κανένας ἀπὸ τον κόσμον αὐτόν δεν θα σε συνοδεύσῃ διά να σε βοηθήσῃ οὔτε πατέρας, οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφός, οὔτε φίλος, οὔτε κανεὶς ἄλλος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ μοναχὴ σου, ψυχὴ μου, με τα ἔργα σου θα περάσῃς ἐμπρός ἀπὸ τους ἀρχοντας του σκότους. Εκείνοι οὔτε βασιλέα φοβούνται, οὔτε δυνάστην τιμούν, οὔτε μικρόν, οὔτε μεγάλον σέβονται, ἐκτός ἀπὸ ἐκείνον, που ἔζησε θεοσεβῶς και ἔχει ἐνδύθη, με τας καλὰς του πράξεις, την σκέπην του Θεοῦ· υποχωροῦν ἐμπρός ἀπὸ αὐτόν, διότι τον φοβούνται και του κάνουν τόπον να περάσῃ. Διότι ἐμπρός ἀπὸ αὐτόν θα πορεύεται ἡ ἀρετὴ του και ἡ δόξα του Θεοῦ θα τους περιφρουρή.

Κυριέ μου, ὅταν σκεφθῶ ἐκείνην την ὥραν προσπίπτω ἐμπρός εἰς και την καλωσύνην Σου και Σε παρακαλῶ να μη παραδοθῶ εἰς αὐτούς, που με ἀδικοῦν (τους δαίμονας): ας μη καυχηθοῦν οἱ ἐχθροὶ Σου ἐναντίον του δούλου Σου, ἀγαθὴ Κύριε, με το να τρίζουν τα δόντια των και να φοβερίζουν την ἀμαρτωλὴν μου ψυχὴν. Ας μη εἴπουν: ἔπεσες εἰς τα χέρια μας; Αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα, που ἐπεριμέναμεν. Μὴ, Κύριε, μη λησμονήσῃς την ευσπλαγχνίαν Σου, Κύριε, μη θελήσῃς να με τιμωρήσῃς ἀνάλογα με τας ἀνομίας μου, οὔτε να γυρίσῃς περιφρονητικὰ ἀλλοῦ το πρόσωπόν Σου, διά να μη βλέπῃς τον δούλον Σου.

Σύ, Κύριε, παίδευσέ με, αλλά με εύσπλαγχνίαν, διότι είμαι ασθενής και ας μη καυχηθῆ εἰς βάρος μου ὁ εχθρός, ἀλλὰ ἀχρήστευσε τὴν ἀπειλῶν τοῦ καὶ κατάργησε τὴν τυραννίαν τοῦ καὶ ἀξίωσέ με νὰ περάσω τὸν δρόμον ποῦ ὁδηγεῖ πρὸς Σέ, χωρὶς νὰ υβρισθῶ ἢ νὰ ενοχληθῶ. Γίνου συγκαταβατικὸς ἀπέναντί μου, ἀγαθὲ Κύριε, ὄχι διὰ τὰς ἀρετὰς μου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν συμπόνιαν Σου καὶ τὴν ἀμέτρητον εὐσπλαγχνίαν Σου καὶ σῶσε ἀπὸ τὸν θάνατον ψυχῆν, ποῦ επικαλεῖται τὸ ἅγιον ὄνομά Σου.

Ἐνθυμήσου, πολυέλεε Κύριε, ὅτι καὶ ἀφοῦ ἡμάρτησα καὶ ἐπληγώθηκα θανασίμως, δὲν κατέφυγα εἰς ἄλλον ἰατρὸν, οὔτε ἠπλώσα ἱκετευτικὰ τὰ χέρια μου πρὸς Θεὸν ξένον, ἀλλὰ μονάχα πρὸς τὴν καλωσύνην Σου. Διότι Σὺ εἶσαι, Κύριε, ὁ κυρίαρχος τῶν ὅλων, ποῦ ἔχεις ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς κάθε ὑπαρξιν. Καθάρισέ με, Κύριε, πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος μου, ἀπὸ κάθε ἀμαρτίαν καὶ μὴ ἀποκρούσης τὴν δέησίν μου ἀγαθὲ Κύριε, ἀκάθαρτον στόμα βοᾷ πρὸς Σε καὶ καρδία ρυπαρὰ καὶ ψυχὴ στιγματισμένη ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας.

Ἀκουσε συγκαταβατικὰ, Κύριε, τὴν ἀναξιότητά μου, διότι ἔχεις πολλήν καὶ ἀνέκφραστον καλωσύνην καὶ δώσε μου καθαρὰν καὶ πραγματικὴν μετάνοιαν, διότι αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἔχω εἶναι ψεύτικη, ἐπειδὴ μίαν ὥραν μετανῶ καὶ δύο σε παροργίζω. Στήριξε, ἀγαθὲ Κύριε, τοὺς πόδας μου ἐπάνω εἰς βράχον ἐλικρινοῦς μετανοίας. Ἀς νικήσῃ ἡ ἀγαθότης σου, Κύριε, τὴν κακίαν, ποῦ ὑπάρχει μέσα μου, ας νικήσῃ τὸ φῶς τῆς Χάριτός Σου τὸ σκότος ποῦ κυριαρχεῖ ἐντός μου.

Κύριε, Σὺ ποῦ ἠνοιξες τὰ μάτια τῶν τυφλῶν, ἀνοίξε καὶ τοὺς σκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. Σύ, ποῦ με τὸν λόγον Σου ἐκαθάρισες τοὺς λεπρούς, καθάρισε καὶ τὰς ἀμαρτίας τῆς ψυχῆς μου. Ἀς γίνῃ ἐντός μου ἡ χάρις Σου, Κύριε, ὡσάν φωτιά γιὰ νὰ καύσῃ τὰς ἀμαρτίας μου· διότι Σὺ εἶσαι μοναδικὸς ἰατρός τῶν ψυχῶν, τὸ φῶς τὸ φωτεινότερον ἀπὸ ὅλα τὰ φῶτα, ἡ χαρὰ, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ ἀπόλαυσις, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή, ἡ σωτηρία, ἡ ὁποία παραμένει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ εἰς Σε ἀρμόζει δόξα, τιμὴ, προσκύνησις, νυν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἰδιαιτέρως παρακαλῶ σας, ἀγαπημένοι ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, νὰ παρακαλέσετε τὴν καλωσύνην Τοῦ δι' ἐμε τὸν ἀμαρτωλόν, ὅπως παρεκάλεσαν οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὴν Χαναναίαν: σεῖς οἱ ἄξιοι παρακαλέσατε δι' ἐμε τὸν ἀνάξιον, σεῖς οἱ τίμιοι δι' ἐμέ τὸν ἀνάξιον καὶ ἀχρηστον, διὰ νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἡ ἰδική μου δέησις μαζί με τὰς εὐπροσδέκτους ἱκεσίας σας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ με ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ διαβόλου. Νὰ ἐγγραφῆ τὸ ὄνομά μου εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἀξιωθῶ νὰ προσκυνήσω, χωρὶς ἐντροπὴν, ἐμπρὸς εἰς τὸν θρόνον τῆς Βασιλείας Τοῦ, διότι ἰδικὴ Τοῦ εἶναι ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΟΥΑΙ ΜΟΙ, οὐαὶ μοί, ὅτι οὔπω ἠλευθερωθὴν ἀπὸ τινὸς τῆς γεέννης! Οἱ καταποντίζοντες μὲ ἐν τῷ πυρὶ ἔτι καρποφοροῦσιν ἐν τῇ σαρκί μου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῆς κινεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ μου οὔπω γὰρ ἔγνω ἅπ' ἐντεῦθεν ποῦ ἀπελεύσομαι, οὔπω ἠτοιμασθῆ μοι ἡ εὐθεῖα ὁδός, οὔπω ἠλευθερωθὴν ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν μελλουσῶν μὲ κωλύειν ἐν τῷ ἀέρι διὰ τὰ ἐν ἐμοὶ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα οὔπω εἶδον παρησίαν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κριτοῦ, οὐδὲ ἐμαρτυρήθην μὴ εἶναι ἄξιός θανάτου, οὔπω ἀπέστην κακουργῶν.

Οὐκ εὐφραίνεται κακοῦργος ἐν φυλακῇ ἀποκεκλεισμένος, οὐ δύναται ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ δεθεῖς σιδήρῳ· οὐ διδάσκει ἄλλον καὶ ἀποκεκλεισμένος ἐν ξύλῳ, οὐ μνημονεύει τῆς ἀναπαύσεως καὶ ἐν πόνους ὑπάρχων, οὐδὲ ἐσθίει ἐν ἡδονῇ καὶ δεδεμένος τὸν τράχηλον αὐτοῦ οὐ διαλογίζεται ὅτι ποιῆσαι πονηρά, ἀλλ' ἐν ὀδυνηρᾷ καρδίᾳ διακλαίει, διότι ὅλως ἤμαρτε. Πάντα τα πονηρὰ καὶ τὰς κολάσεις, ἃς ποιούσιν αὐτῷ, λέγει περὶ αὐτῶν ναί, ἄξιος εἰμι. Διαλογιζόμενος ἀεὶ τίνα ἔσται τὰ ἔσχατα αὐτοῦ, ἐξερευνῶν τῆς τιμωρίας κατὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἀμεριμνεῖ ἢ καρδίᾳ αὐτοῦ κρίναι τινά. Ὁ πόνος τῶν βασάνων κατατρώγει τὴν καρδίαν αὐτοῦ. ,

Οὔαι, πικρὸν ἔστιν αὐτῇ ἡ μελέτη, οὐκ ἐνδυναμοὶ ἄλλους μὴ ἀκηδιάν. Μέριμνα βρώσεως οὐκ ἔστιν ὅλως αὐτὸ τὸ ἔλεος τῶν ποιούντων μετ' αὐτοῦ ἔλεος ἔστιν.

Ὀνειδιζόμενος οὐκ ἀποκρίνεται τοῖς ὀνειδίζουσιν ἐν θυμῷ· γέλωσ ὀδόντων ἀπέστη αὐτοῦ κινεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν στεναγμῷ, μνημονεύων τοῦ βήματος ἐν ᾧ μέλλει παραστῆναι. Ἐὰν ἀκούσῃ ρήματα, οὐ λέγει καλῶς ἢ κακῶς, οὐδὲ προσέχει ὅλως αὐτοῖς. Τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ρέουσιν ὕδωρ διὰ τοὺς πόνους ἐν οἷς συνέχεται. Ἐὰν ἔστιν ἐξ εὐγενῶν γονέων πλέον λυπεῖται διὰ τὴν αἰσχύνην τῶν μελλόντων αὐτὸν θεωρεῖν ἐν τῷ βήματι.

Τοῦ βήματος εὐτρεπιζομένου δι' αὐτὸν οὐ προσέχει τῷ δήμῳ καλοὶ εἰσιν ἢ κακοί, ἀλλ' ἴσταται τρέμων τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ σώματι κλονούμενος πάντοθεν. Ἐὰν εἰσιν ἄλλοι συνδεδεμένοι αὐτῷ, οὐ προσέχει αὐτούς, οὐδὲ σκέπτεται μετ' αὐτῶν τί δεῖ ποιῆσαι. Ἐκαστος γὰρ βαστάζει τὸ οἰκεῖον φορτίον ἔλκομενος ἀναιρεῖσθαι, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐσκοτισμένον. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ποιεῖται διὰ τὸν φόβον τῶν βασάνων, ὁμολογεῖ ἅπερ ἔπραξε καὶ κριθῆναι ἀξίως ὧν ἤμαρτεν.

Ἔως πότε οὖν μεθύω ἄνευ οἴνου καὶ ἀμελῶ ἔχων ταῦτα πρὸ ἐμοῦ; Ἡ σκληρότης τῆς καρδίας μου ἐξήρανε τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ὁ περισπασμὸς τοῦ νοός μου ἐποίησε μοὶ λήθην ἕως τῆς ὥρας τοῦ σκότους. Κλαύσατε οὖν σὺν ἔμοι πάντες, ἀδελφοί μου, οἱ γινώσκοντες μέ, καὶ δεήθητε τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἔλθῃ μοὶ βοήθεια ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου, καὶ κατακυριεύσῃ μου καὶ ἐλευθερώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐλκόντων με εἰς τὴν γέενναν.

Ἀδελφοί, σπουδάσωμεν κτήσασθαι ἑαυτοῖς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Μαρίαν, αἵτινες εἰσιν ἢ κακοπάθεια καὶ τὸ πένθος, αἱ κλαίουσιν ἐνώπιόν του Σωτῆρος, ἕνα ἔγειρη τὸν Λάζαρον, τουτέστι τὸν νοῦν, τὸν δεδεμένος πολλαῖς χειρίαις τῶν ἰδίων θελημάτων. Καὶ ὁ μὲν Σωτὴρ ποιεῖ τὸ ἔλεος, καὶ ἀνεγείρει αὐτὸν αὐταῖς λοιπὸν δὲ αὐτῶν ἐστὶ λύσαι καὶ ἀπολύσαι αὐτόν. Ἐὰν δὲ ἐλευθερωθῇ ὁ Λάζαρος, τότε ἢ σπουδῇ Μαρίας καὶ Μάρθας φαίνεται καὶ μὲν γὰρ Λάζαρος τοῦ λοιποῦ εὐρίσκεται ἀμεριμνος, ἀνακείμενος σὺν τῷ Ἰησοῦ Μάρθα δὲ ποιούσα τὴν ἰδίαν διακονίαν μετὰ σπουδῆς καὶ χαρᾶς, Μαρία δὲ εἰσφέρουσα τὸ ἀλάβαστρον τοῦ μύρου καὶ ἀλείφουσα τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου τὸ γὰρ πένθος ὡς μύρον ὁ Δεσπότης προσδέχεται. Ἡ μὲν κακοπάθεια ἐν γνώσει καταλαμβάνει τὰς γενομένας πρὸ αὐτῆς ἀμελείας, τὸ δὲ πένθος τῶν αἰσθήσεων ἰᾶται τὰ πλήγματα τῶν ἐνδοθεν πολεμίων.

Ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῶν ἀληθῶς πενθούντων, τὸ συνάγειν τὸν νοῦν σὺν ταῖς αἰσθήσεσιν ἅπο τούτων τῶν φαινομένων το μὴ κρίνει τὸν πλησίον. “Ὁ γὰρ ἀρκεσθεῖς ταῖς ἰδίαις ἀμαρτίαις ἀφίσταται τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, τοῦ μὴ κρίναι αὐτό. Τὸ μὴ ἀνταποδοῦναι τὸ κακοποιῶνται το μὴ λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς γενομένοις παρὰ τοῦ συνοικοῦντος ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ το μὴ ποιῆσαι τὸ ἴδιον θέλημά το μὴ εἰπεῖν περὶ τινός, ὅτι καλὸς ἐστὶν ἢ κακὸς αἰσχύνῃ γὰρ αὐτῷ ἐστὶ τὸ ὅλως μαθεῖν, ὅτι ἔστι τις αἰσχροτέρος αὐτοῦ το μὴ θέλειν γνῶναι περὶ πράγματος μὴ διαφέροντος αὐτό. Τὸ μὴ πονῆσαι ὀνειδιζομένον' το μὴ κοπιᾶσαι ἐν κοινῇ μεταδόσει παροραθέντα το μὴ ταραχθῆναι συκοφαντούμενον, εἰς πρᾶγμα δ οὐκ οἶδεν, ἀλλὰ

λέγειν εὐθύς το συγχώρησον. Τὸ μὴ καταδέξασθαι ἐὰν τις αὐτὸν δοξάζῃ το μὴ ἀλγῆσαι ὑβριζόμενον. Τὸ μὴ περιτρέχειν εἰς τὴν φιλίαν τῶν ἐνδόξων του κόσμου θέλοντα αὐτὴν το μὴ θέλειν στήσαι τὸν λόγον αὐτοῦ καν καλὰ λέγῃ, μηδὲ φιλονικῆσαι ἐν τινι.

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, ἐν ᾧ εἰσι, φανερούσι τὸν ἄνθρωπος ὅτι τὸ ἀληθινὸν πένθος ἔχει, καὶ τοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς ἐγνώρισεν ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν, καὶ κατενόησε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπέγνω ὡς οὐ δύναται ἀρέσαι τῷ Θεῷ κατὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ. Διὸ καὶ ἀρκεῖται τὴν οἰκεία λύπη, κλαίων ἑαυτὸν καὶ ἀμεριμνῶν περὶ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, καὶ μέλλει αὐτὸς κρίναι διὸ καὶ φυλάττει τὴν οἰκοδομῆς αὐτοῦ σώαν, ἣν ὠκοδομησεν αὐτῷ τὸ πένθος. Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, κατατρώγουσα αὐτοῦ τὴν καρδίαν, δύναται κτήσασθαι τὰς αἰσθήσεις καὶ πάλιν ἀνθισταμένη μετὰ νήψεως σώα φυλάττει τὰ τοῦ νοὸς αἰσθητήρια. Καὶ γὰρ ἐὰν μὴ ἀπαντήσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ κριτηρίῳ καὶ ἀκούσῃ τῆς ἀποφάσεως, καὶ γνῶ ὁποῖος ἔστιν ὁ τόπος αὐτοῦ, οὐ δύναται ἀμεριμνησαι, οὐδὲ ἑαυτῷ πιστεύσαι. "Ὅσον γὰρ ἔστιν ἐν τῷ σώματι, ἀκαταπαύστως ὀφείλει ἐν κόπῃ εἶναι.

Μακάριοι οἱ μὴ θαρρήσαντες τῷ ἔργῳ αὐτῶν, ὡς ἀρέσαντι Κυρίῳ, καὶ διὰ τοῦτο αἰδούμενοι ἀπαντῆσαι αὐτὸ καὶ πενθοῦντες αἰεὶ ἑαυτοὺς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιῆσαι πᾶν το θέλημα τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν βούλησιν αὐτοῦ, εὐρήσουσιν ὄντως παράκλησιν ἀνεκλάλητον. "Ὅταν μαρτυρήσωσιν περὶ αὐτῶν οἱ ἐπουράνιοι, ὅτι παρήλθον τοὺς τῆς ἀριστερᾶς ἄρχοντας, τότε τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἔσται μετὰ τῶν ἐπουραγίων. "Ἐως δὲ ἔστι πόλεμος, ὑπὸ φόβος καὶ τρόμον ἔστιν ὁ ἄνθρωπος, ἢ νικῆσαι σήμερον ἢ νικηθῆναι, ἢ ἠττῆσαι αὖριον ἢ ἠττηθῆναι. Ὁ γὰρ ἀγὼν περισφίγγει τὴν καρδίαν, ἢ δὲ ἀπάθεια ἀπολέμητος ἔστιν' ἐδέξατο γὰρ τὸ βραβεῖον καὶ ἡμερίμνησε, τῶν τριῶν μεμερισμένων εἰρηνευσάντων ἀλλήλους καὶ ἐνοποιηθέντων, ἤγουν ψυχῆς, σώματος καὶ πνεύματος.

"Ὅταν γὰρ τὰ τρία ταῦτα ἐν γένηται, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐκέτι δύναται ἀποχωρισθῆναι. Χριστὸς γὰρ ἀπέθανε, φησί, καὶ ἀνέστη, καὶ οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. "Ὁ γὰρ θάνατος αὐτοῦ ἡμῖν ἐγένετο σωτηρία, νεκρωθείσης τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐγένετο πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι. Σὺ δὲ μὴ λογίζου σεαυτὸν ὅτι ἀπέθανες, ἐν ὅσῳ βιάζῃ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν σου, εἴτε ἐν ἐγρηγόρσει εἴτε ἐν ὕπνῳ ὅσον γὰρ ἔστιν ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἐν τῷ σταδίῳ, οὐκ ἔχει τὸ θάρσος, καὶ ὀρῶν ἀπὸ διαστήματος, οὐ καταπιστεύει ταῖς ἑαυτοῦ πράξεσιν ὁ δὲ ἄφρων καθ' ἐκάστην πίπτων, δοκεῖ νικᾶν, μὴ ὄντος ἀγῶνος ἐν τῷ σταδίῳ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἀποστέλλων τὸ πρότερον ἐπὶ τὸ κήρυγμα τοὺς ἑαυτοῦ μαθητᾶς, παρήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· «μὴ ἀσπάσησθε τινὰ ἐν τῇ ὁδῷ, ἀσπάσασθε δὲ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐὰν ἢ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, παρ' αὐτῷ μείνατε, καὶ ἐκεῖ καταπαύσει ἡ εἰρήνη ὑμῶν» ἔτι γὰρ ἔδεοντο φυλακῆς.

2. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι διὰ τοῦτο ἐν τοσούτοις κόποις ἐσμὲν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι οὐπω ἀκριβῶς ἐγνωμεν τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν, οὐδὲ τὸ πένθος ἐπέγνωμεν ἐν γνώσει ἐπεὶ ἐὰν ἀποκαλυφθῇ ἡμῖν τὸ πένθος, φανεροὶ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἐὰν ἡμᾶς οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν καταλείψωσιν εἰδέναι τὰς ἁμαρτίας ἑαυτῶν ἐν ἀληθείᾳ, αἰσχυνηθῆναι ἔχομεν, καν εἰς πρόσωπον ἀτενίσαι τινὸς τῶν προΐσταμένων γυναικῶν, ὅτι ἐντιμότεραι ἡμῶν εἰσὶν αὐταὶ γὰρ ἐν παρρησίᾳ τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας ποιούσιν, ὅτι οὐκ οἶδασι τὸν Θεόν. Ἡμῶν δὲ τῶν πιστῶν αἱ καρδίαι συντίθενται ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν.

3. Πάλιν εἶπεν, ὅτι ἄνθρωπος βλέπων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ διὰ παντὸς οὐκ ἔχει γλῶσσαν λαλῆσαι μετὰ τινὸς ἀνθρώπων.

4. Εἶπεν καὶ αὐτὸς οὐαὶ μοί, ταλαίπωρε ψυχῇ, ὅτι λύπη μοί ἐστι καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῆ καρδία μου, ὅτι τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ τα πεπυρωμένα ἐνεπάγησάν μου, καὶ ἐξετύφλωσαν τὸν ἔσω μου ἄνθρωπον, καὶ σκιά θανάτου ἐκάλυψε μέ. Οὐαὶ μοί, ἀθλία ψυχῇ, ὅτι λύπην ἀντὶ χαρᾶς ἐξελεξάμην, καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν ἀσβόλην αὐτῆς ὑπὲρ τὴν τρυφήν τοῦ Παραδείσου καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἠγάπησα. Τίς μὴ θρηνήσῃ με τίς μὴ ἀποκλαύσει με πικρῶς, τὸν πασάν μου τὴν ζωὴν εἰς μάταια καταναλώσαντα;

Ἐλεήσατε μέ! Ἐλεήσατε μέ! Ἐλεήσατε μέ, ὦ φίλοι, καὶ ἐμπόνως ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς ἔμης ἀπολυτρώσεως τῶν κατὰ συνήθειαν κακῶν, τὸν ἀνεξίκακον καὶ ἀγαθόν μου Δεσπότην Χριστόν, εἰ πῶς δυσωπηθεῖς ταῖς ἰκεσίαις ὑμῶν σπλαγχνισθῆ ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀπελάση τὴν δεινὴν σκότωσιν τοῦ μισοκάλου διαβόλου ἀπὸ τῆς διανοίας μου, καὶ θεάσωμαι ἐν πόσο βορβόρη κατακεῖμαι, καὶ δυνάμενος ἀναστήναι οὐ βούλομαι μήπως συνεσταλμένος μου ὢν ὁ καιρὸς τῆς ζωῆς, πᾶσάν μου τὴν ἐλπίδα περιέκοψεν.

Οὐκ ἔστιν ἄλγος κατὰ τὸ ἄλγος μου οὐδὲ πληγῆ κατὰ τὴν ἐμὴν πληγὴν, οὐδὲ ὀδύνη κατὰ τὴν ὀδύνην τῆς καρδίας μου, ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου, καὶ κατηνέχθη ἐἰς ἰλὺς βυθοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. Οἴμοι, ψυχῇ, ἀναβλεψον καὶ ἴδε τὰ παρόντα πρόσκαιρα καὶ μετὰ μικρὸν παρερχόμενα, καὶ ἀναλόγισαι τὰ μέλλοντα, τὰ αἰεὶ ἐστώτα καὶ διαμέοντα, καὶ οἴων καὶ ὄσων ἀγαθῶν ἐκπεσεῖν μέλλεις, καὶ ποταπῶν κολάσεων κληρονόμος γενήσῃ, ἀδιάδοχος τὲ καὶ ἀπαρακλήτος. Πρὶν σκοτισθῆ ὁ ἥλιος ἐπάνω τῆς κεφαλῆς σου προκατάλαβε, καὶ προσελθε, καὶ προσπεσον ἐν στεναγμοῖς τὲ καὶ δάκρυσι δεομένη καὶ ἰκετεύουσα τὸν δοτήρα τοῦ ἀθανάτου φωτός, ἵνα σὲ ἐλευθερώσῃ τῆς ἀστέκτου καὶ σκοτεινῆς ἐκείγῃς φλογός, καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων τιμωριῶν, ὅτι μόνος αὐτὸς δύναται συγχωρεῖν ἁμαρτίας καὶ ἀφιέναι ἀνομίας τοὺς ἀναξίους τοῦ ἐλέους ἡμῖν, καὶ αὐτοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ερμηνεία

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟΝ μου, αλλοίμονόν μου, διότι ἀκόμη δεν ελευθερώθηκα ἀπὸ τὴν γέενναν! Αυτοὶ (οἱ δαίμονες) που με βυθίζουν μέσα εἰς τὸ πυρ τῆς κολάσεως τρυγούν ἀκόμη καρπούς ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν σάρκα μου, καὶ ὅλα τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς κινούνται μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀκόμη δεν ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου που θα υπάγω ὅταν θα φύγω ἀπ' ἐδώ: ἀκόμη δεν ἔχω εὐρεῖ τὸν ἴσιον δρόμον, ἀκόμη δεν ελευθερώθηκα ἀπὸ τὰς ἐνεργείας αἰ ὁποῖαι πρόκειται νὰ με ἐμποδίσουν εἰς τὸν αέρα, διότι υπάρχουν μέσα μου τὰ πονηρὰ ἔργα τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν. Ἀκόμη δεν ἔχω τὸ θάρρος νὰ ἀναφερθῶ ἐλεύθερα εἰς τὸν Κριτὴν μου, διότι δεν ἔχω τὴν πληροφορίαν ὅτι δεν εἶμαι ἀξίος θανάτου, οὔτε ἀκόμη ἔπαυσα νὰ διαπράττω κακουργήματα, δηλαδή ἁμαρτίας.

Δεν χαίρεται ὁ κακούργος που ἔχει κλεισθῆ εἰς φυλακὴν. Δεν ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ αὐτοῦ που ἔχει δεθῆ με ἀλυσίδας. Δεν διδάσκει ἄλλον αὐτὸς που τὸν ἔχουν περιορίσει εἰς τὸ ξύλον^(*). Δεν σκέπτεται ἀνάπαυσιν αὐτὸς, που πονεῖ, οὔτε τρώγει εὐχάριστα αὐτὸς που εἶναι δεμένος ἀπὸ τὸν λαιμόν· αὐτὸς ὁ κατάδικος δεν σκέπτεται νὰ κάμῃ πλέον καὶ ἄλλα πονηρὰ ἔργα, ἀλλὰ κλαίει συνεχῶς με σπαραγμένην τὴν καρδίαν, διότι ἐσφαλὲν ἀνεπανόρθωτα. Δι' ὅλας τὰς τιμωρίας καὶ τὰ βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα τὸν υποβάλλουν, λέγει: ναί: εἶμαι ἀξίος δι' αὐτά. Σκέπτεται πάντοτε ποῖον θα εἶναι τὸ τέλος του, ἐξετάζει

(*) Τὸ τιμωρητικὸν ξύλον ἦτο μία σανίδα με δύο ὀπὰς, μέσα εἰς τὰς ὁποῖας ἐτοποθέτουν τὰ πόδια τοῦ καταδίκου, διὰ νὰ μὴ κινεῖται. Τοῦτο ἦτο κουραστικὸς καὶ οδυνηρόν.

προσεκτικά ποίαι τιμωρίαί αντιστοιχούν εις τα αμαρτήματά του και έτσι δεν ενδιαφέρεται να κρίνη κανένα. Ο πόνος από τα βάσανα κατατρώνει την καρδίαν του.

Αλλοίμονον, δι' αυτόν είναι πικρόν πράγμα η μελέτη δεν έχει την δύναμιν να δώση θάρρος εις άλλους να μη βαρύνονται. Ουδόλως φροντίζει για το είδος του φαγητού του αρκείται εις την ελεημοσύνης αυτών, που τον ευσπλαγχνίζονται. Όταν ονειδίζεται, δεν απαντά με θυμόν εις αυτούς που τον ονειδίζουν το γέλιο έχει εξαφανισθή από τα χείλη του αναστενάζει και κινεί απελπισμένα την κεφαλήν του, διότι σκέπτεται συνεχώς το δικαστήριον έμπρός εις το οποίον πρόκειται να παρουσιασθή. Εάν ακούση να συζητούν, δεν απαντά αν λέγουν καλά ή κακά ούτε καν προσέχει τί λέγουν. Τα μάτια του συνεχώς τρέχουν ως ποταμός, από τους ψυχικούς πόνους που δοκιμάζει. Αν κατάγεται από ευγενείς γονείς, λυπείται ακόμη περισσότερο από την εντροπήν δι' αυτούς που πρόκειται να τον ίδου εις το βήμα του δικαστηρίου.

Ενώ ετοιμάζεται δι' αυτόν το δικαστήριον δεν προσέχει το πλήθος αν είναι καλοί ή κακοί, αλλά τόσον η καρδία του όσον και το σώμα του τρέμουν από παντού. "Αν υπάρχουν και άλλοι, που πρόκειται να δικασθούν μαζί του, δεν τους προσέχει, ούτε σκέπτεται μαζί των τι πρέπει να κάμη, διότι όταν κανείς σύρεται δια να καταδικασθή, σηκώνει το φορτίον των εγκλημάτων του και το πρόσωπόν του είναι σκοτεινιασμένον. Κανείς άνθρωπος δεν λέγει υπέρ αυτού ούτε μίαν λέξιν από τον φόβον των τιμωριών, ομολογεί αυτά που έπραξε και παραδέχεται ότι δικαίως θα τιμωρηθή έπαξίως των αμαρτιών τας οποίας έπραξε.

Μέχρι πότε λοιπόν θα μεθώ χωρίς κρασί και θα αδιαφορώ, όταν έχω αυτα εμπρός μου; Η σκληρότης της καρδίας μου εξήρανε τα μάτια μου και οι περισπασμοί του νου μου με έκαμαν να λησμονήσω ολότελα την ώραν την σκοτεινήν. Κλαύσατε λοιπόν μαζί μου όλοι, αδελφοί μου, σείς που με γνωρίζετε και παρακαλέσατε τον Θεόν να μου πέμψη βοήθειαν μεγαλυτέραν από την δύναμιν μου, η οποία να με κατακτήση και να με ελευθερώση από εκείνους που με σύρουν εις την γέενναν.

Αδελφοί μου, ας φροντίσωμεν να αποκτήσωμεν διά τους εαυτούς μας την Μάρθαν και την Μαρίαν, αι οποίαι σημαίνουν δι' ημάς την σωματικήν κακοπάθειαν και το ψυχικόν πένθος, αι οποίαι κλαίουν έμπρός εις τον Σωτήρα διά να αναστήση τον Λάζαρον, δηλαδή τον νούν, ο οποίος είναι δεμένος με τα πολλά σχοινιά των θελημάτων μας. Και ο μεν Σωτήρ κάμνει το έλεός του και τον ανασταίνει προς χάριν των από εκεί και πέραν όμως αυται έχουν υποχρέωσιν να του λύσουν τα σχοινιά και να τον ελευθερώσουν. "Όταν δε ελευθερωθή ο Λάζαρος, τότε γίνεται φανερή ή φροντίς της Μαρίας και της Μάρθας: διότι εις το εξής ο Λάζαρος, χωρίς μερίμνας πλέον, κάθεται μαζί με τον Ιησούν, η Μάρθα κάμνει το διακόνημά της με ενδιαφέρον και χαράς και η Μαρία φέρει μέσα το αλαβάστρινον δοχείον του μύρου και αλείφει τους πόδας του Κυρίου: ο Κύριος δηλαδή δέχεται το πένθος όπως το μύρον. Η μεν σωματική κακοπάθεια επανορθώνει την αμέλειαν που επεδείξαμεν πριν από αυτήν, το δε πένθος των αισθήσεων θεραπεύει τας πληγάς, που προεκάλεσαν μέσα εις την ψυχήν μας οι εχθροί.

Τα δε έργα αυτών που ειλικρινά πενθούν είναι: Το να απομακρύνουν τον νούν μαζί με τας αισθήσεις από τα γύρω φαινόμενα, και το να μη κρίνουν τον πλησίον· διότι εκείνος που απασχολείται με τας αμαρτίας του, αποφεύγει να κρίνη το πλάσμα του Θεού. Προσέχει να μη ανταποδώση τα ίσα εις εκείνον που του κάμνει κακόν: να μη λυπηται δι' όσα έγιναν

χωρίς την γνώμη του, από τον συγκάτοικόν του να μη κάμη το θέλημά του: το να μη έκφέρη γνώμην διά κάποιον, ότι είναι καλός ή κακός, διότι το θεωρεί εντροπής του να μάθη, ότι υπάρχει κάποιος αισχρότερος από αυτόν το να μη θέλη να μάθει πράγματα, που δεν τον ενδιαφέρουν. Το να μη στενοχωρήται όταν τον ονειδίζουν: το να μη λυπηθή, αν τον παραβλέψουν εις την συνηθισμένην διανομήν το να μη ταραχθή όταν συκοφαντήται δια πράγμα, που δεν γνωρίζει, αλλά να λέγη αμέσως (διά τον συκοφάντην του) ας είναι συγχωρεμένος: το να μη παραδέχεται επαινετικούς λόγους, αν κάποιος τον έπαινή: το να μη λυπηθή, όταν τον υβρίζουν. Το να μη επιδιώκη την φιλίαν των επισήμων κοσμικών ανθρώπων το να μη θέλη να επιβάλη την γνώμην του, έστω και αν ομιλη σωστά, ούτε να φιλονικησθῆ διά κάτι.

Όποιος άνθρωπος έχει αυτές τας αρετάς και όσας σχετίζονται με αυτές, αποδεικνύει ότι έχει το αληθινόν πένθος και ότι με τα μάτια της ψυχής του εγνώρισε τον εαυτόν του και την αδυναμία του, έβαλε καλά εις τον νούν του την δόξαν του Θεού και αντελήφθη ότι δεν ημπορεί να αρέση εις τον Θεόν όπως νομίζει! Δι' αυτό και αρκείται εις την λύπην του, κλαίει δια τον εαυτόν του και δεν απασχολείται με το πλάσμα του Θεού, τον άνθρωπος, που πρόκειται να κρίνη Εκείνος: δι' αυτό και προσέχει να διατηρή ακεραίαν την πνευματικής οικοδομήν, την οποίαν έκτισεν εντός του το πνευματικόν πένθος. Διότι η κατά Θεόν λύπη, η οποία κατατρώγει την καρδίαν του, μπορεί να κατακτήσῃ τας αισθήσεις και αν συνεχίσῃ πάλιν να εναντιώνεται με σύνεσιν, τότε διατηρεί αβλαβή και τα αισθητήρια του νου. Διότι αν ο άνθρωπος δεν φθάσῃ εμπρός εις το κριτήριον και δεν ακούσῃ την απόφασιν και δεν μάθη ποίος πραγματικά είναι, δεν ήμπορεί να μην έχῃ αγωνίαν, ούτε να εμπιστευθῆ εις τον εαυτόν του. Όσον η ψυχή παραμένει εις το σώμα, οφείλει ακατάπαυστα να κοπιάζῃ.

Μακάριοι είναι εκείνοι, οι οποίοι δεν έστήριξαν το θάρρος των εις τα έργα των ότι τάχα είναι αρεστά εις τον Κύριον, και διότι εντρέπονται να τον αντικρύσουν. Αυτοί πάντοτε πενθούν, επειδή δεν ήμπορούν να κάμουν το θέλημα του Θεού, όπως εκείνος το θέλει έτσι πραγματικά ευρίσκουν παρηγορίαν, την οποίαν δεν ήμπορούν να την εκφράσουν με λόγους. Όταν θα καταθέσουν εις το επουράνιον Κριτήριον υπέρ αυτών οι Αγγελοι και Αγιοι του Ουρανού ως μάρτυρες, ότι εξέφυγαν από την εξουσίαν των σκοτεινών αρχόντων που συνήθως μάς πολεμούν από τα αριστερά, τότε θα μνημονεύωνται και αυτοί μαζί με τους Αγίους του ουρανού.

Έφ' όσον όμως διεξάγεται και πνευματικός πόλεμος, ο άνθρωπος θα φοβείται και θα τρομάζῃ, τι θα γίνῃ σήμερα; θα νικήσῃ ή θα νικηθῆς ή τι θα γίνῃ αύριον; θα νικήσῃ ή θα νικηθῆ; Ο αγών δηλαδή σφίγγει την καρδίαν, ενώ η απάθεια είναι δύσκολον να πολεμηθῃ. Διότι έλαβε το βραβείον της νίκης και ηρέμως και ησύχως πλέον διάγει επειδή ειρήνευσαν μεταξύ των και έγιναν ένα οι τρεις χωρισμένοι, δηλαδή η ψυχή, το σώμα και το πνεύμα.

Όταν δηλαδή αυτά τα τρία γίνουν ένα, κατά τον Απόστολον, (Έφεσ. δ', 4) με την ενέργειαν του Αγίου Πνεύματος, δεν ήμπορούν πλέον να αποχωρισθούν. Διότι ο Χριστός απέθανε - λέγει - και ανεστήθη και ποτέ πλέον δεν αποθνήσκει, ο θάνατός Του έγινε δι' ημάς σωτηρία, επειδή η αμαρτία ένεκρώθη με τον θάνατον, και η Ανάστασις Του έγινε αιώνιος ζωή δι' όλους όσοι πιστεύουν εις Αυτόν.

Συ να μη θεωρήσῃς ότι απέθανες, εφ' όσον πολεμείσαι από τους έχθρούς σου, είτε όταν είσαι ξυπνητός είτε όταν κοιμάσαι: εφ' όσον δηλαδή ο ταλαιπώρος άνθρωπος βρίσκεται

μέσα εις το στάδιον των πνευματικών αγώνων δεν ξεθαρρεύεται και, όταν βλέπη με αντικειμενικότητα, δεν εμπιστεύεται εις τας πράξεις του. Ο ασύνετος όμως, ενώ πίπτει καθημερινά, νομίζει ότι νικά, χωρίς να διεξάγεται αγών εις το στάδιον. Διά τούτο ο Κύριος, όταν έστελλε τους Μαθητάς του εις το κήρυγμα, τους παρήγγειλε «μή ασπασθήτε κανένα εις τον δρόμον, να ασπασθήτε αυτούς που μένουν εις την οικίαν· και αν ευρίσκεται εκεί άνθρωπος ειρηνικός, μείνετε κοντά του και εκεί θα αναπαυθη η ειρήνη σας» (Λουκ. ι', 4-7)· και εκείνοι είχαν ακόμη ανάγκην από προφύλαξιν.

2. Ο ίδιος είπε: διά τούτο υποβαλλόμεθα εις τόσας ταλαιπωρίας και βάσανα εκ μέρους των εχθρών μας, διότι δεν έχομεν αντιληφθη ακόμη τα ελαττώματά μας, ούτε έχομεν επίγνωσιν τού τι σημαίνει πένθος. Επειδή αν γεννηθή μέσα μας το πένθος, μάς φανερώνει τας αμαρτίας μας και αν μας αφήσουν οι εχθροί της ψυχής μας να γνωρίσωμεν πραγματικά τας αμαρτίας μας, θα εντραπώμεν τότε και εις το πρόσωπον ακόμη να κοιτάξωμεν κοινήν γυναίκα, διότι είναι εντιμότεραι από ημάς: αύται επί τέλους αμαρτάνουν με αναίδειαν, διότι δεν γνωρίζουν τον Θεόν. Ενώ ήμεις, αν και πιστεύομεν, συμφωνούμεν μέσα εις την καρδίαν μας με τας αμαρτίας των

3. Ο ίδιος είπε πάλιν ο άνθρωπος, που βλέπει συνεχώς τας αμαρτίας του, δεν ημπορεί να ομιλήση ποτέ με κανένα άνθρωπον.

4. Είπεν ο ίδιος: 'Αλλοίμονον εις εμέ, ταλαίπωρε ψυχή μου, διότι αισθάνομαι λύπην και αδιάκοπον οδύνην εις την καρδίαν μου, επειδή τα φλογισμένα βέλη του εχθρού έχουν καρφωθή εντός μου, ετύφλωσαν τελείως τον εσωτερικόν μου άνθρωπος και με εσκέπασε σκιά θανάτου. 'Αλλοίμονον εις εμέ, αθλία ψυχή, διότι edιάλεξα την λύπην αντί της χαράς, και την γην και την στάχτην ηγάπησα περισσότερο από την απόλαυσιν του Παραδείσου και την Βασιλείαν των Ουρανών. Ποίος δεν θα με θρηνήση; Ποιος δεν θα κλαύση πικρά, διότι κατεξώδευσα ολόκληρον την ζωήν μου εις την ματαιότητα;

Ελεήσατέ με! Ελεήσατε με! Έλεήσατέ με, ώ φίλοι, και παρακαλέσατε με επιμονήν δι' εμέ τόν ανεξίκακον και καλόν μου Δεσπότην Χριστόν, να με απολυτρώση από τις κακίας που κατά συνήθειαν διαπράττω, μήπως δυσωπηθή από τας παρακλήσεις σας, με σπλαγχνισθή και διώξη από την διάνοιάν μου την φοβεραν τύφλωσιν τού μισοκάλου διαβόλου και κατορθώσω να ίδω εις ποίον βόρβορον έχω πέσει καί, ενώ ήμπορώ να σηκωθώ, δεν θέλω μήπως έτσι, επειδή πλέον είναι ολίγος ο χρόνος της ζωής μου, μου απέκοψε κάθε ελπίδα σωτηρίας μου.

Δεν υπάρχει πόνος όπως τον πόνον μου, ούτε πληγή όπως την πληγήν μου, ούτε οδύνη ωσαν την οδύνην της καρδιάς μου, διότι αι ανομίαι μου εξεπέρασαν την κεφαλήν μου (Ψαλμ. λζ', 5) και κατεκρημνίσθη εις βυθόν γεμάτον λάσπην και δεν έχω που να στηριχθώ (Ψαλμ. ξη', 3). 'Αλλοίμονον, ψυχή μου, άνοιξε τα μάτια σου και ίδε ότι τα παρόντα είναι πρόσκαιρα και εντός ολίγου φεύγουν σκέψου τα μέλλοντα, τα οποία υπάρχουν αιωνίως και από ποία και πόσα αγαθά θα ξεπέσης, ακόμη δε και πόσην φρικτην κόλασιν θα κληρονομήσης, χωρίς να ελπίζης ότι κάποιος θα σε διαδεχθή ή θα σε παρηγορήση. Πριν να σκοτισθή ο ήλιος επάνω από την κεφαλήν σου, τρέξε και έλα κοντά και παρακάλεσε γονατιστή τον δοτήρα του αθανάτου φωτός και ικέτευσε Τον να σε ελευθερώση από εκείνην την ανυπόφορον και σκοτεινήν φλόγα και από τας άλλας τιμωρίας, διότι μόνον

Αυτός μπορεί να συγχωρη αμαρτίας και να παραβλέπη ανομίας εις ημάς τους αναξίους του ελέους Του εις Αυτον δε ανήκει η Βασιλεία και η δύναμις και η δόξα εις τους αιώνας. 'Αμήν.

Δ'. Του Αββά Ισαάκ

ΕΙΣΙ δάκρυα καίοντα, και είσι δάκρυα πιαίνοντα και τὰ μὲν φόβον, τὰ δὲ ἀγάπην αἰτίαν ἔχουσιν. Τὰ μὲν οὖν πρότερα, ἤγουν τὰ διὰ τὰς ἀμαρτίας κατερχόμενα, ξηραίνουν τὸ σῶμα και καίουσι, και μετὰ πόνου προέρχονται πολλάκις γὰρ και αὐτὸ τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης αἰσθάνεται, τὰ δὲ δεύτερα, εις ἅτις καταντᾶ, ὅταν ἰκανῶς τοὺς προτέροις χρήσῃται και δι' αὐτῶν ἀπολούσῃ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ ἔλξει Θεοῦ, ἀβιάστως και σὺν ἡδονῇ κατέρχονται, τῆς ψυχῆς θείας χάριτος γευσαμένης, και ἐν χαρᾷ και δίψῃ ἀγάπης ἀπόνως αὐτοῦ προχεούσης, ἃ και ὁρμίζουσι και πιαίνουσι τὸ σῶμα, και τὴν τοῦ ἀνθρώπου ὄψιν ἀλλοιοῦσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, «καρδίας εὐφραινομένης, πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει». Εἰ οὖν τῶν δευτέρων ἐπιθυμοῦμεν τυχεῖν, τῶν προτέρων, ὡς δυνατὸν, ἐπιμεληθῶμεν, και ληψόμεθα κακεῖνα συντόμως διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

Ερμηνεία

ΥΠΑΡΧΟΥΝ δάκρυα που καίουν και δάκρυα που δροσιίζουν: τα πρώτα ἔχουν αἰτίαν τον φόβον, τα δε δεύτερα την ἀγάπην. Τα πρώτα λοιπόν, αυτά δηλαδή που τρέχουν λόγω των αμαρτιῶν, ξηραίνουν το σῶμα και καίουν και προκαλοῦν εις την ψυχὴν πόνον. Διότι πολλές φορές, ὅταν ἐξέρχονται αυτά τα δάκρυα, δεν δύναται ο ἀνθρωπος να συγκρατήσῃ τον εαυτὸν του: ἐνῶ τα δεύτερα, που ἐρχονται σε κάποιον, ἀφού χύσῃ αρκετὰ ἀπὸ τα προηγούμενα και ἀποπλύνῃ με αυτά τὰς ἀμαρτίας του, μαζί με το ἔλεος του Θεοῦ, κατεβαίνουν ἀβίαστα και με πνευματικὴν ἡδονήν.

Ὅταν η ψυχὴ γευθῇ πλέον την θείαν Χάριν, τότε χύνει δάκρυα χωρίς να δοκιμάζῃ πόνον ο ἀνθρωπος και αυτά τα δάκρυα δυναμώνουν, ωφελοῦν και περιθάλλουν το σῶμα, ἀλλοιώνουν και το πρόσωπον του ἀνθρώπου, σύμφωνα με το ρητόν: «ὅταν χαίρεται η καρδία λάμπει το πρόσωπον, ἐνῶ ὅταν εἶναι λυπημένη σκυθρωπάζει» (Παροιμ. ιε', 13 - 14). Ἀν λοιπόν ἐπιθυμοῦμεν να ἀπολαύσωμεν τα δεύτερα, ἀς φροντίσωμεν, ὅσον ἡμποροῦμεν, διὰ τα πρώτα δάκρυα (τῆς μετανοίας), ὁπότεν, με την Χάριν του Θεοῦ, θα λάβωμεν σύντομα και ἐκεῖνα.

Ε'. Τού αὐτοῦ

Ἑρώτησις

ΚΑΙ δυνατὸν ἀεὶ πενθεῖς;

Ἀπόκρισις

ΔΥΝΑΤΟΝ, πᾶσα γὰρ ἡ μελέτη τοῦ μοναχοῦ ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν. εἰ μὴ ὁ κλαυθμὸς, και ἡ πρᾶξις αὐτοῦ το πένθος ἐστίν. Και αὕτη δὲ ἡ ἐπωνυμία αὐτοῦ, εις τοῦτο παρακαλεῖ και προτρέπεται αὐτὸν πενθικὸς γὰρ ὀνομάζεται, τουτέστι πικρὸς τῇ καρδίᾳ και πάντες δὲ οἱ "Ἅγιοι πενθοῦντες ἐξεδήμησαν ἐκ τοῦ βίου τούτου. Εἰ οὖν και οἱ "Ἅγιοι ἀεὶ ἐπένθουν, ὁ πεπληρωμένος τραυμάτων πῶς ὑποίσει παύσασθαι πότε τοῦ κλαυθμοῦ; ἢ ψυχὴ

σου τεθανατωμένη ταῖς ἀμαρτίαις καὶ νεκρὰ κεῖται ἐνώπιόν σου, ἥτις βελτιωτέρα ἔστι παρὰ σοῖ ὑπὲρ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ οὐ χρήξεις κλαυθμοῦ; Ἡ παράκλησις τοῦ μοναχοῦ ἐκ τοῦ κλαυμοῦ τίκτεται. Καὶ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τινὰ ἀδιαλείπτως πενθοῦντα ὑπὸ τῶν παθῶν διοχλείσθαι, καὶ δὲ μὴ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν παθῶν μνήμην καθαίρεται, καὶ ἐκ τῆς καθάρσεως ἄξιουταί της τοῦ Θεοῦ παρακλήσεως, ἣν ὁ Κύριος τοῖς ἀδιαλείπτως πενθοῦσι διδόναι ὑπέσχετο.

Ερμηνεία

Ερώτησις

ΚΑΙ εἶναι δυνατόν πάντοτε να πενθοῦμεν;

Απάντησις

ΕΙΝΑΙ δυνατόν, διότι ὅλη ἡ μελέτη τοῦ Μοναχοῦ εἰς τὸ κελλί του δεν αποβλέπει εἰς ἄλλο παρὰ μόνον εἰς τὸν κλαυθμὸν καὶ ἡ πράξις αὐτοῦ εἰς τὸ πένθος. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἐπωνυμία του, αὐτὸ του ἐνθυμίζει καὶ εἰς αὐτὸ τὸν προτρέπει ονομάζεται «πενθικός», δηλαδή πικραμένος εἰς τὴν καρδίαν. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἐφυγαν ἀπὸ τὸν βίον αὐτὸν με τὸ πένθος εἰς τὴν ψυχὴν των: ἀν λοιπὸν οἱ "Ἅγιοι ἐπενθούσαν πάντοτε, ἐκεῖνος που εἶναι γεμάτος τραύματα πὼς θα ἀνεχθῆ να σταματήσῃ τὸν κλαυθμὸν; Ἡ ψυχὴ σου, που διὰ σε ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ἔχει θανατωθῆ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας καὶ εὐρίσκεται νεκρὰ ἐμπρὸς σου, καὶ δεν ἔχεις ἀνάγκης να κλαίης; Ἡ παρηγορία τοῦ μοναχοῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸ κλάμα. Διότι ὅταν κανεὶς πενθῆ διαρκῶς, δεν εἶναι δυνατόν να ἐνοχλήται ἀπὸ τὰ πάθη ἐκεῖνος δε που ἔπαυσε να σκέπτεται τὰ πάθη καθαρίζεται, καὶ ἀπὸ τὴν κάθαρσιν ἀξιῶνεται να τὸν παρηγορή ὁ Θεός, ὅπως τὸ ὑπεσχέθη εἰς ἐκείνους που ἀσταμάτητα πενθοῦν (Ματθ. ε', 4).

ΣΤ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε γέροντα λέγων" πὼς δύναμαι ἐκκόψαι τὴν παρηρσίαν καὶ κρατῆσαι τῆς γλώσσης μου; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον: Διὰ τοῦ πένθους. Εἶπε δὲ ὁ ἀδελφὸς καὶ πὼς δύναμαι φυλάξαι τὸ πένθος, εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ φροντίζων διακονίας ὑπηρετῶν; καὶ εἰ ἔστι πένθος καρδίας ἄνευ δακρύων; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον' οὗ τὸ πένθος δι' ἅ τῶν δακρύων, ἀλλὰ τὰ δάκρυα διὰ τοῦ πένθους γίνεται καὶ μετὰξὺ δὲ ὧν τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν κόπτη τὸ ἴδιος θέλημα, καὶ μὴ προσέχη πταισμάσιν ἀνθρώπων, οὗτος κτᾶται τὸ πένθος. Ἐκ τούτου συνάγονται οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ, καὶ οὗτοι συναγόμενοι γεννῶσιν τὴν κατὰ Θεὸν λύπην ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἡ λύπη τὰ δάκρυα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Πὼς εἶναι δυνατόν -- του λέγει -- να κόψω τὰ πολλὰ λόγια καὶ να κυριαρχήσω τῆς γλώσσης μου;

– Με τὸ πένθος, ἀπήντησεν ὁ Γέρον.

– Και πώς μπορώ να διατηρήσω το πένθος, ηρώτησε πάλιν ο αδελφός, όταν συναναστρέφομαι με τους ανθρώπους και φροντίζω διά τα διακονήματα; "Ἐπειτα ημπορεί να υπάρξη πένθος εις την καρδίαν χωρίς δάκρυα;

Εις αυτά απεκρίθη ο Γέρων:

-Δεν γεννάται το πένθος από τα δάκρυα, αλλά τα δάκρυα γεννώνται από το πένθος. Εκείνος δε που ευρίσκεται μεταξύ των ανθρώπων, αν αποκόπη το θέλημά του και δεν προσέχη τα σφάλματα των άλλων, αυτός αποκτά το πένθος. Με την προσπάθειαν αυτήν συγκεντρώνονται οι λογισμοί του και όταν αυτοί συμμαζευθούν, γεννούν εις την καρδίαν την κατά Θεόν λύπην και τότε αυτή η λύπη φέρνει δάκρυα.

Z'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησε γέροντα λέγων· πῶς ἔρχεται, Πάτερ, τὰ ἀνθρώπω κλαίειν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων τὸ κλαίειν συνήθειά ἐστι, καὶ ἄδολεσχησαι θέλει πολὺν χρόνον καὶ ζητῶν αὐτό, ἵνα ὁ νοῦς αὐτοῦ μεριμνᾷ πάντοτε τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἃς ἐπραξεν, ἢ τὴν κόλασιν, ἢ μνήμην διηνεκῆ σγῆ τοῦ μνήματος, καὶ ἀπλῶς ὄλων των Πατέρων αὐτοῦ πῶς διήλθον, καὶ ποῦ ἄρα εἰσὶν ἄρτι; "Ἐφη καὶ ἀδελφός καὶ ὀφείλει, Πάτερ, ὁ Μοναχὸς ἐνθυμείσθαι ὅλως τῶν γονέων αὐτοῦ κὰν ἐτελεύτησαν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἐὰν οἶδας ἐνθύμησιν ὅτι φέρει τὴ ψυχὴ σου κατάνυξιν, ἀδολέσχησον εἰς αὐτήν, καὶ ὅτε ἔλθῃ τὸ δάκρυον σὺ λοιπὸν ὅπου θέλεις μετεγκεντρίζεις αὐτό, εἴτε εἰς τὰς ἁμαρτίας σου, εἴτε εἰς ἄλλην ἀγαθὴν ἐνθύμησιν.

2. Οἶδα γὰρ ἀδελφὸν ἐργάτην, ὅτι σκληρᾶς οὔσης τῆς καρδίας αὐτοῦ πολλάκις ἔτυπτες ἑαυτὸν, καὶ ἐκ τοῦ πολλοῦ πόνου ἔκλαιε, καὶ τότε λοιπὸν ἔγεθυμειτο τὸν τόπον τῆς κολάσεως καὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ.

3. Ἔμαθον δὲ καὶ περὶ τινὸς ἀδελφοῦ, ὅτι ἀποταξάμενος ὤκησεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, ἦν δὲ τὸ κελλίον αὐτοῦ πλησίον ἄλλου ἀδελφοῦ, καὶ ἤκουεν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν διηνεκῶς κλαίοντος τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ. "Ὅτε δὲ διὰ χρόνου οὐκ ἤρχετο αὐτὸ τὰ δάκρυα, ἔλεγε τὴ ἑαυτοῦ ψυχὴ" οὐ κλαίεις, ταλαίπωρε, οὐδὲ θρηνεῖς; πίστευσον, ἐὰν μὴ θέλῃς, ἐγὼ σὲ ποιῶ κλαύσαι. Καὶ ἀνιστάμενος ἐλάμβανε μάστιγα, ἦν εἶχεν οὖσαν ἀπὸ χρυσοῦ στερεοῦ, ἧς ἐξήρητο σχοινίον διπλοῦν, καὶ δι' αὐτῆς ἔτυπτες ἑαυτὸν ἰκανῶς, ἕως οὐ πονέσας ἤρξατο κλαίειν.

Ὁ οὖν πλησίον αὐτοῦ οἰκῶν ἀδελφός, θαυμάζων ἐπὶ τῷ γινομένῃ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ, παρεκάλει τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ, εἰ ἄρα καλῶς ποιεῖ βασανίζων ἑαυτὸν. Καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ θεωρεῖ τὸν ἀδελφὸν κατ' ὄναρ φοροῦντα στέφανον καὶ στήκοντα εἰς τὸν χορὸν τῶν μαρτύρων, καὶ ἄλλον τινὰ λέγοντα αὐτὰ τὰ θεωροῦντι ἴδε ὁ καλὸς ἀθλητῆς, καὶ διὰ τὸν Χριστὸν ἑαυτὸν βασανίζων πῶς μετὰ τῶν Μαρτύρων ἐστεφανώθη.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἐν ὄλῳ τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνω, καθεζόμενος εἰς τὸ ἐργόχειρον, ράκος εἶχεν ἐν τῷ κόλπῳ χάριν τῶν δακρύων τῶν καταρρέοντων διηνεκῶς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸν περιβόητον ἐν μοναχοῦς Ποιμένα τοῦτο θεώμενον ἐπιλέγειν Μακάριος εἰ, Ἀρσένιε, ἀνθ' ὧν ἐν τῷ δὲ τῷ κόσμῳ σὲ αὐτὸν πενθῆ σας, οὐ δεήση τῶν ἐκεῖθεν δακρύων. Οὗ πὲρ φασὶ καὶ Θεόφιλον τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον τελευτώντα τὸν βίον, διαμνημονεύσαι τὲ καὶ εἶπεν' Μ ἂ κ ἄριος εἰ, "Ἀρσένιε, καὶ γὰρ τῆς ὥρας ταύτης σὺ οὐδὲ πότε δι' ἐλί πὲς μνημονεύων καὶ πενθῶν ἀπαυστα.

5. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶς λέγων· εἶπε μοὶ ρῆμα πῶς σωθῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ὕπαγε, ποιήσον τὸν λογισμὸν σου, ὡς πὲρ οἱ κακοῦργοι ποιούσιν οἱ ὄντες ἐν τῇ φυλακῇ ἐκεῖνοι γὰρ ἐρωτῶσιν ἀεὶ τοὺς παρατυχόντας ἀνθρώπους ποῦ ἔστιν ὁ ἡγεμὼν καὶ πότε ἔρχεται ; Καὶ ἀπὸ τῆς προσδοκίας τοῦ κριτηρίου καὶ τῶν κολάσεων κλαίουσιν. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὀφείλει διὰ παντὸς προσέχειν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ λέγων· οὐαὶ μοί, πῶς παραστήσομαι τῇ φρικτῇ βήματα τοῦ ἄδεκαστου Κριτοῦ; καὶ τί αὐτὸ ἀπολογήσομαι καὶ ἐὰν οὕτω μελετᾷς διὰ παντός, δύνασαι σωθῆναι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἡ νηστεία ταπεινοὶ το σῶμα, ἡ ἀγρυπνία καθαίρει τὸν νοῦν· ἡ ἡσυχία φέρει τὸ πένθος τὸ πένθος βαπτίζει τὸν ἄνθρωπος καὶ ποιεῖ ἀναμάρτητον. Εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς Ἀββᾶς Λογγίνος κατάνυξιν πολλὴν ἐν τῇ εὐχῇ καὶ τῇ ψαλμοδία αὐτοῦ. Λέγει οὖν αὐτῷ ἐν μιᾷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· Ἀββᾶ, οὗτος ἔστιν καὶ πνευματικὸς κανὼν τὸ κλαίειν ἀεὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ τὸν μοναχόν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ναί, τέκνον, οὗτος ἔστιν ὁ κανὼν, δὴ θέλει ὁ Θεὸς νῦν ἀφ' ἡμῶν. Ἀπ' ἀρχῆς μὲν γὰρ ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἕνα πενθῆ, ἀλλ' ἵνα χαίρη καὶ εὐφραίνηται, δοξάζων αὐτῶν καθαρῶς καὶ ἀναμαρτήτως ὡς οἱ Ἄγγελοι, ὁ δὲ πεσὼν εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἐδεήθη τοῦ κλαυθμοῦ καὶ πάντες οἱ πεσόντες ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ δέονται ὅπου δὲ οὐκ ἔστιν ἀμαρτία, ἐκεῖ οὐ χρειάζεται κλαυθμοῦ.

7. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, ὅτι ὅτε ἤμην παιδίον ἔβοσκον βοῖδια, καὶ ἀπῆλθον κλέψαι συκία μετὰ καὶ ἄλλων, καὶ ὡς ἐτρέχομεν, ἐπεσεν ἐν ἑκ τῶν συκίων καὶ λαβῶν ἔφαγον αὐτὸ καὶ ὅτε μνημονεύσω αὐτοῦ κάθημαι κλαίων.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς, ὅτι ἠττήθημεν πάθει σωματικῶς; μὴ ἀμελήσωμεν μετανοοῦντες καὶ πενθοῦντες ἑαυτούς, πρὶν καταλάβῃ ἡμᾶς τὸ πένθος τῆς κρίσεως. . 9. Εἶπεν καὶ αὐτὸς διὰ τῶν δακρύων γίνεται ἄφεσις ἀμαρτιῶν. Ἔλεγε οὖν κλαίης, μὴ ὑψώσης τὴν φωνὴν τοῦ στεναγμοῦ σου, καὶ μὴ γινωσκέτω ἡ ἀριστερά, ἤγουν ἡ κενοδοξία, τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου.

10. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶς Μωϋσῆν λέγων· τί ποιήσει ἄνθρωπος ἐν παντὶ πειρασμῷ ἐπερχομένῳ ἐπάνω αὐτοῦ, ἢ ἐν παντὶ λογισμῷ σπειρομένῳ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· κλαίειν ὀφείλει ἐνώπιόν της ἀγαθωσύνης τοῦ Θεοῦ, ἕνα βοηθήσῃ αὐτῷ, καὶ ἀναπαύεται ταχέως, ἐὰν παρακαλῶ ἐν γνώσει. Γέγραπται γάρ· «ἐγγὺς Κύριος πάσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν», καὶ τὰ ἐξῆς.

11. Ἀνερχόμενος πότε δὲ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶδε γυναῖκα ἐν μνημεῖῳ καθεζομένην καὶ κλαίουσαν πικρῶς. Καὶ λέγει· ἐὰν συναχθῶσι πάντα τα τερπνά του κόσμου ἐνώπιον αὐτῆς, οὐ μὴ καταστήσωσι τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ πένθους οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς ὀφείλει διὰ παντός το πένθος ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

12. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων· τί ποιήσω ἕνα σωθῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· Ἀβραάμ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, μνημεῖον ἠγόρασεν ἑαυτῷ, καὶ διὰ τοῦ τάφου ἐκλήρονησε τὴν γῆν. Λέγει ὁ ἀδελφὸς τί ἔστι τάφος; Καὶ φησιν ὁ γέρον· τόπος κλαυθμοῦ καὶ πένθους.

13. Ὁ αὐτὸς εἶπε καὶ πρὸς ἕτερον ἀδελφόν, ἔρωτησαντα ὁμοίως πῶς σωθῶ ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέπτεται ἡμᾶς, τίνας ἔχομεν τότε φροντίσαι ; Ἔφη ὁ ἀδελφὸς τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. Λέγει ὁ γέρον οὐκοῦν εἰσέλθωμεν εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν, καὶ καθήσαντες μνημονεύσωμεν ἐνώπιόν της ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἕως ποιήσῃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ μεθ' ἡμῶν.

14. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ λέγων, ὅτι ἕκαθημην ποτὲ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ εἶδον αὐτὸν ὡς ἐν ἐκστάσει γενόμενος καὶ πενθοῦντα. Ἔλεγε οὖν πρὸς αὐτὸν παρρησίαν,

ἔβαλον αὐτῶ μετάνοιαν παρακαλῶν καὶ λέγων" εἶπέ μου ποῦ ἦς; "Ὁ δὲ ἀναγκασθεῖς ὑπ' ἐμοῦ εἶπε μοι ἐκεῖ ἦν ὁ ἔμος λογισμός, ὅπου ἡ "Ἁγία Μαρία ἡ Θεοτόκος ἔστηκε καὶ ἔκλαιεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος κάγω ἤθελον πάντοτε οὕτω κλαίειν.

15. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παῦλος εἰς βόρβορον εἶμι καταποντιζόμενος ἕως τραχήλου, καὶ κλαίω ἔμπροσθέν του Ἰησοῦ λέγων" ἔλεησον μέ.

16. Ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς εἶχε τὸ πένθος διηνεκές, καὶ οὐδέποτε ἤθελεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ συνέβη αὐτὸν ἀναγκασθέντα διὰ τινὰ χρεῖαν ἐξελθεῖν, ἔσκεπε τὸ κουκουλίω τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας τίνος χάριν τοῦτο ποιεῖ, ἔλεγε τί θέλω ἰδεῖν τὸ φῶς τοῦτο τὸ πρόσκαιρον καὶ οὐδὲν ἔχον ὄφελος;

17. Δηγήσατο ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος, ὅτι ἦν τις ἀδελφὸς οἰκῶν εἰς τα κελλία καὶ ἐκέκτητο τὸ χάρισμα τῆς κατανύξεως. Συνέβη οὖν ἐν μιᾷ καὶ ἀπὸ πόνου καρδίας ἦλθεν αὐτῶ δακρῶν πληθός. Καὶ ἰδὼν ὁ ἀδελφὸς ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ ἀληθῶς τοῦτο σημεῖον ἔστιν, ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου μου. Καὶ ὡς τοῦτο ἔλογιζετο, ἔτι τὰ δάκρυα ἐπληθύνοντο. Βλέπων δὲ αὐτὰ πληθυνόμενα, βεβαιότερον τοῦ τοιούτου λογισμοῦ εἶχετο λέγων· ἀληθῶς ἤγγικεν ὁ καιρὸς. Καὶ καθ' ἡμέραν ἐκ ταύτης τῆς ἐννοίας μείζονα προσθήκην ἐλάμβανε τὰ δάκρυα ἐν αὐτῷ.

Ἦρωτήσαμεν οὖν αὐτὸν περὶ τῶν δακρῶν, διατὶ ποτὲ μὲν καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἔρχονται, ποτὲ δὲ οὐδὲ μετὰ πόνου τις δύναται προαγαγεῖν ταῦτα; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· τὰ δάκρυα ὅμοια εἰσι τῷ ὑετῇ δὲ ἄνθρωπος ἔστιν ὁ γεωργός. Ἐρχομένων οὖν αὐτῶν, ὀφείλει καὶ τὴν γῆν τῆς καρδίας αὐτοῦ γεωργῶν ἀγωνίσασθαι, ἵνα μὴ ἀποληται ἐκ τοῦ ὑετοῦ τίποτε, ἀλλ' ὅλον εἰσέλθῃ εἰς τὸ κηπεῖον καὶ ποτίσῃ αὐτό. Λέγω γὰρ ὑμῖν, τέκνα, ὅτι πολλάκις εὐρίσκεται μία ἡμέρα βροχῆς προάγουσα ὄλου του ἐνιαυτοῦ καὶ σῶζουσα πάντας τοὺς καρποὺς διὰ τοῦτο ὀφείλομεν προσέχειν, καὶ ὅτε νοήσωμεν ὅτι ἦλθεν, ἀγωνισώμεθα φυλάξαι ἑαυτοὺς, καὶ σχολάσωμεν τοῦ δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ ἐκτενῶς οὐ γὰρ οἶδαμεν εἰ καὶ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ εὕρωμεν τὸν ὑετὸν ἐκεῖνον.

18. Πάλιν οὖν ἠρωτήσαμεν αὐτὸν λέγοντες καὶ πῶς τις φυλάττει τὴν κατάνυξιν ὅτε ἔρχεται; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον" προσέχεις δεῖ ἓνα μὴ παραβάλλῃ πρὸς ἄνθρωπον τὴ ἡμέρα ἐκείνη, ἢ τῷ καιρῷ ἐν ὅσο τὸ πένθος ἐνεργεῖ. "Ἐτι δὲ καὶ τὴν ῥῆσιν ἑαυτὸν ἀπὸ γαστριμαργίας καὶ ὑψηλοφροσύνης, τοῦ μὴ φαντασθῆναι ὅτι ὄλωσ κλαίει καὶ τοῦ μὴ κατακρίναι τινά, σχολάσῃ δὲ τὴ εὐχή καὶ τὴν ἀναγνώσει. Πλὴν ὅταν ἔλθῃ τὸ πένθος, αὐτὸ διδάξει ἡμᾶς τίνα εἰσὶ τὰ συμφέροντα καὶ διατηροῦντα αὐτό, καὶ τίνα, τὰ κωλύοντα.

- Οἶδα γὰρ ἀδελφὸν καθήμενον ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐργαζόμενος τὴν σειράν, καὶ ἦρχετο τὸ πένθος αὐτῶ. Ὁ δὲ, κατερχομένων τῶν δακρῶν, ἀνίστατο εἰς προσευχὴν, καὶ εὐθὺς ἐκεῖνα ἔπαυοντο. Πάλιν οὖν ἦρχετο τοῦ ἔργου τῆς σειρᾶς συνάγων τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ παρευθὺς τὰ δάκρυα ἦρχοντο ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως, ἀναγινώσκων κατενύσσετο, καὶ ὡς ἀνίστατο εἰς προσευχὴν οὐκ εἶχεν, αὐθις δὲ ὡς μόνον ἐνέκυπτε τὸ βιβλίον τοῦ δακρῶν πάλιν ἀπῆρχετο. Τότε οὖν ἔγνω ὁ ἀδελφός τῆς τοιαύτης διαφορᾶς τὴν αἰτίαν, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι τὸ πένθος διδάσκαλος ἔστιν αὐτὸ γὰρ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον πάντα τὰ συμφέροντα αὐτῶ.

Οἶμαι διὰ δύο ταύτας αἰτίας ὁ ἀδελφὸς ἐν τῇ προσευχῇ τὸ πένθος ἀπέβαλλε. Μίαν μὲν, ὅτι μήπω καθαρὰν κτησάμενος προσευχῆς καὶ ἀρέμβαστον, διὰ τοῦ ρεμβασμοῦ τὸν νοῦν σκορπιζόμενος, οὐκ εἶχε τὴν προτέραν κατάνυξιν, τὴν ἐν τῷ ἔργῳ καὶ τὴν ἀναγνώσει προσγινομένην αὐτῷ, ἐν τούτοις μᾶλλον συνάγοντι τὴν διάνοιαν. Ἐτέραν δὲ, ἵνα μὴ δόξη ὡς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ σπουδῆς καὶ τῆς προσευχῆς κατωρθώθη αὐτῷ τὸ πένθος, ἀλλ' ἔλεει καὶ

χάριτι Θεοῦ δεδόσθαι αὐτὸ ἐπιγνῶ. "Ὅθεν καὶ εἰς εὐχαριστίαν τοῦ εὐεργέτου κινηθῆ καὶ ταπεινώσιν ἔξη μείζονα, δι' ὧν τὸ πένθος ἐν αὐτῷ ἐπὶ πλέον ἐκρατύνετο. Ἡμῖν δὲ εἰ ποτὲ τί τοιοῦτον συμβῆ, ἤγουν κατάνυξις καρδίας καὶ θερμότης δακρύων ἐγγένηται, εὐθὺς πάντα παριδόντες, εἰς τὴν προσευχὴν δράμωμεν καὶ ταύτη προσκαρτερήσωμεν, ἕως τὸ καρδιακῶν πῦρ ἐν ἡμῖν ἀναπτόμενον αἰσθανώμεθα ἴσως γὰρ ἄλλοτε τούτου οὐκ εὐπορήσωμεν.

19. Εἶπε γέρων: ἐὰν Ῥδης ὅτι ὁ Θεὸς πρὸ χρόνου τινὸς ἔχαρισατο σοὶ κατάνυξιν, τῷ καιρῷ ἐκείνῃ καταφρόνησον τοῦ ἔργοχειροῦ σου, εἰ οἶδας ὅτι συμφέρει σοί, ἤγουν εἰ εὐρίσκεις ἐν τ' αὐτῷ τινὰ τοῦ πένθους περικοπὴν, καὶ σχόλασον εἰς τὸ πένθος, μήπως ἐγγὺς ἔστιν ἡ ἡμέρα τῆς ἐξόδου σου, καὶ διὰ τοῦτο ἔχαρισατό σου ὁ Θεὸς τὸ κλαίειν, ἵνα δι' αὐτοῦ εὗρης μικρὸς ἔλεος. "Ὡς πὲρ γὰρ ὁ σατανᾶς εἰς τὰ τέλη τοῦ ἀνθρώπου σπεύδει ἀπολέσαι αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς πολλάκις ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀνθρώπου διὰ προφάσεως σφύζει αὐτόν.

20. Εἶπε γέρων" ὡς πὲρ τὴν κακίαν ἡμῶν, ἦτοι τὰ πάθη καὶ τὰς ἀμαρτίας, πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῶν περιφέρομεν, οὕτως ὀφείλομεν καὶ τὸ πένθος καὶ τὴν κατάνυξιν ἀεὶ ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν ὅπου δ' ἂν ἐσμέν.

21. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω, Πάτερ; Καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων δακρύνειν ὀφείλομεν πάντοτε. Συνέβη γὰρ ποτὲ τινὰ τῶν Πατέρων ἀσθενήσαντα ἐκλιπεῖν καὶ πάλιν ἐλθεῖν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἠρωτησαμεν αὐτόν εἰπεῖν τί εἶδεν ὅπου ἀπῆλθε. Καὶ διηγήσατο λέγων, ὅτι ἤκουσα φωνῆς κλαυθμοῦ λεγόντων ἀδιαλείπτως οὐαὶ μοί, οὐαὶ μοί οὕτω καὶ ἡμεῖς πενθεῖν ὀφείλομεν πάντοτε.

22. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπετάζαντο καὶ ἀπελθόντες ἔμειναν ἐν ὑποταγῇ Πατρὸς ἐν τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας. "Ἐδωκεν οὖν ὁ Θεὸς τοῖς δυσὶ τὸ χάρισμα τῶν δακρύων καὶ τῆς κατανύξεως. Ἐν μιᾷ οὖν θεωρεῖ καὶ γέρων ἐν δράματι τοὺς δύο ἀδελφοὺς ἵσταμένους εἰς προσευχὴν, καὶ κρατοῦντα ἑκάτερον αὐτῶν χάρτην γεγραμμένον καὶ βρέχοντα αὐτόν τοῖς ἰδίους δάκρυσιν" καὶ τὰ μὲν γράμματα τοῦ ἐνὸς εὐχερῶς ἔλειπαινοντο, τὰ δὲ τοῦ ἑτέρου μετὰ κόπου ἔφαινοντο γὰρ ὡς ἀπὸ ἔγκαυστου μέλανος. "Ἐδεήθη οὖν ὁ γέρων ἐρμηνευθῆναι αὐτὸ τὸ ὄραμα, καὶ παραστὰς αὐτῷ "Ἄγγελος Κυρίου λέγει" τὰ γράμματα τὰ ἐν τῷ χάρτη, τὰ ἀμαρτήματα ἀμφοτέρων εἴσι. Καὶ ὁ μὲν εἰς κατὰ φύσιν ἤμαρτε, καὶ διὰ τοῦτο εὐχερῶς τὰ σφάλματα αὐτοῦ ἀπαλείφονται, ὁ δὲ ἕτερος εἰς ἀκαθαρσίας καὶ ρυπαρὰ πταίσματα ἔμολυνθη παρὰ φύσιν, καὶ τούτου χάριν κόπου περισσοτέρου χρήζει εἰς τὸ μετανοῆσαι γνησίως καὶ σφόδρα ταπεινωθῆναι.

"Ἐκτοτε οὖν ἔλεγεν ὁ γέρων ἐκείνῳ τῷ ἀδελφῷ πόνησον, ἀδελφε, ὅτι ἐγκαυστὰ εἰσι καὶ μετὰ πόνου λειαινόνται. Οὐκ ἐφάνερωσε δὲ αὐτὸ τὸ ὄραμα ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀμβλύνη τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ρηθέντα λόγον ἀεὶ ἔλεγεν αὐτῷ κ' ὅπι ἄσον, ἀδελφέ, ὅτι ἐγκαυστὰ εἰσιν.

23. Ἀδελφὸς σπουδαῖος ποιῶν τὸν κανόνα αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ ἐνικάτο ὑπὸ τῶν δακρύων, καὶ ἤφιει τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ. Ἐν μιᾷ οὖν παρεκάλεσεν αὐτόν ὁ ἀδελφὸς εἰπεῖν αὐτὸ τὸ τί λογίζεται εἰς τὸν κανόνα καὶ οὕτω πικρῶς κλαίει ; "Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ συγχώρησον μοί, ἀδελφέ, ἐγὼ πάντοτε εἰς τὸν κανόνα μου τὸν Κριτὴν θεωρῶ, καὶ ἑαυτὸν παριστάμενον ὡς κατάδικον καὶ ἐξεταζόμενον λοιπὸν μὴ γινώσκων τί ἀπολογήσασθαι, ἔκπληκτος γίνομαι καὶ φράσσεταιί μου τὸ στόμα, καὶ ἐκ τούτου ἀπόλλω τὸν στίχον τοῦ ψαλμοῦ, ἀλλὰ συγχώρησόν μου ὅτι θλίβω σε καὶ ἐὰν ἀναπαύη, ποιεῖτω ἕκαστος ἡμῶν τὸν κανόνα ἑαυτοῦ κατ' ἰδίαν. "Ἐφη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς οὐχί, Πάτερ" κὰν γὰρ μὴ πενθῶ ἐγώ, ἀλλ' ὅμως θεωρῶν σὲ ταλανίζω ἑαυτόν. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ταπεινώσιν αὐτοῦ, ἔχαρισατο καὶ

αὐτὴ τὸ πένθος, καὶ εἶχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Σπουδάσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τοῖς πενθοῦσι προσέχειν καὶ τὰ ὅμοια τῶ ἀδελφῷ τούτῳ κερδήσομεν.

24. Εἶπε γέρων" ὡς πὲρ πᾶσα ἁμαρτία, ἣν ποιήσει ἄνθρωπος, ἐκτός του σώματος ἔστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει, διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξέρχεται ὁ μiasμός, οὕτω πᾶσα ἐργασία, ἣν ποιήσει ἄνθρωπος, ἐκτός του σώματος ἔστιν, καὶ δὲ δακρύων τὴν ἰδίαν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καθαρίζει ἄνωθεν γὰρ καταβαῖνον τὸ δάκρυον ὅλον το σῶμα ἀποπλύνει καὶ ἀγιάζει.

25. Εἶπεν καὶ αὐτὸς τὸ λαλεῖν περὶ πίστεως καὶ ἀναγινώσκειν δόγματα ζηραίνουσι τὴν κατάνυξιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀφανίζουσιν αὐτήν· οἱ δὲ βίοι καὶ οἱ λόγοι τῶν γερόντων φωτίζουσι τὴν ψυχὴν, πληροῦντες αὐτὴν τὴν δακρύων πνευματικῶν.

26. Εἶπε γέρων ἄνθρωπος καθήμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον καὶ μελετῶν ψαλμούς, ἔοικεν ἀνθρώπῳ ἐξωθεν ἐστώτι καὶ ζητοῦντι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ μετὰ κλαυθμοῦ αἰτῶν ὁμοίος ἐστὶ τῷ κρατοῦντι τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ ζητοῦντι ἔλεος παρ' αὐτοῦ, κατ' ἐκείνην τὴν πόρνην τὴν ἐν βραχεὶ πάσας τὰς ἑαυτῆς ἁμαρτίας τοῖς δάκρυσιν ἀποπλύνασαν.

27. Εἶπε γέρων φύσει ἐὰν ἔστιν ἄνθρωπος ἀγωνιστῆς, ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ καὶ Θεὸς ἵνα μὴ ἔχῃ προσπάθειαν εἰς ὕλην σωματικὴν, ἕως καὶ μικρᾶς ραφίδος δύναται γὰρ ἐμποδίσει τὸν λογισμὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἁδολεσχίας τῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸ πένθος.

28. Γέρων τις παραλαβὼν τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν παρέβαλεν εἰς τινὰ πόλιν διὰ τινὰ χρεῖαν καὶ ἔμειναν ἐν αὐτῇ μίας ἑβδομάδα. Ἐθεώρουν οὖν πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει ἄνδρας τὲ καὶ γυναῖκας ἐκάστη ἡμέρα κατὰ τὸν ὀρθρον ἐξερχομένους εἰς τὰ μνήματα καὶ θρηνοῦντας ἕκαστον τὸν ἴδιον νεκρὸν ἕως ὥρας τρίτης. Καὶ λέγει καὶ γέρων τὸ μαθητῆ αὐτοῦ βλέπεις, ἀδελφέ, εἰς τί νυκτερεύουσιν οὕτοις πίστευε μοί, εἰ μὴ καὶ ἡμεῖς οὕτω ποιήσωμεν, εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν. Καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸ κελλίον ἔκτισαν καὶ αὐτοὶ εὐθέως τὰ ἑαυτῶν μνήματα ἀπομάκα ἀλλήλων, καὶ καθ' ἡμέραν καθήμενοι ἕκαστος πρὸ τοῦ ἰδίου μνήματος ἔκλαιε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὡς νεκρὸν, ἀπὸ ὀρθρου ἕως ἐσπέρας. Ἐἰ πότε οὖν περὶ τὴν πρωΐαν ἀπεκοιμήθη καὶ μαθητῆς ὡς ἀπὸ τοῦ κανόνος, ἔκραζεν ὁ γέρων ἐξυπνίζων αὐτῶν καὶ λέγων: ἀδελφέ, ἐγείρου, ἐκεῖνοι λοιπὸν ἔχουσιν ὥραν εἰς τὰ μνήματα καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ἐν μιᾷ οὖν λέγει ὁ ἀδελφός το γέροντα σκληρὰ ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου καὶ οὐ δύναμαι κλαῦσαι. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων: πύκτευσον, τέκνον, ὀλίγον χρόνον καὶ πόνεσον, καὶ θεωρῶν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου, ποιεῖ μετὰ σου ἔλεος ὅτι ὡς πὲρ ἂν μὴ λάβῃ σαγιταίαν ἢ καρδίαν οὐκέτι ἔχει ἴασιν, οὕτως ἐὰν ὁ Θεός, μὴ πλήξῃ αὐτὴν εἰς τὸ πένθος οὐκέτι ὑπάγει ἐξ αὐτῆς καὶ πόνος, ἀλλὰ μένει πεπληγμένη ἕως θανάτου καὶ ὅπου δ' ἂν ὑπάγῃ ὁ τοιοῦτος, ἔσθθεν αἰεὶ ἔχει τὸ πένθος ἀδιάστατον.

Ποτὲ οὖν ὁ γέρων ἰδὼν τὸν ἀδελφὸν βαρυνθέντα ἀπὸ βρωμάτων (ἦσαν γὰρ τινὲς τὴ ἐσπέρα παραβαλόντες αὐτοῖς), λέγει αὐτῷ ἰδιάζοντι οὐκ οἶδας ὅτι τὸ πένθος λυχνάριον ἔστιν ἄπτον, καὶ ἐὰν μὴ ἀσφαλῶς σκεπάσης αὐτό, συντόμως σβέννυται καὶ ὑπάγει; Καὶ γὰρ καὶ τὰ πολλὰ βρώματα σβεννύουσιν αὐτό, καὶ ὁ πολὺς ὕπνος ἐμποδίζει αὐτό, καὶ ἡ καταλαλιά ἀπολλυσιν αὐτό, ὁμοίως καὶ ἡ πολυλογία καὶ πᾶσα ἀπλῶς ἀνάπαυσις σαρκὸς διώκει αὐτό καὶ ἀφανίζει. Χρὴ οὖν τὸν ἀγαπώντα τὸν Θεὸν καὶ θέλοντα φυλάξαι τὸ πένθος, εἰς ἕκαστον 8 ἐὰν πρᾶγμα ποιῇ, ποιεῖν καὶ μέρος Χριστοῦ.

Λέγει ὁ ἀδελφός τις ὁ λόγος οὗτος, Πάτερ, ἐστὶν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων: θέλεις μαθεῖν πῶς τις ποιεῖ μέρος τοῦ Χριστοῦ ἐν ἐκάστῳ πράγματι; "Ἄκουσον ὅταν ἐμπέσῃ σοὶ ἄρτος καθαρὸς, ἄφες αὐτὸν λόγῳ ἄλλου ἀδελφοῦ, καὶ φάγε σὺ τὸν ρυπαρὸν διὰ τὸν Χριστὸν πάλιν ἐὰν

ἐμπέση σοὶ οἶνος καλός, μίξον αὐτῷ μικρὸν ὄξος διὰ τὸν Χριστόν, τὸν πίνοντα ὄξος καὶ μὴ χορτασθῆς, ἀλλ' ἄφες μικρὸν λέγων ἴδου καὶ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ ἐὰν εὗρης προσκεφάλαιον ἀπαλόν, ἄφες αὐτὸ καὶ βάλε λίθον διὰ τὸν Χριστόν..

Ἐὰν κοιμώμενος ριγᾶσης, ὑπομεινον λέγων, ὅτι ἄλλοι οὐδὲ ὄλως κοιμῶνται: ἐὰν ποιήσης ἐαυτῷ ἔψημα, ἀφάνισον αὐτὸ μικρὸς λέγων, ὅτι ἄλλοι ἄξιοι ὄντες, οὐδὲ ἄρτον τρώγουσιν, ἐγὼ δὲ καὶ ἀνάξιος ἐσθίω καὶ ἔψημα ὀφείλων ἐσθίειν σποδὸν καὶ τέφραν διὰ τὴν ρυπαρίαν τῶν ἔργων μου. Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, εἰς ἕκαστόν σου πρᾶγμα μίξον μικρᾶν θλίψιν, καὶ ζήσουν μετὰ ταπεινώσεως ἐνθυμούμενος πῶς ἔζησαν οἱ Ἅγιοι, ἵνα ἔλθουσῆς τῆς ὥρας τοῦ θανάτου εὐρεθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς θλίψιν τινὰ καὶ στένωσιν, καὶ τύχωμεν ἐκεῖ ἀναπαύσεως.

29. Εἶπε γέρον: ἐὰν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ παραδάλῃς πούποτε, καὶ μικρὸν χαννωθῆ τὸ πένθος σου, καὶ ἐκ τῆς διαίτης ἢ ἐκ τινὸς ἄλλης αἰτίας, ὑποστρεψον ταχὺ καὶ ἀνάλαβε τὴν προτέραν ἄσκησιν, ἵνα ἀνακαινισθῇ πάλιν τὸ πένθος ἐν σοὶ καὶ μὴ ἀπολέσης αὐτό.

30. Εἶπε πάλιν ἐὰν πένθος κτήσασθαι θέλῃς, ἀγώνισαι ἵνα ὅλα τα σκεύη σου καὶ τὰ πράγματά σου πτωχὰ εἰσιν, οἷα τῶν καθημένων ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ προσαιτούντων.

31. Εἶπε πάλιν ἐὰν μὴ ἔχῃς κατάνυξιν, γίνωσκε ὅτι κενοδοξίαν ἢ φιληδονίαν νοσεῖς αὐταὶ γὰρ οὐκ ἀφίουσι τὴν ψυχὴν καταφυγῆναι.

32. Εἶπεν πάλιν ἐὰν χαρίσῃται σοὶ ὁ Θεὸς τὸ πένθος, μὴ νομίσης ὅτι μέγα τί ποιεῖς δακρύων συνεχῶς, καὶ ὑψηλοφροσύνης λογισμοὺς ἐάσης σπαρῆναι ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐπεὶ αἶρει ἀπὸ σου ὁ Θεὸς τὰ δάκρυα καὶ μένει λοιπὸν ἡ καρδία σου σκληρὰ καὶ ἀκατάνυκτος.

33. Εἶπε πάλιν ἐὰν εἰσιν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου οἰκεῖς, μνήματα, ἀπέρχου συνεχῶς καὶ κατανόει τοὺς κειμένους ἐκεῖ, μάλιστα εἰ ἔχεις πόλεμον τῆς σαρκὸς καὶ ὅταν μάθῃς ὅτι ἀδελφὸς τις ἐκδημεῖ πρὸς Κύριον, πορεύου καὶ παραμεινον αὐτῷ, ὅπως θεάσῃ πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος χωρίζεται καὶ ἐκ τούτου γὰρ προσλαμβάνεις κατάνυξιν.

34. Εἶπε πάλιν ὅταν ῥῆθῃ ὁ σατανᾶς τὸν Θεὸν ἐλεοῦντα σε καὶ δίδοντα κατάνυξιν τῇ ψυχῇ σου, τότε ὑποβάλλει σοὶ ἀναγκαῖον ἔργον ἐν τῷ κελλίῳ σου λέγων ποίησον τοῦτο σήμερον ὅτι κατεπεῖγον ἐστίν, ἢ χρεῖαν τινὰ ἐξώθεν ὑποτιθεῖς παραβαλεῖν τινὶ διὰ τὴν χρεῖαν, ἢ διὰ τινὰ πνευματικῆς διάθεσιν καὶ εὐλογον πρόφασιν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιεῖ ὁ ἐχθρός, ἵνα μὴ ἀφήσῃ σὲ σχολᾶσαι ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπολαύσαι τῆς τοῦ πένθους γλυκύτητος. Εἰ δὲ γνοὺς τὸν δόλον φυλάξης σεαυτὸν καὶ σχολάσης τῇ εὐχῇ καὶ τὴν ἀναγνώσει, εὐθέως προσδόκησον πειρασμόν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἢ ἐκ δαιμόνων. Ὁ γὰρ σατανᾶς τότε πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον κακῶς, ὅταν πολεμῇ ὁ ἄνθρωπος καλῶς, ὁ θυμὸς δὲ πλεῖον πάντων ἀφανίζει τὴν κατάνυξιν καὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς ψυχῆς.

35. Εἶπε πάλιν ὅτε ὁ Θεὸς ἐπάταξεν Αἴγυπτον, οὐκ ἦν οἶκος μὴ ἔχων πένθος. Εἰ οὖν καὶ ἐν ἡμῖν καὶ τοῦ Θεοῦ φόβος καὶ λόγος τῆς ἀμαρτίαν ἐπάταξε, τοῦ πενθεῖν μὴ παυσώμεθα τὸ γὰρ πένθος διπλοῦν ἐστίν, ὅτι ἐργάζεται καὶ φυλάσσει, καὶ καὶ δωρηθῆναι ἡμῖν εὐξώμεθα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Πῶς μπορεῖ, Πάτερ, – του λέγει – να κλαίῃ ἕνας ἄνθρωπος;

– Το κλάμα είναι συνήθεια - του απήντησεν ο Γέρων – και εκείνος που το επιζητεί, θέλει πολύν χρόνον να προγυμνάση την σκέψιν του, διά να φροντίζη πάντοτε ο νούς του δια τας αμαρτίας, που διέπραξεν ή να σκέπτεται την κόλασιν, ή να ενθυμῆται συνεχώς τον τάφον και όλους τους Πατέρας του, πώς έζησαν εις αυτόν τον κόσμον και που να ευρίσκονται τώρα;

Είπεν ο αδελφός:

- Και έχει υποχρέωσιν, Πάτερ, ο Μοναχός να ενθυμῆται καθόλου τους γονείς του, έστω και αν έχουν αποθάνει;

Ο Γέρων απεκρίθη:

-"Αν βλέπης ότι η ενθύμησις αυτή φέρνει κατάνυξιν εις την ψυχήν σου, συγκέντρωσε την σκέψιν σου εις αυτήν και όταν σου έλθουν τα δάκρυα, ύστερα συ τα διοχετεύεις όπου θέλεις, είτε εις την ανάμνησιν των αμαρτιών σου, είτε εις άλλην καλήν ενθύμησιν.

2. Εγώ γνωρίζω κάποιον αδελφόν, ο οποίος εργάζεται την άρετην: αυτός λοιπόν, επειδή η καρδιά του ήτο σκληρά, εκτυπούσε πολλές φορές τον εαυτόν του και από τον πολύν πόνον έκλαιε· τότε ενεθυμείτο την κόλασιν και όλας τας αμαρτίας του.

3. Έμαθα, διά κάποιον αδελφόν, ότι αφού ηρνήθη τον κόσμον κατώκησεν εις το όρος της Νιτρίας. Το κελλί του ευρίσκετο πλησίον του κελλίου ενός άλλου αδελφού και τον ήκουε να κλαίει συνεχώς κάθε ημέραν διά τας αμαρτίας του. Όταν δέ, μετά πολύν καιρόν, δεν του ήρχοντο δάκρυα, έλεγεν εις την ψυχήν του δεν κλαίεις ταλαίπωρε, ούτε θρηνείς; πίστευσέ με, ότι αν δεν θέλῃς, εγώ θα σε κάμω να κλαύσης. Έσηκώνετο δε πραγματικά, έπαιρνεν ένα μαστίγιον κατεσκευασμένον με στερεάν χρυσήν λαβήν, από την οποίαν έκρέματο διπλόν σχοινί και εκτυπούσε τον εαυτόν του με αυτό τόσο πολύ, έως ότου ήρχιζε να κλαίη από τον πόνον.

Ο αδελφός, ο οποίος κατοικούσε πλησίον του, εθαύμαζε δι' αυτό που έκανε ο αδελφός και παρεκάλεσε τον Θεόν να του φανερώση αν κάνη καλά να βασανίζη τον εαυτόν του. Πραγματικά μίαν νύκτα βλέπει εις το όνειρόν του τον αυτοβασανιζόμενον αδελφόν να φορη στέφανον και να στέκεται μεταξύ των μαρτύρων και κάποιον να λέγη εις αυτόν, ο οποίος έβλεπε το όνειρον: ιδού ο καλός αθλητής, ο οποίος αυτοβασανίζεται δια τον Χριστόν, πώς έστεφανώθη μαζί με τους Μάρτυρας.

Ο Αββάς Αρσένιος εις όλην του την ζωήν, όταν ήσχολείτο με το έργόχειρόν του, είχε εις τον κόλπον του ένα τεμάχιον υφάσματος και εσκούπιζε τα δάκρυα που έτρεχαν διαρκώς από τα μάτια του. Ο δε περιβόητος μεταξύ των Μοναχών Ποιμίν, όταν έβλεπεν αυτό, έλεγεν: Είσαι καλότυχος, 'Αρσένιε, διότι δεν θα έχῃς ανάγκης από δάκρυα εις την άλλην ζωήν, επειδή επένθησες διά τας αμαρτίας σου εις αυτόν τον κόσμον. Αυτό, επίσης – διηγούνται – ότι ένεθυμῆθη και ο Επίσκοπος της Αλεξανδρείας Θεόφιλος και είπεν, όταν απέθνησκεν είσαι καλότυχος, Αρσένιε, διότι ποτέ δεν έπαυσες να σκέπτεσαι αυτήν την ώραν και να πενήθῃς διαρκώς.

5. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Αμμωνάς: – Είπέ μου λόγον πώς να σωθῶ; Ο Γέρων του απήντησε:

– Σκέψου όπως σκέπτονται οι κακούργοι, οι οποίοι είναι εις την φυλακήν εκείνοι, δηλαδή, ερωτούν τους ανθρώπους που τους πλησιάζουν πού είναι ο ηγεμών και πότε έρχεται; Και με την ανομονήν της δίκης και των τιμωριών κλαίουν. Έτσι και ο Μοναχός οφείλει πάντοτε να προσέχη την ψυχήν του και να λέγη αλλοίμονόν μου, πώς θα παρουσιασθώ εις το φοβερόν βήμα του δικαίου Κριτού; Και τι θα Του απολογηθώ; Έαν έτσι σκέπτεσαι συνεχώς ήμπορείς να σωθής.

6. Ο Αββάς Λογγίνος είπεν: η νηστεία ταπεινώνει το σώμα, η άγρυπνία καθαρίζει τον νούν η ησυχία γεννά το πένθος, το πένθος βαπτίζει τον άνθρωπον και τον απαλλάσσει από τας αμαρτίας του. Αυτός δε ο Αββάς Λογγίνος εδοκίμαζε μεγάλην κατάνυξιν εις την ευχήν και την ψαλμωδίαν. Μίαν ημέραν λοιπόν τον έρωτά ο μαθητής του:

- Αββά, αυτός είναι ο πνευματικός κανών, το να κλαίη συνεχώς εις τας προσευχάς του ο Μοναχός;

Ο Γέρων απήντησε:

– Ναι, τέκνον μου, αυτός είναι ο κανών, που θέλει ο Θεός από ήμάς κατά την παρούσαν ζωήν. Διότι από την αρχήν δεν εδημιούργησεν ο Θεός τον άνθρωπον να πενθή, αλλά να χαίρεται και να ευχαριστήται και να δοξάζη τον Θεόν με καθαρότητα και χωρίς αμαρτίαν, όπως οι "Αγγελοι από τότε όμως που έπεσεν εις την αμαρτίαν, έχει ανάγκης από τον κλαυθμόν. Ανάγκης από τα δάκρυα έχουν και όλοι, όσοι έπεσαν εις την αμαρτίαν. "Όπου δεν υπάρχει αμαρτία, εκεί δεν χρειάζεται κλαυθμός.

7. Ο 'Αββάς Μακάριος ο Αιγύπτιος έλεγεν: όταν ήμουν παιδί, έβοσκα βόδια και επήγα να κλέψω σύκα, μαζί με άλλους. Καθώς ετρέχαμεν, έπεσεν ένα από τα σύκα: το επήρα και το έφαγα. "Όταν λοιπόν ενθυμηθώ την πράξιν μου αυτήν, κάθομαι και κλαίω.

8. Είπεν ο Αββάς Μωϋσής: ενικήθημεν σωματικώς από κάποιο πάθος; Ας μη αμελήσωμεν, ας μετανοήσωμεν και ας πενήσωμεν δι' αυτό, πρίν μάς προλάβη το πένθος της μελλούσης κρίσεως.

9. Είπεν ο ίδιος με τα δάκρυα συγχωρούνται αι αμαρτίαι: όταν όμως κλαίης, να μή υψώνης την φωνήν του αναστεναγμού σου και ας μη γνωρίζη η αριστερά, δηλαδή η κενοδοξία, τι κάμνει η δεξιά σου.

10. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Μωϋσήν:

– Τι πρέπει να κάνη ο άνθρωπος - τού είπεν - εις κάθε πειρασμόν, ο οποίος έρχεται εναντίον του από τον εχθρόν;

Ο Γέρων του απήντησεν:

- Οφείλει να κλαίη εμπρός εις τον Πανάγαθον Θεόν, να τον βοηθήση και αν παρακαλη με επίγνωσιν, αμέσως αναπαύεται. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «ο Κύριος ευρίσκεται κοντά εις όλους όσοι τον επικαλούνται», και τα υπόλοιπα.

11. 'Ανέβαινε κάποτε ο 'Αββάς Ποιμήν εις την Αίγυπτον και είδε μίαν γυναίκα να κάθεται εις ένα τάφον και να κλαίη πικρά. Έμονολόγησε λοιπόν αν συγκεντρωθούν εμπρός της όλα τα ευχάριστα του κόσμου, δεν θα παρηγορήσουν την ψυχήν της από το πένθος. "Έτσι και ο μοναχός οφείλει να έχη πάντοτε εις την ψυχήν του το πένθος.

12. Ένας άλλος αδελφός ήρωτησε τον ίδιον Γέροντα:

– Τι να κάμω -του λέγει- δια να σωθώ; Και ο Γέρων του απήντησεν:

– “Όταν ο Αβραάμ εισήλθεν εις την γην της επαγγελίας, ηγόρασεν ένα τάφον δια τον εαυτόν του και με τον τάφον αυτόν εκληρονόμησε την γην.

Τον έρωτά πάλιν ο αδελφός: - Τί είναι τάφος; Και του λέγει ο Γέρων: – Είναι τόπος κλαυθμού και πένθους.

13. “Ένας άλλος αδελφός ήρωτησεν επίσης, τον ίδιον Γέροντα: πώς θα σωθώ; Ο Γέρων του απήντησε:

-“Όταν ο Θεός προνοή διά ημάς, τότε ημείς διά ποίον πράγμα να φροντίσωμεν;

– Τας αμαρτίας μας απήντησεν ο αδελφός.

-“Ας εισέλθωμεν λοιπόν εις το κελλίον μας, απήντησεν ο Γέρων, και ας καθήσωμεν να ενθυμηθώμεν τας αμαρτίας μας εμπρός εις τον Πανάγαθον Θεόν, μέχρις ότου κάμη το έλεός Του.

14. Διηγήθη ο 'Αββάς Ισαάκ τα εξής: κάποτε παρέμενα κοντά εις τον 'Αββάν Ποιμένα και τον είδα να πίπτη εις έκστασιν και να κλαίη. Επειδή λοιπόν είχα θάρρος απέναντί του, του έβαλα μετάνοιαν και τον παρεκάλεσα είπέ μου – τού λέγω - που ήσουν; Πιεζόμενος τότε από εμέ μου απήντησεν:

– Ο λογισμός μου ευρίσκετο εκεί πλησίον εις τον Σταυρόν του Σωτήρος, όπου εστέκετο η Αγία Μαρία η Θεοτόκος και έκλαιε. Και εγώ ήθελα πάντοτε έτσι να κλαίω (με τον ίδιον πόνον της Θεοτόκου διά τον Εσταυρωμένον Υιόν της).

15. Ο Αββάς Παύλος είπεν: ευρίσκομαι εις βόρβορον και βυθίζομαι έως τον λαιμόν και κλαίω εμπρός εις τον Ιησούν μου και του λέγω: Ελέησέ με.

16. Ο Αββάς Σιλουανός έπενθούσε διαρκώς και ποτέ δεν ήθελε να εξέλθη από το κελλί του. Αν κάποτε δε υπεχρεώνετο να εξέλθη διά κάποιαν ανάγκην, εσκέπαζε το πρόσωπόν του με το κουκούλιον και εις όσους τον έρωτούσαν, διατί το κάμνει αυτό, απαντούσε: Διατί να ίδω αυτο το πρόσκαιρον φώς, από το οποίον δεν έχω καμμίαν ωφέλειαν;

17. Ο Αββάς Θεόδωρος μας διηγήθη ότι εις τα κελλία έκατοικούσε κάποιος αδελφός, ο οποίος είχεν αποκτήσει το χάρισμα της κατανύξεως. Μίαν ημέραν λοιπόν συνέβη να πλημμυρίσουν τα μάτια του με δάκρυα από τον πόνον της καρδιάς του. Μόλις τα είδεν αυτά ο αδελφός, είπε με τον νούν τους πραγματικά αυτό είναι σημείον, ότι πλησιάζει η ημέρα του θανάτου μου. Και καθώς το έσκέπτετο αυτό, ακόμη περισσότερον επλήθαιναν τα δάκρυά του. Οσον δε έβλεπε τα δάκρυά του να πληθαίνουν, τόσον και περισσότερον έπίστευεν εις αυτόν τον λογισμός του και έλεγε πραγματικά επλησίασεν ο καιρός. Και καθημερινώς από την σκέψιν αυτήν ολοένα και περισσότερα δάκρυα του ήρχοντο.

Τον ήρωτήσαμεν λοιπόν διά τα δάκρυα, διατι άλλοτε έρχονται μόνα των και άλλοτε δεν μπορεί κανείς να τα προκαλέση ούτε με πόνον; Και απήντησεν ο Γέρων: Τα δάκρυα ομοιάζουν με την βροχήν, ο δε άνθρωπος είναι όπως ο γεωργός: όταν λοιπόν έρχωνται, οφείλει αυτός που καλλιεργεί την γην της καρδιάς του να αγωνισθή, δια να μη χαθή τίποτε

από την βροχής, αλλά να συγκεντρωθή όλη εις τον μικρόν του κήπον και να τον ποτίση. Σας λέγω, παιδιά μου, ότι εις πολλές περιπτώσεις μία ημέρα βροχής είναι αρκετή δι' όλον το έτος και σώζει όλους τους καρπούς δι' αυτό πρέπει να προσέχωμεν και όταν καταλάβωμεν ότι ήλθεν, ας αγωνισθώμεν να φυλάξωμεν τους εαυτούς μας και ας αφοσιωθώμεν εις έντονον δέησιν προς τον Θεόν, διότι δεν γνωρίζομεν αν θα εύρωμεν άλλην ημέραν εκείνην την βροχήν.

18. Τον ρωτήσαμεν πάλιν και πώς διατηρεί κανείς την κατάνυξιν, όταν έρχεται; Ο Γέρων μας απήντησεν εκείνην την ημέραν ή εν όσο διαρκεί το πένθος της ψυχής πρέπει να προσέχη κανείς να μη επισκεφθη άνθρωπον. Να προφυλάξη ακόμη τον εαυτόν του από την γαστριμαργίας και την υψηλοφροσύνην, διά να μη φαντασθή καθόλου ότι κλαίει, και να μη κατακρίνη κανένα, να επιμένη δε εις την ευχήν και την ανάγνωσιν. Ως τόσον άμα έλθη εις την ψυχήν μας το (κατά Θεόν) πένθος, εκείνο θα μάς διδάξη ποία είναι αυτά που συμφέρουν και το διατηρούν, και ποία το παρεμποδίζουν.

Γνωρίζω ένα αδελφόν, ο οποίος εκάθητο εις το κελλίον του, έπλεκε το ζεμπίλι και έξαφνα εγεννάτο εις την ψυχήν του το πένθος. Τότε εκείνος, μόλις του ήρχοντο τα δάκρυα, έσηκώνετο να προσευχηθή και αμέσως έσταματούσαν. Πάλιν λοιπόν ήρχιζε να πλέκη, συνεκέντρωνε τον νούν του και πάλιν του ήρχοντο δάκρυα. Το ίδιον του συνέβαινε και εις την ανάγνωσιν καθώς εδιάβαζε, κατελαμβάνετο από κατάνυξιν, αλλά μόλις εσηκώνετο δια προσευχήν, έπαυαν τα δάκρυα. Μόλις όμως έκυπτεν εις το βιβλίον, ήρχιζε πάλιν να κλαίη. Τότε λοιπόν, έκατάλαβεν ο αδελφός την αιτίαν αυτής της διαφοράς και είπεν από μέσα του, ότι καλά είπαν οι Πατέρες, ότι το ίδιον το πένθος είναι διδάσκαλος: αυτό δηλαδή διδάσκει τον άνθρωπον όσα τον συμφέρουν.

Έχω την γνώμην, ότι το πένθος έφευγεν από την ψυχήν του αδελφού κατά την προσευχήν διά τας εξής δύο αιτίας: Η πρώτη αιτία θα είναι, ότι δεν είχεν αποκτήσει ακόμη καθαράν προσευχήν, χωρίς περισπασμούς. Ο νους έτρεχεν εδώ και εκεί από ανησυχίαν και δεν διετήρει την προηγουμένην κατάνυξιν, η οποία εγεννάτο εντός του κατά το έργόχειρον και την ανάγνωσιν, επειδή εις αυτά συνεκέντρωνε περισσότερο την σκέψιν του. Η δευτέρα αιτία είναι δια να μη νομίση ότι από την ιδικήν του προσπάθειαν και προσευχήν κατώρθωσε να επιτύχη το πένθος, αλλά δια να εννοήση ότι από το έλεος και την χάριν του Θεού είχε δοθή εις αυτόν. Από αυτό παρεκινείτο και τον Θεόν να ευχαριστήση και μεγαλυτέραν ταπεινώσιν θα αποκτήση, με τα οποία θα δυναμώση περισσότερο το πένθος μέσα του. Αν κάποτε συμβή κάτι παρόμοιον και εις ημάς, δηλαδή μάς έλθη κατάνυξις καρδιάς και θερμότης δακρύων, αφού παραβλέψωμεν όλα, ας τρέξωμεν εις την προσευχήν και ας επιμείνωμεν καρτερικά εις αυτήν μέχρις ότου αισθανθώμεν να ανάπτη εντός μας η φλόγα της καρδιάς διότι ίσως άλλοτε να μη εύρωμεν παρομοίαν ευκαιρίαν.

19. Ένας Γέρων είπεν· αν ίδης ότι ο Θεός πριν από ολίγον σου έχάρισε κατάνυξιν, να αφήσης την ιδίαν στιγμήν το έργόχειρόν σου, αν αντιληφθής ότι αυτό σε συμφέρει: αν δηλαδή διαπιστώσης ότι απασχολούμενος με το έργόχειρόν σου θα περιορίσης κάπως το πένθος, τότε αφοσιώσου εις το κατά Θεόν πένθος, μήπως πλησιάζει η ημέρα του θανάτου σου και διά τούτο σου έχάρισεν ο Θεός τα δάκρυα, διά να εύρης μ' αυτά ολίγον έλεος. Διότι όπως ο σατανάς τρέχει, εις το τέλος της ζωής του ανθρώπου, να τον παρασύρη εις την απώλειαν, έτσι και ο Θεός πολλάκις, εις το τέλος της ζωής του ανθρώπου, τον σώζει με κάποιαν ευκαιρίαν που του προσφέρει.

20. Ένας Γέρων είπεν όπως την καρδίαν μας, δηλαδή τα πάθη και τας αμαρτίας μας, φέρομεν πάντοτε μαζί μας, έτσι οφείλομεν να έχωμεν συνεχώς μαζί μας, όπου και αν ευρισκόμεθα, το πένθος και την κατάνυξιν. .

21. Κάποιος αδελφός ήρωτησεν ένα Γέροντα: - Πάτερ, - του λέγει – τι να κάνω; Ο Γέρων του απεκρίθη:

– Πρέπει πάντοτε να κλαίωμεν. Κάποτε κάποιος από τους Πατέρας ήσθένησε και έχασε τις αισθήσεις του αλλά συνήλθε πάλιν. Τον ήρωτήσαμεν λοιπόν να μας είπη τι είδεν εκεί που επήγε και μας απήντησεν με τα εξής λόγια: ήκουσα φωνήν κλαιόντων, που έλεγαν συνεχώς: αλλοίμονόν μου: αλλοίμονόν μου. Και ο Γέρων κατέληξεν· έτσι και ημείς πρέπει πάντοτε να πενθώμεν.

22. Δύο σαρκικοί αδελφοί απηρνήθησαν τον κόσμο και υπετάχθησαν εις Γέροντα, ο οποίος ήσκήτευεν εις το όρος της Νιτρίας. Ο Θεος λοιπόν και εις τους δύο έδωσε το χάρισμα των δακρύων και της κατανύξεως.

Μίαν ημέραν βλέπει ένα όραμα ο Γέρων: είδεν ότι και οι δύο αδελφοι προσήχοντο και ο καθένας εκρατούσεν ένα γραμμένον χαρτί και το έβρεχε με τα δάκρυά του. Τα γράμματα όμως του ενός έσβυναν εύκολα από το χαρτί, ενώ του άλλου με κόπον εφαινόντο δηλαδή ως να ήσαν χαραγμένα από πυρωμένον σίδηρον. Παρεκάλεσε τότε ο Γέρων να του εξηγηθή το όνειρον.

Παρουσιάσθηκε λοιπόν "Αγγελος Κυρίου και του λέγει: Τα γράμματα επάνω εις το χαρτί είναι τα αμαρτήματα και των δύο. Ο ένας ημάρτησε μέσα στα όρια της φύσεως και δι' αυτό εύκολα σβύνουν τα σφάλματά του: ο άλλος όμως περιέπεσεν εις αμαρτίας ακαθάρτους και δι' αυτό χρειάζεται περισσότερον κόπον διά να μετανοήση ειλικρινά και πάρα πολύ να ταπεινωθή.

'Από τότε λοιπόν έλεγεν ο Γέρων εις εκείνον τον αδελφόν κοπίασε, αδελφέ μου, διότι είναι χαραγμένα με πυρωμένον σίδηρον και με πολύν κόπον σβύνουν. Δεν του εφάνέρωσε δε το όραμα μέχρι του θανάτου του, δια να μη χαλαρώση την προθυμίαν του, αλλά του έλεγε πάντοτε κοπίασε, αδελφέ, διότι είναι χαραγμένα με πυρωμένον σίδηρον.

23. Ένας σπουδαίος μοναχός έκανε τον κανόνα του μαζί με τον πνευματικός του αδελφόν κατελαμβάνετο όμως από τα δάκρυα και άφηνε τον στίχον του ψαλμού. Μίαν ημέραν λοιπόν τον παρεκάλεσεν ο αδελφος να του είπη τι σκέπτεται εις τον κανόνα και κλαίει τόσον πικρά. Έκείνος τότε του απήντησε:

– Συγχώρησέ με, αδελφέ εγώ βλέπω πάντοτε εις τον κανόνα μου τον Κριτών και τον εαυτόν μου να στέκεται ως κατάδικος και να δικάζεται. Επειδή λοιπόν δεν ηξεύρω τί να απολογηθώ, μένω έκπληκτος και μου κλείνεται το στόμα: δι' αυτό χάνω και τον στίχον του ψαλμού. Συγχώρησέ με, επειδή σε στενοχωρώ και αν δεν σε πειράζη αυτό, τότε ας κάνη ο καθένας τον κανόνα του χωριστά.

- Όχι, Πάτερ, – απήντησε τότε ο άλλος – διότι αν και δεν πενθώ εγώ, όταν όμως σε βλέπω, ελεεινολογώ τον εαυτόν μου. Και ο Θεός, επειδή είδε την ταπεινώσιν του, εχάρισε και εις αυτόν το πένθος, που είχεν ο αδελφός του.

Ας φροντίσωμεν λοιπόν και ημείς να προσέχωμεν αυτούς, που πενθούν, οπότεν θα κερδήσωμεν όσα έκέρδησεν εκείνος ο αδελφός.

24. Ένας Γέρων είπεν: Όπως κάθε αμαρτία, την οποίαν θα κάμη ο άνθρωπος, ευρίσκεται έξω από το σώμα του, ενώ εκείνος, ο οποίος πορνεύει, εις το ιδικόν του σώμα αμαρτάνει (Α΄ Κορ. στ' 18), διότι από αυτό εξέρχεται το μίασμα, έτσι και κάθε εργασία αρετής, την οποίαν θα επιτελέση: ο άνθρωπος, ευρίσκεται έξω από το σώμα του εκείνος όμως, ο οποίος κλαίει δια τας αμαρτίας του, καθαρίζει την ιδικήν του ψυχήν και το ιδικόν του σώμα. Διότι τα δάκρυα καταβαίνουν από υψηλά και αποπλύνουν και αγιάζουν ολόκληρον το σώμα.

25. Είπεν ο ίδιος Γέρων: η συζήτησις περί πίστεως και η ανάγνωσις δογμάτων ξηραίνουν την κατάνυξιν του ανθρώπου και την εξαφανίζουν οι βίοι όμως και τα λόγια των γερόντων φωτίζουν την ψυχήν και την πλημυρίζουν με πνευματικά δάκρυα. (*)

26. Ένας Γέρων είπεν: ο άνθρωπος, ο οποίος κάθεται εις το κελλί του και μελετά ψαλμούς, ομοιάζει με εκείνον, που στέκεται απ' έξω και ζητεί τον Βασιλέα. Εκείνος δέ, ο οποίος με κλάματα παρακαλεί τον Θεόν, ομοιάζει με κάποιον, που κρατεί τους πόδας του βασιλέως και ζητεί να τον ελεήσει: όπως και εκείνη η πόρνη, η οποία εντός ολίγων στιγμών απέπλυνεν όλας τας αμαρτίας της με τα δάκρυά της. (**)

27. Είπεν ένας Γέρων: αν ο άνθρωπος είναι εκ φύσεως αγωνιστής, απαιτεί απ' αυτόν ο Θεός να μη ενδιαφέρεται διά τίποτε το υλικόν, έστω και διά μίαν βελόνην· διότι αυτό είναι δυνατόν να εμποδίση την σκέψιν του από την διαρκή απασχόλησαν με τον Ιησούν και να διαλύση το κατά Θεόν πένθος.

28. Ένας Γέρων επήρε τον μαθητήν του και ήλθεν εις κάποιαν πόλιν διά μίαν υπηρεσίας και έμεινεν εις αυτήν μίαν εβδομάδα. Έβλεπαν λοιπόν καθημερινά πολλούς άνδρας και

(*) Αληθέστατοι και σοφώτατοι οι λόγοι ούτοι του Μακαρίου εκείνου γέροντος και είθε να εφαρμόζωμεν αυτους πάντες οι μοναχοί. Διότι πράγματι οι βίοι και οι λόγοι των γερόντων, όταν τους ακούωμεν και τους φυλάττωμεν, φωτίζουν την ψυχήν μας και πλημυρίζουν τους οφθαλμούς μας δακρύων, τα οποία τόσο είναι απαραίτητα διά την σωτηριάν της πολυτιμήτου και αθανάτου ψυχής μας. Θα ήτο ευχής έργον νά μή υπήρχεν ανάγκη απασχολήσεως των μοναχών εις ζητήματα δογματολογικά ίνα μή ούτως εξέρχωνται του προορισμού των. Ιλήν όμως επειδή ο κακός σπορεύς διάβολος δεν παύει από του να σπείρα τα ζιζάνια του, διά των οποίων προσπαθεί να σύρη ψυχάς εις απώλειαν, πρέπει οι εκ των μοναχών εγκρατείς των δογματικών ζητημάτων, όταν ανάγκη παρεμπέση, όχι μόνον να ασχολούνται απλώς αλλά και να αγωνίζονται πάση δυνάμει θυσιάζοντες και αυτήν την ζωήν των ακόμη διά την επικράτησιν της αληθείας. Οι διά τοιαύτην όμως ανάγκην εξερχόμενοι των στενών ορίων των μοναχικών των καθηκόντων δεν πρέπει να εμπλέκονται αυτόκλητοι εις τοιούτους αγώνας, αλλά αφού κληθώσι προς τούτο από τους αρμοδίους προϊσταμένους αυτών. Πρέπει δε οι προς τον σκοπόν τούτον επιλεγόμενοι να είναι ουχί μόνον εγκρατείς των θεολογικών και δογματικών ζητημάτων, αλλά και δεδοκιμασμένοι εις την αρετήν ίνα μή αποπειρώμενοι άλλους να σώσουν ζωγηθούν οι ίδιοι από τα δίκτυα του εχθρού, διότι μέγας είναι ο κίνδυνος. Αλλά και οι δεδοκιμασμένοι εις την αρετήν πρέπει ευθύς μετά το πέρας της αποστολής των να περιορίζωνται εις τα στενά μοναχικά των καθήκοντα, εις τα έργα της μετανοίας, το πένθος και τα δάκρυα, διότι όταν χρονίσουν απέχοντες απ' αυτών απομακρύνονται από την χάριν του Θεού και εις μυρίους περιπίπτουν κινδύνους.

(**) Τα ενταύθα λεγόμενα αναφέρονται εις την γυναίκα την αμαρτωλόν, η οποία προσήλθε προς τον Ιησούν, ότε ευρίσκετο εις Βηθανίαν εις την οικίαν Σίμωνος του λεπρού, προ δύο ημερών του Πάσχα, φέρουσα αλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικής πολυτίμου και αφού το έσπασεν, έχυσε το μύρον επί της κεφαλής Αυτού. (Μάρκ. κεφ. ιδ', 3 και Ματθ. κεφ. κστ' 6-7). "Άλλη δε είναι η γυνή αύτη από την Μαρίαν την αδελφήν του Λαζάρου, ήτις ήλειψε και αύτη τους πόδας του Κυρίου με μύ. ρον προ εξ ημερών του Πάσχα εν τη οικία αυτής. (Βλέπε περί τούτου εν τώ ημετέρω «Μεγάλο Συναξαριστή» Τόμος ΙΓ', σελίς 421).

γυναίκας από την πόλιν να πηγαίνουν πρωί-πρωί εις το Νεκροταφείον και να θρηνή ο καθένας τον νεκρόν του μέχρι της τρίτης ώρας. Είπε λοιπόν ο Γέρων προς τον μαθητήν του

– Βλέπεις, αδελφέ, εις τί εξαγρυπνούν αυτοί οι άνθρωποι; πίστευσε με ότι αν δεν κάμωμεν και ημείς έτσι, θα υπάγωμεν εις την απώλειαν.

Όταν λοιπόν επέστρεψαν εις το κελλί των έκτισαν και αυτοί αμέσως τους τάφους των, μακράν τον ένα από τον άλλον, και καθήμενοι καθημερινώς εμπρός εις τον τάφον του ο καθένας έκλαιε την διά ψυχήν του, όπως ένα νεκρόν, από το πρωί έως το βράδυ.

Αν ετύχαινε κάποτε το πρωί να αποκοιμηθή ο μαθητής από τον κανόνα, τον έκραζεν ο Γέρων διά να τον έξυπνήση και του έλεγεν:

- Αδελφέ, σήκω, εκείνοι έχουν πλέον από ώραν εις τους τάφους και επιτελούν το έργον των.

Μίαν ημέραν λέγει ο αδελφός εις τον Γέροντα: 'Έχει σκληρύνει η ψυχή μου και δεν ήμπορώ να κλαύσω.

-Αγωνίσου, τέκνον, απήντησεν ο Γέρων- ολίγον χρόνον και κοπίασε. Ο Θεός που βλέπει τον κόπον σου, θα κάμη έλεος μαζί σου. "Όπως ακριβώς όταν πληγωθή η καρδιά από κύπημα σαΐτας, δεν έχει πλέον θεραπείας, έτσι και όταν ο Θεός την κεντήση με το πένθος, δεν φεύγει πλέον ποτε από αυτήν ο πόνος, αλλά μένει πληγωμένη μέχρι θανάτου: οπουδήποτε δε και αν μεταβή ο άνθρωπος αυτός, έχει μέσα του πάντοτε αχώριστον το πένθος.

Κάποτε, πάλιν, όταν είδεν ο Γέρων τον αδελφόν να έχη φάγει πολύ ώστε να βαρύνη (διότι αποβραδής ήλθαν να τους επισκεφθούν μερικοί) του λέγει ιδιαιτέρως:

– Δεν γνωρίζεις ότι το πένθος είναι ένας μικρός λύχνος, που τον ανάβεις και αν δεν τον σκεπάσης προσεκτικά, σύντομα σβύνει και χάνεται; Έτσι και τα πολλά φαγητά σβύνουν το πένθος και ο πολυς ύπνος το εμποδίζει, και η κακολογία το εξαφανίζει και η πολυλογία και γενικώς κάθε ανάπαυσις της σαρκός το εκδιώκει και το εξαφανίζει. Πρέπει λοιπόν εκείνος, που αγαπά τον Θεόν και θέλει να φυλάξη το πένθος, εις κάθε έργον που πράττει, να αφιερώνη και ένα μέρος εις τον Χριστόν.

– Τι σημαίνουν αυτά τα λόγια, Πάτερ; ηρώτησεν ο αδελφός. Και ο Γέρων του απεκρίθη:

– Θέλεις να μάθεις πώς ξεχωρίζει κανείς εις κάθε πράξιν ένα μέρος του Χριστού; Πρόσεξε όταν, παραδείγματος χάριν, σου τύχη καθαρός άρτος, άφησε τον διά να τον φάγη άλλος αδελφός και σύ, χάριν του Χριστού, φάγε τον μουχλιασμένον άν, πάλιν, σου τύχη καλό κρασί, ανακατωσέ το με ολίγον ξύδι, προς χάριν του Χριστού, ο οποίος έπιε το ξύδι. Και να μη χορτάσης (όταν θα τρώγης), αλλά να αφήσης ολίγον και να είπης να και το μερίδιον του Χριστού. Αν εύρης απαλον προσκέφαλος, άφησέ το και βάλε πέτραν, χάριν του Χριστού.

Αν κρυώσης, όταν κοιμάσαι, υπόμεινε και λέγει άλλοι καθόλου δεν κοιμούνται. "Αν μαγειρεύσης φαγητόν, διά να φάγης, χάλασε το λίγο και είπε: άλλοι, ενώ είναι άξιοι, ούτε ψωμι δεν τρώγουν, εγώ όμως ο ανάξιος τρώγω και μαγειρευμένον φαγητόν, ενώ οφείλω να τρώγω σκόνης και στάχτης, εξ αιτίας των ακαθάρτων έργων μου. Και διά να τελειώνω με δύο λόγια: εις πάσαν πράξιν σου, ανάμιξε ολίγην θλίψιν και ζήσε ταπεινά σκεπτόμενος πώς

έζησαν οι "Άγιοι. Έτσι θα ευρεθώμεν και ημείς, όταν θα έλθη η ώρα του θανάτου, με κάποιαν θλίψιν και στενοχωριάν, διά να επιτύχωμεν εις τον άλλον κόσμον την ανάπαυσιν.

29. "Ένας Γέρων είπεν: αν εξέλθης από το κελλί σου και υπάγης κάπου και χαλαρωθή ολίγον το κατά Θεόν πένθος σου, ή από τον τρόπον που ζής, ή από άλλην αιτίαν, γύρισε γρήγορα και άρχισε πάλιν την προηγουμένην άσκησίν σου, διά να ανανεωθή και πάλιν το πένθος μέσα σου και να μη το χάσης.

30. Ο ίδιος είπε πάλιν αν θέλγης να αποκτήσης πένθος, προσπάθησε όλα σου τα σκεύη και τα πράγματα να είναι πτωχικά, όπως των αδελφών μας, οι οποίοι κάθονται εις την αγοράν και ζητιανεύουν.

31. Είπεν πάλιν ο ίδιος αν δεν έχης κατάνυξιν, γνώριζε ότι πάσχεις από κενοδοξίαν ή φιληδονίαν· διότι αυται δεν αφήνουν την ψυχήν να αισθανθή κατάνυξιν.

32. Είπεν πάλιν, ο ίδιος αν σου χαρίση ο Θεός το πένθος, μη νομίσης ότι κάνεις τίποτε σπουδαίον με το να κλαίης συνεχώς κι έτσι αφήσης να γεννηθούν εις την καρδίαν σου λογισμοί υψηλοφροσύνης: διαφορετικά θα σου αφαιρέση ο Θεός τα δάκρυα και εις το εξής η καρδιά σου θα μείνη σκληρά και χωρίς κατάνυξιν.

33. Είπε πάλιν: αν εις τον τόπον, που κατοικείς, υπάρχει νεκροταφείον, πήγαινε συχνά και φέρε εις τον νούν σου ποίοι είναι θαμμένοι εκεί, προ παντός αν σε ενοχλη πόλεμος σαρκικός. Αν μάθης ότι κάποιος αδελφός ετοιμάζεται να εκδημήση προς Κύριον, πήγαινε και μείνε κοντά του, διά να ίδης πώς χωρίζεται η ψυχή από το σώμα. Διότι και από αυτο θα αισθανθής κατάνυξιν.

34. Είπε πάλιν ο ίδιος: όταν ο σατανάς ίδη τον Θεόν να σε ελεη και να δίδη κατάνυξιν εις την ψυχήν σου, τότε σου υπενθυμίζει κάποιαν απαραίτητον εργασίας, που πρέπει να επιτελέσης εις το κελλί σου. Κάνε το αυτό σήμερα – σου λέγει – διότι είναι βιαστικόν. Η σου υπενθυμίζει κάποιας υπηρεσίαν, διά να συναντήσης κάποιον, που τάχα είναι ανάγκη, ή από μίαν πνευματικήν διάθεσιν, ή, εν πάση περιπτώσει, από μίαν ευλογοφανή αιτίαν διά να εξέλθης από το κελλί σου. Όλα αυτά τα κάνει ο εχθρός, δια να μη σε αφήση να συγκεντρωθής εις το κελλί σου και να απολαύσης την γλυκύτητα του πένθους. Αν πάλιν αντιληφθής την απάτης και προφυλαχθής και επιμείνης εις την προσευχής και την ανάγνωσιν, να περιμένης αμέσως ότι θα σε εύρη πειρασμός ή από τους ανθρώπους ή από τους δαίμονας· διότι ο σατανάς τότε πολεμεί σκληρά τον άνθρωπον, όταν ο άνθρωπος τον πολεμεί καλώς. Από όλα τα πάθη και θυμός περισσότερο από όλα εξαφανίζει την κατάνυξιν και την ταπεινώσιν της ψυχής.

35. Είπε πάλιν ο ίδιος, όταν ο Θεός εκτύπησε με τις πληγάς την Αίγυπτον, δεν υπήρχε σπίτι, που να μη έχη πένθος^(*). Αν λοιπόν ο φόβος και ο λόγος του Θεού εκτύπησε μέσα μας την αμαρτίαν, ας μη παύσωμεν να πενθώμεν· διότι το πένθος είναι διπλούν, είναι και πηγή πνευματικής εργασίας και μας περιφρουρεί. Ας ευχηθώμεν λοιπόν να μας το χαρίση ο Θεός.

(*) Εννοεί την δεκάτης και τελευταίαν πληγήν του Φαραώ, κατά την οποίαν *Άγγελος Κυρίου επάταξεν εις μίαν νύκτα όλα τα άρρενα πρωτότοκα των Αιγυπτίων, επειδή ο Φαραώ δεν άφηνε τους Ισραηλίτας να φύγουν από την Αίγυπτον και να επιστρέψουν εις την γήν της επαγγελίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Επίθεσις των δαιμόνων στο τέλος της ζωής μας)

Ὅτι ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς σφοδρότερον τῶν ἀνθρώπων οἱ δαίμονες ἐπιτίθενται· διο προσεκτέον τὰ μάλιστα.

Εἰς το τέλος της ζωής οι δαίμονες επιτίθενται με μεγαλύτερα σφοδρότητα ἐναντίον του ἀνθρώπου· διὰ τούτο πρέπει να προσέχωμεν περισσότερο.

Α'. Παλλαδίου

ΕΥΛΟΓΙΟΣ τῖς σχολαστικὸς Ἀλεξανδρεὺς, ἔρωτα θεῖο τρωθεῖς, τὸ κόσμον ἀποταξάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ διασκορπίσας, πλὴν ὀλίγων, ἃ κατέλιπεν ἑαυτῷ εἰς διοίκησιν, ἐργάζεσθαι μὴ δυνάμενος, σκοπῶν ἦν πῶς τὰ καθ' ἑαυτὸν διαθηται οὔτε γὰρ εἰς συνοδείαν εἰσελθεῖν ἐδοκίμαζεν, οὔτε μόνος μένειν ἐπληροφορεῖτο. Οὕτως οὖν ἔχων, εὔρε τινὰ λελωβημένον εἰς τὴν ἀγορᾶς ἐρριμμένον, ὃς οὔτε χεῖρας ἦν ἔχων, οὔτε πόδας, μόνην δὲ σφῶν τὴν γλῶσσαν εἷς ἔλεον ἐξεκαλεῖτο τοὺς περιτυγγάνοντας. Ἴδὼν δὲ αὐτὸν καὶ Εὐλόγιος καὶ κατανοήσας τὴν καρδίαν, ἠύξατο τῷ θεῷ ἐν ἑαυτῷ καὶ διαθήκην μετὰ Κυρίου ἔθετο εἰπὼν: Κύριε, ἐπὶ τῇ σφῶ ὀνόματι λαμβάνω τοῦτον τὸν λελωβημένον, καὶ ἀναπαύω αὐτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, ἵνα κάγω διὰ τούτου σωθῶ. Χάρισαι οὖν μοί, Κύριε, τὴν ὑπομονῆς τῆς εἰς αὐτὸν ὑπηρεσίας. Εἶτα προσελθὼν τὸ λελωβημένον λέγει: θέλεις καὶ μέγας, λαμβάνω σὲ εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ ἀναπαύσω; Λέγει ἐκεῖνος εἶθε κατηξίους, ἀλλ' ἐγὼ ἀνάξιος εἶμι. Εἶπε δὲ ὁ Εὐλόγιος οὐκοῦν ἀπέρχομαι, φέρω ὄνον καὶ λαμβάνω σὲ ἐνθεν. Συνέθετο ἐκεῖνος μετὰ πολλῆς χαρᾶς.

Ἐνεγκῶν οὖν ὄνον ἐπῆρεν αὐτόν, καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὴν ἰδίαν ξενίαν καὶ ἦν αὐτοῦ ἐπιμελούμενος κατὰ πᾶν οὗ ἔχρηζε, λούων τὸ καὶ ἀλείφων, διαβαστάζων ταῖς ἰδίαις χερσί, καὶ προθύμως αὐτῇ ἐν πάσιν ὑπηρετούμενος μέχρι δεκαπέντε ἔτων. Εἶτα ἐνσκήπτει ὁ δαίμων τὸ λελωβημένον σφοδρῶς, καὶ κατὰ τοῦ Εὐλόγιου ἀλόγως ἐξαγριάνας αὐτόν, εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ λαιμαρίας καὶ δυσφημίας ἤρεθισεν ἠρξάτο δὲ ὑβρίζεις τὸν Εὐλόγιον λέγων" Φαγοκύρι, ἀλλότρια χρήματα ἔκλεψας, καὶ τάχα δοῦλος ὑπάρχων τὸν ἴδιον δεσπότην ἐσύλησας, καὶ τὴν ἔμη προφάσει βούλει λαθεῖν, ὡς δι' εὐποιῖαν εἰς τὸ ξενίδιον σου λαβῶν με καὶ δι' ἐμοῦ θέλεις σωθῆναι.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει αὐτόν λέγων" μὴ, Κύριε, μὴ λέγε τοιαῦτα, ἀλλ' εἶπε τί σὲ ἔλυψα καὶ διορθοῦμαι. "Ὁ δὲ ἔλεγεν ἐμβριθῶς οὐ θέλω σου ταύτας τὰς κολακείας ἀπένεγκε, ρίψον με ἐν τῇ ἀγορᾷ κρείσσων μοὶ ἐκείνη παρὰ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρακαλῶ σὲ θεραπεύθητι, κύριε ὁ μέγας, εἰ τί λυπῆ. Ὁ δὲ μάλιστα τὴν θυμῷ ἄγριαίων, ἀνακράζων, ἔλεγεν οὐ πληροφοροῦμαι εἶναι μετὰ σου μόνου, ὄχλους θέλω. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος ἐγὼ σου φέρω ἄρτι πλῆθος ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἀποδυσπετῶν πάλιν μετὰ κραυγῆς εἶπεν οὐαὶ μοὶ τῷ ταιλαιπῶρῳ τὴν σὴν ὄψιν οὐ θέλω ἰδεῖν, καὶ ἄγεις μοὶ τοὺς ὁμοίους σου ἄργηφαγους; Καὶ σπαράξας ἑαυτόν, αὐτὶς ἀνέκραζεν οὐ θέλω, οὐ θέλω, εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω" ὦ τῆς βίας! ρίψον με ὅπου με εὔρες! Εἰ οὖν εἶχε χεῖρας, τάχα ἂν οὐ παρητήσατο καὶ ἀγχόνη χρῆσασθαι ἢ ξίφει ἑαυτὸν διαχειρίσασθαι! οὕτως αὐτὸν ὁ δαίμων ἠγρίανεν.

Ὁ οὖν Εὐλόγιος, ἄπορουμενος ὅ,τι ποιήσει, ἔκρινε τὴ συμβουλή τῶν πλησίον αὐτοῦ ἀσκητῶν ἀπελθεῖν εἰς τὸν μέγας Ἀντώνιος σὺν τῷ λελωβημένῳ, καὶ ἀγενεγκεῖν αὐτῷ τὰ τοῦ πράγματος καὶ ὁ ἂν ἐκεῖνος εἶπῃ, τοῦτο ποιῆσαι. Κολακεύσας οὖν τὸν λελωβημένον, καὶ ἐμβάλων αὐτὸν εἰς σκάφος, ἀπήγαγε πρὸς τὸ μοναστήριον τῶν μαθητῶν τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, εἰς καὶ ἐλέγετο τὸν "Ἄγιον παραγίνεσθαι ἐκ τοῦ ὄρους, ποτὲ μὲν διὰ δέκα, ποτὲ δὲ διὰ εἴκοσιν ἡμερῶν, εἰς ὠφέλειαν τῶν συνελθόντων.

Συνέβη οὖν μετὰ τὸ ἐλθεῖν τὸν Εὐλόγιον, τὴ ἐπαύριον παραγενέσθαι καὶ τὸν Μέγαν ἐν ἑσπέρα βαθεῖα, ἐμπεφιβλωμένον χλαμύδα δερματίνην, καθὼς μοὶ ὁ Κρόγιος διηγήσατο, ὃς ἐκεῖσε τότε παρὼν καὶ προσαγορεύσας πάντας τοὺς παρόντας καὶ καθεσθεῖς, πρῶτον Εὐλόγιον ἐξ ὀνόματος ἐκάλει, μηδέποτε αὐτὸν ἰδὼν ἢ περὶ αὐτοῦ τί μαθῶν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος, καὶ πὲρ ἐκ τρίτου κληθεῖς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου πρὸς ὄνομα, οὐκ ἀπεκρίθη, οἰόμενος ἄλλον τινὰ ὑπὸ τοῦ μεγάλου καλεῖσθαι, ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ γνῶριμον αὐτῷ. Ὁ δὲ πάλιν ἔφη" σοὶ λέγω, τῷ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐλθόντι.

Τότε ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος τί κελεύεις δέομαί σου; Λέγει αὐτὸ καὶ Μέγας τί ἦλθες ἐνθάδε; Ἀπεκρίθη ὁ Εὐλόγιος καὶ ἀποκαλύψας σου τὸ ὄνομά μου, καὶ πάντα σοὶ τὰ κατ' ἐμὲ ἀνεκάλυψε. Λέγει ὁ "Ἄγιος ἔμαθον δι' ὁ ἦλθες, ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν εἶπε, ἵνα καὶ αὐτοὶ μάθωσι. Τότε εἶπεν ὁ Εὐλόγιος ἐπὶ πάντων, παρόντος καὶ τοῦ λελωβημένου: "Ἀνθρωπε τοῦ Θεοῦ, τοῦτον τὸν λελωβημένον εὖρος ἐγὼ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐρριμμένος καὶ ἀμελούμενον. Κατελεήσας οὖν αὐτόν, προσαυξάμην τῷ Θεῷ δοθῆναι μοὶ χάριν ὑπομονῆς εἰς αὐτόν, καὶ ὑπεσχόμην Χριστῷ μέχρι τέλους νοσοκομήσω, ὅπως αὐτὸς ἀναπαυθῆ δι' ἐμοῦ, καγῶ σωθῶ δι' αὐτοῦ.

Παρέλαβον οὖν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ ἤδη δεκαπέντε ἔτη κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ ὑπηρετῶ" νῦν δὲ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, οὐκ οἶδα τί δεινὸν παρ' ἐμοῦ πεπονθῶς, εἰς ἄκρον μὲ χειμάζει, καὶ ἐνεθυμήθην αὐτὸν ρίψαι, αὐτοῦ εἰς τοῦτο μὲ καταναγκάζοντος, καὶ τούτου ἕνεκεν ἦλθον εἰς τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἵνα μου συμβουλευσῆς τί ὀφείλω ποιῆσαι, καὶ προσεύξῃ περὶ ἐμοῦ δεινῶς γὰρ μὲ χειμάζει. Λέγει αὐτῷ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐμβριθεστάτη καὶ αὐστηρὰ τὴ φωνὴ Ρίπτεις αὐτόν, Εὐλόγι ἐ; ἀλλ' ὁ ποι ἢ σᾶς ἂ ὑ τ ὄν οὐ ρίπτει αὐτὸ ν, σὺ αὐτὸν ἀπορρίπτεις; ἐγείρει ὁ Θεὸς τὸν καλλιονά σου καὶ συνάγει αὐτόν. Ὁ δὲ Εὐλόγιος ταῦτα ἀκούσας συνεστάλη τὲ καὶ κατέπτυξεν.

Εἶτα στραφεῖς καὶ "Ἄγιος πρὸς τὸν λελωβημένον, ἤρξατο τὴ γλώσση μαστίζειν αὐτόν καὶ λέγειν' λελωβημένε, πεπηρωμένε, ἀνάξιέ της γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, οὐ παύῃ θεομαχῶν καὶ παροργίζων τὸν ἀδελφόν; οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Χριστὸς ἔστιν καὶ ὑπηρετῶν σοί; πῶς τολμᾶς κατὰ τοῦ Χριστοῦ τοιαῦτα φθέγγεσθαι; οὐ διὰ τὸν Χριστὸν ἐδούλωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν; Στύψας οὖν καὶ τοῦτον ἔκαγως τοῖς ἐκπληκτικοῦς λόγοις, ἀφεῖς αὐτοῦ διελέχθη τοῖς ἄλλοις ἀδελφοῦς τα πρὸς τὴν χρείαν ἐκάστω.

Εἶτα πάλιν ἀναλαβῶν τὸν πρὸς τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λελωβημένον λόγον, ἔφη ἀπέλθετε, τέκνα, ἐν εἰρήνῃ καὶ μὴ χωρισθῆτε ἀλλήλων, ἀλλ' ἀποθέμενοι πᾶσαν λύπην, ἣν ὁ δαίμων ὑμῖν ἐνέβαλε, μετὰ καθαρᾶς ἀγάπης ὑποστρέψατε εἰς τὴν κέλλαν ὑμῶν εἰς ἣν καὶ ἐχρονίσατε. "Ὁ γὰρ πειρασμὸς οὗτος ἐπεσεῖσθη ὑμῖν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι ἀμφοτέροι περὶ τὸ τέλος ἔχετε, καὶ στεφάνων μέλλετε ἀξιούσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διὰ σου, καὶ σὺ δι' αὐτοῦ. Μὴ οὖν ἄλλο τί φρονήσητε, μήπως ἐλθῶν ὁ "Ἄγγελος, δν ἤδη ὁ Θεὸς εἰς ὑμᾶς ἀποστέλλει, οὐχ εὖρη ὑμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ τόπῳ καὶ μέλλετε τῶν στεφάνων στερεῖσθαι.

Σπεύσαντες οὖν οἱ ἄνδρες ἐπανῆλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν τελείᾳ ἀγάπης εἶτα μετὰ τρεῖς μὲν ἡμέρας τελευτᾷ καὶ μακάριος Εὐλόγιος, μετὰ δὲ ἑτέρας τριακονταεπτᾷ ἐκδημῆί πρὸς Κύριον καὶ καὶ τὸ σῶμα λελωβημένος, τὴν δὲ ψυχὴν ἔρρωμενος.

Ὁ οὖν Κρόνιος χρονοτριβήσας εἰς τοὺς περὶ Θηβαΐδα τόπους, κατῆλθε μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς τὰ μοναστήρια Ἀλεξανδρείας, καὶ συνέβη κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τελείσθαι παρὰ τῆς ἀδελφότητος τοῦ μὲν Εὐλόγιου τὰ τεσσαρακοστά, τοῦ δὲ λελωβημένου τὰ τρίτα, δ καὶ μαθῶν ὁ Κρόνιος ἐξέστη. Καὶ διηγήσατο τοῖς Πατράσιν καὶ προεῖπε περὶ αὐτῶν καὶ Ἀντώνιος οὗτος γὰρ ἦν τότε ἑρμηνεὺς τῶν λόγων, ὧν τὲ πρὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ Εὐλόγιος εἶπε, τὴ Ἑλληνίδι χρώμενος γλώσση, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν τὲ καὶ τὸν λελωβημένος ὁ Ἀντώνιος ἔφρασε τὴ Αἴγυπτίων ομιλῶν διαλέκτη, καθ' ἣν καὶ πάσιν ὠμίλει, ἑτέραν γλῶσσαν μὴ ἐπιστάμενος. .

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ μορφωμένος ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὀνόματι Εὐλόγιος, ἐκυριεύθη ἀπὸ θεϊκὸν ἔρωτα καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῆ τὸν κόσμον. Δι' αὐτό, ἀφοῦ ἐμοίρασε τὴν περιουσίας του, ἐκτός ἀπὸ ὀλίγα, τὰ ὁποῖα ἐκράτησε γιὰ τὴν συντήρησίν του, ἐπειδὴ δὲν ἤμπορούσε νὰ ἐργάζεται, ἤρχισε νὰ σκέπτεται τι νὰ κάμῃ διὰ τὸν εαυτὸν του· διότι οὔτε εἰς μοναστικὴν συνοδεῖαν ἀπεφάσιζε νὰ εἰσέλθῃ, οὔτε καὶ ἡ συνείδησις του τὸν ἐβεβαίωνε ὅτι ἦτο καλὸν νὰ μένῃ μόνος. Ἐτσι λοιπὸν καθὼς ἦτο διστακτικὸς εὐρήκεν εἰς τὴν ἀγορὰν κάποιον λωβιασμένον, ὁ ὁποῖος ἦτο παραπεταγμένος ἐκεῖ. Αὐτὸς οὔτε πόδια εἶχεν, οὔτε χέρια μονάχα ἡ γλῶσσα του εἶχε μείνει καὶ με αὐτὴν παρακαλοῦσε τοὺς περαστικούς νὰ τὸν λυπηθούν.

Μόλις εἶδε αὐτὸν τὸν λωβιασμένον ὁ Εὐλόγιος, ἐκέντησε τὴν καρδίαν του βαθεῖα λύπη καὶ ἀμέσως παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀπὸ μέσα του, καὶ ἔκαμεν μίαν συμφωνίας με τὸν Κύριον: Κύριε, εἰς τὸ ὄνομά Σου – εἶπε – παίρνω κοντά μου αὐτὸν τὸν λωβιασμένον καὶ θὰ τὸν περιποιούμαι ὥσπου νὰ ἀποθάνῃ, διὰ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ μέσω αὐτοῦ. Χάρισε μου λοιπὸν, Κύριε, τὴν υπομονὴν που χρειάζομαι διὰ νὰ τὸν υπηρετῶ.

Κατόπιν ἐπλησίασε τὸν λωβιασμένον καὶ του λέγει:

- Θέλεις ἡ ἐντιμότης σου, νὰ σε πάρω εἰς τὸ σπίτι μου καὶ νὰ σε περιποιούμαι;
- Μακάρι νὰ το κατεδέχεσο· ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος, ἀπήντησεν ὁ λωβιασμένος.
- Πηγαίνω λοιπὸν, νὰ φέρω ἓνα ὄνον διὰ νὰ σε πάρω ἀπ' ἐδῶ. Ὁ λωβιασμένος με πολλὴν χαρὰν συνεφώνησε.

"Ἐφερε λοιπὸν ὁ Εὐλόγιος τὸν ὄνον, ἐπήρε τὸν λωβον καὶ τὸν ἐπηγεν εἰς τὸ σπίτι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ. Ἐκεῖ τὸν ἐφρόντιζε σε κάθε τι που εἶχεν ἀνάγκην τὸν ἔλουζε, τὸν ἠλείφε με διαφόρους αλοιφάς, τὸν κρατοῦσε με τὰ ἴδια του τὰ χέρια καὶ τὸν ἐξυπηρετοῦσε πρόθυμα εἰς ὅλα ἐπὶ δεκαπέντε χρόνια.

Κατόπιν ὁμως ὁ δαίμων εἰσεχώρησε με μανίαν εἰς τὸν λωβιασμένον καὶ τὸν ἐξηγρίωσε, χωρὶς καμμίαν αἰτίαν, ἐναντίον τοῦ Εὐλογίου. Τὸν ἠρέθισε δε τόσο, ὥστε νὰ προσβάλλῃ καὶ νὰ υβρίζῃ τὸν Εὐλόγιον.

- Χαραμοφάη – του ἔλεγεν υβριστικά – ἐκλεψες ξένα χρήματα καὶ ἐνῶ ἦσουν δούλος, ἐλήστεψες τὸ ἀφεντικὸ σου καὶ τώρα, με τὴν ἰδικὴν μου δικαιολογίαν, θέλεις νὰ ξεφύγῃς,

ότι τάχα με επήρες εις το σπιτοκάλυβό σου διά να με ευεργετήσης και επιδιώκεις με εμένα να σωθής.

Ο Ευλόγιος εἰς ἀπάντησιν τον ἐπαρακαλούσε:

– Μη λέγεις, κύριε - του ἔλεγε – τέτοια πράγματα εἶπέ μου εις τι σε ἐλύπησα και θα διορθωθώ.

Ο λωβός ὁμως του ἀπαντούσε σκληρά πάλιν:

– Δεν θέλω αὐτάς τας κολακείας σου πηγαινε να με ρίξης πάλιν εις την αγοράν εκείνη μου εἶναι καλύτερη ἀπό την ιδιικήν σου περιποίησιν.

– Σε παρακαλώ, κύριε – ἐπέμενεν ο Ευλόγιος – εἴάν η εντιμότης σου στενοχωρεῖται εις τίποτα, και εγώ σε υπηρετώ.

Τότε ο λωβος ἐξηγριώνετο περισσότερο ἀπό τον θυμόν και ἐφώναζε δυνατά:

– Δεν ἀναπαύομαι να μένω μοναχός μου με σένα θέλω κόσμον.

– Ἐγώ να σου φέρω ἀμέσως πλήθος ἀπό ἀδελφούς, του ἀπαντούσε και πάλιν ο Ευλόγιος.

Ἐξω φρενών ο λωβός του ἀπαντούσε και πάλιν με κραυγάς:

- Ἀλλοίμονον εις ἐμέ τον ταλαίπωρον εγώ δεν θέλω να βλέπω τα μούτρα σου και συ θα μου κουβαλήσης ἐδῶ τους χαραμοφάγηδες σαν και σένα; Και τρέμων ἀπό την κακίαν του, ἤρχιζε να ξεφωνίζη:

– Δεν θέλω, δεν θέλω, - εις την αγοράν θέλω. Πῶ! Πῶ! πόσον με καταπιέζεις! Ρίξε με ἐκεῖ που με ευρήκες!

Ἀν εἶχε τα χέρια του ἐκείνην την στιγμὴν ο λωβός, ἀσφαλῶς δεν θα ἐδίσταζε και να κρεμασθῆ ἀκόμη, ἢ να αυτοκτονήση με ξίφος. Τόσον πολύ τον εἶχεν ἐξαγριώσει ο δαίμων.

Ο Ευλόγιος τα εἶχε χαμένα δεν ἤξερε τι να κάνη. Κατόπιν συμβουλῆς των γειτονικῶν του ἀσκητῶν ἀπεφάσισε να υπάγη, μαζί με τον λωβόν, εις τον Μέγας Ἀντώνιον και να του ἀναφέρη την περίπτωσιν και να κάμη ὅ,τι ἐκεῖνος τον συμβουλεύσει.

Ἀφοῦ λοιπόν τον ἐπέισε με γλυκόλογα και τον ἐφόρτωσεν εις μίαν βάρκαν, τον ἔφερεν εις το Μοναστήριον των μαθητῶν του Μεγάλου Ἀντωνίου. Καθῶς ἔλεγαν, ο Ἅγιος ἤρχετο εις το Μοναστήρι αυτό, ἄλλοτε μεν κάθε δέκα ἡμέρας, ἄλλοτε πάλιν κάθε εἴκοσι, πρὸς ωφέλειαν των ἐπισκεπτῶν.

– Πραγματικά, μετὰ τον ἐρχομόν του Ευλογίου, ἤλθε την ἄλλην ἡμέραν, ἀργά το βράδυ, και ο Μέγας, σκεπασμένος με ἓνα δερμάτινον ἐπανωφόριον, ὅπως μου διηγήθη ο Κρόνιος, που ευρίσκετο τότε ἐκεῖ. Ἀφοῦ λοιπόν ο Μέγας Ἀντώνιος ἐχαίρετῆσεν ὅλους τους παρευρισκομένους και ἐκάθισεν, ἐφώναζε πρῶτον ἀπό ὅλους ὀνομαστικά τον Ευλόγιον, που δεν τον εἶχεν ἐδει ποτέ, οὔτε εἶχε μάθει τίποτε δι' αὐτόν. Ο Εὐγιος, ἀν και τον ἐφώναζε τρεῖς φορές ο Μέγας Ἀντώνιος με το ὄνομά του, δεν ἀπήντησε, διότι ἐνόμιζες ὅτι ο Ἅγιος κάποιον ἄλλον φωνάζει γνωστόν του με το ἴδιον ὄνομα. Ο Μέγας Ἀντώνιος πάλιν εἶπε:

- Σε σένα λέγω, που ήλθες από την Αλεξάνδρειαν. Τότε ο Ευλόγιος του απαντά: – Σε παρακαλώ τι διατάσσεις; – Διατί ήλθες εδώ; τον έρωτά ο 'Αντώνιος. Και ο Ευλόγιος του απεκρίθη:

– Εκείνος, που σου εφάνέρωσε το όνομά μου, ασφαλώς θα σου έφάνέρωσε και όλα όσα με απασχολούν.

- Έμαθα διατί ήλθες – του λέγει ο Άγιος Αντώνιος, αλλά να το είπης και ενώπιον όλων των αδελφών διά να μάθουν και αυτοί.

Ενώπιον λοιπόν όλων και του λωβού ήρχισε να διηγείται ο Εύλόγιος:

- Ανθρωπε του Θεού – είπεν - αυτόν τον λωβιασμένον τον ευρήκα εις την αγοράν, παραπεταμένον και παραμελημένον. Τον ελυπήθην λοιπόν βαρύτατα και προσευχήθην εις τον Θεόν να μου δοθή το χάρισμα της υπομονής να τον περιποιούμαι υπεσχέθην δε εις τον Χριστόν να τον φροντίζω μέχρι τέλους της ζωής του, διά να εύρη και αυτός ανάπαυσιν κοντά μου και να σωθώ και εγώ κοντά εις αυτόν.

Τον παρέλαβα πραγματικά εις το σπίτι μου και είναι δεκαπέντε χρόνια τώρα που τον εξυπηρετώ όσον ήμπορώ. Τώρα όμως τελευταία, δεν ηξεύρω τί κακόν έχει πάθει από μένα, και με στενοχωρεί πάρα πολύ. Έσκέφθηκα να τον πετάξω· διότι εκεί με έφερε. Δι' αυτό λοιπόν ήλθα εις την αγιωσύνην σου να με συμβουλεύσης τι πρέπει να κάνω και να προσευχηθής δι' εμέ, διότι με ταλαιπωρεί φοβερά.

"Όταν ήκουσεν αυτά ο Μέγας Αντώνιος, του απαντά αυστηρά και επιτιμητικά:

– Να τον πετάξης, Ευλόγιε; 'Αλλ' 'Εκείνος, που τον εδημιούργησε, δεν τον πετά και θα τον παραπετάξης σύ; Θα παρουσιάση ο Θεός άλλον καλύτερόν σου, διά να τον περιμαζεύση.

Μόλις ο Ευλόγιος ήκουσεν αυτά έζάρωσε και εφοβήθη.

Κατόπιν ο Άγιος Αντώνιος έστράφη προς τον λωβον και ήρχισε να τον μαστιγώνη με την γλώσσαν του και να του λέγη:

- Λαβέ, ανάπηρε, ανάξιέ και της γης και του ουρανού, δεν θα παύσης να πολεμάς τον Θεόν και να παροργίζης τον αδελφόν; Δεν γνωρίζεις ότι αυτός που σε υπηρετεί είναι ο Χριστός; Πώς λοιπόν τολμάς να λέγης τέτοια λόγια εναντίον του Χριστού; Μήπως χάριν του Χριστού δεν έγινεν ο Ευλόγιος δούλος σου, διά να σε υπηρετή; .

'Αφού λοιπόν έμαστίγωσε με αυτά τα αυστηρά λόγια και τον λωβόν, τους άφησε και συνομίλησε με τους άλλους αδελφούς, κατά την ανάγκην του καθενός.

"Επειτα εστράφη πάλιν προς τον Ευλόγιον και τον λωβον και τους είπε:

Πηγαίνετε, παιδιά μου, εν ειρήνη και να μη αποχωρισθήτε: αφού αποδιώξετε όλην την λύπης που έβαλεν ο δαίμων εις την καρδίαν σας, ξαναγυρίσετε με αγάπην εις το κελλί σας όπου τόσα χρόνια έζησατε μαζί. Διότι ο σατανάς σας συνεκλόνησε με αυτόν τον πειρασμόν, επειδή είδεν ότι και οι δύο ευρίσκεσθε κοντά εις το τέλος της ζωής σας και πρόκειται να στεφανωθήτε από τον Θεόν και αυτός εξ αιτίας σου και συ εξ αιτίας του θα στεφανωθήτε.

Μη σκεφθήτε λοιπόν τίποτε άλλο μη τυχόν καταφθάση ο Αγγελος, τον οποίον ήδη ο Θεός σας στέλλει, και δεν σας εύρη εις τον ίδιον τόπον και έτσι θα χάσετε τους στεφάνους.

Έφυγαν λοιπόν αμέσως οι δύο άνδρες και επέστρεψαν εις τον τόπον τους τελείως αγαπημένοι μετά από τρεις ημέρας τελειώνει την ζωήν του ο μακάριος Ευλόγιος και μετά άλλας τριάντα επτά φεύγει διά τον Κύριον και ο λωβος εις το σώμα, αλλά εις την ψυχήν θεραπευμένος.

Ο Κρόνιος, αφού παρέμεινεν ολίγον καιρόν εις τους τόπους της Θηβαΐδος, μετά από σαράντα ημέρας κατέβη εις τα Μοναστήρια της Αλεξανδρείας. Κατά την ημέραν λοιπόν του ερχομού του συνέβη να γίνωνται από την Αδελφότητα τα μνημόσυνα των σαράντα ημερών του Ευλογίου και τα τριήμερα του λωβού. Μόλις το έμαθεν αυτό ο Κρόνιος τα έχασε! Διηγήθη εις τους Πατέρας όσα επροφήτευσε δι' αυτούς ο Άγιος Αντώνιος. Διότι αυτός ο Κρόνιος ήτο τότε διερμηνεύς και μετέφραζε προς τον Αντώνιον όσα έλεγεν ο Ευλόγιος, ο οποίος όμιλούσε την ελληνικής γλώσσας και όσα είπεν ο Άγιος Αντώνιος προς αυτόν και τον λωβόν, διότι όμιλούσε προς όλους την Αίγυπτιακήν γλώσσαν, επειδή δεν εγνώριζεν άλλην διάλεκτον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ'

(Η ελευθεριότης, τα γέλια, και η ευλάβεια)

Ὅτι οὐδέν οὕτω τῷ πιστῷ ἀνοίκειον ὡς ἡ παρρησία καὶ ὁ γέλως, ἐνῶ καὶ περιεὺλαθείας, καὶ τίνα ταύτης τὰ ιδιώματα.

Τίποτα δεν εἶναι διὰ τον πιστόν τόσον αταίριαστον, ὅσον η ελευθεριότης και τα γέλια επίσης εδῶ γίνεται λόγος και διὰ την ευλάβειαν και ποια εἶναι τα γνωρίσματά της.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ποτὲ τις ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶς Ἀγάθωνα λέγων· θέλω οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφῶν" εἶπε οὖν μοὶ πῶς μετ' αὐτῶν οικήσω; Λέγει αὐτὸ ὁ γέρων ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ὅταν εἰσέρχη πρὸς αὐτούς, οὕτω φύλαξον τὴν ξενιτείαν σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἵνα μὴ παρρησιάσῃ μετ' αὐτῶν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος τί γὰρ ποιεῖ ἡ παρρησία; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔοικεν ἡ παρρησία καύσωνα μεγάλο, ὃς ὅταν γένηται πάντες φεύγουσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ τῶν δένδρων τὸν καρπὸν διαφθείρει. "Ἐφη ὁ ἀββᾶς Μακάριος οὕτω χαλεπὴ ἔστιν ἡ παρρησία; Καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων" οὐκ ἔστιν ἕτερον πάθος χαλεπώτερον τῆς παρρησίας γεννήτρια γὰρ ἔστι πάντων των παθῶν.

2. "Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ, ὅτι οὐδέποτε ἔγελασεν. Ἐν μιᾷ οὖν θέλοντες οἱ δαίμονες ποιῆσαι αὐτὸν γελάσαι, ἔδησαν εἰς ξύλον πτερὸν καὶ ἐβάσταζον θόρυβος ποιοῦντες καὶ λέγοντες ἀλλή, ἀλλή. Ἰδὼν δὲ αὐτούς ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασεν. Οἱ δὲ δαίμονες ἤρξαντο σκιρτᾶν λέγοντες οὐά, οὐά, Παμβῶ ἐγέλασεν. "Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, οὐκ ἐγέλασα, ἀλλὰ καταγέλασα τῆς ἀδυναμίας ὑμῶν, ὅτι τοσοῦτοι τὸ πτερὸν βαστάζετε.

3. Εἶπε γέρων' ἡ παρρησία καὶ ὁ γέλως ἔοικε πυρὶ καλάμην κατεσθίοντι. "Ὡς γὰρ ἐν ὀλίγῳ τὴν καλάμην τὸ πῦρ, οὕτω καὶ τὴν ἀρετὴν ἀφανίζει ἡ παρρησία.

4. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς κτησώμεθα τὴν ευλάβειαν καὶ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πραότητα καὶ τὴν ἐπιστήμης πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ἕνα δυνηθῶμεν φυγεῖν τὴν παρρησίαν, τὴν μητέρα τῶν κακῶν.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Νισθερῶ· Μοναχοῦ ἀλλότριον ὑπάρχει τὸ ὀμνῦειν, ἢ ψεύδεσθαι, ἢ καταράσθαι, ἢ ὑβρίζειν, ἢ γελαῖν.

6. Εἶδε τις τῶν γερόντων τινὰ μοναχὸς νεώτερον γελώντα καὶ λέγει αὐτῷ Μὴ γέλα, ἀδελφέ, ἔπει διώκεις ἀπὸ σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

7. Εἶπε γέρων· ἡ ευλάβεια μετὰ ταπεινοφροσύνης πανταχοῦ καλὴ ἔστιν ἔστι γὰρ τις χαριεντιζόμενος καὶ δοκῶν ἔχειν χαρὰν ἐὰν δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ποιῇ, μεμπτὸς γίνεται καὶ δὲ ευλαβῆς ἀσφαλιζόμενος ἑαυτὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἔχει πάντοτε τιμὴν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ήλθεν ένας αδελφός εις τον Αββάν Αγάθωνα και του λέγει:

- Θέλω να συγκατοικήσω με άλλους αδελφούς είτε μου λοιπόν πώς πρέπει να συμπεριφέρομαι όταν θα μένω μαζί των;

Ο Γέρων του απήντησεν:

– Όπως κατά την πρώτην ημέραν, που θα προσέλθης, διά να συγκατοικήσης μαζί των, θα αισθάνεσαι ως ξένος, έτσι και εις όλας τας ημέρας της ζωής σου να διατηρήσης αυτήν την συνείδησιν του πρωτοερχομένου ξένου, διά νά μή αποκτήσης ελευθεριότητα μαζί των.

– Τι ήμπορεί να κάμη αυτή η ελευθεριότης; τον ηρώτησεν ο 'Αββάς Μακάριος.

– Η παρρησία (η ελευθεριότης) – απεκρίθη ο Γέρων - ομοιάζει με μεγάλην ζέστην που όταν επικρατήσει, όλοι προσπαθούν να την αποφύγουν συγχρόνως δε κατακαίει τους καρπούς των δένδρων.

– Τόσον φοβερά λοιπόν είναι η παρρησία; ηρώτησεν ο 'Αββάς Μακάριος. Και ο 'Αββάς 'Αγάθων του απεκρίθη:

– Δεν υπάρχει περισσότερο φοβερόν πάθος από την παρρησίαν: διότι γεννά όλα τα άλλα πάθη.

2. Δια τον Αββάν Παμβώ έλεγαν, ότι ποτέ δεν εγέλασε. Μίαν ημέραν λοιπόν ηθέλησαν οι δαίμονες να τον κάνουν να γελάσης προς τούτο έδεσαν ένα πτερόν εις ένα ξύλον, το έβάσταζαν, έκαναν θόρυβον και έλεγαν: πώ! πω! πώ! Μόλις τους είδεν ο 'Αββάς Παμβώ εγέλασε. Τότε οι δαίμονες ήρχισαν να χοροπηδούν και να λέγουν: Μπράβοοο! Ο Παμβώ εγέλασε!

– Δεν εγέλασα – τους απεκρίθη ο Αββάς Παμβώ – αλλά περιεγέλασα την αδυναμίας σας, διότι τόσοι πολλοί βαστάζετε το πτερόν.

3. Ένας Γέρων είπεν: η παρρησία και τα γέλια ομοιάζουν με φωτιάν που κατατρώγει την καλαμιάν. Οπως δηλαδή εντός ολίγου ή φωτια αφανίζει την καλαμιάν, έτσι και η παρρησία την αρετήν.

4. Είπεν ο 'Αββάς Μωϋσής· ας αποκτήσωμεν την ευλάβειαν, την σεμνότητα, την πραότητα και την ακριβή γνώσιν προς όλους τους ανθρώπους, διά να ήμπορέσωμεν να αποφύγωμεν την παρρησίαν, η οποία είναι η μητέρα όλων των κακών.

5. Ο Αββάς Νισθερώ είπεν: Είναι τελείως ξένον διά τον Μοναχον το να ορκίζεται ή να ψεύδεται ή να καταράται ή να υβρίζει ή να γελά.

6. Κάποιος Γέρων είδεν ένα νεώτερον μοναχών να γελά και του είπε: Μη γελάς, αδελφέ, διότι διώχνεις από την καρδίαν σου τον φόβον του Θεού.

7. Είπεν ένας Γέρων: Η ευλάβεια μαζί με την ταπεινοφροσύνην εις κάθε περίπτωσιν είναι καλής διότι ήμπορεί να χαριεντίζεται κάποιος και να νομίζω ότι έχει χαράν: αν το κάμη αυτό συνεχώς, τότε γίνεται αξιοκατάκριτος, ενώ ο ευλαβής ασφαλίζει τον εαυτόν του με ταπεινοφροσύνην και τον τιμούν πάντοτε.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΡΧΗ καταστροφῆς μοναχοῦ γέλωσ καὶ παρρησία. "Ὄταν ἐν τούτοις ἴδῃς σεαυτὸν, μοναχέ, γίνωσκε σεαυτὸν εἰς βάθος κακῶν καταντήσαντα, καὶ μὴ παύση δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως ρύσῃται σὲ τοῦ θανάτου τούτου. "Ὁ γέλωσ καὶ ἡ παρρησία ἀπολλυσι τοὺς καρποὺς τοῦ μοναχοῦ, καὶ εἰς πάθη αἰσχρὰ κατασύρει αὐτόν, οὐ μόνον τὸν νέον ὄντα, ἀλλὰ καὶ τὸν γέροντα. Ὁ γὰρ γέλωσ τὸν μακαρισμὸς τοῦ πένθους ἔξω βάλλει, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἁγιον λυπεῖ, καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐκδιώκει, καὶ τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ τῶν κολάσεων, καὶ πάντα τα οἰκοδομηθέντα καταστρέφει, καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπάγει ἀπώλειαν. Περίελε ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, τὸν γέλωτα, καὶ δώρησαι μοὶ πένθος καὶ κλαυθμόν, ὃν ἐπιζητεῖς παρ' ἐμοῦ.

Ερμηνεία

ΑΡΧΗ τῆς καταστροφῆς τοῦ Μοναχοῦ εἶναι τὰ γέλια καὶ ἡ παρρησία. Ὄταν ἴδῃς τὸν εαυτὸν σου Μοναχέ, νὰ αἰχμαλωτίζεται ἀπὸ αὐτά, τότε μάθε, ὅτι κατάντησες εἰς βάθος κακῶν μὴ σταματήσης νὰ παρακαλῆς τὸν Θεὸν νὰ σε σώσῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν θάνατον. Τὰ γέλια καὶ ἡ ελευθεριότης καταστρέφουν τοὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ, καὶ τὸν παρασύρουν εἰς πάθη αἰσχρὰ, ὄχι μόνον τὸν νέον, ἀλλὰ καὶ τὸν γέροντα. Διότι τὰ γέλια ἐκδιώκουν τὸν μακαρισμὸς τοῦ πένθους, λυποῦν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀπομακρύνουν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου καὶ τῆς κολάσεως, καὶ ὅλα ὅσα ἐκτίσῃς τὰ καταστρέφουν καὶ παρασύρουν τὸν Μοναχὸν εἰς ἀνεπανόρθωτον καταστροφήν.

Πάρε ἀπὸ ἐμέ, Κύριε, τὴν διάθεσιν νὰ γελῶ καὶ δώρησε μου πένθος καὶ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ζητεῖς ἀπὸ ἐμένα.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΤΟ γελᾶν ὅλως χριστιανοὺς ἀπηγόρευται, μάλιστα δὲ μοναχοὺς τοῖς σταυρώσασιν ἑαυτοὺς τῷ κόσμῳ εἰ τίς γάρ, φησι, θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοί. Πῶς οὖν ἐνδέχεται τὸν ἐμπεπαρμένον τοῖς γλυκέσιν ἤλους τοῦ σταυροῦ διαχεῖσθαι καὶ γελᾶν; Οὐ γὰρ εἰς μετεωρισμὸν ἐκλήθημεν καὶ γέλωτα, ἵνα τὸ οὐαὶ κληρονομήσωμεν, ὡς οἱ κοσμικοὶ ἔθνικοί, ἀλλ' εἰς πένθος διηνεκές, ἵνα δι' αὐτοῦ τῆς παρακλήσεως ἀπολαύσωμεν.

Ερμηνεία

ΤΑ γέλια εἶναι τελείως ἀπαγορευμένα διὰ τοὺς Χριστιανοὺς, πρό παντός ὅμως διὰ τοὺς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐσταύρωσαν τὸν εαυτὸν τοὺς διὰ τὸν κόσμον. «Ὅποιος θέλει – λέγει – νὰ ἐλθῇ ὀπίσω μου, ἀς ἀπαρνηθῇ τὸν εαυτὸν τοῦ, ἀς σηκώσῃ τὸν σταυρὸν τοῦ καὶ ἀς με ἀκολουθῇ» (Ματθ. ἰστο, 24). Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη με τὰ γλυκὰ καρφιά τοῦ σταυροῦ, νὰ εἶναι χαρούμενος καὶ νὰ γελᾷ; Προορισμὸς μας δὲν εἶναι τὸ νὰ πάρουν τὰ μυαλά μας ἀέρα καὶ νὰ γελοῦμεν, ὥστε νὰ κληρονομήσωμεν τὸ «ουαὶ», ὅπως τοῦ κόσμου οἱ εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ νὰ πενθῶμεν συνεχῶς, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν Οὐράνιον παρηγορίαν.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ λόγος γένηται ἐν ὑμῖν γελωτοποιός, φυλάξατε ἑαυτοὺς μὴ ἔασαι τὴν φωνὴν ὑμῶν ἐξάκουστον γενέσθαι, ἐπεὶ σημεῖον ἔστιν ἁπαιδευσίας καὶ ἀφοβίας Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι φυλακὴ ἐντὸς ὑμῶν, ἐπειδὴ ἡ ὀργὴ ἐπῆλθεν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Ερμηνεία

- ΑΝ κάποιος μεταξύ σας εἰπῆ κάτι το οποίον εἶναι διὰ γέλια, προσέξατε να μη ακουσθῆ ἡ φωνή σας παρά πέρα, διότι αὐτό φανερώνει ἔλλειψιν μορφώσεως και φόβου Θεοῦ και ὅτι μέσα σας δεν υπάρχει ἔλεγχος· διότι κατέφθασεν εἰς τας ἡμέρας μας ἡ ὀργὴ εἰς τὴν Οἰκουμένην.

Ε'. Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΜΗ ἐπαιnéσης τὸν σωματικῶς κοπιώντα, λελυμένον δὲ τὰς αἰσθήσεις, λέγω δὴ τὴν ἀκοήν, καὶ τὸ κεχηνὸς καὶ ἀκρατὲς στόμα, καὶ τοὺς ρεμβώδεις ὀφθαλμούς. Φύσει μὲν τὴ ἀγάπη ἀκολουθεῖ ἡ ἀπλότης, καὶ τὸ μὴ κρατεῖσθαι τὸ καθήκοντι τῆς αἰδοῦς μέτρῳ, ἀλλ' ὑπερβαίνειν αὐτό. Σὺ δέ, ἀδελφέ, νῆφε ἐν πάσι καὶ πρὸς τοὺς σους φίλους ἐν εὐλαβείᾳ πορευέθητι" οὕτω καὶ σεαυτὸν κακείνους ὠφελήσεις, ἐν τῇ εὐλαβείᾳ διατηρῶν σου τὴν ψυχὴν, εἰς τὸ μὴ ἀπορρίψαι τὸν τῆς παραφυλακῆς χαλινόν.

Ερμηνεία

ΝΑ μὴ ἐπαιnéσης αὐτόν, που κοπιάζει σωματικά, ἔχει ὅμως χαλαρωμένας τας αἰσθήσεις: ἐννοῶ τὴν ἀκοήν, τὸ διαρκῶς ανοικτόν και ἀσυγκράτητον στόμα και τοὺς ονειροπόλους ὀφθαλμούς. Φυσικῶν ἐπακόλουθον τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ ἀπλότης και τὸ να μὴ περιοριζόμεθα μέσα εἰς τὰ μέτρα του οφειλομένου σεβασμοῦ, ἀλλὰ να τὰ υπερβαίνωμεν. Σὺ ὅμως, ἀδελφέ, να εἶσαι προσεκτικὸς εἰς ὅλα και να συναναστρέφεσαι με εὐλάβειαν τοὺς φίλους σου· ἔτσι, ἀν διατηρήσης τὴν ψυχὴν σου μέσα εἰς τὴν εὐλάβειαν, και τὸν εαυτὸν σου και ἐκείνους θα ὠφελήσης, ὥστε να μὴ ἀπορρίψετε τὸν χαλινόν τῆς προσοχῆς.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΣΗΜΕΙΟΝ ἁπαιδευσίας ἔστι Μοναχῶ καθημένῳ μέσον ἀδελφῶν καὶ γυμνοῦντι τὰς κνήμας ἑαυτοῦ ὁ δὲ εὐλαβῆς εὐσημόνως καθιεῖται.

2. Νεώτερος μοναχός, περιερχόμενος τὰς κέλλας τῶν μοναχῶν, οὐ μόνον ἀργὸς μανθάνει, ἀλλὰ και φλύαρος και περίεργος, λαλῶν τὰ μὴ δέοντα. Ὁ δὲ ἡσυχάζων ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἀγαπηθήσεται. "Ὡς πὲρ μανιάκιν χρυσοῦν ἐν τραχῆλο ἀνδρός, οὕτω πρέπει μοναχῶ ἡ εὐλάβεια.

3. Ἀδελφέ, φεῦγε ἐκ τῶν εὐτραπέλων, μήποτε ἀναιδῆ σε ἀπεργάσωνται: ἀναΐδεια δὲ μήτηρ ἀκολασίας.

4. Γέρων τις εἶδε τινὰ γελόντα και λέγει αὐτῷ ἔμπροσθέν τῆς ἄνω και κάτω κτίσεως μέλλομεν δοῦναι λόγους περὶ παντός του βίου ἡμῶν, και σὺ γελᾷς;

Ερμηνεία

ΣΗΜΕΙΟΝ, το οποίον δεικνύει απαίδευτον Μοναχόν, είναι το να κάθεται εις το μέσον των αδελφών και να γυμνώνη τα πόδια του: ο ευλαβής θα καθήση συνεσταλμένα.

2. Νέος την ηλικίαν Μοναχός, ο οποίος περιφέρεται εις τα κελλιά των άλλων Μοναχών, όχι μόνον μανθάνει να μη εργάζεται, αλλά και να γίνεται φλύαρος και περίεργος, επειδή όμιλεί αυτά που δεν πρέπει. Ενώ εκείνος που ησυχάζει εις την ταπεινοφροσύνην, θα γίνη αγαπητός. Όπως χρυσούν περιδέριον στολίζει τον τράχηλον ανδρός, έτσι ταιριάζει και εις τον μοναχών ή ευλάβεια.

3. Αδελφέ, να φεύγης μακράν από τους ελαφρούς αστεϊσμούς, μήπως γίνης αδιάντροπος. Η αδιαντροπία είναι μητέρα της ακολασίας.

4. Ένας Γέρων είδε κάποιον, ο οποίος εγέλα και του λέγει: Εμπρός εις τα επουράνια και τα επίγεια πρόκειται να λογοδοτήσωμεν δι' όλας τας πράξεις μας, και συ γελάς;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Ο θυμός, η γέννησίς του και η θεραπεία του)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ὄλως θυμούσθαι πρὸς ἄνθρωπον ἢ κραυγάζειν, καὶ τίς ἢ τοῦ θυμοῦ γένεσις, καὶ τίς ἢ θεραπεία.

Δεν πρέπει ποτέ να θυμώνη κανείς εναντίον ανθρώπου και να φωνάζη, και πώς γεννάται ο θυμός και πώς θεραπεύεται.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀγάθων, ὅτι ὀργίλος, νεκρὸν ἐὰν ἐγείρη, οὐκ ἔστι δεκτὸς παρὰ τῷ Θεῷ.

2. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν οὐκ ἔστι μοναχὸς μεμψίμοιρος, οὐκ ἔστι μοναχὸς ποιῶν ἀνταπόδομα" οὐκ ἔστι μοναχὸς ὀργίλος, ἤγουν οἱ ταῦτα ἔχοντες οὐκ εἰσὶ μοναχοί, κὰν εἶναι δοκῶσιν.

3. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσιδώρος, ὅτι ἀπῆλθον πότε εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι σκευὴ μικρά, και ἰδὼν τὴν ὀργὴν ἐγγίζουσας μοὶ ἐάσας τὰ σκευὴ ἔφυγον.

4. Ἦλθὸν πότε Ἀρειανοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισῶν εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἄββα Ἀντωνίου, και ὡς ἤρξαντο καταλαεῖν τῶν ὀρθοδόξων, οὐκ ἀπεκρίθη ὁ γέρον αὐτοῖς οὐδέν. Φωνήσας δὲ τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, εἶπεν: Ἀβραάμ, φέρε τὸ βιβλίον τοῦ "Ἁγίου Ἀθανασίου και ἀναγνωθὶ αὐτὸ και σιωπῶντων αὐτῶν ἐγνώσθη ἡ αἴρεσις αὐτῶν, και ἀπέλυσεν αὐτοὺς μετ' εἰρήνης..

5. Ἀναχωρητὴς τίς γέγονεν Ἐπίσκοπος οὗτος δι' εὐλάβειαν και ἡσυχίαν οὐδενὶ ἐπετίμα, μακροθύμως φέρων τὰ ἐκάστου πταίσματα και δὲ τούτου οἰκονόμος οὐ κατὰ λόγον διώκει τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. Και λέγουσι τινὲς τῷ Ἐπισκόπῳ διατὶ οὐκ ἐπιτιμᾶς τὸ οἰκονόμο οὕτω καταφρονούντι ; Παραπέμπεται ἐκεῖνος τὴν ἐπιτίμησιν εἰς τὴν αὔριον. Τὴ σὺν ἐξῆς ἀνέρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ τοῦ οἰκονόμου κατειπόντες. Μαθῶν δὲ ὁ Ἐπίσκοπος ἐκρύβη ἐν τινὶ τόπῳ, και εὐρεῖν αὐτὸν οἱ θέλοντες οὐκ ἠδυνήθησαν" ὡς δὲ πολλὰ ζητήσαντες μόλις εὔρον, λέγουσιν αὐτῷ διὰ τί ἐκρύβης ἀφ' ἡμῶν; Ὁ δὲ ἔφη διότι & κατῶρθωσα ἐν ἐξήκοντα ἔτεσι δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ταῦτα ὑμεῖς εἰς δύο ἡμέρας θέλετε συλῆσαι. Οἶμαι ὅτι ἔβιασθη ὁ γέρον γενέσθαι Ἐπίσκοπος, διὸ και τοῦ νόμου τῶν ἀναχωρητῶν μᾶλλον ἐφρόντιζε ἢ τοῦ τοῖς Ἐπισκόποις καθήκοντος.

6. Ἦκουσεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τινός, ὅτι ἔλκει τὰς ἐξ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος διότι ὀργίζεται, και εἶπεν οὗτος ἔμαθεν αἶρειν τὰς ἐξ, και οὐκ ἔμαθεν ἐκβάλλειν τὴν ὀργὴν.

7. Ἀδελφὸς εἷς ὀργὴν κινηθεῖς κατὰ τινός, ἔστη εὐχόμενος και αἰτούμενος μακροθυμῆσαι ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, και τὸν πειρασμὸν παρελθεῖν ἀβλαβῶς και εὐθέως δρᾷ καπνὸν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξερχόμενον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αγάθων εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος που οργίζεται εύκολα, και νεκρὸν ἀκόμη ἀν ἀναστήση, δεν εἶναι δεκτὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

2. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπε: δεν υπάρχει Μοναχός ο οποίος να παραπονήται διαρκώς, δεν υπάρχει Μοναχός εκδικητικός δεν υπάρχει Μοναχος που να οργίζεται εύκολα. Δηλαδή όσοι έχουν αυτά τα ελαττώματα δεν είναι Μοναχοί, έστω και αν νομίζουν ότι είναι.

3. Ο Αββάς Ισιδωρος εἶπε κάποτε ἐπήγα εις την αγοραν να πωλήσω ολίγα ἐργόχειρα και μόλις αντελήφθην να με καταλαμβάνη ἡ ὄργη, ἄφησα εκεί τα ἐργόχειρά μου και ἔφυγα.

4. Κάποτε ἦλθον Αρειανοί εις τον Αββάν Σισώνη, εις το ὄρος του Αββά Αντωνίου και ἤρχισαν ἀμέσως να κατηγοροῦν τους Ορθοδόξους. Ο Γέρων δεν τους εἶπε τίποτε: ἐφώναξε μόνον τον μαθητή του και του εἶπε: Αβραάμ, φέρε το βιβλίον του Αγίου Αθανασίου και διάβασε αυτό. Επειδή δε εσιώπων, ἐγένετο ἀντιληπτὴ ἡ αἵρεσις των και ἐν συνεχείᾳ τους ἀπέλυσε ἀφού τους ευχήθη κατευόδιον.

5. Κάποιος Αναχωρητὴς ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος. Αὐτός ἀπὸ εὐλάβειαν και ησυχαστικὴν διάθεσιν δεν ἐμάλωνε κανέναν, ἀλλ' ἀπὸ μακροθυμίαν ἠνείχετο τα σφάλματα του καθενός· ο δε οικονόμος του δεν διοικούσεν ὅπως ἔπρεπε τα πράγματα της Εκκλησίας. Μερικοί λέγουν τότε εις τον Ἐπίσκοπον:

– Διατί δεν τιμωρεῖς τον οικονόμον σου, που τόσο σε περιφρονεῖ;

Ο Ἐπίσκοπος ἀνέβαλε την ἐπίπληξιν διὰ την ἄλλην ἡμέραν.

Την επομένην ἡμέραν ἀναβαίνουν προς αὐτόν οἱ κατήγοροι του οικονόμου.

Μόλις το ἀντελήφθη τούτο ο Ἐπίσκοπος ἐκρύβη κάπου και δεν ἠμπόρεσαν να τον εὔρουν ἐκεῖνοι που τον ἠθέλαν.

Οταν τον εὐρήκαν, ἔπειτα ἀπὸ πολλές ἀναζητήσεις, του λέγουν διατί ἐκρύφθηκες ἀπὸ ἡμᾶς;

– Διότι – ἀπήντησεν ο Ἐπίσκοπος – ἐκεῖνα, που κατώρθωσα εις ἐξήντα χρόνια, παρακαλῶν τὸν Θεόν, σεις μέσα εις δύο ἡμέρας θέλετε να μου τα καταστρέψετε.

Νομίζω ὅτι θα ἐπίεσθη ο Γέρων να γίνῃ Ἐπίσκοπος δι' αὐτό και περισσότερον ἐφρόντιζε διὰ τον νόμον των ἀναχωρητῶν, παρά διὰ τα καθήκοντα του Ἐπισκόπου^(*).

6. Ο Αββάς Ποιμὴν ἐπληροφόρηθη διὰ κάποιον, ὅτι υποφέρει τας ἐξ ἡμέρας της εβδομάδος, διότι οργίζεται και εἶπεν αὐτός ἐμαθε να βασανίζεται τας ἐξ ἡμέρας και δεν ἐμαθε να ἀποδιώκῃ την ὄργην.

7. Ἐνας ἀδελφός ἠσθάνθη εις την ψυχὴν του ὄργην ἐναντίον κάποιου· συνεκρατήθη ὁμως και προσηυχήθη παρακαλῶν τὸν Θεόν να μακροθυμήσῃ προς τον ἀδελφόν και να περάσῃ χωρὶς ζημίαν ο πειρασμός ἀμέσως τότε εἶδε να βγαίνει καπνός ἀπὸ το στόμα του.

(*) Ο Ἐπίσκοπος δηλαδή γενόμενος παρά την θέλησίν του, ἐνῶ ἐπρωτίμα την μοναχικὴν πολιτείαν, εις την περίπτωσιν του οικονόμου ἠκολούθει περισσότερον την πολιτείαν των Μοναχῶν, των οποίων και κανὼν ἐπιβάλλει να μη οργίζωμεθα κατὰ τινος ἢ να μὴ ἐλέγχωμέν τινα. Οὕτω ὁμως δεν ἐξετέλει τα καθήκοντα του Ἐπισκόπου, τα ὁποῖα ἐπέβαλλον να ἐλέγξῃ και να τιμωρήσῃ τον κακὸν οικονόμον.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν τὶς σὲ ἓνα ὀλωδήποτε πράγματι θλίψη, καὶ γένηται σοὶ χρεία ἔλεγξαι τὸν ἀδελφόν, καὶ βλέπης ἑαυτὸν ἐν ὀργῇ καὶ ἀκαταστασία ὄντα, τὸ καθόλου μηδὲν αὐτῷ λαλήσης, ἵνα μὴ πλείω ταραχθῆς ἀλλ' ὅταν ἴδῃς καὶ σὲ αὐτὸν κακεῖνον ἐν καταστάσει καὶ πραότητι, τότε λάλησον, μὴ ὡς ἐλέγχων, ἀλλ' ὡς ὑπομιμνήσκων μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ἀν σε στενοχωρήσῃ κάποιος δι' ὀτιδήποτε πράγμα καὶ παραστή ἀνάγκη νὰ ἐλέγξῃς τὸν ἀδελφόν καὶ βλέπῃς ὅτι εὐρίσκεσαι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν ὀργῆς καὶ ψυχικὰ ἀναστατωμένος, μὴ τοῦ ὀμιλήσης καθόλου, διὰ νὰ μὴ ταραχθῆς περισσότερο ὅταν θὰ διαπιστώσῃς ὅτι καὶ συ καὶ ἐκεῖνος ἔχετε ἡρεμήσει, τότε νὰ ὀμιλήσης, ὀχι ὡσάν νὰ τὸν ἐλέγξῃς, ἀλλ' ὡσάν νὰ τοῦ ὑπενθυμίξῃς τὸ σφάλμα τοῦ με ὀλην τὴν ταπεινοφροσύνην.

Γ'. Του Αββά Μάρκου

Τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος ἐξαιρέτως ὑπερηφανία στηρίζεται καὶ κραταιοῦται, καὶ ἀκατάλυτος γίνεται. Εἰ τὶς οὖν βούλεται τοῦτον τὸν τῆς ἀνομίας οἶκον ἐν ἑαυτὸ καταλυθῆναι καὶ κατασκαφῆναι, δν δ πονηρὸς οἰκοδομεῖ ἐν τῇ ψυχῇ ἐκάστοτε, ὡς λίθους προφάσεις διαφόρους εὐλόγους ἢ ἀλόγους συνάγων διὰ τῶν τῆς ὕλης πραγμάτων ἢ ρημάτων ἐν τοῖς λογισμοῖς, καὶ οἰκοδομῆς κακίας ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάζων, ἐχέτω τὴν ταπείνωσιν τοῦ Κυρίου ἀνεπίληστον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, διαλογιζόμενος τὶς ὢν, τί γέγονε δι' ἡμᾶς, καὶ ἐξ οἴου ὕψους φωτὸς θεότητος ἀποκεκαλυμμένης κατὰ δύναμιν τῶν ἄνω οὐσιῶν, καὶ ἐν οὐρανοῖς δοξαζομένης ὑπὸ πάσης νοερᾶς φύσεως, εἰς οἶον βάθος ταπεινώσεως ἀνθρώπων κατῆλθε δι' ἄφατον ἀγαθότητα. Καὶ οὐκ ἐπαισχύνθη ὁ Δεσπότης πάσης κτίσεως, ὀρατῆς τὲ καὶ ἀοράτου, ἀναλαβεῖν τὸν ὑπὸ τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας καὶ δεσποτικῆς ἀποφάσεως καταδικασθέντα ἄνθρωπος, ἀλλὰ ταπεινώσας ἑαυτὸν, γέγονε κατὰ πάντα ὅμοιος ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας, τουτέστι χωρὶς παθῶν ἀτιμίας τὰ γὰρ διὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς παραβάσεως ὑπὸ τῆς δεσποτικῆς ἀποφάσεως ἐπενεχθέντα τῶν ἀνθρώπων θανάτου ἐπιτίμια, κόπου, πείνης, δίψης καὶ τῶν τοιούτων, πάντα ἀνέλαβε, γενόμενος ὅπερ ἐσμέν, ἓνα γενώμεθα ὅπερ ἐστίν. Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἵνα ἡ σὰρξ γένηται λόγος, καὶ ὅμοιωθη κατὰ πάντα ἡμῖν, ἵνα ἡμεῖς διὰ πάσης ἀρετῆς ὀμοιωθῶμεν αὐτῷ, καὶ ἓνα τὰ πολλὰ παρήσω, δι' ἡμᾶς ἡτιμασθη, ὕβρισθη, ἔμαστιγῶθη, ἐνεπτύσθη, κατεγελάσθη, ἐνεπαίχθη, τέλος ἐσταυρώθη, λόγῃ τὴν πλευρὰν ἐνύγη, ἀπέθανεν, εἰς ἄδην κατῆλθεν.

Ἴνα δὲ ἐν συντόμῳ καὶ τὰς τῶν παθῶν ἐπικαρπίας ἀπαριθμήσωμαι, τουτέστι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, τὴν τοῦ ἄδου καὶ θανάτου σκύλευσιν, τῶν συνελθουσῶν τῷ Κυρίῳ ψυχῶν, τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀνάληψιν, τὴν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέδραν, τὴν ὑπὲρ ἄνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου τιμὴν καὶ δόξαν, τὴν προσκύνησιν πάντων τῶν Ἀγγέλων εἰς τὸν πρωτότοκός τῶν νεκρῶν διὰ τὴν αἰτίας τῶν παθημάτων κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν.

Ὁ οὖν ταύτας τὰς μνήμας ἐν πόθῳ καὶ διαθέσει ἀνεπιλήστῳ διασφῶζων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐ κυριευθήσεται ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς πικρίας καὶ τοῦ θυμοῦ. Διὰ γὰρ τῆς ταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἧς ἀναλογίζεται, ἐπεξεληθόντων τῶν θεμελίων τοῦ τῆς ὑπερηφανίας πάθους, ὄλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀνομίας τοῦ θυμοῦ εὐχερῶς καὶ αὐτομάτως καταλύεται. Ποία γὰρ σκληρὰ

καὶ λιθίνη καρδία, ἐὰν ἐνθυμῆται διηνεκῶς τὴν τοσαύτην τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς δι' ἡμᾶς ταπείνωσιν, καὶ τὴν ἀπαριθμηθεῖσαν τῶν τοσοῦτων παθημάτων ὑπομονήν, οὐ συντριβεται, καὶ ταπεινούται, καὶ κατανύσσεται, καὶ γῆ καὶ σποδὸς καὶ καταπάτημα παντὸς ἀνθρώπου γίνεται; Τῆς δὲ οὕτω συντριβομένης ψυχῆς, ποῖος θυμὸς ἢ πικρία κατακρατῆσαι δυνήσεται;

Οἶμαι οὖν, ὡς εἰ μὴ ἢ τῶν κακῶν μήτηρ λήθη ἀπὸ τῆς καρδίας συλήσει τοὺς τοιούτους σωτηρίους καὶ ζωοποιούς λογισμούς, οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ νικηθήσεται.

Ερμηνεία

ΤΟ ΠΑΘΟΣ του θυμού στηρίζεται ιδιαιτέρως εις την υπερηφάνειαν και ισχυροποιείται και γίνεται ακατανίκητον. Εάν λοιπόν θέλη κανείς να κρημνίση και να ξεθεμελιώση τον οίκον αυτόν της ανομίας, τον οποίον οικοδομεί εις την ψυχὴν κάθε φοράν ο πονηρός, συναθροίζων και χρησιμοποιών ως λίθους διαφόρους προφάσεις είτε λογικάς είτε παραλόγους, ἀπὸ διάφορα περιστατικά ἢ λόγια που στριφογυρίζουν εις τας σκέψεις μας, δια να κτίζη εις την ψυχὴν μας την οικοδομὴν της κακίας αὐτός ας διατηρή εις την ψυχὴν του, χωρὶς να την λησμονή οὔτε στιγμήν, την ταπείνωσιν του Κυρίου. Ας αναλογίζεταί ποίος εἶναι ὁ Κύριος, και τι ἐγένε δι' ἡμᾶς, ἀπὸ ποῖον ὕψος φωτὸς θεότητος, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτεται κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἄνω οὐσιῶν, και ἡ ὁποία δοξάζεται εις τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ πάσαν νοεράν φύσιν, εις ποῖον βάθος ἀνθρωπίνης ταπεινώσεως κατήλθε, κινούμενος ἀπὸ τὴν ἀπέραντον ἀγαθότητά Του.

Ας σκέπτεται ὅτι δεν εντράπηκεν ὁ Δεσπότης ὅλου του ορατοῦ και ἀοράτου κόσμου, να λάβῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὁποία κατεδικάσθη ἀπὸ τὴν Δεσποτικῆς ἀπόφασιν και περιέπεσεν εις πάθη ατιμίας. Ἐταπείνωσε τον εαυτόν Του και ἐγένε εις ὅλα ὁμοιος με ἡμᾶς, χωρὶς ὅμως ἀμαρτίαν, δηλαδή χωρὶς πάθος ατιμίας. Διότι ὅλα ὅσα ἐπεβλήθησαν εις τον ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Δεσποτικῆς ἀπόφασιν ὡς ποινή, λόγω τῆς παραβάσεως, δηλαδή ὁ θάνατος, ὁ κόπος, ἡ πείνα, ἡ δίψα, και τὰ παρόμοια, ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδέχθη δια τον εαυτόν Του και ἐγένε ἐκεῖνο που εἴμεθα, δια να γίνωμεν ἡμεῖς ἐκεῖνο που εἶναι ὁ Κύριος.

Ὁ Λόγος ἐγένε σαρξ (δηλ. ἄνθρωπος), διὰ νὰ γίνῃ και ἡ σαρξ Θεός κατὰ χάριν και ἐγένε καθ' ὅλα ὁμοιος με ἡμᾶς, διὰ να ομοιάσωμεν και ἡμεῖς με τον Λόγον εις ὅλας τὰς ἀρετάς. Και διὰ να ἀφήσω τὰ πολλά, ἐδέχθη πρὸς χάριν μας ἀτίμωσιν, υβρίσθη, ἐμαστιγώθη, τον ἐπτυσαν, τον κατεγέλασαν, τον ἐνέπαιξαν, τέλος τον ἐσταύρωσαν, ἐκέντησαν με λόγχην τὴν πλευράν Του, ἀπέθανε και ἐκατέβηκεν εις τον Ἄδην.

Ας ἀπαριθμήσω δε με συντομίας και τὸ κέρδος ἀπὸ τὰ Ἁγία Πάθη Του· δηλαδή τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, τὴν κατανίκησιν του Ἄδου και του θανάτου, τὰς ψυχὰς που ἀνεστήθησαν μαζί με τον Κύριον, τὴν Ἀνάληψιν εις τοὺς Οὐρανοὺς, τὴν ἐνθρόνισιν εις τὰ δεξιὰ του Πατρός, τὴν υπεράνω κάθε ἀρχῆς και ἐξουσίας και κάθε γνωστοῦ ονόματος τιμὴν και δόξαν, τὴν προσκύνησιν του Πρωτοτόκου των νεκρῶν ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀγγέλους, ἐξ αἰτίας των παθημάτων, σύμφωνα με ὅσα λέγει ὁ Ἀπόστολος (Εβρ. 6', 5-18).

Εκεῖνος λοιπόν που διατηρεῖ, εις τὴν καρδίαν του, με πόθον και διάθεσιν να μὴ τὰς λησμονήσῃ αὐτὰς τὰς σκέψεις, δεν θα κυριευθῇ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς πικρίας και του θυμοῦ. Διότι με τὴν ταπείνωσιν του Χριστοῦ, που διαρκῶς, θα σκέπτεται, θα διαβρωθοῦν σιγά-σιγά τὰ θεμέλια του πάθους τῆς υπερηφανεῖας και ολόκληρον τὸ οικοδόμημα τῆς ἀνομίας του

θυμού εύκολα από μόνος του θα κρημνισθή. Διότι ποία καρδία, όσον πέτρινη και σκληρή αν είναι, όταν ενθυμήται συνεχώς την τόσο μεγάλην ταπείνωσιν της Θεότητος του Μονογενοῦς, η οποία έγινε δι' ημάς, και την υπομονήν που έδειξεν εις τα τόσα παθήματα, δεν θα συντριβή, δεν θα ταπεινωθή, δεν θα δοκιμάση κατάνυξιν και δεν θα γίνη χώμα και στάκτη και καταπάτημα από κάθε άνθρωπον; Μίαν τοιαύτην συντετριμμένην ψυχήν ποίος θυμός ή πικρία θα ήμπορέση να κατανικήση;

Νομίζω λοιπόν ότι αν η μητέρα των κακών, η λησμοσύνη, δεν έκδιώξη από την καρδίαν αυτούς τους σωτηρίους και ζωοποιούς λογισμούς, ουδέποτε ο άνθρωπος θα νικηθή από τον θυμόν.

Δ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΑΚΥΜΑΝΤΟΝ άει φυλάττειν δεϊ τους άγωνιζομένους την διάνοιαν, ένα τους εις αυτήν διαθέοντας λογισμούς και νοῦς διακρίνων, τους μέν καλούς και θεοπέμπτους έν τοϊς ταμείους τής μνήμης έναποτίθεται, τους δε σκαιούς και δαιμονιώδεις έξω πού τών άποθηκών άπορρίπτει τής φύσεως. Και γάρ ή θάλασσα γαληνιώσα μέν άχρϊς αυτού του βυθίου κινήματος υπό τών άλιέων καθοράται, ως μηδέν αυτούς σχεδόν τότε λανθάνειν τών εκείσε διαπορευομένων ιχθύων. "Ότε δε υπό τών πνευμάτων ταραττεται, τή στυγνότητα τής ταραχής κρύπτει άπερ έν τῷ γέλωτι τής γαλήνης δράσθαι φιλοτιμείται.

"Όθεν άργήν οῦσαν την τέχνην τών άγρευτῶν, τότε βλέπομεν όπερ και τόν νοῦν τόν θεωρητικῶν πάσχειν πάντως συμβαίνει, όταν μάλιστα έξ όργής άδίκου και βυθός τής ψυχής ταραττεται.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΙ που αγωνίζονται πρέπει πάντοτε να φυλάγουν αδιατάρακτον τον νούν των, δια να διακρίνη τους λογισμούς που εισέρχονται εις αυτόν και τους καλούς που στέλλει ο Θεός να αποταμιεύη εις τα θησαυροφυλάκια της μνήμης, τους δε κακούς, τους οποίους εμπνέουν οι δαίμονες, να τους πετά έξω από τας φυσικές αποθήκας της σκέψεως. Διότι και εις την θάλασσαν, όταν είναι ήρεμος, οι αλιείς βλέπουν εις αυτήν κάθε κίνησιν μέχρι του βυθού, ώστε τίποτε να μη τους ξεφεύγη από τα ψάρια που πηγαινοέρχονται μέσα εις αυτήν. "Όταν όμως ταρασσεται από τους ανέμους, κρύβει με την θόλωσιν της τρικυμίας εκείνα που αφήνει να διακρίνονται με την χαροποιόν γαλήνην.

Δι' αυτό, όταν είναι τρικυμία, και οι ψαράδες δεν εργάζονται το ίδιο πάσχει και ο θεωρητικός νους, όταν ταρασσεται ο βυθός της ψυχής προ παντός από άδίκον οργήν.

Ε'. Του Οσίου Κασσιανού

Ο ΕΠΙΘΥΜΩΝ τόν πνευματικός άγῶνα νομίμως άγωνίσασθαι, από παντός έλαττώματος, όργής τε και θυμοῦ άλλότριος έστω, και άκουέτω τί αυτό τὸ σκεῦος τής έκλογής παραγγέλλει: «Ίάσα, φησί, πικρία, και όργή, και θυμός και κραυγή, και βλασφημία, άρθήτω άφ' ήμῶν, σὺν πάση κακία». "Όταν δε εἶπε πᾶσαν, ουδεμίαν πρόφασιν θυμοῦ ή ως αναγκαίαν ή ως εὔλογον ήμιν καταλέλοιπεν.

“Ο τοίνυν πλημμελούντα τὸν ἀδελφὸν διορθοῦσθαι βουλόμενος ἢ ἐπιτιμίαν τούτω παρέχειν, σπουδαζέτω ἑαυτὸν ἀτάραχον φυλάττειν, μήποτε ἄλλον θεραπεύσαι βουλόμενος ἑαυτῷ τὴν νόσον ἐπισπάσῃται καὶ ρηθήσεται αὐτὸ τὸ Εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο: « ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτὸν» καὶ πάλιν «τί βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς»; ἢ ποῖω τρόπῳ θεάσῃ τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελ

πτουσᾶν σε; Ἐξ οἷας δὴποτε γὰρ αἰτίας ἢ τῆς ὀργῆς κίνησις, εἰ ὑπερζέσει, τυφλοῦ τους ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς καὶ οὐκ ἔα αὐτὴν θεάσασθαι τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

“Ὡς πὲρ γὰρ ὁ ἐπιθεῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς χρυσὰ πέταλα ἢ μολύβδινα, ἐπίσης ἐκώλυσε τὴν ὀρατικὴν δύναμιν καὶ οὐδαμῶς διαφορὰν τυφλότητος καὶ τοῦ χρυσοῦ πετάλου τιμιότης ἐποίησεν, οὕτως ἐξ οἷας δὴποτε αἰτίας εὐλόγου ἢ ἀλόγου ὀργῆς ἀναφθείσης, ἢ ὀρατικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς σκοτίζεται. Τότε φυσικῶς μόνον κεχρήμεθα τῷ θυμῷ, ὅταν πρὸς τοὺς φιληδόνους καὶ ἐμπαθεῖς λογισμοὺς τοῦτον κινῶμεν.

Οὕτως ἡμᾶς καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ διδάσκει φάσκων: «ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε», τουτέστι κατὰ τῶν ἰδίων παθῶν τὴν ὀργὴν κινεῖτε καὶ κατὰ τῶν πονηρῶν λογισμῶν, καὶ μὴ διὰ τοῦ ἀποτελεῖν τὰ ὑποβαλλόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀμαρτάνετε, καὶ ταύτην τὴν ἔννοιαν δηλοῖ σαφῶς τὰ ἐπαγόμενα «ἂ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, φησὶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν καταλύγητε» ἡγουν ὅταν ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν οἱ πονηροὶ λογισμοί, ἐκβαλόντες τούτους διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ὀργῆς, μετὰ τὴν αὐτῶν ἐκβολὴν ὥσανει ἐν κοίτῃ τῇ ἡσυχία εὐρισκόμενοι, τὸ τῆνικαῦτα κατανύσσεσθε πρὸς μετάνοιαν.

ρητοῦ τούτου καὶ προσθεῖς, φησὶν «ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δότε τόπον τὸ διαβόλω», ἥτοι μὴ παρασκευάσατε τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστὸν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ παροργισμοῦ ὑμῶν, δν αὐτοὶ παροργίζετε, συγκατατιθέμενοι τοὺς φαύλους λογισμοὺς ἐπιδύναι, ὡς εἴρηται, ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἵνα μὴ τὴ ἀναχωρήσει αὐτοῦ τόπον εὐρῆ ἐν ὑμῖν ὁ διάβολος.

Διὸ προσήκει τοὺς θείοις νόμοις ἀκολουθοῦντας πάση δυνάμει ἀγωνίζεσθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ὀργῆς καὶ κατὰ τῆς ἔνδον ἐν ἡμῖν ἀποκειμένης νόσου, καὶ μὴ κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὸν θυμὸν κινοῦντας, ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκειν, ὡς ἐκεῖ δὴθεν μηδενὸς ὄντος τοῦ κινουῦντος ἡμᾶς πρὸς ὀργὴν, καὶ ὡς εὐκόλως ἐν τῇ μονώσει ἢ ἀρετῇ τῆς μακροθυμίας κατορθωθήσεται.

Ἀπὸ γὰρ ὑπερηφανίας καὶ τοῦ μὴ θέλειν ἑαυτοὺς μέμφεσθαι καὶ ἐπιγράφειν τὴ ἰδίᾳ ραθυμία τὰς αἰτίας τῆς ταραχῆς, τὴν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ἀναχώρησιν ἐπιθυμοῦμεν. Ἔως δὲ οὕτω διακείμεθα καὶ φρονοῦμεν, καὶ τῆς ἡμετέρας ραθυμίας τὰς ἀσθενείας καὶ τὰς αἰτίας ἄλλοις ἐπιγράφομεν, οὐ δυνησόμεθα πρὸς τὴν τελειότητα τῆς μακροθυμίας φθᾶσαι. Τὸ γὰρ κεφάλαιον τῆς ἡμετέρας διορθώσεως οὐκ ἐκ τῆς τοῦ πλησίον μακροθυμίας τῆς πρὸς ἡμᾶς γινομένης κατορθοῦται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀνεξικακίας.

Εἰ δὲ καὶ τὴν ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκομεν τὸν τῆς μακροθυμίας ἀγῶνα φεύγοντες, γνωστὸν ἡμῖν ἔστω, ὡς διὰ τῆς ἐρημίας πλέον ἄγριουνταί τα ἐν ἡμῖν πάθη, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ θυμοῦ, ἀργούντα τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων γυμνασίας, καὶ αὐτὴν τὴν σκιὰν τῆς ὑπομονῆς τὴ καὶ τῆς μακροθυμίας, ἣν εἰκονικῶς ἔχειν ἔδοκουμεν ἀναμειγμένοι τοὺς ἀδελφούς, ἀπολλύομεν τὴ στερήσει τῆς γυμνασίας καὶ διορθώσεως.

Διὸ χρὴ τοῖς ἐφιεμένοις πραότητα κτήσασθαι, σπουδάξιν οὐ μόνον πρὸς ἀνθρώπους μὴ ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα, ἢ πρὸς τὰ ἄψυχα πράγματα. Μέμνημαι γὰρ ἐγώ,

ήνικα ἐν τῇ ἐρήμῳ διέτριβον, κατὰ καλάμου τὸν θυμὸς κινήσας, τῆς παχύτητος τούτου ἢ τῆς λεπτότητος ἀπαρεσάσης μοί. Καὶ κατὰ ξύλου πάλιν, ὅταν κόψαι τοῦτο θελήσας, μὴ ταχέως ἠδυνήθην, καὶ κατὰ λίθου δὲ πυροβόλου ὠργίσθην, διότι σπουδάζοντός μου ἐκβαλεῖν το πῦρ, οὗ ταχέως καὶ σπινθήρ. ἐξεπήδησεν. Οὕτως ἢ ὀργὴ ἐπετάθη μου, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀναισθήτων πραγμάτων ταύτην ἔκφερεν μέ.

Πᾶσαν οὖν ὀργὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπορρίψωμεν, φοβηθέντες τῆς τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, ἣν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀπεφήνατο λέγων· «ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει» οὕτω γὰρ τὰ ἀκριβῆ των ἀντιγράφων περιέχει τὸ γὰρ εἰκῆ, ἐκ προσθήκης ἐτέθη, παρὰ τῶν μὴ βουλομένων τελείως ἐκκόπτειν τὸ πάθος τῆς ὀργῆς. Ὁ γὰρ σκοπὸς τοῦ Κυρίου, ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, τὴν ρίζαν αὐτὴν καὶ αἰτίαν καὶ τούτου τοῦ πάθους ἀποτέμνει καὶ ἀνασπᾶν πάσι τρόποις ἡμᾶς βούλεται καὶ μηδεμίαν πρόφασιν ὀργῆς ἐν ἑαυτοῖς διαφυλάττειν, ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν εὐλόγως δῆθεν κινούμενοι, ὕστερον τῇ μανίᾳ τοῦ ἀλόγου θυμοῦ περιπέσωμεν.

Αὕτη οὖν ἡ παντελὴς ἴασις ταύτης τῆς νόσου, ἵνα σπουδάσωμεν μῆτε ἐπὶ δικαίους μῆτε ἐπὶ ἀδίκους τὸν θυμὸν κινεῖν, τοῦ σκοτεινοῦ τούτου πάθους τὴν διάνοιαν ἡμῶν ζοφώσαντος, οὔτε διακρίσεως φῶς, οὔτε ὀρθοῦ βουλεύματος βεβαίωσις, οὔτε δικαιοσύνης κυβέρνησις ἐν ἡμῖν εὐρεθήσεται. Καὶ τὸ Ἅγιον δὲ Πνεῦμα φεύξεται ἀφ' ἡμῶν, ὑπὸ τῆς ἔνδον ταραχῆς ἐλαυνόμενον.

Ἐπὶ πάσι δὲ τοῖς εἰρημένοις δεῖ ἡμᾶς διηνεκῶς τὸ ἄδηλόν του θανάτου πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας, φυλάττειν ἑαυτοὺς ἀπὸ ὀργῆς, καὶ τὸν θυμὸν εἰς τέλος ἔγκαταλιπεῖν, κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου παραίνεσιν, εἰδόμενος ὅτι οὔτε σωφροσύνης, οὔτε ἀποταγῆς πάσης τῆς ὕλης, οὔτε τῶν νηστειῶν καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ λοιπῶν κακουχιῶν ὄφελος οὐδὲ τυχόν, εἰ ὑπὸ ὀργῆς καὶ μίσους κατεχόμενοι τῇ φοβερᾷ κρίσει ἔνοχοι εὐρεθῶμεν.

Ἑρμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που ἐπιθυμεῖ νὰ διεξαγάγῃ νόμιμα τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα, ἀς ἀποξενωθῆ ἀπὸ κάθε ἐλάττωμα, καὶ ἀπὸ ὀργὴν καὶ θυμὸν, καὶ ἀς προσέχη τί του παραγγέλλει τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς^(*). «Πάσα πικρία – λέγει – καὶ ὀργὴ καὶ θυμὸς καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία, ἀς ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ ἡμᾶς μαζί με κάθε ἄλλην κακίαν» (Ἐφεσ. δ', 31). Οταν δε λέγῃ «πάσαν», οὐδεμίαν ἀφορμὴν θυμοῦ μᾶς ἐπέτρεψεν ἢ ὡς ἀναγκαίαν, ἢ ὡς δικαιολογημένην.

Εκεῖνος λοιπὸν που θέλει νὰ διορθώσῃ τὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος σφάλει ἢ νὰ του ἐπιβάλλῃ μίαν ποινὴν, ἀς φροντίζῃ νὰ παραμείνῃ ἀτάραχος, μὴ τυχόν, ἐνῶ θέλει νὰ θεραπεύσῃ ἄλλον, δεχθῆ ὁ ἴδιος τὴν νόσον: καὶ τότε θὰ λεχθῆ δι' αὐτόν τὸ Εὐαγγελικόν ρητόν «ιατρέ, θεράπευσε πρῶτα τὸν ἑαυτόν σου» (Λουκ. δ', 23), ἢ τὸ «διατί βλέπεις τὸ ξυλαράκι εἰς τὸν οφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ δὲν ἀντιλαμβάνεσαι τὴν δοκόν, που ἔχει καρφωθῆ εἰς τὸν ἰδικόν σου οφθαλμόν;» (Ματθ. ζ', 3-5 καὶ Λουκ. στ'. 42). Ἡ με ποιὸν τρόπον θὰ ἴδῃς τὸ ξυλαράκι, δια νὰ το βγάλῃς ἀπὸ τὸν οφθαλμὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου, συ που ἔχεις εἰς τὸν ἰδικόν σου οφθαλμόν τὸ δοκᾶρι τοῦ θυμοῦ καὶ σε σκεπάζει ολόκληρον; Διότι ἀπὸ ὁποιανδήποτε αἰτίαν καὶ ἀν προέρχεται ἡ ὀργὴ, ἀν δυναμώσῃ, τυφλώνει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ἴδῃ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

(*) Σκεῦος ἐκλογῆς καλεῖται ὁ Παῦλος, ἐπειδὴ ἠκολούθησε τὸν Χριστόν οὐχὶ διδασκῆς ἀπὸ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπὸ κλήσιν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, ὅστις ἐφανερώθη ἐν δράματι εἰς αὐτόν εἰς τὸν δρόμον τῆς Δαμασκοῦ.

Όπως δηλαδή εκείνος που θα βάλει επάνω εις τα μάτια του καλύμματα χρυσά ή μολυβένια, εμποδίζει εξ ίσου την όρασιν και δεν έχει καμμίαν διαφοράν τυφλότητος η αξία του χρυσού καλύμματος, με τον ίδιον τρόπον σκοτίζεται και η δύναμις της ψυχικής οράσεως, όταν ανάψη μέσα μας η οργή από οποιανδήποτε αιτίαν, είτε εύλογον είτε παράλογον. Τότε μόνον δικαιολογημένα χρησιμοποιούμε τον θυμόν, όταν τον κινούμεν εναντίον των εμπαθών και φιληδόνων λογισμών.

Αυτά μας διδάσκει και ο Προφήτης Δαβίδ, όταν λέγη: «να οργίζεσθε, αλλά να μη αμαρτάνετε» (Ψαλμ. δ', 5): δηλαδή να στρέφετε την οργήν εναντίον των παθών σας και των πονηρών λογισμών και όχι με το να εκτελητε αυτά που σας εμπνέουν οι λογισμοί να αμαρτάνετε αυτό το νόημα φανερώνουν ολοκάθαρα τα όσα λέγει ο Δαβίδ πάρα κάτω: «δι' αυτά που λέγετε εις τας καρδίας σας, εις το κρεββάτι σας να μετανοήτε» (Αυτόθι). Όταν δηλαδή έλθουν εις την καρδίαν σας οι πονηροι λογισμοί, εκδιώξατε τους με την εναντίον των οργήν σας μετά δε την εκδίωξίν των, ησυχάσατε ωσάν να ευρίσκεσθε εις κρεββάτι και προσπαθήσατε να δοκιμάσετε κατάνυξιν μετανοίας.

Με τον Δαβίδ συμφωνεί και ο μακάριος Παύλος, ο οποίος επικαλείται την μαρτυρίαν του ρητού τούτου και προσθέτει: «να μη δύη ο ήλιος και να είσθε όργισμένοι ούτε να διδετε τόπον εις τον διάβολον» (Εφεσ. δ', 26): δηλαδή να μη γίνετε αιτία σείς οι ίδιοι να δύση εις τας καρδίας σας ο ήλιος της δικαιοσύνης, ο Χριστός, με τον παροργισμόν σας, που γεννάται από την συγκατάθεσίν σας εις τους αισχρους λογισμούς, διά νά μή εύρη, με την αναχώρησιν του νοητου ηλίου, ο διάβολος τόπον εις τας ψυχάς σας.

Δι' αυτό πρέπει να συμμορφωνώμεθα με τους θείους νόμους και να αγωνιζώμεθα με όλας μας τας δυνάμεις εναντίον του πνεύματος της οργής και εναντίον της νόσου που ευρίσκεται μέσα μας. Να μη θυμώνωμεν εναντίον των ανθρώπων και μετά να επιδιώκωμεν την έρημίαν και την μοναξιάν, επειδή, δήθεν, δεν υπάρχει τίποτε εκεί, που να μας εξωθή εις οργήν και επειδή, τάχα, η αρετή της μακροθυμίας έτσι θα κατορθωθή εύκολα.

Διότι από υπερηφάνειας και από το να μη θέλωμεν να κατηγορούμεν τους εαυτούς μας και από το να μη αποδίδωμεν εις την ιδικήν μας ραθυμίαν τας αιτίας της εσωτερικής ταραχής μας, επιθυμούμεν να φεύγωμεν από τους αδελφούς έως ότου έχομεν αυτήν την διάθεσιν και αυτό το φρόνημα και αποδίδομεν εις τους άλλους τας αιτίας της ραθυμίας μας και της ψυχικής μας αδυναμίας, δεν θα ήμπορέσωμεν να φθάσωμεν προς την τελειότητα της μακροθυμίας. Διότι η διόρθωσίς μας δεν κατορθώνεται από την μακροθυμίαν του πλησίον προς ημάς, αλλά από την ιδικήν μας ανεξικακίαν.

Αν δε επιδιώκωμεν την έρημίαν και την μοναξιάν, αποφεύγοντες έτσι τον αγώνα της μακροθυμίας, ας μάθωμεν καλά, ότι με την έρημίαν εξαγριώνονται περισσότερο τα πάθη μέσα μας και προ παντός το πάθος του θυμού· διότι άγριεύουν, επειδή δεν εξασκούμεθα από την συναναστροφής με τους άλλους ανθρώπους. Και αυτή ακόμη η σκιά της υπομονής και της μακροθυμίας, την οποίαν ένομιζαμεν ότι έχομεν, έστω και φαινομενικά, όταν είμεθα μαζί με τους αδελφούς, την χάνομεν με την στέρησιν της ασκήσεως και της διορθώσεως.

Δι' αυτό πρέπει εκείνοι που επιθυμούν να αποκτήσουν πραότητα, να φροντίζουν να μη οργίζονται όχι μονάχα εναντίον ανθρώπων, αλλ' ούτε εναντίον των ζώων ή και των αψύχων ακόμη πραγμάτων. Ενθυμούμαι, όταν έμενα εις την έρημον, ότι κάποτε εθύμωσα με ένα

καλάμι, διότι δεν μου άρεσε το πάχος ή η λεπτότης του και με ένα ξύλον εθύμωσα, όταν ήθελσα να το κόψω, επειδή δεν ήμύρεσα να το κόψω γρήγορα και με μίαν τσακμακόπετραν ώργίσθην, διότι έβιαζόμουν να ανάψω φωτιάν και δεν έβγαινε γρήγορα η σπίθα. Τόσον έμεγάλωσεν ο θυμός μου, ώστε να τον εκδηλώνω και εναντίον αψύχων πραγμάτων ακόμη.

Ας πετάξωμεν λοιπόν από επάνω μας όλην την οργήν και ας φοβηθώμεν την απόφασιν του Κυρίου, ο οποίος διεκήρυξεν εις το Ευαγγέλιον: «αυτός που οργίζεται εναντίον του αδελφού του – είπε – θα είναι ένοχος εις την κρίσιν» (Ματθ. ε', 22). Διότι αυτό μονάχα αναφέρεται εις τα αντίγραφα, τα οποία θεωρούνται περισσότερο ακριβή, δηλαδή η λέξις «είκη» (άκαίρως – ματαιώς – ασκόπως) προσετέθη από εκείνους που δεν ήθελαν να κόψουν τελείως το πάθος της οργής. Σκοπός του Κυρίου βεβαίως είναι να ξερριζώσωμεν και να κόψωμεν με κάθε τρόπον την αιτίαν αυτού του πάθους, όπως και των άλλων παθών, και να μη διατηρήσωμεν μέσα μας καμμίαν πρόφασιν οργής, μη τυχόν ενώ κατ' αρχάς κινούμεθα εύλογα δήθεν προς τον θυμόν κατόπιν περιπέσωμεν εις την μανίαν του παραλόγου θυμού.

Αυτή λοιπόν είναι η τελεία θεραπεία της νόσου, τα φροντίσωμεν να μη θυμώνωμεν, ούτε διά δίκαια, ούτε διά άδικα ζητήματα, Διότι όταν θολώση την σκέψιν μας το σκοτεινόν αυτό πάθος, δεν θα ευρεθή μέσα μας ούτε φώς να διακρίνωμεν το ορθόν, ούτε βεβαιότης ορθής σκέψεως, ούτε κυβέρνησις δικαιοσύνης. Και το Αγιον Πνεύμα θα φύγη από ημάς εκδιωκόμενον από την εσωτερικών ταραχήν.

Πέραν δε από όλα όσα είπομεν, ημείς πρέπει να έχωμεν συνεχώς εμπρός εις τα μάτια μας την άγνωστον ώραν του θανάτου, να φυλασσώμεθα από την οργήν και να εγκαταλείπωμεν τελείως τον θυμόν, σύμφωνα με την συμβουλήν του Προφήτου (Ψαλμ. λσ', 8). Ας μη διαφεύγη από τον νούν μας, ότι ούτε σωφροσύνη ούτε εγκατάλειψις όλων των υλικών πραγμάτων, ούτε νηστεία και αγρυπνία και λοιπαι κακουχίαί θα μας ωφελήσουν εις τίποτε, άν, κατά την φοβεραν κρίσιν, παρουσιασθώμεν νικημένοι από την οργήν και το μίσος και επομένως ευρεθώμεν ένοχοι.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΟ ΜΕΝ έπιθυμητικόν τής ψυχής, πυκνότερον έρεθιζόμενον, έξιν φιληδονίας δυσνίκητον τή ψυχή έντιθισιν, ό δέ θυμός ταρασσόμενος συνεχώς δειλόν και άνανδρον αὐτήν κατεργάζεται ώνται δέ τὸ μὲν άσκησις έπιτεταμένη νηστείας και άγρυπνίας και προσευχής, τὸ δέ χρηστότης και φιλανθρωπία και άγάπη και έλεος.

Ερμηνεία

ΤΟ ενθυμητικόν της ψυχής, όταν ερεθίζεται συχνότερα, γεννά μέσα εις αυτην συνήθειαν φιληδονίας, δυσκολονίκητον· ο θυμός, πάλιν, με το να ταρασσεται συνεχώς, κάνει την ψυχήν δειλήν και άνανδρον. Θεραπεύονται δε η μεν συνήθεια της φιληδονίας με εντατικής άσκησιν, νηστείαν, αγρυπίαν και προσευχήν, ο δε θυμός με καλωσύνην, φιλανθρωπίαν, αγάπης και ευσπλαγγίαν.

Ζ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕ γέρων, ὅτι τὰ πάθη, καὶ περικείμεθα οἱ ἄνθρωποι παρὰ φύσιν, οἱ Ἕλληνας ἐθεοποίησαν καὶ προσεκύνουν αὐτούς, τοὺς δὲ μὴ προσκυνεῖν θέλοντας ἔβασανίζον καὶ ἐφόνευον, καὶ μάρτυρας, ὡς οὐκ ἤθελον, ἀπετέλουν. Καὶ ἡμεῖς οὖν εἰ τοὺς πάθειν ὑποκύπτομεν, εἰδωλολατρῶν οὐδὲν διαφέρομεν καὶ γὰρ ὀργὴ καὶ θυμῷ ἤττωμενος καὶ δουλεύων καὶ μὴ ἐκκόπτων ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τοῦ πάθους τούτου μανίαν, ἀρνεῖται τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὸν Ἄρεα θεὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει καὶ προσκυνεῖ τῷ τῆς μαγίας εἰδώλῳ ὁμοίως τοῖς Ἕλλησιν.

Καὶ ὁ φιλάργυρος δὲ καὶ κλείων τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐλεῶν τὸν πλησίον αὐτοῦ, εἰδωλολάτρης ὁμοίως ἐστὶ, τὸ τοῦ “Ἐρμού τμητῶν εἰδωλον καὶ λατρεύων τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὃ ἕκαστος ἤττηται, τούτω καὶ δεδούλωται, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, δς δευτέραν εἰδωλολατρείαν τὴν φιλαργυρίαν ἐκάλεσεν. Ὁ δὲ ταῦτα νικήσας καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπελάσας, ἢ ἐγκρατευόμενος ἀπ' αὐτῶν, οὗτος ἐπάτησε τὰ εἰδῶλα καὶ ἠρνήσατο τὴν δεισιδαιμονίαν, καὶ γέγονε μάρτυς ἀναίμακτος, τὴν καλὴν δμολογήσας ὁμολογίαν.

2. Ἐλεγεσ καὶ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ κρατῆσαι θυμοῦ ἐστὶ τὸ ταράττεσθαι καὶ μὴ λαλεῖν, ἐξ οὗ ἔρχεται τις, χάριτι Θεοῦ, καὶ εἰς τὸ μηδόλως ταράττεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς, τὰ μὲν πρῶτα ὅτε ἐξουδενώθη παρὰ τῶν Πατέρων εἰπόντων πρὸς αὐτόν, «τί καὶ ὁ αἰθίοψ οὗτος ἔρχεται ἐν μέσῳ ἡμῶν», ἔταραχθη ἀλλ' οὐκ ἐλάλησεν, ὡς αὐτὸς ἔφη πρὸς αὐτοὺς ἔρωτησαντας ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῶν κληρικῶν ὑβρισθεῖς καὶ τοῦ ἱερατείου ἐκδιωχθεῖς, οὐ μόνον οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν ἐπέπληξε λέγων· «σποδόδερμε, μελανέ, καλῶς σοὶ ἐποίησαν μὴ ὢν ἄνθρωπος, τί ἔρχει ἐν μέσῳ ἀνθρώπων»;

Ἄλλ' ἡμεῖς κάτω πολὺ καὶ τῶν ἀρχαρίων ὄντες διὰ τὴν πολλὴν ἡμῶν ἀμέλειαν, νομίζομεν ὑπέρογκα καὶ ἀδύνατα εἶναι τὰ ἐπιτάγματα, λέγοντες ἀνένδεκτος εἶναι τινὰ μηδόλως ταράττεσθαι, καὶ οὐκ ἀκούομεν τοῦ Προφήτου λέγοντος, «ἤτιμασθην καὶ οὐκ ἐταράχθην» οὐδὲ ζητοῦμεν βαλεῖν ἀρχὴν βεβαίαν, γενναίαν προαίρεσιν καὶ μεγαλόψυχον ἐπιδείξασθαι, ἵνα καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν ἀναλόγως ἐπισπασώμεθα, δι' ἧς καὶ τὰ λίαν δοκοῦντα δυσχερῆ, εὐχερῆ πάνυ καὶ εὐκατόρθωτα ἡμῖν γίνεται.

Ποτὲ οὖν συγκαθημένου μου τὰ μακαρίῳ Σεργίῳ τῷ ἐν τῇ Πεδιάδι ἡγουμένῳ, καὶ ἀναγινώσκοντος τῆς Παροιμίας, ὡς ἤλθον εἰς τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τὸ λέγον, «ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυμος ἡσυχάζει μάχη», ἠρωτησα τὸν μακάριον Σέργιον ἐρμηνεύσαι μοι τὸ ρητόν. Καὶ ἀποκριθεῖς εἶπεν ὡς πὲρ τὰ ξύλα αἴτια εἰσι τῆς φλογὸς τοῦ πυρός, καὶ ἐὰν μὴ ἐπαρκέσῃ τις ταῦτα σβέννυται τὸ πῦρ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παθῶν εἰσι τινὰ αἴτια, ἅτινα, εἰ ἐκκόψει τις, οὐκ ἐνεργούσι τὰ πάθη. Οἷον τῆς ὀργῆς αἴτια εἰσι τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, καὶ τὸ θέλει ποιῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα, καὶ τὸ ἀγαπᾶν διδάσκειν καὶ φαίνεσθαι παρὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ νομίζειν ἑαυτὸν φρόνιμος εἶναι. .

Ὁ Ταῦτα εἰ ἐκκόψει τις ἀτονεῖ τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος, καὶ τοῦτο ἐστὶν καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης ἐρωτηθεῖς παρὰ τινὸς ἀδελφοῦ, διατὶ τὰ πάθη οὐκ ἀναχωρούσιν ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη τὰ σκεύη αὐτῶν, ἡγουν τὰ αἴτια, ἐνδοθέν σου εἰσι δὸς αὐτοῖς τὸν ἀρραβῶνα αὐτῶν καὶ ὑπάγουσιν. Ὁ δὲ δίθυμος, ἐν ᾧ οὐχ ἡσυχάζει μάχη, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ μὴ ἀρκούμενος τῇ πρώτῃ ταραχῇ, ἀλλ' ἐρεθίζων ἑαυτὸν εἰς δεύτερον θυμόν, οἷον ἐὰν τις ἐξαφθῇ εἰς θυμόν καὶ εὐθὺς ἔλθῃ εἰς ἑαυτόν, καὶ καταγνῶ ἑαυτοῦ, καὶ ἀπελθῶν μετανοήσῃ τῷ ἀδελφῷ εἰς δν ἐθυμώθη, οὗτος οὐ λέγεται δίθυμος. Ἐν τούτῳ ἡσυχάζει μάχη, καὶ ἐν τῷ παρόντι διὰ τῆς μετανοίας τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν φιλίαν μὴ λύσαντι, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς γαλήνιον καὶ ἀτάραχον ἐκ τῆς ἔργασίας ταύτης ἔρχομενη κατάστασιν.

Ὁ δὲ θυμωθεὶς καὶ μὴ καταγνοῦς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐρεθίζων ἑαυτὸν εἰς θυμὸν καὶ μεταμελόμενος, οὐχ ὅτι οὐκ ἐλάλησε πλείονα, ὧν εἶπεν ἐν τῇ ταραχῇ αὐτοῦ, οὗτος λέγεται δίθυμος. Καὶ ἐν τούτῳ οὐδέποτε ἡσυχάζει μάχη, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐνεστῶτι διαδέχεται τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας αὐτοῦ μνησικακία, καὶ λύπη, καὶ πονηρία, καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα δὲ ἡ μάχη καὶ ἡ ταραχὴ τοῦ θυμοῦ ἐπὶ πλεῖον ἐν αὐτὸ αὐξάνει τὲ καὶ πληθύνεται. Ἐνεργουμένη γὰρ προσθήκην ἀεὶ λαμβάνει, ἕως οὐ τελείως αὐτοῦ κατακυριεύσασα ἐνέγκῃ τὸν ἄθλιον εἰς κατάστασιν δαίμονος ἀλλὰ λυτρώσεται ἡμᾶς τῆς τῶν τοιούτων μερίδος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἀγαθὸς δεσπότης ἡμῶν καὶ Κύριος.

3. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι πολλῆς ἡμῖν χρεῖα νήψεως καὶ φρονήσεως πρὸς τὰς ποικίλας μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου ἔστι γὰρ ὅτε ἐκ τοῦ μηδενὸς ποιεῖ τινὰ ταραχθῆναι, ἔστι δὲ ὅτε φέρει εὐλογον πρόφασιν ἵνα δόξῃ τις ὅτι δικαίως ἐθυμώθη, καὶ τοῦτο δὲ τῆς αὐτοῦ μισανθρωπίας ὑποβολή. Τὸ γὰρ ἐν ἀληθείᾳ ποθοῦντι τὴν ὁδὸν τῶν ἀγίων ὁδεύσαι ἀλλότριον παντάπασι τὸ θυμούσθαι πρὸς ἄνθρωπον, ὡς φησιν καὶ μέγας Μακάριος ξένον ἀδελφοῖς τὸ ὀργίζεσθαι ἢ παροργίζεσθαι τινά.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι διερχόμενος πότε τὴν ὁδὸν τῆς σκήτεως μετὰ τοῦ καμηλίτου, φέροντός μου τὰ σκεύη ἐπὶ τῆς καμήλου, ὡς εἶδος αὐτὸν λαλοῦντα καὶ κινοῦντα μὲ εἰς ὀργήν, ἐάσας τὰ σκεύη ἔφυγον.

5. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος ὁ μὴ κρατῶν γλώσσης αὐτοῦ ἐν καιρῷ ὀργῆς, οὐδὲ παθῶν κρατήσει καὶ τοιοῦτος.

6. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, ὅτι δεκατέσσαρα ἔτη ἐποίησα ἐν σκήτει δεόμενος τοῦ Θεοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα μου χαρίσῃται νικῆσαι τὴν ὀργήν.

7. Ἠρωτήθη γέρον τί ἐστὶν ὀργῆς καὶ ἀπεκρίθη ἔρις, καὶ ψεῦδος, καὶ ἀγνωσία.

8. Θυμὸς ἀνδρὶ βόθυνος αὐτῶ, καὶ ὁ ὑπερβαίνων θυμὸν ὑπερέβη βόθυνον. Μακάριος ἀνὴρ δὲ ἐν πραότητι εἴλκυσε τὸν ζυγὸν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ ἕως τέλους, ὁ δὲ ὑπερήφανος πληθύνει ταραχὰς καὶ ἔχθρας ἑαυτοῦ. Ἀνὴρ θυμώδης καὶ κραυγάρης πολυόρκος ἔσται, καὶ δὲ ἡσυχάζων συνετὸς θυμὸς δὲ ἐστὶ πάθος ἀναιδὲς καὶ ἀναίσχυντον, δὴ διαδέχεται λύπη καὶ μεταμέλος, λύπη δὲ κατεσθίει τὴν καρδίαν τοῦ ἐμπεσόντος ἐν αὐτῇ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε: Οτι τα πάθη τα οποία, παρά το ἐμφυτον αουτου, αποκτά ο ἀνθρωπος, οι αρχαίοι Ἕλληνες τα ἐθεοποίησαν καὶ τα ἐπροσκυνούσαν. ἐκείνους δε που δεν ἠθέλαν να τα προσκυνήσουν τους ἐβασάνιζαν, τους ἐφόνευαν καί, χωρὶς να το θέλουν, τους ἐκαναν μάρτυρας. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, αν υποκύπτωμεν εἰς τα πάθη, δεν διαφέρομεν εἰς τίποτα ἀπὸ τους εἰδωλολάτρας. Διότι ἐκεῖνος που νικάται ἀπὸ τον θυμὸν καὶ τὴν ὀργήν καὶ ἔχει υποδουλωθῆ εἰς αὐτά τα πάθη καὶ δεν προσπαθεῖ μόνος του να ἀποκόψῃ τὴν μανίαν του πάθους αουτοῦ, αρνεῖται τον Ἰησοῦν καὶ ἔχει μέσα του ως Θεὸν τον Ἀρην καὶ προσκυνεῖ το εἶδωλον τῆς μανίας, ὅπως καὶ οι αρχαίοι Ἕλληνες.

Καὶ ο φιλάργυρος που δεν ευσπλαγχνίζεται τον ἀδελφός του καὶ δεν δίδει ἐλεημοσύνην εἰς τον πλησίον του, εἶναι, ἐπίσης, εἰδωλολάτρης, που τιμᾷ το εἶδωλον του Ἑρμού καὶ λατρεύει τὴν κτίσιν, ἀντὶ του Κτίστου. Το ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τα ἄλλα πάθη, ἀπὸ ὅποιον πάθος ἔχει νικηθῆ κανεῖς, εἰς αὐτό καὶ ἔχει υποδουλωθῆ (Β' Πέτρ. β', 19), σύμφωνα καὶ με τα λόγια του Αποστόλου, που ἀπεκάλεσε τὴν φιλαργυρίαν δευτέραν εἰδωλολατρίαν. Ἐκεῖνος ὁμως, που ἐνίκησε τα πάθη καὶ τα ἐξεδίωξεν ἀπὸ μέσα του, ἡ ἐγκρατεύεται ἀπὸ

αυτά, αυτός κατεπάτησε τα είδωλα, ηρνήθη την δεισιδαιμονίαν και έγινε μάρτυς, χωρίς να χύση αίμα, διότι έδωσε την καλήν ομολογίαν.

2. Ο μακάριος Ζωσιμάς έλεγεν, ότι η αρχή να επιβληθή κανείς εις τον θυμόν είναι το να ταρασσεται και να μη ομιλήσ από αυτό φθάνει με την χάριν του Θεού εις την τελείαν αταραξίαν. Και ο Αββάς Μωϋσης – συνέχισε να λέγη – όταν, κατ' αρχήν εταπεινώθη από τους Πατέρας, οι οποίοι του είπαν: τι θέλει και αυτός ο αράπης, και έρχεται μαζί μας; εταράχθη αλλά δεν ωμίλησεν, όπως ο ίδιος είπε προς αυτούς, όταν τον ρώτησαν: μετά, όταν βρίσθη από τους κληρικούς και εξεδιώχθη από το Ιερατείον, όχι μόνον δεν εταράχθη, αλλά επέπληξε και τον εαυτόν του σταχτόδερμε, μαύρε – έλεγε – καλά σου έκαναν αφού δεν είσαι άνθρωπος, τί έρχεσαι με τους ανθρώπους;

Αλλ' ημείς, επειδή ευρισκόμεθα πίο κάτω και από αυτούς τους αρχαίους εξ αιτίας της πολλής μας αμελείας, νομίζομεν ότι είναι υπερβολικά και αδύνατα τα προστασόμενα. Δεν είναι δυνατόν, λέγομεν, να μη ταρασσεται καθόλου κανείς, και δεν ακούομεν τον Προφήτην, που λέγει: «Προητοιμάσθην καταλλήλως και δεν ησθάνθην κλονισμόν τινα και ταραχήν διά την φύλαξιν του νόμου Σου» (Ψαλμ. ριη', 60), ούτε φροντίζομεν να κάμωμεν αποφασιστικής αρχήν και να δείξωμεν γενναίαν και μεγαλόψυχον απόφασιν, διά να επισύρωμεν ανάλογα και την χάριν του Θεού, με την οποίαν και εκείνα που φαίνονται πάρα πολύ δύσκολα, θα μας γίνουν πολύ εύκολα και εύκολοκατόρθωτα.

Κάποτε έκαθήμην μαζί με τον μακάριον Σέργιον, τον Ηγούμενον της Πεδιάδος καθώς λοιπόν εδιάβαζα τας Παροιμίας, μόλις έφθασα εις το ρητόν που λέγει: «με τα πολλά ξύλα δυναμώνει η φωτιά, όπου δε δεν υπάρχει φιλόνικος άνθρωπος, δεν υπάρχει διαμάχη» (Παροιμ. κστ', 20), παρεκάλεσα τον μακάριον Σέργιον να μου ερμηνεύση το ρητόν. Εκείνος, εις απάντησιν, μου είπεν: «όπως τα ξύλα είναι αιτία να φουντώνη η φωτιά, και αν δεν ρίψωμεν αρκετά σβύνει, έτσι συμβαίνει και με τα πάθη, υπάρχουν δηλαδή μερικά αίτια, που αν τα κόψη κανείς, τα πάθη πλέον δεν ενεργούν όπως παραδείγματος χάριν, αίτια της όργής είναι, το πάρε – δώσε, το να θέλη κανείς να κάνη το θέλημά του, το να του αρέση να διδάσκη και να επιδεικνύεται εις τους ανθρώπους και το να θεωρεί τον εαυτόν του συνετόν και φρόνιμον.

Αν τα αποκόψη κανείς αυτά, εξασθενίζει το πάθος του θυμού. Αυτό είναι, εκείνο που εννοούσεν ο Αββάς Σισώης, όταν ήρωτήθη από κάποιον αδελφόν: «διατί δεν φεύγουν τα πάθη από επάνω μου;» Και απήντησε: τα αντικείμενα αυτών, δηλαδή τα αίτια, υπάρχουν μέσα σου: δώσε εις τα πάθη αυτά την προίκα των (τα αίτια που τα προκαλούν) και αναχωρούν. Ο δε φιλόνικος, εντός του οποίου δεν σταματά η διαμάχη, είναι εκείνος που δεν αρκείται εις την πρώτην ταραχήν, αλλ' ερεθίζει τον εαυτόν του να θυμώση και διά δευτέραν φοράν. Συγκεκριμένα, αν κάποιος θυμώση και αμέσως συνέλθη, αναγνωρίση δε το σφάλμα του και βάλη μετάνοιαν εις τον αδελφόν εναντίον του οποίου εθύμωσεν, αυτός δεν λέγεται φιλόνικος. Εις την ψυχήν του ανθρώπου αυτού ησυχάζει κάθε διαμάχη και τώρα, αφού με την μετάνοιαν που έβαλεν εις τον αδελφόν, δεν κατήργησε την φιλίαν, αλλά και εις το μέλλον, αφού, με την ενέργειαν της μετανοίας, φθάνη εις κατάστασιν γαλήνης και αταραξίας.

Εκείνος όμως που εθύμωσε και δεν ανεγνώρισε το σφάλμα του, αλλά και σφοδρότερον θυμώνει, διότι μετανοεί, επειδή δεν είπε περισσότερα από όσα είπεν επάνω εις την

ταραχήν του, αυτός λέγεται φιλόνικος. Εις την ψυχὴν αὐτοῦ οὐδέποτε ἡσυχάζει ἡ διαμάχην καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαμάχης τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας του διαδέχεται μνησικακία καὶ λύπη καὶ πονηρία, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα μεγαλώνει μέσα του καὶ πληθαίνει ἡ μάχη καὶ ἡ ταραχὴ του θυμοῦ. Ἐρεθίζεται δηλαδὴ ἡ διαμάχη καὶ παίρνει πάντοτε διαστάσεις, μέχρις ὅτου τὸν κατακυριεύσῃ τελείως καὶ τὸν καταστήσῃ τὸν ἀθλιὸν σωστὸν δαίμονα. Ἀλλ' εἶθε νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν κατηγορίας τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστός καὶ καλὸς μᾶς Δεσπότης καὶ Κύριος.

3. Ὁ ἴδιος ἔλεγεν ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ πολλὴν προσευχὴν καὶ σύνεσιν, διὰ νὰ ἀντικρούσωμεν τὰς διαφόρους μηχανὰς τοῦ διαβόλου· διότι εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὸ τίποτε νὰ κάμῃ κάποιον νὰ ταραχθῇ, ἄλλοτε, πάλιν, τοῦ φέρνει εὐλόγον δικαιολογίαν, διὰ νὰ νομίσῃ, ὅτι σωστά ἐθύμωσεν: καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ υποβάλλει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ μῖσος τοῦ ἐναντίου τοῦ ἀνθρώπου. Διότι δι' ἐκείνον ποῦ πραγματικὰ ἐπιθυμεῖ νὰ βαδίσῃ τὸν δρόμον τῶν Ἁγίων, εἶναι τελείως ξένον τὸ νὰ θυμῶνῃ ἐναντίον ἀνθρώπου. Ὅπως λέγει καὶ ὁ Μέγας Μακάριος εἶναι ἀταίριαστον διὰ τοὺς ἀδελφούς το νὰ οργίζωνται ἢ νὰ ἐξοργίζουσι ἄλλον.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός εἶπεν: Εβᾶδιζα κάποτε τὸν (δρόμος πρὸς τὴν σκῆτην) μαζί με τὸν καμηλιέρην, ποῦ μετέφερε τὰ πράγματά μου ἐπάνω εἰς τὴν καμήλαν μόλις λοιπὸν τὸν εἶδα νὰ ομιλῇ καὶ νὰ κινῇ μέσα μου οργὴν, τοῦ ἄφησα τὰ σκεύη καὶ ἐφυγα,

5. Ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν· ἐκεῖνος ποῦ δὲν συγκρατεῖ τὴν γλῶσσας του, κατὰ τὴν ὥραν τῆς οργῆς, αὐτὸς οὔτε εἰς τὰ πάθη του θα ἤμπορέσῃ νὰ ἐπιβληθῇ.

6. Ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνάς εἶπε: Δεκατέσσαρα ἔτη ἔκαμα εἰς τὴν σκῆτην, καὶ ἐπαρακαλοῦσα τὸν Θεόν, νύκτα καὶ ἡμέραν, νὰ μου δώσῃ τὴν χάριν νὰ νικήσω τὴν οργὴν.

7. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα τι εἶναι οργή; Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε: φιλονικία καὶ ψεύδος καὶ ἀγνωσία.

8 Ὁ θυμός εἶναι διὰ τὸν ἀνθρώπον ἓνας λάκκος ἐκεῖνος ποῦ νικᾷ τὸν θυμὸν ἐπήδησε τὸν λάκκον. Μακάριος ὁ ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος με πραότητα ἔσυρε τὸν ζυγὸν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ μέχρι τέλους, ἐνῶ ὁ υπερήφανος αὐξάνει τὰς ταραχές καὶ τὰς ἐχθρας ἐναντίον του. Ὁ ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος θυμῶνει καὶ εἶναι φωνακλάς, θα κάμῃ πολλούς ὄρκους, ἐνῶ ἐκεῖνος ποῦ ἡσυχάζει εἶναι συνετός. Ὁ θυμός εἶναι ἓνα πάθος ἀναίσχυντον καὶ ἀδιάντροπος, ποῦ τὸ διαδέχεται λύπη καὶ μεταμέλεια: ἡ λύπη κατατρῶγει τὴν καρδίαν ἐκείνου ποῦ ἔπεσεν εἰς αὐτήν.

Η'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ζηλωτῆς οὐδέποτε φθάγει εἰς τὴν εἰρήνην τῆς διανοίας, ὁ δὲ ἀλλότριος τῆς εἰρήνης, ἀλλότριός ἐστι τῆς χαρᾶς. Ἡ μὲν εἰρήνη τῆς διανοίας ὑγεία τελεία καὶ ἐστι καὶ λέγεται, ὁ δὲ ζῆλος ἐναντίος πέφυκε τῆς εἰρήνης οὐκοῦν ὁ ἔχων αὐτὸν μεγάλην νόσον νοσεῖ. Ἄνθρωπε, οὐκ ἔστι καλὸν οὐδὲ συμφέρον τὸ θέλεις ἄλλοις μὲν βοηθεῖν, ἑαυτὸν δὲ ἐμβάλλειν εἰς μέγαν κίνδυνον. Ὁ ζῆλος οὐκ ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς σοφίας ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν νοσημάτων τῆς ψυχῆς φρονήματος γὰρ στένωσις καὶ βραχύτης, πολλὴν τὴν ἄγνοιαν ἔχουσα. Εἰ ἐπιθυμεῖς τοὺς ἀσθενεῖς ἰατρεύειν, γνόθι ὅτι οἱ ἄρρωστοι, ἐλέους καὶ ἐπιμελείας χρήζουσιν, οὐκ

ἐπιτιμίου. Ὑμεῖς γὰρ φησιν οἱ δυνατοὶ ὀφείλετε τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν" καὶ πάλιν τὸν πταίοντα διορθοῦσθαι οὐκ ἐν ὀργῇ, ἀλλ' ἐν πνεύματι πραότητος καὶ αὐτὸς ἐπιτρέπει.

Ερμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ζηλότυπος ποτέ δεν κατορθώνει να έχει ειρηνικές σκέψεις εκείνος δε που είναι ξένος προς την ειρήνην, έχει αποξενωθεί και από την χαράν. Η ειρήνη της διανοίας είναι και λέγεται τελεία υγεία, η δε ζηλοτυπία είναι εκ φύσεως αντίθετος προς την ειρήνην. Εκείνος λοιπόν που έχει ζηλοτυπίαν, πάσχει από μεγάλην νόσον. Ανθρωπε, δεν είναι καλόν ούτε συμφέρον το να θέλεις να βοηθής άλλους και να εκθέτης τον εαυτόν σου εις μεγάλος κίνδυνον. Η ζηλοτυπία δεν είναι είδος σοφίας, αλλά νόσημα της ψυχής είναι πνεύμα στενόν και περιωρισμένον, που οφείλεται εις την πολλήν άγνοιαν.

Αν θέλεις να λατρεύσης τους ασθενείς, μάθε ότι οι άρρωστοι έχουν ανάγκην από ευσπλαγχνίαν και φροντίδα και όχι από επίπληξιν. Διότι λέγει: Σεις οι δυνατοί έχετε υποχρέωσιν να ανέχεσθε τα ασθενήματα των αδυνάτων (Ρωμ. ιε', 1). Και πάλιν ο ίδιος Απόστολος συμβουλεύει: Αυτόν που πταίει να τον διορθώνετε όχι με οργήν αλλά με πραότητα (Γαλατ. στ', 1 και Φιλιπ. β', 2-4).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Ταραχή εναντίον του αδικούντος)

Ὅτι τοῖς ἐφιεμένοις τῆς τελειότητος, καὶ τὸ παραχθῆναι ἢ ὄλως τὴν καρδίαν πρὸς τὸν ἀδικοῦντα ἢ ὑβρίζοντα οὐκ ἀνεύθυνον φαίνεται.

Δι' ἐκείνους, οἱ οποίοι ἐπιθυμοῦν τὴν τελειότητα καὶ τὸ να παραχθῆ κάπως ἡ καρδία τῶν ἐναντίον του αδικούντος ἢ του υβρίζοντος, δεν φαίνεται να εἶναι χωρὶς ευθύνην.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχώμιου

ΑΚΟΥΣΑΣ τὰ κατὰ τὸν Παχώμιον καὶ κατὰ σάρκα αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἰωάννης, ἦκεν ἐπιζητῶν αὐτὸν ἐκεῖσε. Ἰδὼν δὲ αὐτόν, ἀσπασάμενος λίαν ἐχάρη ἀφ' οὗ γὰρ βαπτισθεῖς τῇ Χριστῷ συνετάξατο καὶ τὸν μονήρη εἴλετο βίον, οὐδέποτε παρεγένετο πρὸς τοὺς ἰδίους. Ἐσχηκότες δὲ καὶ τοῦ Ἰωάννου τὸν αὐτὸν τῷ Παχωμίῳ σκοπὸν, ἔμειναν ἀμφοτέρω ἐπὶ τὸ αὐτό, τὸν μὲν νόμον τοῦ Θεοῦ διὰ παντὸς μελετῶντες, τῶν δὲ ἐπὶ γῆς ἀπάντων οὐδένα λόγον ποιούμενοι.

Εἶτα μεμνημένος ὁ Παχώμιος τῆς γενομένης πρὸς αὐτὸν ἐπαγγελίας διὰ τοῦ Ἀγγέλου περὶ τῶν μελλουσῶν σώζεσθαι δι' αὐτοῦ ἀναριθμήτων ψυχῶν, ἤρξατο ἅμα τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ πλατυτέραν οἰκοδομεῖν τὴν μονήν, πρὸς τὸ τοὺς βουλομένους τῷ βίῳ ἀποτάσσεσθαι καὶ προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ ὑποδέχεσθαι αὐτούς. Οἰκοδομοῦντων δὲ αὐτῶν, ὁ μὲν Παχώμιος τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔχων πλατύνειν τὸν τόπον ἔβουλετο, μείζονα ποιούμενος τὴν τοῦ οἴκου περιβολήν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, ἀναχώρησιν μελετῶν, ἔστενοχωρεῖ το οἶκημα καὶ ἀγανακτήσας καὶ Ἰωάννης, μειζότερος αὐτοῦ ὢν τῇ κατὰ σάρκα ἡλικία, εἶπε πρὸς αὐτὸν παύσαι περπερευόμενος καὶ πλατύνων σεαυτόν.

Ὁ δὲ ἀκούσας παροξύνθη μὲν, ἅτε παρὰ σκοπὸν ὑβρισθεῖς, οὐ μὴν ἄντειπεν αὐτῷ, ἀλλ' ἦπιος ὢν ἐνεκρατευσάτο καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ καταβάς εἰς τὸ κατώγειον, καὶ ἦν ὠκοδομηκῶς ἐκ μέρους τοῦ οἴκου, ἤρξατο κλαίειν σφοδρῶς καὶ τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενος ἔλεγεν Οὐαί μου, ὅτι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔτι ἔστιν ἐν ἐμοί, καὶ κατὰ σάρκα περιπατῶ. Τοσαύτην γὰρ ἄσκησιν ἀναλαβῶν, πάλιν τῷ θυμῷ συναρπάζομαι. Ἐλέησον μέ, Κύριε, ἵνα μὴ ἀπολωμαι: ἐὰν γὰρ μὴ στηρίξης με ἐν τῇ μακροθυμίᾳ σου, εὖρη δὲ ἐν ἐμοί μέρος τί τῶν αὐτοῦ πράξεων καὶ ἐχθρός, ἔσομαι αὐτοῦ ὑποχείριος, καθὼς γέγραπται, ὅτι «ἐὰν πάντα τὸν νόμον πληρώσῃ τις, πταῖση δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος». Πιστεύω δὲ ὅτι οἱ πολλοὶ σου οἰκτιρμοί, Κύριε, βοηθήσουσι μοὶ καὶ διδαχθήσομαι πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων σου, τοὺς ἔμπροσθεν μὲν ἐπεκτεινόμενος ἀεὶ, τῶν δὲ κατόπιν λήθην ποιούμενος.

Οἱ μὲν γὰρ ἀπ' αἰῶνος ἅγιοί σου βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς σῆς χάριτος κατήσχυναν τὸν ἐχθρόν, καὶ μεγάλως διέλαμψαν, ἐγὼ δὲ πῶς διδάξω, Κύριε, οὓς καλεῖν ἐπηγγείλω δι' ἐμοῦ εἰς τὴν τῶν μοναχῶν πολιτείαν, μὴ πρότερον γικήσας τὰ πάθη, τὰ διὰ τῆς σαρκὸς τῇ ψυχῇ προσπαλαιοντα, μήτε τὸν νόμον σου ἀμέμπτως διαφυλάξας; Ἀλλὰ πιστεύω, Κύριε, ὅτι τῆς παρά σου συμμαχίας παρουσίας μοί, πάσας τὰς ἁμαρτίας μου συγχωρήσεις.

Ταῦτα μετὰ κλαυθμοῦ ἐξομολογησάμενος, τὴν νύκτα πᾶσαν ἕως ὄρθρου δακρύων διετέλει, καὶ ἀπὸ τοῦ πολλοῦ ἰδρῶτος (θέρος γὰρ ἦν καὶ ὁ τόπος θερμοτατός) ὑπὸ τὰς βάσεις

τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὡς πηλὸς ἀπετελέσθη. Εἰώθει γὰρ ἰστάμενος εἰς προσευχὴν ἐκτείνειν τὰς χεῖρας καὶ μηδὲως καθέλκειν αὐτὰς, ἀλλὰ τῇ τούτων ἐκτάσει ὡς ἐπὶ σταυροῦ κατατεινόμενος, οὕτω καταπονῶν τὸ σῶμα πρὸς νήψιν τὴν ψυχὴν ἐπαγάγειν. Τοιοῦτος ὢν, ἐν πολλῇ πραότητι καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει συνδιῆγε τῷ ἀδελφῷ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἐπληροφορήθη τα κατορθώματα του Παχωμίου ο σαρκικός αδελφός του Ιωάννης, ἦλθεν εἰς τα μέρη, ὅπου ἠσκήτευε καὶ τον ανεζήτηι. Αφού δε τον συνήντησε, τον ησπάσθη καὶ ἐχάρη πάρα πολὺ διότι ἀπὸ τότε που εβαπτίσθη ο Παχώμιος καὶ ἠκολούθησε τον Χριστόν καὶ ἐδιάλεξε τον μοναχικόν βίον, ποτέ δεν ἐπεσκέφθη τους συγγενεῖς του. Επειδή δε καὶ ο Ιωάννης ἔταξε τον ἴδιον σκοπὸν εἰς την ζωὴν του, ἔμειναν καὶ οἱ δύο μαζί μελετώντας τον νόμον του Θεοῦ, χωρὶς να ενδιαφέρωνται δια τίποτα ἀπὸ ὅλα τα ἐπίγεια.

Ἐνεκα τούτου ἐθυμήθηκε ο Παχώμιος την υπόσχεσιν, που του ἔδωσεν ο Θεός με τον Ἀγγελον, διὰ τὰς ἀναριθμήτους ψυχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο να σωθοῦν με αὐτόν. Ἦρχισε λοιπὸν ἀμέσως να κτίζη μαζί με τον ἀδελφός του μεγαλύτερον το Μοναστήριον διὰ να υποδέχονται ἐκείνους που ἠθελαν να ἀρνηθοῦν τον κόσμον καὶ να ἀφοσιωθοῦν εἰς τον Θεόν.

Ενὼ δε ἐκτιζαν, ο μεν Παχώμιος, σύμφωνα με τον σκοπὸν που εἶχεν, ἠθελε να κάμη μεγάλο Μοναστήρι, καὶ διὰ τούτο κατεσκευάζε μεγαλύτερος τον περίβολον του τόπου. Ο Ιωάννης ὁμως, ο ὁποῖος ἐσκόπευε να ἀκολουθήσῃ τον ἀναχωρητικόν βίον, ἠθελε μικρότερον το οἶκημα. Ἔτσι, επειδή ἦτο καὶ μεγαλύτερος κατὰ την ηλικίαν, εἶπεν ἀγανακτημένος πρὸς τον Παχώμιον:

– Παύσε να υπερηφανεύεσαι καὶ να θεωρῆς μέγαν τον εαυτόν σου.

Οταν ο Παχώμιος ἤκουσε τους λόγους αὐτούς, ἐθύμωσε πρὸς στιγμὴν, διότι υβρίσθη χωρὶς λόγον δεν ἀντιμίλησεν ὁμως καθόλου εἰς τον ἀδελφός του, ἀλλ' επειδή ἦτο πράος συνεκρατήθη. Την ἐρχομένην νύκτα κατέβηκεν εἰς το υπόγειον, που εἶχε κτίσει εἰς ἓνα μέρος του οἰκῆματος καὶ ἤρχισε να κλαίῃ ἀπαρηγόρητα καὶ να ἐξομολογῆται εἰς τον Θεόν. Ἄλλοιμόνον μου – ἔλεγε – διότι ὑπάρχει ἀκόμη μέσα μου το σαρκικόν φρόνημα, καὶ συμπεριφέρομαι ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἔχω ἐπιδοθῆ εἰς τόσον μέγαν ἀσκήσιν, καὶ ὁμως πάλιν ἀρπάζομαι ἀπὸ τον θυμόν. Ελέησέ με, Κύριε, διὰ να μη χαθῶ· διότι αν δεν με στηρίξης με την μακροθυμίαν Σου, καὶ εὐρη μέσα μου ο ἐχθρός κάτι ἀπὸ τα ἔργα του, θα με ἔχη εἰς την υποταγὴν του, σύμφωνα με αὐτό που λέγει η Ἁγία Γραφή: «αν ἐφαρμόση κάποιος ὅλον τον νόμον, σφάλῃ δε εἰς ἓνα, ἐγένεν ἐνοχος ὅλων» (Ιακ. β', 10). Πιστεύω ὅτι οἱ πολλοὶ οἰκτιρμοὶ Σου, Κύριε, θα με βοηθήσουν καὶ θα διδαχθῶ να πορεύομαι τον δρόμον των Ἀγίων Σου, ὥστε συνεχῶς να προχωρῶ πρὸς τα εμπρός καὶ να λησμονῶ ὅλα τα περασμένα (Φιλιπ. γ', 14). Ἀπὸ ἀνέκαθεν οἱ Ἁγιοὶ σου κατεντρόπιαζαν τον ἐχθρόν, επειδή ἐβοηθοῦντο ἀπὸ την χάριν Σου καὶ ἔτσι ἐλαμπαν πάρα πολὺ ἐγὼ ὁμως, Κύριε, πῶς θα διδάξω ἐκείνους, που υπεσχέθης να καλέσης, δι' ἐμού, εἰς τον μοναχικόν βίον, αν προηγουμένως δεν νικήσω τα πάθη τα ὁποῖα με ὄργανον την σάρκα μάχονται ἐναντίον της ψυχῆς καὶ αν δεν διαφυλάξω χωρὶς κανένα σφάλμα τον νόμον Σου; Ἀλλὰ πιστεύω, Κύριε, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔχω την βοήθειάν Σου, θα συγχωρήσης ὅλας τας ἀμαρτίας μου.

Αυτά έξωμολογήθη με δάκρυα και δεν έσταμάτησε να κλαίη όλην την νύκτα μέχρι το πρωί. Από τον πολύν ιδρώτα (διότι ήτο καλοκαίρι και ο τόπος πάρα πολύ ζεστός) κάτω από τα πέλματα των ποδιών του το έδαφος έγινε ωσαν λάσπη, διότι συνήθιζε να στέκεται όρθιος εις την προσευχήν, να απλώνη τα χέρια και καθόλου να μη τα κατεβάζη, αλλά ωσαν νά εσταυρώνετο με το άπλωμα των χεριών, να κουράζη το σώμα του και να διατηρή την ψυχήν εις επαγρύπνησιν. Τοιούτος λοιπόν ήτο ο Άγιος Παχώμιος, και δι' αυτό εξούσε μαζί με τον αδελφός του με πραότητα και ειρήνην.

B'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΜΕΝ τελείωσιν πραότητος κτήσασθαι και τυχεῖν τοῦ μακαρισμοῦ τοῦ Κυρίου, οὐ μόνον τὴν κατ' ἐνέργειαν ὀργὴν ὀφείλομεν ἄφ' ἡμῶν ἀπορρίψαι, ἀλλὰ και τὴν κατὰ διάνοιαν ταραχὴν. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελεῖ τὸ κρατεῖν τοῦ στόματος ἐν καιρῷ θυμοῦ και μὴ ἔκφερριν ρήματα μανιώδη, ὅσον τὸ καθαρίζειν τὴν καρδίαν ἀπὸ μνησικακίας, και μὴ ἀναστρέφειν ἐν τῇ διανοίᾳ πονηροὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ λογισμοὺς. Τὰς ρίζας γὰρ τῶν ἀμαρτημάτων ἐκκόπτειν παραγγέλλει ἡ Εὐαγγελικὴ διδασκαλία ἥπερ τοὺς καρπούς.

Τῆς γὰρ τοῦ θυμοῦ ρίζης ἐκκοπίσης ἀπὸ τῆς καρδίας, οὔτε μῖσος, οὔτε φθόνος εἰς ἔργον προαχθήσεται. Καὶ γὰρ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος εἴρηται, φονεύων αὐτὸν τῇ διαθέσει τοῦ μίσους κατὰ διάνοιαν, οὔτινος τὸ αἷμα οὐ διὰ ξίφους ἐκχυθὲν ἀνθρωποὶ βλέπουσιν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔνδον ὀρμὴν τῆς καρδίας ἀναιρεθέντα, Θεὸς ἔφορα, ὅς οὐ μόνον ὑπὲρ πράξεων, ἀλλὰ και ὑπὲρ λογισμῶν και προαιρέσεων ἢ στεφάνους ἢ τιμωρίας ἀποδίδωσι, καθὼς αὐτὸς διὰ τοῦ Προφήτου βοᾷ «Ἐγὼ ἔρχομαι συναγαγεῖν τὰ ἔργα και τοὺς λογισμοὺς και τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν», ὅπερ και διὰ τοῦ Ἀποστόλου μανθάνομεν λέγοντας μεταξὺ ἀλληλῶν των λογισμῶν κατηγορούντων ἢ και ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ ἢ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτά των ἀνθρώπων.

Ερμηνεία

ΑΝ θέλωμεν να αποκτήσωμεν τελείαν πραότητα και να ἔχωμεν την τύχην να μας μακαρίζη ο Κύριος (Ματθ. ε', 5), οφείλομεν να πετάξωμεν ἀπὸ ἐπάνω μας ὄχι μονάχα την εξωτερικὴν ἐνέργειαν της ὀργῆς, ἀλλὰ και αὐτὴν ἀκόμη την ταραχὴν της διανοίας. Διότι δεν ὠφελεῖ τόσον το να συγκρατούμεν το στόμα μας κατὰ την ὥραν του θυμοῦ και να μη προφέρη λόγους μανίας, ὅσον το να καθαρίζωμεν την καρδίαν μας ἀπὸ την μνησικακίαν και να μη στριφογυρίζωμεν εις την σκέψιν μας πονηροὺς λογισμοὺς εναντίον του αδελφοῦ μας. Η Ευαγγελικὴ διδασκαλία μάς παραγγέλλει να κόπτωμεν τας ρίζας, παρά τους καρπούς.

Διότι ὅταν κοπή ἀπὸ την καρδίαν ἡ ρίζα του θυμοῦ οὔτε το μῖσος, οὔτε ο φθόνος θα ἠμπορέσουν να γίνουν πράξεις. Ἄλλωστε εκείνος, ο οποίος μισεῖ τον αδελφός του, ἔχει χαρακτηρισθῆ ἀνθρωποκτόνος, επειδὴ τον σκοτώνει με την διάθεσιν του μίσους που διατηρεῖ εις την σκέψιν του (Α' Ἰωαν. γ', 15): το αἷμα του θύματος αὐτοῦ δεν το βλέπουν οι ἀνθρωποὶ, επειδὴ δεν ἐχύθη με ξίφος, ἀλλὰ την εσωτερικὴν ὄμως ὀρμὴν της καρδίας, ἡ οποία νοερά τον εφόνευσε, την βλέπει ο Θεός. Ο Θεός, ἄλλωστε, ανταποδίδει εις τους ἀνθρώπους στεφάνους ἢ τιμωρίας ὄχι μόνον διὰ τας πράξεις των, ἀλλὰ και διὰ τους λογισμοὺς και τας προαιρέσεις των, ὅπως ο ἴδιος διακηρύσσει με το στόμα του Προφήτου: «ἐγὼ ἔρχομαι να συγκεντρώσω τα ἔργα και τους λογισμοὺς και τας ἐνθυμήσεις αὐτῶν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Ταραχή εναντίον του αδικούντος)

Αυτό το πληροφορούμεθα και από τον Απόστολος, ο οποίος μάς λέγει· «μεταξύ των οι λογισμοί θα κατηγορούν ή και θα απολογούνται, κατά την ημέραν που θα κρίνη ο Θεός τα κρυπτά των ανθρώπων» (Ρωμ. β', 15-16).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ'

(Να είμαστε μακρόθυμοι και να μην εκδικούμαστε)

Οτι δε τον αδελφόν μακρόθυμον είναι τοίς εις αυτόν πταίοουσιν, και τοίς αδικούσι μή επεξέρχεσθαι.

Ο αδελφός πρέπει να είναι μακρόθυμος προς εκείνους που τον στενοχωρούν και να μη έκδικήται εκείνους που τον αδικούν.

A'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περι τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ Πρεσβυτέρου τῆς σκήτεως, ὅτι εἰ τις εἶχεν ἀδελφὸν ἀσθενῆ, ἢ ὀλίγων, ἢ ὑβριστῆς καὶ ἤθελε βαλεῖν αὐτὸν ἔξω, ἔλεγεν οὕτως, ὅτι φέρε μοὶ αὐτὸν ὧδε, καὶ ἐλάμβανεν αὐτόν, καὶ διὰ μακροθυμίας ἔσωζεν αὐτόν. Καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ τοῦτο τὸ ρῆμα ἐλάλει ἀεὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀδελφοί, ἃ φετε καὶ ἀφεθ ἢ σεταὶ ὑμῖν.

2. Διηγῆσαντο τινὲς τῶν Πατέρων περὶ τοῦ μεγάλου γέροντος, ὅτι εἰ ἦλθε τις ἐρωτῆσαι αὐτὸν λόγον, ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ ἔξεως: ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω τὸ προσωποσ τοῦ Θεοῦ, καὶ κάθημαι ἐπὶ θρόνου κρίσεως τί οὖν θέλεις ἕνα ποιήσω σοί; Ἐὰν εἴπης ἐλέησον μέ, λέγει σοὶ ὁ Θεὸς ἐλέησον καὶ σὺ τὸν ἀδελφόν σου" εἰ δὲ εἴπης συγχώρησον μοί, λέγει σοὶ συγχώρησον καὶ σὺ τῷ πλησίον σου. Μὴ ἔστιν ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο! εἰ θέλομεν οὖν σωθῆναι, ἐν ἡμῖν ἔστιν.

3. Ἀδελφὸς ἀδικηθεῖς ὑπὸ ἑτέρου ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισῶην, καὶ λέγει αὐτῷ ἡδικηθην παρὰ τινὸς ἀδελφοῦ καὶ θέλω ἐμαυτὸν ἐκδικῆσαι. "Ὁ δὲ γέρον παρεκάλει αὐτὸν λέγων" μή, τέκνον, καταλειψὸν δὲ μᾶλλον τῷ Θεῷ τὰ τῆς ἐκδικήσεως. Ὁ δὲ ἔλεγεν οὐ παύσομαι ἕως οὐ ἐκδικήσω ἑμαυτον. Καὶ εἶπεν ὁ γέρον εὐξώμεθα, ἀδελφέ. Ἀναστάντων δὲ αὐτῶν καὶ εὐχομενων, ἔφη ὁ γέρον ὁ Θεός, οὐκέτι σου ἔχομεν χρεῖαν φροντίζειν περὶ ἡμῶν, ἡμεῖς γὰρ τὴν ἐκδίκησιν ἑαυτῶν ποιοῦμεν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ γέροντος, καὶ εἶπεν οὐκέτι δικάζομαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, συγχώρησον μοί, ἀββᾶ.

4. Καὶ ἕτερος δὲ τις ἀδελφὸς Λιβυκὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σιλουανὸν εἰς τὸ ἔρος εἰς Πανεφῶ. Καὶ λέγει αὐτῷ" ἀββᾶ, ἐχθρὸν ἔχω πολλὰ κακὰ ποιήσαντά μου καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀγρόν μου, ὡς ἡμῖν ἐν τῷ κόσμῳ, ἀφήρπασε καὶ πολλάκις μοὶ ἐπεβούλευσε νῦν δὲ φαρμακοὺς ἐκίνησε πρὸς τὸ θανατώσαι με καὶ βούλομαι παραδοῦναι αὐτὸν τῷ ἄρχοντι. "Ἐφη αὐτῇ ὁ γέρον" ὡς ἀναπαύη, τέκνον, ποίησον. Λέγει καὶ ἀδελφὸς φύσει, ἀββᾶ, ἐὰν παιδευθῇ, μέγαν ὠφελεῖται ἢ ψυχῇ αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ γέρον ὡς δοκεῖ σοί, τέκνον, ποίησον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἀνάστα, πάτερ, ποιήσωμεν εὐχήν, καὶ ἀπέρχομαι πρὸς τὸν ἄρχοντα.

Ἀναστάντες οὖν καὶ εὐχόμενοι, ὡς ἦλθον εἰπεῖν, «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν», εἶπεν ὁ γέρον καὶ μὴ ἀφήσης ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς το γέροντι" μ ἢ ὁ ὕ τῷ, πᾶ τέρ. "Ἐφη δὲ ὁ γέρον: ναί, οὕτω τέκνον, φύσει γὰρ, ἐὰν πρὸς τὸν ἄρχοντα βούλει

ἀπελθεῖν ἵνα ἐκδικήσῃ σέ Σιλουανὸς ἄλλην εὐχὴν οὐ ποιεῖ σου. Καὶ βαλὼν μετάνοιαν ὁ ἀδελφὸς συνεχώρησε τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

5. Φιλόπονον τὶς ἔωρακως βαστάζοντα νεκρὸν ἐν κραββάτῳ, λέγει αὐτῷ τοὺς νεκροὺς βαστάζεις; ὕπαγε, βάσταζε τοὺς ζῶντας.

6. Ἄδελφοὶ παρέβαλον γέρονται ἀγίῳ εἰς ἔρημον τόπον καθεζομένῳ, καὶ εὗρον ἔξω του κελλίου αὐτοῦ παιδία βόσκοντα καὶ λαλοῦντα ρήματα ἀπρεπῆ. Μετὰ οὖν τὸ ἀναθέσθαι αὐτὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ ὠφεληθῆναι ἀπὸ τῆς γνώσεως αὐτοῦ, λέγουσιν αὐτῷ πῶς ἀνέχη, ἀββᾶ, τῶν παιδίων τούτων, καὶ οὐ παραγγέλλεις αὐτοῖς ἵνα μὴ στρηνιῶσι; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον φύσει, ἀδελφοί, ἔχω ἡμέρας θέλων παραγγεῖλαι αὐτοῖς, καὶ ἐπιτιμῶ ἑμαυτῷ λέγων· εἰ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ βαστάζω, πῶς ἐὰν ἀπολυθῆ μοι πειρασμὸς μέγας βαστάσω; διὰ τοῦτο οὐδὲν αὐτοῖς λέγω, ἕνα γένηται νομὴ βαστάζειν τὰ ἐπερχόμενα.

7. Γέρον τὶς εἶχε παιδίον συνοικον, καὶ ἰδὼν αὐτὸ ποιοῦν ἔργον μὴ συμφέρον αὐτῷ, εἶπεν αὐτῷ ἅπαξ, μηκέτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ποιήσης το δὲ παιδίον οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δὲ γέρον ἀπεμερίμνησεν, ἐπιρρίψας αὐτὸ τὸ ἴδιον κρῖμα. Ἐν μιᾷ οὖν κλείσας καὶ παῖς τὴν θύραν τοῦ κελλίου, ἐν ᾧ ἦσαν τὰ ψωμία, ἀπῆλθε καὶ ἐπὶ ἡμέρας δεκατρεῖς ἀπεδήμει. "Ἐμενε δὲ ὁ γέρον νῆσις, ἣν δὲ αὐτῷ γεινιῶν της, καὶ ὡς ἦσθετο ὅτι ἔχρονισεν ὁ νεώτερος, ὁ δὲ γέρον οὐκ εἶχε τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, ἐποίει. μικρὸν ἔψημα καὶ παρεῖχεν αὐτῷ διὰ τοῦ τοίχου, καὶ παρεκάλει αὐτὸν φαγεῖν ἔλεγε δὲ τῷ γέροντα ἔβραδυνες ὁ ἀδελφὸς καὶ ἀπεκρίνατο ὁ γέρον· ἐὰν εὐκαιρήσῃ, ἔρχεται.

8. Ἄδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" θέλω μαρτυρῆσαι διὰ τὸν Θεόν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον· ἐὰν ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἀνέξεται τὶς τοῦ πλησίον, ἴσον ἐστὶ τῆς καμίνου τῶν τριῶν παιδῶν.

9. Εἶπε γέρον· ἐὰν γένηται ἀναμέσον σου καὶ ἄλλου λυπηρὸς λόγος, καὶ ἀρνήσῃται τὸν λόγον, μὴ ἐπιξέσης αὐτὸν λέγων, ὅτι εἶπας, ἐπεὶ ἐκτρέπεται, καὶ λέγει, ναὶ εἶπον, καὶ τὶς καὶ γίνεται μέγας παροξυσμὸς ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔασαν τὸν λόγον, καὶ γίνεται εἰρήνη μεγάλη.

Ερμηνεία

ΔΙΗΓΟΥΝΤΟ διὰ τον Αββάν Ισιδωρον, τον πρεσβύτερον της σκήτης, ὅτι αν εἶχε κανεῖς εις την συνοδείας του αδελφόν ἄρρωστον ἢ τεμπέλην ἢ υβριστήν και ἠθελε να τον εκδιώξη από το κελλί του, τους ἔλεγε: φέρετέ μου τον εδῶ τον παρελάμβανε, πράγματι, και τον ἔσωζε με την μακροθυμίαν του. Και εις την Εκκλησίαν συνήθιζε να λέγη πάντοτε εις τους αδελφούς αδελφοί, συγχωρήσατε και θα συγχωρηθῆτε.

2. Μερικοὶ Πατέρες διηγούντο διὰ τον μεγάλον Γέροντα ὅτι αν ἤρχετο κανεῖς να τον ἐρωτήση για κανένα ζήτημα του απαντούσε παραστατικά. Νά! Εἶπε ὅτι παίρνω το πρόσωπον του Θεοῦ και κάθομαι εις τον θρόνον της Κρίσεως: τι θέλεις λοιπόν να σου κάνω; Εἰάν εἴπης ἐλέησόν με, θα σου εἶπη και ο Θεός, ἐλέησε και συ τον αδελφόν σου. "Αν, πάλιν, του εἴπης συγχώρησέ με, θα σου απαντήση συγχώρησε και συ τον πλησίον σου:.. Μήπως εἶναι ἀδικος ο Θεός; Μὴ γένοιτο! Αν λοιπόν θέλωμέν να σωθῶμεν, αὐτὸ εξαρτάται ἀπὸ ημάς.

3. Κάποιος αδελφός, ο οποίος αδικήθηκε ἀπὸ ἄλλον, ἦλθε προς τον Ἄββάν Σισῶην και του λέγει:

-Αδικήθηκα από ένα αδελφόν και ζητώ ικανοποίησιν. Ο Γέρων τον παρακαλούσε και του έλεγε: -Όχι, παιδί μου, καλλίτερα άφησε εις τον Θεόν την εκδίκησιν.

Ο αδελφός όμως επέμενε δεν θα ησυχάσω - έλεγε - αν δεν τον εκδικηθώ.

-Ας προσευχηθώμεν, αδελφές επρότεινε τότε ο Γέρων.

Αφού έσηκώθησαν και προσηύχοντο, είπεν ο Γέρων: Θεέ μου, δεν έχομεν πλέον την ανάγκην Σου να φροντίζης δι' ημάς, διότι μόνοι μας λαμβάνομεν εκδίκησιν. Μόλις ήκουσε τα λόγια αυτά ο αδελφός έπεσεν εις τα πόδια του Γέροντος και του είπε: δεν αντιδικώ πλέον με τον αδελφόν, συγχώρησέ με, 'Αββά.

4. Ένας άλλος αδελφός, από την Λιβύην, ήλθε προς τον 'Αββάν Σιλουανόν εις το όρος Πανεφώ και του λέγει:

– Αββά, έχω ένα εχθρόν, ο οποίος μού έκαμε πολλά κακά και το χωράφι μου, όταν ακόμη ήμουν εις τον κόσμον, μου κατεπάτησε και πολλας φορές έσκέφθη να με ζημιώση, τώρα δε τελευταία και δηλητηριαστας έβαλε να με θανατώσουν. Θέλω λοιπόν να τον παραδώσω εις τον άρχοντα να τιμωρηθή.

- Κάνε, παιδί μου όπως αναπαύεσαι απήντησεν ο Γέρων.

- Αν τιμωρηθή, Αββά, θα ωφεληθή πραγματικά η ψυχή του προσέθεσεν ο αδελφός.

– Κάνε, παιδί μου, όπως νομίζεις είπε και πάλιν ο Γέρων.

- Σήκω, Πάτερ, να κάμωμεν προσευχήν και κατόπιν πηγαίνω και εις τον άρχοντα.

Αφού λοιπόν έσηκώθησαν και προσηύχοντο, όταν έφθασαν εις την φράσιν της προσευχής «και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών», ο Γέρων είπε και ΜΗ αφήσης ημίν τα οφειλήματα ημών, ως ουδε ήμείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών.

Ο αδελφός λέγει: - Όχι έτσι, Πάτερ.

– Ναι, παιδί μου, έτσι απήντησεν ο Γέρων: αν πραγματικά θέλεις να υπάγης προς τον άρχοντα, διά να πραγματοποιήσης την εκδίκησίν σου, ο Σιλουανός δεν σου κάμνει άλλην ευχήν.

Μετά από αυτό έβαλε μετάνοιαν ο αδελφός και συνεχώρησε τον εχθρόν του. .

5. Κάποιος είδεν ένα φιλόπονον αγωνιστήν να σηκώνη νεκρόν εις το φέρετρον και του λέγει τους νεκρούς βαστάζεις; πήγαινε, στήριξε τους ζωντανούς.

6. Μερικοί αδελφοί έπεσκέφθησαν ένα άγιον Γέροντα, ο οποίος έμενεν εις ερημικόν τόπον. Έξω από το κελλί του ευρήκαν μερικά παιδιά να βόσκουν τα ζώα τους και να λέγουν άσχημα λόγια. 'Αφού λοιπόν του εξωμολογήθησαν τους λογισμούς των και ωφελήθησαν από την γνώσιν του, του λέγουν:

– Πώς ανέχεσαι, 'Αββά, αυτά τα παιδιά και δεν τους παραγγέλλεις να μη ασχημονούν;

– Αδελφοί, τους απήντησεν ο Αββάς, πραγματικά από ημέρας θέλω να τους το παραγγείλω, αλλά μαλώνω αμέσως τον εαυτόν μου και λέγω: αν αυτό το μικρό δεν

υποφέρω, πώς θα αντέξω, αν εξαπολυθή εναντίον μου ένας μεγάλος πειρασμός; Δι' αυτό δεν τους λέγω τίποτα, διά να μπορέσω να υπομείνω αυτά που θα έλθουν.

7. Ένας Γέρων συγκατοικούσε με ένα παιδί. Κάποτε το είδε να κάμη κάτι, που δεν ήτο προς το συμφέρον του και του είπε μίαν φοράν: μη ξανακάμης αυτό το πράγμα. Το παιδί όμως δεν τον ήκουσε τότε και ο Γέρων ήδιαφόρησε πλέον και του επέρριψε την ευθύνην διά το αμάρτημά του. Μίαν ημέραν το παιδί έκλείδωσε το κελλίον εις το οποίον είχαν τα ψωμιά και έλειπεν επί δέκα τρεις ημέρας. Κατά το διάστημα αυτό ο Γέρων έμενε νηστικός. Κάποιος γείτονάς του αντελήφθη ότι άργησε να επιστρέψη ο νέος, ο δε Γέρων δεν είχε τίποτε να φάγη. Εμαγείρευε τότε ολίγον φαγητόν, του το έδιδεν από τον μεσότοιχον και τον έπαρακαλούσε να το φάγη. Έλεγε δε εις τον Γέροντα άργησε να επιστρέψη ο αδελφός.

Και ο Γέρων απήντησεν· όταν ευκαιρήση θα έλθη.

8. "Ένας αδελφός είπεν εις ένα Γέροντα θέλω να μαρτυρήσω, διά τον Θεόν. Ο Γέρων του απήντησεν:

- Αν εις δύσκολον περίστασιν υπομείνη κανείς τον πλησίον, ισοδυναμεί με το μαρτύριον των τριών Παίδων εις την κάμινον.

9. Ένας Γέρων είπεν· αν συ και κάποιος άλλος ανταλλάξετε μεταξύ σας πικρά λόγια και αρνηθή ο άλλος έπειτα τα λόγια αυτά, μη τον ερεθίσης με το να του λέγης τα είπες, επειδή ήμπορεί να παρεκτραπή και αυτός και να απαντήση, ναι, είπα και τι μ' αυτό; έτσι να γίνη μεγάλος παροξυσμός. "Άφησε και συ τα λόγια, και θα επικρατήση μεγάλη ειρήνη.

Β'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΦΑΣΙ περι' Ιακώβου του αδελφου' Ιωάννου του Θεολόγου, ότι ιδών αυτόν απαγόμενον τήν επί θάνατος και κατηγορήσας αυτού, μεταμεληθείς προσέπεσεν αὐτῷ λέγων, συγχώρησον μοί· ὁ δὲ ἐπισχῶν μικρόν, εἶπεν, εἰρήνη σου, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ εὐθέως φωνή μεγάλη Χριστιανῶν ἐαυτὸν ἀναγόρευσε, καὶ συγκατακριθεὶς τὸ ὑπ' αὐτοῦ κηρυχθέντι, σὺν αὐτῷ τοῦ βραβείου τῆς ἄνω κλήσεως ἔτυχεν.

Ερμηνεία

ΔΙΑ τον. Ιάκωβον, τον αδελφόν Ιωάννου του Θεολόγου, διηγούνται το εξής: Όταν είδε τον άγιον Ιάκωβον εκείνος που τον κατήγγειλεν ως Χριστιανόν, να οδηγήται εις τον θάνατον, μετενόησε και έπεσεν εις τα πόδια του.

- Συγχώρεσέ με, του είπε.

Τότε ο άγιος Ιάκωβος, αφού έσταμάτησεν ολίγον, τον κατεφίλησε και του απήντησε:

– Ειρήνη εις σε.

Κατόπιν αυτού και κατήγορος του αγίου Ιακώβου ώμολόγησε με δυνατήν φωνήν ότι και αυτός είναι Χριστιανός οπόταν κατεδικάσθη μαζί με εκείνον τον οποίον κατηγόρησεν ως Χριστιανών και έλαβε μαζί του το βραβείον της ουρανίου κλήσεως.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν ἀκούσης τί κακὸν γεγενῆσθαι σου παρὰ τινός, σπούδασον ἀντιστῆναι τὸ θέλημά σου τὸ καλόν, τοῦ μὴ ἀνταποδοῦναι ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ λυπήσαντί σε, καὶ ἢ μέμψασθαι ἢ κρίναι αὐτόν, ἢ καταλαλῆσαι καὶ παραδοῦναι αὐτόν εἰς στόματα ἄλλων. Εἰ γὰρ ἔστιν ἐν σοὶ ὁ φόβος τῆς γεέννης, κατακυριεύσει τοῦ λογισμοῦ σου τοῦ βουλομένου ἀνταποδοῦναι τὸ πλησίον, λέγων σοὶ ταλαίπωρε ἄνθρωπε, εὐχὴ σὺ διὰ τὰς ἀμαρτίας σου, καὶ βαστάζει σὲ ὁ Θεὸς ἕως τῆς σήμερον μὴ φανερῶν αὐτᾶς, σὺ δὲ πῶς τολμᾷς τὸ πλησίον μηνιῶν βαλεῖν αὐτόν εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων; Οὐκ οὖν εἰ τοῦτο ποιήσεις, οὐδὲ ὁ Θεὸς σοὶ συγχωρήσει τὰς ἀμαρτίας σου, ἀλλ' ἔσται φανερῶν αὐτᾶς ἐνώπιον πάσης τῆς κτίσεως.

Ἐὰν οὖν ἐκ τούτου τοῦ λογισμοῦ ἀπαλυνθῇ ἡ καρδίᾳ σου, καὶ φυλάξης ἑαυτὸν τοῦ μὴ ἀποδοῦναι τῷ πλησίον, ἔσται σοὶ ἔλεος παρὰ τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ ἡ καρδίᾳ σου ἢ πονηρὰ σκληρυνθεῖ πρὸς τὸν πλησίον, γίνωσκε ὅτι οὐπω ἦλθε σοὶ μνήμη ἐνώπιόν του Θεοῦ, ἀλλὰ δειλὸς εἶ, ὁμεταθέτους ἔχων ἀμαρτίας, μηδεμίᾳ καταλαβούσης σὲ συγχωρήσεως.

Μὴ οὖν ὀργισθῶμεν εἰς τοὺς πλησίον διὰ λόγους λεγομένους παρὰ τῶν ἐν ἀφροσύνῃ, οὐκ ἐν θελήματι αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ἐπιτηρείας τοῦ κινουντος τὰ μέλη ἡμῶν καθ' ἡμῶν, ἕνα αὐτὰ μισήσαντες, ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ γενώμεθα. Ἀλλὰ προσχωμεν εἰς τὰς ἀγίας του Σωτῆρος ἡμῶν ἐντολᾶς, καὶ ἐκκόψωμεν τὸ θέλημα ἑαυτῶν εἰ γὰρ τὸν τιμώντα ἡμᾶς ἢ ὑπακούοντα ἀγαπῶμεν, τί πλέον τοῦ ἐθνικοῦ ποιούμεν; Εἰ ὑπὲρ τῶν εὐεργετούντων ἡμᾶς προσευχόμεθα, καὶ ὁ Τελώνης τὸ αὐτὸ ποιεῖ εἰ μετὰ τοῦ ἐπαινουντος ἡμᾶς χαίρομεν, καὶ δ' ἀμαρτωλὸς το αὐτὸ ποιεῖ: εἰ τὸν ἄδικουντα ἢ παρακούοντα ἢ μισοῦντα μισοῦμεν, ὡς Ἰουδαῖοι καὶ ἡμεῖς.

Τί οὖν περιττὸν σὺ ποιεῖς, καὶ εἰς Χριστὸν καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ βαπτισθεῖς, καὶ λοιπὸν μηκέτι ἑαυτὸ ζῆν ὀφείλων, ἀλλὰ τὰ ὑπὲρ σου ἀποθανόντι καὶ ἀναστάντι; Ἐξερεύνησον σεαυτὸν, εἰ ἐξακολουθεῖς τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ αὐτὸς ἀναμάρτητός ἐστι, καὶ τύπον ἑαυτὸν δεικνύς σοὶ ἐν πάσιν. Ἐπορεύθη ἐν πτωχείᾳ, σὺ δὲ οὐδὲ βαστάζεις τὴν πτωχείαν αὐτὸς οὐκ ἔσχε πού τὴν κεφαλὴν κλίνας, σὺ δὲ οὐ βαστάζεις τὴν ξενιτείαν μετὰ χαρᾶς αὐτὸς τὰς ὕβρεις ἐβάστασε, σὺ δὲ οὐδεμίαν ὕβριν βαστάζεις αὐτὸς οὐκ ἀνταπεδίδου, σὺ δὲ οὐ φέρεις μὴ ἀνταποδοῦναι κακὸν αὐτὸς οὐκ ὠργίζετο πάσχων, σὺ δὲ καὶ καταπονῶν ὀργίζῃ. Αὐτὸς ἀτάραχος διέμενεν ὑβρίζομενος, σὺ δὲ μὴδὲ ὑβρίζομενος ταράσσης αὐτὸς ἐν ταπεινοφροσύνῃ παρεκάλει τοὺς ἀμαρτάνοντας εἰς αὐτόν, σὺ δὲ καὶ τοὺς ἀγαπώντας πλήττεις διὰ λόγου αὐτὸς πάντα τα ἐπιφερόμενα αὐτὸ μετὰ χαρᾶς ἔφερε, σὺ δὲ καὶ μικρᾶν λύπην ἀκούων ἄγριαίνεις. Αὐτὸς πρᾶος ἦν μετὰ τῶν ἐμπεσόντων ἐν ἀμαρτίαις, σὺ δὲ ἐπὶ τοὺς μεγαλυτέρους σου ὑψηλοφρονεῖς αὐτὸς δέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτησάντων εἰς αὐτόν, ἕως οὐ λυτρώσεται αὐτοῦς, σὺ δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἀγαπώντων σὲ δύνηι δοῦναι ἑαυτόν.

Ἴδε οὖν τίνα σοὶ δέδωκε, καὶ τίνα αὐτὸ ἀνταποδίδως γνώθι αὐτόν διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ σεαυτὸν δι' ὧν ποιεῖς. Εἰ οὖν συναπέθανες αὐτῷ ἐν τῷ θείῳ Βαπτίσματι, τί ποιεῖς τὰ ἀμαρτήματα ταῦτα; πῶς οὖν ἔχεις ἀπαντῆσαι αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δόξης αὐτοῦ, ἡνίκα φανερωθῆσεται ἐξ οὐρανοῦ δρώμενος ὑπὸ παντὸς γέγους ἐν τῇ μεγάλῃ δόξῃ αὐτοῦ, ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὰ σημεῖα, ἅπερ πέπονθεν ὑπὲρ ἡμῶν; Σὺ δὲ μέλλεις φανῆναι μὴδὲν ἔχων τῶν παθημάτων αὐτοῦ ἐν τῷ σώματί σου; Ἔρει οὖν σοὶ πάντως, ὅτι οὐκ οἶδα σὲ μέλλεις δὲ τότε ὁρᾶν καὶ πάντας τοὺς ἀγίους τοὺς ἀποθανόντας διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔχοντας τὸ σημεῖον αὐτοῦ, καὶ τότε αἰσχυνθήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν.

Ζήτησον γὰρ τὸν βίον ἐκάστου τῶν ἀγίων, καὶ εὐρήσεις αὐτοὺς κακὰ ὑπομείναντας, καὶ μὴ ἀνταποδεδωκότας ἡγουν τοὺς Προφῆτας, τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Μάρτυρας, καὶ τοὺς λοιπούς τῶν ἀγίων, ὧν πάντων το αἷμα ἀναβοᾷ, ἐκδίκησον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν κατοικούντων τὴν

γῆν. Καὶ γὰρ οὗτοι πάντες κακῶς πάσχοντες ἔμακροθυμουν, μὴ ἀνταποδιδόντες τινί, μηδὲ ὀργιζόμενοι, καὶ ἀποκτεινόμενοι, ἢ λιθαζόμενοι, ἢ κατακαιόμενοι, ἢ καταποντιζόμενοι, ἢ κατακοπτόμενοι, ἔμακροθυμουν πρὸς τοὺς κολάζοντας καὶ ἠύχοντο ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα συγχωρηθῇ αὐτοῖς, εἰδότες ὅτι οὐ κατὰ τὸ φυσικὸν θέλημα πράττουσιν, ἀλλὰ ἀδικία ἐστὶ τοῦ διαβόλου, ὑφ' ἧς σκοτιζόμενοι ἀναγκάζονται ταῦτα ποιῆσαι αὐτούς.

Σκόπησον οὖν καὶ σὺ σεαυτόν, ἀγαπητέ, εἰ καὶ σὺ τοιοῦτον ἔχεις ἐνώπιόν του Θεοῦ οὐδὲν γὰρ δύνασαι κρύψαι ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, οὐ γὰρ δύναται τις καθὼς θέλει φθέγξασθαι, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἐκάστου φθέγγονται, οἷα εἰσίν. "Ὅταν γὰρ γίνεται ἡ ἀνάστασις, ἕκαστος ἀνίσταται ἐνδεδυμένος τὴν οἰκίαν πρᾶξιν, καθάπερ ἔνδυμα, εἴτε κακίαν, εἴτε δικαιοσύνης, καὶ αὐτὰ ἐστὶ τὰ μέλλοντα λαλῆσαι, καὶ αὐτὰ ἐπίστανται ἕκαστον τὸν οἰκεῖον τόπον,

Μακάριος οὖν καὶ ἀγωνισάμενος καὶ ἐκδυσάμενος τὰ ἔλκοντα αὐτὸν εἰς τὴν γέενναν, καὶ ἐνδυσάμενός τα ἔλκοντα αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος «οἶδαμεν ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνοῦς καταλυθῇ, οἰκοδομῆς ἔχομεν ἐκ Θεοῦ οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῦς»

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ἀν ἀκούσης, ὅτι κάποιον κακὸν σου ἐγένεν ἀπὸ κάποιον, φρόντισε νὰ ἀντιτάξης εἰς τὸ κακὸν τὸ καλὸν σου θέλημα, ὥστε νὰ μὴ ἀνταποδώσης εἰς τὴν καρδίαν σου τὰ ἴδια με αὐτὸν που σε ἐλύπησε καὶ ἢ τὸν μεμφθῆς ἢ τὸν κατακρίνης, ἢ τὸν συκοφαντήσης καὶ τὸν παραδώσης ἔτσι εἰς τὰ στόματα τῶν ἄλλων. Ἀν ὑπάρχη μέσα σου ὁ φόβος τῆς κολάσεως, θὰ νικήσῃ τοῦ λογισμὸν, που θέλει νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πλησίον σου: αὐτὸς ὁ φόβος θὰ σου ψιθυρίσῃ ταλαίπωρε ἄνθρωπε, συ παρακαλεῖς διὰ τὰς ἀμαρτίας σου καὶ ὁ Θεὸς σε ἀνέχεται μέχρι σήμερα, χωρὶς νὰ τὰς φανερώνη: συ ὅμως πῶς τολμάς, γεμάτος ἀπὸ ὀργὴν πρὸς τὸν πλησίον, νὰ τὸν ρίψῃς εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων; Ἀν λοιπὸν τὸ κάμῃς αὐτό, οὔτε ὁ Θεὸς θὰ σου συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας σου, ἀλλὰ θὰ τὰς φανερώσῃ ἐνώπιον ὅλης τῆς κτίσεως.

Ἀν με τὴν σκέψιν αὐτὴν μαλακώσῃ ἡ καρδία σου καὶ προφυλαχθῆς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκδικηθῆς τὸν πλησίον, θὰ ὑπάρξῃ καὶ διὰ σε ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀν ὅμως ἡ πονηρὰ σου καρδία σκληρυνθῇ ἐναντίον τοῦ πλησίον σου, γνῶριζε ὅτι ἀκόμη δὲν ἐσκέφθῃς ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν τὰ ἀμαρτήματά σου, ἀλλὰ εἶσαι δειλὸς καὶ διατηρεῖς μέσα σου μονίμως ἀμαρτίας, ἀφοῦ δὲν ἐπέτυχες καμμίαν συγχώρησιν.

Ἀς μὴ ὀργισθῶμεν λοιπὸν ἐναντίον τῶν πλησίον μας διὰ λόγια, που λέγονται ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους, χωρὶς τὴν θέλησίν των, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπήρειαν τοῦ σατανά, που κινεῖ τὰ μέλη μας (τοὺς πλησίον μας) ἐναντίον μας, διὰ νὰ τὰ μισήσωμεν καὶ νὰ γίνωμεν υποχείριά του. Ἀς προσέξωμεν τὰς ἀγίας ἐντολὰς τοῦ Σωτῆρος μας καὶ ἀς κόψωμεν τὸ θέλημά μας· διότι ἀν ἀγαπῶμεν μονάχα αὐτούς που μας τιμοῦν ἢ μὰς υπακούουν, τί κάμνομεν περισσότερο ἀπὸ τὸν εἰδωλολάτρην; Ἀν προσευχόμεθα μονάχα διὰ τοὺς ευεργέτας μας, ὁμοιάζομεν με τὸν τελώνῃς που κάμνει τὸ ἴδιον· ἀν χαίρωμεν μονάχα μαζί με αὐτὸν που μας ἐπαινεῖ, δὲν διαφέρομεν ἀπὸ τὸν ἀμαρτωλὸν που καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον κάμνει· ἀν μισοῦμεν αὐτὸν που μας ἀδικεῖ ἢ μὰς παρακούει ἢ μὰς μισεῖ, τότε καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι.

Τί λοιπὸν περισσότερο κάμνεις σὺ, που ἐβαπτίσθῃς εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν θάνατον Αὐτοῦ, καὶ που εἰς τὸ ἐξῆς δὲν πρέπει νὰ ζῆς διὰ τὸν εαυτὸν σου ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διὰ σε ἀπέθανε καὶ ἀνεστήθη; Εξέτασε προσεκτικὰ τὸν εαυτὸν σου, ἀν ἀκολουθῇ τὰ

βήματά Του. Αυτός είναι αναμάρτητος και πρότυπον εις όλα. Έβάδισεν εις την πτωχείαν, συ όμως δεν υποφέρεις καθόλου την πτωχείαν: Αυτός δεν είχε πού να κλίνη την κεφαλήν του, συ δε δεν αντέχεις με χαράν την ξενιτειάν: Αυτός ήνέχθη τας ύβρεις, ενώ συ καμμίαν ύβριν δεν σηκώνεις: Αυτός δεν εξεδικείται, ενώ συ δεν ησυχάζεις αν δεν ανταποδώσης το κακόν που σου έκαμαν: Αυτός δεν ώργιζετο και όταν ακόμη έπασχεν, ενώ συ οργίζεσαι και όταν στενοχωρής τους άλλους. Αυτός παρέμενεν ατάραχος όταν υβρίζετο, ενώ συ και χωρίς να υβρίζεσαι ταράσσεσαι: Αυτός με ταπεινοφροσύνην συνεβούλευεν όσους ήμάρτανον εις Αυτόν, ενώ συ και αυτούς που σε αγαπούν τους κτυπάς με τα λόγια: Αυτός όλα όσα Του συνέβαινον τα υπέφερε με χαράν, συ και το παραμικρότερον που φέρνει λύπην, όταν το ακούσης, εξαγριώνεσαι: Αυτός ήτο πράος προς εκείνους που έπεσαν εις αμαρτίας, συ υπερηφανεύεσαι και εις βάρος των αξιωτέρων σου: Αυτός έδωσε τον Εαυτόν Του χάριν εκείνων που ήμάρτησαν εις Αυτόν, μέχρις ότου τους λυτρώση από την αμαρτίαν, ενώ εσύ ούτε και δι' εκείνους που σε αγαπούν δεν ημπορείς να θυσιάσης τον εαυτόν σου.

Κοίταξε λοιπόν τι σου έδωσε και τι Του ανταποδίδεις γνώρισε Τον από τα έργα Του, και τον εαυτόν σου από τα ίδικά σου. Αν λοιπόν απέθανες μαζί Του, εις το Θεϊόν Βάπτισμα (Ρωμ. στ', 3), διατί διαπράττεις αυτάς τας αμαρτίας; Πώς λοιπόν θα ήμπορέσης να τον αντικρύσης, κατά την ημέραν της δόξης Του, όταν θα φανερωθή εις τον Ουρανό, και θα τον βλέπη εις την μεγάλην Του, δόξαν όλον το ανθρώπινον γένος και θα φέρη επάνω Του τα ίχνη των Παθών, που εδοκίμασε προς χάριν μας (Εβρ. β', 9-10); Συ πρόκειται να εμφανισθής χωρίς να έχης τίποτε από τα παθήματα αυτά εις το σώμα σου; Θα σου είπη λοιπόν τότε οπωσδήποτε: «δεν σε γνωρίζω». Θα ίδης τότε και όλους τους Αγίους, οι οποίοι απέθανον διά το όνομα Αυτού, να έχουν το σημείον Του και τότε θα εντροπιασθής ενώπιον αυτών,

Μελέτησε τον βίον του κάθε Αγίου και θα τους εύρης όλους να έχουν υπομείνει κακά, χωρίς όμως να τα ανταποδώσουν δηλαδή τους Προφήτας, τους Αποστόλους τους Μάρτυρας και τους υπολοίπους Αγίους, των οποίων το αίμα κραυγάζει: «απόδωσε δικαιοσύνην διά την αδικίαν που διέπραξαν εις βάρος μας οι κατοικούντες την γήν» ('Αποκαλ. στ', 9-10). Διότι όλοι αυτοί, ενώ υπέφεραν, έμακροθυμούσαν, χωρίς να ανταποδίδουν το κακόν εις κανένα, χωρίς να οργίζωνται και ενώ εφονεύοντο ή ελιθοβολούντο ή κατεκαίοντο ή κατεποντίζοντο ή εκόπτοντο εις μικρά κομμάτια, ήσαν μακρόθυμοι προς εκείνους που τους έβασάνιζαν και προσηύχοντο δι' αυτούς, διά να συγχωρηθούν, επειδή εγνώριζαν ότι δεν ενεργούν με την φυσικήν των θέλησιν, αλλά υπό την πίεσιν της αδικίας, που είναι του διαβόλου και από την οποίαν εσκοτίζοντο και έκαναν αναγκαστικά αυτά εις βάρος των Αγίων.

Εξέτασε και συ λοιπόν τον εαυτόν σου, αγαπητέ, μήπως έχεις κάτι τέτοιο ενώπιον του Θεού, διότι τίποτε δεν ημπορείς να κρύψης κατά την ώραν εκείνην· διότι δεν μπορεί να ομιλήση κανείς όπως θέλει, αλλά τα έργα του καθενός, όποια και αν είναι, όμιλούν μόνα των. Όταν δηλαδή γίνη η Ανάστασις, ο καθένας θα αναστηθή και θα φορη ως ένδυμα, τας ιδικάς του πράξεις, είτε κακάς, είτε εναρέτους και αυται είναι που πρόκειται να ομιλήσουν και η κάθε μία από αυτές θα γνωρίζη τον τόπον που ταιριάζει εις τον καθένα.

Είναι λοιπόν μακάριος εκείνος που ηγωνίσθη και απέβαλε τα ενδύματα, που τον σύρουν εις την γέενναν, και ενεδύθη τα ενδύματα που τον οδηγούν εις την Βασιλείαν των Ουρανών. Διότι ο Απόστολος λέγει: «γνωρίζομεν ότι όταν κρημνίσθη η επίγειος κατοικία του σώματος

έχομεν από τον Θεόν οικοδομήν, κατοικίαν, την οποίαν δεν κατεσκεύασαν ανθρώπινα χέρια, αιώνιον, που ευρίσκεται εις τους Ουρανούς» (Β' Κορ. ε', 1).

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΗΡΩΤΗΣΕ ΤΙΣ τῶν ἐλλογίμων δικανικὸς γέροντα ἀσκητὴν λέγων" παρακαλῶ, πείσατε μέ, γνῶναι θέλοντα, τί φρονουῦντες οἱ μοναχοὶ φᾶτε δεῖν τοὺς ἄδικουντας μὴ κρίνειν; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων' το μὴ ἀδικεῖν τοὺς ἀδικοῦντας Θεοῦ ἔστιν ἐντολή, εἰρηκοτος διὰ τοῦ Προφήτου: «ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει Κύριος», καὶ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις «ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν» καὶ πολλαχοῦ δὲ τῆς Γραφῆς τοῦτο προστέτακται. Λοιπὸν τίς ἔστιν καὶ τούτων δικαιότερους νόμους ὀρίσαμενος, καὶ πρὸ καιροῦ κρίναι θέλων τοὺς ἀδικοῦντας ὡς ἀναμάρτητος; "Ἐφη ὁ σχολαστικὸς οἱ οὖν ἄρχοντες ἀμαρτάνουσι τοὺς ἀδικοῦντας ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἄδικουμένοις το δίκαιον ἀποσώζοντες; Ὁ γέρων εἶπεν οἱ δικασταὶ οὐχ ἀμαρτάνουσι τοὺς ἀδικοῦντας ἄμυνομενοι, ἀλλ' οἱ παραδιδόντες καὶ μὴ Θεῷ ἀποδιδόντες.

Πρώτον μὲν ὅτι πᾶν το ἐπελθὸν αὐτοῖς τῶν ἰδίων κακῶν ἐπιφορὰ τυγχάνει, εἰς μετάνοιαν αὐτοὺς ἔλκον, καὶ οὐκ εἰς ἄμυναν δεύτερον δέ, εἰ καὶ ἀδίκως ἐπαθον τὸ τυχὸν πλημμέλημα, ἔδει ἀφείναι τῷ ἀδικήσαντι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου πρόσταξιν, ἵνα καὶ αὐτοὺς ἀφεθῇ καὶ μὴ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀνταποδόσεως ἀσυγχώρητα ποιεῖν τὰ ἐν ἑαυτοῖς κακά.

Οἱ δὲ ἄρχοντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν οὐ γὰρ τοὺς πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς ἀναγκάζουσι τῶν ἀδικούντων κατηγορεῖν οὐδὲ τοὺς ἀνεξικάκοις ἐγκαλοῦσι, διότι οὐ χρώνται τοὺς δικαστηρίοις ἀδικούμενοι, ἀλλὰ τοὺς βουλομένους παρέχουσι τὴν ἐκδίκησάν τους δὲ διὰ τὸν Θεὸν μακροθυμούντας, ὡς μᾶλλον εἶ φρονουῦντας καὶ τιμῶσι καὶ ἀποδέχονται. "Ὡς πὲρ οὖν τους μὴ βουλομένους ἐντυγχάνειν οὐκ ἐφέλκονται, οὕτω καὶ τοὺς κατηγοροῦντας ἐκδικοῦντες οὐχ ἀμαρτάνουσι.

Διὸ χρή, ὦ σοφώτατε, μετὰ τοὺς ἔξωθεν λόγους τὲ καὶ νόμους, καὶ τὸν πνευματικῶν διδαχθῆναι νόμον, καὶ ὡς ἴδια ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερὰ καὶ τοὺς ἐπάγοντας μὴ ἀμύνασθαι, ἀλλ' ἀγαπᾶς καὶ τοὺς τῆς ἀγάπης νόμους τηρεῖν ἐπ' αὐτούς. Ἡ γὰρ ἀγάπη, φησὶν ἡ γραφή, «οὐ λογίζεται τὸ κακόν, ἀλλὰ πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα πιστεύει, πάντα ὑπομένει». Ταῦτα δὲ ποιοῦσα οὐ δύναται κρίγειν τὸν ἀδικεῖν αὐτὴν δοκούντα ἐν ταύτῃ ἕτερος μὲν ἑτέρου διαφέρομεν, πάντες δὲ τῆς ἀξίας αὐτῆς ἀπολειπόμεθα, ἐκδεχόμενοι χάριτι Χριστοῦ τῶν ἑλλειμμάτων τὴν ἀναπλήρωσιν, εἴπερ τῆς κατὰ δύναμιν ἐργασίας οὐκ ἀμελήσωμεν.

Διὸ οἱ μὲν ρήμασι σοφοὶ μόνους τους ἀδικοῦντας ἀμαρτάνειν νομίζουσι, οἱ δὲ ἐν πνεύματι, καὶ ἄδικουμενοι ἑαυτοὺς καταμέμφονται, ὅταν μὴ αὐθαιρέτως τὰς ἀδικίας ὑποφέρωσιν οὐ μόνον δὲ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκ παλαιᾶς αὐτῶν αἰτίας αἱ θλίψεις ἀναφύονται, εἰ καὶ ἀμάρτημα ἀμαρτήματος ἐλαφρότερον τυγχάνει. Ὁ μὲν γὰρ ἐκδικῶν ἑαυτὸν ἀκρισίας Θεοῦ δοκεῖ καταγινώσκειν, ὁ δὲ ὑποφέρων ὡς ἰδίαν τὴν ἐπελθοῦσαν αὐτὸ θλίψιν, τὴν ἑαυτοῦ πρόληψιν ὁμολογεῖ, δι' ἣν καὶ ὑπομένει πάσχων τὰ δεινὰ ἐκφεύγει ἀμαρτίας καὶ παρὰ ἀνθρώπων ἀδικούμενος καὶ ὁμοίαν τῆς θλίψεως εὐρίσκει ἀντίληψιν.

“Ὁ πιστεύων τὰ Χριστῷ περὶ ἀνταποδόσεως, πᾶσαν ἀδικίαν ὑπομένει κατὰ ἀναλογίαν τῆς πίστεως. “Ὁ ἀδικούντων ἀνθρώπων ὑπερευχόμενος, καταταράσσει δαίμονας καὶ δὲ

τοῖς πρώτους ἀντιτασσόμενος, ὑπὸ τῶν δευτέρων τιτρώσκειται. Κρείσσων πλημμέλεια ἀνθρώπων καὶ μὴ δαιμόνων" ὁ δὲ εὐαρεστῶν τῷ Κυρίῳ ἀμφοτέρους ἐνίκησεν. Ὁ διὰ χρήματα ἢ δόξαν ἢ ἡδονὴν ὀργιζόμενος τῷ πλησίον, οὐκ ἐπέγνωκεν, ὅτι ἐν δικαιοσύνῃ διοικεῖ ὁ Θεὸς τὰ πράγματα. Μὴ θέλε ἀκούειν δυστυχίας ἐχθρῶν ἀνθρώπων οἱ γὰρ ἤδεως ἀκούοντες τῶν τοιούτων ρημάτων καρπούς τρυγῶσι τῆς ἰδίας προθέσεως.

Οὐκ ἔστιν ἀπὸ καρδίας συγχωρῆσαι τι τὰ παραπτώματα, ἐκτὸς γνώσεως ἀληθοῦς αὕτη γὰρ ἴδια ἐκάστω τὰ ἐπερχόμενα δείκνυσιν. "Ὁ ἀθετούμενος ὑπὸ τινός, καὶ μήτε λόγῳ, μήτε ἔννοια τῷ ἀθετοῦντι φιλονικῶν, γνῶσιν ἀληθῆ κέκτηται καὶ πίστιν βεβαίαν ἐπιδείκνυται τῇ Δεσπότη. Ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγούς τοῦ ἀδικῆσαι ἐκάστω γὰρ τὸ δίκαιόν του Θεοῦ ἀποσώζοντος, οὔτε τῷ ἀδικοῦντι ἐστὶ περίσσεια, οὔτε τῷ ἀδικουμένο ὑστέρημα ἔπει δὲ οὔτω ταῦτα, ἐν εἰκόνι ὄντως διαπορεύεται ἄνθρωπος πλὴν μάτην ταράσσεται. Οἰκτίρμων καρδία δηλονότι οἰκτειρηθήσεται, καὶ ἐλεήμων ὁμοίως ἐλεηθήσεται» τα δὲ ἐναντία τούτων, ἡ ἀκολουθία ἀντιπεφώνηκεν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ μορφωμένος δικηγόρος ηρώτησεν ἓνα Γέροντα ασκητὴν:

- Παρακαλῶ – του εἶπε – διαφωτίσατέ με, διότι θέλω νὰ μάθω, πῶς σκέπτεσθε σεῖς οἱ μοναχοί, ὅταν λέγετε, ὅτι δεν πρέπει νὰ δικάζωμεν αὐτοὺς που μας αδικοῦν;

Ο Γέρων ἀπήντησε:

– Το νὰ μὴ αδικοῦμεν αὐτοὺς που μας αδικοῦν, εἶναι ἐντολὴ του Θεοῦ, ὁ ὁποῖος παρήγγειλε με τὸ στόμα του Προφήτου: «εἰς ἐμὲ ἀνήκει ἡ ἐκδίκησις, καὶ ἐγὼ θὰ τιμωρήσω, λέγει ὁ Κύριος» (Ιερεμ. κη', 3637). Ἐπίσης εἰς τὰ Ευαγγέλια προστάζει: «συγχωρήσατε καὶ θὰ συγχωρηθῆτε» (Ματθ. σ', 14-15). Καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἁγίας Γραφῆς προστάζεται αὐτό. Ποῖος εἶναι λοιπὸν αὐτός που ὠρίσε περισσότερον δικαίους νόμους καὶ θέλει, προ τῆς ὥρας, νὰ κρίνη ὡς ἀναμάρτητος ἐκείνους που αδικοῦν;

Ο μορφωμένος ἠρώτησε πάλιν:

-Αμαρτάνουν λοιπὸν οἱ ἄρχοντες ὅταν τιμωροῦν τοὺς αδικοῦντας καὶ ἀποδίδουν τὸ δίκαιον εἰς τοὺς αδικουμένους;

Ο Γέρων ἀπήντησεν:

– Οἱ δικασταὶ δεν αμαρτάνουν τιμωροῦντες τοὺς αδικοῦντας: ἀλλ' ἐκεῖνοι που παραδίδουν τοὺς αδικοῦντας εἰς τοὺς δικαστὲς καὶ δεν τοὺς ἀφήνουν εἰς τὴν κρίσιν του Θεοῦ. Πρῶτον μὲν διότι κάθε τι που θὰ συμβῆ εἰς αὐτοὺς εἶναι τιμωρία διὰ νὰ μετανοήσουν καὶ ὄχι διὰ νὰ ἐκδικηθοῦν δεύτερον δε, ἀν ἀκόμη καὶ ἀδίκως υπέστησαν τὴν τυχόν ἀδικίαν, ἔπρεπε νὰ συγχωρήσουν τὸν ἀδικήσαντα, σύμφωνα με τὴν προσταγὴν του Κυρίου, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ μὴ κάμνουν ἀσυγχώρητα τὰ σφάλματα των με τὴν ἀνθρωπίνην ἀνταπόδοσιν.

Οἱ ἄρχοντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, δεν εἶναι φόβος των καλῶν ἔργων, ἀλλὰ των κακῶν· διότι δεν ἐξαναγκάζουν τοὺς πιστοὺς καὶ εὐλαβεῖς νὰ κατηγοροῦν τοὺς αδικοῦντας, οὔτε καταγγέλλουν τοὺς ἀνεξικάκους, διότι αὐτοὶ, καὶ ἀν αδικοῦνται, δεν καταφεύγουν εἰς τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκείνους που τὸ θέλουν ἀποδίδουν δικαιοσύνην. Αὐτοὺς που

είναι μακρόθυμοι, διά τόν Θεόν, τους αναγνωρίζουν ως περισσότερον φρονίμους και τους τιμούν. Όπως λοιπόν ακριβώς δεν εξαναγκάζουν εκείνους που δεν θέλουν να καταφεύγουν εις τα δικαστήρια, έτσι δεν αμαρτάνουν όταν τιμωρούν όσους κατηγορούν άλλοι διά να λάβουν το δίκαιόν των.

Δι' αυτό είναι ανάγκη, σοφώτατε, να διδαχθώμεν, μετά τας διδασκαλίας και τους νόμους του κόσμου, και τον πνευματικός νόμον, και να υπομένωμεν ως ιδικά μας τα θλιβερά που μας συμβαίνουν και να μη έκδικούμεθα αυτούς που μας τα προξενούν, αλλά να τους αγαπώμεν και τον νόμον της αγάπης να εφαρμόζωμεν απέναντί των. Διότι η αγάπη, λέγει η αγία Γραφή, «δεν λογαριάζει το κακόν, αλλά τα ανέχεται όλα, όλα τα ελπίζει, όλα τα πιστεύει, όλα τα υπομένει» (Κορ. Α' ιγ', 4-8). "Όταν δε κάμνη αυτά, δεν ήμπορεί να κατακρίνη εκείνον που νομίζει ότι την αδικεί. Κατά την δύναμιν της αγάπης διαφέρομεν ο ένας από τον άλλον όλοι όμως είμεθα κατώτεροι από την αξίαν της και περιμένομεν, με την Χάριν του Χριστού, να αναπληρώσωμεν τας ελλείψεις μας, αν βέβαια δεν παραμελήσωμεν την κατά δύναμιν πνευματικής εργασίαν.

Δι' αυτό οι κατά κόσμον μορφωμένοι νομίζουν ότι αμαρτάνουν μονάχα οι αδικούντες οι πνευματικοί όμως άνθρωποι, και αν ακόμη αδικούνται, τους εαυτούς των θεωρούν υπαιτίους όταν δεν υποφέρουν ευχαρίστως τας αδικίας όχι μόνον δε δι' αυτό, αλλά και διότι αι θλίψεις των γεννώνται από παλαιά σφάλματά των, αν και το εν αμάρτημα είναι ελαφρότερον από το άλλο. Διότι εκείνος που παίρνει μόνος του την εκδίκησίν του, φαίνεται ωςάν να κατηγορή τον Θεόν δι' έλλειψιν ορθής κρίσεως, ενώ εκείνος που υποφέρει, ως τελείως προσωπικήν, την θλίψιν που του συνέβη, ομολογεί την ευθύνης του και δι' αυτό υπομένει τα παθήματα του. Αποφεύγει αμαρτίαν αυτός που αδικείται από τους ανθρώπους και ο Θεός τον βοηθεί ανάλογα με την θλίψιν του.

Εκείνος που πιστεύει εις τον Χριστόν, ότι θα του ανταποδώση το δίκαιον, υπομένει ανάλογα με την πίστιν του. Εκείνος που προσεύχεται ολόψυχα διά τους ανθρώπους που τον αδικούν, συγκλονίζει τους δαίμονας: ενώ εκείνος που εναντιώνεται εις τους πρώτους, πληγώνεται από τους δευτέρους (τους δαίμονας). Καλύτερα να υποστη κανεις κακόν από τους ανθρώπους, παρά από τους δαίμονας: εκείνος δε που είναι ευάρεστος εις τον Κύριον, ενίκησε και τους δύο. Εκείνος που οργίζεται έναντίον του πλησίον διά χρήματα ή δόξαν ή ηδονήν, δεν έκατάλαβεν ότι ο Θεός με δικαιοσύνην διοικεί τα ανθρώπινα πράγματα. Να μη θέλης να ακούς δυστυχίας των εχθρών σου· διότι εκείνοι που ακούν με ευχαρίστησιν τέτοια λόγια, τρυγούν τους καρπούς της ιδικής των ψυχικής διαθέσεως.

Δεν ήμπορούμεν να συγχωρήσωμεν από την καρδιά μας τα παραπτώματα του άλλου, χωρίς αληθινήν γνώσιν· διότι η αληθινή γνώσις παρουσιάζει εις αυτόν που την απέκτησε τας επερχομένας θλίψεις ως ιδικάς του. Εκείνος που αδικείται από κάποιον και δεν φιλονικεί με τον αδικούντα ούτε με λόγον ούτε με την σκέψιν του ακόμα, έχει αποκτήσει πραγματικήν γνώσιν και φανερώνει αληθινήν πίστιν προς τον Κύριον. Οι άνθρωποι είναι ανίκανοι να κρίνουν σωστά το δίκαιον ή το άδικον· διότι εφ' όσον εις τον καθένα και Θεός αποδίδει το δίκαιον ούτε και άδικος ευρίσκεται εις πλεονεκτικήν θέσιν ούτε και αδικούμενος εις μειονεκτικήν. Επειδή δε έτσι είναι ακριβώς αυτά, ο άνθρωπος που τα αγνοεί βαδίζει μέσα εις φανταστικόν κόσμον και δι' αυτό ματαιίως ταράσσεται. Η ευσπλαγγική καρδιά θα εύρη ευσπλαγγίαν και η ελεήμων επίσης θα ελεηθή κατ' ακολουθίαν δε ανάλογος θα είναι και η συνέπεια από τα αντίθετα με αυτά.

Ε'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΗΚΟΥΣΑ παρά τινῶν εὐλαβῶν λεγόντων, ὅτι οὐ δεῖ, φησι, παραχωρεῖν τοῖς τυχούσι διαρπάζειν ἅπερ πρὸς τὴν ἑαυτῶν διοίκησιν ἢ καὶ πενήτων ἀνάπαυσιν ἔχομεν, μάλιστα εἰ παρά Χριστιανῶν ταῦτα πάσχομεν, ἵνα μὴ ἀμαρτίας πρόξενοι τοῖς ἄδικουσιν ἡμᾶς γινώμεθα, δι' ὧν ἀνεξικακοῦμεν. Τοῦτο δὲ οὐδὲν ἕτερον ἐστίν, ἢ θέλειν τὰ ἑαυτοῦ ὑπὲρ ἑαυτὸν μετὰ ἀλόγου προφάσεως. Εἰ γὰρ καταλιπὼν τὸ εὐχεσθαι καὶ προσέχειν τῇ ἑμαυτοῦ καρδίᾳ δίκας θέλω ἀγορεύειν πρὸς τοὺς θέλοντας μὲ ἐπηρεάζειν, κατὰ μικρὸν ἄρξομαι καὶ δικαστηρίων προσεδρεύειν προαυλίους" δηλονότι τὰ ἐκδικούμενα κρείττονα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἡγοῦμαι, ἵνα μὴ εἶπω καὶ αὐτοῦ του σωτηρίου ἐντάλματος.

Πῶς γὰρ ἂν ὅλως τῷ εὐαγγελικῇ ἀκολουθήσωμεν προστάγματι, τὰ κελεύοντι μοὶ καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός τα σὰ μὴ ἀπαίτει, εἰ μὴ μετὰ χαρᾶς ὑπομείνω τὴν τῶν προσόντων μοὶ πραγμάτων διανομῆς καὶ διαρπαγῆν, κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν λόγιον, ὅποτε οὔτε δικασάμενος τις καὶ ἀπολαβῶν ἅπερ ἤβουληθῆ της ἀμαρτίας τὸν πλεονέκτην ἐλευθεροί; Ἐπειδὴ τὰ φθαρτὰ δικαστήρια τὸ ἄφθαρτόν του Θεοῦ κριτήριον ὀρίζειν οὐ δύνανται. Τούτου γὰρ πάντως καὶ αἴτιος τοὺς νόμους πληροφορεῖ, παρ' οἷς καὶ ἀπολογηθεῖς, τῆς αἰτίας ἑαυτὸν ἀπολύει. "Ὡς τὲ καλὸν το φέρειν τὴν βίαν τῶν θελόντων ἡμᾶς ἀδικεῖν, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ἵνα διὰ μετανοίας, οὐ μὴν διὰ τοῦ ἀποδοῦναι & ἀφ' ἡμῶν ἤρπασαν ἀπαλλαγῶσι τοῦ τῆς πλεονεξίας ἐγκλήματος. Τοῦτο γὰρ θέλει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Κυρίου, ἵνα οὐχὶ τὸ πλέον κτηθῆν, ἀλλὰ τὸν πλεονέκτην ἀπολάβωμεν πότε διὰ τῆς μετανοίας τῆς ἀμαρτίας ἐλεύθερον.

Ερμηνεία

ΗΚΟΥΣΑ μερικούς ευλαβεῖς να λέγουν: δεν πρέπει να επιτρέπουμε εις τον οιονδήποτε να διαρπάζη εκείνα που ἔχομεν διὰ τὴν συντήρησίν μας ἢ διὰ τὴν βοήθειαν των πτωχῶν και μάλιστα αν υφιστάμεθα αὐτὰ ἀπὸ Χριστιανούς, διὰ να μη γίνωμεν, με τὴν ἀνεξικακίαν μας, πρόξενοι ἀμαρτίας εις τους ἀδικούντας. Τούτο δεν σημαίνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ το να θέλωμεν τα ἰδικὰ μας ὑπὲρ τον εαυτὸν μας με παράλογον δικαιολογίαν. Διότι αν ἀφήσω το να εὐχομαι (Λουκ. στ' , 28) και να προσέχω τὴν καρδίαν μου, τότε θα θέλω να διεξάγω δίκας ἐναντίον ἐκείνων που με ενοχλοῦν και σιγά-σιγά θα ἀρχίσω να συχνάζω εις τους διαδρόμους των δικαστηρίων: δηλαδή θα φθάσω να θεωρῶ τας δικαστικὰς υποθέσεις σπουδαιότερας ἀπὸ τὴν σωτηρίαν μου, διὰ νὰ μὴ εἶπω και ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐντολήν του Σωτήρος (αὐτόθι 27).

Πῶς θα εἶναι τότε δυνατόν να συμφωνήσωμεν με τὴν ἐντολήν του Ευαγγελίου, που διατάσσει να μη ζητησὶς οπίσω τα πράγματά σου ἀπὸ ἐκείνον που τα παίρνει (αὐτόθι 30) (χωρίς να σε ἐρωτήσῃ), αν δεν υπομείνω με χαρὰν τὴν ἀδικὸν ἀρπαγῆν και τὴν κλοπὴς των ὑπαρχόντων μου, σύμφωνα με το ρητόν του Αποστόλου (Εβρ. ι', 34); Ἄλλωστε και αν ἀκόμη δικάσῃ κανεὶς τον ἐνοχος και πάρῃ οπίσω ἐκείνα που ἔχασε, δεν ἀπαλλάσσει τον κλέπτης ἀπὸ τὴν εὐθύνης της ἀμαρτίας. Διότι τα φθαρτα πρόσκαιρα δικαστήρια του κόσμου δεν ἡμποροῦν να ὀρίζουν τὴν ἀπόφασιν, που ἐκδίδει το ἀφθαρτόν και αἰώνιον κριτήριον του Θεοῦ.

Ὁ ἐνοχος ἀποδεικνύει τὴν ἀθωότητά του εις τους νόμους και ἀφού ἀπολογηθῆ ἐνώπιόν των ἀπαλλάσσει τον εαυτὸν του ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Ὡστε εἶναι καλὸν να ἀνεχώμεθα τὴν καταπίεσιν ἐκείνων που θέλουν να μάς ἀδικούν και να προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν, διὰ να ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ το ἐγκλημα της πλεονεξίας ὄχι δια τῆς ἀνταποδώσεως ἐκείνων τα ὁποῖα

ήρπασαν από ημάς, αλλά δια της μετανοίας. Αυτό δηλαδή θέλει η δικαιοσύνη του Κυρίου, όχι για να πάρωμεν πίσω εκείνο το οποίον απεκτήθη επί πλέον αδίκως, αλλά διά να απολάβωμεν πάλιν τον πλεονέκτην άπηλλαγμένους από την αμαρτίαν του διά της μετανοίας.

ΣΤ'. Του Αββά Ισαάκ

Ο ΛΕΓΩΝ ότι καταλέλοιπε τὸν κόσμον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους μαχόμενος ἕνεκεν τινός, ἵνα μὴ λείψῃ αὐτῷ τί τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ, οὗτος τυφλὸς τελείως ἔστι, διότι τὸ μὲν σῶμα ολόκληρον ἐκουσίως κατέλιπε, περὶ ἑνὸς δὲ μέλους αὐτοῦ πολεμεῖ καὶ μάχεται. Γίνωσκε ὅτι τὸ ἀφεῖναι τοῖς ὀφειλέταις τὰ ὀφειλήματα ἐκ τῶν ἔργων τῆς δικαιοσύνης ἔστι, καὶ τότε ὄψει τὴν γαλήνην μετὰ λαμπρότητος ἐν τῷ νοῦ σου. "Ὅταν ὑπεραναβῆς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, τότε προσκολληθήσῃ τῇ ἐλευθερίᾳ ἐν παντὶ πράγματι. Οἷς ὁ κόσμος νενέκρωται, οὗτοι τὰς ἐπιτηρείας μετὰ χαρᾶς ὑπομένουσιν οἷς δὲ ζῆ ὁ κόσμος, οὗτοι ἀδικίαν ὑπομεῖναι οὐ δύνανται, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας νικώμενοι, ὀργιζόμενοι ταρασσονται, ἢ ὑπὸ λύπης ἀλίσκονται.

Ἦ πῶς δυσκατόρθωτος ἔστιν ἡ ἀρετὴ αὕτη, ἣ γουν τὸ μακροθύμως φέρειν τὴν ἀδικίαν καὶ πόσῃν δόξαν κέκτηνται παρὰ τῷ Θεῷ! Ὁ οὖν θέλων ταύτην κατορθῶσαι, χρῆζει πρότερον μακρυνθῆναι τῶν ἰδίων καὶ ξενιτεῦσαι, διότι οὐ δύναται αὐτὴν ἐν ἰδίᾳ πατρίδι κατορθῶσαι μεγάλων γὰρ καὶ δυνατῶν ἔστιν ὑπομεῖναι τὴν ἄλγηδονα ταύτην μέσον των ἰδίων, κακείνων οἷς εἰς ἅπαν ὁ κόσμος οὗτος τέθνηκε καὶ πᾶσα παράκλησις ἀπήλπιστα καὶ πεπάτηται.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που λέγει ότι εγκατέλειψε τον κόσμο και όμως μάχεται με τους ανθρώπους διά κάτι, διά νά μή του λείψῃ τίποτα από την ανάπαυσίν του, αυτός είναι τελείως τυφλός: διότι ενώ θεληματικά εγκατέλειψε ολόκληρον το σώμα του, αγωνίζεται και μάχεται δι' ένα μονάχα μέλος του. Γνώριζε ότι το να συγχωρήσης εκείνους που σε ἐλύπησαν με τα σφάλματα των είναι από τα έργα της δικαιοσύνης τότε θα ίδης μέσα εις τον νούν σου να λάμπῃ ἡ γαλήνη. Όταν θα ανυψωθῆς ἐπάνω από την οδόν της δικαιοσύνης, τότε θα ἀπελευθερωθῆς από κάθε πράγμα. Αυτοί δια τους οποίους ὁ κόσμος ἔχει ἀποθάνει, δέχονται με χαράν τας ενοχλήσεις εκείνοι όμως δια τους οποίους ζή ἀκόμη ὁ κόσμος, δεν ἠμποροῦν να υπομείνουν τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ νικημένοι από τὴν κενοδοξίαν, ταρασσονται από τὴν οργὴν ἢ κυριεύονται από τὴν λύπην.

Ἦ! πόσον δύσκολον εἶναι να κατορθῶσῃ κανεὶς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν, δηλαδή το να υπομένωμεν με μακροθυμίαν τὴν ἀδικίαν, καὶ πόσῃν δόξαν αποκτοῦν ἐνώπιον του Θεοῦ ὅσοι τὴν κατορθώνουν! Εκείνος λοιπόν που θέλει να τὴν κατορθῶσῃ, πρέπει να ἀπομακρυνθῇ προηγουμένως από τους ἰδικούς του καὶ να ξενιτευθῇ, διότι δεν ἠμπορεῖ να τὴν κατορθῶσῃ εις τὴν πατρίδα του. Διότι μόνον μεγάλοι καὶ δυνατοὶ ἠμποροῦν να υπομείνουν αὐτὸν τὸν πόνον μεταξύ των συγγενῶν των, καὶ εκείνοι διά τους οποίους ἀπέθανε τελείως ὁ κόσμος αὐτός καὶ δια τους οποίους ἐχάθη καὶ κατεπατήθη κάθε ἐλπίς κοσμικῆς παρηγορίας.

Z'. Εν τω Γεροντικό

ΕΛΕΓΕΝ και μακάριος Ζωσιμάς, ὅτι ὄντος μου μετὰ τῆς μακαρίας Διονυσίας, ἠτήσατο αὐτὴν τις ἀδελφὸς εὐλογίαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὅσον ἐχώρει. Ὁ δὲ ἐπεὶ μὴ ἔλαβεν ὅσον ἐζήτει, ἤρξατο λοιδορεῖν αὐτὴν λέγων κατ' αὐτῆς καὶ κατ' ἐμοῦ ἀπρεπῆ ρήματα. Ἀκούσασα δὲ ἐκείνη καὶ πονήσασα, ἐζήτει κακῶσαι αὐτόν. Μαθῶν οὖν ἐγώ, εἶπον αὕτη: Τί ποιεῖς; ἐπιβουλεύεις σεαυτῆ; πᾶσαν ἀρετὴν ἀπαίρεις ἀπὸ τῆς ψυχῆς σου τί γὰρ κατ' ἀξίαν ὑπομένεις, ὃν Χριστὸς ὑπέμεινε διὰ σε; Οἶδα, κυρία, ὅτι ἐσκόρπισας χρήματα ὡς κόπρια, ἐὰν δὲ μὴ κτήσῃ τὴν πραότητα, οὕτως εἰ ὡς χαλκεὺς τύπτων βῶλον σιδήρου, σκεῦος δὲ μὴ ἐκβάλλων.

Καὶ ἔλεγεν αὐτὴ Φησιν ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος, χρήζω πραότητα, ἐν ἣ καταλύεται πᾶσα ἡ δύναμις τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου σημεῖον τοῦ ρίψαι τὸν κόσμον το μὴ ταράττεσθαι. "Ἔστι γὰρ ὅτε καταφρονεῖ τις πολλῶν κεντηναρίων, καὶ ἔρχεται εἰς ραφίδα, καὶ ἡ εἰς τοῦτο προσπάθεια ποιεῖ αὐτὸν ταράττεσθαι καὶ ποιεῖ τὸ ραφίδιον ἐκεῖνο τόπον κεντηναρίου, καὶ γίνεται τις δοῦλος τοῦ ραφιδίου ἢ τοῦ κουκουλίου ἢ τοῦ μανδηλίου ἢ τοῦ βιβλίου, καὶ οὐκ ἔστι δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Καὶ καλῶς εἶπε τις τῶν σοφῶν: ὅσα πάθη ψυχῆς, τοσοῦτοι δεσπότες. Καὶ ὁ Ἀπόστολος ὡ γὰρ τις ἠττηται, τούτω καὶ δεδούλωται. Ἡ δὲ ἀκούσασα ταῦτα μετενόησε καὶ εἶπε μοί: εὖροις τὸν Θεόν, ὃν ποθεῖς.

2. Ἔλεγε πάλιν ὁ μακάριος αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ φύσει ἐλαφραὶ εἰσι πάνυ, ἀλλὰ τὰ θελήματα ἡμῶν τὰ πονηρὰ ποιούσιν αὐτὰς βαρείας φαίνεσθαι" & κατέχουσα ἡ ψυχὴ οὐ δύναται πληροῦν τὰς ἐντολάς, εἰ δὲ ταῦτα ἀφήσῃ, εὐκολοὶ αὕτη αἱ ἐντολαὶ εὐρίσκονται, καὶ βάρος οὐδ' ὅ,τιον ἔχουσαι' οἷον τί δυσχερές το καταλείψαντα τινὰ τὴν εἰς τὰ παρόντα προσπάθειαν, καὶ τὸ δι' αὐτὰ μάχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς Θεὸν μόνον πλουτεῖν καὶ ἐλπίζεις τὸν ποιήσαντα καὶ διοικοῦντα καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔφισεσθαι. Τοῦτο οὐδὲ μίαν ἔχει δυσχέρειαν.

Εἰώθαμεν γὰρ καὶ διὰ φόβον θαλάσσης, ἢ ληστῶν ἐπιδρομὴν, πάντων καταφρονεῖν τῶν προσόντων, καὶ ρίπτειν ἀόκνως τὰ πράγματα, διὰ τὸ τὴν βραχεῖαν ταύτην ζωὴν ἑαυτοῖς περισώσασθαι, ἢν ὅσον οὐπω καὶ ἡμῶν μὴ θελόντων διαλύσει καὶ θάνατος. "Ὅμως δ' οὖν διὰ τὸ μὴ στερηθῆναι ταύτης πρὸς τὸ παρὸν πάντων καταφρονοῦμεν, καὶ εὐδαιμονίαν ἠγούμεθα εἰ πάντα ἀπολέσαντες ἑαυτοὺς διεσώσαμεν ἀπὸ τῶν ληστῶν, ἢ κλύδωνος θαλασσίου, καὶ ὁ πρὸ μικροῦ μαινόμενος καὶ θυμομαχῶν ἵνα κερδήσῃ ὀβολόν, κινδύνω τινὶ τοιούτῳ περιπεσῶν προθύμως πάντα ρίπτει, ἵνα τὴν πρόσκαιρον κερδήσῃ ζωὴν.

Ὁ Διατὶ οὖν μὴ περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ταῦτα διαλογιζώμεθα καὶ οὕτω φρονῶμεν καὶ διακεῖμεθα, καὶ πάντα τα ἐνταῦθα εὐψύχως παρορῶμεν καὶ ἀπορρίπτωμεν, ἵνα τῆς ἀθανάτου ζωῆς μὴ ἐκπέσωμεν; Διατὶ μὴ ἰσχύει φόβος Κυρίου, ὅσον ἰσχύει φόβος ἀνθρώπινος ἢ θαλασσίου κλύδωνος κίνδυνος; Πρὸς σύστασιν δὲ τῶν λεγομένων, διηγεῖτο καὶ τί τοιοῦτον διήγημα, καὶ αὐτὸς παρὰ τινῶν ἔμαθεν.

3. "Ἐλεγεν οὖν, ὅτι λιθουργὸς τις ποτέ, δν καβιδάριον καλεῖ ἢ συνήθεια, ἔχων λίθους πολυτίμους καὶ μαργαρίτας, ἀνέβη εἰς πλοῖον μετὰ τῶν παιδίων αὐτοῦ, βουλόμενος ἀπελθεῖν εἰς τινὰ τόπον φάριν τοῦ πραγματεύεσθαι. Συνέβη οὖν αὐτὸν ἕνα τινὰ τῶν τοῦ πλοίου νεώτερον σχεῖν καὶ συνήθη, ὃς καὶ ὑπηρέτει αὐτῷ εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, καὶ κοινωνὸς αὐτὸ τραπέζης ἐγένετο. Ἐν μιᾷ οὖν ἀκούει καὶ νεώτερός των ναυτῶν ψιθυρίζοντων πρὸς ἀλλήλους καὶ βουλευομένων, ἕνα ρίψωσι τὸν καθιδάριον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κερδήσωσι τοὺς λίθους καὶ πάντα, καὶ ἐπεφέρετο, καὶ ἀκούσας περίλυπος γέγονεν.

Ἐλθόντα οὖν τὸν νέον ὡς τὲ ποιῆσαι τὴν συνήθη ὑπηρεσίαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν καὶ καβιδάριος κατηφῆ καὶ στυγνόν, ἤρωτα μαθεῖν τὴν αἰτίας τῆς σκυθρωπότητος. “Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἀπεκρίνατο, εἷς ἄλλον καιρὸν ταμιευόμενος τὴν ἀγγελίας οὐ ἤκουσεν. Ὡς δὲ ἐκεῖνος ἐνέκειτο ἀπαιτῶν γνωρίσαι αὐτὸ τῆς κατηφείας τὸ αἴτιον, τότε στενάξας καὶ δακρύσας ὁ νέος ἀπαγγέλλει αὐτῇ τὴν βουλήν, ἣν ἔγνω τοὺς ναύτας βουλευομένους περὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ μικρῶν ἐπισχῶν, καλεῖ τοὺς παῖδας καὶ παραγγέλλει αὐτοὺς ἀόκνως ποιῆσαι, καὶ ἂν προστάξῃ αὐτοῖς.

Ἀπλοὶ οὖν σινδόνα, καὶ κελεύει αὐτοὺς ἐνέγκαι τὰ σκεύη, ἐν οἷς ἦσαν οἱ λίθοι καὶ οἱ μαργαρίται. Ὡς δὲ ἤνεγκαν, ἀνοίξας ἐξήνεγκε πάντας τοὺς λίθους καὶ τοὺς μαργαρίτας, καὶ ἤπλωσεν ἐπὶ τῆς σινδόνης, καὶ μετὰ τὸ ἀπλώσαι λέγει δι’ ἅ τα καὶ τὰ θαλασσομαχῶ κινδυνεύων; Καὶ τοιαύτην ἔλκων ζωὴν ἐπάδυνον, ἃ καὶ μετ’ ὀλίγον ἀποθανῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μέλλω καταλιπεῖν, καὶ μὴ δὲν λαβεῖν μεθ’ ἑαυτοῦ ρίψατε οὖν πάντα εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ εὐθὺς λαβόμενος καὶ αὐτὸς τῆς σινδόνης μετὰ τῶν παίδων, ἠκόντισαν πάντα εἰς τὸ πέλαγος. Οἱ δὲ ναῦται ἰδόντες ἐξέστησαν καὶ κατήγησαν τὴν βουλήν, ἣν κατ’ αὐτοῦ ἔβουλευσαντο.

Κατανοήσωμεν οὖν, ἀδελφοί, πῶς ὅτε ὥρμησεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ, καίπερ ἰδιώτου ὄντος καὶ κοσμικοῦ, εὐθέως κατέλυσε τὴν προσπάθειαν, καὶ γέγονε φιλόσοφος ἐν ἔργοις καὶ λόγου, καὶ τοῦτο ἓνα κερδήση τὴν μικρὰν ταύτην ζωὴν καὶ πρόσκαιρον. Ἡμεῖς δὲ διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μικρὰν ζημίαν οὐχ ὑπομένομεν οὐδὲ ἀλύπως ὑπενεγκεῖν δυνάμεθα;

Εἰ οὖν ὅλως λυπεῖσθαι δεῖ, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ζημιώσαντος λυπηθῶμεν, καὶ μὴ διὰ τὴν τῶν χρημάτων ἀφαίρεσιν οὐ γὰρ ἡμεῖς, ἀλλ’ ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ παθὼν κακῶς καὶ διὰ τῆς ἀδικίας ἑαυτὸν ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. “Ἄδικοι γὰρ φησι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν, ἡμῖν δὲ διὰ τῆς προσκαιροῦ ζημίας τὴν αἰώνιον ζωὴν προεξένησε. Χαίρετε γὰρ φησι καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῦς.

Ἀλλ’ ἡμεῖς το ἐναντίον ποιούμεν’ ἀφέντες τὸ λυπεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀπωλείας τοῦ μέλους τοῦ Χριστοῦ, κάθημεν πλέκοντες λογισμοὺς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὑπὲρ φθαρτῶν καὶ εὐτελῶν καὶ οὐδενὸς ἀξίων πραγμάτων. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τάξει μελῶν ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ πίστει, κεφαλὴν ἔχοντας τὸν Χριστόν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πάντα τα μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα, ἐν σώμα, κεφαλὴ δὲ πάντων ἐστὶν ὁ Χριστός.

“Ὅταν οὖν θλίβῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου, νόμισαν ὅτι ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου ἢ ἄλλο τί τῶν μελῶν σου πάσχει καὶ θλίβει σὲ εἰ γὰρ πάσχει, φησὶν, ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τα μέλη καὶ τὰ ἐξῆς. “Ὡς πὲρ οὖν ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν, εἰ κάμνει ἐν τῶν μελῶν, τοῦ μὲν πόνου ἡμῖν μεταδίδωσι διὰ τὴν συνάφειαν, οὐκ αἴρομεν δὲ αὐτὸ ἀφ’ ἡμῶν, οὐδ’ ἀποκόπτομεν τὸν πόνον φεύγοντες, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ζημίαν ἠγούμεθα, εἰ τινὸς τῶν μελῶν στερηθῶμεν. Καὶ ἄκοντες, συμπάσχοντες δὲ μᾶλλον τῷ πεπονηκότι μέλει, παντὶ τρόπο τὴν αὐτοῦ θεραπείας σπουδάζομεν, καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ, τιμίαν σφραγίδα ἐπιτιθέντες, καὶ ἀγίῳ ἐλαίῳ ἀλείφοντες, τάχα δὲ καὶ ἰατροὺς ὑποδεικνύντες, καὶ πάντα τα εἰς ἴασιν τοῦ πάθους ἐπιτηδεύοντες.

Ὡς ἂν τὸ πονοῦν μέλος θεραπευτῇ καὶ μηκέτι τῆς αὐτοῦ θλίψεως ἡμῖν μεταδίδωσιν, οὕτως ὀφείλομεν καὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ φρονεῖν καὶ ποιεῖν. Καὶ εἰ ποτὲ τις αὐτῶν ἡμᾶς ἀδικήσῃ ἢ ἄλλως λυπήσῃ τὴ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἔπηρεια, συγχωροῦντος τοῦ Θεοῦ εἰς δοκιμὴν ἡμετέραν ἢ καὶ εἰς τινὸς πάθους ἡμῶν διόρθωσιν, ὀφείλομεν λυπεῖσθαι οὐ διὰ τὴν τῶν χρημάτων ζημίαν καὶ ἀδικίαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀδικήσαντα ἀδελφόν, μᾶλλον δὲ ἀδικηθέντα μεγάλως, ὡς προλαβὼν εἶπον, καὶ ἔκπτωσιν ἐλεεινῶς ὑποστάντα τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Τούτου ἔνεκα καὶ λυπηθῶμεν καὶ πενήσωμεν, καὶ τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν θερμῶς ὑπὲρ αὐτοῦ δυσωπήσωμεν, ἀφεῖναι τῷ ἀδελφῷ τὸ ἀγνόημα.

Οὕτω γὰρ ποιούντες ἐσόμεθα τῷ ὄντι Χριστοῦ μιμηταί, ὃς ὑπὲρ τῶν σταυρούντων αὐτῶν προσήχετο καὶ τὸν πατέρα ἀφεῖναι αὐτοῖς παρεκάλει, τύπος ἡμῖν τῆς ἀνεξικακίας καὶ ἐν τούτῳ γενόμενος. Τοῦτον οὖν μιμούμενοι, ἀφήσωμεν τοῖς ἀδελφοῦς τα εἰς ἡμᾶς ἀγνόηματα, ἵνα καὶ ἡμῖν ἐκεῖνος ἀφήσῃ τὰ παραπτώματα καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης κοινωνοὺς ἀποδείξῃ καὶ κληρονόμους.

4. Διηγείτο καὶ αὐτός, ὅτι ποτὲ ἐπέταξε βιβλία τινὰ καλλιγράφῳ εὐφυεῖ. Μετὰ οὖν τὸ τελέσαι αὐτά, πέμψας λέγει μοί, ὅτι ἰδοὺ ἐτέλεσα, ὅ,τι δοκεῖ σοὶ ἀποστειλον καὶ λάβε αὐτά. Τίς δὲ ἀδελφός ταῦτα μαθῶν, ἀπελθὼν ὡς ἐξ ἑμοῦ δῆθεν πρὸς τὸν καλλιγράφου καὶ δοὺς τὸ λογάριον ἔλαβεν αὐτά, ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς τὸ γινόμενον, ἔπεμψα ἀδελφὸν ἐκ τῶν μετ' ἑμοῦ μετὰ γραμμάτων σὺν τῷ λογαρίῳ ὡς τὸ λαβεῖν αὐτά.

Ὡς οὖν ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, καὶ ἔγνω καὶ καλλιγράφος ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ λαβόντος τὰ βιβλία, ταραχθεὶς εἶπεν ὄντως ἀπέρχομαι καὶ λυπῶ αὐτὸν ἔνεκα τούτων τῶν δύο, ὅτι τὸ ἔχλευσε μὲ καὶ ὅτι τὰ μὴ ὄντα αὐτοῦ ἔλαβεν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο μαθῶν, πέμψας δηλῶ αὐτῷ οἶδας, ἀδελφέ μου, ὅτι τὰ βιβλία διὰ τοῦτο κτώμεθα, ἕνα μάθωμεν ἐξ αὐτῶν ἀγάπην, ταπεινώσιν, πραότητα. Εἰ δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς κτήσεως τῶν βιβλίων μάχη ἐστίν, οὐ θέλω κτήσασθαι βιβλίον, καὶ μόνον μὴ μαχήσωμαι δοῦλον γὰρ φησι Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι.

5. Ἦσυχαστὴ τινὶ ἐπῆλθον λησταί, καὶ προαισθόμενος ὁ γέρων ἔκραξε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ γείτονες αὐτοῦ ἐξῆλθον καὶ ἐπίασαν τοὺς ληστῆς, καὶ ἔπεμψαν τῷ ἡγεμόνι. “Ὁ δὲ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς φυλακὴν, καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ἐλυπήθησαν λέγοντες, ὅτι δι' ἡμᾶς παρεδόθησαν. Καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν ἡσυχαστὴν λέγων.

Ἐγνόησαν τὴν πρώτην προδοσίαν πόθεν γέγονε, καὶ τότε βλέπεις τὴν δευτέραν" εἰ μὴ γὰρ προεδόθης πρότερον ἐκ τῶν ἔσωθεν, τουτέστι δειλιάσας ἐξ ἀπιστίας, οὐκ ἂν τὴν δευτέραν προδοσίαν ἐποίησας, ἦτοι παραδοὺς τὸ ἄρχοντι τοὺς ληστᾶς.

Ἀναγίους οὖν ὁ γέρων τὴν ἐπιστολῆς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένου, ἀναστᾶς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, καίτοι μὴ ἐξερχόμενος τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ ἐξέβαλε τοὺς ληστῆς ἐκ τῆς φυλακῆς ἣν γὰρ ὀνομαστὸς εἰς ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ δημοσίᾳ ἠλευθερωσεν αὐτούς.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ζωσιμάς διηγῆθη κάποτε το εξής: Ὃταν ἤμουν με τὴν μακαρίαν Διονυσίαν, κάποιος ἀδελφός τῆς ἐζήτησεν ἐλεημοσύνην καὶ ἐκείνη του ἔδωσεν ὅσῃν ἤμπορούσεν. Εκείνος ὁμως, ἐπειδὴ δεν ἐπηρεν ὅσῃν ἐζητούσεν, ἤρχισε νὰ τὴν υβρίζη καὶ νὰ λέγη εἰς βάρος τῆς καὶ εἰς βάρος μου ἀπρεπὴ λόγια. Ὃταν τα ἤκουσεν ἡ Διονυσία, ἐπόνεσε ψυχικὰ καὶ ἐζητούσε νὰ τὸν ἐκδικηθῆ. Μόλις λοιπὸν το ἔμαθα, τῆς εἶπα: τί κάμνεις; σκέπτεσαι νὰ βλάψῃς τὸν εαυτὸν σου; ἀπογυμνώνεις τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ κάθε ἀρετὴν μήπως ὅσα υπομένεις εἶναι ἰσάξια με ἐκεῖνα που υπέμεινεν ὁ Χριστός διὰ σέ; Γνωρίζω, κυρία, ὅτι ἐσκόρπισες χρήματα, ὡς κόπρον: ἀν ὁμως δεν ἀποκτήσης τὴν πραότητα, θα εἶσαι ὅπως ὁ σιδηρουργός ὁ ὁποῖος κτυπᾷ ἕνα κομμάτι σιδήρου, χωρὶς νὰ κατασκευάζῃ με αὐτὸ σκεύος.

Τῆς ἔλεγεν ἀκόμη καὶ μακάριος Ζωσιμάς: Ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος λέγει: ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ πραότητα, με τὴν ὁποῖαν καταργεῖται ὅλη ἡ δύναμις τοῦ ἀρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου. Το νὰ μὴ ταρασσεσαι εἶναι σημεῖον ὅτι περιφρόνησες τὸν κόσμον. Υπάρχουν δηλαδὴ

περιπτώσεις που περιφρονεί κανείς πολλά κεντηνάρια και φθάνει να υπολογίση μίαν βελόναν. Και η απασχόλησις εις αυτό τον κάμνει να ταράσσεται και κάνει την βελόναν εκείνην νόμισμα αξίας. "Έτσι γίνεται κανείς δούλος της βελόνας, ή του κουκουλιού, ή του μανδηλιού, ή του βιβλίου και παύει να είναι δούλος του Θεού. (Καλά είπε κάποιος σοφός ότι όσα πάθη έχει η ψυχή, τόσα είναι και τα αφεντικά της. Και ο Απόστολος λέγει: «από (αυτό που ένικήθη κανείς, εις αυτό και υπεδουλώθη» (Β΄ Πέτρ. β', 19).

Η Διονυσία όταν ήκουσεν αυτά μετενόησε και μου είπε: είθε να εύρης τον Θεόν που ποθείς.

2. Έλεγε πάλιν ο μακάριος αι εντολαί τού Θεού είναι πράγματι πάρα πολύ ελαφραί, αλλά τα πονηρά θελήματά μας τας κάμνουν να φαίνωνται βαρείαι: όσον κρατεί η ψυχή αυτά τα θελήματά της δεν μπορεί να εκτελή τας εντολάς, αν όμως τα αφήση, τότε τας ευρίσκει ευκόλους, χωρίς να έχουν το παραμικρόν βάρος. Είναι κάτι το αταίριαστον το να εγκαταλείψη κανείς την προσπάθειαν διά τα παρόντα και να ευρίσκεται πάλιν δι' αυτά εις διαμάχης με τους ανθρώπους. Να πλουτη και να ελπίζη κανείς μόνον τον Θεόν που μας εδημιούργησε και μας φροντίζει, και την Βασιλείαν Του να επιθυμη. Αυτό δεν έχει καμμίαν δυσκολίαν.

Συνηθίζομεν, είτε από φόβον ναυαγίου εις την θάλασσαν, είτε από επίθεσιν ληστών, να καταφρονώμεν όλα μας τα υπάρχοντα και να απορρίπτωμεν, χωρίς δισταγμόν τα πράγματα, δια να σώσωμεν αυτήν την σύντομος ζωής μας, την οποίαν εντός ολίγου, και χωρίς να το θέλωμεν, θα την διαλύση ο θάνατος. Και όμως δια να μη στερηθώμεν αυτήν την πρόσκαιρον ζωήν, καταφρονούμεν όλα εις μίαν στιγμήν και θεωρούμεν ευτυχίαν αν τα χάσωμεν όλα και διασωθώμεν από τους ληστές ή την τρικυμίαν της θαλάσσης και εκείνος που πριν από ολίγον έκανε ωσαν τρελλός και άφριζεν από θυμόν, δια να κερδήση μίαν πεντάραν, όταν περιπέση εις ένα τέτοιον κίνδυνον, τα πετά όλα προθύμως, δια να κερδήση την πρόσκαιρον ζωήν.

Διατί λοιπόν να μη σκεπτώμεθα τα ίδια και διά την αιώνιον ζωήν και να έχωμεν αυτό το φρόνημα και αυτήν την διάθεσιν; Διατί να μη παραβλέπωμεν με θάρρος όλα τα εδώ πρόσκαιρα και να τα απορρίπτωμεν, διά να μη χάσωμεν την αθάνατον ζωήν; Διατί να μην είναι τόσον ισχυρός και φόβος του Κυρίου, όσον είναι ισχυρός και ανθρώπινος φόβος ή ο κίνδυνος από την τρικυμίαν της θαλάσσης; Προς επιβεβαίωσιν δε των όσων έλεγεν, ανέφερε και το εξής διήγημα, που έμαθεν από άλλους.

3. Κάποτε – έλεγε – κάποιος τεχνίτης πολυτίμων λίθων, καβιδάριος, όπως συνήθως τον λέγουν, επήρε μαζί του πολυτίμους λίθους και μαργαριτάρια, και μαζί με τα παιδιά του, ανέβηκεν εις πλοίον διά να ταξιδεύση εις άλλον τόπον και εκεί να εμπορευθή. Κατά την διάρκειαν του ταξιδίου εσχέτισθη με τον νεώτερον ναύτην του πλοίου και τον έκαμε φίλον του. Ο νεαρός αυτός τον εξυπηρέτει και έτρωγε μαζί του εις το τραπέζι. Μίαν ημέραν λοιπόν οι ναύται έκαναν συμβούλιον και άκούει ο νεαρός να λέγουν ψιθυριστά μεταξύ των να ρίψουν τον καβιδάριον εις την θάλασσαν δια να κερδίσουν τους πολυτίμους λίθους και όλα όσα είχεν επάνω του. Από αυτό έγινε περίλυπος.

"Όταν ήλθε λοιπόν διά να κάμη την συνηθισμένην υπηρεσίαν, μόλις τον είδεν ο έμπορος περίλυπον και στενοχωρημένον, τον ήρώτησε να μάθη την αιτίαν της λύπης του. Εκείνος όμως δεν του είπε τίποτε αμέσως, αλλ' εκράτησε την είδησιν που έμαθε δι' άλλην ώραν.

Επειδή όμως ο έμπορος επέμενε να του γνωρίση την αιτίαν της βαθείας λύπης του, ανεστέναξε και με βουρκωμένα μάτια από δάκρυα, του αναφέρει την απόφασιν που αντελήφθη να παίρνουν οι ναύται δι' αυτόν. Εκείνος, αφού έσκέφθη σιωπηλός ολίγον, φωνάζει τα παιδιά του και τους παραγγέλλει να κάμουν αδίστακτα όσα τους διατάξη.

Απλώνει λοιπόν αμέσως ένα σεντόνι και τα διατάσσει να φέρουν τα κιβώτια που υπήρχαν μέσα οι πολύτιμοι λίθοι και τα μαργαριτάρια. Μόλις δε τα έφεραν, τα άνοιξεν, έβγαλες όλα τα μαργαριτάρια και τους πολυτίμους λίθους, τα έρριψεν επάνω εις το σεντόνι και μετά λέγει: δι' αυτά θαλασσοπνίγομαι και κινδυνεύω και περνώ τέτοιαν βασανισμένην ζωήν; Και αυτά, όταν μετά από ολίγον αποθάνω, θα τα εγκαταλείψω εις τον κόσμον, χωρίς να πάρω τίποτε μαζί μου! Πέταξέ τα λοιπόν όλα εις την θάλασσαν! Και αμέσως επήρε, με τα παιδιά του, το σεντόνι και τα έρριξε μακράν εις το πέλαγος. Μόλις είδαν αυτό οι ναύται έμειναν κατάπληκτοι και δεν έπραγματοποίησαν την απόφασιν που είχαν λάβει εναντίον του.

Ας βάλωμεν λοιπόν καλά εις τον νούν μας, αδελφοί, πώς ο έμπορος εγκατέλειψεν αμέσως την προσπάθειαν (του πλουτισμού), μόλις τον παρεκίνησεν ο λογισμός του, αν και ήτο ιδιώτης και κοσμικός και έγινε, με τα έργα και τα λόγια, φιλόσοφος και αυτό δια να κερδήση την ολίγην αυτήν και πρόσκαιρον ζωήν. Ημείς, δια την εντολήν του Χριστού και την Βασιλείαν των Ουρανών, δεν ήμπορούμεν να υπομείνωμεν μικράν ζημίαν, και χωρίς λύπην να την υποφέρωμεν;

Αν πραγματικώς πρέπει να λυπούμεθα, ας λυπηθώμεν διά της και (ψυχικήν) απώλειαν αυτού που μάς έζημίωσε και όχι διά την αφάιρεσιν των χρημάτων· διότι δεν είμεθα ημείς που επάθαμεν το κακόν, αλλ' εκείνος, επειδή με την αδικίαν που διέπραξεν, εξεδιώχθη από την Βασιλείαν των Ουρανών. «Αδικοι – λέγει η Αγία Γραφή – δεν θα κληρονομήσουν την Βασιλείαν του Θεού» (Α' Κορ. στ', 9). Με την πρόσκαιρον ζημίαν που μας προεκάλεσε κάποιος, έγινε πρόξενος να κληρονομήσωμεν την αιώνιον ζωήν. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «Να χαίρεσθε και να ευχαριστησθε, διότι θα είναι μεγάλη η αμοιβή σας εις τους Ουρανούς» (Λουκ. στ', 35).

Ημείς όμως κάμνομεν το αντίθετον αφήσαμεν την λύπην διά την ψυχικήν απώλειαν του μέλους του σώματος του Χριστού και καθήμεθα και κάμνομεν διαφόρους σκέψεις εναντίον του αδελφού μας χάριν φθαρτών, τιποτένιων πραγμάτων, που δεν έχουν καμμίαν αξίαν. Διότι ο Θεός, με την πίστιν, μάς έκαμε μέλη σώματος που έχει κεφαλής τον Χριστόν, όπως λέγει ο Απόστολος: «όλα τα μέλη, αν και είναι πολλά, αποτελούν ένα σώμα, κεφαλή δε όλων είναι ο Χριστός» (Α' Κορ. ιβ', 12).

Όταν λοιπόν σε στενοχωρη ο αδελφός σου, να νομίζης ότι το χέρι σου ή ο οφθαλμός σου ή κάποιο άλλο από τα μέλη σου πάσχει και σε στενοχωρεί «διότι αν πάσχη - λέγει η Αγία Γραφή – ένα μέλος, συμπάσχουν όλα τα μέλη». Όπως ακριβώς συμβαίνει και εις το σώμα μας αν ασθενή κάποιο μέλος μάς μεταδίδει τον πόνον με τον σύνδεσμος που υπάρχει, αλλά δεν το αφαιρούμεν από επάνω μας, ούτε το αποκόπτομεν, διά να αποφύγωμεν τον πόνον απ' εναντίας μάλιστα, θεωρούμεν μεγίστην ζημίαν αν στερηθώμεν κάποιο μέλος μας και χωρίς να το θέλωμεν. Πάσχομεν δε μαζί με το άρρωστος μέλος και φροντίζομεν να το θεραπεύσωμεν· τοποθετούμεν επάνω εις αυτό την τιμίαν σφραγίδα του Χριστού, το

αλείφομεν με άγιον έλαιον, το δεικνύομεν εις τους ιατρούς και εφαρμόζομεν όλα τα απαραίτητα διά την θεραπείας του πάθους του.

Όπως λοιπόν υπομένομεν να θεραπευθή το μέλος που πονεί και να μη μας μεταδίδη την θλίψιν του, έτσι πρέπει να σκεπτόμεθα και να πράττωμεν δια τους αδελφούς μας. Και αν κάποτε κάποιος από αυτούς μάς αδικήση ή, οπωσδήποτε, μάς λυπήση, κατόπιν επηρείας του κοινού μας εχθρου, του σατανά, κατά παραχώρησιν Θεού προς δοκιμασίαν μας ή προς διόρθωσιν κάποιου πάθους μας, οφείλομεν να λυπούμεθα, όχι διά την ζημίαν των χρημάτων ή την αδικίας που υπέστημεν, αλλά διά τον αδελφόν που μας ήδίκησε, ή μάλλον που έζημίωσε τον εαυτόν του πάρα πολύ, όπως είπα προηγουμένως, και αξιοθρήνητα εξέπεσεν από την Βασιλείαν των Ουρανών. Δι' αυτό να λυπηθώμεν και να πενθήσωμεν και θερμά να παρακαλέσωμεν δι' αυτόν τον φιλόανθρωπον Θεόν, να συγχωρήση εις τον αδελφόν το αμάρτημά του.

Όταν λοιπόν κάμνωμεν έτσι, θα είμεθα πραγματικά μιμηται του Χριστού, ο οποίος προσήυχετο διά τους σταυρωτάς του και παρεκάλει τον επουράνιον Πατέρα να τους συγχωρήση και εις αυτό έγινε δι' ημας τύπος ανεξικακίας. Μιμούμενοι λοιπόν Αυτόν, ας συγχωρήσωμεν εις τους αδελφούς τα σφάλματα που έκαναν εις βάρος μας, διά να συγχωρήση και Εκείνος τα παραπτώματά μας (Ματθ. στ', 12). Και έτσι να μας καταστήση μετόχους και κληρονόμους της δόξης Του.

4. Ο ίδιος διηγείτο ότι κάποτε παρήγγειλεν εις ένα σπουδαίον καλλιγράφον μερικά βιβλία. Αφού λοιπόν τα ετελείωσεν, έστειλε και με ειδοποίησε. Τα ετελείωσα, μου είπε – στείλε μου ό,τι νομίζεις και πάρε τα. Κάποιος όμως αδελφός, όταν το έμαθεν, επήγεν εκ μέρους μου τάχα εις τον καλλιγράφον, και αφού του έδωσε την αμοιβήν του, τα επήρεν. 'Εγώ, χωρίς να γνωρίζω αυτό που έγινε, έστειλα κάποιον αδελφόν, από την συνοδείαν μου, με γράμματα και με την αμοιβήν, διά να παραλάβη τα βιβλία.

Μόλις έφθασεν ο αδελφός και αντελήφθη ο καλλιγράφος, ότι τον εξηπάτησεν εκείνος που παρέλαβε τα βιβλία, εταράχθη και είπε πραγματικά θα πάω να τον τιμωρήσω δι' αυτά τα δύο· διότι με εξηπάτησε και διότι επήρε πράγματα που δεν ήσαν ιδικά του. Μόλις επληροφορήθηκα εγώ την απόφασίν του αυτήν, έστειλα και του εμήνυσα τα εξής: αδελφέ μου, γνωρίζεις ότι αποκτώμεν βιβλία δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον διά να μάθωμεν, δηλαδή, από αυτά αγάπην, ταπεινώσιν, πραότητα αν όμως η αρχή της αποκτήσεως βιβλίων είναι η διαμάχη, δεν θέλω να τα αποκτήσω, μόνον και μόνον διά να μην έλθω εις φιλονικίαν· διότι δεν πρέπει ο δούλος του Θεού να μαλώνη με άλλους (Β' Τιμ. 6', 24). –

5. Κάποτε ήλθον λησται εναντίον ενός ασκητού· ούτος προσθάνθη την επίθεσιν των και μόλις έφθασαν έκραξεν εις βοήθειαν. Οι γείτονες ήκουσαν τας φωνάς του, έβγήκαν, συνέλαβαν τους ληστές και τους έστειλαν εις τον Ηγεμόνα. Ο Ηγεμών τους έβαλεν αμέσως εις την φυλακήν. "Όταν το επληροφορήθησαν αυτό οι αδελφοί, ελυπήθησαν και είπαν: εξ αιτίας μας παρεδόθησαν. 'Εσηκώθησαν λοιπόν και επήγαν προς τον 'Αββάν Ποιμένα και του ανέφεραν την υπόθεσιν. Εκείνος δε αμέσως έγγραψεν εις τον 'Ασκητήν. Σκέψου - του εμήνυσε – την πρώτην προδοσίαν από που έγινε και τότε θα ίδης και την δευτέραν· αν δηλαδή δεν επροδίδεσο προηγουμένως από μέσα σου, αν με άλλα λόγια δεν έδειλιούσες από απιστίαν, δεν θα έκαμνες την δευτέραν προδοσίαν, να παραδώσης δηλαδή τους ληστές εις τον άρχοντα.

Μόλις ο Γέρων εδιάβασε την επιστολήν του 'Αββά Ποιμένος, έσηκώθη, ήλθεν εις την πόλιν, (αν και δεν έβγαινε ποτέ από το κελλί του) και έβγαλε τους ληστές από την φυλακήν. Ητο ονομαστός εις όλην εκείνην την χώραν και τους ήλευθέρωσε με την βοήθειαν της εξουσίας αμέσως.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ χρήσης τών αδελφῶ σου τί και βραδύνη περι τήν απόδοσιν, και βούλει ύπομνήσαι αυτόν, ἄπαξ λάλησον" πολλάκις γάρ γίνεται λήθη. Εί δε σὺ χρήση τί παρ' έτέρου, κακεῖνος εὐλαβεία φερόμενος μὴ ύπομνήση σε, αλλά σὺ δια τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον μὴ θελήσης ἀποστερηῆσαι αὐτὸν τῶν ἑαυτου, διότι γέγραπται: μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

Ερμηνεία

ΑΝ δανείσης εις τον αδελφόν σου κάτι και καθυστερήση να σου το επιστρέψη και θελήσης να του το υπενθυμίσης, να του το είπης μίαν φοράν· διότι πολλές φορές λησμονεί κανείς.

Αν συ δανεισθῶς κάτι από άλλον, και εκείνος από σεβασμόν δεν σου το υπενθυμίση, συ πάντως, από φόβον Θεού, μη θελήσης να του το στερήσης, διότι έχει γραφή: «Σε κανένα να μη οφείλετε τίποτα, εκτός από το να αγαπάτε ο ένας τον άλλον» (Ρωμ. ιγ', 8).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄

(Με την ανεξικακία να μεταβάλουμε τον αδικούντα)

Ὅτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν οὐ μόνον τοὺς ἀδικοῦντας μὴ ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ μακροθύμως τὴν ἀδικίαν ὑφίστασθαι, καὶ τὴν ἀνεξικακία ἐντρέπειν αὐτούς.

Ὁ Χριστιανὸς πρέπει ὄχι μόνον τοὺς αδικούντας να μὴ τιμωρή, ἀλλὰ με μακροθυμίαν να υπομένη τὴν ἀδικίαν και να τοὺς μεταβάλλη, με τὴν ἀνεξικακίαν του.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΑΝΗΡ ΤΙΣ εὐλαβέστατος Λιβερτίνος ὀνόματι, ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ὀνωράτου ὑπῆρχε δευτεριάριος, οὐ καὶ μαθητὴς γέγονεν. Ἐν μιᾷ οὖν, Δαρδάς καὶ τῶν Γόθων κόμης, μετὰ στρατοῦ τῆ δούλη τοῦ Θεοῦ ὑπήντησε. Τινὲς οὖν ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ τὸν Λιβερτίνον ἐκ τοῦ ἵππου, ἐν ᾧ ἔκαθεζετο, καταγαγόντες, τὸν ἵππον ἀφείλοντο. Ὁ δὲ προθύμως τὴν τοῦ ἀφαιρεθέντος ἵππου ζημίαν ὑπενεγκῶν, καὶ τὸ φραγγέλιον, ὅπερ ἐκράτει, τούτοις ἐπιδέδωκεν εἰπὼν λάβετε καὶ τοῦτο, ἵνα ἔχετε πῶς τὸ κτήνος τοῦτο ἐλάσητε ἔπειτα εἰς εὐχὴν ἑαυτὸν δέδωκεν. Οἱ δέ, δρόμω πολλὰ χρώμενοι, τὸν ποταμὸν κατέλαβαν τὸν Βουλτοῦρνος λεγόμενον.

Ἦρξαντο οὖν ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ ἵππον τῆ τῆς ρομφαίας ἄστα τύπτειν καὶ ταῖς περνιστήραις πλήσσειν' οἱ δὲ ἵπποι τυπτόμενοι, κόπον μὲν ὑπέμενον, κινηθῆναι δὲ οὐκ ἠδύναντο οὕτω γὰρ τῷ ὕδατι τοῦ ποταμοῦ προσεγγίσει ἐφοβοῦντο, καθάπερ κρημνῶ θανασίμω. Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ τοὺς ἵππους πλήσσοντες ἐξητόνησαν, εἷς ἐξ αὐτῶν εἶπε διὰ τὸ πταῖσμα καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ πεποιήκαμεν ταῦτα ὑπομένομεν. Πάραυτα οὖν ὑποστρέψαντες, εὐρίσκουσι τὸν Λιβερτίνον ἐν τῇ εὐχῇ κείμενον, ᾧ καὶ εἶπον ἀνάστα, λάβε τὸν ἵππον σου ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη λέγων ἀπέλθετε μετὰ καλοῦ ἐγὼ χρεῖαν τοῦ ἵππου οὐκ ἔχω. Κατελθόντες δὲ μετὰ βίας, αὐτὸν εἰς τὸν ἵππον, ὅθεν κατήγαγον, ἐκούφισαν καὶ παρευθὺς ἀνεχώρησαν. Ἔπειτα πάλιν εἰς τὸν ποταμὸν ἐλθόντες, ᾧ μηδὲ προσεγγίσει πρότερον οἱ ἵπποι αὐτῶν ἴσχυον, οὕτως εὐκόλως αὐτὸν διεπέρασαν, ὡς ἄτε μηδὲ ὕδωρ ὅλως ἔχοντα.

Θαυμάσαι οὖν ἐστὶ τὴν τὸ δικαίου ὑπομονὴν πῶς πράως τὴν ἀδικίαν: ὑπήνεγκε, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοκρισίαν, πῶς τὴν ἀνομίαν ἀνέστειλε καὶ διὰ τῶν ἀλόγων τοὺς λογικοὺς ἐσωφρόνισε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα θαυμασίως ἐδόξασεν.

Ερμηνεία

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Ὀνωράτου ἐζούσεν ἕνας εὐλαβέστατος ἄνθρωπος, ὁ Λιβερτίνος, δεύτερος μετὰ τὸν Ὀνωράτον, τοῦ οὐοίου ἐγίνε και μαθητὴς. Μίαν ἡμέραν συνήντησεν ὁ κόμης τῶν Γόθων Δαρδάς, με πολὺν στρατόν, τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ. Μερικοὶ λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Δαρδά τὸν κατέβασαν ἀπὸ το ἀλογον, το οὐοίον ἵππευε και του το ἀφήρεσαν. Εκείνος ἐδέχθη πρόθυμα τὴν ζημίαν ἀπὸ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ ἀλόγου τοὺς ἐδῶσε μάλιστα και το μαστίγιον, που ἐκρατοῦσε και τοὺς εἶπε: πάρετε και αὐτό, διὰ

να κτυπάτε το ζώνον να προχωρήσῃ και ὑστερα επεδόθη εις προσευχήν. Οι Γότθοι, μετά από πολύν καλπασμόν, ἔφθασαν εις τον ποταμόν Βουλτούρνον.

Αρχισαν λοιπόν ο καθένας να κτυπά το ἄλογόν του με την θήκης του σπαθιού του και να το κεντά με τα σπιρούνια. Τα ἄλογα ὁμως, καθώς τα εκτυπούσαν, επροσπαθούσαν, ἀλλά δεν ἤμπορούσαν να κινηθούν: τόσο πολύ εφοβούντο να πλησιάσουν το νερό του ποταμού, ὡσαν να ἦτο θανάσιμος κρημνός. Αφού λοιπόν εκουράσθησαν να κτυπούν τα ἄλογα, εἶπε κάποιος ἀπό αὐτούς: αὐτά τα παθαίνομεν, διὰ το κακόν που ἐκάμαμεν καθ' οδόν εις τον δούλον του Θεοῦ. Ἀμέσως τότε επιστρέφουν ὀπίσω και εὐρίσκουν τον Λιβερτίνον να προσεύχεται και του λέγουν πάρε το ἄλογόν σου. Εκείνος τους ἀπήντησε: πηγαίνετε εις το καλόν ἐγὼ δεν ἔχω ἀνάγκης ἀπό το ἄλογον. Μετά ἀπό αὐτό, ἀφού κατέβησαν ἀπό τα ἄλογά τους, τον ἀνέβασαν διὰ της βίας εις το ἄλογον, ἀπό ὅπου πριν ἀπό ὀλίγον τον κατέβασαν και ἔφυγαν ἀμέσως. Ἐπειτα ἦλθαν πάλιν εις τον ποταμόν, εις τον ὁποῖον προηγουμένως οὔτε να πλησιάσουν δεν ἠμπόρεσαν τα ἄλογα και τον ἐπέρασαν τόσο εὐκόλα ὡσάν νά μή εἶχε καθόλου νερόν.

Πρέπει λοιπόν να θαυμάση κανεὶς και την υπομονήν του Δικαίου, με πόσῃν ηρεμίαν ὑπέμεινε την ἀδικίαν, και την δικαιοκρισίαν του Θεοῦ πῶς ἔσταμάτησε την ἀδικίαν και ἔσωφρόνισε με τα ἄλογα τους λογικούς και πῶς ἐδόξασε θαυμαστώσ τον θεράποντά Του.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Μαρκιανού

Ο ΜΕΓΑΣ Μαρκιανός, μέσον νυκτῶν ὅτε και μάλιστα μηδενὶ ὀφθῆναι τῶν πάντων ὄετο, ἔθος εἶχεν ἀπιέναι πρὸς τινὰ συνήθη τραπεζίτης τὸ χρυσίον καταλλάζων, και κέρμα λαμβάνων πλειόνων χαλκῶν, ὡς ἂν ἔχη τοῦ διανεῖμαι τοῖς πενομένοις, εὐθὺς ἐπανήει. Ὁ γοῦν τραπεζίτης, εἰς κέρδος πρόφασιν τὸ ἄωρον τῆς νυκτὸς λαμβάνων, ζυγοῖς ἀδίκους τους χρυσοὺς ἔσταθματο κακεῖνος οὐδὲν ἀντιλέγων οὐθ' ὄλως ἐξακριβούμενος, δῆλος ἦν τὸ πᾶν τῇ συνειδήσει τοῦ σταθμίζοντος ἐπιτρέπων.

Ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο γινόμενον, Μαρκιανὸς τὸν μὴ συνιέντα ὑποκρινόμενος, οὐδὲν ἐνεκαλεῖ το τραπεζίτη, πολλῇ ἐκπληξίς εἶχεν αὐτόν, και ἅμα τὴν ὄραν ἀνασκοπῶν, ὅτι τῆς νυκτὸς ἦν τὸ μεσαίτατον, εις κρείττονα λογισμόν ἐχώρει, και τὰς ὑπολήψεις ἔγγιζουσας εἶχε τῇ ἀληθείᾳ, και τῇ Μαρκιανοῦ βίῳ πρεπούσας. Ἄμέλει και τινι τῶν αὐτοῦ παιδῶν ἀκολουθεῖν ἐκέλευεν αὐτῶ ἐξιόντι, ὡς τὲ μαθεῖν πούποτε ἄρα τὰ τοῦ κέρματος ἐκείνη χωρούσιν. Ὁ μὲν οὖν παῖς ἠκολουθεῖ, ἐπει δὲ και νεκρῶ πένητα ἔντυχον ὁ θεῖος ἀνὴρ ἐπὶ κλίνης κειμένω, λαβῶν ἐκ τινὸς οἰκίσκου καπηλικοῦ, ὡς ἔθος εἶχεν, ἔλουσε τὲ τὸν νεκρὸν και ἠμφιασεν, εἶτα και ἀναστάντα, ὡς προλαβόντες εἶπομεν, αὐτόν ἠσπάσατο, και ἀνακλίνας αὐθις ἀπήει.

Ταῦτα τὸν παῖδα ἰδόντα φρίκη κατέσχε και στραφεῖς ὡς τάχος τῷ πέμψαντι πάντα διασαφεῖ, τὸν δὲ μετάνοια τῶν γινομένων εἰσήει, και ἐφ' οἷς πρὸς τὸν 8σιον ἄδικωτατα διετέθη κλαίων ἦν και τιμωρίαν ἀπὸ τοῦ συνειδότος ἑαυτῷ εἰσπραττόμενος. Διὸ και παραγενομένω τῷ ἀγίῳ πάλιν πρὸς αὐτόν, ἐφ' ᾧ τὸ χρυσίον καταλλάξειεν και τραπεζίτης, προσέπιπτε τὲ τοὺς ἐκείνου ποσί, και διωμολόγει τὰ πραχθέντα κακῶς και πᾶν και ἐπλεονέκτησεν ἀπεδίδου. .

Οὕτω πρᾶξις ἀγαθὴ σιωπῶσα μᾶλλον ἢ πλήθει ρημάτων ἀνύειν δύναται και οὓς ἔλεγχαι και παραινέσεις οὐδὲν ὤνησαν, τούτοις ἔργον ἐπαινετὸν ἡσύχως χωροῦν και ἀφανῶς αὐτῶν τῆς συνειδήσεως παραπτόμενον, ἔβελτιωσε τὲ και αὐθαιρέτως μεταμαθεῖν τὸ ἀγαθὸν

παρεσκεύασεν. Ὁ μὲν τοὶ Μαρκιανὸς μὴδὲν ἤδικεῖσθαι φήσας, τοῦ τὲ διδομένου καὶ αὐτοῦ του διδόντος τὸ λοιπὸν ἀπέσχετο, οὐχ ὡς ἂν τινὰ πονηρὸν ἐκτρεπόμενος, ἐκείνω γὰρ οὐ συγγνώμην ἀπλῶς ἔνειμεν, ἀλλὰ καὶ φίλτατον αὐτὸν διωμολόγησεν ἔχειν, ἀλλὰ φεύγων τὴν ἀπὸ τῆς ματαίας δόξης ἐπακολουθοῦσαν βλάβην, καὶ θέλων μὴδενὶ ἀνθρώπῳ τὰ ἑαυτοῦ δηλα γενέσθαι, ἀλλὰ τῷ Θεῷ μόνον ταῦτα ταμιευόμενος.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Μαρκιανός, κατά τα μεσάνυκτα, όταν ενόμιζες ότι δεν ἦτο δυνατόν κανείς να τον ἴδη, συνήθιζε να πηγαίνει εις κάποιον γνωστὸν του τραπεζίτην διὰ να ἀλλάξη τα χρυσὰ νομίσματα με πολλὰ μικρὰ χάλκινα νομίσματα δια να τα μοιράζη εις τους πτωχοὺς: ἀμέσως δε μετὰ ἐγύριζεν. Ο τραπεζίτης λοιπὸν, λαμβάνων ως πρόφασιν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ἐγένετο τὴν νύκτα καὶ θα μπορούσε να κερδίζη περισσότερα, ἐζύγιζε τα χρυσὰ νομίσματα με ὄχι σωστὴ ζυγαριά. Ο Ἅγιος δεν ἐπρόβαλλε καμμίαν ἀντίρρησην, καὶ δεν ἐφρόντιζε καθόλου να τον ἐλέγχει: ἔτσι ἐδείχεν ὅτι εἶχεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εις τὴν συνείδησιν αὐτοῦ καὶ οποιὸς ἐζύγιζε.

Ἐπειδὴ ὁμως αὐτὸ ἐγένετο πολλές φορές καὶ ὁ Μακάριος υπεκρίνετο ὅτι δεν ἀντιλαμβάνεται τίποτα, οὔτε κατηγοροῦσε τον τραπεζίτην, καὶ τραπεζίτης ἤρχισε να ἀπορή: ἀφοῦ λοιπὸν ἐπρόσεξε καὶ πάλιν τὴν ὥραν, ὅτι ἦτο μεσάνυκτα, κατέληξεν εις καλύτεραν σκέψιν, καὶ αὐτὸν υποψία του ἐπλησίαζαν πλέον τὴν ἀλήθειαν, που ἐταίριαζε με τὴν ζωὴν τοῦ Μαρκιανού. Παρήγγειλε, πραγματικά, σε κάποιον υπηρέτην του να παρακολουθήσῃ τον Μαρκιανόν, ὅταν φύγη ἀπὸ το ἐργαστήριον, διὰ να μάθῃ που πηγαίνουν τα χρήματα. Καὶ ὁ μὲν υπηρέτης τον παρακολουθοῦσεν ὅταν δε ὁ "Ἅγιος ἀνθρώπος συνήντησε κάποιον ζητιάνον, που ἦτο νεκρὸς ἐπάνω εις ἓνα κρεβάτι, ἀμέσως ἐπήρεν ἀπὸ κάποιον οἰνοπωλεῖον κρασί, ὅπως συνήθιζε, καὶ ἐπλυνε, με αὐτὸ, τον νεκρὸν καὶ τον ἐσαβάνωσε. Κατόπιν ὁμως ὁ νεκρὸς ἀνεστήθη, ὅπως εἶπομεν προηγουμένως, καὶ ἀφοῦ τον ἠσπάσθη, πάλιν ἐμεινεν νεκρὸς, καὶ ὁ Ἅγιος ἐφύγεν.

Μόλις εἶδεν αὐτὰ τα πράγματα καὶ υπηρέτης ἐφριξε καὶ ἀφοῦ ἔτρεξε ὅσον πιο γρήγορα ἤμπορούσεν εις αὐτὸν που τον ἔστειλε, τα ἀνέφερε λεπτομερῶς ὅλα. Τότε ὁ τραπεζίτης μετενόησε δι' ὅσα ἐγέναν καὶ ἐκλαίει, διότι εἶχεν ἀδικήσῃ πάρα πολὺ τον Ὅσιον καὶ ἡ συνείδησός του, με τὰς τύψεις, τον ἐτιμωροῦσε. Δι' αὐτὸ, ὅταν ἦλθε πάλιν ὁ "Ἅγιος, διὰ να ἀναλλάξη τα χρυσὰ νομίσματα, πίπτει καὶ τραπεζίτης εἰς τα πόδια του, του ἐξωμολογεῖτο τα κακά που διέπραξε, καὶ του ἐπέστρεψεν ὅσα του ἐπήρε παραπάνω.

Ἔτσι μία καλὴ πράξις, ἀποσιωπούμενη, μπορεῖ να ωφελήσῃ περισσότερο ἀπὸ τα πολλὰ λόγια καὶ ἐκείνους που δεν ωφέλησαν ἐλεγχὸι καὶ συμβουλαί, τους διώρθωσεν ἓνα ἀξιέπαινον ἔργον που διεξάγεται ἡσυχὰ καὶ χωρὶς να φαίνεται, διότι ἤγγισε τὴν συνείδησίν των, τους διώρθωσε καὶ τους ἔκαμε να μάθουν μόνον των το καλόν.

Ο Μαρκιανός ὁμως εἶπε πρὸς τον τραπεζίτην ὅτι δεν ἠδικήθη καθόλου καὶ ἀμέσως ἐγκατέλειψε καὶ το ἐπιπλέον που του ἐδίδεν καὶ τον ἴδιον ὄχι δια να ἀποφύγη κάποιον πονηρὸν (ἐπειδὴ ὄχι ἀπλῶς τον ἐσυγχώρησεν, ἀλλὰ καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι τον θεωρεῖ πάρα πολὺ ἀγαπητὸν του), ἀλλὰ διὰ να μὴ ζημιωθῇ ψυχικά ἀπὸ τὴν ματαιοδοξίαν καὶ διότι ἠθέλε να μὴ φανερωθῶν αὐτὸν πράξεις του εις κανένα ἀνθρώπον, παρά μόνον εις τα ταμεία του Θεοῦ να θησαυρισθῶν.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Σπυρίδωνος

ΠΡΟΣΗΛΘΕ τις πότε τῷ Ἁγίῳ Σπυρίδωνι αἴγας πριάσθαι τῆς ποιμνῆς βουλόμενος, τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν. Ἐπιτραπεῖς οὖν ὑπὸ τοῦ Ὁσίου τὴν τιμὴν πρότερος καταθέσθαι, εἶτα λαβεῖν, αὐτὸς τῶν ἑννέα μόνον καὶ ἑνενήκοντα καταθεῖς, τῆς μιᾶς ὑπεκράτησε, λήσεις οἰόμενος ἐν τούτῳ τὸ ἀπλοῖκόν ἐκείνου καὶ κομιδὴ ἀπραγμον. Ἐπεὶ οὖν εἴσω τῆς μάνδρας ἄμφω γεγόνασιν, ὁ μὲν ἐκέλευεν ὄσσην δὴ καὶ κατέθετο τιμὴν, τοσαύτας λαβεῖν, ὁ δὲ μηδὲ οὕτω συνεῖς ἑκατὸν τῆς μάνδρας ἐξήλαυνεν.

Μία γοῦς τῶν αἰγῶν οἷα θεράπαινα ἀγαθὴ αἰσθομένη ὅτι μὴ ἀπέδοτο αὐτὴν ὁ δεσπότης ὀξέως ἐπανήει μᾶλλον, καὶ πρὸς τὴν μάνδραν ἐχώρει" ὁ δὲ αὐθις ἀπῆγε καὶ πρὸς τὴν βίαν εἶλκεν ὁ ἀναιδής. Ἐπράχθη τοῦτο δῖς, ἢ καὶ τρίς τὸ θαυμάσιον καὶ ἡ μὲν αἶξ ἐπανήει, ὁ δὲ ἀνεῖλκεν ὀργώση καὶ χειρὶ καὶ ψυχῇ.

Τί οὖν; μηδὲν οὕτως ἀνύων, ἀφαρπάσας αὐτὴν χαμόθεν καὶ τοὺς ὄμους ἀναθεῖς, ἀπῆγεν ἢ δὲ καὶ οὕτω μέγα τί καὶ τραχύτατον ἐμβώσα καὶ τοῖς κέρασιν αὐτὸν παίουσα, καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐκκυρτουμένη, τὴν βίαν ἐκήρυττε φανερῶς καὶ τὸν πλεονέκτην ὡς πὲρ ἐτιμωρεῖτο τῆς ἀδικίας, ὡς τὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐν ἐκπλήξει τὸ θαῦμα ποιείσθαι, τὴν αἰτίαν οὐκ ἔχοντας συμβαλεῖν.

Τὸν δὲ μέγαν οὐ φανερῶς ἐλέγξει βουλόμενον, ἥρεμα πρὸς τὸν ἀδικοῦντα, ἔρα, τέκνον, εἶπειν, μήποτε οὐ μάτην ταῦτα τὸ ζῶον οὔτε μὴν ἀλόγως ἀχθήσεται τῇ ἀπαγωγῇ, ἀλλ' ὅτι μὴ καὶ αὐτῆς λαθῶν τὴν τιμὴν προκατέθου. Οὕτως ἐκεῖνος τὴν καρδίαν πληγεῖς εἰς νοῦν ἀνήνεγκε, καὶ εἰς αἴσθησιν ἐλθῶν οὐ πὲρ ἔδρασεν, αὐτὸ τὲ διωγμολόγει καὶ συγγνώμην ἠτεῖτο.

"Ἐπειτα καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς μιᾶς τιμὴν καταθέμενος, οὐκέτι βοῶσαν εἶχε καὶ ἀντιβαίνουσαν, ἀλλ' ἡσύχως ταῖς ἄλλαις συνεπομένην" φησὶ γὰρ τὸν μέγαν κατὰ πολὺ το μέτριον καὶ τύφου κεκαθαρμένον θεοφιλῶς μὲν τῆς Ἐπισκοπῆς ἔχεσθαι οὐδὲν ἦττον καὶ τῶν θρεμμάτων μεταποιείσθαι.

2. Ποτὲ οὖν ἄωρί των νυκτῶν κλέπται ταῖς ἐπαύλεσιν ἐπελθόντες τινὰ τῶν αὐτοῦ θρεμμάτων ἐσύλων. Θεὸς δὲ καὶ τοῦ ποιμένος ἐπιμελούμενος, οὐδὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πουμαιομένων ἡμελεῖ" ἀλλ' οἱ κλέπται οὗτοι δεσμοῖς ἄρρηκτους ἀοράτως περιληφθέντες, τὰς χεῖρας ἐδέδεντο καὶ ἀναχωρεῖν οὐδ' ὄλως ἀνίεντο.

"Ὅρθρος ἦδη παρήν, καὶ γνοὺς ὁ μέγας τὸ γεγονός, ἦλθε τὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰς χεῖρας ὀπίσω περιηγμένας καὶ δεδεμένας αὐτοὺς ἔχοντας ἰδὼν, εὐχὴ μὲν αὐτοὺς τῶν δεσμῶν ἀνῆκε, πλεῖστα δὲ παραινέσας ἐκ δικαίων πόνων τὰ ἀναγκαῖα πορίζεσθαι, καὶ κριὸν αὐτοῖς ἐπορέγει, ἵνα μὴ μάτην ἠγρυπνηκότες ἦτε, χαριέντως ἐπιφθεγζάμενος.

3. Καὶ ἄλλος δὲ τις ἀνὴρ Τριμυθούντιος, νηὸς κύριος ὢν καὶ πρὸς ἐμπορίας χρυσοῦ δεηθεῖς, προσεῖσι τῷ Ἁγίῳ παρ' αὐτοῦ ληψόμενος, καὶ ὃς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταύτης πληρωτῆς ὢν τῆς ἐντολῆς, ἢ τὸν θέλοντα ἀπὸ σου δανείσασθαι, φάσκει, μὴ ἀποστραφῆς, ὅπερ αὐτῷ προσῆν ὀλίγον, καὶ τοῦτο χάριν ἀναγκαίας χρείας τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐγγχειρίζει τὸ ἀνθρώπῳ προθύμως. "Ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν, καὶ τὸν ἀπόπλουν δεξιῶς θέμενος, ἐπεὶ ἐπανῆκε σὺν κέρδει, προσεῖσι τῷ Ἁγίῳ καταθήσων τὸ ὄφλημα, καὶ αὐτὸς οὐδὲν περιεργασάμενος, οὔτε τὸν ἀριθμὸν, ὥσπερ ἔθος τοῖς πολλοῖς, λογισάμενος, αὐτὸν ἐκεῖνον ἀναστάντα κελεύει ἐν ἐκείνῃ καταθέσθαι τῷ σκεύει, ἐξ οὗ δὴ καὶ πρότερον ἀνειληφῶς ἦν.

Και τότε μὲν τὸ χρηστῶν του δανειστοῦ καὶ ἀπραγμον αἰδεσθεῖς, ἐκεῖ τὸν χρυσόν, ὡς πὲρ ἄρα καὶ ἐκελεύσθη, κατέθετο. Ὡς δὲ καὶ αὐθις τῆς χρείας αὐτὸν ἐπειγούσης, οὕτω μὲν ἐτοίμως ἐλάμβανεν, οὕτω δὲ ἀδόλως κατετίθετο, καὶ τὸν τρόπον τοῦτον πολλάκις ἐγίνετο, πάθος ὑποτρέχει φιλαργυρίας τὸν ἔμπορος, καὶ ἀπίστως πρὸς τὸν πιστεύοντα καὶ πονηρῶς διατίθεται, καὶ τὴν ἀλήθειαν διαφθείρει. Ὑπόθεσιν τινὰ κακουργίας εὐρηκῶς τὴν ἐλευθερίαν, καταθέσθαι μὲν ὑποκρίνεται, μηδὲν δὲ καταθεῖς, ἀλλὰ κενόν το σκεῦος ἀσφαλισάμενος, ὄχετο.

Δαπάναις οὖν οὗ πρὸς κέρδος δρώσας τὸ χρυσίον ἀναλωκῶς, ἔπειτα πρὸς ἀπορίαν ἐλάσας, ὁδοῦ πάλιν μέμνηται τῆς προτέρας, καὶ πρὸς τὸν μέγαν ἐλθὼν, καὶ μὴ κατέθετο χρυσίον ὡς καταθεῖς ἐπεζήτηι τὸν δὲ οὐκ ἔλαθε μὲν τὸ κακούρηγμα, πρᾶως δὲ οὗτος ἐκέλευεν, ὡς πὲρ ἔθος, ἀπελθόντα λαβεῖν.

Ὁ δὲ ὡς μηδὲν σκαιὸν ἐλάσας καὶ ἀνελεύθερον ἀπήει τὸ δῆθεν καταβληθὲν ληψόμενος. Καὶ διανοίξας καὶ κενόν το σκεῦος εὐρῶν, ὡς πὲρ δὴ καὶ κατέλιπεν, ἀπαγγέλλει μὲν τοῦτο πρὸς τὸν "Ἄγιον λανθάνειν οἴομενος, ἀκούει δὲ ἀκριβέστερον ἐκζητήσαι" ἐξ ὅτου γάρ, ἔφη, καὶ κατέθετο σύ, οὐδενὸς ἄλλου χεῖρες τὸ καταβληθὲν εἰλήφασι. Καὶ δς πάλιν προσποιεῖται μὲν ἔρευναν, ἔπει δὲ ἀδύνατον εἶναι καὶ μὴ ἀληθῶς ἦν, σκηψάμενος ἄγνοιαν, οὐδὲν ἔφη, τὸ παράπαν εὐρεῖν.

Ὁ δὲ χρηστὸς καὶ πρᾶος ἐκεῖνος ἀνὴρ, εἰ μὲν ἀληθῶς, ὦ φίλτατε, ἔφη, ἐτύγχανες τεθεικῶς, εὔρες ἂν καὶ ὁ κατέθηκας εὐχερῶς εἰ δέ, καὶ παρὰ σοῖ ἔμεινε, τοῦτο νῦν παρ' ἡμῶν λαβεῖν ἐκζητεῖς, ἴσθι σεαυτὸν μᾶλλον ἢπερ ἡμᾶς παραλογιζόμενος.

Τοῦτο ἐκεῖνον ἀκούσαντα καὶ τὸν κρυπτὸν ἅμα συνεφαπτόμενον ἔχοντα τῆς συνειδήσεως ἔλεγχος μηδαμῶς ἐνεγκεῖν, ἀλλ' εὐθέως πρὸς γῆν τὲ καταπεσεῖν καὶ τῶν ἱερῶν ἐκεῖνου ποδῶν ἀψάμενον, συγγνώμην αἰτεῖν" τὸν δέ, ἐτοιμότερον μὲν ἀφεῖναι ἢ ἐκεῖνον αἰτήσασθαι, παραινεῖσαι δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ οὕτω τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμεῖν, μηδὲ δόλους καὶ ψεύδεσι καταμιαίνειν τὸ συνειδός. Τὸ γὰρ ἐκ τούτων, φησί, περιποιούμενον οὐ κέρδος ὄλως, ἀλλὰ ζημία σαφής.

Ερμηνεία

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗ κάποτε κάποιος τον Άγιος Σπυρίδωνα, διά να αγοράση εκατόν αίγας (κατσίκας) από το κοπάδι του. Ἐδέχθη λοιπόν ο Ὅσιος και του ἔδωσε την άδειαν, αφού προηγουμένως καταθέση ούτος την τιμήν, μετά να παραλάβη τα ζώα. Ο αγοραστής εκείνος όμως επλήρωσε την αξίαν μόνον δι' ενενήντα εννέα κατσίκας και εκράτησε την αξίαν της μιάς, επειδή ενόμιζες ότι θα εξαπατήση τον Ὅσιον, που ήτο πραγματικά απλός και απονήρευτος. Όταν λοιπόν εισήλθον και οι δύο εις την μάνδραν, ο Άγιος Σπυρίδων του υπέδειξε να πάρη τοσας κατσίκας, όσας είχε πληρώσει ο έμπορος όμως, ο οποίος ούτε και με αυτόν τον υπαινιγμόν δεν συνήλθε, έβγαζεν έξω από την μάνδραν εκατόν. Τότε λοιπόν μία κατσίκα ως καλός δούλος, ο οποίος αντελήφθη ότι δεν τον επώλησεν ο κύριος του, εγύριζεν οπίσω εις την μάνδραν μετ' επιμονής. Εκείνος ο αδιάντροπος την οδηγούσε πάλιν έξω και την έτραβούσε δια της βίας. Αυτό το περίεργον συνέβη δύο και τρεις φορές: η κατσίκα θέγυριζεν οπίσω και εκείνος με πείσμα και δύναμιν την έσυρε και πάλιν έξω.

- Τι συνέβη λοιπόν; Επειδή έτσι δεν κατώρθωνε τίποτα, ήρπασε την κατσίκα από κάτω, την έβαλεν εις τους ώμους του και την επήρε να φύγη. Η κατσίκα τότε έβέλαζε δυνατά και άγρια, τον εκτυπούσε με τα κέρατα και έσκυβε προς την κεφαλήν του εμπόρου: έτσι το ζώον έκήρυττε φανερά την βίαν και έδειχνεν ωσάν να τιμωρή τον πλεονέκτην διά την

αδικίαν. Οι παρόντες παρεξενεύθησαν από αυτό το περίεργον, διότι δεν ήμπορούσαν να το εξηγήσουν. Ο Μέγας Σπυρίδων, επειδή δεν ήθελε να τον ελέγξη φανερά, είπε με ηρεμίαν προς τον αδικούντα:

– Κοίταξε, τέκνον μου, μήπως το ζώνον δεν τα κάμνει αυτά άσκοπα, ούτε δυσφορεί παράλογα διά την απαγωγήν. Μήπως έξέχασες να πληρώσης και αυτού τήν άξίαν,

Αυτά τα λόγια επλήγωσαν την καρδίαν του εμπόρου, εσκέφθη καλύτερα και συνησθάνθη το σφάλμα του. Το ώμολόγησεν αμέσως και έζητούσε συγγνώμην.

Έπειτα, αφού επλήρωσε και την τιμήν της μιάς κασίικας, έσταμάτησε πιά αυτή να βελάζη και να αντιστέκεται και ήσυχα ήκολούθησε τα άλλα ζώα. Καθώς λέγουν, ο Μέγας Σπυρίδων, καθώς ήτο μετριόφρων και απηλλαγμένος από υπερηφάνειαν, και διά την Επισκοπήν εφρόντιζε, όπως αγαπά ο Θεός, αλλ' όχι ολιγώτερον και διά τα ζώα.

2. Κάποτε ήλθαν αργά την νύκτα κλέπται εις την μάνδραν, διά να του κλέψουν μερικά ζώα. Ο Θεός όμως, ο οποίος εφρόντιζε διά τον ποιμένα, ούτε και διά τα ζώα, που έβοσκεν, ήδιαφόρησεν. "Έτσι οι κλέπται εκείνοι επιάστηκαν άόρατα εις άλυτα δεσμά, εδέθησαν τα χέρια των και δεν ήμπορούσαν καθόλου να φύγουν,

"Όταν πλέον έφθασεν η αυγή και αντελήφθη ο Μέγας Σπυρίδων το γεγονός, ήλθε προς τους κλέπτας μόλις είδε να έχουν οπίσω γυρισμένα τα χέρια των και δεμένα, αμέσως τους ήλευθέρωσε με την ευχήν του από τα δεσμά. Έπειτα αφού τους συνεβούλευσεν αρκετά, να κερδίζουν τα αναγκαία από τον δίκαιον κόπον των, εις το τέλος τους έχάρισε και ένα κριάρι, διά να μη πάη χαμένη – όπως τους είπεν αστειευόμενος - η αγρυπνία σας.

3. Και κάποιος άλλος από την Τριμυθούντα, караβοκύρης, είχεν ανάγκην από χρήματα, διά να εμπορευθή ήλθε λοιπόν προς τον Άγιον διά να πάρη από αυτόν. Ο Άγιος, μαζί με όλας τας άλλας εντολάς εκτελούσε και εκείνης που λέγει· «να μη περιφρονήσης αυτόν που θέλει να δανεισθή από σένα» (Ματθ. ε', 42), δίδει εις τον άνθρωπον εκείνον πρόθυμα ολίγα χρυσά νομίσματα, τα οποία είχε δια τας ανάγκας της Επισκοπής. Ο караβοκύρης επήρε τα χρυσά νομίσματα και αφού έκαμεν ευνοϊκόν ταξίδι και εκέρδισεν από αυτό, επέστρεψεν. Έπεσκέφθη τον "Άγιον διά να του επιστρέψη το χρέος του. Ο "Άγιος, χωρίς να εξετάση τίποτα και χωρίς να τα μετρήση, όπως κάμνουν οι πολλοί, παραγγέλλει εις τον ίδιον τον караβοκύρης να σηκωθή και να τοποθετήση τα χρήματα εις εκείνο το κουτί, από το οποίον τα είχε πάρει πριν από καιρόν.

Και τότε μέν ο караβοκύρης, επειδή εσεβάσθη την καλωσύνην και την αθωότητα του δανειστού, του Αγίου δηλαδή, κατέθεσεν εις το κουτί όλα τα χρυσά νομίσματα, όπως του παρήγγειλεν ο "Άγιος. Και πάλιν, όταν έχρειάσθη, επήρεν ο караβοκύρης χρήματα και έτσι χωρίς να πονηρεύεται τα κατέθετεν. Αυτό συνέβη πολλές φορές, μέχρις ότου το πάθος της φιλαργυρίας καταλαμβάνει τον έμπορον, κατανικάται πλέον από διάθεσιν απιστίας και πονηρίας απέναντι εκείνου, που του έδειξε τόσην εμπιστοσύνης και καταστρέφει την αλήθειαν. Ως πρόσχημα της κακουργίας του εχρησιμοποίησε την ελευθερίαν μίαν φοράν λοιπόν έκανε, τάχα, ότι τοποθετεί τα χρήματα εις το κουτί και αφού το έκλεισε χωρίς να αφήση τίποτα, έφυγεν.

Αυτά τα χρήματα, που όφειλε να αποδώση, τα εξώδευσεν εις επιχειρήσεις χωρίς κέρδος. Αφού δε πάλιν έφθασεν εις την ανάγκην, ένεθυμήθη τον προηγούμενον δρόμον και ήλθεν

εις τον Μέγας Σπυρίδωνα, από τον οποίον έζητούσε τα χρυσά νομίσματα, που δεν είχε καταθέσει, ώς να τα είχε καταθέσει. Από τον "Άγιον όμως δεν εξέφυγε το κακούργημα του караβοκύρης με πραότητα δέ, όπως συνήθιζε, του υπέδειξε να υπάγη εις το κουτί να τα πάρη.

Ο караβοκύρης, ως να μην είχε κάνει τίποτε κακόν και απρεπές, επήγε να πάρη τα χρήματα, τα οποία δήθεν είχε καταθέσει και αφού το ήνοιξε και εύρηκεν άδειο το κουτί, όπως βέβαια το είχαν αφήσει, το αναφέρει προς τον "Άγιον με την σκέψιν ότι θα τον εξεγελούσεν. Ο Άγιος τον συμβουλεύει να ερευνήση προσεκτικώτερον. Διότι – του είπε – από τότε που τα έβαλες συ μέσα, κανενός άλλου χέρια δεν τα έπιασαν. Και πάλιν ο караβοκύρης προσποιείτο ότι ψάχνει επειδή όμως δεν ήμπορεί να υπάρχη αυτό, που δεν ήτο αληθινόν, έκαμε τον ανήξερρον και είπεν υποκριτικά ότι δεν εύρηκεν απολύτως τίποτα.

Τότε ο καλοκάγαθος και πράος εκείνος άνθρωπος, ο Άγιος Σπυρίδων, του είπεν: αν πραγματικά, αγαπητέ μου, τα είχες βάλει μέσα, θα ήμπορούσες και εύκολα να εύρης αυτά, που κατέθεσες αν όμως τώρα ζητης να πάρης από ημάς εκείνο που έκράτησες εις τα χέρια σου, μάθε ότι τον εαυτόν σου και όχι ημάς περιπαίζεις.

Οταν ήκουσεν αυτό και караβοκύρης, και επειδή δεν μπορούσε να υποφέρη τον έλεγχο της συνειδήσεώς του, έπεσεν αμέσως εις την γην, έπιασε τα πόδια του Αγίου και του έζητούσε συγγνώμην. Ο Άγιος τον συνεχώρησε γρηγορότερα απ' ό,τι εκείνος του το εζήτησε τον συνεβούλευσε δε εις το εξής να μη επιθυμη τα ξένα πράγματα, ούτε να λερώνη την συνειδήσιν του με πονηρίας και ψεύδη. Διότι – προσέθεσε – το αποτέλεσμα των πράξεων αυτών όχι μονάχα κέρδος δεν είναι, αλλά ολοφάνερη ζημία.

Δ'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου του Νέου τού εν Μαδύτω

ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ποτε ναού του κατά τον Όσιον τουτον Ευθύμιον των τοίχων υπό τινών ιεροσύλων διορυγόντων, και των εν αυτώ ιερών κειμηλίων νυκτός αφαιρεθέντων, επείπερ όρθρου φωραθείη τὸ πρᾶγμα, διανίσταται μὲν ἡ κόμη πᾶσα πρὸς ἔρευνας τοῦ κακοῦ, πανταχοῦ δὲ διαδοθείσης τῆς φωνῆς, ἔαλωσαν οἱ κακούργοι, καὶ ἐν χερσὶν ἦσαν τῶν πολιτῶν, ἀσύγγνωστα τὲ ὀριζομένων, καὶ τιμωρίας καινᾶς κατὰ τῶν ἄθλιων ἐπιζητούντων.

Ὡς οὖν ὁ μέγας οὕτως ἔγνω βουλευομένους, παρελθὼν ἐπὶ μέσους, οὐ καλόν, ἔφησε, τέκνα, παρ' ἐτέρου ταῖς μιανοῖς τούτοις ἐπαχθῆναι τὴν τιμωρίαν παρόντος ἐμοῦ, δὲ δικαιότερον πάντων ἀγανακτῶν, ἅτε καὶ τὴν ζημίαν αὐτὸς ὑποστᾶς, ἀνηλεῶς τιμωρήσομαι, στρέβλαις τούτους καὶ λιμῶ καὶ δίψει τοῦ ζῆν ἀποστερήσας κατὰ μικρόν. "Ἐδοξε δίκαια λέγειν, καὶ προσλαβόμενος αὐτοὺς οἴκοι, διασκεδασθέντος τοῦ ὄχλου, φιλοφρόνως ἐστιάσας καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐφοδιάσας, ἔλυσεν τῶν δεσμῶν καὶ ἀπιέναι ὅπη καὶ βούλοιντο διετάξατο.

2. Καὶ ἄλλοτε δὲ πανσέληνος μὲν ἦν ἡ νύξ, καὶ τὸ σκότος οὐκ ἄκρατον ἐφήπλωτο ταῖς λαγόσι τῆς γῆς. Ὁ δὲ μέγας ἄρτι τοὺς μεσονυκτίους ὕμνους ἀποδιδούς τῷ Θεῷ, καὶ τοὺς εὐκτηρίους οἴκους περιῶν, ὡς ἔθος αὐτό, δρᾶ κατὰ τὸ ὑπαιθρον ἄνδρας δύο τοὺς κατὰ γῆς τοῦ σίτου ταμείους ἐπιβουλεύοντας. Καὶ τὸν μὲν κατωθεν ὑπορύττοντα τὲ καὶ σάκκοις τὸν σίτον ἐναποκλείοντα, θάτερον δὲ ἄνωθεν ἀναλαμβανόμενον τὰ διδόμενα καὶ παρὰ γωνίαν ἀπάγοντά τινά, ὅπου καὶ λανθάνειν ἐξήν.

Ὡς οὖν παρίοντα τὸν Ὅσιον ἐπέγνω ὁ βέλτιστος ἐκεῖνος σιταγωγός, ὁ μὲν αὐτίκα φυγὰς ὄχετο, τὸν ἔταιρον ἐν τῷ λάκκῳ καταλιπὼν. Ὁ δὲ θεῖος Εὐθύμιος δεινὸν ἠγησαμένος εἰ τοὺς πένητας ἀπείρξει ἐπισιτίσασθαι, μάλιστα κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅτε χρυσὸς ἄρτος ἔδοκει διὰ τὴν σπάνιν, ἔγνω πρὸς τὸν καταλειφθέντα ἀπιέναι τὴν τοῦ φυγόντος ὑπηρεσίαν ἀναπληρώσων. Καὶ ὁ μὲν ἀνεδίδου τὸν σῖτον, μηδὲν ὅλως τῶν γενομένων εἰδῶς, ὁ δὲ ὑποδεχόμενος διεκόμεζεν.

Ἦδη δὲ πλεῖστον ὅσον ἐκφορήσαντι τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀνιέναι προθυμουμένῳ, τί δέ, φησὶν ὁ μέγας πρὸς τὸ οὗς ὑποψιθυρίσας αὐτῷ, τοὺς τυροὺς ἐκείνους ἐάσαντες ἀπίωμεν; δείξας τόπον τινὰ τὸ δακτύλῳ. Τῷ δὲ διὰ τὴν περικεχυμένην αὐτῷ δελίαν μηδὲ οὕτω φωράσαντι τὸ πρᾶγμα, καὶ πόθεν σὺ τὸ οἶδας; Βρέσθαι. Τοῦ Ἐπισκόπου, ἔφη, τοῦτο πρὸ μικροῦ λέγοντος ἤκουσα, καὶ ὅς παρευθὺς διακωδωνίσας τὸν τόπον ὡς εἶπεῖν, καὶ τοῖς τυροῖς περιτυχῶν, ἀφηρεῖτο μὲν ὅσους ἔβουλετο καὶ ταῖς χερσὶ τοῦ μεγάλου ἐπεδίδου. Ἄνελθῶν δὲ χεῖρα δόντος ἐκείνου, καὶ ὅς τις εἶη μαθῶν, αἰσχύνη καὶ φόβο κατασχετος ἐγεγόνει καὶ ὡς πὲρ ἀποπαγεῖς τὸ δέει τοὺς ποσὶν ἐκείνου προσεκυλίετο.

Ὁ δὲ κατέφατο αὐτὸν εὐμενῶς καὶ τοῦ ἐδάφους ἀναστᾶς περιεπτύσσετο, καὶ μὴ ἀθύμει, ἔλεγε, τέκνον, ὡς τί τολμήσας καινὸν σὰ γὰρ ταῦτα καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰ τί ἀφείλου, οὐκ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλὰ τῶν σῶν ἀφελόμενος ἴσθι: εἰ δὲ καὶ αὐθις βούλοιο, πάρεσο καὶ ἀφαιροῦ τὰ ἐν χρεῖα. Κάκεινος μὲν οὕτω παρακληθεῖς ἀπήει, πολλά της ἀνεξικακίας καὶ συμπαθείας τὸν Ἅγιον θαυμάζων, καὶ πρὸς πάντας το πρᾶχθὲν διηγούμενος. Τὸ δὲ διὰ πολλὴν ἀρετῆς περιουσίαν εἰς οὐδὲν ἔκρινετο ταῦτα, κοινὰ πάσι τὰ ὄντα λογιζομένῳ δεῖν οἶεσθαι τὸν ἀληθῆ χριστιανόν, καὶ μηδὲν ἔχεις ἴδιον. Καὶ εἰργάζετο μὲν ἐν αὐτῷ ταῦτα ἡ ἀγάπη, ἐφύλαττε δὲ ἡ μακαρία ταπεινωσις, πρὸς τὰ μὴ παλαιούμενα βαλάντια παραπέμπουσα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ μερικοί ιερόσυλοι ἐτρύπησαν τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκτελούσε τὰ καθήκοντά του ὁ Ὅσιος Εὐθύμιος, ἐμβήκαν μέσα τὴν νύκτα καὶ ἀφήρεσαν τὰ ἱερά κειμήλια. Το πρῶν, ὅταν ἐγίνε γνωστὸν τὸ γεγονός, ἐξεσηκώθηκε ὅλη ἡ πόλις καὶ οἱ κάτοικοι ἐρευνούσαν διὰ νὰ ἀνακαλύψουν τοὺς κλέπτας. Το πρᾶγμα διεδόθη παντοῦ καὶ οἱ κλέπται συνελήφθησαν καὶ εὐρίσκοντο εἰς τὰ χέρια τῶν πολιτῶν. Οἱ πολῖται, ἐζητούσαν νὰ τοὺς κρίνουν με υπερβολικὴν αὐστηρότητα καὶ νὰ τοὺς ἐπιβάλουν σκληρὰς τιμωρίας.

Μόλις ὁ Μέγας Εὐθύμιος ἀντελήφθη τὰς διαθέσεις τῶν αὐτῶν, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς εἶπε:

- Δεν εἶναι καλόν, παιδιά μου, νὰ τιμωρηθοῦν ἀπὸ ἄλλον αὐτοὶ οἱ ἀπαισίοι κακούργοι, ἐφ' ὅσον εὐρίσκομαι ἐγὼ παρῶν· διότι ἀπὸ ὅλους ἐγὼ ἔχω περισσότερον δίκαιον νὰ ἀγανακτῶ, ἀφοῦ ἐγὼ ἐζημιώθηκα. Θα τοὺς τιμωρήσω σκληρὰ καὶ θα τοὺς κάμω νὰ πεθάνουν ἐντὸς ολίγου ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, ἀπὸ τὴν πείναν καὶ ἀπὸ τὴν δίψαν.

Οἱ πολῖται ἐκρίναν ὅτι ὁ Ἅγιος ὁμιλεῖ σωστά: ἐτσι, ἀφοῦ διελύθη ὁ λαός, ἐπήρε τοὺς ληστὲς εἰς τὸ σπῖτι τοῦ. Εκεί τοὺς ἐφιλοξένησε με καλωσύνην, τοὺς ἔδωσεν ὅτι ἐχρειάζοντο διὰ τὸ μέλλον, τοὺς ἔλυσεν ἀπὸ τὰ δεσμά καὶ τοὺς ἀφήσε νὰ υπάγουν ὅπου ἠθέλον.

2. Ἄλλοτε πάλιν ἦτο πανσέληνος καὶ σκότος ὅχι πυκνόν εἶχεν ἀπλωθῆ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὁ Μέγας Εὐθύμιος μόλις εἶχε τελειώσει τοὺς μεσονυκτικούς ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν καὶ, ὅπως συνήθιζε, περιήρχετο τοὺς διαφόρους ευκτηρίους οἴκους. Ἐξαφνα βλέπει δύο ἀνδρας, οἱ ὁποῖοι ἐκλεπτον σιτάρι ἀπὸ τὰς υπογείους ἀποθήκας καὶ ὁ μὲν ἓνας ἐβγαζεν ἀπὸ

το υπόγειον το σιτάρι και το ετοποθετούσε μέσα σε σάκκους, ενώ ο άλλος έπαιρνε επάνω το σιτάρι και το μετέφερε σε κάποια γωνιά, όπου κανείς δεν θα το αντελαμβάνετο.

Μόλις ο σπουδαίος εκείνος σιτοκλέπτης αντελήφθη να περνά ο "Όσιος, έτρεξε να φύγει και άφησε τον σύντροφός του εις τον λάκκον. Ο θείος τότε Ευθύμιος, επειδή εθεώρησε μεγάλο κακόν να εμποδίση τους πτωχούς να πάρουν το αναγκαίον σιτάρι και μάλιστα τότε, όταν το ψωμί ήτο σπάνιον όσον ο χρυσός, επήρε την απόφασιν να αναπληρώση εκείνον που έφυγε κοντά εις εκείνον που έμεινε. Πράγματι ο σιτοκλέπτης, ο οποίος έμεινε, χωρίς να αντιληφθή απολύτως τίποτε από όσα έγιναν, εξηκολούθησε να βγάξη επάνω το σιτάρι και δε "Άγιος Ευθύμιος το παρελάμβανε και το μετέφερε.

- 'Αφού λοιπόν ο άνθρωπος εκείνος έβγαλεν από το υπόγειον αρκετόν σιτάρι και ήθελε να ανέβη επάνω, του λέγη ψιθυριστά εις το αυτί ο Μέγας Ευθύμιος θα φύγωμεν και θα αφήσωμεν εκείνα τα τυριά, και συγχρόνως του υπέδειξε με το δάκτυλον τον τόπον! Εκείνος επειδή από τον φόβον του ακόμη τίποτα δεν είχε καταλάβει, έρωτα: συ από που το γνωρίζεις αυτό; "Ηκουσα – απήντησεν ο "Άγιος – πριν από ολίγον τον Επίσκοπον να το λέγη. Ο σιτοκλέπτης έψαξεν αμέσως τον τόπον και ευρήκε τα τυριά επήρην αμέσως όσα ήθελε και τα παρέδωσεν εις τα χέρια του Μεγάλου Ευθυμίου. 'Αφού ετελείωσε, του έδωσε το χέρι ο Άγιος και ανέβηκεν επάνω: μόλις όμως αντελήφθη ποίος ήτο, εκυριεύθη από φόβον και εντροπήν και ωσάν να επάγωσεν από τον φόβον του, έπεσεν εις τα πόδια του Αγίου και έζητούσε συγγνώμην.

Εκείνος όμως τον εχαΐδεψε με καλωσύνην, τον εσήκωσεν από το έδαφος, τον αγκάλιασε και του είπε: μη στενοχωρείσαι, παιδί μου, ωσαν να έκαμες κάτι το τρομερόν· διότι τα πράγματα αυτά είναι ιδικά σου και του Θεού, και αν αφήρες από αυτά κάτι, μάθε ότι από τα ιδικά σου αφήρες και όχι από τα ξένα. Και πάλιν αν εις το μέλλον θελήσης τίποτα, έλα και πάρε όσα σου χρειάζονται.

Ο σιτοκλέπτης παρηγορήθη έτσι με τους λόγους εκείνους και έφυγε, θαυμάζων τον "Άγιον διά την ανεξικακίαν του και την φιλανθρωπίαν του δεν έπαυσε δε να διηγείται εις όλους ό,τι του συνέβη. Ο "Άγιος Ευθύμιος, από την πολλήν του άρετήν, δεν τα εθεωρούσε σπουδαία αυτά, επειδή είχε την γνώμην ότι ο πραγματικός χριστιανός πρέπει να θεωρή όλα τα υλικά αγαθά κοινά δι' όλους τους ανθρώπους και να μη έχη τίποτα ιδικόν του («και ουδε εις τι των υπάρχόντων αυτώ έλεγεν ίδιον είναι αλλ' ήν αυτοίς άπαντα κοινά») (Πράξ. δ', 32). Και αυτόν τον τρόπον της σκέψεως τον ενέπνεε μέσα εις την ψυχήν του η αγάπη, τον διετήρει δε ή μακαρία ταπείνωσις. η οποία τον οδηγούσε να θησαυρίζη εις τα βαλάντια τα οποία ποτέ δεν παλιώνουν (Ματθ. στ', 19-20).

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε τόν άββᾶν Ποιμένα λέγων· τί έστι τὸ ὀργισθῆναι εἰκῆ τῶ ἀδελφῶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον πᾶσαν πλεονεξίαν, ἣν ἂν πλεονεκτήσῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου, καὶ ὀργισθῆς αὐτῶ, εἰκῆ ὀργίζῃ κἂν ἐξορύξῃ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμός σου, ἢ ἐκκόψῃ τὴν δεξιάν σου χεῖρα, οὐκ ὀφείλεις αὐτῶ ὀργισθῆναι· ἐὰν δὲ χωρίζῃ σε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τότε ὀργίσθητι.

2. Εἶπε γέρων καὶ ἀδικούμενος ἐκουσίως καὶ συγχωρῶν τῷ πλησίον, κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ δὲ μήτε ἄδικων μήτε ἄδικουμενος, κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ Ἀδάμ: ὁ δὲ ἄδικων ἢ τόκους ἀπαιτῶν ἢ κακοπραγμογῶν κατὰ φύσιν τοῦ διαβόλου ἐστίν.

3. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου ὅτι εἶχε βιβλίον ἄξιον δεκαοκτὼ νομίσματα περιεῖχε γὰρ τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινῆς Διαθήκην γεγραμμένην ὅλην καὶ ἔκειτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα καὶ θέλων τῶν ἀδελφῶν ἀναγινώσκη. Ἐλθὼν δὲ τις ἀδελφος ξένος παραβαλεῖν τῷ γέροντι, ὡς εἶδεν αὐτό, ἐπεθύμησεν αὐτοῦ, καὶ κλέψας αὐτὸ ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ γέρων οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καίπερ νοήσας καὶ ἐποίησεν.

Ἐκεῖνος οὖν ἀπελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐζήτηι πωλῆσαι αὐτὸ καὶ εὐρῶν τὸν θέλοντα ἀγορᾶσαι, ἀπήτει τὴν τιμὴν νομίσματα δεκαἕξι καὶ δὲ θέλων ἀγορᾶσαι λέγει αὐτῷ δὸς μοι πρῶτον δοκιμάσω αὐτό, καὶ τότε τὸ τίμημα σοὶ παράσχω. Δέδωκεν οὖν τὸ βιβλίον. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ βιβλίον, ἤνεγκε τὸ ἀββᾶ Γελασίῳ δοκιμᾶσαι αὐτό, εἶρηκως καὶ τὴν τιμὴν, ἣν ὁ πωλῶν εἶπεν.

“Ὁ δὲ γέρων ἀναηλαφήσας αὐτὸ ὡς δῆθεν ἀγνοῶν, εἶπε τὸ ἀνθρώπῳ” ἀγόρασον αὐτὸ καλὸν γὰρ ἐστὶ καὶ ἄξιον ἧς εἶρηκε τιμῆς. Ὑποστρέψας δὲ ἐκεῖνος πρὸς τὸν πωλοῦντα, εἶπεν ἄλλως καὶ οὐ καθὼς ἔφη ὁ γέρων εἶρηκε γὰρ ἰδοὺ ἔδειξα τὸ βιβλίον τῷ ἀββᾶ Γελασίᾳ, καὶ εἶπε μοὶ ὅτι πολλοῦ τιμήματος αὐτὸ ποιεῖς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄξιον. Ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας, ἔφη οὐδὲν σοὶ ἄλλο εἶπεν ὁ γέρων; Ἀπεκρίθη καὶ ἄνθρωπος οὐγί. Ὁ δὲ καταρυγεῖς ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ γέροντος, εἶπε τὸ ἀνθρώπῳ” οὐκέτι θέλω πωλῆσαι αὐτό. Καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα μετανοῶν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν δέξασθαι τοῦτο ὁ δὲ γέρων οὐκ ἠθέλε λαβεῖν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη αὐτῷ ἐὰν μὴ λάβῃς αὐτό, οὐκ ἔχω ἀνάπαυσιν. Λέγει ὁ γέρων” εἰ οὐκ ἀναπαύῃ, ἰδοὺ δέχομαι αὐτό. Καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος ἕως τελευτῆς αὐτοῦ, ὠφελῆθεις ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ γέροντος.

4. Ὁ Ἀββᾶς Εὐπρέπιος συλῶμενος συνεβάστασε καὶ αὐτὸς τοὺς συλῶσιν αὐτὸν μετὰ δὲ τὸ ἐξενεγκεῖν πάντα τα ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ, ἐνός των κλεπτῶν ράβδος κατελείφθη ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ γέροντος, ἣν ὡς εἶδεν ὁ γέρων ἠχθεσθη, καὶ λαβὼν ἐπέτρεχε, βουλόμενος ἀποδοῦναι καὶ ταύτην αὐτοῖς. Τῶν δὲ μὴ βουλευθέντων δέξασθαι διὰ τὸ σπεύδειν ἐκχωρῆσαι τοῦ τόπου, περιτυχῶς ὁ γέρων τισὶ τὴν

αὐτὴν ὁδὸν ὀδεύουσι, δέδωκεν αὐτοῖς τὴν ράβδον ἀξιῶν ἵνα ἐκείνους αὐτὴν ἀποδώσωσιν.

5. “Ἦλθὼν πότε ἐπάνω του ἀββᾶ Θεοδώρου τρεῖς λησται καὶ οἱ μὲν δύο ἐκράτουν αὐτόν, ὁ δὲ εἰς ἔκουβαλεῖ τα σκευὴ αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἐξήνεγκε πάντα καὶ τὰ βιβλία, ἠθέλε δὲ λαβεῖν καὶ τὸν λεβήτωνα αὐτοῦ, ὃν ὁ γέρων εἰς τὴν σύναξιν ἐφόρει, λέγει αὐτοῦς τοῦτο ἄφετε οἱ δὲ οὐκ ἠθέλον καὶ κινήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔρριψε τοὺς δύο καὶ ἰδόντες ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ γέρων ἔφη αὐτοῖς μηδὲν δειλιάσητε ποιήσατε δὲ αὐτὰ εἰς τέσσαρα μέρη καὶ λάβετε τὰ τρία, καὶ ἄφετε τὸ ἐν τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ τὸ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸν λεβήτωνα τὸν συνακτικόν.

6. “Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι κακούργων αὐτῷ ἐπιστάντων, νιπτῆρα προσέφερε καὶ ἡξίου τοὺς πόδας αὐτῶν νίπτειν κακεῖνοι αἰδεσθέντες, μετανοήσαντες ὑπεχώρησαν.

7. Ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ἐν μιᾷ ὑποστρέψας εἰς τὴν κέλλαν, εὗρεν ἄνθρωπος ἔχοντα κτῆνος καὶ συλῶντα τὰς χρεῖας αὐτοῦ. Παραστάς δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ξένος τα συλῶντι, συνεγέμου τὸ κτῆνος καὶ μετὰ πολλῆς ἡσυχίας προέπεμπεν αὐτὸν λέγων οὐδὲν εἰσηγέκαμεν εἰς τὸν

κόσμον, δηλονότι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τί δυνάμεθα ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὡς αὐτὸς ἠθέλησεν, οὕτω καὶ ἐγένετο εὐλογητὸς Κύριος ἐπὶ πάσι.

8. Καὶ ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἀποντος αὐτοῦ, εἰσῆλθε ληστής εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Εἶτα ἐπανελθὼν ὁ γέρων, εὔρε τὸν ληστὴν συλῶντα τὰ σκευὴ αὐτοῦ, καὶ ἐπιφορτίζοντα εἰς τὴν κάμηλον. Ἐλθὼν οὖν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κελλίον ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν σκευῶν καὶ συνεγέμου τὴν ληστὴ τὴν κάμηλον. Μετὰ οὖν τὸ ἐπιθῆναι πάντα τὴν καμήλω, ἤρξατο ὁ ληστής τύπτειν τὴν κάμηλον ἵνα ἀνάστη ἢ δὲ οὐκ ἠγείρετο ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ ἀββᾶς Μακάριος, εἰσελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ, εὔρε μικρῶν σκαλίδιν, καὶ ἐκβαλὼν ἐπετέθηκε αὐτὸ τὴν καμήλω λέγων· ἀδελφέ, τοῦτο ζητεῖ ἢ κάμηλος. Καὶ κρούσας αὐτὴν τὴν πόδι ὁ γέρων ἔφη ἀνάστα καὶ εὐθέως ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε μικρὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐκάθισε καὶ οὐκέτι ἀνέστη ἕως ἣσαν ἀπ' αὐτῆς πάντα τὰ σκευὴ, καὶ αἰδεσθεῖς ὁ ληστής ἀπῆλθε μηδὲν λαβῶν.

9. Ἦλθὼν πότε ἐν κελλίῳ γέροντος τινὸς λησται, καὶ εἶπον αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ σου λαβεῖν ἤκαμεν δὲ δὲ φησὶ· ὅσα ἂν δοκεῖ ὑμῖν, τέκνα, λάβετε. "Ἐλαβος πάντα & εὔρον ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπῆλθον, ἐπελάθοντο δὲ ἐν μαρσίπιον, καὶ ἦν ἐκεῖ κρεμάμενον. Ὁ οὖν γέρων λαβῶν αὐτό, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν βοῶν καὶ λέγων τέκνα, λάβετε, καὶ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν. Οἱ δὲ ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ γέροντος ἀποκατέστησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ πάντα ὅσα ἔλαβον καὶ μετενόησαν εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους ἀληθῶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν οὗτος.

10. Διηγῆσαντο τινές, ὅτι φιλόσοφοι τινὲς ἠθέλησαν πότε δοκιμᾶσαι τοὺς μοναχοὺς παρήρχετο οὖν τις ἐστολισμένος καλῶς, καὶ λέγουσιν αὐτῷ σὺ δεῦρο ὧδε δὲ δὲ ὀργισθεῖς ὕβρισεν αὐτούς. Εἶτα διελθόντος ἐκείνου, παρήρχετο ἄλλος τις μοναχὸς λιβυκὸς καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι ἀϊ, σὺ μοναχὲ κακογηρε, δεῦρο ὧδε καὶ δὲ μετὰ σπουδῆς ἀπῆλθεν. Εἶτα διδούσιν αὐτῷ ράπισμα καὶ αὐτὸς εὐθὺς ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα οἱ δὲ ἐκπλαγέντες προσεκύνησαν αὐτὸ λέγοντες· ἀληθῶς ἰδοὺ μοναχὸς καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες. Τί πλέον ἡμῶν ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον; νηστεύετε; καὶ ἡμεῖς νηστεύομεν ἄγρυπνεῖτε; καὶ ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν· καὶ εἰ τί δ' ἂν ποιεῖτε, καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν τί οὖν περισσὸν ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον καθήμενοι; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλπίζομεν ἡμεῖς καὶ γοῦν τηροῦμεν. Λέγουσιν ἐκεῖνοι ἡμεῖς τοῦτο φυλάξαι οὐ δυνάμεθα καὶ ὠφελήθεντες ἀπέλυσαν αὐτόν.

11. Ἦσαν δύο μοναχοὶ εἰς τόπον οἰκοῦντες, καὶ παρέβαλεν αὐτοῖς γέρων δοκιμᾶσαι αὐτοὺς καὶ ἔλαβε ράβδον καὶ ἤρξατο συντρίβειν τὰ λάχανα τοῦ ἐνὸς ἰδὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκρύβη ἕως οὐ συνέτριψε πάντα ὡς δὲ παρέμεινε μία ρίζα, λέγει τὸ γέροντα. Ἄββᾶ, ἐὰν θέλῃς ἄφες αὐτὸ ἵνα ἐψῆσω, καὶ γευσώμεθα ἁμῶν καὶ ἔβαλες ὁ γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· διὰ τὴν ἀνεξικακίαν σου ἀναπέπαιται τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἄγιον ἐπὶ σε, ἀδελφέ.

12. Διηγῆσατο καὶ μακάριος Ζωσιμᾶς περὶ τινὸς γέροντος λέγων, ὅτι ὄντος μου ἔτι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἐν Τύρῳ, παρέβαλεν ἡμῖν τις γέρων ἐνάρετος. Εἶτα ὡς ἀνεγινώσκομεν εἰς τὰ ἀποφθέγματα τῶν γερόντων (ταῦτα γὰρ σὺνήθες ἡμῖν ἀναγινώσκειν σχεδὸν αἰεὶ), ἤλθομεν εἰς τὸ διήγημα τοῦ γέροντος ἐκείνου, ὃ ἐπελθόντες λησται ἔλαβον πάντα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον, καταλιπόντες ἐν μαρσίπιον. Καὶ τοῦτο λαβῶν, φησὶν, ὁ γέρων, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν βοῶν καὶ λέγων τέκνα, λάβετε καὶ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν" οἱ δὲ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ αὐτοῦ, πάντα ὅσα ἔλαβον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ πάλιν ἀποκατέστησαν.

Ὡς οὖν ἀνέγνωμεν τὸ διήγημα τοῦτο, λέγει μοι καὶ παραβαλὼν ἡμῖν γέρων: τοῦτο τὸ ἀπόφθεγμα πάνυ μὲ ὠφέλησεν ἐμοῦ δὲ δυσωπήσαντος αὐτὸν εἰπεῖν μοι ποῖαν ἐκ τούτου εὔρεν ὠφέλειαν, εἶπεν ὁ γέρων" ποτὲ μένων, φησὶν, ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ἰορδάνην τόποις,

ἀνέγνωσαν κάγω το διήγημα τοῦτο, καὶ θαυμάζων τὸν γέροντα τῆς ἀνεξικακίας αὐτοῦ καὶ πραότητος, ἔλεγον πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, καὶ καταξιώσας με εἰς τὸ σχῆμα τῶν ἀγίων τούτων γερόντων ἔλθειν, ἀξιώσον με καὶ κατ' ἴχνος τούτων ἀκολουθῆσαι, καὶ τὴν αὐτὴν ὁδεύσαι ὁδόν, ἣν οὗτοι ὥδευσαν ὑπὸ τῆς σῆς - δηγούμενοι χάριτος.

Ταῦτα δεηθεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχων ἐν ἑμαυτῷ τοῦτον τὸν πόθον, δύο διελθουσῶν ἡμερῶν, ὡς ἔκαθημην ἐν τῷ κελλίῳ, ἡσθομην τινῶν ἐπελθόντων τῆ κέλλη, οἱ καὶ παραστάντες τῆ θύρα ἔκρουσαν ἐγὼ δὲ γνοὺς ὅτι ληστὰι εἰσιν, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ χάρις τῷ Θεῷ ἰδοὺ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὸν καρπὸν τοῦ πόθου. Ἀνοίξας οὖν ἐδεξάμην αὐτούς, καὶ μετὰ ἰλαρότητος καὶ ἄσπας λύχνον, ἤρξαμην δεικνύειν αὐτοῖς τὰ πράγματα, λέγων πρὸς αὐτούς μὴ θορυβεῖσθε, πιστεύω τῷ Κυρίῳ, ὅτι οὐ μὴ κρύψω ἀφ' ὑμῶν τίποτε. Ἡ δὲ λέγουσί μου ἔχεις χρυσίον; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ναί, ἔχω τρία νομίσματα καὶ ἤνοιξα τὸ σκεῦος ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ λαβόντες αὐτὰ καὶ πάντα τα πράγματα ἀπῆλθον μετ' εἰρήνης.

Ἐγὼ δέ, φησιν ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, χαριεντιζόμενος εἶπον πρὸς τὸν γέροντα τί δὲ τὸ μετὰ τοῦτο; ὑπέστρεψαν ὡς πὲρ ἐκεῖνοι οἱ ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν γέροντος; Καὶ ἀπεκρίθη εὐθέως οὐ μὴ συγχωρῆσαι ὁ Θεός, οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἤθελον, ἵνα ὑποστρέψωσιν. "Ἴδε οὖν, φησι, ποίαν προκοπὴν αὐτῷ καὶ δόξαν εἰς Θεὸν παρέσχεν ὁ πόθος καὶ ἡ ἐτοιμασία αὐτοῦ, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ ἀφαιρέσει πάντων ὧν εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ἐχάρη, ὡς μεγίστου τῷ ὄντι ἀξιοθεῖς ἀγαθοῦ.

13. Ἄλλος γέρον, χρήζων ἱματίου, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀγορᾶς καὶ ἠγόρασε νομίσματος καὶ νομίων ὀλίγων τιμώμενον. Λαβῶν οὖν τὸ ἱμάτιον ἔθηκε καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ δοὺς τὸ νόμισμα τὸ πρᾶτῃ λοιπὸν ἐμέτρει τὸ κέρμα εἰς τὸ πλακίον τὸ ἐκεῖ κείμενον. Ἐλθὼν δὲ τις ὀπισθεν αὐτοῦ εἶλκε τὸ ἱμάτιον ἀφελέσθαι αὐτὸ λάθρα βουλόμενος καὶ αἰσθόμενος ὁ γέρον ὅτι εἶλκε τις τὸ ἱμάτιον, ἐκούφισεν ἑαυτὸν ἐπεκτεινόμενος δῆθεν πρὸς τὸ διάστημα τοῦ τόπου, ἐνῶ τὸ κέρμα κατέβαλλεν, ἕως καὶ ἔλκων τὸ ἱμάτιον ἐπῆρεν αὐτὸ καὶ ἀπῆλθεν, καὶ οὕτως ὁ γέρον, ἀποδοὺς πᾶσαν τὴν τιμὴν, ἀπῆλθε μὴδὲν λαβῶν.

Ερμηνεία

Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββάν Ποιμένα:

– Τί σημαίνει το να οργισθῆ κανεὶς χωρὶς λόγον ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του;

Ο Γέρον τοῦ ἀπεκρίθη:

-Ἀν ὀργισθῆς διὰ κάθε πλεονεξίαν ποῦ θα διαπράξῃ εἰς βάρους σου ὁ ἀδελφός σου, χωρὶς λόγον οργίζεσαι καὶ ἀν ἀκόμη ἐξορῶν τὸν δεξιόν σου οφθαλμόν ἢ κόψῃ τὴν δεξιάν σου χεῖρα, δὲν πρέπει να οργισθῆς ἐναντίον τοῦ. "Ἀν σε χωρίσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τότε μόνον να οργισθῆς.

2. Εἶπεν ἕνας Γέρον: ἐκεῖνος, ὁ ποῖος ἀδικεῖται με τὴν θέλησιν τοῦ καὶ συγχωρεῖ τὸν πλησίον τοῦ, ὁμοιάζει με τὸν Ἰησοῦν ἐκεῖνος ὁ ποῖος οὔτε ἀδικεῖ οὔτε ἀδικεῖται ὁμοιάζει με τὸν Ἀδάμ καὶ ἐκεῖνος, ὁ ποῖος ἀδικεῖ, ἢ ζητεῖ τόκους ἢ κακομεταχειρίζεται τὸν ἄλλον, ὁμοιάζει με τὸν διάβολον.

3. Διηγούντο διὰ τὸν Ἀββᾶς Γελάσιον, ὅτι εἶχεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ βιβλίου, ποῦ ἤξιζε δεκαοκτὼ νομίσματα, διότι περιελάμβανεν ὁλόκληρον τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴς Διαθήκην. Αὐτὸ το βιβλίον εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ να το διαβάξῃ ὁποῖος ἀδελφός ἤθελε. Κάποτε λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν γέροντα ἕνας ξένος ἀδελφός καὶ μόλις εἶδε το

βιβλίον, το επεθύμησε και αφού το έκλεψεν, έφυγεν. Ο Γέρων, αν και αντελήφθη τι έκαμεν ο αδελφός, δεν τον κατεδίωξεν. Ο κλέπτης επήγεν εις την πόλιν και έζητούσε να το πωλήσης όταν ευρέθη αγοραστής, του εζητούσε δέκα έξ νομίσματα. Ο αγοραστής, ο οποίος ήθελε να το αγοράση, του λέγει: δώσε μου να το εξετάσω και τότε θα σου δώσω όσα μου ζητείς. Του έδωσε λοιπόν το βιβλίον και εκείνος το έφερεν εις τον 'Αββαν Γελάσιον να το εξετάση, αφού του είπε και την τιμήν, που του εζήτησεν ο πωλητής.

Ο Γέρων αφού το ήλεγξε προσεκτικά, ωσάν να μη το εγνώριζε, είπεν εις τον άνθρωπον αγοράσέ το, διότι είναι καλόν και αξίζει την τιμήν που σου είπεν. Ο αγοραστής, όταν επέστρεψεν εις τον πωλητήν, τα είπε διαφορετικά και όχι όπως του τα είπεν ο Γέρων. Του είπε δηλαδή νά, το έδειξα εις τον Αββάν Γελάσιον και μου είπεν ότι το ζητείς ακριβά και δεν αξίζει τόσον. Μόλις ήκουσεν αυτό ο άλλος, ήρώτησε τον αγοραστήν δεν σου είπε τίποτε άλλο ο Γέροντας; "Όχι, απήντησεν ο άνθρωπος. Συνεκινήθη πολύ από την ανεξικακίαν του Γέροντος ο πωλητής και είπεν εις τον άνθρωπος δεν θέλω πια να το πωλήσω αφού δε επήρε το βιβλίον, ήλθε μετανοημένος εις τον Γέροντα και τον έπαρακαλούσε να το δεχθή. Ο Γέρων δεν ήθελε να το κρατήση. Ο αδελφός του είπε: αν δεν το πάρης, δεν θα ησυχάσω. Αν δεν αναπαύεσαι – του λέγει ο Γέρων – το δέχομαι οπίσω. Και έμεινεν εκείνος ο αδελφός κοντά εις τον Γέροντα, μέχρι του θανάτου του και ωφελήθη από την εργασίας του Γέροντος.

4. Όταν κάποτε έλήστευαν τον 'Αββάς Ευπρέπιον, έβοηθούσε και αυτός τους ληστές να πάρουν τα πράγματά του. Αφού δε οι λησται έβγαλαν όλα όσα ευρίσκοντο εις το κελλί του, έμεινε μέσα εις το κελλί του Γέροντος το ραβδί ενός κλέπτου. Μόλις το είδεν ο Γέρων εστενοχωρήθης το επήρε λοιπόν και έτρεχεν οπίσω από τους κλέπτας, δια να τους το δώση. Εκείνοι όμως δεν ήθέλησαν να το πάρουν, επειδή έβιάζοντο να απομακρυνθούν. Τότε ο Γέρων συνήντησε μερικούς, που επήγαιναν τον ίδιον δρόμον και τους έδωσε το ραβδί, δια να το παραδώσουν εις εκείνους τους κλέπτας.

5. Έπετέθησαν κάποτε κατά του Αββα Θεοδώρου τρεις λησταιί. Οι δύο από αυτούς τον εκρατούσαν και ο τρίτος έκουβαλούσεν έξω τα πράγματα του κελλιού του. Αφού λοιπόν τα έβγαλεν όλα ακόμη και τα βιβλία, ήθέλησε να πάρη και το ράσον, που έφορούσεν ο Γέρων εις την σύναξις. Εκείνος τους είπεν αυτό να το αφήσετε οι λησται όμως δεν ηθέλησαν. Τότε ο Γέρων εκίνησε τα χέρια του και έρριξε κάτω τους δύο μόλις είδαν αυτό οι λησται εφοβήθησαν. Μη φοβηθήτε, τους είπεν ο Γέρων μοιράσατε τα πράγματα σε τέσσαρα μέρη, πάρετε τα τρία και αφήσατε το ένα. Αυτό το επρότεινε, διά να πάρη εις το μερίδιόν του τον λεβήτωνα, το ράσον, δηλαδή, που έφορούσεν εις τας συνάξεις.

6. Διά τον 'Αββάς Ιωάννην τον Πέρσην διηγούνται, ότι όταν κάποτε ήλθαν λησται εις το κελλίον του, αυτός έβαλε νερόν εις λεκάνης και εζητούσε να πλύνη τους πόδας των, διά να τους ξεκουράση. Τότε εκείνοι μετενόησαν και ανεχώρησαν εντροπιασμένοι.

7. Μίαν ημέραν που επέστρεφεν εις το κελλί του ο Αββάς Μακάριος, ευρήκεν ένα άνθρωπος που είχε και ένα κτήνος μαζί του, να κλέπτη τα πράγματά του. Τότε και εκείνος, ως να ήτο ξένος, εβοήθησε τον κλέπτην και εφόρτωνε μαζί του το ζών με μεγάλην δε ηρεμίαν τον προέπεμπε και έλεγε τίποτε δεν εφέραμεν εις αυτόν τον κόσμον, δι' αυτό ούτε και να πάρωμεν τίποτα μαζί μας ήμπορούμεν. Ο Κύριος τα έδωσεν όπως αυτός ηθέλησε, έτσι και έγινεν ας είναι ο Κύριος ευλογημένος δι' όλα.

8. Άλλοτε πάλιν εισήλθε ληστής εις το κελλί του Αββά Μακαρίου, όταν εκείνος έλειπεν. Όταν επέστρεψεν ο Γέρων, τον ευρηκε να κλέπτη τα πράγματά του και να τα φορτώνη εις την κάμηλον. Αφού λοιπόν ήλθεν εις το κελλίον, έπαιρνε και αυτός από τα πράγματά του και τα εφόρτωνε, μαζί με τον ληστήν, εις την κάμηλον. Όταν πλέον τα έβαλεν όλα ο ληστής επάνω εις την κάμηλον, ήρχισε να την κτυπά διά να σηκωθη, αλλά εκείνη δεν έσηκώνετο. Μόλις είδεν αυτό ο 'Αββάς Μακάριος, εισήλθεν εις το κελλίον και ευρήκεν ένα μικρόν σκαλιστήρι: το επηρε, το έβαλεν επάνω εις την κάμηλον και είπεν εις τον ληστήν αδελφέ, αυτό ζητεί η κάμηλος. Μετά την εσκούνησε ο Γέρων με το πόδι του και της είπε: σήκω. 'Αμέσως το ζών εσηκώθη και έβάδισεν ολίγον από υπακοήν εις τα λόγια του. Και πάλιν όμως εκάθισεν, αφού έκαμε μερικά βήματα και δεν έσηκώθη, μέχρις ότου εξεφόρτωσαν από επάνω της όλα τα πράγματα. Τότε εντροπιασμένος ο ληστής έφυγε χωρίς να πάρη τίποτα.

9. Ηλθαν κάποτε λησται εις το κελλί ενός Γέροντος και του είπον· ήλθαμεν, διά να πάρωμεν όλα τα πράγματα, που υπάρχουν εις το κελλί σου. Πάρετε, παιδιά μου, – τους απήντησεν ο Γέρων – όσα νομίζετε. Εκείνοι επήραν όλα όσα ευρήκαν και έφυγαν έξέχασαν όμως ένα δερμάτινον ταγάρι, που ήτο κάπου κρεμασμένον. Ο Γέρων το επήρε και έτρεξεν οπίσω από τους ληστές: παιδιά – τους εφώναξε – πάρετε και αυτό, που ελησμονήσατε εις το κελλί μου. Εκείνοι εξεπλάγησαν από την ανεξικακίαν του Γέροντος, επέστρεψαν και άφησαν εις το κελλί όσα είχαν πάρει. Πραγματικά – είπαν μετανοημένοι μεταξύ των – αυτός είναι άνθρωπος του Θεού.

10. Αναφέρουν ότι κάποιιοι φιλόσοφοι ηθέλησαν κάποτε να δοκιμάσουν τους Μοναχούς. Έπερνούσε λοιπόν κάποιος καλοντυμένος και του φωνάζουν: αϊ, σύ, έλα εδώ. Εκείνος ένευρίασε και τους ύβρισε.

Μετά από αυτόν έπερνούσε κάποιος άλλος Μοναχός από την έρημον της Λιβύης και του λέγουν: αϊ, σύ, κακόγηρε μοναχέ, έλα εδώ.

Εκείνος έπήγε πρόθυμα κοντά τους. Τότε οι φιλόσοφοι του δίδουν ένα ράπισμα: ο Μοναχός έστρεψεν αμέσως και την άλλην σιαγόνα (Ματθ. ε', 39). Έθαύμασαν από αυτό οι φιλόσοφοι, του έβαλαν μετάνοιαν και είπαν πραγματικά, ιδού μοναχός! Αφού λοιπόν τον έβαλαν εις το μέσον της συντροφιάς των, ήρχισαν να τον έρωτούν:

- Πάτερ, τι περισσότερο κάνετε από ημάς εις την έρημον; Νηστεύετε; και ημείς νηστεύομεν. 'Αγρυπνείτε; και ημείς αγρυπνούμεν. Και ό,τι δήποτε άλλο κάμνετε και ημείς το κάμνομεν. Τί κάμνετε λοιπόν περισσότερο που κάθεσθε εις την έρημον;

Ημείς ελπίζομεν εις την χάριν του Θεού και έχομεν άγρυπνον τον νούν μας, ώστε ούτε καν να σκεπτώμεθα το κακόν.

– Ημείς δεν ήμπορούμεν να το εφαρμόσωμεν αυτό. 'Αφού δε ώφελήθησαν αρκετά από την συζήτησαν με τον Μοναχόν, τον άφησαν να φύγη.

11. Εις ένα τόπον κατοικούσαν δύο Μοναχοί τους επεσκέφθη λοιπόν κάποιος Γέροντας διά να τους δοκιμάση. 'Ηρπασεν ένα ξύλον και άρχισε να σπάζη τα λαχανικά εις τον κήπον του ενός απ' αυτούς. Μόλις τον είδεν ο αδελφός έκρύφθηκε, μέχρις ότου εκείνος του τα κατέστρεψεν όλα. Μόνον μία ρίζα έμεινεν άθικτος και ο Μοναχός λέγει εις τον Γέροντα:

- Αββά, αν θέλεις, άφησε την να την μαγειρεύσω και να την φάγωμεν μαζί.

Τότε ο Γέρων έβαλε μετάνοιαν εις τον αδελφόν και του είπε:

- Αδελφέ, διά την ανεξικακίαν σου, το Αγιον Πνεύμα ευρίσκεται επάνω σου.

12. Ο Μακάριος Ζωσιμάς διηγήθη το εξής διά κάποιον Γέροντα: Τότε που παρέμενα εις το Μοναστήρι εις την Τύρον, μάς έπεσκέφθη κάποιος ενάρετος Γέρων. "Όταν ήλθεν η ώρα της αναγνώσεως, έδιαβάζαμεν κατά την συνήθειάν μας τα αποφθέγματα των Γερόντων. Έφθάσαμεν λοιπόν και εις το διήγημα του Γέροντος εκείνου, που ήλθαν εις το κελλί του λησταί, τού τα επήραν όλα και έφυγαν.. Αφησαν μονάχα - ανέφερε το διήγημα - ένα δερμάτινον ταγάρι: το επήρεν ο Γέροντας, έτρεξεν οπίσω από τους ληστές και τους εφώναζε: παιδιά, πάρετε και αυτό, που το εξεχάσατε εις το κελλί μου. Οι λησται εθαύμασαν την ανεξικακίαν του Γέροντος και έβαλαν πάλιν οπίσω εις το κελλί τα πράγματα που είχαν πάρει.

Μόλις ετελείωσεν η ανάγνωσις αυτού του διηγήματος, μού λέγει ο Γέρων, που μας επεσκέφθη: αυτό το διήγημα με ωφέλησε πάρα πολύ. Όταν δε των παρεκάλεσα να μου είπη ποίαν ωφέλειαν ευρηκεν από αυτό, εκείνος μου απήντησε κάποτε, όταν έμενα εις τα μέρη που είναι κοντά εις τον Ιορδάνην, εδιάβασα και εγώ αυτό το διήγημα και θαυμάζων τον Γεροντα που ανέφερε το διήγημα, διά την ανεξικακίαν του και την πραότητητά του, έλεγα εις τον Θεόν κατά την ώραν της προσευχής: Κύριε, Σύ που με ήξιωσας να φορέσω το σχήμα των αγίων τούτων Γερόντων, αξίωσε με να ακολουθήσω και τα ίχνη των και να βαδίσω τον ίδιον δρόμον, που έβάδισαν αυτοί, οδηγούμενοι από την Χάριν Σου.

Αυτήν την δέησιν έκαμα προς τον Θεόν και έμεινα με αυτόν τον πόθον. Έπέρασαν δύο ημέραι καθώς έκαθήμην εις το κελλίον μου, άντελήφθην ότι κάποιοι επλησίασαν. Μέσα εις όλίγα λεπτά έφθασαν έξω από την θύραν και εκτύπησαν. Εγώ αμέσως έκατάλαβα ότι ήσαν λησταί. Δόξα τω Θεώ, είπα από μέσα μου, έφθασεν ο καιρός να καρποφορήση ο πόθος μου. Τους ήνοιξα λοιπόν αμέσως και τους υποδέχθηκα άναψα με καλωσύνην τον λύχνον και ήρχισα να τους δεικνύω τα πράγματα που είχε το κελλί. Μην ανησυχητε, τους είπα, σας διαβεβαιώνω ενώπιον του Κυρίου, ότι δεν θα σας κρύψω τίποτα. "Έχεις χρυσάφι; με ερωτούν οι λησταί. Ναι, έχω τρία νομίσματα, τους απήντησα, και ήνοιξα εμπρός των το κουτί. Οι λησται επήραν τα νομίσματα και όλα τα πράγματα και έφυγαν ειρηνικά. " Εγώ - είπε ο μακάριος Ζωσιμάς- ήρώτησα χαριεντιζόμενος τον Γέροντα τι έγινεν έπειτα; εγύρισαν οπίσω, όπως οι λησταί πού αναφέρει το διήγημά μας; Ο Γέρων μου απήντησεν αμέσως: Να μη το δώση ο Θεός· διότι ούτε και εγώ ήθελα να επιστρέψουν. Κοίταξε λοιπόν, είπε συμπερασματικά και μακάριος Ζωσιμάς, εις ποίαν προκοπήν και δόξαν ενώπιον του Θεού τον έφερεν ο πόθος και η ψυχική του προετοιμασία όχι μονάχα δεν ελυπήθη διά την αφαιρέσιν όλων των πραγμάτων του, αλλά και εδοκίμασε μεγάλην χαράν, ώσαν να ήξιώθη, πράγματι, να απολαύση πολύτιμον αγαθόν.

13. Ένας άλλος Γέρων είχεν ανάγκην ενδύματος. Μετέβη λοιπόν εις την αγοράν και ηγόρασεν ένα ιμάτιον άξίας ενός νομίσματος και ολίγων νουμίων. Αφού παρέλαβεν από τον πωλητήν το φόρεμα, το έβαλε και εκάθισεν επάνω εις αυτό αφού δεν έδωσεν εις τον πωλητήν το νόμισμα, έπειτα εμετρούσεν επάνω εις την μικράν πλάκας που ευρίσκετο εις το κατάστημα τα όλίγα νουμία. Εν τω μεταξύ ήλθε κάποιος από πίσω του και έτραβούσε σιγά-σιγά το ιμάτιον, θέλων να το αφαιρέση κρυφά. Όταν αντελήφθη ο Γέρων ότι κάποιος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Με την ανεξικακία να μεταβάλουμε τον αδικούντα)

έτραβούσε το ιμάτιον, άνεσηκώθη ολίγον, διά να πλησιάση δήθεν προς το μέρος που έμετρούσε τα χρήματα, έως ότου εκείνος που έτραβούσε το ιμάτιον το επήρε και έφυγε. Και έτσι ο Γέρων, ενώ επλήρωσε την αξίαν τού ιματίου, έφυγε χωρίς να πάρη τίποτε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄

(Να μην ζητούμε εκδίκηση για την αδικία σε εμάς)

Ὅτι τοὺς εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν ὑπομένουσι καὶ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικούσιν, ὁ Θεὸς ἔκδικος γίνεται, καὶ μείζοσι πολλάκις ἀμείβεται, ὧν ἡδίκηθησαν.

Ὅτι δι' ἐκείνους, οἱ οἱποῖοι ὑπομένουν εὐχαρίστως τὴν ἀδικίαν καὶ δεν ζητοῦν ἐκδίκησιν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, γίνεται καὶ Θεὸς ἐκδικητὴς καὶ πολλές φορές τοὺς ανταμείβει περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἡδίκηθησαν.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

Τῷ ΘΑΥΜΑΣΤῷ Ἰωάννη τῆς μεγαλοδώρου προαιρέσεως καὶ χειρός, ὁ πονηρὸς δαίμων ὑποβάλλει τὸ Πατρικίῳ Νικήτῃ, δὲ συνήθης αὐτῷ καὶ φίλος ἦν, ἀνάξιον τί τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἔννοησαι τὲ καὶ εἶπειν. Προσελθὼν τοίνυν τὰ μακαρίῳ, ἢ βασιλικῇ χεῖρ, ἔφη, δέσποτα, πολλῶν δεῖται χρημάτων εἰς ἀναγκαίᾳς τοῦ κοινοῦ χρείας, ὅσαι ὦραι καταναλίσκουσα. Ὅρας γὰρ αὐτὸς ὡς ἓνα στενὸ κομιδὴ τὰ τοῦ κοινοῦ περιέστη προσῆκον οὖν ἔστι τὰ εἰκῆ καὶ εἰς οὐδὲν δέον παρά σου δαπανώμενα, τὰ τοῦ δημοσίου ταμεῖο προσενεχθῆναι.

Ὁ δέ, μηδὲν ἐπ' αὐτῷ διαταραχεῖς, οὐ δίκαιον, ἔφη, τὰ τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ καθιερωμένα τὰ ἐπιγεῖο καταπροέσθαι· ἐροσουλία γὰρ ἀντικρυς τοῦτο καὶ εἰς Θεὸν οὐ φαῦλον ἀμάρτημα; Εἰ δὲ σοὶ οὕτω δέδονται πράττειν, ἰδοὺ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πάντα λαβῶν ποιεὶ κατὰ τὴν σὴν θέλησιν, εἰ γὰρ μηδεὶς σὲ λόγος τῆς γνώμης ταύτης ἀφίστησι προαιρέσει γὰρ οἰκεία οὐδ' ὀβολὸν ἓνα των κειμένων προήσομαι. Οὐδὲν οὖν ἐκεῖνος καὶ θαυμάσιος ἀνὴρ, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑποστειλάμενος, εἰσκαλεῖται τοὺς ἐπομένους καὶ τὰ χρήματα εὐθὺς ἄραι κελεύει, μηδὲν πλέον ὅτι ἑκατὸν μόνας τοῦ χρυσοῦ λίτρας τὸ Πατριάρχῃ καταλιπῶν.

Ἐν ᾧ δὲ κατίεσαν οἱ ταῦτα διαβαστάζοντες, συναντῶσιν ἀνερχομένοις τισὶ πρὸς τὸν Πατριάρχῃν, κεράμια μέλιτος ἐπικομιζόμενοι, ὧν τοῖς μὲν πρωτεῖον, τοῖς δὲ ἄκαπνον ἐπεγέγραπτο. Ἐπεὶ οὖν ὁ Πατρικίος ἐθεάσατο ταῦτα, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ὅπως εἶχεν ἀνέγνω, δηλοὶ παραχρῆμα τὸ Πατριάρχῃ ἔν των κεραμίων αὐτῷ ἐκπεμφθῆναι. Τοῦ δὲ πιστευθέντος αὐτὰ διαπεῖραν ὡς πὲρ ἔθος αὐτῶν ποιουμένου, εἶτα καὶ τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτοὺς θαῦμα καταμαθόντος καὶ τὰ μακαρίῳ γνωρίσαντος, ὡς πάντα μεστὰ χρυσοῦ τυγχάνουσιν ὄντα, ἐν αὐτῶν παραχρῆμα πέμπει τὸ Πατρικίῳ, καὶ μέλι πρωτεῖον τὴν ἐπιγραφὴν εἶχε.

Τούτῳ τοιγαροῦν καὶ γράμματα στέλλει, ὧν ἡ δύναμις οὕτως ἦν, καὶ εἶπων Κύριος οὐ μὴ σὲ ἀνώ, οὐδ' οὐ μὴ σὲ ἐγκαταλίπω, ἀψευδὴς ὧν αὐτός, καὶ νῦν ὧν ἢ σὴ ἔνδοξοτης ἀφείλετο χρημάτων ἀντιδίδωσιν ἕτερα, δηλώσει δὲ σοὶ καὶ τὸ νῦν ἐκπεμφθὲν κεράμιον καὶ ἐν τούτων ὑπάρχει."Ἴσθι τοίνυν ἀκριβῶς, ὅτι καὶ τροφῆς καὶ πνοῆν τὸν πάσι διαχορηγοῦντα Θεὸν φθαρτὸς ἄνθρωπος στενώσαι οὐ ποτ' ἂν οὐδαμῶς δυνήσῃται. Παρήγγειλε δὲ καὶ τοὺς τὸ κεράμιον διακομίζουσιν, ἐπὶ μάρτυσιν αὐτοῖς ἀνοιγῆναι κατ' ὄψιν τοῦ Πατρικίου, ἀπαγγεῖλαι τὲ ὡς καὶ τ' ἄλλα πάντα, ὅσα δὴ καὶ τεθέαται, οὕτως ἔχει καὶ χρυσοῦ τυγχάνει πεπληρωμένα.

Εὐωχούμενον τοίνυν καταλαβόντες, ἐγχειρίζουσιν αὐτὴ τὴν ἐπιστολήν, ἐπιδεικνύοντες καὶ τὸ κεράμιον, ὅπερ ὡς ἐθεάσατο, χολὰ μου πάντως καὶ δεσπότης μου, ἔφη, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐν μοὶ μόνον ἀπέστελλεν. Οἱ μὲν τοὶ διακομισταί, καθὼς ἦν αὐτοῖς ἐπιτεταγμένον, ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ

διανοίξαντες τὸ κεράμιον καὶ τὰ χρήματα ἐκκενώσαντες, χρυσίου πεπληρώσθαι καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως ἀπήγγελλον. Ὡς δὲ καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπιον εὖρεν, ὅτι Θεὸν ἄνθρωπος στενώσαι οὐ δύναται, συσταλεῖς ἐπὶ τούτῳ καὶ δέους ὑποπλησθεῖς, ταχεῖα γὰρ εἰς τὴν τοῦ μὴ καλῶς πεπραγμένου μετάνοιαν εὐγενῆς ψυχῆ καὶ φιλάρετος, ζῆ Κύριος, ἐξεβόησεν, οὐδὲ ὁ ταπεινὸς Νικήτας στεγῶσαι τοῦτον πειραθῆναι ἀνέξεται.

Παραυτίκα τοίνυν διαναστᾶς, καὶ τὰ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας ὅσα δὴ καὶ ἀφείλετο πάλιν ἀναλαβῶν, καὶ αὐτὸ τὸ σταλὲν κεράμιον, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας τριακοσίας προσεπιθεῖς, ἀνεισε πρὸς τὸν Πατριάρχην, συγγνώμην τῆς ἀβουλίας αἰτούμενος. Ὁ δὲ ἀσμένως αὐτὸν δεξάμενος, οὔτε ὀνειδίσειεν, οὔτε τί τῶν λυπούντων ἀπεφθέγγετο πρὸς αὐτόν, λόγοις δὲ μᾶλλον παρακαλοῦσι ψυχὴν καὶ νοθεσίαις ἐπιστηρίζας πνευματικαῖς ἀπέστειλε. Καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε οὔτω πρὸς φιλίας ἀλλήλοις ἐδέθησαν, ὡς καὶ ἀνάδοχός των αὐτοῦ παίδων γενέσθαι τὸν Πατριάρχην.

Ερμηνεία

Ο ΠΟΝΗΡΟΣ δαίμων ἐφθόνησε τον θαυμαστόν Ιωάννην διὰ τὴν προαίρεσιν τὴν ὁποίαν εἶχε, νὰ ἐλεῆ με γενναιοδωρίαν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸν νουν τοῦ Πατρικίου Νικήτα^(*), ὁ ὁποῖος ἦτο φίλος τοῦ Αγίου καὶ πολὺ γνωστός, σκέψεις καὶ λόγους, ἀνάξια τῆς ἀρετῆς τοῦ (τοῦ Νικήτα). Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν μακάριον Ιωάννην, τοῦ εἶπε: "Ὁ Βασιλεὺς, Δέσποτά μου, χρειάζεται πολλὰ χρήματα δι' ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, διότι ἐξοδεύει διαρκῶς βλέπεις δε καὶ συ ὁ ἴδιος εἰς πόσον δύσκολον κατάστασιν ἐφθασαν τὰ πράγματα*. Πρέπει λοιπὸν ἐκεῖνα που ἐξοδεύονται ἀπὸ ἐσέ χωρὶς λόγον καὶ διὰ τὸ τίποτε νὰ παραδοθῶν εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον. . "Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ιωάννης, χωρὶς νὰ ταραχθῆ καθόλου, ἀπήντησε: δὲν εἶναι ὀρθόν αὐτὰ που εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα νὰ τα παραδώσωμεν εἰς τὸν ἐπίγειον· διότι αὐτὸ εἶναι φοβερὰ ἱεροσυλία καὶ πολὺ σοβαρὸν ἀμάρτημα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. "Ἄν νομίζης ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ πράξης, ἰδοὺ τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας: πάρε τὰ ὅλα καὶ κάμε ὅπως θέλεις, ἀν βέβαια δὲν σε ἀπομακρύνῃ κανένας λόγος ἀπὸ αὐτὴν σου τὴν γνώμην. Ἐγὼ πάντως, με τὴν θέλησίν μου, δὲν πρόκειται νὰ σου παραδώσω οὔτε μίαν πεντάραν ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν.

Χωρὶς λοιπὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τίποτε καὶ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, οὔτε γνωρίζω διατί, δὲν ἐσεβάσθη τὰ λόγια τοῦ Πατριάρχου. Καλεῖ ἀμέσως τοὺς ἀκολουθοῦντες τοῦ καὶ τοὺς διατάσσει νὰ πάρουν τὰ χρήματα. Δὲν ἄφησε τίποτα περισσότερο ἀπὸ ἑκατὸν λίτρας χρυσοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην.

Ἐνῶ δὲ κατέβαιναν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐκρατοῦσαν αὐτὰ που κατέσχεσαν, συνήντησαν μερικοὺς οἱ ὁποῖοι ἀνῆρχοντο πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τοῦ ἔφερναν πῆλινα δοχεῖα με μέλι: ἄλλα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δοχεῖα εἶχαν ἐπιγραφὴν με τὴν λέξιν «πρωτεῖον» καὶ ἄλλα με τὴν λέξιν «ἀκαπνον».

Μόλις λοιπὸν τὰ εἶδεν ὁ Πατρικίος καὶ ἐδιάβασε τὰς ἐπιγραφάς, εἰδοποιεῖ ἀμέσως τὸν Πατριάρχην νὰ τοῦ στείλῃ ἓνα δοχεῖον με μέλι. Ὁ Πατριάρχης, ὅπως συνήθιζε, τὰ παρέδωκεν εἰς κάποιον ἐιδικόν νὰ δοκιμάσῃ τὴν ποιότητα καὶ ἀπὸ αὐτόν ἔμαθε τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον εἶχε γίνῃ εἰς τὰ δοχεῖα, ὅτι, δηλαδὴ, ὅλα ἦσαν γεμάτα, ὄχι ἀπὸ μέλι, ἀλλὰ ἀπὸ

(*) Πρόκειται ἀσφαλῶς περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ στρατηγοῦ Νικήτα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Πατρικίου Γρηγορίου καὶ ἐξάδελφος τοῦ αυτοκράτορος Ἡρακλείου, καὶ ὁποῖος ἀνέθεσεν εἰς αὐτόν τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοῦ 610-619, δηλαδὴ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ιωάννης ὁ Ελεήμων ἦτο Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

χρυσάφι! 'Αμέσως λοιπόν στέλλει ένα δοχείον με χρυσά νομίσματα, το οποίον είχε την επιγραφήν «πρωτεῖον μέλι», εις τον Πατρίκιον.

Μαζί με το δοχείον στέλλει και επιστολήν εις τον Πατρίκιον, η οποία με ὀλίγα λόγια ἔγραφε: ο Κύριος, ο οποίος εἶπεν, ὅτι δεν θα σε αφήσω, οὔτε θα σε εγκαταλείψω. (Εβρ. ιγ', 5), επειδή εἶναι ἀληθινός, μάς ἔδωσε τώρα ἄλλα χρήματα ἀντί ἐκείνων τα οποία ἀφήρεσεν η ενδοξότης σου θα σου φανερώσῃ δε το θαύμα και το δοχείον το οποίον σου στέλλω και που εἶναι ἓνα ἀπό αὐτά (που μας ἔστειλεν ο Θεός). Μάθε λοιπόν ὅτι τον Θεόν, ο Οποῖος δίδει εις ὅλους και τροφήν και ζωήν (πνοήν), (Ψαλμ. ρμδ', 15-17 και Ησαΐας μβ', 5-7) ουδέποτε θα ἤμπορέσῃ θνητός ἄνθρωπος να τον φέρῃ εις δύσκολον θέσιν. Παρήγγειλε δε και εις ἐκείνους οι οποίοι μετέφεραν το δοχείον να ανοιχθῆ ἐνώπιον μαρτύρων ἐμπρός εις τον Πατρίκιον και να του εἶπουν ὅτι ὅλα τα ἄλλα δοχεῖα που εἶδεν, εἶναι το ἴδιον γεμάτα με χρυσά νομίσματα.

Οι ἀπεσταλμένοι του Πατριάρχου τον ευρηκαν να διασκεδάζῃ: του δίδουν εις το χέρι την επιστολήν και του προσφέρουν το δοχείον. Μόλις το εἶδεν ο "Ἀρχων εἶπεν: οπωσδήποτε εἶναι θυμωμένος μαζί μου ο Δεσπότης μου, διότι διαφορετικά δεν θα μου ἔστειλε μονάχα ἓνα δοχείον. Οι ἀντιπρόσωποι λοιπόν οι οποίοι μετέφεραν το δοχείον, σύμφωνα με την ἐντολήν που εἶχαν, το ἤνοιξαν ἐμπρός του και ἀδειασαν τα χρήματα: ἐπληροφόρησαν δε τον "Ἀρχοντα ὅτι και τα ἄλλα δοχεῖα εἶναι το ἴδιον γεμάτα με χρυσάφι. "Ὅταν δε ἐδιάβασε και εις την επιστολήν την φράσιν ὅτι τον Θεόν κανεῖς ἄνθρωπος δεν ἠμπορεῖ να τον φέρῃ εις δύσκολον θέσιν, ἐντροπιάσθη ἀπ' αὐτό και ἐφοβήθη (διότι η ευγενική και φιλάρετος ψυχή γρήγορα μετανοεῖ ἐάν ἔκαμε κάτι κακόν), και ἐφώνασεν ἐνώπιον ὄλων: ζη Κύριος, οὔτε και ταπεινός Νικήτας δεν θα θελήσῃ ποτέ να ἐπιχειρήσῃ να φέρῃ εις δύσκολον θέσιν τον Θεόν.

Σηκώνεται λοιπόν ἀμέσως και ἀφού ἐπήρε πάλιν ὅσα χρήματα ἀφήρεσεν ἀπό την Ἐκκλησίαν και αὐτό ἀκόμη το δοχείον που του ἀπεστάλη, και ἀφού ἐπρόσθεσε και ἀπό τα ἰδικά του τριακοσίας λίτρας χρυσοῦ, ἀναβαίνει εις τον Πατριάρχην, του τα δίδει και του ζητεῖ συγγνώμην διά την ἀπερισκεψίας του. Ο Πατριάρχης τον ἐδέχθη ευχαρίστως, χωρίς οὔτε να τον εἰρωνευθῆ, οὔτε να του εἶπη πικρόν λόγον ἀπ' ἐναντίας ἀφού τον ἐστήριξε με λόγια παρηγορητικά της ψυχῆς και με συμβουλὰς, τον κατευόδωσεν. Ἀπό τότε δε τόσον πολύ συνεδέθησαν ψυχικά, ὥστε ο Πατριάρχης να γίνῃ και ἀνάδοχος των παιδιῶν του.

Β'. Του Ἀββά Μάρκου

Ο ΑΔΙΚΟΥΜΕΝΟΣ παρὰ τινὸς καὶ μὴ παραζητῶν τῷ ἀδικούντι τὰ δέοντα, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πιστεύει τὰ Χριστῷ, καὶ ἑκατονταπλασίονα λαμβάνει ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μελλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

Ἑρμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ ο οποίος ἀδικεῖται ἀπό κάποιον και δεν ζητεῖ ἀπό τον ἀδικούντα αὐτά που πρέπει, πιστεύει πραγματικά εις τον Χριστόν, ὅσον ἀφορὰ την περίπτωσιν αὐτήν, και κερδίζει εις αὐτήν μεν την παρούσαν ζωὴν ἑκατονταπλάσια, θα κληρονομήσῃ δε και την αἰώνιον ζωὴν (Μαρκ. ι',30).

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΚΑΤΕΛΕΙΦΘΗ ποτὲ τὸ ἀββᾶ Γελασίω παρὰ γέροντος τινός, καὶ αὐτοῦ περὶ τὴν Νικόπολιν οἰκοῦντος, κελλίον καὶ τὸ περὶ αὐτὸ χωρίον. Γεωργὸς δὲ τὶς Βακάτου του τότε πρωτεύοντος τῆς Νικοπόλεως, συγγενῆς ὢν τοῦ κοιμηθέντος γέροντος, προσελθὼν τῷ Βακάτῳ ἤξιον λαβεῖν τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ὡς κατὰ τὸν νόμον ἀρμόζον αὐτῷ. Ὁ οὖν Βακάτος πρῶτα μὲν τὸν ἀββᾶς Γελάσιον ἤτει τὸ χωρίον ἀποδοθῆναι τῇ γεωργῷ, ὡς δ' οὐκ ἐπειθεν, ἠύλαβεῖτο γὰρ ὁ Γελάσιος κελλίον μοναχικὸν κοσμικῷ ἀνδρὶ παραδοῦναι, ὁ Βακάτος καὶ βίαν ἐπειράτο προσαγαγεῖν. Καὶ παρατηρήσας τὰ ζῶα, ἃ δὲ Γελάσιος ἔμισθωσατο ἐπὶ τὸ μετακομίσει τὰς ἐλαίας, ἃς τὸ καταλειφθεν αὐτῷ χωρίον ἐγεώργησε, ταῦτα πεφορτισμένα ἀποσπάσας βία εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰσήγαγε καὶ τὸν φόρτον πάντα λαβὼν, τὰ ζῶα μετὰ τῶν ἀγόντων αὐτὰ κενὰ καὶ μεθ' ὕβρεως ἀπέλυσε.

Ὁ δὲ μακάριος γέρον τῷ μὲν καρποῦ ἐκείνου οὐδόλως ἀντεποιήθη, τῆς δὲ τοῦ χωρίου δεσποτείας τοῦ παρεχώρει διὰ τὴν προρρηθείσαν αἰτίαν. Ὁ οὖν Βακάτος, τῷ θυμῷ κατὰ τοῦ γέροντος ὑπερζέσας, ἐγκλήσει κατ' αὐτοῦ ἠβουληθη χρῆσασθαι: καὶ δὴ ὑπὸ τινῶν καὶ ἄλλων χρεῶν καλούμενος ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὤρμησεν. “Ὁδεύων δὲ διὰ τῆς ξηραῆς ἠθέλησε κατὰ πάροδον ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Μάνδρα, καὶ τὰς αὐτοῦ εὐχὰς κομίσασθαι εἰς ἐφόδιον” ἤκουσε γὰρ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπεθύμει αὐτὸν ἰδεῖν.

Προσιόντα οὖν αὐτὸν ἰδὼν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ στύλου καὶ μακάριος Συμεὼν, ἤρωτα, πόθεν εἰ καὶ ποῦ πορεύει; “Ὁ δὲ φησιν” ἀπὸ Παλαιστίνης εἰμὶ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπάγω.

“Ὁ δὲ ἅγιος πρὸς αὐτὸν καὶ τίνος χάριν;” Ἔφη ὁ Βακάτος διὰ χρείας πολλᾶς, ἐλπίζω δὲ δι' εὐχῶν τῆς Ἀγιωσύνης σου πάλιν ἐπαναλύσει καὶ προσκυνῆσαι τὰ ἅγια σου ἵχνη. ”Ἔφη αὐτῷ ὁ μέγας οὐ λέγεις, ἀνέλπιστέ των ἀνθρώπων, ὅτι κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ ἀνέρχει, ἀλλὰ κρύπτεις τὴν ἀνομίαν; πλὴν οὐκ εὐοδὰ σοῖ ἔσται, οὐδὲ ὄψει ἔτι τὸν οἶκόν σου. Εἰ οὖν πείθει τὴ συμβουλίᾳ μου, ἐντεῦθεν ἤδη πρὸς αὐτὸν ὤρμησον καὶ μετανόησον αὐτῷ, εἰ γὰρ καὶ ζῶν καταλάβης ἐκεῖ.

Εὐθὺς οὖν ληφθεῖς ὑπὸ πυρετοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐν λεκτικῷ βληθεῖς, ἠπειγετο καταλαβεῖν τὴν Νικόπολιν γενόμενος δὲ εἰς Βηρυτὸν ἐτελεύτησε μὴ φθάσας εἰς Νικόπολιν, μηδὲ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἰδεῖν δυνηθεῖς, κατὰ τὴν τοῦ Ἁγίου πρόρρησιν.

2. Ὁ μακάριος Πίωρ ἐργασάμενος εἰς τὸ θέρος παρὰ τινι, ὑπέμνησε τὸν μισθὸν λαβεῖν του δὲ ὑπερτιθεμένου, εἰς τὴν μονὴν ἐπανῆλθε. Πάλιν δὲ ἐν τῷ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ κληθεῖς ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ θερίσας καὶ μετὰ προθυμίας ἐργασάμενος, ὡς οὐδὲν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβεν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονήν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐξῆς ἐνιαυτῷ ἐργασάμενος καὶ μηδὲν ἀπολαβὼν, ἀνεχώρησε.

Τοῦ δὲ Κυρίου ἐτάσαντος τὸν οἶκον τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου συμφοραῖς καὶ νόσους πολλαῖς, ἐπιφερόμενος ὁ ἄνθρωπος τὸν μισθὸν περιήει τὰ Μοναστήρια ζητῶν τὸν Γέροντα, καὶ μόλις εὐρεῖν αὐτὸν δυνηθεῖς, προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ ἠτεῖτο συγχώρησιν, ἀποδοὺς ἅμα καὶ τὸν ἐμβάλλοντα αὐτὸ μισθὸν ὑπὲρ τοῦ καμάτου τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ λέγων” ἔμοι ὁ Κύριος ἀπέδωκεν. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο λαβεῖν, ἐπέτρεψε δὲ παρασχεῖν αὐτὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῷ πρεσβυτέρῳ.

3. Ἄδελφός τις ἐποίησεν ἀντικλειδίον καὶ ἠνοιγες ἐνός των γερόντων τὸ κελλίον, καὶ ἐλάμβανε τὸ κέρμα αὐτοῦ. Ὁ δὲ γέρον ἐγραψε χάρτη, λέγων· Κύριε ἀδελφέ, ὅς τις, ἐὰν ἦς,

ποίησον ἀγάπην καὶ ἄφες μοὶ τὸ ἥμισυ εἰς τὴν ἐμὴν χρεῖαν. Καὶ ποιήσας τὸ κέρμα δύο μέρη, ἔθηκε τὸ χαρτίον ὃ δὲ πάλιν εἰσελθὼν καὶ σχίσας τὸ χαρτίον, ἔλαβεν ὅλον. Εἶτα μετὰ δύο ἔτη ἀρρωστήσαντος αὐτοῦ καὶ τὸ θανάτῳ ἐγγίσαντος ἔμενεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βασανιζομένη ἐπὶ πολὺ καὶ μὴ ἐξερχομένη τότε πέμψας ἐκάλεσε τὸν γέροντα, καὶ λέγει εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ' ἐγὼ γὰρ ἤμην καὶ κλέπτων σου τὸ κέρμα. Καὶ ἔφη ὁ γέρον· διατὶ τάχιον οὐκ εἶπες; Καὶ εὖξαμενου αὐτοῦ, εὐθὺς παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββάς Γελάσιος ἐκληρονόμησεν ἀπὸ κάποιον Γέροντα, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Νικόπολιν, ἓνα κελλί καὶ τὸν ἀγρόν που υπήρχε γύρω. Κάποιος ὁμῶς γεωργὸς τοῦ τότε ἀρχόντος Νικοπόλεως Βακάτου, ὁ ὁποῖος ἦτο συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος Γέροντος, προσήλθεν εἰς τὸν ἀρχοντα μετὰ τὴν ἀξίωσιν νὰ πάρῃ αὐτὸς τὸ χωράφι, ἐπειδὴ τοῦ ἀνήκε κατὰ τὸν νόμον.

Ὁ Βακάτος ἐζήτησεν ἀρχικῶς ἀπὸ τὸν ἀββάν Γελάσιον νὰ παραδώσῃ τὸ χωράφι εἰς τὸν γεωργὸν ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν τὸν ἐπέιθεν, διότι ὁ ἀββάς Γελάσιος δὲν ἠθέλην, ἀπὸ εὐλάβειαν, νὰ παραδώσῃ καλογηρικὸν κελλί εἰς κοσμικόν, ὁ Βακάτος ἐδοκίμασε νὰ μεταχειρισθῇ καὶ βίαν. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ὁ Βακάτος παρηκολούθησε τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐνοικίασεν ὁ Γελάσιος διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν ἐλαιόκαρπον ἀπὸ τὰς ἐλαίας τοῦ χωραφιοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησεν· καθὼς δὲ ἦσαν φορτωμένα τὰ ἔσυρε βιαίως εἰς τὴν ἐπαυλὶν τοῦ καὶ ἀφού ἐκράτησεν ὀλόκληρον τὸ φορτίον, ἔδωξε τὰ ζῶα ξεφόρτωτα μαζί με τοὺς ἀγωγιάτας τοὺς ὁποῖους καὶ ὕβρισεν.

Ὁ μακάριος Γέρον δὲν ἐζήτησε καθόλου νὰ πάρῃ ὀπίσω τὸν καρπὸν, δὲν ἐπαραχωροῦσεν ὁμῶς τὴν κυριότητα τοῦ χωραφιοῦ διὰ τὴν αἰτίαν που ἀναφέραμεν προηγουμένως. Ὁ Βακάτος λοιπὸν ἐφούντωσεν ἀπὸ τὸν θυμὸν ἐναντίον τοῦ Γέροντος καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν περιπλέξῃ εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα· ἐπειδὴ λοιπὸν εἶχε νὰ τακτοποιήσῃ καὶ ἄλλας ἀναγκαίας υποθέσεις, ἐξεκίνησε διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἄφου δὲ ἐταξίδευσεν διὰ ξηράς, ἠθέλησε νὰ περάσῃ σύντομα καὶ ἀπὸ τὸν Ἅγιον Συμεὼν τῆς Μάνδρας καὶ νὰ πάρῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ, ὡς ἐφόδιον διὰ τὸ ταξίδι τοῦ· διότι εἶχε πληροφορηθῆ δι' αὐτὸν καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν γνωρίσῃ.

Καθὼς λοιπὸν ἐπλησίαζεν, τὸν εἶδεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν στύλον ὁ μακάριος Συμεων.

-Ἀπὸ πού εἶσαι καὶ που πηγαίνεις; τὸν ἠρώτησε. Εκείνος ἀπήντησεν:

– Εἶμαι ἀπὸ τὴν Παλαιστίνης καὶ πηγαίνω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

– Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἅγιος.

– Διὰ πολλὰς ἐργασίας· ἐλπίζω δὲ μετὰ τὰς εὐχὰς τῆς Ἀγιωσύνης σου νὰ ἐπιστρέψω πάλιν καὶ νὰ προσκυνήσω τὰ ἅγια ἴχνη σου.

Καὶ τότε ὁ Ἅγιος μετὰ αὐστηρότητα τοῦ εἶπε:

– Δὲν λέγεις, δυστυχισμένε ἀνθρώπε, ὅτι ἀνέρχεσαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ ἐνεργήσῃς ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀποκρύπτεις τὴν ἀνομίαν;

Ὡστόσο τὸ ταξίδι σου δὲν θὰ εὐοδωθῇ οὔτε θὰ ἴδῃς πλέον τὸ σπίτι σου. Ἄν λοιπὸν θέλῃς νὰ ἀκούσῃς τὴν συμβουλήν μου, ξεκίνησε ἀμέσως τώρα ἀπ' ἐδῶ, διὰ νὰ τὸν

συναντήσης και βάλε του μετάνοιαν δι' όσα του έκαμες, αν βεβαίως προλάβης να υπάγης ζωντανός έως εκεί.

Και πραγματικά τον έπιασε πυρετός και οι συνοδοί του τον έβαλαν εις λεκτίκιον(φορείο). Έβιάζοντο να φθάση εις Νικόπολιν όταν όμως έφθασαν εις την Βηρυτόν απέθανε, πριν να έλθη εις Νικόπολιν και πριν ήμπορέση να ίδη την οικογένειάς του, σύμφωνα με την προφητείαν του Αγίου.

2. Ο μακάριος Πίωρ ειργάσθη εις τον αγρόν κάποιου ως θεριστής και αφού ετελείωσεν, εζήτησε τον μισθόν του επειδή όμως ο εργοδότης του ανέβαλε την πληρωμή, εκείνος επέστρεψεν εις το Μοναστήρι. Κατά το επόμενον έτος προσεκλήθη πάλιν και επήγεν εκεί εις τον ίδιον εθήρισε και ειργάσθη με προθυμίαν χωρίς να πάρη τίποτε από τον κύριον του αγρού: έτσι εγύρισεν άπρακτος εις το Μοναστήρι. Το ίδιον συνέβη και κατά τον τρίτον χρόνον ειργάσθη και χωρίς να πάρη τίποτε, ανεχώρησεν.

Ο Κύριος όμως έπληξε το σπιτικό του εργοδότη με πολλές συμφοράς και ασθενείας τότε αυτός περιήρχετο τα Μοναστήρια, με τον μισθόν, που εχρεωστούσε εις το χέρι και αναζητούσε τον Γέροντα. Αφού δε μετά μεγάλης δυσκολίας ήμπόρεσε να τον ανεύρη, έπεσεν εις τους πόδας του και εζήτηι συγχώρησιν: συγχρόνως του έδιδε και τον μισθόν, ο οποίος αναλογούσεν εις τον κόπον των τριών ετών και του έλεγε με επλήρωσεν ο Κύριος. Ο μακάριος Πίως όμως δεν κατεδέχθη να τα πάρη: του επέτρεψε μονάχα να τα δώση εις την Έκκλησίαν διά μέσου του πρεσβυτέρου.

3. Ένας αδελφός κατεσκεύασεν αντικλείδι και ήνοιγε το κελλί ενός Γέροντος, απ' όπου έκλεπτε τα χρήματα. Ο Γέρων έγραψεν εις ένα χαρτί: Κύριε αδελφέ, όποιος και αν είσαι, κάνε αγάπης και άφησέ μου τα μισά διά τας ανάγκας μου. 'Αφού δε έμοίρασε τα χρήματα εις δύο μέρη έβαλε το χαρτί. Ο αδελφός όμως εκείνος όταν εισήλθεν εκ νέου εις το κελλί έσχισε το χαρτί και επήρεν όλα τα χρήματα.

Μετά δύο χρόνια αρρώστησε ο αδελφός και εκινδύνευε να αποθάνη: η ψυχή του έβασανίζετο πολύ και δεν έχωρίζετο από το σώμα του. Έστειλε τότε και εκάλεσε κοντά του τον Γέροντα. Κάνε ευχήν δι' εμέ, Πάτερ – του είπε – διότι εγώ ήμουν εκείνος που σου έκλεπτα τα χρήματα. Διατί δεν το είπες γρηγορότερα; απήντησεν ο Γέρων και αφού έκαμεν ευχήν, αμέσως ο αδελφός, ο οποίος έκλεπτε, παρέδωσε το πνεύμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

(Να αγαπούμε και να ευεργετούμε τους εχθρούς μας)

Ὅτι δεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ὡς τὰ μεγάλα ὠφελοῦντας, καὶ εὐεργετεῖς καὶ εὐχεσθαι αὐτοῖς τὰ σωτήρια.

Ὅτι καὶ τοὺς εχθροὺς πρέπει να αγαπῶμεν, διότι μας ωφελοῦν πάρα πολύ, καὶ να τοὺς ευεργετῶμεν καὶ να ευχόμεθα διὰ την σωτηρίαν των.

Α'. Εν τῷ Μαρτυρίῳ του Ἁγίου Μάρτυρος Μηνᾶ καὶ των συν αὐτῷ

ΣΥΝ ΠΟΛΛῃ παρησία τοῦ ἁγίου Μηνᾶ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δυνάμεως διαλαβόντος πρὸς Ἑρμογένην τὸν ἑπαρχον, ὃς καὶ δικαστῆς αὐτοῦ καὶ κολαστῆς τότε προεκάθητο, καὶ πάντα τὰ ἐκείνου ὀνόματι καὶ τῇ ἐπικλήσει δύνασθαι αὐτὸν ποιεῖν διαβεβαιουμένου, καὶ νόσους χαλεπᾶς, καὶ πάθη ἀνίατα, καὶ τ' ἄλλα & μόνῳ Θεῷ ἐξιάσθαι δυνατόν, καὶ μάρτυρα τῶν λεγομένων τῶν παρεστηκότα δῆμον προβαλλομένου, ὃ ἑπαρχος πρὸς αὐτόν, ἐξ αὐτῆς, ἔφη, ληρῶντα σὲ ἀποδείξω καὶ μάτην καυχώμενον. Ὅποτε γὰρ ἐμοῦ μέλος τί τῶν σῶν ἀποτεμόντος ἢ καύσαντος, ὃ προσκυνῶν σὺ τὸν Χριστὸν ἀποκαταστῆσαι μὴ δυνηθῆς, πῶς ἂν ὀφθεις ἐτέροις ταῦτα σὺν ἀληθείᾳ δούς, ἃ σαυτῷ χαρίσασθαι μὴ καθίσταται δυνατός; Ὁ Ἅγιος εἶπεν: εὐχομαι, ἑπαρχε, δοκιμῆν ἐν ἐμοὶ σὲ λαβεῖν τοῦ Χριστοῦ πέποιθα γὰρ ὡς ἀποδὺς εὐθέως καὶ περικεῖσαι νῦν ἀξίωμα, εἰς καὶ αὐτὸς ὀφθήσει τῶν ἀρχομένων ὑπὸ Χριστοῦ.

Ὁ οὖν ἑπαρχος τὴν τὴν οἰκείαν ὀργὴν ἐκδικῆσαι ζητῶν, ἐλπίσας δὲ καὶ τὸν Ἅγιον, ἐφ' οἷς εἶρηκεν, ἐπὶ πάντων ἐλέγξει, κελεύει τὸ σαρκῶδες ὄλον τοῦ τῶν ποδῶν αὐτοῦ πέλματος, ἐφ' οὗ πὲρ ἑκατέρω τῶν βάσεων ἵδρυται, μαχαίραις ἀποδαρῆναι, καὶ οὕτως ἐπὶ γυμνοῦς τοῖς ὀστέοις πρὸς τὰς περὶ θεῶν ἐρωτήσεις αὐτῶν ἴστασθαι, ὡς ἂν οὕτω μάλιστα τὸ δριμεῖ τῶν πόνων τὴν καρδίαν βαλλόμενος, πρὸς τὴν τὰς ἀποκρίσεις καὶ λύσεις τῶν προβλημάτων εὐχερῶς συμποδίζηται. “Ὁ δὲ Ἅγιος, ἀνηλεῶς τὴν σάρκα ταῖς μαχαίραις τεμνόμενος, τὴν τὴν συμπαρακειμένην ἅπασαν φλέβα συγκρισσόμενος, διασπώμενος δὲ καὶ τῶν νεύρων ὅσων τὴν κίνησιν διηκοῦν συμπεφυκὸς ἦν, ἔστενε μὲν ἐπ' ὀλίγον, τῆς χάριτος ὡς πὲρ ὑποχωρούσης καὶ δοκιμαζούσης τὸν ἀθλητῆς, ἀλλὰ καὶ στεφάνων ἀφορμᾶς αὐτῷ παρεχούσης. Καρποὶ γὰρ πόνων σαφῶς οἱ στέφανοι, ἔνεκαρτερεῖ δὲ πρὸς τὰς ἀλγηδονας.

Ἐπει δὲ καὶ τῆς βασάνου ἀφείθη, ἀναπηδήσας εὐθὺς ὃ “Ἅγιος ἐπὶ μόνοις ἔστη τοῖς ὀστέοις ὀρθιος, «ὃ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι» ψάλλων, «ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογῆσω σε, Κύριε», ὑπέρρει δὲ τῶν ἰχνῶν αὐτοῦ πάντοθεν πληθὸς αἵματος, καὶ φαιδρὰν μὲν αὐτὸς εἶχε τὴν ὄψιν, ἀκμάζουσαν δὲ πρὸς τοὺς κινδύνους τὴν ψυχὴν.

Ἐκρότησε μὲν οὖν εὐθὺς ὡς ἐπὶ νίκη τὸ θέατρον ὃ δὲ ἑπαρχος ἐν ταύτῳ τὴν τοὺς ἐλέγχους διαφυγεῖν βουλευθεῖς, καὶ τὸν ἀνταγωνιστὴν ὡς πὲρ ἄοπλον θεῖναι καὶ ἄπρακτον, ἵνα καὶ εὐχείρωτος αὐτῷ γένηται, αὐτίκα κελεύει ἐξ αὐτοῦ τοῦ φάρυγγος ἐκμηθῆναι τὴν γλώτταν τοῦ Μάρτυρος. Καὶ ὃ “Ἅγιος, εἰ καὶ τὰς κόρας, ἔφη, τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν ἀποσβέσεις, οὐδὲ οὕτως ἐγὼ προσκόψω λύχνος γὰρ τοῖς ἐμοῦς ποσὶν ὃ νόμος τοῦ Χριστοῦ. Τεθάρρηκα-δὲ λέγειν, ὡς ἐπειδᾶν ἀποβάλω τὴν γλώτταν αὐτός, τότε σὺ γλώτταν ἀναλάβης εὐφώνως ἄδουσαν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Χριστοῦ καὶ καὶ ὕστερον γέγονεν, ὡς προέφη ὃ “Ἅγιος. Καὶ ὑπὸ

Χριστοῦ τοὺς τὲ πόδας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν γλῶτταν αὐθις ἀπολαβῶν ὡς εἶπεῖν, καὶ προελθῶν εἰς τὸ θέατρον τῆ ἐξῆς, οὕτως ὀλόκληρος, ἔσχε καὶ αὐτὸν τὸν ἑπαρχὸν πιστεύσαντα καὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶ κοινωνήσαντα.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Μηνάς^(*) με πολύ θάρρος ωμίλησε για την δύναμιν του Χριστού προς τον Ἐπαρχὸν Ερμολόγον, ο οποίος εκάθητο τότε εἰς τὸν θρόνον διὰ να τον δικάσῃ καὶ να τον τιμωρήσῃ. Τον διεβεβαίωνε δε ὁ Ἅγιος Μηνάς ὅτι τα πάντα ἴσχυει να κατορθώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ: με μόνην τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ὀνόματός Του ἴσχυει να θεραπεύσῃ τελείως φοβερὰς ἀσθενείας καὶ πάθη ἀνιάτα καὶ τα ἄλλα τα ὁποῖα μόνον ὁ Θεὸς ἴσχυει. Ὡς μάρτυρα δε τῶν ἰσχυρισμῶν του αὐτῶν ἐπρόβαλλε τὸν παρευρισκόμενον λαόν.

Εἰς αὐτὰ ὁ Ἐπαρχὸς του ἀπήντησε:

- Τώρα θα σου ἀποδείξω ὅτι φλυαρεῖς καὶ ματαιῶς καυχᾶσαι: διότι ὅταν ἐγὼ θα κόψω ἢ θα κάψω κάποιον ἀπὸ τα μέλη σου, συ που προσκυνεῖς τὸν Χριστὸν δε θα ἴσχυεσθαι να το ἀποκαταστήσῃς: πῶς θα φανῆς τότε εἰς τα μάτια τῶν ἄλλων, ὅταν ὑπόσχῃσαι πραγματικὰ να τοὺς δώσῃς ἐκεῖνα, που δε ἴσχυεσθαι να χαρίσῃς εἰς τὸν εαυτὸν σου;

- Εὐχομαι, Ἐπαρχε – εἶπεν ὁ Ἅγιος – να λάβῃς πείραν τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ ἐμένα διότι ἔχω πεποιθήσῃς ὅτι ἀμέσως θα εγκαταλείψῃς τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον τώρα κατέχεις καὶ θα γίνῃς καὶ συ ἓνας ἀπὸ ἐκείνους που ἔχουν Ἄρχηγόν τὸν Χριστὸν.

Ὁ Ἐπαρχὸς λοιπὸν τότε καὶ δια να ἰκανοποιήσῃ τὴν ὀργὴν του καὶ δια να ἀποδείξῃ, ὅπως ἠλπίζεν, ἐνώπιον ὅλων, ὅτι ὁ “Ἅγιος λέγει ψέματα δι’ ὅσα εἶχεν ἰσχυρισθῆ, διατάσσει να γδάρουν με μαχαίρια ὀλόκληρον τὴν σάρκα τοῦ πέλματος τῶν ποδιῶν του, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στηρίζεται κάθε μία ἀπὸ τις βάσεις τοῦ σώματος: ἔτσι δε να στέκεται ἐπάνω εἰς γυμνά κόκκαλα, ὅταν θα τον ἐρωτῶν διὰ τοὺς θεοὺς, ὥστε ἀπὸ τὴν δριμύτητα τῶν πόνων, οἱ ὁποῖοι θα κτυποῦν τὴν καρδίαν του, εὐκόλα να ἐμποδίζεται καὶ να μη ἀπαντᾶ σωστὰ δι’ ὅσας ἐρωτήσεις θα του υποβάλλουν.

Ὁ Ἅγιος καθὼς του ἀπεκόπτοντο με μαχαίρια χωρὶς εὐσπλαγγνίαν αἱ σάρκες καὶ ἐσπασεν ὀλόκληρος ἢ φλέβα, ἡ ὁποῖα ὑπάρχει εἰς τα πέλματα τῶν ποδιῶν καὶ ἀπεκόπτοντο τα νεύρα, που ἐξασφαλίζουν τὴν κίνησιν, ἀνεστέναξε μεν ὀλίγον (ὥσαν να ὑπεχώρει ἡ Θεῖα Χάρις διὰ να δοκιμάσῃ τὸν ἀθλητῶν καὶ να του παρέχῃ ἀφορμας στεφάνων, διότι ὁποῦνδήποτε οἱ στέφανοι εἶναι καρποὶ τῶν πόνων), ἔκαμμεν ὁμως ὑπομονὴν εἰς τοὺς φρικτοὺς πόνους..

Μόλις ὁμως τον ἀφήσαν ἐλεύθερος ἀπὸ τα βασανιστήρια, ἀνεπήδησεν ἀμέσως ὁ Ἅγιος καὶ ἐστάθη ὀρθὸς ἐπάνω εἰς τα κόκκαλα τῶν ποδιῶν του. «Τὸ πόδι μου ἐστάθη εἰς τὸν ἴσιον δρόμον – ἔψαλλε - μέσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας θα σε ὑμνήσω, Κύριε» (Ψαλμ. κε', 12). Ἀπὸ τα πόδια του ἔτρεχε ἀφθονὸν αἷμα, τὸ πρόσωπόν του ὁμως ἐλάμπε καὶ ἡ ψυχὴ του εἶχε δυναμώσῃς ἀπέναντι τῶν κινδύνων.

(*) Πρόκειται περὶ τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Μηνά τοῦ Καλλικελάδου εορταζομένου κατὰ τὴν 10ης Δεκεμβρίου. Περισσότερας λεπτομερείας περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Μηνά καὶ τοῦ πιστεύσαντος εἰς Χριστὸν ἐπάρχου Ἁγίου Ερμολόγου βλέπε ἐν τῷ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ» τόμος IB', σελὶς 273.

Εμπρός εις το θέαμα αυτό έχειροκρότησαν όλοι οι θεαται, ωσαν να επρόκειτο περί νίκης. "Ο Έπαρχος τότε, επειδή ήθελε συγχρόνως και τον έλεγχο του πλήθους να αποφύγη, ότι δεν κατόρθωσε τίποτα, αλλά και τον αντίπαλόν του να αφοπλίση, διά νά μή ήμπορη να κάμη τίποτα και έτσι να τον υποτάξη, διατάσσει αμέσως να κοπή η γλώσσα του μάρτυρος από την ρίζας της.

Είς απάντησιν ο "Άγιος είπε:

– Και τας κόρας των ματιών μου αν σβύσης ούτε και τότε εγώ θα σκοντάψω· διότι λύχνος εις τα πόδια μου είναι ο νόμος του Χριστού (Ψαλμ. ρη', 105). Είμαι απολύτως βέβαιος και σου λέγω με θάρρος ότι όταν εγώ χάσω την γλώσσαν μου, τότε συ θα αποκτήσης γλυκόφωνον γλώσσαν, διά να ψάλλη τα μεγαλεία του Θεού.

Αυτό που προείπεν ο "Άγιος, συνέβη πραγματικά ύστερα. "Όσπου να τελειώση ο λόγος, αποκατεστάθησαν και πάλιν, με την δύναμιν του Χριστού, τα πόδια, τα μάτια και η γλώσσα του Μάρτυρος. "Όταν δε την επομένην ημέραν επροχώρησεν εις το στάδιον έτσι αρτιμελής και υγιής, επίστευσε πλέον και αυτός ο Έπαρχος και υπέστη το ίδιον μαρτύριον με τον Μάρτυρα.

Β'. Εν τη διηγήσει των περιόδων Πέτρου του Αποστόλου, τη συγγραφείση παρά του Αγίου Κλήμεντος

ΤΟ ΠΕΡΙ φιλανθρωπίας ζήτημα έτι έμοϋ τοϋ Κλήμεντος πρὸς τὸν Πέτρος διαπορούντος και μαθεῖν αίτουόντος ἐπὶ ποίαις πράξεσι φιλόανθρωπος τίς εἶναι δύναται, ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο Φιλόανθρωπος ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ και ἐχθροῖς ἡμέρας και εὐεργετικῶς προσφερόμενος. Τὴν γὰρ φιλανθρωπίαν ἐκ δύο μοι νόει συγκείσθαι μερῶν, ὧν τὸ μὲν αὐτῆς ἐλεημοσύνη, τὸ δὲ ἀγάπη ἐστὶν ἢ πρὸς τὸν πλησίον. Πλησίον δὲ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ὁ πᾶς ἄνθρωπος. "Ἄνθρωπος γὰρ ἐστὶ και ὁ κακὸς και ὁ ἀγαθὸς και ὁ ἐχθρὸς και ὁ φίλος. Χρὴ οὖν τὸν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦντα, μιμητῆς εἶναι Θεοῦ, εὐεργετοῦντα δικαίους τὲ και ἀδίκους, ὡς αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν τῷ νῦν κόσμῳ τὸν τὲ ἥλιον και τοὺς ὑετοὺς αὐτοῦ πᾶσι παρέχων. Εἰ δὲ θέλεις ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετεῖν, κακοὺς δὲ κολάζειν, κριτοῦ ἔργον πράττειν ἐπιχειρεῖς.

Κάγω ἔφην: "Ἄραγε και ὁ Θεὸς τότε μέλλον κρίνειν οὐ φιλόανθρωπὸς ἐστι;

Και ὁ Πέτρος τουναντίον λέγεις ἐπεὶ γὰρ κρίνει, φιλόανθρωπὸς ἐστὶ φιλῶν γὰρ και ἐλεῶν τοὺς ἠδικημένους, τιμωρεῖται τοὺς ἀδικήσαντας.

Καγῶ ἔφην Οὐκοῦν εἰ καγῶ ἀγαθοὺς μὲν εὐεργετῶ, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, καθὸ ἀνθρώπους ἠδικησαν, τιμωροῦμαι, φιλόανθρωπος εἶμι.

Και ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο Εἰ μετὰ τοῦ πρόγνωσιν ἔχειν ἔφεϊτό σου και ἢ του κρίνειν ἐξουσία, ὀρθῶς ἂν τοῦτο ἐποίεις, διά μὲν τοῦ εἰληφέναι ἐξουσίας καταδικάζων.

Κάγω ἔφην: Ὅρθῶς ἔφης και ἀληθῶς ἀδύνατον γὰρ τινὰ πρόγνωσιν οὐκ ἔχοντα κρίνειν ὀρθῶς ἐνίοτε γὰρ φαίνονται τινὲς ἀγαθοί, ἀθέμιτα κρυφία διαπραττόμενοι, ἐνίοτε δὲ ἀγαθοὶ ὑπὸ διαβολῆς ἐχθρῶν κακοὶ ὑπολαμβανόμενοι. Ἄλλ' εἰ και τοῦ βασανίζεις και ἀνακρίνειν τίς ἐξουσίαν ἔχων δικάζει, οὐδὲ οὕτως ἔξει πάντως τὸ δικαίως δικάζει: "Ἐνιοὶ γὰρ φονεῖς ὄντες, εἶτα τὰς βασάνους ὑπενεγκόντες, ἀφείθησαν ὡς ἀθῶοι ἔτεροι δὲ πάλιν ἀθῶοι τυγχάνοντες

τὰς βασάνους μὴ ὑπομείναντες, καὶ διὰ τοῦτο καταψευσάμενοι ἑαυτῶν, ὡς αἴτιοι ἐκολάσθησαν.

Καὶ ὁ Πέτρος ἔφη Οὐκοῦν δέον ἐστὶ τὸν ἀρετῆς ὅλως ἀντιποιοῦμενον, ὡς ὁ Χριστὸς εἶρηκε, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ἔτι μὴν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχέσθαι, καὶ τοὺς λοιδοροῦντας εὐλογεῖν, καὶ τοὺς ἐπηρεάζουσι συγχωρεῖν. Οὕτω γὰρ ἀκριβῆς ἔσται φύλαξ τῶν ἐντολῶν καὶ τὰ ἁμαρτήματα πάντα διὰ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης συγχωρηθεῖς ἀπελεύσεται. Ἐὰν γὰρ πληροφορηθῆ τις ὅτι οἱ ἐχθροὶ πρὸς καιρὸς κακουχοῦντες οὓς μισοῦσιν, αἰωνίου κολάσεως ἀπαλλαγῆς αὐτοῖς αἴτιοι γίνονται, ὡς εὐεργέτας αὐτοὺς ἀγαπήσει. "Ἄλλως δὲ ἀδύνατον τινὰ τὴν τοιαύτην ἐντολήν κατορθῶσαι, εἰ μὴ σφόδρα τὸν Θεὸν ἀγαπῶν εἴη, τῷ τούτου φόβῳ παιδαγωγηθεῖς πρότερον. Φησὶ γὰρ ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. Τὸ ἐκείνου οὖν φόβῳ στοιχειωθεῖς τις, εἷς ἀγάπην ἤξει πάντως, καὶ οὕτως ἔξει τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν. Εἶπε γὰρ μοί, οὐ δοκεῖ σοὶ δύο ἐχθρῶν βασιλέων ὄντων, καὶ διηρημένας τὰ χώρας ἐχόντων, εἰ τις ἐκ τῶν τοῦ ἐνὸς ὑπηκόων ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου χώρα φωραθεῖ θάνατος ὀφείλει, ἐὰν ραπίσματα καὶ μὴ θανάτῳ τῆς τιμωρίας ἀπολυθῆ, οὐ φαίνεται καὶ ἀπολύσας φιλάνθρωπος εἶναι καὶ

Κάγω ἔφην· Καὶ πάνυ.

Καὶ ὁ Πέτρος Τί δὲ εἰ καὶ ἴδιον τινὸς αὐτὸς οὗτος ἀφέληται, ἢ καὶ ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ συλληφθεῖς ἐν ἡ διπλάσιον δῶ, τετραπλάσιον ὀφειλῶν, καὶ τὸ θανεῖν ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἐναντίου ἄλους ὄροις, οὐ δοκεῖ σοὶ ὅτι λαβῶν τὸ διπλάσιον καὶ θανάτου αὐτὸν ἀπολύσας φιλάνθρωπος τυγχάνει;

Καγῶ ἔφην· Νῦν μὲ πέπεικας, ὅτι οἱ ἀδικοῦντες αὐτοὶ ἀδικοῦνται, οἱ δὲ ἀδικούμενοι μᾶλλον πλεονεκτοῦσε καὶ διὰ τοῦτο ἄδικωτατον μοὶ φαίνεται τὸ γινόμενον ὅτι οἱ μὲν δοκοῦντες ἀδικεῖν ἑαυτοὺς ἔβλαψαν μᾶλλον, τοῖς δὲ ἀδικηθείσιν ἐπορίσαντο τὴν ὠφέλειαν" οἱ δὲ δοκοῦντες ἀδικεῖσθαι, αὐτοὶ μᾶλλον ἀδικοῦσιν" ὅτι καὶ τί παρ' ἐκείνων ὠφεληθέντες, τοὺς ὁμοίοις αὐτοῖς οὐκ ἀμείβονται.

Καὶ ὁ Πέτρος Ἄλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ἐπηρεαζόντων, ἀλλὰ παρὰ τὴν τῶν δεχομένων ταῦτα γνώμην.

Ἐπαινέσας οὖν ἐγὼ τὰ εἰρημένα, πρὸς τὸν Πέτρον ἔφην "Ἄλλ' ὦ, Κύριέ μου, καὶ τοῦτον μοὶ τὸν λόγον σαφήνισον, ὃν προλαβῶν εἶπας ὅτι τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ πάθη πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν πάσχομεν.

Καὶ ὁ Πέτρος Οὕτως ἐστὶν γὰρ οἱ ἄνθρωποι κτώμεθα τοῦ πλείονος ὀρεγόμενοι, εἴτε ἰμάτια φημί, εἴτε βρώματα, εἴτε ἄλλα τινά, οὐ καλῶς πάντως ποιοῦντες κτώμεθα, διὰ τὸ δεῖν μηδὲν ἔχειν, εἰ πὲρ τις ζῆν ἐθέλοι δικαίως. Εἰ γὰρ ἐν πάσι τὰ κτήματα προξενεῖν οἶδε τοῖς ἔχουσιν ἁμαρτήματα, καὶ τούτων ὅπως ποτὲ στέρησις ἁμαρτιῶν ἔστιν ἀφαίρεσις, διὸ ἐξ ὑπερβαλλούσης Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπάγονται παιδεῖαι τοῖς μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν Θεὸ πολιτευομένοις, ἵνα διὰ τὸ ποσῶς φιλόθεον προσκαίρους ὑπομένοντες τιμωρίας, αἰώνιων ἀπαλλαγῶσι κολάσεων.

Ερμηνεία

ΕΓΩ ο Κλήμης εἶχα ἀκόμη ὠρισμένας ἀπορίας διὰ τὸ ζήτημα τῆς φιλανθρωπίας ἐπειδὴ λοιπὸν ἐζητούσα νὰ μάθω με ποίας πράξεις ἡμπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς φιλάνθρωπος, ηρώτησα τὸν Πέτρον καὶ ἐκεῖνος μου ἀπήντησε:

– Φιλάνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, που καὶ στοὺς εχθροὺς τοῦ συμπεριφέρεται με ημερότητα, καὶ τοὺς ευεργετεῖ. Ἡ φιλανθρωπία δηλαδὴ, καθὼς νομίζω, ἀποτελεῖται ἀπὸ

δύο μέρη: το ένα είναι η ελεημοσύνη και το άλλο είναι η αγάπη προς τον πλησίον. Δια τον άνθρωπον δε πλησίον είναι ο κάθε άνθρωπος. Διότι άνθρωπος είναι και ο καλός και ο κακός: και ο εχθρός και ο φίλος. Εκείνος λοιπόν που ασκεί την φιλανθρωπίαν, πρέπει να γίνεται μιμητής του Θεού, ο οποίος ευεργετεί και τους δικαίους και τους αδίκους· διότι ένας Θεός υπάρχει εις τον κόσμον αυτόν, και Αύτος χορηγεί εις όλους και τον ήλιον και τας βροχές Του. "Αν θέλης να ευεργετης τους καλούς και να τιμωρής τους κακούς, προσπαθείς να γίνης κριτής.

- "Αραγε – είπα τότε εγώ, - ο Θεός, ο οποίος πρόκειται να κρίνη κατά την Δευτέραν παρουσίας δεν είναι φιλάνθρωπος;

- Το αντίθετον λέγεις, απήντησεν ο Πέτρος. Επειδή ακριβώς είναι φιλάνθρωπος, δι' αυτό κρίνει. Από αγάπης και ευσπλαγχνίαν προς τους αδικημένους, τιμωρεί εκείνους οι οποίοι τους ήδίκησαν.

– Και εγώ λοιπόν, είπα, αν ευεργετώ τους καλούς, τιμωρώ δε τους αδικούντας, διότι ήδίκησαν συνανθρώπους των, είμαι φιλάνθρωπος.

Ο Πέτρος τότε απεκρίθη:

-Αν μαζί με το χάρισμα να προβλέπης, σου εδίδετο και η εξουσία να κρίνης, θα έκανες σωστά το έργον του κρατούν να καταδικάζης δηλαδή επειδή έλαβες εξουσίαν.

– Σωστά και αληθινά απήντησες, είπα εγώ: διότι δεν ήμπορεί κανείς χωρίς το προορατικόν χάρισμα, να κρίνη ορθά, επειδή, συνήθως, φαίνονται μερικοί ότι είναι καλοί, ενώ κρυφά διαπράττουν αθέμιτα έργα: απεναντίας πάλιν, υπάρχουν άνθρωποι καλοί, οι οποίοι έχουν συκοφαντηθή από εχθρούς και θεωρούνται κακοί. Αλλ' αν ακόμη κανείς έχη εξουσίας και να βασανίζη και να ανακρίνη, και πάλιν τότε δεν θα δικάση οπωσδήποτε δίκαια· διότι μερικοί ενώ πράγματι είναι φονείς, επειδή μετά άντεξαν εις τα βασανιστήρια, αφέθησαν ως αθώοι άλλοι πάλιν, οι οποίοι έτυχε να είναι αθώοι, επειδή δεν υπέμειναν τα βασανιστήρια, κατηγόρησαν ψευδώς τους εαυτούς των και ετιμωρήθησαν ως ένοχοι.

Και ο Πέτρος είπεν: Είναι ανάγκη λοιπόν εκείνος που θέλει να είναι ενάρετος, όπως είπεν ο Χριστός, και τους εχθρούς να αγαπά, ακόμη και να εύχεται υπέρ αυτών και να συγχωρή εκείνους που τον ενοχλούν (Ματθ. ε', 44). Διότι έτσι θα αποβή πιστός τηρητής των εντολών και θα απέλθη από τον κόσμον αυτόν, αφού προηγουμένως του συγχωρηθούν όλα του τα αμαρτήματα, επειδή ηγάπησε τον πλησίον του. Αν δηλαδή πληροφορηθή κανείς ότι οι εχθροί, οι οποίοι βασανίζουν προσωρινά εκείνους που μισούν, γίνονται αίτιοι να απαλλαγούν αυτοί που βασανίζονται από την αιώνιον κόλασιν, τότε θα τους αγαπήση ως ευεργέτας του. Διαφορετικά είναι αδύνατον να κατορθώση κανεις μίαν τέτοιαν εντολήν, αν δεν αγαπά πάρα πολύ τον Θεόν και δεν έχη προηγουμένως παιδαγωγηθή από τον φόβον Του. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «αρχή σοφίας φόβος Κυρίου» (Παροιμ. α', 7). Όταν λοιπόν πορευθή κανείς σύμφωνα με τον φόβον Θεού, θα φθάση οπωσδήποτε εις το μέτρον της αγάπης και έτσι θα έχη τον πλησίον του όπως τον εαυτόν του. Είπέ μου: αν δύο βασιλείς ευρίσκονται εις έχθραν και έχουν τας χώρας των χωρισμένας μεταξύ των και κάποιος υπήκοος του ενός συλληφθή εις την χώραν του άλλου και πρέπει να θανατωθή, αφεθή όμως ελεύθερος και τιμωρηθή μονάχα με ένα ράπισμα, αντί του θανάτου, δεν νομίζεις, μετά από αυτό, ότι εκείνος που τον απέλυσε φαίνεται ότι είναι φιλάνθρωπος;

– Και πάρα πολύ μάλιστα, είπον εγώ.

Και ο Πέτρος συνέχισε: Τώρα, εάν αυτός ο ίδιος κλέψη και κάτι από κάποιον ή και ξένον (που δεν θα γνωρίζη τίνος είναι) και, αφού συλληφθῆ ἐπ' αυτοφώρῳ, επιστρέψῃ το ένα ή το διπλάσιον της αξίας του αφαιρεθέντος, ενώ είναι υποχρεωμένος να καταβάλῃ το τετραπλάσιον και να θανατωθῆ ἀκόμη, διότι συνελήφθη εἰς τα σύνορα του ἄλλου, δεν νομίζεις ὅτι αὐτός που ἔλαβε το διπλάσιον και τον ἀπήλλαξεν ἀπό τον θάνατον εἶναι φιλόανθρωπος;

– Εἶπα τότε εγώ: Τώρα με ἐπεισες ὅτι αὐτοί, που ἀδικούν, οἱ ἴδιοι ἀδικούνται, ενώ αὐτοί που ἀδικούνται εἶναι μάλλον οἱ κερδισμένοι και δι' αὐτό μου φαίνεται πάρα πολύ ἀδικον αὐτό που γίνεται. Διότι ἐκεῖνοι που νομίζουν ὅτι ἀδικούν, ἐβλάψαν πολύ τους εαυτούς των (τας ψυχάς των) και τους ἀδικηθέντας τους ωφέλησαν ενώ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θεωρούνται ὅτι ἀδικούνται αὐτοί περισσότερον ἀδικούν, (εάν δεν αγαπούν τους ἀδικούντας), διότι αν και ωφελήθησαν ἀπό ἐκείνους (που ἠδικήθησαν), εν τούτοις δεν προσφέρουν εἰς αὐτούς ἀμοιβῆς ἀγάπης.

- Ὅχι ὅμως σύμφωνα με την γνώμην ἐκείνων, που ενοχλοῦν ἄλλους, ἀλλά ἐκείνων που δέχονται ταῦτα, εἶπεν ο Πέτρος.

Αφού λοιπόν εγώ ἐπήνεσα ὅσα ἐλέχθησαν, εἶπα προς τον Πέτρον Κύριέ μου, ἐξήγησέ μου τον λόγον που εἶπες προηγουμένως, ὅτι δηλαδή τα ἀδικήματα και τα πάθη τα υποφέρομεν δια την συγχώρησιν των ἀμαρτιῶν μας

- Ο Πέτρος μου ἀπήντησεν: Ἐτσι εἶναι διότι ὅσα και αν αποκτώμεν οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδή διαρκῶς θέλομεν περισσότερα, ἐννοῶ εἴτε ἐνδύματα εἴτε φαγητά εἴτε ὄ, τιδῆποτε ἄλλο, δεν κάμνομεν καλά που τα αποκτώμεν. Αν θέλῃ κανείς να ζῆ ἐνάρετα, δεν πρέπει, να ἔχη τίποτα. Διότι αν τα κτήματα γίνονται αἰτία να ἀμαρτάνουν ἐκεῖνοι που τα ἔχουν, ἡ καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀποστέρησις των εἶναι ἀφαίρεσις ἀμαρτιῶν δι' αὐτό ο Θεός, ἀπό υπερβάλλουσαν φιλοανθρωπίαν, παραχωρεῖ να συμβαίνουν τιμωρίαι εἰς ἐκείνους που δεν πολιτεύονται σύμφωνα με τις ἐντολας του Θεοῦ, ὥστε με το να υπομένουν αὐτοί προσκαίρους τιμωρίας, διὰ την ἔλλειψιν ἀγάπης προς τον Θεόν, να ἀπαλλαγούν ἀπό την αἰώνιον κόλασιν.

Γ'. Ἐν τῷ Μαρτυρίῳ του Ἁγίου Λογγίνου τού Ἐκατοντάρχου

ΔΕΞΑΜΕΝΟΣ ὁ Πιλάτος παρὰ Καίσαρος γράμματα, τοῦ Λογγίνου διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν θάνατον καταψηφίζόμενα, εὐθύς ὡς εἶχεν ἐγχειρίζει ταῦτα τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ πρὸς τὸν τοῦ μακαρίου φόνον πρόθυμος προθύμους ἐκπέμπει. Οἱ δὲ τῶν Καππαδοκῶν ἐπιστάντες, καὶ Λογγίνον ἐν τινὶ τῶν πατρῶων ἄγων τὸν ἀπράγμονα βίον ἀσκεῖν πυθόμενοι, εὐθύς ἐν τῷ ἀγρῷ γίνονται, καὶ Λογγίνῳ εἰς λόγους ἔρχονται, μὴ εἰδότες ἐκεῖνον εἶναι περὶ οὐ τοὺς μακροὺς ὑπέστησαν πόνους καὶ τὴν πορείας διήνουν· ὅθεν καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἥρωτων, τίς ἄρα Λογγίνος εἶη καὶ ποῖος ὁ Λογγίνον ἔχων ἀγρός; Τοῦ Πνεύματος οὖν τοῦ Ἁγίου πάντα κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας τὸ Λογγίνῳ γνωρίσαντος, ἡρέμα πρὸς αὐτοὺς ἐπιστραφεῖς, ἀκολουθεῖτε μοί, λέγει, πρᾶεῖα καὶ φιλοανθρώπῳ τῇ φωνῇ, καὶ τὸν ζητούμενον αὐτὸς ὑποδείξω.

Τότε οὖν ὡς πὲρ ἐνευφραϊνόμενος καὶ μακάριος ἐν ἑαυτῷ, καὶ τοῦ μέλλοντος προαπολαύων τῆς ἡδονῆς, καὶ πρὸ μαρτυρίου τὸν τοῦ μαρτυρίου θάνατον ἀσπαζόμενος,

τοιαῦτα πρὸς ἑαυτὸν διελέγετο Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ νῦν τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους ὄψομαι νῦν ἱστορήσω τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς, νῦν Ἰερουσαλήμ τῆς ἄνω, τῆς πατρίδος δὲ τῶν Ἀγγέλων, τοῦ δὲ χοροῦ τῶν “Ἁγίων παντὸς μητροπόλεως, μετὰ κρότων ἐπινικίων καὶ περιφανῶν τροπαίων ἥδιστα ἐπιβήσομαι. Νῦν ἀποδύομαι τὸν πῆλινον χιτῶνα καὶ τοὺς πολυστενάκτους τῆς σαρκὸς δεσμοὺς ἀποτίθεμαι. Νῦν ἀπαλλάττομαι τῆς φθορᾶς καὶ τὴν ἀφθαρσίαν χαίρων ἐνδύομαι. "Ἐξεῖμι τοῦ προσκαίρου βίου καὶ τοῦ χειμῶνος, οὗ μεγάλα τα κύματα καὶ χαλεπὰ τα ναύαγια, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ καὶ μόνον ἀφικνοῦμαι λιμένα, ἐν ᾧ ζωὴ ἄλυπος καὶ αἰώνιος. Εὐφραίνου πρὸς τὸν σὸν ἀπερχομένη, ψυχὴ, ποιητὴν δεῖξον φαιδρὸν, καιροῦ καλοῦντος, τὸ πρόσωπον τοὺς προξένους σοὶ τῶν σῶν ἀγαθῶν, Λογγίνε, φιλοφρόνως ὑποδεξαι, τοὺς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἡμᾶς καλοῦντας τὸ βασιλικὸς πολυτελῶς ἐστιάσωμεν.

Ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν ὁ Λογγίνος διαλεχθεῖς, τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντας εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἄγει καὶ ξενίσας λαμπρῶς, εἶτα καὶ ἐρωτᾷ μετὰ τὸ δεῖπνον ἄρχεται, ἐφ' ᾧ τὲ ἤχοιεν καὶ τίς ἢ τοσαύτη Λογγίνου ζήτησις; Οἱ δέ, ὄρκον παρ' αὐτοῦ λαβόντες πρότερον μὴ τι τὸ κρυπτόμενον ἐκκαλύψαι, τὰ γραφέντα Πιλᾶτο παρὰ Καίσαρος λέγουσι, καὶ ὅτι Λογγίνου σὺν ἅμα καὶ δύο στρατιωτῶν τὰς κεφαλὰς ἔκτεμειν ἀπηντήκασιν. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι τίνες εἶεν οἱ ἅμα αὐτὸ ἀποθανεῖν μέλλοντες ἐμάνθανεν, οἱ τῆς Ἰουδαϊκῆς φημί, μισθαρνίας προτιμήσαντες τὸν Χριστόν, τάχιστα παρ' αὐτὸν ἤκει τοῖς ἀνδράσι μικρῆ πρὸ τούτου διαστάσιν ἐδήλου, ὡς τὲ τῶν πρώτων ἀγαθῶν αὐτῷ κοινωνῆσαι.

Οὕτω τὲ μίαν δευτέραν καὶ ἡμέραν τοὺς ὑπὸ Πιλᾶτου σταλέντας φιλοξενίσας, παραλαβῶν αὐτοὺς τῆς ἐπαύριον ἐν ἀγρῷ ἀνέμενεν οὓς μετεστείλατο. "Ἐγγίσα δὲ ἤδη τούτους μαθῶν, εὐθύς, ἔγω εἶμι καὶ ζητούμενος ὑμῖν Λογγίνος, ἀπαγγέλλει τοῖς τοῦ Πιλᾶτου. Οἱ δέ, πρότερον μὲν διαπίστουν πῶς γὰρ ἂν καὶ ὑπέλαβον αὐτὸν εἶναι τὸν μέλλοντα παθεῖν, οὕτως αὐτὸν ὀρῶντες περιχαρῆ πρὸς τὸν κίνδυνον;

Ὡς δὲ ἐκεῖνον ἀκριβῶς ἐμάνθανον εἶναι καὶ οὐδὲν ἀμφίβολον αὐτοῖς ὑπελείφθη, βαρέως ἔφεραν καὶ πολλὰς ἐδέχοντο τὰς ἀπὸ τοῦ συνειδότος πληγᾶς καὶ δεῖπνου δυστυχοῦς! λέγοντες καὶ χαλεπῆς ξενίας! Τί σοί, ὦ φίλε Λογγίνε, τοῦτο ἔδοξε τὸ ἐγχείρημα; "Ἴνα τί τοὺς ἐπὶ σὸν φόνον ἔλθοντας καὶ σὸς οἶκος ἐδέχετο; Θάνατος ἢ ξενία σου γίνεται, καὶ σεαυτὸν ἐπιθέσεις τῇ τραπέζῃ, ληστὲς παραδόξως τοὺς ὑπὸ σου ξενισθέντας ἐδρῶν: τί ἂν ποιῶν οὕτως ἔλυπεις τοὺς ἐπιθεῖναι σοὶ τὴν σφαγὴν μέλλοντας; "Ἄπιθι τοιγαροῦν μισθὸν τῆς ξενίας λαβῶν τοῦ θανάτου τὴν ἄφεσιν οὐ στέγομεν ἐπιθεῖναι σοὶ τὸ ξίφος ἐρυθριῶμεν τὴν τράπεζαν" τὸν τῆς ξενίας ἔφορον αἰσχυρόμεθα ναρκὰ πρὸς τὸν φόνον ἢ χεῖρ ὁ νοῦς ὀκνεῖ τοῦ εὐεργέτου τὸν θάνατον ράων καὶ παρὰ Πιλᾶτο κίνδυνος ἡμῖν τῶν ἐκ τοῦ συνειδότος πληγῶν πάντα παθεῖν ἔτοιμοι ἐσμέν, ἢ Λογγίνω τοιαύτας ἀντιδοῦναι τὰς χάριτας.

Οὕτω μὲν οἱ στρατιῶται πρὸς τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα καὶ λίαν περιπαθῶς ἔλεγον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ Λογγίνον ἠδύναντο πείθειν, ἀλλὰ καὶ γενναίως πρὸς αὐτοὺς καὶ γενναῖος ἀληθῶς ἀποκρίνεται: Τί μοί, ὦ οὗτοι, φθονεῖτε μεγάλων ἀγαθῶν; Τί μου τὸν θάνατον οὕτω περιπαθῶς ἀποκλαίεσθε; Ὁ θάνατος ἐμοὶ τὸ παρόν, ἀλλὰ ζωῆς ἀπαρχὴ ἔμοι τῷ ὄντι θάνατος μᾶλλον ἢ ἐνταῦθα διαγωγή, ὅτι μὴ τὰ ἐμῷ δεσπότη παρίσταμαι, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀπολαύω μακαριότητος τὸ τέλος, τέλος τῶν κακῶν, οὐχὶ καὶ τέλος τῆς ζωῆς προξενήσει μου, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀληθινὴν διαβιβάσει αἰδιότητα.

Ἐτι τοῦ Λογγίνου ταῦτα καὶ πλείω τούτων διεξιόντος, καὶ τοὺς τοῦ Πιλᾶτου ποιεῖν τὸ κελευσθεν πείθοντος, οἱ συγκατακριθέντες αὐτὸ τὸν θάνατον στρατιῶται καταλαμβάνουσιν. Ὁ δὲ φαιδρὸ το προσώπω τοὺς ἀνδρας ἰδῶν, δεξιὰν τὲ αὐτοὺς ἐμβάλλει καὶ περιβάλλει τὸν τράχηλον, καὶ ὀφθαλμοὺς ἠδέως φιλεῖ, καὶ χαίρετε, ὦ στρατιῶται Χριστοῦ καὶ κληρονόμοι

τῆς βασιλείας, φησί, χαίρετε ἤδη γὰρ ἡ ἐν οὐρανοῖς ἡμῖν πύλη ἀνέφεται, καὶ ἄγγελοι τὰς ἡμετέρας μέλλουσι παραλαμβάνειν ψυχὰς, καὶ τὴ μονογενεῖ προσάγειν Υἱῷ. Ἀλλὰ γὰρ εἰ τί καὶ προσετάχθητε, πρὸς τοὺς πεμφθέντας ἔλεγεν, ἐκπληροῦτε.

Εἶτα καὶ στολὴν καθαρὰν ἐνδὺς ἐκ τῆς οἰκίας κομισθεῖσαν αὐτῷ ὡς ἐπὶ γάμον ἤδη κληθέντι καὶ πρὸς αὐτὸν σπεύδοντι, εἰς γόνυ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ κληθεῖς, ὃ μακαρίου τέλους! τὸν ἀγῶνα διήνυσαν, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτηθέντες χοροὺς Μαρτύρων ἐγγράφονται.

Ερμηνεία

ΜΟΛΙΣ Ο Πιλάτος ἔλαβεν ἀπὸ τον Καίσαρα τῆς Ρώμης γράμματα, με τα οποία κατεδικάζετο εἰς θάνατον ο Λογγίνος διὰ τὴν πίστιν του εἰς τον Χριστόν, ἀμέσως τα παραδίδει, ὅπως ἦσαν, εἰς τοὺς Ιουδαίους καὶ ἀποστέλλει με προθυμίαν να φονεύσουν τον μακάριον αυτοί που ἦσαν, ἄλλωστε, πρόθυμοι δι' αὐτό.

Οταν ἐφθασαν εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἐπληροφορήθησαν ὅτι ο Λογγίνος ζῆ ἀσκητικὰ σε κάποιον πατρικόν του κτήμα ἐρχονται ἀμέσως εἰς το χωράφι καὶ ἀρχίζουν συζήτησαν με τον Λογγίνον, χωρὶς να γνωρίζουν ὅτι εἶναι αὐτός διὰ τον οποίον ἐδοκίμασαν μεγάλους κόπους καὶ ἔκαμαν μεγάλην πορείαν. Δι' αὐτό καὶ ἐρωτούσαν τον ἴδιον, ποίος ἄραγε ἦτο ο Λογγίνος καὶ ποῖος ο ἀγρός εἰς τον οποίον ἔμενε ο Λογγίνος. Εκείνην τὴν στιγμὴν το Ἅγιον Πνεῦμα ἐφάνέρωσεν εἰς τον Λογγίνον ὅλα τα συμβαίνοντα. Αφού λοιπόν ἐστράφη πρὸς αὐτοὺς ἡμερα, τοὺς εἶπεν ἡσυχὰ καὶ ευγενικὰ ἀκολουθήσατε με καὶ ἐγὼ θα σας δείξω αὐτόν που ζητεῖτε.

Τότε λοιπόν ο μακάριος, ὡσάν να ἀπελάμβανεν ἤδη ἐκ των προτέρων τὴν μελλοντικὴν ἡδονὴν του μαρτυρίου, ἐδοκίμαζεν ἐσωτερικὴν ευφροσύνην καὶ ἀσπαζόμενος τον μαρτυρικὸς θάνατον (που θα υφίστατο) ἔμονολογούσε: Πόσον ωραία εἶναι τα πόδια αὐτῶν οἱ οἱποῖοι ευαγγελίζονται καλὰς εἰδήσεις (Ρωμ. ι', 15 καὶ Ησ. νβ', 7): τώρα θα ἴδω ἀνοιγμένους τοὺς οὐρανοὺς: τώρα θα γνωρίσω τὴν δόξαν του Πατρός, τώρα θα φθάσω πάρα πολὺ ευχαριστημένος, με χαρμωσύνους διὰ τὴν νίκην κρότους, με ἐνδοξα τρόπαια, εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴν πατρίδα των Ἀγγέλων, τὴν Μητρόπολιν ὅλων των Ἀγίων. Τώρα ἀφαιρῶ ἀπὸ ἐπάνω μου το πῆλινον φόρεμα καὶ ἀφήνω τα πολυστενάκτα δεσμά τῆς σαρκός. Τώρα ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὴν φθορὰν καὶ με χαρὰν ἐνδύομαι τὴν ἀφθαρσίαν.

Φεύγω ἀπὸ τον πρόσκαιρον βίον καὶ τὴν τρικυμίαν του, με τα μεγάλα κύματα καὶ τα φοβερὰ ναυάγια, καὶ φθάνω εἰς τον ἀληθινὸν καὶ μοναδικὸν λιμένα, ὅπου ὑπάρχει ζωὴ αἰώνιος χωρὶς λύπας χαίρε, ψυχὴ μου, τώρα που ἀπέρχεσαι πρὸς τον Ποιητὴν σου: ἀσ λάμψη ἀπὸ χαρὰν το πρόσωπόν σου, τώρα που το καλεῖ ο καιρός. Να υποδεχθῆς, Λογγίνε, με καλωσύνην ἐκείνους που σου προξενούν τόσα καλὰ ἀσ περιποιηθῶ μεν πλουσιοπάροχα αὐτοὺς που μας προσκαλοῦν εἰς το βασιλικὸν δείπνον.

Μετά τον μονόλογον αὐτόν ο Λογγίνος ὁδηγεῖ εἰς το σπίτι του τοὺς ἐπισκέπτες του.

Καὶ ἀφού τοὺς ἐφιλοξένησε πλουσιοπάροχα, τοὺς ἐρωτᾷ, μετὰ το δείπνον, διὰ ποῖον λόγον ἦλθον καὶ διατί ἀναζητοῦν τόσον ἐπίμονα τον Λογγίνον; Οἱ ἐπισκέπται, ἀφού προηγουμένως τον ὠρκίσαν να μὴ φανερώσῃ σε κανένα το μυστικόν, του γνωστοποιούν αὐτὰ που ἔγραψεν ο Καῖσαρ εἰς τον Πιλάτος καὶ ὅτι ἦλθον διὰ να ἀποκεφαλίσουν τον Λογγίνον μαζί με δύο στρατιώτας. Οταν δε ἐπληροφορήθη ποῖοι ἦσαν οἱ δύο ἄλλοι μελλοθάνατοι, οἱ οἱποῖοι ἐπρόκειτο να ἀποθάνουν μαζί του-λέγω αὐτοὺς που ἐπρωτίμησαν

τον Χριστόν αντί να είναι πληρωμένα όργανα των Ιουδαίων^(*) – ειδοποίησε να έλθουν γρήγορα πάλιν κοντά του αυτοί οι άνδρες, οι οποίοι προ ολίγου. έφυγαν, ώστε να απολαύσουν μαζί του τα πλέον πολύτιμα αγαθά.

Την πρώτη και δευτέρα ημέραν λοιπόν έφιλοξένησε τους απεσταλμένους του Πιλάτου: αφού δε τους παρέλαβε την επομένη ημέραν, τους έφερεν εις ένα αγρόν, όπου έπερίμενες εκείνους που έστειλε να καλέσουν. Μόλις δε έμαθαν, ότι αυτοί πλησιάζουν, φανερώνεται αμέσως εις τους ανθρώπους του Πιλάτου: εγώ είμαι ο Λογγίνος, τον οποίον ζητείτε!

Οι απεσταλμένοι κατ' αρχάς δεν έπίστευον· διότι πώς να πιστεύσουν ότι αυτός είναι εκείνος που επρόκειτο να μαρτυρήσει, όταν τον έβλεπον να αντιμετωπίζει με τόσην χαράν τον κίνδυνον;

Όταν πλέον έβεβαιώθησαν, ότι πραγματικά αυτός ήτο και δεν τους έμενε καμμία αμφιβολία, το έφεραν βαριά και ήσθάνοντο ισχυράς τάς τύψεις της συνειδήσεώς των.

-Ω! κακότυχον δείπνον! – έλεγαν -Ω φοβερά φιλοξενία! Πώς αποφάσισες, φίλε Λογγίνε, να κάνης αυτό το πράγμα; Διατί εδέχτης στο σπίτι σου εκείνους που ήλθαν να σε φονεύσουν; Θάνατος σου γίνεται αυτή η φιλοξενία και θα θυσιασθής έπειτα από ένα πλούσιον τραπέζι που τους προσέφερες. Εις το πρόσωπον αυτών που έφιλοξένησες, συνήνητησες ληστάς. Τι άλλο θα μπορούσες να κάνης, διά να προξενήσης τόσην λύπην εις εκείνους που ήλθαν να σε σφάξουν;

Φύγε λοιπόν γρήγορα διά να λάβης ως μισθόν της φιλοξενίας σου την απαλλαγήν σου από τον θάνατον. Δεν αντέχομεν να βάλωμεν επάνω σου το ξίφος: κοκκινίζομεν από εντροπήν διά την φιλοξενίας που μας προσέφερες εντρεπόμεθα τον άνθρωπος που μας έφιλοξένησε τρέμει το χέρι μας δια τον φόνον ο νους μας δεν τολμά να σκεφθή τον θάνατον του ευεργέτου. Μάς είναι προτιμότερος ο κίνδυνος από τον Πιλάτον, παρά ο έλεγχος της συνειδήσεώς μας. Είμεθα έτοιμοι να τα πάθωμεν όλα, παρά να ανταποδώσωμεν, με τέτοιον τρόπον, την ευεργεσίαν εις τον Λογγίνον. .

Αυτά έλεγον οι στρατιώται, πάρα πολύ λυπημένοι, προς τον Μάρτυρα του Χριστού· δεν ήμπορούσαν όμως να πείσουν τον Λογγίνον. Ο γενναίος με πραγματικήν γενναιότητα τους απήνητησε:

– Διατί, αγαπητοί μου, με φθονείτε δια τα μεγάλα αγαθά; Διατί κλαίετε με τόσην λύπην διά τον θάνατόν μου; Ο εδώ θάνατος δεν είναι δι' εμέ θάνατος, αλλά αρχή ζωής: θάνατος πραγματικός δι' εμέ είναι η παραμονή μου εδώ εις την γην, επειδή δεν ευρίσκομαι πλησίον εις τον Δεσπότην μου και δεν απολαμβάνω την μακαριότητα που υπάρχει εκεί.

Ο θάνατος θα μου φέρη το τέλος των κακών αλλά όχι το τέλος της ζωής: απ' εναντίας θα με μεταφέρη προς την πραγματικήν αιωνιότητα.

Ενώ ακόμη ο Λογγίνος έλεγεν αυτά και άλλα περισσότερα και προσπαθούσε να πείση τους ανθρώπους του Πιλάτου να εκτελέσουν ό,τι διετάχθησαν, έρχονται και οι στρατιώται που κατεδικάσθησαν μαζί του εις θάνατον. Μόλις τους είδεν ο Λογγίνος με χαρούμενο το

(*) Επρόκειτο περί στρατιωτών, που ήσαν εις την υπηρεσίας του Αγίου Λογγίνου, όταν ούτος έφερεν ακόμη το αξίωμα του Εκατοντάρχου και παρευρίσκετο εις την Σταύρωσιν και την Ανάστασιν του Κυρίου. (Βλ. εν τώ ημετέρω «Μεγάλω Συναξαριστή» τόμος Ι' σ. 354).

πρόσωπον τους χαιρετά με το δεξί του χέρι, τους αγκαλιάζει και φιλεί γλυκά τους οφθαλμούς των.

– Χαίρετε, στρατιώται του Χριστού – τους λέγει – και κληρονόμοι της Βασιλείας διότι δι' ημάς ήνοιξε πλέον η πύλη του Ουρανού και οι "Αγγελοι είναι έτοιμοι να παραλάβουν τας ψυχάς μας και να τας οδηγήσουν ενώπιον του Μονογενούς Γιού του Θεού.

Έπειτα απευθυνόμενος προς τους στρατιώτας: εμπρός – τους είπεν - εκτελέσατε αυτά που διετάχθητε.

Μετά ταύτα, αφού εφόρεσε καθάραν στολήν, την οποίαν του έφεραν από το σπίτι του, χαρούμενος, ώς να επήγαιεν εις γάμον, έγονάτισε μαζί με τους συντρόφους του: ώ καλοτυχισμένος θάνατος! ετελείωσαν τον αγώνα και αφού τους απεκεφάλισαν, κατετάχθησαν εις τους χορούς των Μαρτύρων.

Δ'. Εν τω βίω της Αγίας Θεοδώρας

ΤΙΝΕΣ τῶν μοναχῶν των τῆ ἀγία Θεοδώρα συνασκουμένων, βασκανίας κέντρω βληθέντες, ὡς ἐώρων τὴν μακαρίαν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἤκουσαν, λάθρα τῆς τοῦ προεστῶτος γνώμης, εἰς ἓν τῶν ἀσκητηρίων ταύτην ἐκπέμπουσιν ἐπιστολὴν ἐγχειρισαντες, τὸ φαινόμενον μὲν ὡς τί τῶν ἐπειγόντων ἔχουσαν καὶ τέλους δεόμεγον ὄξυτέρου, τὸ δ' ἀληθές συσκευὴ ἦν, ἔπει καὶ νυκτὸς διεπράττετο, καταβρῶμα γενέσθαι ταύτην θηρίων ἔρημος γὰρ ἡ ὁδὸς ἐκείνη καὶ θηρίων μόνον τροφὸς ἀλλ' εἰς μάτην ἢ ἐπιβουλὴ τὸ ἀντικειμένω, καὶ τουναντίον μᾶλλον ἢ αὐτὸς ἐτεχνάζετο.

Πλανωμένη γὰρ καθ' ὁδὸν τῆ ὁσία προσέρχεται τὸ θηρίον νεύσει Θεοῦ, καὶ γίνεται ταύτης ἀπλανῆς ὁδηγός, ἕως ἀγαγὸν τὴ μονὴ παρέστησε, πρὸς ἣν καὶ ἔτυχεν ἐκπεμφθεῖσα μᾶλλον δὲ οὐδ' οὕτως ἀπέστη. Εἰσελθούση γὰρ καὶ αὐτὸ συνεισῆει, κακείνης πρὸς τὸ ἐγχειρίσαι τὸ προεστῶτι τὴν ἐπιστολὴν ἀπελθούσης, ὁ θῆρ τῷ πυλωρῷ ἐπῆει καὶ ὅσον οὐπῶ διασπᾶν αὐτὸν ἔμελλεν, εἰ μὴ βοήσαντα ἐκείνον, καὶ συνδρομῆς γενομένης, ἐπιστραφεῖσα ἡ Μακαρία, καὶ ὡς τις εἶη ὁ θόρυβος διαγνοῦσα, καταλαμβάνει τὸν ἄνδρα βρῶσιν ἤδη τοῦ θηρίου γινόμενον. Εὐθὺς οὖν ἐκείνη τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ δραξαμένη, διαφθορᾶς τὸν ἄνθρωπον ἀπαλλάττει ἐλαίω δὲ ὑπαλείφουσα τὰ βλαβέντα μέρη καὶ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προσεπάδουσα, τοῦτο μὲν ὡς τὸ πρότερον ὕγια ἀποδείκνυσι, τὸ δὲ θηρίον πεσεῖν τὲ καὶ διαρραγῆναι παραχρῆμα ποιεῖ.

Ταῦτα ἐκείνη μὲν λαθεῖν ἤβουλετο καὶ οὐδὲν μετὰ τὴν ἐπάνοδος ἐφανέρου τοῖς Μοναχοῦς οἱ τυχόντες δὲ τῆς εὐεργεσίας, ἅμα πρωῖ, αὐτάγγελοι τοῦ πραχθέντος γίνονται, εὐχαῖς Θεοδώρου, λέγοντες, χαλεποῦ θανάτου ρύεται ἄνθρωπος, καὶ θηρίου φάρυγξ ἡμῖν χαρίζεται τὸν εἶς βρῶσιν ἤδη ληφθέντα, ὧν καὶ τοὺς λόγους καὶ προεστῶς τοῦ φροντιστηρίου καταπλαγεῖς, τίς ὡς ἐκεῖσε τοῦτον ἀπεσταλκεν, ἄπορουμενος διηρώτα. Ὡς δὲ ἦσαν ἅπαντες ἕξαρνοι, τὴν μακαρίαν προσβλέψας, τίς οὗτος, ἔφη, Θεόδωρε, ὡς ἐπὶ προφανεῖ κινδύνω ἄωρὶ σὲ τῶν νυκτῶν κατήπειγε τὰ ἐκεῖσε καταλαβεῖν; Καὶ θεά μου ψυχῆς εὐθείας ἀναπλάσμα, καὶ τὸ ἄτυφον γὰρ ἑαυτὴ περιποιουμένη, καὶ τοῖς ἀδελφοῦς φυλάττουσα τὸ ἀνέγκλητον ὕπνο, εἶπε, τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς ἔνδον τὲ καὶ τοὺς ἔξω βαρνομένη, μὴ εἰπεῖν ἔχειν ἄρτι τοὺς ἀποστείλαντας ἕξ ὀνόματος.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ Μοναχοί από εκείνους οι οποίοι ήσκούντο μαζί με την αγίαν Θεοδώραν έπληγώθησαν από το κεντρί του φθόνου εναντίον της Αγίας, επειδή έβλεπον την μακαρίαν εκείνην γυναίκα να φθάνη εις το έπακρον της αρετής. Την στέλλουν λοιπόν, κρυφά από τον προεστώτα, να μεταφέρει μίαν επιστολήν εις ένα ασκητήριον, η οποία, τάχα, ήτο επείγουσα και έπρεπε να έχουν ταχείαν απάντησιν εις την πραγματικότητα όμως ήτο ένα τέχνασμα αφού άλλωστε έγένετο εν καιρώ νυκτός, διά να φαγωθη από τα άγρια θηρία. Ο δρόμος εκείνος ήτο έρημος και έτρεφε μόνον θηρία. 'Απεδείχθη όμως ματαιά ή πονηρία του διαβόλου και μάλλον το αντίθετον έγινεν από ό,τι εκείνος εμηχανεύθη.

Καθώς δηλαδή περιεπλανάτο εις τον δρόμον ή Οσία, την πλησιάζει, με την θέλησιν του Θεού, ένα θηρίον και της γίνεται αλάθητος οδηγός, έως ότου την έφερεν έξω από το Μοναστήρι, εις το οποίον είχεν αποσταλή, χωρίς ούτε τότε να απομακρυνθή. "Όταν λοιπόν εισήλθεν εις το Μοναστήρι η Οσία, εμβήκε μαζί της και το θηρίον και ενώ εκείνη επήγε να επιδώση την επιστολής της εις τον Προεστώτα, το θηρίον επετέθη εναντίον του θυρωρού, έτοιμος να τον κατασπαράξη φοβηθείς τότε εκείνος έβαλε τις φωνές και έμαζεύθησαν πολλοί. Αμέσως η Μακαρία έγύρισεν οπίσω και αντελήφθη από τον θόρυβον τί έγίνετο τρέχει τότε και προλαμβάνει τον άνθρωπον την ώραν που ήρχιζε να τον τρώγη το θηρίον.

Το αρπάζει αμέσως από τον λαιμόν και έτσι έσωσε τον άνθρωπον από τον θάνατον. Αφού δε ήλειψε με έλαιον τα πληγωμένα μέλη του σώματος και επεκαλέσθη το όνομα του Χριστού, εθεράπευσε τον θυρωρόν και τον έκαμε καλά, όπως και πρώτα, ενώ το θηρίον έπεσεν αμέσως εις την γην και έσκασεν.

Όλα αυτά εκείνη ήθελε να μείνουν άγνωστα και δι' αυτό, μετά την επιστροφής της, δεν εφανέρωσε τίποτα εις τους Μοναχούς. Εκείνοι όμως που ευηργετήθησαν, έρχονται πρωϊ - πρωϊ και αναφέρουν μόνοι των το περιστατικός έλεγαν, δηλαδή, ότι εσώθη ένας άνθρωπος με τας ευχάς του Θεοδώρου και ότι ο λάρυγξ ενός θηρίου μας έχάρισεν εκείνον, τον οποίον είχεν ήδη συλλάβει διά να τον καταβρογχθίση. Μόλις ήκουσεν αυτά ο Προϊστάμενος του Ησυχαστηρίου κατεπλάγη και, γεμάτος απορίαν, ερωτούσε ποίος είναι εκείνος που έστειλεν εκεί την Θεοδώραν.

Επειδή δε όλοι ήρνούντο, εκοίταξε καλά την μακαρίαν και της είπε:

- Ποίος είναι αυτός, που σε υπεχρέωσε, με φανερον κίνδυνον της ζωής σου, να υπάγης αργά μέσα εις την νύκτα εκεί;

Και βλέπε τώρα το απεικόνισμα της τελείας και αδόλου ψυχής: επειδή ήθελε να φυλάξη και την ταπείνωσιν, αλλά ούτε και τους αδελφους να κατηγορήση, απήντησε πως δεν ήμπορούσε να ενθυμηθή το όνομα αυτών, που την έστειλαν, επειδή τότε από την νύκτα ήσαν βαρειά τα μάτια της και ζαλισμένη η ίδια από την υπνηλιάν.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ περι τοῦ Ἀββᾶ Μωτίου ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ἰσαάκ, ὅτι πρῶτον ὄκοδομησεν ὁ γέρων Μοναστήριον εἰς τὴν Ἡρακλᾶν ὡς δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀπῆλθεν εἰς ἕτερον τόπον

καὶ ὠκοδομησεν ἐκεῖ πάλιν, καὶ κατ' ἐνέργειας τοῦ διαβόλου εὐρέθη ἐκεῖ ἀδελφὸς τις ἐχθραίων αὐτῶ καὶ θλίβων αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς κακείθεν ὁ γέρον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν κώμην, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῶ Μοναστήριον καὶ ἐνέκλεισεν ἑαυτόν.

Μετὰ δὲ χρόνον ὄρμησαν οἱ γέροντες τοῦ τόπου, ὅθεν ἐξῆλθε, λαβόντες καὶ τὸν ἀδελφόν, ὃς εἶχε πρὸς αὐτὸν τὴν λύπην, καὶ ἀπήρχοντο παρακαλέσαι αὐτόν, ἕνα ὑποστρέψῃ εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἤγγισαν, ὅπου ἦν ὁ ἀββᾶς Σώρης, ἀφήκαν τὰ μηλωτάρια αὐτῶν ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἔχοντα τὴν λύπην, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἀββᾶς Μώτιον, καὶ ὡς ἔκρουσαν, βάλλει ὁ γέρον τὸ κλιμάκιον καὶ παρακύπτει καὶ γνωρίσας αὐτοὺς λέγει ποῦ τὰ μηλωτάρια ὑμῶν; Οἱ δὲ εἶπον ἰδοὺ ὧδε μετὰ τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὡς δὲ ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ του λυπήσαντος αὐτόν, ὁ γέρον ἀπὸ χαρᾶς ἔλαβε πέλεκυς καὶ κατέστρεψε τὴν θύραν, καὶ ἐξῆλθε τρέχων ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν. Καὶ ἰδὼν αὐτόν, ἔβαλεν αὐτῶ μετάνοιαν πρῶτος, καὶ ἤσπασατο αὐτόν, καὶ εἴσηνεγκεν αὐτόν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εὐφρανες αὐτούς, καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν, ὅπερ οὐκ εἶχε συνήθειαν ποιεῖν. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν καὶ μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοπος γέγονεν ἦν γὰρ σημειοφόρος καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ τοῦ ἀββᾶν Ἰσαάκ, ὁ μακάριος Κύριλλος ἐποίησεν Ἐπίσκοπον.

2. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν: ἡ πονηρία τὴν πονηρίαν οὐδαμῶς ἀναιρεῖ" ἀλλ' ἐὰν τις σὲ κακοποιήσῃ, εὖ ποιήσῃ αὐτῶ, ἵνα διὰ τῆς ἀγαθοποιΐας ἀνέλῃς τὴν πονηρίαν.

3. Φιλοχριστὸς τις παραδοθεὶς εἰς μαρτύριον ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ δούλης, ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸ τελειωθῆναι, εἶδε τὴν δούλην αὐτοῦ τὴν παραδοῦσαν αὐτόν καὶ λαβὼν δν ἐφόρει δακτύλιον χρυσοῦν, ἔδωκεν αὐτὴ λέγων" εὐχαριστῶ σοὶ ὅτι τοιούτων ἀγαθῶν μοὶ πρόξενος γέγονας.

4. "Ἐλεγον περὶ ἀδελφοῦ τινὸς γεινιῶντος μεγάλο γέροντα, ὅτι εἰσερχόμενος εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος ἐκλεπτεν ἔβλεπε δὲ ὁ γέρον καὶ οὐκ ἤλεγχεν αὐτόν, ἀλλ' εἰργάζετο περισσὸν λέγων, ὅτι τάχα χρεῖαν ἔχει ὁ ἀδελφός. Εἶχε δὲ πολλὴν θλίψιν ὁ γέρον μετὰ ἐνδείας εὐρίσκων τὸν ἄρτον αὐτοῦ. Εἶτα μέλλοντους τελευτᾶν, ἔκυκλωσαν αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἰδὼν τὸν κλέπτοντα αὐτόν, λέγει ἔγγισον μοὶ καὶ κατεφίλησε τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέγων" εὐχαριστῶ ταῖς χερσὶ ταύταις, ὅτι δι' αὐτῶν ὑπάγω εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δὲ κατανυγεὶς καὶ μετανοήσας ἐγένετο καὶ αὐτὸς δόκιμος Μοναχός, ἀπὸ τῶν πράξεων ὧν εἶδε τοῦ μεγάλου γέροντος.

5. Εἶπε γέρον: ἐὰν ἀκούσης περὶ τινὸς μισοῦντος σε καὶ λοιδοροῦντος, πέμψαι ἢ δὸς αὐτῶ μικρᾶν εὐλογίαν κατὰ τὴν δύναμίν σου, ἵνα ἔχῃς παρρησίαν εἰπεῖν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς κρίσεως ἄφες ἡμῖν, δέσποτα, τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

6. Ἀδελφὸς ὀδεύων καὶ πλανηθεὶς, ἠρώτησε τίνας ὡς τὸ μαθεῖν τὴν ὁδὸν οἱ δέ, κακοῦργοι ὄντες, ἀπεπλάνησαν αὐτόν εἰς ἐρήμους τόπους ἐπακολουθήσαντος δὲ ἐνὸς ὡς τὸ ἀποσυλῆσαι αὐτόν, καὶ παρακελευομένου διελθεῖν διώρυγα, ὡς διήρχοντο, κροκόδειλος ἐπέδραμεν ἐπὶ τὸν ληστήν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἰδὼν τὸ θηρίον ἐπὶ τὸν κακοῦργον ὀρμήσαν οὐχ ὑπερεῖδεν, ἀλλ' ἔβοησε πρὸς τὸν ληστήν, σημαίνων τὴν τοῦ θηρίου ὀρμὴν καὶ φυγῶν ἐκεῖνος εὐχαρίσκει τῶ ἀδελφῶ, θαυμάσας τὴν ἀγάπην αὐτοῦ.

7. Εἶπε γέρον: ἐὰν λάβῃς μνήμην τοῦ θλίψαντός σε, ἢ ἀτιμάσαντος, ἢ ζημιώσαντος, μεμνήσθαι αὐτοῦ ὀφείλεις ὡς ἱατροῦ πεμφθέντος ὑπὸ Χριστοῦ, καὶ ἔχειν αὐτόν ὡς εὐεργέτην αὐτὸ γὰρ τοῦτο τὸ θλίβεσθαι σὲ ἐν τούτοις δηλοῖ ὅτι νοσεῖ σου ἢ ψυχὴ εἰ μὴ γὰρ ἐνόσεις, οὐκ ἂν ἔπασχες. Ὄφείλεις οὖν εὐχαρίστειν τῶ ἀδελφῶ, καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅτι δι' αὐτοῦ γινώσκεις τὴν νόσον σου, καὶ δέχεσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ ὡς φάρμακα ἱατρικά, πεμφθέντα σοὶ

ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ λύπη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, δυνάμει λέγεις τῷ Ἰησοῦ οὐ θέλω δέξασθαι σου τὰ φάρμακα, ἀλλὰ βούλομαι ἐν τοῖς τραύμασί μου σαπῆναι.

Ὁ βουλόμενος οὖν ἰαθῆναι ἐκ τῶν τραυμάτων αὐτοῦ των ψυχικῶν, ὀφείλει ὑπομεῖναι τὰ ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, οἷα ἂν καὶ εἰσίν. Οὐδὲ γὰρ ὁ νοσῶν σωματικῶς ἠδέως ἔχει τὸ τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι ἢ καθάρσιον πίνειν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀηδίας μέμνηται αὐτῶν. "Ὅμως πείσας ἑαυτὸν ὅτι ἀδύνατον ἔστιν αὐτὸν ἄλλως ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου εἰ μὴ διὰ τούτων, φέρει αὐτὰ γενναίως εὐχαριστῶν τῶν ἱατρῶ, καὶ εἰδῶς ὅτι διὰ μικρᾶς ἀηδίας ἀπαλλαγῆσεται πολυχρονίου ἀσθενείας.

Καυτὴρ ἔστι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀτιμάζων σε ἢ λοιδορῶν σε, ἀλλ' ἀπαλλάττει σὲ κενοδοξίας. Καθάρσιον τοῦ Ἰησοῦ ἔστιν ὁ ἐπιφέρων σοὶ ζημίαν ἢ ὕβριν, ἀλλ' ἀπαλλάττει σὲ πλεονεξίας. Εἰ δὲ φεύγεις πειρασμὸν ἐπωφελῆ, φεύγεις ζῶν αἰώνιον" τίς γὰρ ἐδωρήσατο τῷ Ἁγίῳ Στεφάνῳ τοιαύτην δόξαν, οἷαν προξένησαν αὐτὸ οἱ λιθάσαντες αὐτόν;

8. Γέγονε τίς Πατριάρχης ὀνόματι Ἀλέξανδρος, κατὰ τινὰ πόλιν καλουμένην Θεούπολιν εἷς δὲ τῶν νοταρίων αὐτοῦ, κλέψας τὸ χρυσίον, καὶ εἶχεν εἰς τὰ της

Ἐκκλησίας ἀναλώματα, ἔφυγε καὶ πλανηθεὶς, περιπίπτει βαρβάροις Αἴγυπτιοῖς ἀνημέροις, οἵκαι λαβόντες ἀπ' αὐτοῦ το χρυσίον ἀπάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὰ ἔσχατά της χώρας αὐτῶν. Ὁ δὲ Πατριάρχης τοῦτο μαθὼν, ἀποστείλας ὠνήσατο αὐτὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε νομίσμασι, καὶ ἐπανελθόντι οὕτως αὐτὸ ἔχρησατο εὐσπλάγχχνως καὶ φιλανθρώπως, ὡς τὲ καὶ τίνας τῶν τῆς πόλεως οικητόρων ἐκπληττομενους εἰπεῖν, μηδὲν εἶναι ἐπωφελέστερον τοῦ εἰς τὸν Πατριάρχης ἐκεῖνος ἐξαμαρτάνειν.

9. Διηγήσατο ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς λέγων, ὅτι γέρων τίς ἐγεινίαζε Κοινοβίῳ τινί: ἦν δὲ πάνυ ἀγαθὸς καὶ πραότατος διὸ καὶ οἱ του Κοινοβίου ὑπερηφάπων αὐτῶν καὶ ἐσέβοντο. Καὶ τίς δὲ ἀδελφὸς ᾧκει πλησίον του γέροντος. Ἐν μιᾷ οὖν ἀποντος αὐτοῦ, ὁ ἀδελφὸς ἐνεργηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀπελθῶν ἠνοιξε τὴν κέλλαν τοῦ γέροντος, καὶ εἰσελθῶν ἔλαβε πάντα τα σκεύη αὐτοῦ καὶ τὰ βιβλία καὶ ἀπῆλθε.

Μετὰ δὲ βραχὺ ἐπανελθῶν ὁ γέρων, ὡς εἶδε τὸ κελλίον αὐτοῦ ἀνεωγμένον, καὶ εἰσελθῶν οὐχ εὔρε τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀναγγεῖλαι αὐτὸ τὸ συμβάν. Στᾶς δὲ ἔξωθὲν της κέλλης αὐτοῦ καὶ φωνήσας τὸν ἀδελφόν, ὡς εἶδε τὰ ἴδια σκεύη ἐν τῷ μέσῳ τῆς κέλλης κείμενα (οὐπω γὰρ ἔτυχεν ὁ ἀδελφὸς συστείλει αὐτά), μὴ θέλων ἐλέγξει ἢ καταισχύναι αὐτόν, προφασισάμενος χρεῖαν τινὰ ἀναγκαίαν, ἤγουν ὡς ὅτι ὑπὸ τῆς γαστρὸς ἐνύγη, ὑπεχώρησε τῆς κέλλης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἔμεινεν ὥραν ἑκατὴν, ἕως τὰ σκεύη ἐκ μέσου ποιήση ὁ ἀδελφός. Εἶτα ὑποστρέψας ἤρξατο λέγειν τῷ ἀδελφῷ περὶ τινὸς ἄλλου πράγματος, μὴ μνησθεῖς ὄλως περὶ τῆς κέλλης ἢ τῶν σκευῶν αὐτοῦ, ὧν ἀπώλεσε.

Μετὰ δὲ τίνας ἡμέρας ἐγνωρίσθησαν τὰ σκεύη τοῦ γέροντος, καὶ λαβόντες αὐτὸν τινὲς γνωστοὶ του γέροντος ἔβαλον εἰς φυλακὴν, ἀγνοοῦντος τοῦ γέροντος. Ὁ δὲ γέρων ἀκούσας περὶ τοῦ ἀδελφοῦ ὅτι εἰς φυλακὴν ἐστι, τὴν δὲ αἰτίαν μὴ εἰδῶς δι' ἣν ἐβέβλητο ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν φυλακὴν, ἀπελθῶν πρὸς τὸν ἠγούμενος τοῦ ἔγγιστα Κοινοβίου (ἦν γὰρ καὶ αὐτῷ καὶ πάσι τοῖς ἀδελφοῖς αἰδέσιμος καὶ ἀνὴρ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, ὡς προεῖρηται), λέγει αὐτῷ " Ποίησον ἀγάπης καὶ δὸς μοὶ ὀλίγα ῥά καὶ ὀλίγα καθαρὰ. Ὁ δὲ ἔφη αὐτῇ παρέβαλον σοὶ τινές, ἄββᾶ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ναί. Κελεύσαντος οὖν τοῦ ἠγουμένου, ἐδόθη αὐτῷ ὅσα ἤθελε καὶ λαβῶν ὁ γέρων τὰ τὲ ψωμία καὶ τὰ ῥά, ἀπῆλθεν εἰς τὴν φυλακὴν ἐν ἣ ἦν ὁ ἀδελφὸς καὶ εἰσηλθεν εἰς αὐτόν.

“Ο δὲ ἰδὼν τὸν γέροντα, δραμῶν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων, συγχώρησον μοὶ διὰ σὲ γὰρ εἰμι ὧδε, ὅτι ἔκλεψά σου τὰ σκεύη καὶ ἰδοὺ τὸ βιβλίον σου παρὰ τῶδέ ἐστι, καὶ τὸ μάτιόν σου παρὰ τῶδε, καὶ ἐξῆς κατέλεγε πάντα. Ὁ δὲ γέρων φησὶ πρὸς αὐτὸν πληροφορηθήτω ἡ καρδία σου, τέκνον, ὅτι οὐ διὰ ταῦτα εἰσῆλθον ὧδε οὐδὲ ἔμαθον ὅπως ὅτι δι' ἐμὲ ὧδε εἶ, ἀλλ' ἀκούσας ὅτι ἐβληθῆς εἰς φυλακὴν, τὸ δὲ διὰ τί ἀγνοῶν καὶ λυπηθεῖς, διὰ τὴν σὴν λύπην ἦλθον ποιῆσαι σοὶ παράκλησιν, καὶ ἰδοὺ ἴδε τὰ ῥὰ καὶ τὰ καθαρὰ, καὶ διὰ σὲ ἤνεγκα. Ἄλλ' ἐπεὶ ἔμαθον ὅτι δι' ἐμὲ κατέχει ὧδε, πάντα ποιήσω ἕως οὗ, βοήθεια Θεοῦ, ἐκβάλω σὲ ἐκ τῆς φυλακῆς. Καὶ ἀπελθὼν, παρεκάλεσε τίνας τῶν ἐνδόξων τοῦ κόσμου (ἦν γὰρ καὶ τοῖς τοιοῦτοις γνωστὸς ὁ γέρων διὰ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν) καὶ ἀποστείλαντες ἐξέβαλον τὸν ἀδελφὸν ἐκ τῆς φυλακῆς.

Ερμηνεία

Ο ΙΣΑΑΚ διηγείτο διὰ τον διδάσκαλόν του, τον Ἀββάν Μώτιον, ὅτι ο Γέροντάς του ἐκτίσσε πρῶτα Μοναστήριον εἰς τὴν Ηρακλάν. Μόλις ανεχώρησεν ἀπ' ἐκεῖ, ἐπήγεν εἰς ἄλλον τόπον καὶ ἐκτίσσε πάλιν ἐκεῖ κατὰ διαβολικὴν ὁμως ἐνέργειαν εὐρέθη ἐκεῖ κάποιος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος τον εχθρεύετο καὶ τον ἐστενοχώρει. Καὶ ανεχώρησε καὶ ἀπ' ἐκεῖ ο Γέρων εἰς τὸ χωρίον του καὶ ἔκαμε διὰ τον εαυτὸν του ἓνα Μοναστήριον ἀσκητήριον καὶ ἐκλείσθη μέσα εἰς αὐτό.

Μετὰ αρκετὸν χρόνον οἱ Γέροντες του τόπου ἀπὸ τον ὁποῖον ανεχώρησεν, ἐβγήκαν καὶ, ἀφοῦ ἐπήραν καὶ τον ἀδελφόν, που εἶχεν ἐχθρὰν ἐναντίον του, ἐπήγαν νὰ τον παρακαλέσουν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Μοναστήριόν του. “Ὅταν ἐπλησίασαν ἐκεῖ ὅπου ἦτο ὁ Ἀββᾶς Σώρης, ἀφήσαν ἐκεῖ κοντὰ τὰ ἐπανωφόριά τους, μαζί με τον ἀδελφόν που εἶχε τὴν λύπην καὶ ἦλθον εἰς τον Ἀββάν Μώτιον. Μόλις ἐκτύπησαν τὴν θύραν του ἀσκητηρίου, ἀνέβηκεν ὁ Γέρων μίαν μικρὰν σκάλαν καὶ ἐσκυψε νὰ ἰδῆ πρὸς τὰ ἐξω ἀμέσως τους ἀνεγνώρισε καὶ τους εἶπεν:

– Πού εἶναι τὰ ἐπανωφόρια σας; – Τα ἔχομεν ἀφήσει ἐκεῖ, μαζί με τον τάδε ἀδελφόν.

Καθὼς ἤκουσεν ὁ Γέρων τὸ ὄνομα του ἀδελφοῦ, ὁ ὁποῖος τον εἶχε λυπήσει, ἐπηρε χαρούμενος ἓνα τσεκούρι, κατέστρεψε τὴν θύραν τοῦ ἀσκητηρίου καὶ ἐβγήκε τρέχων νὰ συναντήσῃ τον ἀδελφόν. Μόλις τον εἶδε, του ἔβαλε πρῶτος μετάνοιαν, τον ἠσπάσθη καὶ τον οδήγησε μέσα εἰς τὸ κελλί του. Ἐν συνεχείᾳ, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τους ἐπεριποιήθη καὶ ἠύφρανθη καὶ αὐτὸς μαζί των, πράγμα που δεν συνήθιζε νὰ το κάμῃ. Κατόπιν ἐπήγε μαζί των καὶ ἀργότερα ἐγένεν Ἐπίσκοπος, διότι ἔκαμνε θαύματα. Ὁ μακάριος Κύριλλος ἔκαμεν Ἐπίσκοπον καὶ τον μαθητὴς του Ἰσαάκ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε: Ποτέ ἡ πονηρία δεν ἐξαφανίζει τὴν πονηρίαν· ἀλλὰ ἀν κάποιος σε κακοποιήσῃ, ευεργέτησέ τον, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃς τὴν πονηρίαν με τὴν ευεργεσίαν.

3. Κάποιος φιλόχριστος παρεδόθη εἰς τὸ μαρτύριον ἀπὸ τὴν δούλην του καθὼς λοιπὸν τον οδηγοῦσαν διὰ νὰ θανατωθῇ, εἶδε τὴν δούλην, ἡ ὁποία τον παρέδωσε, καὶ ἀμέσως ἔβγαλε τὸ χρυσὸν δακτυλίδι, που ἐφορούσε καὶ τὴς το ἔδωσε.

– Σε ευχαριστῶ – τὴς εἶπε – διότι μου ἐπροξένησες τέτοια ἀγαθὰ.

4. Διηγούντο διὰ κάποιον ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος ἐγειτόνευε με ἓνα μέγαν Γέροντα, τὰ ἐξῆς: Εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλί του Γέροντος καὶ ἐκλεπτεν: ὁ Γέρων τὸ ἐβλεπεν αὐτό, ἀλλὰ δεν τον ἤλεγχεν. Ἐργάζετο περισσότερο καὶ ἔλεγεν: ἴσως ὁ ἀδελφός ἐχει ἀνάγκην.

Έστενοχωρείτο πολύ Ο Γέρων, διότι με δυσκολίαν εξοικονομούσε τον άρτον του. Όταν επρόκειτο να αποθάνη, έμαζεύθησαν γύρω του οι αδελφοί: μόλις είδεν ο Γέρων εκείνον, ο οποίος τον έκλεπτε του λέγει:

– Πλησίασε με και κατεφίλησε τα χέρια του. Ευχαριστώ αυτά τα χέρια -- συνέχισε – διότι με την βοήθειάν των πηγαίνω εις την Βασιλείαν των Ουρανών.

Με τα λόγια αυτά συνεκινήθη βαθειά ο αδελφός εκείνος και μετενόησεν. "Υστερα έγινε και δόκιμος Μοναχός παραδειγματισθείς από τας καλές πράξεις, που έκαμεν ο μεγάλος Γέρων.

5. "Ένας Γέρων είπεν: αν ακούσης ότι κάποιος σε μισεί ή σε υβρίζει, στείλε ή δώσε εις αυτόν μικράν ευλογίαν, όσσην ημπορείς, διά νά έχης το θάρρος να είπης κατά την ώραν της Κρίσεως: συγχώρεσε, Δέσποτα, τα σφάλματά μας, όπως και ημείς εσυγχωρήσαμεν εκείνους που μας είχαν λυπήσει (Ματθ. στ΄, 12).

6. Ένας αδελφός οδοιπορούσε και έχασε τον δρόμον ηρώτησε λοιπόν κάποιους να του τον δείξουν. Εκείνοι όμως, επειδή ήσαν κακούργοι, τον παραπλάνησαν προς ερημικούς τόπους. Ένας από τους κακούργους τον ηκολούθησε, διά να τον ληστεύσης εις κάποιο λοιπόν σημείον τον παρακινούσε να περάσουν μίαν διώρυγα, οπότεν έξαφνα ένας κροκόδειλος ώρμησεν εναντίον του ληστή. Μόλις ο αδελφός είδε το θηρίον να ορμά δεν έμεινεν αδιάφορος, αλλ' εφώναξε προς τον ληστήν, διά να του φανερώση την επίθεσιν του θηρίου.

Ο ληστής έφυγε γρήγορα και εγλύτωσε. Μετά από αυτό ηυχαρίστησε τον αδελφόν επειδή εθαύμασε την αγάπην του.

7. Ένας Γέρων είπεν: αν ενθυμηθής εκείνον που σε έστενοχώρησεν ή σε προσέβαλεν ή σε έζημίωσε, πρέπει να τον θεωρήσης ως ιατρον τον οποίον σου έστειλεν ο Χριστός και να τον θεωρής ως ευεργέτην διότι αυτό, δηλαδή η λύπη, την οποίαν δοκιμάζεις όταν τον ενθυμείσαι, φανερώνει ότι η ψυχή σου είναι άρρωστη. Αν δεν ήσουν άρρωστος, δεν θα υπέφερες. Πρέπει λοιπόν να ευχαριστής τον αδελφόν και να εύχεσαι δι' αυτόν, επειδή απ' αυτόν έμαθες την ασθένειάν σου και να δέχεσαι την συμπεριφοράς του ως φάρμακα θεραπευτικά, τα οποία σου έστειλεν ο Ιησούς. "Αν πάλιν λυπείσαι εναντίον του αδελφού, είναι ωσάν να λέγης εις τον Ιησούν δεν θέλω να δεχθώ τα φάρμακά σου, αλλ' επιθυμώ να σαπήσω από τας πληγάς μου.

Εκείνος λοιπόν που θέλει να θεραπευθή από τα ψυχικά του τραύματα, οφείλει να υπομένη αυτά που του δίδει ο ιατρός, οποιαδήποτε και αν είναι. Διότι ούτε και εκείνος που είναι άρρωστος σωματικά, ευχαριστείται να του κόπτουν τις σάρκας του ή να τον καυτηριάζουν ή να πίνη καθάρσιον: απ' εναντίας αηδιάζει, όταν τα ενθυμήται. Επειδή όμως έπέισθη ότι είναι αδύνατον να απαλλαγή με άλλον τρόπον από την αρρώστιαν παρά μόνον με τα φάρμακα αυτά, τα υποφέρει με γενναιότητα και ευχαριστεί τον ιατρον γνωρίζει ότι με την μικράν αυτήν αηδιαν θα απαλλαγή από πολυχρόνιον ασθένειαν.

Καυτήριον του Ιησού Χριστού είναι εκείνος που σε προσβάλλει, ή σε υβρίζει, αλλά σε απαλλάσσει από την κενοδοξίαν. Καθαρτικόν του Ιησού είναι εκείνος που σου προξενεί ζημίαν ή σε υβρίζει, αλλά σε απαλλάσσει από την πλεονεξίαν. Αν λοιπόν αποφεύγης ένα ωφέλιμον πειρασμόν, είναι ωσάν να αποφεύγης την αιώνιον ζωήν ποίος άλλος έχάρισεν

εις τον Άγιον Στέφανον τόσον μεγάλην δόξαν, από όσην του επροξένησαν εκείνοι που τον έλιθοβόλησαν;

8. Κάποιος, ονομαζόμενος Αλέξανδρος, έγινε Πατριάρχης εις την Θεούπολιν^(*). Ένας από τους γραμματείς του έκλεψε τα χρυσά νομίσματα τα οποία είχε δια τα έξοδα της Εκκλησίας και έφυγεν. Αυτός αφού περιεπλανήθη, έπεσεν εις τα χέρια άνημέρων βαρβάρων Αίγυπτίων, οι οποίοι του επήραν το χρυσάφι και τον οδήγησαν εις τα βάθη της χώρας των. Μόλις το έμαθεν αυτό ο Πατριάρχης, έστειλε και τον εξηγόρασε με ογδόντα πέντε νομίσματα. "Όταν επέστρεψεν οπίσω, τον μετεχειρίσθη τόσον ευσπλαγχνικά και φιλάνθρωπο, ώστε μερικοί από τους κατοίκους της πόλεως να ειπούν κατάπληκτοι: δεν υπάρχει περισσότερο ωφέλιμον πράγμα από το να διαπράττη κανεις αμαρτίας προς εκείνον τον Πατριάρχην.

9. Ο Μακάριος Ζωσιμάς διηγήθη την εξής ιστορίαν: Ένας Γέρων έγειτόνευε με κάποιο Κοινόβιον. Ητο πάρα πολύ καλός και πράος: δι' αυτό και οι Κοινοβιάται τον υπεραγαπούσαν και τον έσέβοντο. Κοντά εις τον Γέροντα κατοικούσε και κάποιος αδελφός. Μίαν ημέραν λοιπόν, κατά την οποίαν απουσίαζεν ο Γέρων, ο αδελφός, παρακινούμενος από τον διάβολον, επήγε και άνοιξε το κελλί του Γέροντος, εισήλθεν εις αυτό, επήρεν όλα τα σκεύη και τα βιβλία και έφυγε.

Μετ' ολίγον επέστρεψεν ο Γέρων. Είδεν ανοιγμένο το κελλί του, εισήλθε και δεν εύρηκε τα σκεύη αυτού. Έφυγε λοιπόν αμέσως και μετέβη προς τον αδελφόν, διά να του αναγγείλη αυτό που συνέβη. Έστάθη έξω από το κελλί του και εφώναξε τον αδελφόν. Μόλις όμως είδε τα πράγματά του εις το μέσον του κελλιού (διότι ο αδελφός δεν είχε προφθάσει να τα συμμαζεύση) και επειδή δεν ήθελε να τον ελέγξη, ή να τον εντροπιάση, επροφασίσθη κάποιαν ανάγκην, δηλαδή πονόκοilon· έτσι έφυγες από το κελλί του αδελφού και έμεινεν αρκετήν ώραν παράμερα, μέχρις ότου πάρη τα πράγματα από την μέσην ο αδελφός. Κατόπιν επέστρεψε και ήρχισε να λέγη εις τον αδελφόν δι' άλλα πράγματα, χωρίς να κάμη καθόλου λόγον διά το κελλί ή τα σκεύη που έχασε.

Μετ' ολίγας ημέρας ανεγνωρίσθησαν τα σκεύη του Γέροντος από κάποιους γνωστούς εκείνοι συνέλαβαν τον αδελφόν που τα έκλεψε, χωρίς να το γνωρίζη ο Γέρων, και τον έβαλαν εις την φυλακήν. Μόλις επληροφορήθη ο Γέρων, ότι ευρίσκεται εις την φυλακήν ο αδελφός, και χωρίς να γνωρίζη την αιτίαν, διά την οποίαν έφυλακίσθη, επήγεν εις τον Ηγούμενον του γειτονικού Κοινοβίου (διότι και ο Ηγούμενος και όλοι οι άδελφοι τον έσέβοντο, διά το μέγεθος της αρετής του, όπως ελέχθη προηγουως) και του λέγει: κάμη αγάπης και δώσε μου όλίγα αυγά και όλίγα παξιμάδια.

– Σε επεσκέφθησαν ξένοι, Αββάς τον έρωτά ο Ηγούμενος. – Μάλιστα, απήντησεν ο Γέρων.

(*) Θεούπολις υωνομάσθη υπό του Ιουστινιανού η Αντιόχεια, όταν ανωκοδομήθη μετά την καταστροφής της (βλ. και υποσημείωσιν α' της σελ. 492 του Α' τόμου του «Ευεργετινού»). Εις ταύτην έγινε πατριάρχης κατά το 695–702 και 'Αλέξανδρος Β'. Δεν δυνάμεθα όμως να είπωμεν μετά βεβαιότητος εάν εις την υπόθεσιν ταύτην πρόκειται περί του ανωτέρω Πατριάρχου Αντιοχείας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να αγαπούμε και να ευεργετούμε τους εχθρούς μας)

Ο Ηγούμενος διέταξε τότε και του εδόθησαν όσα ήθελε. Αφού λοιπόν ο Γέρων επήρε τα παξιμάδια και τα αυγά, επήγεν εις την φυλακήν, όπου ήτο κλεισμένος ο αδελφός και εισήλθεν εις αυτήν.

Μόλις τον είδεν ο αδελφός έτρεξε και έπεσεν εις τα πόδια του.

– Συγχώρεσέ με, του λέγει· διότι εξ αιτίας σου ευρίσκομαι εδώ, επειδή σου έκλεψα τα πράγματα. Το βιβλίον σου ευρίσκεται εις τα χέρια του τάδε και το ιμάτιόν σου εις τον τάδε και εν συνεχεία τα είπεν όλα.

Ο Γέρων τότε του απήντησεν:

- Ας ησυχάση, τέκνον μου, η καρδιά σου, διότι δεν ήλθα εδώ δι' αυτά. Ούτε και έμαθα καθόλου ότι δι' εμέ ευρίσκεσαι εδώ ήκουσα ότι έφυλακίσθης, χωρίς να γνωρίζω το διατί. Και επειδή ελυπήθην διά την στενοχωρίαν σου, ήλθα εδώ να σε παρηγορήσω ολίγον νά, ιδε και τα αυγά και τα παξιμάδια που έφερα δια σέ. 'Αφού όμως τώρα επληροφορήθηκα, ότι εξ αιτίας μου κρατείσαι εδώ, θα κάμω το πάν, μέχρις ότου, με την βοήθειαν του Θεού, σε βγάλω έξω από την φυλακήν.

Πράγματι δε έφυγε και παρεκάλεσε μερικούς από τους ισχυρούς του κόσμου (διότι και εις αυτούς ήτο γνωστός ο Γέρων διά την αρετήν του) και εκείνοι έστειλαν και απεφυλάκισαν τον αδελφόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ'

(Δεν πρέπει να μισώμεν κανένα άνθρωπον)

Οτι ου δει τινα άνθρωπον μισειν.

Οτι δεν πρέπει να μισώμεν κανένα άνθρωπον.

Α'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τὸ ἀββᾶ Ποιμένι καὶ συγκαθεζομένων τινῶν καὶ ἄλλων, ἐπήνεσε τινὰ ἀδελφόν, εἶπων ὅτι μισοπόνηρός ἐστι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν: τί ἐστι μισοπονηρία; Ὁ δὲ ἀδελφὸς σπόρησε καὶ οὐχ εὗρεν ἀποκριθῆναι αὐτό. Ἀναστᾶς δὲ μετενόησε τὸ γέροντα λέγων εἶπε μοι Ἄββᾶ, τί ἐστι μισοπονηρία; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέροντα "μισοπονηρίαν ἐκεῖνος κατώρθωσεν, ὅστις τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ ἐμίσησε καὶ τὸν πλησίον ἐδικαίωσε.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καθὼς δε ἐκάθηντο με μερικὸς ἄλλους, ἐπήνεσε κάποιον ἀδελφόν. Εἶναι –εἶπε– μισοπόνηρος.

- Τι εἶναι μισοπονηρία; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν.

Ὁ ἀδελφὸς τα ἔχασεν ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν, καὶ δὲν εὗρήκε κατάλληλον ἀπάντησιν. Ἀμέσως τότε ἐσηκώθη, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

-Ἀββᾶ, τι εἶναι μισοπονηρία; Καὶ ὁ Γέροντα ἀπήντησε:

– Τὴν μισοπονηρίαν κατώρθωσε νὰ ἐφαρμόσῃ ἐκεῖνος ποὺ ἐμίσησε τὰς ἀμαρτίας τοῦ καὶ ἐδικαίωσε τὸν πλησίον τοῦ.

Β'. Του Αγίου Διαδόχου

Τῆσι θεοφιλεῖ ψυχὴ πολλὰ μὲν τὴν ἀρχὴν διενοχλεῖ πάθη, πλέον δὲ πάντων ὁ θυμὸς καὶ τὸ μῖσος. Τοῦτο δὲ πάσχει οὐ τοσοῦτον διὰ τοὺς ἐνεργοῦντας ταῦτα δαίμονας, ὅσον διὰ τὴν οἰκείαν προκοπὴν. Ἔως μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ τῷ τοῦ κόσμου φρονήματι συνεπάγεται, κὰν ὅπως ἂν ἴδῃ τὸ δίκαιον παρὰ τινῶν καταπατούμενον, ἀκίνητος καὶ ἀτάραχος μένει" τῶν γὰρ ἰδίων ἐπιθυμιῶν φροντίζουσα, εἰς τὸ δίκαιον οὐκ ἀφορᾷ τοῦ Θεοῦ. "Ὅτε δὲ τῶν ἑαυτῆς ἐπάνω ἄρξεται γίνεσθαι παθῶν, οὔτε ἐν ὄνειρῳ τὸ δίκαιον ἰδεῖν ἀθετούμενον φέρει, διὰ τὴν τῶν παρόντων καταφρόνησιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ χολᾷ κατὰ τῶν κακούργων καὶ ταράττεται, ἕως ὅτε ἴδῃ τοὺς ὑβριστὲς τῆς δικαιοσύνης εὐσεβεῖ λογισμῷ τῷ ταύτης ἀπολογουμένους ἀξιώματι.

Διὰ τοῦτο οὖν τοὺς μὲν ἀδίκους μισεῖ, τοὺς δὲ δικαίους ὑπεραγαπᾷ συνάρπακτον γὰρ πάντως τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς γίνεται, ὅταν τὸ ἑαυτῆς παραπέτασμα, τὸ σῶμα, λέγω, εἰς λεπτότητα πολλὴν διὰ τῆς ἔγκρατειας ἐξυφάνῃ" πλήν κρεῖττον ἐστὶ πολὺ τοῦ μισεῖν τοὺς ἀδίκους, τὸ κλείειν τὴν αὐτῶν ἀναισθησίαν. Εἰ γὰρ κακεῖνοι μισοὺς ὑπάρχουσιν ἄξιοι, ἀλλὰ

τήν φιλόθεον ψυχὴν ὁ λόγος οὐ θέλει ὑπὸ μίσους ὄχλεισθαι, ἐπειδὴ μίσους ἔμπαροντος τῆ ψυχῆ οὐκ ἐνεργεῖ ἡ γνῶσις.

Ερμηνεία

ΤΗΝ ψυχὴν που αγαπᾷ τον Θεόν ενοχλοῦν εἰς τὴν ἀρχὴν πολλὰ πάθη περισσότερον δε ἀπὸ ὅλα ο θυμὸς καὶ τὸ μῖσος. Ὑποφέρει δε αὐτό, ὄχι τόσον ἐξ αἰτίας τῶν δαιμόνων, που τα ενεργοῦν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδικὴν τῆς προκοπῆς. Διότι ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἡ ψυχὴ παρασύρεται ἀπὸ τὸ κοσμικὸν φρόνημα, ἔστω καὶ νὰ ἰδῆ νὰ καταπατῆται τὸ δίκαιον ἀπὸ μερικοῦς, αὐτὴ παραμένει ἀκίνητος καὶ ἀτάραχος· διότι φροντίζει διὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ δὲν προσέχει εἰς τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁμως ἀρχίσῃ νὰ γίνεται ἀνωτέρα ἀπὸ τὰ πάθη τῆς, οὔτε εἰς τὸ ὄνειρόν τῆς δὲν ἀνέχεται νὰ βλέπει ὅτι καταπατεῖται τὸ δίκαιον τοῦ Θεοῦ, διότι ἔχει πλέον καταφρονήσει τὰ παρόντα καὶ αγαπᾷ μόνον τὸν Θεόν: ἀπ' ἐναντίας στενοχωρεῖται καὶ τaráσσεται κατὰ τῶν κακούργων, μέχρις ὅτου ἴδῃ τοὺς υβριστῆς τῆς δικαιοσύνης νὰ ἀπολογούνται με εὐσεβεῖς σκέψεις ἐνώπιον τοῦ ἀξιωματὸς τῆς.

Διὰ τοῦτο τοὺς μὲν ἀδίκους μισεῖ, υπεραγαπᾷ δε τοὺς δικαίους διότι τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς συναρπάζεται ἐξ ὁλοκλήρου, ὅταν κἀνῆ πολύ λεπτόν, με τὴν ἐγκράτειαν, τὸ παραπέτασμά τῆς, δηλαδὴ τὸ σῶμα. Ὡστόσον εἶναι πολύ καλύτερον, ἀντὶ νὰ μισώμεν τοὺς ἀδίκους, νὰ κλαίωμεν διὰ τὴν ἀναισθησίαν τῶν. Διότι ἀν καὶ εἶναι ἀξιοὶ μίσους ἐκεῖνοι οἱ ἀδικοὶ, ἀλλὰ τὸ λογικόν δὲν θέλει νὰ ενοχληται ἀπὸ τὸ μῖσος ἢ φιλόθεος ψυχῆ, ἐπειδὴ ὅταν τὸ μῖσος κυριεύσῃ τὴν ψυχὴν, δὲν ενεργεῖ μέσα τῆς ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ.

Γ'. Του 'Αββά Ισαάκ

ΜΗ μισήσης τὸν ἀμαρτωλὸν πάντες γάρ εσμεν υπεύθυνοι καὶ ἐὰν διὰ τὸν Θεόν κινή κατ' αὐτοῦ, κλαύσον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μὴ μισήσης αὐτόν, ἀλλὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ μίσησον ὑπὲρ δὲ αὐτοῦ εὐξαι, ἵνα ὁμοιωθῆς τὰ Χριστῷ, ὅς οὐκ ἠγανάκτει κατὰ τῶν ἀμαρτωλῶν, ἀλλ' υπερηύχετο, ἐκλαυσε δε καὶ ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἡμεῖς δε ἐν πολλοῖς ὑπὸ τοῦ διαβόλου καταγελώμεθα, καὶ διατί τὸν καθ' ἡμᾶς κατὰ γελασθέντα ὑπὸ τοῦ κοινού ἐχθροῦ σισήσομεν καὶ βδελυξόμεθα; Εἰ δε διὰ τοῦτο μισεῖς τὸν ἀμαρτωλὸν, ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος κατὰ σέ, ἐκ τούτου δεικνύεις ὅτι καὶ συ ἀμαρτωλὸς εἶ, μὴ ἔχων ἀγάπην δ δε τῆς ἀγάπης ἔστερημένος, ἐστέρηται τοῦ Θεοῦ. ἢπερ ὁ Θεὸς ἔστιν ἡ ἀγάπη.

Μὴ οὖν μισεῖ ἢ καταδίωκε τὸν ἀμαρτωλὸν, ἀλλὰ διὰ τῆς συμπαθείας γενοῦ κήρυξ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ὅς ἀνάξιόν σε ὄντα κυβερνά καὶ οὐκ ἀπορρίπτει οὐδέ βδελύσσεται, οὐδε τὴν ἐκδίκησιν ἐπάγει τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων σου ὀφλημάτων. Μίμησαι οὖν καὶ συ κατὰ τὸ δυνατόν τὴν αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγαθότητα καὶ γενοῦ οἰκτίρμων πρὸς τὸν ὁμόδουλον, ἵνα τὴ μικρὰ συμπαθεία τὴν μεγίστην παρὰ Θεοῦ ἀντικομίση συμπάθειαν. . εἰκος.

Ερμηνεία

ΝΑ μὴ μισήσης τὸν ἀμαρτωλὸν, διότι ὅλοι εἴμεθα υπεύθυνοι. Καὶ ἀν παρακινήσαι ἐναντίον τοῦ ἀπὸ ζήλον Θεοῦ, νὰ κλαύσης διὰ τὸν ἀμαρτωλὸν καὶ νὰ μὴ τὸν μισήσης, ἀλλὰ νὰ μισήσης τὰς ἀμαρτίας τοῦ. Νὰ προσευχηθῆς δι' αὐτόν, διὰ νὰ ὁμοιάσης με τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγανακτοῦσεν ἐναντίον τῶν ἀμαρτωλῶν, ἀλλὰ ἠύχετο περισσότερον δι'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Δεν πρέπει να μισώμεν κανένα άνθρωπον)

αυτούς και έκλαυσε διά την Ιερουσαλήμ (Ματθ. κγ', 37). Και ημείς εξαπατώμεθα, εις πολλές περιπτώσεις, από τον διάβολον διατί λοιπόν να μισήσωμεν και να αποστραφώμεν εκείνον που εξηπατήθη και εγελάστηκεν από τον κοινόν μας εχθρόν; "Αν μισής τον αμαρτωλόν δι' αυτό, ότι τάχα δεν είναι, κατά την γνώμην σου, δίκαιος, δεικνύεις με αυτό ότι και συ είσαι αμαρτωλός, επειδή δεν έχεις αγάπην εκείνος δε που έχει αποστερηθή την αγάπην, έχει χάσει και τον Θεόν, διότι ο Θεός είναι κυρίως αγάπη.

Μη μισης λοιπόν και μη καταδιώκης τον αμαρτωλόν, αλλά με την συμπάθειάν σου προς αυτόν γίνε κήρυξ της αγαθότητος του Θεού, ο Οποίος, αν και είσαι ανάξιος, σε κυβερνά και δεν σε παραπετα ούτε σε αποστρέφεται λόγω των πολλών και μεγάλων σου αμαρτημάτων. Μιμήσου λοιπόν και σύ, όσον ήμπορείς, την ευσπλαγχνίαν Του και την αγαθότητά Του και γίνε οικτίρμων προς τον σύνδουλόν σου, δια να κερδίσης από τον Θεόν την μεγίστην συμπάθειάν Του, με την μικράν ιδικήν σου συμπάθειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πόσο ολέθρια είναι η μνησικακία)

Ὅτι ολέθριον ἡ μνησικακία καὶ οὐ μόνον πᾶσαν ἐργασίας πνευματικῆς ἀχρειοί, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀποστρέφει συμπάθειαν, καὶ πῶς δεῖ κατ' αὐτῆς ἴστασθαι.

Ὅτι ἡ μνησικακία εἶναι ολέθριον πράγμα καὶ ὄχι μόνον καταστρέφει ὁποιαδήποτε πνευματικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ αποκλείει καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίζωμεν.

Α'. Ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τοῦ Ἁγίου Νικηφόρου

ΑΝΗΡ ΤΙΣ ἱερεὺς Σαπρίκιος ὄνομα φίλον εἶχεν εἰς τὰ μάλιστα τὸν μακάριον Νικηφόρον, λαϊκὸν ὄντα. Τοσαύτη δὲ ἀμφοτέροις ἦν ἡ ἀγάπη, ὡς δοκεῖν ἑκάτερον ἐν τῇ τοῦ ἑτέρου ψυχῇ ζῆν" φθόνῳ δὲ τοῦ ἐχθροῦ πρᾶγμα τί συμπεσόν, πᾶσαν ἐκείνην τὴν φιλίαν διέλυσε καὶ εἰς φανεραν ἔχθραν αὐτοὺς ἐξήγαγε καὶ τοσοῦτον, ὡς μηδὲ ὑπομένειν ἑκάτερον τοῖς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς προσβλέπει τὸν ἕτερον, ἀλλ' εἰ ποὺ αὐτὸ συναντήσοι, ἀποστρέφει τὰς ὄψεις καὶ τὴν θεᾶν αὐτὴν βδελυττόμενον. Καὶ γὰρ πεφύκασιν αἱ μεγάλαι φιλίας, πρὸς ἀπέχθειαν ἐκτραπεῖσαι, ἀνάλογον ἐκ τῆς ἐναντίας γνώμης ἐπιδείκνυσθαι καὶ τὸ μῖσος. Ἄλλ' ὁ μακάριος Νικηφόρος, ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐπιεικὴς καὶ συμπαθεστάτη ψυχὴ, ταχέως τοῦ πάθους ἀνενεγκῶν, καὶ τὸν αἴτιον αὐτοῦ, ὃς τις εἶη, μὴ ἀγνοήσας, τὸ τῆς ἀγάπης καλὸν θερμῶς αὔθις καὶ σπουδαίως ἀνεκαλεῖτο, πρῶτα μὲν διὰ τινῶν γνωρίμων τα φίλῳ διαπρεσβευόμενος καὶ ἑαυτῷ ἐπιρρίπτων τὴν αἰτίαν τοῦ σφάλματος, καὶ συγγνώμην θερμῶς ἐξαιτούμενος. Ἐπειτα ὡς ἐκεῖνος ἀκαμπῆς ἦν καὶ ἀμείλικτος καὶ τὴν ἔχθραν διέλυεν οὐδαμῶς, καὶ ταῦτα καὶ ἱερεὺς ὢν καὶ θύτης, καὶ μαθητῆς τοῦ εἰρηνικοῦ τὲ καὶ ἀμνησικακοῦ Χριστοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ περὶ ἀμνησικακίας ἀεὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν διδάσκων λαόν, αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ γλυκὺς Νικηφόρος τῷ Σαπρικίῳ ἐν ἐπιτηδεῖῳ καιρῷ προσελθὼν, καὶ πεσὼν πρὸς τοὺς ἐκείνου ποσί, καὶ δάκρυσσι θερμοῖς ἰκέτευεν ἀφεῖναι αὐτὴ τὴν ἔχθραν καὶ τὴν προτέραν φιλίαν ἀναλαβεῖν.

Ἄλλ' ὁ Σαπρίκιος μηδὲν πρὸς ταῦτα παθῶν ἢ καθυφεῖς τῆς ὀργῆς, καίτοι ἐκεῖνος τὴν τοῦ σκανδάλου παρασχὼν πρόφασιν, διωσάμενος τοῦτον εὐθύς ἀντιπαρῆλθε, μήτε λόγου μήτε προσήσεως ἢ κὰν ψιλοῦ βλέμματος μεταδοὺς τῶν φίλῳ.

Οὕτως οὖν ἐχόντων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ τοῦ μὲν παντὶ τρόπῳ ἀνακαλουμένου τὴν προτέραν φιλίαν, τοῦ δὲ τὸ μῖσος μὴ διαλύοντος, διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν αὔθις ἠγείρετο Ἰουλιανοῦ βασιλεύσαντος καὶ προστάξαντος πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν Χριστιανούς, εἰ μὴ ἐξόμνουν τὴν εὐσέβειαν, κολάζεσθαι σφόδρα καὶ ἀναιρεῖσθαι.

Τοῦ οὖν τοιοῦτου προστάγματος καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἐν ἣ κατώκουν ἄμφω Νικηφόρος τὲ καὶ Σαπρίκιος, ὁ Σαπρίκιος διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, ἐπισημότερος ὢν, κρατηθεὶς εὐθύς, δίκας ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐπράττετο καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐξόμνυσθαι ἔβιαζετο. Ὡς δὲ ἐκεῖνος γενναίως ἐνίστατο καὶ τὴν ἀσεβεῖαν συνθέσθαι ὅλως οὐκ ἐπέιθετο, ὁ ἡγεμὼν ἀπογνοὺς πάσης πειθοῦς, ἐχώρει πρὸς τιμωρίας. Καὶ πρῶτα μὲν ἐμβάλλει κοχλία τινὶ χαλεπῷ τὸν Σαπρίκιον, οὗτος δὲ μηχανήμασι καὶ τέχναις περιελκόμενος καὶ στρεφόμενος, ἔδοκει μὲν πάσιν ὑπολύσαι τὸν τόνον αὐτῷ τῆς ἐντάσεως, ἢ γοῦν ἀλλὰ πᾶν αὐτῷ δαπανῆσαι τὸ σῶμα

καὶ ἀναλώσαι, καὶ τέλος βιαιότατα τῆς παρουσίας αὐτὸν ἀποστερηῆσαι ζωῆς. Ἐπει δὲ καὶ πρὸς τὸ σφοδρὸν ἐκεῖνο τῆς βασάνου διεκαρτέρει καὶ οὐδὲ ὄλως ὑφίετο τῆς ὁμολογίας, πᾶσαν ἐλπίδα μεταβολῆς καὶ διώκτης ἀπαγορεύσας, τὴν τοῦ θανάτου κατ' αὐτοῦ δίδωσι ψῆφον, ξίφει αὐτὸν ἀναιρεθῆναι προστάξας.

Ὁ μὲν οὖν ἤγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ Νικηφόρος δὲ ταῦτα μὴ ἀγνοήσας, ἀλλὰ γνοὺς τὸν Σαπρίκιον τὴν ἐσχάτην τριβὸν. ἀνύοντα, καὶ νῦν αὐτοῦ μάλιστα καιρὸν ἔσεσθαι νομίσας τοῦ ποθουμένου πράγματος τῆς διαλλαγῆς, ἄπτεται τῶν ἐκείνου ποδῶν ἀθρόον ἐπιφανεῖς, καὶ θερμοτατα δεῖται καὶ ἐκετεύει μὲ τὸν φίλον καταλιπεῖν ἀσυγχώρητον, ἀλλὰ συγγνώμην νείμαι τὰ ἀμαρτήματα. Καὶ ὁ μὲν οὗτος ἰκέτευε τῶν ἐκείνου ποδῶν δάκρυα θερμὰ καταχέων' ὁ δέ, ὦ ψυχῆς φιλανθρώπου καὶ ἀνημέρου! οὐδ' ἐρριμμένη πρὸς τοὺς πασὶν ἐπεστράφη τὸ φίλῳ, οὐδὲ πάθει τοσοῦτω καὶ ὀδυρμοῖς ἐπεκλάσθη, ἀλλὰ κηρῷ μνησικακίας τὰ ὄτα φραζάμενος, συντομώτερον ἔτι μᾶλλον εἶχετο τῆς πορείας, τὰς συμπαθεῖς τοῦ φίλου δεήσεις καὶ ἀνακλήσεις ἀντιπαρελθεῖν ἐπειγόμενος.

Ὁ δὲ θαυμαστὸς Νικηφόρος μηδ' οὕτως ἀπαγορεύσας, τὴν ἐπιτομωτέραν τραπόμενος καὶ κατατείνας ἑαυτὸν, ἢ ποδῶν εἶχε πρὸς τὴν πορείαν, προὔπαντᾷ πάλιν ἀνὰ τὴν πόλιν αὐτῷ τὰς αὐτᾶς ἢ καὶ περιπαθεστέρας ἰκετηρίας, οὐ γλώττη καὶ χεῖλεσιν, ἀλλὰ γυμνῇ καθάπερ τῇ ψυχῇ ποιούμενος καὶ μέλεσι πάσι, καὶ σχήμασι, καὶ πλουσία δακρῶν ἐπιρροή, τὸν ἔλεον ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ κωφὸς ἦν ἔτι πρὸς ταῦτα λίθῳ παντάπασιν ἔοικως καὶ οὕτω δυσμενῶς καὶ ὀργίλως ἔχων, καὶ τῇ θυμῷ καθάπερ ἐξεστηκῶς, τὸν τῆς τελειώσεως τόπον κατέλαβεν.

Ἐπειδὴ δὲ χεῖρες δημίῳ το ξίφος ἐπανεπείγοντο, καὶ ὑποσχεῖν ὅσον οὕπω ἔμελλε τὸν ἀρχένα Σαπρίκιος, ὑπὲρ κεφαλῆς τὲ ἦσαν οἱ στέφανοι καὶ λαμπρῶς μεταβῆναι πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην ἠὔτρεπιστο, τὸ μὲν γόνυ κλίνει πρὸς τὴν ἐκτομὴν ὑπὸ τῶν δημίῳ ἐπέσκηπτο, ὁ δὲ δεινῶς τὴν ψυχὴν τῷ τῆς μνησικακίας σκότῳ πεπληρωμένος, καὶ τῶν ἐν χερσίν, ὡς πὲρ ἐπιλαθόμενος καὶ ἀγνοῶν ἐν οἷς εἶη, τὴν αἰτίαν ἤρωτά της ἀναιρέσεως, οἷα τις ἐξεστηκῶς καὶ φρενῶν ἔρημος. Τῶν δὲ ἀποκριναμένων ὅτι βασιλικῶν ἀλογήσας ἐπιταγμάτων, θύσαι τοὺς ἐκείνων οὐκ ἐπέισθης θεοῦς, ὦ τῶν ἐμῶν κακῶν! ὦ τοῦ χαλεποῦ της μνησικακίας πτώματος! ἕνα των κατεχόντων αὐτὸν ἀπίστων ἀνομολογεῖ ἑαυτὸν καὶ Σαπρίκιος καὶ ὑπὸ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς ἀναίδην ἐξόμνυται τὴν εὐσέβειαν.

Τοῦτο ὁ θεῖος Νικηφόρος ἰδὼν, μεῖζον τὴν ψυχὴν ὀδυνᾶται καὶ θερμότερον ἔτι μᾶλλον προσελιπάρει Σαπρίκιον, μὴ, ἀδελφέ, λέγων, καὶ πάτερ, μὴ θελήσης προδοῦναι Θεόν, ὅς σε καὶ εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, καὶ πρὸς δὴ ἐπιστρέψαι μέλλεις δι' ἀναλύσεως, μὴ δ' εὐσεβείας καθυβρίσαι θεσμο μὴδὲ ὁμολογίαν ἦν ὑπὸ Θεῷ καὶ Ἄγγελοις πεποίησαι. Αἰδέσθητι τοὺς προτέρους διὰ Χριστὸν ἄθλους τὰς χαλεπᾶς ἐκείνας τοῦ κοχλίου περιτροπῆς, τὴν καινοτάτης τοῦ σώματος κάκωσιν" τίμησαν τὸ μέγα της ἱερωσύνης ἀξίωμα" μὴ κακόν. ἀρχέτυπον γένη τοῖς ἄλλοις καὶ ἀσεβείας - πόδειγμα" μὴ δέομαί σου τοῦ φίλου καὶ γόνυ κάμπτω καὶ ποδῶν ἄπτομαι. Μὴ ψεύση τὴν ὑπὲρ τῆς Τριάδος ὁμολογίαν, ἤδη σοὶ καὶ διὰ χειρὸς τὰ βραβεῖα, μονοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ τῆς ἀθλήσεως στέφανοι.

Ταῦτα ὁμοῦ τὲ πρὸς τὸν φίλον ἐδεῖτο καὶ τὴν ψυχὴν διεκόπτετο ἐπει δὲ πλεῖον ἔτι μᾶλλον ἢ ἀπονοια Σαπρικία καὶ ἡ φαραωνίτις ἐκείνη καρδιά ἔσκληρυνετο πλέον, καὶ τούτοις οὐκ ἐμαλάσσετο, εἶλετο γὰρ τῆς εὐσεβείας ἀποστῆναι μᾶλλον ἢ μνησικακίας μεταβαλεῖν. Σφοδρότερον δὲ καὶ χρηστὸς Νικηφόρος τῷ ὑπὲρ εὐσεβείας καὶ τοῦ φίλου ζῆλο τηκόμενος, καὶ οὐκ ἔχων λοιπὸν καὶ δράσειεν, ἑαυτὸν ἀντεισάγει τῇ μαρτυρία, τὴν ἴσην ὁμολογίαν ἐπιδεικνύς, τὸν ἴσον θάνατον ἐκκαλούμενος, καὶ τὸν ἀρχένα ὑπετίθει καὶ τὸ ξίφος ἐζήτει, καὶ τὰς τῶν δημίῳ χεῖρας λίαν καθ' ἑαυτοῦ νεανικῶς ὄπλιζεν.

Ἄλλ' ἐκείνους ἐπέιχε τὴν κατ' αὐτοῦ τέως ὄρμην τὸ μηδέπω τὰ κατ' αὐτὸν ἀκουστὰ θέσθαι τῷ ἡγεμόνι, μηδ' ἐντετάλθαι τούτοις περὶ αὐτοῦ. Ὡς δὲ διὰ τινὸς τῶν ἐκεῖ συνειλεγμένων δρομαίως παρ' αὐτὸν ἄφιγμενου, ἀνηγγέλθη ταῦτα τῷ ἡγεμόνι, ὁ μὲν ἐπὶ τὸν μάρτυρα μετάγει τὴν ψῆφον. Κομισθεΐσης δὲ τῆς καταδίκης τοῖς δημίοις ἐν γραμματείοις, τὴν διὰ ξίφους καὶ καλὸς Νικηφόρος τελείωσιν δέχεται, ὀλιγοῦ καιροῦ καὶ πόνου βασιλείαν οὐράνιον ὄννησαμενος, καὶ νικηφόρος μᾶλλον ἀναφανεῖς ἐκ τοῦ πράγματος ἢ τοῦ ὀνόματος.

Οὕτως οὐ σωματῶν ἄθλοι καὶ πόνοι καὶ κακοπάθειαι τοσοῦτον οἰκειώσαι Θεῷ δύνανται, ὡς ψυχῆς συμπάθεια καὶ φιλανθρωπία καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, τὸ πάντων ἀγαθῶν κεφάλαιον, ἃ καὶ παρ' αὐτοῦ καλῶς ἤμιν του κοινοῦ δεσπότητος καὶ διδασκάλου νενομοθέτηται.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἱερεὺς, ὁ Σαπρίκιος, εἶχε πολὺ στενὸς φίλον τὸν μακάριον Νικηφόρον, ὁ οποίος ἦτο λαϊκός. Τόση δε ἀγάπη υπήρχε μεταξύ των δύο, ὥστε ὁ καθένας τὸν να νομίζω ὅτι ἐζούσεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου. Ἀπὸ φθόνου ὅμως τοῦ σατανᾶ συνέβη κάποιον γεγονός, που διέλυσε ὅλην ἐκείνην τὴν φιλίας καὶ τοὺς ἔφευρεν εἰς ανοικτῆς ἐχθραν, ὥστε να μη θέλη ὁ ἕνας να ἀντικρύσῃ τὸν ἄλλον καὶ ἀν κάπου συνηντῶντο, ὁ καθένας τῶν ἐγύριζεν ἀλλοῦ τὸ πρόσωπόν του, ὡσάν νά εἰσχιαινέτο ὁ ἕνας να κοιτάξῃ τὸν ἄλλον. Διότι πραγματικὰ ἐστὶ γίνεται ὅταν αἱ μεγάλα φιλία μεταπέσουν εἰς ἐχθραν, τότε, λόγω τῆς μεταβολῆς τῆς γνώμης, ἡ μεγάλη ἀγάπη μετατρέπεται εἰς ἀσπονδὸν μίσος.

Ἀλλὰ καὶ μακάριος Νικηφόρος, αὐτὴ ἡ ἀγαθὴ καὶ πλημμυρισμένη ἀπὸ ἐπιείκειαν καὶ συμπάθειαν ψυχὴ, συνήλθε γρήγορα ἀπὸ τὸ πάθος δι' αὐτό, ἀν καὶ δὲν ἀγνοοῦσε τὸν αἴτιον τοῦ πάθους, ὅποιος καὶ ἀν ἦτο, ἐπέδιώκε πάλιν με ἐπιμονὴν καὶ θερμότητα ψυχῆς να ἀποκαταστήσῃ τὴν ὠραιότητα τῆς ἀγάπης. Ἀρχικῶς λοιπὸν ἐστειλε πρὸς τὸν φίλον τοῦ μερικὸς γνωστοὺς διὰ να τοὺς συμφιλώσουν· διὰ να ἐπιτύχῃ δε τὸ διάβημα, ἐπέριπτεν εἰς τὸν εαυτὸν τὴν αἰτίαν τῆς παρεξηγήσεως καὶ ἐζητοῦσεν εἰλικρινὰ συγγνώμην. Ἐκεῖνος ὅμως παρέμενε ἀκαμπτος, σκληρός, δὲν διέλυε καθόλου τὴν ἐχθραν, ἀν καὶ ἦτο ἱερεὺς καὶ μαθητὴς τοῦ εἰρηνικοῦ, πράου καὶ ἀμνησικακοῦ Χριστοῦ, προσέφερε τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ ἐδίδασκε πάντοτε τὸ ποιμνιὸν του, μεταξύ ἄλλων, καὶ τὴν ἀμνησικακίαν κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ γλυκὺς Νικηφόρος ἐπλησίασεν εἰς κατάλληλος στιγμὴν τὸν Σαπρίκιον, ἐπέσειν εἰς τὰ πόδια του καὶ με θερμὰ δάκρυα τὸν ἐπαρακαλοῦσε να συγχωρήσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ να γίνουν πάλιν, ὅπως καὶ προηγουμένως, φίλοι.

Ἀλλ' ὁ Σαπρίκιος, χωρὶς να συγκινηθῆ καθόλου ἀπὸ αὐτά, ἢ να ἀφήσῃ τὴν ὀργὴν, ἀν καὶ ὁ ἴδιος ἦτο ἡ αἰτία τοῦ σκανδάλου, ἀφοῦ τὸν ἐσπρωξε πάρα πέρα, ἐπροσπέρασε γρήγορα χωρὶς καν να ομιλήσῃ, ἢ να κοιτάξῃ με ἕνα ἀπλὸν βλέμμα τὸν φίλον του.

Ἐνὼ λοιπὸν ἐστὶ εἶχαν τὰ πράγματα μεταξύ των καὶ ὁ μὲν ἕνας ἐπροσπαθοῦσε, με κάθε τρόπον, να ἀποκαταστήσῃ μεταξύ των τὴν προηγουμένην φιλίαν, καὶ ὁ ἄλλος δὲν διέλυε τὸ μίσος, ἠγέρθη νέος διωγμὸς ἐναντίον των χριστιανῶν ἀπὸ τὸν Ἰουλιανόν. αὐτός, μόλις ἐπήρεν εἰς τὰ χέρια του τὴν βασιλείαν, διέταξε να βασανίζονται σκληρὰ καὶ να φονεύονται ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ που εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίας του, ἀν δὲν ἤρνούντο τὴν χριστιανικὴν πίστιν.

Ὅταν λοιπὸν ἐφθασεν αὐτὴ ἡ διαταγὴ καὶ εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἐκατοικούσαν καὶ οἱ δύο, ὁ Νικηφόρος καὶ ὁ Σαπρίκιος, συνελήφθη ἀμέσως ὁ Σαπρίκιος, ὡς περισσότερον ἐπίσημος

διά το αξίωμα της ιερωσύνης που έφερε, εδικάσθη από τον Ηγεμόνα, και επιέζετο να αρνηθή την ευσέβειαν. Επειδή όμως εκείνος αντεστέκετο γενναίως και δεν επείθετο να δεχθή την ασέβειαν της ειδωλολατρείας, ο ηγεμών απηλπίσθη, ότι θα ήδύνατο να τον μεταπίση και επροχώρησεν εις τιμωρίας. Και πρώτα - πρώτα κλείει τον Σαπρίκιον μέσα εις ένα φοβερόν κοχλίαν^(*). Ο κοχλίας αυτός έσύρετο και έστριφογύριζε με διαφόρους μηχανισμούς, ώστε να φαίνεται εις όλους ότι θα διέλυε τον Σαπρίκιον με το τέντωμά του, ότι θα έλυωνε όλον του το σώμα και ότι, τέλος, θα τον έθανάτωνε βιαιότατα. Επειδή όμως έκαμνεν υπομονήν εις εκείνο το φοβερόν βασανιστήριο και με κανένα τρόπον δεν ήρνείτο την ομολογίας του, απογοητευμένος πλέον ο διώκτης, απεφάσισε να τον θανατώση και διέταξε να τον εκτελέσουν με ξίφος.

Κατόπιν αυτού ο Σαπρίκιος οδηγείτο εις τον θάνατον. Ο Νικηφόρος, ο οποίος όλα αυτά τα εγνώριζεν, όταν είδεν ότι ο Σαπρίκιος έβάδιζε τον τελευταίον δρόμον, ενόμισεν ότι αυτός ήτο ο καταλληλότερος καιρός δια να πραγματοποιήση τον πόθον του, δηλαδή την συμφιλίωσιν. Έμφανίζεται λοιπόν έξαφνα, αγκαλιάζει τα πόδια του και θερμότατα παρακαλεί και ικετεύει να μη εγκαταλείψη ασυγχώρητον τον φίλον, αλλά να τον συγχωρήση διά το σφάλμα του. Και ο μέν Νικηφόρος με επιμονην τον ικέτευε και έβρεχε με θερμά δάκρυα τα πόδια του Σαπρικίου: αλλ' εκείνος, ώ άφιλάνθρωπος ψυχή! ούτε εγύρισε να κοιτάξη τον φίλον του, έτσι καθώς ήτο ριγμένος εις τα πόδια του, ούτε εμαλάκωσεν από τόσην συγκίνησιν και τόσοις οδυρμούς. Έφραξε με το κερί της μνησικακίας τα αυτιά του και έκαμε ταχύτεραν την πορείας του, δια να προσπεράση βιαστικά τον φίλον του με τα συμπαθητικά του παρακάλια.

Ο αξιοθαύμαστος όμως Νικηφόρος ούτε και τότε απηλπίσθη: ηκολούθησεν αμέσως άλλον συντομώτερον δρόμον και αφού έτρεξεν όσον ήμπορούσεν γρηγορότερα, τον προφθάνει πάλιν εις την πόλιν. Επαναλαμβάνει λοιπόν και πάλιν θερμοτέρας τας παρακλήσεις προς αυτόν: όχι μόνον με την γλώσσαν και τα χείλη, αλλ' ώς να είχε γυμνώσει την ψυχήν του, έζητούσε την ευσπλαγχνίαν του και με τα μέλη του και με χειρονομίας και με άφθονα τα δάκρυα. Ο Σαπρίκιος όμως έμενε τελείως κωφός προς όλα αυτά και ωμοίαζε προς πέτραν. Έτσι εξωργισμένος και θυμωμένος, ωσάν αφηρημένος, έφθασεν εις τον τόπον της εκτελέσεως.

Και ενώ τα χέρια των δημίων ύψωναν το ξίφος και εντός ολίγου ο Σαπρίκιος θα έσκυβε τον αυχένα, επάνω δε από την κεφαλήν του ευρίσκοντο οι στέφανοι και προήτοιμάζετο να μεταβή προς τον 'Αγνοθέτην, συνέβη κάτι το τρομερόν οι δήμιοι τον εβίαζαν να γονατίση, διά να τον αποκεφαλίσουν και εκείνος, σκοτεινιασμένος από την μνησικακίαν, έφαινετο ώσαν να μη εγνώριζε μεταξύ ποίων ευρίσκετο και ωσάν να ελησμόνησε διατί τον συνέλαβον, ήρώτα να μάθη, σαστισμένος και με χαμένα τελείως τα λογικά του, διατι επρόκειτο να τον εκτελέσουν!

—Επειδή περιεφρόνησες — απήντησαν εκείνοι — τα βασιλικά προστάγματα και δεν επείσθης να θυσιάσης εις τους θεούς μας!

(*) Ο κοχλίας ήτο μηχανή χρησιμοποιουμένη διά τον βασανισμός εγκληματιών και καταδίκων, οι οποίοι προσεδένοντο επ' αυτού και διά της περιστροφής του κοχλίου ετεντώνοντο τα διάφορα μέλη των, προξενουμένων ούτω εις τους βασανιζομένους τρομερών πόνων.

Και τότε, ώ συμφορά μου! ώ της φοβεράς πτώσεως της μνησικακίας! Ο Σαπρίκιος ομολογεί ότι είναι και αυτός άπιστος, όπως εκείνοι, οι οποίοι τον εκρατούσαν και αρνείται χωρίς εντροπήν έμπρός εις τα μάτια όλων, την χριστιανικήν ευσέβειαν!

Μόλις είδέν αυτό ο θείος Νικηφόρος εσπάραξεν η ψυχή του ακόμη περισσότερο και έπαρακαλούσεν ακόμη θερμότερα τον Σαπρίκιον.

– Μή – του έλεγεν - αδελφέ και πατέρα, μή θελήσης να προδώσης τον Θεόν, που σε εδημιούργησε και προς τον οποίον πρόκειται, μετά τον θάνατον, να επιστρέψης. Μή προσβάλης τους νόμους της ευσεβείας, ούτε την ομολογίας που έδωσες ενώπιον Θεού και 'Αγγέλων. Να σεβασθής τα προηγούμενα μαρτύρια που υπέστης δια τον Χριστόν τα φοβερά γυρίσματα του κοχλίου, την πρόσφατον σωματικής κάκωσιν. Να τιμήσης το μεγάλο αξίωμα της ιερωσύνης. Να μη γίνης κακόν υπόδειγμα δια τους άλλους και παράδειγμα ασεβείας. Σε παρακαλώ, φίλε μου, γονατιστός και τα πόδια σου φιλώ. Μή διαψεύσης την ομολογίαν σου διά της Αγίας Τριάδα, τώρα που έχεις πλέον εις τα χέρια σου τα βραβεία και σχεδόν επάνω εις την κεφαλήν σου ευρίσκονται τα στεφάνια του αθλητού.

Αυτά έπαρακαλούσε τον φίλον του με σπαραγμόν ψυχής. Επειδή όμως όλον και περισσότερο έμεγάλωνεν η αναισθησία του Σαπρικίου και έσκληρύνετο η φαραωνική εκείνη καρδιά δεν έμαλάκωνε με τα λόγια αυτά διότι ο Σαπρίκιος επροτίμησε να αρνηθή την ευσέβειαν, παρά να αποβάλη την μνησικακίαν. Τότε ο καλός Νικηφόρος έφούντωσεν από σφοδρόν ζήλον χάριν της ευσεβείας και του φίλου του και επειδή πλέον δεν είχε τίποτα να κάμη, ρίπτεται εις το μαρτύριον, ομολογεί τον Χριστόν και τοποθετεί τον λαιμός του κάτω από το ξίφος του δημίου, επιζητών τον ίδιον με τον Σαπρίκιον θάνατον: έτσι με γενναιότητα όπλιζε τα χέρια των δημίων εναντίον του.

Οι δήμιοι όμως συνεκράτησαν την ορμήν των εναντίον του Νικηφόρου, διότι ακόμη δεν είχαν ακούσει τίποτε δι' αυτόν ο ηγεμών και ούτε τους είχε δώσει σχετικών διαταγήν. Μόλις όμως ανεφέρθησαν αυτά εις τον ηγεμόνα από κάποιον, ο οποίος ήλθε τρέχων, από τους συγκεντρωμένους εις τον τόπον του μαρτυρίου, αμέσως ο ηγεμών μετατρέπει την καταδικαστικήν απόφασιν εναντίον του Νικηφόρου. "Όταν δε η διαταγή της καταδίκης, γραμμένη εις επιστολήν, εκομίσθη εις τους δημίους, ο καλός Νικηφόρος υπέστη τον μαρτυρικός θάνατον διά ξίφους. Και έτσι μέσα εις όλίγον χρόνον και με όλίγον κόπον εκέρδισε την ουράνιον βασιλείαν, αναδειχθείς όχι εκ του ονόματος, αλλ' εκ των πραγμάτων νικηφόρος.

'Από αυτά συνάγομεν το συμπέρασμα ότι δεν ήμπορούν να συμφιλώσουν με τον Θεόν τόσον οι σωματικοί αγώνες και οι κόποι, όσον η συμπάθεια της ψυχής και η φιλανθρωπία και η προς τον πλησίον αγάπη, η οποία είναι το κεφάλαιον όλων των καλών. Αυτά δε όλα έχουν νομοθετηθή από τον Δεσπότην μας και διδάσκαλον.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ό άββās Μακάριος εάν μνησθώμεν τών υπό τών ανθρώπων έπαγομένων κακών, άναιροῦμεν άφ' ήμῶν τήν δύναμιν τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης. Εάν δέ μη μιμνησκώμεθα τών κακῶν, ὧν πάσχομεν, υπό τών δαιμόνων έσόμεθα άτρωτοι.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι ὁ κλέπτων ἢ ὁ ψευδόμενος ἢ ὁ ἄλλην ἀμαρτίαν ποιῶν, πολλάκις εὐθὺς μετὰ τὸ τελέσαι τὴν ἀμαρτίαν στεγάζει καὶ μέμφεται ἑαυτόν, καὶ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. Ὁ δὲ μνησικακίαν ἔχων ἐν τῇ ψυχῇ, εἴτε ἐσθίει, εἴτε καθεύδει, εἴτε περιπατεῖ, ὡς πὲρ ὑπὸ ἰοῦ κατεσθίεται, καὶ τὴν ἀμαρτίαν πάντοτε ἀχώριστον ἔχει, καὶ ἡ εὐχή αὐτοῦ κατάρα αὐτῇ γίνεται, καὶ ὄλος ὁ κόπος αὐτοῦ ἀπρόσδεκτος γίνεται, κὰν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκχύσῃ διὰ τὸν Χριστόν. Α. 3. Ἀδελφὸς ἐπηρεασθεῖς ὑπὸ τινὸς ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα εἰς τὰ κελλία καὶ λέγει αὐτῷ Πάτερ, ἀδελφὸς τίς ἐπηρέασε μὲ καὶ θλίβει μὲ ὁ δαίμων ἕως οὐ ἀνταμύνωμαι αὐτόν κάγω. "Ἐφη αὐτῇ ὁ γέρων" ἄκουσόν μου, τέκνον, καὶ ὑπάγε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἡσύχασον, δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἐκτενωῶς ὑπὲρ τοῦ ἀδικήσαντός σε . ἀδελφοῦ, καὶ συντόμως τοῦ πάθους ἀπαλλαγῆσαι. Ἐποίησεν οὖν ὁ ἀδελφὸς καθ' & ὑπέθετο αὐτὸ ὁ γέρων καὶ εἶσω ἑβδομάδος ἐξήλειπεν ὁ Θεὸς τὴν ὀργὴν ἀπ' αὐτοῦ, διὰ τὴν βίαν ἣν ἔβιασατο ἑαυτόν, καὶ τὴν ὑπακοὴν ἣν ἐπεδείξατο πρὸς τὸν γέροντα.

4. Δύο τινὲς ἀδελφοὶ ἐν καιρῷ διωγμοῦ κρατηθέντες, ἤχθησαν εἰς τὸ μαρτυρῆσαι καὶ βασανισθέντες ἅπαξ ἐβλήθησαν εἰς φυλακὴν. Γέγονε δὲ τίς ἐξ ἐπηρείας δαιμονικῆς μεταξὺ αὐτῶν ἀμφιβολία καὶ παροξυσμός. Ὁ οὖν εἰς μεταμεληθεῖς συντόμως ἔβαλε μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων συμβαίνει ἡμᾶς αὐριον τελειωθῆναι: λύσωμεν τὴν κατ' ἄλληλων ἔχθραν καὶ ποιήσωμεν ἀγάπην καὶ δὲ ἄλλος οὐκ ἐπέιθετο.

Τῇ οὖν ἐξῆς ἀχθέντες πάλιν εἰς τὸ δικαστήριον βασανίζονται καὶ ὁ μὴ δεξάμενος τὴν μετάνοιαν, ἀπὸ πρώτης προσβολῆς ἠττήθη. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἄρχων διὰ τί χθές, τοσαῦτα βασανισθεῖς, οὐκ ἐπέισθης μου; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε: διότι χθές μὲν πρὸς τὸν ἀδελφός μου ἀγάπην εἶχον, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐνεδυνάμου μέ, νῦν δὲ ἔμνησικακησα αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἐγυμνώθη τῆς τοῦ Θεοῦ μου σκέπης καὶ παρακλήσεως.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος εἶπεν: ἀν ἐνθυμούμεθα τὰ κακά που μας προξενοῦν οἱ ἄνθρωποι, καταστρέφομεν μέσα μας τὴν δύναμιν τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ. Ἀν ὅμως δὲν ἐνθυμούμεθα τὰ κακά που υποφέρομεν, τότε θα παραμείνωμεν ἀνίκητοι ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν: ὁ κλέπτης, ἢ αὐτός, που λέγει ψέματα, ἢ αὐτός, που κάμνει ἄλλην ἀμαρτίαν, πολλές φορές, ἀμέσως μόλις διαπράξῃ τὴν ἀμαρτίαν, ἀναστενάζει, κατηγορεῖ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν ἐκεῖνος ὅμως, που διατηρεῖ μνησικακίαν εἰς τὴν ψυχὴν του, εἴτε τρώγει, εἴτε κοιμάται, εἴτε περιπατεῖ, κατατρώγεται ὅπως ὁ σίδηρος ἀπὸ τὴν σκουριάν, ἔχει πάντοτε ἀχώριστον σύντροφος τὴν ἀμαρτίαν, ἡ εὐχή του γίνεται κατάρα, δὲν γίνεται δεκτός καθόλου ὁ κόπος του, ἐστὼ καὶ ἀν χύσῃ τὸ αἷμα του διὰ τὸν Χριστόν.

3. "Ἐνας ἀδελφός ἠνωχλήθη ἀπὸ κάποιον καὶ ἀμέσως ἐπήγεν εἰς ἓνα γέροντα, που ἔμενεν εἰς τὰ κελλία.

- Πάτερ – του λέγει – κάποιος ἀδελφός με ἠνώχλησε καὶ ὁ δαίμων με πειράζει διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῶ καὶ ἐγώ.

- Ἀκουσέ με, τέκνον μου – ἀπήντησεν ὁ γέρων – πῆγαινε εἰς τὸ κελλίον σου, ἡσύχασε, καὶ νὰ προσεύχεσαι θερμὰ εἰς τὸν Θεόν διὰ τὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖός σε ἠδίκησεν· ἐτσι θα ἀπαλλαγῆς σύντομα ἀπὸ τὸ πάθος.

Ο αδελφός έκαμεν όπως τον συνεβούλευσεν ο Γέρων και μέσα εις μίαν εβδομάδα ο Θεός έσβησεν από την ψυχήν του την οργήν, διότι εβίασε τον εαυτόν του και έδειξεν υπακοήν εις τον Γέροντα.

4. Δύο αδελφοί συνελήφθησαν εν καιρώ διωγμού και οδηγήθησαν διά να βασανισθούν αφού λοιπόν την πρώτην ημέραν τους υπέβαλαν εις μαρτύριον, τους έρριψαν εις την φυλακήν. Από ενέργειας του πειρασμού όμως συνέβη μεταξύ των μία παρεξήγησις και ολίγον εψυχράνθησαν. Ο ένας από αυτούς μετεμελήθη και έβαλε μετάνοιαν εις τον άλλον.

– Αύριον πρόκειται να μας θανατώσουν – του είπε – ας διαλύσωμεν λοιπόν την έχθραν μας και ας αγαπήσωμεν. Αλλά ο άλλος δεν επείθετο.

- Την επομένην ημέραν ωδηγήθησαν και πάλιν εις το Κριτήριον και υπεβλήθησαν εις νέα βασανιστήρια τότε εκείνος που δεν εδέχθη την μετάνοιαν του αδελφού, ενικήθη με την πρώτην προσβολήν.

– Διατί χθές - τον έρωτά ο άρχων – ενώ υπέστης τόσα βασανιστήρια, δεν επείσθης εις τα λόγια μου;

- Διότι χθές – απήντησεν ο αδελφός - ήμουν αγαπημένος με τον αδελφός μου και με έδυνάμωσεν η Χάρις του Θεού. Σήμερα όμως του εκράτησα μνησικακίαν και διά τούτο απογυμνώθηκα από την σκέπην του Θεού και την ενίσχυσίν Του.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ γέφος ύποδραμόν σκοτίζει τόν ήλιον, ούτω τόν νοῦν λογισμός μνησικακίας ἐν γάρ μνησικάκου ψυχῇ ἀλώπεκες κατασκηνώσουσι, καί ἐν τεταραγμένη καρδίᾳ θηρία ἄγρια ἐμφωλεύσουσιν, ἤγουν οἱ πονηροὶ καί ἄλαστορες δαίμονες.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ το σύννεφον σκοτεινιάζει τον ήλιον έτσι και ο μνησικακος λογισμός σκοτίζει τον νούν εις την ψυχήν τού μνησικάκου θα κατασκηνώσουν αλεπούδες και εις την αναστατωμένην καρδίαν θα κάμουν φωλεάν τα άγρια θηρία, δηλαδή οι πονηροί και καταραμένοι δαίμονες.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ἀδελφός κακοποιήση σε καὶ καταλαλήση τίς κατ' αὐτοῦ ἐπί σου, φύλαξον τὴν καρδίαν σου, ἵνα μὴ ἡ κακία ἀνακαινισθῇ ἐν σοὶ μνήσθητι δὲ τῶν ἀμαρτιῶν σου ἐνώπιόν του Θεοῦ, ὅτι θέλεις νὰ συγχωρήσῃ αὐτᾶς, καὶ μὴ ἀνταποδῶς τὸ πλησίον σου. Ἐὰν ἀκούσης, ὅτι εἶπε τίς κατὰ σου λόγον, καὶ συναντήσης αὐτὸν εἰς τινὰ τόπον ἢ παραβάλη σου, ποιήσον τὸ πρόσωπόν σου εἰς αὐτὸν χαρωπὸν καὶ ἀγαθόν, κατὰ τὴν δύναμίν σου, μηδὲν δὲ εἴπῃς αὐτῶ ὧν ἤκουσας γέγραπται γάρ' ὅς μνησικακεῖ, παράνομος.

Ἐὰν ἡσυχάζῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου καὶ μνησθῇς τινὸς κακοποιήσαντός σε, ἀνάστηθι καὶ εὔξαι τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, ἵνα συγχωρηθῇ αὐτῷ, καὶ ὁ λογισμὸς τῆς ἀνταποδόσεως

ἀπέρχεται ἀπό σου. Μὴ θελήσης ἀκούσαι βλάβην λυπήσαντός σε, ἵνα μὴ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνταποδώσης αὐτῶ.

Ερμηνεία

ΑΝ ἓνας ἀδελφός σου κάμη κακόν και τον κατηγορήσει κάποιος ἐνώπιόν σου, προφύλαξε την καρδίαν σου διὰ να μὴ ανανεωθῆ μέσα σου ἡ κακία: να ἐνθυμηθῆς ἀμέσως τὰς ἀμαρτίας τῆς ὁποίας ἔχεις κάμει εἰς τον Θεόν και αἰ ὁποῖαι θέλεις να σου συγχωρηθούν και μὴ ἐπιδιώξης να ἀνταποδώσης τὸ κακόν εἰς τον πλησίον σου. "Αν ἀκούσης ὅτι κάποιος εἶπε κάτι ἐναντίον σου και τον συναντήσης σε κάποιο μέρος ἢ σε ἐπισκεφθῆ, φρόντισε, ὅσον ἤμπορείς, τὸ πρόσωπόν σου να εἶναι χαρούμενον και να φανερώνη καλωσύνην. Να μὴ τού εἴπης δε τίποτα ἀπὸ ὅσα ἤκουσες, διότι ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «ὅποιος μνησικακεῖ, παραβαίνει τον νόμον του Θεοῦ» (Παροιμ. κα', 24).

Αν ἠσυχάζης εἰς τὸ κελλίον σου και ἐνθυμηθῆς κάποιον, ὁ ὁποῖος σου ἔκανε κακόν, σῆκω και προσευχήσου εἰς τον Θεόν, με ὅλην σου την καρδίαν να τον συγχωρήσει ὁ Θεός και ἀμέσως θα φύγη ἀπὸ ἐπάνω σου ὁ λογισμός τῆς ἐκδικήσεως. Μὴ θελήσης να ἀκούσης ὅτι ἔπαθε κάτι κακόν ἐκεῖνος που σε ἐλύπησε, διὰ να μὴ δοκιμάσης εὐχαρίστησιν και ἔτσι τον ἐκδικηθῆς μέσα εἰς την καρδίαν σου.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΚΑΚΙΑ ἐν λογισμοῦς μελετωμένη θρασύνει καρδίαν, ἀναιρουμένη δὲ δι' ἐγκρατείας και ἐλπίδος συντρίβει αὐτήν.

Ερμηνεία

Ἡ ΚΑΚΙΑ την ὁποῖαν μελετᾶ κανεῖς εἰς την σκέψιν του, ἀποθρασύνει την καρδίαν ὅταν ὁμως την καταπολεμᾷ με την ἐγκράτειαν και την ἐλπίδα, τότε την συντρίβει.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ἡ ΛΥΠΗ τὴ μνησικακία συνέζευκται, ὅταν ὁ νοῦς τὸ πρόσωπος τοῦ ἀδελφοῦ μετὰ λύπης ἐνοπτρίζεται, δηλονότι μνησικακίαν ἔχη πρὸς αὐτὸν ὁδοὶ δὲ μνησικακῶν εἰς θάνατον, διότι πᾶς μνησικακος παράνομος.

Ἐὰν μὲν σὺ μνησικακῆς τινι, προσεύχου ὑπὲρ αὐτοῦ και ἴστας τὸ πάθος τῆς κινήσεως, χωρίζων τὸ πάθος διὰ τῆς εὐχῆς και τὴν λύπην ἐκ τῆς μνήμης τοῦ κακοῦ, οὗ πὲρ σοὶ ἐποίησεν ἀγαπητικὸς δὲ γενόμενος και φιλόανθρωπος, παντελῶς ἐκ τῆς ψυχῆς τὸ πάθος ἐξαφανίζεις. Ἐὰν δὲ ἄλλος σοὶ μνησικακῆ, χαριστικὸς γενοῦ πρὸς αὐτὸν και ταπεινός, και καλῶν συνδιαιτῶ, συναναστρέφου τὲ και συναυλίζου, και ἀπαλλάττεις αὐτὸν τοῦ πάθους.

Ερμηνεία

Ἡ ΛΥΠΗ πηγαίνει πάντοτε μαζί με την μνησικακίαν. Ὄταν δηλαδή ὁ νοῦς φέρη εἰς την σκέψιν την μορφήν του ἀδελφοῦ και δοκιμάζῃ λύπην, ἔχει μνησικακίαν ἐναντίον του. Ὁ δρόμος ὁμως των μνησικακῶν ὁδηγεῖ εἰς τον θάνατον, διότι «κάθε μνησικακος εἶναι παραβάτης του νόμου του Θεοῦ» (Παροιμ. κα', 24).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πόσο ολέθρια είναι η μνησικακία)

Αν αισθάνεσαι μνησικακίαν εναντίον κάποιου, προσευχήσου δι' αυτόν και τότε σταματάς αμέσως την κίνησιν του πάθους προς εκδίκησαν: έτσι με την ευχήν απομακρύνεις το πάθος και χωρίζεις την λύπην από την ενθύμησιν του κακού, που σου έκαναν. Και όταν πλέον αισθανθής αγάπην δι' αυτόν που σου έκανε κακόν και γίνης φιλόανθρωπος, τότε εξαφανίζεις τελείως το πάθος από την ψυχήν σου. Αν πάλιν κάποιος άλλος διατηρή μνησικακίαν εναντίον σου, να γίνεσαι ταπεινός απέναντί του και να του δείχνης καλωσύνην να τον καλής και να τρώγης μαζί του, να συναναστρέφεται και να συνομιλής μαζί του και έτσι θα τον απαλλάξης από το πάθος.

Z'. Του Αγίου Εφραίμ

ΚΑΠΝΟΣ διώκει μελίσσας και μνησικακία γνώσιν από καρδίας. Δεήθητι του Κυρίου και ἔκχεε δάκρυα ενώπιόν της αγαθότητος αυτού, και μνησικακία μη αὐλιζέσθω ἐν τῇ ψυχῇ σου, ὡς θυμίαμα ενώπιον αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΚΑΠΝΟΣ φυγαδεύει τις μελίσσας και η μνησικακία την γνώσιν από την καρδίαν. Να δέεσαι εις τον Κύριον και να χύνης δάκρυα ἔμπρος εις την αγαθότητά Του. Η μνησικακία να μη ευρίσκη θέσιν εις την ψυχήν σου και να είσαι ὡσαν τα θυμίαμα ενώπιον του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

(Δεν πρέπει να καταρώμεθα κανένα)

Ότι ου δεί τινι έπαράσθαι.

Ότι δεν πρέπει να καταρώμεθα κανένα.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΟΙΣ μέρεσι της Νουρσίας χώρας, δύο τινές Μοναχοί κατώκουν σεμνώς βιούντες, ωνομάζοντο δε Φλωρέντιος και Ευτύχιος. Ο μεν ούν Ευτύχιος των πνευματική ζήλο και δυνάμεως θερμότητι υπεραυξάγων, πολλών ψυχάς τω Θεώ προσενέγκαι διά παραινέσεως ηγωνίζετο. Υστερον δε Μοναστηρίου εν τω τόπω εκείνω δυσωπηθείς παρά των εν αυτώ αδελφών προέστη επί πολλούς χρόνους και πολλούς εν τη της αγίας αναστροφής ασχολία εις τελειότητα προεβίβασε διό και μετά θάνατον παρά Θεού σημείοις τε και τέρασαν εδοξάσθη, του ενδύματος αυτού αυχμού τε λύσιν και άλλας ιάσεις επιτελέσαντος.

Ο δε Φλωρέντιος, τη ακακία και τη προσευχή προσκαρτερών, την παρούσαν ζωήν διήνυε μόνος μετά την του Ευτυχίου εις την μονήν υποχώρησιν, εν τω ευκτηρίω εναπομείνας, εν ώ πρώην κατώκουν αμφοτέροι εδέετο δε του παντοδυνάμου Θεού, όπως αυτή βοήθειαν δώση τινά, πρός τό εκείσε αυτόν κατοικήσαι.

Εν μιά ουν μετά την ευχήν προελθών της κέλλης, άρκτον προ των θυρών ευρεν εστωσαν και την κεφαλήν επί γην κλίνουσαν, και φανερώς δεικνύουσαν ότι πρός δουλείαν αυτού παρά Θεού απεστάλη. Γνους δε την αιτίαν και του Θεού άνθρωπος δι' ήν η άρκτος παρών, ηυχαρίστησε τω Θεώ και άπερ είχε τεσσαρα πρόβατα ταύτη παρέδωκε, μή έχων τινά τον βόσκοντα, και εκέλευσεν αυτή λέγων απελθε και ταύτα τα πρόβατα εις βοσκήν εξαγαγε περί δε την έκτην ώραν υπόστρεψον.

Παραλαβούσα ούν ή άρκτος τα πρόβατα, εις βοσκήν εξήγε και πάλιν μετά την ώραν, ήν εκελεύσθη, συν αυτοίς υπέστρεφεν' ότε γάρ νηστεύσαι και δίκαιος ήθελε, περί την ενάτην ώραν υποστρέφειν εκέλευε και απαραβιάστως καθ' ήν εκελεύσθη, κατά ταύτην αεί και υπέστρεφεν. Εν ώ δε διά παντός τούτο έπράττετο και επιμελώς χρόνον ήδη συχνόν τα πρόβατα ή άρκτος εποίμαινε και η του θαύματος φήμη δια πλάτους διέτρεχε, τέσσαρας άνδρας εκ των μαθητών του ευλαβεστάτου Ευτυχίου και πονηρός υπελθών, και φθόνον αυτοίς εμβάλων διότι ο διδάσκαλος αυτών σημεία ουκ εποίει, ο δε Φλωρέντιος εν τοσοούτω θαύματι λαμπρός εφάινετο, εκίνησεν αυτούς, και ενεδρεύσαντες την άρκτον εφόνευσαν.

Ο ούν Φλωρέντιος ήδη της ώρας ενστάσης καθ' ην υποστρέψαι επετράπη η άρκτος, προσεδόκα αυτήν υποστρέψαι κατά το έθος ως δε και η εσπέρα παρήν και ή άρκτος εφάινετο ουδαμώς, ήν εκείνος εκ πολλής ακακίας αδελφόν ωνόμαζε, θλίβεσθαι ήρξατο και ούτω λυπούμενος την νύκτα διενεγκών, τη επαύριον εις τον αγρός επορεύθη, την άρκτον άμα και τα πρόβατα επιζητήσων. Ως δε εύρε ταύτην πεφογευμένην και έρευνήσας έμαθε

τους φονεύσαντας, εαυτόν εις θρήνον δέδωκε, των αδελφών μάλλον την πονηρίαν ή της άρκτου τον θάνατον οδυρόμενος.

Ο δε σεβάσμιος Ευτύχιος μαθών το γεγονός και προς εαυτόν τούτον επισπασάμενος, παραμυθεΐσθαι αυτόν επεχείρει. "Ο δε του Θεού δούλος Φλωρέντιος ενώπιον αυτού μεγίστη πόνος συγκινηθείς, ευχόμενος είπεν: Ελπίζω εις τον παντοδύναμον Θεόν, ότι εν τη ζωή ταύτη ενώπιον των ανθρώπων διά την κακίαν αυτών την αντάμειψιν αντιλαμβάνουσιν οι την άρκτον μου μηδέν αυτούς βλάψασαν φονεύσαντες.

Παραχρήμα ούν τη τούτου φωνή και η παρά Θεού εκδίκησις επηκολούθησεν" και οι τέσσαρες Μοναχοί, οι την άρκτον φονεύσαντες, λέπρας νοσήματι περιέπεσον, ώς τε των μελών αυτών εις τέλος σαπέντων, ούτως αυτούς τελευτήσαι. Τούτου δε γεγονότος, σφόδρα και του Θεού άνθρωπος Φλωρέντιος εξέστη, φοβηθείς διότι αυτούς κατηράσατο και εαυτόν φονευτήν εκείνων εκάλει και ου διέλειπεν εν όλω τω της ζωής αυτού χρόνο περί τούτων θρηνών και του Θεού δεόμενος αφεθήναι αυτό το αμάρτημα. Πιστεύομεν δε ότι τούτου χάριν ο παντοδύναμος Θεός τούτο εποίησεν, ίνα μή του λοιπού και θαυμάσιος ούτος και άκακος ανήρ τολμήση εν ολωδήποτε πόνος ταρασσόμενος την της κατάρας βολίδα τινί επιπέμψαι.

Πέτρος

ΚΑΙ ούτω σφόδρα βαρύ έστι το αμάρτημα τούτο, εάν ποτε ίσως το θυμό σαλευθέντες τινά καταρασώμεθα;

Γρηγόριος

ΠΕΡΙ του αμαρτήματος τούτου τι με επερωτάς, Πέτρε, εάν βαρύ ύπαρχη, οπότεν Παύλος λέγη ότι λοιδοροι βασιλείαν Θεού ου κληρονομήσουσι ; Κατανόησον γάρ οποιόν βαρύ αμάρτημα ύπαρχει, ότι την κληρονομίαν της βασιλείας του Θεού αποστερεί.

Ερμηνεία

ΕΙΣ τα μέρη της Νουρσίας έμεναν δύο Μοναχοί που εξούσαν με αγιότητα και ένας ωνομάζετο Φλωρέντιος και ο άλλος Ευτύχιος. Ο Ευτύχιος, του οποίου ο πνευματικός ζήλος ηύξανε καθημερινώς όλον και περισσότερος και η δύναμις της ψυχής του εγίνετο θερμότερα, ήγωνίζετο να φέρη κοντά εις τον Θεόν, με τας συμβουλές του, περισσότερας ψυχάς. "Υστερα μάλιστα έγινεν Ηγούμενος εις ένα Μοναστήρι της περιοχής, κατόπιν επιμόνων παρακλήσεων των Μοναχών και παρέμεινε πολλά χρόνια με το παράδειγμά του δε ώδήγησε πολλούς εις την τελειότητα. Δι' αυτό και μετά θάνατον ο Θεός τον έδόξασεν. Έκαμε πολλά καταπληκτικά θαύματα: μονάχα με το ένδυμά του έσταμάτησεν ανομβρίαν και πολλοι άρρωστοι εθεραπεύθησαν.

Ο Φλωρέντιος, πάλιν, μετά την αναχώρησιν του Ευτυχίου εις το Μοναστήρι, παρέμεινεν εις το ίδιον ασκητήριον, όπου έκατοικούσαν προηγουμένως και οι δύο. Εξηκολούθησε να είναι άκακος και να προσεύχεται με επιμονήν έτσι έπερνούσε μοναχός του την παρούσαν ζωήν. Παρεκάλει δε τον παντοδύναμον Θεόν να τον βοηθήση να παραμείνη μόνος του εκεί.

Μίαν ημέραν, μετά την προσευχήν, καθώς έβγήκεν έξω από το κελλί, ευρήκεν εμπρός εις την θύραν του να κάθεται μία αρκούδα και να έχη κατεβασμένης προς την γην την κεφαλήν της έδειχνεν ολοφάνερα ότι την έστειλεν ο Θεός διά να τον εξυπηρετη. Μόλις ο άνθρωπος του Θεού έκατάλαβε την αιτίαν, διά την οποίαν ήλθεν η αρκούδα, ηυχάριστησε τον Θεόν και παρέδωσεν εις αυτήν τα τέσσαρα πρόβατά του, επειδή δεν είχε άλλον βοσκών, και της παρήγγειλε: πήγαινε – της λέγει – να βοσκήσης αυτά τα πρόβατα και κατά την έκτην ώραν να επιστρέψης.

Πραγματικά η αρκούδα παρέλαβε τα πρόβατα και τα οδηγούσεν εις την βοσκήν και πάλιν την ώραν που διετάχθη, επέστρεφε μαζί με αυτά. "Όταν δε και δίκαιος Φλωρέντιος ήθελε να νηστεύη, την διέτασσε να επιστρέφη κατά την ενάτην ώραν η αρκούδα επέστρεφεν οπωσδήποτε κατά την ώραν που διετάσσετο. Αυτό εγένετο καθημερινώς και επί αρκετός χρόνον η αρκούδα έβοσκε με επιμέλειαν τα πρόβατα. Όταν πλέον το θαύμα είχε διαδοθή παντού, τέσσαρες άνδρες από τους μαθητές του ευλαβεστάτου Ευτυχίου, έπειράσθησαν από τον διάβολον. Ο πονηρός, δηλαδή, έβαλε φθόνον εις την ψυχήν των, διότι, τάχα, και διδάσκαλός των δεν έκανε θαύματα, ενώ ο Φλωρέντιος έγινε περίφημος με ένα τόσο μεγάλο θαύμας τους παρεκίνησε λοιπόν εις το κακόν και, αφού παρεφύλαξαν, εσκότωσαν την αρκούδα.

Όταν λοιπόν έφθασεν η ώρα που συνήθως επέστρεφεν η αρκούδα, ο Φλωρέντιος την επερίμενε καθώς όμως έβράδυαζε και δεν εφαινετο πουθενά η αρκούδα, την οποίαν από την πολλήν ακακίαν του την ώνόμαζεν αδελφόν, ήρχισε να στενοχωρήται και έτσι λυπημένος επέρασεν ολόκληρον την νύκτα. Το πρωί της επομένης ημέρας επήγεν εις τα χωράφια διά να αναζητήση την αρκούδα μαζί με τα πρόβατα. 'Αφού δε την εύρε σκοτωμένην και έρευνήσας προσεκτικά έμαθε τους φονείς, ήρχισε τότε να θρηνή όχι τόσον διά τον θάνατος της αρκούδας, όσον δια την κακίαν των αδελφών.

Μόλις έμαθε το γεγονός ο σεβάσμιος Ευτύχιος, τον εκάλεσε κοντά του και αφού τον αγκάλιασε, επροσπαθούσε να τον παρηγορήση. Ο δούλος του Θεού Φλωρέντιος όμως, συνεπαρμένος από τον μεγάλον πόνον, ευχήθηκε εμπρός εις τον Ευτύχιον: «Ελπίζω εις τον Παντοδύναμον Θεόν, ότι εις αυτήν την ζωήν θα τιμωρηθούν εμπρός εις τους ανθρώπους εκείνοι, οι οποίοι χωρίς να τους βλάβη καθόλου, εσκότωσαν την αρκούδα μου».

Αμέσως με τα λόγια αυτά έφθασεν η τιμωρία από τον Θεόν: οι τέσσαρες δηλαδή Μοναχοί που εσκότωσαν την αρκούδας, προσεβλήθησαν από λέπραν, και εις το τέλος εσάπισαν τα μέλη τους και απέθαναν. "Όταν συνέβη αυτό, ο άνθρωπος του Θεού Φλωρέντιος εταράχθη πάρα πολύ. Έφοβήθηκε, διότι τους έκαταράσθηκε και δεν έπαυσεν εις όλην του την ζωήν να ονομάζη τον εαυτόν του φονέα εκείνων των αδελφών, να θρηνη δι' αυτούς και να παρακαλώ τον Θεόν να του συγχωρήση την αμαρτίαν. Πιστεύομεν ότι επέτρεψεν αυτό ο Παντοδύναμος Θεός, διά να μη τολμήση πλέον ο θαυμάσιος εκείνος άνθρωπος να ρίψη την βολίδα της κατάρας εναντίον κανενός, οσάκις θα εταράσσετο από οποιονδήποτε πόνον.

Πέτρος

ΚΑΙ είναι τόσον βαρύ αυτό το αμάρτημα, αν δηλαδή επάνω εις τον θυμόν μας καταρασθώμεν κάποιον;

Γρηγόριος

ΔΙΑΤΙ με έρωτάς, Πέτρε, αν είναι βαρύ αυτό το αμάρτημα, όταν ο Παύλος λέγη ότι όσοι κακολογούν δεν θα κληρονομήσουν την Βασιλείαν του Θεού (Α' Κορ. στ', 10); Σκέψου, δηλαδή, πόσον βαρύ αμάρτημα είναι, αφού αποστερεί τον ένοχον από την Βασιλείας του Θεού!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄

(Να ευλογούμε εκείνους που μας υβρίζουν)

Ὅτι οὐ δεῖ μόνον μὴ ὑβρίζειν τινά, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑβρίζοντας εὐλογεῖν, καὶ οὕτω καταστέλλειν αὐτῶν τὸν θυμόν.

Ὅτι ὄχι μόνον δεν πρέπει να υβρίζωμεν κανένα, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἀκόμη, οἱ οἱοῖται μᾶς υβρίζουν να εὐλογώμεν καὶ ἔτσι να καταπραύνωμεν τὸν θυμόν των.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Αἴγυπτίου, ὅτι ἀνέβαινε πότε ἐκ τῆς σκήτεως πρὸς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας καὶ ὡς ἤγγισε τῷ τόπῳ, εἶπε τὸ μαθητὴ αὐτοῦ πρόλαβε μικρόν. Προάγων οὖν καὶ μαθητῆς συναντᾷ τινι ἱερεῖ τῶν Ἑλλήνων τρέχοντι καὶ λέγει αὐτῷ μετὰ κραυγῆς αἰ, αἰ, δαῖμον, ποῦ τρέχεις; Ὁργισθεῖς δὲ ἐκεῖνος ἐντείνει αὐτὸ πληγᾶς πάνυ σφοδρᾶς τῇ ράβδῳ ἣ κατεῖχε καὶ ἀφεῖς ἡμιθανῆ ἐπορεύετο.

Προβάντι οὖν μικρός, συναντᾷ ὁ Μακάριος τρέχοντι, καὶ λέγει αὐτῷ σωθείης, σωθείης, καματηρέ. Ὁ δὲ ἀποδεξάμενος τὸν λόγον, ἤλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε τί καλὸν εἶδες ἐν ἐμοί, ὅτι προσηγόρευσας μέ; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον ὅτι εἶδόν σε κοπιώντα, καὶ οὐκ οἶδας ὡς εἰς κενὸν κοπιᾷς. Ἔφη ἐκεῖνος ἐγὼ ἐπὶ τῇ ἀσπασμῷ σου κατενύγην, καὶ ἔγνω ὅτι τοῦ μέρους τοῦ Θεοῦ εἰ: ἄλλος δὲ κακὸς μοναχὸς ὑπαντήσας μοι ὕβρισε μέ, καγῶ ἔδωκα αὐτῇ πληγᾶς εἰς θάνατον καὶ ἔγνω ὁ γέρον ὅτι ὁ μαθητῆς αὐτοῦ ἐστί. Καὶ κρατήσας τοὺς πόδας τοῦ γέροντος καὶ ἱερέως, ἔλεγεν οὐκ ἀφήσω σε, ἐὰν μὴ ποιήσης μέ μοναχόν.

Ἦλθον οὖν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ μαθητῆς ὥσει νεκρὸς ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβάστασαν καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ὄρους. Καὶ ἰδόντες οἱ γέροντες τὸν ἱερέα μετὰ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου ἐξέστησαν καὶ δοξάσαντες τὸν θεόν, ἐποίησαν αὐτὸν μοναχῶν καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐγένοντο δι' αὐτοῦ Χριστιανοί.

2. Ἐλεγεν οὖν ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι ὁ λόγος καὶ κακός, καὶ τὸν καλὸν ποιεῖ κακόν· ὁ δὲ καλὸς λόγος, καὶ τὸν κακὸν ποιεῖ καλόν.

3. Εἶπε τίς τῶν Πατέρων: ἐὰν ὑβρίση σὲ τίς, εὐλόγησον αὐτὸν καὶ ἐὰν μὲν δέξηται, καλῶς ἔσται ἀμφοτέροις. Ἐὰν δὲ μὴ δέξηται, αὐτὸς λαμβάνει παρὰ Θεοῦ τὴν ὕβριν, καὶ σὺ τὴν εὐλογίαν.

4. Εἶπε γέρον" τὸν Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ βλέπομεν, καὶ τὰ παθήματα αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν, καὶ διατὶ κὰν ὕβριν μόνην μὴ φέρωμεν;

Ερμηνεία

ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΒΒΑΝ Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον διηγούνται τα ἐξῆς: Κάποτε ἀνέβαινε ἀπὸ τὴν σκήτην πρὸς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. ὅταν ἐπλησίασεν, εἶπε πρὸς τὸν μαθητῶν τους, προχώρησε ολίγον. Ὁ μαθητῆς τοῦ ἐπροχώρησε πράγματι καὶ συνήντησε κάποιον

ειδωλολάτρην ιερέα να τρέχη. Του φωνάζει λοιπόν δυνατά αἰ, αἰ, διάβολε, που τρέχεις; Ὁργίσθη με αυτό και είδωλολάτρης ιερεύς και τον εκτύπησε δυνατά με το ραβδί του και αφού τον άφησε μισοπεθαμένον, εξηκολούθησε τον δρόμον του.

Ολίγον πάρα πέρα τον συνήνητησεν ο 'Αββάς Μακάριος να τρέχη και του λέγει:

-Ο Θεός μαζί σου, εἴθε να σωθῆς, κουρασμένε Γέροντα.

Ο ειδωλολάτρης ιερεύς μόλις ἤκουσεν αυτόν τον χαιρετισμόν, ἐπλησίασε τον 'Αββάς Μακάριον και τον ἠρώτησε:

– Τι καλόν είδες εις εμέ και με ἐχαιρέτησες τόσον καλόκαρδα;

-Επειδή σε βλέπω να κουράζεσαι χωρίς να γνωρίζης ότι ἀδίκως κοπιάζεις.

Και ο ειδωλολάτρης ιερεύς εἶπε πάλιν:

-Εγώ ἐσυγκινήθηκα ἀπό τον χαιρετισμόν σου και ἐκατάλαβα ότι εἶσαι ἄνθρωπος του Θεοῦ ενώ ἕνας ἄλλος κακός καλόγηρος, που με συνήνητησε προηγουμένως, με ὕβρισε και εγώ τον εκτύπησα μέχρι θανάτου.

Ο Αββάς Μακάριος ἐκατάλαβεν ότι ἐπρόκειτο για τον μαθητών του. Και ο ειδωλολάτρης ιερεύς αφού ἀγκάλιασε τα πόδια του Γέροντα του ἔλεγε:

– Δεν θα σε αφήσω, αν δεν με κάμης μοναχόν.

Εν τω μεταξύ ἐφθασαν εις τον τόπον όπου ἦτο εξαπλωμένος, ωςάν νεκρός, ο μαθητής, μετά τον ξυλοδαρμόν τον εσήκωσαν και τον μετέφεραν εις την Εκκλησίαν του ὄρους. Ὅταν είδαν οι Γέροντες τον είδωλολάτρην ιερέα μαζί με τον Αββάς Μακάριον παραξενεύθησαν όταν δε ἔμαθαν και την μεταστροφῆς του ἐδόξασαν τον Θεόν και ἔκαμαν μοναχόν τον πρώην ειδωλολάτρην ιερέα. Εξ ἀφορμῆς μάλιστα αυτού και πολλοί ειδωλολάτραι ἐγιναν Χριστιανοί.

2. Ἐλεγε λοιπόν ο 'Αββάς Μακάριος, ότι ο κακός λόγος και τον καλόν τον κάνει κακόν ενώ ο καλός ο λόγος και τον κακόν τον κάνει καλόν.

3. Ἐνας Πατήρ εἶπεν· αν κάποιος σε υβρίση, ευλόγησε τον και αν μεν το δεχθῆ, θα εἶναι καλόν και διά τους δύο άν, πάλιν, δεν το δεχθη, αυτός θα τιμωρηθῆ ἀπό τον Θεόν διά την ὕβριν, ενώ συ θα ἀμειφθῆς δια την ευλογίαν.

4. Ἐνας Γέρων εἶπε: βλέπομεν τον Σταυρόν του Χριστοῦ και διαβάζομεν τα παθήματά Του· διατί λοιπόν να μη υποφέρωμεν ούτε μίαν μόνον ὕβριν;

B'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ εἴπη σοί τις λόγον σκληρόν, μη ὑψώσης τήν καρδίαν σου ἐπ' αὐτόν, ἀλλά σπούδασον αὐτῷ βαλεῖν μετάνοιαν πρὸ τοῦ γενέσθαι μέμψιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἐπεὶ ἡ ὀργή μετὰ σπουδῆς ἔρχεται. Ἐάν τις σέ ὕβριση, μη ἀντείπης αὐτῷ, ἕως οὐ σιωπήση και ἐάν ἔρευνησας σαυτὸν εὔρησης ἃ ἤκουσας ἐν σοὶ παρ' αὐτοῦ, μετανόησον ὡς σὺ ἁμαρτήσας και ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δέχεται ἡμᾶς πάλιν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ σου είπη κάποιος σκληρόν λόγον, μη θυμώσης εναντίον του, αλλά φρόντισε γρήγορα να του βάλης μετάνοιαν, πριν να τον κατηγορήσης μέσα εις την καρδίαν σου, επειδή, αν δεν το κάνης, θα σε καταλάβη σύντομα η οργή. Αν κάποιος σε υβρίση, μή του αντιμιλήσης μέχρι να σωπάση. Αν εξετάσης προσεκτικά τον εαυτόν σου και εύρης μέσα σου ότι όσα ήκουσες από αυτόν είναι σωστά, να μετανοήσης ωσάν να αμάρτησες σύ, και η καλωσύνη του Θεού μάς δέχεται πάλιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄
(Δεν πρέπει να ψευδόμεθα, αλλά να λέγωμεν την
αλήθειαν)

Ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι, ἀλλὰ ἀληθεύειν.

Ὅτι δεν πρέπει να ψευδόμεθα, αλλά να λέγωμεν την αλήθειαν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΡΩΤΗΘΗ ΓΕΡΩΝ: τί ἐστὶν ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη: στόμα ἀληθινὸν ν, σῶμα ἅγιον, καρδία καθαρά.

2. Εἶπε γέρων τὸ ψεῦδος, καὶ παλαιὸς ἄνθρωπος τυγχάνει, καὶ φθειρόμενος κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης: ἡ δὲ ἀλήθεια, ὁ νέος ἄνθρωπος καὶ κατὰ Θεὸν κτισθεῖς.

3. Εἶπε πάλιν ἡ ρίζα τῶν καλῶν ἔργων ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ ψεῦδος τυγχάνει ὁ θάνατος.

Ερμηνεία

ΗΡΩΤΗΣΑΝ ἓνα Γέροντα τι εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ; Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε: στόμα ἀληθινόν, σῶμα ἅγιον, καρδία καθαρά.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε τὸ ψεῦδος εἶναι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος φθείρεται ἀπὸ τις ἐπιθυμίας τῆς ἀπατηλῆς αμαρτίας ἐνῶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ νέος ἄνθρωπος, που ἀνεγεννήθη σύμφωνα με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (Εφεσ. δ', 21-25).

3. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος Γέρων: ἡ ρίζα ὅλων των καλῶν ἔργων εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἐνῶ τὸ ψεῦδος εἶναι ὁ θάνατος.

Β'. Αντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ τὸ τοῦ ἀληθινοῦ ἀνδρὸς στόμα ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἀγιάζεται, ἤγουν τοῦ Κυρίου, λέγει γὰρ αὐτός, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀλήθεια, οὕτω καὶ ὁ ψευδόμενος μολύνεται ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου τὸ γὰρ ψεῦδος ἐκ τοῦ πονηροῦ εἶναι σαφῶς ὁ Σωτὴρ ἀπεφήνατο.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου, που λέγει τὴν ἀλήθειαν, ἀγιάζεται ἀπὸ τὴν Αλήθειαν, δηλαδή τὸν Κύριον, διότι ὁ ἴδιος λέγει: «ἐγὼ εἶμαι ἡ Αλήθεια» (Ἰωάν. ιδ', 6), ἐστὶ καὶ ἐκεῖνος που λέγει ψέματα μολύνεται ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ τὸν διάβολον· διότι τὸ ψεῦδος προέρχεται ἀπὸ τὸν σατανάν, ὅπως εἶπε καθαρά καὶ Σωτὴρ (Ἰωάν. η', 44).

Γ'. Ησαΐου του Αναχωρητού

ΜΗ ἐπαιnéσης εἰ μὴ ἃ εἶδες ἃ δὲ ἤκουσας, μὴ εἴπῃς ὡς ἰδών. Δίδαξον τὴν γλῶσσαν σου εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ ἐν γνώσει καὶ τὸ ψεῦδος φεύγει ἀπὸ σου. Τὸ ἀγαπᾶν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων τίκτει τὸ ψεῦδος το δὲ ἀνατρέψαι αὐτὸ ἐν ταπεινώσει, ποιεῖ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ μείζονα ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ὅτι αὐτὸ ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ σου.

Ερμηνεία

ΝΑ μη επαιnéσης, παρά μόνον εκείνα τα οποία είδες: δι' ὅσα δε ἤκουσες, να μη ομιλήσης ὡσάν νά είδες αὐτά. Δίδαξε τὴν γλῶσσαν σου να γνωρίζῃ τα λόγια του Θεοῦ και να τα λέγῃ: ἔτσι το ψεῦδος θα φυγαδευθῆ ἀπὸ σέ. Η αγάπη προς τὴν δόξαν των ἀνθρώπων γεννά το ψεῦδος: ὅταν ὁμως το ἀνατρέψῃς με ταπεινώσειν, τότε γιγαντώνεται ο φόβος του Θεοῦ εἰς τὴν καρδίαν σου. Να προφυλαχθῆς ἀπὸ το ψεῦδος, διότι αὐτὸ ἐκδιώκει τὸν φόβον του Θεοῦ ἀπὸ μέσα σου.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΣΤΟΜΑ ταπεινόφρονος λαλήσει ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἀντιλέγων αὐτὴ ὁμοίος ἐστὶ τῷ ὑπηρέτῃ ἐκείνῳ, τὸ ἐπὶ σιαγόνος τὸν Κύριον ραπίσαντι.

Ερμηνεία

ΤΟ στόμα του ταπεινόφρονος θα λαλήσῃ, τὴν ἀλήθειαν ἐκείνος ὁμως ο οποίος ἀντιλέγει εἰς τὴν ἀλήθειαν ὁμοιάζει με τὸν ὑπηρέτην, που ἐρράπισε τὸν Κύριον εἰς τὴν σιαγόνα (Ιωάν. ιη', 22).

Ε'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ ἐκλήθη ἐπ' ἐμέ, οὐκ ἐξ. ἦλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ στόματός μου.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Γρηγόριος τὰ τρία ταῦτα ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ἔχοντος τὸ θεῖος Βάπτισμα πίστιν ὀρθὴν καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀλήθεια καὶ ἀπὸ τῆς γλῶ ττῆς, καὶ σωφροσύνην ἀπὸ τοῦ σώματος.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ανουῦβ εἶπεν: ἀπὸ τότε που ὀνομάσθηκα μοναχός, δεν ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ στόμα μου λόγος ψευδῆς.

2. Ο Αββᾶς Γρηγόριος εἶπεν: Ο Θεὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ κάθε ἀνθρώπου, ο οποίος ἔλαβε τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, αὐτὰ τα τρία πράγματα ἀπὸ τὴν ψυχὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἀπὸ τὴν γλῶσσαν ἀλήθειαν, και ἀπὸ τὸ σῶμα σωφροσύνην.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΟΙΟΥΝΤΩΝ ποτέ παρέργιον τῶν ἀδελφῶν ἐν νυκτί, χειμῶνος ὄντος, τὶς αὐτῶν ὄχληθεις ὑπὸ τοῦ ρίγους ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἕτερος δὲ διεγόγγυζε κατ' αὐτοῦ. Ἀπέστειλαν οὖν πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸν φωνῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν εὔρεν αὐτὸν δεινοπαθοῦντα καὶ λέγει αὐτὸ λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ πῶς ἔχεις; καὶ περὶ τοῦ ἔργου σου μὴ σοὶ μελέτω ἡμεῖς ποιούμεν. Ὁ δὲ εἶπε μνησθεῖν ὑμῶν ἢ ἀγάπη καγῶ ἤθελον συγκοπιᾶσαι ὑμῖν, ἀλλ' ἡ ἀσθένειά μου ἐμποδίζει μέ. Καὶ ὑποστρέψας καὶ ἀποσταλεῖς πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς λίαν κοπιὰ ὁ ἀδελφός, καὶ εἶρηκε μοὶ ὅτι κάγω ἤθελον συγκοπιᾶσαι ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύναμαι. Οὗτος ἔστιν ὁ ἐν τῷ ψεύδει οἰκονομίαν πληρῶν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ, μίαν χεμωνιάτικη νύκτα, μερικοὶ ἀδελφοὶ εκτελοῦσαν κάποιαν πρόσθετον υπηρεσίαν ἑνὰς ἀπὸ αὐτοῦς, ἐπειδὴ τὸν εἰράραξεν ἡ νυκτερινὴ παγωνιά, ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του καὶ ἑνὰς ἄλλος ἐγόγγυζεν ἐναντίον του.

"Ἐστειλαν λοιπὸν κάποιον ἄλλον πρὸς τὸν ἀδελφόν, διὰ νὰ τὸν φωνάξουν. "Ὁ ἀπεσταλμένος τὸν εὐρήκε νὰ υποφέρῃ καὶ τοῦ λέγει:

– Οἱ ἀδελφοὶ ἐρωτοῦν πῶς εἶσαι; Λέγουν δε νὰ μὴ στενοχωρῆσαι διὰ τὴν υπηρεσίαν σου τὴν κάμνομεν ἡμεῖς.

Εκεῖνος ἀπήντησεν:

– Εἶθε ὁ Κύριος νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ἀγάπην σας καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ κοπιᾶσω μαζί σας, ἀλλὰ με ἐμποδίζει ἡ ἀσθένειά μου.

"Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ ἀπεσταλμένος, εἶπεν εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς:

- Ὁ ἀδελφός υποφέρει πάρα πολὺ καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι καὶ ἐγὼ ἤθελα νὰ κοπιᾶσω μαζί σας, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ μετεχειρίσθη τὸ ψεύδος κατ' οἰκονομίαν, διὰ νὰ μὴ κάμῃ κακόν.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΥΟ Γέροντες εἶχον θλίψιν πρὸς ἀλλήλους ἔτυχε δε τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀσθενῆσαι. "Ἦλθεν οὖν εἰς αὐτόν ἀδελφός χάριν ἐπισκέψεως. Ὁ δε γέρων παρεκάλει τὸν ἀδελφόν λέγων· λύπην ἔχομεν ἐγὼ καὶ ὁ δεῖνα γέρων, καὶ ἤθελον ἵνα παρακαλέσης αὐτόν ὅπως φιλιωθῶμεν. Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός ἐκέλευσας, ἀββά; ἐγὼ παρακαλῶ. Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἀδελφός διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ πῶς μετέλθη τὸ πρᾶγμα ἐφοβεῖτο γὰρ μήποτε οὐκ ἀνέξεται ὁ γέρων τῆς παρακλήσεως ἢ καὶ πλείων παροξυσμὸς γένηται.

Κατ' οἰκονομίαν δε Θεοῦ τὶς ἐκ τῶν ἀδελφῶν φέρει αὐτὰ πέντε σύκα καὶ ὀλίγα συκάμινα καὶ λαβῶν ταῦτα ὁ ἀδελφός ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ κέλλῃ καὶ ἐκλεξάμενος ἐν συκῶν καὶ ὀλίγα συκάμινα, ἀπήνεγκε τὸ γέροντα πρὸς δὴν ἐμελέτα ἀπελθεῖν. Καὶ εἶπεν Ἀββά, ταῦτα τὶς ἐνήνοχε τὸ γέροντα τὸ δεῖνα ἀσθενοῦνται καὶ ὡς ἔτυχον ἐκεῖ, εἶπέ μοι δέξαι ταῦτα καὶ δὸς τῷ δεῖνι γέροντα καὶ ἔφερον αὐτὰ πρὸς σε. "Ὁ δε γέρων, ὡς ἤκουσεν, ἔστη ἐνεὸς ἐπὶ πολὺ.

Και είπε ταύτα εμοί έπεμψε; Και απεκρίθη ο αδελφός ναι, 'Αββά. Και απέλαβεν αυτά ο γέρων ειπών καλώς ήκεις. .

Είτα επανελθών ο αδελφός εις το κελλίον αυτού, έλαβεν εκ των σύκων τα δύο και εκ των συκαμίνων ολίγα και απήνεγκε και το άλλο γέροντα των ασθενούντι. Και μετανοήσας αυτό είπε δέξαι ταύτα, 'Αββά, απέστειλε σοι ο γέρων ο δείγα. Ο δε περιχαρής γενόμενος, έφη έφιλιώθημεν; Είπε δε ο αδελφός ναι, 'Αββά, διά των ευχών σου. Και λέγει ο Γέρων" δόξα τω Θεώ. Και έφιλιώθησαν οι γέροντες διά της χάριτος του Θεού και της του αδελφού συνέσεως, δεσ συνήλασεν αυτούς εις ειρήνης διά των τριών σύκων και ολίγων συκαμίνων, και ουκ έγνωσαν οι γέροντες τι εποίησεν ο αδελφός.

2. Ηρώτησέ ποτε ο αββάς Αγάθων τον αββάς Αλώνιον, ει ενδέχεται ποτέ τινα ψεύσασθαι. Και απεκρίθη ο αββάς Αλώνιος, ότι ενδέχεται. "Ο δε είπε πότε; Και λέγει αυτώ ο γέρων: ιδού δύο άνθρωποι επί σου φόνον εποίησαν και ο εις έφυγεν εις το κελλίον σου. "Ο δε άρχων ζητεί αυτόν και έρωτά σε λέγων" επί σου φόνος γέγονεν; Ει ούν ου ψεύση, παραδίδωσ τον άνθρωπον εις θάνατον. Μάλλον ούν άφες αυτόν ενώπιον του Θεού χωρίς δεσμών, αυτός γαρ οίδε τα πάντα. Δήλον ούν εκ τούτου ότι έστι ποτέ και το ψεύδος προτιμήσαι της αληθείας.

Ερμηνεία

ΔΥΟ Γέροντες είχαν έχθραν μεταξύ των. Έτυχε κάποτε ο ένας από αυτούς να αρρωστήση. Ηλθε λοιπόν ένας αδελφός να τον επισκεφθη. Τότε ο Γέρων παρακαλούσε τον αδελφόν και του έλεγεν:

Έγώ και ο τάδε Γέροντας έχομεν ενοχληθή μεταξύ μας και ήθελα να τον παρακαλέσης να συμφιλιωθώμεν.

Ο αδελφός απεκρίθη: – Μου έδωσες διαταγήν, 'Αββά; Εγώ θα τον παρακαλέσω.

Μόλις έφυγες από το κελλί ο αδελφός, ήρχισε να σκέπτεται μέσα του πώς θα μεθοδεύση το πράγμα διότι έφοβείτο μήπως δεν δεχθή ο άλλος Γέρων την παράκλησιν και γίνη η έχθρα μεγαλυτέρα.

Κατ' οίκονομίαν Θεού κάποιος άλλος αδελφός του έφερε πέντε συκα και μερικά μούρα. Ο αδελφός τα επήρε και τα έφερεν εις το κελλί του και αφού εδιάλεξες ένα σύκον και μερικά μούρα, τα έφερε προς τον Γέροντα, τον οποίον έσκέπτετο να επισκεφθή.

-Αββά, – του είπεν - αυτά τα έφερε κάποιος εις τον τάδε Γέροντα, ο οποίος είναι άρρωστος και επειδή έτυχε να ευρεθώ εκεί, μού είπε: πάρε αυτά και δώσε τα εις τον τάδε Γέροντα.

Μόλις τα ήκουσεν αυτά ο Γέρων, έμεινε με ανοικτόν το στόμα και ηρώτησεν:

– Εμένα τα έστειλεν αυτά; . – Ναι, Αββά απήντησεν ο αδελφός. Τότε ο Γέρων τα επήρε με χαράν και είπεν: – Καλώς ήλθες.

Έπειτα ο αδελφός επέστρεψεν εις το κελλίον του και επήρε δύο από τα σύκα και ολίγα από τα μούρα και τα έφερεν εις τον άλλον Γέροντα, ο οποίος ήτο άρρωστος. 'Αφού λοιπόν του έβαλε μετάνοιαν, του είπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Δεν πρέπει να ψευδώμεθα, αλλά να λέγωμεν την αλήθειαν)

- Πάρε αυτά, 'Αββά, σου τα έστειλεν ο τάδε Γέροντας. Γεμάτος χαράν έρωτά ο Γέρων: - Λοιπόν, εσυμφιλιωθήκαμεν; – Ναι, 'Αββά – απήντησεν ο αδελφός – με τας ευχάς σου. – Δόξα τω Θεώ! Είπεν ο Γέρων.

"Έτσι συνεφιλιώθησαν οι δύο Γέροντες, με την χάριν του Θεού και την σύνεσιν του αδελφού, ο οποίος τους ειρήνευσε με τα τρία σύκα και τα ολίγα μούρα, χωρίς να γνωρίζουν οι Γέροντες τί έκαμεν ο αδελφός.

2. Κάποτε ο Αββάς Αγάθων ηρώτησε τον Αββάν Αλώνιον, αν υπάρχη περίπτωσις να είπη κανείς ψέματα και ο Αββάς Αλώνιος του απήντησεν ότι είναι δυνατόν.

– Πότε; ηρώτησεν. Ο Γέρων του απήντησεν:

-Ας υποθέσωμεν ότι δύο άνθρωποι διέπραξαν φόνον εμπρός σου και ο ένας κατέφυγεν εις το κελλίον σου. Ο άρχων τον ζητεί και σε έρωτά: Έγινε φόνος εμπρός εις τα μάτια σου; Αν λοιπόν συ δεν είπης ψέματα, τον παραδίδεις εις τον θάνατον. Είναι προτιμότερον να τον αφήσης εις την κρίσιν του Θεού, χωρίς δεσμά, διότι Αυτός τα γνωρίζει όλα.

Απ' αυτό λοιπόν γίνεται φανερόν ότι είναι δυνατόν κάποτε να προτιμήσωμεν το ψεύδος από την αλήθειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄

(Να υπομένουμε αγόγγυστα την συκοφαντία)

Ὅτι μέγα το τῆς συκοφαντίας ἀμάρτημα, καὶ ὅτι πρὸς δόξαν τῶν συκοφαντουμένων, εἰ ὑπομένουσιν εὐχαρίστως τοῖς συκοφάνταις καὶ ἐνταύθα πολλάκις ἢ παρὰ Θεοῦ ἢ τιμωρία ἐπέρχεται.

Ὅτι το ἀμάρτημα τῆς συκοφαντίας εἶναι μεγάλο καὶ ὅτι εἰς το τέλος αποβαίνει πρὸς δόξαν τῶν συκοφαντουμένων, ἀν υπομένουν αγόγγυστα τοὺς συκοφάντας καὶ ὅτι πολλάκις ἢ τιμωρία τῶν συκοφαντῶν ἐπέρχεται καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν.

Α'. Παλλαδίου

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ τινὸς θυγάτηρ παρθένος ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐκπεσοῦσα, παρὰ τοῦ φθείραντος αὐτὴν ἐδιδάχθη ἀναγνώστης τινὰ τῆς πόλεως συκοφαντῆσαι, ἔγκυος γενομένη. Ἐξεταζομένη οὖν παρὰ τοῦ πατρός, κατεῖπε τοῦ ἀναγνώστου. “Ὁ δὲ ἀνήγγειλε τῷ Ἐπισκόπῳ ὁ δὲ Ἐπίσκοπος, τὸ ἱερατεῖον συγκαλεσάμενος καὶ τὸν ἀναγνώστην εἰς μέσον ἀγαθῶν, ἠρώτα περὶ τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη ἐγὼ πρᾶγμα ἐν τούτῳ οὐκ ἔχω ἀναίτιος γὰρ εἶμι καὶ τῆς αἰτίας τῆς πρὸς ἐκείνην εἰ δὲ θέλετε ἀκούσαι το μὴ ὄν ἵνα εἶπω, πέπραχα.

Τοῦτο αὐτοῦ εἰπόντος, καθεῖλεν αὐτὸν τοῦ ἀναγνώστου. Ἐκεῖνος δὲ προσπεσῶν παρεκάλει τὸν Ἐπίσκοπον λέγων” εἰ τοῦτο σοὶ ἔδοξε, κύρι Ἐπίσκοπε, διὰ τὸ εἰπεῖν μὲ ἐπεσόν τοῦ μὴ ἄξιον εἶναι μὲ κληρικὸν τῆς σῆς ἀγιωσύνης, κέλευσον ἀπὸ τοῦ νῦν δοθῆναι μοὶ αὐτὴν εἰς γυναῖκα οὔτε γὰρ ἐγὼ λοιπὸν κληρικός, οὔτε ἐκείνη παρθένος. “Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς προσδοκήσαντες διακείσθαι αὐτὸν πρὸς αὐτὴν, καὶ μὴ δύνασθαι ἄλλως ἀποκοπῆναι τὴν συνήθειαν, ἐξέδοντο ταύτην αὐτῷ. Ὁ δὲ παρέθετο ταύτην ἐν Μοναστηρίων γυναικῶν, παρακαλέσας τὴν αὐτόθι προηγουμένην ἀνέχεσθαι αὐτῆς ἕως τῆς κυήσεως. Καὶ καταλιπὼν αὐτὴν ἀπῆλθεν ἐν αὐχμηρῷ κελλίῳ καὶ καθεῖρξεν ἑαυτόν, ἀναλαβὼν σκληραγωγίαν ἀκροτάτην.

Προσῆλθε δὲ τῷ Χριστῷ ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ, μετὰ πολλῶν δακρῶν λέγων: Σὺ, Κύριε, καρδιογῶστα πάντων, οἶδας καὶ τὰς ἐμὰς πράξεις, καὶ εἰδῶς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν καὶ παντὸς γινώσκων ἀνθρώπου ἐνθύμημα. Σὺ ἔταστής ὀξὺς ἐνθυμήσεων. Σὺ ἀδικουμένων βοηθὸς καὶ ἐκδικὸς συκοφαντουμένων ἀπαραλόγιστος. Οὐδὲν γὰρ σοὶ ἄδικον ἀρέσκει, πᾶσα δὲ ροπή ζυγοῦ δικαιοσύνης παρὰ σοὶ ἐστὶ. Τῆς σῆς οὖν λοιπὸν, δέσποτα, ἀπαραλόγιστου καὶ δικαίας κρίσεως ἐστὶν ἀποφῆναι καὶ τὴν δίκην τὴν ἐμὴν εἰς πέρας ἀγαγεῖν.

Ἐν ταύταις οὖν ταῖς προσευχαῖς καὶ νηστεαῖς προσκαρτεροῦντος αὐτοῦ, παρέστη ὁ καιρὸς τοῦ τεκεῖν τὴν ἀθλίαν καὶ ἡ δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ φέρει αὐτὴ ὀδύνην ἀπότομος καὶ ἀφόρητος, δράσεις τὲ καταχθονίων καὶ φοβερὰι κολάσεις ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τὴν ἀθλίαν ταύτην ἰσχυρῶς ἐπολιόρκους καὶ τὸ βρέφος τῆς γαστρὸς οὐ προέκυπτες. Αἱ δὲ ὀδύνην κατὰ πᾶσαν ὥραν ἀφορητότεραι προσετίθεντο. Ἦρξατο οὖν γοερὰς φωναῖς ἀνοιμῶζειν καὶ βοᾶν· οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ! κινδυνεύω ἀπολέσθαι δυσὶ κακοῖς, ποργείᾳ καὶ συκοφαντίᾳ περιπεσοῦσα. Ὑπὸ γὰρ ἐτέρου καταφθαρεῖσα, τοῦ ἀναγνώστου κατηγορήσα. Ὡς οὖν οὐκέτι λοιπὸν ἠδυνατο ἢ ζῆσαι

ἢ ἀποθανεῖν, ἢ τεκεῖν, οὔτε ἡ συνοδεία ὑπέφερε τὰς μεγάλας ταύτης οἰμωγᾶς, δρόμο ἀπελθούσαι ἀπαγγέλλουσι ταῦτα τῷ Ἐπισκόπῳ. Γενομένης οὖν ὑπὸ πάντων εὐχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, αἱ τοῦ ἀναιτίου εὐχαι ταύτην ἀπρόσδεκτον ἐποίησαν.

Ἄναστᾶς οὖν ὁ Ἐπίσκοπος ἐπορεύθη ἔνθα ὁ Διάκονος κατεκέκλειστο, καὶ στᾶς πρὸς τὴ θύρα ἐπὶ πολὺ ἔκρουεν' ἐκείνου δὲ μήτε ὑπακούσαντος, μήτε ἀποκριγαμένου, ἐκέλευσεν ὁ Ἐπίσκοπος τὴν θύραν ἐπαρθῆναι. Καὶ εἰσελθὼν εὔρεν αὐτὸν κείμενον ἐπ' ἐδάφους καὶ ὡς ἀπολογούμενος ἔφη αὐτῷ ἀδελφεῖ ἀναγνώστα Εὐστάθιε, φανερωθείσης, θεία κρίσει, τῆς εἰς σὲ συκοφαντίας διὰ τῶν σῶν εὐχῶν, κατοικτεῖρησον λοιπὸν τὴν εἰς σὲ ἀμαρτήσασαν, ἐπὶ πολὺ ταῖς βασάνοις κατακισθείσασαν, καὶ λύσουν τὴν ἀμαρτίαν" ταῖς γὰρ σᾶς εὐχαῖς τοιαῦτα πάσχει. Δεήθητι οὖν τοῦ Θεοῦ, ἕνα ἐλευθερωθῆ τοῦ πανωδύνου τόκου. Αὐτοῦ δὲ ἅμα τῷ Ἐπισκόπῳ ἐκτενωῶς προσευξαμένου, εὐθέως ἡ ἀθλία ἤλευθερωθῆ της ἀνάγκης κυήσασα παιδίον ἰκέτευε δὲ τοὺς πάντας ἀφεθῆναι αὐτῇ τὴν κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν.

Καὶ ἀπὸ τότε λοιπὸν οἱ πάντες εἶχον αὐτὸν ἐν τάξει τῶν μαρτύρων πάσης γὰρ μερίμνης ἑαυτὸν ἀποχωρίσας, εἰς ὕψος πολιτείας ἀρίστης ἀνῆλθεν, ὡς καὶ χαρίσματα πνευματικοῦ ἀξιοθῆναι. Ταῦτα δὲ διῆλθον, ἵνα γνῶμεν ποίοις κολαστηρίοις πρὸ τῆς μελλούσης ἐν τῇ γεέννῃ τιμωρίας καὶ ἐνταῦθα παραδίδονται οἱ συκοφάνται, καὶ πάλιν ποίων τιμῶν καὶ χαρισμάτων καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι καταξιοῦνται οἱ συκοφαντούμενοι καὶ εἰς προσευχῆς καὶ εὐχαριστίας τρεπόμενοι καὶ τῷ Θεῷ προστρέχοντες.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης ἡ ἀγαμος κόρη ενός Πρεσβυτέρου διεφθάρη ἀπὸ κάποιον καὶ ἔμεινε ἐγκυος καὶ διαφθορεύς της τὴν συνεβούλευσε νὰ συκοφαντήσῃ ἕνα ἀναγνώστην της πόλεως ὡς ἐνοχόν. Καθὼς λοιπὸν ἀνεκρίνετο ἀπὸ τὸν πατέρα της, κατηγόρησε τὸν ἀναγνώστην.

Ὁ πατέρας της το ἀνέφερον εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Ὁ Ἐπίσκοπος συνεκάλεσε τὸ ἱερατεῖον, ἔφερον εἰς τὸ μέσον τὸν ἀναγνώστην καὶ τὸν ἐρωτοῦσε διὰ τὴν περίπτωσιν της θυγατρὸς τοῦ πρεσβυτέρου.

-Εγὼ δὲν ἔχω καμμίαν σχέσιν με τὴν υπόθεσιν αὐτὴν, ἀπήντησεν ὁ ἀναγνώστης.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἠγανάκτησεν ἀπὸ τὴν ἀρνήσιν του καὶ του λέγει με αὐστηρότητες:

– Δὲν ομολογεῖς, ἀθλίε, τὸ σφάλμα σου καὶ νὰ μετανοήσῃς; Ὁ ἀναγνώστης ἀπεκρίθη καὶ πάλιν:

-Ἐγὼ σε παρακαλῶ, τὴν ἀλήθειαν εἶπα, ὅτι με αὐτὴν τὴν υπόθεσιν δὲν ἔχω καμμίαν σχέσιν, διότι εἶμαι ἀθῶος ἀπὸ τὴν αἰτίαν τοῦ ατυχήματος της νέας; ἀν ὅμως θέλετε νὰ ἀκούσετε νὰ σας εἶπα ὅτι ἔκαμα ἐκεῖνο που δὲν ἔκαμα, τότε τὸ ἔκαμα.

Ὅταν εἶπεν αὐτό, ὁ Ἐπίσκοπος τὸν καθήρεσεν ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀναγνώστου.

Τότε ὁ ἀναγνώστης προσέπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τὸν παρεκάλει.

- Αφοῦ ἔτσι ἀπεφάσιςες –του ἔλεγε- ἅγιε Ἐπίσκοπε, ὅτι δὲν εἶμαι ἀξίος κληρικός της ἀγιωσύνης σου, ἐπειδὴ εἶπα ὅτι ἡμάρτησα, πρόσταξε νὰ μου δοθῆ ἀπὸ τώρα σύζυγος αὐτὴ ἡ νέα οὔτε ἐγὼ εἰς τὸ ἐξῆς πλέον θὰ εἶμαι κληρικός, οὔτε ἐκεῖνη παρθένος.

Ο Επίσκοπος και ο πατέρας της νέας επίστευσαν ότι την έσυμπαθούσε τόσο πολύ, ώστε να μη ήμπορη να την αποχωρισθή δι' αυτό και του την έδωσαν ως σύζυγον.

Εκείνος τότε την οδήγησεν εις γυναικείον Μοναστήριον και παρεκάλεσε την Ηγουμένην να την δεχθή μέχρις ότου γεννήση. Και αφού την άφησεν εκεί, ο ίδιος κατέφυγεν εις ένα κελλίον που ευρίσκετο εις κατάξηρόν τόπον, εις τον οποίον έκλείσθη και επεδόθη εις αυστηροτάτην σκληραγωγίαν.

Κατέφυγε λοιπόν με συνετριμμένην καρδίαν εις τον Χριστόν και Του έλεγε με πολλά δάκρυα: Κύριε, Σύ, που είσαι καρδιογνώστης όλων, γνωρίζεις και τας ιδικάς μου πράξεις, όπως γνωρίζεις όλα πριν γίνουν, καθώς και την σκέψιν κάθε ανθρώπου. Σύ αλάνθαστα και γρήγορα έλέγχεις τους λογισμούς. Συ είσαι βοηθός των αδικουμένων και δικαιοτάτος υπερασπιστής των συκοφαντουμένων. Διότι δεν Σου αρέσει κανένα άδικον. Συ δε διαθέτεις ακριβέστατον ζυγόν δικαιοσύνης. Εις την ιδικήν Σου λοιπόν, Δέσποτα, αλάνθαστον και δικαίαν κρίσιν υπάρχει η δυνατότης να φανερώσης την αλήθειας και να αποδείξης εις το τέλος την αθωότητά μου.

Ενώ λοιπόν ο αναγνώστης επέμενεν υπομονητικά εις τας προσευχας και τας νηστείας, έφθασε και ο καιρός να γεννήση εκείνη η αθλία.

Η δικαία κρίσις του Θεού της έφερεν απότομον και αβάστακτον πόνον: έβασανίζετο από σκοτεινά οράματα, και επί επτά ημέρας ή αθλία υπέφερε φρικτά από φοβερούς πόνους ωσάν κολασμένη, και όμως το βρέφος δεν έβγαινε από μέσα της. Οι πόνοι όλον και περισσότερον ανυπόφοροι εγίνοντο. Ήρχισε λοιπόν με δυνατάς κραυγάς να στενάζη και να φωνάζη: αλλοίμονον εις εμέ τήν αθλίαν κινδυνεύω να χαθώ από δύο αμαρτίας, εις τας οποίας έπεσα, την πορνείαν και την συκοφαντίαν. Διότι ενώ με διέφθειρεν άλλος, εγώ κατηγορησα τον αναγνώστην.

Επειδή λοιπόν δεν ήμπορούσε πλέον ούτε να ζήση, ούτε να αποθάνη, αλλ' ούτε και να γεννήση, ούτε και η αδελφότης είχε την αντοχήν να ακούη τους σπαρακτικούς οδυρμούς της, έτρεξαν γρήγορα και τα ανέφεραν εις τον Δεσπότην. 'Αμέσως τότε έγινε θερμή παράκλησις από όλους εις την Εκκλησίαν· αι ευχαι όμως του αθώου έκαμαν απaráδεκτον αυτήν την παράκλησιν από τον Θεόν.

Έσηκώθη λοιπόν τότε ο Επίσκοπος και επήγεν εκεί που ήτο κατάκλειστος ο Διάκονος, και αφού εστάθη εμπρός εις την θύραν, εκτυπούσεν επί πολύ να του ανοίξουν. Επειδή δε εκείνος ούτε ήκουε ούτε και απαντούσε, διέταξεν ο Επίσκοπος να σπάσουν την θύραν. "Όταν εισήλθε, τον ευρηκεν εξαπλωμένον εις το έδαφος και ωσάν να απελογείτο του είπε:

– Αδελφέ, αναγνώστα Ευστάθιε, η κρίσις του Θεού εφανέρωσε, μετά τας προσευχάς σου, την εις βάρος σου κατηγορίαν· λυπήσου και συ πλέον τώρα εκείνην, που σου έκαμε το κακόν, διότι πολύ έβασανίσθη από την τιμωρίαν και συχώρησε την αμαρτίαν της. Από τας προσευχάς σου υποφέρει αυτά. Παρακάλεσε λοιπόν τον Θεόν να ελευθερωθή από τον τοκετόν, που την βασανίζει με φοβερούς πόνους.

Μόλις ο 'Αναγνώστης προσευχήθη μαζί με τον Επίσκοπον, ήλευθερώθη αμέσως εκείνη η αθλία από την αγωνίαν και έγέννησε παιδί.

Ἐπειτα παρεκάλει όλους να την συγχωρήσουν διά την ανομίαν που διέπραξεν εις βάρος του δικαίου.

Από εκεί και ἔπειτα ὅλοι εθεωρούσαν τον Διάκονον ως μάρτυρα. Εκείνος δε αφού εγκατέλειψε κάθε κοσμικῆς μέριμναν, ἐφθασεν εις το ὕψος αρκετά εναρέτου ζωῆς, ὥστε να αξιωθῆ να λάβῃ ἀπό τον Θεόν και πνευματικόν χάρισμα.

Τα ανέφερα αυτά, διά να εννοήσωμεν καλῶς εἰς ποίας τιμωρίας, πριν ἀπό την μελλοντικὴν τιμωρίαν εις την γέενναν, παραδίδονται και εις την ζωὴν αὐτὴν οἱ συκοφάνται και, αντιστοίχως, ποίας τιμᾶς και χαρίσματα αξιώνονται να λάβουν ἀπό τον Θεόν και τώρα, εις αὐτὴν την ζωὴν, και εις την μέλλουσαν εκείνοι που συκοφαντοῦνται και επιδίδονται εις προσευχάς, ευχαριστίας και προστρέχουν εις τον Θεόν.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Γρηγορίου του Θαυματουργοῦ

Ο ΜΕΓΑΣ Γρηγόριος, διὰ πάσης ἐλθῶν τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδείσεως, και γνοὺς τὴ πείρα τὸ ἀσύστατον και ἀσύμφωνον και ἀσθενές των παρ' αὐτοὺς δογμάτων, μαθητῆς τοῦ Εὐαγγελίου καθίσταται και πριν ἀναγεννηθῆναι διὰ Βαπτίσματος, οὕτω κατῶρθου τὸν βίον, ὡς μηδένα ρύπον ἐξ ἁμαρτίας ἐπὶ τὸ λουτρὸν εἴσενεγκασθαι. Διάγων τοίνυν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς ἣν πάντες συνέρρεαν οἱ περὶ φιλοσοφίας και ἰατρικὴν ἐσπουδαιότες, χαλεπὸν ἦν τοῖς ὀμήλιξι θέαμα, νέος ὑπὲρ τὴν πολιᾶν τὴ σωφροσύνη κοσμούμενος και γὰρ τοῦ καθαρεύοντος ἔπαινος τῶν μολυνομένων ὄνειδος ἦν. Ὡς ἂν οὖν ἀπολογία τις εἴη τοῖς ἀκολάστοις το μὴ μόνους αὐτοὺς τοιούτους εἶναι δοκεῖν, ἐπίνοιαν τινὰ μηχανῶνται τοῦ μῶμον τινὰ τῷ βίῳ τοῦ μεγάλου προστρίψασθαι. Καὶ προβάλλουσιν εἰς διαβολὴν ἐκείνου γύναιον ἐταιρικῶν ἐξ οἰκήματος ἐπὶ ἀτιμία κατεγνωσμένον.

Τοῦ δὲ κατὰ τὸ σὺνηθες τοῖς λογάσι τῶν ἀνδρῶν ἐν σεμνῷ τῷ σχήματι περὶ τινὸς τῶν κατὰ φιλοσοφίαν διασκοποῦντος, προσεῖσι τὸ γύναιον λυγιζόμενον τὲ και θρυπτόμενον, και διὰ πάντως τὸ εἶναι πρὸς αὐτὸν συνηθεῖα δι' ὧν ἐφθεγγετο τὲ και ἐποίει σχηματιζόμενον. Εἶτα ἔλεγε τῶν μισθωμάτων ἀποστερεῖσθαι, προστιθεῖσα και τὰς ἀφορμᾶς, ὑπ' ἀναιδείας ὑπὲρ ὧν ἦτατο τὴν τῶν μισθῶν ἀποστέρησιν.

Τῶν δὲ συνεγνωκότων αὐτοῦ τὸν βίον ἀγανακτούντων τὲ και ὀργὴ κατὰ τοῦ γυναιίου συγκινουμένων, οὔτε συνεταράχθη τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ χαλεπαίνουσιν, οὔτε τί τοιοῦτον εἶπε συκοφαντούμενος, οἷον εἶκος τὸν ἀχθόμενον, οὐ μάρτυρα τοῦ βίου προσεκαλέσατο, οὐχ ὄρκω τὸν μῶμον ἀπώσατο, οὐ τὴν κακίαν τῶν ταῦτα κατ' αὐτοῦ συσκευασαμένων διήλεγξεν. Ἀλλ' ἐν ἡρεμίᾳ τὲ και καθεστῶση τῇ φωνῇ πρὸς τινὰ τῶν συνηθῶν ἀποστραφεῖς, οὕτως, ἔφη, διαλυσον αὐτὴ τὸ ἀργύριον ὡς ἂν μὴ ἐπὶ πλεῖον διοχλοῦσα τὴν προκειμένην σπουδὴν ἐπιταράσσοι.

Ἐπει δὲ μαθῶν παρὰ τῆς ἐταιρίδος και τοῦτο προστεταγμένος ὅσον ἦται παρ' αὐτοῦ ἀργύριον ἐτοίμως ἅπαν ἀπαριθμήσατο, και πέρας εἶχε κατὰ τοῦ σώφρονος ἢ ἐπιβουλή τοὺς ἀκολάστοις, και ἦν ἐν ταῖς χερσὶν ἤδη τῆς ἀτίμου το κέρδος, τότε γίνεται θεόθεν ἢ τὲ μαρτυρία τῆς σωφροσύνης τοῦ νέου και τῆς τῶν ὀμηλικῶν συκοφαντίας ὁ ἔλεγχος.

Ὅμοῦ τὲ γὰρ τῷ ὑποδέξασθαι τὴ χειρὶ τὸ ἀργύριον πνεύματι δαιμονίων στρεβλωθεῖσα, και βρυχηθμὸ θηριῶδει παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φωνὴν ἀνοιμῶξασα, πίπτει πρηνῆς, κατὰ τὸ μέσον των συνειλεγμένων, θέαμα φορικτὸν τὲ και φοβερὸν τοῖς παρούσιν ἀθρώως, τῶν τριχῶν τὲ διερρηγμένων, και ταῖς ἰδίαις χερσὶ σπαρασσομένων και τῶν ὀφθαλμῶν ἀνεστραμμένων, και

τοῦ στόματος τὸν ἄφρον παραπτύοντος, καὶ οὐ πρότερον ἀνῆκε καταπνίγον αὐτὴν τὸ δαιμόνιον, πρὶν αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν μέγαν ἐπικαλέσασθαι τὸν Θεόν, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἰλεώσασθαι. Τοιαῦτα τῆς νεότητος τοῦ θαυμαστοῦ Γρηγορίου τὰ διηγήματα ἄξια τῶν μετὰ ταῦτα βεβιωμένων αὐτὰ τὰ προοίμια.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Γρηγόριος, αφού εσπούδασεν ὅλην τὴν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἀντελήφθη πλέον ἐκ πείρας πόσον ἀβάσιμα, ἀντιφατικά καὶ ἀνίσχυρα ἦσαν τὰ διδάγματά της, γίνεται μαθητὴς τοῦ Ευαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρὶν ἀκόμη ἀναγεννηθῆ δια τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐζούσε τόσο ἐνάρετα, ὥστε νὰ μὴ εἰσαγάγῃ καμμίαν ἀμαρτίαν εἰς τὸ λουτρόν (τοῦ Βαπτίσματος). Διέμενε λοιπὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμαζεύοντο ὅσοι ἐσπούδαζαν φιλοσοφίας καὶ ἰατρικῶν καὶ ἦτο ἀξιοθαύμαστον θέαμα μετὰ τῶν συνομηλικῶν του, διότι ἀν καὶ ἦτο νέος, ἐν τούτοις διεκρίνετο, περισσότερο ἀπὸ τοὺς γέροντας, διὰ τὴν σωφροσύνην του. Ὁ ἔπαινος ὁμῶς τοῦ ἀγνοῦ ἀποτελεῖ ἐντροπὴν διὰ τοὺς ἀμαρτάνοντας.

Διὰ νὰ ἔχουν λοιπὸν κάποιαν δικαιολογίαν οἱ διεφθαρμένοι καὶ νὰ μὴ φαίνονται ὅτι αὐτοὶ μονάχα εἶναι ἀμαρτωλοὶ, μηχανεύονται κάποιον τέχνασμα, διὰ νὰ κηλιδώσουν τὴν φήμην τοῦ μεγάλου Γρηγορίου. Διὰ νὰ τὸν κατηγορήσουν, παρουσιάζουν μίαν πόρνην, ἀπὸ κακόφημον οἶκον, γνωστὴν διὰ τὴν ἀτιμίαν της.

Ἐνῶ λοιπὸν ἐκεῖνος, ὅπως συνήθιζεν, ἐσυζητούσε, με ταπεινὸν σχῆμα, διὰ κάποιον φιλοσοφικὸν ζήτημα με τοὺς λογίους τοῦ τόπου, πλησιάζει ἡ διεφθαρμένη γυναίκα, σινάμενη καὶ κουνάμενη ἐδείχνε δε με ὅσα ἔκαμνε καὶ ἔλεγεν, ὅτι τάχα ἦτο γνωστὴ του. Ἐπειτα ἔλεγεν ὅτι δὲν τὴν πληρώνει καὶ με πολλὴν ἀναίδειαν προσέθετε τοὺς λόγους, τάχα διὰ τοὺς ὁποίους της καθυστερεῖ τὸν μισθὸν της ἀκολασίας. Εἰς τὸ ἀκουσμα τῶν λόγων αὐτῶν ἐκεῖνοι που ἐγνώριζαν τὸν βίον τοῦ Ἁγίου ἀγανακτούσαν καὶ ἐκινούνο με ὀργὴν ἐναντίον της διεφθαρμένης γυναικὸς ἐκεῖνος ὁμῶς οὔτε καν ἐταράχθη, ὅπως οἱ ἄλλοι που ἐθύμωναν δια λογαριασμόν του οὔτε εἶπε τίποτα (νὰ διαμαρτυρηθῇ) διὰ τὴν συκοφαντίαν, κάτι, τέλος πάντων, που ταιριάζει εἰς τὰ χεῖλη ἐνός στενοχωρημένου οὔτε ἐπεκαλέσθη τὴν ζωὴν του, διὰ νὰ υπερασπίσῃ τὴν ἀθωότητά του: οὔτε προσεπάθησε νὰ ἀποκρούσῃ με ὄρκον τὴν κατηγορίαν οὔτε ἑκαυτηρίασε τὴν κακίαν ἐκείνων που ἐμηχανεύθησαν αὐτὴν τὴν συκοφαντίαν ἐναντίον του, ἀλλὰ με ἥρεμον τρόπον, χωρὶς νὰ υψώσῃ τὴν φωνὴν του, ἐστράφη πρὸς κάποιον φίλον του καὶ του εἶπε:

– Πλήρωσε της τὰ χρήματα που ζητεῖ, διὰ νὰ μὴ ταρασσῇ τὴν συζήτησίν μας καὶ μας ἐνοχλή περισσότερο.

Ἀφοῦ δε ὁ φίλος τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου ἐμάθεν ἀπὸ τὸ ἀκόλαστον γυναικάριον πόσα χρήματα ἐζητούσεν, ἀμέσως της τὰ ἐμέτρησεν ὅλα καὶ ἐτσι ἐτελείωσεν ἡ συνωμοσία τῶν ἀκολάστων ἐναντίον τοῦ ἀγνοῦ. Καὶ ἐνῶ ἡ ἀτιμὸς ἐκρατούσεν εἰς τὰ χέρια της τὸ κέρδος, τότε ἐρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν ἡ ἀπόδειξις της ἀγνότητος τοῦ νέου καὶ ὁ ἐλεγχος της συκοφαντίας τῶν συνομηλικῶν του.

Συγκεκριμένα συνέβη τὸ ἐξῆς: τὴν στιγμὴν που ἔπαιρνε εἰς τὰ χέρια της τὰ χρήματα, ἀμέσως ἐστράβωσεν ἀπὸ δαιμονικὸν πνεῦμα, ἐμούγκρισε σπαρακτικά, ὡσαν θηρίον, πίπτει χάμω καὶ ἐξηπλώθη εἰς τὸ μέσον τῶν συγκεντρωμένων. Ἀμέσως ὅλοι οἱ παρόντες

ευρέθησαν πρό φρικτού και φοβερού θεάματος εξερρίζωνε με τα ίδια της τα χέρια της τρίχας της κεφαλής της, έξεσχίζετο, τα μάτια της είχαν γυρίσει και από το στόμα της έβγαζεν αφρούς. Δέν έσταματούσε δε να πνίγη την γυναίκα εκείνη το δαιμόνιον, πριν ο μέγας Γρηγόριος επικαλεσθή τον Θεόν και να τον παρακαλέση δι' αυτήν.

Τα γεγονότα αυτά που έγιναν κατά την νεότητα του Αγίου Γρηγορίου, αποτελούν άξια προοίμια της μετέπειτα αξιοθαυμάστου Χριστιανικής ζωής του.

Γ'. 'Εν τω βίω του Αγίου Γρηγορίου τού Ακραγαντίνου

ΤΟΙΟΥΤΟΝ και τὸ κατὰ τὸν μέγαν Γρηγόριον διήγημα τὸν 'Ακραγαντίνων 'Επίσκοπον, ὃς πράως ἐνεγκῶν τὴν συκοφαντίαν, καὶ διετίαν ὄλην δεσμώτης ἐν σκοτεινῷ τινι καὶ ἀφεγγεστατῇ καὶ πνιγηρῇ οἰκίσκῳ κατακλεισθεῖς, καὶ πάντα εὐχαρίστως καὶ ἀνεξικάκως ὑπενεγκῶν, ὕστερον ὑπὸ Θεοῦ ἐδοξάσθη μέσον συνόδου, τῆς μὲν καταψευσαμένης αὐτοῦ κόρης καὶ ἔκτοτε δαιμονώσης ὑπ' αὐτοῦ ἰαθείσης πάντων δρώντων, καὶ οὕτω τὴν συκοφαντίαν φανερώσασθαι, καὶ τὸ ψεῦδος ἀντικρυς ὁμολογησάσθαι.

Τῶν δὲ περὶ Σαβίνον καὶ Κρισκεντίνον, τῶν ταῦτα κατὰ τοῦ ἀγίου συσκευασάντων, καὶ ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ ἀγίου τὴν κόρην ἐπικλεισάντων, ἐκείνου τὰς μεσονυκτίους εὐχὰς ἐν τῷ ναῷ ἀποδιδόντος Θεῷ, εἶτα ἅμα φωτὶ εἰσδραμοντων καὶ ἐξαγαγόντων αὐτὴν ἐκεῖθεν καὶ κατεπειῖν τοῦ Ὁσίου παραπεισάντων, τούτων γεύσει θεία τοῦ συνεδρίου ἐνώπιον λαίλαπι ζοφερὰ περισχεθέντων ἅμα παντὶ τῷ ἐκείνων συστηματι ἐφ' ὥραν ἔκανην.

Εἶτα μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὴν λαίλαπα πάντων ὄφθεντων μεμελανωμένων τὰ πρόσωπα καὶ πεπελιδνωμένων τὰ χεῖλη, καὶ μάλιστα τῶν ἀρχηγῶν τῆς συκοφαντίας, ὡς μήτε συσφίγγειν αὐτά, μήτε λαλεῖν ὄλωσ δύνασθαι καὶ φανερῶς ἐκ Θεοῦ δεξαμένων τὴν τιμωρίαν, ἦν ἐξ ἐκείνου καὶ τὸ γένος αὐτῶν διεδέξατο, ἀνίερρον εἶναι κατακριθὲν καὶ λειτουργὸς ἐκ τούτου Κυρίου μὴ γίνεσθαι.

Ερμηνεία

ΠΑΡΟΜΟΙΟΝ εἶναι καὶ τὸ διήγημα τοῦ μεγάλου Γρηγορίου, Επισκόπου Ακραγαντίνων. Καὶ αὐτὸς εσήκωσε με πραότητα τὸν σταυρὸν τῆς συκοφαντίας παρέμεινεν αιχμάλωτος εἰς ἓνα θεοσκότεινον καὶ αποπνικτικὸν οἰκίσκον, ὅπου τὸν εἶχαν φυλακίσει. Καὶ αφοῦ τα υπέφερεν ὅλα με υπομονὴν καὶ ἀνεξικακίαν, ὕστερα ἐδοξάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν μέσω Συνόδου, ὅταν ἡ κόρη, ἡ ὁποία τὸν ἐσυκοφάντησε καὶ ἀπὸ τότε εἶχε δαιμονισθῆ, ἐθεραπεύθη ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐνώπιον ὄλων καὶ ἔτσι ἐφάνέρωσε τὴν συκοφαντίαν καὶ ὡμολόγησε τελείως τὸ ψεῦδος τῆς. Δὲν ἔμειναν ὁμῶς ἀτιμώρητοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σαβίνου καὶ τοῦ Κρισκεντίνου, οἱ ὁποῖοι ἐμνηχανεύθησαν τὰς συκοφαντίας αὐτὰς ἐναντίον τοῦ ἁγίου. Ἐκλείσαν δηλαδὴ τὴν κόρην εἰς τὸ κελλί τοῦ ἁγίου, ὅταν ἐκεῖνος εὐρίσκετο εἰς τὸν ναόν καὶ ἀνέπεμπεν, εἰς τὸν Θεόν τὰς μεσονυκτίους εὐχὰς. Μόλις ἐφώτισεν, ἔτρεξαν μέσα εἰς τὸ κελλί, τὴν ἐβγαλαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπέισαν νὰ κατηγορήσῃ τὸν Ὁσίον. Ὅταν ὁμῶς ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ συνέδριον, μέσα εἰς αὐτὸ ἐτυλίχθησαν; ἀπὸ πρόσταγμα Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ οἱ σύντροφοὶ τῶν, με σκοτεινὴν ἀνεμοθύελλαν ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν.

Κατόπιν, ὅταν ἐπέρασεν ὁ ἄνεμος, ἐφαίνοντο ὅλοι με μαυρισμένα πρόσωπα καὶ μελανιασμένα χεῖλη καὶ προ παντός οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συκοφαντίας, ἔτσι πὺ νὰ μὴ μποροῦν οὔτε νὰ τὰ κλείσουν, οὔτε νὰ ομιλήσουν καθόλου. "Ἔτσι ολοφάνερα ἐτιμωρήθησαν ἀπὸ τὸν

Θεόν και την τιμωρίαν μάλιστα εκληρονόμησεν, από τότε, και ολόκληρος η οικογένειά των. Κατεδικάσθη δηλαδή, ως ανίερος και δεν εγένετο από αυτήν την οικογένειαν κανένας λειτουργός του Κυρίου.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ περι έαυτοῦ ὁ ἀββᾶς Μακάριος λέγων, ὅτι, ὅτε ἤμην γεωτερος καὶ ἕκαθημην εἰς κελλίον εἰς Αἴγυπτον, ἐκράτησαν με καὶ ἐποίησαν κληρικῶν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ μὴ θέλων καταδέξασθαι, ἔφυγον εἰς ἕτερον τόπον καὶ ἦλθε πρὸς με εὐλαβῆς κοσμικός, καὶ ἐλάμβανε τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ διηκόνει μοί. Συνέβη δὲ ἀπὸ πειρασμοῦ παρθένον τινὰ εἰς τὴν πλησίον κώμην ἐκπεσεῖν καὶ συλλαβοῦσα κατὰ γαστρός, ἠρωτατο τίς εἶη καὶ τοῦτο πεποιηκῶς; Ἡ δὲ εἶπεν ὁ Ἀναχωρητής. Καὶ ἐξελθόντες οἱ τῆς κώμης συνέλαβον με καὶ ἐκρέμασαν περὶ τὸν τράχηλόν μου ἡσβολωμενας χύτρας καὶ ὠτία κούφων, καὶ πομπεύοντες περιήγαγον με κατὰ τὰς ἀφόδους τῆς κώμης, τύπτοντες ἅμα καὶ λέγοντες οὗτος ὁ Μοναχὸς ἔφθειρεν ἡμῶν τὴν παρθένον, λάβετε αὐτὸν λάβετε, καὶ ἔτυψαν με παρὰ μικρὸν του ἀποθανεῖν. "Ἐλθῶν δὲ τίς τῶν γερόντων εἶπεν" ἕως πότε τύπτετε τὸν ξένον Μοναχόν;

Ὁ δὲ διακονῶν μοὶ ἠκολουθεῖ ὀπίσω μου αἰδούμενος ἦσαν γὰρ αὐτὸν ὑβρίζοντες καὶ λέγοντες ἰδοὺ ὁ Ἀναχωρητής, ὃ σὺ ἐμαρτύρεις, τί ἐποίησε. Καὶ λέγουσιν οἱ γονεῖς τῆς κόρης οὐκ ἀπολύομεν αὐτόν, ἕως οὐ δῶ ἐγγυητῆς τοῦ τρέφειν αὐτήν. Καὶ εἶπον τῶν διακονητῆ μου καὶ ἐνηγγύησατο μέ. Καὶ ἀπολυθεῖς ἦλθον εἰς τὸ κελλίον μου σὺν αὐτῷ καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅσα εἶχον σπυρίδια λέγων· πώλησον αὐτὰ καὶ δὸς τῇ γυναικί μου φαγεῖν. Καὶ ἔλεγον τὸ λογισμὸς Μακάριε, ἰδοὺ εὗρες ἑαυτῷ γυναῖκα, χρὴ οὖν ἐργάζεσθαι μικρὸν περισσόν, ἵνα τρέφῃς αὐτήν. Καὶ εἰργαζόμενη νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ἐπεμpton αὐτή.

"Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ τεκεῖν τὴν ἀθλίαν, ἔμεινεν ἐπὶ πολλᾶς ἡμέρας βασανιζομένη καὶ οὐκ ἔτικτεν. "Ἦρξατο οὖν κράζειν καὶ λέγειν' ἐλεήσατε με τὴν ἀθλίαν ἐλεήσατε με τὴν δύο κακοῖς, δμοὺ πορνεία καὶ συκοφαντία περιπεσοῦσαν. Κατεψευσάμην γὰρ τοῦ Ἀναχωρητοῦ καὶ μάτην ἠτιασαμην αὐτόν ἐκεῖνος γὰρ οὐδὲν ἐπραξεν, ἀλλ' ὁ δεῖνα ὁ νεώτερος οὗτος με διέφθειρεν. Ὡς οὖν τοῦτο ἠκουσεν ἐ διακονῶν μοί, τρέχει καὶ ἔρχεται πρὸς με καὶ ἀναγγέλλει μοί, προσθεῖς ὅτι ἰδοὺ καὶ πᾶσα ἡ κώμη ἔρχεται πρὸς σὲ τοῦ μετανοῆσαι σοὶ καὶ δοξᾶσαι σὲ ἐγὼ δὲ φοβηθεῖς τὴν ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων βλάβης, ἀνέστην εὐθύς καὶ ἔφυγον εἰς σκήτιν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ καὶ αἰτία δι' ἣν ἦλθον ὧδε.

2. Ἐγένετο τίς γέρων φιλάδελφος καὶ ἀγαπητικὸς σφόδρα, μὴ λογιζόμενος τὸ κακὸν ποτέ. Ἄδελφός δὲ τίς κλέψας σκεύη, ἠνεγκε καὶ παρέθετο αὐτῷ, ἀγνοοῦντι ὅλως περὶ τοῦ πράγματος. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἐγνωρίσθησαν τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ ἐγκληθεῖς καὶ γέρων ἔβαλε μετάνοιαν λέγων" συγχωρήσατε μοί, μετανοῶ. Μετὰ δὲ μικρὸν ἦλθεν ὁ ἀδελφός ὁ κλέψας τὰ σκεύη καὶ παραθέμενος αὐτῷ, καὶ ἐποίησε διάλογος μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔλεγε τὸ γέροντα σὺ ἐκλεψας τὰ σκεύη; Καὶ ἔβαλεν ὁ γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων" συγχώρησον μοί. Εἰ πότε δὲ καὶ ἄλλος τίς τῶν ἀδελφῶν ἐπταισε καὶ ἠρνεῖτο, αὐτὸς ἔβαλλε μετάνοιαν λέγων" συγχωρήσατε μοί. Τοσοῦτον ἦν εὐλαβῆς καὶ ταπεινόφρων ὁ ὄσιος, μηδὲ ἕως λόγου ποτὲ πλήξας τινά.

3. Διηγῆσατο γέρων, ὅτι ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου τοῦ Πρεσβυτέρου τῆς σκήτεως, ἦν τίς ἀδελφός Διάκονος, ὃν καὶ διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρετῆς ἐποίησε Πρεσβύτερον ἐπὶ τὸ διαδέξασθαι αὐτόν μετὰ θάνατον. Ὁ δὲ δι' εὐλάβειαν οὐχ ἤψατο τῆς χειροτονίας, ἀλλ' ἔμενε Διάκονος. Τούτω γοῦν κατ' ἐπιβουλήν τοῦ ἐχθροῦ ἔφθονησε τίς τῶν γερόντων, καὶ πάντων

όντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν σύναξιν, ἀπελθὼν ὁ γέρον ὑπέβαλε τὸ ἴδιος βιβλίον εἰς τὸ κελλίον τοῦ Διακόνου, καὶ ἐλθὼν ἀπήγγειλε τὸ ἄββᾶ Ἰσιδώρῳ λέγων, ὅτι τις τῶν ἀδελφῶν ἔκλεψέ μου τὸ βιβλίον. Καὶ θαυμάσας ὁ ἄββᾶς Ἰσιδώρος εἶπεν οὐδέποτε τί γέγονε τοιοῦτον ἐν τῇ σκῆτι.

Λέγει οὖν τῷ Πρεσβυτέρῳ ὁ γέρον ἐκεῖνος καὶ τὸ βιβλίον ὑποβαλὼν" ἀποστείλον δύο των Πατέρων μετ' ἐμοῦ ἵνα ἐρευνησῶμεν τὰ κελλία. Ἀπελθόντες οὖν πρῶτον μὲν ἐψηλάφησαν εἰς τὰ κελλία τῶν ἄλλων, ὕστερον δὲ ἦλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ Διακόνου, καὶ εὐρόντες αὐτὸ ἐκεῖ το βιβλίον, ἤνεγκαν αὐτὸ τὸ Πρεσβυτέρῳ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀπήγγειλαν πού εὔρον αὐτό, παρόντος καὶ τοῦ Διακόνου καὶ ἀκούοντος. "Ὁ δὲ ποιεῖ μετάνοιαν ἐπὶ παντός του λαοῦ τὸ ἄββᾶ Ἰσιδώρῳ λέγων: ἡμάρτηκα δὸς μοι ἐπιτίμιον. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐπιτίμιον ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνῆσαι.

Ἐρχόμενος οὖν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν σύναξιν, ἴστατο πρὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπέπιπτε παντὶ τῷ λαῷ λέγων" συγχωρήσατε μοί, ὅτι ἡμάρτηκα. Μετὰ δὲ τρεῖς ἑβδομάδας ἐδέχθη εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εὐθέως ἐδαιμονίσθη ὁ γέρον καὶ συκοφαντήσας αὐτόν, καὶ ἤρξατο ἐξομολογεῖσθαι κράζων καὶ λέγων ἔσυκοφαντήσα τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Καὶ γενομένης εὐχῆς ὑπὸ πάσης τῆς Ἐκκλησίας περὶ αὐτοῦ οὐκ ἐθεραπεύετο. Τότε ὁ μέγας Ἰσιδώρος λέγει ἐπὶ πάντων των ἀδελφῶν εὐξαι ὑπὲρ αὐτοῦ σὺ γὰρ ἔσυκοφαντήθης καὶ εἰ μὴ διὰ σου, οὐ θεραπεύεται καὶ εὐξαμένου αὐτοῦ παραχρῆμα ὑγιῆς γέγονεν ὁ γέρον.

4. Ἦν τις τῶν Πατέρων ὀνόματι Νίκων εἰς τὸ ὄρος Σινὰ' οὐ πολὺ δὲ μήκοθεν αὐτοῦ κατώκει τις Φαραωνίτης ἔχων θυγατέρα. "Ἄνθρωπος οὖν τις παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαραωνίτου, καὶ εὐρῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μόνην, ἀπόντος ἐκείνου, διέφθειρεν αὐτήν. Εἶτα ἐδίδαξεν εἰπεῖν τῷ πατρὶ αὐτῆς, ὅτι ὁ ἄββᾶς Νίκων ἐποίησε μοι οὕτως. Ὡς οὖν ἐπανελθὼν καὶ Φαραωνίτης τὸ γεγονός ἐμαθε, θυμὸ καὶ λύπη τὴν καρδίαν ἀναφλεχθεῖς, λαβὼν τὸ ξίφος ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα' καὶ στᾶς ἔξωθεν ἔκρουσε καὶ ἐξελθόντος τοῦ γέροντος, ἐξέτεινεν ὁ Φαραωνίτης τὴν χεῖρα τοῦ πλήξει αὐτόν τὸ ξίφει καὶ εὐθέως ἐξηρανθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.

Μὴ δυνηθεῖς οὖν φονεύσαι τὸν γέροντα, ἀπελθὼν εἶπε τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ πέμψαντες ἐκάλεσαν τὸν γέροντα. Καὶ ὡς ἦλθεν, ἐπιθέντες αὐτὸ πολλὰς πληγὰς ἤθελον διώξαι. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· ἄφετε με ὧδε διὰ τὸν Θεόν, ἵνα μετανοήσω. Καὶ χωρίσαντες αὐτόν τρία ἔτη τῆς τῶν ἀγιασμάτων μεταλήψεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἔδωκαν ἐντολήν ἕνα μηδεὶς, αὐτὸ παραβάλλει καὶ διήγαγε τρία ἔτη μετανοῶν κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ παρεκάλει πάντας λέγων" εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ὑστερον δὲ ἐδαιμονίσθη ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν καὶ συκοφαντήσας τὸν γέροντα καὶ μαστιζόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος ὡμολογησεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶπων, ὅτι οὐδὲν οἶδεν ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος, ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησα, καὶ εἶπον συκοφαντήσαι αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες πᾶς ὁ λαὸς ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα ἐν τῷ κελλίῳ ἠσυχάζοντα, καὶ μετενόησαν αὐτὸ λέγοντες συγχώρησον ἡμῖν, Ἄββᾶ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς συγχωρήσαι ὑμῖν ὁ Θεός, ἐγὼ δὲ οὐκέτι ὧδε μένω μεθ' ὑμῶν, ὅτι οὐχ εὐρέθη εἰς ἔχων διάκρισιν τοῦ συμπάθειαν τινὰ ἐνδείξασθαι εἰς ἐμέ. Καὶ ἀνεχώρησεν εὐθὺς ἐκεῖθεν ὁ γέρον.

Οἶμαι οὐ διὰ τοῦτο μόνον ἀναχωρήσαι τὸν γέροντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, ἐλέγχων αὐτῶν τὸ ἀσυμπαθὲς καὶ ἀδιάκριτον καὶ πρὸς διόρθωσιν ἐκκαλούμενος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ φεύγειν τὸν παρ' αὐτῶν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἔκτοτε δοξάζειν αὐτόν ἔμελλον, γνόντες τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς καὶ κατὰ Θεὸν ἀνδρείας καὶ γενναιότητος.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μακάριος διηγήθη την εξής περιπέτειαν, η οποία του συνέβη: Όταν ήμουν – έλεγε – νεώτερος εκαθόμουν εις ένα κελλίον εις την Αίγυπτον. Εκεί με έκαμαν κληρικόν εις την πόλιν. Επειδή όμως δεν ήθελαν να δεχθώ το αξίωμα, έφυγα εις άλλον τόπον. Κοντά μου ήλθεν ένας ευλαβής κοσμικός, έπαιρνε το εργόχειρόν μου και με εξυπηρετούσε. Συνέβη τότε από ενέργειας του πειρασμού, να παραστρατήση μία παρθένος, από ένα γειτονικόν χωρίον και να καταστη έγκυος.

Την ερωτούσαν λοιπόν, ποίος σου έκανε αυτό το κακόν; και εκείνη απήντησεν ο Αναχωρητής.

Έβγήκαν τότε όλοι οι κάτοικοι του χωρίου, με συνέλαβαν και έκρέμασαν γύρω από τον λαιμόν μου μαυρισμένας χύτρας και κουτάλια ξύλινα και ήρχισαν να με διαπομπεύουν εις τους δρόμους του χωριού, να με κτυπούν και να λέγουν: Αυτός ο Μοναχός διέφθειρε την κοπέλλα μας, πάρτε τον (απ' εδώ), πάρτε τον. Με εκτύπησαν δε τόσο, ώστε παρ' ολίγον να αποθάνω. Έπάνω εις την ώραν έφθασε κάποιος Γέρων και είπε προς τον όχλον έως πότε θα κτυπάτε αυτόν τον ξένον Μοναχόν;

Εκείνος που με υπηρετούσε, με ακολουθούσε από πίσω καταντροπιασμένος, διότι και αυτόν τον ύβριζαν. Νά – του έλεγαν ειρωνικά – ο Αναχωρητής, που τόσο τον έπαινούσες, τι έκαμεν! Οι δε γονείς της νέας έλεγαν δεν τον αφήνομεν να φύγη, αν δεν μάς δώση εγγυητήν, ότι θα την τρέφη. Παρεκάλεσα τον διακονητής μου και εγγυήθηκε δια λογαριασμόν μου. Αφού με απέλυσαν, ήλθα με τον διακονητής μου εις το κελλίον μου, του έδωσα όσα ζεμπίλια είχα και του είπα:

-Πώλησέ τα και δώσε εις την γυναίκα μου να φάγη.

Και έλεγα με τον λογισμό μου: Μακάριε, να πού εύρήκες γυναίκα: πρέπει λοιπόν τώρα να εργάζεσαι ολίγον περισσότερον, διά να την τρέφης. Και εργαζόμουνα νύκτα και ημέραν και της έστελνα χρήματα.

Όταν έφθασεν ο καιρός να γεννήση ή αθλία, έβασανίζετο επί πολλάς ημέρας και δεν ήμπορούσε να γεννήση. Ήρχισε λοιπόν να κραυγάζη και να λέγη: ελεήσατε με, διότι περιέπεσα σε δύο μεγάλα κακά, την πορνείαν και την συκοφαντίαν. Είπα ψέματα εναντίον του Αναχωρητού και αδίκως τον κατηγορήσα. Τίποτε δεν μου έκαμεν εκείνος αλλά ο τάδε νέος με διέφθειρεν.

Μόλις το επληροφορήθη αυτό και διακονητής μου, τρέχει γρήγορα, έρχεται εις εμένα και μου το αναφέρει. Και προσέθεσε και ολόκληρο το χωριό έρχεται εδώ, διά να σου ζητήση συγγνώμην και να σε τιμήση.

Εγώ, μόλις ήκουσα αυτό, εφοβήθηκα για την ψυχικής βλάβης, η οποία θα ήμπορούσε να προέλθη από τους επαίνους των ανθρώπων· δι' αυτό εσηκώθηκα αμέσως και έφυγα εις την σκήτης. Αυτή είναι η αρχή και η αιτία, που με έκαναν να έλθω εδώ.

2. Ένας Γέρων ήτο πολύ φιλάδελφος και γεμάτος από πολλών αγάπης: αυτός ποτέ δεν έσκέπτετο το κακόν. Κάποτε ένας αδελφός έκλεψε διάφορα πράγματα, τα έφερε και τα ετοποθέτησεν εις το κελλίον του, χωρίς να γνωρίζη ο Γέρων τίποτα από την υπόθεσιν αυτήν. Μετά μερικές ημέρας ανεγνωρίσθησαν τα κλεμμένα αντικείμενα και ο Γέρων κατηγορήθη

δια κλοπήν τότε εκείνος, χωρίς αντιλογίαν, έβαλε μετάνοιαν συγχωρήσατε με – τους είπε – μετανού.

Έπειτα από όλίγον ήλθε και ο αδελφός, που έκλεψε τα πράγματα και τα έκρυψεν εις το κελλί του. Ήρχισε λοιπόν να συζητή με τον Γέροντα και εις μίαν στιγμήν του λέγει: Συ έκλεψες τα πράγματα; Είς απάντησιν ο Γέρων έβαλε μετάνοιαν εις τον αδελφόν και του λέγει: συγχώρεσέ με.

Και οποιοσδήποτε άλλος αδελφός έκανε σφάλματα και ηρνείτο, έβαζεν αυτός μετάνοιαν και έλεγε συγχωρήσατέ με. Τόσον πολύ και Οσιος αυτός ήτο ευλαβής και ταπεινόφρων, ώστε ούτε με ένα λόγον δεν έλύπησε ποτέ κανένα.

3. Ένας Γέρων διηγήθη, ότι εις τον καιρόν του μεγάλου Ισιδώρου, του πρεσβυτέρου της σκήτης, εζούσε κάποιος αδελφός, ο οποίος είχε το ιερατικόν αξίωμα του Διακόνου" αυτόν ο μέγας Ισίδωρος, διά την υπερβολικήν του αρετήν, τον χειροτόνησεν ιερέα, διά να τον διαδεχθή, μετά τον θάνατόν του. Εκείνος όμως, από ευλάβειαν, ποτέ δεν έκαμε χρήσιν του αξιώματος του ιερέως, αλλ' έμενε Διάκονος.

Αυτόν λοιπόν τον ενάρετον αδελφόν, από ενέργειας του πειρασμού, έφθόνησε κάποιος Γέρων: επήγε λοιπόν εις το κελλί του Διακόνου, ενώ όλοι οι άλλοι είχαν συναχθή εις την Εκκλησίαν διά την ακολουθίαν, και έκρυψε το ιδικόν του βιβλίον. Και κατόπιν επήγεν εις τον 'Αββάς Ισίδωρον.

– Κάποιος από τους αδελφούς, του λέγει, μου έκλεψε το βιβλίον.

- Ποτέ δεν συνέβη ένα τέτοιο πράγμα εις την σκήτην, του απήντησε κατάπληκτος ο 'Αββάς Ισίδωρος.

'Απευθυνόμενος δε προς τον Πρεσβύτερον, ο Γέρων, που έκρυψε το βιβλίον, του λέγει:

- Στείλε μου δύο Πατέρας να κάμωμεν έρευνας εις τα κελλία.

'Αφού λοιπόν επήγαν πρώτα και έψαξαν τα κελλία των άλλων, ήλθον μετά και εις το κελλί του Διακόνου και αφού ευρήκαν εκεί το βιβλίον εκείνο, το έφεραν εις τον Πρεσβύτερον εις την Εκκλησίαν και του είπαν που το ανεκάλυψαν, ενώ ήτο εμπρός και ο Διάκονος και το ήκουεν.

Ο Διάκονος τότε, εμπρός εις όλον τον λαόν, έβαλε μετάνοιαν εις τον 'Αββάν Ισίδωρον και του είπεν:

-Ημάρτησα: όρισε μου επιτίμιον.

Ο 'Αββάς Ισίδωρος του έδωσε πράγματι επιτίμιον να μη κοινωνήση επί τρεις εβδομάδας.

Έρχόμενος λοιπόν ο αδελφός εκείνος εις την σύναξιν εστέκετο εμπρός εις την Εκκλησίαν και έκαμνε μετάνοιαν εις όλους συγχωρήσατε με – έλεγε - διότι έπεσα εις αμαρτίαν.

Μετά τις τρεις εβδομάδας, έγινε δεκτός εις την Θείαν Κοινωνίαν αμέσως όμως ο Γέρων, ο οποίος τον έσυκοφάντησεν, εδαιμονίσθη και ήρχισε να κραυγάζη και να ομολογή το κακόν που διέπραξεν. Εσυκοφάντησα –εφώναζε- τον δούλον του Θεού.

'Αμέσως όλον το εκκλησίασμα έκαμε προσευχήν δι' αυτόν, αλλά δεν έθεραπεύετο. Τότε ο μέγας Ισίδωρος λέγει ενώπιον όλων εις τον άδελφόν-Διάκονον:

-Επειδή συ έσυκοφαντήθης απ' αυτόν, μόνον από σε θα θεραπευθή.

Μόλις, πράγματι, προσηυχήθη ο Διάκονος, αμέσως ο Γέρων εθεραπεύθη.

4. Εις το όρος Σινά υπήρχε και κάποιος, μεταξύ των Πατέρων, που ώνομάζετο Νίκων. Όχι δε και πολύ μακριά απ' αυτόν έκατοικούσε κάποιος Αιγύπτιος, ο οποίος είχε και μίαν θυγατέρα. Μίαν ημέραν λοιπόν ήλθε κάποιος άνθρωπος εις το σπίτι του Αιγυπτίου· επειδή δε απουσίαζεν ο Αιγύπτιος και ευρήκε μόνην την θυγατέρα, την διέφθειρε. Κατόπιν την συνεβούλευσε να ειπή εις τον πατέρα της, ότι ο 'Αββάς Νίκων την έκαμεν έτσι.

Μόλις λοιπόν επέστρεψεν ο Αιγύπτιος και έμαθε τι συνέβη, έπλημμύρισεν η καρδιά του από θυμόν και λύπην και αφού επήρεν ένα ξίφος επήγεν εις το κελλί του Γέροντος. "Όταν έφθασεν, εστάθη απ' έξω και έκτύπησε την θύραν και καθώς έβγαινε ο Γέρων, εσήκωσεν ο Αιγύπτιος το χέρι του, διά να τον κτυπήση με το ξίφος. Αμέσως όμως το χέρι του έξεράθηκεν.

Επειδή λοιπόν δεν ηδυνήθη να φονεύση τον Γέροντα, επήγε και τον κατήγγειλεν εις τους Πρεσβυτέρους τότε εκείνοι έστειλαν αμέσως και εκάλεσαν τον Γέροντα. Όταν ήλθε τον εκτύπησαν πολύ και ήθέλησαν να τον διώξουν από την σκήτην. Εκείνος όμως τους παρακαλούσε να τον αφήσουν.

– Δι' όνομα του Θεού, έλεγεν, αφήστε με εδώ να μετανοήσω.

Και αφού τον κατεδίκασαν να μη μεταλαμβάνη και να μη έρχεται εις την Εκκλησίαν επί τρία χρόνια (αλλά να μένη χωριστά), έδωσαν έντολήν να μη τον επισκεφθή κανείς.

Επέρασαν τρία χρόνια και κάθε Κυριακήν έμενε γονατιστός εις την είσοδος της Εκκλησίας και έπαρακαλούσεν όλους κάμετε προσευχήν - τους έλεγε – δι' εμέ.

Υστερα από τον κανόνα αυτόν, εδαιμονίσθη εκείνος που έκανε την αμαρτίαν και εσυκοφάντησε τον Γέροντα: κάτω δε από τα μαστιγώματα του δαίμονος, τα ώμολόγησεν όλα εις την Εκκλησίαν. Τίποτα δεν γνωρίζει ο δούλος του Θεού – είπεν - εγώ έκαμα την αμαρτίαν και συνεβούλευσα την κόρη του Αιγυπτίου να τον συκοφαντήση. Μόλις ήκουσεν αυτό όλος ο λαός επήγεν εις τον Γέροντα, που ησύχαζεν εις το κελλί του, του έβαλαν μετάνοιαν και του είπαν:

– Συγχώρησέ μας, 'Αββά. Εκείνος τους απήντησεν:

- Ο Θεός να σας συγχωρήση: εγώ όμως δεν θα μείνω πλέον μαζί σας, διότι δεν ευρέθη ούτε ένας, που να έχη διάκρισιν και να μου δείξη κάποιαν συμπάθειαν.

Έτσι ανεχώρησεν απ' εκεί ο Γέρων.

Νομίζω ότι ο Γέρων δεν ανεχώρησε πραγματικά μόνον δι' αυτό, που τους είπε καυτηριάζων το ασυμπαθές και αδιάκριτον και παροτρύνων αυτούς έμμεσα να διορθωθούν αλλά το έκαμε και διά να αποφύγη τον έπαινον των και την δόξαν, με την οποίαν επρόκειτο να τον δοξάζουν, όταν πλέον εγνώρισαν την καταπληκτικήν αρετήν του και την κατά Θεόν ανδρείαν και γενναιότητά του.

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ συκοφαντηθῆς ὑπὸ τινὸς ἐν πράγματι, μὴ πτυρῆς, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, ὅτι οὐκέτι ποιῶ εἴτε οἶδας τὸ πρᾶγμα εἴτε οὐκ οἶδας.\

Ερμηνεία

ΑΝ συκοφαντηθῆς ἀπὸ κάποιον διὰ κάποιο πρᾶγμα, μὴ φοβηθῆς, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν καὶ εἶπε συγχώρεσέ με, δὲν το ξανακάνω, εἴτε ἔχεις ιδέα δι' αὐτό, που σε συκοφαντοῦν, εἴτε ὄχι.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ ἴδωσιν ἡμᾶς οἱ δαίμονες τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου καταφρονοῦντας, ἵνα μὴ δι' αὐτὰ τοὺς ἀνθρώπους μισήσωμεν καὶ τῆς ἀγάπης ἐκπέσωμεν, τότε συκοφαντίας καθ' ἡμῶν ἐγείρουσιν, ἵνα τὴν λύπην μὴ φέροντες, τοὺς συκοφαντήσαντας μισήσωμεν. Οὐκ ἔστι πόνος βαρύτερος συκοφαντίας, κὰν τὲ εἰς πίστιν, κὰν τὲ εἰς βίον συκοφαντῆται καὶ οὐδεὶς ταύτης καταφρονεῖν δύναται, εἰ μὴ μόνος καὶ εἰς Θεὸν ἀποβλεπόμενος, ὡς ἡ Σωσάννα, τὸν μόνον δυνάμενον καὶ ἐξ ἀναγκῶν ρύσασθαι ὡς πὲρ κακείνην, καὶ τοὺς ἀνθρώπους πληροφορῆσαι, ὡς καὶ ἐπ' ἐκείνης, καὶ τὴν ψυχὴν τῆ ἐλπίδι παραμυθῆσασθαι. "Ὅσον σὺ εὖχη ἐκ ψυχῆς ὑπὲρ τοῦ συκοφαντήσαντός σε, τοσούτον καὶ ὁ Θεὸς πληροφορεῖ τοὺς σκανδαλισθέντας.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ μᾶς ἴδουν οἱ δαίμονες νὰ καταφρονοῦμεν τὰ πρᾶγματα τοῦ κόσμου, διὰ νὰ μὴ μισήσωμεν, ἐξ αἰτίας τῶν πραγμάτων, τοὺς ἀνθρώπους καὶ ξεπέσωμεν ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τότε ξεσηκώνουν ἐναντίον μας συκοφαντίας, διὰ νὰ μὴ ἴμπορέσωμεν νὰ σηκώσωμεν τὴν λύπην καὶ ἔτσι νὰ μισήσωμεν αὐτοὺς που μας ἐσυκοφάντησαν. Δὲν ὑπάρχει περισσότερο ἀβάστακτος πόνος ἀπὸ τὴν συκοφαντίαν, εἴτε κανεὶς συκοφαντῆται εἰς τὴν πίστιν του, εἴτε εἰς τὴν ζωὴν του κανεὶς δὲν ἴμπορεῖ νὰ τὴν περιφρονησῆ, παρὰ μόνον ἐκεῖνος που ἀποβλέπει εἰς τὴν υποστήριξιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἡ Σωσάννα. Διότι μόνον ἐκεῖνος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς δυσκόλους στιγμῆς, ὅπως καὶ ἐκείνην, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν ἀθωότητά μας, ὅπως καὶ τότε με ἐκείνην καὶ νὰ παρηγορήσῃ με τὴν ἐλπίδα Του τὴν ψυχὴν μας. Ὅσον περισσότερο συ προσεύχεσαι ὑπὲρ ἐκείνου, που σε ἐσυκοφάντησε, τόσον αποτελεσματικώτερον πληροφορεῖ καὶ ὁ Θεὸς τοὺς σκανδαλισθέντας ἀπὸ τὴν συκοφαντίαν.

Ζ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ συμβῆ σοὶ συκοφαντηθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα φανερωθῆ τὸ καθαρὸν σου τῆς συνειδήσεως, μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ δούλευε τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ, τὴ λυτρωσαμένῳ σε ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, ἵνα μὴ πέσης πτῶμα ἐξαίσιον.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να υπομένουμε αγόγγυστα την συκοφαντία)

ΟΤΑΝ σου συμβή να συκοφαντηθής και κατόπιν αποκαλυφθῇ ἡ καθαρότης τῆς συνειδήσεώς σου, να μὴ υπερηφανευθῆς, ἀλλὰ να υπηρετῆς με ταπεινοφροσύνην τὸν Κύριον, που σε ἐγλύτωσεν ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, δια να μὴ πέσης εἰς πτώσιν φοβερὰν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Περί λόγου, σιωπής, αργολογίας)

Περί λόγου καὶ σιωπῆς, καὶ πῶς δεῖ καὶ πότε τούτοις χρᾶσθαι, καὶ ὅτι τὸ ἀργολογεῖν οὐκ ἀνέγκλητον.

Περί λόγου καὶ σιωπῆς, πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ τα χρησιμοποιοῦμεν καὶ ὅτι ἡ αργολογία εἶναι ἀμάρτημα.

A'. Παλλαδίου

ΜΕΛΛΩΝ τελευτᾶν ὁ μέγας Παμβῶ, παρεστῶσιν αὐτῷ Ὁριγένει καὶ Ἀμμωνίῳ τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ λοιποὺς ἀγίους ἀνδράσι, τοῦτο λέγει· ταὶ εἰρηκέσαι, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον ταύτην οὐ μεταμεμέλημαι ἕως τῆς ἄρτι ὥρας ἐπὶ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα, καὶ οὕτως ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μὴ ἀρξάμενος θεοσεβεῖν. Διηγήσαντο δὲ μοὶ οἱ προρρηθέντες ἄνδρες, ὅτι οὐδέποτε ἐρωτηθεῖς λόγος παρὰ τινὸς ἢ γραφικῶν ἢ ἄλλον τινὰ πραγματικόν, εὐθὺς παρ' αὐτὰ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἔλεγε, μηδέπω τὴν ἀπόκρισιν εὐρηκέσαι. Πολλάκις δὲ παρήλθε καὶ τρίμηνον καὶ οὐκ ἐδίδου ἀπόκρισιν λέγων μηδέπω κατειληφέναι. Οὕτως μέντοι καὶ τὰς ἀποφάσεις ἐδίδου περιεσκεμμένως καὶ κατὰ Θεόν, ὡς πάντας δέχεσθαι ταύτας μετὰ φόβου πολλοῦ, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἐπλησίαζε νὰ ἀποθάνῃ ὁ Μέγας Παμβῶ καὶ εὐρίσκοντο κοντά του οἱ Πρεσβύτεροι Ὁριγένης καὶ Ἀμμώνιος καὶ ἄλλοι ἀγίοι ἄνδρες, λέγεται, ὅτι εἶπεν· ἀπὸ τότε που ἦλθα εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον, δὲν ἔχω μετανοήσει μέχρι τώρα δια κάποιον λόγον, που εἶπα καὶ ἔτσι πηγαίνω εἰς τὸν Θεόν, ὡς νὰ μὴ ἤρχισα ἀκόμη τὴν θεοσεβείαν. Καθὼς δε μοὶ διηγήθησαν οἱ ἄνδρες, τοὺς οἰοῦντες ἀνέφερα προηγουμένως, ποτέ δὲν ἐσπευσε νὰ ἀπαντήσῃ σε κάποιον που τοῦ υπέβαλεν ἀπορίαν ἐστὶ φράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ πρακτικοῦ ζητήματος ἀλλ' ἔλεγε πως δὲν εὐρήκεν ἀκόμη τὴν σωστὴν ἀπάντησιν. Πολλάκις δε καὶ τρίμηνον ἐπέρασε καὶ δὲν ἐδίδου τὴν ζητούμενην ἀπάντησιν, καὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἀντελήφθη τὴν ἀπορίαν. Ἐτσι λοιπὸν καὶ τὰς ἀπαντήσεις ἐδίδεν ὑστερα ἀπὸ πολλὴν σκέψιν καὶ ὅπως ἠθέλεν ὁ Θεός, ὥστε ὅλοι νὰ τὰς δέχονται με βαθύτατον σεβασμόν, ὡσάν νὰ προήρχοντο ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεόν.

B'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ Γέρων: ἔστιν ἄνθρωπος δοκῶν σιωπᾶν, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ κατακρίγει ἄλλους καὶ τοιοῦτος πάντοτε λαλεῖ. Καὶ ἔστιν ἄλλος ἀπὸ πρῶι ἕως ὄψε λαλῶν καὶ σιωπῆν κρατῶν, τουτέστιν ἐκτὸς ὠφελείας οὐδὲν λαλῶν.

2. Ἡρωτήθη γέρον τί ἐστὶ τὸ ὑπὲρ ἀργοῦ ρήματος διδόναι λόγον; Καὶ ἀπεκρίθη οἷος δήποτε λόγος περὶ σωματικοῦ πράγματος λαλούμενος, ἐκτὸς τῆς ἀναγκαίας χρείας,

ἀργολογία ἐστὶ μόνον δὲ τὸ λαλεῖν περὶ σωτηρίας ψυχῆς οὐκ ἔστιν ἀργολογία, πλὴν καὶ ἐν τούτῳ τὸ τὰ πολλὰ σιωπᾶν κάλλιον ἐστὶν ὡς γὰρ λαλεῖς τὸ καλόν, ἔρχεται καὶ τὸ κακόν.

3. Παρέβαλεν ἀδελφὸς πρὸς τινὰ γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ, εἶπέ μου ρῆμα πῶς σωθῶ; "Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἐὰν παραβάλης τινί, μὴ προλάβης λαλῆσαι πρὶν ἐξετάσης. "Ὁ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ κατανυγεῖς, ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν λέγων ὄντως πολλὰ βιβλία ἀνέγνω καὶ τοιαύτην παιδείας οὐδέποτε ἔγνω καὶ ὠφεληθεῖς ἐξῆλθεν.

4. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμῶη, ὅτι ὡς ὑπῆγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἤφει τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἔγγιστα αὐτοῦ περιπατῆσαι, ἀλλ' ἀπὸ μακρόθεν καὶ εἰ ἤρχετο Πρωτησαί περὶ λογισμῶν, ὡς ἔλεγεν αὐτῷ μόνον, ἐδίωκεν αὐτὸν λέγων" μῆποτε λαλούντων ἡμῶν περὶ ὠφελείας ἐγκύψῃ ξένη ὁμιλία, διὰ τοῦτο οὐκ ἐῷ σὲ ἔγγιστά μου.

5. "Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμοῦν, ὅτι παρέβαλε τὸ ἄββᾶ Ποιμένι καὶ λέγει αὐτῷ ἐὰν ἀπέλθω εἰς τὸ κελλίον τοῦ πλησίον ἢ καὶ αὐτὸς παραβάλη διὰ τινὰ χρεῖαν, εὐλαβούμεθα λαλῆσαι ἀλλήλοις, μὴ τις ἀνακύψῃ ξένη ὁμιλία. "Ἐφη αὐτὸ καὶ γέρον καλῶς ποιεῖς χρήζει γὰρ ἢ νεότης φυλακῆς. Ἐρώτησεν οὖν αὐτὸν ὁ ἄββᾶς Ἀμμοῦν λέγων" οἱ γέροντες τί ἐποιοῦν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον οὐκ εἶχον ἐν ἑαυτοῖς ἕτερον τί ἢ ξένον ἐν τῷ στόματι ἕνα αὐτὸ λαλήσωσιν. Ἐὰν οὖν γένηται, φησὶν, ἀνάγκη λαλῆσαι μετὰ τοῦ πλησίον, θέλεις λαλήσω ἐν ταῖς γραφαῖς ἢ ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων; Λέγει ὁ γέρον" εἰ οὐ δύνασαι σιωπᾶν, καλόν ἐστὶ μᾶλλον λαλῆσαι ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων, καὶ μὴ ἐν ταῖς γραφαῖς τὸ γὰρ ἐν ταύταις λαλεῖν οὐ μικρὸν φέρει τὸ ἀτελεῖ κίνδυνον.

6. Εἶπεν ὁ ἄββᾶς Ἡσαΐας οὐκ ἔστι σοφία τὸ λαλῆσαι, σοφία δὲ ἐστὶ τὸ γνῶναι τὸν καιρὸν ὅτε δεῖ λαλῆσαι καὶ ἀποκριθῆναι τὰ δέοντα. Γενου ἄγνωστος ἐν γνώσει, ἕνα ἐκφυγῆς ἐκ πολλῶν κόπων ἑαυτῷ γὰρ ἐγείρει κόπους καὶ ἐμφανίζων ἑαυτὸν ἐν γνώσει. Μὴ καυχῶ ἐν γνώσει σου· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν οἶδεν.

7. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἄββᾶς Ματώην λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ἡ γλῶσσα μου θλίβει μέ, καὶ ὅταν ἔρχομαι μέσον τῶν ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι κατασχεῖν αὐτήν, ἀλλὰ κρίνω αὐτοὺς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καὶ ἐλέγχω αὐτοὺς τί οὖν ποιήσω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν· εἰ οὐ δύνασαι κατέχειν ἑαυτὸν, φύγε κατὰ μόνας ἀσθέγεια γὰρ ἔστιν. Ὁ δὲ καθημένος μετὰ ἀδελφῶν, οὐκ ὀφείλει εἶναι τετραγωνιαῖος, ἀλλὰ στρογγύλος, ἵνα πρὸς πάντας κυλιέται ἐγὼ δὲ οὐ κατὰ ἀρετὴν κάθημαι κατὰ μόνας, ἀλλὰ κατὰ ἀσθένειαν δυνατοὶ γὰρ εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων.

8. "Ἔλεγεν ὁ ἄββᾶς Ἰωσήφ, ὅτι καθημένων ἡμῶν πότε μετὰ τοῦ ἄββᾶ Ποιμένους, ὠνομασε τὸν ἄββᾶς Ἀγάθωνα καὶ λέγομεν αὐτῷ νεώτερός ἐστὶ καὶ διὰ τί καλεῖς αὐτὸν ἄββᾶν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· τὸ στόμα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτὸν καλεῖσθαι ἄββᾶν.

9. Εἶπε γέρον ἐὰν κτήσῃ σιωπὴν, μὴ ἔχε ἑαυτὸν ὡς ἀρετὴν κατορθούντα, ἀλλὰ λέγε ὅτι ἀνάξιος εἶμι καὶ τοῦ λαλεῖν.

10. Διηγεῖτο τις τῶν Πατέρων, ὅτι καθημένων ποτὲ γερόντων καὶ λαλούντων περὶ ἀφελείως, ἦν τις ἐν αὐτοῖς διορατικὸς καὶ ἔβλεπε τοὺς Ἀγγέλους κατασεύοντας καὶ εὐφημούντας αὐτούς. Ὡς δὲ ἤρχετο ἄλλη ὁμιλία, ἀνεχώρουν οἱ "Ἄγγελοι, καὶ ἐκυλίοντο χοῖροι ἐν μέσῳ αὐτῶν μεστοὶ δυσωδίας, καὶ ἤχρουν αὐτοὺς ὡς δὲ ἐλάλουν περὶ ὠφελείας, ἤρχοντο οἱ "Ἄγγελοι καὶ εὐφήμουν αὐτούς.

11. "Ἔλεγον περὶ τοῦ ἄββᾶ "Ὡρ, ὅτι οὔτε ἐψεύσατο πότε, οὔτε ὤμοσεν, οὔτε κατηράσατο ἄνθρωπον, οὔτε ἐκτὸς ἀνάγκης ἐλάλησεν.

12. "Ἐλεγεν ὁ αὐτὸς ἀεὶ τὸ μαθητὴ αὐτοῦ Παύλῳ βλέπε μηδέποτε ἀλλότριον λόγον ἐνέγκης εἰς τὸ κελλίον τοῦτο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι σιωπά και η καρδία του κατακρίνει ἄλλους αὐτὸς πάντοτε λαλεῖ. Καί, ἀντίθετα, ὑπάρχει ἄλλος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ το πρῶν ἕως το βράδυ λαλεῖ και ὁμως κρατεῖ σιωπὴν δεν ομιλεῖ, δηλαδή τίποτα, που να μή εἶναι ωφέλιμον.

2. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντας τι σημαίνει, ὅτι πρόκειται να δώση κανεῖς ἀπολογία δι' αργον λόγον; (Ματθ. ιβ', 36). Εκείνος ἀπήντησεν

Οποιαδήποτε ομιλία γίνεται δια σωματικά πράγματα, εκτός εκείνων που εἶναι ἀναγκαία, θεωρεῖται αργολογία. Μονάχα η ομιλία δια σωτηρίαν ψυχῆς δεν εἶναι αργολογία ωστόσο και εἰς αὐτὴν την περίπτωσιν το να σιωπά κανεῖς τον περισσότερον καιρόν εἶναι το καλύτερον. Διότι καθὼς ομιλεῖς διὰ το καλόν, ἔρχεται και το κακόν.

3. Κάποιος ἀδελφός ἐπεσκέφθη ἓνα Γέροντα και του εἶπεν:

-Αββά, δώσε μου μίαν συμβουλήν πῶς να σωθῶ; Εκείνος του ἀπήντησεν:

-Αν υπάγης εἰς κάποιον, μη βιασθῆς να ομιλήσης, πριν να ἐξετάσης (εκείνα τα ὁποῖα θα ομιλήσης). Ο ἀδελφός κατενύγη ἀπὸ τον λόγον αὐτόν, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τον Ἀββάν και του εἶπε:

– Πραγματικά πολλά βιβλία ἐδιάβασαν πουθενά ὁμως δεν ἐγνώρισα τέτοια διδασκαλία.

Και ἔτσι ἐφυγεν ωφελημένος.

4. Διηγούντο διὰ τον Ἀββάν Ἀμμών, ὅτι ὅταν ἐπήγαινε εἰς την Ἐκκλησίαν, δεν ἀφήνε τον μαθητὴ του να βαδίζη κοντά του, ἀλλά ἀπὸ μακριά. Αν, εν τῷ μεταξύ, τον ἐπλησίαζεν, διὰ να τον ἐρωτήσῃ διὰ τίποτα λογισμοῦς του, μόλις τους ἐξωμολογεῖτο, τον ἐδίωχνε και πάλιν και του ἔλεγε: δεν σε αφήνω κοντά μου, μήπως, καθὼς ὁμιλούμεν διὰ ψυχικὴν ωφέλειαν, υπεισέλθη και ξένη ομιλία εἰς την συζήτησίν μας.

5. Διηγούντο διὰ τον Ἀββάν Ἀμμούν, ὅτι κάποτε ἐπεσκέφθη τον Ἀββάν Ποιμένα και του εἶπεν:

-Αν υπάγω εἰς το κελλί του πλησίον, ἢ με ἐπισκεφθῆ και αὐτός, φοβούμεθα να ομιλήσωμεν μεταξύ μας, μη τυχόν ξεφυτρώση ξένη ομιλία.

– Καλά κάμνεις, του ἀπήντησεν ὁ Γέρων: διότι η νεότης ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ προσοχήν.

Ο Ἀββάς Ἀμμουν ἠρώτησε πάλιν: – Οἱ Γέροντες τί ἔκαμαν; Ο Ἀββάς Ποιμὴν ἀπήντησε:

– Δεν εἶχον υπ' ὄψιν των τίποτε ἄλλο ἢ ξένον εἰς το στόμα των, διὰ να ομιλήσουν γι' αὐτό.

-Αν παρουσιασθῆ – ἠρώτησεν εκ νέου ὁ Ἀββάς Ἀμμούν

- κάποια ἀνάγκη να μιλήσω με τον πλησίον μου, τι θα ἤθελες να ομιλήσω ἐπάνω εἰς τας Ἁγίας Γραφάς ἢ ἐπάνω εἰς τους λόγους των Γερόντων;

Ο Αββάς Ποιμήν απήντησεν:

-Αν δεν ήμπορέσης να σιωπάς, είναι καλόν να ομιλής επάνω (εις τους λόγους των Πατέρων και όχι επάνω εις τας Αγίας Γραφάς: διότι το να ομιλή κανείς επάνω εις τας Αγίας Γραφάς, φέρει μεγάλον κίνδυνον εις εκείνον, που δεν είναι ακόμη τέλειος.

6. Είπεν ο 'Αββάς Ησαΐας: σοφία δεν είναι το να ομιλήσης σοφία είναι το να γνωρίζης τον καιρόν πότε πρέπει να ομιλήσης και να απαντήσης τα πρέποντα. Να φαίνεσαι ότι δεν γνωρίζεις τίποτα, ενώ έχεις γνώσεις, δια να αποφύγης πολλούς κόπους: διότι εκείνος, που εμφανίζεται ότι έχει γνώσεις, φορτώνει με κόπους τον εαυτόν του. Να μη καυχάσαι διά τας γνώσεις σου· διότι κανείς δεν γνωρίζει τίποτε.

7. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ματώην:

– Τι να κάνω – του είπε – που η γλώσσα μου με στενοχωρεί; όταν επικοινωνώ με τους ανθρώπους, δεν ήμπορώ να την συγκρατήσω, αλλά τους κρίνω διά κάθε καλόν έργον και τους ελέγχω. Τι να κάμω λοιπόν;

Ο Αββάς Ματώης απήντησεν:

-Αν δεν ήμπορης να συγκρατησ το εαυτός σου, φύγε και μένε μόνος· διότι έχεις αδυναμίαν. Εκείνος που συγκατοικεί με αδελφούς, δεν πρέπει να είναι τετράγωνος, αλλά να είναι στρογγυλός διά να ταιριάζη με όλους. Εγώ δεν κάθομαι μόνος μου από αρετήν, αλλά από αδυναμίαν· διότι δυνατοί είναι εκείνοι, που έρχονται εις επικοινωνίας με τους ανθρώπους.

8. Ο Αββάς Ιωσήφ διηγείτο: κάποτε καθώς έκαθήμεθα με τον Αββάν Ποιμένα, ώνόμασε τον Αγάθωνα «Αββάν» του λέγομεν λοιπόν: είναι ακόμη νέος διατί τον προσφωνείς με τον σεβαστικός τίτλον Αββάς; Ο Γέρων μάς απήντησε το στόμα του τον έκαμε να ονομάζεται Αββάς.

9. Είπε Γέρων: αν αποκτήσης σιωπήν, μή το πάρης επάνω σου, ότι κατώρθωσες, τάχα, αρετήν, να λέγης ότι είμαι ανάξιος και να ομιλώ ακόμη.

10. Κάποιος από τους Πατέρας μας διηγείτο, πως κάποτε εκάθηντο μερικοί Γέροντες οι συνομιλούσαν περί ψυχικής ωφελείας. Μεταξύ αυτων υπήρχε και κάποιος με προορατικόν χάρισμα και έβλεπεν Αγγέλους να συγκατανεύουν με αυτά που έλεγον και να τους επαινούν μόλις όμως ήρχιζεν άλλη ομιλία, οι Αγγελιοι έφευγον και εκυλίοντο χοίροι μεταξύ των, γεμάτοι βρωμιάν και τους έβρώμιζαν. Όταν πάλιν όμιλούσαν περί ψυχικής ωφελείας, επανήρχοντο οι Αγγελιοι και τους επαινούσαν.

11. Διηγούντο διά τον Αββάν Ωρ ότι ούτε είπε ψέμματα ποτέ, ούτε ώρκίσθη, ούτε κατηράσθη άνθρωπον, ούτε ωμίλησε χωρίς να υπάρχη κάποια ανάγκη.

12. Ο ίδιος έλεγε συνεχώς προς τον μαθητή του Παύλον πρόσεχε μήπως καμμιά φορά φέρης εις αυτό το κελλί ξένον λόγον.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΟΥ χρονιῆ Μοναχὸς ἐν τόπῳ ἐνί, οὐδὲ εὐρήσει ἀνάπαυσιν, ἐὰν μὴ πρότον ἀγαπήσῃ τῆς σιωπῆς καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Ὁ πληθύνων λόγους ἐν μέσῳ ἀδελφῶν, πληθυνεῖ μάχας καὶ πληθύνει μῖσος ἑαυτοῦ. Φειδόμενος δὲ χειλέων, ἀγαπηθήσεται. Ἄδελφέ, ἀθλητὴς ἀγωνιζόμενος, στόμα ἑαυτοῦ σφίγγει καὶ σὺ σφίγγε τὸ στόμα σου ἀπὸ τῶν περισσῶν καὶ ἕξεις ἀνάπαυσιν. Ὁ πληθύνων λόγους αὐτοῦ βδελυχθήσεται, δὲ τῶν τὸ στόμα αὐτοῦ ἀγαπηθήσεται. Ὁ φυλάσσων τὸ στόμα ἑαυτοῦ, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὁ δὲ προπέτης χεῖλεσιν, ποιήσει ἑαυτὸν ἢ ἐγγίξει συντριβή, ὡς ἀλλαχοῦ γέγραπται. Παράδεισος φραγμὸν μὴ ἔχων πατούμενος ἔρημουται καὶ ὅς οὐ φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἀπολεῖ τοὺς καρπούς αὐτοῦ. Περί τῆς πολυλογίας νόει, Μοναχέ, ὅτι μυρίων λόγων τὸ τέλος σιγῆ. Προλαβῶν οὖν κέρδος ἦτοι τὴν σιωπὴν, φεύγεις τὰς ζημίας. Σιγῆ νεωτέρω, ὡς πὲρ ἵπῳ χαλινὸς καὶ δὲ ἀχαλίνωτος, πολλοὺς ἐμπεσεῖται κακοῖς.

Ερμηνεία

ΔΕΝ θα μείνῃ ὁ Μοναχὸς πολὺν καιρὸν εἰς ἓνα τόπον, οὔτε θα εὐρὴ ἀνάπαυσιν, ἀν δὲν ἀγαπήσῃ προηγουμένως τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐγκράτειαν. Εκείνος, ποὺ ἔχει πολλὰ λόγια μεταξύ τῶν ἀδελφῶν, θα πολλαπλασιάσῃ τὰς φιλονικίας καὶ θα μεγαλώσῃ τὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ ὅταν ὁμως προσέχη τὰ χεῖλη τοῦ θα γίνῃ ἀγαπητὸς. Ἀδελφέ, ὅταν ἀγωνίζεται ὁ ἀθλητὴς, σφίγγει τὸ στόμα τοῦ καὶ σὺ νὰ σφίγγῃς τὸ στόμα σου νὰ μὴ λέγῃ περιττὰ λόγια καὶ θα ἔχῃς ἀνάπαυσιν. Εκείνος ποὺ λέγει πολλὰ λόγια θα γίνῃ μισητὸς, ἐνῶ εκείνος ποὺ προσέχει τὸ στόμα τοῦ θα γίνῃ ἀγαπητὸς. Εκείνος ποὺ προσέχει τὸ στόμα τοῦ, προφυλάσσει τὴν ψυχὴν τοῦ, ἐνῶ ὁ αὐθάδης ἢ θα συντριβῆ ἢ θα πλησιάσῃ πρὸς τὴν συντριβὴν, ὅπως εἶναι γραμμένον ἀλλοῦ. Κήπος ποὺ δὲν ἔχει φράκτης καταπατεῖται καὶ ἐρημώνεται καὶ εκείνος ποὺ δὲν προσέχει τὸ στόμα τοῦ, θα χάσῃ τοὺς πνευματικoὺς τοῦ καρπούς. Δια τὴν πολυλογίαν γινώριζε, Μοναχέ, ὅτι τὸ τέλος χιλιάδων λόγων εἶναι ἡ σιγή: ἀν λοιπὸν προτιμήσῃς τὸ κέρδος, δηλαδὴ τὴν σιωπὴν, θα ἀποφύγῃς τὰς ζημίας. Ἡ σιωπὴ δια τὸν νέον εἶναι ὅπως τὸ χαλινάρι διὰ τὸ ἄλογον εκείνος ποὺ δὲν ἔχει χαλινάρι, θα περιπέσῃ σὲ πολλὰ κακά.

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΔΕΙ τὸν Μοναχῶν τῷ μὲν Θεῷ λαλεῖν πολλὰ, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὀλίγα ἢ γὰρ πολυλογία ἀμέτρως διαφοροῦσα τὸν νοῦν, οὐ μόνον περὶ τὴν πνευματικῆς ἐργασίας ἀργὸν αὐτὸν ἀποδείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς ἀκηδίας αὐτὸν παραδίδωσι δαίμονι. Κατὰ πάντα οὖν συμφέρει ἡμῖν ἢ σιωπὴ θησαυροὶ γὰρ βασιλικοὶ πλησθήσονται χρυσοῦ, καὶ νέες ἀληθινῶν Μοναχῶν θείας ἔμφορηθησονται γνώσεως. Εἰ δὲ τις λέγει, διατὶ ὁ Παῦλος παρέτεινε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου; εἴπομεν ἂν πρὸς αὐτὸν πρότον μὲν διὰ τὸ μέλλειν ὀδεύειν αὐτόν, ἔπειτα δὲ ὅτι καὶ νεοκατήχητοι ἦσαν ἀρχὴ γὰρ ἦν τοῦ κηρύγματος καὶ ἐδέοντο πλείονος στηριγμοῦ' πλὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος ἀναπλεως ἦν τοῦ θεοῦ Πνεύματος, καὶ οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα ἐλάλει δι' αὐτοῦ, καθὼς καὶ αὐτὸς λέγει ἢ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ;

Οἱ δὲ πνευματοφόροι οὐχ ὅταν αὐτοὶ θέλωσι λαλοῦσιν, ἀλλ' ὅταν κινήσῃ αὐτοὺς τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα. Οἱ δὲ τοιοῦτοι κὰν πότε καὶ πολλὰ λαλήσωσιν, οὐδὲν βλάπτονται ἔχουσι γὰρ τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν φωτίζουσιν αὐτοὺς καὶ τὸν νοῦν συντηροῦσαν ἀθόλωτον, πλὴν κακεῖνοις λυσιτελεστέρα μᾶλλον ἢ εὐκαιρος καὶ εὐλογος σιωπὴ. Σημεῖα δὲ τοῦ τὸ "Ἄγιον

Πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ ἔχοντος, ἢ πραότης καὶ τὸ φιλήσυχον, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἐν σοφίᾳ πολλῇ καὶ γνώσει, καὶ τὸ ἀνορέκτως διακείσθαι πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου τούτου, τῶν δὲ οὐρανίων ἀκορέστως ἐπιθυμεῖν.

Ερμηνεία

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ πρέπει εἰς μὲν τὸν Θεὸν να λέγη πολλά, εἰς δε τοὺς ἀνθρώπους ὀλίγα: διότι ἡ πολυλογία, περισπῶσα ἀδιάκοπα τὸν νοῦν, ὄχι μονάχα τὸν κάνει ἀργόν ἀπὸ κάθε πνευματικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ τὸν παραδίδει εἰς τὸν δαίμονα τῆς ἀδιακρισίας. Εἰς ὅλας λοιπὸν τὰς περιπτώσεις μας συμφέρει ἡ σιωπὴ, διότι τὰ βασιλικά θησαυροφυλάκια θα γεμίσουν ἀπὸ χρυσόν καὶ οὐνοὺς τῶν πραγματικῶν Μοναχῶν θα καταληφθῇ ἀπὸ τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ. Ἀν ἐρωτήσῃ δε κανεὶς διατι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρέτεινε τὴν ομιλίαν μέχρι τὰ μεσάνυκτα (Πράξ. κ', 7); θα ἤμπορούσαμεν να τοῦ ἀπαντήσωμεν: πρῶτον, διότι ἐπρόκειτο να ἀναχωρήσῃ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔπειτα διότι οἱ ἀκροαταὶ τοῦ μόλις εἶχαν ἀρχίσει να διδάσκονται τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἡτο ἀρχὴ τοῦ κηρύγματος καὶ εἶχαν ἀνάγκην ἀπὸ πολὺν στηριγμὸν ἐκτός ὅμως ἀπὸ αὐτὰ καὶ ὁ Παῦλος ἦτο γεμάτος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε δὲν μιλούσεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ, με τὸ στόμα τοῦ, τὸ ἴδιον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος λέγει: μήπως ζητεῖτε να λάβετε πείραν καὶ ἀπόδειξιν τοῦ Χριστοῦ, που ομιλεῖ μέσα μου; (Β΄ Κορ. ιγ', 3).

Εκεῖνοι δε που ἔχουν μέσα τῶν το Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ὀμιλοῦν ὅποτε θέλουν αὐτοί, ἀλλ' ὅποτε τοὺς κινεῖ τὸ Πνεῦμα, που κατοικεῖ μέσα τῶν. Οἱ τοιοῦτοι δε καὶ ἀν κάποτε ομιλήσουν πολλά, δὲν βλάπτονται καθόλου διότι ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία τοὺς φωτίζει καὶ διατηρεῖ τὸν νοῦν τῶν ἀθόλων: ὡστόσον καὶ δι' ἐκεῖνους ἢ εἰς τὴν κατάλληλον περίστασιν δικαιολογημένη σιωπὴ εἶναι πολὺ περισσότερον ὠφέλιμος. Γνωρίσματα δε ἐκεῖνου που ἔχει μέσα τοῦ το Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ πραότης, ἡ ἀγάπη τῆς ἡσυχίας, ἡ ταπεινοφροσύνη, διακρινόμενη διὰ τῆς πολλῆς σοφίας καὶ γνώσεως, καὶ ἡ ἔλλειψις κάθε ἐπιθυμίας διὰ κάθε δόξαν καὶ ἡδονὴν τοῦ κόσμου, ἀντίθετα νοιώθει σφοδρὰν καὶ ἀνικανοποίητον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν οὐρανίων.

Ε'. Ησαΐου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

Εἴαν γένηται χρεία λαλῆσαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, μικρὸν μικρὸν λάλησον μετὰ ταπεινώσεως καὶ εὐλαβείας, ὡς τοῦ Θεοῦ προσέχοντος ἡμῖν ἀεὶ, καὶ μὴ θελήσης λαλῆσαι ἢ ἀκούσαι τί τῶν μὴ ὠφελούντων σε. Τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτόν ἄγνωστος καὶ σιωπᾶν, φανεροὶ τὸν ἄνθρωπος ὅτι οὐ σχολάζει τοὺς πάθεσι ποιῆσαι τὰ θελήματα αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ θέλων τὸν λόγον αὐτοῦ εἶπεν ἐπὶ πολλῶν, ἐκφαίνει ὅτι φόβος τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ φόβος τοῦ Θεοῦ φύλαξ ἔστι καὶ βοήθεια τῆ ψυχῆ, συνάγων τὸν νοῦν εἰς ἑαυτόν, ὅπως ἀπολέσῃ πάντα τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Τὸ φροντίσαι τῆς γλώττης δῆλον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὅτι πρακτικὸς ἔστιν ἢ δὲ ἄπαιδευσιὰ τῆς γλώττης σημαίνει, ὅτι οὐκ ἔχει ἔνδοθεν αὐτοῦ ἀρετὴν. Τὸ φυλάξαι τὸ στόμα διεγείρει τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν ἐν γνώσει σιωπᾶ ἢ δὲ πολυλογία τίκτει τὴν ἀκηδίαν καὶ μανίαν.

Ἀδελφέ, ἔχε τὴν ψυχὴν σου πάντοτε πενθοῦσαν καὶ τεταπεινωμένης, στενάζουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ὡς ἀνάξιος ὢν καὶ ἰδιώτης σιώπα ἀεὶ, καὶ τὸ καθόλου μὴ λάλει μὴ οὔσης χρείας. Ἐὰν δὲ χρεία γένηται σοὶ τοῦ λαλῆσαι καὶ δοκιμάσης πρῶτον κατὰ σεαυτόν, ὅτι χρεία εὐλόγος ἔστι καὶ κατὰ Θεόν ἔστι τὸ λαλῆσαι ἢ περ τὸ σιωπῆσαι, τότε λοιπὸν ἄνοιγε τὸ στόμα

σου μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἔχων τὸ πρόσωπον κάτω, καὶ τὸν λόγον τιμητικῶν καὶ ὑποπίπτοντα, ἵνα, ἐὰν συντύχῃς τινί, ὀλίγον λαλήσῃς τῆς ἀγάπης ἕνεκα καὶ ταχὺ σιωπῆσῃς καὶ ἐὰν ἐρωτηθῆς τί, πρὸς ἀνάγκην μόνον ὑπάκουσον καὶ μηδὲ πλέον λάλει.

Ερμηνεία

ΕΑΝ παρουσιασθῆ ἀνάγκη να ομιλήσῃς με τον ἀδελφόν σου, ομίλησέ του σιγά-σιγά με ταπεινῶσιν καὶ ευλάβειαν, ἐπειδὴ πάντοτε μάς προσέχει ὁ Θεός καὶ μὴ θελήσῃς να ομιλήσῃς ἢ να ἀκούσῃς κάτι ἀπὸ αὐτὰ που δεν σε ωφελοῦν. Το να μὴ λογαριάζῃ κανεὶς τον εαυτὸν σου, το να παραμένῃ ἀγνωστος καὶ να σιωπά, φανερώνει ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δεν φροντίζει για τα πάθη του, καὶ να κάμῃ θελήματά του, ἀλλὰ τα θελήματα του Θεοῦ ἐκεῖνος δε που θέλει να εἶπῃ τον λόγον του ἐνώπιον πολλῶν, φανερώνει ὅτι δεν ὑπάρχει μέσα του φόβος Θεοῦ. Διότι ὁ φόβος του Θεοῦ εἶναι φύλαξ καὶ βοηθός τῆς ψυχῆς, συμμαζεύει τον νούν, διὰ να ἐξαφανίσῃ ὅλους τους ἐχθρούς του. Το να φροντίζῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ την γλώσσαν του, φανερώνει ὅτι εἶναι πρακτικὸς (ἐνάρετος): ἐνῶ οἱ ἀπρόσεκτοι λόγοι φανερώνουν ἄνθρωπος, που δεν ἔχει μέσα του την ἀρετήν. Το να προφυλάξῃ κανεὶς το στόμα του ἀνουψώνει την διάνοιαν πρὸς τον Θεόν, ἀν σιωπά με ἐπίγνωσιν» ἐνῶ ἡ πολυλογία γεννᾷ την ἀμέλειαν καὶ την ἀπερισκεψίαν.

Ἀδελφέ, φρόντιζε να ἔχῃ ἡ ψυχὴ σου πάντοτε πένθος, να εἶναι ταπεινὴ καὶ να θρηνῆ δια τον εαυτὸν τῆς. (Να σιωπᾷς δε πάντοτε καὶ καθόλου να μὴ ομιλήσῃς χωρὶς να ὑπάρχῃ ἀνάγκη, ὡς να εἶσαι ἕνας ἄνθρωπος! ἀνάξιος καὶ ἀμόρφωτος. Ἀν παρουσιασθῆ ἀνάγκη να ομιλήσῃς καὶ πεισθῆς πρῶτα ὁ ἴδιος ὅτι πραγματικὰ ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος καὶ ὅτι εἶναι κατὰ Θεόν το να ομιλήσῃς καὶ ὄχι το να σιωπήσῃς, τότε πλέον να ἀνοίγῃς το στόμα σου με φόβον καὶ τρόμον το πρόσωπόν σου να εἶναι κάτω, ὁ λόγος σου να εἶναι σοβαρὸς καὶ ταπεινός, καὶ ὅταν συναντήσῃς κάποιον να του ομιλήσῃς ὀλίγον, χάριν τῆς ἀγάπης καὶ γρήγορα να σιωπήσῃς. Καὶ ἀν σε ἐρωτήσουν διὰ κάτι, κάμε ὑπακοήν καὶ ἀπάντησε μόνον εἰς αὐτό, καὶ τίποτε πλέον να μὴ ὀμιλήσῃς.

ΣΤ'. Του Ἁγίου Διαδόχου

ΩΣ ΠΕΡ αἱ τῶν λουτρῶν συνεχῶς ἐξανοιγόμεναι θύραι τὴν ἔνδον θέρμην θάπτου ὧθουσι πρὸς τὰ ἔξω, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν πολλὰ θέλῃ διαλέγεσθαι, κὰν πάντα καλὰ λέγῃ, τὴν ἑαυτῆς μνήμην διὰ τῆς φωνητικῆς πύλης διαφορεῖ. Ὅθεν λοιπὸν στερεῖται μὲν τῶν καιρίων ἐννοιῶν, αὐτὴν τὲ τὴν τῶν λογισμῶν συμπληγάδα ὄχληδον πῶς τοῖς τυχοῦσι διαλέγεται. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὔτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχει εἰς ἀφάνταστον αὐτὴν συντηροῦν διάνοιαν, φεύγει γὰρ ἀεὶ τὸ ἀγαθὸν τὴν πολυλογίαν ὡς ταραχῆς οὔσαν πάσης καὶ φαντασίας πρόξενον. Καλὴ οὖν ἡ εὐκαιρος σιωπὴ, οὐδὲν ἕτερον οὔσα ἢ μῆτηρ ἐννοιῶν σοφωτάτων.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ὅταν ἀνοίγουν συνεχῶς αἱ θύραι των λουτρῶν, διώχνουν γρήγορα πρὸς τα ἔξω την εσωτερικὴν θερμότητα, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ, ὅταν θέλῃ να ομιλήσῃ συχνά, ἔστω καὶ ἀν ὅλα τα λέγῃ καλὰ, σκορπίζει, με την φωνητικὴν πύλην (το στόμα), την εσωτερικῶν περισυλλαγήν. Ἐνεκα τούτου ἡ ψυχὴ ἀπογυμνώνεται ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις πνευματικὰς ἐννοίας, χάνει την

δύναμιν να αγωνίζεται εναντίον των λογισμών και συνομιλεί με φλυαρίαν με όσους συναντά. Επειδή λοιπόν δι' αυτού του τρόπου (της πολυλογίας) η ψυχή αποδιώκει την χάριν του Αγίου Πνεύματος, δεν ήμπορεί να διατηρή την διάνοιαν καθάραν από τις βλαβερές φαντασίας. Διότι πάντοτε το αγαθόν φεύγει ένεκα της πολυλογίας, η οποία είναι πρόξενος πάσης ταραχής και φαντασίας. Καλή λοιπόν είναι η εις τον κατάλληλον καιρόν σιωπή, η οποία δεν είναι τίποτε άλλο, παρά μητέρα σοφωτάτων σκέψεων και λογισμών.

Z'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΥΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ σιωπήν κακουργίας χάριν, τῷ πλησίον τεκταίνεται δόλον, οὔ αποτυγχάνων, ἀπεισι τῷ ἰδίῳ πάθει προσθέμενος ὀδύνην. Ὁ δὲ σιωπῶν ὠφελείας χάριν, ἠϋξῆσε φιλίας καὶ ἀπελεύσεται χαίρων, ὡς λαβῶν φωτισμὸς σκότους λυτήριον. Ὁ ἐν συνεδρίῳ λόγων ἀκρόασιν προπετῶς ἀνακόπτων, οὐκ ἔλαθε φιλοδοξίαν νοσῶν, ὑφ' ἧς ἀλίσκόμενος μυρίους προβάλλεται λόγους προτάσεων, τὸν εἰρμὸν τῶν λεγομένων διαστῆσαι βουλόμενος.

Ερμηνεία

ΑΥΤΟΣ που σωπαίνει υποκριτικά από μοχθηρίαν, μηχανεύεται απάτην εναντίον του πλησίον: αν αποτύχη, ξαναγυρίζει πάλιν εις το πάθος του και προσθέτει θλίψιν εις τον εαυτόν του. Εκείνος όμως που σωπαίνει χάριν ωφελείας, έμεγάλωσε την φιλίαν και θα φύγη χαρούμενος, επειδή έλαβε τον φωτισμόν που διαλύει το σκοτάδι. Εκείνος που εις μίαν συγκέντρωσιν διακόπτει με αυθάδειαν την διδασκαλίαν, δεν ξεγελά κανένα ότι πάσχει από φιλοδοξίαν, από την οποίαν κυριεύεται και λέγει χίλια λόγια, διότι θέλει να διακόψη την σειράν των λεγομένων από άλλους.

H'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωσήφ ἠρωτησε τὸν ἀββᾶν Νισθερῶ λέγων· τί ποιήσω τῇ γλώσση μου, ὅτι οὐ δύναμαι κρατῆσαι αὐτῆς; Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ἐὰν οὖν λαλήσης εὐρίσκεις ἀνάπαυσιν; Λέγει ἐκεῖνος οὐχί. "Ἐφη ὁ γέρον καὶ εἰ οὐκ ἔχεις ἀνάπαυσιν, διατὶ λαλεῖς, μᾶλλον οὖν σιώπα καὶ εἰ πότε συμβῆ ὁμιλία, πολλὰ ἄκουε μᾶλλον ἢ λάλει.

2. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν· ἐὰν ἦς σιωπηλὸς ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν οικήσης, ἔξεις ἀνάπαυσιν.

3. Ἀδελφοὶ δύο ἀπὸ σκήτεως ἤθελον παραβαλεῖν τῷ ἀββᾷ Ἀντωνία καὶ ἀνέβησαν εἰς πλοῖον, καὶ μετ' αὐτῶν ἀνέβη καὶ γέρον τις, ὃν οὐκ ἤδεισαν οἱ ἀδελφοί, ἀπερχόμενος καὶ αὐτὸς ὁμοίως εἰς τὸν ἀββᾶς Ἀντώνιον. Οἱ οὖν ἀδελφοὶ καθήμενοι ἐν τῷ πλοίῳ ἐλάλους λόγους Πατέρων ἐκ τῆς Γραφῆς, ἔτι δὲ καὶ περὶ ἔργοχειρων αὐτῶν καὶ δὲ γέρον ἐσιώπα.

Ὡς οὖν ἀπέβησαν τοῦ πλοίου καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ἀντώνιον, λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος τοὺς ἀδελφούς καλὴν συνοδείαν εὔρατε τὸν γέροντα τοῦτον εἶτα φησὶ καὶ τὸ γέροντα καλοὺς ἀδελφούς εὔρες μετὰ σου, ἀββᾶ. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· καλοὶ μὲν εἰσιν, ἀλλ' ἡ αὐτῆ αὐτῶν θύραν οὐκ ἔχει καὶ καὶ θέλων εἰσέρχεται εἰς τὸν σταῦλον καὶ λύει τὸν ὄνον. Τοῦτο δὲ ἔλεγε, δηλονότι τὰ ἐρχομενα εἰς τὸ στόμα αὐτῶν λαλούσιν.

4. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἔβαλε λίθον εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ἕως οὐ κατῶρθωσε τὸ σιωπᾶν. "Ὁρᾷ ὁ ἀγωνιζόμενος καὶ ἡ μίμησαι τὴν καρτερίαν τοῦ γέροντος, ἢ μὴ δυνάμενος μιμήσασθαι ταπεινώθητι.

5. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν μνησθῆ ἄνθρωπος τοῦ γεγραμμένου ρητοῦ, ὅτι ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου κατακριθήσῃ, αἰρεῖται μᾶλλον τὸ σιωπᾶν.

6. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν ἀββᾶν Παμβῶ, εἰ καλὸν ἔπαινεῖν τὸν πλησίον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ καλὸν μᾶλλον ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

7. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης: ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη ἔχω μηκέτι δεόμενος τοῦ θεοῦ περὶ ἁμαρτίας, ἤγουν ἄλλης τῆς ὅιας οὖν, ἀλλὰ τοῦτο εὐχομαι λέγων: Κύριε Ἰησοῦ, σκέπασον με ἀπὸ τῆς γλώσσης μου καὶ ἕως τοῦ νῦν καθ' ἡμέραν πίπτω δι' αὐτῆς καὶ ἁμαρτάνω.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωσήφ ἠρώτησε τον Αββάν Νισθερώ:

– Τι να κάνω – του λέγει – με την γλώσσαν μου, που δεν ἤμπορώ να την συγκρατήσω;

–Αν δηλαδή ὁμιλήσης, αναπαύεσαι; τον ἠρώτησε, με την σειράν του, ο Αββάς Νισθερώ.

–Όχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Τότε του ἀπαντά και ο 'Αββάς Νισθερώ.

–Αφού δεν ευρίσκεις ἀνάπαυσιν, διατί ὁμιλεῖς και προτιμότερον εἶναι να σιωπάς. Και αν ποτέ παρευρεθῆς εἰς ὁμιλίαν, να προτιμάς να ακούης πολλά, παρά να ὁμιλῆς.

2. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν· αν εἶσαι σιωπηλὸς σε κάθε τόπον που θα κατοικήσης, θα ἔχης ἀνάπαυσιν,

3. Δύο ἀδελφοὶ ἀπὸ την σκήτην ἠθέλησαν να ἐπισκεφθοῦν τον Αββάν Αντώνιον. Προς τούτο ἐπεβιάσθησαν εἰς το πλοῖον μαζί των ἐπεβιάσθη και ἕνας Γέρων, τον ὁποῖον δεν ἐγνώριζαν οἱ ἀδελφοὶ και ο ὁποῖος, ἐπίσης, ἐπήγαινε εἰς τον Αββάς Αντώνιον. Οἱ ἀδελφοὶ ἐκάθησαν εἰς το πλοῖον και ἐσυζητούσαν δια τους λόγους των Πατέρων ἀπὸ την Ἀγίας Γραφήν, και διὰ τα ἐργόχειρά των ο Γέρων ἐσιωπούσεν.

Ὅταν λοιπὸν ἐβγήκαν ἀπὸ το πλοῖον και ἦλθαν εἰς τον 'Αββάν 'Αντώνιον, λέγει ο 'Αββάς εἰς τους ἀδελφούς καλήν συντροφίαν ευρήκατε τον Γέροντα τούτον: ἐπειτα λέγει και εἰς τον Γέροντα καλοὺς ἀδελφους εἶχες κοντά σου, 'Αββά. Ο Γέρων ἀπήντησεν εἶναι καλοὶ ἄλλ' ἢ αὐλή των δεν ἔχει θύραν και ὅποιος θέλει εἰσέρχεται εἰς τον σταῦλον και λύει τον ὄνον. Αὐτὸ το ἔλεγε παραβολικά, δια να δείξῃ ὅτι λέγουν, χωρὶς περιορισμόν, ὅσα ἐρχονται εἰς το στόμα των.

4. Διὰ τον 'Αββάν 'Αγάθωνα διηγούνται ὅτι ἐπὶ τρία χρόνια ἔβαζε πέτραν εἰς το στόμα του μέχρις ὅτου κατῶρθωσε την σιωπήν. Κοίταξε συ που ἀγωνίζεσαι και ἡ να μιμηθῆς την καρτερικότητα του Γέροντα, ἢ, αν δεν ἤμπορης να την μιμηθῆς, γίνου ταπεινός.

5. Εἶπεν ο Αββάς Ποιμὴν, ὅτι αν ο ἄνθρωπος ἐνθυμηθῆ το ρητόν «ἀπ' τα λόγια σου θα δικαιωθῆς και ἀπ' τα λόγια σου θα κατακριθῆς», θα προτιμήσῃ περισσότερο την σιωπήν.

6. Ο ἴδιος εἶπεν ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τον Αββάν Παμβῶ, αν εἶναι καλὸν να ἐπαινεῖ τον πλησίον και ο Αββάς ἀπήντησε καλύτερα εἶναι να σιωπάς.

7. Ο Αββάς Σισώης είπε έχω τριάντα χρόνια τώρα, που δεν παρακαλώ τον Θεόν δι' αμαρτίαν, δηλαδή δι' οποιανδήποτε άλλην αμαρτίαν, αλλά μονάχα αυτό εύχομαι: Κύριε Ιησού - λέγω σκέπασέ με (από την αμαρτίαν) της γλώσσης μου και μέχρι σήμερα καθημερινά πίπτω και αμαρτάνω διά της γλώσσης μου.

Θ'. Του Αββά Ισαάκ

ΤΟ αἰεὶ θέλειν σιωπᾶς καὶ ἡ φυλακὴ τῆς ἡσυχίας ἐκ τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν γίνονται ἢ διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἢ διὰ τὴν θερμότητα τοῦ ζήλου τῆς ἀρετῆς, ἢ ὅτι ὁμιλίαν τινὰ θεῖαν ἔχει ὁ ἀνθρώπος ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἔλκεται πρὸς αὐτήν. Εἰ τις γοῦν μίαν τῶν ἐσχάτων οὐκ ἔχει, ἤτοι τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην, ἐξ ἀνάγκης τὴν πρώτην ἀσθενεῖ. Ἐὰν φυλάξης τὴν γλῶσσάν σου, ἔξεις παρὰ Θεοῦ τὴν χάριν τῆς καρδιακῆς κατανύξεως, ἐν ἣ θεάσει τὴν ψυχὴν σου, ἤτοι τὸ τοῦ γοῦς φῶς, καὶ τῆς χαρᾶς ἐμπλησθήσει τοῦ Πνεύματος. Ἐὰν δὲ γικά σε ἡ γλῶσσα σου, οὐδέποτε δυνήσῃ ἐξελεῖσθαι ἐκ τῆς σκοτώσεως. Ἐὰν γὰρ οὐκ ἔχῃς καρδίαν καθαρὰν, ἔχε κὰν στόμα καθαρὸν, ὡς ἔφη τὶς τῶν Ἁγίων.

Ερμηνεία

Το να θέλη κανείς να ἔχη πάντοτε τὴν σιωπὴς καὶ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἡσυχίας εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν τριῶν τούτων αἰτιῶν ἢ τῆς ἐπιθυμίας να δοξασθῇ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἢ τῆς θερμότητος τοῦ ζήλου τῆς ἀρετῆς, ἢ ὅτι ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς συνομιλεῖ μέσα του με τὸν Θεόν καὶ ἡ συνομιλία αὐτὴ ἀπασχολεῖ ὅλην του τὴν σκέψιν. Ἀν λοιπὸν κανεὶς δὲν ἔχη κάποιαν ἀπὸ τὶς τελευταίας, δηλαδή τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην, τότε κατ' ἀνάγκην εἶναι ἀρρωστος ἀπὸ τὴν πρώτην αἰτίαν (τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν). Ἐὰν φυλάξης τὴν γλῶσσάν σου, θα σου δοθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν ἡ χάρις τῆς καρδιακῆς κατανύξεως, διὰ τῆς ὁποίας θα γνωρίσης τὴν ψυχὴν σου, δηλαδή θα λάβῃς τὸ φῶς τοῦ νοός καὶ θα γεμίσης ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀν ὅμως σε νικά ἡ γλῶσσα σου, ποτὲ δὲν θα ἠμπορέσης να ἐξέλθῃς ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τοῦ νοός. Ἀν δὲν κατορθώσης να ἔχῃς καρδίαν καθαρὰν, τουλάχιστον να ἔχῃς τὸ στόμα καθαρὸν, ὅπως εἶπε κάποιος Ἅγιος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί όρκου)

Ότι και τὸ ἀπλῶς ὀμνύειν ἐφάμαρτον, ἢ δὲ ἐπιορκία ἀπαραίτητον ἢ ἔχει τὴν κόλασιν, καὶ ὅτι τὸν ἐπ' ἀθετήσει ἐντολῆς Θεοῦ ἢ ἐκ προπετείας γενόμενον ὄρκον ἀναλύειν δεῖ καὶ μετανοεῖν ἐπ' αὐτῷ.

Ότι και το απλῶς να ορκίζεται κανείς είναι αμαρτία η δε παράβασις τού όρκου έχει οπωσδήποτε ως συνέπειαν την κόλασιν. Τον όρκον, ο οποίος γίνεται από προπέτειαν διά να παραβώμεν κάποιαν εντολήν του Θεού, πρέπει να τον ανακαλούμεν και να μετανοώμεν δι' αυτόν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Ευθυμίου

ΑΝΗΡ ΤΙΣ ὄνομα Κυριακός, ἐκ Φαρᾶν τῆς κώμης ὀρμώμενος, θρεμμάτων ποιμὴν ἦν, καὶ τὸ ποίμνιον ἀνά τὰς ἐρήμους νέμων ἐκεῖνας, πιστεύεται παρὰ τινὸς τῆς αὐτοῦ ὄρμημενου κώμης, πένητος καὶ αὐτοῦ, δέκα τὸν ἀριθμὸν καὶ ἕτερα πρόβατα, ὡς τὲ καὶ αὐτὰ τοὺς ἑαυτοῦ συμπομαίνειν. Χρόνου δὲ μεταξὺ διαγενομένου, κατελήφει μὲν τις ἀπαραίτητος τὸν πένητα χρεία καὶ ὁ μὲν οὐδενὸς εὐπορων ἑτέρου, πρὸς τὸ βραχὺ ποίμνιον εὐθὺς ἀπειδε, καὶ πωλῆσαι καὶ αὐτὸ διὰ τὸ τῆς χρείας ἀναγκαῖον ἤπειγετο.

Γνώμης δὲ ὡς ἔοικεν ὁ Κυριακὸς μοχθηρᾶς ὢν καὶ οὐδὲ μικροῦ κέρδους προτιθεῖς τὴν ἀλήθειαν, ὀκτῶ ἀπεδίδου μόνα καὶ τοσαύτα λαβεῖν παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἰσχυρίζετο. Τοῦ δὲ καὶ τὰ ἕτερα δύο προσαπαιτοῦντος, ὁ Κυριακὸς ἔξαρνος ἦν καὶ εἰς φιλονικίαν αὐτοῖς ἐχώρει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἄμσω σφοδρῶς ἔστασιαζον. Διαιτηταὶ δὲ τινὲς αὐτοῖς μέσοι παραληφθέντες, ὄρκον τὸ βουλομένῳ ἐπέθεσαν, ὡς τὲ ταύτην διαλύσασθαι τὴν ἔριν. Τοῦ Κυριακοῦ τοίνυν ὁμόσαι προηρημένου, καὶ πένης κατὰ τῆς τοῦ λειψάνου θήκης τοῦ μεγάλου δηλαδὴ Εὐθυμίου τὸν ὄρκον ἀπῆται, καὶ τὶς αὐτοῖς ἡμέρα ἤδη ἀφόριστο καὶ ὀρμούμενος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ Κυριακὸς ἢ μᾶλλον ἐπιορκήσων, κατήει μετὰ τοῦ πένητος πρὸς τὸ Μοναστήριον.

Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ φέρουσαν εἰς Ἱεριχῶ ἐν ποσὶν εἶχον, ἤδη δὲ αὐτοὺς καὶ τὸ Μοναστήριον ἔωρατο, ἰδὼν τὸν Κυριακὸς καὶ πένης ἔκδοτον ὅλον τὴ ἐπιορκία γεγεννημένος καὶ ὡς πὲρ ἐπ' ἄκρας γλώττης τὸν ὄρκον ἔχοντα, καὶ δείσας καθάπερ ὀμνεῖσθαι μέλλων ἢ ἐπιορκήσων αὐτός, ἄγε δήτα, φησὶν, ἀναστρέψωμεν ἀδελφές ἰκανὴ γὰρ ἡμῖν εἰς πίστιν καὶ αὐτὴ μόνη ἢ πρὸς τὸν ὄρκον ὀρμή, καὶ πλεῖον οὐδὲν δεῖ προστιθέναι. Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἐδεῖτο αὐτοῦ μὴ ὀμνύειν καὶ δὲ οὐκ ἤνειχετο, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὴν ἐπιορκίαν ἔργα τελέσειεν, ὡς ἄτοπα μᾶλλον ἐνόμιζε δρᾶν.

Ὡς οὖν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο κατὰ τῆς τοῦ λειψάνου θήκης ἐτόλμησε, καὶ τὴν ἐπιορκίαν εἰς τέλος ἤγαγεν, ὁ μὲν ἄφρων, ὡς ἀληθῶς ὢν, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ οὐκ ἔστι Θεός, μᾶλλον δὲ λήθην αὐτὸς λαβὼν τοῦ Θεοῦ, λαθεῖν ἐνόμιζεν αὐτόν. Καὶ οἴκαδε μὲν, τῆνικαῦτα ἐπανῆκε, καθάπερ ἐρμαῖω τινὶ τῷ ἐκ τῆς ἐπιορκίας κέρδει ἀνοήτως ἠδόμενος, τῆς δὲ ὕστεραιας ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης περὶ μέσας νύκτας ἤδη γρηγορῶν ἔκειτο. Ἐδόκει δὲ αὐτὸ τῆς κατὰ τὸν οἶκον πύλης αὐτομάτως διανοιγείσης, γέροντα τινὰ Μοναχὸν ὑπὸ

γεωτέροις πέντε παραβαλεῖν, τῇ μὲν δεξιᾷ ράβδον ἔχοντα, φωτὶ δὲ τὴν οἰκίαν πολλῶ διαλάμποντα, βλοσυρῶ πρὸς αὐτὸν βλέμματα καὶ αὐστηρὰ τῇ φωνῇ, τί πότε ἄρα, φάναι, μάταιε, κατὰ τῆς Εὐθυμίου θήκης τετόλμηκας;

Τὸν δὲ φιμωθέντα ὅλως καὶ μηδὲν εὐρεῖν εἰς ἀπολογίαν δυνάμενον, ἐκδούναί τοις περὶ αὐτὸν εὐθέως ἔγκελευσαμενος τιμωρεῖσθαι. Εἴτα τεσσάρων διατεινάντων αὐτόν, τὸ πέμπτο ἐγχειρίσαι τὴν ράβδον, καὶ τύπτειν ἐπισκηψαί σφοδρῶς, ὡς ἂν μὴ καταφρονητῆς Θεοῦ, μηδὲ ἐπίορκος, μηδὲ ἀποστερητῆς εἶη τῶν ἀλλοτριῶν. .

Ἐπει δὲ ἰκανῶς ἔχειν τῶν πληγῶν ἔδοκει, στήσας τὴν χεῖρα τῇ νεανίσκῳ ἄπτεται αὐτοῦ τῶν τριχῶν καὶ φησί, εἴπου ἔγνωσ, ἀνόσιε, ὡς ἄρα ἔστι Θεὸς τὰ τοιαῦτα κρίνων ἐν γῆ; Ἴδου ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσαν ἀπὸ σου, καὶ δὲ κακῶς ἀπεστέρησας, τίτι ἔσται; Διὰ τοῦτο δέ σου καὶ τὴν τιμωρίαν ταύτην ἐπήγαγον, ὡς ἂν ἕτεροι βελτίους ἀπ' αὐτῆς γένοιτο, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐπιορκίας κίνδυνον, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ὀμνύειν ὅλως, κὰν ἀληθεύειν μέλλωσι, διαφεύγωσι.

Ταῦτα ὁ μὲν ἀπειλήσας τῇ Κυριακῇ καὶ εἶπων, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εὐθὺς ὄχετο, αὐτὸς δὲ πρὸς τὴν ὄψιν διαταραχθεῖς, ἄλλως τὲ δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν πληγῶν ὀδύνας φέρειν οὐκ ἔχων, ὀξυτέρα ἔκεχρητο τῇ φωνῇ καὶ τοὺς πλησίον ἐπεκαλεῖτο, τὰς πληγᾶς τὲ ὑπεδείκνυε, καὶ τὴν ἐπιορκίαν θερμῶς ἐξηγόρευε, καὶ τὰ τῆς συμφορᾶς αὐτοῖς ἀνεκλαίετο. Εἴτα καὶ κομισθῆναι ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ Ἁγίου θήκης ἐδεῖτο, τάχα λέγων καὶ τὰς ἀφορήτους ταύτας δούς πληγᾶς, ράον ἂν καὶ ἰάσαιτο, μαθητῆς ὧν ἐκείνου τοῦ ἀγαθύνειν μᾶλλον ἢ κολάζειν φυσικῶς ἔχοντος, ἐπεὶ σχολὴ γ' ἂν πρὸς τηλικαύτας ὀδύνας ἰατρικαὶ τέχναι καὶ χεῖρες ἀρκέσειαν.

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τούτων ἀκηκοότες, ἔπειτα δὲ καὶ ὅπως ἦν βαρύτατα πεπληγῶς θεασάμενοι καὶ δείσαντες οὐ μικρῶς καὶ αὐτοί, ὅμως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰκόντες, σοφίζονται τὴν ἐκκομιδὴν οὕτως. Δύο σάκκους ἀχύρου πληροῦσι, καὶ τούτους ἄνω τινὶ ἐκ τῶν πλαγίων εὖ ἀναθέμενοι, εἴτα μέσον αὐτὸν ἐπιτιθοῦσι, καὶ οὕτως αὐτὸν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τὴν θήκην διακομίζουσιν. Οἱ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡμῖν πάντα διηγησάμενοι καὶ τὰς κατὰ τὸν νῶτον πληγᾶς ὑποδείξαντες, τοσοῦτον τοῖς ἀδελφοῦς ἐμβάλλουσι δέος, ὡς μηδένα ἐξ ἐκείνου, μήτε αὐτὸν τινὰ κατὰ τῆς τοῦ Ἁγίου θήκης ὀμνύειν ἔαν, μὴ τὲ ὄρκον τότε εἰς αὐτοὺς ἦκον ἐτέρῳ ἐπάγειν.

Ἐκεῖνοι μέντοι παρ' ἡμῖν τηλικαῦτα διημερεύσαντες, ὡς ἐώρων τὸν Κυριακὸν καὶ αὐτὰς τὰς ἀσθενεῖς καὶ λεπτὰς ἐλπίδας ἀφαιρούμενος τῆς ζωῆς, καὶ πρὸς θάνατον ἀφορώντα, τῆς γαστρὸς αὐτῆ διαρρυσίσης καὶ τοῦ στόματος μηδὲ μικρῶν ἐπισχεῖν δυναμένου τὸν ἔμετον, ἀναλαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ οἴκαδε πάλιν ἀνακομίζουσιν ὁ δὲ τὴν νύκτα μόλις διαζήσας ἐκείνην, εἰς τὴν ἐξῆς ἐτελεύτησεν.

Ερμηνεία

ΕΖΗ κάποτε ἕνας βοσκὸς ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ το χωρίον Φαράν καὶ ονομάζετο Κυριακός. Αὐτὸς ἐβόσκει τὸ ποίμνιόν του εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐρημικὰ μέρη. Κάποιος ἄλλος, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ το ἴδιον χωρίον καὶ ἦτο ἐξ ἴσου πτωχός, του ἐμπιστεύεται ἄλλα δέκα πρόβατα νὰ τα βόσκη μαζί με τα ἰδικά του. Ἐν τῷ μεταξύ ἐπέρασεν ἀρκετῶν χρονικῶν διάστημα καὶ ὁ πτωχός ἀντιμετώπισε μίαν μεγάλην δυσκολίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο, ἀμέσως ἐσκέφθη νὰ πωλήσῃ το μικρὸν ἐκεῖνο ποίμνιον, διότι ἐβιάζετο ἀπὸ τὴν ἀνάγκην.

Επειδή όμως, όπως φαίνεται, ο Κυριακός ήτο μοχθηρός άνθρωπος και επροτιμούσε το παραμικρότερον κέρδος παρά την αλήθειαν, μόνον οκτώ πρόβατα επέστρεφεν εις τον πτωχόν και ισχυρίζετο ότι αρχικώς τόσα παρέλαβεν απ' αυτόν. Ο πτωχός όμως εζήτη με επιμονήν και τα άλλα δύο: ο Κυριακός ήρνείτο και έτσι ήρχισαν να φιλονικούν και να μαλώνουν με σφοδρότητα οι δύο τους. Τότε παρουσιάσθησαν εις το μέσον μερικοί να τους συμβιβάσουν έπρότειναν δε να ορκισθή ότι λέγει την αλήθειαν όποιος ήθελε εκ των δύο, διά να σταματήσει ή φιλονικία. Πράγματι λοιπόν ο Κυριακός εδέχθη να ορκισθή ο πτωχός εζήτησε να δοθή ο όρκος ενώπιον της λειψανοθήκης του μεγάλου Ευθυμίου καθώρισαν δε και την ωρισμένην ημέραν διά τον όρκον. Πραγματικά λοιπόν, κατά την ημέραν εκείνην, κατέβαιναν ο Κυριακός προς το Μοναστήρι, μαζί με τον πτωχόν, με πρόθεσιν να ψευδορκήση.

Αφού δε επέρασαν πεζοί τον δρόμον από τα Ιεροσόλυμα εις την Ιεριχώ και έβλεπαν πλέον το Μοναστήρι, επειδή ο πτωχός είδε τον Κυριακόν αποφασισμένος να πάρη ψεύτικον όρκον, τον οποίον είχε σχεδόν κάτω από την γλώσσαν του, εφοβήθη, ωσάν να επρόκειτο ο ίδιος να ορκισθή ή μάλλον να ψευδορκήση και του λέγει:

– Εμπρός λοιπόν, αδελφέ, ας γυρίσωμεν οπίσω, διότι μου είναι αρκετόν δια την αξιοπιστίαν σου, η απόφασίς σου να ορκισθης και έτσι δεν μου χρειάζονται περισσότερα.

Αφού είπεν αυτούς τους λόγους τον έπαρακαλούσε να μη ορκισθή. Ο Κυριακός όμως δεν παρεδέχετο τίποτε απ' εναντίας ενόμιζες ότι δεν θα έκανε τίποτα, αν δεν έπαιρνε πραγματικά τον ψεύτικον όρκον.

Όταν λοιπόν εισήλθεν εις το Μοναστήριον ετόλμησεν εμπρός εις την λειψανοθήκης του Αγίου την φοβεραν εκείνην πράξιν έπραγματοποίησε, δηλαδή, την ψευδορκίαν. Ο μεν άφρων, ως πραγματικά ανόητος, είπεν εις την καρδίαν του ότι δεν υπάρχει Θεός. Ο Κυριακός όμως έξεπέρασε και τον άφρονα διότι, επειδή έξέχασεν ότι υπάρχει Θεός, ενόμιζεν ότι και ο Θεός θα τον λησμονήση. Μετά το ανοσιούργημα αυτό επέστρεψεν εις το σπίτι του, με την ανόητον ευχαρίστησιν από το κέρδος της ψευδορκίας ωσάν να ήτο οπαδός του ψευδούς θεού Ερμού.

Την επομένην όμως, καθώς εκάθητο ξυπνητός εις το κρεβάτι του κατά τα μεσάνυκτα, του εφάνη ότι ήνοιξε μόνη της η θύρα του σπιτιού του και ότι εμπήκε μέσα κάποιος Μοναχός, τον οποίον συνόδευαν πέντε νέοι. Ο Μοναχός αυτός έκρατούσε ραβδί εις το δεξί του χέρι, ενώ δε το σπίτι έλαμψεν από πολύ φώς, εκοίταξεν άγρια τον Κυριακόν και του είπε με αυστηράν φωνήν:

– Τί είναι αυτό, που ετόλμησες, άθλιε, να κάμης εις το λείψανον του Ευθυμίου:

Ο Κυριακός έμενε τελείως άφωνος και δεν ήμπορούσε να εύρη τίποτα να απολογηθή. Και τότε ο Μοναχός που εφάνηκε, τον παρέδωσεν αμέσως εις εκείνους που τον συνόδευαν με την διαταγήν να τον τιμωρήσουν. Τότε οι τέσσαρες τον εξήπλωσαν κάτω εις τον πέμπτον (ο Μοναχός) έδωσε μίαν ράβδον και διέταξε να τον κτυπά δυνατά, διά να μάθη, εις το μέλλον, ούτε τον Θεόν να καταφρονή, ούτε να ορκίζεται ψευδώς, ούτε να αρπάζη τα ξένα πράγματα.

Ή αφού ο Κυριακός εδάρη αρκετά, εκράτησεν ο Μοναχός από το χέρι τον νέον διά να σταματήσει τον ξυλοδαρμόν και έπιασεν από τα μαλλιά τον Κυριακόν.

– Δεν έκατάλαβες ακόμη, ασεβέστατε – του λέγει – ότι υπάρχει Θεός, ο οποίος τιμωρεί αυτές τας κακές πράξεις επάνω εις την γην; Να αυτήν την νύκτα ζητούν την ψυχήν σου· αυτά δε που αφήρησες από τον πτωχόν τόσο κακώς εις ποίον θα μείνουν; (Λουκ. ιβ', 20). Διά τούτο σου επέβαλα και αυτήν την τιμωρίαν, διά να ήμπορέσουν οι άλλοι να γίνουν καλύτεροι, όταν την πληροφορηθούν και έτσι να προφυλαχθούν από τον κίνδυνον της επιορκίας: αν και είναι προτιμότερον να μη ορκίζονται καθόλου, έστω και αν πρόκειται να είπουν την αλήθειαν.

'Αφού έφοβέρισεν αρκετά τον Κυριακόν και του είπεν αυτά τα λόγια, αμέσως έγινε άφαντος ο Μοναχός με την συνοδείας του. Εκείνος τότε ταραγμένος από το όραμα και μη δυνάμενος να υποφέρει τους πόνους από τους ξυλοδαρμούς, ήρχισε να φωνάζη αμέσως δυνατά και να καλή κοντά του τους συγγενείς του. Μόλις έτρεξαν κοντά του, τους έδειχνε τα κτυπήματα και εξωμολογείτο με συντριβήν την ψευδορκίαν και έκλαιεν ενώπιόν των δια την συμφοράν που τον εύρε. Κατόπιν τους επαρακαλούσε να τον μεταφέρουν εμπρός εις το λείψανον του Αγίου, διότι – καθώς έλεγεν – Αυτός, που τον έτιμώρησε τόσο πολύ (ο Άγιος) με τους αφορήτους αυτούς πόνους, γρήγορα θα ήμπορούσε και να τον θεραπεύση, επειδή ήτο μαθητής Εκείνου, που εκ φύσεως προσφέρει καλωσύνην παρά τιμωρίαν και επειδή οι ιατροί και η τέχνη των δεν φθάνουν να θεμαντεύσουν τόσο φρικτούς πόνους.

- Οι συγγενείς του, όταν ήκουσαν αυτά και είδαν κατόπιν πόσον βαρειά πληγωμένος ήτο, εφοβήθησαν αρκετά και αυτοί. Από σεβασμόν δε προς την επιθυμίαν του ανδρός, σοφίζονται να τον μεταφέρουν με τον εξής τρόπον: γεμίζουν δύο σακκιά με άχυρα, τα οποία έδεσαν καλά εις τα πλάγια του σαμαριού ενός όνου: κατόπιν τον τοποθετούν και αυτόν εις το μέσον και έτσι τον μεταφέρουν εις το Μοναστήριον και τον οδηγούν εμπρός εις το ιερόν Λείψανον.

Εκείνοι λοιπόν, που μετέφεραν τον Κυριακόν, μάς διηγήθησαν όλα όσα του συνέβησαν και μας έδειξαν τας πληγάς, που είχεν (από τον ξυλοδαρμόν) εις την πλάτην. Τόσον δε πολύ εφόβισαν, με αυτά, τους αδελφούς, ώστε, από τότε, να μην αφήνουν κανένα, ούτε ο ίδιος να ορκίζεται, ούτε να επιβάλλουν εις άλλους όρκον. Κατόπιν έμειναν μαζί μας ολόκληρον την ημέραν επειδή όμως έβλεπαν ότι ο Κυριακός έχανε σιγά - σιγά και αυτές πλέον τας ελαχίστας ελπίδας να ζήση και ότι επλησίαζε προς τον θάνατον, ήδη είχε ανοίξει η κοιλιά του και το στόμα του και ούτε δι' ολίγον δεν ήμπορούσε να συγκρατήση τον εμετόν, τον παίρνουν και τον μεταφέρουν πάλιν εις το σπίτι του, όπου μόλις την νύκτα εκείνην έζησε και την επομένην απέθανεν.

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ ό άββᾶς Ζωσιμαῶς ότι παραγενομένω μοι εις τήν Άγίαν Πόλιν, προσήλθε τις τῶν φιλοχρίστων καί λέγει μοι" 'Αββᾶ, αδελφόν ἔχω συνοικον, καί ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ ἔσχομεν τινά διαφοράν πρός ἀλλήλους εἶτα ἐμοῦ μετανοοῦντος, ἐκεῖνος οὐ θέλει διαλλαγῆναι μοι" παρακλήθητι οὖν διὰ τόν Κύριον, καί λάλησον αὐτά τα πρός εἰρήνην. Ἐγὼ οὖν, ὡς ἤκουσα, εὐθὺς καλέσας τόν ἀδελφόν ἐλάλησα αὐτά τα εις ἀγάπην συντείνοντα καί ὁμόνοιαν. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἔδοξε πείθεσθαι, ἔπειτα δὲ διανοησάμενος λέγει μοι' οὐ δύναμαι διαλλαγῆναι αὐτῷ, ἐπειδή ὤμοσα εις τόν Σταυρόν τοῦ λοιποῦ ἀδιάλλακτα ἔχεις τα πρός αὐτόν.

Ἐγὼ δὲ ὑπομειδιάσας εἶπον αὐτῷ ὁ ὅρκος σου, ἀδελφέ, τοιαύτην δύναμιν ἔχει, οἷον ἐὰν εἶπας, ὅτι μὲ τὸν τίμιόν σου Σταυρόν, Χριστέ, οὐ μὴ φυλάξω τὰς ἐντολᾶς, ἀλλὰ ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ ἐχθροῦ σου τοῦ διαβόλου. Οὐ μόνον οὖν ἀδελφέ, οὐκ ὀφείλεις στῆσαι τὸ κακῶς ὀρκισθέν, ἀλλὰ καὶ μετανοῆται καὶ θλιβῆναι ἐπ' αὐτῷ καὶ καταγνῶναι τῆς προπετείας σου, ἵνα μηκέτι συναρπαγῆς ὑπ' αὐτῆς. Καὶ γὰρ Ἡρώδης εἰ μετενόησε καὶ μὴ ἔστησε τὸν ὅρκον αὐτοῦ, οὐκ ἂν τὸν δεινότατον ἐκεῖνον φόνον εἰργάσατο, ἀποκεφαλίσας τὸν τοῦ Χριστοῦ Πρόδρομον. Κατανυγεις οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ ἀδελφός, μετενόησε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἐμοί, καὶ οὕτω χάριτι Θεοῦ εἰς ἀγάπην πάλιν συνήφθησαν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμάς διηγήθη την εξής ιστορίαν: όταν επήγα, κάποτε, εις την Αγίαν Πόλιν, με επεσκέφθη κάποιος φιλόχριστος και μου λέγει: συγκατοικῶ με κάποιον αδελφόν και, από διαβολικής ενέργειαν, εδημιουργήθη μεταξύ μας, κάποια ἐχθρα: τώρα όμως, αν και εγὼ μετανοῶ, εκείνος δεν θέλει να συμφιλιωθούμεν. Σε παρακαλῶ, λοιπόν, διὰ τον Κύριον, ὁμίλησέ του να εἰρηνεύσωμεν. Μόλις ἤκουσα αυτά, ἐκάλεσα ἀμέσως τον αδελφόν και του εἶπα ὅσα συντελοῦν εις την ἀγάπην και την ομόνοιαν. Εκείνος εφάνη εις την αρχήν ὅτι πείθεται, κατόπιν ὅμως, ἀφού ἐσκέφθη, μου εἶπε: δεν ἠμπορῶ να συμφιλιωθῶ μαζί του, επειδή ὀρκίσθηκα εις τον Σταυρόν να μένω εις το εξής ἀσυμφιλίωτος μαζί του.

Εἰς το ἀκουσμα του ὅρκου αὐτοῦ, ἐγὼ ἐχαμονέλασα και του εἶπα: Ο ὅρκος σου, ἀδελφέ, ἔχει τέτοιαν δύναμιν, ὡσαν να εἶπες: Χριστέ μου, μα τον τίμιόν Σου Σταυρόν, δε θα φυλάξω τὰς ἐντολὰς Σου, ἀλλὰ θα κάμω το θέλημα του ἐχθροῦ Σου, του διαβόλου. Ὅχι μόνον λοιπόν, ἀδελφέ, δεν οφείλεις να κρατήσης τον ὅρκον, τον ὁποῖον κακῶς ἐκαμες, ἀλλὰ να μετανοήσης και να λυπηθῆς δι' αὐτό και να καταδικάσης την προπέτειάν σου, διὰ να μη παγιδευθῆς και πάλιν εις το εξής ἀπό αὐτήν. Διότι και ο Ηρώδης, αν μετενόει και δεν ἐπέμενεν εις τον ὅρκον του, δεν θα διέπραπτεν ἐκεῖνον τον φοβερῶτατον φόνον, με το να ἀποκεφαλίσῃ τον Πρόδρομος του Χριστοῦ.

Συνεκινήθη λοιπόν με αυτά ο ἀδελφός και ἔβαλε μετάνοιαν εις τον αδελφόν και εις ἐμέ και ἔτσι, με την χάριν του Θεοῦ, συνεφιλιώθησαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄

**(Να μην καταλαλούμε και να μην ανεχόμαστε
φιλοκατήγορο)**

Ὅτι δεῖ οὐ μόνον μὴ καταλαλεῖν, ἀλλὰ μηδὲ τοῦ καταλαλοῦντος πῶς ἀνέχεσθαι, μηδὲ ψιθυρίζειν ἢ γογγύζειν.

Ὅχι μόνον δεν πρέπει να καταλαλώμεν εναντίον κανενός, ἀλλ' οὔτε και τον φιλοκατήγορον να ανεχώμεθα, οὔτε και να ψιθυρίζωμεν ἢ να γογγύζωμεν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι βαρὺ λίαν καὶ ὀλέθριον ἔστιν ἡ καταλαλιά, ἀλλὰ τινῶν ἀνθρώπων τροφή καὶ ἀνάπαυσις ὑπάρχει σὺ δέ, ὦ πιστή, μὴ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν δοχεῖον γένη, ἀπέριττον δὲ τὴν ψυχὴν σεαυτῆς παρασκεύαζε. Ὑποδεξαμένη γὰρ τὴν δυσωδίαν τῶν λόγων τοῦ καταλαλοῦντος, ἀκαθαρσίας κηλίδας τὴ προσευχὴ σου προξενήσεις διὰ τῶν λογισμῶν, καὶ ἀναιτίως μισήσεις τοὺς ἐντυγχάνοντας. Καταβαφείσης γὰρ σου τῆς ἀκοῆς ὑπὸ τῆς τῶν καταλαλούντων ἀπανθρωπίας, ἀγενῶς ἀπασιν ἔση ἔνατενίζουσα καὶ πάντα ἐπίσης ἀκαθάρτους ὑπολαμβάνουσα, καθάπερ καὶ ὀφθαλμὸς χρώματι ἀκριβεστέρω προληφθεῖς, ἀδιάκριτον ἔχει περὶ τὰ δρώμενα τὴν φαντασίαν.

Δεῖ οὖν φυλάττειν τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀκοήν, πρὸς τὸ μῆτε λέγειν τί τοιοῦτον, μῆτε ἀκούειν ἀνέχεσθαι γέγραπται γάρ' «ἀκοήν ματαίαν μὴ παραδέξῃ» καὶ πάλιν: «τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον, τοῦτον ἐξεδίωκον» καὶ αὐθις ἐν ἐτέρῳ «ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων» ἡμεῖς δὲ καὶ τὰ μὴ ἔργα λαλοῦμεν. Δεῖ οὖν μῆτε πιστεύειν τοῖς λεγομένοις, μῆτε παραδέχεσθαι ὅλως, ἀλλὰ κατὰ τὸν Προφήτην καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν· «ἐγὼ δὲ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἔλεγχους».

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι ἡ καταλαλιά εἶναι πάρα πολὺ βαρὺ καὶ καταστρεπτικὸν ἐλάττωμα ἐν τούτοις διὰ μερικοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ τροφή καὶ ἡ ἀνάπαυσις των. Σὺ, ὦ πιστή, να μὴ γίνῃς δοχεῖον των ξένων κακῶν, ἀλλὰ να διατηρήσῃς τὴν ψυχὴν σου καθαρὰν· διότι ὅταν δεχθῆς τὰ βρωμερὰ λόγια αὐτοῦ που καταλαλεῖ (εἰς βάρος του πλησίον), θα προξενήσῃς, με τους λογισμοὺς, ἀκαθάρτους λεκέδες εἰς τὴν προσευχὴν σου καὶ θα μισήσῃς, χωρὶς λόγον, αὐτοὺς που σε συναναστρέφονται. Διότι ὅταν ἡ ἀκοή σου, θα γεμίσῃ ἀπὸ τὴν ἀπανθρωπίαν αὐτῶν που καταλαλοῦν, τότε ὅλους θα τους βλέπῃς με εχθρότητα καὶ θα τους νομίζῃς ὅλους ὅτι εἶναι το ἴδιον ἀκάθαρτοι· ὅπως καὶ τὰ μάτια μας, ὅταν θαμπωθῶν ἀπὸ κάποιον ἰσχυρῶν χρωματισμόν, δεν ἠμποροῦν να ξεχωρίσουν ἔπειτα τὰ βλεπόμενα.

Πρέπει λοιπὸν να προφυλάσσωμεν τὴν γλῶσσαν μας καὶ τὴν ἀκοήν μας, δια να μὴ λέγωμεν τίποτε κακὸν (δια τον πλησίον μας), οὔτε να παραδεχώμεθα να ακούωμεν κάτι

παρόμοιον. Διότι η Γραφή λέγει: «να μη δεχθής άκουσμα μάταιον» (Εξοδ. κγ', 1): και αλλού: «αυτόν που καταλαλεί κρυφά εναντίον του πλησίον, τον απεμάκρυνα από κοντά μου» (Ψαλμ. ρ', 5): και πάλιν εις άλλο σημείον αναφέρεται: «διά να μη λαλήση το στόμα μου τα έργα των ανθρώπων» (Ψαλμ. ιστ', 4). Ημείς όμως και όσα δεν κάμνουν οι άνθρωποι λαλούμεν. Πρέπει λοιπόν ούτε εις τα λεγόμενα να πιστεύωμεν, ούτε να τα παραδεχώμεθα καθόλου αλλά, σύμφωνα με τον Προφήτην, και να κάμνωμεν και να λέγωμεν· «εγώ έγινα ωσαν τον άνθρωπος που ούτε ακούει ούτε έχει εις το στόμα του ελέγχους» (Ψαλμ. λζ', 15).

B'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΛΘΟΝ τινές αίρετικοί πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἤρξαντο καταλαλεῖν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὅτι παρὰ Πρεσβυτέρων ἔχει τὴν χειροτονίαν: ὁ δὲ ἔφωνησεν εὐθὺς τὸν ἀδελφόν, ὃς ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπεν παράθεσ τὴν τράπεζαν καὶ ποιήσον αὐτοῖς φαγεῖν, καὶ πέμψον αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

2. Ἄδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" τί ἐστὶ καταλαλιά καὶ τί ἐστὶ τὸ κατακρίνειν; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἢ καταλαλιά καὶ ἐν τοῖς ἄφανεσι καὶ κρυπτοῖς λέγεται, τὸ δὲ κατακρίνειν ἐπὶ τοῖς φανεροῦς ἀμαρτήμασι πᾶν οὖν ρῆμα δὲ μὴ δύναται τις λαλήσαι ἔμπροσθέν του ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καταλαλιά ἔστιν οἷον ἐὰν τις εἶπῃ, καὶ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς καλὸς ἐστὶ καὶ ἀγαθός, ἀσύστροφος δὲ καὶ οὐκ ἔχει διάκρισιν, τοῦτο καταλαλιά ἔστιν. Ἐὰν δὲ τις εἶπῃ, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος πραγματευτῆς ἐστὶ καὶ φιλάργυρος, τοῦτο ἐστὶ τὸ κατακρίνειν κατέκρινε γὰρ αὐτοῦ τὰς πράξεις καὶ ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ, τοῦτο δὲ χειρὸν ἐστὶ τῆς καταλαλιάς.

3. Εἶπε γέρον: ἐὰν καταλαλήσης τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ πλήξῃ σε τὸ συνειδὸς σου, ἀπελθε, βάλε αὐτὸ μετάνοιαν καὶ εἶπε, ὅτι κατελάλησά σου καὶ ἀσφάλισαι τοῦ λοιποῦ μὴ ἔμπαιχθῆναι θάνατος γὰρ ἔστι τῆς ψυχῆς καὶ καταλαλιά.

4. Εἶπε πάλιν ἐὰν καταλαλήσῃ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ ἔμπροσθέν σου, βλέπε μὴ διατραπῆς αὐτὸν καὶ εἶπῃς ναί, οὕτως ἐστὶναλλα σιώπα, ἢ εἶπε αὐτῷ ἐγώ, ἀδελφέ, κατακεκριμένος εἶμι, καὶ οὐ δύναμαι κρίναι ἄλλον καὶ σῶζεις καὶ σεαυτὸν καὶ ἐκεῖνον.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ αιρετικοί επεσκέφθησαν τον Αββάν Ποιμένα και ήρχισαν να κατηγοροῦν τον Αρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, ὅτι, τάχα, ἔχει χειροτονηθῆ από πρεσβυτέρους ἐκεῖνος τότε εφώνασε τον ἀδελφόν που εἶχε μαζί του και του εἶπεν: «στρώσε τραπέζι και δώσε εις αυτούς να φάγουν και κατευόδωσε τους να φύγουν ειρηνικά».

2. Κάποιος ἀδελφὸς ηρώτησεν ἕνα Γέροντα: - Τί εἶναι καταλαλιά και τι εἶναι κατάκρισις; Ο Γέρον απήντησεν:

-Η καταλαλιά λέγεται διά τα κρυφά και μη φανερούμενα ἀμαρτήματα, ἐνῶ η συννάκρισις αναφέρεται εις τα ολοφάνερα ἀμαρτήματα του ἄλλου. Κάθε λόγος λοιπόν, τον οποίον δεν ἠμπορεῖ κανεὶς να τον εἶπῃ εμπρός εις τον ἀδελφὸς του, εἶναι καταλαλιά ὅπως, αν εἶπῃ κανεις ο τάδε ἀδελφος εἶναι καλὸς και ἐνάρετος ἀλλά περίεργος και χωρὶς διάκρισιν, αὐτὸ εἶναι καταλαλιά. Αν ὅμως κάποιος εἶπῃ ὅτι ἐκεῖνος ο ἀδελφὸς εἶναι πολυάσχολος και φιλάργυρος, αὐτὸ εἶναι κατάκρισις, διότι κατέκρινε τὰς πράξεις του και ολόκληρον την ζωὴν του αὐτὸ δε εἶναι χειρότερον ἀπὸ την καταλαλιάν.

3. Ένας Γέρων είπεν: αν καταλαλήσης τον αδελφόν σου και σε έλέγξη η συνείδησίς σου, πήγαινε αμέσως, βάλε του μετάνοιαν και είπε του συγχώρεσέ με διότι σε κατηγορήσα. Και πρόσεχε εις το εξής να μη ξεγελασθης· διότι η καταλαλιά είναι θάνατος της ψυχής.

4. Είπε πάλιν ο ίδιος αν ένας αδελφός κατηγορήση εμπρός σου κάποιον άλλον, πρόσεξε να μη τον εντραπής και του είπης: ναι, έτσι είναι. Η να σιωπήσης, ή να του είπης: εγώ, αδελφέ μου, είμαι αμαρτωλός και δεν ήμπορώ να κρίνω άλλον. Έτσι προφυλάσσεις και τον εαυτόν σου, και εκείνον.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΦΥΓΩΜΕΝ, αδελφοί, τὸν ψιθυρισμόν, ἵνα μὴ στερήσῃ ἡμᾶς τοῦ παραδείσου καὶ παραπέμψῃ ἡμᾶς εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς ψιθυρίσας γὰρ ὁ ὄφῃς ἐξέβαλε τὴν Εὐάν τοῦ παραδείσου.

Ερμηνεία

ΜΑΚΡΥΑ, αδελφοί, από τον ψιθυρισμόν διά να μη μας στερήση τον Παράδεισον και μας αποστείλῃ εις την γέενναν του πυρός· διότι με το να ψιθυρίσῃ ο ὄφῃς, έβγαλες έξω από τον Παράδεισον την Εύαν.

Δ'. Ησαΐου του Αναχωρητού

ΕΑΝ τις ἀδελφὸς βιασθῇ ἐπὶ τοῦ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μὴ αἰσχυρθῆς καὶ πεισθῶς αὐτὸ καὶ ἀμαρτήσης εἰς Θεόν, ἀλλ' εἶπε αὐτῷ ἐν ταπεινώσει: συγχώρησον μοί, ἀδελφέ, ταλαίπωρος εἶμι καὶ ταῦτα ἃ λέγεις ἐμέ ἐστὶ καὶ οὐ δύναμαι αὐτὰ βαστάσαι. Εἰ δὲ πολεμῆ σὺ εἰς τὸ καταλαλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, μνήσθητι ὅτι, ἐὰν ἀκούσῃ, λυπηθῆναι ἔχει, καὶ διατρέπει ἀπαντῆσαι αὐτὸ καὶ ἀναπαύῃ.

Ερμηνεία

ΑΝ κάποιος αδελφός βιασθῇ να κατηγορήση ενώπιόν σου τον αδελφόν του, συ να μη πεισθῆς εις αυτόν, από εντροπήν, και αμαρτήσης εις τον Θεόν, αλλά να του είπης με ταπεινώσειν συγχώρεσέ με, αδελφέ, είμαι ένας ταλαίπωρος και αυτά που λέγεις ταιριάζουν εις εμένα και δεν μπορώ να τα σηκώσω. Αν, πάλιν, συ πολεμήσαι (από τον σατανάς) να καταλαλήσης εναντίον του αδελφού σου, σκέψου ότι αν το πληροφορηθῆ, θα λυπηθῆ: έτσι συγκρατεῖσαι από το να απαντήσης και ησυχάζεις.

Ε'. Ισαάκ του Σύρου

ΕΠΙΜΕΙΝΟΝ ἀεὶ εὐλογῶν τῷ στόματι, καὶ οὐ μὴ λοιδορηθῆς. Ἡ γὰρ λοιδορία, λοιδορίαν γεννᾷ, καὶ ἡ εὐλογία, εὐλογίαν. Ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου καὶ λαλήσῃς κατὰ τινός, λογίζου σαυτὸν καὶ νεκρὸς καὶ μάταιον εἶναι ἐν πάσι τοῖς ἔργοις σου, οἷς ποιεῖς, κὰν δοκῆς ὅτι ἐν εὐθύτητι καρδίας ἐλάλησας πρὸς οἰκοδομήν. Οὐ γὰρ ἀνάγκη καταλύσαι τινὰ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίας ἐπὶ τὸ οἰκοδομῆσαι τὴν τοῦ ἑτέρου εἰ δὲ τις ἔμπροσθέν σου κινηθῆ

καταλαλήσαι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, στυγνασόν σου τὸ πρόσωπον καὶ τότε εὐρίσκη τῷ Θεῷ κακεῖνω παραφυλαττόμενος.

Οὐκ ἰσχύεις φράζει τὸ στόμα τοῦ καταλαλοῦντος κατὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ; φύλαξον καν σαυτὸν μὴ κοινωνῆσαι αὐτό. Γνώθι οὖν ὅτι ἐὰν ἐξέλθῃ ἔκ σου πῦρ καὶ καύση τοὺς ἄλλους, τὰς ψυχὰς τὰς καιομένας ἐν τῷ πυρὶ σου ὁ Θεὸς ἐκ τῶν σῶν χειρῶν ἐκζητήσῃ. Εἰ δὲ σὺ οὐ βάλλῃς τὸ πῦρ, ἀλλὰ συνευδοκεῖς τῷ ρίπτονται καὶ ἐν τούτῳ ἀρέσκη, κοινωνὸς αὐτοῦ εἰ ἐν τῇ κρίσει.

Ερμηνεία

ΝΑ επιμένῃς πάντοτε να λέγῃ καλά λόγια το στόμα σου και να εἶσαι βέβαιος πως κανεῖς δεν θα σε υβρίση. Διότι η ὕβρις γεννά ὕβριν και η ευλογία ευλογίαν. Την ημέραν που θα ανοίξης το στόμα σου και θα λαλήσης εναντίον κάποιου, να σκεφθῆς πως εἶσαι νεκρός και πῶς πηγαίνουν χαμένα ὅλα τα ἔργα που κάνεις, ἔστω και αν ἐλάλησες με καθαρὰν καρδίαν διὰ να οικοδομήσης πνευματικά διότι δεν εἶναι ἀνάγκη να γκρεμίση κανεῖς το σπίτι του διὰ να κτίση το σπίτι του ἄλλου. Αν δε κάποιος τρέξῃ εμπρός σου διὰ να κατηγορήση τον ἀδελφόν του, δείξε δυσαρέσκειαν και δυσφορίαν εις το πρόσωπόν σου και τότε θα προφυλαχθῆς και ἀπό εκείνον και ο Θεός θα σε σκεπάσῃ.

Δεν ἤμπορεῖς να κλείσης το στόμα αὐτοῦ που κατηγορεῖ τον πλησίον του; Προφυλάξου, τουλάχιστον, να μη συμφωνήσης μαζί του. Μάθε ὅτι αν ἐξέλθῃ φωτιά ἀπό μέσα σου και καύση τους ἄλλους, ο Θεός θα ζητησῇ ἀπό σε ευθύνην διὰ τας ψυχὰς αὐτῶν που ἐκάησαν ἀπό την φωτιάν σου.

Αν πάλιν δεν βάλῃς συ την φωτιάν ἄλλα συμφωνῆς με εκείνον που την ἤναψε και ευχαριστεῖσαι εις αὐτό, τότε κατὰ την Δευτέραν Παρουσίαν θα κριθῆς ως συνένοχός του.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΜΗ δώῃς τὴν ἀκοήν σου τῇ γλώττῃ τοῦ καταλάλου, μηδὲ τὴν γλῶσσαν σου τῇ ἀκοῇ τοῦ φιλοσόφου, ἥδεως ἀκούων κατὰ τοῦ πέλας, ἕνα μὴ ἐκπέσης τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἀλλότριος εὐρεθῆς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Μὴ καταδέχου κατὰ τοῦ πατρός σου λοιδορίαν, μηδὲ προθυμοποιήσης τὸν ἀτιμάζοντα αὐτόν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου καὶ ἐξολοθρεύσῃ σὲ ἐκ γῆς ζώντων. Ἐπιστόμιζε τὸν καταλαλοῦντα ἐν ἀκοαίς σου, ἵνα μὴ διπλὴν ἁμαρτίαν σὺν αὐτῷ ἁμάρτης, καὶ σαυτὸν ὄλεθρια πάθει ἐθίζων κακεῖνον φλυαρεῖν κατὰ τοῦ πλησίον οὐκ ἀνακόπτων. “Ὁ ἀπαθῶς λέγων ἁμάρτημα ἀδελφοῦ, κατὰ δύο αἰτίας λέγει: ἢ ἵνα αὐτὸν διορθώσῃται, ἢ ἄλλον ὠφελήσῃ εἰ δὲ ἐκτὸς τούτων λέγει, εἴτε αὐτό, εἴτε ἄλλο ὄνειδίζων ἢ διασύρων αὐτὸ λέγει, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃ τὴν θείαν ἐγκατάλειπιν, ἀλλ' ἢ τῷ αὐτῷ ἢ ἄλλῳ πταίσματι πάντως περιπεσεῖται, καὶ ὑπὸ ἐτέρων ἐλεγχθεῖς καὶ ὄνειδισθεῖς κατασχυνθήσεται.

Ὅταν ἴδῃς τινὰς ὑπερηφάνους μὴ φέροντας ἐπαινέσθαι τοὺς κρείττονας ἀκήρυκτον τὲ ποιεῖν μὴ χαννόμενους τὴν λεγομένην ἀλήθειαν, μυρίοις αὐτὴν ἀπειργοντας πειρασμοὺς καὶ ἀθεμίτους διαβολαῖς, νόει μοι πάλιν ὑπὸ τούτων σταυρούσθαι τὸν Κύριον καὶ θάπτεσθαι, καὶ στρατιώταις καὶ σφραγίσαι φυλάττεσθαι, οὓς ἑαυτοῖς περιτρέπων ὁ λόγος ἀνίσταται, πλέον τὰ πολεμείσθαι διαφαινόμενος, ὡς πρὸς ἀπάθειαν διὰ τῶν παθημάτων στομούμενος πάντων γὰρ ἔστιν ἰσχυρότερος ὡς ἀλήθεια καὶ ὢν καὶ καλούμενος.

Ερμηνεία

ΝΑ μη δώσης προσοχήν εις την γλώσσαν του καταλάλου ούτε να χρησιμοποιήσης την γλώσσαν σου διά να ικανοποιήσης την ακοήν του φιλοπεριέργου, με το να ακούης ευχαρίστως κατηγορίας εναντίον του γείτονος: διαφορετικά θα ξεπέσης από την θεϊκής αγάπης και θα χάσης την αιώνιον ζωήν. Να μη δέχεσαι ύβριν κατά του πνευματικού σου Πατρός, ούτε να δίδης θάρρος εις αυτόν που τον ατιμάζει, δια να μη οργισθή ο Κύριος από τα έργα σου και σε εξολοθρεύση από την γήν των ζώντων. Να κλείνης το στόμα εκείνου που κατηγορεί άλλους εμπρός σου, διά να μη αμαρτήσης διπλά μαζί του θα συνηθίσης δηλαδή και ο ίδιος εις το ολέθριον αυτό πάθος και δεν θα εμποδίσης και εκείνον από του να φλυαρή εναντίον του πλησίον.

Εκείνος που λέγει με απάθειαν κάποιο αμάρτημα του αδελφού του, παρακινείται από δύο αιτίας ή το κάνει για να τον διορθώση, ή διά να ωφελήση κάποιον άλλον. Εκτός από αυτάς τας περιπτώσεις, τότε λέγει το αμάρτημα του αδελφού, είτε εις τον ίδιον είτε εις κάποιον άλλον, διά να τον προσβάλη, ή διά να τον διαπομπεύση, έτσι δεν θα αποφύγη την εγκατάλειψιν του Θεού και θα περιπέση οπωσδήποτε εις το ίδιον ή εις άλλο πταίσμα και αφού θα έλεγθη και θα χλευασθή από άλλους θα δοκιμάση και αυτός εντροπήν.

Οταν ίδης υπερηφάνους που δεν αντέχουν να επαινούνται οι καλύτεροι από αυτούς, να εμποδίζουν με επιμονήν να διακηρυχθή η αλήθεια και να την περιορίζουν με πολλούς πειρασμούς και με αδίκους συκοφαντίας, τότε να σκέπτεσαι ότι ο Κύριος ξανασταυρώνεται πάλιν απ' αυτούς και θάπτεται και φυλάσσεται με στρατιώτας και σφραγίδας. Αλλ' όμως η αλήθεια θριαμβεύει, αφού ανατρέψη όλα αυτά τα εμπόδια, διότι λάμπει περισσότερο με την πολεμικήν που της γίνεται και διότι η πολεμική αυτή την κάμνει περισσότερο ισχυρήν ώστε να μη παθαίνη τίποτε από όλα είναι περισσότερο δυνατή επειδή είναι και λέγεται αλήθεια.

Z'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕ Γέρων: ώς πέρ ο δεχόμενος πῦρ ἐν τῷ κόλπῳ, ὑπ' αὐτοῦ καταφλέγεται, οὕτω καὶ καὶ τὰς τῶν πολλῶν συντυχίας δεχόμενος, τὴν καταλαλιὰν οὐκ ἐκφεύζεται.

2. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος καλὸν φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον, καὶ μὴ φαγεῖν ἐν καταλαλιαῖς σάρκας ἀδελφῶν.

3. Εἶπεν καὶ αὐτὸς ψιθυρίσας ὁ ὄφις τὴν Εὐάν τοῦ Παραδείσου ἐξέωσε τούτου οὖν ὁμοίος ἐστὶ καὶ ὁ καταλάλων τοῦ πλησίον ἀπολλύει γὰρ σὺν τῇ ἑαυτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος.

4. Εἶπε πάλιν ρῆμα πονηρὸν μὴ προφερέτω τὸ στόμα σου ἄμπελος γὰρ ἀκάνθας οὐ φέρει.

5. Ἦρωτήθη γέρων τί ἐστὶ καταλαλιά; Καὶ ἀπεκρίθη το μὴ γνῶναι τὸν Θεὸν ἢ τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ὁ φθόνος καὶ πρὸς τὸν πλησίον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν· ὅπως ἐκείνος που δέχεται εις τον κόλπον του φωτιάν κατακαίεται από αυτήν, έτσι και εκείνος που συναναστρέφεται με πολλούς, δεν θα αποφύγη την καταλαλιάν.

2. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν είναι προτιμότερον να φάγης κρέατα και να πιής κρασί, παρά να φάγης, με την καταλαλιάν, τας σάρκας των αδελφών.

3. Είπεν ο ίδιος Αββάς: Με το να ψιθυρίση ο όφιος εις την Εύαν, την έδιωξε από τον Παράδεισον. Με αυτόν λοιπόν τον όφιν ομοιάζει και εκείνος, που καταλαλεί εναντίον του πλησίον του· διότι παρασύρει εις την απώλειαν μαζί με τον εαυτόν του και την ψυχήν εκείνου που τον ακούει.

4. Είπε, πάλιν, ο ίδιος το στόμα σου ας μη προφέρη κακόν λόγον: (διότι το αμπέλι δεν βγάζει αγκάθια (Ματθ. ζ', 16).

5. Ήρώτησαν ένα Γέροντα: τι είναι καταλαλιά; Και εκείνος απήντησε: Το να μη σέβεται κανείς τον Θεόν ή την δόξαν Του και ο φθόνος δια τον πλησίον.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, μη άνέχου τοῦ καταλαλοῦντος, κὰν ἀληθῆ λέγη, ἵνα μὴ τοῦ αὐτοῦ ὀλέθρου κοινωνήσῃς αὐτῷ. Καὶ γὰρ ἐὰν συμβῆ τινὰ ἀληθῶς λέγειν κακὸν τὸν ἡμαρτηκοτα βασιλέα, οὐ φέρεи τὶς τῶν παρισταμένων ἀκροάσθαι τῶν λεγομένων κατὰ τοῦ βασιλέως, εἰ δὲ ἀνασχοίτο στῆναι καὶ ἀκούσαι, μία τιμωρία ὁμοίως κατ' ἀμφοτέρων ἔστιν ἐκφερομένη καὶ ὁ μὲν φονεύεται γιὰ τὴν γλώτταν, ὁ δὲ διὰ τὴν ἀκοήν. Ἐξηγεῖται τινὰ ὁ ψεύστης, καὶ κλίνεις τὸ οὖς σου πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν θάνατον, δὴν ἐκφέρει διὰ τοῦ στόματος, ὑποδέχεται ὁ κόλπος τῆς σῆς ἀκοῆς, καὶ τὴν πικρὰν ζύμην τοῦ ψεύδους λαβῶν, ἐφύρασας αὐτὴν ἐν σεαυτῷ.

Πόθεν ὁ θάνατος εἴσοδον ἔσχεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ; Οὐχὶ δι' ἀκοῆς, δι' ἧς ἡ Εὐὰ τὰ τοῦ ὄφεως ἐδέξατο ρήματα; Διὰ ταύτης ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν δ' ὄλεθρος εἰσέρχεται πέφυκε. Δύναται γὰρ ὁ διάβολος ἀναιρεῖν τὸν σιγῶντα διὰ τοῦ λαλοῦντος, καὶ δὴν οὐ δύναται ἀναιρεῖσαι διὰ τοῦ στόματος, ἀναιρεῖ διὰ τοῦ ὠτὸς τῶν δαιμόνων λεγόντων τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἦνεσχετο ὁ Σωτὴρ ἀκούσαι.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ οὐ κατεδέξαντο ἀκούσαι τοῦ ἐγκωμιάζοντος αὐτοὺς δαίμονος, ἵνα μὴ ἡ πικρὰ φωνὴ καταβληθῆ εἰς τὴν καθαρὰν ἀκοήν, καὶ ἐκ τούτου καὶ εἰς τὸ ψεῦδος ἀπαράδεκτο γένηται πέφυκε γὰρ ὁ δόλιος τὴ ἀληθεῖα τὸ ψεῦδος παραμιγνύναι, καὶ οὕτως ἀπατήσας τοὺς ἀπλουστέρους, εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας κατακρημνίζειν βάραθρον. Καὶ ὁ ὄφιος ἐσθίων γλυκύτητα, παραχρῆμα μεταβάλλει αὐτὴν εἰς πικρότητα, καὶ ἐὰν μεταπέμψη αὐτὴν εἰς τινὰ, οὐαὶ τὸ ὑποδεξαμένῳ.

Οὕτω καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος πέμπεται κώνειον θανάτου πεπληρωμένον. Ἐν γὰρ τοῖς ἡδυτάτοις αὐτοῦ λόγουσ πικρία χαλεπὴ καὶ ὀλέθριος ἐγκέκρυπται, λανθάνουσα τοὺς πολλούς. Οὕτω καὶ ὁ Ἰσκαριώτης, ἐν τῷ φιλήματι τοῦ στόματος καὶ ἐν τῇ εἰρηνικῇ γλώττῃ κρύψας τὸν δόλον, κατεσκεύασε προδοσίας κατὰ τοῦ καρδιογνώστου Δεσπότου. Καὶ εἰ πρὸς τὸν δημιουργῶν τοιοῦτος ὤφθη ὁ ψεύστης, πρὸς σὲ πηλίκος γενήσεται; Παρέδωκεν ἑαυτὸν ὁ Σωτὴρ τῷ θανάτῳ, καὶ οὐ παρέδωκε τὴν ἀκοήν αὐτοῦ τῇ φωνῇ τοῦ ψεύστου.

Ἀνοίξας αὐτοῦ τὸ στόμα, ὄξος μετὰ χολῆς ἐγεύσατο, καὶ τὸ οὖς οὐ παρέσχεν εἰς τὸ δέξασθαι ρήματα τοῦ μιαιοῦ. Δέδωκεν αὐτοῦ τὸ στόμα ἕνα φιλήση καὶ προδότης, καὶ ἀπόκρισιν οὐ παρέσχε τὸ ἀπατεῶνι. Δίδου τὸ στόμα σου τὰ ψεύστη φιλήσαι, καὶ μὴ δῶς αὐτὴ τὴν σὴν ἀκοήν. Τὸ μὲν γὰρ φίλημα αὐτὸν κατακρίνει, διὰ δὲ τῆς ἀκοῆς φονεύσει σε ἡ τῶν

ρημάτων αὐτοῦ γεῦσις βέλτιον δὲ ποιήσεις, ἐὰν παντελῶς ἐκφύγῃς τὴν ὁσμὴν καὶ τὸ γεῦμα τοῦ κωνείου.

Διατὶ τὸν μὲν κάπνὸν φεύγεις ὀξέως, τοῦ δὲ ψεύστου ἀκούεις ἥδεως; παραιτῆ τὴν δυσωδίαν, καὶ καθέξῃ παρὰ τὸν κατήγορον; "Ἐκαστος τῶν μελῶν σου οφείλεις δεόντως φυλάξασθαι ἀπὸ τῶν βλαβερῶν. Ἐὰν ἀθῶον σου τὸ σῶμα ὑπάρχῃ ἀπὸ τῆς πορνείας, φεῖσαι σου τοῦ στόματος ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς μὴ δυνάμενον τὸ στόμα μοιχεύσαι, δύναται ψεύσασθαι καὶ συκοφαντῆσαι, καὶ τὰ αὐτῆ περιβαλεῖν ὀλέθρῳ. Ἐὰν γὰρ ἓν σου μέλος ὑπεύθυνον ἦ, ὅλος κατάδικος εἶ δι' ἐκείνου τοῦ κατακεκριμένου.

Ὁ στρατιώτης ἅπαν το σῶμα πέφρακται ἐν θώρακι σιδηρῷ, ἀλλ' ἐὰν μία των λεπτοτάτων του θώρακος ὀπῶν διακοπεῖσα εἰσοικισμὸν τῷ βάλλει παράσχη, θάνατον φέρει κατὰ τοῦ γενναίου. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ὠτὸς θύρας, εἰ εὑρεθῆ τὸ καταλάλω ἀνεωγμένη, ὄλεθρον τῷ ὑποδεξαμένῳ δεινότατον εἰσοικίζεται. Αὕτη δὲ ἡ θύρα τοιαύτη μεγάλη ἐστίν, ὡς τὸν τηλικούτον θάνατον δι' αὐτῆς χωρῆσαι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸν κόσμον, ὅς καταπίνων πάσας τὰς γενεᾶς ἀκόρεστος μένει. Ἀποκλειστέον οὖν τὰ ὄτα θυρώμασι καὶ μοχλοῖς, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ κατηγορία μὴ καταφρονήσης καταλαλιᾶς ὡς μισουροῦ τινὸς καὶ μὴ δυναμένου ἀναιρεῖν.

Λεπρὰ γέγονεν ὡς χιῶν ἡ Μαριάμ, καταγνωσθεῖσα ἐν ἐνὶ λόγῳ κατηγορίας. Καὶ εἰ ἐκείνη Προφήτις οὕσα φρικτὴν δίκην ἔδωκε τῆς γλωσσαλγίας, ἠλίκον ἄρα τῆς τιμωρίας τοὺς διαφόρως ταῖς καταλαλαις κεχρημένους; Καὶ τὸ ὄν λαλησάσης τῆς Μαριάμ, ἀπεδοκιμάσθη ἡ ἀλήθεια, διότι μετὰ κατηγορίας ἔφρασεν. Ὡσαύτως ἐὰν χρήσηται τις τὴ καταλαλιὰ δικαίως, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἀδικίας μεστὴ ἢ γὰρ ἔλεγξον δικαίως ἢ μὴ λάθρα κατηγορήσης. Ἐξουθενεῖται γὰρ ἡ δικαιοσύνη ὅταν συγκεκέρασται αὐτῆ ἢ της δολιότητος φαυλότης. Καὶ ἡ τροφή ἀναιρεῖ, ἐὰν ἔχη κεκρυμμένον τὸ κώνειον.

Διὰ τῶν φανερῶν τα ἀφανῆ καταμάθωμεν, διὰ Μαρίας ζωγραφουμένην κατίδωμεν τὴν ἀλήθειαν λεπρῶν γὰρ αὐτῆς ὅλον το σῶμα γέγονε προφανῶς ἐπειδὴ πάσῃ τῇ ψυχῇ ἡμαρτεν ἀφανῶς διὰ τῆς βλάβης τῆς φανείσης ἔγνω τὴν βλάβην ἣν ὑπέμεινε λεληθότως. Διὰ τῆς ἀηδεστάτης λέπρας ἔμαθεν ὅσον κακὸν καὶ μεμισμένον ἡ κατηγορία καὶ γέγονε τὸ δρώμενον σῶμα κάτοπτρον ἔνδον ἀοράτου ψυχῆς διὰ τῆς διαφθορᾶς τῆς σαρκὸς ἐδιδάχθη πῶς διαφθείρεται καρδία φιλοῦσα τὴν καταλαλιὰν διὰ τοῦ ἔξωθεν ἀνθρώπου συνῆκε τὸν ἔνδοθεν αὐτῆς ἄνθρωπον, τί πέπονθε.

Καθάπερ γὰρ ἐκείνη κατεμερίσθη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, οὕτω καὶ ἀπ' αὐτῆς κατεμερίσθη τὸ ἴδιον σῶμα αὐτῆς, ὅπως αὐτῆ δι' ἑαυτῆς μάθη πόσον ἀγαθὸν ἢ ἔνωσις τῆς ἀγάπης γέγονεν ἐν αὐτῇ καὶ ἀντίπαλά τα μέλη, ἐπειδὴ κακείνη ἐναντία τῷ ἀδελφῷ γέγονεν, ὡς ἂν διὰ τῆς ἐναντιωσεῶς του σώματος σπουδάσῃ κτήσασθαι πρὸς τὸν πλησίον εἰρήνην τὴ καὶ ὁμόνοιαν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, να μη ανέχεσαι εκείνον που καταλαλεί εναντίον κάποιου άλλου, ἔστω και αν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, διὰ να μη πάθῃς και συ τὴν ἴδια συμφορὰν με εκείνον. Διότι και αν συμβῆ κάποιος να λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶναι κακὸς ο βασιλεύς, που ἡμάρτησε, κανεῖς ἀπὸ τους παρισταμένους δεν στέκεται να ἀκούσω τα λεγόμενα εναντίον του βασιλέως αν σταθῆ και ἀκοῦση, μία τιμωρία αναμένει και τους δύο. Ο ἓνας φονεύεται δι' αὐτὰ που εἶπε και ο ἄλλος δι' αὐτὰ που ἤκουσε. Κατηγορεῖ κάποιον ο ψεύστης και συ στήνεις το αὐτὶ εἰς αὐτόν ἔτσι τον θάνατον που βγάζει ἀπὸ το στόμα του, τον δέχεται ἡ ἀκοή σου και ἀφού πάρῃς το πικρὸν προζύμι του ψεύδους, ἐζύμωσες με αὐτὸ τὴν καρδίαν σου.

Από πού εισήλθεν ο θάνατος εις τον άνθρωπον; Μήπως όχι με την ακοήν, με την οποίαν η Εύα εδέχθη τα λόγια του όφews; Με αυτήν, από τότε μέχρι και σήμερα, εισέρχεται πάντοτε η καταστροφή. Ημπορεί βέβαια ο διάβολος να θανατώνη αυτόν που σιωπά με εκείνον που ομιλεί και εκείνον που δεν ημπορεί να θανατώση με το στόμα, τον θανατώνει με την ακοήν. Και την αλήθειαν, όταν έλεγαν οι δαίμονες, ο Σωτήρ δεν έδέχετο να την ακούση.

Και οι Απόστολοι δεν εδέχθησαν να τους εγκωμιάζη ο δαίμων, διά να μη ριζώση η φαρμακερή φωνή εις την καθαράν ακοήν και να συνηθίση έτσι να μη παραδέχεται και το ψεύδος. Διότι ο διάβολος ανακατώνει εκ φύσεως το ψεύδος με την αλήθειαν, διά να εξαπατήση έτσι τους απλουστέρους και να τους ρίψη εις το βάραθρον της καταστροφής. Και ο όφεις ενώ τρώγει γλυκείαν τροφήν, αμέσως την μεταβάλλει σε δηλητήριο, και αν την διοχετεύση σε κάποιον, αλλοίμονον εις εκείνον που θα την δεχθή.

Έτσι και από την αλήθειαν ο διάβολος παρασκευάζει το ψεύδος και το στέλλει γεμάτο με θανατηφόρον δηλητήριο. Μέσα δηλαδή εις τα γλυκόλογα του είναι κρυμμένη φοβερή και καταστρεπτική πικρία, την οποίαν οι περισσότεροι δεν την προσέχουν. Έτσι και ο Ισκαριώτης μέσα εις το φίλημα και την ειρωνικήν γλώσσαν έκρυψε το δόλωμα, με το οποίον επέτυχε να προδώση τον καρδιογνώστην Δεσπότην. Και αν ο ψεύστης εφάνη τέτοιος απέναντι του Δημιουργού, εις εσένα θα φανή διαφορετικός; Ο Σωτήρ παρεδόθη εις τον θάνατον, αλλά δεν παρέδωσε την ακοήν του εις την φωνήν του ψεύστου.

Ανοιξε το στόμα του και εδοκίμασε ξίδι με χολήν δεν προσέφερον όμως τα ώτα του διά να ακούση τα λόγια του ακαθάρτου. Έδωσε το στόμα του να το φιλήση ο προδότης και δεν έδωσεν απόκρισιν εις τον απατεώνα. Να δίδης το στόμα σου να το φιλήση ο ψεύστης, αλλά μη προσέξης εις τα λόγια του. Διότι το φίλημα τον καταδικάζει, αν δεχθής όμως και τον ακούσης θα σε φονεύση η γεύσις των λόγων του. Θα κάνης πολύ καλά, αν αποφύγης ολότελα και την οσμήν και την γνώσιν τού δηλητηρίου.

Διατι αποφεύγεις γρήγορα μεν τον καπνόν, τον δε ψεύστην τον ακούς ευχάριστα; Αποφεύγεις την δυσωδίαν και κάθεσαι κοντά εις τον κατηγορον; "Έχεις υποχρέωσιν να φυλάξης προσεκτικά κάθε μέλος σου από ό,τι είναι επιβλαβές. Αν το σώμα σου έχη διατηρηθή καθαρόν από την πορνείαν, φύλαξε το στόμα σου από την καταλαλιάν. Το στόμα δεν ήμπορεί να μοιχεύση, ημπορεί όμως να είπη ψέματα, να συκοφαντήση και να σου προξενήση την ιδίαν καταστροφήν. Διότι αν είναι ένα μέλος σου υπευθυνον (δι' αμαρτίαν), είσαι ολόκληρος καταδικασμένος, ένεκα του μέλους εκείνου που έχει κατακριθή.

Ο στρατιώτης έχει φραγμένον ολόκληρον το σώμα του με σιδερένιον θώρακα αλλά αν μία πάρα πολύ μικρή τρύπα ανοίξη περισσότερον και αφήση δρόμον διά να περάση το βέλος, τότε φέρνει τον θάνατον εις τον γενναίον. Έτσι συμβαίνει και με την θύραν της ακοής: αν ευρεθή ανοικτή διά τον κατάλαλον, προξενεί τρομακτικής καταστροφήν εις εκείνον που δέχεται την κατάκρισιν. Αυτή δε η θύρα της ακοής είναι τόσον πολύ μεγάλη, ώστε να χωρέση και να εισέλθη από αυτήν εις τον κόσμον ο απέραντος αυτός θάνατος (των Πρωτοπλάστων), που καταπίνει όλας τας γενεάς και ακόμη μένει αχόρταγος. Πρέπει λοιπόν να κλείσης τα αυτιά σου με σύρτας και μάνταλα, διά να μή εισέλθη κατηγορία εναντίον συνανθρώπου του. Μή περιφρονήσης την καταλαλιάν ότι τάχα είναι κάτι μικρόν και δεν ήμπορεί να βλάψη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην καταλαλούμε και να μην ανεχόμαστε φιλοκατήγορο)

Η Μαριάμ^(*) έγινε κατάλευκος από την λέπραν, ωσάν το χιόνι, επειδή ετιμωρήθη δι' ένα μονάχα λόγον. Και αν εκείνη, που ήτο και προφήτις ετιμωρήθη φρικτά διά την έκζηλοτυπίας καταλαλιάν της, πόσον μεγάλη θα είναι η τιμωρία εκείνων που απερίσκεπτα κατακρίνουν; Και μολοντί είπε την αλήθειαν η Μαριάμ, δεν ελήφθη υπ' όψιν, αλλ' ετιμωρήθη, επειδή ωμίλησε με διάθεσιν κατακρίσεως. Έτσι και αν σωστά ακόμη κατακρίνη κανείς, η δικαιοσύνη του αυτή είναι γεμάτη από αδικίαν· διότι ή πρέπει να ελέγξης δίκαια, ή να μη τον κατηγορήσης κρυφά όταν δεν θα είναι εμπρός. Διότι εξευτελίζεται η δικαιοσύνη όταν ανακατευθή με την φαυλότητα της πανουργίας. Και η τροφή σκοτώνει, αν έχη κρυμμένο το δηλητήριο.

Ας κατανοήσωμεν από αυτά τα φανερά, εκείνα που δεν φαίνονται, και ας διακρίνωμεν την αλήθειαν ζωγραφισμένην εις την περίπτωσιν της Μαριάμ ολόκληρον το σώμα της εγέμισεν από λέπραν, επειδή ήμάρτησε, χωρίς να φαίνεται, με όλην της την ψυχήν. Έτσι με την βλάβης που εφάνηκε, έμαθε την βλάβης που υπέστη χωρίς να το καταλάβη. Με την αηδιαστικήν λέπραν έμαθε πόσον μισητον κακόν είναι η κατάκρισις και το βλεπόμενον σώμα έγινεν ο καθρέπτης του εσωτερικού της ψυχής που δεν φαίνεται. Με την ζημίαν της σαρκός εδιδάχθη πόσον ζημιώνεται η καρδιά που αγαπά την κατάκρισιν από τον έξω άνθρωπον εννόησε τι έπαθεν ο εσωτερικός της άνθρωπος.

Διότι όπως εκείνη εξεχώρισε από τον αδελφός της όταν τον κατέκρινε, έτσι και το σώμα της εξεχώρισεν από την ίδιαν (με την τιμωρίαν), διά να πληροφορηθή από τον εαυτόν της πόσο καλόν είναι η ένωσις της αγάπης. Έγιναν αντίπαλα εις αυτήν τα μέλη της, επειδή και εκείνη έγινεν αντίπαλος του αδελφού της, ώστε από την εναντίωσιν αυτήν του σώματος να φροντίση να αποκτήση την ειρήνης και την ομόνοιαν προς τον πλησίον.

(*) Μαριάμ καλείται εν τη Παλαιά Διαθήκη η αδελφή του Μωϋσέως και του Ααρών. Αύτη ήτο προφήτις και οδηγός των γυναικών του Ισραήλ, αι οποίαι έψαλλον προς τον Θεόν τον ύμνος της ευχαριστίας μετά την εν τη Ερυθρά θαλάσση πανωλεθρίαν των Αιγυπτίων, των καταδικόντων τους Ισραηλίτας εξ Αιγύπτου μεταναστεύοντας (Εξοδ. ιε' 20,21). Πιθανώς αύτη ήτο και η κομίσασα εις τον Νείλον και παραφυλάξασα το σπάρτινον κάνιστρον ή κιβώτιον, εις το οποίον ήτο το βρέφος Μωϋσής (Εξοδ. β' 4,5, Αριθ. κστ, 59. Μιχ. στ', 4). Διά δε την κατά του Μωϋσέως ζηλοτυπίας αυτής ετιμωρήθη διά προσκαίρου λέπρας (Αριθ. ιβ'. Δευτερ. κδ' 9). Απέθανε δε και ετάφη εν Κάδης (Αριθ. κ',).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

(Οι αδελφοί να μενουν μαζί να αλληλοδιορθώνονται)

Πῶς δεῖ τοὺς συνόντας ἀδελφοὺς διορθοῦσθαι ἀλλήλους ἔν τισι σφραλλομένους, καὶ πότε μὲν καὶ ἐν ποίοις σφάλμασι σιωπᾶν χρή, πότε δέ το καὶ ἐν ποίοις λαλεῖν καὶ μὴ ἀποκρύπτειν.

Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοί, που μένουν μαζί, να διορθώνουν ο ἕνας τον ἄλλον, ὅταν περιπίπτουν εἰς διάφορα σφάλματα: πότε δε και διὰ ποῖα σφάλματα πρέπει μεν να σιωπούν, πότε δε και εἰς ποῖα πρέπει να ομιλοῦν και να μη τα αποκρύπτουν.

A'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου - Ερωταποκρίσεις

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων.

α' Ἐπειδὴ βάλλω τὸν λόγον μου πρὸς τὸν ἀββᾶν, ἤγουν ἀπαγγέλλω τὰ τῶν ἀδελφῶν σφάλματα παρ' ἐκείνου ἐπιτραπεῖς, ἤσθομην τινὰς θλιβομένους τί οὖν ποιήσω, μὴ κάθημαι βλαπτόμενος; “Ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς οὐ κατακρίνει μὲ τὸ σκοπὸ προσέχων, ὅτι οὐ κατὰ πάθος λέγω, φοβοῦμαι δὲ μήπως εἰς ζῆλον προκόψη τὸ πρᾶγμα καὶ σαλεύση μέ.

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν καθαρὰ καρδία καὶ δι' ὠφέλειας ψυχῆς καὶ ἐκκοπῆν πᾶ- θούς, καὶ μὴ ψηφῆσης ρήματα ἀνθρώπων" τὸ γὰρ μεσᾶσαι, ἤγουν ἀναγγεῖλαι πρὸς τὸν ἀββᾶν ἄνευ πάθους, καλὸν ἐστὶν οὐ πάσι γὰρ δίδοται τὸ λαλῆσαι τῷ ἀββᾶ οὐδὲ συμφέρει. Σὺ οὖν ἐὰν κατὰ Θεὸν λαλῆς, ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε λαλεῖς οὔτε ποιεῖς τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐν πάσι, καὶ τὸ ἀγαθόν του Θεοῦ ζῆλον οὐ γεννᾷ ἀλλ' εἰ καὶ φαίνεται πρὸς ὥραν, ταχὺ σβέννυται.

β' Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός. Καὶ ἄλλος δὲ τις ἐὰν ὀφείλῃ καὶ εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ, ὀφείλει πληροφορῆσαι αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, ὅτι οὐχὶ μισῶν, ἀλλὰ ἀγαπῶν αὐτὸν εἶπεν, ἢ σιωπήσει;

Ἔφη ὁ γέρων.

Κατὰ κενοδοξίαν αὐτὸν θέλει πληροφορῆσαι, ὡς ἵνα μὴ φανῇ κατάλαλος, ἀλλὰ φαίνεται παρὰ τοὺς ἀνθρώποις δίκαιος πρόσχη οὖν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ μάθη εἰ κατὰ Θεὸν καὶ θέλων ὠφελῆσαι τὸν ἀδελφόν εἶπε τὸ Ἄββᾶ, καὶ εἰ εὔρη οὕτως, ἀφήσει τὸ πᾶν τῷ Θεῷ, κακεῖνος πληροφορεῖ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ ὡς οἶδεν. Ἐὰν δὲ αὐτὸς ὁ ἀδελφός εἶπῃ αὐτῷ, ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' ἄλλου, & ἔμαθεν εἶποντι περὶ αὐτοῦ τῷ Ἄββᾶ, καὶ λυπᾶται περὶ τούτων, τότε ὀφείλει μετὰ ταπεινώσεως πληροφορῆσαι αὐτὸν λέγων· ὁ Θεὸς οἶδεν, ἀδελφέ, ἀγαπῶν σε καὶ θέλων σου τὴν ὠφέλειαν ταῦτα ἐλάλησα.

Εἶπε γὰρ μοὶ εἰ κατὰ ἄλλον τινὰ τρόπον ταῦτα εἶπον, τί ὠφελούμης ἀπὸ τούτων; οὐ φοβοῦμαι τὴν ἀπόφασιν τὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν; Μεμνημένος οὖν τοῦ λέγοντος, ὅτι ζήτησαν τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, ἐζήτησα σὲ διορθωθῆναι διὰ τὸν λέγοντα ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ τετειχισμένη. Παρακαλῶ σε, ἐὰν καὶ αὐτὸς ἴδῃς μου πταῖσμα, ἔλεγξον μὲ καὶ σύ, ἵνα κὰν οὕτως αἰσχυρόμενος μετανοήσω περὶ τοῦ πταίσματος. Ἐὰν δὲ οὐχ ὡς θέλων διορθωθῆναι τὸν

ἀδελφόν, ἀλλ' ὡς διαβάλλων αὐτὸν εἶπη, ὀφείλει πρῶτον καταγνῶναι ἑαυτοῦ καὶ δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ συγχωρῆσαι αὐτῷ.

Ἔπειτα, εἰ οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι ἡσθάνθη ὁ ἀδελφός, ὀφείλει ἀπελθεῖν μετὰ ταπεινώσεως καὶ βαλεῖν αὐτῷ μετάνοιαν, ὁμολογῶν, συγχώρησον μοί, ἀδελφέ, ὅτι ἔχλευασθην ὑπὸ τῶν δαιμόνων, καὶ κατελάλησά σου καὶ εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα συγχωρήσῃ μοί ὁ Κύριος, καὶ δώῃ μοί καιρὸν μετανοίας, ὅτι πλανῶμαι. Οὐκ ἔστι γὰρ δυνατὸν διὰ πλάσματος καὶ ψεύδους πληροφορῆσαι τινὰ τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἐν ταπεινώσει διὰ τῆς ἀληθείας. Ἐὰν δὲ οὐκ ἔγνω ὁ ἀδελφός, αὐτῷ μὲν μηδὲν εἶπη, ἕνα μὴ βάλῃ αὐτὸν εἰς λογισμούς, ὀφείλει δὲ τῷ Θεῷ μετανοῆσαι περὶ τοῦ ἰδίου σφάλματος καὶ ἐξαγορεύσαι αὐτὸ τὸ Ἄββᾶ.

γ' Ὁ αὐτὸς ἤρωτησε τὸν αὐτὸν γέροντα λέγων.

Ἐὰν ἀδελφὸς ἐρώτησῃ περὶ τινὸς λόγου ἢ πράγματος, καὶ οἶδα αὐτὸ ἀκούσας ἢ καὶ πειραθεὶς, ἀποκριθῶ αὐτῷ ἢ οὐ; Ἐὰν δὲ μὴ ἐρωτηθῶ, ἴδω δὲ πρᾶγμα μὴ καλῶς γινόμενον, ἄρα καλὸν ἀναμνησῆσαι τὸν ποιῶντα ἅπαξ ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Φύλαξόν του μὴ εἰπεῖν κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ κατὰ ταπείνωσιν καὶ φόβον Θεοῦ καὶ περὶ πάντων, ὧν ἠρώτησας, εἶπε καὶ ὑπομνησον, χρείας γενομένης, εἰς τὸ Κοινόβιον σου μέντοι καὶ οὐκ ἀλλαχοῦ" καὶ γὰρ οἱ τοῦ Κοινοβίου ὡς ἐν σῶμα εἰσίν, ἐὰν δὲ εὐρεθῆς ἀλλαχοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ μηδὲν εἶπης, ἀλλ' ἐὰν ἐρωτηθῆς, εἶπε μετὰ ταπεινώσεως.

δ' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν ἴδω τὴν καρδίαν μου ἠδυνομένην τῇ κενοδοξίᾳ ἐν τῷ λέγειν ἢ τότε μὲν οὐχ ἠδυνομένην, προκατανοῶ δὲ ὅτι μέλλει μοὶ γίνεσθαι ὕστερον, ἄρα καλὸν ἐστὶ σιωπῆσαι ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον. Τὸ εἰπεῖν τί ποτὲ τινὲ μετὰ ταπεινώσεως, τοῦτο ἐστὶ τὸ μὴ λέγειν ὡς διδάσκοντα, ἀλλ' ὡς ἀκούσαντα παρὰ τοῦ ἀββᾶ ἢ τῶν Πατέρων. Ἐὰν οὖν ἔχη ὠφέλειαν τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ, καὶ πολεμεῖ ἢ κενοδοξία ἐμποιοῦσα ἠδύτητα, πρόσεχε σεαυτῷ, ὅτι ἐμποδίσαι βούλεται τῇ ὠφελείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἐὰν ἀκούσης αὐτῆς οὐδέποτε ἐάσει ὠφελῆθῆναι τινὰ ἀδελφὸν διὰ σου. Ἐπιτίμησον οὖν τῇ κενοδοξίᾳ, καὶ καταφρόνησον αὐτῆς καὶ μεθ' ἧς εἶπης τῶν ἀδελφῶν, μετανόησον τὸ Θεῷ λέγων" συγχώρησον μοί, Κύριε, ὅτι κενοδόξως ἐλάλησα. Ὁμοίως ποίησον, καὶ [ὅταν ἢ κενοδοξία] ὕστερον ἔρχεται.

ε' Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Πῶς, πάτερ, ἐπέτρεψας μοί, ἐὰν ἴδω πρᾶγμα παραλόγως, καὶ πρὶν ἐρωτηθῶ, ἵνα λέγω, τῶν Πατέρων λεγόντων πρὸ ἐρωτήσεως μὴ ἀποκρίνασθαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἀδελφέ, πρὸς τὸ μέτρον τοῦ ἀνθρώπου λαλούσιν οἱ γέροντες. "Ἔστιν οὖν καιρὸς ἐνῶ τὸ ὑπηρετεῖ, τὸ ἀνθρώπῳ ἀρμόζει, νέω ὄντι δηλονότι καὶ ἀτελεῖ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἔργα ὀφείλει δεῖξαι διακονίας. Καὶ ἔστι καιρὸς, ὅταν καὶ αὐτὸς ἔλθῃ εἰς τὸ διακονεῖσθαι, καὶ ἄλλα ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ μέτρου τούτου τὰ γὰρ τέλεια, τοῖς τελείοις εἴρηται, τὰ δὲ ἄλλα, τοῖς ὑπὸ νόμον οὖσιν" ὑπὸ παιδαγωγῶς γὰρ ἀκμῆς ἐξετάζονται.

στ' Ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Ποιεῖ τις μέσον πρᾶγμα μὴ ἔχον ἁμαρτίαν, ἐγὼ δὲ διὰ θέλημα ἐμὸν θλίβομαι εἰς αὐτόν, ἄρα σιωπήσω καὶ μὴ ἀναπαύσω τὴν καρδίαν μου ἢ εἶπω ὡς μετὰ ἀγάπης, καὶ μὴ μείνω

ταρασσόμενος; Ἐὰν δὲ ἄλλους θλίβῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἐμέ, εἶπω διὰ τοὺς ἄλλους; εἰ μὴ τί δοκεῖ τοῦτο ἐργολάβημα;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν ἢ πρᾶγμα μὴ ἔχον ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μέσον, καὶ λαλήσης διὰ τὸ ἀναπαύσαι τὴν καρδίαν σου, ἤττημα σοὶ ἐστὶ, ὅτι ἀπὸ ἀσθενείας οὐκ ἠδυνήθης βαστᾶσαι, ἀλλὰ μέμψαι σεαυτὸν καὶ σιώπα ἐὰν δὲ ἄλλους θλίβῃ, εἶπε τὸ ἄββᾶ σου, καὶ ἡ αὐτὸς λέγει αὐτῷ ἢ λέγει σοὶ τί δεῖ εἰπεῖν αὐτῷ, καὶ σὺ ἀμεριμνεῖς.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν οὖν οὐ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ θλίβεσθαι ἄλλους θέλω εἰπεῖν τῷ ἄββᾶ, ὑπονοῶ δὲ ὅτι ταρασσεται ὁ ἀδελφός, τί ποιήσω; εἰ δὲ καγῶ σὺν ἐκείνοις ἐκ τοῦ πράγματος θλίβομαι, εἶπω διὰ τὴν ἀνάπαυσιν ἐκείνων ἢ σιωπήσω διὰ τὸ μὴ πληροφορησαί ἑαυτόν;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Περὶ τῆς ταραχῆς τοῦ ἀδελφοῦ, ἐὰν εἴπῃς τὸ ἄββᾶ, σὺ πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, ὅταν χρεῖα εἰπεῖν. Εἰ οὖν σὲ τὸ πρᾶγμα οὐ θλίβει, διὰ τοὺς ἄλλους εἶπε τῷ Ἄββᾶ εἰ δὲ καὶ σὺ ὁμοίως ἐκείνοις ἐν τούτῳ θλίβῃ, κὰν μέλη σου περὶ ἐκείγων, ἀλλὰ γὰρ διὰ σεαυτὸν μόνον καὶ τὸ μὴ πληροφορησαί σου τὸ πάθος βίασαι μὴ εἰπεῖν.

η' Λέγει ὁ ἀδελφός.

Ἄλλ' ὁ λογισμὸς λέγει μοί, ὅτι ἐὰν ταραχθῇ ὁ ἀδελφός, ἐχθρός μου γίνεται, ἔχων ὅτι κατελάλησα αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄββᾶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Οὗτος ὁ λογισμὸς πονηρός ἐστὶ θέλων ἐμποδίσαι τὴ διορθώσει τοῦ ἀδελφοῦ, ὡς προεῖπόν σου" μὴ οὖν ἀκούσης αὐτοῦ, ἀλλὰ εἶπε, κατὰ Θεὸν μέντοι καὶ μὴ κατὰ καταλαλιὰν καὶ γὰρ κατὰ τῶν ἱατρῶν γογγύζουσιν οἱ θεραπευόμενοι ἄρρωστοι, ἀλλ' οἱ ἱατροὶ οὐ φροντίζουσί του πρὸς τὸ παρὸν γογγυσμοῦ, εἰδότες ὅτι ὕστερον εὐχαριστοῦσιν αὐτοῖς.

θ' Ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν βλέπω τὸν λογισμὸν, ὅτι οὐ διὰ τὴν ὠφέλειαν θέλω εἰπεῖν, ἀλλὰ σκοπῶ τοῦ διαβαλεῖν τὸν ἀδελφόν, εἶπω ἢ σιωπήσω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Νουθέτησον τὸν λογισμὸς κατὰ Θεὸν εἰπεῖν καὶ μὴ κατὰ διαβολὴν ἐὰν δὲ γικᾶται τὴ καταλαλιά, καὶ οὕτως εἶπε ὁμολογῶν τῷ Ἄββᾶ τὴν σὴν καταλαλιάν, ἕνα ἀμφοτέρω θεραπευθέντες, ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ πταισματος, σὺ δὲ ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς.

ι' Ἔφη ὁ ἀδελφός. .

Ἐὰν δὲ μὴ συγχωρῇ μοί ὁ λογισμὸς ὁμολογήσαι τῷ Ἄββᾶ, ὅτι σκοπὸ τοῦ καταλαλήσαι τοῦ ἀδελφοῦ λέγω, τί ποιήσω; εἶπω ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Μηδὲν εἴπῃς αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος φροντίζει" οὐ χρεῖα γὰρ σὲ μετὰ βλάβης ψυχῆς εἰπεῖν, καὶ ὁ Θεὸς ὡς θέλει φροντίζει τῆς διορθώσεως τοῦ ἀδελφοῦ.

ια' Ἡρώτησεν ἀδελφός.

Καὶ αὐτὸς δὲ δ σφαλεῖς ἀδελφός, περὶ οὐ ἐγὼ ἢ ἄλλος τις εἶπε τῷ Ἀββᾶ, πῶς ὀφείλει διακεῖσθαι πρὸς τὸν εἰπόντα περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀββᾶ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν πιστὸς καὶ κατὰ Θεὸν ζῶν ἦ, εἰ καὶ κατ' ἔχθραν εἶπεν ὁ εἰπὼν περὶ αὐτοῦ, ἐκεῖνος μέντοι ὀφείλει λογίσασθαι, ὅτι θέλων ὁ ἀδελφὸς ὠφελῆσαι μὲ ταῦτα εἶπε, καὶ πληροῦται εἰς αὐτὸν τὸ εἰρημένον· «ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ» καὶ ταῦτα ἐνθυμούμενος, πλεῖον ὀφείλει τὸν ἀδελφὸν ἀγαπᾶς καὶ εὐχαριστεῖν αὐτῷ. Ὁ οὖν οὕτως ἀναστρεφόμενος, ταχὺ προκόπτει κατὰ Θεόν.

ιβ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ τοὺς ἀδελφοὺς δὲ τοὺς ὄντας μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ νοσοκομείου, ἐὰν σφαλῶσι, πῶς αὐτοὺς διορθώσωμαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν προτυπώσης τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐ ταραττή, ἀλλ' ἕξιν ποιεῖς ὡς οἱ Πατέρες ἐὰν δὲ μὴ προσέχης καὶ συναρπαγῆς ὡς ἄνθρωπος, εἶπε τῷ Θεῷ μετανοῶν" συγχώρησον μοί, δέσποτα, καὶ ἐλέησον με» καὶ εἶπε τοῖς μετὰ σου βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐκ τούτων κατακρινόμεθα καὶ ἀπολλομεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρόσεχε δὲ μὴ κρᾶζεις πάνυ ἐν τῷ λέγειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔκανως εἰς ἀκοὴν ὠτίου, καὶ ἐὰν συντριβῆς ἐν τούτοις, ἔρχεται ἢ κατὰ Θεὸν κατάστασις.

ιγ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Παρακαλῶ σε, Πάτερ, εἰπὲ μοί πῶς ὀφείλει εἶναι ὁ τρόπος τῆς διορθώσεως καὶ πότε δεῖ μωροποιεῖν, ἢ γοῦν μωρῶν ἑαυτὸν ποιεῖν, καὶ παραβλέπειν τὸ γινόμενον καὶ ἐὰν ἠττηθῶ ἐν τῷ πράγματι, ἢτοι συναρπαγῶ καὶ ταραχθῶ, τί ὀφείλω ἐμαυτῷ δεσμὸς ὀρίσαι, τουτέστιν ἐπιτίμιον;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀεὶ ποιεῖ ἐὰν ἴδῃς ὅτι συνετός ἐστι καὶ δέχεται, ἢτοι καὶ κατὰ σου ἐν τῇ διακονίᾳ ὑπὸ σὲ ταχθεῖς ἀδελφός, λέξον αὐτῷ ἀδελφέ, ἐὰν ἀμελῶς ποιῶμεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἀπώλεια ψυχῆς ἔστιν ἄρτι καλῶς ἐγένετο τοῦτο; σπούδασαν ἀπὸ τοῦ νῦν. Ἐὰν δὲ ἢ ἀσύνητος, εἶπε αὐτῷ ὅτι πιστευσον, ἀδελφέ, χρεῖαν ἔχεις παιδευθῆναι οὕτως ἀμελεῖς; ἐὰν εἶπω τῷ Ἀββᾶ, ἢτοι τῷ προεστώτι, καλῶς σὲ παιδεύσει.

Περὶ δὲ τοῦ μωροποιεῖν, πρὸς τὸ σφάλμα ποιεῖ" εἰ μὲν ἢ μικρόν, μωροποίησον' εἰ δὲ μέγα, μηδαμῶς τοῦτο ποιήσης μὴ βάλῃς δὲ δεσμὸν κατὰ σου περὶ τῆς ἠττης, μηδὲ πάλιν καταφρονήσης, ὅταν ἔρχῃ εἰς αὐτήν, παρακάλεσον δὲ τὸν Θεὸν συγχωρῆσαι σοί, εἰ δὲ καταφρονήσεις, ἀμέλεια γίνεται.

ιδ' Ἐφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν δὲ σφαλέντος τινὸς τῶν σὺν ἔμοι ἀδελφῶν, ἢ αὐτῶν τῶν ἀρρώστων, θέλων διορθώσασθαι αὐτόν, μετὰ ταραχῆς εἶπω τὸν λόγον, ἄρα ὀφείλω βαλεῖν αὐτῷ μετάνοιαν; Ἐὰν δὲ καὶ ὀργισθεῖς ἀπέλθῃ τοῦ νοσοκομείου τί ποιήσω; Καθόλου δὲ ἐπὶ ποίοις ἀμαρτήμασι δεῖ βάλλειν μετάνοιαν; ὅτι ἢ ὑπερηφανία καὶ τὸ δικαίωμα τὸν νοῦν σκοτιζοῦσι, καὶ οὐ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Οι αδελφοί να μενουν μαζί να αλληλοδιορθώνονται)

συγχωρούσι μέμψασθαι ἑαυτόν, καὶ βαλεῖν τῷ ἀδελφῷ μετάνοιαν. Εἰ δὲ βάλῃ τις, ἢ κενοδοξία πάλιν ἀκολουθεῖ, φυσιοῦσα τὸν ποιήσαντα τὴν μετάνοιαν, ὡς καλὸν ἔργον ποιήσαντα.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Μετὰ ταραχῆς μηδὲν λαλήσης: τὸ κακὸν γὰρ καλὸν οὐ γεννᾷ ἤγουν το ἀπὸ τεταραγμένης καρδίας λαλούμενον, οὐκ ἀναπαύει τὸν ἀκούοντα, οὐδὲ διορθοῦται αὐτόν, ἀλλὰ μακροθύμησον, ἕως οὐ παύσῃται ὁ λογισμὸς τῆς ταραχῆς, καὶ τότε λάλησον εἰρηνικῶς, κὰν μὲν πεισθῇ, ἰδοὺ καλῶς, εἰ δὲ μὴ, εἶπε αὐτῷ εἰ θέλεις, λέγω τῷ Ἀββα, καὶ εἰ τί δοκιμάζει ποιοῦμεν καὶ οὕτως ἀναπαύῃ. Ἐὰν δὲ ὀργισθεῖς ἀπέλθῃ, εἶπε τῷ Ἀββᾶ, καὶ ἐπιτιμᾶ αὐτῷ μὴ βάλῃς δὲ αὐτῷ μετάνοιαν, ἐπεὶ παρέχεις αὐτῷ ὑποψίαν, ὅτι ἀληθῶς ἡμαρτες, οὕτω λαλήσας αὐτὸ καὶ πολεμεῖ σὲ πλέον.

Ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, ἦτοι τῶν μὴ ὄντων ὑπὸ σὲ ἐν τῇ αὐτῇ διακονίᾳ, πρὸς καὶ βλέπεις τὴν ἁμαρτίαν, ποιεὶ μετὰ σπουδῆς ἐὰν μὲν ἢ μέγα το σφάλμα καὶ ἐσφάλῃς, βάλε τῷ ἀδελφῷ μετάνοιαν ἐὰν δὲ μικρὸν ἔστιν, εἶπε πρὸς αὐτὸν στόματι καὶ τῇ μετανοίᾳ τῆς καρδίας συγχώρησον μοί, ἀδελφέ, σφόδρα δὲ φυλάττου τὴν ὑπερηφανίαν καὶ τὸ δικαίωμα, ἐπεὶ οὐκ ἔῴσι προκόψαι τὸν ἄνθρωπον. "Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ κενοδοξίας βαλεῖν μετάνοιαν καταφρονῶν οὖν τῶν τριῶν τούτων, βάλε ὅπου χρῆ μετὰ ταπεινώσεως καὶ φόβου Θεοῦ καὶ διακρίσεως εἰς ταῦτα ποιήσον τὴν δύναμίν σου, καὶ ὁ Θεὸς βοηθεῖ σοί, εὐχαις τῶν αὐτοῦ "Ἁγίων Πατέρων, ὧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

Ὁ Ἀββᾶς μου ἔδωσεν ἐντολὴν νὰ του φανερώνω τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν. Ἐκατάλαβα ὅμως ὅτι αὐτὸ στενοχωρεῖ μερικοὺς ἀδελφούς. Τι νὰ κάμω λοιπὸν διὰ νὰ μὴ ζημιώνομαι; Ὁ μὲν λογισμὸς μου δὲν με κατακρίνει, διότι λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν σκοπὸν, ἐπειδὴ δὲν τὰ λέγω εἰς τὸν Ἀββᾶν ἀπὸ πάθος φοβοῦμαι ὅμως μήπως αὐτὸ τὸ πράγμα με οδηγήσῃ εἰς ὑπερβολὴν καὶ με ζημιώσῃ.

Ὁ Γέρων του ἀπήντησε:

Ἄν αὐτὸ, που κάμνεις, το κάμνεις ἀπὸ καθαρὰν καρδίαν, διὰ ψυχικὴν ωφέλειαν καὶ διὰ τὴν ἐκκοπὴν τῶν παθῶν, τότε νὰ μὴ λάβῃς ὑπ' ὄψιν τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπων, ἀφοῦ δὲν ζημιώνεσαι· διότι τὸ νὰ φανερώσῃς εἰς τὸν Ἀββᾶν τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν, χωρὶς ἐμπάθειαν, εἶναι καλόν. Δὲν ἔχουν ὅλοι τὴν δυνατότητα νὰ ομιλήσουν εἰς τὸν Ἀββᾶν οὔτε καὶ συμφέρει. Σὺ λοιπὸν, ἀν ὀμιλήσῃς κατὰ Θεόν, οὔτε ομιλεῖς οὔτε ἐνεργεῖς ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, ἀλλ' εἰς ὅλα εἶσαι ὄργανον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ κατὰ Θεόν ἀγαθόν δὲν γεννα ζηλοτυπίαν ἢ φθόνον καὶ ἀν πρὸς στιγμὴν ἐκδηλωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν, γρήγορα ἐξαφανίζεται.

2. Ὁ ἀδελφός ἠρώτησε πάλιν ἐκ νέου:

- Ἄν κάποιος ἄλλος εἶπῃ εἰς τὸν ἀδελφόν (δι' αὐτὸ που γίνεται με τὸν Ἀββᾶν), πρέπει νὰ τὸν πληροφορήσῃ αὐτὸν τὸν ἀδελφόν, ὅτι, ἀπὸ ἀγάπης πρὸς αὐτόν καὶ ὄχι ἀπὸ μῖσος τὸ εἶπεν, ἢ νὰ σιωπήσῃ;

Ὁ Γέρων ἀπεκρίθη:

- Από κενοδοξίαν θέλει να τον πληροφορήση, διά να μη θεωρηθή κατάλαλος, αλλά να θεωρήται δίκαιος από τους ανθρώπους. Ας εξετάση λοιπόν προσεκτικά την καρδίαν του, διά να διαπιστώση αν ενήργησε κατά Θεόν και ανεφέρθη εις τον 'Αββάν, επειδή ήθέλησε να ωφελήση τον αδελφόν. Και αν πράγματι έτσι είναι, ας τα αφήση όλα εις τον Θεόν και Εκείνος, όπως γνωρίζει, θα πληροφορήση την καρδίαν του αδελφού. Αν πάλιν, του είπη αυτός ο αδελφός, ή ο ίδιος, ή δια μέσου άλλου, ότι έμαθεν εκείνα, που είπε δι' αυτόν εις τον Αββάν και λυπάται δι' αυτά, τότε έχει υποχρέωσιν να τον πληροφορήση μετά ταπεινώσεως. Ο Θεός γνωρίζει αδελφέ, - να του είπη – ότι ωμίλησα αυτά εις τον 'Αββάν, επειδή σε αγαπώ και θέλω την ωφέλειάν σου.

Διότι, - είπέ μου, τί είχα να ωφεληθώ από αυτά, αν τα έλεγα δι' άλλον σκοπόν; Δεν φοβούμαι νομίζεις την φοβεραν απόφασιν του Θεού ότι εκείνος που μισεί τον αδελφός του είναι ανθρωποκτόνος (Α΄ Ιωάν. γ', 15). Επειδή λοιπόν είχα υπ' όψιν μου Αυτόν, που λέγει προσπάθησε να σώσης τον αδελφόν σου, όπως τον εαυτόν σου (Ματθ. ιθ', 19), εζήτησα να διορθώσω και εσένα, προς χάριν Αυτού που λέγει όταν ο αδελφός βοηθείται από τον αδελφόν είναι και οι δύο ωσαν πόλις οχυρά και περιτειχισμένη (Παροιμ. ιη', 19). Σε παρακαλώ, αν και συ ίδης κανένα πταίσμα μου και συ να με ελέγξης, διά να αισθανθώ έτσι έντροπην και να μετανοήσω διά το πταίσμα μου.

Αν πάλιν τα είπεν εις τον 'Αββάν όχι διότι θέλει να διορθώση τον αδελφόν, αλλά να τον κατηγορήση, έχει υποχρέωσιν να καταδικάση πρώτα τον εαυτόν του και να παρακαλέση τον Θεόν να τον συγχωρήση.

Έπειτα, αν γνωρίζη μετά βεβαιότητος, ότι το έκατάλαβεν ο αδελφός, οφείλει να υπάγη να τον συναντήση, να του βάλη μετάνοιαν με ταπεινώσιν και να του ομολογήση το σφάλμα του συγχώρεσέ με, αδελφέ – να τού είπη – διότι εξεγελάσθηκα από τους δαίμονας και σε κατηγορήσα. Παρακάλεσε δι' εμέ να με συγχωρήση ο Κύριος και να μου δώση καιρόν μετάνοίας, διότι παρεσύρθην εις πλάνην. Δεν είναι δυνατόν να πληροφορήση τον αδελφόν με πλαστόν ψεύδος, αλλά πρέπει να τον πληροφορήση λέγων όλην την αλήθειαν.

Αν όμως δεν αντελήφθη τίποτε ο αδελφός, ας μη του είπη τίποτε, διά να μη του βάλη λογισμούς: έχει όμως υποχρέωσιν να μετανοήση ενώπιον του Θεού διά το σφάλμα του και να το εξομολογηθή εις τον Αββάν.

3. Ο ίδιος αδελφός ηρώτησε και πάλιν τον ίδιον Γέροντα:

- Αν ένας αδελφός με ερωτήση για κάποιον λόγον ή πράγμα και το γνωρίζω, είτε διότι το ήκουσα είτε διότι έχω πείραν δι' αυτό, να του απαντήσω ή όχι; "Αν, πάλιν, δεν ερωτηθώ, αντιληφθώ όμως ότι κάτι δεν γίνεται καλά, θα είναι άραγε σωστόν να υποδείξω, διά μίαν φοράν, εις αυτόν που το κάμνει, ότι δεν το κάμνει καλά ή όχι; .

Είς αυτό ο Γέρων απήντησε:

– Πρόσεξε να μη ομιλήσης από κενοδοξίαν, αλλά με ταπεινώσιν και φόβον Θεού. Και δι' όλα όσα με ήρώτησας, να είπης και να υπενθυμίσης τα δέοντα, αν παραστη ανάγκη, εις το Κοινόβιόν σου όμως και όχι άλλου· διότι οι Μοναχοί του Κοινοβίου είναι όπως ένα σώμα. Αν ευρεθής αλλού, τίποτε να μην είπης από ιδικήν σου πρωτοβουλίαν· αν ερωτηθής, απάντησε με ταπεινώσιν.

4. Ο αδελφός ήρώτησε πάλιν:

- Αν αντιληφθώ ότι η καρδιά μου ευχαριστείται από κενοδοξίαν, καθώς όμιλώ, ή ότι τότε μεν δεν ευχαριστείται, καταλαβαίνω όμως, ότι πρόκειται ύστερα να δοκιμάσω ευχαρίστησιν, μήπως τότε θα πρέπει να σιωπήσω ή όχι;

Ο Γέρων απήντησε: .

-Το να είπη κανείς κάτι με ταπεινώσιν, σημαίνει ότι πρέπει να ομιλη όχι ως να διδάσκη, αλλ' ως να λέγη αυτά που ήκουσεν από τον Αββάν ή τους Πατέρας. "Αν λοιπόν απ' αυτό το πράγμα έχη ωφέλειαν ο αδελφός και σε πολεμή η κενοδοξία με το να σου προτείνη ευχαρίστησιν, πρόσεχε τον εαυτόν σου, διότι (ο διάβολος) θέλει να εμποδίση την ωφέλειαν του αδελφούς και αν ακούσης αυτήν την συμβουλήν, ουδέποτε θα αφήση να ωφεληθή κανείς αδελφός. Να επιτιμήσης λοιπόν την κενοδοξίας και να την καταφρονήσης και μετά από αυτά που θα είπης εις τον αδελφόν, να μετανοήσης ενώπιον του Θεού· συγχώρεσέ με -να λέγης Κύριε, διότι ελάλησα με κενοδοξίαν. Το ίδιον να κάμνης και όταν σου έρχεται ύστερα και λογισμός της κενοδοξίας.

5. Είπεν ο αδελφός:

-Πώς, Πάτερ, μου επέτρεψες, αν ιδω πράγμα παράλογον, να όμιλήσω και πριν ακόμη ερωτηθώ, ενώ οι Πατέρες συμβουλεύουν να μη απαντάς, αν δεν ερωτηθής;

Ο Γέρων απεκρίθη:

Αδελφέ, οι Γέροντες όμιλούν σύμφωνα με το μέτρον (δηλαδή την πνευματικήν ωριμότητα) του ανθρώπου. Υπάρχει λοιπόν καιρός, κατά τον οποίον αρμόζει εις τον αδελφόν το να υπηρετή άνθρωπον διά της υποταγής και υπακοής: όταν δηλαδή είναι νέος και ατελής και εις αυτόν τον καιρόν οφείλει να παρουσιάση έργα. Υπάρχει, αντιθέτως, και άλλος καιρός, όταν ο άνθρωπος αυτός φθάση εις την κατάστασιν να τον υπηρετούν, οπότεν και τα μέτρα της περιόδου αυτής είναι άλλα. Τα τέλεια εις τους τελείους λέγονται, ενώ τα άλλα εις εκείνους που ευρίσκονται ακόμη υπό Νόμον· διότι ακόμη ευρίσκονται υπό την καθοδήγησιν παιδαγωγού.

6. Ηρώτησεν ο αδελφός:

- Κάποιος κάμνει κάτι, που δεν έχει χαρακτήρα αμαρτίας: εγώ όμως, διά το θέλημά μου, στενοχωρούμαι με αυτόν. Αραγε, να σωπάσω και να μη ικανοποιήσω την καρδίαν μου, ή να ομιλήσω με αγάπην διά να μή έχω ψυχικήν ταραχήν; Αν αυτό το πράγμα στενοχωρή άλλους και όχι εμένα, να ομιλήσω χάριν των άλλων; ή μήπως τούτο φανή τάχα ως τέχνασμα;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Αν είναι πράγμα που δεν έχει αμαρτίαν, είναι δηλαδή ηθικά αδιάφορον, και ομιλήσης για να αναπαύσης την καρδίαν σου, αυτό αποτελεί δια σε ήταν, ότι από αδυναμίαν δεν ημπόρεσες να το κρατήσης: κατηγόρησε τον εαυτόν σου και σιώπησε. Αν πάλιν στενοχωρή άλλους, να το ειπής εις τον 'Αββάς σου και ή ο ίδιος του το λέγει, ή σου λέγει τι πρέπει να του είπης, και συ ησυχάζεις.

7. Ο αδελφός είπεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Οι αδελφοί να μενουν μαζί να αλληλοδιορθώνονται)

- Αν λοιπόν θέλω να είπω εις τον Αββάν κάτι, που δεν αφορά τον εαυτόν μου, αλλ' επειδή στενοχωρούνται άλλοι, καταλαβαίνω δε ότι ταράσσεται ο αδελφός (περί του οποίου θέλω να ομιλήσω) τι να κάμω; Αν πάλιν και εγώ, μαζί με εκείνους, θλίβομαι δι' αυτό το πράγμα, να το είπω (εις τον 'Αββάν) διά να αναπαύσω εκείνους, ή να σιωπήσω διά να μη προσφέρω ικανοποίησιν εις τον εαυτόν μου;

Ο Γέρων απεκρίθη:

- Αν είπης εις τον Αββάν διά την ταραχήν του αδελφού, όταν είναι ανάγκη, συ δεν έχεις ευθύνην. Αν λοιπόν δεν σε στενοχωρή η περίπτωση, να το αναφέρης εις τον Αββάν διά να αναπαύσης τους άλλους. Αν δε και συ το ίδιος με εκείνους θλίβεσαι, έστω και αν ενδιαφέρεσαι δι' εκείνους, αλλ' όμως διά τον εαυτόν σου και μόνον, διά να μη ικανοποιήσης το πάθος σου, βίασε τον εαυτόν σου να μη το είπης.

8. Λέγει ο αδελφός:

Ο λογισμός μου μού λέγει, ότι αν ταραχθή ο αδελφός, γίνεται εχθρός μου, με την δικαιολογίαν ότι τον κατηγορήσα εις τον Αββάν.

Ο Γέρων απεκρίθη:

-Ο λογισμός αυτός είναι πονηρός, επειδή θέλει να εμποδίση την διόρθωσιν του αδελφού, όπως σου προείπα μην τον ακούσης λοιπόν, αλλά ομίλησε, κατά Θεόν όμως και όχι προς κατηγορίαν. Και κατά των ιατρών γογγύζουν οι άρρωστοι, κατά το διάστημα της θεραπείας των αλλ' οι ιατροί δεν ενδιαφέρονται διά τον τωρινον αυτόν γογγυσμόν, επειδή γνωρίζουν, ότι ύστερα από την θεραπείαν θα τους ευχαριστήσουν.

9. Ο αδελφός ήρώτησεν:

- Αν βλέπω ότι ο λογισμός θέλει να μιλήσω εις τον 'Αββάν όχι διά την ωφέλειαν του αδελφού, αλλά με σκοπόν να τον κατηγορήσω, να είπω ή να σιωπήσω;

Ο Γέρων απεκρίθη:

- Συμβούλευσε τον λογισμός σου να τα είπη κατά Θεόν και όχι προς κατηγορίαν· αλλά και αν ακόμη νικάται ο λογισμός σου από φιλοκατηγορίαν, συ να ομιλήσης εις τον 'Αββάν, εξομολογούμενος και την ιδικήν σου αδυναμίαν, δια να θεραπευθήτε και οι δύο: ο αδελφός από το πταίσμα και συ από την φιλοκατηγορίαν.

10. Είπεν ο αδελφός:

- Αν δεν με αφήνη ο λογισμός να ομολογήσω εις τον 'Αββάν, ότι τα λέγω με σκοπόν να κατηγορήσω τον αδελφόν, τι να κάνω; να τα είπω ή όχι;

Ο Γέρων απήντησε:

-Τίποτε να μή του είπης και θα φροντίση ο Κύριος διότι δεν είναι ανάγκη να είπης με βλάβης της ψυχής σου και ο Θεός, όπως Εκείνος θέλει, θα φροντίση δια την διόρθωσιν του αδελφού.

11. Ο αδελφός ήρώτησε:

– Και ο ίδιος ο αδελφός που έσφαλλε, διά τον οποίον εγώ ή κάποιος άλλος είπεν εις τον Αββάν, ποίαν διάθεσιν πρέπει να έχη απέναντι εκείνου που ωμίλησεν εις τον Αββάν δι' αυτόν;

Ο Γέρων απεκρίθη:

-Εάν είναι πιστός και ζη κατά Θεόν, τότε και αν ακόμα από έχθραν είπεν εκείνος που ανέφερε δι' αυτόν εις τον Αββάν, αυτός οφείλει να σκεφθή ότι ο αδελφός ήθελε να με ωφελήση με αυτά, που είπε: έτσι εφαρμόζεται εις αυτήν την περίπτωσιν το λεγόμενον: «ο καλός άνθρωπος από τον θησαυρός της καλής του καρδιάς εξάγει καλά». Και όταν σκεφθή αυτά, οφείλει να αγαπά περισσότερο τον αδελφόν και να τον ευχαριστή. Εκείνος λοιπόν που συμπεριφέρεται έτσι, γρήγορα θα προκόψη κατά Θεόν.

12. Ήρώτησεν ο αδελφός :

Αν σφάλουν οι αδελφοί που είναι μαζί μου εις την υπηρεσίας του νοσοκομείου, πώς πρέπει να τους διορθώσω;

Ο Γέρων απεκρίθη:

- Αν χαράξης βαθειά μέσα εις την καρδίαν σου το θέλημα του Θεού, δεν ταράσσεσαι, αλλά κάμνεις το καθήκον σου, όπως οι Πατέρες.

Αν δεν προσέξης και παρασυρθής ως άνθρωπος, εξομολόγησου με μετάνοιαν εις τον Θεόν: «συγχώρεσέ με, Δέσποτα, και ελέησέ με». Και εις αυτούς που είναι μαζί σου να ειπής: προσέχετε, αδελφοί μου, διότι απ' αυτά καταδικαζόμεθα και χάνομεν τας ψυχάς μας. Πρόσεχε να μη φωνάζης δυνατά, όταν τους ομιλής, αλλά πολύ σιγά, ώσαν να ομιλής εις το αυτί του καθενός ξεχωριστά. Αν με αυτά άλλοιωθή η καρδιά σου, έρχεται κατόπιν ή κατά Θεόν κατάστασις.

13. Ο αδελφός είπε:

– Πάτερ, σε παρακαλώ, ειπέ μου πώς πρέπει να γίνεται η διόρθωσις και πότε πρέπει να προσποιούμαι τον αδιάφορον, να κάνω δηλαδή τον κουτόν και να παραβλέπω αυτό πού έγινε και αν νικηθώ από αυτό το πράγμα, και παρασυρθώ και ταραχθώ, ποίον δεσμόν οφείλω να ορίσω εις τον εαυτόν μου, δηλαδή ποίον επιτίμιον να επιβάλω;

Ο Γέρων απήντησεν:

-Αναλόγως με τους ανθρώπους να ενεργής πάντοτε αν ιδης ότι είναι συνετός ο αδελφός που ευρίσκεται υπό την εξουσίαν σου και ταραχθη εναντίον σου καθώς κάμνει την υπηρεσίας του, είπε τους αδελφέ, αν κάμνωμεν με αμέλειαν το έργον του Θεού, θα χάσωμεν την ψυχήν μας: αυτήν λοιπόν την στιγμήν έγινεν η εργασία όπως έπρεπε; Φρόντισε από τώρα και εις το εξής να γίνεται καλά. Αν όμως δεν είναι φρόνιμος αλλά απρόσεκτος να του είπης: σε διαβεβαιώ, αδελφέ, ότι είναι ανάγκη να τιμωρηθής: έτσι παραμελείς το διακόνημά σου; Εάν το είπω εις τον Αββάν, δηλαδή εις τον Ηγούμενον, θα σε τιμωρήση δικαίως.

Όσον αφορά το να προσποιήσαι τον αδιάφορον, να το κάμης ανάλογα με το σφάλμα: αν είναι μικρόν, κάμνε τον κουτόν, ότι δεν κατάλαβες: όχι όμως όταν είναι μεγάλο το σφάλμα. Μη βάλης εις τον εαυτόν σου κανένα περιορισμόν διά την τυχόν αποτυχίαν σου, αλλά ούτε

πάλιν και να αδιαφορήσης: όταν ηττηθής, παρακάλεσε τον Θεόν να σε συγχωρήση: αν αδιαφορήσης, τότε υποπίπτεις εις αμέλειαν.

14. Είπεν ο αδελφός:

- Αν σφάλη κάποιος από τους αδελφούς που είναι μαζί μου ή από τους ίδιους τους αρρώστους, όταν θέλω να τον διορθώσω, να του όμιλήσω αυστηρά, ή πρέπει να του βάλω μετάνοιαν; Αν δε οργισθη και φύγη από το νοσοκομείον, τι να κάνω; Γενικά διά ποία αμαρτήματα πρέπει να βάζω μετάνοιαν; Διότι η υπερηφάνεια και η εξουσία σκοτίζουν τον νούν και δεν αφήνουν κανένα να αυτοκατηγορηθή και να βάλη εις τον αδελφόν μετάνοιαν. Αν πάλιν βάλη κανείς μετάνοιαν, έρχεται αμέσως η κενοδοξία και φουσκώνει από υπερηφάνειαν αυτόν που έβαλε μετάνοιαν, ότι τάχα έκαμε καλόν έργον.

Ο Γέρων απήντησεν:

- Όταν είσαι ταραγμένος να μην είπης τίποτε διότι το κακόν δεν γεννά καλόν εκείνο, δηλαδή, που λέγεται με ταραγμένην καρδίαν δεν αναπαύει αυτόν που το ακούει, ούτε τον διορθώνει. Να μακροθυμήσης λοιπόν έως ότου ηρεμήση ο λογισμός σου και τότε να ομιλήσης ειρηνικά: και αν μέν ο αδελφός πεισθή, έχει καλώς αν πάλιν δεν πεισθή, ειπέ του: αν θέλεις, το λέγω εις τον Αββάν, και ας κάμωμεν αυτό που θα κρίνη σωστόν και έτσι ησυχάζεις. Αν όμως φύγη ώργισμένος, να το είπης εις τον 'Αββάν και εκείνος θα του επιβάλη τιμωρίαν. Εις την περίπτωσιν αυτήν να μη του βάλης μετάνοιαν, διότι του γεννάς υποψίαν ότι έσφαλες πραγματικά με το να τού όμιλήσης έτσι και θα σε πολεμή περισσότερο.

Διά δε τους υπολοίπους αδελφούς, που δεν είναι υπό την επίβλεψίν σου εις την ιδίαν υπηρεσίας, όπου βλέπεις σφάλμα, κάμνε γρήγορα αυτό που πρέπει. "Αν είναι μεγάλο το σφάλμα σου, βάλε μετάνοιαν εις τον αδελφόν αν πάλιν είναι μικρόν, να του είπης με το στόμα: συγχώρησέ με, αδελφέ, και νοερά, με την καρδίαν σου, βάλε του μετάνοιαν. Να προφυλάσσεσαι πάρα πολύ από την υπερηφάνειας και το δικαίωμα της εξουσίας, διότι αυτά τα δύο δεν αφήνουν τον άνθρωπον να προκόψη: ακόμη και από κενοδοξίαν ήμπορεί κανείς να βάλη μετάνοιαν. Αφού λοιπόν αδιαφορήσης δι' αυτάς τας τρεις περιπτώσεις, την υπερηφάνειαν, το δικαίωμα της εξουσίας και την κενοδοξίαν, βάλε όπου πρέπει μετάνοιαν με ταπείνωσιν, με φόβον Θεού και με διάκρισιν. Κάμνε ό,τι ήμπορείς και θα σε βοηθή ο Θεός, με τας ευχάς των Αγίων Του Πατέρων. Εις Αυτόν πρέπει κάθε δόξα, τιμή και προσκύνησις και τώρα και πάντοτε. Αμήν.